

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮૧૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ - ગુજરાત પંદ્રહીનો પાલ

વિષય ૫૭૨૧૧ " ૬

† હિંદુ ધર્મને નામે ચાલતા, અર્ધદુગ્ધ, કપ્પસ્તાની-

પીરાણા-“સતપંથ” ની પોલ;

અને

સત્યનો પ્રકાશ.

ભાગ ૧ લો.

લેખક અને પ્રકાશક:

પટેલ નારાયણજી રામજીભાઈ કોન્ડાકર

ડે. વીરાણી. તા. નખત્રાણા (કચ્છ).

—૦૦૦૦૦૦—

પ્રથમ દ્રા. ૪-૦-૦

મુદ્રણસ્થાન: આદિત્યમુદ્રણાલય, રાયખટ રોડ-અમદાવાદ
મુદ્રક: ચન્નન વિશ્વનાથ પાઠક.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ઍપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૨૮૧૪

વિ. સંવત ૧૯૮૨.

આવૃત્તિ ૧ લી.

ખ. સ. ૧૯૨૬.

પ્રત ૩૦૦૦.

(સર્વ હક પ્રકાશકે સ્વાધિન રાખ્યા છે.)

मीरुत यंदुल मज्जल दशार्ध.

वीरभगाम.

સમર્પણ.

શ્રીયુત્ ભાઈશ્રી ચંદુલાલ મણિલાલ દેશાઈ

વિરમગામ.

આપ બધુંએ સ્વભળ અને સાહસિકતાથી તેમજ પરમાર્થ યુક્તિ અને મળતાવડા સ્વભાવ વડે જનપ્રિયતા મેળવી છે. તેમજ જન કલ્યાણનાં કામે કરી યશકીર્તિ પ્રાપ્ત કરી છે. અને એ યશકીર્તિ વડે સ્વજ્ઞાતિને શોભાવી છે, એટલુંજ નહિ પણ સ્વજ્ઞાતિની ઉન્નતિ પ્રત્યે આપનો પરીપૂર્ણ પ્રેમ છે, તેથીજ જ્ઞાતિમાં સંસારિક ધાર્મિક કેળવણીનો પ્રચાર કરવાની કોશીયો તન મન અને ધનથી કરો છો. એવા એવા અનેક સફળુણોથી આકર્ષાઈ અંતઃકરણની ઉડી લાગણીથી આ પુસ્તક આપને સંપ્રેમ અર્પણ કરે છું આશા છે કે આપ તેને સફળાવ વૃત્તિથી સ્વિકારશે.

લી.

સ્નેહાધીન

નાગાયણજી રામજીભાઈ.

નિવેદન.

રાજકોટ નજીક દોલરા ગામના મૂળ વતની પરમકૃપાળુ પ્રાતઃસ્મરણીય વેદશાસ્ત્ર સંપન્ન પરમ પૂજ્ય સદગત શ્રી રામેશ્વર મોરારજીના સહવાસથી વેદિક સાંસ્કારનો મને તેમજ મારા ઘણા જ્ઞાતિભાઈઓને ઉત્તમ લાભ પ્રાપ્ત થયો છે.

કચ્છ પ્રદેશમાં વસ્તી અમારી પાટીદર જ્ઞાતિ પીરાણા સતપંથને નામે જોળખાતા અર્ધદંડ્ય પંથને માને છે, અને પૂજ્ય રામેશ્વરજીને આ પંથના ગુપ્ત લેહ ભરમોની બધી થતાં તેમજ અમારા ભોળા જ્ઞાતિ ભાઈઓને એ પાખંડી પંથના સાકંઠામાંથી સત્વરે છોડાવવાને અમને વારંવાર કહેતા. એમના બોધથી અને જ્ઞાતિ ઉન્નતિ પ્રત્યેની ઊંડી લાગણીથી પ્રેરાઈને એ લેહી પંથના ગુપ્ત ઈર્ષ બળીક લેહ ભરમો જ્ઞાતિ સુધારક યુવક મંડળો સ્થાપીને, તે દ્વારા અનેક બહેર સભાઓ અને પરિષદો ભરીને, અમારા જ્ઞાતિભાઈઓ અને અન્ય બંધુઓ કે જેઓ એ પંથમાં સપડાયેલા છે, તેમને સમજાવવાના યત્નો શરૂ કરવા માંડ્યા, જેથી કેટલાક સમજી ભાઈઓ તો એ પંથના કપટતંત્રને બાણી તેને તિલાંજલી આપી છુટા થઈ ગયા છે. પરંતુ એથી એ કામ પૂર્ણ થયું છે એમ નજ કહેવાય. હજી તો લાખો ભોળા હિંદુભાઈઓ એ પંથમાં ફસાયેલા પડ્યા છે. અને નિત્ય તેમની સંખ્યામાં વધારો થતો જ જાય છે. તેમને એ ફાંસામાંથી છોડાવવાના હેતુથી સળંગ કાર્યકર્તાઓને અને સનાતન હિંદુધર્મના આચાર્યો અને સમર્થ વિદ્વાનોને પીરાણા સતપંથ એ શું છે? તેમાં અજ્ઞાન અને ભ્રાંતિ હિંદુભાઈઓને વટલાવી ધર્મ તથા કર્મથી ભટ્ટ કરી, હિંદુજાતિઓથી વિમુખ બનાવી વેદો અને શાસ્ત્રપુરાણોમાંથી વિશ્વાસ ઊઠાડી; ગાય, બ્રાહ્મણ જોગી સાધુ સન્યાસીઓને ન માનવા માટે એ પંથના ચલાવનારાઓ એ કરેલી અનેક યુક્તિઓ, અને તેમના રચેલાં અલેલટપુ શાસ્ત્ર અને એ પંથની ક્રિયાઓથી કેવા જઠરી રાખ્યા છે, તે જણાવી શકાય તોજ કાર્ય સિદ્ધી થાય, એ પ્રમાણેની ઘણા મીત્રોની સલાહથી એ પંથના છુપાં હસ્તક્રીષીત તેમજ છપેલાં સાહિત્યો પાણીની પેઠે પૈસા ખર્ચી એકઠાં કરી, તેના સારરૂપ આ પુસ્તક લખવાનો મારો છ વર્ષનો પ્રયત્ન આજે ફળીભૂત થાય છે, તેના માટે ત્રીજી જણાવેલા પુસ્તકોમાંથી કેટલાક આધારો લીધેલા હોવાથી તેના પ્રકટ કર્તાઓ, તથા શ્રીયુત છીમાભાઈ ભુલાભાઈ ભાટારવાળા અને બીજા એક મારા સુરબી બંધુએ પીરાણા સતપંથના હસ્ત લીખીત સેંકડો પુસ્તકો મને મેળવી આપવાના માટે જે સફળ કરી છે, તેની મદદે હું તે બંધુઓ અતઃકરણ્ય પૂર્વક, આભાર માનું છું.

- (૧) હિંદુસ્તાનનો પ્રાચીન ઇતિહાસ.
- (૨) ગૌતમ બુદ્ધનો ઇતિહાસ.
- (૩) ખોજા વૃતાંત
- (૪) ખોજા કેમની તવારીખ.
- (૫) સતપંથ શાસ્ત્ર.
- (૬) શુભ પંથકા સોજરા.
- (૭) હસનખિન સળગાહ.
- (૮) મજહરે આતે અલાહ.
- (૯) ભાભારામ સુબોધ.

- (૧૦) દરે ખુલ્લે બરી.
- (૧૧) તવારીખે ખીર.
- (૧૨) મુળખંધ.
- (૧૩) દશ અવતાર.
- (૧૪) દશતરી ગાવંત્રી.
- (૧૫) નકલક ગીતા.
- (૧૬) મુળગાવંત્રી.
- (૧૭) દશ ગુગરીનું જ્ઞાન.
- (૧૮) કણબી કવિત્રિ ઉત્પત્તિ.

7

પુસ્તક લખવાના કાર્ય માટે જેમ જેમ સાહિત્ય મળતું ગયું તેમ તેમ એકદુઃ કરી લખવાનું કામ શરૂ કર્યું. અને તેની જાહેર ખબર પણ અમારી જ્ઞાતિની સભાઓના અને છુટક રીપોર્ટોમાં આપી દીધી હતી. પ્રથમ ધારવા પ્રમાણે ૪૦ થી ૫૦ ફરમાનું એ પુસ્તક થશે એમ બાણી તેની કિંમત ફક્ત રૂપિયા ત્રણથી સાડાત્રણ સુધીની જણાવી હતી. પરંતુ પુસ્તકનું કદ ધારવા કરતાં હોદું થઈ ગયું છે. કારણ કે ભોળા અને અજ્ઞાન સતપંથી બાઈઓના હૃદયમાંથી એ પંથનું પામંડ દુર કરાવવાના હેતુથી અજ્ઞ પંથના કેટલાંક શુભ હસ્તહીખીત શાસ્ત્રો અને ક્રિયાઓ લખાવવામાં અને ખરિદ કરવામાં હાજરો રૂપિયાનું વધુ ખર્ચ થઈ જવાથી, તેમજ એ પંથની વિરૂદ્ધ જુએસ ઉઠાવનારા વિર બંધુઓના ફાટાઓ અને મહોર નબુવત આદિ ચિન્તા લીધે પ્રેસમાં છપાવવાથી ખર્ચ ધાર્યો કરતાં વિશેષ થઈ ગયું છે. જેથી તેની કિંમત રૂ. ૪) રાખવામાં આવી છે.

અનેક મુઠકેલીઓ વચ્ચે બની શકે એટલાં સાહિત્યોના વિચારો લેગા કરી આજે તૈયાર કરેલ પુસ્તકે પોતાનો હેતુ કેટલે દરજ્જે સાધ્ય કર્યો છે, તે નક્કી કરવાનું કાર્ય કંઠરદાન હિંદુજનતાનું જ છે. પરંતુ મને શ્રદ્ધા છે કે, મારા આ અરૂપ પુરૂષાર્થથી કરેલા પ્રયાસમાં વાચક બંધુઓને ઘણું જાણવાનું મળશે.

આ પુસ્તક ઘણી અઠવચ્છો વચ્ચે ઘણી ઉતાવળથી એકલા હાથે તૈયાર કરવામાં આવેલ હોવાથી સુસ વાચકને જ્યાં જ્યાં દોષો પ્રાપ્ત થાય ત્યાં ત્યાં હંસ માફક સારઆદી દ્રષ્ટીથી જોઈ ક્ષમા કરશે, અને યોગ્ય સૂચનાઓ કરવામાં આવશે. તો તે પ્રતિ પૂર્ણ માનની લાગણીથી ધ્યાન આપી બીજા આવૃત્તિમાં સુધારો કરવા સુદૃઢ નહિ; કારણ કે પુસ્તક લખવાનો આ મારો પ્રથમ જ પ્રયાસ હોવાથી ભૂલો રહી જવા સંભવ છે.

આ મારા અરૂપ પુરૂષાર્થથી અજ્ઞાન અને ભોળા હિંદુભાઈઓ કે જેઓ એ પીરાણા સતપંથમાં ફસાયા છે, તેઓ સમજીને એ પંથમાંથી સત્વર છુટા પાડે; એવી પરમ કૃપાળુ, પરમાત્મા પ્રભુ મારી નમ્ર પ્રાર્થના છે.

કર્તા.

❁ અનુક્રમણિકા. ❁

વિષય,	પૃષ્ઠ.	
મંગલાચરણ અને અન્ધારબની સ્તુતિ.	૧—૩.
અવતરણિકા.	૩—૧૦.
યુવક મંડળ તથા પરિપક્વ સંક્ષિપ્ત રૂપરેખા.	૧૧—૬૮.
પ્રકરણ ૧ છું.		
ભારતનું પ્રાચીન ગૌરવ.	૬૯—૭૬.
પ્રકરણ ૨ છું.		
વૈદિક સનાતન ધર્મની શિથિલતા અને બૌદ્ધ ધર્મનો પ્રભાવ.	૭૬—૮૩.
પ્રકરણ ૩ છું.		
ભારતનું સ્થિત્યન્તર અને હિંદમાં ઈસલામનો પ્રવેશ.	૮૪—૯૧.
પ્રકરણ ૪ થું.		
ઈસલામી રાજ્ય સત્તાનો અંત....	૯૨—૯૬.
પ્રકરણ ૫ મું.		
સતપંથીઓનું આદિમૂળ અને ઈસલામનો ટુંકો હેવાલ....	૯૭—૧૧૬.
પ્રકરણ ૬ ઠું.		
હિંદુસ્તાનમાં આગાખાની સતપંથની ઉત્તપત્તિ	૧૧૭—૧૩૫.
નુર સતગોર, પીર સમસુદ્દીન, પીર નસીરુદ્દીન, પીર સફરુદ્દીન, પીર કબીરુદ્દીન વિગેરે મીશનરી પીરોનાં જીવન વૃત્તાંત.		
પ્રકરણ ૭ મું.		
પીરાણા સતપંથના સ્થાપક પીર ઇમામશાહની જીવનરેખા. ૧૩૬—૧૫૧.		
ખાલકશાહ, ખાકરશાહ, ખાલાશાહ અને નુર મહમ્મદશાહ; નાંચો કાકો, ભાભારામ, કીકીબાઈ, હાજરજેન, શાણા કાકો વિગેરેની ટુંકી જીવનરેખા.		
પ્રકરણ ૮ મું.		
પીર ઇમામશાહનાં રચેલાં શાસ્ત્રો....	૧૫૨—૩૭૨.
પૃથ્વીનું મંડાળ, આઠલાખ કરણની ઉત્તપત્તિ, ધંધુકારની હકીકત, આઠ કળાસ અને ઘટથાપના, ચાર ખાણની હકીકત, ત્રણ દેવની ઉત્તપત્તિ, ધર્મની ઉત્તપત્તિ, ઘટપાટની સ્થાપના, પેલો ભયલા કલપ, બીજો કાયલા કલપ, ત્રીજો અરણ્ય કલપ, ચોથો ખલીફા કલપ, પેલો કરતા જુગ, બીજો ત્રેતાજુગ, ત્રીજો દુઆપર જુગ, ચોથો કલીજુગ, નકલ ડી ગીતા, છ દરશનની હર હકીકત, પહેલો પ્રહ દરશન, બીજો નાયક દરશન, ત્રીજું જન દરશન, ચોથું જુહ દરશન પાંચમું રૂપ દરશન છઠું મીલક દરશન, મોટી કંઈતરી ગોવંતી શ્રી		

મચ્છા અવતાર મોટો, શ્રી કુર્મ અવતાર. શ્રી વરાહ અવતાર
શ્રી નરસિંહ અવતાર, શ્રી વામન અવતાર, શ્રી કૃત્ત્વક અવતાર,
શ્રી રામા અવતાર, શ્રી કૃષ્ણ અવતાર, શ્રી બુદ્ધ
અવતાર મોટો, શ્રી નકલંડી અવતાર.

પ્રકરણ ૯ મું.

પીરાણા સતપથીઓની રાત્રીના વખતે ખાતામાં

થતી પુજની કાયાઓ.

.... ૩૭૩-૪૬૩.

મુખીની ક્રિયા, દેવસ્થાપનના મંડાણની દોવા, મુખીને તોળા
પડવાની દોવા, મુખીને આસણ આગળ બજવાની દોવા,
આસણ ઉપર પેલો જમણા પગ મુકવાની દોવા, પાટ માંડવાની
દોવા, શરદો કરવાની દોવા, પાટ ઉપર આખા મુકવાની દોવા,
પાટને ચારે દીસે પેસા મુકવાની દોવા. પેસા મુકીને શરદાની દોવા,
કળસને ધુપ લોખાનની દોવા, દીવા જોતને પ્રજામની દોવા,
કળસમાં જળ ભરવાની દોવા, કળસ માંડીને શરદાની દોવા,
કળસ ઉપર આખા મુકવાની દોવા, કળસમાં આખા તારી શરદો
કરવાની દોવા, ઘટપાટને ફુલ ચડાવવાની દોવા, ઘટપાટે
ચુવાચ્છદન અબીલ ચડાવવાની દોવા, ગોરનરની આલ ગાવંત્રી,
ચાળીસ ઈમામના કાંકણની દોવા, ગોરનરના આલ કાંકણની દોવા,
કળસને પ્રદક્ષણના દોવા, કળસને ઉત્તર પૂરવ દબણ અને
પછમ દસાએ ઉઠકની જુદી જુદી દોવાઓ. હશે દિશામાં
છાંટ નાખી શરદો કરવાની દોવા, ફુલ રખેસરને હેજ્જાની
દોવા, વિસનુને થાળ જમાડવાની દોવા, પ્રજાને થાળ જમાડવાની
દોવા, માહેશ્વરને થાળ જમાડવાની દોવા, શક્તિને થાળ
જમાડવાની દોવા, સર્વે દેવ રખેસરને જમાડી દશેઠ લેવાની
દોવા, દોવા જીવના ગુના ઉતાર્યોની પેલી, બીજી, ત્રીજી,
ચોથી, પાંચમી, છઠ્ઠી, સાતમી આઠમી જીવને ઉઠાસણાની,
પેલી રવેત ખાણની, બીજી ઇંડજ ખાણની, ત્રીજી ઉઠબીજ
ખાણની, ચોથી જરોજ ખાણની, જીવને સ્વીમંડળે પાંચાડવાની
જીવને ઉઠાસણાની આવન ઘાટીમાં બજવાની વિગેરે જુદી જુદી
દોવાઓ, જીવને આસણ વચની દોવા, ઉઠાસણે આસણની દોવા,
ઉઠાસણે વાસણને છાંટ નાંખવાની દોવા, ઉઠાસણે દેવ
થાળ નીશાનીની દોવા, બાળક તથા નવા ધર્મીને કાંકણ
બાંધવાની દોવા, વરકન્યાને કાંકણ બાંધવાની દોવા, કળસ
ઉપરથી આખા ઉતારવાની દોવા, મોટી છાંટ નાંખી શરદો
કરવાની દોવા, સ્ત્રીને લાઈ સુતક ઉતાર્યોની દોવા, પૂરવને
સુતક ઉતાર્યોની દોવા, રખેસરના મોડે છાંટ નાંખવાની દોવા,
મુખીને પાવળ પીધાની દોવા, કળસને ઉઠાડવાની દોવા,

પાટ ઉપરથી પૈસા ઉપાડવાની હોવા, થાળ અખેપાત્રની હોવા, થાળ અખેપાત્ર જમવાની હોવા, થાળ જમીને ભજવાની હોવા, ગત જમાવ પરવારી ઉઠવાની હોવા, બીજનો ચંદ્ર જોવાની હોવા, સુરજના સામે ભજવાની હોવા, નાદે અડીની હોવા તથા ખાસીયત, દીવાલેતને પ્રજ્વાલ કરવાની હોવા, સતપંથીઓને બપોર સાંજ અને મધરાતે ભજવાની હોવા, હેજાંહાની હોવા, મુઠાંને નવરાવવાની હોવા, મુઠાંને ઢાટવાની હોવા, મુઠાંને ઢાટયા પછી જોલાવાની હોવા, મુઠાંને ઢાટી આવ્યા પછી નાવાની હોવા, પીરાણા સતપંથની રઘુવેદી, જુજરવેદી, સામવેદી, અધરવેદી અને મુગત મારગના જુદી જુદી ગાયત્રીઓ. પાંચે ગાયત્રીનું ગ્યાન, પાંચ કલમા. તેવબનો કલમો અને કલમાઓનું જ્ઞાન. મહોર નજુવતની હોવા, નજુવત જ્ઞેયાતું ધર્મ અને મહોર નજુવતની ખાસીયત, ધંધુકારી તુરનામું, મોદું તુરનામું, તુરનામાની ખાસીયત, બાજનામાનો હોવા, અને તેની ખાસીયત. રતતનામાની હોવા, અને તેની ખાસીયત, અલીની અરજ વિગેરે વિગેરે.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

જીજ્ઞતનામું. વીસટોલ, ગોરવાણી, દશગુગરીનું જ્ઞાન ૪૬૪-૪૯૯.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

કુર્મી ક્ષત્રિય ઉત્તપત્તિ.

કણ્ઠીઓના મૂળ પુરૂષ કુર્મીઓની ઉત્તપત્તિ, કુર્મી શબ્દનો સમ્રાજ્ય અર્થ કુર્મી ક્ષત્રિય છે, કુર્મીની મહત્તા વિષે ઇંગ્રેજ ઇતિહાસકારોના અભિપ્રાય, પંજબ પર સ્વારીઓ અને કુર્મીઓનું પ્રયાણ, ગુજરાતમાં વસતા બાવન સાખના કુર્મીઓની સાખો, પ્રાચીન ગુજરાતમાં કુર્મીઓનો પ્રવેશ,

પ્રકરણ ૧૨ મું.

કચ્છમાં કણ્ઠીઓનો વિસ્તાર. ૫૨૧-૫૪૯.

૧૮૭૨ની સાલમાં કણ્ઠી જ્ઞાતિએ કરેલો ઠરાવ. ગામ ડયાપરમાં પીરાણા સતપંથને તિલાંજલો આપી દેહ શુદ્ધિ લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો. ઘાટકોપરમાં દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત લેનારનાં નામો. ગામ પાનેલીમાં દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો, તે ઉપરાંત સ્વામી માદુગા વિગેરે જુદાં જુદાં ગામોએ પ્રાયશ્ચિત લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો. ઘાટકોપરમાં તા. ૨૨-૪-૧૯૨૩ના રોજ પરિષદના સભા-મંડપમાં પ્રાયશ્ચિત લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો. કરાંચી સુકામે પ્રાયશ્ચિત લેનારાં બાઈ બહેનોનાં નામો.

ઉપસંહાર.

.... ૫૫૦-૫૫૨.

હિંદુધર્મને નામે ચાલતા, અર્ધદગ્ધ, કષ્ટસ્તાની- પીરાણા-“સતપંથ” ની પોલ; અને સત્યનો પ્રકાશ.

અથ મંગલાષ્ટરણમ્.

“શુક્લાં બ્રહ્મવિચારસારપરમામાયાં જગદ્વાપિનીમ્ ।
વીણાપુસ્તકધારિणीમભયદાં જાઢયાન્ધકારાપહામ્ ॥
હસ્તે સ્ફાટિકમાલિકાં વિદધતી પદ્માસને સંસ્થિતાં ।
વન્દે તાં પરમેશ્વરીં ભગવતીં બુદ્ધિપદાં જ્ઞારદામ્ ॥” ॥૧॥

“યા કુન્દેન્દુતુષારહારધવલા, યા શ્વેતપદ્માસના ।
યા વીણાવરદંઢધારણકરી, બુદ્ધિપદા જ્ઞારદા ॥
યા બ્રહ્માચ્યુતશંકરમ્ભૂતિભિર્દેવેઃ સદા વન્દિતા ।
સા મામ્ પાતુ સરસ્વતી ભગવતી, નિઃશેષજાઢધાપહા” ॥૨॥

મંગલ-વિભજ શ્વેત વસ્ત્રોને પરિધાન કરનારી, પરમ તત્ત્વવિચારની સાર સ્વ-
રૂપિણી, અખિલ બ્રહ્માઢની આદિકારણુ-સ્વરૂપા, સઠળ વિશ્વમા બ્યાપી
રહેનારી, વેદવાણ્ણીની દિવ્ય વીણા, અને ઉત્તમ જ્ઞાન-મંથાને, હસ્તમા ધારણુ
કરનારી, અભય વરને અર્પનારી, જડતા રૂપી બુદ્ધિના અધારપટ્ટને નિવારનારી,
પાતાના વરદ કરકમલમાં તેજસ્વી સ્ફાટિકમાલિકાને ધારણુ કરનારી, ધવલ કમ-
લાસને વિરાજનારી, સહુબુદ્ધિપ્રદાયિની, પરમ ઐશ્વર્યધારિણી, ભગવતી, શ્રી
સરસ્વતીને મંથારજે વિનીત ચિત્તે વંદન કરૂં છું.

ચરતપ્રણિમાની શીતલ દિમાશુભાલપરિશોભિતા, ધવલ કમલમાલિકાને ધારણુ
કરનારી, શુભ-ઉન્નવલ-પટકૂલને પગિધાન કરનારી, વેદરૂપી અમોઘ સ્તુતિમન્ત્રોની
દિવ્ય વીણા, તેમજ વરપ્રદાયક શુભ દંડમંદિત કરકમલવાળી, ધવલ કમલના દિવ્ય
શુભાસન પર વિરાજનારી, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શંકરાદિ સર્વ દેવોનાં વન્દનને
ગ્રીહનારી, સઠળ જડતા અને મતિની મંદતાને દરણુ કરનારી, અપિત્ર સહુબુદ્ધિને
પ્રેરનારી, અહ્યાઆશા બીરસરસ્વતી ભગવતી, આરા આ રંઢ પ્રધાસને સઠળ
કરવામાં સર્વથા સઠામક તેમજ સંરક્ષક થાઓ.

— અન્ધારંભે, તહેની નિર્વિઘ્ને પરિસમાપ્તિ નિમિત્તે —

આદિદેવતા શ્રીનારાયણનું આહ્વાન—

૨૦૩૦૨૦૨

(અર્ચ સ્વરૂપધ્યાનમ્ ।)

“ ૐ સત્યં જ્ઞાનમનન્તં યન્નિષ્કલં નિષ્ક્રીયં પરમ્ ॥
અદ્વિતીયં નિર્વિશેષં બ્રહ્મ તત્સમુપાસ્મહે ॥ ૧ ॥
યો બ્રહ્માણં વિદધાતિ પૂર્વં યો વૈ વેદાંશ્ચ મહિણોતિ તસ્મૈ ॥
તં હ દેવમાત્મકુલ્દિમકાશં મુમુક્ષુર્વૈ શરણમહં પ્રપદ્યે ॥ ૨ ॥ ”

શ્લોકાશ્લેષર ઉપનિષદ્—

ભાવ:—તથે કાલમાં એક રૂપજ રહેનારા, અનન્ત જ્ઞાનનિધિ, કલા તેમજ ક્રિયાથી રહિત હોવા છતાં, સકળસૃષ્ટિના એક માત્ર અધિકાર; અનુપમેય અને અદ્વિતીય, અખિલ બ્રહ્માંડને યોતાના પ્રભાવમાંજ સમાવી રાખનારા, પ્રભુવ પરમાત્મા શ્રીનારાયણની, પ્રારંભમાંજ આજ્ઞાવહરી ઉપાસના સહિત, આ અનન્ત વિશ્વમાં હમરી સાયનો પ્રકાશ પાથરવાની, શ્રી પ્રભુ તરફે શુદ્ધ હૃદયથી પ્રાર્થના કરું છું, કેમકે,—

સૃષ્ટિના આદિ-ઉત્પત્તિ-કાલે, જે દિવ્ય ચેતનસક્રિયા, નારાયણ-રૂપે, યોતાનાં નાભિ-કમલમાંથી, જગતના પિતામહ બ્રહ્માને સૂચ્યા, અને એ ચતુર્ભુજ વિષ્ણુતાદ્વારા અખિલ વિશ્વની તેમજ જ્ઞાનનિધિ શ્રી વેદમન્થોની ગ્રેરણા કરી, એવા જીવમાત્રની આત્મશુદ્ધિને વિક-સાવનારા અને પ્રતિજ્ઞાની પ્રભુતાને પ્રકાશનારા, અનન્ત દેવત તેમજ ઐશ્વર્યના સ્વામી, અન્ત-ર્યામી, અવનિના અધિરાજ, પાલક અને પરિપાલક, પરમકૃપાળુ શ્રી શેષશાસ્ત્રી, હૃદયપતિ નારાયણ હમણાંજ નું, હું આ હસ્તપ્રાપ્ત કર્તવ્યની સરલતા સહિત પરિસમાપ્તિ અર્થે, આ-જન્મનાં રણમાંથી મુક્ત થવાની હમ્બવાળો રંકે મુમુક્ષુ, અદાસહિત અનન્ય કરણ સ્વીકારું છું, અને શ્રી અરજે એજ સમયે થાયું છું કે, હે વિશ્વવિનાશક વિશ્વપતિ ! આપના સંકેત, આદેશ અને ગ્રેરણાને ઝોળખી—અનુસરી, નિર્મલ સેવાભાવવડે, સામર્થ્ય ન હોવા છતાં પણ, હાથ ધરેલા આ વિષ્ટસાદસમાં, આપની ક્યાનો સંચાર કરી, તેને નિર્વિઘ્ને પાર ઉતારશો; તેમજ આપના મહાન્ સત્પનો દેવી સદેશો, વ્હાલા હારતવાસીઓને આંગણે આંગણે ખેડાડવાનું પણ પ્રેરો, મહારા પ્રવણનો હેતુ સફલ કરવાનો સુયોગ સમર્પશો, એ જ આરંભની ચામચનાં

અવતરણિકા.

નીતિ-શાસ્ત્રકાર કહે છે કે,—“કારણાદિના ન કાર્ય સંભવતિ ।” અર્થાત્

જે કારણ વગર કાર્યની ઉત્પત્તિ થતી નથી. હવે દેખાવ, ત્યાં અમિ જરૂર હોવોજ નોંધએ; એ ન્યાયે આ મંથ પથ સકારણ છે. આજે જગતમાં સાહિત્યની શક્તિ વિશુદ્ધવેગે લાઘુ રહી છે. અને જગતની સાથે, સાથે કે તેની પાછળ ખેંચાઇ રહેલું આ હિંદુ પથ સાહિત્ય-ક્ષેત્રમાં હિં પ્રતિ હિં પ્રગતિને પથે આમળ વધવા લાગ્યું છે; જગતની એ સાહિત્ય-પ્રગતિમાં અને મુખ્યત્વે હિંદની અન્ય ભાષાઓની સાહિત્યશક્તિમાં રસપૂર્વક ભાગ લેતું ગુજરાત પથ, પોતાની શક્તિ પ્રમાણે શારદાની સાત્વિક સેવાનો ફાળો, આજકાલ ઉત્સાહથી ભરી રહ્યું છે. વિવિધ ઉમતાં અવનવાં ખિલતાં કુલકાંઓની પેઠે, વિવિધ વિષયોનાં ન્દાનાં મ્દોટાં અનેક અવનવાં પુસ્તકો પ્રગટ થઇ રહ્યાં છે, અને પોતાની તેમજ વાચકવર્ગની માહકશક્તિની તુલનાએ આદર વા અનાદર પામી, આરતના નવજીવનમાં યથાસાધ્ય ન્યૂનાધિક પ્રકાશ સીંચી રહ્યાં છે.

પચીસ-ત્રીસ વર્ષો અમાઁની અને આજની સાહિત્ય પરિસ્થિતિમાં આસમાન-જમીન જેવું વિશાળ અંતર પડી રહ્યું છે. આજે તો ઐદિક-પારલૌકિક સેંકડો વિષયો ઉપર, વિવિધ વિદ્યાનોના અનેક મંથે પ્રકાશમાં આવી રહ્યા છે. ધર્મ, સમાજ, રાજનીતિ, અર્થશાસ્ત્ર, કુન્નર, વ્યાપાર, કલા, વિજ્ઞાન, કાવ્ય, નાટક, નરલકલા, ઇતિહાસ તેમજ જ્યોતિષ, રસાશ્ત્ર, અને વૈદક જેવા સામાન્ય વિષયોના પથ સેંકડો મંથે સતત ધારાએ પ્રકાશમાં આવી, દેશ-કાલ-સ્થિતિને અનુસરતું જ્ઞાનવજીવન પડવામાં, પોતાની શક્તિ પ્રમાણે, અનુપમ ભૂમિકા ભજવી રહ્યાં છે. આવી બહુદેશઆપી, સમર્થ સાક્ષરોવડે આવી રહેલી, સાહિત્ય-પ્રગતિમાં, મ્દારા જેવા એક સામાન્ય સંસ્કારી, અર્ધશિક્ષિત મનુષ્ય, એકાએક હૃદી પડવાનું સાહસ કરે, એ વખતે મેહને અનુમતું, અપ્રાસંગિક અથવા આશ્ચર્યજનક લાગે, એ સ્વાભાવિકજ છે. પરંતુ આ મંથના નિવેદન પ્રસંગે પ્રારંભમાં જ જણાવ્યા પ્રમાણે, આ પ્રયત્ન ખાસ સકારણજ છે. એટલુંજ નહિ, પણ એ કારણે લખ્યા મહત્વનાં અને આપણા દેશની તેમજ ધર્મની પરિસ્થિતિ સુધારવામાં મ્દારી રંક માન્યતા પ્રમાણે અતિ ઉપયોગી પણ છે, જે વિચારવાન વાચક અનાયાસે પોતેજ સહમજને સ્વીકારી શકે તેવાં છે.

ઉદ્દેશ અને આરંભ.

પ્રથમ તો, આ મંથનો વિષય છેક જ નવીન છે. મ્દારા જણાવ્યા પ્રમાણે, આ મંથમાં અર્થેલા વિષય ઉપર ગુજરાતી ભાષામાં સવિસ્તર સુદાસર હકિકતવાળો, ક્રેષ્ટ પણ સ્વતંત્ર મંથ, લખાયો, છપાયો કે પ્રગટ થયો જ નથી. ન્દાનાં બાળજો કે કુંડો નોંધો જેવી એક બે દરમ્યાની સામાન્ય બે ચાઈ ચોપડીઓ છપાયેલી ને બહાર પડેલી મ્દારા જોવામાં આવી છે; પરંતુ તેમનાથી કંઈ અનેક જમાનાઓ થયાં અમારામાં સ્ત્રીલા, છતાં પણ જનતાના પ્રાચ્ય સાથે, લાંબા સમયથી જીવનદોરીરે જઠાયેલા, આવા મહત્વના વિષયને જોડેને તેવો પૂરતો ન્યાય આપી ન જ શકાય, એ સર્વથા સામાન્ય ખાતર છે.

વળી આજનાં ધણીખરા લેખકોની પેઠે, નવલકથા, નાટક, નિબંધ, વાર્તા, ઉપન્યાસ કે ઇતિહાસનાં પરબાપામાં પ્રગટ થયેલાં પુસ્તકોના અનુવાદો અથવા અનુકરણો કરી, યુગ્મશતની મંથનમુદ્રિમાં ભરતી કરવાની, કે અવનવાં કલ્પિત રસીક પુસ્તકો રચી-છપાવી, પોતાને વિદ્વાનમાં ખપાવી, નામ કમાવાની, કે એવા કોઇ પણ પ્રકારે પ્રકાશમાં આવવાની, અને લેશમાત્ર પણ મહત્વાકાંક્ષા નથી; અથવા લોકભરતિએ કરેલી પ્રેરણાને આધીન થઈ કનક વા કાંતિની પ્રાપ્તિને, ધણી લેખક ખંડુઓએ રચીકારેલા રસ્તો પણ મહેં પસંદ થયો નથી; પરંતુ એક જુદી જ દિશામાં કોઇ જુદા જ ધર્મ-શાસ્ત્રનો સેવા-શાળ લઇને, જૂની-નવી આવનાનાં વિચિત્ર સંમેલનવાળો આ પ્રભુનાં દેવમંદિરનો સાત્વિક પ્રસાદ, એક માત્ર નિઃસ્વાર્થ ધર્મ-સેવાભાવથી પ્રેરાઇનેજ, આપણી પતન પામતી હિંદીજનતાને જાગૃત કરવા માટે, તેવી આંખો સામે, આ છૂપો અને ભેદી ઇતિહાસ, મદારા દેટલાક અનુભવના ઉદ્ગારો સહિત, એક માત્ર જનતાનાં શાશ્વત કલ્યાણની જ મુશ્કેલી, હિંદી સાદર કાળજી-કર્ષ-હું, એ ઇતિહાસ અને તેમાં વળીવેલા રોમાંચક પ્રસંગો, જે આજમુખી ધોળે દહાડે, વિજ્ઞાન જનતાની સગી આંખો સ્વામે, રૂઢ, વીર અને કશ્યપરસ સહિત બજવાઇ રહ્યા છે, તેમનું મદારી શક્તિ પ્રમાણે, તાદૃશ ચિત્ર આંધી, પોતાનાં જૂનાં જર્જરિત સળગતાં ધરમાં, જગતી આંખે, પ્રસાદ અને દંભનિદા ભોમવતી પ્રાણાધિક જનતાને, સળગૃત કરવા, અને ધરને ખૂણે ખૂણે ઢાળેલી અધર્મની આમ ઉપર ધાર્મિક પ્રયાસોનાં પાણીનો મારો ચલાવી, આપણી ત્રિવિધ સંપત્તિનાં, આલોક અને પરલોકનાં, તેમ જ આકાશની આપણી બાવી પ્રજનાં, એ દવાનક્ષમાંથી સંરક્ષણ કરવા નિમિત્તજ, આ ઉકળતાં અંતરમાંથી ઉડેલાં મદારાં થોડાં જવલેતેને ઢાલવી, જડ કાગળની સપાટી ઉપર એ પ્રસંગોનું કલ્પદ્રાવક ચિત્ર પ્રત્યક્ષ કરી બતાવ્યું છે. વળી હિંદીની જાહેર જનતાનો, અને ગ્રુપ્પત્વે મદારી વિશાળ ગાંતિનો, નિર્વિલંબે ઉદાર કરવામાં, આ મંથના વિવેકી વાચક અને વિચારવાનું વિદ્વાન બાધાએ પણ, પોતાની ફરજ સમજી મહેં ઉઠાવેલાં આ વિકટ કાર્યમાં યથાશક્તિ, યથામકિત, અને સદાયબૂત થાય, તેમજ આજનાં આ વિષમ વાતાવરણમાંથી-જે કોઇ સમર્થ તાર હોય-તે, અમને અધિગતિનાં મોળાંઓમાં ધસડાતા-ડુબતા, પ્રભુને ખાતર બચાવી લે, એવી કંઈક સ્વાર્થ-પરમાર્થ-સંમિશ્રિત ઉડી, અવનવી, આશા-અભિલાષાઓવડે ઉત્તેજિત થયેલું મારું હૃદય, આ પોતાના ગજ ઉપરાંતના બીમ સાક્ષરમાં ઝીંજાયે છે. સાહસ એટલા માટેજ કે, પ્રસ્તુત મહત્વના વિષયને પહેંચી વળવા કે ન્યાય આપવા જેટલું, આ રંક લેખકમાં નથી અભ્યાસભળ કે નથી જ્ઞાનભળ ! છતાં પણ મદારી જાણ પ્રમાણે લાંબા અનુભવપૂર્વક આ મંબીર વિષયમાં રસ લઇને, તહેનો ઉંડો અભ્યાસ કરનારા અને એ બાબતનું જનતાની આંખો સ્વામે સાફ અજવાળું પાડી, ખ્યાન ખેંચવાની શક્તિવાળા, બીજા કોઇ આ વિષયના રસીક, અનુભવી સમર્થ વિદ્વાન બંધુના અભાવે, નિરૂપાયે મદારે માથે આવી પડેલી, આ એક પવિત્ર ફરજ સ્વગમ્યને જ, આ જ્ઞેખમ અને સાહસ ભર્યું કાર્ય, આજે વર્ષો થયાં મેં હાથ ધરેલું હતું, અને તે કષ્ટા લાંબા સમય અમાઉ-કહો કે વર્ષો અમાઉ-જનતાને ચરણે ઢાળી રહવાની મદારી તીવ્ર ઉત્કંઠા પણ હતી; પરંતુ લખવડો અપરંબ કરી, એ વિષયને ચોગ્ય ન્યાય આપવા-અપાવવા-માટે, જેમ જેમ હું તત્ત્વજ્ઞી જૂના, અપ્રતિહ, ભેદી અને છૂપા હસ્તલિખિત સાહિત્ય-સાગરમાં ઉડો ઉતરતો ગયો, તેમતેજ એ વિશાળ સિંધુનાં અનેક અગળયમી બહેલાં મોતીઓ, મદારે હાથે

મહત્તાં ગમાં, તેથી એ ગમાંના સંઘદ કરી, માંખણ કઢાડી, થોડા પ્રયાસે તેનો બધો સાર, સંક્ષેપમાં જ જનતાને સ્વમજાજી નવ, એવી રીતે ઉક્ત વિષયનો સરલ સત્વરપ ઇતિહાસ, તેમ જ મદારા અભિપ્રાયો-અભિલાષોનો મદતવનો ભાગ, પણ મુદ્દાસર લખવા અને યોજવા માટે, મદારે મહાભારત પરિચય ઉઠાવીને, સમય-ધન તેમજ શક્તિનો કેટ કેટલો ભોગ આપવો પડ્યો છે, તે હું મદારે હાથે અહિં લખી બતાવું, તેના કરતાં વિવેકી વાચકની જ ન્યાય બુદ્ધિને એ કામ સોંપી, હવે હું મનના મુખ્ય વિષય સંબંધી અહાં એ આવરયક શબ્દો લખીને, આ લખાણ જાતી પ્રવેશિકાને વિસ્તાર ભયથી, અત્રે ટુંકાવવા જ છું છું.

મન-યોજનાનું મુખ્ય કારણ-તેનો આ પ્રયાસ સાથે સંબંધ—

જે મદતવનાં પ્રયોજન માટે આ મંથ લખાયો છે, તેનાં મૂળરૂપ-પીરાણા-સતપંથ સંબંધી કંઈક ટુંકો ખુલાસો, અને આ મંથ સાથે તેનો ખાસ સંબંધ, સંક્ષેપમાં અહીં વિચારી શેષએ, તો, તેનું પ્રયોજન કંઈક સ્પષ્ટ સ્વમજા સકારો.

જે મદતવના વિષયને આ મનમાં પ્રાધાન્ય આપેલું છે, તે વિષય તો આ મંથના નામ ઉપરથી જ સૂચિત થઇ જાય છે. પીરાણા-સતપંથ એ શું છે ? તે આપણા દેશની, આપણી જાતિની, અને જનતાની, ભૂત, વર્તમાન તેમજ ભાવી પરિસ્થિતિમાં કેવો મદતવનો ભાગ ભજવી ગયું છે, ભજવશે, અને હાલ ભજવી રહ્યું છે ? તેમજ તેનો આજે છૂપો અને જાહેર પ્રચાર કેવી કેવી પ્રકારોનિધી, યુક્તિ-પ્રયુક્તિપેથી, હિંદમાં ચાલી રહ્યો છે, તેનું અહીં આપણું ચિત્ર આંટી, તેની પેઠો, અને તેના ભેદભરસો, તેના કાવા-કાવા અને યુક્તિ-પ્રયુક્તિઓ સંબંધી, અહિં સ્હેજ ઇશારો કરવાની મને આવરયકતા જણાય છે.

પીરાણા-સતપંથને નામે આજે અનેક સદાએથી ઝોળખાતા, અને મુખ તેમ જ જાહેર રીતે હિંદના કેટલાક વિભાગોમાં પળાતા, એ ઇસમાઇલી-ઇમામી-પીરાણા-સતપંથના અનેક કાંટાઓને ઇતિહાસ આજસુધી અચાનનાં ધોર અધિકારમાં જ દટાવેલો છે, અને જે થોડો ધણો એ પંથના પ્રવર્તકો અને ઉપદેશકોએ, જાહેર કરેલો છે, તે ખોટો મદિમા વધારવાના હેતુથીજ, કક્ષિપત ચમત્કારો, સદરાખાત ભરેલાં અસંભવિત વર્ણનો, અને કામેદામ અસંગત, અસંબદ્ધ હેતુઓથી ભરપૂર હોવાથી, તે જરાપણ વિશ્વાસપાત્ર નથી. હિંદુ-જાતિના લાખો મુરીદો-સેવકો-એ ધર્મને પાળે છે, અને હારાતમાં અનેક ઠેકાણે તેની શાખાઓ, તેનાં મંડળો, જમાતો અને ખાનાંઓ હાલ પ્રચલિત છે; છતાં તેનો સવિસ્તાર હેવાલ, તેમજ તેની ઉત્પત્તિના વિશ્વાસ-પાત્ર કોઇ પણ સત્ય ઇતિહાસ, આજસુધી જોઇએ તેવો મળી શકતો નથી-અને તે ન મળવાનાં અનેક ખાસ કારણો પણ છે. મુખ્ય કારણ તો એ છે કે, તેની સરખાતથી જ, એ પંથનો સપજો વડીવટ, છૂપી રીતે જ ચલાવવામાં આવે છે. તેની બધી દિયાઓ, રાત્રીની શાંતિમાં, ગાદ અધકાર નીચે, જગત જપારે નિદ્રાને ખેળે આરામ ભોગવી રહ્યું હોય, ત્યારે જ મુખ્યત્વે ચાલુ થાય અને ભજવાય છે; અને તે સપજો પાખંડ-નાટક, આ જગતના પડા પાછળ, એકાન્ત ખાનાંઓના છૂપા ખૂણામાં, અન્યધર્મીઓને તેનો જરા ખાસ પણ ન થાય, એવી છૂપી રીતે જ ચલાવવામાં આવે છે. પોતાના ધર્મની કશી પણ હજીકત, પરધર્મીઓને કાને ન જરા દેવાની, એ પંથના સેવકો-મુરીદોને સખ્ત તાકીદ આપવામાં આવેલી હોય છે; માત્ર એટલું જ નહિ પણ, એ પંથનો પડકાર કે ભેદ ખોલે, તેને અપકર નરકપાતાના ભોગવવી પડશે, અને તેની આખરે ભયંકર રીતે અધોગતિ થશે, એવો

મદાન બધ પશુ, સેવકોને બતાવવામાં આવેલો હોય છે. વળી એ ધર્મનું કષોગ કલ્પિત, બનાવડી સાહિત્ય બે બદારની દુનિયાના જોવા-જાણવામાં કદાચ આવી જાય, તો પોતાનો પ્રપંચ-પડો તરત જ ફરી જાય, એવા આંતરિક બધી, તેના ઉત્પાદકોએ પોતાના સવળા હસ્તલિખિત અચ્ચેને પશુ, ખાનાના અધારમાં જ છુપાવી કે દારી રાખવાની, તેમ જ તે કોઇને પશુ ન બતાવવાની, સખ્ત બચાવજો કરેલી છે. એથી પરિણામ સ્વાભાવિક રીતે એજ આપ્યું છે કે, બદારની દુનિયા એ પંથની ઉત્પત્તિ અને પરિસ્થિતિથી તદ્દન જ અગત રહેવા ઉપરાંત, ખાસ એજ પંથના સિંધો-સેવકો અને મુરદો પશુ, એ પોતાના જ ધર્મની ઉત્પત્તિ કે, પરિસ્થિતિની સાચી દલીલોથી બહુમાને છેક જ જાનજ-ય રહી ગયા છે, એમ કહીએ, તો પશુ તે કંઈ ખોટું નથી. ગુપ્તી, શેખ, મુમના, આઠીયા, પાંચીયા વિગેરે નાગોથી એળખાતા, એ ધર્મના અનેક કાંડાઓ, હિંદના ગામેગામમાં કામેકામ, આજે અનેક વરસોથી ચાલુ છે, અને એ બધા કાંડાઓ, મુખ્યત્વે, હિંદુ ધર્મ પાળનારી જાતિઓમાંથી જ ઉત્પન્ન થયેલા છે. એળ, શેખ, મુમના વિગેરે કેટલાક શિક્ષકો તો આજે જાહેર મુસલમાન જાતિમાં જન્મ્યા હતા, તેઓ પશુ પહેલાં તો બધા હિંદુ-ગુપ્તી જ હતા, અને પહેલાં તો તેઓ પોતાને જાહેરમાં ખાસ હિંદુ તરીકે અને ખાનગીમાં એ અર્ધ-દગ્ધ મામદા-હિંદુ, ખીચડીયા સતપંથમાં મળેલા ગુફી રૂપે એળખાવતા હતા. પાછળથી જેમ જેમ તેમને સ્પષ્ટ જણાતું ગયું કે, આ વૈદિક સતપંથને નામે, તેમને મળે જે આ નવા ધર્મની કાંસા-દોરી બેસવામાં આવેલી છે, એવો ખરી રીતે જોનાં એક મુસલમાની કીયા હરિમાદલી ધર્મનોજ કષોગકલ્પિત કોંગ છે, અને તેમને શક્તિથી બોળવાને, પોતાની જાળમાં ફસાવી લેવા માટેજ, એ ધર્મના ઇસ્લામી આદિપ્રચારકો અર્થાત્ કાંડાઓ-ઉપદેશકોએ, તેને માત્ર ઉપર ઉપરથી બદારનો-પ્રકા દેખાડવાનો-હિંદુધર્મનો ગીઝીદ-ટોળજ ચદાયેલો છે. પ્રકા તેનાં અવતારોનાં નામ અને કેટલીક ક્રિયાઓમાંજ માત્ર પુરાણા હિંદુધર્મની થોડી આછી આછી છાયાને કાચમ રાખીને, પાછળથી બાકીની બધી ઇસ્લામી વિધિઓ, માન્યતાઓ, અને કથ-પરસ્તી (કખર-પૂજા)ની કલ્પિત પદ્ધતિઓને જોડવી દીધેલી છે. વળી પોતાના પંથનો મહિમા વધારવા માટેજ, હિંદુમંચિત અને જ્યોતિષમાં જજીવેલી, સૃષ્ટિ-ઉત્પત્તિની ગણના, તેમજ માન્યતા, હિંદુ અવતારવાદની યોજના, તેમજ મુજોની વર્ષ-ગણનાને સ્વીકારી મેઘ, છેલા એટલે ચાલુ યુગમાં નકલંકી અવતાર તો એવેઓમાં થયો હોવાનું જજીવેલી, તેમાં ઇસ્લામીધર્મના સિદ્ધાંતો મુસાદીને, તેઓએ પોતાનાં કષોગકલ્પિત ખીચડીયા ધર્મ સાસોની રચના કરેલી છે. વળી લાલચ તેમજ બધ પશુ કામે કામ બતાવીને, સામ-દામ-દંડ-બેદથી, એ ધર્મ તરફ આકર્ષિત બમણ અને બોળા સેવકો-મુરદોને, પોતાની ભોખડી સાંકળમાં સહાને માટે જડી રાખવા માટે, બનાવડી ચમત્કારોનાં એવાં તો અજળ પતંગ-ચિત્રો આકર્ષ્યા છે કે, તેની આગળ ‘અરેબિયન-નાઇટ્સ’ કે ‘હાતમતાઇ’ ના ચમત્કારિક કિસ્સાઓ પશુ પાછીજ બરે! જુતો અને પરીઓની વાતોના અજળ ચમત્કારો પશુ તેમના પરચાઓની તુલનામાં કંઈ પશુ હિસાબમાંજ નથી! અલ્લાહીનનું જાદુ કાંસ પશુ તેમના પીરોના પરચા આગળ જાંખુંજ પડી જાય છે! અને બધંકર રાક્ષસોની કલ્પિત કથાઓ કરતાં પશુ વધારે નવાઇ જેવા, એ પીરાણાના પૂર્વજોએ પોતાનાં કલ્પિત પરાક્રમોની કામેકામ તોપો જોડવીને, એવી તો અજળપણ રીતિએ સાસો ઉભાં કરેલાં છે કે, તેનો જમતમાં ક્યાંય જોટોજ ન મળે! હિંદુ-

એનાં અર્થગીરવવાળાં પૌરાણિક રૂપો અને દાર્શનિક કથાઓનાં મર્મ સમજવા વિનાજ તેમનું ઉપહાસ કરનારા, અમારા ઇસલામીભાઈઓને આ ઇરાની દાણ તેમજ ઇમામશાહી પીરોનાં ચમત્કારિક દાસ્તાનેની મેળોળ ક્યાઓ, અને તેમનાં ચમત્કારિક બનાવટી પરચા-ઓવાળાં ધડધડાટ ભર્યાં ધર્તીએ, એકવાર ખ્યાનપૂર્વક વાંચી જવાની, તેમજ પોતાને ઇસલામી તરીકે ગણાવનારા એ અર્થદગ્ધ પાખંડીઓને ધટતો ન્યાય આપવાની, અને ખાસ બહામણુ કરીએ છીએ; તેમજ તેનાં આગલા સ્થાપકો-પ્રવર્તકોએ પોતાની ઉત્પાદીથી કંઈપણ ગોળી પ્રાણેશાં એ પીરાણુ-સતપંથનાં અનેક ગપાટક ધર્મશાસ્ત્રો, એકવાર ખ્યાનથી ઉઘસાવી જેવાની અને સહુ સુઝ વાચકોને પણ બહામણુ કરીએ છીએ. આજે તો એ બધાં શાસ્ત્રો છિન્ન વિચ્છિન્ન, હસ્તલિખિત અશુદ્ધ સ્વરૂપમાં જ, ધણીખરી પીરાણુપંથી જાઓ, તેમનાં ખ્યાનાંઓ અને તેમના સેવકો-મુરદો-પાસેથી છૂટાં છવાયાં શોધ કરતાંયે, મહા મુશ્કેલીએ મળી શકે છે, અને આજે વીસ વરસોના ચાલુ પરિભ્રમથી જે, તેમનાં એવા સેંકડો હસ્તલિખિત ગ્રંથો, પાણીની પેઠે પૈસો વેરીને, એ પ્રેમનું પોગળ આપ સહને મરણે ધરવાના હેતુથી એકઠાં કીધેલા છે.

પરંતુ એ બનાવટી વાતોના મહાસાગરમાં વારંવાર ડૂબીઓ મારવા છતાંયે, ઇતિહાસની સત્યતાનાં જેવાં જોઈએ તેવાં કિંમતી મોતી, તો હજુ સુધી જોઈતા પ્રમાણમાં તેમાંથી એકત્ર કરી શકાયાં નથી, એ ખરેખર મોટી ખેદની વાત છે. એ પંથના મુખ્ય ઉપાદેશ કેણુ હતા? કેવા સંજોગોમાં તેમની ઉત્પત્તિ થઈ? દિંદમાં કેણુ અને કેવી રીતે તેનો મુખ્ય પ્રચાર કર્યો? પ્રથમ કહ કહ ધર્મ-ક્રિયાઓ તેમાં ચાલતી હતી? પાછળથી તેમાં કેવી વિકૃતિઓ અને ફેરફારો થતા ગયા? અને પોતાની મતલબ સાધવાને, આપસ્વાર્થ, તેમજ લોભથી પ્રેરાયેલા એ પંથના પ્રચારકોએ, કેવી કેવી રીતે પોતપોતાના જુદા વાડાઓની કુમકુમીઓ કામમ બળવી રાખવા માટે, કેવા કેવા છલબેદો તથા કાવાદાવાઓ કીધા છે? અરે! અમુક પ્રસંગોમાં તો કેવી નીચતા અને પશુરૂતિને પણ અખત્યાર કરી, તેમણે કેવાં ન કરવાનાં ભર્મકર કારસ્થાનો કરેલાં છે? તેનો રસીસો, રોમાંચક અને હૃદયદ્રાવક ઇતિહાસ, સરખાતથી આજ સુધીની હકીકતો સહિત સીલસીલાબંધ યોજવા માટે, અમે જે કે, પ્રાચીનોટ પ્રમાણે કર્યો છે, અને અનેક ભાષાઓના અગણિત જુના-નવા ગ્રંથોનું સમુદ્રમંથન કરીને, ધણી ધણી રહસ્યખરી છૂપી હકીકતો, પ્રખલ સચોટ પ્રમાણો, તથા આધારો સહિત શોધી કઢાડીને અહિં રજુ કરેલી છે, કે જે વાંચવાથી સહૃદય વાંચકનું લોહી પણ જરૂર ઠંડુમારજ થઈ જશે, અને તેનું હૃદય, એ ભર્મકર પ્રસંગોના પોગળ વાંચીને, જરૂર કમકમી ઉઠશે; છતાં પણ અમારે આતિ સખેદપૂર્વક સ્વીકારવું પડે છે કે, પોતાનું સાહિત્ય અધારા ખૂણામાં છૂપાવી રાખવાની, એ પીરાણુ સતપંથ-પ્રવર્તકોની કૃદિલ હલનીતિ, અને ખોટી હડને લીધેનું પૂરેપૂરું સંતોષકારક સપ્રમાણુ ઇતિહાસને, વાચકોની સેવામાં હજુસુધી પણ હાજર કરવાનું સૌભાગ્ય અમને પ્રાપ્ત થયું નથી; પરંતુ અમને આશા છે કે, આ ગ્રંથ બહા પડ્યા પછી, અનેક ઇતિહાસરસીક સાક્ષરો અને દેશી તેમજ વિદેશી વિદ્વાનોના આશ્રયથી, અમે અનેક બાકી રહેલા ઐતિહાસિક પ્રમાણોનાં પરિસિંદો સહિત આ પુરાણોના ઉત્તરપંક યોદ્ધા સમયમાં પ્રકાશમાં લાવવાને ભાગ્યશાળી થઈ શકીશું.

ખાસ એ પ્રયત્નને માટે જ, અમે મુખ્ય, કમ્પેન્ડ, કાઠિયાવાડ, સિંધ, ગુજરાતના અનેક સ્થળોમાં જારીક તપાસ કરી, જુના-નવા સર્વિત્તો મેળવી-સંકલિત, હસ્તલિખિત ગ્રાંથો

પુસ્તકો એકઠાં કીધાં છે. ખાસ પીરાણાના કેટલાંક સુખ્ય ખાનાંઓમાંથી અને આગેવાનો મારફતે પણ મહાન પ્રયાસે, એવાં ધણાં છૂપાં પ્રાચીન હસ્તલિખિત પુસ્તકોની નકલો ખાસ કિતરાવી લીધી છે, અને તેમના આદિકાલથી આજસુધીના ઇતિહાસનું, તથા તેમની બનાવટી ધર્મક્રિયાઓનું છૂપું સાહિત્ય, અનેક ભાષાઓના ઐતિહાસિક મહત્વવાળા આધારભૂત મનોમાંથી મેળવી-સંચકીને, અહિં સંકલિત કરેલું છે; એટલે આ પ્રયત્ન, જે જાણે અમારાં રંક-જીવનનું એક પરમ ધ્યેય જ હોય, એમ સદમજવાની, તથા પ્રભુની પ્રેરણાથી આજે પચીસ પચીસ વરસો થયાં, આ કાર્યની પાછળ પડી, અમારી અરુપ-સ્વરુપ બુદ્ધિશક્તિ અતુસાર, જેટલી બની તેટલી શોધ અને સંમદશક્તિને કામે લગાડીને, અમારા જે પવિત્ર પ્રયાસનું ફળ, આજે સહસ્ત્ર વાયકોના ચરણમાં સાદર હાજર કરતી વખતે, આ મંથને અર્પેને લક્ષ-પૂર્વક વાંચી જવાની, તેમજ એ સંબંધી પોતાનો નિષ્પક્ષપાત અભિપ્રાય અમને લખી જણાવવાની, સર્વ સુત વાયકોને આયદત્તમી અરજ કરીએ છીએ. તથા પ્રસ્તુત પીરાણા-સતપંથના સંબંધમાં, જે તેમના જોવા-જાણવામાં કંઈ વધારે મહત્વનું સત્ય, કે નહિ સાહિત્ય આવ્યું હોય, તો તે પણ જનહિતાર્થે અમને લખી મોકલવાની, આયદત્તમિત્ત અહીં તેમને વિનંતી કરવામાં આવે છે, કે જેથી બવિધ્યના બીજા મંથમાં, તેમજ આ પુસ્તકની પુનરાવૃત્તિમાં પણ, જે કિંમતી સાહિત્યનો સાબાર સદુપયોગ કરવાનું બની આવે.

જે જ અમારું પ્રાથમિક નિવેદન અને આ મંથ-લેખનનું બીજું મહત્વનું કારણ છે. તે વાયકો લક્ષમાં લઈ અવરુપ અમને આભારી કરશે, એવી આશા છે.

વિશેષ મહત્વવાળું બીજું ખાસ કારણ.

અમારી કચ્છી કંઠવા પાટીકાર જ્ઞાતિને કપાળે જે પીરાણા-સતપંથનું જમાનાઓથી ચોરેલું કાળું કલંક ધોવાની અગત્ય—સખેદ હૃદયથી મ્હારે અહિં ખુલાસો કરવો પડે છે કે, આજથી લગભગ સાડા ત્રણસો—ચારસો વરસ પૂર્વે, જુજરાતમાં વસતી અમારી કૃષિ-પ્રધાન પવિત્ર વીર કુર્મી ક્ષત્રિયજાતિ, હૈંવયોગે જે સતપંથની પાપી જાળમાં પહેલ પહેલી સપડાઈ. બનાવટી ચમત્કારો અને પ્રપંચી પરચાઓના ભોગ થયેલા કેટલાક ભોળા જ્ઞાતિ બાહ્યો, અમઢાવાદ સમીપ ગીરમધ્યાની બાણુમાં આવેલા ઇમામશાહી પીરાણાધામના પહેલા ઉપાસકો બન્યા. જે વખતના કેટલાક કિસ્તાદ સૈયદોએ, અમારી ભોળી અને ઉભાર કંઠવા-કણુથી જાતિને, પોતાનો શીકાર બનાવવાને પોતાની કાળી કુટિલ જાળ પાથરી! સિદ્ધસાધકની મુક્તિથી પોતાના સાગરીતો મારફતે, અમઢાવાદની આસપાસ જુજરાતમાં વસતા જે કેટલાક ભોળા કણુબીભાઇઓમાં પોતાના બનાવટી મહિમા અને પ્રતાપનો તેમજે ઢોમ ફેલાવ્યે. કાકતાલીય ન્યાયે, એકાદ બે આગળ પડતા કણુબીઓને કંઈક કારણસર જે સતપંથી સૈયદ ઇમામશાહની ચમત્કારિક શક્તિમાં અદા ચોંટી. એથી તેઓ સતપંથને માનતા અને પાળતા થયા. આ વાતની જાણ થતાં જ, જુજરાતના કેટલાક પવિત્ર વેદધર્મી કણુબીઓમાં તેમની વિશ્વ બહુ ચર્ચા ઉભી થવા લાગી. એટલે પોતાના જે નવા ખીચડીયા પંથને જાહેર જગતથી છુપાવી રાખવાની તેમને ખાસ જરૂર પડી. જે માટે સૈયદ ઇમામશાહની સલાહથી જુજરાતનો રણદુપ વિકાળ પ્રદેશ છોડીને, તેમને ભાત્ર જે પ્રાચી-પંથને કારણે દૂરના ઠંઠા અને હુમ્મીમાળ ગુપ્તકચ્છપ્રદેશમાં લાચારીએ વાસ રવીકરવો પડ્યો.

એ બે ચાર કુટુંબોની સાથે, પાછળથી વખત જતાં યુજરાતના બીજા પક્ષ જે જે કણબીઓ એ કપરસ્તાની સેવકોની કુટિલ જાળમાં ફસાતા ગયા, તેઓ પક્ષ કચ્છ તરફ આવી, તેમની સાથે જોડાતા ગયા. આ પ્રમાણે આવેલાને પોતાનું સંવળણ વધારવા માટે, ધરરપરનો બ્વવદાર નિભાવવા માટે, અને પોતાનો એ છૂપો પાપી મામદાહિંદુષ્ય છૂપી રીતે પાળવા માટે, કચ્છમાં આવ્યા પછી અગાઉથી વસેલા બાઇઓની સાથે જોડાવું પડતું; દરવરસે એવા બીજા કણબી બાઇઓ પક્ષ ઉમેરાવા લાગ્યા. એ ખંતીલા, મહેનટ, ઊસાહી, વીર અને ખડતલ શરીરવાળા કુર્મીક્ષત્રિએ કૃષિકલાના સારા જાણકાર હતા. કચ્છ જેવી જર્જર જમીને, તેમને પ્રતાપે ધણે સંગીન લાભ મળ્યો, અને દરદર્શી તેમજ યુવુની સારી પીછાન કરવાવાળા, એ વખતના કચ્છનરેશ મહારાજ ઓ આરમહુજીએ પોતાના દેશને રસાલ અને કિંમતી બનાવનારા એ બધા યુજરાતી કણબી બાઇઓનો ધણે સારો સત્કાર કર્યો, અને સંગીન આશ્રય પક્ષ દીધો. આ પ્રમાણે રાજ્યનું પ્રોત્સાહન અને હરીફ વગરની કુમારી ધરતીના મણિ-કાંચન-યોગથી એ યુજરાતી કણબી બાઇઓનું આર્થિક-જીવન, દિનપ્રતિદિન સુધરવા લાગ્યું. એથી રાજ્યના સંગીન લાભોની શીશુદિ સાથે, પીરાણા-સતપંથની આવક પક્ષ એક રીતે દિવસે દિવસે વધવા લાગી. સમય જતાં, એ કણબી-સમુદાય વધતાં વધતાં, એક બે સૈકામાં તો એ અમારા કડવા કણબી બાઇઓની લગભગ પચીસેક હજારની જગજગ સંગપા કચ્છમાં એકઠી થઇ બેઠ, અને તેમનો વસવાટ પક્ષ કચ્છના જૂદા જૂદા અનેક ગામોમાં ફેલાવા લાગ્યો. હમામ-શાહી કપટખંતના સંગીન નિયમે અને ધારધારણે અનુસાર, એવાં કણબીઓથી વસેલાં સંઘનાં મુખ્ય ગામોમાં આવેલાં અને મુખીઓ નીમાતા ગયા. અને દાંભિક ધર્મસ્થાનોને 'ખાતાં' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તેમની પક્ષ હામેદામ સ્થાપના થવા લાગી. સતપંથ-સેવકો તરીકે, એ કચ્છી કણબીબાઇઓ, શરૂઆતમાં તો કેંઈ એવો મહત્વનો ભાગ ભજવતા નહોતા. માત્ર સુસંઘમાંની સેવકોનું યુરપદ અને પીરાણાના હમામચાલના રોજાનું જત્રા રક્ષણ, એ બે મહત્વની માન્યતાઓ ઉપરાંત, તેમના બીજા ધણાખરા આચાર-વિચારો અને ધર્મ-કર્મની ક્રિયાઓમાં તેમનું હિન્દુધર્મ સર્વાંશે જળવાઈ રહ્યું હતું. દરૌંદની જગત અને પીરાણાના લાગાની રકમો, તેઓ દર સાલ નિયમ તરીકે કચ્છથી પીરાણે મોકલાવતા હતા, અને સેવકો તેમજ કાકાઓ પક્ષ પોતાની સેવકોશથી મીઠકત સંભાળી જવાને, વારંવાર કચ્છ આવતા હતા; કેમકે તેમની કચ્છની જાગીર તેમજ તેની આવકમાં, દિવસે દિવસે વધાર મહેનતે જ ધણી સારી રૂઢિ થતી રહી હતી. પછી સંવત ૧૮૩૨ માં પીરાણાવાળો પ્રાગણ કાકો કચ્છ આવ્યો. તે બડો પાકો અને પ્રપંચી કાકો હતો. તેણે આઠાણ, ગોર તેમજ ભાટ, ચારણો (વહીવંચા) નો વહીવટ કચ્છી કણબીઓમાંથી સદંતર બંધ કરાવી, મરજી અને લમ વિશેના બધા હિંદુ રીતિરિવાજો છોડાવી દીધે, કચ્છી કણબીઓને પાકો મુમના બનાવવાની જગજગ ખટપટ મલાવી. ધર્મશુર ઉપર અચ્ચ અદા રાખનારા કચ્છના ભોળા કણબીઓ, તેમના કપટજાળમાં અનાયાસે ફસાયા, અને ત્યારથી તેઓ પાકા સતપંથી એટલે અર્ધદેવ પીચડીઆપંથી 'મુમના બન્યા. ચોરીનાં લગ્ન, અગ્નિસંસ્કાર વિશેરે બધા હિંદુ-રીતિરિવાજો તેમનાં એ વખતથીજ નાજૂદ થયા, અને પીરશાહનો જત્ર જપતારો, તેમજ ખાનામાં કડામાં પડનારા એ કચ્છી કણબીઓનો પ્રભાવ પક્ષ, પીરાણા-સતપંથમાં એજ વખતથી દિવસે દિવસે વધવા લાગ્યો. કાકાઓ પક્ષ એ વખતથી તેમનામાંથી જ ચૂંટાવા લાગ્યા, અને કચ્છની દરૌંદ-વીશાંદની આવકમાં પક્ષ ત્યારથી દેશમાં લાગે ભેખાં લખાવા માંડ્યાં ! કામનુસાર

જિદિ પામીને એ જાતિના કમ્બોના લગભગ એકેડી ગમેગમે વસવાટ કરનારા, આશરે ધર્મી-
 શેક દળર માણસો, જે સતપથની શિકાર બની, પ્રપંચીઓની બળમાં સપડાઇ, દર સાલ
 લાખો રૂપિયાના ભોજી, ધન સાથે પોતાનો ધર્મ પણ ગુમાવી, દહીયે કરીને, તેઓ મુમના એટલે
 મામદા-હિંદુ બની રહ્યાં અને પીરાણા-સંસ્થાના આગેવાનો, આ પ્રમાણે પોતાનો સ્વાર્થ
 બળવવા તેમજ વધારવા માટેજ, કોકાની મુંટણી, આશરે છેલ્લાં બે સેકાઓ થયાં તો, કમ્બી-
 કણુખીઓમાંથી જ કરવા લાગ્યા છે. જે કોકાએ નીમેલા કારબારી, મુખી, તેમજ
 પટેલોએ, પોતાની ખોટી મોટાઇ બતાવવા માટે તથા આપખતલણ સાધવા માટે, પોતાના ભોળા
 જાતિભાઈઓ ઉપર જુલમી અને અન્યાયાં કરદારી ચલાવી, તેમને હરબંદને લૂટી-નીચોવીને
 છેડેજ પાવમાલ કરનારા રરતા ઉપર લાવી મૂક્યા છે. જે પાપી પટેલો, મુખી અને કોકા-
 ઓના જુલમ તથા કાળાં કરોનો ઇતિહાસ, મહારા જીવનના કેટલાક વિચિત્ર પ્રસંગોમાં, આ
 પુસ્તકની સંસ્કારમાંજ વિસ્તારથી વર્ણવેલો છે, અને આ મંથમાં બીજે સ્થાને પણ,
 આગળ ઉપર જે સંખંધી પ્રસંગોપાત મહત્વનું વિવેચન આપેલું છે. વળી “પ્રાસ્તાવિક
 નિબંધ” જેવાં કેટલાંક ન્દાનાં ન્દાનાં પુસ્તકોમાં પણ જે ગુમાની ગદરા-અને મુખશિરો-
 મણી પટેલોનાં કમકમાટ ઉપબળવનારાં કાવતરાં અને અસંભાસનો આજનાં આજ દિવસ
 સુધી, એવેને એવે ચાલી રહેલા દોર, જોરદાર બાપમાં સપ્રમાણ રુપિય સમગ્રવેલો છે, એટલે
 અહીં તેની પુનરુક્તિ કે પીટ-પેપણને શેષ પણ આવકાશન આપતાં, અહિં હું એટલુંજ નિવેદન
 કરવાની જરૂર રહ્યું હતું કે, જે પ્રપંચીપંથ કેટલો પથો ધોર અન્યાયી અને હાલક તેમજ
 અત્યાચારીઓના જુલમોના પક્ષપાતી છે, અને તેને પાળનારા ભોળા સેવકો, જે જોર-જુલમના
 ટેવા ભોમ બની રહેલા છે, તેનું ચલાવકિત તાદરસ ચિત્ર આંકી, પીરાણા સતપથની પગલે
 પગલે જાગી ઉઠતી પોશોને પ્રકાશમાં લાવી, રુપિય દર્શાવીને, જાહેર જનતાની કંઠગતી લાગણીને
 અધારી જાતિ જેવી એક ઉપદારી, ગરીબ અને ભોળી જાતિ પ્રત્યે પ્રકટ કરાવી, અથવા ઉદ્દેશીને,
 તેમની મોંઘી મદદથી, મહારી વિશાળ વીરજાતિના ભાઈઓમાં ગમેગમે અને કામેદામ વૃત્તી
 બેઠેલા જે પીરાણાનાં ચેપી પાપને, સદાને માટે તિલાંજલિ અપાવી, અધોગતિની અધારી
 ખીણમાં ગળડી પડેલા, જે મહારી ક્ષત્રિય જાતિના પ્રગતિરથને સન્મારજે મહાકવી, મહારાથી
 બનતી અવ્ય-સ્વવ્ય જાતિસેવા અને સ્વધર્મ-સેવા સાધી ભેવાનો ખાસ મારો નિર્બંધ હેતુ છે.

દેશ અને જાતિમાં વ્યાપી રહેલું ધર્મનું અજ્ઞાન, મહારા માર્ગમાં એક મહાન વિધ્નરૂપે પડેલો
 મને આડે આવે છે, માટે જે અજ્ઞાનનું અંધારું દૂર થાય, અને મહારા ભોળા જાતિભાઈઓ પોતાની
 તેમજ સ્વજાતિની વસ્તુરિશિત ખૂંટપૂરી રહમજતા થાય, જે ખાસ ત્રીજા હેતુને ગરાબર લક્ષમાં
 રાખીને ઓછી યોગ્યતા હોવા છતાં, આ મોટી કામગિરીનો ભોળે માથે ઉઠાવી, આ મંથની
 ચોજનાનું મહાન સાહસકાર્ય એ હાથ ધર્યું છે; પરમાત્મા જે સત્કાર્યમાં સદાયમૂલ ચળે,
 મહારી ગરીબડી, મહાજી, પવિત્ર અને ભોળી જાતિનું સર્વદા કલ્યાણ કરે, અને જે પ્રભુના
 પવિત્ર મંદિર જેવાં આ જગતમાંથી જે મહાન કલાખાજ કુટિલ પીરાણા-સતપથના
 પાપ-પ્રપંચોનું કાણું કંઈક સાવર સુધારું પાવ્યાજ અભો, જેવી આંતરિક શુદ્ધ જાવના
 સહિત, આ અવતરણ અહિં પરિસ્થાપ કરીને, હવેથી શરૂ થતા પુસ્તકના મહત્વના પ્રસંગો
 નરક, મહારા વિવેકી અને સુગ વાચકોનું હું સવિનય લક્ષ ખેતુ છું. હત્યાન્.

“ મહારા જીવનના થોડા વિચિત્ર પ્રસંગો ”

(સ્વધર્મવર્ધક, અને જ્ઞાતિ હિતચિન્તક મંડળ, કચ્છી કડવા પાટીદાર
યુવકમંડળ, તથા પરિપક્વ સંક્ષિપ્ત રૂપરેખા.)

(એક સિંહાવલોકન)

એક સામાન્ય જીવનના અવનવા પ્રસંગો! મહારા જેવો એક સામાન્યશિક્ષિત અને સામાન્ય પરિસ્થિતિનો મનુષ્ય, પોતાના સામાન્ય જીવનના પ્રસંગો ચિતરે, વિચિત્ર વિશ્વનાટકમાં પ્રારંભના યોગે પોતે ભજવેલા, થોડા સામાન્ય પાઠનું આત્મવૃત્તાન્ત, જનતા સમક્ષ બહાર કરે, ત્હોનો શો અર્થ, શો પ્રભાવ, કે શો હેતુ હોઈ શકે ? આપું કેઈ સાહસ કરવા જતાં, બે મહેને સક્રિય અને આત્મક્ષોભ થતા હોય, તો તે સ્વાભાવિક જ છે. પોતાના જીવનચરિત્ર જેવી કેઈ પૃષ્ઠતા કરવાની તિલમાત્ર પણ મહારી ઇચ્છા નથી; પરંતુ આ ગ્રંથનો અનુખન્ધ-વિષયસમૂહ-પરિસ્કૃત કરવામાં, એ પ્રસંગો ચિતરવાની, તેમજ પીરાણા-સતપથ વિરૂદ્ધની યજ્ઞવળ આલું કરતી વખતની વસ્તુસ્થિતિ અને આસપાસનાં વિષમ વાતાવરણની, બ્હોલા વાચકને થોડી ઘણી પિછાણ કરાવવાની ખાસ જરૂર જણાવાથી જ, ડરતાં ડરતાં આ થોડાંએક પાનાંઓ અહીં ચિતરેલાં છે; તેમાં આત્મશ્લાઘા કે આત્મપરિચય જેવી કેઈ સામાન્ય મહત્વાકાંક્ષાને પણ સ્થાન ન આપતાં, માત્ર આસપાસના સંજોગો સમજાવી, અમારી જ્ઞાતિની અતોષાદ્યસ્તોબદ્ધ થઈ ગયેલી, પતિત કથા તરફ, બહાર જનસમાજનું લક્ષ્ય ખેંચવા, અને અમારા ઉદ્ધારના ધમકાર્યામાં તેની સહાય-સહાનુભૂતિ-અને સદ્ભાવના ઉપજાવવાના હેતુને લક્ષમાં રાખીને જ, અહિં કેટલાક જરૂરના પ્રસંગો સંક્ષેપમાં આજેખેલા છે. તેની ન્યૂનતાને ઉદ્ધાર જનતા, ક્ષતિગ્રસ્ત ગણીને સ્વીકારી લેશે; તેમજ મહારા ગુણદોષોનો નિષ્કર્ષ કરી, યોગ્ય સન્માન-સૂચના આપી, મહારી ધ્યેયરૂપ નોકાને, સફળતાને કિનારે પાર ઉતારવામાં અસમર્થ થશે, એવી કેંઈક આશા સાથે આ હૃદયની વાચના છે. મહારી ત્રુટીઓ-ખામીઓ-અનેક હશે; પરંતુ તે અજાણતાં થવી હોવાથી ક્ષમાને પાત્ર છે.

પીરાણા-સતપંથના આવ ઉત્પાદકો તથા પ્રવર્તકોના પાખંડ અને છલબેદ, કાકા અને સૈયદોની સ્વાર્થબાજી, પાણી પટેલો અને બુલ્બુલીય ગદરાઓનાં કાળાં કૂમોં, પાપી તેમજ ઉપદ્રવ્યાપી કુકર્મી હરામખોરોની મોગલાઈ હમનનીનિ, તેમજ એ બધાની રૂચેલી વજીરોલી પાખંડ-બળમાં ફસાયેલાં પાટીદારોનાં હરણુ-ટોળાંની હૃદયલેદક હાલતોને, એ કંઈ પણ કરૂણારસીક ચિતાર જનતા જોઈ શકશે, તો મ્હારો આ રંગ પ્રયત્ન, હું સર્વથા સફલ થયેલો સ્કંધભૂશ.

અમારી દુભાંગી જ્ઞાતિ પ્રત્યે દયાવૃત્તિને ઉત્તેજિત કરવા નિમિત્તે, મ્હારા અન્તરાત્માના અવાજને અનુસરીને, ઉરમાં ઉછળતા વિચારો વ્યક્ત કરી, મ્હાફે હૃદય સુસ જનતા સમક્ષ ખાલી કરવા, તેમજ તેમની સ્તિગ્ધ લાગણી, અમારી જ્ઞાતિની દુર્દશા તરફ ખાસ આકર્ષવા માટે, સ્વાર્થરહિત સેવાના હેતુથીજ આ સાહસ હું હાથ ધરે છું.

મેં અત્રે આજેપેલા પ્રસંગો માત્ર પીરાણા-સતપંથને લગતાજ મ્હારા સામાન્ય જીવનના વિચિત્ર અનુભવોનાં ઘોડાં આછાં આછાં છાયાચિત્રો છે. માત્ર પીરાણા-સતપંથને લગતી બાબતો સિવાયના, મ્હારા બીજા કોઈપણ પ્રસંગ કે અનુભવને અહિં સ્થાન આપવામાં આવ્યું નથી. 'સ્વધર્મર્થધર્મ' કે 'મંડલ' તથા 'કચ્છી કંઠવા પાટીદાર યુવકમંડળ'ની ઉત્પત્તિ, તેમજ પ્રવૃત્તિનો ખાસ હેતુ એજ હતો. તેમજ અમારી "કચ્છી કંઠવા પાટીદાર પરિષદ-જે હજી તો ઉગતી બાક્યાવસ્થા જ લોગવી ગઈ છે, તેની સ્થાપના પણ એજ મુખ્ય હેતુને લક્ષમાં રાખીને કરવામાં આવી છે કે, અમારી અજ્ઞાનતા અધિકારમાં ઘેરાયેલી, લોખી તેમજ ઉદારચિત્ત ક્ષત્રિયજાતિનાં સાઠાં જીવનમંદિરમાં પ્રભુનો પવિત્ર પ્રકાશ પહોંચે, અજ્ઞાન અને અણુસમજનાં વાદળ વિખેરાઈ જાય, દુષ્ટ રૂઢિઓનાં અન્ધન તૂટે, પાપી અને દુરાચારી પટેલો-ગદરાઓની મતલબી ઈર્દ્ર-બળના લેહલરમે ઉઘાડા પડે, તેમનાં ગોઠવેલાં હાવપેચભરેલાં પાપી પ્રપંચ-પાટીયાંઓ છિન્ન-વિચ્છિન્ન થઈ જાય, અને એ ગદરાઓની રાક્ષસી છાયામાં પોતાનું અને જમાનાઓથી જાગી રહેલું, પીરાણા-સતપંથ જેવા એક પાખંડી પંથનું, અમારી જ્ઞાતિને શરમાવનારું, તેમજ અધોગતિના અપ્મારું.. વરકાચાદમાં.. ધસડી જનારું, જમાનાથી લાગેલું કાણું કલંક ધોવાઈ જાય, મ્હારા પ્રાણાધિક જ્ઞાતિભાઈઓ પોતાના આત્મગૌરવને ઓળખે, આત્મપ્રતિક્ષા જાળવતાં શીખે, પોતાના વીર ક્ષત્રિયસ્વરૂપની જાંખી કરી શકે, અને વેદના બારાન્ક પોતાના ષરાકંઠી પૂર્વજોનાં ઉન્નવલ ચરિત્રોવાળાં પવિત્ર ચિત્રદર્શનથી જાગૃત થઈ, પોતાનાં પ્રાચીન ગૌરવને પુનઃ પ્રાપ્ત કરી, જગતની આજળ વધેલી જ્ઞાતિઓમાં, પોતાનું મોબાહાર અન્વસ્થાન પાકું મેળવીને, તે જાળવી રાખતાં શીખે;—માત્ર આ એકજ હેતુપૂર્વક ઉપર જણાવેલા કેટલાક મ્હારા પર વીતેલા પ્રસંગોનું, અહિં નિઃસ્વાર્થ સેવા-વૃત્તિથી

સિંહાવલોકન કરેલું છે, અને મ્હને સંપૂર્ણ આશા છે કે, મહારા વિશાળ હૃદયના ભતિલાઇએ, તેમજ અન્ય જ્ઞાતિના હિન્દુભાઇઓ પણ, મહારા એ શુદ્ધ ઉદ્દેશ અને ધ્યેયના ઉપર ધ્યાન પહોંચાડી, જનતાને ચરણે ધરેલા, આ સેવા-ભાવનાના વિચારોમાં, જે કંઈ તુટીયો કે ન્યૂનતા જણાય, તેની મોટાં દિલથી સ્થપા કરશે. આટલો અહિં ઉલ્લેખ કરીને, હું સુખ્ય પ્રસંગનો હવે આરંભ કરું છું.

નિર્દેશ:—સંક્ષેપમાં આ પ્રયાસનો ખાસ હેતુ તો એજ છે કે, હિંદમાં આજે સેંકડો વર્ષો થયાં, જાહેર અને છુપી રીતે ચાલતા, એ અર્ધદગ્ધ પીરાણા-સતપથની રકામે તીવ્ર ધાર્મિક સુગેશ ઉઠાવવાનો, તેમજ આ ગ્રંથ જેવા વિવિધ પ્રયાસાવડે મારા કંજુળી અને અન્ય હિન્દુભાઇઓનાં પવિત્ર હૃદયમાંથી એ પાપી પંથના, કેંક-કાળથી જડ થાલી બેઠેલા સંસ્કારો સર્વથા નાબૂદ કરવાનો દૃઢ વિચાર, કેવા સંજોગો વચ્ચે, ક્યારથી ઉત્પન્ન થયો અને આજસુધી એ દિશામાં મેં તેમજ મારી જ્ઞાતિના મારા મિત્રોએ શું શું કર્યું છે, અને તેની આજસુધી અમારી જ્ઞાતિપર શી અસર થઈ છે, તેની અહીં ટુંકી નોંધ આપવાથી આ ચાલુ વિષય ઉપર મારી માન્યતા પ્રમાણે ઘણું અજવાળું પડશે; માટે શરૂઆતની આ નોંધ, પ્રથમ લક્ષપૂર્વક વાંચી જવાની, હું સુસ વાચકને આગ્રહપૂર્વક વિનવતી કરું છું.

આરંભ:—ઉત્સાહ અને આશાભરી નવીન યુવાવસ્થાના નવરંગી મંદિરમાં પગ મુકતાંજ, અવનવા અભિલાષોના કેવા કેવા વિચિત્ર તરંગો એક નવયુવકની છાતીમાં ઉછળી રહે છે, તેના પોતાની પરિસ્થિતિ પ્રમાણે થોડો ઘણો અનુભવ તો સહુ કોઈને આ જગતમાં થયા વગર રહેતોજ નથી. મ્હોં પણ એવી અનેક ઉજળી આશાઓને હિંદોળે જૂલતાં, લોળાં અને શ્રદ્ધાળુ હૃદય સાથે, માત્ર એગણીસ વર્ષની કાચી ઉમરે, મોહમયી મુંબઈનગરીનાં રમણીય મેદાનમાં પહેલવહેલો મહારો અંચલતાવાળો પગ મૂક્યો.

જન્મ-શિશુવય:—મારો જન્મ, કચ્છપ ઋષિએ વસાવેલા સાહસિક કચ્છ-પ્રદેશના નખત્રાણા તાલુકામાં, કચ્છી વીરક્ષેત્ર, ગામ વીરાણી ખાતે, વિક્રમસંવત ૧૬૮૬ ના વૈશાખ શુદ્ધ પુનેમને મંગળવારે (તા. ૨૨-૫-૮૩) થયો હતો.

કચ્છનાં તેજદાર પાણીના પ્રભાવે, પૂર્વજોનાં પુન્યે મને કલાપ્રિય શોધક અને સાહસિક વૃત્તિનો વારસો મળેલો હતો. મારા પૂજ્ય પિતાશ્રી પટેલ રામજીભાઈ બોલભાઈ હાંખાણી, એમના વખતના એક પ્રસિદ્ધ શિલ્પશાસ્ત્રી હતા. વીરાણી તેમજ નિવાસસ્થાન હતું, અને કચ્છ, તેમની જન્મભૂમિ તેમજ કર્મભૂમિ હતી. કચ્છરાજ્યના ઈજનેરી ખાતામાં, લાંબા સમય સુધી સન્માનપૂર્વક મોકરી કરીને, તેઓ ન્યાતબતમાં તેમજ કચ્છપ્રદેશમાં પણ, એક સારા શિલ્પી તરીકે બહુ પ્રખ્યાતિ પામેલા હતા. તેઓ મધ્યસ્થ જ્ઞાત સુધીરક વિચારના તેમજ વેદધર્મના પ્રબળ પક્ષપાતી હતા. છતાં પણ એ વખતે કચ્છના અમારા કંઈવા

પાટીદારોમાં જડ ઘાલી બેઠેલા અને ઘેરે ઘેર વ્યાપી રહેલા, પીરાણા-સતપંથની એ વખતની સાર્વભૌમ સત્તાની સામે મસ્તકે ઉઠાવવાને તેઓ અચકાતા હતા.

કલા અને કૈલવણીનો તેમને બહુ પ્રેમ હતો; એટલે મારી આઠ વર્ષની વય પૂરી થતાંજ, નવમા વર્ષના આરંભથી મને વીરાણીની શ્રામ્યશાળામાં શિક્ષણના આરંભ માટે, નિશાળે બેસાડ્યો. એ વખતે વીરાણીની એ શ્રામ્યશાળામાં, શુજરાતી પાંચ ધોરણ સુધીજ શિક્ષણ આપવામાં આવતું હતું. મારી તેર વર્ષની વયે તો ત્યાં શુજરાતી પાંચે ધોરણનો અભ્યાસ મેં પરિપૂર્ણ કર્યો.

પ્રવૃત્તિ:—શાળાનો અભ્યાસ છોડીને, મારા પિતાજીની દેખરેખ નીચે, હું શિલ્પકામ શીખવા લાગ્યો. કેમકે દૂરનાં શહેરમાં કુમળી વયનાં નાદાન બાળકને એકલો મોકલી, મોંઘી કેળવણી આપવા જેટલી તેમને ઇચ્છા નહોતી, અને અનુકૂળતા પણ નહોતી. એથી શાળાના અભ્યાસની ઇતિશ્રી કરીને, હું પિતાની દેખરેખ નીચે, તેમની પ્રવૃત્તિના વ્યાવહારિક શિક્ષણને માટે, એક કારીગર તરીકે ખાત ધરીને કામ કરવા લાગ્યો. કુશળ શિલ્પીની લાગણીભરી દેખરેખ અને નજર નીચે, મ્હારો કલાનો શોખ, સુધરવા અને ખિલવા લાગ્યો. થોડાજ સમયમાં શિલ્પ-શાસ્ત્રનાં ધણાં અંગો, હું સારી રીતે સિદ્ધ કરી ગયો, અને શિલ્પવિદ્યા માટેની મ્હારી તીવ્ર અભિરૂચિ જોઇને, એ કલાનો અભ્યાસ તેમજ અનુભવ સારી રીતે આગળ વધારવા માટે, અંખઈ તરફ જવાની, મ્હારી તીવ્ર ઉત્કંઠાને તેમણે તરતજ અનુમોદન આપ્યું; એટલે બનતી ઉતાવળે, હિન્દનાં એ અર્વાચીન પ્રભાવશાળી પાટનગર અને પ્રધાન-કલામંદિરમાં મ્હારે ભાગ્ય અજમાવવાને, તેમજ શિલ્પ-કલાનો વ્યાવહારિક અભ્યાસ આગળ વધારવાને, હું ઉત્સાહસહિત આવી પહોંચ્યો.

મુંબઈ—ઈન્દ્ર મહારાજનાં નન્દનવનને પણ શરમાવે, એવાં એ મોહમયી સુરમાપુરીનાં રોનકદાર અને ભવ્ય મહાલયો, વિવિધ કલા, અને કારિગિરીના અદ્ભુત નમુનાઓ, લલિત તેમજ અકલિત કલા વિધાનથી ઉભા થયેલા શિલ્પના ઉચ્ચ આદર્શો, વિગેરે ઠાઠ અવલોકીને, મ્હારાં એ દિવસ સૂધીનાં જ્ઞાન અને શુભાન તો અર્જંગલિતજ બની રહ્યાં! બાજુે હું કોઈ દેવનગરની નવી સૃષ્ટિમાંજ આવી રહ્યો હોઉં, અથવા અરેબિયન નાઈટ્સમાં વર્ણવેલાં પ્રાચીન મીસર અને બગદાદ જેવાં કોઈ મહાન આદર્શાદી નગરનાં દરયે નજરે નિહાળતો હોઉં, એમ થોડો સમય તો હું દિગ્મૂઠ બનીને એ ઠાઠ એકજ રહ્યો, અને એ ચોહમૂઠ્ઠો દૂર થયા પછી, મેં નિશ્ચય કર્યો કે, અભિવ્યમાં મ્હારી કલ્પનાશક્તિ તેમજ અભ્યાસ આગળ વધારવાની ઉત્સાહવૃત્તિને પોષવાનું આના ‘જેવું થોડું જ્ઞેન, તો બીજું કોઈ નહીંજ’ મળી શકે. એવા નિશ્ચયથી બે-ત્રણ મુસ પર્યંત અંખઈમાં કામ-કામ કરીને શિલ્પકલાનાં આદર્શોનું મ્હેં વારિધીથી અવલોકન કર્યું. પ્રબલ શક્તિમતી પ્રકૃતિદેવીએ પોતાને પહોળે ફાંચે, પોતાનું જે અદ્ભુત કલાઆયુર્ય, આ રમણીય ક્ષેત્રમાં]

ખર્ચું હતું, તેના ઉંડા અભ્યાસી બનીને, યથાશક્તિ પુરુષાર્થ કરી બતાવવાની મ્હારાં હૃદયમાં એ વખતે તીવ્ર જીજ્ઞાસા જાગૃત થઇ. મ્હારી નસોમાં જીવવાની બેલતી બેલતી નવું લોહી ઉછળતું હતું. મ્હારા હૃદયમાં અવનવા અભિલાષો ખેલતા હતા. મ્હારી આંખો સામે નવાં નવાં દ્રશ્યો મોજાઈ હતાં. પ્રતિભાશક્તિની પિછાણ કરી શકે, અને પ્રમાણિક મહેનતનો યોગ્ય બદલો આપી શકે, એવી કદરવાન સુદ્ધિની વચ્ચે કુદરતે મ્હને લાવી મૂક્યો હતો; પરંતુ હું મુંબાઈનો છેકજ અપરિચિત હતો. યોગ્ય કે ઉત્તેજનના અભાવે, આ જાન્ય નગરીમાં વાઢ વમર વેલો મ્હડવાને નથી, અને કસોટીના પત્થર ઉપર ખીરજ અને હિમ્મતની પૂરી આંકણી કયો વિના, ભાગ્યદેવી કહિ પણ પ્રસન્ન થવાની નથી, એ સત્ય, થોડાજ સમયમાં મ્હારા બરાબર સ્ફુલ્લમાં આંબુ. એટલે મુંબાઈના એક પ્રસિદ્ધ કોન્ટ્રેક્ટરને ત્યાં નોકરી નોંધાવી, કલાક્ષેત્રમાં સ્પર્ધાનાં યુદ્ધ માટે, મ્હને હથિયારો ઉઠાવ્યાં. પણ અફસોસ ! લાંબો સમય એ હથિયારોને માટે મ્હાં જીવન નિમીષ થયુંજ નહોતું. પરંતુ પવિત્ર ધર્મક્ષેત્રમાં સેવાવૃત્તિના હથિયારો મ્હજી કરીને, સુતપંથના અભ્યાસી હોર મ્હાંજે મૂકવાનું. મારું ભાગ્યમાં સ્ફુલ્લું હતું ! એ કે એ વખતે તેના અને સ્વપ્ને ખ્યાલ પણ નહોતો, પરંતુ જેમ જેમ સમય વહેતો ગયો, તેમ તેમ દિન પ્રતિદિન, એ હેતુ મ્હારા જીવનમાં વધારે વ્યક્ત અને સ્પષ્ટ થતો ગયો.

ધર્મ-સંસર્ગ—મ્હારા પિતાશ્રી સામાન્ય સુધારક વિચારના હતા, છતાં પણ પીરાણા-સુતપંથ સામે, જાહેરમાં અવાજ ઉઠાવવાની હિમ્મત, તેઓ કરી શકતા નહોતા; કારણ કે અમારી જ્ઞાતિમાં એ વખતે પીરાણા-સુતપંથ, સામાજિક-સત્તા લોગવતો હતો. એ અમારી જાતિનો કોઈ જન, એ ધર્મથી વિરુદ્ધ કોઈ જાતનું પગલું ભરે, તો તેને તરતજ ન્યાતબહાર મૂકવામાં આવતો. અને તે ઉપરાંત એવા એવા ત્રાસો લોગવવાનો તેને વખત આવતો, કે છેવટે હતાશ થઇને, પટેલ કે મુખી માગે તેટલો ઠંડ બરીને, ફરી પાછું તેને જ્ઞાતિનુજ શરણ સ્વીકારવું પડતું; પરંતુ હું તો ધર્મની બાબતમાં હજી સુધી કંઈક તટસ્થ રહેતો હોવાથી, મ્હને એ વિષયનો ભય રાખવાનું કંઈ વિશેષ કારણ નહોતું.

મ્હાંજે એકમાર્ગી અને પૂની લક્ષ, શીલ્પકળા તેમજ ધંધામાંજ બાળપણથી પ્રવેશવાઈ જવાથી ધર્મની ઉંડી બાબતોમાં ખાસ વધારે ધ્યાન દેવાની, એ વખતે મને કંઈજ જરૂર જણાતી નહોતી, અને દરકાર કે પુરસદ પણ નહોતી. છતાં પણ વારસામાં મળેલા સુધારક વિચારોની વીજળી તો, મ્હારી નસોમાં અલક્ષિત રીતે બાળપણથીજ ઝરી રહી હતી. ધર્મની બાબતોમાં બેદરકાર હોવા છતાં, એટલું તો મને લાગતું હતું કે, અમારી જ્ઞાતિએ સ્વીકારેલો એ વિચિત્ર પીરાણાનો સુતપંથ, કંઈ વખાણવા લાયક ધર્મ નહોતો. તેની ક્રિયાઓ, તેના નિયમો, અને તેની વાતો, ઘણીખરી યુસલમાની જેવીજ લાગતી હતી. એટલુંજ નહીં

પણ, તેના અત્કારિક પરચાની સમ્બાઈ માટે મને શંકા રહેતી, અને એ ધર્મમાં એક અંશ-માત્ર પણ, જાણે આપણુ હિંદુજીવનને બંધ બેસતો ન જ હોય, તેની છૂપી રીતે ચળાતી ધર્મક્રિયાઓમાં કંઈ સરમાવા જેવો છૂપો ભેદ સમાયેલો હોય, એવું તો મને છેક નાદાન વયથીજ મનમાં લાગ્યા કરતું હતું.

ધર્મ-જાગૃતિ—મુંબઈ આવ્યા પછી ઉમ્મર લાયક શતાંજ, ધાર્મિક લાવનાઓ મારાં હૃદયને બારણે દિવસે દિવસે વધારે નજીક આવીને અથડાવા લાગી. સુધારાના કૂંકાતા પવનવાળાં એ પાટનગરમાં, જ્યાં ચોમેર જાહેર જીવનની ચર્ચાઓ ચાલી રહેતી હોય, દેશ અને જ્ઞાતિના ઉદયની અને ધર્મ-કર્મના તર્કોની જ્યાં દિનશત તડામરી ચાલતી હોય, ત્યાં હૃદય સ્વભાવિકજ અત્યુર્ધ ઘટ્ટને, ધર્મની અને જ્ઞાતિની સ્થિતિના વિચાર-તરંગોમાં ઝુલવા લાગે. વિવિધ ભતિ, વિવિધ ધર્મ અને વિવિધ વિચારના, દિન ઉગતાં નવા નવા અનેક માણસોના પરિચયમાં આવતાં, વિચારશક્તિ વિકાસ પામીને, આજસુધી ધર્મના જે વિષયને છેડવા પણ પામી નહોતી, તેના તરફ કુદરતીજ હૃદયપૂર્વક આકર્ષાયા! પણ તે આકર્ષણ હજુસુધી સામાન્યજ હતું, જીવનનું તે સુખ્ય કેન્દ્ર બની રહે, એટલું તેનામાં હજુ ભેમ જાયું નહોતું.

પરંતુ એવામાં અચાનક એક સામાન્ય પ્રસંગ એવો બન્યો કે, તેને લીધે એ ભેશ જાગૃત થવાનો, ખાસ અણુધાર્યો યોગ આવી પહોંચ્યો. એજ અરસામાં કચ્છી લોહાણા ગૃહસ્થ શેઠ કેશવજી દામજીને વડગાદી ઉપર એક મકાન બાંધવાનું હતું, અને શ્રીચુત ગોપાળજીભાઈ નામના એક મહારા ળીજા કચ્છી સ્નેહીએ કેશવજી શેઠની સાથે મારી ઓળખાણ કરાવી દેવાનું તેમજ મહારી બલામણ કરવાનું જણાવ્યું. તેમણે કેશવજી શેઠને મહારા માટે બહુ સારા શબ્દોમાં બલામણ કરી, અને કામ પણ મહેનજ આપવામાં આવ્યું; પરંતુ એ વખતે શેઠની સાથે વાત કરતાં હસવામાંજ એમણે ટકોર કરી કે—“કામ બલે એમનેજ આપો. કામમાં તો એ ભાઈ બહુ કુશળ અને પ્રમાણિક છે, અને તમને પણ એ પૂરેપૂરો સંતોષજ આપશે; પરંતુ એક વાતે આ લોકો બહુ ખોટા છે.” એમ કહીને અમારી જાતિની ટીકા કરતાં, તેમણે જે તીખા-કડવા શબ્દો સંભળાવ્યા હતા, તેનો અક્ષર-અક્ષર આજસુધી, મારી છાતીમાં ખટકી રહ્યો છે. તેમણે કચ્છી ભાષામાં કહ્યું કે, —“ ઈ કિસાનેતા હિંદુ જેડા, પણ ધરમમે તાં ઈ વડા કાફર અઈ—ન ઈ હિંદુ ને ન ઈ સુસલમાન. ઈનીએમે મરે તડે” દટજે; અને પછી તડે ધ્રુવા પેન ! ” ભાઈ ગોપાળજીએ તો આ પ્રમાણે ભલે માત્ર હસવામાંજ કહ્યું હશે, પણ મહેન તો એ વીર જેવા શબ્દોથી કાંઠાકાંઠ લાગી ગઈ. અમે કડવા પાટીદાર કણુબીઓ શ્રીરામચન્દ્રજીના પ્રતાપી વંશના કુત્રિઓ છીએ. છતાં આ લોકો અમારી આંટલી વધી નિંદા તે શા માટે કરતા હશે ?

આ બાબતનો મહારા મનને બહુજ મ્હોટો વિચાર થઈ પડ્યો. એ દિવસથી મારા ચિત્તને સત્યની શોધ માટે બહુજ ચટપટી લાગી. પીરાણા-સતપંથમાં જે મહાપાપ સમાયેલાં હતાં, તે બાબતોને, તેનું સાહિત્ય ત્યારથીજ હું ખારિકીથી વાંચવા લાગ્યો, અને પુરસદ મેળવીને માધવભાગ, આર્યસમાજમંદિર તેમજ હીરાભાગ જેવાં મુંબઈનાં બહારે સભાસ્થળોમાં, જ્યાં જ્યાં ધાર્મિક વ્યાખ્યાનો થતાં હોય, અને પ્રખ્યાત વક્તાઓના ધર્મવિચારો બાજીવાનો જ્યાં જ્યાં પ્રસંગ મળે ત્યાં ત્યાં હું નિયમિત તેના લાભ લેવાને જવા લાગ્યો; અને ધર્મચર્ચામાં બહુ રસથી હૃદયપૂર્વક ભાગ લેવા લાગ્યો; એટલે કેમેકમે મહારા હૃદયમાં સનાતન સત્યનો ઉજ્જવલ પ્રકાશ ઉદિત થયો. વેદધર્મને મહિમા, સંસ્કારો અને વૈદિક ધર્મોનાં સ્વરૂપ, પુરાણોની રૂપક કથાઓના હેતુ, મહાત્મ ધર્મોચાર્યો અને સત્પુરુષોનાં દ્રષ્ટાંતો, આર્યોના પ્રાચીન ધર્મચર્ચોના અલંકારિક ભાષાવાળી ઉંડી ભાવનામાં ગૂંથાયેલાં પવિત્ર રૂપિણવનના ઉંચા વિમલ આદર્શો, પવિત્ર કર્મકાંડનાં વિવિધ વિધાનો, તેમજ શ્રુતિ-સ્મૃતિ-પુરાણ-ઇતિહાસના પવિત્ર અમૃત ઉપદેશોનું હું જેમ જેમ પાન કરતો ગયો, તેમ તેમ મહારા અત્યંત જુસ્સુ વિશેષ વિશેષ ઉઘડવા લાગી. અને વૈદિક ધર્મને નામે પીરાણા-સતપંથના પ્રવર્તકોએ જે જે પ્રપંચી અમરકારોની બનાવટી કપટબળ રચી હતી, તેની લેદભરેલી ઠગાઈ પણ મહારા અંતરની આંખો સ્ક્રામે ઉઘાડી પડતી ગઈ. થોડાજ સમયમાં હું સારી રીતે સ્વમજી શક્યો કે, અમારી જ્ઞાતિના હજારો લોખા લોકોને, તેમજ બીજા પણ લોખો હિંદુભાઈઓને, એ શીયા ઇસ્માઈલી પંથના ઉસ્તાદ મિશનરીઓ (દાદા-કુપદેશકો) એ અપૂર્ણ ચાલાકી ચલાવીને, પોતાનાં રૂબરૂ લેખમાંથી અજબ યુક્તિ-પ્રયુક્તિઓ ઉપજાવી કહાડીને, પરધર્મીઓને પોતાના પાપી પક્ષમાં લેવાને, આગલા અજ્ઞાનમય જમાનામાં, એ સતપંથ નાસની એક નવીન આશુત ઇદ્રજળ રચી કહાડી હતી. તેમાં મ્હોટે ભાગે હજારો લોખા હિંદુઓનેજ ખોટી ખોટી લાલચો આપીને, સજ્જડ રીતે ફસાવવામાં આવતા હતા. પ્રાચીન ઇતિહાસોનો અભ્યાસ આગળ વધારવા, ધર્મશાસ્ત્રનું મંથન કરી, જેમ જેમ હું સત્યને શોધવાને લાગ્યો ઉતરતો ગયો, તેમ તેમ એ પીરાણા-સતપંથ તેમજ તેના કાંધીઆ-સાગતા વળગતા-પ્રપંચીઓ ઉપર મને અતઃકરણપૂર્વક તિરસ્કાર, ઘુણા અને દયા ઉત્પન્ન થવા લાગી-અરે ! અમારા હિંદુભાઈઓ ત કેના કેમનસીળ ? દર વર્ષે સાગતા રૂપીઆનો લોગ આપી, હિંદુધર્મનો ઉચ્છેદ કરનારા, એ અધ્યદેવ, મહેન્દ્ર ધર્મમાં જાતે મળે છે. ધન ખરચીને ધર્મ વેચે છે, અને પોતાની જાત, પોતાનેજ પસંદ ગુમાવે છે ! ખાસ કરીને અમારી જ્ઞાતિની આવી શોચનાંય પરિસ્થિતિ જોઈને, મ્હારે મગજ છેકજ મુંઝઈ ગયું. પીરાણાના પાપપ્રપંચમાંથી જ્યાંસુધી મહારા

બહાસા જાતિભાઈઓને હું છોડાવું નહિ, ત્યાંસુધી મહેને મ્હારે રંક જીવન પણ બારરૂપ અને વ્યર્થજ સમજવા લાગ્યું. મનની આવી વ્યાકુળ અવસ્થામાં અને ધાર્મિક અભ્યાસના પ્રયાસમાંજ, એમને એમ ચાર પાંચ વર્ષો તો નીકળી ગયાં.

વ્યાવહારિક પ્રગતિ. એ સમય દરમ્યાન ઇશ્વરકૃપાએ મ્હારી પ્રમાણિક મહેનત અને ખાતને પરિણામે મારા ધંધામાં પાંચ પૈસાની, તેમજ પ્રતિષ્ઠાની પણ સારી પ્રાપ્તિ થઇ. મુંબઈના શ્રીમંતો સાથે, પ્રસિદ્ધ એન્જનીઅરો, અને કે-ન્ટ્રીકટરો સાથે, પણ મને સારો પરિચય થયો હતો. મ્યુનિસિપાલિટી તેમજ સરકારી ખાતાઓમાં પણ સારી જોગબાજી-પિછાજી થઇ, અને તેને પ્રતાપે ધંધારોજગાર-માં મહેને દરેક જાતની અતુરતા મળવા લાગી. કેટલાક શ્રીમંતો તો મ્હારા ખાસ પક્ષપાતીજ બન્યા. તેઓ પોતાના, તેમજ પોતાના સગાસંબંધી અને પરિ-ચિત જનોનાં બધાં કામ પણ, આગ્રહથી મનેજ આપવા લાગ્યા.

સત્સંગ અને સંસ્કાર.—સમય જતાં, હું કરી શકું, એથી પણ વિશેષ કામો મહેને મળવા લાગ્યાં; એટલે પ્રવૃત્તિને આંગે તો મહેને કંઈ ચિંતા-ફિકર કરવા જેવું રહ્યુંજ નહિ; પણ જ્ઞાતિની અવ્યવસ્થા અને હિંદની ધાર્મિક અધો-ગતિના ચિંતાત્મર વિચારોએ મ્હારાં હૃદયને ઘેરીને ખિન્ન બનાવી દીધું હતું.

એ અરસામાંજ રાજકોટ નજીક હોદ્દરાના મૂળવતની વેદશાસ્ત્રસરપત્ર જ્યોતિષશાસ્ત્રી સદ્ગત શ્રી રામેશ્વર મોરારજીનો, પૂર્વના પુણ્યે અમને સત્સંગ અને સાત્વિક સમાગમ પ્રાપ્ત થયો. એ નિરજિભાની, સદાચારી, સરલ છતાં પણ શરમાળ સ્વભાવના સજ્જનનો સમાગમ અમને બહુજ હિતકર થઈ પડ્યો. એક ઉત્તમ વ્રાહ્મણને છાજતા, સ્વાર્થરહિત, પ્રાચીન, ઋષિમુનીઓ જેવા, તેમ-નામાં અનેક ઉચ્ચ ગુણો હતા. એ વ્રાહ્મણે જાણે અમારી જ્ઞાતિ માટેજ જન્મ લીધો હોય, તેમ બીજી બધી પ્રવૃત્તિઓ છોડીને અમારો માથે રહી, મને, મારાં કુટું-બને, તેમજ કેટલાક મારા રનેહીઓને, હમેશાં નિયમિત ધર્મનો ઉપદેશ આ-પવા માંડ્યો. વેદધર્મની પવિત્ર ડ્રિયાઓ, તથા સંસ્કારોનો મહિમા સાંભળી, કર્મકાંડ તેમજ સંસ્કારવિધિ ઉપર મને ઘણી અભિરૂચિ ઉત્પન્ન થઇ. પવિત્ર ધાર્મિક જીવનમાં આગળ વધવાની મ્હારી તીવ્ર ઉત્કંઠા જોઈને, તેમણે ખરી લાગણીથી મહેને સમજાવ્યું કે, “ઉપવિત વિગેરે વૈદિક સંસ્કારો છોડી દેવાથી, તમે માતૃ-બની ગયા છો. ક્ષત્રિયજાતિ તરિકેનો અધિકાર પણ તમે હાલ શુભાવી બેઠા છો, અને ઉપવિત બ્રહ્મણ કરવામાં ન આવે, ત્યાંસુધી વેદશાસ્ત્રાદિનું પઠન-પાઠન અ-થવા કર્મકાંડનું કાંઈ પણ સાધન-પરિપાલન તમારાથી થઈ શકેજ નહિ. કદાચ કશે તો, તેનું ફળ મળે નહિ; માટે પ્રથમ અજાત્ય તો માતૃયદોષ ટાળવા માટે, દેહ-શુદ્ધિ કરાવી, ઉપવેત ધારણ કરવાની છે. જનોઈ લીધા પછીજ બીજા ઉચ્ચ અધિકારો તમે મેળવી શકશો. ” એમના આ ઉપદેશથી અમારે માતૃયપણાનું

કચ્છ દેશની કડવા પાટીદાર જ્ઞાતિને
પીરાણા સતપંથથી છોડાવનાર

વેદશાસ્ત્ર સંપન્ન, સ્વ. રામેશ્વર મોદારજી

ઢોલસ તાળે રાજકોટ (કાઠીયાવાડ)

કલંક ધોઈ નાખી, ઉપવિત લઈને પાવન થવાનો મેં નિશ્ચય કર્યો, અને ખુફાં
હૃદયથી તે મેં રામેશ્વર મહારાજને પણ કહી જણાવ્યો. ત્યારે તેમણે જણાવ્યું
કે, “આતું સાહસ માત્ર મારી એકનીજ સલાહથી કરવા કરતાં, ગુજરાતના
કોઈ પ્રતિષ્ઠિત મહાન પુરૂષ અથવા, શાસ્ત્રવેતા, પ્રતિષ્ઠિત આચાર્યની સલાહ
લઈ, તેમની મારફત જો એ સંસ્કાર કરવામાં આવે, તો વધારે સારું.” વધા-
રામાં તેમણે પોતાનો અભિપ્રાય જણાવ્યો કે, “ગુજરાત-કાઠિયાવાડમાં
હાલમાં ધર્મનો નિયમિત પ્રચાર કરનારા, જાણીતા મહાત્મા શ્રીમજનથુરામશર્મા,
આવી પ્રવૃત્તિઓમાં ઉત્સાહથી ભાગ લે છે; એમને મળીને આપણે નિર્ણય
કરીએ, તો સૌથી સારું.” એ ઉપરથી કાઠિયાવાડમાં જીનાગઢ પાસે જિ-
લ્લામાં મહારાજશ્રીનો આશ્રમ આવેલો છે, ત્યાં જમે જમને ગયા. અને મહારાજ
શ્રીને રૂબરૂમાં જ મળીને, અમારો પરિસ્થિતિનો સવિસ્તર વૃત્તાંત તેમને
નિવેદન કરી, ઉપનયનસંસ્કારનો અધિકાર મેળવવા માટેની મારી ઇચ્છા જણાવી.
તેમજ શાસ્ત્રોક્ત રીતે જનોઈ લેવાનો અમને અધિકાર છે કે નહિ, એ બાબ-
તમાં પણ તેમનો અભિપ્રાય પૂછ્યો. કારણ કે, અમારી જ્ઞાતિ આજે ઘણાં વર્ષો
થયાં સંસ્કાર રહિત શૂદ્રો જેવીજ બની ગઈ હતી. મહારી બધી હકીકત ધ્યાનથી
સાંભળીને મહાત્માશ્રીએ મનુ, પરાશર, ચાણક્યકેય, યમ, આદિ અનેક
સ્મૃતિકારોના આધારે દર્શાવી, ધર્મસિંધુ તેમજ ગૃહ્યસૂત્રના ગ્રંથોમાંથી અમારા
અધિકારનાં પ્રમાણો બતાવ્યાં; અને વિધિસહિત દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત લીધા પછી
જનોઈ પહેરવામાં કંઈ પણ વાંધો નથી, એવો અભિપ્રાય તેમણે બતાવ્યો. પરંતુ
કન્હી કણુગી જ્ઞાતિના દુરાચલ તેમજ તેના આગેવાનોના અત્યાચારોનો તેમને
કંઈક ખ્યાલ હોવાથી, તેમણે એવી સલાહ આપી કે—“તમારા જેવા એક
ઉમંગી અને ઉગતા જીવાને દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત કરાવીને, જનોઈ
લેવાતું સાહસ ખેડવામાં ઘણું જોખમ સમાવેલું છે. વળી તમે એક-
લાજ જનોઈ લો, એથી જ્ઞાતિને કંઈ વિશેષ લાભ પહોંચાડી ન શકો,
માટે તમારે જો બની શકે તો, બીજા પાંચ સાત સ્નેહીઓને તમારા
પક્ષમાં લઈનેજ પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું.”

મહાત્માશ્રીનો આ પ્રમાણેનો ઉપદેશ સાંભળી જો પ્રમાણે ચત્ન કરવાના
નિશ્ચય સહિત, હું અને રામેશ્વર મહારાજ મુંબઈ આવ્યા.

ઉપવિત—પાછા મુંબઈ આવ્યા પછી તરતજ મારા સંકલ્પને સિદ્ધ કરવાની
ચળવળ મેં હાથ લીધી. મારા પરિચિત સ્નેહીવર્ગ અને જ્ઞાતિના સુવકવર્ગ
સમક્ષ, હું મહારા વિચારો સ્પષ્ટ રીતે વ્યક્ત કરવા લાગ્યો. અને જ્યાં જ્યાં
પ્રસંગ મળે, ત્યાં વેદધર્મનો મહિમા સમજાવી, પારાણ્ય-સતપંથનો હું
ખૂબ રીતે વિશેષ કરવા લાગ્યો. મહારા એ પ્રયાસનું પ્રભુકૃપાએ ચોરાજ સમ-

યમાં સાદ્ પરિણામ આપ્યું. મહારી જ્ઞાતિના કેટલાક સ્નેહીઓ થોડી આનાકાની
 પછી, મહારા અભિપ્રાયને સંમત થયા. કેટલાક દિવસ ધાર્મિક અર્થો ચલાવ્યા
 ગાઢ પીરાણા સતપંથના કલંકને હમેશને માટે ત્યાગ કરી, શુદ્ધિસંકિત
 વૈદિક સંસ્કારોના સ્વીકાર કરવાને અમે નિશ્ચય કર્યો. મહારા પરમસ્નેહી
 પટેલ રતનસિંહ કરસન રાજપુરવાળા, એ શુદ્ધિના સત્કાર્યમાં મહારા વિ-
 ચારોને સમ્મત થનારા પહેલ વહેલા નિઠર ધર્મવીર બન્યા: ત્યાર પછી કેમ્પ-
 દેશના કહેવાતા આગેવાનો-ગઢરાઓના અધિર અમલથી કંટાળી ગયેલા અને
 'પવિત્ર વેદધર્મ' તરફ વળેલા, મારા સ્નેહીઓમાંના પટેલ રામજીભાઈ જે-
 ઠાભાઈ ગઢરીસાવાળા, પટેલ ભશ્વામભાઈ દેવજી, પટેલ કરસન
 ભાણુજી અને પટેલ નાયાભાઈ શિવજી વીરાણીવાળા, તેમજ પટેલ
 હરજીભાઈ લક્ષ્મી લોકવાવાળા મહારા વિચારો સાંભળીને ક્રમે ક્રમે શુદ્ધિના
 વૈદિક કાર્યો તરફ આકર્ષીયા તો ખરા, પરંતુ તેમણે ઠરેલી અનુભવી બુદ્ધિથી
 જણાવ્યું કે, "અનેક સંકાંથી ચાલી રહેલા પીરાણા-સતપંથનાં વળમય
 બધારણ અને તેની હિમાલય જેવી અડગ સત્તા, આપણા આવાં સાહસમાં બહુ
 જ વિધનરૂપ થઈ પડશે." -ત્રણી તેઓ મને સમજાવીને કહેવા લાગ્યા કે, "ભાઈ !
 તારે કહેવું તો અક્ષરે અક્ષર ખરે છે. આપણા શિરકપર એ ન સહી શકાય
 એવું કલંક છે. એ પાપી પંથને લઈનેજ આપણી આવી અધોગતિ થઈ છે, અને જુદામી
 આગેવાનોની સત્તા નીચે ચઢ્યાદખે, આપણા ગરીબ જાતિભાઈઓ આજેતો મરણતુલ્ય
 દુઃખ શોભાવી રહ્યા છે, માટે આપણે એ પાપી પંથનો ત્યાગ કરવો જ જોઈએ;
 પણ એ ખાઈ બહેલા દુષ્ટોનું કેવું અતુલ બળ છે, તેની તને કદાચ પૂરેપૂરી
 ખબર નહીં હોય ! આપણું આ સાહસિક પગલું તેમના જાણવામાં આવતાંજ,
 એ પાપીઓ આપણને પીંજી નાંખશે. વરસોથી શયતાની સત્તા ભોગવતા, એ
 મહારાઓ સામે હથિયાર ઉઠાવવામાં, તેમજ પ્રપંચી પીરાણા-સતપંથની વિ-
 રોધ એક ઉચ્ચાર સરખો કરવામાં પણ કેવા કેવા ભયંકર જોખમો સમાયેલાં છે,
 અને આપણી સાથે આપણા સગાં-કુટુંબીઓની પણ એથી કેવી ખૂરી હાલત થશે,
 તેનો હજી તને પૂરો ખ્યાલ નથી. અમને પોતાને પણ એ દુષ્ટો તરફ, જો કે
 એટલોજ તિરસ્કાર છે, પરંતુ સંભવ છે કે, તેમને છેડવાથી એ પાપી પીરાણાપંથીઓ
 આપણાં મૂળીમાં ખેદી નાંખવામાં પણ પાછું વાળીને જુએ તેમ નથી. માટે તું
 ધીરો અને શાન્ત થા. આપણે આપણા વડીલોને દેશમાં પત્રો લખીને, સમજા-
 વીએ. તેમની સંમતિ લઈએ, અને પછી ધીમે ધીમે તેમનાં મન આપણા તરફ
 વાળીને, શુદ્ધિ અને જનોઈ જેવાં સાહસિક પગલાં આપણે ભરીએ, તો વધારે સાહે."
 તેમની એ સલાહ દ્વરદષ્ટિવાળી અને અનુભવની હતી, પરંતુ હું તો ગમે તે
 ભોગે અને જોખમે, મારો નિશ્ચય અમલમાં મૂકવાની પ્રતિજ્ઞા લઈજ ચૂક્યો હતો.

સ્વધર્મ વર્ધક અને જ્ઞાતિહિતચિંતક મંડળના સંસ્થાપકો

(બેઠેલા) રતનશીભાઈ કરશન, નારાયણજી રામજીભાઈ, વિશ્રામભાઈ દેવજી.

(ઉભેલા) નાયાંભાઈ શીવજી, રામજીભાઈ જોડા.

ને મેં તેમને સ્પષ્ટ સમજાવ્યું કે, તેઓ સંમત નહિ થાય, તો પણ પરિણામનો કંઈ પણ વિચાર કર્યા વિના, દેહશુદ્ધિસહિત ઉપવિતસંસ્કાર બ્રહ્મ કર્મે જ મહારો છૂટકો છે; તેમને મારી સાથે રહેવામાં હૃદય કે વ્યવહાર અનુકૂળ જણાય, તોજ સાથે રહેવું, નહિ તો તેઓ ભલે પોતાની જાત સંભાળે, તેમાં પણ મને કંઈ દુઃખ નહોતું. આગલા જમાનામાં ધર્મને માટે હજારો પુરૂષોએ જીવન પણ અર્પણ કર્યું છે અને મહાન્ જ્ઞાની તેમજ સત્તાધીશ અનેક નરેશો પણ ધર્મની ચક્ષુષે ઉપર આનંદપૂર્વક ખપી ગયા છે. ત્યારે ધર્મનાં રક્ષણ આગળ મહારા જેવા એક સામાન્ય મનુષ્યનાં તુચ્છ જીવનની તે શી કિંમત? મહારે કરવાનું, તે તો હું કરીજ રહ્યા છું,” મારો આવો અડગ નિશ્ચય જોઈને, એ ભાઈઓ પ્રેમ અને લાગણીથી મારી સાથે જોડાયા. “જીવશું” તો સાતે ભાઈ સાથે. અને મરશું તો પણ સાતે ભાઈ સાથેજ. જ્ઞાતિ કે ગ-દેશો, ગમેનેવો ત્રાસ આપશે, તે આપણે સાતે જણા મસરૂપિની પેઠે સહી લેશું, પણ જીવતાં સૂંધી કદિ જુદા તો નહિજ પડીએ.” આ પ્રમાણે સાતે કુટુંબો એકઠાં થવાથી દેહશુદ્ધિની અને ઉપવિત-સંસ્કારની ઉત્સાહભરી તૈયારીઓ ચાલવા લાગી. રામેશ્વર મહારાજ પણ અમારા સાતેનો આવો નિ-શ્ચય જોઈને ઘણા સંતોષ પામ્યા, અને તેમને સાથે લઈને, અમે સાતે જણાએ પ્રસન્ન ચિત્તે સહકુટુંબ દેહશુદ્ધિ તેમજ ઉપવિત-સંસ્કારની સિદ્ધિ માટે ના-શિકે ગયા. ત્યાં પતિતપાવની શ્રી ગોદાવરીના પવિત્ર તીરે, શ્રી ચંદ્રમુખેશ્વર જેવાં તીર્થક્ષેત્રમાં, નાશિકના કેટલાક પ્રસિદ્ધ વેદવિત વિદ્વાન્ બ્રાહ્મણો દ્વારા વેદિક વિધિએ, દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત કરાવીને, ઉત્સાહપૂર્વક ઉપવિત (જનોઈ) લઈને, અમે પવિત્ર વેદધર્મના દીક્ષિત તેમજ અધિકારી થયા. આ પ્રસંગ વિક્રમ સંવત ૧૯૧૪ ના જેઠ શુદ્ધ પાંચમ ને ગુરૂવારે બન્યો. અને નાશિકથી પાવન થઈને આવ્યા પછી, તરતજ અમે સ્વધર્મવધર્મ, અને જ્ઞાતિહિતચિંતા કે મંડળીની સ્થાપના કરી, તેના અમે સાત જણ પહેલા સભાસદો થયા.

“વેદશુદ્ધિનો પ્રત્યાષાત,” —હમારા મુંબઈ આવ્યા પછી, જાતિભાઈઓને આ અમારાં સાહસિક પગલાંની તરત જાણ થતાંજ, જ્ઞાતિમાં મોટી ચર્ચા અને ઉથલપાથલ ચાલી રહી ! અમારાં એ સાહસના સમાચાર તરતજ તારની માફક દેશમાં (કચ્છમાં) ઠામેઠામ ફેરી વળ્યા. કચ્છના આગેવાનોને સાંભળી-ને અંગેશંગ અગ્નિની જ્વાળાઓ બાગી. કચ્છના કણુગ્રીભાઈઓમાં ભારે ખજ-ભગાટ મચી રહ્યો. અમારાં આ સાહસનું શું પરિણામ આવે છે, તે જાણવાને અખિલ કચ્છી કંઠવા પાટીદાર ચાલમ, બહુજ આતુરબની રહી ! અમારાં સાતે કુટુંબના સેંકડો સગાંસંબંધીઓને તો ભારી ચિંતા તેમજ ભયનાં ગાદ વાદળોએ એ વખતે ઘેરી લીધાં !

પટેલોનો જુલમ:-છેડાયેલા ગઢરાઓ તો ફર જનાવરોની પેઠે ગાણ ઉઠ્યા!

અમારાં એ મહાપાપ (!)ના સજ્જત ગઢલો લેવાના તેમના તરફથી આકરા ઝોડરો નીકળ્યા! ગઢરા તેમજ તેમના લાગતા વળગતાઓએ જ્યાંજ્યાં અમારાં સગાંસબંધીઓ હતાં, ત્યાં ત્યાં ફરમાનો મોકલી, અમારા બધા આસ જનોને-કુટુંબીઓને-પિતૃપક્ષી, માતૃપક્ષી, બંધુવર્ગ, રનેહીવર્ગ અને અમારી સાથે કોઈ પણ પ્રકારનો સંબંધ-સંસર્ગ સખનારાં સહુ કોઇને, એકે સપાટે ન્યાતબહાર કરી દેવાના, તેમણે નાદિરશાહી હુકમો બહાર પાડ્યા! અને પોતાના એ ભીમ પરાક્રમના સમાચાર, તેમણે દેશ પરદેશ વસતા અમારા સઘળા જાતિભાઈઓને તરત મોકલી આપી, અમારી સાથે કોઈપણ જાતનો સંબંધ-વ્યવહાર નહિ રાખવાના, જહાંગીરી હુકમો લખી મોકલ્યા! આવી રીતે પાડાના વાંકે પખાલીને ડામ આપી, તેમણે પોતાના દિલની આગ જુગાવી. પટેલોની આ પછડાટીઓની અમને તરતજ જાણ થઈ. પણ અમારાં સાતે કુટુંબોએ તો આવાં પરિણામની આગળથીજ આશા રાખી હતી; એટલે એ સાંભળીને અમને કંઈ શોક કે વિમાસણ થઈ નહિ; પરંતુ દેશમાં રહેતા અમારા વડીલો, સગાંઓ તેમજ લાગતાવળગતાંઓને શિર તો, એથી જાણે અણુધારી અશ્વતોના મ્હોટા પકાડળ તૂટી પડ્યા! કુટિલ કુકર્મી પટેલીઆઓએ તેમને અસહ્ય ત્રાસ આપવામાં અને, સતાવવામાં કરી પણ બાકી રાખી નહીં. તેમની સાથેનો સઘળો સંબંધ વ્યવહાર તેમણે આખી જ્ઞાતિમાં બંધ કરાવ્યો. માટે સાજો-મરણ્ય પરણ્યામાં-કોઈપણ સારે માટે પ્રસંગે, કોઈ જાતિભાઈ અમારાં સગાં-કુટુંબીઓને ત્યાં આવી ન શકે, તેમને પોતાને ત્યાં બોલાવી કે લાવી ન શકે; તે એટલે સુધી કે, એક બીજનાં પાણીનો છાંટો પણ બન્ને પક્ષને હરામ થઈ ગયો! એ વળતે જ્ઞાતિના અગ્રેસરો અને ગઢરા ગણાતા એ મનસ્વી સત્તાધારી અહમદશાહ દુરાની જેવા જાલીમ પટેલોએ, અમારા દેશમાં રહેતા સઘળા કુટુંબીઓ ઉપર જે જે સજ્જ વજ્રધાતો કરેલા છે, તે બધું ચાદ કરતાં, આજસુધી પણ અમારે લોહી ઉકળી આવે છે. તે જુલમના અનેક દાખલાઓ, નામકામ અને પ્રમાણો સહિત કચ્છ કડવા પાટીકાર પરિવહની બે આગલી બેઠકોમાં, બહાર કરવામાં આવ્યા છે. અને એવા નિર્દય પટેલોને માટે તિરસ્કાર તેમજ શરમના સજ્જ હરાવો પણ પસાર કરવામાં આવ્યા છે. પરંતુ એ હરીલા અને હરામી ગઢરાઓએ તો પડ્યા

○ પડ્યા પણ ટંગરી ઉંચી રાખીને, પોતાના દાવપેચો બેલવાનું હજીસુધી આજુ જ રાખ્યું છે. કહે છે કે, નાગાથી નારાયણ પણ આધા! તો પછી એ રોમના નીચે એવા ફર નરપશુઓને અમારા જેવા સીધા-સાદા સત્યપરાયણ પુરોષ કેવી રીતે પહોંચી શકે? અમારા દેશના સમાસંબંધી અને કુટુંબીઓ જ્યારે છેક જ ત્રાસીને લાચાર બની ગયા, ત્યારે અમારા દેશમાંના પૂજ્ય વડીલો ઉપર તેમણે હઠબહાર દબાવ્યું અલાવ્યું અને અમારા વડીલો પાછા અમને સમજાવવા લાગ્યા કે,-

કચ્છ દેશમાં શાંતીથી મક્રમપણે પીરાણા સતપથના
પાખંડો ઉઘાડા પાડનાર સુસ જન્મ

શ્રી. પટેલ વાલજીભાઈ રામજીભાઈ

ગામ વીરાણીવાળા (કચ્છ)

“અમારી હયા ખાતર પણ તમે જનોઈઓ પાછી ઉતારી નાખીને, પીરાણા-સતપંથની જુલામી કબુલ કરી, જ્ઞાતિને શરણે આવીને અમારામાં પાછા મળી જાઓ, તો તમારી સાથે અમારી આકૃતનો પણ છેડો આવી જાય.” તેમણે આંખોમાં આંસુ લાવીને એવી હૃદયભેદક-હયાજનક રીતે કાલાવાલા કરવા માંડયા કે વજ્રમય પાપાણુહૃદય પણ જરૂર એથી પીગળી જ જાય. ત્યારે એ વખતે અમારાં લાગણીભર્યાં, નરમ, હયાબીનાં હૃદયની શી દશા થઈ હશે, તેના સુસંવાંચકે જ વિચાર કરી લેવો. પરંતુ એ વખતે ભક્ત પ્રહલાદ અને હરિશ્ચંદ્ર જેવાની અચળતા અમને યાદ આવી. પ્રાણુ જાય પણ ધર્મ તો ન જ તજાય, એવો અમારો અટલ નિશ્ચય હતો. સમજીને કરેલી પ્રતિજ્ઞા તોડવાની નખખાઈ, અમારા સાત કુટુંબોમાંથી કોઈ પણ કરે તેમ નહોતું. એથી અમે દંડનાથી અમારાં વડીલો તેમજ સગાંસંબંધીઓને જણાવ્યું કે, “જો તમને આ સ્થિતિ અસહ્ય લાગતી હોય, તો સુખે તમે અમારો ત્યાગ કરીને, એ ધર્મોગાતુ નરગિમાનો સાથે સહકાર અને એકતા કરો. પરંતુ અમે તો પ્રાણાન્તે પણ એ પાપી પંથને પડછાયે પણ ઉભા રહેવાના નથી. ભલે માથે વજ્રો તૂટી પડે, કે આખી દુનિયાં ઉલટી જાય, પણ ઇશ્વર, બાપ, અંનં ધર્મ, તો હવે નહીં જ બદલાય !

સગાંઓનાં સહકાર:—અમારા આવા નિશ્ચયથી અમારાં સ્નેહાળ સગાં-એને પણ શરૂ થયું, અને દેશમાં બેઠાં બેઠાં, તેઓ, પીરાણા-સતપંથ વિરૂદ્ધ ધીમી પણ મક્કમ પ્રવૃત્તિ કરવા લાગ્યાં. ખાસ કરીને મારા પિતાશ્રી અને મહારા વડીલભાઈ એ પ્રવૃત્તિમાં તન-મન-ધનના ભોગે રસપૂર્વક ભાગ લઈ રહ્યા હતા. આ તરફથી અમારે સ્વધર્મ વર્ધક મંડળ પણ મુંબઈમાં રહીને એ કુટિલ પંથના ખળભળી ગયેલા જુના કિલ્લા વિપ્રર સ્વધર્મ શસ્ત્રમંડાલ કરવા લાગ્યું હતું.

જાહેર ચળવળ:—અમારા અનુભવે અમને સારી રીતે શીખવ્યું હતું કે, અનેક દિશાઓપી ભેરહાર ચળવળ ચલાવ્યા વિના અને બરાબર નિયમિત રચનાત્મક કાર્યક્રમ હાથ ધર્યા વિના, અમારી ક્ષેત્રે અસહાયિત હતી. એથી ખાસ મુંબઈ તેમજ દેશાવરના પ્રદેશોમાં વસતા સર્વભાઈઓને બજૂત કરી, અમારો પક્ષ સખળ બનાવવા માટે, તેમજ બહાર જવનાને પણ પીરાણા-સતપંથના પાપ અને ભુદ્ધમથી બાંધકાર કરી અમારા તરફ સૌની લાગણી ખેંચવા માટે, એ પ્રપંચી પંથના પોગળ ખેલનારાં, તેમજ અમારી જ્ઞાતિની દુખી સ્થિતિને તાદસ્થ બતાવનારાં વિવિધ બહાર લેખો, મુંબઈના વર્તમાન પત્રોમાં છપાવીને તેમજ એ વિષયનાં છૂટક હૈન્ડગીલો અને બહાર પત્રો વહેંચીને, તથા એ સંબંધી અનેક નાનાં મોટાં મુદ્દાસર પુસ્તકો છપાવી, મફત ફેલાવીને, એ ઈમામશાહી અધેરવાળી ઈન્દ્રજાળના દૂધા લેદબરોને અમે ધડોધ ઉઘાડા પાડવા માંડયા. ખેરિઆતના ખીચડાખાઉ એવરો અને તેમના ફલાલેન

કામ કરવામાં, - પેઠાબહીઆ કુટિલ કાકાઓનાં, કાળાં કર્મો ભેરશોરથી બહાર રીતે અમે બહાર લાવવા લાગ્યા. એથી ઘણાં વર્ષોથી ગળાં સૂધી બરાબ રહેલા અને છલકાઈ જતો, તેમનાં પાપનો ઘડો, આખરે આપોઆપજ કૂટી ગયો, અને બધાંબધાં અમારી ભતિના નરવીરો વસતા હતા, ત્યાં ત્યાં શુદ્ધ વૈદિક ધર્મની મહત્તા વ્યાપી રહી, અને જ્ઞાતિઉદ્ધારની પ્રયત્ન વીરહાક બાજુ ઉઠી ! કરાંચી, કલકત્તા, સિંધ, હૈદરાબાદ, ગુજરાત, કાંઠિયાવાડ વિગેરે દૂર કે નજીકના અનેક પ્રદેશોમાં વસતા, અમારા સમજી જ્ઞાતિભાઈઓએ એ વીરહાકને આદરથી વધાવીને ઝીલી લીધી, અને અમારી પુણ્ય પ્રવૃત્તિ પ્રત્યે ઉત્સાહથી તેમણે હાર્દિક સહાનુભૂતિ દર્શાવવા માંડી.

અનુમોદન:—ગામેગામ અને ઠામેઠામથી અમારાં સંકાર્યને અનુમોદન તેમજ પ્રોત્સાહન આપનારા અનેક પત્રો આવવા લાગ્યા, અને અનેક જમાનાથી ભમેલાં પીરાણાનાં પાપાનાં પોપડાં સામે, અખિલ દેશવ્યાપી પોકાર ઉઠી રહ્યો ! એવા સતેજ સંજોગો વચ્ચે સ્વધર્મવર્ધક મંડળના પ્રયાસને પ્રસંશનોય સફળતા મળતી બેઠાબહીન, કચ્છમાં વસતા સતપથના કુટિલ કાંધીઆઓનાં તે દૈવ્યો છોકર સળગી ઉઠ્યાં !

કચ્છમાં જાગૃતિ—એક તરફથી મુંબઈ-ઘાટકોપરનું સ્વધર્મ વર્ધકમંડળ, પીરાણા-સતપથ તેમજ શુભાની ગઠરાઓનો ગર્વ ગાંઠને તેમનાં કટાયેલાં હથિયારોને, આગળ જજાવ્યા પ્રમાણે ભાંગી તોડી છિન્ન-ભિન્ન કરવા લાગ્યું હતું; ત્યારે બીજી તરફ અમારા કચ્છમાં વસતા સગાં-કુટુંબીઓ વિગેરે, જે વાળંડીઓની બહીમ વાણીમાં પીલાવાં લાગ્યા હતા. તેમને પણ જાગૃત કરવાનો અને ધને તેટલી મહત્ત્વ આપવાનો, અમે નિશ્ચય કર્યો. આ પ્રમાણે મુંબઈની સાથે સાથે દેશમાં પણ જાગૃતિનું શુદ્ધ ચલાવવા અમે બહુ કટિબદ્ધ થયા. એ વખતની કચ્છની પરિસ્થિતિનો તો ઉપર ઇશારો કર્યો છે, એ સુજળ દેશના ગોઝારા ગઠરાઓએ આરેમર ત્રાસ ત્રાસ વર્તાવીને, અમારાં સગાં-સંબંધીઓમાં જે કેટલાક નબળા મનના હતા, તેમને ડંબાવી, નમાવી, હતાશ કરીને, પોતાને શરણે આવવાની ફરજ પાડી હતી. એ સમયે કુટુંબીઓને સહેવા પડતા આવા ત્રાસથી, સ્વધર્મવર્ધક મંડળના કેટલાક સભાસદભાઈઓને પણ એ દુષ્ટોને હાથે બહુ બહુ કપટો સહારીતે સહન કરવાનો, અને ખરેખરી કસોટીનો ખારીક વખતજ આવી પહોંચ્યો હતો. માથાપ પોતાના સંતાનો સાથે કર્યો સંબંધ રાખી ન શકે, અને સ્ત્રીઓ પોતાના સ્વામીને આંગણે પણ આવી ન શકે ! અને કાકા, મામા કે સાળા બનેલીઓને પણ પોતાના છેક નજીકના સંબંધીઓ સાથેનો પણ સઘળો સંબંધતોડી, તેમની સાથેનો બધી ભાતનો વ્યવહાર છોડી દઈ, અલગ થવાનો વખત આવ્યો. કેટલાક સંબંધીઓને, સુધારકભાઈઓના નામરૂ

સ્નાન કરી નાખવાની ફરજ પડી; ત્યારે કેટલાકને સગપણ અને વિવાહ જેવા ગંભીર સંબંધો ફેાકે કરવા જેવો ભયંકર પ્રસંગ આવી પડ્યો. છતાંએ અમારા મંડળની વજ્રમય પ્રતિજ્ઞા પ્રભુની કૃપાએ અચળ હિમાચળની પેઠે અતુટ જ બની રહી.

સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાય સાથે મસલત:—એ સમય દરમ્યાન મેં મારા પૂજ્ય પિતાશ્રીને તથા બીજા આગળ પડતા હિન્મતવાન સંબંધીઓને પત્રો લખી એક જુદી જ દિશામાં નવી પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવાની આજ્ઞા કરી. આશરે ઠોડસો વર્ષો પૂર્વે પીરાણા સતપંથનાં પાપોથી કેંટાળેલા અને ગદરાઓની શુભાશીથી ત્રાસી ગયેલા, કચ્છી કંઠવા પાટીદારો એ પાખંડી પીરાણા સતપંથની બળ-માંથી છુટા પડીને સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયનો સ્વીકાર કર્યો હતો. તેઓ ધર્મ, કર્મ અને આચાર વિચારમાં સતપંથીઓથી અલગ થયા હતા. લગ્ન પ્રસંગે અર્ધ સુસજ્જમાની દુવાને બદલે ચોરીથી વેદધર્મ પ્રમાણે લગ્નો કરાવતા, અને મરણ પ્રસંગે મુઠદાને ઢાટવાને બદલે અમિસંસ્કાર કરવા લાગ્યા હતા. ધાર્મિક ક્રિયાઓ અને ભક્તિ ભજનમાં સ્વામીનારાયણ મતના નિયમોને પાળતા હતા; પરંતુ જ્ઞાતિની ઓછી વસ્તીને લીધે, તેમજ કન્યાની અછતને લીધે તેમને પણ પાછી પીરાણા-સતપંથીઓ સાથે ખાવાપીવાની તેમજ કન્યાની આપણે કરવાની, ફરજ પડી હતી. એ સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા આશરે બસો કુંડુંબો સાથે અમારે સંબંધ બધારવા માટે બળી જવાની અમારી આંતરિક ઇચ્છા હતી; કેમકે માત્ર આઠ-દશ કુટુંબોમાં અમારો સંસાર-વ્યવહાર સહા-કાળ નિભી જાય એમ જણાતું ન હતું. તેમજ અમારે સંખ્યાબળ વધારવાની પણ એ વખતે ખાસ જરૂર હતી. મારા પિતાશ્રી મારફતે એ ભાઇઓ સાથે મળી જવાની મેં તજવીજ ચલાવી. પણ તે એવી યશતે કે ન્યારથી અમે તેમની સાથે જોડાઈએ, ત્યારથી તેમણે એ અર્ધઠગ્ધ કળરસ્તાની ખીચડી આ પીરાણા સતપંથવાળાઓનો સંબંધ બીલકુલ છોડી દેવો, અને પાશ્વિક લઈ પાવન થઈને, ત્યાર પછી પવિત્ર આર્યજીવન ભોગવવાની પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારવી કચ્છના એ સંપ્રદાયના ભાઇઓમાં પટેલ જીવરાજ ખેતમિંદ. પટેલ નારાયણ ધર્મસિંહ કચ્છ મકાણીવાળા, તથા કચ્છ રવાપુર અને નેત્રાના આગેવાન પટેલોએ અમારી એ માંગણી સહર્ષ સ્વીકારી લીધી, માત્ર એટલુંજ નહિ, પણ એ બાબતનો નિર્ણય કરવાને, તેમના ધર્મના આચાર્ય શ્રી સમક્ષ અમદાવાદના લેમના ધર્મ ધામમાં અમારી સાથે રૂબરૂ તે બાબતની વાટાઘાટ કરવા નિમિત્તે, બસે પક્ષે મળવાની ગોઠવણ થઈ, મુંબઈ-ઘાટકેપરના અમારા મંડળ સમક્ષ આ વિષય ચર્ચાને અમે પણ અમદાવાદ

જાઇ, તેમની સાથે આ મહત્વના વિષયનો ત્વરાથી ઉકેલ કરવાના નિર્ણય ઉપર આવ્યા. સમય નક્કી કરી અમે સુખમંદીથી નીકળ્યા. અને ઉપર જણાવેલા ભાઇઓ કચ્છથી રવાના થઇને અમને અમદાવાદ આવી મળ્યા. એ વખતે અમદાવાદના સ્વામીનારાયણ સંસ્થાનમાં કેટલાક સંસ્કારી અને સાક્ષર સાધુઓ, તેમજ બ્રહ્મચારીઓ રહેતા હતા, તેમને અમારી બંને પક્ષની વસ્તુ સ્થિતિ સવિસ્તર સમજાવવામાં આવી.

ધર્મ બ્રહ્મ કરનારી અમી અને નૂરની ગોળીઓ ખાઇ, તેમજ સેયદોની એક ચાટી, વટલીને બ્રહ્મ થયેલા; ખીચડીઆ પીરાણા સતપંથીઓની સાથે કોઇ પણ જાતનો ખાનપાન કે રોટીબેટી જેવો વ્યવહાર સખવો એ તો જીવતે દેહને નક-યાતના ભોગવવા કરતાં ધણુ વધારે બચકર અને કષ્ટકર છે માટે પહેલવેલાં તો એ પાખંડી પંથવાળાઓ સાથેનો સઘળો વ્યવહાર-સંબંધ તદ્દન નાણુદ થવો જોઇએ. ત્યારપછી તેમની સાથે મળવાનો અમે વિચાર જણાવ્યો. એ વખતના અમદાવાદવાળા સઘળા સાધુસંતોએ પણ અમારી દલીલને બ્યાજળી જણાવી. પોતાના સેવકોને પીરાણા-સતપંથવાળાઓથી હંમેશના છેડા ફાડી નાંખવાની સખત તાકીત કરી. છેવટે બધા આવા નિર્ણય ઉપર આવ્યા કે, થોડા સમય પછી એ વખતના સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના આચાર્યશ્રી કચ્છદેશમાં પધારે, ત્યારે તેમની રૂબરૂ ચત્તવિધી શાસ્ત્રોક્ત પ્રાયશ્ચિત કરીને, કચ્છના એ ભાઇઓએ પાવન થઇ, પીરાણાવાળાઓનો સઘળો સંબંધ છોડી દેવે. આ પ્રમાણે ઠરાવ કરી, કચ્છમાં ફરી મળવાના નિશ્ચય સહિત અમે હેત પ્રીતથી છુટા પડ્યા.

સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા માફઓની દેહશુદ્ધિ.

ઉપરની ઠરાવ પ્રમાણે થોડાજ સમય પછી સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના આચાર્ય મહારાજશ્રી ગાસ ઉપરોક્ત કાર્ય નિમિત્તે કચ્છમાં પધાર્યા. તેમની સાથે એ સંપ્રદાયના કેટલાક સાધુ સંતો, બ્રહ્મચારીઓ, શાસ્ત્રીઓ, પંડિતો વિગેરે વિદ્વાન મંડળજી પણ કચ્છમાં શુભાગમન થયું. જેમની સમક્ષ વિક્રમ સંવત ૧૯૬૭ના ફાગણ વતી પાંચમ ને શુભ દિવસે કચ્છમાં ગડાણી મુકામે એક મ્હોટો યજ્ઞમહોત્સવ કરાવીને, સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા સર્વ કચ્છી કંઠવા કણખી ભાઇઓએ અને બહેનોએ પણ દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત કરાવી, પાખંડી પીરાણા-સતપંથના સંબંધ સહાને માટે છોડી દીધા !

મહેરાઓની ગમરામજી:—સ્વધર્મવર્ધક અને જ્ઞાતિહિતચિંતક મંડળના પ્રયાસને, આ પ્રમાણે દેવકૃપાએ સુચશ મળવાથી, અમારાં હૃદય જેટલાં પ્રાસાદિત થયાં, એટલાં જ બલકે એથી પણ સૌંજણું, પેલા બધાંશ પીરાણા-સતપંથવાળાં

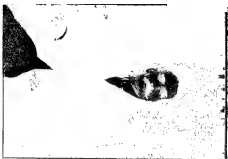
પાખંડી પટેલોનાં કાળજાં ઈર્ષીથી સળગી કૂંઠ્યાં ! હવે તેમનાં હથિયારો હેઠાં પડ્યાં. તેમની બહીમ સત્તાનાં પાણી પાછાં વળ્યાં. અમારાં માત્ર સાત-આઠ કુટુંબો સ્કામે ફૂટી ફૂટીને, તેઓ જે ધૂબરો ચલાવી રહ્યા હતા, તેમણે એ પાખંડી પોપલાઓને જરાયે નમતું તો નહોતું જ આપ્યું. પણ ઉલટું હબર બારસો બીજા શતિભાઈઓનો તેમની સાથેના સંબંધ પણ સદાને માટે તોડાવી, છિન્નભિન્ન કરાવી નાખ્યો ! તેમની રાંધીબેટી-વ્યવહારના મોટા સંઘમાંથી એ ટૂંકડા થયા ! તેમની સેંકડો ખંડેનો અને ગુચીઓ સ્કામા પક્ષમાં હતી. સ્કામા પક્ષની ધણી ખંડેનો-દીકરીઓ તેમના ગૃહરાજ્યની સત્તાધારિણી ગૃહિણીઓ હતી ! હવે તેઓ કેની અને કેટકેટલાની સાથે વિરોધ અને વેર કરશે ? હવે તેઓ પોતાનાં છુટકાં હથિયારોવડે કેની કેની સાથે ઝુગશે? ચલાવશે ? સુધારકો સ્કામે કે સ્વામીનારાયણ-સંપ્રદાયવાળાઓ સ્કામે ? આટલી ઉગળી પરિસ્થિતી મક્કમ થયા પછી, અમને દૃઢ આશા હતી કે, એ પાખંડી પ્રપંચીઓના કાચ જરૂર હવે તો હેઠાં જ પડશે, અને એ અધઃગત, પ્રપંચી, ખીચડીઆ સતપથને મારી, હાંવી કુચમાંથી દેશવટો આપવાનું કામ, હવે તો બહુ સહેલું થઈ પડશે; પરંતુ હજી અમારા નબળા બ્રહ્મા બાકી હતા. પ્રપંચીઓ કોટેકોડ હરીલા અને હરામી હતા. 'મેં મરૂં પણ તુજે રાંડે કડે' નો એ અવળગાંડિલી ઉલટી મતિના એ આગેવાનો હવે તો બહારમાં બેર બતાવવાનું છોડી દઇ, ઉંઢરની પેઠે ઉંઢતાને કાતરી ખાવાના છાના છાના છળ-પ્રપંચો ખેલવા લાગ્યા ! પીરાણા-સતપથનું બાણ તેમના સ્વાર્થ અને પાપાચારને પોષનાર અધર્મ-અનીતિનું મજબુત ખાજક હતું. એ જો નષ્ટ થાય, તો તેમનાં કુટિલ કર્મોની બબર સદાને માટે બંધ જ થાય. તેમની સ્વચ્છંદી સત્તાનો દોર તૂટી જાય. તેમનાં માન અને મહિમા ધોવાઈ જાય. ગજવાં ભરવાનાં, હરામનું ચાટવાના પંકિ પોપલાના અને વિષયો મહાલવાના હરામી માર્ગને હંમેશાને માટે તાળાં જ દેવાઈ જાય ! એ તેમને કેમ પાલવે ? એટલે તેઓ તો પોતાની પાપીવૃત્તિને મડાંગાંડ બાંધીને જળગીજ રહ્યા ! માત્ર એટલું જ નહિ પણ, અમારામાંના સુધારકભાઈઓને તેમજ તેમનાં સગાં-સંબંધીઓને, પણ જ્યાં જ્યાં લાગ શકે ત્યાં ત્યાં, કોંકજ પાયમાલ કરીને, છેડાયેલા ઝેરી નાગની પેઠે પોતાના વેરનું ઝેર અમારા કરેક માર્ગમાં તેઓ ઠાલવવા લાગ્યા, પણ એથી અમે કંઈ પણ પડીએ કે હરીને હળી જઈએ તેવું જરાય નહોતું.

ગુજરાતો માફતોનો અધારી સાથે સહકાર. કુચમાં સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા ભાઈઓ સાથેના અમારા સહકારની, ઉપર પ્રમાણે ભાંજગડ ચાલતી હતી, એજ અરસામાં ગુજરાતના અમ્હારી કંઠવા-પટ્ટીદાર શતિના, ફેટલાક સંસ્કારી અને સુધારક વિચારના, આગળ પડતા પ્રતિષ્ઠિત ભાઈઓ સાથે

પ્રેમ-પ્રસંગમાં આવતાં, મહારે તેમની સાથે ગાઢ પ્રેમપરિચય થયો. તેમાંના કેટલાક નામાંકિત કર્મવીરોનાં નામોતો અહિં ટાંકવાની ખાસ અગત્ય છે; કેમકે મહારાં જીવનના જ્ઞાતિ તેમજ ધર્મને લગતા પવિત્ર હેતુઓ તથા પ્રયાસોમાં, તેમના પરિચય અને સહકારે ઘણો ઘણો મહત્વનો ભાગ ભજવેલો છે. મુખ્ય પરિચિત વર્ગમાં “ગુજરાત કડવા પાટીદાર પારખદ”નું પવિત્ર બીજરોપણ કરનાર, ઉત્સાહી ધર્મવીર, અને કુર્મીક્ષત્રીય (પાટીદાર) જ્ઞાતિના ઇતિહાસના વિદ્વાન લેખક સાહિત્યરસિક સફળત બાઈશ્રી પુરૂષોત્તમદાસ લલ્લુભાઈ, એવાજ સાહિત્ય-રસિક અને કેટલાંક સારાં સામાજિક નાટકો, અને આખ્યાનોના લેખક ધ્રાંગધ-રાના વકીલ, વીરમગામવાળા સ્વ. સમ્મરભાઈ અમરસિંહ દેસાઈભાઈ, અમદાવાદના એન્જનીયર અને ઉત્કટ કર્મવીર વિદ્વાન મિત્ર સ્વ. ભાઈ મગનલાલ ગોવિંદલાલ, વીરમગામના સુપ્રસિદ્ધ વકીલ, અને જ્ઞાતિહિત-ચિન્તક વીર શ્રી. કેશવલાલ માધવલાલ અને વીરમગામવાળા સ્વધર્માં-શ્રદ્ધી, જ્ઞાતિસેવક, ઉદારચિત્ત દાનવીર, ધર્મસાહિત્યરસિક શ્રીચુત્ ભાઈશ્રી અનુલાલ મણીલાલ દેસાઈ જેવા મુખ્ય મુખ્ય સત્જનનમિત્રો ઉપરાંત પાટડી, વીરમગામ, અમદાવાદ, કડી, વડોદરા, સુરત, ભરૂચ, તેમજ ગુજરાત-કાકિઆવાડના જ્ઞાતિસેવાનો પ્રેમ ઉત્સાહ ધરાવનારા ઘણા સત્જન જ્ઞાતિ ભાઈઓનો અમને સહવાસ થયો. તેમણે ઉઠાવેલી તેમના પ્રદેશની જ્ઞાતિસેવાની પવિત્ર અળવળોમાં અમે ઉત્સાહથી ભાગ લેવા લાગ્યા. તેવીજ રીતે તે ભાઈઓ પણ અમારા કચ્છી ભાઈઓનાં હિતની ઝુનેક ધાર્મિક-સામાજિક હિલચાલોમાં સપ્રેમ સહકાર કરીને, રસભર્યો ભાગ લેવા લાગ્યા, અને જ્યારે જ્યારે જરૂર જણાય, ત્યારે ત્યારે પોતાની કિમ્મતી સલાહ અને સહાનુભૂતિ વડે અમારા કાર્યને સરળ કરવામાં મદદરૂપ થવા લાગ્યા. ખાસ કરીને તો અમહારા કચ્છી ભાઈઓને પીરાણા સ્વપંથની અણુછાજતી સત્તા અને લૂંટનો જ્યારે તેમણે સચિરતર વૃત્તાંત સાંભળ્યો, ત્યારે મહારાં રંકે હૃદયમાં ઉઠતા ઉઘ્ર અભિલાષોને તેમણે ઉત્તેજિત કર્યા, અને મહારાં હાથ ધરેલાં પવિત્ર કાર્યમાં મળેને ઘણી કિમ્મતી સૂચનાઓ આપી; જેથી એ દિશામાં આગળ વધવાનો મહારો માર્ગ દિનપ્રતિદિન વિશેષ સરલ અને અનુકૂલ થતો ચાલ્યો, અને અમહારાં સ્વધર્મ-વર્ધકેમકંડળનાં નાહિમ્મત થતાં હૃદયને એ અમૂલ્ય મદદ, મક્કમ બનાવી પીરતા અને વીરતા પ્રેરનારી નીવડી. જ્યારે કચ્છી કડવા ભાઈઓના ત્રીસહબ્દરના સમુદાયથી અમે છેક જ છૂટા પડી ગયા, અને માત્ર પાંચ સાત કુટુંબના એક ન્હાના સરખા ટુકડા જેવી વિખરાયેલી હાલત બોગવતા હતા અને જ્ઞાતિના કૌટુંબિક સંબંધોને માટે ભારી ચિન્તામાં પડી ગયા હતા ત્યારે અમારી

સમસ્ત કડવા પાટાદાર જ્ઞાતિના મૂળ પ્રખર સુધારકો.

કચ્છની કડવા પાટાદાર જ્ઞાતિને પીરોણી સતપથના પાખંડમાંથી છોડાવી સમસ્ત જ્ઞાતિ આધે ચોક કરવાનો પ્રણાલિ શુધ્ધી ભગીરથ પુરૂષાર્થ કરનારા કર્મવીર બંધુઓ.

ર.પ. પુરૂષોત્તમદાસ ભટ્ટાચાર્ય
વીરમગામ

ર.પ. દેશાઈ અમરસિંહજી દેશાઈભાઈ
વીરમગામ

ર.પ. મંગલભાઈ ગોવિંદલાલ જોશીધર
અમદાવાદ

ધાર્મિક દૃઢતા અને આત્મશુદ્ધિની પ્રશંસા કરી, એ સર્વ ઉદ્ધારચિત્ત મ્હોટા મનના ગુજરાતી ભાઈઓએ, અમને સપ્રેમ પોતાના ખનાવી લીધા. તન-મન-ધનના મહાન ભોગે અમને તેમણે ગુજરાતી ભાઈઓમાં પણ આગળ પડતા કરીને, નિકટના સમ્બન્ધોની સોનેરી સ્નેહસાંકળથી જડીને, ગુજરાત સાથે એકરૂપ-અભિન્ન ખનાવી દીધા-આ તેમના ઉપકારો કંઈ ન્હાનાસૂના નથી. અને વિરોધી-ઓને અમારી આ હિશામાં અચાનક આવી મળેલી અપૂર્વ અનુકૂળતાની જાણ થતાં, તેમની સળગતી છાતીમાં તો તેલ હોમાયું. એ સર્વ સન્મિત્રોએ આવી અપૂર્વ મદદો આપવા ઉપરાંત અમ્હારી સર્વ પવિત્ર ભાવનાઓને ઉત્સાહ સહિત ઝીલી ને વધાવી લીધી. અમ્હારાં મહાન વિકટ કાર્યોમાં સંગીન ઉત્તેજન આપી, તેને માટે જરૂર પડે ત્યારે, પોતાનાથી બનતું સઘળું કરી બતાવવાના પવિત્ર અભિવચનો આપ્યાં. માત્ર એટલું જ નહીં, પણ જે ભાઈઓ સ્વર્ગવાસી થયા, તેમણે, જીવનપર્યંત અને આજે જેઓ યશસ્વી જીવન ભોગવી રહ્યા છે, તેમણે સહુએ આ અન્ય લખાય છે, ત્યાં સુધી પોતાનાં એ વચનોને સર્વાંશે પાળી બતાવીને, અમ્હારાં મંડળને, અગત કહું તો મહેને પોતાને-અને અમ્હારી જ્ઞાતિનાં કાર્યોને-જ્યારે જ્યારે ખાસ જરૂર જણાઈ, ત્યારે તેમણે પોતાનાથી બનતી બધી મદદ કરીને આજ સુધી અમારા ઉપર પોતાના પ્રેમસ્તિબ્ધ ઉપકારોનું અમૃત સીંચન ચાલુ જ રાખી અમે સહુને સદાના આભારી બનાવ્યા છે.

ગુજરાતની પ્રવૃત્તિઓમાં સહયોગ:—આ પ્રમાણે એ વખતે ગુજરાતની પરિપક્વ જેવી જ્ઞાતિક્રિસાધક પ્રવૃત્તિઓ ચાલી રહી હતી, તેમાં પણ હું રસ-પૂર્વક ભાગ લેઈ રહ્યો હતો, અને એ સેંકડો વર્ષથી કચ્છ-ગુજરાતના ભાઈઓ વચ્ચે જે આચાર-નિચાર તેમજ સંસાર-વ્યવહારનો વિશાળ અન્તરાય પડી ગયો હતો, તે પણ દૂર કરાવી, જમાનાઓથી એ વિખૂટા પડેલા એ સગા માડી બચાવ્યાને, પાછા પરસ્પર પ્રેમસમ્બન્ધની સોનેરી કડીઓ વડે, જોડી દેવાની મ્હારી દુરસ્ત આશામાં પણ પ્રભુકૃપાએ હું કંઈક સફલ થવા લાગ્યો, -કચ્છી-ગુજરાતી કંઠવા પાટીદાર ભાઈઓ વચ્ચે, આ પ્રકારે પાછો પ્રેમપરિચય નવેસરથી શરૂ થયો, અને તે દિનપ્રતિદિન વધવા લાગેલો જોઈને, હું તો હર્ષ-પ્રકુલ બન્યો. માત્ર એટલું જ નહિ પણ ગુજરાતી જ્ઞાતિભાઈઓમાં જાગેલો એ ઉત્સાહ ધીરે ધીરે, જ્ઞાતિસેવામાં સફલ થતાં. ગુજરાતના ભાઈઓમાં કેળવણી, ખાળાશ્રમે, જ્ઞાતિસેવાનું સાહિત્ય, જ્ઞાતિનાં મારામારોના આવશ્યક કેટલાક સુધારા તેમ જ જ્ઞાતિની પરિપક્વતા વાર્ષિક બધા સમ્મેલનો મ્હોટા સમારંભથી ચાલુ થયાં. એ અધુરું એ ખરું; પરંતુ મ્હારી કચ્છી કંઠવા પાટીદાર જ્ઞાતિ માટેની લાગણી હજી કંઈ સંતોષકારક સફલ થઈ નહોતી. પીરાણા

સતપંથની કપટજાળમાંથી છૂટા થવાની બહાર વીરહાક હજી બાકી નહોતી. પ્રપંચી પટેલો અને આગેવાનોનો ત્રાસ પણ તિલમાત્ર હજી ઓછો થયો નહોતો. એ કષ્ટતાની મંથને દરવરસે અપાતી લાખોની ખંડણી કંઈ ઓછી થઈ નહોતી. અર્થાત જ્ઞાતિઉદ્ધારના મહારા ઉંચા વિચારોને, હું હજી સૂધી બરાબર અમલમાં મૂકી શક્યો નહોતો, એ મહારા મનને બહુ બહુ સાલતું હતું. એ પાપી પંથના મૃત્યુપંજમાંથી મહારા બહાલી બાઈઓને છોડાવવા માટે, મહારાથી કંઈ જીવ જીવું હજી બની શક્યું નહોતું; એથી એના એ જ વિચારો દિવસ ને રાત મહારા મનમાં ઘોળાયા કરતા હતા, એટલે મહારા કેટલાક સ્નેહીમિત્રો સાથે મસલત કરીને, એ વિપયની સતેજ ચળવળને વ્યાવાહારિક રૂપ આપવાની ઇચ્છાથી, મુંબઈમાં નવેસરથી, નવી સુશ્રિપુરઃસર સુધારેલી નવી યોજનાપૂર્વક જ્ઞાતિમાં એક યુવકમંડળની સ્થાપના કરી.

મુંબઈમાં યુવકમંડળની સ્થાપના.—ગુજરાતવાસી બહીતા આગેવાન કેડેલા પાટીદાર બન્ધુઓનો આગળ જણાવ્યા પ્રમાણે જ્યારથી અમારી સાથે સહભાવ અને સહકાર શરૂ થયો, ત્યારથીજ મુંબઈ તરફ વસતા જ્ઞાતિના સઘળા કચ્છી બાઈઓ, શુદ્ધિનું મહત્વ અને અમારા પ્રયાસનું મૂલ્ય સમજતા થયા. તેમને અમારે માટે માન અને પ્રેમતો હતાંજ, પણ જ્યારે ઉચ્ચ કોટીના ગુજરાતી બાઈઓનો અમારા તરફ તેમણે અપૂર્વ ભાવ જોયો, ત્યારે સ્વાભાવિકજ તેમને અમારે માટે વિશેષ લાગણી અને પ્રેમ પ્રકટયાં—છતાંયે સ્વધર્મ વધુંક મંડળના સાત કુટુંબો સીવાય, બીજા કોઈ જાતિબાઈઓ શુદ્ધિનું સાહસ ખેડવાને તૈયાર નહોતા. એથી અમે વિચાર કર્યો કે, જે એ બાઈઓની સાથે બેસવા—ઉઠવા અને પ્રસંગોપાત ચર્ચા ચલાવવાનો કોઈ ખાસ ઉપાય યોજવામાં આવે, તો તેમને ઇશ્વરી સત્ય તેમજ જ્ઞાતિ કલ્યાણના માર્ગ તરફ વિશેષ આકર્ષી, કમે કમે અમારા પક્ષમાં મેળવી શકાય—અને એ હેતુ સાધવા માટે ધાર્મિક મતભેદોને તરતતો બાજુએ મૂકીને જ્ઞાતિહિત અને સેવાભાવ કેળવવાના ઉદ્દેશવાળું, અમારી જ્ઞાતિનું, એક “યુવક મંડળ” સ્થાપવાની નવી કિલ-ચાલ શરૂ કરી. અમારાં ‘સ્વધર્મ વધુંક-મંડળ’ નો સલાસદતો શુદ્ધિથી પાવન થયેલો જ્ઞાતિભાઈજ થઈ શકે; પરંતુ ‘યુવકમંડળ’ નો સલાસદ તો કોઈ પણ કચ્છી કેડવા કણબી જાતિના બાઈને પણ કરી શકાય એટલે પીરાણા—સતપંથ કે સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના કેટલાક બાઈઓ પણ એ મંડળમાં અમારી સાથે હુટથી ભાગ લેવા સામેલ થવા લાગ્યા; પરંતુ હું ધારતો હતો, એટલી સારી સભ્યોની સંખ્યા તો હજી પણ એકઠી થતી નહોતી. એટલે એ સંખ્યા વધારવાના ખાસ હેતુથી, મહારા પરિચયનો અમારો એક ઉત્સાહી યુવક બંધુ, જે કેટલોક સમય થયાં શુદ્ધિને માટે મનથી તત્પર હોવા છતાં, પોતાનાં

ઘાટકોપરમાં સ્થપાયેલા જ્ઞાતિમુદારક સુવક મંડળના સેક્રેટરી

ભાગ્યશ્રી રતનશી ખીમણ ખેતાજી,

ગામ વીસજીવાળા.

કચ્છમાં રહેલાં કુટુંબની મહાન્ સુરહેલીઓને લીધે ખુલ્લું સાહસ કરીને બહાર પડી શકતો નહોતો, એ બાબને થોડો વધારે સમય પીરાણા-સતપથ-માંજ પડી રહેવાનું જણાવી તેની મારફતે એ પંથના બાઈઓને સમજાવી, સત્ય વસ્તુ સ્થિતિના જાણકાર કરી, ધીમે ધીમે સુધારાના માર્ગ તરફ વાળવાની અમે યુક્તિ પ્રયુક્તિથી પેરવી કરવા માંડી. એ યુવક બાઈ રતનસી ખીમજી ખેતાણી વીરાણીવાળા એ 'યુવક મંડળ'ના આરંભકાલથીજ મંડળની ઘણી સંગીન સેવા બજાવવા માંડી હતી. જ્ઞાતિ સમસ્તના બાઈઓમાં ભેળાઈને, તેણે કચ્છમાં ચાલી રહેલા ગંદરાઓના જીવલેણ સીતમ તરફ તેમણું બહુ ધ્યાન ખેંચ્યું.

કાકાના કચ્છમાં પગલાં ?—એ વખતે કચ્છમાં ત્રણ ત્રણ વરસો થયાં ચાલુ દુકાળો પડતા હતા, ખેતી અને વરસાદ ઉપરજી જીવનનું અવલંબન હોવાથી દુકાળનાં દુઃખો અમારા કણબી બાઈઓ જોટલાં તો ખીજી કોઈ પણ જાતિને ભોગવવાં પડતાં નહોતાં. તેઓ કરજમાં ડુબી ગયા હતા. તેમને પોતાને પણ પેટપૂરતું અનાજ ભાગ્યેજ મળતું. તેમની અંખોમાં આંસુ રાતદિવસ સૂકાતાંજ નહોતાં. આવી ભયંકર સ્થિતિમાં કોઈ શક્તિશી હૃદયને પણ કણબીઓની દયા ઉપજ્યા વગર ન રહે, છતાંય કચ્છના લોહીતરસ્યા આગેવાનો તો એ મરણ તુલ્ય સ્થિતિ ભોગવતા જ્ઞાતિના જીવોને પણ નીચોવવાની નવી વેતરણમાં પડયા. ચાલુ સીરસ્તા પ્રમાણે પીરાણાવાળો કાકો પોતાની જીંદગીમાં એકજ વખત કચ્છમાં આવી શકે, અને આવે ત્યારે તેને દરોહના લાગા ઉપરાંત શિરબંધીની તેમજ પંધરામણીની ભેટને નામે વધારાની હરામની લૂટ મળતી હતી, તે વખત અગાઉ કાકો સાહેબ બળે વખત તો પોતાનો મુખારક કદમ કચ્છ ભૂમિમાં રાખી ગયો હતો, છતાંયે કચ્છના એ ઢાંઢ અને ભૂખોડ સુખી-પટેલોની તેને ફરીથી ત્રીજવાર બેલાવવાની પ્રબળ ઇચ્છા ધઈ. કારણ કે કાકાને પહેલે તેને અધી પ્રકારની આવકમાંથી મળતી કમીશનરૂપી દલાલી અને થેરીમેરી તેમજ કાકાને અપાતાં મીઠાં જમણમાં ખેરીયાતનાં લાડુલાપસી ખાવાનો આવો સારો લાગ લૂટાઈ જાય, એ તેમનાથી કેમ સહન કરી શકાય ? જોટલે તેમણે તો કણબીઓના ચાલુ કંકણાટ તરફ જરાપણ ધ્યાન ન દેતાં અસાધારણ ધમાલ કરીને લાગેણા લખમણ કાકાને પીરાણેથી કચ્છ દેશ બેલાવ્યા. અને પોતાનાં દયાહીણ નીચ ધોરણે, દબાણ ચલાવી, બળબળ-રીથી એ પાપી પટેલોએ ગરીબ બાઈઓ અને રાંડીરાંડો પાસેથી પણ કોરીઓ ઝાકાવવા માંડી. ઢોર, જમીન, માલ, મીઠકત, વેચીને, કરજ કરીને કે દર ઢાગીના વેચીને પણ શિરબંધી અને ભેટના નાણાં ભરવાની તેઓને ફરજ પાડવી લાગ્યો; ને જારે તેને નોત બંધાર પણ મૂકવાની સજા ઠોકવાં લાગ્યા.

યુવક મંદલની કાર્યવાહી ?—કચ્છના આવા ત્રાસદાયક સમાચાર મુંબઈમાં સૌને મળી ચૂક્યા હતા. અને ઘણા ભાઈઓનાં હૃદય એથી ઉકળી રહ્યાં હતાં. એ આળાં હૃદયને જાગૃત કરવાનો આ ઘણો સારો પ્રસંગ હતો. એથી આગેવાનોના એ ગેરકાયદેસર ઉધરાણાં અને જીલમને માટે જાહેર પોકાર ઉઠાવી, પીરાણા—સતપથીઓની મુંબઈમાં વસતી સઘળા ભાઈઓની એક જાહેર—સભા, ભાઈ રતનસિંહ ખીમજીની આગેવાની હેઠળ ભરવામાં આવી. એ સભામાં આગેવાનોના અન્યાયી જીલમનો હૃદયભેદક ચિતાર રજુ કરી, બધા ભાઈઓની તીવ્ર અને સારી લાગણી જોધને જ્ઞાતિની અહિં બની શકે તેવી સેવા માટે એક કચ્છ કહેવા પાટીદાર ભાઈઓનું સામાન્ય યુવક મંડળ સ્થાપ્યું. એજ વખતે તેમાં ઓગણત્રીસ ઉત્સાહી યુવકો કચ્છના જુદા જુદા ગામોના રહેવાસી તેમાં સભાસદો તરીકે દાખલ થયા. અને એ ‘યુવક મંડળ’ તરફથી ખાસ ઠરાવો કરીને કચ્છી આગેવાનોના જીલમનો વિરોધ કરવાના કાગળો પણ લખાયા. જે કાગળોએ પાછળથી જાણ થવા મુજબ, એ અન્યાયી આગેવાનોને ધર-ધરાવી મૂક્યા હતા. અને લાખમજી કાકાને અધવચ્ચેજ કચ્છદેશ છોડીને પાછા ન્હાશી આવતું પડ્યું હતું, આવાં શુભ પરિણામથી ઉત્તેજિત થયેલા ‘યુવક મંડળે’ દર અઠવાડીએ અમારાં “સ્વધર્મ વર્ધક મંડળ” ના ભાઈઓ સાથે મળીને, જ્ઞાતિ-સેવાના વ્યવહાર ને આવશ્યક વિષયો દર અઠવાડિયાની સભામાં એકવાર ચર્ચવાનો નિયમ કર્યો. આ ‘યુવક મંડળ’નું કાર્ય ઘણી સારી રીતે આગળ ચાલવા લાગ્યું—તેની કાર્યવાહીનાની ઘણી ઉપયોગી નોંધો તેના કામકાજના છપાયેલા રિપોર્ટોમાં મોજુદ છે. તે રિપોર્ટો ઘાટકોપરમાં થોડા હીરણ ગોવિંદજીની વાડીમાં સંવત ૧૯૭૫ ના પોષ સુદ દસ-મને દિને મળેલી જાહેર સભાના છપાયેલા હેવાલમાં તેમજ વીરાણી ગામ સમસ્તની જાહેર સભા જે સંવત ૧૯૭૬ ના ચૈત્ર સુદ નોમને દિવસે વીરાણીમાં મળી હતી. તેના છપેલા હેવાલમાં પણ સુદાસર પ્રસિદ્ધ થયેલા છે. એટલે વિસ્તાર લયથી અહિં તેની વિશેષ નોંધ લેવાનું વાજબી નથી લાગ્યું.

યુવકમંદલનાં શ્રમ પરિણામ:—એ મુંબઈ-ઘાટકોપરના ‘યુવક-મંડળ’ ની પ્રેરણા તેમજ પ્રયાસથીજ કચ્છમાં પણ વીરાણી વિગેરે સ્થળે જ્ઞાતિભાઈઓનાં ‘યુવકમંડળો’ સ્થાપયાં. તેમજ કરાંચીમાં પણ એક ઉત્સાહી મંડળ હસ્તિમાં આયું. કરાંચી શહેર સિંધનું મુખ્ય બંદર અને વ્યાપાર રાજગારનું મુંબઈ જેવુંજ મુખ્ય મથક છે. મુંબઈની પેઠેજ તે પણ ધંધે-રાજગારે તેમજ પૈસે-ટકે પાયમાલ થયેલા તેમજ પીરાણા—સતપથ અને ગદેરાઓના અસહ્ય ત્રાસથી કંટાળેલા ઘણા કચ્છીભાઈઓનું, આશ્રયસ્થાન બની રહ્યું છે. તેઓ કરાંચીમાં સુખશાંતિથી શેઠલો રળી ખાતા હતા અને આજ

ઘાટકોપરમાં શ્રી કચ્છ કડવા પાર્ટીદાર યુવકમંડળના
કાર્યવાહકો ચેકીના બાઇઓ

(જેઠેલા) નાનણ દેવણ, રામણ રાજા, સંધા વિશ્વામ.

(ઉમેશ) જીવરાજ વાસીય, નાનજી સાજીય.

સુધી રજે છે, તેમજ આગેવાનોના ચાલુ લોકતા સોચાઓમાંથી તેટલો વખત તો ફરીને, આચાર-વિચારની કંઈક સ્વતંત્રતા ભોગવી શકતા હતા. એ ભાઈઓમાંના કેટલાક ઉત્સાહી અને સુવાન બંધુઓએ, મુંબઈવાસીભાઈઓની પ્રેરણાથી, નખત્રાણવાળા પ્રતિષ્ઠિત અને લાગણીવાળા જ્ઞાતિબંધુ પટેલ નાનજી પચાણુ નાકરાણીનાં અધ્યક્ષપણાં નીચે, એક યુવકમંડળ સ્થાપીને, સ્વધર્મ અને સ્વજ્ઞાતિની પ્રગતિનો પુણ્ય-પુરુષાર્થ આરંભ્યો.—એ મંડળના કાર્યકર્તા ભાઈઓએ મુંબઈ અને કચ્છના ‘યુવકમંડળો’ સાથે શરૂઆતથીજ ગાઢો સંબંધ ચાલુ રાખી, પરસ્પર વિચારોની આપ લે, કરીને, એક ખીખની સલાહ-સૂચના અનુસાર, જ્ઞાતિસેવાનું કાર્ય આગળ ચલાવ્યું.

કરાંચીમાં યુવકમંડળનો સ્થાપના:—એ યુવકમંડળના બે ઉત્સાહી મંત્રીઓ, ભાઈ શિવજી કાનજી (નખત્રાણુ) તથા ભાઈ રતનશી શિવજી (સ્વાપુરવાળા) રસપૂર્વક ભાગ લઈ, એ મંડળનાં કાર્યને યશસ્વી બનાવવાને તન-મન-ધન-પૂર્વક મહેનત કરવા લાગ્યા. કરાંચીમાં અમારો જ્ઞાતિસમૂહ બહુ મોટો હતો. એટલે મુંબઈ કરતાં પણ આશરે ચારગણો વિશેષ કહીએ, તો પણ ચાલે; અને તેમાં પાંચ પૈસે સારી રીતે સુખી તથા આગળ પડતા, પાંચ સારા ભાઈઓ પણ હતા. એથી કરાંચીમાં ‘યુવકમંડળ’નાં કાર્યથી જ્ઞાતિને વિશેષ ભાઈઓની સંખ્યા અને સારા પ્રમાણમાં લાભ પહોંચી શકે તેમ હતું; પરંતુ ત્યાંના વેપારી અને કારીગર વર્ગના ભાઈઓને બહાર જીવનનો, તેમજ ‘મંડળ’ જેવી બહાર સંસ્થાનો ઘણો જોછો પરિચય હોવાથી, તેના ધારા-ધોરણુ તેમજ નિયમિત ખંધારણમાં યોગ્ય આવશ્યક સૂચનાઓ આપી, પોતાને મદદ કરવાને, કરાંચી-વાસી ભાઈઓએ અને પ્રેમથી ત્યાં જોલાવ્યો. હું તો એવા યોગને માટે આતુરજ હતો. એટલે ભાઈ રતનસિંહ ખીમજીને, મુંબઈ યુવકમંડળના પ્રતિનિધિ તરીકે મારી સાથે લઈને, તરત કરાંચી જઈ પહોંચ્યો. કરાંચીવાસી ઉત્સાહી ભાઈઓએ, આનંદના ઉમંગકાથી અમારો અપૂર્વ સત્કાર કરી, પોતાની જ્ઞાતિ-પ્રેમની ઉછળતી લાગણી સિદ્ધ કરી બતાવી. એ ભાઈઓ સાથે ઘણી ઘણી અગત્યની ચર્ચાને પરિણામે જ્ઞાતિનું સંગીન હિત સાધી શકાય, એવી કેટલીક ઉપયોગી તથા મુદ્દાસરની ચર્ચા કરીને, એ ‘યુવકમંડળ’ ના નિયમો, અને ખંધારણ તૈયાર કર્યાં.

પરિવર્દનો પાથો:—એજ વખતે મેં મારો નિખાલસ અભિપ્રાય દર્શાવ્યો કે—“આવી ફરી છવાઈ પ્રવૃત્તિઓથી આપણે સાફજ કામ કરી શકીશું, પરંતુ આપણી જીંદગીમાં જે મહત્વનો હેતુ આપણે સિદ્ધ કરી બતાવવાનો છે, અને જ્ઞાતિનો ભાવી માર્ગ, ખાસ સ્વચ્છ અને પ્રકાશિત બનાવવાનો છે, તેનો, સમજ

કચ્છી કઢવા પાટીદાર ભાઈઓની ‘ મહાસભા ’ બોલાવીને, બધા ભાઈઓની સાથે મળી, જ્ઞાતિહિતના અને સ્વધર્મના વિષયો ચર્ચાને સમસ્ત જ્ઞાતિની સંમતિ રૂપે મજબૂત કરાવે પસાર થયો વિના, કઠિપણ પાર પડે તેમ નથી.” આ બાબતમાં બધા ભાઈઓ એકમત થયા. પરંતુ સવાલ માત્ર એજ બાકી રહ્યો કે, પરિષદ કયાં ભરવી, અને આપણી જ્ઞાતિની એવી પહેલવહેલી મહાન સભાને પ્રમુખ કોને નિમંત્રે? ઘણી ચર્ચા અને વાટાઘાટ થયા પછી, કરાંચીના જેટલી બહુશક્તિતા બીજા કોઈ સ્થાને નહિજ મળી શકે, તેમજ કરાંચીમાં જ્ઞાતિભાઈઓની જેટલી સંખ્યા એકઠી મળી શકશે, તેટલી બીજા કોઈ ઠેકાણે નહિ મળી શકે, એમ નિર્ણય થયો આ વાત થયાથ હોવાથી, કરાંચીમાં પરિષદ ભરવાને ત્યાંના ભાઈઓએજ ઉત્સાહસહિત સ્વીકાર કરી, પહેલા પ્રશ્નને તો, તેમણેજ દ્રઢ્યો કરી દીધો, અને બીજા પ્રશ્નના ઉકેલ માટે, મહેં સૂચવ્યું કે—“ કચ્છ-માનકેવાવાળા આપણા પ્રતિષ્ઠિત જ્ઞાતિજંદુ કોન્ટ્રેક્ટર રાજભાઈ શામભાઈ ઘોળુ, આજની પરિસ્થિતિ જોતાં, મહાસભાનાં પ્રમુખસ્થાનને માટે ખરેખરા યોગ્ય પુરૂષ છે. તેમને કચ્છી પીરાણા-સતપથી આગેવાનોનાં કુટિલ કાર્યોના પૂર્ણ પરિચય છે, તેઓ પેસેટકે પણ સુખી છે, જ્ઞાતિસેવામાં મોખરે આવવાના ઉમંગી છે, એક ઉત્સાહી પ્રતિનિધિ તરિકે, યુવકમંડળના ઉદ્દેશને કચ્છમાં રહીને, બર લાવવાની તેઓ ઘણી ખટપટ અને પ્રવૃત્તિ કરી રહ્યાછે, અને એ સેવાધર્મના ચોગે, કચ્છના ગદશ-પટેલોનો વિશેષ પણ ખાસ યુવકમંડળને પ્રતાપેજ તેઓને હાલ સહન કરવો પડે છે; તેમની પ્રમુખ તરિકેની સેવા, મહાસભાનાં સત્કાર્યમાં આપણને બહુજ ઉપયોગી થઈ પડશે, એવી મારી માન્યતા છે.” આ મારી સૂચનાને, કરાંચીવાસી સર્વ ભાઈઓએ હર્ષપૂર્વક વધાવી લીધી, અને ત્યારથીજ જ્ઞાતિની પરિષદનું બીજા એવાં સારાં ચોધરીએ રોપાયું હતું કે, થોડાજ સમયમાં અમારી ધારેલી યોજના મુજબ પરિષદ ઉભી કરવાનું કામ સત્વર પાર પાડવાનો સુયોગ અમને આવી મળ્યો.

કચ્છી કઢવા પાટીદારપરિષદની પ્રથમ બેઠક:—કેપરજીવેલી ચોજના પ્રમાણે, એક તરફથી દેશ-વિદેશમાં વસતા અમારા જ્ઞાતિભાઈઓને આમંત્રણો મોકલવામાં આવ્યાં, સભાસ્થાનની યોજનાઓ ઠાકમાઠ સહિત ઉભી થઈ. નિર્મેલા પ્રમુખને તારથી આમંત્રણ કરી, બોલાવી લેવામાં આવ્યા તથા “સ્વધર્મવર્ધક અને જ્ઞાતિહિતચિંતક મંડળ” તેમજ સર્વ “યુવકમંડળ”ના સભ્યોને સહકુટુંબ એ મહાસભાનાં સત્કાર્યમાં ભાગ લેવાને બોલાવવામાં આવ્યા. ઈ. સ. ૧૯૨૦ના આગસ્ટ માસની તા. ૮ થી ૧૧ સુધી લાગત ચાર દિવસ સુધી પરિષદ દેવીતું કાર્ય સંપૂર્ણ સલાહસાંતિ અને સ્નેહ-સહકારપૂર્વક પૂર્ણ ઠાકમાઠથી ઉજવાયું. આશરે બે હજાર જ્ઞાતિભાઈઓ, તેમજ જ્ઞાતિની આશરે ચારસોએક બહેનો, તથા અન્ય જ્ઞાતિના ઘણા

સંભાવિત સફળહસ્થોથી શોભી રહેલા, વિશાળ સભામંડપમાં ચાર ચાર દિવસ સુધી, પ્રભુસ્તુતિના સુમધુર સંગીતના ઘોષ વચ્ચે, અનેક છટાદાર વક્તાઓનાં રસીક વ્યાખ્યાનો થયાં, અને જ્ઞાતિહિતના ઘણા ઉપયોગી ઠરાવો, તેમાં બહાર કરવામાં આવ્યા. સ્થાગત-મંડળનાં તેમજ પરિષદના પ્રમુખના સારસાદી ભાષણોમાં, પીરાણાસતપંથના પાપનો અને આગેવાનોના ભુદ્ધમનો ભાર કંઈને ઉદ્ભેષ કરવામાં આવ્યો હતો, અને જ્ઞાતિના ઉદ્ધયને અવરોધી રહેલી, એ જે મોટા ડુંગર જેવી દૃઢ દિવાલોને જડમૂળથી ઉખેડી નાખ્યા વિના, અમારી જ્ઞાતિ કદી પણ આગળ વધી નહિ જ શકે, એ બંને મુખ્ય મહત્વની બાબતનો, એ મહાસભામાં ખાસ વિચાર કરવાની, બંને પ્રમુખ મહાશયોએ ભેરદઈને, સૂચના તો કરી હતી, પરંતુ જ્ઞાતિના દુર્ભાગ્યે બેઠકને પહેલે જ દિવસે, રાત્રે મળેલી વિષયનિર્ણાયક સભામાં દૂરના કચ્છ-પ્રદેશમાં ભાગી રહેલો, ભુદ્ધમી આગેવાનોનો મહાન ભય, ત્યાંપણ આટો આવ્યો અને હેતુની સિદ્ધિમાં મુખ્ય વિશ્લેષ થઈ પડ્યો.—છેવટે બહુમતે એમ નિર્ણય થયો કે, આ પરિષદની પહેલી જ બેઠક હોવાથી, સલાહશાંતિથી તેને રંગેચંગે પાર ઉતારવા માટે, એ બંને બાબતો સંબંધીના ઠરાવોને હાલ તો, રજુ ન જ કરવા. તેને બંને પ્રમુખોએ પણ મળતા થઈને, આખરે બહાલી આપી. એથી લાચારીએ પરિષદ ઉપસ્થિત કરવાની એ બંને મહત્વની બાબતોને તો પડતી જ મૂકવી પડી.

પરિષદનું અસંતોષજનક પરિણામ:—આ પ્રમાણે જે જે મુખ્ય બાબતો માટે જ ખાસ પરિષદ ઉપસ્થિત કરવામાં આવી હતી, તેમને છેવટે પડતી જ મૂકવામાં આવી, અને જ્ઞાતિ-સુધારાના કેટલાક સર્વસામાન્ય સાદા ઠરાવો માત્ર પસાર કરીને, ખુશાલીની તાળીઓ વગાડી, ચાર ઠંઠાડા જ્ઞાતિ-તોડાંનો આનંદ-આછવ ઉઠવી, કચ્છી કણુળીભાઈઓ, છેવટે છૂટા પડીને, પોતપોતાને ઘેર ગયા. બહાર છાપાઓએ તો એ પગલાંની સારી પ્રશંસા કરી, અને આવેલા ભાઈઓ પણ મનમાં કંઈક સંતોષ પામ્યા; પરંતુ એ પાયા વગરની ઇમારત જેવી, ઉપરના હાવ-ભાવથી ભજવાયેલી, અમારી પ્રથમ પરિષદ જગતને બલે ગમેતેવી સુંદર જણાતી હોય, છતાં ખરી રીતે, મારી માન્યતા પ્રમાણે તો, તે છેવટે તકલાલી જ નીવડી હતી. એ પ્રથમ પરિષદનું પરિણામ વિચારીએ, અને તેને માટે મારો નિષ્પક્ષપાત અભિપ્રાય આપું, તો મારે ખુદલાં હૃદયથી કળૂલ કરવું જ બેઠકોએ, અમે હજી તો મહાન ડુંગર ખોદીને માત્ર ઉંદર મારવા જેટલું જ કામ કર્યું હતું !

પરિષદ વહો:—અમારી પાટીદાર પરિષદની પ્રથમ બેઠકમાં, અમારા જ્ઞાતિના ક્ષત્રીય વીરોએ, આર્જુ અર્ધૂં પરાક્રમ કરી બતાવ્યું હતું, પણ એથી મારા ઉકળતા આત્માને લવલેશ પણ શાંતિ શી રીતે મળે ? રૂઢાં નિશાન તો બહુ જ ઉંચું હતું. અમારો સર્વનાશ કરનાર, વિદ્યર્થી-વિદ્યવૃક્ષ, ચતુ-પુરાણ અને જર્જરિત હોવા છતાં, જમાનાઓથી પોતાની સ્વચ્છાની જડ જમાવીને, અમારી

જ્ઞાતિરૂપી પોત્તી જગીનમાં, તે બહુ જ ઉંઠાં મૂળીયાં ઘાલી બેઠું હતું. વળી તે આજ સૂધી અમારી જ્ઞાતિની અબજી અવસ્થાનો લાભ લઈને, ફૂલી-ફૂલીને-બહુજનવ્યાપી, બહુદેશવ્યાપી, અને બહુકાલવ્યાપી બની ગયું હતું. તેના સમૂળો વિનાશ કરી, પોતાની અમૃતસંજીવની શાખાઓને નવપલ્લવિત કરનાર, તેમ જ અમારી જ્ઞાતિને નવજીવન સમર્પનાર, પવિત્ર વેદધર્મનું આચરણ, અમારે હજી તો રાખવાનું બાકી જ રહ્યું હતું. શક્તિ બહુ જ અદ્ય, સાધનોની ખામી, સાંયોગીઓની આજસ, હીરૂતા અને માનસિક નબળાઈ, દેશ-કાલ-સ્થિતિના અવરોધો, સંજોગોના પ્રતિકૂલતા અને ટુંકામાં કહું તો, માત્ર ગર્યા-ગાંઠયા બે પાંચ મિત્રો સિવાય, બાકીની અમારી આખી સાગરજ્ઞાતિનો એ બાબતમાં ગાઢ પ્રમાદ તેમ જ નિરૂત્સાહ તો હલબહાર હતો. અરે ! જે જે સુધારકબાઈ-ઓએ ઉપર જણાવેલા, પીરાણા-સતપંથના વિષવૃક્ષનાં મૂળમાં ખાસ પ્રખર પ્રકારે કરવા માટે તો, અમને આટઆટલું પ્રેતસાહન આપીને, એ મહાન પરિષદ દેવીની ખાસ પધરામણી કરાવવામાં પ્રેમપૂર્વક મહત્વનો ભાગ લીધો હતો, તેઓ-માંના જ ઘણાખરા અગ્રેસરો પણ, અણીને વખતે એ મહત્વના મુખ્ય વિષયોને પહેલી પરિષદની બેઠક વચ્ચે બિલકુલ ન છેડવાનો દુરાચલ લેંધ બેઠો, અને પીરાણા-સતપંથ તેમજ ગઢરાના કલ્પિત ભયથી, એટલે દૂર હોવા છતાં ઠરો જઈને ચાલુ પરિષદ વખતે ઘુલુ ઊઠ્યા-ઠરી ગયા ! ત્યાં બિચારા બીજા ભોળા, ધર્મ-બીર, અબજી અને બડીયુદ્ધિના ગરીબ તેમજ સામાન્ય ભતિભાઈઓની તો વાત જ શી કરવી ? ખરે કહેતાં, જગતમાં ભલેને અમારી પરિષદનાં યશગીતો ગાઈને, અમે ઉપર ઉપરથી મ્હોટી બકાઈઓ હાંકીએ, પણ હું તો ખાસ કરીને, એ પરિષદના અસંતોષજનક પરિણામથી બહુ ભાગે હતાશ બની રહ્યો હતો. અને એ નિરાશાનો અસહ્ય બોલે માથે ઉઠાવી રહતાં હૃદયથી ચાલુ વસ્તુસ્થિતિનો વિચાર કરતો અંતરમાં ઉંઠા નિઃશ્વાસો નાંખવા લાગ્યો. મને હવેજ જણાયું કે મેં માથે ઉઠાવેલું કાર્ય કંઈ હું પ્રથમ સમજતો હતો, એટલું સહેલું નથી. અને તે થોડાજ પ્રયાસે-થોડા ભોગે, થોડા જ સમયમાં બની બય, એવું સરલ પણ નથી પરંતુ ડાહ્યાઓ કહે છે કે, -અનિબંધમાંથી પણ ઇશ્વરકૃપાએ ઘણીવાર ઈંટ પરિણામો આપે છે. દુઃખના પહાડમાંથી સુખનાં ઝાડ ઉગી નીકળે છે. તૃણોને મેરૂ અને મેરૂનો તૃણ ઘર્ષ બય છે. પ્રભુની કૃપાવટે ઝેર પણ અમૃત બની બય છે. અમારી પ્રવૃત્તિના પ્રસંગમાં પણ દૈવકૃપાએ, એ અરસામાંજ અણધાર્યું કંઈક એવુંજ બની ગયું ! તે કેમ અને કેવા સંયોગો વચ્ચે બન્યું, એ અહિં આપણે જરા બેઠને વિચારી લઈશું. તો પ્રસંગ ઠીક સમજશે.

કચ્છનો કર્મકળા:—પહેલી કહેવા પાટીદાર પરિષદનું શુભ કાર્ય, તો ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે નિર્વિધે પરિપૂર્ણ થયું. પરંતુ મ્હારું પારેલું કાર્ય તો,

એજ હાલતમાં જ્યાંતું ત્યાંજ હવા ખાતું હજુસુધી પડી રહ્યું હતું, એટલે મને શાંતિ કે સંતોષ ક્યાંથીજ મળે ? ગઢેરા અને પીરાણા-સતપંથને જેવા પ્રબલ લોહીશોષક શત્રુઓનો દોર તોડવાનું કંઈપણ વ્યવહારિક પગલું એ પરિપક્વમાં લેવાયું નહોતું. એ પ્રબલ જવાલાસુખીને જડમૂળમાંથી નાખૂંદ કરવાની મહારા અન્તરમાં આજે વરસોથી જે આગ ઉછળી રહી હતી, તેની હજુસુધી એક કાંકરી પાણુ ખસેડી શકાય નહોતી, અરે ! પરિપક્વ વચ્ચે એમણે પાપોનો શાબ્દિક વિરોધ જાહેર કરવા જેટલું પણ, અમારી જ્ઞાતિમાં અથવા અમારા વીર બંધુઓમાં ધર્મબલ અને હૃદયબલ હજુ જાગ્યું નહોતું. આટ-આટલી મહેનત, આટ-આટલો ખર્ચ, અને આટલી-આટલી અમૂલ્ય સમયની ખર્ચાઈ કરવા છતાં, પહેલી પરિપક્વની નરમ પદ્ધતિથી અમારી ધાર્મિક પ્રગતિનું ગરીબડું ગાડું તો, હજુ મુશ્કેલીના કાઢવમાંજ ખરડાતું ગબડાતું ઘસડાતું અધવચ્ચે પડી રહ્યું હતું. શું અમારાં જીવનના અંત સુધી, અમહારાં પરમ ક્ષેત્રને અમે સિદ્ધ નહિજ કરી શકીએ ? ધર્મ-રોજગાર, સંસાર-વ્યવહાર, સગાં-સંબંધી, એ બધું છોડીને હજારોની હોળી કરીને, જે ધર્મશુદ્ધિ માટે વરસોથી અમે હથિયારો ઉઠાવ્યાં હતાં, તે બધાં હજુ સુધી અમહારા કાંધમાં, એવાંને એવાં કોરાંધાકોર જેવાં, કટાત્તાંજ પડી રહ્યાં હતાં. પ્રતિપક્ષીઓના એક પણ પ્રદેશ ઉપર અધિકાર જમાવવા જેટલો, ફક્ત નામનો વિજય પણ અમે મેળવી શક્યા નહોતા ! હું છું જીવંતનાં બહુ-મૂલ્ય વરસો, પાણીના રેલાની પેઠે નિષ્ફળ વહી રહ્યાં હતાં. ઉજળી આશાથી ઠગાયેલાં હૃદયો, પોતાની જીવાનીનું તાણું-ગરમ-કિંમતી-લોહી વ્યર્થજ ખપાવી રહ્યાં હતાં. અરેરે ! ઇશ્વર અમહારા જેવા આસ્તિક અને સ્વાર્થરહિત જ્ઞાતિ સેવકોની પણ આવી કુર કસોટી શા માટે કરતા હશે ? જે કાંધ ધરેલું કાંચ સિદ્ધ ન થયું, તો પછી જગતમાં જીવંતજ શા કામનું છે ? આવા આંતરિક ચિંતાતુર વિચારોથી, હું અકળાઈને હતાશ બની રહ્યો હતો, અને આશ્ચર્ય પામતો હતો કે, દૂર બેઠેલા કમ્બળના ગઢેરા અને અમદાવાદ પાસેના પીરાણા-સતપંથને આંતે શું યોછે પ્રભાવ ? જેમનાં નામ માત્રથી કરાંચી જેવા દૂર દૂરના પ્રદેશોમાં પણ ગરીબ કબુલીઓ, એ ઘરફોડા ધાતકીઓના જુદમ સ્કામે, પોકાર ઉઠાવતાં પણ પ્રજા ઉઠે, અને સહન કરવા પડતાં અસહ્ય જુદમોને માટે શબ્દોત્તર સરખો પણ ન કરી શકે, એ શું પાપી અને પાખંડીઓની અજબ જેવી જાલીમ સત્તાનો કંઈ યોછે ખ્યાલ આપે છે ? પરિપક્વની ધમાલના સમાચાર, કમ્બળ-દેશમાં ફરીવળતાંજ એ આગેવાનો અને ગઢેરાઓ પહેલ વહેલાં તો જરા ચમકી ગયા; પણ છેવટ સુધી પરિપક્વ તેમનાથી મુજતીજ રહી હતી, તેની તેમને જાણ થતાં, થોડીજ વારમાં પાછા સાવધ થઈને તેઓ પોતાના મિત્રોની કિલ્લાનો નવેસરથી પાકે બંદોબસ્ત કરવા લાગ્યા. કરાંચીની મહાસભામાં

ભાગ લેનારા એકે એક ભાઈ કે બહેનને, તેમણે ન્યાત બહાર કયા. તેમનાં સગાં-કુટુંબીઓ સાથેનો દરેક પ્રકારનો વ્યવહાર તેમણે કરી સત્તાથી બંધ કરાવી દીધો. માત્ર એટલું જ નહિ, પણ જ્ઞાતિ-સુધારાના કોઈ પણ કામમાં સંમતિ આપનારા કે ઉત્કત પરિપક્વની ચર્ચામાં ભાગ લેનારા, દરેક જાતિભાઈને પણ તેમણે તડોતડ ન્યાતબહાર મૂકવા માંગ્યા! સુધારકો અથવા પરિવર્તનથીના સગાં-કુટુંબીઓને પણ હરબહાને વિનાકારણે તેમણે સતાવવા માંગ્યાં, અને કોઈ પણ પ્રકારે તેમની મારફતે, સુધારકો ઉપર સજા ફળાણ ચલાવી, તેમને પાછા ગદેશઓને શરણે ખેંચી લાવવા માટે આડકતરી ને ગ્રીધી અનેક યોજનાઓ રચાઈ તથા સૂચનાઓ અપાઈ! જે જ્ઞાતિભાઈને માટે, સુધારક વિચારોના હોવાનો જરા પણ તેમને શક ઉત્પન્ન થાય, એવું કંઈ કારણ મળ્યું, કે તરતજ ફટ કરતો તેને ન્યાતબહાર ઠોકી બેસાડવામાં આવતો! એવા જે જે ભાઈઓ પરદેશમાં વસતા હોય, તેમને પણ પોતાની વત્તણકનો ખુલાસો કરવા માટે, તેમજ તરત કચ્છમાં ગદેશઓને શરણે આવી, આઠ દિવસની અંદર પોતાના એ હિમાલય! જેવા મહાન ગુન્હાઓનો ફેંસલો મેળવી જવાના નાહિરશાહી ફરમાનો નીકળ્યાં! આવાં જ્ઞાતિ-સેવાનાં મહા પાપોને એ પીરાણાની ઈમામશાહી બાદશાહી, કોઈ પણ રીતે સહી શકે તેવું હતું જ નહિ! માટે ગદેશઓની આજ્ઞા મુજબ હંડ ભરી, અમી અથવા નરની ગોળીના પ્રાશનથી પ્રાયશ્ચિત કરીને એગુ-હેગારોએ પોતાના જ્ઞાતિસેવાના મહાન ગુન્હા (!)ની માફી મેળવી જવી! આવા એવફૂદી ભરેલા નિર્ભજ હુકમો અને ફરમાનો બહાર પાડતાં, એ મૂર્ખશિરોમણીઓને કંઈ સંકેત કે શરમ પણ ન આવી! એસરમને વળી શરમ તે શાની આવે? તેમને લાજ-શરમ હતીજ ક્યાં? કારણ કે તેઓ તો ઈર્ષા, અભિમાન, અન્યાય, અધર્મ, તુંદભિ-જ્વજ, મૂર્ખાઈ અને અનીતિ-અનાચારની પ્રત્યક્ષ પ્રતિમારૂપ જ હતા! એ પાપમૂર્તિ પાખંડી પટેલો તો, હરકોઈ પ્રકારે પોતાના અજ્ઞાન પાટીકાર ભાઈઓને સામાજિક તેમજ ધાર્મિક શુભામિત્રીની બેઠીઓમાં હમ્મેશને માટે જડીજ રાખવા ઈચ્છતા હતા! કેમકે તેમનેજ પ્રતાપે એ પાખંડીઓ પોષાતા, અને સ્વદેશમાં પૂજાતા હતા.

—અને એ કુકર્મીઓની બારરૂપ છાંદગીનો, તેમજ ભેરબુદ્ધમનો બોલો, અમારી બોળી પણ અભાગી જ્ઞાતિ, પોતાનાં પૂર્વનાં પાપ અને અજ્ઞાનનાં ફળ રૂપે, હંડ તરીકે ભરીને, એ અસહ્ય ભાર વહન કરી રહી હતી; તોપણ હવે એ પાપીઓનાં પાપનો ઘટો છેક ગળાં સૂધી ભરાઈ રહ્યો હતો. પશુ પણ સહન ન કરી શકે, એવો અસહ્ય ત્રાસ વેઠી વેઠીને, અંતરથી ઉકળી રહેલી જ્ઞાતિના દુઃખનું ગુમડું, હવે તો પાકી આબું હતું. એ ભરનિર્ભજ ઉપર આપરેશનનું નસ્તર મૂકવાથી, અંદરનો બધો બગાડો થોડીજ મેહિનતે નીકળી જશે, એવી અમને આશા જણાતી

હતી.પણ એ આપરેશન તો,જ્યાં ૬૬' જોશ પકડી રહ્યું હતું,એવી કચ્છ-ભૂમિમાં જ થવું જોઈએ. માટે પરિપક્વની બીજ બેઠક કચ્છદેશમાં જ ભરવાની 'યુવકમંડળ' ના સભ્યો સાથે મળીને ચોજના કરવામાં આવી. વિક્રમ સંવત ૧૯૭૭ તું એ વર્ષ હતું. અમારી જ્ઞાતિમાં એ વર્સે બાર વાર્ષિક મહોટો લગભગો હતો. દેશ-વિદેશમાં વિખરાએલા અનેક ભાઈઓ,લગ્નપ્રસંગના નિમિત્તે કચ્છમાં આવવાના હતા. એ તકનો લાભ લેઈને કરાંચી, હૈદરાબાદ, મુંબઈ, ઘાટકોપરના "યુવકમંડળો" પોતાનાં એકત્ર બળથી, કચ્છમાં કણ્ઠવીજાતિની અજ્ઞાનતાની ઘેર નિદ્રા ભાંગીને, જ્ઞાતિમાં જાગૃતિ લાવવાનો સબળ પ્રયાસ કરે, તો જરૂર અમારાં કાર્યને વિજય અને યશ મળશે, એવું અમને જણાવા લાગ્યું.

સ્વદેશમાં જાગૃતિ:—આ વિચાર નહીં થતાં જ, ઉત્સાહી સુધારકે ભાઈ-એને, તેમ જ 'યુવકમંડળ' અને જ્ઞાતિના હિતકાર્યમાં રસ લેનારા સર્વ બંધુઓને, પત્રો લખીને અમારા પવિત્ર ઉદ્દેશમાં સહકાર કરવાની સૂચનાઓ અપાઈ. બધી દિશાઓમાંથી અનુમોદનના અને ઉપયોગી મદદો આપવાની તત્પરતાના ઉત્સાહી જવાબો આવી મળ્યા; એટલે કચ્છમાં પરિપક્વ ભરવાના દિવસો નહીં કરી, મજબૂત પાયે તૈયારીઓ ચલાવી. ધર્મ અને જ્ઞાનના પક્ષપાતી કચ્છનરેશ મહારાજ શ્રી ખેંગારજી બહાદુરને અમારા વિચારો નિવેદન કરી, રાજ્ય તેમ જ અધિકારીઓની પણ આ સત્કાર્યમાં સહાનુભૂતિ માંગી. એ અમારી નમ્ર પ્રાર્થનાને, ઉદારચિત્ત મહારાજશ્રીએ આનંદસહિત ઝીલી લીધી, અને રાજ્ય તથા અમલદારો તરફથી બનતી સહાઈ મફત આપવાને તેઓશ્રી તરફથી ઉદાર અભિવ્યયન પણ અપાયાં. કેટલાક ઉત્સાહી ધર્મપ્રેમી અમલદારો, જેઓ અમારી પ્રવૃત્તિથી કેટલેક અંશે માહિતગાર હતા, તેઓ પણ અમારાં કાર્યને બની શકે તેટલી અનુકૂળતા કરી દેવાને તત્પર હતા. આહુ નિષ્ફળતાઓ વચ્ચે, વરસો સૂધી ટકી રહેલા સુધારકો પણ, પીરાણા-સત્ પંથીઓનું છેલ્લું ધ્રુવપ્રાપ્તિ માથે ઝીલી લેવાને તૈયાર જ હતા. આમત્રણો, કવિતાઓ, ખાસ નિર્ધારેલા વક્તાઓનાં વ્યાખ્યાનો અને સભામંડપનાં સ્થાન તેમ જ સાહિત્યો પણ, બહુભાગે તૈયાર થઈ ચૂક્યાં હતાં. એ બધી પાકે પાયે તૈયારીઓ કરવાને, ઘાટકોપર, કરાંચી વિગેરે સ્થળોનાં 'યુવકમંડળો' એ પોતાના મુયોગ્ય પ્રતિનિધિઓને પરિપક્વના દિવસોથી ઘણા વખત અગાઉથી જ દેશ તરફ મોકલી આપ્યા હતા. અને તેઓ પૂરજોશથી કચ્છમાં જાગૃતિનાં સતેજ યત્રો ફેરવી રહ્યા હતા. આટલી આટલી અસાધારણ મહેનત કરવા છતાં, રોપવા ધારેલો પરિપક્વનો મહાન વિજયસ્થંભ, અમારી જ્ઞાતિનાં દુર્ભાગ્યે, અણધાર્યાં સંજોગો વચ્ચે, આખરે હવામાં જ ઉડી ગયો! કરાંચીના મુખ્ય સેન્ટ્રલ કાર્યાલયો, ઘણાં જરૂરી કામોના શેકાણુ અને ફાઇલથી, પરિપક્વના

દિવસ નહક આવી પહોંચ્યા ત્યાં સૂધીમાં પણ કચ્છ આવી શક્યા નહોતા. મધ્ય એટલું જ નહિ, પણ ચાલુ પરિશ્રમથી મ્હારી પોતાની પ્રકૃતિએકા એક છેક જ બગડી ને લથડી જવાથી, એ જ ટાંકણે કચ્છમાં હું પધારીવશ બની ગયો, અને એથી મારાં હૃદય જેવા મારા સહકારીઓ પણ, મારા એ અણધારી મંદ-વારને લીધે, છેક જ હિંમત હારી ગયા. બીજી તરફ પોતાનાં મૂળ ઉમેડી નાંખનારું, આ સેવા-કાર્ય કચ્છની ભૂમિમાં જ પોતાનાં ઉંડાં મૂળ ધાલે, તે પહેલાં જ તેને અદ્ધર ઉઠાવી દેવાની, તનતોડ મહેનત કરનારા પીરાણા-સતપથીપ્રપચીઓએ તેમજ ખાસ કરીને તેમના આગેવાન ખટપટી ખેલાડીઓએ, આ તક સાધીને સુધારકપક્ષના ઘણા ભાઈઓના સંખ્યા અને લગ્નોમાં મોટા વાંધાઓ ઉઠાવવાના ઉંડા પ્રપચો રચ્યા; અને એ વાંધાઓનું તકોળ નિવારણ કરી અમારા પક્ષની પ્રતિષ્ઠા જાળવવાની વિશેષ-ખાસ-અગત્ય જણાતાં, જે જે મ્હારા ખાસ સહકારીઓ અને પરિવર્તના સુખ્ય કાર્યકર્તાઓ હતા, તેઓ પણ બહુ ભાગે આ નવી દખલને નાબૂદ કરવામાં છેક જ ધુંધવાઈ ગયા હતા. એવા સંજોગો વચ્ચે પરિવર્ત ભરવાથી, એવાં મહાન કાર્યને મનધારી સફળતા નહિ જ મળી શકે, એવું અમને જણાતાં એકાએક પરિવર્ત ભરવાનો વિચાર એ વખતે તો, નિરૂપાયે તદ્દન મુલતવીજ રાખવો પડ્યો, અને અમારી કરેલી બધી તૈયારીઓ તથા ઠોડધામ નિષ્ફળ ગઈ.

ઉદવત્તો નવી દિશા:—આ પ્રમાણે ઇશ્વરી કૃષ્ણાની કચ્છાશને લીધે, પ્રતિજ્ઞા સંજોગો ઉભા થતાં, કચ્છમાં પરિવર્ત ભરવાનું કાર્ય ખોરબે પડવાથી, ઉત્સાહી સુધારકો, અને કાર્યકર્તાઓનાં હૃદય ઉકળી રહ્યાં. એ ઉકળાટની ધગશથી પ્રેરાઈને, એ કટિબદ્ધ થયેલા કર્મવીરોએ, ત્યાં હાથ ધરેલાં હથિયારો બીજી જ દિશામાં ચલાવ્યાં ! આજે એકઠો વર્ષથી પ્રાણંતી પીરાણા-સતપથનાં પાપે, અમારી જ્ઞાતિમાં લગ્ન જેવા મહાન ગંભીર વૈદિક સંસ્કારને પણ એક ક્ષરસરૂપે ભજવતાં બનાવી-સીધા છે ! ચોરીને બદલે ઉટપટાંગ અર્ધઈસ્લામી દુવાઓ પઢાય છે ! અને હસ્તમેળાપ કે સપ્તપદી જેવા વૈદિક પ્રતિજ્ઞાના ઉચ્ચ ભાવોને તથા ચોરી અને પ્રાણજીવને પણ અમારી જ્ઞાતિમાંથી છેકજ તિલાંજલિ અપાવી-દીધી છે ! આ પરિસ્થિતિમાં અમારી જ્ઞાતિનાં લગ્નો, તે ખરેખરા લગ્નો જ નહોતાં, તેમાં ધર્મ કે પ્રતિજ્ઞાનું પવિત્ર બંધન જ નહોતું. આવી ભયંકર પરિસ્થિતિ, ઉત્સાહી સુધારક મંડળોએ દેશમાં ફરીને સમસ્ત જ્ઞાતિને સચોટ સમજાવીને, તેમના હૃદયમાં એવી ઉંડી છાપ પાડી હતી, કે કચ્છનાં ચાર ગામો તૈયાર થઈ ગયાં, ને ગમે તે ભોગે અને ભોખમે, ચાલુ દુષ્ટ રૂઢિનો ભંગ કરીને; આગેવાનોની દુષ્ટ સત્તા, રહામે માથું ઉઠાડી, પવિત્ર વૈદિક-વિધિથી પોતાને ત્યાંના લગ્નો તેમજ ચોરી, વેદવિધિ અને યજ્ઞ-હવનાદ ક્રિયાઓ સહિત, પીરાણા-સતપથના

સુખીઓને બદલે વિદ્વાન બ્રાહ્મણોની મારફતે કરાવવાને તેઓ પ્રતિજ્ઞાથી બંધાયા. એ પ્રમાણે વીરાણીમાં આશરે અઠીસો, કોટકોમાં આશરે દોઢસો, નાખત્રાણામાં આશરે એકસો અને દેવીસર તેમજ બીજાં છૂટાંછવાયાં ગામોમાં બધાં મળીને આશરે પચાસેક લગ્નો શુદ્ધ વૈદિક વિધિપૂર્વક સનાતન સંસ્કાર સુજળ કરવામાં આવ્યાં. આ પ્રમાણે આશરે સાડાપાંચસો લગ્નો વૈદિક વિધિથી થયાં. તેમાં મહાન વિધો નાંખવાને, પાખંડી પટેલીઆઓએ બહુ બહુ પછાડા માર્યા, પણ ન ફાળ્યા ત્યારે અંદર અંદર આશ્ચર્ય પડ્યા અને એક બીજા ઉપર ખોટા આક્ષેપો મૂકીને સુધારવાળાને હંફાવી ન શકવા માટે, એક બીજાનો દોષ કાઢી, એ આંધળા આગેવાનો એક બીજા સાથે અથડાઈ પડ્યા. પેટની પીડાથી પછાડાતા તેઓ ફાગટનાં માર્યાં ફૂટવા લાગ્યા ! કચ્છના સમજી જ્ઞાતિભાઇઓ તો સત્યાસત્યને બહુ સારી રીતે સમજી શક્યા. અને એક સુઢીબર સુધારકો, શુદ્ધ અંતરની ધગસથી શું શું કામ કરી શકે છે, તે પ્રત્યક્ષ તેઓ જોઈ પણ શક્યા ! એથી પણ, જે તુલના કરીએ તો, પરિષદના જેટલું જે કે નહિ, તો પણ તેનાં બીજા નંબર જેટલું પણ શુભકાર્ય થયું. જેશ, સાહસ અને નિઠરતાનું જોર જ્ઞાતિને મળવા લાગ્યું. તેમજ પીંડોપુ પટેલોનું પોત પણ તેમની આંખો સામે પરખાઈ ગયું. આ પ્રમાણે પરિષદના કાર્યમાં નિષ્ફળ થવા છતાં, એક શરમ ભરેલી દુષ્ટ રૂઢિને તોડવાનું મહાન પરાક્રમ સિદ્ધ કરી, કચ્છમાં પોતાનો વિજયકંડો વગડાવીને, સુધારકભાઇઓ ખુશી થતા, પોતાની પ્રવૃત્તિ નિમિત્તે પાછા મુંબઈ, કરાંચી વિગેરે સ્થળો તરફ રવાના થઈ ગયા.

કરાંચીનો ઉત્સાહ:—પ્રતિફળ સંજોગોમાં પણ થોડા સરખા આ સુધારક ભાઈઓએ, જે અમર સફળતા મેળવી, તે જોઈ-જાણીને કરાંચીવાસ્તીભાઇઓની આંખો ઉઘડી, અને પહેલી પરિષદ વખતની પોતાની ભૂલ તેઓ હવે બરાબર સમજી શક્યા. તેમને પ્રત્યક્ષ ખાત્રી થઈ કે, ગઢેરા અને પીરાણાનો દોર તોડ્યા સિવાય અનેક જમાનાથી કાઢવમાં ગુન્થવાયેલું જ્ઞાતિનું ગાડું કઢીપણ આગળ વધી શકશેજ નહીં. અમારા ઉન્નતિરથને ઉજવળ માર્ગે આગળ વધારવા માટે તો, પ્રયત્ન બઝક જેવી એ બન્ને મહોટી સુરકેલીઓને કોઈપણ પ્રયત્ને દૂર કર્ચેજ છૂટકો હતો. વળી ખાસ કચ્છમાંજ આટલી ન્હાની સરખી સંખ્યાના સુધારકો, પોતાનાં અડગ આત્મબળથી, હઠીલા, કૂર આગેવાનોને પાછા હઠાવી, જ્યારે પોતાનાં કાર્યમાં સફળતા પાર ઉતારી શક્યા છે, ત્યારે કરાંચી જેવાં સ્વતંત્ર વાતાવરણમાં એ પાંખડીઓનો વિરોધ, જે આપણે જોરશોરથી બહોર કરીને, સમસ્ત જ્ઞાતિ સમક્ષ એમનાં પાપ વિરૂદ્ધ પ્રબળ પોકાર ઉઠાવ્યો હોય, તો આપણી પ્રગતિને માર્ગ બહુજ સાફ બની બય, તેમાં બંરાપણ શક નહોતો.

પહેલી પરિષદ, વખતે ભયથી એવું સાહસ ન થયું, તે મોટી ભૂલજ હતી. તેની હવે એ ભૂલ સુધારવાનો અને હૃદયની દુર્બળતાનું પ્રાયશ્ચિત કરવાનો તેમણે મક્કમ ઠરાવ કર્યો. પોતાની ત્રુટીઓ અને અપૂર્ણતાઓનો ભયોપુરો બદલો વાળી આપવા માટે, તેમણે ફરીથી બીજીવાર મૈત્રમૂર્તિ પરિષદ્દેવીને પોતાને આંગણે પધરાવીને, પહેલી વખતે જતા કરેલા મહત્વના ઠરાવો અને વિષયોને, આ વખતે ખાસ ચર્ચાવાનો તેમણે નિર્ણય કર્યો. કરાંચીવાસીભાઈ-ઓમાં, સુવક્રમંડળના પ્રમુખ ભાઈ નાનજી પચાણુ, તેના મંત્રી ભાઈ શિવજી કાનજી અને ભાઈશ્રી રતનશી શીવજી તથા કરાંચીના એ વખતના ઉત્સાહી આગેવાન સફળત ભાઈશ્રી ખેતાભાઈ ડોસા પોકાર, ભાઈ શીવજી ખીમજી મંગવાણાવાળા તથા ભાઈ વિશ્વામ પાંચા ગાંગાણી કચ્છ વીરાણીવાળા વિગેરે ભાઈઓનો ઉત્સાહ અપૂર્વ હતો. તેમણે મહોટા ઠાઠમાઠથી પરિષદનું બીજું અધિવેશન કરાંચીમાંજ ઉજવવા માટે તન, મન, ધનપૂર્વક પરિશ્રમ ઉઠાવીને એજ વખતથી તેની તૈયારીઓ માટે મહાન ચળવળ ચાલુ કીધી. જે ચળવળને પ્રતાપે પરિષદનાં કાર્યને પ્રબુદ્ધપાત્રે ઘણો સારો યશ અને સફળતા મેળવવાનું નિર્માણ થયું હતું.

કરાંચીમાં પાટીદાર પરિષદનું બીજું અધિવેશન:--જે પરિષદ સિંધની મહાસાગર જેવી સિંધુનદીને તીરે કુર્મા ક્ષત્રીય બંધુઓનાં હૃદયમાં, પહેલવહેલી અંકુરિત થઈ અને એ વખતે બાળકના જેવી કંઈક નિર્બળતાથી પોતાની પહેલી બેઠકમાં ઈરતાં ઈરતાં પોતાનાં નાણુક પગલાં ભરી રહી હતી, તે આ વખતે તેા જ્ઞાતિસેવાના પવિત્ર અંકુરો પૂરજોશથી પ્રકટ કરી રહી હતી. એજ બાહ્યપરિષદ આજે ભરસુવાસ્થાના પૂર્ણ તેજથી પોતાના ખાસ જન્મ હેતુને દીપાવવા અને આજે પ્રકાશવાને તત્પર બની રહી હતી. કરાંચી, હૈદરાબાદ, વિગેરે સિંધ-પ્રદેશમાં વસતા ઘણા જ્ઞાતિભાઈઓએ એકત્ર થઇને મહાન સમારોહપૂર્વક તૈયારીઓ કરવા માંડી. પરિષદનાં વિવિધ સાહિત્યો ત્વરાથી એકઠાં કરવા માંડયાં. કચ્છ, મુંબઈ, ઘાટકોપરના સુવક્રમંડળોને આગ્રહ બધાં આમંત્રણો પાઠવ્યાં, આ વખતની બેઠકનું કામ બરાબર કીધી નીકળે, તેને માટે મુંબઈના મંડળની સલાહ અને મદદ માગી. સફળતાનો મુખ્ય આધાર પ્રમુખની યોગ્યતા અને યોજ્જસ્વિતા ઉપરજ રહે છે. માટે આ વખતે નિર્ભયતાથી સભામંડપને બરાબર ગબવી શકે, જ્ઞાતિભાઈઓની નસોમાં વીરતાનાં હીર સીંચી શકે, જ્ઞાન અને સત્યના દિવ્ય સંદેશ પરિષદ દેવીને આંગણે એકત્ર થયેલા સર્વભાઈઓને શુદ્ધ હૃદયથી સંભળાવી શકે, અને વિશાળ સભાસભને પોતાના માનભર્યા અંકુશમાં રાખી, સીધે માગે દોરીને, નિર્વિઘ્ને સભાનું કામ પાર ઉતારી શકે, તેમજ બહાર સભામાં પાકો બંદોબસ્ત રાખી શકે, એવા કેઈ

શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર પરિષદ બીજી (કરાંચી)ના પ્રમુખ

પટેલ માવજીભાઈ પુનંજીભાઈ

ગાંધી નંજરાણવાળા (કચ્છ)

યોગ્ય તેમજ પ્રભાવશાળી પ્રમુખની ખાસ જરૂર હતી; ઘણી ચર્ચા અને ઘણા નામોની સૂચનાઓ થયા પછી, કેન્દ્ર-નિષ્પાણના રહીશ અને હાલ સિંધ હૈદરાબાદમાં ઘણા લાંબા સમયથી મોટે પાયે કોન્ટ્રેક્ટનું બીઝનેસ કરી, જ્ઞાતિમાં પોતાની સત્તા અને પ્રતિષ્ઠા જમાવનારા, જ્ઞાતિસેવાના પરમ ઉત્સાહી વીર-ખંડુ શ્રીયુત માવજીભાઈ પુંજભાઈ જળવાણીને પસંદ કરવામાં આવ્યા; અને સ્વાગતમંડળના પ્રમુખ પ્રતિનિધિ વિગેરેને પણ ટુંક સમયમાં જ નક્કી કરીને, ઝાંકટોબર તા. ૭-થી-૯ ઈ. સ. ૧૯૨૨ ના ત્રણ દિવસો સૂપી કરાંચી-પરિષદનાં બીજાં અધિવેશનનું કાર્ય, ઘણાજ ઉત્સાહ, પ્રેમ, અને સફળાવપૂર્વક ઉજવવામાં આવ્યું હતું. સભાનું સુશોભિત વિશાળ સ્થાન, ઉતારાની મુંદર સગવડો, અને બહારના પ્રતિનિધિઓ, પ્રેક્ષકો વિગેરે મહેમાનોને માટે વાસણુ-પાથરણુ જેવાં અનેક ઉપયોગી સાધનો પૂરાં પાડવામાં કેન્દ્રદેશના વતની, હુદાર-જ્ઞાતિના પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થ, શેઠ ચનાભાઈ ઉમરસિંહના સુપુત્ર ભાઈઆ વાલજી ચનાભાઈએ, તથા તેમની પેઢીના વયોવૃદ્ધ ગૃહસ્થ શેઠ શ્રીમં કુંવરજી-ભાઈએ સંગીન મદદ આપીને, ઘણી ઘણી સગવડો પૂરી પાડી હતી; તેમને આભાર, અમારી જ્ઞાતિ કદિષણ બૂઝી કે વાગી શકે તેમ નથી. મહાસભાને કાર્યક્રમ હજારો ભાઈ બહેનોની હર્ષભરી હાજરી વચ્ચે, પ્રભુસ્તુતિના મધુર સંગીત ધ્વનિ સહિત શરૂ થયો, કે તરતજ સ્વાગત-મંડળ, તેમજ મહાસભાના કાર્યક્રમના વીર પ્રમુખોએ, પોતાની સિંહજર્જનાથી સભામંડપને ગળત્રી મૂક્યો પીરાણા-સતપથનું કાણું ફલકે જેમ અને તેમ ઉતાવળથી પોઈ નાંખવાનું માટે, તેમજ બુદ્ધિ ગદ્ગદાઓવી એમની મુલાકાતોથી મુક્ત થઈ, તેમજ ઘોર મહાપાપોને લઈ ચલાવવા નેટલી, આપણી નબળાઈનું ઉપરાધી પ્રાયશ્ચિત્ત કરવા માટે, તેમજે હૃદયભેદક ગગનધેરા ગંભીર ઘોષથી જ્ઞાતિભાઈઓને સજ્જ શબ્દોમાં લલામણો કરી, અને એ બાળતના મજબૂત ઠરાવો એ મહાસભામ મૂકવાની ખાસ ભાર દઈને અગત્ય દર્શાવી. વીરતાભર્યાં એ ભાષણો, પરિપૂર્ણ થયા પછી તરતજ મળેલી, સળંગેકટ કમીટીએ ઘણા ઘણા ઉપયોગી વિષયોનું સુયોગ્ય ચુંટણી કરી, અને તે તે વિષયના જાણકાર લાયક પુરૂષોને, એ ઠરાવે મૂકવાની પણ યોજના લાંબ કરવામાં આવી.

આ પ્રમાણે રચનાત્મક કાર્યક્રમ ગોઠવીને, ત્રણ દિવસ કરાંચીવાસીભાઈ ઓએ પૂર જોશ અને ઉત્સાહથી પરિષદનું કાર્ય સફળતા પૂર્વક પાર ઉતાર્યું. એ ત્રણ દિવસમાં ઉપરના એ મહત્વના ઠરાવો ઉપરાંત, જ્ઞાતિહિતના બીજા પણ ખાસ ઉપયોગી ઠરાવો મૂકવામાં આવ્યા હતા, તેમના ઉપર કેટલાંક ભેરદાર મુદ્દાઓ ભાષણો થયાં હતાં, અને એ ઠરાવોને માત્ર ઝાઝળો ઉપરજ ન રહેવા દેતાં, તેમને જ્યવહારુ સ્વરૂપ આપવા માટે, સર્વ જ્ઞાતિભાઈઓને આમંત્રણ કરી સૂચનાઓ

કરવામાં આવી હતી. કચ્છના ગઢેરાઓએ આજસુધી દુષ્તાભરી હમન-નીતિ ચાલુ રાખીને, ગેરકાયદેસર જે કાળાં કર્મો, કાવત્રાં, અને દાવપેચો ખેલવાની શરમભરેલી પદ્ધતિ ચાલુ રાખી હતી, તેમનાં બધાનાં નામ કામ અને પ્રમાણે સહિત તીવ્ર નિષેધ કરનારાં ભાવણે આપી, સભાજનોનાં હૃદયને વક્તાઓએ પીગળાવી દીધાં હતાં. એ પ્રસંગે કેટલાક પાપી પટેલોના અમાનુષી રાક્ષસી કૃત્યોનો કમકમાટ ઉપજવે તેવો ઇતિહાસ, સુંઝઈ-ચુવકમંડળના મંત્રી વીરાણીવાળા વીર જ્ઞાતિસંવક બાઈ રતનસિંહ ખીમજીએ હૃદયની પૂરતી ધગશ સહિત ત્યાં રજૂ કર્યો હતો. જે સાંભળીને સભાજનોનાં હૃદય ખળભળી ઉઠ્યાં હતાં, અને ‘શરમ! શરમ!’ ના પોકારોથી સભામંડપને ગળાવી, એ અત્યાચારોએનો સખ વિરોધ પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યો હતો. તદુપરાંત શિક્ષણ અને સંસ્કારનો અભાવ, બાળલભ, કારજ અને ન્યાતવરા જેવા જેજે દુષ્ટ રિવાજોથી અધારાગારમાં ઘસડાઈ જતી હતી, તેમાંથી અમારી જ્ઞાતિને તારવા માટે ધર્મ, વિદ્યા, તેમજ વીરતાભર્યા વ્યવસ્થિત નિયમોનો સત્વર પ્રચાર થાય, એવા ઉપયોગી ઠરાવો પસાર કરીને, પ્રેમના જયઘોષ વચ્ચે, કુળદેવી ઉર્મીયા માતાજીની કબજે કંઠના એકત્ર સંયોગથી જય બોલાવીને, પ્રેમભર્યા પ્રચંડ કેરતલકબનિ અને આનંદના અવાજો વચ્ચે, અમારી મહાસભાનું કાર્ય પરિપૂર્ણ થયું હતું.

બીજી बैठकની सफलता:—આ પ્રમાણે પરિષદનું પવિત્ર નામ તથા કામને શોભે, એવી વીરતાભરી વ્યાવહારિક કાર્યવાહી અમલમાં મૂકી, લાંબા વખતથી મારા હૃદયમાં ધ્રુધવાતા, લાગણીઓના પ્રજ્વલિત અગ્નિમાં શાંતિમય આદૃતિઓ આપી, પરિષદ દેવીએ, એ દિવસે મહારા હૃદયને પહેલવહેલું ઠાંચું, -શાન્ત કર્યું. મહાસભાનો મહોત્સવ આનંદથી ઉજવી, સર્વ બાઈઓ પરસ્પર હેતુપ્રીતથી મળી ભેટીને, પસાર કરેલા ઠરાવો અમલમાં મૂકવાના નિશ્ચયસહિત તેના પવિત્ર ઉદ્દેશોને પોષતા, આનંદભરે છટા પડ્યા અને અમે “ચુવક મંડળ” ના કાર્યકર્તાઓ પણ સુંઝઈ તરફ વિદાય થયા.

સંસ્કારો સેનામાં નવી મરતી:—સુંઝઈમાં અમને પાછા આવ્યાને થોડાજ દિવસો થયા હશે, એવામાં કચ્છ-દયાપુરના એ જ્ઞાતિબાઈઓ, જેઓ અગાઉ ચુસ્ત પીરાણા-સતપથી હતા, અને કરાંચીની ખીજ બેઠક ભરાઈ, તે અગાઉ આશરે ચારેક મહિના પહેલાં, ખાસ ધર્મચર્ચા અને શંકા-સમાધાન માટે મને મળ્યા હતા. તેમાંના એક દયાપુરમાં સુખી તરિકે જોળખાતા, અને કેટલીક વખત સુખીની વતી કામ કરતા હતા. એટલે એવા માણસ કેવા ચુસ્ત અને હરેડ સતપથીના હિમાયતી હોય, એ સહેજ કદખી શકાય તેમ છે. એ બન્ને બાઈઓને મહારી શક્તિ અનુસાર પીરાણા સતપથીની પોલ તેમજ ધર્મનાં સત્યો સમ-

બલી, સતપંથપ્રવર્તકોના હૃદયમાં પ્રપંચો અને ઠગાઈની બાજુ તેમના હૃદયમાં ઉતારી, તેઓ ભોળી અધશ્રદ્ધાથી કેવી ભયંકર કપટ-બળમાં ફસાઈ ગયા હતા, તેનો પહેલો તેમને ખ્યાલ આપી, તેમની આંખો ઉઘાડી. એ ભાઈ-આમાંના મુખી બજાતા, ભાઈ કાનજી કેસરા હાલ થોડો સમય થયાં સ્વર્ગવાસી થયા છે, અને બીજા ભાઈ પટેલ નારાણુ રૈયા જે હાલ હોયાત છે, એ બંને ભાઈઓને મ્હારા શબ્દોની એટલી બધી ઉડી અચર થઈ કે, તેમણે આખી જીજ્ઞાસુધી જીવથી અધિક બાણેલા અને પ્રેમથી પાળેલા, પીરાણા સતપંથના પાપતું, તેમજ એ પંથને માટે બીજા અનેક ભોળા જાતિભાઈઓ ઉપર પણ અધશ્રદ્ધાથી ઇલાણુ ચલાવી, તેમને વટલાવવા અને ધર્મબ્રહ્મ કરવાનું, સખેદ ચિત્તે પ્રાયશ્ચિત કરવાની નિશ્ચયપૂર્વક તેમણે પ્રતિજ્ઞા લીધી, અને ત્યાર પછી એ નિશ્ચયને પરિપૂર્ણ પાળી, તેમણે દયાપુરના બીજા કેટલાક ભાઈઓને પણ સાથે લઈને પરિપૂર્ણ બીજા બેઠકમાં રસભરી ભાગ લેવાને, કરાંચીમાં આવીને સાતિની સારી સેવા બજાવી હતી. તેમણે મને આવખતે આવીને જણાવ્યું કે, “અમે બીજા ચાર-પાંચ અમારા દયાપુર-કચ્છવાળા સ્નેહીઓને અત્રે ખાસ બોલાવેલા છે, અને દયાપુરમાં સત-પંથનો ત્યાગ કરાવી, આપણા શુદ્ધ સનાતનધર્મનો સ્વીકાર કરાવવાની તીવ્ર હિલચાલ શરૂ કરી લીધી છે. માટે તમે એ ભાઈઓ અત્રે આવે ત્યારે તેમનાં મનનું સમાધાન કરી, અમને જેમ પીરાણા-સતપંથની પ્રપંચ બળમાંથી છોડાવ્યા છે, તેમજ તેમને પણ સત્ય માર્ગ સમજાવો અને એ પાળંડના પાશમાંથી છોડાવો.” તેમનાં આ વચ્ચેના મહેં તો ઉમંગથી વધાવી લીધાં, અને એ ભાઈઓ આવે કે તરતજ તેમને મ્હારી પાસે બોલાવી લાવવાની બલામણુ કરી. એ ચાર દિવસો પછી ઉપર જણાવેલાં દયાપુરનાં ભાઈઓવાળાં ડેપ્યુટેશન સહિત તેઓ મ્હારે ત્યાં પાછા આવ્યા, અને એ ભાઈઓ સાથે કેટલાક દિવસો સૂધી ધર્મ સંબંધી વાતચિત અને ચર્ચા કરીને, તેમનાં હૃદય હું સંપાદન કરી શક્યો. ત્યારે તેઓએ પણ મને જણાવ્યું કે, “દયાપુરના આશરે ત્રણસો સાડાત્રણસો માણસો અમારી સાથે છે, અને હવે સતપંથની પોલ, તેમ જ પ્રપંચબાજની અમને પૂરેપૂરી ખાતરી થઈ હોવાથી, અમે પણ બધા શુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત લઈને, તમારા પક્ષ સ્વીકારવાને તૈયાર છીએ. માટે તમે એકવાર કચ્છ-દયાપુર અમારી સાથે ચાલો—” હું એજ અરસામાં અમારા વડીલ સ્નેહી શ્રી. રતનસિંહભાઈ કર-સન ગઢશીસાવાળાના પુત્રના શુભલક્ષ પ્રસંગે, અમારા મુવકે મંડળના બીજા કેટલાક ભાઈઓ સહિત કચ્છ જવાનો જ હતો; એટલે મહેં તરતજ હોમનું આમંત્રણ સહર્ષ સ્વીકારી, હોમને જણાવ્યું કે—“થોડાજ દિવસમાં અમે કચ્છ આવવાના છીએ, એ વખતે હું જરૂર તમારે ગામ આવી જઈશ, અને મારાથી બનતી તમારી સેવા ઉઠાવીશ.”

કચ્છમાં પ્રગલ્ભિ:—ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે અમે થોડાજ દિવસને અંતરે કચ્છ ગયા. લગ્ન પ્રસંગે ત્યાં જવાનું તો માત્ર બહારનુંજ નિમિત્ત હતું; પરંતુ મહારાજા આંતરિક હેતુ તો, બીજી પરિપક્વની કચ્છનાં વાતાવરણ ઉપર કેવી અને કેટલી અસર થઇ છે, તેમજ દેશની વસ્તુસ્થિતિ એ વખતે કેવી દેખાય છે, તે ખાસ જાણવાનોજ હતો. અવકાશ મળતાં, દેશમાં જ્યાં જ્યાં જઇએ, ત્યાં એજ વિષય ચર્ચાતા, અને દેશકાળસ્થિતિની ખારીક રીતે તપાસ કર્યો પછી, પરિપક્વની ત્રીજી બેઠક ક્યાં ભરવી, તેનો વિચાર ત્યાંજ નક્કી કરી લેવાનો હતો. આગળ થયેલી યોજના પ્રમાણે, થોડાજ દિવસો પછી દયાપુરના કેટલાક સાંતિબાઇઓનું ડેપ્યુટેશન અમને બોલાવવાને આનું. એ સત્કાર્યને માટે અમારું હૃદય તો સ્વભાવિકજ ઉત્કંઠિત હોય, એટલે અમે યુવક મંડળના દેશ આવેલા સર્વ ભાઇઓ, તેમની સાથે દયાપુર ગયા. ત્યાં દયાપુરના સ્નેહી ભાઇઓએ, ઘણા પ્રેમથી અમારો સત્કાર કર્યો, અને અમારી શાંતિહિતની વાતો, સલાહ, તેમજ સૂચનાઓને પ્રેમથી સાંભળવાની પાતાની ઇન્તેજની બતાવી. એ પરથી સત્પથના સંસર્ગે, અમારી કેવી અધોગતિ થઇ હતી, તથા એ પથનું સ્વરૂપ કેવું બચકર ડગાઈ અને પ્રપંચોથી ભરેલું હતું, એ એમની સમક્ષ બહુ જ અસરકારક સાદા શબ્દોમાં મેં સવિસ્તર સમજાવ્યું. એથી આશરે ત્રણસોએક શાંતિજનો, આયશ્વિત્ત લઇને પાપધામ પીસણની અખવિત છાયામાંથી મુક્ત થઈ, પવિત્ર બનીને, વિમળ વેદધર્મને સ્વીકાર કરવાને તૈયાર અને આતુર બન્યા. એ પ્રસંગે મેં તેમને વિસ્તારથી સ્પષ્ટ સમજાવ્યું હતું કે,—“પહેલાં તો તમે શાંતિથી પરિણામનો દીર્ઘ વિચાર કરો; અહીં ભાષણો કે શબ્દોની અસરથી એકાએક ઉરકેરાઈને સાહસ કરવું, અને પાછળથી પસ્તાઈને પાછાહઠવું, એ સાફ નહિ. હાલ તો તમારા ભાઈઓથી કદાચ જૂઠા પડશે, પણ જ્યારે પાછળથી મહાન મુશ્કેલીઓ આવી પડશે, ત્યારે દહતા અને ધીરજથી દુઃખો વેઠવાને એ તમે શક્તિમાન નહીં હો, તો આવું ઉતાવળું પગલું તમે હાલ ભરતાજ નહિ. સગાં-કુટુંબીઓનો સંબંધ તમારે છોડવો પડશે, અન્યાયી આગેવાનોના સજ્જ જુલમ તમારે સહન કરવા પડશે, જ્ઞાતિબહાર થવાથી વ્યવહારમાં પણ પગલે પગલે તમે અનેક આપત્તિઓથી ઘેરાઈ જશો. એ બધું દહતાથી-શાંતિથી-સહન કરવાનું એ તમારામાં ધૈર્ય અને બલ હોય, ધર્મની પવિત્રતાને, સંસારના તુચ્છ સુખો કરતાં પણ વધારે કિંમતી અને વહાલી ગણતા હો તો જ આ સાહસ કરજો. તેમજ હવે સ્વીકારવા ચાહો છો, તે ખરેખરો કલ્યાણનો ભાગ સમજાવતો હોય, અને મરતાં સુધી તેને અટકવૃત્તિથી પકડીને વળગી રહેવાનો દંઢ નિશ્ચય હોય, તો જ આ ખરેખરી સજ્જ કસોટી કરનારા સાહસમાં તમે આગળ પગલું ભરજો. મારી સલાહ માને તો હજી પણ તમે થોડા વધારે દિવસ શાંતિથી પુજા વિચાર

કરીને, બ્યારે દંઠ નિશ્ચય ઉપર આવે, ત્યારે જ પાકા વિચારપૂર્વક આ કામ કરવામાં વધારે સલામતી અને નિર્ભયતા રહેલી છે. મ્હારી આવી ટાઢી ટાઢી સલાહ—સૂચનાથી સતેષ ન પામતાં તેમણે તો સ્પષ્ટ જણાવ્યું કે,—“અમે એ બધા વિચાર ક્યારેનોયે કરી બેઠા છીએ તમે જે દુઃખો ભોગવ્યાં, અને હજી ભોગવી રહ્યા છો” તે બધું અમે જોઈએ જાણીએ છીએ. સાચું સમજાયા પછી હજીપણ એ પાપને વળગી રહેવા કરતાં ગમે તેવા વિકટ દુઃખો સહી લેવાને તૈયાર થવામાંજ સાર છે, અમે તો આવથી ચાર દિવસ પછી એટલે જેઠ સુદિ પાંચમને દિવસે, પ્રાયશ્ચિત લઈને એ પાપમૂર્તિ પીરાણા—સતપંથનો સંબંધ હરમેશને માટે છોડી દેવાનો નિશ્ચયજ કરી ચૂક્યા છીએ. માટે હવે તમારે તો અમને કંઈ નબળી સલાહને બદલે એ કાર્યમાં બનતી મદદ કરીને સત્યને પંથે દોરવાના છે. એ બાકી રહેલા ચાર દિવસોના સમયમાં જે તમારાથી અહિં ખોટી ન થવાય, તો તમે એ દિવસ સુખેથી ઘેર જઈ આવો. પણ પાંચમનું પ્રાયશ્ચિત કાર્ય તમારી રૂબરૂ અને તમારી મારફતેજ અમારે કરવાનું છે” એ પ્રસંગે ગુરૂવર્ગ કરતાં પણ દયાપુરની બહેનોએ ધર્મ તરફની પોતાની બક્ષિત અને દંઠતા બહુજ વિશેષ જોરથી બતાવી હતી.

આદર્શ બી શક્તિ:—જે બહેનોની હિંમત અને હૃદયશક્તિના પ્રભાવ આગળ ધીરતા અને સહનશીલતા માટેના વીર નરોનાં ગુમાન પણ ગળી જાય તેમ હતું. મ્હારા હૃદયને એ વચનોની બહુજ ઊંડી અસર થઈ. કેટલીક બહેનોએ દંઠ હિંમતથી એ વખતે કહ્યું કે,—“ભાઈ! તમારે ઠંડી સલાહ આપવાની કાંઈ જરૂર નથી. અમે તો સતપંથ પાળનારા અમારાં આવિત્રો, કુંડુંબીઓ, સગાંસંબંધીઓ, સહુને છેલ્લી વારના મળી ભેટી આવ્યાં છીએ. હવે તો એમના મનથી અમે મરી ગયાં છીએ પાપી પંથ પાળનારાં

(૧) સાથે હવે અમને કશે સંબંધ નહીં હોય. માટે અમને હવે તો એકજ ચારે ઉતારો. આ ચાર દિવસો પણ અમે તો એટલા માટેજ રાખ્યા છે કે, જેઠ સુદિ પાંચમને દિવસે તમે પ્રાયશ્ચિત કરાવીને પાવન થયા હતા. અમને પણ એજ પવિત્ર દહાડે છાંટો નાંખીને પાવન કરો. એવો સારો માંગલિક દિવસ ન જવા દેવો એટલા માટેજ આ ચાર દિવસની પણ અમે તો ઢીલ કરીએ છીએ. નહીં તો એક ઘડીએ ઢીલ કરવાનું અમને હવે ગમતું નથી. ભાઈ! તમે હવે અમને મજબૂત બનાવી, સીધે રસ્તે ચઢાવીને હિંમતથી સહન કરવાનુંજ શીખાવો, અને ક્ષત્રિને શોભે એવું પાણી ચઢાવી, તમારી લીધેલી ટેક પૂરી કરો. તમારે અમારી તો જરાયે ચિંતા ન કરવી અમે તો પીરાણા—સતપંથનો છેડો ફાડીજ બેઠાં છીએ.” આવા ઉદાર, પ્રેમાળ, પવિત્ર છતાંયે દંઠતા ભર્યા ઉદ્ગારો તે પણ ભોળી અશિક્ષિત ક્ષત્રી બહેનોને સુખે

સાંભળીને મ્હાં હૃદય દ્રવી જાય, તેમાં નવાઈ શું ! કચ્છના કણ્ઠથી સિવાય બીજાં કોઈ હૃદયને એ સોનેરી શબ્દોની ખરી કિંમત સમજાય તેમ નથી; કારણ કે મ્હારા જેવા એક રંકભાઈની ગ્રેષ્ઠાથી પવિત્ર વેદધર્મને માટે, એ મ્હોટાં મનની બહેનોએ એ દિવસે પોતાના માખાપનો, પોતાના સગાં ભાઈ-ભાડું, બહેન બનેલીઓને અરે પોતાની પેટની સગીપુત્રીઓ કે માતાઓનો સદાને માટે ત્યાગ અને અસહકાર કરવા તત્પર થઈ હતી. એ એજ ક્ષત્રિયકુળની દેવીઓ હતી, જેમણે એક વખત આગલા જમાનામાં, સ્વધર્મરક્ષા માટે આકરાં જોહરગત સ્વીકારીને બડબડ બળતી ચિતાઓમાં પોતાના કનકની કાન્તિવાળા સુકોમળ હૃદ હોંસથી હોમી દીધા હતા. તેઓ એજ કુળની દેવીઓ હતી, જેમણે આગલા જમાનામાં અનેક વખત ધર્મને માટે હલાહલ ઝેરનાં પણ પ્રેમથી પાન કર્યાં હતાં ! ખરેખર ધર્મની મ્હોટાઈ આગળ શુદ્ધ આર્યાની નજરમાં આ સ્વપ્ના જેવાં નાશવંત જગત કે તુલ્ય જીવનની કંઈપણ કિંમતજ નથી. જ્યાંસુધી આવી પ્રબળ હૃદયની પવિત્ર અબળાઓ આ હડહડતા જડવાદી કલિજીગમાં પણ અમારી જ્ઞાતિને બોળે પાકે છે, ત્યાં સુધી મ્હને સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા છે કે મ્હારા પવિત્ર ઉદ્દેશને અવશ્ય સફલતાજ મળશે. અને મારી ખાત્રી છે કે એકં તો શું પણ એવાં હબરે પીરાણા સતપંથ જેવા પણ આપણા પવિત્ર હિંદુધર્મને કોઈ કાળે ડુખાવી શકશે નહિજ. માત્ર એટલુંજ નહીં પણ આવાં અમૂલ્ય રત્નો ઉત્પન્ન કરનારી ધર્મવીર ક્ષત્રીય જ્ઞાતિને પોતાની જાળમાં તેઓ સદાને માટે ફસાવી રાખી શકશે નહિજ. જ્યારે એ મ્હારા લોળા જ્ઞાતિભાઈઓને અને પવિત્ર બહેનોને પોતાનાં શુદ્ધ સ્વરૂપની પૂરેપૂરી પિછાણ થશે, ત્યારે શુદ્ધ સનાતનધર્મની મહત્તા સહમજારે સત્યનો પ્રકાશ અને પીરાણા સતપંથનાં પાપોતું પોગળ જ્યારે તેમની પવિત્ર આંખો સામે પ્રત્યક્ષ થશે, ત્યારે પીરાણા સતપંથ તો શું પણ કોઈ દેવદાનવની પણ તાકાત નથી, કે તેમને ધર્મપ્રાણથી એઓને કઢિયે ધર્મ-ખોટ કરી શકે ! એ બળવાન હૃદયની બહેનોનાં પવિત્ર વચનો સાંભળી, આંધુલીની આંખે મ્હેં તેમજ મારા મિત્રોએ તેમની ઈચ્છાને તરત માન આપ્યું. તેમના પવિત્ર વિચારોને મ્હાં મસ્તકે નમાવ્યું; અને જેઠ સુદિ પાંચમની પવિત્ર પ્રભાને દુર્ભાક્ષિત્રિય જ્ઞાતિનાં આશરે બેસી વીર અને વિશુદ્ધ આત્માઓ પીરાણા સતપંથના એ લોખંડી પાપબંધનમાંથી સદાને માટે છૂટા પડી, શુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરીને પવિત્ર વેદધર્મનો દિવ્ય પ્રકાશ ઝીલતા થયા.

દયાપુરમાં વેદધર્મ સ્વીકારા—વિક્રમ સંવત્ ૧૯૭૯ ના પ્રથમ જેઠશુદિ પાંચમના માંગલીક દિવસે અસાધારણ સમારોહ અને ઠાઠમાંથી મ્હોટું સરથસ

કહાડી, યજ્ઞ-હોમ-દેવપૂજન પૂર્વક વેદવિધિએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવીને, એક જ સુદૃઢ એકસોત્રેસક બાઈ બહેનોએ પરમપવિત્ર સનાતન વેદધર્મનો અંગીકાર કર્યો. એ પવિત્ર આનંદ ઉત્સવમાં ઉત્સાહપૂર્વક ભાગ લેવાને, અમારી સાતિના સ્ત્રામીનારાયણ સંપ્રદાયવાળા બંધુઓને મહોટો સુધાચ, કયાપુરવાસી સુધારકવર્ગના આમંત્રણને માન આપી, સાથે જોડાયો હતો. કચ્છદેશના અનેક વિદ્વાન પંડિત બ્રાહ્મણો શુદ્ધિનાં પરિકાર્ય તેમ જ સંસ્કાર વિધિ કરાવવાને ત્યાં પધાયો હતા, તદુપરાંત લખપતબંદરથી વાહીવટદાર સાહેબ શ્રેજદાર વિગેરે પોતાના સ્ટાફ સહિત ત્યાં સલાહશાંતિ બળવવાના હેતુથી પધારેલા, તેમણે પણ એ શુભકાર્યમાં ઉત્સાહથી ભાગ લીધો. માતાજીના મઠથી સનાતન ધર્મગ્રંથી રા. રા. જટાશંકર કાલીદાસભાઈએ પોતાના સુપુત્ર સહિત પધારેલા હતા. અને આસપાસના ઘણાં ગામોમાંથી ઇતર હિન્દુ જાતિના કેટલાક સંભાવિત ગૃહસ્થો પણ, ખાસ આમંત્રણોથી પધારેલા હોવાથી, દેખાવ બહુજ અલૌકિક બની રહ્યો હતો. પીરાણા સતપંથી આગેવાનોએ આ કાર્યમાં વિધ્નો ઉભાં કરવા માટે, તનતોડ પરાક્રમે કર્યો હતાં. કેટલાક અમલદારોનાં મન મનાવી, તેમને અમારી વિરૂદ્ધ ઉશ્કેરી આ સત્કાર્યમાં કબજા ઉભી કરવાને તેમણે જોલાબ્યા હતા. ઉત્સવનાં ઉત્તમ દર્યને ઝાંખપ લગાડવા તેમજ અમારી જાતિમાં અંદર અંદર ફૂટ પડાવવા માટે, આસપાસનાં આઠ ગામોના કણખી ભાઈઓને નોતરી, તેમને હજારોને ખર્ચે મિષ્ટાન્ન ભોજન આપી, પવિત્ર ધર્મકાર્ય વિરૂદ્ધ જળખર ઉશ્કેરણી કરવાની બહુબહુ વેતરણ કીધી. પરંતુ ઉદાર અધિકારી વર્ગની વિશાળ હાજરી તેમ જ મજબુત દેખરેખ આગળ એ અજ્ઞાન સતપંથીઓનું કંઈ આઢ્યું નહીં. અને અપૂર્વ આનંદ તેમજ વેદભગવાનના જયઘોષ વચ્ચે સંસ્કારનું પવિત્રકાર્ય સફલતાથી ઉજવી મિષ્ટાન્ન ભોજન, દાન, દક્ષણા વિગેરે વિધિઓ પરીસમાપ્ત કરીને નિવિધને એ મંગલિક મહોત્સવને અમર કર્યો. એ શુભદિને વૈદિક સંસ્કારનો સ્વીકાર કરનારાં સઘળાં બાઈ બહેનોની મહારા લખેલા પ્રાસ્તાવિક નિબંધમાં સવિસ્તર ટીપ આપેલી હોવાથી, અહિં એમની નોંધ અથવા તત્સબંધી વધારે વિસ્તાર ન કરતાં, સંક્ષેપમાં મહારે એજ લખવાનું છે કે, જે પવિત્ર કાર્યમાં સાક્ષાત્ પરમાત્માનો મંગલ હસ્ત છૂપી રીતે કામ કરી રહ્યો છે, સ્વધર્માભિમાની વિશાળ હિન્દુજનતાની જેમાં સંપૂર્ણ સહાનુભૂતિમયી શુભાશિષ સંચાલેલી છે, અને તન-મન-ધન-જીવન સર્વસ્વનાં મોંઘેરા ખલિદાનો આપવાને આતુર બનેલાં સેંકડો લોળાં અને પવિત્ર હૃદયોની જે કાર્યમાં અડગ અડ્ડા તેમ જ

ચીવટભરી કાળજી સમાયેલી છે, એવાં શુભકાર્યને અનાયાસે સફળતા મળવીજ
જોઈએ. આવી ધાર્યાં કરતાં પણ વધારે ચશસ્ત્રી સફળતા મેળવીને વિજય-
હાથથી પ્રકુલસચિત્તે અમે પાછા આનંદ સહિત મુંબઈ આવ્યા.

મુંબઈ શુદ્ધિ પ્રકરણ:—મુંબઈમાં પુનરાગમન કર્યો પછી મેં જોયું કે,
કર્કશ કચ્છ પ્રદેશની કઠોરભૂમિમાં, જાલીમ ગઢરા મુખી અને આગેવા-
નોના અધમ અત્યાચારોની અખંડ વર્ષા વચ્ચે અનેક વિરોધીઓના કુટિલ
કાવાઢાવા તેમ જ છલભેદોના ભયંકર નાગપાશને ભેટીને, દુષ્ટોના હોરને નાખૂદ
કરી, પવિત્ર વૈદિક ધર્મની દીક્ષા સ્વીકારીને હયાપુરના દેવતાઈ પક્ષવાળાં
એ વીર કુટુંબોએ જે અપૂર્વ વિજય મેળવ્યો હતો, તેમની પવિત્ર જીતના
પ્રયત્ન ડંકા છેક મુંબઈ, કરાંચી અને દેશાવરના ફરફરના પ્રદેશોમાં પણ
પોતાના પડઘા પાડી રહ્યા હતા. પાપી પીરાણા સતપથ જેવા એક જમા-
નાથી જડ ધાકી મેઢેલા અર્ધદેવ પીચડીઆ પ્રધને સહાની તિલાંજલિ
આપી, ખાસ કર્કશ દેશમાંજ પ્રપંચીઓના અસહ્ય ત્રાસ વચ્ચે પણ અજ્ઞાન
ભોળી અબળાબલિઓ સુદાં, જે વીરતાભર્યાં પરાક્રમ કરી બતાવ્યાં હતાં,
તેમના એ વીર વૃત્તાન્તો સાંભળી સાંભળીને મુંબઈ ઘાટકોપરનો સુર
જ્ઞાતિસમુદાય તો ખરેખર હર્ષધેલો જ બની રહ્યો; અને તેઓ મુજાકંઠે હયાપુર-
વાસીઓને ધન્યવાદ આપવા લાગ્યા. વિક્રમ સંવત ૧૯૭૬ ના આષાઢ
શુદ્ધ એકમનેદિવસે એકત્ર થયેલી ‘યુવકમંડળ’ ની ભવ્યસભામાં
દયાપુરનાં શુદ્ધિપ્રકરણની રસભરી ચર્ચા ચાલી; અને મુંબઈ ઘાટકોપર-
વાસી વિવેકી ભાઈઓ હજીસુધી વિચારમાં જ વળત કહાડી, શુદ્ધિ સંસ્કારનાં
આવશ્યક કાર્યમાં આગસ રાખી રહ્યા હતા, તેને માટે તેમને ઘણું લાગી
આવ્યું. છેકજ અજ્ઞાન અને પરતંત્ર દશા ભોગવતા કચ્છનાં ભાંડુઓ શુભ
સાહસમાં ઝીંપલાવે ત્યારે આ સ્વતંત્ર વાતાવરણમાં વિહાર કરતા સુધારક
વિચારના ભાઈઓ હજી વાયઠાનાં પગથિયાં મૂક્યા કરે, એ તેમને પોતાને
માટે ઘણું શરમભરેલું લાગ્યું. એટલે એ શુભદિવસે તો સભામાં હાજર રહેલા
અમદાવાદવાસી સાક્ષર જ્ઞાતિખંધુ કર્મવીર ભાઈ મગનલાલ ગોવિંદ-
લાલ એન્જનીયર તથા લાગણીવાળા ભાઈઓનાં પ્રોત્સાહનથી ઉત્તેજિત થઈને,
તેમણે નિવિલંબે દેહશુદ્ધિ સંસ્કારનો નિશ્ચય કર્યો. ખીજે જ દિવસે મુંબઈ
ઘાટકોપરના બસો ભાઈઓના એક વિશાળ સમુદાયે વિદ્વાન બ્રાહ્મણ હસ્તક
વૈદિક વિધિએ દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત સ્વીકારી, ઉપવિત સંસ્કાર અને
વૈદિક જીવનને અપનાવી લીધાં. આ માંગલિક પ્રસંગને સારી રીતે ઉજવવા
માટે સ્વ. ભાઈ મગનલાલે એ સઘળા સંસ્કારપ્રપ્ત સમુદાયને પોતાના તરફથી
ઉત્સાહભરે એક મિષ્ટાન્નસોજનનું જમણુ આપ્યું હતું. તેની સવિસ્તર નોંધ પણ
મારા “પ્રાસ્તાવિક” નિબંધમાં આપેલી છે.

કચ્છ પાનેલીમાં શુદ્ધિ સંસ્કારનો સમારોહ:—ઉપરની નોંધ કરવા લાયક પ્રસંગ ઉપસ્થિત થયો, એજ અરથમાં કચ્છ-દયાપુરની ઉત્સાહી બહેનોના ભગીરથ પ્રયાસોથી પાનેલી રવાપુર વિગેરે કચ્છનાં અનેક ગામોમાં પીરાણા સતપંથ વિરૂદ્ધ અસાધારણ, ખળભળાટ શરૂ થયો. એ વીરાંગનાઓએ પોતાના સાસરીયાં તેમજ પીયડીયાંના પક્ષોમાં અર્પૂર્વ આંખ ચઢાવી શુદ્ધિની પવિત્ર ચળવળ પૂર જોશથી ચાલુ કરી દીધી વેદવાણીની વીરહાકે કચ્છનાં અનેક ગામોમાં વાગી રહી, અને તેના પ્રથમ પડધા દયાપુર પાસેનાં પાનેલી ગામે ઝીલ્યા. દયાપુરવાસી ભાઈ બહેનોની હીલચાલથી પાનેલીનાં સોળ કુટુંબો પ્રાયશ્ચિત્ત પૂર્વક સંસ્કાર લેવાને તૈયાર થયાં. દયાપુરને શુદ્ધિ પ્રસંગે સુધારક વર્ગનો તેમજ અમારો ટેકો હતો. પણ પાનેલીના પ્રસંગે તો અમે સૌ સુખદ-કરાંચી વિગેરે દૂર દેશમાં ચાલ્યા ગયા હતા, અને પ્રબલ પટેલો તેમજ જુદમી ગઢરાઓના જુદમ સામે તેમને તો એકલે હાથેજ ઝુઝવાનું હતું. પટેલ મનજી તથા નથુ ખીમા જેવા હરેક સતપંથી વિરોધીઓના જીવલેણ-ઝપાટાઓ તેમને ઝીલવાના હતા. નાનજી હીરજી પારસીયા જેવા નવજીવાન અને આગેવાન ખનવાના ઉત્સાહી ભાઈ સામે તેમને કામ લેવાનું હતું. અને તે બધાં ઉપરાંત દયાપુરના મહાન્ ખટપટીઆ જમાનાના આધિલ ખેલાડી ગઢરાઓનાખાં પટેલ ખેતાભાઈ સોમજી ભગત જેવાનાં બાથોડીયામાંથી છટકી જવાનું હતું. એટલે એકલે હાથે આવા અનેક અત્યાચારીઓની ઠાવપેચ ભરેલી દુશ્મનાવટને પહોંચી વળવાનું મહાભારત જોખમ પાનેલીના મસ્તકપર ઝડપી રહેલું હતું. છતાંએ સોળ ઘરનાં બધાં મળી સકસક માણસોએ નિઠરતાથી પીરાણા સતપંથનો પારત્યાગ કરી પાખંડી પટેલો અને અધમ આગેવાનોના જુદમની ઝોંસરી હૃદયબલ પૂર્વક છિન્ન બિન્ન કરીને ફેંકી દીધી અને ખીચડીઆ પંથનો બહિષ્કાર કરી, પવિત્ર સનાતન હિંદુ ધર્મની તેમજ દીક્ષા લીધી. હજારો પીરાણા સતપંથીઓની આંખો સ્કામે તેમની દેખતી આંખોમાં ધૂળ નાંખીને, સુધારકોની જરા પણ મદદ વિના, આ સુઠીભર પાનેલી વાળાઓ આ પાવત્ર કાર્ય પાર ઉતારવાને બહાર પડ્યા; એ જોધને વિરોધી પક્ષના હૃદયમાં તો પ્રચંડ જવાલાઓ બગીઉઠી તેમાં પણ ખેતા સુખીનાં ખાનામાં તો એ બનાવથી મહાન જ્વાલાસુખીજ ખળભળી ઉઠ્યો.

ખાનાંની ખેરસક્કાહ. માટે ખેતાભાઈએ તો ખૂબ ખટપટ ચલાવી ! પાનેલીના રહીશને શુદ્ધિ કાર્યના ઉત્સાહી એકે ભાઈ જેનું નામ પટેલ રામજી રાજભાઈ નાથાણી છે, તેમનાં લમ, ખીજ એવાજ એકે. હડીલા હરેકપંથી સુખી પટેલ ખેતા જીવરાજનાં વીરપુત્રી અ. સૈા. બહેન કંકુખાઈ સાથે

થયાં છે. એ બહેન પણ અમારી જ્ઞાતિની એક ધર્માભિમાની સત્યાગ્રહી
 વીરાંગનાજ છે. એ શુદ્ધ ક્ષત્રાણી જે પણ પોતાના પતિસાથે સહમત થ-
 ધને પાખંડી પીગાણા સતપંથના સહેલા અને ખડખડી ગમેલા કુટિલ
 ત્રિહાને કસ્મર કચીને પ્રતિષ્ઠાએ ક્યો. માતા-પિતાની ઘણી સમજવટ છતાં
 બહેન કંકુબાઈએ હાથ ધરેલાં શુદ્ધિનાં પવિત્ર હથિયારો છોડ્યાં નહીં,
 પરંતુ એથી વિશેષ ઉશ્કેરાઈને બમણાં ભેરથી પીગાણા સતપંથના કાંધીઆ-
 ળો સહામે અહિંસાત્મક નિષેધનું પ્રચંડ શરૂ કર્યું. પટેલ ખેતા સો-
 મજી ભગતે બહેન કંકુબાઈના પિતા ખેતા મુખીને ખૂબ રણશુર
 ચડાવ્યું. અને ખાનાના મુખીનીજ છોકરી! એ સુધારાવાળાઓ સાથે મળીને
 વંડી બન્ય, તો તેની એકવીસ પેઢીઓ દોજખમાંજ જશે, એમ જણાવીને
 બળ જબરીથી પણ એ ઘોર અન્યાય ભરેલા કાળાં કર્મ (!) ને એકદમ અ-
 અટકાવી દેવાની સલાહ આપી, અને એ કામમાં ખાનાની દોલત તેમજ સેના
 તેને પોતાનાથી બનતી મદદ કરશે, એમ કહીને પુરેપૂરો ચડાવ્યો. એ ચડા-
 મણીથી મકંટને મહિરાપાનની જેવી અસર થાય, તેના કરતાં પણ ખેતા મુખીને
 વધારે જીરુસાદાર ધર્મજનૂનનો નિશો ચઢી આવ્યો. તેણે તથા તેનાં કુટુંબ
 એકત્ર થઈને કંકુબાઈને ઠરેક રીતે સતાવી, ડરાવી, ત્રાસ આપ્યો પણ કંકુબાઈ
 જેનું નામ તે કોના ધાકથી અંબઈ બન્ય ? તેણે તો પોતાના સૌભાગ્ય કંકુ
 સ્વરૂપ પતિની સાથે સત્ય વેદનેજ વળગી રહેવાનો પોતાનો નિશ્ચય જણાવી
 એક પ્રતાપી સતીના ભેરદાર વર્તનથી પીયરીઆમાંનાં ટોળાંને દમ બીડાવી છકજ
 કરી નાંખ્યાં. પોતાનાં માતા પિતાને એ દેવીએ સ્પષ્ટ જણાવ્યું કે, મારા કદાચ
 દુકડે દુકડા કરી નાખશે, તો પણ હું તમારા પંથની પાપી છાયામાં ઉભી
 રહેનારી નથી. અને મારા ઉપર જીદમ ગુબારશે, તો નહીં સમજજો કે, તમે
 આખરે જેલમાં જશે ને પાથમાલજ થશે. આવી અડગ સત્યાગ્રહી આર્થ બા-
 ળાના પ્રતાપ આગળ પીગાણા સતપંથની પાપી શક્તિ કેટલો વખત ટકી શકે ?
 પીયરના પક્ષે લાચાર બનીને નિરૂપાયે બહેન કંકુબાઈને જતી કરી. અને છેવટે
 ખેતામુખીએ પોતાની પુત્રી-જમાઈને મરેલાં જણાવી તેમની રૂબરૂજ તેમના
 નામનું સ્નાન કરી નાંખ્યું અને પોતાના તરફથી કંકુબાઈને આપવામાં આવેલા
 સઘળાં દરદાગીના પાછા ઉતરાવી લીધા. એ દરદાગીના તેમજ પિતાના ઘરનાં
 કપડાં લત્તાં શુદ્ધાં બહેન કંકુબાઈએ તરતજ ઉતારીને ફેંકી દીધાં; અને પોતાનો
 પીયરીયાં સાથેના સઘળો સંબંધ આંખે વહેતાં આંસુઓ વચ્ચે, એક માત્ર
 પોતાના પવિત્ર ધર્મને ખાતર પૂરો કીધો. આ પવિત્ર બાઈએ એ કંટકાળનક
 પ્રસંગે જે દૃઢતા અને વીરતા બતાવી, વેદધર્મના સ્વીકાર માટે જે મહાન
 બલિ લોગ આપ્યો છે, તેનું ચચાર્થ વર્ણન તો કેઈ કુશલ કવિની કલમજ

કરી શકે ! આવી વીરાંગનાઓનાં વૃત્તાન્ત તો ભારતના ઇતિહાસમાં અવશ્ય અમર અક્ષરે લખાવાં જોઇએ. જેથી વીરક્ષત્રાણીનાં હૃદયબલ અને ધર્મબલનો પ્રતાપ વાંચી, બહિર જનતા તેમજ અન્ય પ્રજાઓ પણ વીરતાનો પવિત્ર પાઠ શીખી શકે; અને પોતાના પ્રાણાધિક ધર્મદેવતાને માટે આ જગતનાં નાશવંત સુખોની નીડરતાથી આહુતિઓ આપતાં શીખે ! ધન્ય છે, એ દેવી સ્વરૂપ પહેન કંકુભાષને, જ્યારે એક કણુળી કન્યાની આ વીરતાની વાતો દેશવિદેશ પહોંચી, ત્યારે અમારી કણુળી શાંતિમાં અસાધારણ ઉત્સાહ ફેલાઈ રહ્યો.

આ વીરસની અલક ધારાએ પરદેશોમાં વસતા પટેલભાઇઓની નસોમાં પણ વીરતાનાં પાણી ચઢાડ્યાં અને ઘાટકોપર તેમજ માદુંગા ખાતે લણા ભાઇઓએ તરતજ આગસ અને પ્રમાદને તિલાંજલિ આપી અને તી ઉતાવળે સાસ વિદ્વાન પંડિતોને ઘોલાવીને દેહ શુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવી, વેદાધિકાર મેળવ્યો.

પરિવર્તની ત્રીજી બેઠકની તૈયારીઓ:-ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પ્રાપ્તિ વિધિ અને કચ્છ દેશના પ્રવાસનું અવલોકન કરતાં કાર્ય-કારણોને કુદરતી સંબંધ મ્હાંરી આંખ આગળ પ્રત્યક્ષ થયો. કૃષ્ણ-ભગવાન કહે છે કે, કલ્યાણતા હેતુથી કરેલું કોઈ કાર્ય નિષ્ફળ જતું નથી. એ સત્કાર્યનું ફળ મ્હોડું-બહેલું મનુષ્યને અવશ્ય મળે છે. મુંબઈ-ઘાટકોપર, વીરાણી કરાંચીના ઉત્સાહી યુવકમંડળોએ ઉદાર આત્મભોગ આપી, અનેક મુશ્કેલીઓના પહોડ ઓળંગીને પ્રગતિના માર્ગમાં જે મક્કમ મજલ કરેલી હતી, તેના પુણ્યપ્રતાપે જ સમસ્તજાતિની પરિષદ ઉભી થઈ, અખે વખત કરાંચી જેવાં જ્ઞાતિભાઇઓનાં મુખ્ય મથકમાં ઠાઠમાઠથી ભવ્ય અધિવેશનો ભરવાને ભાવ્યશાળી નવડી હતી. તેમાંની ખીલ બેઠકે તો ખરેખર રંગ રાખ્યો હતો. હૃદયના મમો તોડી ફાડીને પ્રમુખ તેમ જ વક્તાઓએ નિર્ભયતાથી પાપીઓના પાપ અને લુલ્હમ સ્પષ્ટ ઉઘાડા પાડીને જનતામાં ખજલખટ મચાવી મૂક્યો હતો; અને અમારી અખિલ જાતિમાં દેશપરદેશમાં જાગૃતિની ભરતી ચઢતી કરી હતી. એ જાગૃતિનાં પ્રચંડ મોજાઓ કચ્છને કિનારે અથડાયાં હતાં, અને તેણે ચઢાવેલી જોશદાર વીજળી, ભોળી અને અજ્ઞાનકચ્છી કણુળીઓની ગરીબડી પ્રજાની નસનાડીઓમાં પણ તીવ્ર ધર્મોત્સાહનો તનમનાટ મચાવી રહી હતી. એ જાગૃતિથી દયાપુર, વીરાણી, પાનેલી, સ્વાપુર વિગેરે વીરજોતના ક્ષત્રીસિંહોને જાત્ર તોમ જ સચેત બનાવી તેમના ભૂલાર્યેલા જાતિસ્વભાવનું પુનઃ જ્ઞાન કરાવી, તેમનાં દીનબનેલાં હૃદયમાં વીરતાનાં જોરદાર નીર વહેવડાવી દીધાં ! જે સ્વાર્થત્યાગ અને સ્વધર્મસ્ફુલ્પનાં મહાન કાર્યો આજે સેંકડો વર્ષથી અમારી જાતિને આંગણે દેખાવા પામતાં નહોતાં, તેવાં દિવ્ય પરાક્રમે એકે સપાટે અઢબુત જાદુઈ બળથી

નવું જીવન બગતું હોય, એવા ભાસ કરાવતાં, અમારા ગરીબ દેખાતા જ્ઞાતિ-ભાઈઓએ કરી બતાવ્યાં, અને તેમાં અમારી સિંહજી જેવી શ્રી ક્ષત્રાણીઓએ તો ખરેખર હાથ કરી બતાવી હતી, એ બધા પ્રતાપ ખરે કહીએ તો યુવકમંડળો અને પરિવહના પ્રયાસોના જ હતો. અને એ પુણ્ય પ્રવૃત્તિઓને અમારી જ્ઞાતિએ સઘળી જ્ઞાતિહિતવર્ધક સંસ્થાઓની હંમેશા સુધી આભારી રહેશે કેમકે એ પ્રવૃત્તિઓથી અમારી પરિસ્થિતિ અચૂક બદલાવા લાગી હતી. નિઃસરતા - અવૃત્તિ - સત્પદશન - અને જ્ઞાતિસેવાના અંકુરો કુટી ચૂક્યા હતા. અને જો તેમને દીર્ઘદૃષ્ટિ તેમજ સાવચેતીથી વિકાસ કરવામાં આવે, તો જરૂર સારાં ફળોના સત્વર પરિપાકે થવાનો સંભવ હતો. આ બદલાતી પરિસ્થિતિથી અમને બેઘડી હિંમત આવી. અમારે જ્ઞાતિક્ષેત્ર ખેડાવા લાગ્યું હતું, - ઘણા ભાઈઓને અમારા કાર્યોના હેતુ ધ્યાનમાં ઉતરવા લાગ્યો હતો. તેઓ અમારાં કઠિન કામની કદર અને કિંમત સમજતા થયા હતા. કેટલાકને તો બહુ લાગણી તેમજ સહાનુભૂતિની ભાવના પણ બળી હતી; આવા સંજોગોમાં જો અત્રે અંબઈ જેવાં યોદ્ધાઓ ખંઠરના વાવટાથી શેભી રહેલાં હિંદનાં પાટનગરમાં પણ પરિવહ દેવીને નોતરીએ, તો હવે અમને ખાત્રી હતી કે અમારી લાજ નહીં જ નાશ. પૂરતા પ્રમાણમાં પ્રતિનિધિઓ મળી રહેશે. સત્ય કહેવા તેમજ સાંભળવાની નિઃસરતા ઝળકી ઉઠશે, બપોળે બેઠકોમાં કેળવાયેલા કાર્યકર્તા અને સ્વયંસેવકો નિયમિત બંધારણ પૂર્વક રચનાત્મક કાર્ય કરી શકશે. સારો સંસ્કારી શ્રોતાવર્ગ મળી શકશે, રિપોર્ટ લેનારાં વર્તમાનપત્રોના રિપોર્ટરો મળી શકશે. સતેજ વ્યાખ્યાનોથી શ્રોતાઓના હૃદયમાં ઠરતો વ્ય અને લાગણીની વીજળી ચમકાવનારા વિદ્વાન વક્તાઓ પણ મળી શકશે અને એક વિશાળ જાતિની ભવ્ય પરિવહને શોભે તેમજ શોભાવી શકે, એવાં સઘળાં સાધનો અને સાહિત્યો પણ આઈ તો મળી જ શકશે. વળી કંઈક કઠિયાવાડ-શુભરાત સિંધમાં વસતા સઘળા કંઠવા પાટીઠારાઓને અહીં બાગ લેવા બોલાવીને અમારાં સત્કાર્યમાં તેમનો સપ્તેમ - સહકાર પણ મેળવી શકશે-આવી અનેક જાતની અનુકૂળતાઓ અહીં મળી શકે તેમ હતી. એટલે આગલી બે બેઠકો કરતાં આ વખતનું કાર્ય જો થટતી મહેનત લેવામાં આવશે તો જરૂર જગી નીકળશે-અને ભવ્ય ઠાંકમાઠ સહિત પરિવહનાં પવિત્ર નામને છાજે એવું ઉત્તમ કામ પણ કરી દેખાડી, જગતની નજરે અમારી જ્ઞાતિની કિંમત વધારી શકાશે. એ સિવાય મને ખાસ વધારે હિંમત એથી જ થતી હતી કે, અમે આજસુધી તો મંડલો બરીને ભાષણો અને વાતો જ કરી હતી, અને પરિવહો મેળવીને સુંદર વ્યાખ્યાનો તેમ જ દરાવો ઘડ્યા હતા, પરંતુ, આંખો અને હૃદયને ઠારે એવાં કામો ક્યાં થતાં હતાં? અજ્ઞાન અને અન્યાયના બંધારપટમાં ઘેરાયેલી

કચ્છની છેક જ ગરીબ-મજૂર જેવી હોળી પ્રજા જાગી અને શુદ્ધિ સંસ્કારથી પાવન થઈ. ત્યાંનાં ઘણા બાઈબ્હેનો પવિત્ર વેદધર્મનું શરણ લેવા લાગ્યાં. પરંતુ હજી સૂધી મંડળોના કાર્યકર્તા તેમ જ સભાસદોમાંના ઘણાખરા શુદ્ધિથી પાવન થયા નહોતા ત્યારે પરિષદમાં ભાગ લેનારાની તો વાત જ શી કરવી? પરંતુ હવે મુંબઈમાં પરિષદ બરાચ તો, દેશના અજ્ઞાન અને દીન બાઈબેનો, આગેવાનોના જીવનની ધમધમતી હોળી વચ્ચે આવા મહાન ભોગે કાર્ય કરી ગયા, ત્યારે મંડળના બાઈબેનો તેમ જ પરિષદમાં મહોટાભાઈ બની ભાગ લેનારા મારા જ્ઞાતિબંધુઓને શરમના માર્યા પણ શુદ્ધિ સંસ્કાર સ્વીકારી અમારા પક્ષમાં આવ્યા વગર છૂટકો નથી. એટલે આજસૂધીનાં કાર્યો તો પીરાણા સતપંથના ઝેરી ઝાડનું જાચકર સ્વરૂપ આંધ્રી બતાવનારી વાતો કરવાનાં જ થયાં હતાં, પરંતુ એ વિષયવસ્તુના મૂળમાં તીવ્ર આઘાત કરનારો કુહાડો તો મુંબઈની પરિષદ જ ઉઠાવી શકશે. આવી રીતે આસપાસના બધા સંજોગો તપાસી, દશ-કાલ-સ્થિતિને ધ્યાનમાં લઈ માત્ર વાતો-શબ્દો કે કરાવેના ઉપર જ મહાર નહીં બાંધતાં, જનતાને પોતાનાં કર્તવ્યનો બરાબર જવાબ આપી શકે, એવાં પ્રત્યક્ષ કાર્યો બતાવવાને પરિષદદેવીને ત્હેનાં પૂર્ણવિકસિત ભોગે કળાનાં સ્વરૂપમાં ખડી કરવાનો અમે નિશ્ચય કર્યો. એ હેતુ પૂરેપૂરો સચવાય, એવા નિયમો, ધારાધારણ અને પરિષદનું નિશ્ચિત બંધારણ નક્કી કર્યું. અને ખાસ ધ્યાન ખેંચનારું નવું તત્ત્વ એ ઉમેર્યું કે, એ પરિષદમાં પ્રતિનિધિ તરીકે ભાગ લેવાનો કે બરસભામાં પોતાના વિચારો દર્શાવવાનો હક્ક તો એવા સભાસદોને જ રહે, કે જેઓએ પીરાણા સતપંથનો ત્યાગ કરનારાં પ્રતિજ્ઞાપત્રક ઉપર સહી કરીને કળુલાત આપી હોય! એ આવી રીતે અમારી ધારણા ગુજબ સલાહશાંતિથી એ સત્કાર્ય પાર ઉતરે, તો અમે પૂર્ણ કરવા ધારેલાં મહાન કાર્યનો બરાબર અર્ધો બોલે તો જરૂર એછો જ થઈ જાય. આ પ્રમાણે પ્રગતિ અને સુધારાનાં મહત્તમ પગલાં બરવાના નિશ્ચય સહિત પરિષદના ત્રીજાં સંમેલનની ધામધૂમથી તૈયારીઓ કરવા માંડી આમત્રણ પત્રો નીકળ્યા અને તે પરિષદનાના ઉદ્દેશ નિયમો, બંધારણ તેમજ પ્રતિજ્ઞા પત્રકની નકલો, સાથે કચ્છ કરાંચી કાઢિયાવાડ ગુજરાત વગેરે તમામ પ્રદેશમાં વસતા જ્ઞાતિબાઈબેનો મોકલવામાં આવ્યાં. અને ત્રીજાં અધિવેશનનો સમારંભ જેમ નજીક આવતો ગયો, તેમ તેમ અમારી જ્ઞાતિમાં સર્વત્ર પરિષદ ઉજવવાનો અપાર ઉત્સાહ વ્યાપી રહ્યો. પરિષદનું કાર્ય પૂર્ણતાએ પહોંચ્યાડવામાં હવે તો પાયારૂપ પ્રથમ પગથીયું પ્રૌઢ પ્રવીણ તેમ જ પ્રતાપી પ્રમુખ સુટી કહાડવાનું હતું, ઘણાં પ્રયાસો બેઠેલા ગુજરાતી બાઈબેનોના સંબંધને અતિ નિકટનો, અને ગાંઠો બનાવવા માટે આ જખતે તો ખાસ કેળવાયેલા ગુજરાતી કડવા પાટીશરોમાંથી

ચોગ્ય નરને ચુંટવાની વિશેષ અગત્ય જણાઈ. એ બાબતનું બહુ મનઘન કથા પછી અમારી જ્ઞાતિના નરરત્ન ઉચ્ચ દેશાઈ ખાનદાનના વંશધર, સાહિત્ય વિલાસી અને જ્ઞાતિહિતરસીક વીરમગામવાળા સુપ્રસિદ્ધ પુરૂષ, બાઈશ્રી ચન્દુલાલ મણીલાલ દેશાઈને અધ્યક્ષ નીમવાનું નક્કી થયું. એ બાઈ ગુજરાતના કડવા પાટીદારોમાં આગેવાનીઓમાં બાગ લેતા હતા, અને અનેક સત્કારોમાં ઉત્સાહથી સહકારી થતા હતા, માત્ર એટલું જ નહીં પણ અમારા મંડળ તરફ બહુ મમતાભરી લાગણી રાખી, અમારાં સેવાકાર્યમાં તથા પરિષદની સફલતાના સવાલમાં હૃદયપૂર્વક રસ લેઈ રહ્યા હતા. તેમને જ્ઞાતિના કચ્છી સમુદાય માટે કકળતા હૃદયની ઠાળણ હતી, અને પીરાણાસતપંથનાં પાપ તેમ જ આગેવાનોના અધર્મ અન્યાયમાંથી મુક્ત થઈ, ઉતાવળી ગતિએ એ સમુદાય પોતાના ઉજળા મુખ સાથે ક્ષત્રીય ભતિને શોભે એવું ઉચ્ચ સ્થાન પાછું શીઘ્રતાથી કેવી રીતે મેળવી શકે, તેની દિનરાત તેમને ખત રહેતી. માત્ર એટલું જ નહિ પણ એ કાર્યમાં નિરંતર તેઓ તન-મન-ધન પૂર્વક મોટા ભોગે આપી રહ્યા હતા. આવા નરવીરને છોડીને અમે બીજે કયો ચોગ્ય પ્રમુખ શોધવા કે મેળવવાના હતા? એટલે સઘળા સુધારકભાઈઓ તેમ જ કાર્યકર્તાઓએ એકમત થઈને બાઈશ્રી ચન્દુલાલને અધ્યક્ષ પદની વરમાળ પહેરાવવાનું નક્કી કર્યું. સ્વાગત મંડળ, તથા સ્વયંસેવકનાં ઉત્સાહી દળ સજ્જ થઈને સેવાના માર્ગને સરલ બનાવવા તત્પર બની રહ્યાં. અને ઘાટકોપર ખાતે શેઠ વેલણભાઈ શિવજીની વિશાળ વાડીમાં શુદ્ધ ખાદીનો અને સ્વદેશી કન્તાનનો ભવ્ય સભામંડપ ઉભો કરી ફુલદેવી ઉમીયામાતાના જયઘોષ સહિત પવિત્ર અસ્તિ પરિષદ દેવીને સન્નિવેશ પધરાવ્યાં.

કચ્છ-કદવા પાટીદાર પરિષદનું ત્રીજું સંમેલન—ઘાટકોપરનાં સ્વચ્છ વાતાવરણમાં વેલણ શેઠની સુંદર વાડીની વિશાળ ખુલ્લી જગ્યામાં ઉભો કરેલો ભવ્ય અને ભવ્યતાદાર સભામંડપ, વિક્રમ સંવત્ ૧૯૮૦ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૪ (તા. ૧૪-૪-૨૪)થી આરંભી ચાલુ ચાર ચાર દિવસો સુધી પરિષદનાં મંગલ સ્તોત્રો અને અમલમાં મૂકાતાં સત્કાર્યોના જયઘોષોથી ગાળ રહ્યા હતા. મુંબઈ અને તેની આસપાસ વસતા જ્ઞાતિભાઈઓ તેમાં મોટી સંખ્યામાં હાજરી આપી રહ્યા હતા. અનેક ભાઈઓએ તેમાં હાજરી આપી હતી. એ ઉપરાંત ઇતર જ્ઞાતિના, બ્રાહ્મણ, બાટીયા, લૂહાણા, વાણીયા, સુતાર, લૂહાર વિગેરે ભતિના અનેક પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થોની, મુંબઈના પ્રખ્યાત પંડિતો, સાક્ષરો અને રિપોર્ટરોની પણ મોટી સંખ્યા, પરિષદનું કાર્ય જોવાને ઉત્સાહથી ત્યાં એકત્ર થઈ હતી. મંગલ સ્તવન અને ઉમીયામાતાજીની સ્તુતિના હૃદયદ્રાવક અંગીત સહિત પ્રજુના સંદેશા શ્રદ્ધા સ્વાગત મંડળના પ્રમુખ, બાઈશ્રી વિશ્વમ-

ભાઈ દેવજી પટેલ વીરાજીવાળાનું સારખંભિત વ્યાખ્યાન ચાલ્યું. એ ભાઈએ મહારા હૃદયની ઉચ્ચ ઈચ્છાને માન આપી, પોતાનાં પહેલાં વ્યાખ્યાનમાં જ, પીરાણા સતપંથના પ્રગલ્ભ પાપી સંસર્ગનું કાળું કલંક ધોઈ નાખવાનો અને અંધમી આગેવાનોના અન્યાયી અક્રમની મુસરીમાંથી સત્વર છૂટા થવાનો ભાર મૂકીને આગ્રહ કર્યો હતો. એ સિવાય જ્ઞાતિમાં ચાલતી દુષ્ટ રૂઢિઓના બહીમ દોરને નાબૂદ કરી, પ્રગતિ અને પુનરુદ્ધારને પથે અમારો ક્ષત્રીય જ્ઞાતિરથ આગળ વધે, એવા સરલ અને વ્યાવહારિક માગો રહમબઝવા હતા. ત્યાર પછી જ્ઞાતિપ્રેમી અને સાહિત્ય-વિદ્યાસી પ્રમુખ શેઠ ચંદુલાલ મણીલાલ દેસાઈ વીરમગામવાળાનું પ્રૌઢ વિચારો અને લાગણીના ઉછળતાં પૂરથી ઉભરાતું મનનીય વ્યાખ્યાન ચાલ્યું. બન્ને પ્રમુખોનાં ભાષણો જ્ઞાતિજનોના અપૂર્વ આનંદ વચ્ચે પરિસમાપ્ત થયા પછી પાછું સુમધુર સંગીત ચાલ્યું, અને સળ્લોકટ કમિટી નીમાઈ. એ કમિટીએ તે જ રાત્રે ત્યાર પછીના બે દિવસોના ઠરાવો અને પ્રોગ્રામ (કાર્યક્રમ) નક્કી કર્યો, એવા નિર્ણય પછી કુળદેવીના જયઘોષ વચ્ચે સભા વિસર્જન થઈ.

કાર્યકારિણી કમિટી:—રાત્રે તેત્રીસ સંસ્કારી સભ્યોની સળ્લોકટ કમિટી મળી. તેમાં પરિષદના નિયમો, ઉદ્દેશો, અને બંધારણ તથા ધારાધોરણ નક્કી થયા પછી રજુ કરવાના આવશ્યક ઠરાવો ચર્ચાયા. મેં સૂચના કરી કે આપણો મૂળ હેતુ પીરાણા સતપંથ અને આગેવાનોના અધર્મ તેમજ જુદમનો તીવ્ર વિરોધ કરવાનો છે. એ મહા પાપો અને ત્રાસદાયક સ્વચ્છંદી સત્તાઓનો દોર આપણે જડમૂળથી નાબૂદ ન કરી શકીએ, તો આ હજારો બાઇઓનો પ્રયાસ, તેમનો અમૂલ્ય સમય, પૈસા અને જીવિનો આપણે અપવ્યયજ કર્યો કહેવાય. એ પાપો અને જુદમોથી આપણે ડરતા રહીએ ત્યાંસુધી જ્ઞાતિનું કંઈ પણ શાશ્વત કલ્યાણ આવી સેંકડો પરિષદો ભરવાથી પણ થવાનો નથી. માટે સતપંથ અને આગેવાનોના અધર્મ-અન્યાય વિરૂદ્ધના ઠરાવો સરવાતમાંજ મૂકાવા જોઈએ, તેમજ પ્રતિજ્ઞા પત્રક પર સહી કરનારનેજ આ પરિષદમાં જોડાવાનો અધિકાર રહેવો જોઈએ, જેથી સમય ફોકટ ન બંધાય. અને પરિષદનો હેતુ સર્વથા સફલ થાય, એ વિચાર સર્વાનુમતે નિશ્ચિત થયો. અને ત્યાર પછી વિષયવાર ઠરાવોની ચોખ્ખા કરીને સળ્લોકટ કમિટી માઠી રાત્રે વિખેરાઈ;—પાછળથી મહારા બાણવામાં આવ્યું કે, સુખ્ય બન્ને ઠરાવોના સંબંધમાં આ પ્રકારની સુંદર વ્યવસ્થા કરવા છતાં, કેટલાક બહાદૂર જોઈએ એજ રાત્રે એક બીજા બંગલામાં એક આગેવાન બાઈને ત્યાં છૂપા ભરાઈને પરસ્પર મસલાત કરીને એ બન્ને ઠરાવ સામે જમે તેટલું ભેર પકડે, તો પણ પરિષદ વળતે શુદ્ધિનાં કાર્યમાં ભાગ નહિજ લેવાનાં એક બીજાને વખતે આપી અધમ પીરાણા સતપંથની બળામાં પોતાની

નખળાઈને ચોગે હજી પણ જડાઈ રહેવાને તેઓ આતુર બન્યા ! આપણું ખરેખર કલિકાલનીજ બલિકારી ગણાય ! વધારે અફસોસનું કારણ તો એ હતું, કે પરિવહના સ્તરૂપે આગળ મહત્વનું કામ કરી ગયેલા, તેમજ કાલ સુધી કરી રહેલા, ભાઇઓમાંના થોડા ભાઇઓ પણ આ બહાદુરીથી પાછા પડ-ચંત્રમાં, પહીંકણ વર્ગની સાથેજ મળી જઈને હૃદયની બીરૂતાનાં તત્ત્વો ચલાવી રહ્યા હતા; પરંતુ જ્યારે છેલ્લા બે દહાડામાં રસાકસીનો ખરો પ્રસંગ આવી પહોંચ્યો, અને સમયદેવતાએ જાગૃતિની નોખત વગાડવા માંડી, તેમજ શુભ-રાતની જ્ઞાની અને પ્રસિદ્ધ વક્તાઓની વીરહાક જાગી રહી અને અમારી જ્ઞા-તિના વીર સંતાનો ઉકળતાં લોહીનાં આંસુએ પોતાની અધોગતિનું તાદરસ શા-ખિકક ચિત્ર સાંભળતા ચીરાતે ચિત્તે અને બીની આંખે રડી રહ્યા હતા; ત્યારે એ ઉકળતા ઉન્હાં આંસુઓનાં પ્રબળ પૂરથી, પીરાણા સતપંથનું કાળું કલંક ધોઈ નાંખનારી કલાબાજ કુદરતે એ ખરી કસોટીને વખતેજ કુદકે ભારીને, ઉપર જણાવેલા પડચંત્રના તંત્રીઓનાં વચનો તેમજ નિશ્ચયોની બાંધેલી આડને ફેંકાવી જઈ એ વચનો અર્પનારાં હૃદયોનેજ પાછાં બળવાન બનાવી દીધાં ! અને એ વચનો લેનારા-દેનારાં હૃદયોનેજ પીરાણાનાં પાપનો એકદમ ચરિત્યાગ કરી, શુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત તરતજ સ્વીકારવાની નવી પ્રતિજ્ઞામાં ચાહોંમ ઝંપલાવતા નર-વોર બનાવી દીધા ! એ વિચિત્ર પ્રસંગોનાં સ્મરણ માત્રથી મ્હારે હૃદય હંપધેલું બનીને આજ સુધી આનંદથી ઉછળી રહ્યું છે.

એ પ્રસંગ અચાનકે અણધાર્યો ઇશ્વરકૃપા વડેજ ઉપસ્થિત થયો હતો. ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે આ વખતની બેઠક તો માત્ર શબ્દો વડે નહીં, પણ પ્રત્યક્ષ કાર્ય વડેજ જવાબ આપે, એવા મ્હારા ઉંડા ઉંડા અભિલાષ અને મનોરથ હતા, પરંતુ બીજા દિવસની બેઠકમાં કરેલી ચોજના સુજબ પીરાણા સતપંથ નિરૂપનો કરાવ, અનેક વિદ્વાન્ વક્તાઓએ પોતાની વીર-કરુણરસથી છલકાતી, ભેરદાર છટાદાર વાણીમાં રજૂ કરી, અનેક સુક્તિ-પ્રસુક્તિથી જૂદી જૂદી દિશા પકડીને છલકાતા રસ તેમજ ભાવનાઓ સહિત આપો દિવસ એજ વિષય ખૂબ ચર્ચેથી હતો, છતાં પણ પરિણામ મ્હારા ધાર્યો પ્રમાણેનું ન આવ્યું. મારા જ્ઞાતિભાઈઓ એ ભાષણો રસથી સાંભળી રહ્યા હતા, પણ તેનો કાર્યથી જવાબ આપવાને કોઈ તૈયાર થતો નહોતો-હું હતાશ થયો. મ્હારી આશા-અભિલાષાના મહેલ અદ્દર હવામાંજ ઉડી ગયા. પાપી પીરાણાપંથનું કાળું કલંક પરિપક્વ દેવીનાં પ્રેમ પાણીથી અને વિદ્વાનોની વિશુદ્ધ વાણીથી સહાને માટે ધોવાઈ બચ, એવી ઇચ્છા તેમજ ભાવનાને પોષનારે મ્હારે હૃદય, એક ધણુ પ્રતિજ્ઞા લેનારા વીરનરની વીરહાકને અંભાવે, કેવી દુઃખરૂપ દશા લોગવતું હશે, તેની એક ચરમાત્માનેજ ખબર છે. બીજો દિવસ તો એ ભાષણોની

ધડામારીમાંજ પસાર થયો અને રાત્રે મહારા અંગત મિત્રોએ પણ મહેને આ-
 શ્વાસન આપ્યું, કે હજી ત્રીજો દિવસ બાકી છે. ત્યાંસુધી નિરાશ થવાનું કંઈ
 કારણ નથી. મેં પણ પ્રભુની ઇચ્છાને માન આપી, પોતાનું કર્તવ્ય શુદ્ધ
 હૃદયથી કરી બતાવતાં, પરિણામનો વિચાર પરમાત્માના ઇશ્વરી અગ્રમ્ય સંકેત
 ઉપરજ મૂકી દેવાનો ધર્મ, સ્વીકારીને મેં માફ મન વાળ્યું હતું. ત્રીજા દિવસે
 અન્યાયી આગેવાનોના જીવનનો વિરોધ દર્શાવનારો ઠરાવ રજુ થયો. તેના પર
 ભેરહાર બાપ્તિસ્માનો થયાં અને તે સર્વાનુમતે પસાર થયો. એથી મારા ભોળા બાઈઓ-
 નાં મન મજબૂત અને નીડર બન્યાં. પરંતુ પીરાણાનું ઝેર બોકાવનારી પ્રાણ-
 વન્તી પ્રતિજ્ઞાઓ કયાં ! તેમનાં તો હજી દર્શન થતાંજ નહોતાં ! અને
 પીરાણાને માટે આકરી પ્રતિજ્ઞાઓ ન લેવાય ત્યાંસુધી બધા ખર્ચ અને પરિશ્રમ
 મહારી દૃષ્ટિએ તો બ્યર્થજ હતો. એ મહાપાપનો જ્યાંસુધી સર્વથા અમારા બાઈ-
 ઓમાંથી બહિષ્કાર ન થાય, ત્યાંસુધી બીજા બધા સામાજિક સુધારાઓ અને શાંતિ
 સેવાના સુપ્રયાસો, તે પાયા વગરની ઇમારત જેવા નિષ્ફલજ હતા. પરશ્ચાતિના
 પંડિતો અને વિદ્વાનોને પણ મારો હેતુ સમજાવી મેં આગળથીજ અરજ કરી
 હતી કે, એ મુખ્ય સુદો પાર ન પડે, ત્યાં સુધી, પરિવહન ખર્ચ અને અગત્યનું
 કામ થયેલું નહીંજ ગણાય, એથી પરિવહના વકતાઓ પોતાનાં ગમે તે ઠરાવ
 ઉપરનાં બાધબંધમાં ખાસ મુખ્ય બાબત ઉપર બહુજ ભાર મૂકી, શ્રોતાઓનાં
 હૃદયમાં પીરાણા—સતપંથ વિરૂદ્ધ ઊંડી અસર થાય, એવાં છટાહાર વિચેચને
 કરતા હતા. આગેવાનોના જીવનનો નિષેધ કયાં પછી, મૃત્યુભોજન નિષેધ,
 શ્રી કેળવણી જેવા સામાન્ય ઠરાવો ચર્ચાયા હતા, અને તેમાં પણ પ્રસંગોપાત
 પીરાણા—સતપંથને ભોગે એવી દુષ્ટ રૂઢિઓને મળતાં ઉત્તેજનની બારીક બાબતો
 ચર્ચાઈ રહી હતી, ત્યારબાદ બાળલક્ષના હાનીકારક રિવાજ ઉપર કેટલાક સમર્થ
 વકતાઓનાં છટાહાર બ્યાખ્યાનો થયાં અને એજ ઠરાવ ચાલતો હતો, તેના
 પર ડૉ. ખેડકરનાં બ્રેચસુએટ પત્ની અ. સૌ. ગંગાબહેન ખેડકર પોતાનું રસમય
 વિચેચન કરી રહ્યા બાદ, મહારા સન્નિમિત્ત લૂંટાણા ગૃહસ્થ બાઈશ્રી “વસંત”
 (વસનજી હયાળજી ગણાત્રાએ) પોતાનાં હૃદયવેધક માર્મિક બ્યાખ્યાનમાં વૈદિક
 લક્ષનું બંધારણ અને તેના પવિત્ર નિયમો સ્થમજાવી, પીરાણા સતપંથમાં
 વટલેલા સુમનાઓની દશા ભોગવનારાને વેદનો અધિકારજ નથી, તેમ વેદો
 માન્ય પણ નથી; એવા ધર્મકર્મ બદ બાઈઓ આગળ શુદ્ધ લક્ષ કે વૈદિક
 વિવાહ વિધિ માટે શું બોલ્યું ! એ સાંજવાનો અધિકાર પણ ગુમાવી દેનારા,
 પતિત અનેલા ક્ષત્રિઓમાં એ લક્ષની પવિત્ર ભાવના ક્યાંથીજ સંભવે ! એ તથા બાજે
 એ વૈદિક લક્ષની ઉચ્ચ ભાવનાં વડે અખિલ રાષ્ટ્ર સાથે પોતાની આત્માની
 ભેક્તા સંધાવનાર પવિત્ર આર્યોના દેવભાવને તેમજ એવી સુંદર રસીક અને

જોરદાર ભાષામાં ચિતરી બતાવ્યો, કે તેની શ્રોતાઓમાં બહુજ ઉંડી અસર થઈ. પછી એ લગ્નેની પવિત્રતા બળવવા માટે પીરણા સ્તંભથી બન્ને લોક બગાડનારો પાપી પંથ ફર કરવાની દાખલા દ્રષ્ટાંતો સહિત ફક્કીલા રજુ કરનારી તેમની શબ્દે શબ્દે હૃદયમાં જવાસ જમાડનારી વીરવાણી, સભાજનોનાં ચિતનને એવાં વિશુદ્ધ વાતાવરણમાં એવી ઝઈ કે, અમારા સઘળા ભોળા જ્ઞાતિભાઈઓનાં ભાવભર્યાં હૃદય એ સાંભળીને આખરે ઉથલીજ પડ્યાં. અને એજ વખતે ચાલતાં ભાવણની વચ્ચે, ભાઈ વાલજી વસ્તા વીથોજીવાળાએ આંસુભીની આંખે, સભામંડપમાં તરત ઉભા થઈને, પાઘડી ઉતારી પ્રતિજ્ઞા કરી કે,—“દેહશુદ્ધિ-પ્રાયશ્ચિત્ત લઈ, મારી બાતને પાવન કરી, વેદધર્મનો અંગીકાર કરી પછીજ હું મારે માથે આ પાઘડી પહેરીશ.” એ શુદ્ધ હૃદયની મર્મભેદી પ્રતિજ્ઞાના સાદા પવિત્ર શબ્દોએ, જ્ઞાતિભાઈઓનાં હૃદયમંદિરનાં દ્વારો એકઠમ ખુલ્લાં કરી દીધાં ! પ્રિય ભાઈશ્રી વસંત તથા પૂજ્ય પંડિત કાર્તાતિકે એજ વખતે પ્રતિજ્ઞાઓ કરી જણાવ્યું કે,—“એ પાપીપંથ છોડતાં તમને જે મુરકેલીઓ નડશે, અને અમારી સેવાની કંઈ તમને જરૂર જણાશે, તો સ્વધર્મની રક્ષા માટે, તમારી સેવામાં તન-મન-ધન પૂર્વક અમે અમારી જાત ખપાવી દેવાને પણ સર્વદા તૈયાર છીએ, અને એમાં જ અમારાં જીવનની અમે સફળતા સ્કંધજીએ છીએ. ખરા ક્ષત્રીઓ તો ધર્મનાં રક્ષણમાં પ્રાણના ભોગે પણ કદિ ડગતા કે પાછા હઠતા નથી. ઠાકાઓ તમે ક્ષત્રીઓ પણ આ વખતે નિડરતાથી પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારીને તમારે પાણી રાખો. ભય, શંકા અને સંકોચ છોડી દો. સારાં અને મહાનુ કાર્યો, આ જગતમાં દહતા અને હિંમતથી જ થયાં છે. આટલા બધા ભાઈઓના સંપ આગળ પેલા પોકળ પીરણાની શી વિસાત છે ? બગેા, ઉઠા અને તમારી ઉન્નતિની આડે, કાળી દિવાલોની પેઠે ઉભેલા, એ પીરણાના પાપને નાખુદ કરે. પરમાત્મા તમારા પવિત્ર પક્ષમાં છે, જરૂર તમારો વિચયજ થશે.” આ પ્રમાણે પ્રેમભર્યા આશ્વસ્તી તરત જ પ્રતિજ્ઞાઓ લેવાને, અને નગણાઈ કે આનાકાની છોડી દઈ, સત્યના પવિત્ર માર્ગમાં સામેલ થવાને, પોતાની પ્રેમભીની જોરદાર વાણીથી સોભાઈ-ઓને તેમણે ઉત્તેજીત કર્યાં. સભાજનોનાં અંતઃકરણ એ વેધક વચ્ચેથી છેકજ પીગળી ગયાં, અને એજ વખતે તેમને વિશેષ ઉત્સાહથી પાણી ચડાવવાને, પંડિત કાર્તાતિકે પાછા ઉભા થઈને સભામાં એકઠા મળેલા સઘળા ખાટીદાર ક્ષત્રીવીરો પાસેથી, એક બ્રાહ્મણ તરીકે પોતાનો સ્વધર્મ સ્વીકારની ભિક્ષા માંગી, અને એ પાપી પંથનો એક પળવારની પણ દીલ વગર, તરતજ પરિત્યાગ કરી દેવાની, આશ્વસ્તિ ભક્ષામણુ કરી. વસંતભાઈના ભાવણમાં વીન વિચારે અને દ્રષ્ટાંતોનું જોશ પર જોશ ચઢતું જ રહ્યું. તેમ તેમ વક્તા અને શ્રોતા બન્ને પક્ષોનું લોહી ઉછળવા લાગ્યું, સભાનો આત્મા પવિત્ર ધર્મભાવનામાં ગળીને એકરૂપ થયો, અને સાગર જેવી અમારી ક્ષમિ-

સિંધ પ્રદેશમાં શાંતિહીતની ચળવળ કરનાર વીરજી

સ્વ. પોલ નાનણ વિશ્રામ નાકરાણી.

આમ નેત્રાવાળા (કચ્છ)

યજતિમાં હૃદયસ્પર્શી લાગણીઓનાં મોજાં ઉછળવાં લાગ્યાં ! આગળથી ધારી રાખેલો સમય આવી પહોંચ્યો. લાંબા સમયની આશાઓ સફલ થવા લાગી. અને મારા વીર બંધુઓ રહતી આંખોએ, એક પછી એક ઉભા થઈને, પાવન થવાની પ્રતિજ્ઞાઓ લેવા મંડ્યા. તેમનાં ભોળાં અને પોચાં હૃદયમાંથી જમાનાઓ થયાં શુદ્ધાઈ ગયેલી વિદ્યર્થી પીરાણાની ઝાંઝા તડોતડ તૂટી જવા લાગી. પૂર્વજોની પ્રતિભા એકાએક જાગી ઉઠી. પ્રતાપી રામચંદ્રનાં પવિત્ર વંશને, એ વીર વડીલોનાં પરાક્રમેને યાદ કરીને, ભય અને સંકેતોને વીરતાથી તિલાંજલિ આપવા લાગ્યા, અને પવિત્ર વિચારોના પ્રવાહમાં ડૂબકાં ખાતું, પીરાણાતું પાપ એ વખતે વિનાશની રેલમાંજ તણાઈ જવા લાગ્યું.

યુવકમંડલ તથા ઝામેવાનોની પ્રતિજ્ઞાઓ:-એ જ અરસામાં ભાઈ ખીમજી શિવજી મંગવાણાવાળાએ, સહકુટુંબ પ્રાયશ્ચિત લેવાની પ્રતિજ્ઞા કરી. ભાઈ વિશ્વામ પોચા ગાંગાણીએ એ જ પ્રમાણે પ્રતિજ્ઞા કરી. ભાઈ રતનસી શિવજી નાકરાણી, તે ‘પાટીદાર ઉદય’ના વિદ્વાન તંત્રીએ પણ એ જ વખતે પોતાના નિખાલસ હૃદયનો એ સભામાં ઉત્તમ પરિચય આપ્યો. તેમણે તો સહકુટુંબ દેહકુશ્ઠિ-પ્રાયશ્ચિતની નિઠરતાથી પ્રતિજ્ઞા સ્વીકારી લીધી પણ શુદ્ધ અંતઃકરણથી એ જ વખતે જણાવ્યું કે “ ઘણા ભાઈઓને હું આજ સુધી રોકી રહ્યો છું, તેઓ સર્વને હું આજે સપ્રેમ વિનંતી કરી છું કે, -તેમણે પણ પ્રતિજ્ઞાઓ લઈને એ પાપી-પંથનો આજથી સર્વદા ત્યાગ કરવો. તેમને રોકવાનાં પાપનો ભાર મ્હારે પોતાને જ શિર છે. તેની ક્ષમા માગું છું.” એમ જણાવીને તેમણે ઉદાર દિલથી તે માટે માફી માંગી આવા શુદ્ધ હૃદયના પાટીદારો જે મનથી નિશ્ચય કરે તો આ જગતમાં શું ન કરી શકે ? ત્યારબાદ ભાઈશ્રી લાલજી સોમજી રવાપર-વાળાએ પ્રતિજ્ઞા કરી કે, -“ અમે બન્ને ભાઈઓ સહકુટુંબ પ્રાયશ્ચિત કરાવી, પવિત્ર વેદમર્મનો સ્વીકાર કરીશું ”-એ સાથે ભાઈ રામજી સોમજી, લાલજી મેઘજી, હીરજી જેમજી, વાલજી લખુ વિગેરે અનેક ભાઈઓ, એક પછી એક ઉભા થઈને પ્રતિજ્ઞાઓ લેઈ રહ્યા જ હતા, એટલામાં વચ્ચે જ પહેલી પરિવહના પ્રમુખ રામભાઈ શામજી ઘોળુ એકાએક ઉભા થયા. તેમણે જણાવ્યું કે-“ મારી સાથે ઘણા માણસ સ્નેહીઓ છે, તેમની સાથે હું પ્રાયશ્ચિત ને શુદ્ધિ સ્વીકારી લેવાનો છું; પણ હાલ દેશના આગેવાનો સાથે મારે મસલત ચાલી રહી છે. તેમને પણ આ પવિત્ર કાર્યમાં મ્હારી સાથે જોડવાની મ્હારી ઇચ્છા છે.-જેથી હું છ મહિના જેટલી સુદત માગું છું.” આ બાબતની તેમણે પરિવહના વિદ્વાન વક્તાઓ તેમજ પંડિતોની ઇબર પ્રતિજ્ઞા લીધા પછી, બીજા પણ જે જે ભાઈઓ બાકી રહ્યા હતા, તેમણે એક પછી એક પ્રતિજ્ઞાઓ લેવા માંડી. એવા એક-સોથી વધારે બંધુઓએ ત્યાં જ પ્રતિજ્ઞાઓ લઈને, સભાજનોને અપૂર્વ આનંદ

ઉપજાઓ. તેમજ પરિવહનું સંચલન, માત્ર પોકળ શખ્તો વડે નહીં, પરંતુ પ્રત્યક્ષ દિવ્યકાર્ય વડે ઉજવી બતાવ્યું. આવી રીતે પરિવહના પવિત્ર હેતુને સફલ કરી, સાથે સાથે મહારી જીવંતીની સ્નેહની સેવાને પણ સફલતાને માર્ગે આગળ વધારી, એ પવિત્ર હૃદયના જોખા પણ બહા બાઈઓએ, મહારાપર અનંત ઉપકારો કર્યો છે; જેનો બહલો મહારા આ રંગે જીવનમાં જ હું વાળી શકીશ કે કેમ તેની મારા હૃદયને તો શંકા છે. પણ પરમાત્મા જરૂર તેનો બહલો આપશે.

એ બધા બાઈઓનો ઉપકાર માની ત્રીજી બેઠકના પ્રેમભૂતિ ઉદારચિત્ત પ્રમુખ બાઈશ્રી ચંદુલાલ દેશાઈના તેમજ મહારા સહકારી સાક્ષરમિત્ર સ્વ. બાઈ મગનલાલનો ઉપકાર તો સર્વથી ઔષ્ઠ સ્થાને કનકકશનરૂપે દીપી રહ્યો છે. એ બંને બાઈઓએ અધાકે પરિશ્રમ વેડીને, તેમજ મહોટા જોગો આપીને, મહારાં સેવા કાર્યને ઘણું સરલ કરી આપ્યું છે.

તેમનો હું જરૂર હૃદયથી આભાર માનું છું. એ ઉપરાંત અમારા પરમ સ્નેહી અને મહાન્ પરોપકારી લેઉવા પાટીદાર જ્ઞાતિના ઉદાર ગૃહસ્થ, ધર્મવીર, દાનેશ્વરી બાઈશ્રી તુલસીદાસ વલ્લભદાસ ધરમજવાળા, અમારી સંસ્થાના એક તટસ્થ અને નિરપૃહી સંબંધી હોવા છતાં, તેમણે પણ મહોટી આર્થિક મદદ કરીને, અમારાં એ સત્કાર્યને સફલ કરવામાં જે મુંઝી મહાન્ સાત્વિક સહાય્ય કરેલી છે, તેમનો આભાર તો મહારે હીન હૃદય મુંઝી પ્રાર્થનાથીજ અત્યારે પણ માની રહ્યું છે. એ નિરભિમાની, દાનવીર હૃદયના અનંત ઉપકારો, મહારાં શરીરના રોમેરોમમાં વ્યાપી રહ્યા છે. પરમાત્મા તેમનું સર્વદા કલ્યાણ કરે અને દીધાંયુ જોગવી, એ બાઈ નિરંતર આવાં પરમાર્થનાં પવિત્ર કાર્યો કરતાજ રહો. એજ મારાં અંતરની ઉંડી ઇચ્છા અને યાચના છે.

છેવટે પરજ્ઞાતિના હોવા છતાં મહારા હિતચિન્તક પરમ સ્નેહી ધર્મવીર પંડિત શ્રીકૃષ્ણ મોહનજી કાર્તાતિક તેમજ મહારા હૃદયબંધુ ક્ષત્રિયવીર સાક્ષર બાઈવસંત, પોતાનાં શુદ્ધ હૃદયની સાત્વિક સેવા તેમજ હૃદયબોદક વીરવાણીથી મહારાં પરિવહના અને જ્ઞાતિહિતના કાર્યને જે કિંમતી મદદ કરી રહ્યા છે; તેમની પણ મહારે જરૂર અહિં સાભાર નોંધ લેવીજ જોઈએ. કેમકે જે જે સુચવાડાઓ અને મુશ્કેલીઓ, એ પરિવહના પવિત્ર કાર્ય પ્રસંગે ઉપસ્થિત થયાં હતાં, એ બધી ધૂષિ ઉઠેલવામાં અને પરિવહ દેવીના સ્તંભિત થતા રથને સફલતાને માર્ગે આગળ ધકેલી સંપૂર્ણ વિજય અપાવવામાં એ બંને વીર પુરોહોએ ખરેખર ઘણી ઉમદા સેવા બજાવી, મહારી પુણ્ય પ્રવૃત્તિને અતુપમ જોષ મહાવી દીધો છે, અને અમારી ક્ષત્રીય જ્ઞાતિની વિજયપતાકા ફેરકાવી તેમણે રંગ સમજ્યો છે. જેને માટે અમારી પાટીદાર જ્ઞાતિ હૃન્મેશને માટે તેમની રૂણી જ રહેશે.

આ પ્રમાણે અનેક સહાયકોના આશ્રયથી પરમહુપાણુ પરમાત્માની દયા-
દ્રષ્ટિ વડે આશ્વરે સોએક શુદ્ધિની પ્રતિજ્ઞા સ્વીકારનારા સ્વજનોનાં
અમૂલ્ય પ્રોત્સાહન વચ્ચે પોતાની સાત્ત્વિક સફલતાથી પ્રસન્ન થયેલી
પવિત્ર પરિવ્રજાદેવી, પરમહુપાણુ ઉત્તમામાતાજીની સહાયથી સ્વધર્મ-
સાક્ષ્યનાં તીર્થક્ષેત્રમાં હાસ્યવિલાસ કરતી, પૂર્ણપ્રેમાશ્વાસપૂર્વક પરિ-
સમાપ્ત થઈ. બહિર વર્તમાનપત્રોએ અમારાં જ્ઞાતિસેવાનાં રંકકાર્મની ઘણાં
ઉદાર હૃદયથી સુકતકંઠે પ્રસન્ના કરી, તેમાં પણ સુધારાના પક્ષપાતી સાંજ
વર્તમાને તો લાંબા કોલમના કોલમ લખી અમારી સાચા દિલની સેવાની ઘણી
સારી પિછાણ કરીને અમને આભારી બનાવ્યા.

પરિવ્ર-વચ્ચરેલા:—તૃતીય પરિવ્રજાનું કાર્ય પરિપૂર્ણ થયા પછી, નીચમા-
નુસાર પ્રતિજ્ઞા કરનારા ભાઈઓએ ટેકશુદ્ધિ પ્રાપ્તિની પાવન થઇને પોતાનાં
પવિત્ર વચ્ચે સપ્રેમ ધાળી બતાવ્યાં છે, અને તેઓ સોને મ્હારા શુદ્ધહૃદયને
ધન્યવાદ ઘટે છે.

એ ઉપરાંત દેશદેશાન્તરમાં પરિવ્રજાના કાર્યક્રમની ચચાસ્થિત જેમ જેમ
જાણુ થતી ગઈ, તેમ તેમ કચ્છ કરાંચી, સિંધ, મુંબઈ ઇલાકાના જિન્ન જિન્ન
પ્રદેશોમાં ધર્માર્થે વસતા મ્હારા ભતિભાઈઓ પીરાણા સતપથની પ્રપચ્ચળ-
માંછી છૂટા થઇને, વેદધર્મના પતિતપાવન પંથે વળવા લાગ્યા છે, અને મને
આશા છે કે, બાવી પરિવ્રજાનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય, ત્યાં સુધીમાં અમારી જ્ઞાતિને
કપાળે ચોંટેલું એ અષ્ટપથનું કલંક સમૂળું ધોવાઈ જશે. અને અમારી
આદિ-અનાદિ પવિત્રક્ષત્રિય જ્ઞાતિનાં વીરસંતાનો, પોતાના આગલા પૂર્વજોને પગલે
ચાલી, પવિત્ર રૂપિયુનીઓએ સ્થાપેલા શુદ્ધ સનાતન વૈદિક ધર્મનાં કલ્પતરૂની
શીતળ છાયામાં, પોતાની આગલી બહોજલાલી અને સત્કીર્તિ સંપાદન કરી,
વીર ક્ષત્રિયોને છાજે એવાં આદર્શજીવનનો આ ભગવત પ્રિય ભારતભૂમિમાં
દિવ્યપ્રકાશ પાથરી, પોતાના ઉત્તમ જન્મને સફળ કરશે, અને મ્હારા જેવા
રંક સેવકની શુદ્ધ સેવાને પણ સર્વથા ચરિતાર્થ કરવામાં સાચા સહાયક થશે.
પરમહુપાણુ પરમાત્માને પુનિત ચરણે મ્હારી એ જ ઇચ્છા અને એ જ ચાચના
છે, તે ઇષ્ટકૃપાએ પરિપૂર્ણ થાઓ.

ઉપસંહાર:—ધાર્મિક ક્ષેત્રમાં, અને અમારી જ્ઞાતિના ઉદાર કાર્યમાં,
દેવચોગે પ્રાપ્ત થયેલી ફરજને સ્વીકારી પીરાણા-સતપથ સ્થાને હથિયારો ઉઠા-
વ્યાં, ત્યારથી આજસુધીમાં બનેલા મુખ્ય મુખ્ય પ્રસંગો અને મ્હારી કસોટી-
ઓની આ ટુંકી નોંધ મ્હારા ધાર્યો કરતાં વિશેષ લાંબાઈ ગઈ છે, પણ તેમને
ટુંકાવી ટુંકાવી, માત્ર મુદાસર અગત્યની બાબતોનો જ ઉલ્લેખ કર્યો વિના આ
વિષયમાં પૂરતું અજ્ઞાણું નહીં જ પડે, એમ મારાં હૃદયને લાગવાથી અહીં

સુધી એમનુભવ ચિત્રને હું નિરૂપાયે જેથી આવશે છું; તેમજ તેના તરફ ઉદારતા અને પિછાણની મીઠી નજરે નિહાળી, ધીરજ તથા શાંતિથી આ બધી હકીકતો ધ્યાનપૂર્વક વાંચી જવા માટે વાચકવર્ગનો આહાર બહોર કરી હું આ અંધના મૂળ વિષય તરફ વળું, તે પહેલાં ઉપસંહારના એ આવશ્યક શબ્દો આંકવાની ઇચ્છાને હું શેષી શકતો નથી.

આજથી આશરે વીશ વર્ષો અગાઉ જ્યારે મહેં આ પ્રવૃત્તિને આરંભ કર્યો, એ સમયની અને આજની પરિસ્થિતિમાં જમીન-આસમાનનું અંતર આવી રહ્યું છે. તે ફહાડેબહોરમાં પીરાણા સતપંથનું નામ દેવાની પણ જમારો કોઈ બતિબાઈ હિમ્મત કરી શકતો નહોતો. સુખાની ગદરાઓની બલીમ છળનીતિ અને આપખુદ સત્તા સ્થાને કોઈ આંખ ઉંચી કરી અવજ ઉઠાવી શકતું નહોતું કે આંગળી પણ ચીંધી શકતું નહોતું. એવા ભય અને અંકુશની વજસેટી નીચે અમારી ત્રીસહજાર ક્ષત્રીઓની વીરભૂતિ છેક જ કચડાઇને શુભામ ખની રહી હતી અને આજે ? આજે તો દેશવિદેશમાં એ પાપીપંથનો પરિત્યાગ કરવાની અને ગદરાઓને કાન પકડી ફર કરવાની ધમધમાટ ભરી નેરકાર ચળવળ ચાલી રહી છે. પીરાણાને કિલ્લો એ ધમાલથી ખળભળી ઉઠ્યો છે. કાકા તેમ જ સેયદો સુધારકોની સાત્ત્વિક સત્તા અને સત્યનાં જોશને બરાબર સ્ક્રમણ ગયા છે—જેને ફહાડે પોતાનાં પોગળા દૂટી જશે અને આ ખીચડીયા અર્ધદંબ અતપંથનો, કદેશ્વરસિક છેલો જરૂર થોડા જ સમયમાં આવી જશે, એવું તેઓ સુદામ બાણી ચૂક્યા છે. છતાંય શું સેયદો કે શું કાકાઓ, શું સુખીઓ કે શું ગદરાઓ—અને તે બધાની સાથે તેમના આપ-મતલબની લાલચુ ખુશામતીયા ટોલ પીટનારાઓ, જે હલુ સુધી એ પાપના કિલ્લાને મકાંગાંઠ વાળી વળગી રહ્યા હોય, તો તેમાં તેમનો નહીં, પણ સમય અને સ્વાર્થનો જ દોષ છે. તેમની રજકરોટલી, તેમનો જીવન વ્યવહાર, તેમની આજીવિકા અને આશાઓનો આધાર એ કિલ્લાની કઠોર કાંકરીઓ સાથે જ શુંધાર રહેલો છે—સતપંથ વગર તેમનું જીવન નથી—સતપંથ વગર તેમને માટે ખીજે કોઈ આશ્રય કે માર્ગ નથી, એટલે તેઓ તો પોતાનું સંપૂર્ણ બળ વાપરી, બનતા ઉપાયો લઇને, આ કિલ્લાના રક્ષણ માટે તનતોડ પરિશ્રમ ઉઠાવે તેમાં કંઈ નવાઈ નથી. પરંતુ સુધારાની પ્રબલ સેના સાથે એ તૂટી દૂટીને ખડખડી ગયેલો પૂરાણો કિલ્લો કેટલો વખત ટક્રર ઝીલશે ?—અને મને જ્યારે જણાયું કે, એ કિલ્લાનાં જમાનાથી જડ ચાલી ઝેંટલાં ઉડાં મૂળીયાં ઉમેરી નાંખવાને ખાસ ઇતિહાસિક પ્રમાણેલાળાં મહાન શ્રદ્ધાઓની જ હવે ખરેખરી જરૂર છે, બનતા એ પંથના શૂંપાસેલો અને પાપ-પ્રપંચો બાજુવાને આતુર બની રહી છે, સત્યના સેનિકોને પોતાના ચળવળી રહેલા હાથમાં,

કોઇ એવું તીવ્ર હથિયાર જોઈ એ છીએ કે, જેનો પીરાણાનો પૃષ્ઠ પોપડો કંઈ જવાબ જ ન આપી શકે, તેમ જ એ પંથની અધ્યક્ષતાને ધતિરડીની પેઠે ચાંટી બેઠેલા લોળા લોકોની આંખોમાં પણ સત્યનાં તેજ આંજવાની હવે જ્યારે ખાસ જરૂર છે, ત્યારે એ બધા અર્થો એક સાથે સારે, એવો આ “ પીરાણા પોગળ પ્રકાશ ” નો ઘટ્ટાંડ-લેદી ગોળો તૈયાર કરવામાં જ મહેં માફ સઘળું બળ ખપાવી દીધું છે, અને પૈસા, છુદ્ધિ, પરિશ્રમ, ખાંત અને અડગ હિંમત જેટલું જે કંઈ કરી શકે, તેટલું બધું કરી-સંઘડીને આ હબરો અન્યોનું તરવ માત્ર એક જ અંશરૂપે સર્વ કોઈની સેવામાં સાદર હાજર કરી મારી પવિત્ર અડગ ફરજમાંથી સુકા થઈ જાય છે.

આ વિચિત્ર પ્રસંગોની રૂપરેખા પૂરી કરતી વખતે મને એટલું તો જરૂર લાગી આવ્યું છેજ કે, જગતમાં આવજનો સંસ્કારી માનવ સમાજ, એક ટાંચણીથી એનજીન સૂધીના બધા નહાના મહોટા વિષયોને બહુ બહુ ન્યાય દ્રષ્ટિએ અર્થાં ચૂકવે છે, છતાં પણ અનેક સૈકાઓની ધૂળ-માટી નીચે દટાયેલા પીરાણા સતપંથના પોપડા ઉભેલી, સુસ્ત સતપંથીઓ, સુખીઓ કે તેમના ખાનાઓના અંધારા ખૂણામાં છુપાયેલા હબરો અંધોને સુધી, એ પંથના પ્રવર્તકોએ સત્ય ઇતિહાસ કે વૃત્તાન્તોને નામે ચીતરેલા હબરો કલ્પિત ચમત્કારો તેમજ પરચાવાળા, પીરો અને સ્થાપકોનાં બતાવટી જીવન ચિત્રોમાંથી હંસની પેઠે નીર-ક્ષીર ન્યાયે સત્યને તારવી, મુદાસર સચોટ પ્રમાણોનાં સાચાં મોતીઓ શોધી કહાડી, એ ગુપ્તવ્યાપી પીરાણા સતપંથનો ખરેખરો વૃત્તાન્ત ઇતિહાસ, કે તેના પ્રપંચ અને છલનીતિનો પૂરેપૂરો પ્રકાશ આજસૂધી કોઈપણ વ્યક્તિ કે સંસ્થા તરફથી બહાર આવેલો નથી. અને એ પૂર્ણ સ્વરૂપમાં બહાર ન આવે, ત્યાં સુધી હિંદુમહાસભા કે આર્ય સમાજના બહાર કાર્ય કરતોએને, પ્રાસિક પ્રમાણના ઉત્સાહી ચળવળ કરીને, અમારી તેમજ એ પંથમાં રચાયેલી અન્ય ધણી બંધિયાનાં હિંતચિન્તક ક્ષતિ સેપકોને, બહાર પડ્યાને, લેખકો અને પત્રકારોને, તેમજ જે બાબતમાં હમણા હમણા હૃદય પૂર્વક રસ લઈ રહેલી બહાર જનતાને આ વિષયનાં ઉજવલ સત્યો પૂરાં પાડવાની ખાસ જરૂર હતી. મારી પાસે એ સત્યો બહુવાની અનેક દિશામાંથી વારંવાર માંગણી થયા કરે છે, તેના ભેદ ભરમોના કડ્ડણરસિક વૃત્તાન્તો મ્હારે મ્હોઠે સાંભળી તેની સપિસ્તાર હકીકત રજૂ કરવાની ઘણા સ્નેહી તેમજ પરિચિત વર્ગ તરફથી સૂચનાઓ થયાં કરે છે, એ સર્વની એક સામટી અનુકૂલતા માટે-આ વિષયનું મ્હારી બહુ પિછાણનું સઘળું સાહિત્ય નિખાલસ દિલથી જનતાને ચરણે હાજર કરવા માટે બીજા યોગ્ય ન્યાય આપનારા ઉત્સાહી સમર્થ સાથીરનાં અભાવે, આકર્ષે મ્હારે નબળે

સળળે હાથે મેંજ માથે ઉઠાવવાની ધૃષ્ટતા કરી છે, તેની પરિસ્થિતિ અને મ્હારી શક્તિનો વિચાર કરી ઉદાર જનતા મ્હારી આ શુદ્ધ હૃદયની સ્નેહની સેવા સ્વીકારી લેશે; અને હવે આ હથિયાર હાથમાં આવતાં તેના સદ્ગુણોગ કરી, પવિત્ર હિન્દુજાતિનાં શ્રેયમાં મને સહાયક થશે એવી મ્હારી ઇચ્છા-આશાને પ્રાર્થના છે.

આમાર નિવર્ણન:—હવે અહિં આ રેખા પૂરી કરતી વખતે મ્હારે એક પવિત્ર ફરજ બજાવવાની બાકી રહે છે. અને તે મ્હારાં પરિષદ ઉપસંતનાં બહાર સેવા કાર્યમાં સીધી કે આડકતરી અમૂલ્ય મદદ કરનારા સ્વધર્મીઓની સત્પુરો અને સ્વધર્મ સંસ્થાપક સંસ્થાઓનો આભાર માનવાની છે. એ સર્વેએ પણ શુદ્ધ હૃદયથી એજ દિશામાં સાત્વિક પ્રવૃત્તિ કરીને, સ્વધર્મ સેવા માટે, સ્વપ્રયાસો હાથ ધરીને પવિત્ર હિન્દુધર્મના સરળમાર્ગમાં નડતા પીરાણા સતપથ જેવા કાંટાઓને દૂર કરવા માટે દેશ-કાલ-સ્થિતિને અનુસરતા યથા-શક્તિ, યથાભક્તિ પ્રશંસનીય પ્રયાસો આદરેલા છે. એ ધાપી પંથની પ્રપંચ-બળમાં ફસાયેલા મારા જાતિભાઈઓના ઉદ્ધાર માટે મ્હે અમ્હારાં ઉત્સાહી સુવકમંડળ સાથે જેમ વરસોથી બીડું ઝડપું છે, તેવીજ રીતે પરમાત્માની પ્રબલ પ્રેરણાથી પ્રોત્સાહિત થઈને, પોતાના જાતિભાઈઓને-સ્વધર્મી બંધુઓને એ કુટિલ પંથના કેળાનામાંથી છોડાવવા માટે, પોતાનાં તન-મન-ધનના મહાન્ ભોગે શુન્નરાતમાં સુરત પાસે બાઠા, બાટપુરના રહીશ ધર્મોચ્છી વીર ભાઈઓ શ્રીયુત છીમાભાઈ ભૂલાભાઈ ભગત, મુની હરિભાઈ દેવાભાઈ ભગત અને ભાઈ નારણજી ગોપાળજી માસ્તરે પણ કેટલાંક વરસોથી મહાન્ પરિ-યત્નથી એવીજ પ્રવૃત્તિ હાથ ધરેલી છે, અને એ ચળવળમાં અનેક ભોગો આપોને તેઓ આજસુધી સારી પ્રગતિ કરી રહેલા છે, તેમને પણ આ પ્રસંગે ધન્યવાદ આપી, સંપૂર્ણ સફલતા મળે, ત્યાંસુધી પોતાના પવિત્ર ઉદ્દેશને વળગી રહેવાની સંપ્રેમ લલામણુ કંઈ છુ'. તેમજ અમદાવાદવાળા શ્રીયુત રણુછાંડભાઈ દલસુખભાઈ ભગત પણ આજે વરસો થયાં એજ દિશામાં શુદ્ધ હૃદયથી પીરાણા-સતપથ વિરૂદ્ધ ધર્મસેવાનું પવિત્ર કામ કરી રહ્યા છે, તેમને પણ હું અંતરથી ધન્યવાદ આપી, પ્રભુપ્રીત્યે દેશ અને પ્રબંધના કલ્યાણ અર્થે પોતાના પુણ્ય પ્રયાસો આજુજ રાખવાની અરજ કંઈ છુ'. તેમજ અંબઈ આર્યસભાએ અને તેના સુખ વાળા "આર્ય પ્રકાશ" નામક સાપ્તાહિક પત્રે આ કાર્યમાં લાંબો સમય થયાં રસ લઈને સંગીન સેવા બજાવેલી છે, તેમજ અખિલ હિન્દની હિન્દુ ધર્મ મહા સભા સ્વપાયા પછી આજે કેટલોક સમય થયાં તેના કાર્યવાહકો પણ આ દિશામાં ઘણી પ્રશંસાપાત્ર-પ્રવૃત્તિ કરી રહ્યા છે. તેઓ સર્વેનો આ રથે શુદ્ધ અતઃકરણથી હું આભાર નિવેદન કરીને, અમારી

સુરત લજ્જામાં પીરાણા સતપંથની વિરૂદ્ધ ઝુંબેસ ઉઠાવનાર વીર બંધુઓ.

શ્રી. હીમાચલ જુહાપાલ

ગા. ૪૫ બા. ૫૨

શ્રી. મુળી હરીભાઈ

ગા. ૪૫ બા. ૫૩

શ્રી. નારાયણ ભારત

ગા. ૪૫ બા. ૫૪

પીસાણા સતપથનો ત્યાગ કરનાર વીરબંધુ

શ્રીયુત રણજીતભાઈ દલમુખભાઈ ભગત

કાઝીઆ જ્ઞાતિના સુધારક અમદાવાદવાળા

જાતિ તેમજ અખિલ હિન્દુજાતિ તરફથી તેમને હાર્દિક ધન્યવાદ આપું છું. તેમજ હજુ પણ ઘણું બાકી રહેલું કાર્ય કેવું મુશ્કિલ છે, અને તેને માટે કેવા ભગીરથ પ્રયાસોની જરૂર છે, તે મારા અનુભવના પ્રસંગોમાં સવિસ્તર આલોખેલું હોવાથી એ તરફ તેમનું ધ્યાન ખેંચી એ બધી ધર્મોત્સાહી વ્યક્તિઓ તેમજ સંસ્થાઓને, પોતાની આ દિશાની પૂણ્યપ્રવૃત્તિ વિશેષ જોર-શોરથી આજ રાખવાની હું આગ્રહ સહિત પ્રાર્થના કરું છું. અને મને આશા છે કે, આ સર્વ ધર્મ સેવકોના એકત્ર સંઘબળથી સતત પ્રયાસ ચાલુ રહેશે. તો પીરાણા સતપથ જેવા જૂના, જર્જરીત થયેલા ખડખડી ગયેલા પોકળપ્રપંચ દુર્ગને જડમૂળથી નાખૂત કરવાનું કાર્ય બહુ જ સહેલું થઈ પડશે. તેમજ મુંબઈ ઘાટકોપરના લોકપ્રિય પ્રભુપ્રેમી અને યોગમાર્ગ પ્રવાસી પૂર્વાશ્રમના એક ખંતીલા ભાટીયા ક્ષત્રિય જાતિના પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થ શેઠ તુલસીદાસ લક્ષ્મીદાસ સાંપ્રતમાં મસ્તખાવાળાં લાડકાં નામથી ઓળખાતા, સ્વધર્મોભિમાની, સ્વધર્મસાહિત્ય રસીક, સરલ સ્નેહભૂતિ ઉચ્ચત્યાગી, સ્વામીજી તુલસીદાસજીનો પણ મારે અહિં ખાસ આભાર નિવેદન કરવાનો છે. તેમણે મને પ્રેતસાહિત કરી, આ વિપરીત દેશકાળમાં પણ નિઃસંકોચે આ ગ્રંથપ્રકાશનું સત્કાર્ય ઉતાવળથી કરી લેવાની પ્રેમાગ્રહ ભરેલી ભલામણ કરીને મારા રંક પ્રયાસને વખાણી મારાં ઢીલાં પોચાં મનને બળવાન બનાવી દેવાની કૃપા કરી છે. એ મહાત્માનું જે મને પ્રેતસાહન ન મળ્યું હોત, તો આ ગ્રંથ પ્રકાશનનાં કાર્યમાં હજી પણ થોડો વધારે વખત નીકળી જાત; તે માટે એ સત્પુરૂષનાં ઉત્તેજન અને આશીર્વાદને શ્રદ્ધાસહિત સ્વીકારી, તેમનો હું અંતરથી અહિં આભાર માનું છું.

લી.

પટેલ નારાયણજી રામજીભાઈ કોન્ડ્રાકટર

ડે. વીરાણી: તાલુકે નખત્રાણા (કચ્છ).

શેઠ તુલશીદાસ વલ્લભદાસ ધરમજવાળા

જે ઉદારચિત્ત પાટીદાર જાંબુનો ફોટો આ સાથે સુકવામાં આવ્યો છે તે બાઇ જુજ સતમાં આવેલા ધરમજ મામતા વતની છે. એ બાઇજીનો જન્મ સંવત ૧૯૪૪ ની સાલમાં થયો હતો એટલે હાલમાં તેમની ઉંમર ૩૮ વર્ષની છે. ચરોતરના લેવા પાટીદાર ભાઈઓમાં તેમનું કુટુંબ જેટલું નામાંગિત છે તેટલુંજ જાતીદિલના કાર્યો કરવા માટે કડવા પાટીદાર જાતિમાં સુપ્રસિદ્ધ છે. ખાનદાનીના નસુના રૂપ સમરન પાટીદાર જાતિમાં ધણાં કુટુંબો છે છતાં જાતિ ઉન્નતિ અર્થે પ્રયાસ કરનારાં તો માત્ર આંગણીના વેદા ઉપર મજી સકાય એટલાં પશુ બાંધેજ દરે, સ્વકેશ પ્રત્યેની લાગણી, તે સાથે ઉદાત્તભાવ અને પાટીદારના યુગ્મોની મદદના આ બાઇશ્રીના કુટુંબમાં જે દેખાઇ આવે છે તેવી બાંધેજ બીજાં આમળ વધેલાં પાટીદાર જાતિનાં કુટુંબોમાં પ્રદર્શિત થાય છે, ખાનદાની પેઢી ઉતાર ચાલી આવે છે એ વાતની પ્રતિની આ બાઇશ્રીના કુટુંબમાંથી મળી આવે છે.

તુલસીદાસબાઇનો વિદ્યાભ્યાસ વધારે નહીં હોવા છતાં પોતાના ધંધાને સારી રીતે ખીલવી શક્યા તેનું કારણ પંદર વર્ષની નાની ઉંમરથી જ ધંધાએ પરદેશ ગમન શીકાણું. એટલી ન્દાની વયમાં આફ્રિકા જેવા દૂર દેશમાં ગયું વર્ષ રહી આવ્યા. દેશમાં આવ્યા અને ફરીથી પાંચ આફ્રિકા ગયા. પોતાના વડીલજાંબુ (બાઇશ્રી પરબુદાસ) સાથે વિદ્યાપત રહ્યા અને ત્યાં રહીને કાપડના ધંધાને લમનો અતુભવ મેળવ્યો. દેશમાં આવીને કાપડનો ધંધો શરૂ કર્યો યુગ્મમાં પેઢી ખોલી અને પરમાત્માએ તેમના ધંધામાં સારી ભરફન સુધી. જેમ જેમ આર્થિક સ્થિતિ સુધરતી ગઇ તેમ તેમ પોતાની આવકમાં રેનેડીઓ અને જાતિનો પણ કંઈક ભાગ છે એવી બાવના પણ સાથે સાથે વધતી જ આવી ! જ્યારે જ્યારે જાતિના વિદ્યાર્થીઓ તેમની મદદ માગવા જાય ત્યારે આપેજ ! કોઇને નિરંજન નદિ કરવો, સ્થિતિ પ્રમાણે કંઈક આપવું જ એ તેમની ઉદારચિત્તની વ્યાખ્યા ! વિદ્યાર્થીએ તે સિધ્ધ-વૃત્તિઓ આપવામાં તો ના કહેવાયજ નહિ ! “જાતિની સંમારિક સ્થિતિ સુધરે તો સારું” એ વાતનો જન્ય રેનેડીઓમાં જપાનો. હોય તેમાં પણ એટલીજ ઉત્કંઠા અને જ્યારે કચ્છ વિભાગના પીનાણાસતપથી બાઇઓની વાત આવે તરન જ તેમને એ પંથની રાફે જતા અટકાવવાનો પ્રયત્ન કરવા રોડોએતે આમદપૂર્વક બહાણણ કરે. પોતાથી જનની મદદ આપવાની કિલ્લુકતા તો એમના રૂપે રૂપે દેખાઇ આવતી હોય કચ્છ વિભાગની પાટીદાર પરિવહની ગ્રીષ્ઠ એક જ્યારે સુખમ ખાતે ભરવાની નહીં થઇ ત્યારે-એમ્બેડે પાણેથી શી લેતી નહિ-એ વાતની બહામણ પણ એમણે જ કરેલી. અને પરિપહના ખર્ચનો એટો ભાગ પણ એ બાઇજીએ જ કંપાડી લીધો હતો ! કોઇ પણ વિભાગના જાતિ બાઇની ઉન્નતિ પ્રત્યે લાગણી ધરાવનારો આ કરતાં બીજાં વિશેષ પુરાવો શું હોઇ શકે ? પીનાણાના અધર્મ-સુકત પંથને પાટીદાર જાતિમાંથી નિર્મૂળ કરવાના શૂન્ય કાર્યમાં તેમની અપાર ઉત્કંઠા જેવામાં આવી અને જે પ્રકારે કચ્છ વિભાગની ઉન્નતિ અર્થે મદદ કરી શકાય તે પ્રકારે અમે જ્યારે જ્યારે મદદ માગી ત્યારે આપીને તે બાઇજીએ અમારા કચ્છ વિભાગના બાઇઓને મોટા ઝણી જતાવ્યા છે. પરમકૃપાળુ પરમાત્મા એ બાઇશ્રીને અને એમના સહકૃદ્ અને દીર્ઘાશુષ્ય બક્ષો અને જાતિદીલતાં અનેક કાર્યો તે બાઇશ્રીના કુટુંબ હરેનક થાઓ, એવું ધરમ કૃપાળુ પરમાત્મા પસિ થાવું છું.

દાનવીર પાટીદાર જીવું

શ્રી: તુલસીદાસ વલ્લભદાસ પટેલ

ગામ ધર્મજવાળા

પીરાણા સતપંથની પોલ

અને

સત્યનો પ્રકાશ.

પ્રકરણ ૧ છું.

“ ભારતનું પ્રાચીન ગૌરવ. ”

(હિંદનાં ગત ધાર્મિક જીવનની ટુંકી રૂપરેખા.)

કલ સૃષ્ટિમાં શિરોમણી સ્થાને શોભી રહેલો, ભગવાનની અસીમ કૃષ્ણાનો અધિકારી, દેવવંદિત, પુરાણપ્રસિદ્ધ, ભારત-વર્ષ જગતની તીર્થભૂમિ-દેવભૂમિ જ છે ! એ હિંદુસ્તાનનો ત્રિકાલાતિત મહિમા તો, વિશ્વવિખ્યાત જ છે ! આ પવિત્ર ભારતનાં મહિમો, જગતમાં કેણે નથી ગાયાં ? સુરેન્દ્રનાં નંદનવનને પણ લલળા પમાડે એવો સુંદર, દેવોને વસવા યોગ્ય, વિમલતીર્થ રૂપ, રૂપિ-સુની અને મહાસાગી મહર્ષિઓનાં ઉચ્ચ તપતેજથી ઉજ્જ્વલ, તેમજ પારમાર્થિક-ભાવનાવડે પુનિત, ઇતિહાસિક સકલ સુખોની પરાકાષ્ટાએ પહોંચેલો, ચારે વર્ણોરૂપી અભેદ, સુદૃઢ હિવાલોથી વિભૂષિત અને સુરક્ષિત, આ પ્રાચીન આર્યાવર્ત, હિમાલયનાં ગગનચુગિત શિખરોથી આરંભીને, દરશાનની દિગંતકીર્તિને હીપાવતો, એક વખતના સુવર્ણસંજિત સિંહલકીપર્વત, કેવો શોભી રહ્યો છે !

આજે પડતીના સમયમાં પણ, જડજગતનું ઉપકાસ કરતો, આજસુધી લગ્ન મસ્તક કરીને, કેવો તે અચ્છ લેહો રહ્યો છે ! શી તેની મહત્તા ! કાળ તેની કીર્તિને ભૂસી શકે તેમ નથી ! મનુષ્ય તેના મહિમાને કોઇ કાલાન્તરે પણ ભૂલી શકે તેમ નથી ! કુદરતની અલૌકિક સૌન્દર્યવાદિકા સમાન, કાશ્મીરથી કોમાર્યના પવિત્ર પ્રભાવને જાળવનારી કન્યાકુમારીના છેક છેલ્લાં ખિંદુ સુધી, ઉત્તર દક્ષિણમાં તે લંબાયેલો, સમુદ્રતીરે નિંદ્રાસમાધિ લોગવી રહ્યો છે ! અને આતુર્વર્થના લેહને પણ અભેદમાં ગાળી નાંખનારી, પ્રબળ પ્રતાપી આર્યોની અધાવધિ જળવાઈ રહેલો, અરોપ અભેદ-સત્તાનું સ્મરણ કરાવનારી, પૂર્વમાં ઈશ્વરી ઐક્યરથને હાંકનારી પવિત્ર જગદીશપુરીથી લઈને, લલિતકલાનિધાન લક્ષ્મીપતિ શ્રીનારાયણનાં લીલાનિકેતન જેવા

કચ્છપ્રદેશમાં આવેલાં શ્રી નારાયણસર તીર્થક્ષેત્ર સુધી, તેમજ મહાભાર-
રતના મુખ્ય અધિનાયક સોળકલાનિધાન, નંદનંદન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રની સુવર્ણ-
મંડિત દ્વારકાપુરી પર્યંત, હિંદની વિશાળી ચતુર્દિશાને વિંટળાઈ વળેલો, એ
દિવ્ય પ્રદેશ કેવો શોભી રહેલો છે ? એ પવિત્ર દેશ, એક વખતે, જગતના
સર્વ દેશોમાં શ્રેષ્ઠત્તમ સ્થાને વિરાજી, જ્ઞાનગૌરવથી ગાજી, સકલ
સૃષ્ટિમાં ઉત્તમ અલંકાર રૂપે રાજી રહ્યો હતો. તેમજ સચરાચરમાં સ્વાતં-
ત્ર્યગાન કરતો, સાઆન્ય-સુખના સ્વર્ગસમાં ઉચ્ચ શિખર ઉપર સદર્પે બિરાજી
રહ્યો હતો. જેમાં ધર્મ, શિક્ષણ, સમાજ, શાસન, વાણિજ્ય, હુન્નર, કલા, અને
વિશ્વસેવાદિ આદર્શરૂપ અનેક જીવનધર્મોની યથાયોગ્ય પ્રકારે વહેંચણી કરી,
ભારતવાસીઓ પોતાના દેવદુર્લભ માનવજન્મની સફળતા કરવાને, ચારે વહોંરૂપી
સુંદર અલેખ વ્યવસ્થા વિરચીને, આઠાણુ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય, શૂદ્ર, એવા ચતુ-
વિધવહોં પોતપોતાના ધર્મો જાળવી-પાળીને, સ્વદેશનું ગૌરવ સગવેં સંભાળી
રહ્યા હતા. આઠાણુ, વેદ-વેદાંગમાં પારંગત થઈને, સ્વધર્મનું પ્રેમથી પરિપાલન
કરતા હતા. ક્ષત્રિયો સર્વવહોંનું દુઃખ તથા ભયથી રક્ષણ કરવાને, સદાય
શૌર્ય સહિત શસ્ત્ર ધારણ કરીને, પોતાની ગૌ-આઠાણુપરિપાલક પદવીને દીપાવી
રહ્યા હતા; એટલુંજ નહિ, પરંતુ જરૂર પડે ત્યારે, સ્વદેશ અને સ્વધર્મનું
પ્રાણાન્ત પર્યન્ત સંરક્ષણ કરવાને તત્પર રહેતા. ખંતીલા, સાદા વૈશ્યો, અર્થ-
શાસ્ત્રના ઉંડેશ નિયમેને સાચવી, ખેતી અને વાણિજ્યની પ્રમાણિક પ્રવૃત્તિ
કરીને, તેમજ ઠાણેને ઉછેરીને, ધન કમાતા અને પ્રજાને પોષતા હતા. શૂદ્રો
પણ, પ્રેમથી એ ત્રણે વહોંને પોતાના પૂજ્ય સ્કંભજી તેમના તરફથી મળતાં
રક્ષણ-પાલનમાં શતોપી જીવનગાળીને, એ પૂજ્યોની નિઃસ્વાર્થ સેવા કરવામાં
પોતાની સાર્થકતા સમજી રહ્યા હતા. આ સર્વ ઉપરાંત વળી પવિત્ર ભારતદેશ-
ની સર્વોત્કૃષ્ટ મહત્તા તો એ હતી કે, સ્વધર્મનિધાની સભજડ સોનેરી સાંકળમાં
ખંધાયેલું, ધર્મપરાયણતાના ગહન અન્ધમાં ગુંથાયેલું, અને વૈદિકજીવનના વિદ્યુત
તારોથી જડાયેલું, દરેક વહું પણ, પોતાના પવિત્ર વેદોની આજ્ઞાનાં પરિપાલન
માટે, તેમજ પોતાનાં નિષ્કલંક કુલાભિમાનને જાળવી રાખવા માટે, પોતાનાં
જીવન-સર્વસ્વનું આત્મબલિદાન આપવાને, પણ કહી શકે તેવું નહોતું ! કારણ
કે:—“ સંભવિતસ્ય વાકીર્તિ મરણાદ્વિરિચ્ચતે ”—પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થને મન, અપકીર્તિ
તો, મરણ કરતાં પણ વધારે દુઃખરૂપ હોય છે. એ તેમનો મુદ્રાલેખ-તેમનું
મુખ્ય જીવનસૂત્ર હતું. આજે એવા આદર્શરૂપ પ્રબલપ્રતાપી દિવ્યદેશનો સર્વ
પ્રકારે ઘેર અધઃપાત થતો જોઈને, કયા હૃદયવાન ભારતપુત્રનો આત્મા
જ્ઞાનિથી ઉકળી આગા વિના રહેશે ? કયા માતૃભક્તે હિંદુની આંખોમાંથી
ઉનાં આંસૂઓ નહીં વહે ?

આપણા દિવ્યદેશની આવી અધઃસ્થિતિ ક્યારથી થઈ? એ પ્રશ્ન વિચારતાં જણાય છે કે, પ્રાચીન વેદકાળનો સ્વર્ગીય સત્યયુગ પરિસ્થિતિ થયો, અને દ્વાપર-ત્રેતાનાં પગલાં થતાંજ, માનવ જીવનની પથ્યવૃત્તિયો વિશુદ્ધ આર્થ-જીવનમાં પ્રવેશ કરવા લાગી, ત્યારથીજ તેનો આરંભ થયો; તે દિવસે દિવસે ખરાબ થતી, કુટિલ કલ્હીકાલના આરંભમાં મહાભારતનાં ઘોર મહાયુદ્ધ પછી તો, છેકજ પતનની પરિસ્થિતિમાં જઈ પહોંચી. એ વિનાશક વિગ્રહ પછી તો, ભારતભૂમિ, દિન પ્રતિદિન સામાન્ય મ્યુતિનેજ પામતી જતી હોવા છતાં, આજથી ૮૦૦-૯૦૦ વર્ષ પહેલાં-એટલે કે ગિઝની ઘોરી, ગુલામ, મોગલ આદિકૃર ચલન ભતિઓના પ્રવેશ તેમજ આક્રમણો શરૂ થયાં; ત્યાંસુધી તો, -જગતની બીજી બધી પ્રજાઓ કરતાં તે ઘણી ઘણી વાતે સ્ફટીઆતી હતી. અને સાધારણ રીતે ઘણી સંતોષકારક રીતે, તેની આંતરિક સુખશાંતિ તેમજ યશ કીર્તિ જળવાઈ રહી હતી. લખવાનું તાત્પર્ય એજ કે, એ સમયે પણ દ્રવ્યલોભથી લલચાઈ આવેલાં, વિદેશી ચવનોનાં ટોળાંઓને, પોતાનો પ્રતાપી હાથ ખરાબર ખતાવી શકે, એવા ભારતના અનેક જુદા જુદા પ્રદેશો ઉપર પોતાનો સુખરૂપ અધિકાર ચલાવનારા, અને પોતાના દિવ્ય ક્ષાત્રતેજને ધારણ કરી, જનનીની કૂખને દીપાવનારા, અનેક ક્ષત્રી નૃપવીરો, ગુફામાં રહેલા સિંહોની પેઠે, આ દેશમાં કામેઠામ શોભી રહ્યા હતા.

ભારતની પવિત્ર ભૂમિપર પહેલ વહેલો પગ મૂકનારા પરદેશીઓમાં, ઇ. સ. પૂર્વે ૩૦૦ ને આશરે મહારાજ્યપદે જઈ પહોંચેલા ગ્રીસદેશના મહાન સીકંદર પાઠશાહે, મહાન એલેક્ઝાંડરે સમ્રાટપદના લોભથી, પૃથ્વીના અનેક દેશો ઉપર એ વખતે વિજય મેળવી લીધો હતો, અને છેવટે ભરતખંડની પણ તેણે સુલાકાત લીધી! પરન્તુ કુદરતથી સુદૃઢ રીતે રક્ષાયેલા, આ પવિત્ર દેશનાં, સિંહદ્વારોમાં પેસતાં જ, મહાત્મ પૌલસ્ત્ય વંશના શૂરવીર રાજાઓએ, કમ્ભર કસીને, તેને સમાન યુદ્ધથી યથોચિત આવકાર આપી, આર્યોનાં યોજ-સનો સારો પરિચય કરાવ્યો! એ ક્ષત્રીય વીરોની શૌર્ય-પ્રતિભાથી અંબાઈ ગયેલાં, મહાન સીકંદરનાં વિશાળ લશ્કરે, યુદ્ધમાં વિજય મેળવેલો હોવા છતાં, પોતાની જાંઠગીનાં સંરક્ષણ માટે, જલદીથી સ્વદેશ પાછા ફરવાની હઠ કરી. એથી એલેક્ઝાંડરને તરત પાછા ફરવાની ફરજ પડી. તેના સૈનિકો ખરાબર સ્થંભજ ગયા હતા કે, આવા પ્રતાપી રાજાઓના દેશમાં આગળ વધવું, એ તો સિંહની ગુફામાં માથું ઘાલવા જેટલું જ ભયંકર અને દુર્ઘટ સાહસ હતું. એટલે સીકંદરને નિરૂપાયે ચંબળને નાકેથીજ પાછા ફરવું પડ્યું હતું.

ત્યાર પછી ઇસુના છેક દશમા સેકા સુધી તો, બીજા કોઇ પણ પરદેશી, કે પરધર્મી રાજાએ, આ બળવાન હિંદુસ્તાન તરફ દ્રષ્ટિ ફેંકવાની પણ હિંમત કરી નહોતી; પરંતુ ત્યાર પછી દુર્દેવ યોગે ભારતવર્ષને સૌભાગ્યસૂર્ય, અસ્તા-ચલની નીચી ટેકરી ઉપર ઉતરવા લાગ્યો; કેમકે તેના સહભાગ્યના પ્રતાપી દિવસો, એ વખતે પૂરા થયા હતા. તેના ગૌરવરવિ, સમીપ આવતી સંધ્યાને ચરણે શિર ઝૂકાવીને, પોતાનો તેજસ્વી પ્રતાપ સંકેલી, પશ્ચિમના શીતલ દિગંત તરફ આગળ ડગલાં ભરી રહ્યો હતો. ભારતનું દશાચક્ર એ વખતે અવનતિના વિનાશકારક ચીલા ઉપર ચઢી ચૂક્યું હતું.

એ વખતે વીર ક્ષત્રીયજાતિ રજોગુણ પ્રધાન બની જવાથી, અને સર્વત્ર વિજયકંઠે વાગવાને લીધે વધી પડેલા અધ્યર્થમદથી છકી જઇને, છેક જ આગસ્ટ, વિલાસી અને બેદરકારી બની ગઈ હતી. દેશ અને ઇર્ષાથી પરસ્પરના વિરોધોની કલકલગાલા ઠામેઠામ સળગી રહી હતી, એથી તેમનામાં અંદર અંદરની ફૂટ, મતસર, કલેશ, દેષાદીક દુર્ગુણોથી, તેઓ બંને ધર્મોભિમાની હોવા છતાં, તેમનાં ત્રિવિધ બલસામર્થ્યમાં વિનાશકારક ઉધાઈઓ લાગવાથી, ષડતીની શરૂઆત થઈ ચૂકી હતી.

પ્રથમ તો એ વખતે દાહિર નામના એક પરધર્મી રાજાએ સિંધુ નદી આગળીને પડોસમાંથીજ હિંદી-રાજાઓ ઉપર આક્રમણ શરૂ કર્યું. ત્યાર પછી થોડા જ સમયમાં ઇસ્લામી ધર્મજનૂનથી ઉશ્કેરાયેલા સળકતગીન, મહમ્મદ ગિજની, શહાબુદીન આદિ ચવનોએ પણ વારંવાર હિંદુસ્તાન ઉપર ચાલુ ચઢાઈઓ કરવા માંડી ! તેમણે અનેક સવારીઓ કરીને નિર્દય લૂંટો ચલાવી ચોમરથી આ દેશનું અડળક ધન હરણ કરી લીધું. આવા સોના જેવા સમૃદ્ધ દેશની સમગ્રી સંપત્તિ લૂંટી લેવી, અને એક કોડી પણ હિંદુભિમાં નરહેવા દેવી, એવી તેમની દુષ્ટદાનત સ્પષ્ટ દેખાઈ આવતી હતી. એટલું જ નહિ, પણ નાણુક અને સ્વરૂપવતી હિંદુ રમણીઓને પણ પોતાની દાસીઓ બનાવી, તેમની અમૂલ્ય શીયળસંપત્તિ લૂંટી લઈને, તેમના પવિત્ર પાતિવ્રત્ય ધર્મને ભંગ કરી, તેમને વટાળી, છેવટે બળભેરીથી હિંદુધર્મનાં બીજનો પણ સર્વથા નાશ કરવાની તેમણે હિંમતભરી આશાઓ બાંધી હતી ! તેમની અતિ તામસિક પશુવૃત્તિ, ધર્મભ્રષ્ટકારક છલનીતિ, હિંસક વનપશુઓ જેવો ક્રૂર સ્વભાવ, ધર્મજનૂનથી છલોછલ ઉભરાઈ રહેલું તેમનું શારીરિક પશુબળ, અને તેમની નીચ વિષયલેપટતા, જેવાં અનેક ઝનૂની કારણોથી આ પવિત્ર સાહિત્યવૃત્તિના દેશમાં હાહાકાર વ્યાપી રહ્યો ! હિંદુનું એ અત્યાચારો વડે એકાએક પરિવર્તન થવાં લાગ્યું !

દિલ્હીના તખ્તપર એ વખતે અતિ સૂચીર પૃથ્વીરાજ જેવો મહાન પ્રભાવશાળી રાજા રાજ્ય કરી રહ્યો હતો, અને ગુજરાતમાં ભોળા ભીમદેવ સમાન અનેક સૂરા શત્રિયવીરો શોભતા હતા; પરંતુ સંયુક્તા અને ઇન્દ્રન કુમારી જેવી સુંદર રાજ્યકન્યાઓ માટે તેઓ પરસ્પર દ્વેષીઝગડીને નખળા પડી રહ્યા હતા. એવામાં જ આ પરિસ્થિતિની ખાતમી મેળવી લેનારા કાબેલ મહમ્મદ ઘોરીએ કાબુલથી એકાએક હિંદુસ્તાન ઉપર ધસી આવીને, તેમના ઉપર એક પછી એક ચઢાઇઓ કરવા માંડી, તેનું પરિણામ ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ અને સર્વવિદિત હોવાથી, અહિં તેનો ઉલ્લેખ કરવાની કશી જરૂર જણાતી નથી. સુરાવાચકને એ પણ વિદિત જ છે કે, અનેકવાર વીર પૃથ્વીરાજના અસીચ બળથી હારીને પાછો નહાસી જવા છતાં, છેલ્લીવાર શાહપુટ્ટીન ઘોરીએ, ઉઠાર અને પરાક્રમી વીરપૃથુને કેદ કરી, દિલ્હીની ગાદી ચૂંટાવી લીધી ત્યારથીજ વિદેશી, વિધર્મી, સુસલમાની કુટિલ રાજ્યની, આ પવિત્ર દેશમાં પહેલપહેલી શરૂઆત અને સ્થાપના થઇ. એ મહમ્મદઘોરીએ, પાછળથી પરાક્રમી ભીમદેવના પ્રબલ પ્રયત્નો છતાંય કુસંપથી નખળી પડી ગયેલી, ત્હોની સેનાને એક યુદ્ધમાં હરાવીને, પવિત્ર તીર્થક્ષેત્ર પ્રભાસપાટણ લૂંટી લઇ, સોમનાથની પવિત્ર પ્રતિમાને તોડી, તેના ત્રણ કટકા કર્યા! અને મંદિરનાં સુંદર સુખડનાં કમાડો સાથે તેમને કાબુલ મોકલાવી દીધા! ત્યાં તમને સુસલમાની મસલૂદનાં પગથીયાંમાં જડી દેવામાં આવ્યા! હુસાંગી હિંદ અને હિંદુધર્મનું આથી વિશેષ દુર્દેવ બીજું કયું હોઇ શકે?

ઇતિહાસનાં નજરે વિચાર કરીએ, તો જણાય છે કે. સુપ્રસિદ્ધ જયચંદ્ર-કન્યા-સંયુક્તાનાં હરણના કલેશ જનક પ્રસંગથીજ કેનોજરાજ જયચંદ્રની મતિ વિક્કરી! તેને કુસંપ વધારીને અખિલ દેશને પરાધીન અને તારાજ બતાવવાની કુમતિ પેદા થઇ, અને તેના ગૃહવિરોધ તેમજ દેશદ્રોહથીજ, પૃથ્વીરાજનું પ્રબળ, તેમજ રાજપૂતોનાં નામનિશાન પણ આ દેશમાં કાયમ ન રહે, એવી શોકજનક પરિસ્થિતિ ઉત્પન્ન થઇ! ઠામઠામ આંતરિક વિગ્રહો અને ગૃહ-યુધ્ધો ચાલુ થયાં. એ ભાઈ ભાઈ વચ્ચે ચાલેલી, લાડાઇની મહા-મારીમાં દેશનું વીરત્વ, દેવતા અને સત્ત્વ ચૂસાઈ ગયું. આ ભધાંનું કારણ ખારીક નજરે નિરીક્ષણ કરીએ તો, હિંદુઓનો ગૃહકલેશ, પરસ્પરનાં હાડવેર, એકબીજાની ઈર્ષા, દ્વેષ અને વિષય લપટતા, એજ મુખ્ય જળાય છે, અને એ તકનો લાભ લઇને, પરધર્મી સુસલમાનોએ પોતાની કપટપદ્ધતિ, ફરતા, અને છલનીતિને પ્રતાપે નખળા પડેલા, એ વખતના સઘળા પ્રસાક્રમી રાજપુતોને કપટયુધ્ધોમાં હરાવી, જેર કરી, પોતાની નીચતા અને નર્વ્યત્તથી તેમને છેકજ છૂંદી નાખ્યા!

એ વખતેજ રાજપુતો સીવાય ઉત્તર હિન્દુસ્થાનમાં—ગુજ્યત્વે કાશ્મીરની આસ-
પાસનાં પદેશોમાં એક અતિ શૂરવીર નવી પ્રજા પણ ધીમે ધીમે અસ્તિત્વમાં
આવતી જતી હતી. એ વીરજાતિ પાછળથી ભારતના ઇતિહાસમાં, શિખજાતિ
નાં નામથી ઘણી પ્રસિદ્ધિમાં આવી ચૂકેલી છે. એ વીરજાતિએ, પણ સ્વદેશ
અને સ્વધર્મનાં પવિત્ર ક્ષેત્રોમાં, રાજપૂતોની પેઠેજ, ઘણા મહત્વનો ભાગ ભજવીને
હિંદના રાજનૈતિક અને ધાર્મિક ઇતિહાસમાં 'પોતાનું' નામ અમર કરી લીધું છે.
એ જાતિના આદિ પુરૂષ ગુરૂનાનકે એક પ્રસિદ્ધ સંતપુરૂષ થઈ ગયા. જત,
રાજપૂત પંજાબી, અને પેશાવરી લડાયક જાતિયોમાં તેમણે પવિત્ર વીરધર્મનો
પ્રચાર કરીને, નવો શિખસંપ્રદાય સ્થાપ્યો હતો. મહાત્મા નાનકેની ગુરૂગાદીપર
ક્રમેક્રમે અનેક પ્રતાપી ધર્મગુરૂઓ થઈ ગયા. અને તેમણે સ્વદેશ તેમજ સ્વ-
ધર્મની રક્ષા માટે, ઘણાં ઘણાં ઇતિહાસ-પ્રસિદ્ધ પરાક્રમે કરી બતાવ્યાં છે.
અહિં તેમના ઉદ્દેશનું કંઈ વિશેષ પ્રયોજન નથી. માત્ર એટલુંજ અત્રે લખી
જણાવવું બસ થશે કે, પોતાના પ્રાણાધિક ધર્મની રક્ષાને માટે, તેમણે અનેક
પ્રમુલ યવનબાદશાહો સ્કામે હથિયારો ઉઠાવી, પરાક્રમી ક્ષત્રીયોને છાત્રે એવો
વીર પ્રતાપ બતાવી આપ્યો છે. સરહાર તેગસિંહ અને બાદલસિંહ
જેવા શિખ નરવીરાને નિર્દય યવનશાહે રીબાવી રીબાવીને મારી નાંખ્યા;
છતાં પણ મરતાં સુધી તેમણે પોતાના પવિત્ર ધર્મનો કઠિપણુ ત્યાગ કર્યો
નથી, અને પોતાની શાહજાદી તેમજ રાજગાદી આપવા જેવી મ્હેન્ટ શાહોની
પ્રમળ લાલચોને પણ, તેમણે દહતાથી ઠોકરે મારી, પોતાના શુદ્ધ હૃદયની
અને ધર્મપ્રાણુતાની મહત્તા સિદ્ધ કરી બતાવી છે. એ ગુરૂગાદીપર દશમ
મહાન પુરૂષ જગવિખ્યાત, વીરકેશરી, ગુરૂ ગોવિંદસિંહ થયા. તેમનાં સાહસ
અને પરાક્રમની તો કંઈ પરિસીમાજ નહોતી ! ન્હાની સરખી શિખસેના સાથે,
સાધનોના સંપૂર્ણ અભાવ વચ્ચે પણ તેણે દિલ્લીની મોગલાધીને યરથરાવી
નાંખી ! મોગલ શહેનશાહને એક ઉપર એક છછડો લગાવી, શીકરત પમાડી,
તેણે પોતાનાં બીમપરાક્રમેવડે, મોગલ શહેનશાહતના સાંધાજ દીલા કરી નાંખ્યા.
એ સમયે સફગુરૂ ગોવિંદસિંહના ક્ષાત્રતેજપોષક વીરઉપદેશથી અને સહાયથી
મહાન શૂરવીર શિખજાતિએ રાજપૂતોની પેઠેજ 'પોતાનું' ગૌરવ વધારીને, ઉત્તર-
હિંદમાં 'પોતાનું' ધર્મરાજ્ય સ્થાપ્યું. અને રાણા રણજીતસિંહના સમયથી તો
હિંદ,—સ્વરાજ્યની મજબુત જડ પંજાબમાં નંખાઈ ગઈ હતી. સ્વધર્મ અને
સ્વરાજ્યનાં રક્ષણને માટે, એ વખતે લાખો શિખ-બંધુઓએ, પોતાના અમૂલ્ય
પ્રાણોનાં માંધાં બલિદાન આપ્યાં છે. એમની વીરતાની વાત પણ, ઇતિહાસમાં
સુપ્રસિદ્ધજ છે. છેવટે તેના છેલ્લા વંશધર નર * કેસરીવીર રણજીતસિંહને,
વિદેશી-વિધર્મીઓએ કેવી છલનીતિ અને પ્રપંચબાણથી હાવપેચના આંટામાં

લઈને પાપમાલ કયો હતો, એ તો ઇતિહાસવિદિત બહુપ્રસિદ્ધ વાત જ છે. હંબરો ધર્મચંદ્રી શિખોનો તુરંત રાજ્યલોભનાં પાપવટે વિનાશ કરી, તેમને હરાવીને, કેવીરીતે તેમને તારાજ કીધા, એ પણ વિચારવાનું વાંચકોથી કંઈ અબળયું નથી. રણજીતસિંહનાં પતન પછી, તેની સાધ્વી સ્ત્રી, વીરાંગના રાણી ચંદાબાઈએ પણ પોતાની વીરહાકથી વિદેશીઓની વિપુલ સેનાને ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય પોકરાવી હતી. તેના સ્મરણમાત્રથી આજસુધી ભારતની, એવી વિભૂષિત યોદ્ધા-અદૃશ્ય બનેલી-વીર રમણીઓને માટે, અનેક સ્વદેશહિતેવી હૃદયમાં સખેદ સન્માનના પવિત્ર ભાવો જગૃત થયા વિના રહેતાજ નથી. ખેદ એટલા માટેજ કે, એવી શૂરી કુત્રાણી અને શિખચત્રારીઓના જેવી ધર્મપ્રાણ અશિજવાલામય દિવ્ય-જ્યોતિષો, આજે ભારતના ધાર્મિક યશકુંડમાંથી જૂઝાઈને અદૃશ્ય થઈ ગઈ છે. તેજસિંહ, ગોવિંદસિંહ, રણજીતસિંહ, પ્રતાપ કે શિવાજી જેવા નર-વીરોને પ્રગટ કરનારી, એ સિંહણો આજે આ ભૂમિમાં ક્યાં છે ? ગુરૂગોવિંદ અને સમર્થ જેવાને અંકમાં ઉછેરનારી, એ અબળા કહેવાતી, પણ પ્રબળા સિદ્ધ થઈ ચૂકેલી, એ દેવીઓ આજે આ હીનભાગી દેશમાં ક્યાં છે ! દુર્ભાગી ભારતની ભૂમિ દૂષિત થઈ, ખીજ દૂષિત થયાં; ક્ષેત્ર બગડ્યું; કૃષિ બગડી ! પછી પાકની પરિપક્વતા તે ક્યાંથી સંભવે ? છતાંય પ્રભુકૃપાએ, હિંદુજાતિ આજસુધી જીવન ટકાવી રહી છે, એ કેલું આશ્ચર્ય ?

મહાભારતનાં ઘોર-યુદ્ધથી આરંભાયેલો, હિંદુનો આ અનેરો-ભયંકર-દુર્ઘવયોગ, કુરુક્ષેત્રના કારમા દિવસથી લઈને, છેક યવનોના રાજત્વકાળ સુધી-એટલે કે છેલ્લા મૌગલપાદશાહ બહાદુરશાહ જફરના સમય સુધી-કિંન પ્રતિદિન વધારેને વધારે ભયંકર સ્થિતિનાં દર્શન કરાવી રહ્યો છે ! છતાંય ત્યારથી આજસુધી હિંદ પોતાની દિવ્ય જીવન જ્યોતિને આછી આછી પણ ટકાવી શક્યો, એ માત્ર હિંદુધર્મનાં સુદૃઢ બધારણ અને હિંદુજાતિનાં ધર્મ-ભિમાનનોજ પ્રભાવ હતો. આર્યોની વર્ષગણના અને તેમની ઐતિહાસિક નોંધો પ્રમાણે, કલિના આરંભથી આજસુધી લગભગ છ હજાર વર્ષના વિશાળ અન્ત-રાયમાં હિંદુજાતિ અને તેના સનાતન વૈદિકધર્મ ઉપર જૂદી જૂદી દિશાએથી ચઢી આવેલી જૂદી જૂદી વિદેશી, વિધર્મી પ્રજાઓનાં અગણિત આક્રમણો થયાં છે. હિંદુઓના સનાતન ધર્મને યુદ્ધિમાંથી નાબૂદ કરવાના નિશ્ચયથી એમાંના ઘણા આક્રમણકારોએ, સનાતન વૈદિક ધર્મનાં પવિત્ર કલ્પવૃક્ષ ઉપર સહઆ-વધિ વજ્રધાતો અને કુહાર-પ્રહારો કર્યા છે. તલવારથી, ત્રાસથી, જુદમ અને અન્યાયથી, હિંદુઓને બળાભેરીથી વટાવવાના, તેમજ લોભ, લાલચ, લાંચ, અને સ્નેહભગપણનાં શામલેદ પડે, તેમને ધર્મજાલ કરી, પોતાનામાં મેળવી લેવાના, પણ એ વિદેશીઓએ હંબરો પ્રયત્નો કર્યા છે. આજસુધી એવા કંઈ

કંઈ નરમ-ગરમ-અચત્નો ચાલુ છે; છતાં પણ હિંદુજાતિ અને હિંદુધર્મનો નાશ કારવામાં આજસુધી કોઈ વિધર્મી પ્રજા કે રાજસત્તા ફાવી શકી નથી, તેનું કારણ હિંદુઓના સનાતન ધર્મની મહત્તા, તેની સુવ્યવસ્થા અને ઈશ્વરી સત્યના મદાર ઉપર રચાયેલું, તેનું નિષ્પક્ષપાત-નિમગ્ન બંધારણ છે. રૌમ, ગ્રીસ, મીસર, બેબીલોન, સીરીયા, અરબસ્તાન વિગેરે અનેક મહારાજ્યો એટલા આરસામાં તો ઉભાં થયાં, તેઓએ પોતાના દિવસોમાં પ્રબલ પ્રભાવ બતાવ્યો, અને આકાશમાંથી ખરી પડતા તારાઓની પેઠે, તેઓ કાલાન્તરે ચોડાજ સમયમાં પાછાં લય પણ પામ્યાં; પરંતુ હિંદુઓનું ધર્મરાજ્ય-તેમના સનાતનધર્મનું અમૃત વૃક્ષ તો વિરોધીઓના કળશે જીવલેણ ગપાટાઓ વચ્ચે, શત્રુઓ તેમજ કુદરતના પ્રચંડ બળવાતો અને તોફાનોને ઝીલતું આજસુધીમાં એ પાંચ કરોડ ઉપાસકોને ગ્રામવવા છતાં, એવુંને એવુંજ ટકી રહ્યું છે, અને પચીસ-ત્રીસ કરોડ પવિત્ર આત્માઓ ઉપર, પોતાનું આધિપત્ય ચલાવી રહ્યું છે, એ પ્રતાપ હિંદુઓના મજબૂત, સુંદર પવિત્ર અને સાત્વિક ધર્મબંધારણનોજ છે. સનાતન હિંદુધર્મનાં એ ઉદાર અને સુંદર બંધારણનું સવિસ્તર સ્વરૂપ આગળના કેપ્ યીજ પ્રસંગે આંકી બતાવવાની અભિલાષા સહિત, હવે એ પુરાણ પ્રસિદ્ધ ભારતનું ધાર્મિક જીવન કેવી રીતે રૂપિત અને કલૂપિત થવા લાગ્યું, તેનો કંઈક વિચાર કરવામાં આવે છે.

પ્રકરણ ૨ જી.

“ ઘેઢીકે સનાતન ધર્મની શિથિલતા, અને યૌજ્ઞધર્મનો પ્રભાવ. ”-

પ્રથમ પ્રકરણના ઉલ્લેખાનુસાર મહાભારતના દુર્ભાગી સમય પછી, હિંદુ જાતિની દશા પણ દિવસે દિવસે બગડતી અને નબળી થતી ચાલી. જે દેશ જગતનો આદિગુરુ હતો; તેને પોતાના ચેલાઓને ચરણે બેસીને, ધર્મના પાઠો શિખવા અને સાંભળવાનો સમય આવ્યો. જે દેશ કળા અને વિજ્ઞાનમાં સર્વ દેશોના શિશુમણી હતો, તેને અણ્ણીથી પુણી સુધી, અનેક ચીજોને માટે, પરદેશોના મેઠાં સ્હામે ફયામણી નજર કરીને બેસી રહેવાનો વખત આવ્યો. મેઘેરા સુક્રિતમત્રો વડે જે પવિત્ર ભૂમિ, સર્વદા ગાજી રહી હતી, તેને વિષયોનું હાસત સ્વીકારી, વિદેશી ગુલામીની વજ્રશૂંખલામાં બંધાયે રહેવાના દોહલા દિવસો આવ્યા ! એ પણ ખરેખર કલિકાલની બલિહારી અને જગતમાં જડ-વાદની જીતનાં પ્રત્યક્ષ માયાવી ચિન્હો જ સમજાવાં ! હિંદુની એ શારીરિક-આનંદિક અને આર્થિક નબળાઈ ઉપરાંત દિવસો દિવસ વધતી જતી, તેની

ધાર્મિક નબળાઈથી હિંદની બહુ જ વિશેષ હાનિ થઈ છે. એ વખતે હિંદ જેવા ઐશીયાખંડના ઘીજ પણ અનેક દેશોમાં, ધર્મની શિથિલતા વધતી જતી હતી. વહેંચે અને કુટિલ રૂઢિઓએ પ્રબલ પગપેસારો કર્યો હતો, પશુ-વૃત્તિ અને વિલાસિતા વધી જવાથી, ઐશીયાની પ્રજાઓ, આગસ, પ્રમાદ અને એશઆરામમાંજ શિર ઝૂકાવીને ડૂબી રહી હતી; તેને લીધે ધર્મને નામે અનેક ધર્તીંગે તેમજ પાંખડો ચાલી રહ્યાં હતાં. અને એ પાખંડોથી પોષાતા અનીતિ અને અનાચારના અગણીત અખાડાઓ હિંદમાં ગામોગામ અને ઠામે-ઠામે ચાલી રહ્યા હતા. બરાબર એ વખતે હિંદની આંતરિક સ્થિતિ તપાસીએ તો, સામાન્ય ગૃહકલેશ ઉપરાંત અનેક ધર્મ-પંથોના ઝગડા અને મતભેદોએ, હિંદના રાજકુલોમાં, તેમજ પ્રજામાં પણ કળ્યા-ઝગડા, વાદવિવાદો અને મહાન વિખવાદો ફેલાવી દીધા હતા. હિંદુધર્મ અને બૌદ્ધધર્મમાં પણ પરસ્પર વિષમ કલહ જામી રહ્યો હતો. એથી એ વખતે હિંદને ખૂણેખૂણે આંતરિક કલહ ને વિઘ્નથી ત્રાસી રહ્યો હતો. કેટલાક આસ્તીક રાજાઓ, વૈદિક બ્રાહ્મણધર્મનો પક્ષ કરીને નવા સ્થપાયેલા નાસ્તિક બૌદ્ધમતને હિંદમાંથી દેશનિકાલ કરવાની અનેક પેરવી આદરી રહ્યા હતા; ત્યારે કેટલાક રાજાઓ એથી ઉલટા ચાલીને, દિવસે દિવસે આગળ વધતા બૌદ્ધધર્મનો અંગીકાર કરી, સનાતન ધર્મ એટલે હિંદુઓના વૈદિક બ્રાહ્મણધર્મને છેક જ દાબી દેવાનો નિશ્ચય કરી બેઠા હતા. આ ધર્મઝડાથી કંટાળેલા કેટલાક રાજાઓ તો, ધર્મનો સર્વ પ્રકારનો અંકુશ સર્વથા હૂર ફેંકીને છેક જ સ્વચ્છંદી બની ગયા હતા. ધર્મના લાય અથવા અંકુશ વિના, તેઓ અનીતિ અને અત્યાચારમાં હોરવાઈ છેકજ નરપશુ જેવા બની રહ્યા હતા. ત્યારે કેટલાક વળી એથી પણ આગળ વધીને, ચાર્વાક અને વામમાર્ગ જેવા દુરાચારી પંથોમાં ભળીને, છેકજ નાસ્તિક અને નીતિહીન બની બેઠા હતા. આવા અનેક વિધ વિરોધો અને દુરાચારોના કલહત્રિશૂળ વડે, આપસ આપસમાં કપાઈ મરતી, હિંદી રાજ્યશક્તિ અને હિંદુ પ્રજા, પોતાનાં સઘળાં બળને બપોવી ધર્મ, છેક જ ક્ષીણ બની ગઈ હોવાથી, હિંદ બહારના કોઈ પણ હુમલા સ્કામે ટકી રહેવા પૂરતી તેનામાં તાકાત નહોતી. અધૂરામાં પૂરે બૌદ્ધ સંપ્રદાયે ફેલાવેલા અહિંસાવાદના બાયલા અને ટુંકી યુદ્ધિના વિચારોએ હિંદુ જાતિની વીરતાને બહુભાગે ધોઈ નાંખી હતી, અને હિંદુ પ્રજાના ઓટા ભાગને હથિયારો છોડાવી, છેકજ ધર્મભીરૂ વાણીઆ જેવો બનાવી દીધો હતો. એથી ધર્મ, દેશ કે આત્માના સંરક્ષણ માટે પણ નવીન સંપ્રદાયમાં મળેલી પ્રજા, છેક અસમર્થ બની ગઈ હતી. બોદ્ધોના એકાકારથી વેદની વર્ણશ્રમ ધર્મ જેવી અલ્લેખ દીવાલો છિન્ન-બિન્ન થતી હતી. બ્રહ્મચર્યનો પ્રતાપ અને સંન્વાસનો ત્યાગ, એ તો વેદધર્મનો

વારસો જ હતો. ધર્મ અને જગતને માટે જ જીવવાના દિવ્ય મંત્રો, એ વર્ણ અને આશ્રમની વૈદિક વ્યવસ્થાએજ શીખવ્યા હતા. યૌદ્ધધર્મના પ્રતાપે, તેનો પછુ ઘણી દિશામાં હોપ થતો ચાલ્યો. એથી બ્રાહ્મણનો જ્ઞાનમહિમા અને ક્ષત્રિયોનાં વીરત્વ પછુ એ કાળે એસરી રહ્યાં હતાં. વ્યાવહારિક સામાન્ય જીવિમાં પછુ ઉતરી શકે, એવા સરલ, સીધા, અને સહેલા જણાતા, યૌદ્ધ પંથના નિયમો. તેમજ આચાર-વિચારોએ સામાન્ય જનસમાજનાં હૃદયમાં પ્રવેશ કર્યો હતો, અને કેટલાક રાજ્યો તેમજ હિંદુ પ્રજાના મોટા ભાગના હૃદયક્ષેત્રમાં, એ વ્યાવહારિક વાણીયા જીવિવાળા યૌદ્ધધર્મે પોતાનો અધિકાર સંપૂર્ણ જમાવી ચારે તરફ વાયુવેગે પોતાની ધર્મજાળ પ્રસારી દીધી હતી. યૌદ્ધધર્મનો આ તાત્કાલિક પ્રચાર, વેદ વિરોધી હોવા છતાં તેણે સ્વીકારેલાં વેદનાં કેટલાંક સુંદર સત્યો તેમજ તેણે થોડા ફેરફારો સાથે જાળવી રાખેલા, હિંદુ સમાજના ઉદાર નૈતિક નિયમોને જ આભારી હતો. શીશુજાત, તપ, ત્યાગ, દાન, અને જ્ઞાનપ્રચાર જેવાં વૈદિક સત્યો તથા ધોરણોને કાયમ રાખી, કર્મનાં ભૌતિક સૂત્રો અને નિયમો ઉપર જીવે, પોતાના ધર્મની સ્થાપના કરી હતી. એ ઉપરથી વચલી સ્થિતિનો, તેમજ હલકી પાયરીનો જનસમુદાય, તેના તરફ સ્વાભાવિક રીતેજ વિશેષ આકર્ષાયો હતો. આવી સનાતન-ધર્મની કેટલીક સારી વાતો જાળવી રાખી, એથીજ તે ઉતાવળી ગતિએ આગળ વધતો હોવા છતાં, તેણે ભતિ અને વર્ણવ્યવસ્થાનો નાશ કર્યો. ધન્યરત્નું અસ્તિત્વ પછુ ઉડાવી દીધું. વેદ પુરાણ, અને સ્મૃતિશ્રેણીને અમાન્ય ઠરાવ્યા. એ ગૌતમજીવિની અક્ષય ભૂલો ગણાય છે. ચક્રકાંડનું ઉંડું રહસ્ય સમજ્યા વિના તેનો પછુ સર્વથા તેણે તીવ્ર નિષેધ કર્યો, અને એકમાત્ર કર્મના અચલ નિયમોનેજ આધારરૂપ માની, નવાં કર્મપ્રધાન સૂત્રો ઉપરજ તેણે પોતાના ધર્મની ભલ્લ ઈમારત બાંધી હોવાથી, હિંદુધર્મનાં પવિત્ર આધ્યાત્મિક રહસ્યો અને વેદ-મહિમાને ઘણો અન્યાય મળ્યો. ઋષિમુનિઓએ બાંધેલી સુંદર વ્યવસ્થા એથી વિચિત્ર થઇ. રાજ-પ્રજાને મોટો ભાગ નાસ્તિક અને દુરાચારી બનવા લાગ્યો; કેમકે તેમને સખત નિયમો-વાળા વેદમાર્ગ કરતાં, આ નવો સહેલો પંથ વધારે રૂચિકર થઇ પડ્યો. બ્રાહ્મણોને અંકુશ, ઉંડું તત્ત્વજ્ઞાન, ગહન કર્મકાંડ અને સાત્વિક ભક્તિની શુભ-વર્ણમાં પ્રવેશ ન કરી શકનારી, દુર્બલ જનતાના સામાન્ય વિભાગની કંટાળેલી જીવિ, યૌદ્ધ પંથના એકાકારમાં મહાલવા લાગી ! એ વખતની કેટલીક જડ-વાદી અને અર્ધદૃઢ હિંદુ ભતિઓ તો, આ વગર એખમહારીના સરલ અને સાદા ધર્મમાર્ગમાં સહેલાઈથી ભળતી હતી. બ્રાહ્મણ શૂદ્રાદિ ઉચ્ચ-નીચાને ભેદ દૂર થવાથી, શૂદ્ર અને અતિશૂદ્ર જેવી અનેક હલકી ભતોને વગર મહેનતે ઉચ્ચ સ્થાવની સારી વડે મળી, ભતિભેદ ન હોવાથી યૌદ્ધોનો એકાકાર

કંઈક અંશે સંપન્ન અને ઐક્યના કારણરૂપ પણ થયો, અને એકતાના સૂત્રે પોતાના સઘળા સેવકોને સમાનભાવે બાંધતો, બૌદ્ધમત શરૂઆતમાં અખિલ હિંદમાં અપાટભરે ફેલાવા લાગ્યો. ઈસુની પૂર્વે સાતમા સદીમાં પ્રકટ થયેલો એ બૌદ્ધધર્મ, ત્યારપછીના બેત્રણ સદીમાં તો, હિંદુનો એક બહુમાન્ય મુખ્યધર્મ થઈ પડ્યો ! બુદ્ધના અવસાન પછી પણ, તેના ઉત્સાહી શિષ્ય-શ્રમણો-સેવકોના પ્રબળ પ્રયાસો વડે, બુદ્ધધર્મ, સારી દુનિયામાં ફેલાવા પામ્યો, અને આજસૂધી માનવજાતિની ઐશ્વર્ય મહોટી સંખ્યા એ જ ધર્મને પાળી રહી છે. આજે જો કે બૌદ્ધધર્મ, પોતાની માતૃભૂમિ ભારતમાંથી છેકજ દેશ-નિકાલ થવા જેવી દશા ભોગવે છે, છતાં પણ બ્રહ્મદેશ, સિંહલદ્વીપ, તિબેટ, જપાન, મધ્યએશીયા અને ચીન જેવા અનેક વિશાળ દેશોના, એ સામાન્ય પ્રબળધર્મ તેમજ રાજ્યધર્મ બની રહ્યો છે.

આજે અહીં-ત્રણ હજાર વર્ષો વીતવા છતાં અનેક બળવાન ધર્મોની હરિ-કાંઈમાં પણ, જગજગ વિરોધીઓની સ્હામે ટક્કરો ઝીલતો, તે પોતાની હયાતી અને સત્તાને કાયમ રાખી, આજડા મહોટા જનસમુદાયમાં આજસૂધી ટકી રહ્યો છે, એ બધો પ્રતાપ, ઐતમય્યુદ્ધે સ્વીકારેલા વૈદિક ઉંચા વિચારો, સનાતન દેવી સત્યના સાત્વિક સિદ્ધાંતો, તેમજ વિશ્વપ્રેમની ઉદાર ભાવના-ઓનો જ છે. ઉચ્ચ ત્યાગ, અખંડ તપ, અને જ્ઞાનપ્રચાર જેવા પ્રકાશિત માર્ગો, બુદ્ધધર્મ વિકાસ પામે, અને લાંબો સમય ટકી રહે, એ સ્વાભાવિક જ છે, માત્ર બૌદ્ધધર્મ જો કંઈક પાછળ હટ્યો હોય, અને વિશ્વધર્મ તરીકે સર્વ-વ્યાપી બની, અખિલ જગતમાં આધિપત્ય ભોગવવાની તે પોતાની મહત્વા-કાંક્ષાને પાર ન પાડી શક્યો હોય, તો તે માત્ર એ ધર્મના નિરંધરવાદ, અને વર્ણશ્રમ-ધર્મવ્યવસ્થાના અભાવનું જ ખાસ પરિણામ છે.

ઈસુના જન્મ પૂર્વે એ ત્રણ સદીઓ અગાઉ બૌદ્ધધર્મનો પ્રભાવ ત્યારે મધ્યાન્હમાંથી પશ્ચિમ તરફ ઢળીને, પાછો હટવા લાગ્યો હતો, ત્યારે બૌદ્ધ-સત્તાના એ પ્રબલ પ્રતાપ સ્હામે દબાઈ ગયેલો, અને એ વખતસૂધી અનેક મુશ્કેલીઓ વચ્ચે, દુસ્તર ભવસાગરમાં ડુબકીઓ ખાતો, જે હિંદુધર્મ ડુબું ડુબું થઈ રહ્યો હોવા છતાં પણ, પોતાના ઇશ્વરી સત્યના પ્રભાવે, જગતમાં હજુ સૂધી પોતાનું જીવન ટકાવી રહ્યો હતો, તેનો હવે પુનરુદ્ધાર થવા લાગ્યો. તેનો ઉદાર કરનારા સમર્થ સેવકો, તેને હાથ ચ્હડવા લાગ્યા હતા, એથી સનાતન વૈદિકધર્મને પાછો પ્રગતિનો કિનારો હાથ લાખ્યો હતો. ઉદાર વિશ્વપ્રેમ, વેદમંત્રોનાં પવિત્ર ગાન, દર્શનશાસ્ત્રોનો તર્કપ્રભાવ, આધ્યા-ત્મિક જ્ઞાનની ઉદાર ભાવનાઓ, પુરાણોનો મધુર ભક્તિભાવ, અને યજ્ઞયાગાદિ કર્મકાંડોનો, આખિલે આજ નાંખે, એવો આજંબર, આવાં નવી સરાણુપર

રહાયેલાં, સતેજ હથિયારો હાથ ધરી, તેણે પોતાનો માર્ગ સ્વચ્છ કરવા માંડ્યો. વિદ્વાન્ પ્રાદ્યલોની પ્રતિભાશક્તિને પ્રભાવે, આર્યપ્રજાનું હૃદય પાછું છતી લેવાને અનેક શાસ્ત્રીય યુક્તિપ્રયુક્તિઓ સહિત તે ભગીરથ ચત્ન કરવા લાગ્યો.

ભારતના પ્રજાજીવનને પણ એ વખતે જગતના નવા વિચારોની અહલુત અસર પહોંચવા લાગી હતી. ઐશ્વર્યમંના સાદા, સીધા, દયા, કાન, જ્ઞાન, એકતા અહિંસા જેવા વિચારોની નવી મોહકતા, લાંબા સમયના સહવાસથી હવે ઓછી અને આછી થવા લાગી હતી. અર્થાત્ એ વખતે ઐશ્વર્યમંની ભરતીનો સમય પૂરો થઈ ચૂક્યો હતો, અને ઓટ થવાની આખરી નોખતો વાગી રહી હતી. એ વખતે અખિલ હિંદમાં વેદધર્મ અને ઐશ્વર્યમંની લગભગ એક સરખી જ સત્તા ચાલી રહી હતી; અને એ બન્ને પ્રબળ પ્રતિસ્પર્ધી ધર્મો, ભારતના મુખ્ય બે ધર્મો ગણાતા હતા. એ બેમાં રાજ્યાશ્રયને થોડો ઐશ્વર્યમં વધારે પ્રતાપી બન્યો હતો; પરંતુ મહારાજા શીલાદીત્યના સમય પછી, ઐશ્વર્ય-રાજ્યનો તો હિંદમાંથી અસ્ત થવા લાગ્યો, અને તેની સાથે ઐશ્વર્યમંની પણ હિંદમાં પડતી શરૂ થઈ. આશરે બસો એક વર્ષ પછી જોર પર રહેલેલી, ઇસ્લામી પ્રજા જેવી વિધર્મી, વિદેશી અને ધર્મઝનૂની સત્તાના સખત સપાટાઓ રહામે, ભારતના એ બન્ને મુખ્ય ધર્મોને આત્મરક્ષા માટે ઝુલવાનું હતું. એ ધર્મયુદ્ધો શરૂ થયા પછી, ઐશ્વર્યમંઓની પ્રતાપ-જ્યોત્ત પહેલપહેલી સપડાઈ ગઈ, અને શીઘ્રગતિએ ક્ષીણ થવા લાગી. સમર્થ રાજ્યાશ્રયના અભાવે, એક બાજુએ ઐશ્વર્યમંની જ્યારે ભારતવર્ષમાં પડતી થતી હતી, ત્યારે બીજી બાજુએ પુનરુજ્જીવન પામેલા વૈદિક પ્રાદ્યલુ ધર્મનો પ્રતાપભાતુ, કેમેકમે ભારતનાં જગનમાં વિશેષ પ્રકાશ જમાવવા લાગ્યો. પ્રાદ્યલો, રાજપૂતો તેમજ દેશી રાજ્યોએ, પવિત્ર સનાતન ધર્મના ઉદ્ધારક, દિવ્યશકિતશાળી, પ્રતાપી શંકરાચાર્ય ભગવાન જેવા નવા અવતારી નરને સહર્ષે વધાવી લીધા, અને પુનઃ રાજ્યનો આશ્રય મળવાથી, પવિત્ર પ્રાદ્યલોનો વૈદિકધર્મ પાછી પોતાની સત્તા જમાવીને, હિંદમાં પ્રકાશવા લાગ્યો. તેના નવાં તેજ આગળ ઐશ્વર્યમંનો પ્રતાપ ઝાંખો પડી ગયો !

કેટલાક ઇતિહાસકારોનો એવો મત છે કે, બુદ્ધિશાળી, જ્ઞાની અને સત્તાધારી સુધારક પ્રાદ્યલોને, શંકરાચાર્ય જેવા સમર્થ સહાયક મળવા પછી, તેમની જ ઉશ્કેરણીથી ભારતમાં બુદ્ધધર્મની પડતી થઈ હતી; પરંતુ ઐતિહાસિક દ્રષ્ટિએ એ આક્ષેપ સત્ય નથી. સત્ય વાત તો એ છે કે, તર્કશાસ્ત્ર અને ન્યાયનાં તીવ્ર બુદ્ધિમળવાળા પ્રાદ્યલોએ, ધર્મની ચર્ચા અને બાદવિવાદમાં એ વખતના ઐશ્વર્ય-મતવાદીઓને મઠાત કપો, અને વેદધર્મનું વર્ચસ્વ સ્પષ્ટ રીતે, જનતાના

અંતરમાં ઉતારી દીધું. એથી વૈદિક તત્ત્વનાં તેજ આગળ, ઐદ્યોનાં સાદા અને સરળ સિદ્ધાંતો, લાંબો વખત ટકી શક્યા નહિ.

એ અરસામાંજ સમર્થ કુમારિલ સ્વામી અને તેમની પાછળ શ્રીમદ્ જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય જેવા, મહા પ્રતાપી દિવ્યપુરુષોના આવિર્ભાવથી, સનાતન હિંદુધર્મને ઘણો પ્રોત્સાહન બયો પ્રભાવ પ્રાપ્ત થયો. શંકરાચાર્ય મહારાજે ઉચ્ચત્યાગ, સિનચ્છ હૃદયબળ, અને અજીત જ્ઞાનબળ પ્રકાશી, પોતાના સમયની બધી ક્લિદ્સુષીઓ, ન્યાય સંસ્થાઓ, તેમજ ધર્મ વિચારની ઓણીઓને મહાત કરી, કાફીરથી કન્યાકુમારી, અને કરાંચીથી કલકત્તા સુધી હિંદની દશેદિશામાં તેમણે વેદાંત અને વેદધર્મનો વિજય વર્તાવ્યો. અને સુધન્વા મહારાજ તેમજ કાશીરાજ જેવા સમર્થ રાજપુરુષોના શુભાશયથી, વેદધર્મનો અખિલ હિંદમાં પુનઃ દિગ્વિજય કર્યો. શ્રી શંકરાચાર્યે તત્ત્વજ્ઞાન અને ધર્મશાસ્ત્રના એક અદ્વિતીય મહાન્ ક્રાંતિકાર તરીકે, અખિલ જગતમાં અમર નામના કરી છે. તેમના પ્રતાપેજ પ્રાયઃ બ્રાહ્મણધર્મ પાછો વિજય પ્રાપ્ત કરીને, અખિલ હિંદમાં નવે-સરથી કૃતિ ભગવતીની દિવ્યજ્યોતિ પ્રકાશવા લાગ્યો. એ રવિતેજ આગળ ગૌતમભુલ્લનો શીતળ શશીપ્રભાવ, ઝાંખો જ પડી જાય, એ સ્વાભાવિક જ હતું. મહાત્મા ભુલ્લને ન્યાય આપવા ખાતર, અને તેમના વિશ્વપ્રેમ તેમજ અહિંસાવાદને વખાણવા નિમિત્તે, તેના ઐતિહાસિક પ્રભાવનો અહિં સંક્ષેપ ઉલ્લેખ કરેલો છે, પરંતુ ગૌતમભુલ્લના ધર્મપ્રચારવડે, હિંદને તો લાભ કરતાં વિશેષ હાની જ પહોંચી છે. ગૌતમભુલ્લની હયાતીમાં તો, એ ધર્મનું નૈતિક ધોરણ કંઈક ઠીક ઠીક ચાલ્યું, પરંતુ તેમના અવસાન પછી, સંસર્ગદોષ, અને સત્તાના લોભે, ઐદ્યોમાં પણ અનેક અનાચારો વધી પડ્યા. તેના ઘણા ક્રાંતાઓ પડ્યા, અને જોટા ઈંજ આડંબરનો ઉદય થયો. અહિંસાવાદનો મૂળ મંત્ર સ્વીકારનારા, ઐદ્યધર્મે કંઈ હિન્દુસ્તાનમાં ઓછાં યુધ્ધો જેવાં નથી ! એ પંથના ત્યાગી ગણાતા સાધુશ્રમણો પણ, ભુલ્લના સમય પછી અણીનો પ્રસંગ આવ્યો ત્યારે અશ્વશસ્ત્ર સજ્જ-રણેઝ્ઢકીને, -પોતાના નિર્દોષ દેશબંધુઓનાં લોહી વહેવરાવવામાં જરાય પાછા હંઠ્યા નથી ! સર્વોપરીસત્તાના એ મધ્યાન્હ વખતે, ઐદ્યોના વધી પડેલા મદ, લોભ, જોટા આડંબર અને બહારના ઠાઠમાઠ, અનેક અનાચાર -અનીતિઓને અવકાશ આપ્યો હતો. તે ઉપરાંત બહુ ઉંડાં તત્ત્વજ્ઞાનનાં શાસ્ત્રો રચવાની મહત્વાકાંક્ષાએ, એ પંથના પંડિતોએ, અગણિત કલિપત ગ્રંથો વધારીને, ધાર્મિક સિદ્ધાંતો તથા વિચારોનો ખરેખર ખીચડોજ બનાવી દીધો હતો ! એ બધા શુલ્લવાડાથી જે આવ્યો સાદી ભાષામાં બુદ્ધે સમજાવેલાં, તેમના ઉપર આડંબરનાં અનેક પડોજ ઝેડી ગયાં હતાં; વળી જે સાદાઈ અને સરલતા, ભારતના

પ્રાચીન રૂપિ-મુનિઓમાં પ્રાધાન્ય ભોગવતી હતી, તેનો પણ યુદ્ધના મુત્તુ પછી ઇંદ્રિય બૌદ્ધિના બહારનાંજ ઠાઠમાઠમાં બિલકુલ નાશ થયો, અને એ બૌદ્ધ ધર્મને પાછો હઠાવવા માટે બ્યારે સનાતન-હિંદુધર્મને, હરીકૃષ્ણમાં ઉતરતું પડ્યું, ત્યારે બહાર જનસમાજને પોતાના તરફ આકર્ષવા માટે નિરૂપાયે યુદ્ધ-ધર્મના એ વખતના ઈંદ્ર, આડંબર, અને ઠાઠમાઠની થોડી ઘણી છાયા પણ ઉચ્છીતી લેવીજ પડી ! ભવ્ય દેવમંદિરો, અને સોનારૂપાની પ્રચંડ મૂર્તિઓ, તેમનાં અમૂલ્ય રત્નોના કિંમતી આભૂષણો, સેવાપૂજના આંગેને આજ દે એવા ઠાઠમાઠ, દીપમાલા અને મીઠા પ્રસાદના થાળ, જેવા અનેક આડંબરોનું તેમને અનુકરણ કરવું પડ્યું ! કૃષ્ણ સેવકો વધારી, સ્વાર્થ સાધવા માટે જ કેટલાક સનાતન મતોમાં અનેક યાત્રિક માંત્રિક સાધનો, તેમજ વિવિધ વિચિત્ર ક્રિયા-કાંડો, પહોરપહોરનાં દર્શનો અને ઝાંખીઓ, તેમજ સમય સમયના અનેક ઉત્સવો ઉજવવાની ધમાલ, અને એવા બીજા અનેક ઠાઠમાઠો વધારીને, હિંદુ-ધર્મને પણ બૌદ્ધ અને જૈનોના આડંબરનું અનુકરણ કરી, સામાન્ય પ્રજાવર્ગને પોતાના તરફ વાળવાના અનેક પ્રશંસનીય તેમજ અનેક નિંદા યત્નો કરવા પડ્યા. સાઠાં શિવમંદિરોનાં ભાવપૂર્ણ અને વિભૂતિનાં ભરમ-લેપનને સ્થાને, ભવ્ય અને સુશોભિત ધર્મમંદિરોમાં, અનેક વિચિત્ર ક્રિયા-પ્રક્રિયા અને પૂજા-વિધિઓના ઠાઠમાઠ ઢાબલ થયા ! દેવ દર્શનની ભવ્યતા વધી પડી. સ્તવનોમાં ગીત-સંગીતનાં શ્રુજનો ચાલ્યાં ! એવાં અનેક મોઢક સાધનોથી, હિંદુજનતાનો મોટો ભાગ, પાછો પોતાના મૂળધર્મ તરફ આકર્ષાવા લાગ્યો, અને ભગવાન શંકરાચાર્ય પછી પરમ પૂજ્ય વિદ્યારણ્યસ્વામી જેવા સમર્થ સાક્ષર સં-રક્ષકો મળવાથી, હિંદુઓના સનાતન ધર્મની, પુનઃપ્રબળ વેગે પ્રગતિ થવા લાગી; પરંતુ ઐત્કેય અને વામીઓનો તેની સાથેનો વિરોધ તો ચાલુજ હતો. રાજદારી ઝગડાઓ ઉપરાંત, એ ધાર્મિક વિરોધોનું ભેર પણ હિંદુમાં ખૂબ જામી રહ્યું હતું, અને બૌદ્ધોથી છૂટા પડેલા કેટલાક હિંદુઓને તો શુદ્ધ જણાતો શંકરાચાર્ય સ્થાપિત વેદધર્મ, લાંબો સમય સંતોષી શક્યો નહિ; એટલે તેઓ વામ, ચાર્વાક, ભૈરવ અને કુલ્લધર્મ જેવા અનેક અનીતિ વર્ધક છૂપા પંથોમાં ભળવા લાગ્યા ! શંકરાચાર્ય મહારાજ પછી સોએક વર્ષે, શકિતપથે બહુ ભેર પકડ્યું, અને ખૂદ શંકરાચાર્ય મહારાજની પંચાયતન-પંથ દેવપૂજામાં, આદ્યશકિતને સુખસ્થાન આપેલું હોવાથી, શકિતપૂજનો મહિમા, બીજા દેવોની ઉપાસના કરતાં પણ અધિક દર્શાવી, વિષયવાસનાની પરિતુષ્ટિ ઇચ્છનારા, કેટલાક પાખંડીઓએ, શકિતપંથમાં વામમાર્ગ, કુલ્લ-ધર્મ, કાંચળીઆપંથ અને કાપાલિકમાર્ગ જેવા કેટલાંએ ભયંકર, ભેદી અને દુરાચારી ક્રાંતાઓ ઉભા કરી દીધા !

આ પ્રમાણે ઇસૂની હશમી સદી સુધીમાં તો, ભારતનું ધાર્મિક-જીવન, વિવિધ મતસંપ્રદાયોના અગણિત તોફાની તરંગો વચ્ચે ઝોકાં ખાતું, આંદોલિત -અસ્થિર-અવસ્થા લોગવી રહ્યું હતું, વિદ્યારણ્ય સ્વામી પછી શંકરાચાર્ય મહારાજના પવિત્ર સંપ્રદાયમાં પણ, અનેક મતભેદો અને ફાંટાઓ ઉપસ્થિત થયા; એથી વૈદિકધર્મની એકછત્ર છાયાં નીચે, ભારતની અખિલ આર્યપ્રજા, હજી એકત્ર થઇને, પવિત્ર વેદમાર્ગમાં આવી શકી નહોતી, એટલામાં તો, સના-તન-ધર્મમાં પણ અનેક ફાંટાઓ ઉભા થયા ! ઘેર ઘેર અને માણસે માણસે, નવાનવાધર્મની ઉત્પત્તિ થઇ ! જેટલા પથરા એટલા દેવ બન્યા ! અને વાચાળ-શક્તિથી મનમાની તોપો હાંકીને, ખીજનાં મન ઉપર ઉંડી અસર કરી શકે, એવા કુશળ પાંખડીઓ, અવનવા ધર્મના આચાર્યો બની યેઠા ! તેમણે કેટલાક કલ્પિત અને બિનપાયાદાર મત-મતાંતરો હિંદમાં ફેલાવી, ઘેર ઘેર વહેમ, કલહ-કુસંપ, અને અનાચારનો દાવાનળ પ્રકટ કીધો.

આ પ્રકારની ધાર્મિક અને સામાજિક અવ્યવસ્થાથી, હિંદુસ્તાનના દિવસો રૂઠ્યા ! તેના પ્રતાપી ધર્મભાતુને કુટિલ રાહુનું ગ્રહણ લાગ્યું ! વિશ્વ પ્રકાશિત પવિત્ર દેશઉપર અધર્મ અને અજ્ઞાનનાં અધારાં વાહળાં ઘેરાવા લાગ્યાં; અને એ તકનો બરાબર લાભ લઇને, પડોસમાં બજૂત થતી, ઈસ્લામની નવી શક્તિએ, હિંદમાં મક્કમ પગલે પગ પેસારો કર્યો તેની દુકી રૂપરેખા, આ પછીનાં પ્રકરણોમાં આંકવાનો યત્ન કર્યો છે.

પ્રકરણ ૩ બું

“ ભારતનું સ્થિત્યન્તર ”

અને

હિંદમાં ઇસલામનો પ્રવેશ.

“ સુલ્હસ્યાનન્તરં દુર્લ્લ, દુઃસ્થસ્યાનન્તરં સુલ્હમ્ ।
 નીચેર્ગચ્છસ્યુપરિચ દશા વક્ત્રેમિકમેજ ॥ ” મહાભારત.

અર્થાત્—દિવસ પછી રાત્રિની પેઠે, સુખ પછી દુઃખ અને દુઃખ પછી સુખ, ઉદય પછી અસ્ત, અને અસ્ત પછી ઉદય, આવ્યાજ કરે છે. ગાડીના ચક્રનો આંટો ઉપર નીચે ફરતોજ રહે, એ પ્રમાણે પ્રાણી માત્રની દશાનું ચક્ર પણ દિનરાત ફરતુંજ રહે છે. ઉદયાસ્તના એ અચલ નિયમને કોઈ બદલાવી શકતું નથી. એ કુદરતી નિયમાધીન ભારતવર્ષ પણ, આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યા પ્રમાણે, પોતાના ઉજ્જવળ દિવસો પૂરા કરીને, અસ્તના સીમાડા ઉપર આવી ઉભો હતો. તેની ચારે દિશાઓમાં રાજ્ય, સમાજ તેમજ ધર્મનાં ક્ષેત્રમાં પણ કુસંપ અને અધર્મનો જવાહાસુખી બગી ચૂક્યો હતો. રાજપૂત રાજ્યોના અંદરઅંદરના અનેક ઝગડાઓથી, હિંદમાં ન્હાનાં ન્હાનાં અનેક રાજ્યો ઉભાં થયાં હતાં, અને તેઓ નજીવા મતલેદને માટે એક બીજા સાથે લડી ઝગડીને, પોતાની શારીરિક, આર્થિક, તેમજ આત્મિક શક્તિઓને પણ ખપાવી રહ્યા હતા. ‘ જેવા રાજ્ય તેવી પ્રજા ’—એ ન્યાયે એ વખતની આર્યપ્રજામાં પણ, ઘેર ઘેર મતલેદ અને કલહકુસંપના અનેક ખખેડા બગ્યા હતા. એ ધાર્મિક વિરોધ અને અવદશાને યોગે એકજ વૈદિક સનાતનધર્મના, હજારો ફાંટા પડી, ચોમેર તે ફેલાઈ ગયા હતા, અને એ ધાર્મિક સંપ્રદાયો પણ અંદર અંદર—એક બીજાની સાથે લહડી લહડીને, હિંદુસમાજને ક્ષીણ અને સત્વહીન બનાવી રહ્યા હતા.

આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યા પ્રમાણે, હિંદના જેવીજ એ વખતે એશિયાખંડના બધા દેશોની દુર્દશા થઈ રહી હતી. જંગલી રીતરિવાજો, દુષ્ટ વહેમો અને કુટિલ રૂઢીઓનો પ્રતાપ, પોતાના પગ પસારી, અખિલ એશિયાખંડને, અનાચારના અખાડા જેવો બનાવી રહ્યાં હતાં. અધર્મને પ્રભાવે, તેના સઘળા દેશોમાં, કુસંપ, કુકર્મ અને કલ્યા-ઝગડાની તડામારી ચાલી રહી હતી.

એશિયાના બીજા દેશોની પેઠે પહાડી ખમીરવાળી, સાહસિક અને ઝનૂની આરબજાતિથી વસેલા, અરબસ્તાનમાં પણ, એ વખતે અનેક પાંખડો અને કુટિલ મતપથો ચાલી રહ્યા હતા. વનનાં જંગલી પશુઓ, મગર અને નાગ જેવાં ભયંકર જાનવરોને દેવ સમજી, આરબો તેમની પૂજા કરતા, પત્થર ચોટલા પીર બનાવી, જીવતાં માણસોને તેમને યજ્ઞદાન આપવા જેવી ભયંકર ક્રિયાઓ ત્યાં ચાલી રહી હતી, અને ખાસ કરીને નારીજાતિ ઉપર તો અસહ્ય જુદમ થતો હતો. આરબોનાં જૂઠાં જૂઠાં કુટુંબો અને જથ્થાઓ, એક બીજાના હોહીના તરસ્યા બની, ખૂનખાર ઝગડા ચલાવી રહ્યા હતા. આવી ભયંકર પરિસ્થિતિમાં જ્યારે અરબસ્તાન ઘેરાયું હતું, ત્યારે પોતાની ટેક પ્રમાણે પાપનો ભાર ઉતારવા, ધરમાતાએ આરબજાતિમાં એ વખતે એક નવી શક્તિ ઉત્પન્ન કરી.

અરબસ્તાનનાં સુખ્ય શહેર મક્કામાં, કાબાનું ધર્મસ્થળ એ વખતે જુદી જુદી ત્રણસોસાઈ દેવમૂર્તિઓથી ભરેલું હતું, અને એ કાબાની રખેવાળી કુરેશી ખાનદાનના હાસમી વંશમાં હતી. એજ વંશમાં હજરત અબ્દુલ્લાને ઘેર મહાત્મ ઈસ્લામધર્મના સ્થાપક હજરતમહમ્મદનો જન્મ ઈ. સ. ૫૭૦ માં અગસ્ટ માસની ૨૯મી તારીખે થયો. કાબાની મૂર્તિઓનું ખંડન કરી, અનેક ભયંકર અને વિચિત્ર દેવતાઓની પૂજાનો નિરોધ કરી, તેમણે અરબસ્તાનમાં એકેશ્વરવાદ ફેલાવ્યો. પોતાના ધર્મના પ્રચાર અને રક્ષણ માટે તેમણે ઘણા સુંદર નિયમો ઘડ્યા, અને સત્ય તેમજ ન્યાયબુદ્ધિથી, ધર્મને માટે મોટા ભોગો આપી, એમણે પોતાનાં જીવનમાંજ ઈસ્લામનો મજબૂત, પાયો નાંખ્યો. આસપાસના સઘળા સંજોગો તેમના નવા ધર્મના વિકાસ માટે એ વખતે ઘણા અનુકૂળ હોવાથી, ઈસ્લામનો વાવટો, દિવસે દિવસે ફેલાવા અને વિજયી થવા લાગ્યો.

એમનાં મૃત્યુ પછી, પણ શૂરવીર અને કાર્યકુશળ ખલીફોના પ્રયાસોથી, ઈસ્લામધર્મ, અરબસ્તાનને છોડીને આગળ વધવા લાગ્યો હતો; અને એક જ સૈકામાં તો મધ્ય એશિયા, ઈરાન, અફઘાનિસ્તાન, તાર્તાર, મંગોલીયા, જેવા ઘણા એશિયાઈ દેશોમાં તે વ્યાપી રહ્યો. હજરતમહમ્મદ પછીના બે ત્રણ સૈકામાં તો એ ઝનૂની પ્રયાસથી તે છેક યુરોપની સીમાને પણ અડકી ચૂક્યો હતો; આ તરફ અફઘાનિસ્તાન અને બલુચિસ્તાન સુધી તેની વિજયી સત્તા વ્યાપી રહી હતી. ઈસૂની આઠમી સદીની શરૂઆતમાં તો, ધર્મપ્રચાર અને રાજ્યપ્રચાર કરતી ઈસ્લામની હીની તલવાર, હિંદુસ્તાનને પોતાનું બનાવી લેવાની હોલથી, છેક હિંદુકુશની ગિરિચલા સુધી આવી પહોંચી હતી.

એ વખતે આગળ જણાવ્યા પ્રમાણે હિંદુસ્તાનની તો પૂરેપૂરી પાયમાલી થઈ રહી હોવા છતાં, હિંદુ રાજા પ્રજાનો પ્રભાવ કંઈક બાકી હતો. એથી સનાની જોર ઉપર, ધર્મઝનૂનથી આગળ વધતી, ઇસ્લામની સેના, હિમાલય અને હિંદુકુશ જેવા અખંડ પહાડોની પ્રચંડ દિવાલો ભેદીને, બળવાન હિંદુ જાતિ ઉપર હાથ ઉઠાવવાની એકાએક હિમ્મત કે સાહસિકતા કરી શકે તેમ નહોતું. રાજપૂત-રાજ્યો કુસુપથી અને હિંદુજાતિ ધાર્મિક અવ્યવસ્થાથી, ક્ષોણ અને છિન્નભિન્ન બની રહી હોવા છતાં પણ, વીરતા અને ધર્મોક્ષિમાનની આછી આછી જ્યોતિ ત્યાં જાગૃત હતી. એટલે બાદુબલ કે તલવારથી આગળ વધતા ઇસ્લામીઓને એ વિશાળ હિંદુજાતિ ઉપર જીત મેળવવાની, કેટલાંક વર્ષોની હજુ વાર હતી. આરબજાતિ કેટલાંક વર્ષોથી હિંદુભૂમિરૂપી સુવર્ણમૃગના શિકાર માટે આંગો ખેંચીને આતુર બની રહી હતી, અને હિંદમાં ઇસ્લામનો વિજય વાવટો ફરકાવવાની ખાસ તેની મુખ્ય મહત્વાકાંક્ષા હતી; પરંતુ એ આ-કાંક્ષાને એકાએક સફલ કરવાનું કાર્ય કંઈ સહેલું નહોતું; એથી હિંદુસ્તાન જેવા સમૃદ્ધિવાન અને રસાળ મુલક ઉપર અધિકાર જમાવવાની તેમની એ મહત્વાકાંક્ષાને ફળીભૂત કરવા માટે, તેમને બીજા ત્રણસો સાડા ત્રણસો વરસ સૂધી, પોતાનું બળ જમાવતાં, અને લશ્કર વધારતાં, યોગ્ય સમયની રાહ જોઈને એથી રહેવું પડ્યું હતું.

ત્રણ બાબતોએ સમુદ્રથી, અને એક બાબતોએ અચલ હિમાચલની દુર્બંધ ગિરિમાલાથી કુદરતે જ હિંદુસ્તાનને સુરક્ષિત રાખ્યો હતો. એથી લગભગ ઇસ્લામ ફશમા સતક સૂધી તો હિંદુસ્તાન, બીજા બહારના જગતથી બહુભાગે અલગ અને અલીપજ હતું. આરબજાતિના ઉદય પછી, હિંદની એ મુખરૂપ એકાંતની શાંતિ સમાધિમાં અણધાર્યા એક પછી એક વિનો આવવાં લાગ્યાં ! સુવર્ણભૂમિ ભારતની અખૂટ ધનસંપત્તિ, અને રિદ્ધિસિદ્ધિનાં તેજથી પૂરતાં પાણી અને પોષણ વગરના લૂખા-સૂકા રેતાળ પ્રદેશમાં વસનારી, આરબ-જાતિની આંગો અંબાઈ રહી હતી, અને ઘણા લાંબા સમયથી, એ સુવર્ણમૃગ ઉપર તરાપ મારીને, હિંદને પોતાનો બનાવી લેવાની, તેમણે ધારણા રાખી હતી. એ લોક તેઓ લાંબો વખત દબાવી શક્યા નહિ. બળવાન આર્ય પ્રજા સ્કાંતે હથિયારો ઉઠાવી, તેને જીતીને પોતાના કાળુમાં લેવા જેટલું તેમનામાં પરિબળ નહોતું, છતાંય ઇસ્લામી સાતમી સદીમાં જ બાગ્યદેવીનો દાવ અજમાવી લેવાને, તેમણે પાસો ફેંક્યો.

મહમ્મદ પેગંબરના મૃત્યુ પછી, પંદર વર્ષે ઇ. સ. ૬૪૭માં આરબોના બળવાન સરદાર ઉસમાને એક મજબૂત ફરિયાદ કાઢીને તૈયાર કરીને, ફરિયાદ માર્ગે, થાણા અને બરુચ બંદર ઉપર ચઢાઈ કરી; પરંતુ આર્ય

વીરોના ધન્યા ખાઈ, તેનાં લશ્કરને પરાજય પામી, ત્યાંથીજ પાછા ફરવાની ફરજ પડી !

ત્યારબાદ, ઇ. સ. ૬૬૨-૬૪ સુધી ઝતુની આરખો અને અફઘાનો એકત્ર થઈને, ભૂમિમાર્ગે હિંદનાં ધન અને ધર્મની અખૂટ સંપત્તિ લૂંટવા માટે, મહામટી દીનના અર્ધસંદ્રાકાર વાવટા નીચે તૈયાર થઈ. ખેંબર ઘાટને રસ્તે, હિંદમાં ધૂસ્યા ! તેમણે પૂરજોશ અને ઝનૂત સહિત, હિંદના ઉત્તરપ્રદેશે ઉપર પ્રળય ધસારો કર્યો; પરંતુ એ હુમલામાં પણ તેઓ છેવટ સજ્જડ હાર પામી, હતાશ થઈને, પાછા ફર્યા. બીજે કોઈ માર્ગ ન રહેવાથી, તેમણે છેવટે હિંદ સાથે સલાહ કરી, મળીસંધીને બાઈચારોના સંબંધ ભળવી રાખવાની કબૂલાત આપી, હિંદવાસીઓ સાથે વેપારી સંબંધ બાંધ્યો, અને તેમની મારફતે ઇટાલીને માર્ગે, આખા યુરોપ સાથે હિંદના વ્યાપારની ત્યારથી પહેલી શરૂઆત થઈ. મહાપ સિકંદરના વખતથીજ બ્રીટલોકોની મારફતે હિંદની વિધાકલા, ફિલસૂફી, તેમજ ધર્મભાવનાનાં બીજો, યુરોપમાં થોડાં બળ્યાં વવાઈ ચૂક્યાં હતાં. પરંતુ યુરોપને ત્યાં સુધી હિંદનો બહુ ઓછો જ પરિચય હતો. દુનિયાંની કઈ દિશામાં એ દેશ આવેલો છે, તેની પ્રજા અને પરિસ્થિતિ કેવી છે, તેનો પણ યુરોપના ઘણાખરા દેશે કે લોકોને ખ્યાલ સુઢાં નહોતો. યુકધના ધર્મપ્રચારકો, ઇટાલી સુધી પહોંચ્યા હતા, પરંતુ યુરોપ સાથેનો વ્યવહાર તો આરખભતિની મારફતે જ પહેલ વહેલો શરૂ થયો. ભારતની ભવ્યકલા અને કારિગિરીનાં, તેમને લ્હાણાં મળવા લાગ્યાં; એ વખતે હિંદની જેવી બહોળલાલી, તેવીજ ઉત્તમ કારિગિરી હતી. હિંદની એ ભવ્યતાના મહિમાથી યુરોપની ડચ, ફ્રેંચ, ઈંગ્લેજ જેવી મુખ્ય પ્રજાઓ પણ, એકવાર એ રસાળ પ્રદેશ જોવાને આકર્ષાઈ. તેમણે એને માટે અનેક પ્રયાસો અને સાહસો કર્યા. પરંતુ ખરા માર્ગનો તેમને પત્તો ન લાગ્યો. સ્વાર્થી અને શાણા આરખો તેમને એ વિષે કશી ઠાઠ હેતા નહોતા, તેમજ માર્ગ પણ ભતાવતા નહોતા. પરંતુ સારી કમાણીના લોભે, હિંદ અને યુરોપના વ્યાપારી સંબંધને જોડનારી સાંકળરૂપે, તેઓ પોતે જ કામ કરી રહ્યા હતા. લગભગ બેએક સદી સુધી, આ પ્રમાણે તેમની મારફતે સીધો વ્યવહાર ચાલ્યા પછી, ઇ. સ. ૭૬૦ ના અરસામાં કેટલાક આરખ વ્યાપારીઓએ, હિંદુઓ સાથે હુમ્મ્યાઈ કરી. એથી એક હિંદી બંદર ઉપર આવેલાં એક અરખબી વહાણને, હિંદુઓએ કબજે કર્યું, હિંદુ વ્યાપારીઓનાં આ સાહસિક પગલાંથી છેકારીને, બહાદુર આરખ સરહાર કાઢીમ, ઇ. સ. ૭૧૨ માં મહોટાં લશ્કર સાથે, પગ રસ્તે હિંદ ઉપર ચઢી આવ્યો. તેને પણ હિંદુ રાજાઓએ હરાવી, હિંદુ-વેપારીઓને મચેલી નુકશાની આરખો પાસેથી જ ભરી લીધી. એ ઠાઠ

મનમાં રાખી, આરખ, અફઘાન, અને પઠાણ જેવી ઝનૂની ઈસ્લામી ભતિઓએ એકઠી થઇને હિંદ ઉપર ચઢાઇ લાવવાની, મોટા પાયે તૈયારીઓ કરીધી. એ ભતિઓએ પહેલવહેલો એરદાર ધૂમલો, સખકતગીનની સરદારી નીચે, ઈ. સ. ૯૯૭ માં કર્યો. સિંધ, પંજાબ, અને કાશ્મીર વિગેરે ઉત્તરના પ્રદેશો, એ વખતે અસ્તવ્યવસ્ત હાલતમાં હતા. ક્ષત્રિયોનું રણશૂર અને ધર્મખળ ઘટી ગયું હતું; છતાં પણ ક્ષત્રિય રાજાઓએ આક્રમણને વખતે, એકત્ર થઇને, પંજાબને નાકેથી જ એ ઈસલામી આક્રમણને પાછું હટાવ્યું. ગીઝની ગયા પછી સખકતગીન તરત જ મરણ પામ્યો, અને તેના સાહસિક અને ધર્મઝનૂની પુત્ર મહમ્મદ ગિઝની ગાદીએ બેઠો. તેણે ૧૦૦૧ થી ૧૦૨૪ સુધી પચીસ ત્રણ દરમિયાન, હિંદુસ્તાન ઉપર સત્તર સવારીઓ કરી. રાજ્ય લોભ અને ધર્મ લોભનાં ઉંડાં બીજો, પહેલ વહેલાં એ પઠાણી સરદારના પઠાડી હુલ્લમાંજ હિંદને કાબૂમાં લેવા માટે મજબૂત રીતે શેપાયાં. પહેલ વહેલી કેટલીક ચઢાઇઓ તો તેણે પ્રબળે લૂટી, હિંદની ધન હોલત ખેંચી જવા માટેજ કરી. પરંતુ જેમ જેમ છત મેળવીને તે વધારે ક્ષવતો ગયો, તેમ તેમ તેના પગ વધારે મજબૂત થતો ગયો, અને સાતમી સવારીથી, ભારતનાં ગુજ બૂનાં સનાતન ધર્મના મજબૂત કિલ્લા ઉપર, તહેણે નિશાન તાક્યાં. એ વખતે તેણે ગુજરાતમાં આવેલાં હિંદુઓનાં પવિત્ર તીર્થ, સોમનાથમહાદેવનું મંદિર ભાંગીને, શંકરના લિંગને તોડી નાખ્યું. પૂજારીઓએ મહાદેવનું લિંગ ન તોડવાને બહુ બહુ આશંક કરી, તેને માટે મોટી રકમો આપવાનું જણાવ્યું. તે પણ તેણે માન્યું નહિ. પરંતુ મોટી હોલત મેળવવા કરતાં પોતાને મૂર્તિનું ખંડન કરનારા તરિકે, જગત ઝોળખે, એવા પ્રકારની નામના મેળવવાને, પોતે વધુ ઇતેજાર છે, એમ તેણે જણાવ્યું. એ ધર્મ ઝનૂની મહમ્મદ, ત્યાર પછી એ મહાદેવના પવિત્ર મંદિરનાં કિંમતી સુખડનાં ખારણાં, તેમજ શંકરની મૂર્તિના ત્રણ કડકા કરીને પોતાની સાથે ગીજની લઇ ગયો અને ગીજનીની મસ્જીદના પગથીયામાં શંકરની પવિત્ર પ્રતિમાના એ કટકા તહેણે જડી દીધા.

સત્તર સવારીઓ પછી, તહેણે ઉત્તર હિંદમાં કેટલાંક ઈસ્લામી રાજ્યનાં થાણાંઓ સ્થાપ્યાં. ઈ. સ. ૧૦૩૦માં તેનાં અવસાન પછી, તેના જેવાજ ધર્મ ઝનૂની બીજા કાબૂલી શાહબુદ્દીન ચોરી-મહમ્મદ ચોરીએ, હિંદ ઉપર પોતાનાં દૂર આક્રમણો શરૂ કર્યાં. સાતસાત વાર, વીર પુશ્પીરાજ જેવા બહાદુર રાજપૂત રાજાની યાપપડો ખાઇને એ ઉદાર હિંદુરાજાની દયાથીજ છુલ બચાવી, તેને ન્હાશી છૂટું પકડ્યું હતું; પરંતુ જેહી વખતે, ત્યારે તહેણે દિલ્હી ઉપર ચઢાઇ કરી; ત્યારે પુશ્પીરાજ પોતાના સસરા જયચંદ્ર સાથેના ચાહુ વિચ-

હોથી, અને શુભરાતના લીમદેવ જેવા બળવાન રાજા સાથે મહાવિરોધ થવાથી, કંઈક નબળો પડી ગયો હતો. તેનું લશ્કરી બળ ગૃહવિગ્રહેથી ફીણ થઈ ગયું હતું, ઈર્ષાણુ રાજપૂતો પણ એ વખતે તેની મદદે આવ્યા નહિ. એથી એકલે હાથે, નબળાં લશ્કરની સહાયથી, પૂરતી તૈયારી વિના એકાએક યુધ્ધમાં ઉતરતાં, ઝનૂની યંવન સેનાને તે પહોંચી શક્યો નહિ. અપૂરામાં પૂરે હાહુલીરાય જેવા દેશદ્રોહી ભેષક સરદારે તેને ઢગો દીધો. એથી કુદ્દેશ્વરના સમારાગ્નિમાં તેનું પતન થયું, દિલ્હીની ગાદી એ અભાગી દિવસથી ચવનોને હાથ ગઈ, અને એ કમભાગી દિવસથીજ ભારતના લલાટપટમાં, વિદેશી, વિધર્મી, રાજસત્તાનું કાણું કલંક ચોટ્યું. મહમ્મદઘોરી પછી, સુસલ્તમાની રાજસત્તામાં દિવસે દિવસે વધારો થતો ગયો. તેમજ તેના રાજવંશોમાં પણ ઘણા ફેરફારો થયા, અને દિલ્હીનું રાજ્યછત્ર જૂદા જૂદા ચવન વંશોના ઈસ્લામી બાદશાહોએ ધારણ કર્યું. એ હકીકત ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ અને સર્વ વિદિત હોવાથી, તેના વિસ્તારનું અહિં કંઈ પ્રયોજન નથી. અહિં તો માત્ર એટલુંજ લખવાની અમને આવશ્યકતા જણાય છે કે, તલવારનાં જોરથી, ધર્મ અને ધન લુટનારી ચવન રાજસત્તાનો અમલ ઈસ્લામ અગિઆરમા શતકથી શરૂ થયો, તે છેક સોળમી સદીની મોગલ શહેનશાહત સુધી એક સરખો ચાલુજ રહ્યો. તેમાં કુટુંબદિન જેવા કેટલાક સાદા અને નીતિમાન બાદશાહો પણ થયા હશે, પરંતુ બહુભાગે, હિંદનો એ ઇસલામી રાજ્યકારભાર, જોરજુલમ, મારફાડ અને દેશ તેમજ પ્રજાની પાયમાલી વચ્ચેજ ચાલી રહ્યો હતો, ખીજાજી વંશના અલાઉદ્દીન ખૂની જેવા અનેક કૂર બાદશાહો, પણ એજ અંતરાયમાં ચર્ષ ગયા, જેણે હજારો હિંદુઓને વગર વાંકે રીખાવી રીખાવીને મારી નાંખ્યા, અને હિંસક વનપશુઓ જેવી કૂર અને ઘાતકી રાજનીતિ ચલાવીને હિંદના ઇતિહાસમાં એક ખૂની બાદશાહ તરીકે પોતાનું નામ અમર કર્યું છે ! ગંગાતીરે, હજારો વર્ષથી વેદ-ધર્મનો વિજય વાવટો ફરકાવનારાં કાશી જેવાં પવિત્ર તીર્થક્ષેત્ર ઉપર પણ અત્યાચારી આક્રમણ કરીને, ત્યાંની સુપ્રસિદ્ધ કાશી ત્રિશ્વનાથની, પવિત્ર દેવમૂર્તિનું ખંડન કરીને, નિર્દોષ હિંદુભાઈઓનાં હૃદયને તોણે મહાન આઘાત પહોંચાડ્યો હતો. એ ધનલોભી, રાજ્યલોભી, ધર્માંધ બાદશાહ, વિષયને શુભામ અને દયાહીન નરાધમજ હતો. મહારાણા લીમસિંહની સતી નારી, ઇતિહાસપ્રસિદ્ધ પદ્મિનીને હાથ કરવા માટે, તેણે શૂરવીર ક્ષત્રીયો સાથે પણ દુષ્ટ છલનીતિ વાપરી; પરંતુ કુશળ ક્ષત્રીઓએ, તેની એ કપટકળા બહુ લઈને, એવી અજબ સુકિતથી, તેને મહાત કર્યો, કે તેની વિશાળ સેના પણ ચકિત બની ગઈ અને આખરે ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય પોકારતી ક્ષત્રિઓના ચમપાસમાંથી જીવના જોખમે નહાશી છડી ! છતાં પણ પોતાનો નીચ હવસ પૂરો કરવાને માટે, અલાઉદ્દીને પોતાની અધમતા ન છોડી. ફરીથી ભયંકર દગાફટકાથી, મહારાણા લીમસિંહને કેદ કરી, ક્ષત્રિકુલજ્યોતિ સતી-શિશમણી પદ્મિનીને પોતાની બાજમાં ફસાવવાને

તહેણે ભારી છળભેદો રચ્યા ! પરંતુ એ પતિપ્રાણી વીરાંગના પશ્ચિનીએ, તેર-હજાર સતી રાજપૂત રમણીઓ સહિત પોતાના પાતિવ્રત ધર્મ અને શીયળની રક્ષા માટે, બેહરમત સ્વીકારી, બડબડ બળતી ચિતાની પ્રચંડ જ્વાલામાં પોતાનાં કુસુમ કળી જેવાં સુકુમાર શરીરો હોમી દીધાં ! અલ્પાઉદ્દીનની ઈચ્છા આ રીતે અધૂરી રહેવાથી, એ કર્મ ચંદાળે હિંદુજાતિ ઉપર કાળો કહેર વર્તાવવા માંડ્યો ! અને હજારો હિંદુઓને, ફરતા અને જુદમ ચલાવી તહેણે શિરભેરીથી વટલાવીને, ધર્મબ્રહ્મ કીધા ! છતાં પણ ક્ષત્રિઓનો અદમ્ય પ્રતાપ તહેની એ કૂર સત્તાથી પણ ડગ્યો નહિ ! એ કૂર અને જનૂની બાદશાહ, તેના પોતાના ઠગા-બાજ સરદાર કાફરો આપેલાં ઝેરની અસરથી કમોતે-માચેં ગયો, અને કાફરો જેવા હલકી કેમોના વર્ણશંકર મનુષ્યને હાથ જોખમહારી ભરેલી રાજ્યસત્તા આપવાથી, ખીલજીવંશનો થોડાજ વખતમાં અંત આવ્યો.

જેજ સમય દરમ્યાન એશિયામાધનોર અને તાતારના પ્રદેશો તરફ ઇસ્લામી સીતારો બેશપર ચલ્યો હતો. બહાદુર તાતારીઓનાં ટોળાંએ, અફઘાનીસ્તાન અને બહુચિસ્તાનને માર્ગે, હિંદમાં પ્રવેશ કીધો, અને તેના આગેવાન બાબર બાદશાહે મોગલરાજ્યની હિંદમાં સ્થાપના કરી.

ગિઝની, ઘોરી કે ખીલજી કરતાં તાતારી લોકો કંઈક શાણા સમયસૂચક અને ચતુર હતા. બાબરે સમયસૂચકતા વાપરીને પોતાની રાજ્ય પદ્ધતિમાં ન્યાય અને નીતિને કંઈક વિશેષ સ્થાન આપ્યું હતું. તેને જ પગલે ચાલી તેના પુત્ર હુમાયુએ પણ, શાંતનીતિ બળવી; જો કે તેને ઘણાં હિંદુ રાજાઓ સાથે મહાન યુદ્ધો કરવાં પડ્યાં હતાં; પરંતુ શિરભેરીથી હિંદુઓને ધર્મબ્રહ્મ કરવાના, અને સતીઓના શીયળ નષ્ટ કરવાના જુદમી પ્રસંગો તેના વખતમાં બહુ થોડા બન્યા હતા. ત્યાર પછી ઇતિહાસપ્રસિદ્ધ અકબર બાદશાહ થયો. તાતારી-મોગલો મૂળ શીયા ઈસમાયલીપંથના હતા. એટલે તેમના ઈસ્લામી વિચારો કંઈક ઉઘાર અને કંઈક છલનીતિ ભરેલા હતા. અકબરે પોતાના વડીલો કરતાં પણ પોતાની રાજનીતિમાં વિશેષ સમય-સૂચકતા વાપરીને, ઘણા કુશળતાભરેલા ફેરફારો કર્યા. તેણે બેચું કે, -સુદીબર મોગલો, ભારતના ત્રીસ કરોડ પ્રજાજનો ઉપર કરડી તલવારની ધાર કે ભાલાની અણીઓથી કઠી પણ સુખે રાજ્યસત્તા સાચવી શકે જ નહિ. હિંદુ-જાતિ સાથે, પ્રેમભર્યો સંબંધ વધારી, મીઠાસથી જ સ્વાર્થ શાધી શકાય તેમ છે. સત્યપ્રીય, સાચા અને ટેકીલા રાજપૂતો ઉપર વિશ્વાસ રાખવાથી પસ્તાવાનો સમય નહિજ આવે. ” આવા નિર્ણય કરી, તેણે પોતાની રાજ્યપદ્ધતિ બહુ બદલી દીધી. કુશળ રાજપૂત અને હિંદુ નરવીરોને, તેણે પોતાના રાજ્યકારભારમાં મોટા મોટા હોદ્દાઓ આપ્યા. સફરે સ્વેચ્છાઅનુસાર ધર્મ પાળવા દેવાનો બહાર દંડરો પીટાવ્યો. કર, જકાત વિગેરેમાં હિંદુ-મુસલમાનમાં તે વખત સુધી જે પક્ષપાત ચાલતો હતો, તે તહેણે દૂર કર્યો. અને એથી

પણ વધારે દુરદેશીવાળું એક કુનેહભરેલું સચોટ અને અસરકારક પગલું બધું. હેતુ-પ્રીતથી વીર રાજપૂત રાજા અને સરદારોનાં મન છતી લઈ, તેણે હિંદુ-મુસલમાન વચ્ચે લગ્ન-સંબંધ શરૂ કરાવ્યો, એથી અણધારી રીતે ઘણા રાજપૂત રાજાઓ, તેની આ છલનીતિ અને કુશળ રાજપદ્ધતિનો ભોગ બન્યા. વિદેશી મોગલસત્તાનો પાયો હિંદની સરભૂમિમાં મજબૂત નાખ્યો. અકબરના સમયમાં તેની આ છલનીતિને સારી રીતે સમજી શકેલા, શિશોદિદ્યા કુળના મેવાડના ટેકીલા મહારાણા પ્રતાપસિંહે અકબરની છલનીતિનો જાહેર રીતે વિરોધ કર્યો, અને મુસલમાન સાથેના કોઈપણ પ્રકારનો સંબંધ-સહકારનો તેણે તીવ્ર રીતે નિવેધ કર્યો. અકબરે પહેલાં તો ઘણા ઘણા દાવપેચો ચલાવ્યા, પણ પ્રતાપી પ્રતાપ તેની જાળમાં નજ આવ્યો. છેવટે પોતાની ધારણામાં છેકજ નિરાશ થયેલા, મોગલશાહે, મેવાડાધિરાજ પ્રતાપસિંહ સ્કામે યુદ્ધ જાહેર કર્યું; અને કાંટાથી કાંટો કાઢવાની કળા વાપરીને, જયસિંહ, માનાસિંહ, જસવંતસિંહ, અને ટોડરમલ જેવા અનેક યુવા રાજપૂત સરદારો, સામંતો ને પોતાના પુત્ર સહીમ સાથે સજ્જ કરીને મેવાડના રાજપૂતો સ્કામે રણે મ્હડાવ્યા ! હજારો કિમતી જાનોની એથી ખૂબારી થઈ. મેવાડ ઉજ્જડ વેરાન બન્યું. પ્રતાપને જંગલની ધીચ-ઝાડીઓમાં, પ્રાણથી વ્હાલા સ્વધર્મની રક્ષા માટે, સિંહની યુક્તિઓ શોધીને છુપાઈ રહેલું પડ્યું. છતાં પણ તેણે જીવતા સૂધી પોતાની ટેક છોડી નહિ, અને છેવટે મહાન્ મોગલસેનાને પરાસ્ત કરી રણ-મેદાનમાં જીત મેળવીને, કમલગીર અને ચીતોડના મજબૂત કિલ્લાઓમાં રાજપૂતોની પાછી રાજસત્તા સ્થાપી દીધી. અને વેદધર્મના પવિત્ર વાવટો, રાજ્યસ્થાન તેમજ મધ્યહિંદમાં ફરકાવી દીધો ! પ્રતાપસિંહ જેવા ધર્મભિમાની અને ટેકીલા ક્ષત્રીયવીરની વીરતાની કહર પીછાણી, વૃદ્ધ અકબરે છેવટે નમતું મૂક્યું, અને મેવાડ સાથેનાં યુદ્ધનો એ રીતે સલાહ સમાધાન થતાં અંત આવ્યો.

અકબર પછી તેના પુત્ર સહીમ, જહાંગીરનું ગૌરવશાળી નામ ધારણ કરીને દિલ્હીની ગાદીપર આવ્યો. જહાંગીર ધર્મઝનૂની અને નિશાબાજ હોવા છતાં, ઘણી બાબતોમાં તેના પિતાના સ્વભાવને મળતો હતો. તેના સમયમાં ધર્મસેવને લીધે, જાણવા જેવાં યુધ્ધો થયાં નથી; જો કે મરહુમી-ધર્મ પ્રસારવાની ઇસમાઇલીઓની છલનીતિ તો, તેના વખતમાં પણ ચાલુ જ હતી ! તેનો પુત્ર શાહજહાન પણ એવીને એવીજ, રીતે, મોગલ-રાજનીતિને જાળવી રહ્યો હતો. એ ભોળા અને નરમ દિલના બાદશાહને કારાગારની કાળ કોટડીમાં પૂરી તેના કુટિલ, રાજ્યલોભી અને ઝનૂની પુત્ર ઐમરંગઝેએ દિલ્હીની શહેનશાહત શિરખેરીથી ઝુટાવી, ગેરકાયદેસર રાજસત્તા, તેણે પોતાને હાથ લીધી, અને તેના એવી દૂર અને સ્વચ્છંદી રીતે દુરપયોગ કર્યો કે, અકબર અને જહાંગીર જેવા ચતુર બાદશાહોએ મોગલ સમ્રાટના રાપેલા મજબૂત પાયને જડમૂળથી ઉખેડી નાંખ્યો.

પ્રકરણ ૪ થું.

“ ઇસ્લામી રાજ્યસત્તાનો અંત. ”

આ જગતના સર્વ વ્યવહારો ઉપર અદૃશ્ય ઇશ્વરી શક્તિનો અંકુશ રહેલો છે. અખિલ પ્રકારમાં પ્રભુએ પોતાનું પ્રેમરાજ્ય પાયરવા માટે, આ સ્વર્ગના બગીચા જેવી સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન કરીધી, અને તેની વ્યવસ્થાનો અધિકાર ખુદિશાળી મનુષ્યને સોંપ્યો; છતાં પણ ભલિ દેખરેખ રાખવા માટે અંતર્યામી રૂપે તેમની અદૃશ્ય સત્તા જગતના વ્યવહારને, તેમજ મનુષ્યને હાથે ચાલી રહેલા, એ જગતના રાજ્યતંત્રને સર્વદા બરાબર નિહાળી રહી છે. પ્રભુનો સંકેત જગતમાં પ્રેમ અને ધર્મરાજ્ય ચલાવવાનો હોવાથી, મનુષ્ય જ્યાં સુધી એજ માર્ગે સીધો ચાલ્યો જાય, ત્યાં સુધીજ ઇશ્વરની છુપી સત્તા અને કુદરત તેને અનુકૂળ થાય છે. રાજકારભારના અટપટા પ્રસંગોમાં જરૂર જણાય ત્યાં મદદગાર પણ થાય છે. આ પ્રકારે વિશ્વરૂપી વિશાળ ચંત્રાલયમાં, મનુષ્યો તો ઇશ્વરની સત્તાદોરીથી નાચતાં અને વિવિધ કાર્યો કરતાં, કર્મોધીન પૂતળાંઓની પેઠેજ જાય છે. અજાણ્યે ઇશ્વરી સંકેતનેજ સફલ કરી રહ્યાં છે. એ મનુષ્યના મગજમાં જ્યારે શયતાન પેસે છે, અને શુભાનના ધુમાડાથી તેને બહેંકાવી, અનીતિ, અધર્મ તથા અત્યાચારને માર્ગે ખેંચી જાય છે, ત્યારે એ માર્ગ બુલેલા સુસાક્રેને, કેકાણે લાવવા માટે, ઇશ્વરીસત્તાની વગર અવાજની અદૃશ્ય લોકડી, તેની બુલેનો બરાબર જવાબ લે છે, એ ધોરણે ન્યાય અને ધર્મપુરઃસર અધિકાર ચલાવનારાનીજ પવિત્ર રાજસત્તા લાંબો વખત ટકી શકે છે, અને ઇશ્વરી-શક્તિ, તેનું સર્વદા રક્ષણ કરે છે; પરંતુ અધર્મ, અન્યાય અને જુલમનો માર્ગ અહંજી કરનારી કઠોર રાજનીતિ, ઇશ્વરીકોપના કારણરૂપ બની થોડાજ વખતમાં વિનાશને પામે છે, જગતની સઘળી પ્રજાઓના આજ સુધીના ઇતિહાસો તપાસતાં, સ્પષ્ટ દેખાય છે કે, પ્રેમ અને બંધુભાવથી, ધર્મ અને સદ્-ભાવથી સાત્વિક વૃત્તિ વડે સંચિલી રાજસત્તારૂપી કલ્પલતા, જગતમાં ચિરસ્થાયી અને યશસ્વી નીવડે છે; પરંતુ જુલમ, બળ, કે તલવારની ધારથી જમાવેલી રાજસત્તા થોડાજ સમયમાં સૃષ્ટિની સપાટી ઉપરથી નાખૂત થઈને અદૃશ્ય બની જાય છે.

અકબરે કે જહાંગીરે જેવા ડાહ્યા બાદશાહોએ, કુદરતના આ અચલ નિયમને ઝાળખી, પક્ષપાતનો ત્યાગ કરી, પ્રેમ અને બંધુ ભાવથી, પોતાનો કારભાર ચલાવ્યો હતો અને અમલ કાયમ કરવાને, અને શહેનશાહતનાં મૂળ ભારતની નસ સરલ ભૂમિમાં ઉંડાં નાખવાને સીધો રસ્તો પકડ્યો હતો. પરંતુ

ધર્મચરની ઇચ્છા આ રૂપિસુનિઓની પવિત્ર ભૂમિમાં ઇસ્લામી કુર રાજસત્તાને લાંબો સમય ટકાવી રાખવાની ન હતી. સનાતન હિંદુધર્મ અને હિંદુભૂતિને પરમાત્મા પ્રેમ નજરથી જોતા હતા, અને તેની સત્તા કાયમ રાખવાનો ધર્મચરી સંકેત હતો, અકળકળામય કુદરતે શાહજહાંનને પેટે ઔરંગઝેબ જેવા અત્યાચારી અને અનૂતી પુત્રને પેદા કીધો. તેણે પોતાના પૂજ્ય પિતા, અને સગા સહોદરને કારાગારની અધારી કોટડીમાં કેદ પૂરી, રાજસત્તાના પ્રબળ લોભનો પ્રેરણાથી તેમને અસહ્ય દુઃખો આપી મોટા ભાગજોનો હક ડુબાવી દિલ્હીની ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ ગાદી ઉપર ચઢી બેસવાનો અનેરો યોગ સાધી લીધો, ઔરંગઝેબે રાજ્યાધિકાર હાથમાં લઇને તરતજ પોતાની કુર રાજનીતિ શરૂ કરી. પૂર્વજોએ રાજપૂતો અને હિંદુઓ સાથે કરેલો સહકાર તેણે ઓછો કરવા માંડ્યો, અને તેમની જગ્યાએ ધર્મઅનૂતી અક્કલહીન, અત્યાચારી મુસલમાનોને ભેખમદારી બરેલા મોટા હોદ્દાઓ આપવા માંડ્યા, એ પક્ષપાતી અમલદારોની ઉશ્કેરણીથી તેણે હિંદુઓ ઉપર આગલા જમાનાનાં જંગલી અને દુરાચારી બાદશાહોના જેવી પક્ષપાતી રાજનીતિ ચલાવા માંડી, હિંદુઓનાં મંદિરો, ધર્મગ્રંથો અને બ્રાહ્મણ સાધુઓનું ઠામઠામ અપમાન થવા લાગ્યું. ધર્મસંસ્થાનો અને ધાર્મિક મીલકતો ઉપર તેના અત્યાચારી અમલદારો તરાપ મારવા લાગ્યા, માથાવેરો, જાળ્યાવેરો અને એવોજ સખત કર ફક્ત હિંદુઓનેજ માથે ઠોકી બેસાડી, તેણે પોતાની હિંદુ પ્રજાનાં મન ઉકળાવી નાંખ્યા, ઠામઠામ મંદિરોને સ્થાને મસ્જિદો થવા લાગી, અને હિંદુઓની દેવ પ્રતિમાના હળહળતાં અપમાન થવા લાગ્યાં. વિશાળ હિંદુજનતાએ અસહ્ય ત્રાસથી ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય પોકારો રહી હતી. અને જુદમી મોગલસત્તા સામે આંતરીક વિરોધનો ઢાવાનળ શરૂ થવા લાગ્યો, જે રાજપૂત રાજ્યોએ મોગલ ભૂતિ સાથે સંઘર્ષ બાંધી, તેમનો પક્ષ સ્વિકાર્યો હતો, તેમને ઔરંગઝેબની આ કુટિલ છલનીતિથી ઘણું દુઃખ થયું, અને તેઓ પલ્લુ સ્વમાન બળવવા માટે પોતાની મોગલ રાજ્યવ્યવસ્થાની પદ્ધિ તેમજ નોકરીઓ હેરબદલને છોડીને પોતાને વતન જઈ રાજ્ય વ્યવસ્થાની ભેખમદારીમાંથી છુટા થઇને ઉંચે બેઠા આથી સારા સલાહકારોના અભાવે ખુશામતીઆ કુટિલ કારભારીઓની સમજાવટ, અને ઉશ્કેરણીથી ઔરંગઝેબની રાજ્યનીતિ દિન પ્રતિદિન કરડી, પક્ષપાતી અને અસહ્ય ત્રાસરૂપ થવા લાગી. હિંદમાં ચારે ભેર એથી ખળભળાટ આલી રહ્યો, અને દુબંટાવાળી એ દમનનીતિને ઢાળી દેવા માટે, કેટલાક રાજપૂત વીરો તૈયારી કરવા લાગ્યા. એ અરસામાંજ પોતાના પિતાના સમયમાં પ્રબલ રાજબલ્લત અને નિમકહલાલ સેનાપતિ વીર જસવંતસિંહની વિધવા તથા તેના નાદાન બાળકોના ઉપર બિનાકારણે જુદમ કરવા માંડ્યો, આ અન્યાયથી જે પક્ષદાર રાજપૂતો પલ્લુએ વખત સુધી મોગલ શહેનશાહતને વળગી રહ્યા હતા,

તેમણે પણ ઔરંગઝેબનો પક્ષ છોડી દીધો. જયપુર, જોધપુર અને ઉદેપુરના રાજપૂત સંસ્થાનોનું પવિત્ર લોહી ઉછળી આવ્યું, હિંદુબાતિ અને હિંદુધર્મ ઉપર ધર્મોપદેશ મોગલશાહે બેધારી કટાર ચલાવી, કામકામ મંદિરો તોડવાનાં અને શીરઝેરીથી હિંદુઓને વટાવવાના ઘોર અત્યાચારથી અખિલ હિંદના પ્રજાજીવનને, ઉકળાવી નાંખ્યું. ઇસ્લામના બાલીમ ઇસમાઈલી સરદારોએ મોકલેલા બસૂસો અને હાઈઓ (ઉપદેશકો) મોગલબાદશાહ અને તેની રાજનીતિ ઉપર પોતાની બાલીમ અસર કરી રહ્યા હતા. ધર્મોપદેશ ઔરંગઝેબને હિંદુઓ વિરૂદ્ધ ઉશ્કેરી જોરજુલમ કે છળપ્રપંચથી પણ ઇસ્લામનો ફેલાવો કરવામાંજ ખરી ફત્તેહ અને જીતની સફળતા છે, એવી અનૂની વાતો સમજાવી મધ્યહિંદમાં રાજપૂતો ઉપર, ઉત્તર અને પશ્ચિમ હિંદમાં શિખ અને જાટ લોકો ઉપર, તેમજ દક્ષિણમાં ધર્મોભિમાની મરાઠા હિંદુ ઉપર ધાર્મિક અનુનથી કાળોઢેર વર્તાવવા માંડ્યો, એથી પિતાને કેદખાનામાં પુરી રીબાવી મારનાર સગાભાઈઓના ખૂનો કરી, તેમના લોહીથી સંધ્યાચેલી ગાદી પચાવી પાડનાર અને સગાપુત્રોને પણ અવિશ્વાસની નજરે જોનાર કુર ઔરંગઝેબના પક્ષને સર્વ રાજપૂતોએ છોડી દીધા. ઇ. સ. ૧૬૭૬માં એક તરફથી ઉત્તર અને પશ્ચિમહિંદમાં સ્વધર્મ અને સ્વમાનની રક્ષા માટે ધર્મોન્નત શૂરવીર શીખોએ હથિયારો ઉઠાવ્યાં. એજ વખતે ૧૬૭૭ માં તેના ધાર્મિક અત્યાચારથી ત્રાસી ગયેલાં સર્વ રાજપૂત સંસ્થાનોએ સંધ કરીને, મોગલશાહની સાથેના વિરોધ બાહેર કર્યો. બધા રાજપૂતો અને હિંદુઓ પોતાનો પક્ષ છોડી ગયા હોવાથી છોડાયેલો બાદશાહ મ્હોટી અનૂની મોગલ સેના સહિત રાજસ્થાન ઉપર ચડી આવ્યો, અને વીર ક્ષત્રીઓથી વસેલા પવિત્ર રાજ્યપ્રદેશને પાયમાલ કરી ઉજ્જડ અને વેરાન જંગલ જેવો બનાવી દીધો. જયપૂર, જોધપૂર, માળવા, ઉદેપુરના રાજપૂત સંસ્થાનોમાં તેણે ભયંકર લૂંટ અને કતલ ચલાવી જેથી હિંદુબાતિના ઓળખાણની જીંદગી પણ જીંદગીમાં આવી પહોં.

એ અસીમ અન્યાય અને અત્યાચારથી ઉશ્કેરાયેલા રાજપૂતો વિકાળ કેસરીસિંહની પેઠે મોગલસેન્યોના ક્વંચ કરવાને છૂટયા, અને મંદિરો તેમજ મૂર્તિઓ તોડનારા મદાન્ધ મોગલોને તેણે વીણી વીણીને છૂંદી નાખ્યા, રાજકુળ કેસરી વીર રાજસિંહ અને શૂરવીરતાની સાક્ષાત મૂર્તિ બહાદુર ડુર્ગોદાસ રાઠોડ જેવા સમર્થ ક્ષત્રિય સિંહોએ મોટાઈખોરા મોગલોનો મઠ બરાબર ઉતારી નાંખ્યો; એ વખતે ઔરંગઝેબના અન્યાય અને ધર્મજનૂનથી નારાજ થયેલો, તેના શાહજહાં અકબર પોતાના બાપથી લુહો પહોં પોતાની સેના સાથે રાજપૂતોને મળી ગયો. જેથી બેવડી સેનાના બળ પાસે લાચાર બનેલું ઔરંગઝેબનું લશ્કર માર ખાતું, અને રાજપૂતોની ડોકરો ખાતું, મરતું મરતું નાશી

છૂટયું. ઉરકેરાયેલા રાજપૂતોએ તેમની પૂઠ પકડી, એ ફર લશ્કરના લગભગ પોણા ભાગને કાપી લાખ્યું. અને પોતાના ધર્મના અપમાનનો બદલો લેવા માટે માળવાના મુસલમાની પ્રાંતોને વેશન બનાવી, સૈયદો તેમજ મુસલમાનોને ત્રાસ પમાડી, પોતાનું થોડું ઘણું વેર લાખ્યું. આ પ્રકારે જે મોટા મનના રાજપૂતો, મોગલ શહેનશાહતના મિત્રો હતા, તેમને પણ પોતાની મૂખાંઈ ભરેલી છલનીતિવડે પોતાના દુશ્મન બનાવી ધાર્મિક ઝનૂનના આંધળા ઉપયોગવડે અખિલ હિંદુજનતા સાથે વેર બાંધી ઔરંગઝેબે પોતાને કાયેજ મોગલ શહેનશાહતની ભવ્ય ઇમારતનો પાયો ઉખેડવા માંડ્યો. એક તરફ હાથે ઉભાં કરેલા રાજપૂતો સાથેના વેરનો જવાલામુખી, મધ્યહિંદમાં સળગી રહ્યો હતો, તેવામાંજ દક્ષિણમાં નવી ઉગતી સ્વધર્મરક્ષક વીરશક્તિ મરાઠા રાજ્યસત્તાની ચઢતી જોડને તેનું હૃદય સળગી ઉઠ્યું. વીર શિવાજીએ વખતે ઇસ્લામીઓના ત્રાસમાંથી દક્ષિણ હિંદનું રક્ષણ કરવા માટે, બળવાન મરાઠી સેના ઉભી કરી એક ઉપર એક કિલ્લાઓ છૂટીને દક્ષિણના ડુંગરીઆળ પ્રદેશમાં પોતાનું રાજ્ય સ્થાપી રહ્યો હતો. તેની સાથે સલાહ કરવાને બદલે સરદાર જયસિંહની મારફત શિવાજી અને તેના પુત્ર સંભાળને દિલ્હી બોલાવી, એ ધર્મોપ બાદશાહે પ્રતાપી વીર શિવાજીનું હડહડતું અપમાન કર્યું. જયસિંહની મારફત આપેલા વચનનો ભંગ કરી, દગાબાજીથી તેણે શિવાજીને તેના પુત્ર સહિત કેદ કર્યો. પોતાનું વચન પાળવાને તત્પર જયસિંહના પુત્ર રામસિંહે શિવાજીને, જુદમી અને જોબચની બાદશાહની જેલમાંથી નસાડી મૂક્યો. આવા દગાફટકા અને પ્રપંચોથી શરૂ શિવાજી મહારાજનું અંતર ઉકળી આવ્યું. અને સમર્થ રામદાસ સ્વામીના ઉપદેશથી ઉત્તેજિત થઈને એ મહાન પરાક્રમી નરવીરે હિંદુસ્તાનનું અને સનાતન ધર્મનું મહાંધ મોગલોના હાથમાંથી રક્ષણ કરવાનું બીડું ઝડપ્યું. સ્વધર્મ રક્ષણી માતા ભવાનીની સહાયથી, પરમાત્માની કૃપા વડે એ નાના સરખા જગીરદારના પુત્રે, જલિમ મોગલ શહેનશાહતને હવ્યમઆવી મૂડી, અને લાગટ પન્થિયશ વર્ષો સુધી, દક્ષિણના મહાવિજયની જાળમાં ઔરંગઝેબની છાંડીને અટવાળી દીધી. એજ વખતે ઉત્તર પશ્ચિમ હિંદમાં શીખોએ ભીમ પરાક્રમથી દુષ્ટ મોગલોના મૂળ ખોદવા માંડ્યાં. આ પ્રકારે બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ જેવા શીખ, રાજપૂત અને મરાઠા શક્તિઓએ એકેત્ર મળીને ચવનોના અધર્મ અત્યાચારનો દિવ્ય ધર્મબળથી ઉરકેરાઈ નાશ કરવા માંડ્યો. દિલ્હીની અધર્મ દુષિત બાદશાહિ બળભળી ઉઠી, મોગલાઈ બાદશાહી મહેલના પાયાઓ ખોદાવા લાગ્યા, અને અધર્મના અસિએ સળગાવેલા દક્ષિણના મહાયુદ્ધમાં ઔરંગઝેબની આજ્ઞા અપાઈ. ૧૭૦૬ માં ઔરંગઝેબ હંબરો આજ્ઞોના મર્મવેધ સહન કરતો, તરફી તરફીને મરી

ગયો, અને 'ખોખુ' બનેલી મોગલાઈના મેદાનમાં પ્રપંચી મુસલમાન સરદારો અને ઉંદર નીતિ ચલાવનારા ઇસ્લામી સૈયદો કરતા કારવતા થઈ પડયા. પૂનળા જેવા ઔરંગઝેબના પુત્ર અકબરને મોઆલ્મ નામ આપી, સૈયદો અને ઇસ્લામી સરદારોએ ગાદીએ બેસાડયો. અને બાદશાહને નામે હિંદુઓ સાથે હામહામ ચાલતા જગડાઓમાં તેલ હોમવા માડયું. શીખોને એવો બચકર ત્રાસ આપ્યો, અને એવા અમાનુષિ જુદમનાં ભોગ બનાવ્યા કે, છિવટે કુદરતની અગમ્ય શક્તિ વડે શીખ જાતિમાં પ્રગટ થયેલાં રાજપૂતો જેવાજ પ્રચંડ ધર્મો-ભિમાને ઉત્તર હિંદમાંથી મોગલ સત્તાનો નાશ કરી નવું શીખ રાજ્ય સ્થાપ્યું. દક્ષિણ હિંદ મરાઠાઓએ કબજે કર્યું, રાજસ્થાનનો મધ્ય પ્રદેશ સ્વતંત્ર રાજ-પૂત રાજ્યોએ હાથ કર્યો. અને નામની મોગલાઈ સત્તા તેના પૂતળા જેવા બાદશાહોની પાયમાલી વચ્ચે કુર અહમદશાહ દુરાનીની ઠવાહીન, પણ જેવી પડાણુ સેનાએ કુરુક્ષેત્રના લોહી તરસ્યા રણક્ષેત્રમાં સહાને માટે નાખૂદ કરી. આમ અધર્મના જોર પર જામેલી અધર્મની બાદશાહી પરસ્પરના ઇસ્લામી શુદ્ધમાં વિનાશ પામી, અને અધર્મના ફળરૂપે, મોગલ શહેનશાહતના મૂળનો પણ ભારતમાંથી સર્વથા નાશ થયો. છતાંયે, હિંદના ધાર્મિક જગતમાં ઇસમા-ઈલી સૈયદોએ શરૂ કરેલી છલનીતિ તો છૂપી છૂપી પોતાની કપટકળા જ્યાં જ્યાં લાગ કાઢે ત્યાં કપટજળ પાથરીને પોતાનો પંથ ચલાવી રહી હતી. એ શીયા ઇસમાઈલી ધર્મ પ્રચારકોનાં પ્રપંચી થાણુઓ આજસુધી હિંદુસ્તાનની ચારે દિશામાં જાહેર તેમજ છૂપી રીતે પૂર દોરદમામથી ચાલીને પોતાનું કાર્ય કરી રહેલા છે, અને પીરાણાનો સતપંથ પણ એજ સંપ્રદાયની એક મુખ્ય શાખા છે. તેમજ પીરાણાનો રાજો પણ એ પંથનું એક કબજસ્તાની થાણું છે. સિમના એટલે સતપંથ પ્રવર્તક ઇસમાઈલી, પીરો, હિમામો અને હાઇઓનો ઇતિહાસ, તેમજ એ કલાખાજ પંથપ્રચારકોની હિંદમાંની કારકીર્દી, તેમજ તેમના સમયની ભારતની ધાર્મિક પરિસ્થિતિનું આણું આણું છાયાચિત્ર આપવા નો યથાસાધ્ય પ્રયત્ન આ પછીનાં પ્રકરણમાં કરેલો છે, તે પરથી એ પંથની કુટિલ કપટજળનો શુજરાતી વાચક આલમને સારો ખ્યાલ આવી શકશે.

પ્રકરણ ૫ મું.

“ સતપંથીઓનું આદિ મુળ ” અને ઇસ્લામનો હુકો હેવાલ.

વિશ્વની વિચિત્ર ઘટમાળમાં, સૃષ્ટિના આદિ કાળથી અવનવા ફેરફારો થયા કરે છે. જળ ત્યાં સ્થળ, અને સ્થળ ત્યાં જળ પળવારમાં પેદા કરનારી ઇશ્વરની કુદરતરૂપી કરામતી શક્તિ પોતાની દેવી કળાથી જગતમાં સઘળા દેશોને તેમજ પ્રજાઓને હૃદયપલટના અદ્ભૂત પ્રસંગો વારંવાર અર્પે છે. માનવબુદ્ધિ પાર ન પામી શકે એવા, અદ્ભુત અમત્કારો બતાવનારી ઇશ્વરી ઘટના કેવી અગમ્ય અને વિચિત્ર છે? એક તરફ પુરાણ પ્રસિદ્ધ હિંદુનું પતન થવા લાગ્યું, ત્યારે બીજી તરફ આરબોની ચવન જાતિનો અણધાર્યો ઉદય થવા લાગ્યો. સતપંથીની બધી શાખાઓ, પછી ભલે તે ઇસનાઅસરી હોય, નિઝારી હોય, ઇસમાઈલી હોય, તૈયબી હોય, કે આગાખાની હોય, અથવા પીરાણાસતપંથીની કોઈ શાખા હોય, પરંતુ, એ બધી ઇસ્લામી ધર્મરૂપી વિશાળ વર્તુળની ભિન્ન ભિન્ન શાખાઓ છે. અને તે પોતાની જુદી જુદી દિશાએ આગળ વધીને તેવા મુખ્ય કેન્દ્ર મહમ્મદી દીનમાં છેવટે મળી જવાનો દાવો ધરાવે છે.

કાળબળ યોગે આજે તો શું હિંદુ, કે શું મુસલમાન, સૌ કોઈ પોતાના આદિ મૂળ અને શુદ્ધ સ્વરૂપને બાળતા પણ નથી. તેમાં પણ અજ્ઞાનની પરાકાષ્ટા, અને અવદશાની પરિસીમાને યોગે એ બન્ને હિંદુ મુસલમાન કોમોની વચ્ચે છુટા પડી ગયેલા અને ત્રિશંકુની પેઠે, આધાર વિના અધર લટકી રહેલા પીરાણા સતપંથીઓની તો વાતજ શી કરવી. એ અર્ધદગ્ધ કબરસ્તાની ધર્મને માનવાથી કેટલાક સમય થયાં છેકજ કદોડી ફાલતમાં આવી પડેલા, અને એ પ્રપંચીપંથીની બહુધે જાગમાં ફસાયેલા એ પ્રંથના સઘળા હિંદુસેવકો અને સુરીદાને, પોતાના પંથનું કંઈજ લાભ નથી. તેમને એ પણ પુરીપાધરી ખબર નથી કે, તેમના સતપંથ એ તે, કઈ જાતનો ધર્મ છે? તેઓ માને છે તે પ્રમાણે એ વેદિક હિંદુધર્મ છે, કે માત્ર નામધારી ઇસ્લામી ધર્મ છે? તેના મુળ સ્થાપક અને પ્રવર્તક કોણ હતા! એ તે ઇસ્લામી ધર્મની એક શાખા છે, તો પછી તેના બલીફા ઇમામો અને પીરો કોણ હતા? તેઓ કેટલા અને ક્યાં પેદા થયા હતા? સુન્ની કે શીયામાં ભેદ શો છે? સતપંથીઓ શીયા ઇસ્લામી હોય, તો શીયા પંથમાં પણ અનેક ફાંટાઓ પેદા થયા હોવાથી તેઓ કયા ફાંટા કે મતના દોરડાથી બંધાયા છે? ઇસ્લામી ફિરકાના કોણ કોણ ઇમામો, પીરો, બલીફા અને પ્રવર્તકો થઈ ગયા? કેમકે શીયા ઇસમાઈલીઓમાં પણ કેટલાક બારને, કેટલાક બાવીસમેં કેટલાક અડતાલીસમેં, ને કેટલાક મતવાળા

તો પોતાને કાચે તેટલા ઇમામોને માને છે. એ ઇમામોએ અનેક દેશોમાં મોકલાવેલા તેમના દાઈ, અને દલાલોએ કેવાકેવા નવા ફાંટા ઉઠા કીધા, અને પોતે પીરની પદવી પોતાની મેળે ધારણ કરી એ ફાંટાઓમાં કેવી છલનીતિથી સરહારી ભોગવી ગયા છે, અને તેમના વંશ વારસોને માટે કેવી જીવતી જાગતી જાગી-રેની અદબાત ચોળના રચી ગયા છે, તેનું ખરું રહસ્ય એ પંથના હાલના સેવકોમાંથી કોઈ ભાગ્યેજ જાણતો હશે. અને એ રહસ્ય એ તેમના બરાબર જાણવામાં આવે તો, અમને ખાતરી છે કે, તરતજ તેઓ એ પ્રપંચી પંથને હમ્મેશની તિલાંજલી આપી, પ્રભુના પ્રેરેલા પ્રવિત્ર ધર્મપંથમાં પાછા વળે. એ ભાઈઓના હિતની ખાતરજ એ પંથના પ્રાચીન, અવોચીન સાહિત્યમાંથી અનેક પ્રમાણો મેળવી સતપંથનો લેહ અહિં પુલ્લે કરવાની, તેમજ જાહેર જનતાને પણ એ પંથના છુપા ઇતિહાસનો પરિચય આપીએ છીએ.

આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યા પ્રમાણે શીયા તેમજ મુસ્લી મુસલમાનોનાં મૂળ પુરૂષ હજરતમહમ્મદ છે. અરબસ્તાન જેવા સુકા અને લુખા રેતાળ પ્રદેશમાં વસનારી આરબજાતિની સ્થિતિ, હજરત મહમ્મદના જન્મ વખતે ઘણી દયાજનક હતી. અરબસ્તાનની એ વખતની પરિસ્થિતિનું ચિત્ર મૈલાના હાલી નામના નામાંકિત ઇસ્લામી સાયરે ઘણું અસરકારક આંકેલું છે. તેમજ ઇસ્લામી ખોજ વિગેરે મુસલમાન ઇતિહાસ લેખકોએ એ વખતના આરબોની લથંકર હાલતનો હૃદયલેહક ચિતાર આપેલો છે.

ઈ. સ. ૫૭૦માં હઝરતમહમ્મદનો જન્મ થયો. એજ દહાડે તેમના પિતા હઝરતઅબ્દુલ્લા મૃત્યુ પામ્યા. મુળીયા અને હલિમા નામની દાઈઓએ થોડો વખત તેમને ઉછેર્યો, પછી તેમની માતા આમીનાએ તેમને ઉછેર્યો હતા. છ વરસની ઉંમરે તેમની માતા મૃત્યુ પામી, અને તેમના દાદા અબ્દુલ મુતલિબે તેમની કાળજી રાખવા માંડી. નવ વરસની ઉંમરે દાદાનું મરણ થતાં તેમના કાકા અબુતાલેબ તેમના વાલી થયા. કાકાના થેટાં આરવાનું કામ તેમની ગરીબીને લઈને કરવું પડતું હતું. લખવા વાંચવાની કેળવણી બીલકુલ તેમને મળી નહોતી છતાં પણ કુરાનેશરીફ જેવું સારી ઇસ્લામી આલમનું સર્વોત્તમ પુસ્તક તેમની મારફતેજ મળેલું છે.

આગપણથીજ તેઓ પ્રમાણિક, નીતિમાન અને સચ્ચાઈવાળા હતા. તેમના સફુજોથી આકર્ષાઈને બીબી ખદીજા નામની એક ધનવાન બાઈએ તેમને પોતાના કારભારીની જગ્યા આપી. બીબી ખદીજાને પરદેશો સાથે વેપાર ચાલતો હતો, તેને અંગે પુષ્કળ માલ આપી, મહમ્મદને શામ તરફ મોકલ્યો. અને શામથી પાછા આવ્યા પછી તેમણે પોતાની શેકાણી સાથે લગ્ન કર્યાં, એ વખતે બીબી ખદીજાની ઉંમર ૪૦ વર્ષની અને તેમની ઉંમર વર્ષ ૨૫ ની હતી.

લગભગ ૩૫ વર્ષની ઉંમરે મક્કાના કાળા નામના મંદિરમાં જીર્ણોદ્ધાર-
તું કામ ચાલતું હતું. તેમાં ઘણી મદદ કરી, અને તે પૂર્ણ થયા પછી હજરે
અસવદ નામનો પવિત્ર કાળો પથ્થર જેને એક મોટા દેવ તરીકે આરખો
માનતા હતા. તેને આસન ઉપર પધરાવવાની યાજ્ઞતમાં આરખો વચ્ચે કડવો
મતલોદ ઉત્પન્ન થયો. દરેકે પક્ષ એ કામને માટે પોતાને હકદાર જણાવવા
લાગ્યો. હજરતમહમ્મદે ડાહ્યપણ વાપરી એ ઝગડાતું સમાધાન કર્યું. એક
મોટી આદર મંગાવી તેની વચ્ચે અસવદપથ્થરને સુધી બધા પક્ષે આરે તરફ-
થી એ આદરને પકડી તેના આસન ઉપર પધરાવવાની સલાહ આપી, એથી
બધાના મનનું સમાધાન થયું.

પોતાના જતિલાઇઓને અભિમાન, અધોગતી અને અનાચારના કારાગાર-
માંથી ઉગારી લેવાની તેમને તીવ્ર ઉત્કંઠા થઈ. તેઓ બહુ એકાંતમાર્ગી હોવાથી
ઘણો ખર્ચ વખત હરા પહોંડની શુદ્ધિમાં ચિંતન અને ધ્યાનમાં ગાળતા.

આલીસ વર્ષની ઉંમરે તેમણે પોતાના ધર્મપ્રચારનું કામ પંદોસ વહેંચું
શરૂં કર્યું. તેમના પત્નિ બીબી ખદીજા, તેમના પિતાઈ અને જમાઈ હજરત-
અલિ અને તેમના પિત્રાઇબાઈ હજરત અબુબકર તેમના ઉપર શરૂઆતમાં
ધ્મિાન લાવ્યા. પ્રથમ તેઓ ખાતગી ઉપદેશ કરતા પણ પાછળથી તેમણે જલ્દેર
રીતે મૂર્તિ પૂજની નિંદા, અને એકેશ્વરની (અલ્લાની) ઉપાસનાનો બોધ
આપવા માંડ્યો. સઘળા આરખો તેમની સામે થયા, તેમને જલ્દેર, જૂઠ્ઠા,
સ્વાર્ધા વિગેરે શબ્દોથી અપમાન કરી અનેક પ્રકારનાં આજી સુક્રવા લાગ્યા અને
તેમના સાથીઓને પણ અનેક રીતે દુઃખ આપવામાં કંઈ ખામી રાખી નહિ.

તેમના કાકા અબૂતાલિબના મરણ પછી કીનાબોર આરખો વધારે ઉશ્કે-
રાયા, અને એક દિવસ તેઓનું ઝડપી ટોળું તેમને જનથી મારી નાખવાને
તેમના મકાનની આસપાસ ફરી વળ્યું. આ ભયંકર પ્રસંગ જોઈને જીવ બચાવવા
ખાતર પોતાના જમાઈ હજરતઅલિને પોતાની પથારી પર સુવરાવી, પોતાના
બાઈ હજરત અબુબકર સાથે શુપચુપ મક્કા છોડી મહીના જતા રહ્યા. તે
દિવસથી ઇસલામીઓની હી. સ. ની શરૂઆત થઈ.

મદીનામાં લોકોએ તેમનો સારો સત્કાર કર્યો. અને તેમનો મત સ્વિકાર-
સ્તારાઓની સંખ્યા વધવા માંડી; આરખો સખ્ત વિરોધ બતાવી સામે થયા,
લડાઈ તેમજ ભયંકર કાવત્રાં કરવા લાગ્યા, એથી તેમને પણ શત્રુઓ સામે
હથિઆર ઉઠાવવાની જરૂર પડી. એ લડાઈમાં ઇસલામનો વિજય થયો અને
મક્કા શહેર કબજે કરી કાળાના મંદિરમાંની મૂર્તિઓ પોતાના જમાઈ હજરત-
અલિ સાથે સતને વખતે મંદિરમાં દાખલ થઈ તોડી નાખી. ઈ.સ. ૬૩૨માં
૬૩ વર્ષની ઉંમરે મદીનામાં તેમની વફાત થઈ, એ વખતે લગભગ આખા

અરબસ્તાનમાં ઇસ્લામનો પ્રચાર થયો હતો, અને હજરતમહંમદ સાહેબે બાંધેલા કાયદા અને નિયમો પ્રમાણે આરબોના રીતિ રિવાજ અને જીવન વ્યવહારમાં ઘણા સારા ફેરફારો થયા હતા. જુગાર, શરાબ, મનુષ્યોનાં બલિદાન અને સ્ત્રી બતિ ઉપરનું ઘાતકીપણ, એ વખતની કુર આરબબતિમાંથી હજરતમહંમદ સાહેબને પ્રતાપે દૂર થયાં. એક બતિ અને એકજ ધર્મ એકજ ખુદા અને એક ઇમાનના ચુસ્ત શિક્ષણથી ઇસ્લામીઓમાં બંધુબાવ અને ધાર્મિક ઝનૂતની બહુ રહિ ધઇ, જેને લીધે ઇસ્લામનો અર્થઅંદકાર વાવટો હજરતમહંમદ પછી બે ત્રણ સદીઓમાંજ બહીતી દુનિયાના ઘણા દેશોમાં ફરકી રહ્યો; અને આજ સુધી ઇસ્લામ ધર્મ દુનિયાના મોટાં ધર્મોમાંનો એક મનાઇ રહ્યો છે.

ઇસ્લામના શરૂઆતના ખલીફો અને મત-ભેદ.

સુન્ની લોકોના ચાર ખલીફો—હજરત મહંમદની વફાત પછી તેમની હાથ રહ્યે થયા પહેલાંજ જુદાજુદા વંશોના આરબોમાં ખિલાફતના લોકાથી ઘણી કઠવી તકરાર ઉભી થઇ. મોહજરીન અનસારી વિગેરે કુંદુઓએ પોતાની જુદી જુદી ટોળી જમાવી ખલીફ થવાની ઉમેદવારી પોતાના પક્ષ માટે શરૂ કરી. હજરત અબુબકર, અને ઉમ્મર જે બન્ને હજરત મહંમદના સસરા હતા, તેઓ પણ પોતાના પક્ષની સંભાળ માટે તૈયાર થયા. ખિલાફતના સવાલનો નિર્ણય કરવા સાદા (ઇસ્લામીઓની સલા) માં બધા એકઠા થયા; અનસારી મોહાજરીનોએ પોતાનો હક્ક આગળ ધરતાં જણાવ્યું કે, ઇસ્લામને માટે અમે વતન છોડી ઘણા દુઃખો સહન કરી હજરત મહંમદને કીમતી મહદ આપેલી છે માટે અમારામાંથી ખલીફ ચુંટાવો જોઇએ.

હજરત અબુબકરે, જણાવ્યું કે હા. મહંમદના ફરમાન મુજબ તેમના પુરેશી કબિલામાંથીજ ખલીફ નીમવો જોઇએ. અને હા. અલી, એ કામને માટે હાયક છે ત્યારે એક માણસે જણાવ્યું કે, તેઓ એકાંતમાં ઇશ્વરની ઉપાસના કરી શાંત જીંદગી ગાળવા ચાહે છે. અને ખલીફ થવાને તેઓ પુશી નથી. એથી હા. અલીના સંબંધી દરખાસ્ત ઉડી ગઇ.

એ વખતે હા. ઉમ્મરે, હા. અબુબકરને ખિલાફત આપવાની દરખાસ્ત સુકી. હા. અબુબકરે જણાવ્યું કે, હા. ઉમ્મર પોતે અથવા અબુમોબેદા એ ગાદીને માટે વધારે હાયક છે પરંતુ, અબુ તથા ઉમ્મરે પોતાની દરખાસ્તને વળગી રહી ખલીફની પદવી માટે હા. અબુબકરને સર્વ વાતે હાયક જણાવી, પોતાની આગલી દરખાસ્તને તરતજ અમલમાં સુકી. એજ સલા વચ્ચે એ બન્ને જણાઓએ હા. અબુબકરની બેઅત કરી, તેમને ખલીફ તરીકેનું માન આપ્યું. એટલે એમના પક્ષના બીજા માણસોએ પણ તરતજ તેને ખલીફ તરીકે માન આપી બેઅત કરવા માંડી. એથી કેટલાક

આરખો જેઓ હા, અલીને ખરા હકદાર સમજતા હતા, તેઓ નારાજ થયા, અને તેઓએ બેચત નાકબૂલ કરી. એમાંનાં અબુસુફીઆન, તલહા, અને ઝોબેરે હા. અલીને એ ગોઠવણની સાથે થવા આમંત્ર કર્યો. આરખોનો મોટો ભાગ હા. અલીનો પક્ષ સ્વિકારવાને તૈયાર હતો. પરંતુ ઉદાર દિલના હા. અલીએ જણાવ્યું કે, હવે ખીલાફતની તકરાર ઉઠાવવાથી અંદરઅંદર લડાઈઓ ભગશે, લોહી રેડાશે, અને એથી ઇસલામને બહુ ધક્કો પહોંચશે, માટે હાલ તો જે ગોઠવણ થઈ છે તે સહુએ માન્ય રાખવી.

એ વખતે તો હા. અલીએ ઇસલામમાં શાંતિ બળવી રાખવાને માટે પોતાના પક્ષકારોના મનનું સમાધાન કર્યું. પરંતુ એ વખતથીજ આરખોમાં જે બેદીલી ઉત્પન્ન થઈ તેનું ઘણું ખરાબ પરિણામ આવ્યું, મહાન ભયંકર વિપ્લો થયા, અને ઇસલામમાં શીયા અને સુન્ની એવા બે મુખ્ય વિભાગો પડયા.

હા. અબુબકરના વખતમાં ઇસલામીઓએ શામ ઉપર ચડાઈ કરી હતી, તેમજ સારી દોલત મેળવી હતી. તેમણે ફક્ત સવાબે વરસ ખીલાફત ભોગવી. અને હી. સ. ૧૩ માં તેમની વફાત થઈ. કેટલાકને મત છે કે તેમને ગેર દેવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે કોઈ લાગે છે કે તાવની ખીમારીથી એમનું મૃત્યુ થયું હતું. એમના વખતથીજ શીયા લોકો તેમને ગેરકાયદેસર ખલીફ થયેલા જણાવી, ખરા ખલીફ હા. અલીનેજ માનવા લાગ્યા. સુન્ની લોકો હા. અબુબકરને હકદાર જણાવી માનવા લાગ્યા. આવા મતભેદ સિવાય એમના વખતમાં તકરારે વધારે જોરદારરૂપ પકડ્યું નહોતું.

(૨) ઉમ્મર—હા. અબુબકરે પોતાની હયાતીમાંજ ઉમ્મરના લાભમાં વસીબત કરી હતી. તે પ્રમાણે હા. ઉમ્મર ખલીફ થયા. એમના વખતમાં શામના સઘળા પ્રાંતો કબજે કરી ઇસ્લામીઓએ જેઝુસલેમ ઉપર હલ્લો કર્યો. ખ્રિસ્તીઓને હરાવી તેમની સાથે સલાહ કરી, અને જેઝુસલેમમાં એક ઇસ્લામી મસ્જિદ બાંધી.

અબુઓબેદાએ પણ એમના વખતમાં ઘણી મોટી લડાઈઓ કરી હતી. યુનાની બાઈશાહ હીરાકલીશને હરાવી તેનું પાયતખ્ત ઍન્ટીઓકે હતી લીધું. ત્યાર પછી તેણે ઈરાન પર ચડાઈ કરી એ વખતે પૂરાનફૂર્સ નામની બહાદૂર રાણી ત્યાં રાજ્ય કરતી હતી. પહેલી લડાઈમાં મુસલમાનો હાર્યા, પરંતુ એટલામાં બીજી બળવાન મહદ આવી પહોંચવાથી તેમની હત થઈ. ત્યારબાદ પણ કેટલોક લડાઈઓ થઈ. નેહાવદની છેલ્લી લડાઈમાં ઈરાનીઓ હારીને છેકજ હતાસ થઈ ગયા. અને ઈરાનનો ઘણો ખર્ચો જાગ મુસલમાનોના કબજામાં આવ્યો.

ઉમરૂઆસ નામનો સરદાર મોટા લશ્કર સાથે મીસર ઉપર ચઢાઈ લઈ ગયો, અને ત્રિપોલી, સિગ્તરીઆ વિગેરે કેટલાક કિલ્લાઓ લૂટ્યા પછી, છેવટે મીસર દેશ જીતી ત્યાં ઇસ્લામી અમલ ચાલુ કરીધો.

હી. સ. ૨૩ માં ફિરોઝ નામના એક ગુલામે હા. ઉમર ન્યારે નિમાઝ પઢતા હતા ત્યારે છુરીથી ઘાયલ કરી તેનો જાન લીધો.

(૩) ઉસમાન:- હા. ઉમરે પોતાની વસીઅતમાં જણાવ્યું હતું કે મારા મરણ બાદ હા. અલી, ઉસમાન, દાદ, તલહા, ઝોબેર, અને અબુદુર-રહેમાન એ છ જણમાંથી એકને ખલીફ નીમવો. એ વસીઅત પ્રમાણે ઇસલામીઓની સભામાં એ છએ હકદારોને બોલાવવામાં આવ્યા, અને હા. અલીને જણાવવામાં આવ્યું કે, કુરાન, હદીશ તેમજ ખલીફ અયુબકર અને ઉમરે બાંધેલા ન્યાયના બંધારણ અને કાયદાઓને કબૂલ રાખવા તૈયાર હો તો, તમને ખલીફ નીમવામાં આવે. પરંતુ હા. અલીએ તેમ કરવાની સાફ ના પાડી અને કુરાન સિવાયના બીજા ધારાઓને તેણે ઇસલામથી બરખીલાફ જણાવ્યા. એથી એ ધારાઓને કબૂલ રાખવા તૈયાર થનાર હા. ઉસમાનને ખલીફ નીમી, હા. અલીનો હક બાબુએ મુકવામાં આવ્યો.

હા. ઉસમાનમાં રાજદ્રારી કુશળતા નહોતી, તેણે ઠરી પણ લાયકાત જોયા વિના પોતાના સગા અને વગવસીલાવાળા માણસોને મોટી મોટી જોખમ-દારી ભરેલી પદ્ધતિઓ આપવા માંડી, એથી રાજ્યકારભારમાં બહુ અધેર ચાલવા માંડ્યું. એ ઉપરાંત બૈતુલમાલની તીજેરીમાંથી લાખો રૂપીઆની રકમો તેણે પોતાના સગાંઓને આપી દીધી. હા. અયુબકર અને ઉમરના વખતમાં કુરાનના લખાણોને જે અતુકમથી ગોઠવવામાં આવ્યાં હતાં તે તેણે રદ કરી બાળી નાંખ્યાં, અને નવી કમીટી નીમીને કુરાનના પૃષ્ઠો ફરીવાર નવી પદ્ધતિએ ગોઠવ્યાં. વળી મરવાન અને હારસ નામના બે દુષ્ટ લાઈઓ જેમને હા. મહમ્મદે, ગરહન મારવાની શિક્ષા કરી હતી, પણ એ વખતે હા. ઉસમાને વચ્ચે પડી, શિક્ષા ઓછી કરાવી જેથી તેમને દેશનિકાલ કરવામાં આવેલા હતા, તેમજ હજરત અયુબકર અને ઉમરના વખતમાં તેઓ દેશનિકાલ જ હતા, તેમને પાછા બોલાવી પોતાના ખાસ કારભારી નીમ્યા. મીસરના સૂબા ઉમરૂઆસને બરતરફ કરી તેની જગ્યા પોતાના ભાઈને આપી. પણ પુરી લાયકાત ન હોવાથી તે મીસર સાચવી શક્યો નહિ, અને કેટલાક માંતો પાછા સ્વતંત્ર થયા. એથી નિરૂપાયે એ જગ્યા પાછી ઉમરૂઆસને જ આપવી પડી.

મસ્જિદના પીગ્ગરફર છેક ઉપરનું પગથીડું ખાસ પેગંબરને માટેજ રહે છે, તેના ઉપર હા. ઉસમાન બેસવા લાગ્યા, એથી તેમજ બૈતુલમાલના ધર્મોદ્ધાર

પૈસા ગેરવ્યાજબી રીતે વપરાય છે, એવી એક માણસે ફરિયાદ કરી, તેને સખત શિક્ષા કરી, તેથી લોકોમાં ભારે કચવાટ પેદા થયો, તથા પોતાના સગાંઓને જ્યાં જ્યાં ગવર્નરની જગ્યાએ આપી હતી ત્યાં ત્યાં તેમની ગેરવ્યવસ્થા અને યોગી આવડતના કારણે ફસાદો ઉભા થયાં. અને કુદ્દા, ખસરા, તથા મીસરથી સેંકડો લોકો ફરિયાદો લઈ આવ્યા હતા, જેથી લડાઈ બગવાની તૈયારી થઈ રહી હતી, પરંતુ હજરતઅલી વચમાં પડવાથી સમાધાની થઈ. હજરતઅલી તે લોકોને ખલીફ ઉસમાન પાસે લઈ ગયા, અને જણાવ્યું કે ખલીફ તમોને અન્યાય થવા દેશે નહિ, તેઓ તમારે ઢરેક રીતે રક્ષણ કરશે, એમ તેઓને જણાવ્યું. વિશેષમાં હા. ઉસમાને ઢરેક રીતનું રક્ષણ અને અન્યાય ન થવાની લેખીત કબૂલાત આપી. અને તેવા મજબૂતનો એક લેખ કરી તે પર સહી કરી આપી.

મીસરના લોકોએ મરવાનનો બાઈ હારસ જે મીસરનો ગવર્નર હતો, તેને ખસેડી તે જગ્યા મહમ્મદખીન અયુબકરને આપવા જણાવ્યું. અને ખલીફ ઉસમાને તે વાત કબૂલ રાખી, અને તે બાબતનો હુકમ લખી આપ્યો, પરંતુ પાછળથી તેને મારી નાખવાનો હુકમ લખી પોતાના શુલામને મીસર તરફ રવાના કર્યો. પરંતુ રસ્તામાં મહમ્મદની સાથે તેનો ભેટો થતાં, મહમ્મદે તે કાગળ જોરજુલમથી તેની પાસેથી લઈ લીધો, અને સત્ય હકીકતથી વાકેફ થતાં તે પાછો ફર્યો, અને પોતાના પક્ષકારોને મદીને બોલાવી સભા બરી, અને ત્યાં ખલીફનો પત્ર રજુ કરી સત્ય બીના બહોર કરી, હા. અલીએ તે બાબતની તપાસ કરતાં ખલીફ જણાવ્યું કે એ પત્ર મેં નથી લખ્યો, પરંતુ મરવાને લખ્યો હશે. મહમ્મદ ખીન અયુબકરે તે વખતે ત્યાંજ જણાવ્યું કે જો આ પત્ર તમોએ લખ્યો હોય તો તમો ફગાબાજ છે, એમ સાબીત થવાથી તમો ખીલાફતને માટે નાલાયક છે. વળી તમો આ પત્ર મરવાને લખ્યાનું જણાવો છો, જેથી તમારી નખખાઈ સાબીત થાય છે. ખલીફ નખખો હોય તો તે સુસલમાનનું રક્ષણ કરવાને પણ નાલાયક છે. અને મરવાને જો આવી ફગલ બાજી કીધી છે. એમ સાબીત થાય છે, તો તેને શિક્ષા થવી જોઈએ, પરંતુ ખલીફે તેમ કરવાની ના પાડવાથી ભારે ટંટો થઈ પડ્યો. અને તેમના ઘરને ઘેરા ઘાલવામાં આવ્યો. ઘેરા છ અઠવાડીયાં સુધી ચાલુ રહ્યો તે ઢરમ્યાન મહમ્મદે ખલીફ ઉસમાનને જણાવ્યું કે તમો ખલીફ થવાને નાલાયક છે, કારણકે તમારાથી બરાબર શાંતિ જળવાતી નથી, જેથી ખીલાફત છોડી દેવી, પરંતુ ખલીફ ઉસમાને ના પાડવાથી તેનો તલવારથી જીવ લેવામાં આવ્યો. ખલીફ ઉસમાન ડી. સ. ૨૩ માં ખલીફ થયા અને તેમણે લગભગ ૧૩ વર્ષ ખિલાફત ભોગવી ડી. સ. ૩૫ માં તેમનું મૃત્યુ થયું.

૪ હજરતઅલી—હા. ઉસમાનના મૃત્યુબાદ મહીનાના લોકોએ હજરતઅલીને ખલીફ થવા જણાવ્યું, હજરતઅલીએ ખલીફ થવાની ના પાડી, પરંતુ મહીનાના લોકોને ભારે આગ્રહ ભેધ ઉપડે હા. અલીએ ખીલાફત પદ સ્વીકારવાની હા પાડી. બીજે દિવસે મસ્જિદમાં હજરતઅલીને ખલીફ પદની આપવાની હતી, તેથી મહીનાના ઘણા માણસો મસ્જિદમાં આવ્યાં હતાં. ત્યારે હજરતઅલીએ જોયું તો તેમાં તલાહા અને ઝોબેર હાજર ન હતા. તેથી તેમને માણસો મોકલી ભાલાવી લીધા. બન્ને હાજર થયા એટલે હા. અલીએ તેમને જણાવ્યું કે તમે બન્નેમાંથી કોઈ પણ એકજણ ખલીફ થાઓ તેમાં હું રાજ છું. અને તમારા કામમાં હું સહાયતા કરીશ. ત્યારે તે બન્ને જણ્યોએ જણાવ્યું કે, “આઅલી” તમે ખલીફ થાવ તેમાં અમે રાજ છીએ. તમારા કામમાં અમે બન્ને જણ મદદ આપતા રહીશું. એટલું કહીને બન્ને જણે હા. અલીની બેઅત કીધી. અને ત્યાર બાદ બીજા લોકોએ પણ બેઅત કીધી. એટલે હજરતઅલી સાહેબ ખલીફ થયા. આ વાતથી બનીઉમ્મયાના લોકો ઘણા નારાજ થયા અને હજરતઅલીપાસેથી ખીલાફત છીનવાઈ બંધ તેવી પેરવીઓ કરવા લાગ્યા. તેઓએ લોકોમાં એવી અફવા ઉડાવી કે, હા. ઉસમાનને હા. અલીએ કતલ કરાવી નાંખ્યા છે. બની ઉમ્મયાના લોકોએ હા. ઉસમાનનું લોહીવાળું પહેરણ તથા તેની કપાયેલી આંગળીયો એક બાલા ઉપર ઉંચે ટાંગી કેકડેકાણે ફેરવી, અને પછી શામમાં લઈ ગયા. શામનો ગવર્નર મોઆવીઆ કે જે હા. અલી સાથે સખત અઢાવત રાખતો હતો તેણે બળવાખોરોને આશ્રય આપ્યો, આથી શામના લોકો હા. અલી નીકર થઈ ગયા. એટલુંજ નહિ પણ હા. અલીએ ખલીફ થવાની સાથેજ હા. ઉસમાનના વખતના અન્યાયી ગવર્નરોને બરતરફ કરી, તેમની જગ્યાએ બીજા લાયક માણસો મોકલી આપ્યા. બરતરફ કરવામાં આવેલા બધા ગવર્નરોએ અલીફના હુકમને માન આપી, પોતાના હોદ્દાનો આજ્ઞ નવા ગવર્નરોને સોંપી આપ્યો. પરંતુ મોઆવીઆ કે જે હા. ઉમર, ઉસમાનના વખતથી શામનો ગવર્નર હતો તેણે નવા ગવર્નરને પોતાનો હોદ્દો આપ્યો નહિ. તેથી સહક પાછો ફર્યો.

તલાહા અને ઝોબેર બન્ને ખલીફ થવાની કોશિષ કરતા હતા. પરંતુ લોકોનું વલણ તેમના તરફ ન હોવાથી હા. અલી ખલીફ થયા. મોઆવીઆએ આ બન્ને જણને પોતાના પક્ષમાં લીધા, અને જણાવ્યું કે તમારા માટે શામના લોકોની બેઅત લીધી છે. અને મોટા ભાગ તમારી બેઅત કરવા કબૂલ થયો છે. તમે કુફ્રા અને બસરાના લોકોને હાથ કરવામાં લીલ કરશો તો, હા. અલી તેમને પોતાના પક્ષમાં લઈ લેશે; અને તમારે કંઈ વળશે નહિ, શામ અને બસરાના લોક હાથ આવી બંધ તો ખીલાફત તમારી કાયમ થાય. આ ઉપરથી તલાહા અને ઝોબેરે મોઆવીઆનો પક્ષ

પોતા માટે બહુજ ઉપયોગી જોયો. જેથી કુફા અને ખસરનાં લોકોને પોતાના કબજામાં લેવા ગોઠવણ કરી.

હજરત મહંમદ પેગંબરની બીબી આયશાને કેઇએ એમ વાત કરી કે હા. ઉસમાનનું ખૂન કરનાર પુત્ર હજરતઅલી છે. અને તેથી તે ખૂનનો બદલો લેવો જોઇએ. બીબી આયશાના આવા ઇશ્વાથી તલહહા તથા ઝોબેરને ખબર પડતાં તેઓએ કંઈ બહાનું કાઢી મક્કા જઈ તેનો આશ્રય લેવાનું નક્કી કર્યું તલહહા તથા ઝોબેરે મક્કા જઈ બીબી આયશાને પોતાના પક્ષમાં કરી લીધાં, એટલુંજ નહિ પણ તેણીનેજ આગેવાન બનાવી તેમના નામથી એવો ઠંડેશ ફેરવ્યો કે, બીબી આયશા, તલહહા, અને ઝોબેર હા. ઉસમાનના ખૂનનો બદલો લેવાને ખસરા બંધ છે માટે જેઓ દીનની હિમાયત કરવા ચાહતા હોય તેઓએ સાથે આવવું. આ ઉપરથી એક હજાર માણસો તેમની સાથે જવા તૈયાર થયાં. બીબી આયશાએ ખસરા જઈ ત્યાંનો કબજો પોતાના હસ્તક કરી લીધો, અને ત્યાંના ગવર્નરની ઠંડાફી તથા આંખોના વાળ એકે એક કરી ખૂંચવી ઘણું અપમાન કરી કાઢી મેલ્યો. આ વાતની ખબર હા અલીને થતાં કુફામાંથી ફક્ત હજાર માણસોની ફોજ લઈ ખસરે ગયા. બીબી આયશા ઘણાં ગભરાઈ ગયાં, અને સુલેઈફ કરવાની ઇચ્છા જણાવી, પરંતુ તલહહા અને ઝોબેરે જોયું કે સુલેઈફ થશે તો, અમારા તો ખારજ વાગી જશે, જેથી કોઇ પણ પ્રકારે સુલેઈફ થવા ન દીધી. અને લડાઈ ચાલુ રાખી, તેમાં તલહહા અને ઝોબેર માર્યા ગયા. અને બીબી આયશાને હા. અલીએ તેના બાઇ મહંમદ સાથે મદીના રવાના કરી આપ્યાં.

આ લડાઈમાં હા. અલીની જીત થવાથી મોઆવીઆને ભારે દીક્કગીરી થઈ, તેણે ફરીથી હા. અલીને ખીલાફતથી દૂર કરવા એક બીજો પ્રયત્ન આદર્યો. હા. ઉસમાનના વખતમાં મિસરના ગવર્નરની પદ્ધતિ બરતરફ થયેલા ઉમરુઆસને પોતાની બળમાં ફસાવવાનો નિશ્ચય કર્યો. મોઆવીઆએ તેને પોતાના વજીરની જગ્યા આપી. અને જણાવ્યું કે જો ખીલાફત મારા હાથમાં આવે તો તને મિસરના ગવર્નરની જગ્યા આપીશ. આ ઉપરથી ઉમરુઆસ હા. અલીને ખીલાફતથી દૂર કરવાના કામમાં મોઆવીઆને સંપૂર્ણ મદદ રૂપ થયો.

ફૂરાત નદીના કાંઠા પર સીરીન નામની જગ્યા પર મોઆવીઆ તથા હા. અલી વચ્ચે ૧૧૦ લડાઇઓ થઈ. હા. અલીનાં એસી હજાર અને મોઆવીઆના એક લાખ વીસ હજાર માણસો માર્યા ગયાં. છેલ્લી લડાઈમાં મોઆવીઆનાં પુત્રજ માણસો માર્યા ગયાં તેથી તે ગભરાઈ ગયો, જેથી તેણે ઉમરુઆસની સલાહથી હા. અલીના સેનાપતિ આશાશ બીન કેશને મોકલ્યાં આપી, કુબી રીતે તેણે હા. અલીનો વિરોધી બનીવી દીધો, અને

ત્યાર પછી પણ મોઆવીઆએ અનેક છળ પ્રયત્નો હા. અલી સાથે કર્યો, તેમાં તે ન ફાળ્યો. છેવટે મોઆવીઆનો કાંટો ફર કરવા માટે લશ્કર એકઠું કરવા હા. અલી કુદ્દામાં આવ્યા હરમ્યાન અજદરહેમાન ઇબને મુલજીમ નામના એક ખારજીએ રમજાન તા. ૧૯ ના રોજ હા. અલી જ્યારે મસ્જિદમાં સવારની નમાજ સુબરી રહ્યા હતા, ત્યારે તલવારથી હુમલો કર્યો, તેના જખમથી તા. ૨૧ રમજાનના રોજ તેમની વફાત થઈ. તેમણે ચાર વર્ષ અને નવ માસ ખીલાફત ભોગવી. તેમની લાશને નજફે નામની જગ્યામાં દફન કરવામાં આવી છે. વફાત વખતે તેમની ઉંમર વર્ષ. ૬૩ની હતી. તેમની કબરની જુબારત કરવાને લાખો શીયા લોકો દરવર્ષે નજફે જાય છે.

હજરતઅલી સાહેબે પ્રથમના ખલીફાને ન્યાયના કામમાં ઘણી સારી મદદો આપી લોકપ્રીય થયા હતા. અરબી ભાષાનું વ્યાકરણ તેમણે જ બનાવ્યું છે. તેમના નીતિ વચનો ઉસ્લામીઓમાં એકે અવાજે વખણાય છે. શીયાઈસના અશરી તથા વહોરા લોકો તેમને પોતાના માથામુખ ઇમામ ગણે છે. તુસેરી, તથા આગાખાની તેમજ પીરાણા સતપંથના લોકો તેમને ખુદા કહે છે. તેઓ અરબીભાષાના સુનંદા વિદ્વાન હતા. તેમની વક્તવ્ય શક્તિનું આખું અરબસ્તાન એક અવાજે વખાણુ કરે છે.

ઉપર મુજબના ચાર ખલીફાને સુન્નીઓ અનુક્રમે પેગંબરના નાયબ માને છે. શીયા મતના લોકો તેમની માન્યતાથી અલગ પડી હા. અલીને પહેલા ખરા હકકદાર માને છે. આ માન્યતાથી શીયા તથા સુન્ની એમ બે કાંટા થયા છે.

ચાર ખલીફાની ખીલાફતની મુદત બતાવનારો કોઠો.

ચાર ખલીફાનાં નામ.		ખલીફ થયા.		વફાત પામ્યા.		ક્યાં દફન થયા.
		હી. સ.	ઇ. સ.	હી. સ.	ઇ. સ.	
(૧)	અબુબકર	૧૧	૬૩૨	૧૩	૬૩૪	મદીના
(૨)	ઉમર	૧૩	૬૩૪	૨૩	૬૪૪	"
(૩)	ઉસમાન	૨૩	૬૪૪	૩૫	૬૫૫	"
(૪)	અલી.	૩૫	૬૫૫	૪૦	૬૬૦	નજફ

ઉપર બતાવેલા કોઠામાનાં ખલીફાને સુન્ની લોકો માને છે. શીયા લોકો હજરતઅલીને ખરા હકકદાર સમજી, તેમનેજ પહેલા ખલીફ અથવા પહેલા ઇમામ તરીકે માને છે.

શીયા લોકોના ઈમામોની ગણતરી—નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) અલી, (૨) હસન, (૩) હુસેન, (૪) ઝયેનુલ આબેદીન, (૫) મહંમદ બાકર, (૬) બાકર સાદક, (૭) અસા કાજમ, (૮) અલીરજા, (૯) મહંમદ તકી, (૧૦) અલીયુન નકી, (૧૧) હસન અસકરી, (૧૨) મહંમદ મહેદી.

લોકોના ઈમામોની ગણતરી નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) અલી, (૨) હસન, (૩) હુસેન, (૪) ઝયેનુલ આબેદીન, (૫) મહંમદ બાકર, (૬) બાકર સાદક, (૭) હસનાઈલ, (૮) મહંમદ, (૯) રજીઅબદુલ્લા, (૧૦) તકી આહમદ, (૧૧) તકી અબદુલ્લા, (૧૨) અબદુલ્લા મેહદી, (૧૩) કાયમ, (૧૪) મનસુર, (૧૫) મોઅેજ, (૧૬) અલીજ, (૧૭) હાકમ (૧૮) અહર, (૧૯) મુસ્તનસર, (૨૦) મુસ્તેઅલી, (૨૧) આમર (૨૨) તૈયબ.

હસનાઈલી નીજરી આગાખાની ઈમામોની મુદત બતાવનારો કોષ્ટક.

નીજરી-ઈમામોના		ઈમામ થયા.		વકાત પામ્યા.		નીજરી ઈમામોના		ઈમામ થયા.		વકાત પામ્યા.	
નામે.		હી.	સ.	હ.	સ.	નામે.		હી.	સ.	હ.	સ.
૧ અલી	૩૫	૬૫૪	૪૦	૬૬૦		૨૫ જલાલુદીન	૧૦૭	૧૨૧૦	૬૧૮	૧૨૨૧	
૨ હુસેન	૪૦	૬૬૦	૬૧	૬૮૦		૨૬ અલાઉદીન	૬૧૮	૧૨૨૧	૬૫૩	૧૨૫૫	
૩ ઝયેનુલ આબેદીન	૬૧	૬૮૦	૬૪	૭૧૩		૨૭ રકનુદીન	૬૫૩	૧૨૫૫	૬૫૪	૧૨૫૬	
૪ મહંમદ બાકર	૬૪	૭૧૩	૧૧૪	૭૩૨		૨૮ શમશુદીન	૬૫૪	૧૨૫૬	૭૧૦	૧૩૧૦	
૫ બાકર સાદક	૧૧૪	૭૩૨	૧૪૮	૭૬૫		૨૯ કાશમસાદ	૭૧૦	૧૩૧૦	૭૭૧	૧૩૨૦	
૬ હસનાઈલ	૧૪૮	૭૬૫	૧૫૮	૭૭૫		૩૦ હરલામસાદ	૭૭૧	૧૩૨૦	૮૨૭	૧૪૨૪	
૭ મહંમદ	૧૫૮	૭૭૫	૧૬૭	૮૧૩		૩૧ મહંમદ	૮૨૭	૧૪૨૪	૮૬૮	૧૪૬૪	
૮ તકી અહમદ	૧૬૭	૮૧૩	૨૧૨	૮૨૮		૩૨ મુસ્તનસર	૮૬૮	૧૪૬૪	૮૮૦	૧૪૭૬	
૯ તકી મહંમદ	૨૧૨	૮૨૮	૨૨૫	૮૪૦		૩૩ અબદુ-સલામ	૮૮૦	૧૪૭૬	૮૯૪	૧૪૯૪	
૧૦ રજીઅબદુલ્લા	૨૨૫	૮૪૦	૨૬૨	૮૭૬		૩૪ મરીઅમીરજા	૮૯૪	૧૪૯૪	૯૦૨	૧૪૯૭	
૧૧ મેહદી મહંમદ	૨૬૨	૮૭૬	૩૨૨	૯૩૪		૩૫ ભુદરઅલી	૯૦૨	૧૪૯૭	૯૧૫	૧૫૦૬	
૧૨ કાયમ	૩૨૨	૯૩૪	૩૩૪	૯૪૫		૩૬ મુશદમીરજા	૯૧૫	૧૫૦૬	૯૨૦	૧૫૧૪	
૧૩ મનસુર	૩૩૪	૯૪૫	૩૪૨	૯૫૨		૩૭ શુભદે કારઅલી	૯૨૦	૧૫૧૪	૯૨૨	૧૫૧૬	
૧૪ મોઅેજ	૩૪૧	૯૫૨	૩૬૫	૯૭૭		૩૮ નુરદીનઅલી	૯૨૨	૧૫૧૬	૯૫૭	૧૫૫૦	
૧૫ અલીજ	૩૬૫	૯૭૭	૩૮૬	૯૯૬		૩૯ ખલીલાઅલી	૯૫૭	૧૫૫૦	૯૬૩	૧૫૮૫	
૧૬ હાકમ	૩૮૬	૯૯૬	૪૧૧	૧૦૨૦		૪૦ નીજર	૯૬૩	૧૫૮૫	૧૦૩૮	૧૬૨૬	
૧૭ અહરઅલી	૪૧૧	૧૦૨૦	૪૨૭	૧૦૩૫		૪૧ સૈયદઅલી	૧૦૩૮	૧૬૨૬	૧૦૭૧	૧૬૬૧	
૧૮ મુસ્તનસર	૪૨૭	૧૦૩૫	૪૮૭	૧૦૬૫		૪૨ હસનઅલી	૧૦૭૧	૧૬૬૧	૧૧૦૬	૧૬૯૫	
૧૯ નીજર	૪૮૭	૧૦૬૫	૪૯૦	૧૦૬૭		૪૩ કાસમઅલી	૧૧૦૬	૧૬૯૫	૧૧૪૩	૧૭૪૧	
૨૦ હાદી	૪૯૦	૧૦૬૭	૫૩૦	૧૧૩૫		૪૪ અબુલ દસન	૧૧૪૩	૧૭૪૧	૧૧૬૪	૧૭૮૦	
૨૧ મોહતદી	૫૩૦	૧૧૩૫	૫૫૨	૧૧૫૭		૪૫ ખલીલાઅલી	૧૧૬૪	૧૭૮૦	૧૨૩૩	૧૮૧૭	
૨૨ અહર	૫૫૨	૧૧૫૭	૫૫૭	૧૧૬૨		૪૬ હસનઅલીસાદ	૧૨૩૩	૧૮૧૭	૧૨૬૮	૧૮૮૧	
૨૩ અલી ઝીકતલી સલામ	૫૫૭	૧૧૬૨	૫૬૧	૧૧૬૬		૪૭ અલીસાદ	૧૨૬૮	૧૮૮૧	૧૩૦૨	૧૮૮૫	
૨૪ મહંમદ	૫૬૧	૧૧૬૬	૬૦૭	૧૨૧૦		૪૮ મહંમદમુસ્તાફા	૧૩૦૨	૧૮૮૫	૬૫૫	૬૫૫	

આગળ બતાવેલા કોઠામાંના પહેલા પાંચ ઇમાનો એટલે હા. અલીથી ઇમામ બકર સાદક સુધીના મક્કા અને મદીનામાં રહેતા હતા. હજરત ઇમામ ઈસમાઈલથી હા. ઇમામ રઝીઅબદલા સુધીના પાંચ ઇમાનો તુર્કસ્તાનમાં આવેલા સલ્તમીયા ગામમાં રહેતા હતા. હજરત અબદલા મેહદીથી હજરત સુસ્તનસરખિલ્લાહ સુધીના ઇમાનો મીસર અને મગરીબ આફ્રીકામાં રહ્યા હતા. આ ઇમાનો ફાતમાઈત અલીફાઓ તરીકે પ્રખ્યાત થયેલા છે, હજરત ઇમામ નીઝારથી હજરત ઇમામ રૂકનુદીન સુધીના ઇમાનો ઈરાન દેશના અલ્લમોતગદમાં જઈ રહ્યા હતા. હજરત ઇમામ શમશુદીનથી હજરત ઇમામ હસનઅલી સુધીના ઇમાનો ઈરાન દેશમાં કેહકે બાબકે, બિરઝ્યા, દહેલ્લમ વિગેરે સ્થળે વસ્યા હતા.

તેમાં હજરત ઇમામ હસનઅલી પહેલવહેલા હિંદુસ્તાનમાં આવ્યા હતા, અને તેમની પછીના સઘળા એટલે હાલના હયાત હીઝ હાઈનેસ સર સુલ્તાન મોહમદશાહ આગાખાન સુધીના સઘળા ઇમાનો હિંદુસ્તાનમાંજ વસવાટ કરી રહ્યા છે.

પંજેતન પાકના જન્મ તથા વફાતની સન બતાવનારો કોઠો.

	પંજેતનના નામ	જન્મ		વફાત		ક્યાં દફન થયા.
		હી. સ.	બ. સ.	હી. સ.	બ. સ.	
૧	મોહમદ	૫૧૧	૫૭૦	૧૧	૬૩૨	મદીના
૨	અલી	૫૧૧	૫૮૮	૪૦	૬૬૦	નજ્દ
૩	ફાતમા	૫૧૧	૬૧૩	૧૧	૬૩૨	મદીના
૪	હસન	૬	૬૨૫	૪૯	૬૬૪	મદીના
૫	હુસેન	૪	૬૨૬	૬૧	૬૮૦	કરબલા

(૩) હજરત ઇમામ ઝયેનુલ આબેદીનનો જન્મ હી. સ. ૩૭માં મદીનામાં થયો હતો. અને હી. સ. ૯૪ની સાલમાં કોઈ કાફરોએ ઝેર આપી તેમને શહીદ કર્યો.

(૪) હજરત ઇમામ મહમદ બાકરનો જન્મ મદીનામાં હી. સ. ૫૭માં થયો હતો. આગળીસ વર્ષ ઇમામત ભોગવી ૫૭ વર્ષની વયે કાફરોએ ઝેર આપવાથી તેમનું મૃત્યુ થયું હતું.

(૫) હજરત ઈમામ બક્ષર સાદકનો જન્મ હી. સ. ૮૭૦માં મદીનામાં થયો હતો. ઈમામ બક્ષર સાદકના વખતમાં શીયા અને સુન્નીનાં તકાં ઘણા ભેરથી ખીલી નીકળ્યાં હતાં, અને તેમાં ઘણી તકરારો અને બખેરાઓ ઉભા થયા હતા. ૬૫ વર્ષની વયે દુશ્મનોએ તેમને મારી નાંખ્યા હતા. તેમની કબર મદીનાએ મુજવરમાં છે. તેમને બે પુત્ર હતા, હા. ઈમામ ઈસમાઈલ અને હા. ઈમામ મુસાકાજમ. બાબસાઇડ ખલીફોની બીકથી તેણે પોતાના પુત્ર ઇસમાઈલને શામ તરફ મોકલી આપ્યો હતો. અને લોકોમાં તેની વફાત થવાતું બહિર કર્યું હતું. તેમના મૃત્યુબાદ તેમના બીજા દીકરા મુસા કાજમ ઇમામત પર આવ્યા; પરંતુ તેમને બધા લોકોએ ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યો નહિ. જેઓ ઇસમાઈલને શામ મોકલી દીધાની વાત બાબુતા હતા, તેઓએ ઇસમાઈલને, અને તેના વારસને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વીકાર્યો, અને તેઓ ઇસમાઈલીઓ કહેવાયા. અને જેઓએ મુસાકાજમને અને તેમના વારસને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યો તેઓ ઇસના અશરી કહેવાયા.

(૬) હજરત ઈમામ ઈસમાઈલ હી. સ. ૧૪૮માં ઇમામત પર આવ્યા હતા. તેમના વખતમાં ઇસમાઈલી દીનનો ફેલાવો કરવા ઘણા હાઇઓ બહિરમાં આવ્યા હતા, જેમાં હજરત નુરુદ્દીન હિંદુસ્તાનમાં આવ્યા હતા. જેઓ નુરસતગોર તરીકે પ્રખ્યાત છે. તેમણે ૬૨ વર્ષ ઇમામત ભોગવી હી. સ. ૧૫૮માં મૃત્યુ પામ્યા હતા. તેમની દરગાહ શરીફ સલમયામાં છે.

(૭) હજરત ઈમામ મહંમદ હી. સ. ૧૫૮ માં ઇમામત પર આવ્યા, તેઓ શરૂઆતમાં મદીનામાં રહ્યા, પરંતુ દુશ્મનોના ડરથી તેઓ કુફા, રાઇ, નેહાવદ સાયુર તથા સલ્મીયાના પ્રદેશોમાં દુશ્મનોથી બચવા ફરતા રહ્યા હતા, તેમના વખતમાં ઇસમાઈલી દીનનો ઘણો ફેલાવો થયો હતો. તેમની વફાત હી. સ. ૧૬૭માં થઇ હતી તેમને પછુ તેમના પીતાની કબરની પાસેજ ઢાટવામાં આવ્યા હતા.

(૮) હજરત ઇમામ વખી આહમદ હી. સ. ૧૬૭ માં ઇમામત પર આવ્યા. તેમના વખતમાં અબ્દુરહેમાને રુપેનમાં ઉમૈયા શાખાને સ્થાપન કરી ખીલાફત સ્થાપી હતી. તેમણે ૧૫ વર્ષ ઇમામત ભોગવી હી. સ. ૨૧૨માં સલ્મીયા ખાતે તેમનું મૃત્યુ થયું હતું.

(૯) હજરત ઇમામ તકી મહંમદ હી. સ. ૨૧૨માં ઇમામત પર આવ્યા; તેમણે હમ્મશ પાસેના ઈસમાલીયા શહેરમાં રહીને ઈસમાઈલી મજહબનો ફેલાવો કરવા ઘણા હાઇઓને રવાના કર્યો હતા, જેના પરિણામે ચર્ખન, ચમ્પાઓ, બહેરેન, સિન્ધ, મુલ્તાન, ખિસ્સર અને શોમાલી લાઇનમાં ઇસમાઈલી દીનનો ફેલાવો થયો હતો. હી. સ. ૨૨૫માં તેમની વફાત થઈ.

(૧૦) હજરત ઇમામ રઝી અબદુલ્લાહ હી. સ. ૨૨૫ માં ઇમામત પર આવ્યા. તેઓ હમદાન અને આજર બાઇબન થઇને કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ આવી રહ્યા. તેમણે ઇસ્માઇલી દીનનો ફેલાવો કરવા પ્રયત્ન હાઇઓને જુદે જુદે સ્થળે મોકલ્યા હતા, શામરામાં હી. સ. ૨૬૨માં તેમનું મૃત્યુ થયું હતું.

હા. મેહદી મહંમદ અને તેની પછીના બીજા સાત ઇમામો એટલે હા. ઇમામ બાહરઅલીના વખત સુધીમાં એવા કંઈ બાબતો જોઇ બનાવ બન્યા નથી, જેથી ફક્ત તેમના નામોજ આગળ આવ્યાં છે. હા. ઇમામ બાહર અલી પછી તેમના પુત્ર હા. ઇમામ મુસ્તાનસર બિલાહ ઇમામ થયા.

(૧૮) હા. ઇમામ મુસ્તાનસર બિલાહ. હી. સ. ૪૨૭ માં ઇમામત પર આવ્યા. એમના વખતમાં વિદ્યા, હુનર અને શીલોસોફીના વધારાથી આખી દુનીયામાં ઝળકી નીકળ્યાં હતાં, અનેક લોકો ઇસ્મ શીખવા ત્યાં જતા હતા. એનાજ વખતમાં હસનબીન શબાહ તથા નાસરખુસરો ખોરાસાનથી મીસર ગયા અને અઘ્યાસ કરી ઇસ્માઇલી દીનનો ફેલાવો કરવા તેઓ પાછા ખોરાસાન તરફ ગયા પણ ત્યાંના કેટલાક અફીમ લોકો વિરુદ્ધ થવાથી તેઓ પહાડો અને ખોણો તરફ નીકળી ગયા, ત્યાં ૨૦ વર્ષ તેઓને પાણી અને લાસ પર તેમનું શુજ્જાન ચલાવવું પડ્યું હતું.

હા. ઇમામ મુસ્તાનસર બિલાહને ત્રણ ફરજાં હતા, જેમાં શાહ નિઝારને પોતાની પાછળ ઇમામ અને ખલીફ ઠરાવ્યા હતા, પરંતુ પાછળથી નાખુશ થઇ પોતાના બીજા દીકરા મુસ્તાલી બ અલ્લાની વસીયત કરી હતી. તેના મૃત્યુબાદ ઇસમાઇલીઓમાં બે તડ પડ્યાં. એક બાબુએ મુસ્તાલીની બેચેન કરી; અને બીજી બાબુવાળાઓ નિઝારની વસીયત ઉપર ઇતબાર લાવી તેના નામની દાવત કરતા હતા. હસનબિન શબાહ આ બીજા ફરકાની પક્ષમાં હતો, તેથી તેને મીસરની દરબાર છોડવી પડી, અને ઇરાનમાં જઈ તેણે ઇસમાઇલી દીનનો પ્રચાર કરી આલમોતમાં ઇમામને લઈ જવા કોશિશ કરવા લાગ્યો. આ ઉપરથી ઇસમાઇલીઓમાં બે ભાગ પડી ગયા. જેઓએ નિઝારને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યો તેઓ નિઝારીઓ કહેવાયા; અને જેઓએ હા. મુસ્તાલીબઅલ્લાને ઇમામ તરીકે ચાલુ રાખ્યા તેઓ ઇસમાઇલી કહેવાયા, તેમનો કેઠો ઉપર આપેલો છે.

(૧૯) હજરત ઇમામ નિઝાર હી. સ. ૪૮૭માં ઇમામત પર આવ્યા. પરંતુ મુસ્તાલી, તેને મારી નાંખવાની વેતરણ કરતો હતો, જેથી તેમને અલેક્ઝાન્ડ્રીયા ભણી જતા રહેવું પડ્યું. ત્યાંના હાકેમે તેમનો ચારો સત્કાર કર્યો, પણ મુસ્તાલીએ લશ્કર મોકલી ત્યાંના હાકેમને મારી નાંખાવી, હા. ઇમામ

નિઝારને કેદી બનાવી, કેરો લઈ ગયા કે જ્યાં હી. સ. ૪૯૦ માં તેમની વફાત થઈ. તેઓ પોતાની પાછળ મીલાના હાદીની વસીયત કરી ગયા હતા.

(૨૦) હજરત ઇમામ હાદી. હી. સ. ૪૯૦માં ઇમામત પર આવ્યા. હસન બીન સબ્બાહને સુસ્તેઅલીનો પક્ષ ફાવ્યાથી મીસર છોડવું પડ્યું હતું, ત્યારે નિઝારના પુત્ર હાદીને છુપી રીતે પોતાની સાથે લઈ ગયો હતો, અને જ્યારે અલમોતનો કિલ્લો તેને હાથ આવ્યો ત્યારે, સર્વ માલમતા અને સત્તા હજરત ઇમામ હાદીના કદમોમાં સોંપી દીધી. હા. ઇમામ હાદીએ રાજ્યનો વહીવટ અલાવવા હસન બીન સબ્બાહને સોંપ્યો હતો. તે સુબળ હસન બીન સબ્બાહે જીવન પર્યંત ઇમામની ઘણી સેવા બબલી હતી. તેઓ હી.સ. ૫૩૦માં મૃત્યુ પામ્યાં.

હજરત ઇમામ હાદીના પછી તેમના પુત્ર મોહત્તલી ઇમામ થયા હતા. તે અને ત્યાર પછીના હા. ઇમામ રૂકનુદીન સુધીનાં એટલે સાત ઇમામોના વખતમાં એવા કંઈ બાબતો જેવા બનાવો બન્યા નથી.

(૨૮) હજરત ઇમામ શમશુદ્દાન હી. સ. ૬૫૪ માં ઇમામત પર આવ્યા. ઇરાન ખંડમાં હકમોલાના શાહ શમશુદ્દીન મહમદ થયા, અને અનેક લોકોને પાક ઇસ્માઈલી દીનથી મુશરફ દીધા. તેઓ હી. સ. ૭૧૦ મૃત્યુ પામ્યાં.

(૨૯) હજરત ઇમામ કાશમ શાહ હી. સ. ૭૧૦માં ઇમામત પર આવ્યા. એમનાં વખતમાં પીર શમસે હિંદુસ્તાનમાં ઘણા હિંદુઓને ઇસ્માઈલી દીનમાં વટલાવ્યા. હી. સ. ૭૭૧માં તેમનું મૃત્યુ થયું.

(૩૦) હજરત ઇમામ ઇસ્લામશાહ. હી. સ. ૭૭૧માં ઇમામત પર આવ્યા. તેમણે પીર સદરૂદીનને હિંદુસ્તાનમાં મોકલ્યા હતા. કે જેણે પીર સતશુર નુર અને પીર શમસે રાપેલ ઇસ્માઈલી દીનને ઘણો ફળદ્રુપ બનાવ્યો હતો. અને અનેક લોકોને તેણે ઇસ્માઈલી દીનમાં દાખલ કરી ખોબ લકબ આપ્યું હતું. પહેલ વહેલાં તેમણે સિંધના કોટડા ગામમાં પોતાનું જમાતખાનું સ્થાપ્યું, અને હિંદુઓને વટાળી ખોબવો બનાવ્યા હતા. તેમનું મૃત્યુ હી. સ. ૮૨૭માં થયું.

હજરત ઇમામ ઇસ્લામશાહના મૃત્યુ બાદ તેમના પુત્ર મહમદ ઇમામત પર આવ્યા. પરંતુ તે અને તેમની પછીના પંદર ઇમામોના વખતમાં એટલે હજરત ઇમામ ખલીલલા અલીના સમય સુધીમાં કોઈ બાબતો જોગ બનાવ બન્યા નથી. તેમનાં નામો તથા ઇમામ કયારે થયા, અને વફાત કયારે પામ્યા તે બાબતનો આગળ ઉપરના કોઠામાં ઉલ્લેખ કરેલો છે. તેમના મૃત્યુબાદ તેમના પુત્ર હસન અલીશાહ ઇમામ થયા.

(૪૬) હજરત ઇમામ હસન અલીશાહ-હી. સ. ૧૨૩૩માં ઇમામત પર આવ્યા હતા. પરંતુ તેમની દુસ્મનોની સત્તાવધીથી તેમને ઇરાન છોડી હિંદુ-

સ્તાન તરફ આવતા રહેતું પડ્યું હતું. તેમણે આવી હિંદુસ્તાનની નામચીન નગરી મુંબઈમાં પોતાનું ખાતું કીધું, જ્યાં હજારો સુરીકો તેમના હાથર કરવા જતા. તેમને અગ્રિય સરકાર તરફથી હીઝ હાઈનેસનો ખીતાબ મળ્યો હતો, તેમજ માસિક ૩૦૦૦૦૬ સાલીઆણું મળતું હતું. તેઓ હી. સ. ૧૨૬૮માં ૬૫ વર્ષ ઇમામત ભોગવી મૃત્યુ પામ્યા હતા. અને તેમની લાશને મુંબઈના હસનાબાદમાં દફન કરવામાં આવી છે.

(૪૭) હજરત ઇમામ અલીશાહ-હી. સ. ૧૨૬૮માં ઇમામત પર આવ્યા. તેઓ શીકારના શુભા શોખીન હતા. તેઓ મુંબઈની લેલસ્વેટીવ કાઉન્સિલના વધારાના સેમ્પર હતા. તેમણે પોતાની લગ્નગીના. ૩૨ વર્ષ હિંદુસ્તાનમાં ગુજરી (હી. સ. ૧૩૦૨) ઈ. સ. ૧૮૮૫માં પુનામાં તેમનું મૃત્યુ થયું હતું. તેમની લાશને કરબલા લઈ જઈ દફનવામાં આવી હતી. તેમના મૃત્યુ પછી તેમના પુત્ર સુલતાન મહમદશાહ ઇમામતની મસનદ પર આવ્યા.

(૪૮) મોલાના હાજર ઇમામશાહ આગા સુલતાન-એમનો જન્મ ઈ.સ. ૧૮૭૭ માં કરાંચી ખાતે થયો છે. જેઓની નામાંકિત ઉજળી કારકીર્દી જગજહેર છે.

ઉપર જણાવેલા ૪૮ ઇમામો નીઝારી આગાખાની સતપંથના ઇમામો ગણાય છે. પરંતુ તેઓ ઇસમાઈલી શાખાથી ક્યારે અને કેવી રીતે છૂટા પડ્યા, અને પોતાનો નીઝારી પંથ કેવી રીતે અને કેણે ફેલાવ્યો તેની ટુંકી નોંધ ઉપર આપી ગયા છીએ. પરંતુ એ નીઝારી શાખાનો ફેલાવો કરનારા હાઈઓ, ઉપદેશકો અને હાકેમોના ચારિત્રોની ટુંકી નોંધ આપવાથી એ નીઝારી પંથ કેવા સ્વરૂપમાં ખડો થયો છે, તેનો વાચક વર્ગને થોડે અંશે ખ્યાલ આવશે.

મોલાના શાહઅલીથી, મોલાના શાહ સુસ્તાનસર ખિલ્લાહ સુખીના ૧૮ ઇમામોને ઇસમાઈલીઓ તેમજ નીઝારી આગાખાનીઓ પણ પોતાના ઇમામો તરિકે માને છે. મોલાના શાહ સુસ્તાન સર ખિલ્લાહને ત્રણ ફરજ હતાં. પ્રથમ તેમણે પોતાના મોટા પુત્ર મોલાના શાહ નીઝારને માટે ગાદીની વસીયત કરી હતી, પરંતુ બાપહીકરા વચ્ચે ટટો થવાથી તેણે પોતાની હવાલીમાંજ પોતાના બીજા દીકરા મોલાના સુસ્તાઅલીની ગાદી માટે વસીયત કરી આપી. તેમના મૃત્યુ બાદ ઇમામત માટે ટટો થયો. જેઓએ સુસ્તાઅલીને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યો, તેઓ ઇસમાઈલીઓ કહેવાયા કે જેઓ ફાલ વાહરને નામે ઝોળખાય છે. અને જેઓએ નીઝારને પોતાના ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યા છે તેઓ નીઝારીઓ કહેવાય છે. હસ્તાખીનસખાશાહ હા.નીઝારની

તરફથી રહ્યો હતો. પરંતુ મુસ્તેઅઝીનો પણ ફાવી જતાં નીઝારને પકડી મારી નાંખવામાં આવ્યો, જેથી હસન બીનશખાહને નીઝારના પુત્ર મોલાના હાદીને લઈ છુપી રીતે નાશી છુટ્યો. ત્યાંથી તેણે પોતાના સાથીઓ સાથે નિઝારી પંથનો ફેલાવો કરવા માટે મીસર, અને ઇરાનમાં શરૂઆત કરી; કે જેમાં તેને કંતેહ મળી હતી. તે એવી રીતે કે પ્રથમ તેઓ પોતાના ઉપદેશકોને ગામે ગામે મોકલતા, તેઓ પોતાના મતનાં બીજાં છાંટી જમીન તૈયાર કરતા, ત્યારે વખત જોઈ પોતે ત્યાં જતા અને છુપાં કાવત્રાંથી અથવા પોતાના મૂખ શીષ્યો કે જેઓ દિદાઈના નામથી ઓળખાતા હતા, તેમની મારફતે આડે આવતા શખ્સોને ઝેર અપાવી અથવા કતલ કરાવી પોતાનું કામ કઢાડી મુખત્યાર થઈ બેસતા જેનો ઇતિહાસ બહુ લાંબો છે, પરંતુ જેની સાથે આપણી વાતનો સંબંધ છે તે નીઝારી શાખાનો એક શખ્સ હસન બીનશખાહ નામે હતો, કે જેણે પોતાનો અમલ ઇરાનમાં જમાવી અલમોત નામે એક મજબુત કિલ્લો કાય કરી ત્યાં પોતાની હકુમત જમાવી હતી.

હસન બિન શખાહની યુક્તિઓ અને બનાવટી સ્વર્ગ

હસનના સુરીદોમાં તેનું જે માન અને સત્તા હતી, તેવી કોઈ મોટા મોટા શેહેનશાહને પણ હતી નહિ. તેમાં તેની યુક્તિઓ શું હતી, તેનો આજ સુધી સ્વપ્નામાં પણ કોઈને ખ્યાલ આવ્યો નહિ હોય? હસનની યુક્તિઓ એવી હતી કે પ્રથમતો તેણે એક બનાવટી સ્વર્ગ બનાવ્યું હતું. એ સ્વર્ગમાં મનહર બાગો, સુંદર કુવારાઓ, રમણીય મેહેલો, જાંબા મિનારાઓ, ખુશનુમા દીવાનખાનાંઓ, અને વિચિત્ર ઝરખાઓ, લાખો કરોડો રૂપિયા ખર્ચી બનાવ્યા હતા. તેમાં ખુશબોદાર ઝાડોના બગીચાઓ, શિન્ન શિન્ન પ્રકારનાં બોજનો, વસ્ત્રો તથા મનુષ્યના અંતઃકરણને બહુની પેઠે હરી લે એવી ખૂબસુરતમાં ખૂબસુરત યુવતીઓને સ્વર્ગની અખસરાઓ તરીકે મોટી સંખ્યામાં રાખી હતી, જે જોનારને આ જગ્યા ખરેખર બીજી દુનિયા છે એમ લાગે. દુકામાં એટલુંજ કે મુસલમાની મતમાં જીન્નતનું જે વર્ણન કીધું છે, તેની આબેહુબ નકલ કીધી હતી. એટલી હદ સુધી કે જીન્નતમાં રૂઢ, મધ અને દારૂની નહીંઓ વહેછે એવું વર્ણન મુસલમાની ગ્રંથોમાં છે તો તે પણ તેમાં બનાવેલું હતું, આ સ્વર્ગમાં બાહેરથી જે જે ચીજો લાવવામાં આવતી તે એવી તો શુભ રીતે લાવતા કે તેનો કોઈને વેહેમ પણ ન આવે. આ સ્વર્ગ ખાસ ઇમાન લાવનારા સુરીદો માટે હતું.

આ સ્વર્ગ બનાવ્યા પછી હસને પોતાના સુરીદોના ‘દાઈ’ ‘રફીક’ અને ‘ફીદાઈ’ નામના ત્રણ વિભાગ કીધા હતા. દાઈઓનું કામ, પાદરીઓની પેઠે જુદા જુદા દેશોમાં જઈ ધર્મપ્રોપાગન્ડા કરવો, તથા રફીકનું કામ ધર્મોચાર્યની યોગ્યતા સંબંધી અને હસનના ખર્ચા મિત્ર હોવાનો મરતબો ધરાવવો એ હતું. સહુથી વધારે અને વિચિત્ર ટોળું ફીદાઈઓનું હતું. તેઓ હસનના ફરેક વચનનો વગર આનાકાનીએ આંખો મીંચીને અમલ કરતા હતા. હસન, એ ફીદાઈઓ પૈકી કેાઇ પણ સખસને કોઇની કતલ કરવાનું કામ સોંપે, તો તે ફીદાઈ જુદો પોશાક અને જુદો હેખાવ કરી ધારેલી જગ્યાએ જતો, અને રફતે રફતે જેની કતલ કરવાનો પોતાને હુકમ મળેલો હોય તેના સમાજમમાં આવી જઈ, તેને ઝેર દેવાનો લાગ ફાવે, તો ઝેર આપતો, નહિ તો તેના પેટમાં ખંજર ભેંકી દઈ, તેને મારી નાંખતો. પછી પોતાને બીજા લોકો મારી નાખે, અથવા ફાંસીને લાકડે લટકાવે તેની તેને જરા પણ પરવા ન હતી; કારણ કે એ ફીદાઈ લોકોને એ કામ કરવાથી સ્વર્ગ અથવા જન્મલતાં સુખો ભોગવવાની સંપૂર્ણ ખાત્રી હતી. આવા ફીદાઈઓના હાથથી હસને હજારો ખૂનો કરાવી પોતાની સત્તા ખૂબ જમાવી હતી, અને એ કારણથી મોટા મોટા શહેનશાહો પણ હસનના નામથી ધર ધર દુજ્જતા હતા.

આ ફીદાઈઓને સ્વર્ગને માટે એટલી બધી ખાત્રી કેમ થતી? તે વિષે હિરટરી બોક્ષ થી એસેસીન્સ; મારકોપોલોની મુસાફરીના અંશમાં, કવી ડી. બનવીલના અંશમાં અને ચીનાઈ અંશકાર વાગંનના અંશમાં વિસ્તારથી વર્ણન આપેલું છે.

ભાંગ કે જેને અરબીમાં ‘હશશ’ કહે છે. તે વસ્તુ તે સમયમાં પ્રસિદ્ધ ન હતી. ઇરાનમાં એ કેફી ચીજનો ઉપયોગ કરનાર પ્રથમ હસનજ હતો. આ ચીજથી તેણે એવું તો વિચિત્ર કામ લીધું હતું કે આજ સુધી તેણે કોઇએ લીધું નથી; અને હવે પછી લઈ શકશે પણ નહિ. તે એવી રીતે કે રૂપાળા, તન્દુરસ્ત અને કદાવર પુરૂષો કે જેઓ લોળા અને જલદીથી ઇમાન લાવી શકે એવા હોય, તેઓને રૂઢબાર અને તાકલાન પ્રાંતમાંથી ચુંટી પસંદ કરવામાં આવતા હતા. આ ઉમેદવારોને થોડી સુદત પોતાના ધર્મનું શિક્ષણ આપ્યા પછી જ્યારે “તેઓ બરાબર તૈયાર થયા છે;” એવી ખાત્રી થતી ત્યારે તેઓને હસનના ફરબારમાં પ્રવેશ કરવાનું માન મળતું; અને હસન તેઓને ભાંગના શરબતનો ખ્યાલો પામ, બેહોશ કરી નાંખતો. ભાંગ પીનારા સખસ, ભાંગની વાસથી અબજુ હોવાને લીધે તેમજ ‘આ કેફી ચીજ છે’ એમ સમજતા ન હોવાને લીધે તેઓને કંઈ પૈણુ વહેમ પડતો નહિ. જ્યારે તેઓ બરાબર બેશુદ્ધ થતા ત્યારે તેઓને તૈયાર રાખેલા ઉંટો ઉપર ચઢાવી

સ્વર્ગમાં મોકલી આપવામાં આવતા હતા. જ્યાં તેઓનો કેફ ઉતરતાં તેઓ પોતાને એક અપ્સરાના યોગામાં સૂતેલા જોતા, અને આંખ ઉઘડતાં બળીયા-ઓની થંડી સુવાસિત લહેરો, કદી પણ નહિ જોયેલા એવા સુંદર મેહેલો, બળબળાટ વહેતી પાણીની મહેરો, અને કુવારા ઇત્યાદી જોતા. વળી તેઓને માટે રત્નજડિત પોશાકો તથા સ્વાદિષ્ટ ખોરાકો હાજર થતા; તથા નાનુક નખરાં-વાળી અપ્સરાઓ તેઓનાં મ્હોં આગળ નારંગી શરાબની ખ્યાલીઓ ધરતી; અને તે ‘શરાબે તદુર’ (સ્વર્ગીય શરાબ) ના નામથી તેઓને પીવરાવવામાં આવતો. તે પરીઓ એઓની બધી મરજીઓ ઉઠાવી એઓનું અતઃકરણ જીતી લેતી હતી; જેથી તેઓ આ દુનિયાના વૈભવોની વાદ બૂલી જઈ બરાબર મશગુલ થઈ જતા, અને પરીઓ તેઓની સાથે અવિચળ રહેવાને વચન આપતી. તથા તેઓ પોતે પણ તે પરીઓને પ્રાણ આપવા તૈયાર થઈ જતા. એ પ્રમાણે તેઓ સંપૂર્ણ વિલાસી થઈ જતા, ત્યારે પરીઓ તેઓને એક ખ્યાલો પાઈ બેશુદ્ધ કરી દેતી, એટલે જે રસ્તે અને જે વાહનથી તેઓને સ્વર્ગમાં આવ્યા હતા, તેજ રસ્તા અને તેજ વાહનથી તેઓને પાછા હસનના દરબારમાં પહોંચાડી દેવામાં આવતા હતા.

આ વખતે તેઓનું મન પોતાને પ્રિય થઈ પડેલી પરીઓને મળવાને કેટલું આકુળબ્યાકુળ થતું હશે ? તેનો ખ્યાલ સહજ સમજાઈ શકાશે. આવો સખ્ત પોતાને પાછો તેજ ઠંકાણે પહોંચાડવા માટે જ્યારે હસનને વિનંતિ કરતો ત્યારે તેને હસન કહેતો કે : “ તારે હજી આ દુનિયામાં ઘણાંક કામો કરવાનાં છે, અને તેમ કરતાં તારા આ મનુષ્ય દેહનો ભોગ આપીશ એટલે તુરત તને ધીજો દેહ પ્રાપ્ત થશે; અને તને તારી પસંદ કરેલી જગ્યા-સ્વર્ગમાં પહોંચાડવામાં આવશે. એટલે પછી અનંતકાળ સુધી તું ત્યાંજ મોજ કરજે.” આવી લાલચોથી હસને, હજારો ખૂતો કરાવી પોતાનો અમલ જમાવ્યો હતો. એટલે જે કામ મોટાં મોટાં લશ્કરોથી ન થાય તે કામ આવા એક મરજીઆ માણસથી થતું હતું; જેને લીધે હસને ખ્રીસ્તી કામમાં ‘શેખ ઉલ જાલ’ નું નામ મેળવ્યું હતું; અને ઇસલામી દુનીયામાં જખરજસ્ત હેબત બેસારી હતી, તે એટલે ગુપ્તી કે હશશ (ભાંગ) શબ્દ ઉપરથી અંગ્રેજી ડિક્શનેરીમાં નવો એસેશીન શબ્દ ઉમેરાયો, કે જેનો અર્થ ખૂની, હત્યારો, ઘાતપી ઇત્યાદિ થાય છે. આવાં કારમી કારસ્થાનનું મૂળસ્થાન ‘આલ્સોત’ નામે એક પહાડી કિલ્લો કાસ્પિઅન સમુદ્રના દક્ષિણ કાંઠા તરફ ઈરાનના ઉત્તર ભાગમાં આવેલો છે; ત્યાં નિઝારીઓએ પોતાનું રાજ્ય જમાવ્યું હતું, અને તેમાં હથિયાર કરતાં ધર્મનો ઉપયોગ વિશેષ કરવામાં આવતો હતો. તેમના તરફથી કેટલાક ઉપદેશકો પ્રથમ હિંદુસ્થાન-કાશ્મીરમાં આવ્યા. ત્યાંથી પંજાબ, સિંધ, કમ્બજ, કાઠિયાવાડ અને ગુજરાત તરફ ફેલાયા.

તેમની ધર્મ ફેલાવવાની સુક્તિ એવી હતી, કે પુઠ્ઠી પુઠ્ઠી પગલાં ભરવાં, જે-એને પોતાની જાગમાં ફેલાવવા હોય તેના ધર્મનાજ પોતે બની જવું, અને પછી તેમાં પોતાના ધર્મનાં બીજ છાંટવાં. ઇ. સ. ૧૮૬૬ માં મુંબઈમાં બોબાઓ કયા પંથના છે ? તેનો નિર્ણય થયા માટે હાઇકોર્ટમાં કેસ ચાલ્યો હતો, તેમાં તે વખતના વિદ્વાન જજને ઇસમાયલી ધર્મની એક કિતાબ, નામે “ ક્રીતાબે શીયસેસ્ત ” ને આધારે જે બતાવ્યું છે તે નીચે પ્રમાણે:—

“ અગર એક સીયા, કે જે ઇસમાયલી ધર્મનો ન હોય તેને જે વટલાવવો હોય તો ધાઈ અથવા પાદરી શીયા મતનો દિલ્લોબનથી સ્વીકાર કરે છે. અહીં અને તેના દીકરાઓ ઉપર ગુજરેલ ઘાતકીપાણું તથા હુસેનની સાહકત તથા તેના કુટુંબને કેદ કરવા વિષે ઘણી દયા ઉપજે એવો વિલાપ કરવો અને બની ઉમૈયા તથા અમાશી તરફ તિરસ્કાર બતાવવો એ રીતે પોતાને માટે રસ્તો તૈયાર કરીને પછી ઇસારો કરવો કે સીયા ધર્મને સંપૂર્ણ સમજવા માટે ઇસમાયલી ધર્મના કુપા લેહો સમજવા નેહએ. ”

“ જે એક ચાહુદીને વટલાવવો હોય તો તેણે ખ્રીસ્તી અને મુસલમાન ધર્મ વિષે વિફલ બોલવું, અને તેની સાથે મળી જઈને કહેવું કે “ મસીયા આવનાર છે. ” એવું જે તમારા ધર્મનાં પુસ્તકોમાં લખ્યું છે તે ખરે “ મસીયા ” તે ઇસમાયલી ધર્મના મોટા “ મસીયા ” હજરતઅહી સિવાય બીજો કોઈ નથી.

“ જે તેણે એક ખ્રીસ્તીને વટલાવવો હોય તો તેની પાસે ચાહુદી લોકોની હક અને મુસલમાન લોકોના અજ્ઞાનપણા વિષે લંબાવુથી બોલવું, અને ખ્રીસ્તી ધર્મના મુખ્ય ભાગને માન આપવાનો ટોળ ઘાલવો, પણ ધીમે રહીને એવો ઇસારો કરવો કે એ બધું અલામતી છે; અને તેમાં જોડો લેદ છે. તે લેદ માત્ર ઇસમાયલી ધર્મમાંથી જણાશે એમ કહી, એવી સૂચના કરવી કે ખ્રીસ્તી લોકોએ પારાકલીટ (તારનાર) નો અર્થ બદોજ કીધો છે. એક “ પારાકલીટ ” તો છે જ અને તે તો ધાઈ, અથવા ઉપદેશ કરનારો એજ છે, ત્યારે ખરે તારનાર કોણ ?

“ પોતાના ધર્મના વિચારો કુપા રાખવા અને જે ધર્મવાળાઓને વટલાવવા હોય તેજ ધર્મવાળા પોતે બની જવું. ” આવા પ્રકારના પ્રપંચો નીઝારી પંથના ઇમામો પોતાના સુરીહો બનાવવા કરતા હતા.

મકરણ ૬ કું.

હિંદુસ્તાનમાં આગાખાની સતપંથની ઉત્તપત્તિ

હિંદુસ્તાનમાં પ્રથમ નુર સતગોરે આવી આ ~~ફોળ~~ ~~મજીન~~ પંથનો ફેલાવો કરવા પોતાની બળ પાથરી હુતી, એ વાત એ ધર્મનાં ઘણાં પુસ્તકોમાંથી મળી આવે છે.

આગાખાની બોલપંથના પુસ્તકોમાંથી એવી વાત બહાર આવે છે કે, તેમના ફઠ્ઠા ઇમામ હજરત ઇસમાઈલે નુરસતગોરને હી. સ. ૧૪૮ (ઇ. સ. ૭૬૫) માં હિંદુસ્તાન તરફ પોતાના પંથનો ફેલાવો કરવા મોકલ્યા હતા.

બોલ વૃતાંતના લેખક જણાવે છે કે તેમને નીઝારી પંથના ૨૩ માં ઇમામ અલી ઝિકતરસલામે હી. સ. ૫૫૭ (ઇ. સ. ૧૧૬૨) માં પોતાના ધર્મના ઉપદેશ અર્થે હિંદુસ્તાન તરફ મોકલ્યા હતા.

નવસારીવાળા પીર સૈયદ સદ્દુદ્દીન. એચ. ફરગાહવાળા કે જેઓ પોતે તેમના (નુરસતગોર) વંશના હોવાનો દાવો કરે છે, તેમના “ તવારીખે પીર ” નામના પુસ્તકમાં તેમના જન્મની સાલતો આપી નથી; પરંતુ હી. સ. ૪૮૭ માં તેમની વફાત થવાનું જાહેર કરે છે.

પીરાણા સતપંથના “ હજરત હસન હુસેનનું ફરસીનામું ” નામના હસ્ત લીખીત પુસ્તકમાંથી મળી આવે છે કે તેઓ (નુરસતગોર) સંવત ૮૮૧ ના ચૈત્ર માસની ફઠ્ઠી તારીખે (હી. સ. ૨૪૩) પહેલવહેલા પાટણપટમાં આવ્યા, અને રાજા સિદ્ધરાજ જયસિંહને તેમણે પહેલ વહેલો ધર્મનો પ્રોધ આપ્યો હતો.

“ તવારીખે પીર ” ના લેખક જણાવે છે કે સુબરાતના પ્રસિદ્ધ શહેર પાટણમાં નુરસતગોર જ્યારે પધાર્યા; અને તેઓ ફરતાફરતા હિંદુઓનાં મંદિરમાં ગયાં, જ્યાં તેમને સુસલમાન બેઠાં બ્રાહ્મણ પુઞ્જરીઓએ અટકાવ્યા, જે ઉપરથી નુરસતગોરે કહ્યું કે જો તમારા દેવ સાચા હોય તો કહો કે તેઓ બોલે ? બ્રાહ્મણ પુઞ્જરીઓએ કહ્યું કે મૂર્તિઓ કંઈ બોલી શકે નહિ; તે ઉપરથી નુરસતગોરે સઘળી મુર્તિઓને નૃત્ય કરવાનું કહેતાં તે સઘળી નાચવા અને ગાવા લાગી. પુઞ્જરીઓ એ બેઠા બહુ આશ્ચર્ય પામ્યા. અને રાજા સિદ્ધરાજને એ વાતની જાણ કરી. રાજા પોતાના રાજયુર કાનીયા બેગીને લઈ હાજર થયો, અને મુર્તિઓને નૃત્ય કરતી બેઠા વિરમય પામ્યો. એટલામાં નુરસતગોરે ગણેશની મૂર્તિને હુકમ કરતાં તે મંદિર પાસેના સરોવર પર બેઠા બેઠા કરવાનું પાણી લઈ આવી, એ સ્થિતિ બેઠા સઘળાઓ

હેતુ પામ્યા, અને નૂરસતગોરે ત્યાં મૂર્તિઓ સાથે ઘણી વાતચીત કરી. મૂર્તિઓ તેમને બરાબર માણસની પેઠે ઉત્તર આપતી, અને લોકોને સંબોધીને કહેતી કે “ હે ગદ્ગતમાં પડેલા મનુષ્યો, એકજ ખુદાની પુજા કરવી જોઈએ, અને તેજ એક પૂજવા તથા શક્તિ કરવા પાત્ર છે ”

આ સિવાય કાનીપા જોગીની સાથે ચમત્કારો બતાવવામાં નૂરસતગોરે પોતાની શ્રેષ્ઠતા બહાર કીધી હતી. વિશેષ નૂરસતગોરે નવસારી પાસેની ધારા-નગરીના રાજા સુરચંદને અનેક ચમત્કારો બતાવી તેમની કુંવરી પાલણીદેને પરણ્યાનું બતાવે છે. તે સિવાય તેમનો એક બીજો ચમત્કાર એ છે કે, લાલ નવસારી મુકામે જે જગ્યા પર તેમની ડરગાહ છે, ત્યાં એક મહાન ચોગાજ્યાસી મહાત્મા રહેતો હતા. એ જગ્યા તેમને વધુ પસંદ પડવાથી, મહાત્મા પાસે તેની માગણી કરી, જણાવ્યું કે મને મારા કિરતારનો એવો હુકમ થયો છે કે મારે અત્રે રહેવું. મહાત્માએ એ વાતની સાળીતી માગી, જે ઉપરથી બન્નેએ પોતપોતાના ચમત્કારો બતાવવાનું શરૂ કર્યું. બન્ને જણાએ એક તળાવમાં ડુબકી મારી, સાધુએ ૬૦ કલાક સુધી પોતાનો શરૂ પુરકયો, અને નૂરસતગોરે ૭૨ કલાક સુધી બાંજ પોકારવાની બરૂ રાખી. પાછળથી મહાત્માનું મરતું થયેલું માલમ પડ્યું, પરંતુ નૂરસતગોર જીવતા બહાર નીકળ્યા હતા. તે સિવાય તે મહાત્માના સેવકોને દ્વારકાની જાત્રા તથા કીકુળની મૂર્તિનાં દર્શન પોતાના જામાની બાંધ ખોલી કરાવ્યાં હતાં. આથી લોકો તેમના પર વિશ્વાસ લાવી સતપંથના સેવક બન્યા, અને કદમો પડી તેના સુરિદ થયા. આવી આવી અનેક ગપોગ કથાઓ તેમના જીવનચરિત્રમાં “ તવારીખે ખીર ” ના લેખકે લખી છે. આ બધું તપાસતાં સત્ય જોજ માલમ પડે છે કે આ બધી વિગતો જુદી છે. તે ફક્ત તેમનો મહિમા વધારવા તથા હિંદુ ધર્મ અને મૂર્તિપૂજા ઉપરથી હિંદુઓની આસ્તા ખસેડી, પોતાના ધર્મના મૂરિદો બતાવવા ખાતર ઉભી કરેલી કપોળકલ્પિત બતાવેલી ચોળનાજ છે. કારણ કે ઇતિહાસનું પ્રમાણ જોતાં સિદ્દરાજ જયસિંહ અને નૂરસતગોરના હિંદમાં આવ્યાનો વખત તપાસતાં ત્રણસો સાઠત્રણસો વરસનું અંતર માલમ પડે છે, તેમજ નૂરસતગોરના લગ્ન નવસારીના રાજા સુરચંદની પુત્રા વેરે થયાં હતાં, તો સિદ્દરાજના અને જોમના નવસારી આવવાના સમયમાં પણ બસો અડીસો વર્ષનું અંતર માલમ પડે છે. જોટણ નહિ પણ પત્થરની મૂર્તિઓને બોલાવવાની તેમજ નાચ કરાવવાની અને ગણેશની મૂર્તિ, કે જેમને હિંદુઓ વેદધર્મના ઝંકારના જેટલું માન આપે છે, અને દરેક મુશ્કેલીમાં પ્રથમ તેમની સ્થાપના કરે છે, જોવા પવિત્ર દેહને પોતાને માટે વજ્ર કરવા માણી લાવવાનું કહેવાની પ્રેરણા કરવા ઉપરાંત હિંદુ દેવોની મૂર્તિઓના મુખે

એક બ્રહ્મની પૂજા કરવાનું કહેવરાવવું, એ હિંદુધર્મ અને હિંદુસંસ્કૃતિનું હટ-હઠવું અપમાન નહિ તો ખીજું શું? નુરસતગેર પ્રથમ તો આગાખાની ઈમારો તરફથી હિંદુસ્તાનમાં પોતાના પંથનો ઘોષ કરવા આવેલા અને હિંદુઓને વટલાવી, આગાખાની મતપંથમાં લાવવા નીમાયા હતા. પરંતુ પાછળથી નુરસતગેરના વંશવારસોએ આગાખાની ઈમારોથી છૂટા પડી પોતાનો જુદો સતપંથ ચલાવવો કાયમ રાખ્યો છે, તે ઘણે જાગે પીરાણા સતપંથની શાખા જેવોજ છે. તેના સેવકો કેળી, કાછીઆ, સુમના, ખારવા વિગેરે હિંદુ કોમનાજ છે, કોઈ મુસલમાન એ સતપંથનો સેવક નથી.

ઘણી ખેદજનક વાત તો એ છે કે, આજના સુધરેલા જમાનામાં પણ હજારો ભોળા અને અજ્ઞાન હિંદુભાઈઓ એવી બનાવટી વાતો અને ખોટા પર-આઓમાં વિશ્વાસ લાવી નવસારીમાં આવેલી નુરસતગેરની ફરગાહને પૂજ્ય માની, ઘટ અને હિંદુધર્મનું સત્યાનાથ વાળી રક્ષા છે, અને તેનેજ પોતાના મોક્ષમાર્ગ તરીકે સ્વિકારે છે.

પીર સૈયદ શમસુદ્દીનસાહેબ—નો જન્મ હી. સ. ૫૬૦માં તથા મૃત્યુ હી. સ. ૬૭૫ થવાનું “તવારીખે પીર” ના લેખક જણાવે છે.

“દરખુદેખરી” ના લેખક પીરાણાવાળા સૈયદ બાવાસાહેબ અહમદ અલીખાંડી તેમનો જન્મ હી. સ. ૫૪૦માં તથા મૃત્યુ હી. સ. ૭૨૦માં થવાનું જણાવે છે.

જોખકોમની તવારીખના લેખક મી. એદલજી ધનજીકાખા તેમજ જોખ વૃતાંતના લેખક રા. સચેદીના નાનજીઆણી પોતાના પુસ્તકોમાં એમના જન્મ સમયે કોઈ ચોક્કસ વાત પર આવ્યા નથી; પરંતુ જોખ વૃતાંતના લેખકે પીરશમસ ૧૨૦૭ની સાલમાં હયાત હતા એવી વાત સુરભાણનામના જ્ઞાનમાંથી ટાંકી છે.

“મજહરે ઝાતે અદલાહ” ના લેખક મી. હરજી પુંજ માસ્તર પીર શમસને માટે હી. સ. ૭૧૦માં મૌલાના કાસમશાહના વખતમાં તેમણે ઘણા હિંદુઓને ઇસમાઈલી દીનમાં વટલાવ્યાનું બહોર કહે છે. તે સિવાય પીરાણા સતપંથના “પીરશમસનો શુઝરો” નામના હસ્ત લિખીત ગ્રંથમાંથી તેમની ઉમ્મર વર્ષ સાઠા ત્રણસોની હતી એવું મળી આવે છે. તવારીખે પીરના લેખક તેમની ઉમ્મર ૧૧૫ વર્ષની બતાવે છે, પીરાણાવાળા સૈયદ બાવાસાહેબ અહમદઅલી ખાંડી તેમની ઉમ્મર ૧૭૧ વર્ષની બતાવે છે. આ ઉપરથી આ બધી ઉપજની કાંદેલી વાતો હોય એમ સાબીત થાય છે. તેમના જન્મ તથા મરણની વિગત હજુસુધી નક્કી થઈ નથી. હવે તેમણે હિંદુસ્તાનમાં આવી ઇસમાઈલી દીનનો ફેલાવો કરવા માટે શું શું પ્રયાસો કીધા હતા, તેનું વર્ણન આપીશું.

પીર શમસે પોતાના પંથનો પ્રચાર કરવા માટે અનેક બનાવટી ગથો તેમજ ગરબીઓ લખી ગયા છે. તે ઉપરાંત પોતાના શિષ્યોને અનેક બનાવટી

પરચાઓ બતાવતા હોવાથી, તેમના શિષ્યોને તેમનામાં બહુ ઇમાન હતું. એક વખત પીરશમસે પોતાના શિષ્યો પાસેથી થોડા માંસની માગણી કરતાં તેમના ચંદ્રબાણ નામના શિષ્યે પોતાનું માથું કાપીને આપ્યું હતું. તેણે ખાણું બનાવી ખાતી વખતે પીર શમસસાહેબે પાછો ચંદ્રબાણને હવતો કરી સાથે ખાણું આપ્યું હતું, એવી વાત તેમના ચંદ્રબાણ નામના જ્ઞાનમાંથી મળી આવે છે. તેવીજ રીતે તેના બીજા ભક્ત સુરબાણે પણ પીરને માટે મોજડી બનાવવા પોતાની ચામડી ઉતારી આપી હતી. એવી બીજી ઘણી અસંભવીત વાતો તેમના જ્ઞાનમાં છે. તેમના ચંદ્રબાણનાં જ્ઞાનમાંથી થોડીક લીટીઓ નમુનારૂપે વાચક વર્ગની સમક્ષ રજુ કરી છે.

પહેલા નામ અક્ષતકા લીજે—દુભ કલમા મહંમદકા કીજે.

અક્ષતક મહંમદ એકે બહીએ—ગુરુનર ગતમાં નીતાનીત મહીએ.

જ્ઞાન ગુરુનર તણા સુણીએ—પીરશાહ નામ નીતા નીત જપીએ.

સાચા નામ નખી કીલાવે—તખ શાહકા હરશન પાવે.

દીલ અપની શાહાસુ લાવે—સાચા સાહેબસુ નેહ આવે.

રે-તુંહી સાચા સાંઢીઆ પીયુલ.

પીરશમસે પોતાના પંચના ઘણાં જ્ઞાનો લખ્યા છે; સુરબાણ, ચંદ્રબાણ સુરબાણની વેલ, ચંદ્રબાણની વેલ, રાજ ગોવરચંદનું આખ્યાન, રાજ ગોવર-ચંદના બેનતું આખ્યાન, વિગેરે વિગેરે.

પીર સૈયદ શમસ સાહેબ પોતાના ઇસલામી દીનનો ફેલાવો કરવા ઘણા દેશો દુધાં હતા; અને તેમાંના એવીસ મુલકો અને તે દેશના ગામોના નંબર સતપંચીઓ નીચે આપ્યા સુજળ માને છે.

(૧) બોખામંડલ દેશમાં બે કરોડ ગામ. (૨) વૈરાટ દેશમાં આઠ કરોડ ગામ. (૩) રજની દેશમાં બહુતેર લાખ ગામ. (૪) પદ્માકર દેશમાં એક લાખ ગામ. (૫) રાંગડદેશમાં પચવીસ લાખ ગામ. (૬) ઘાડુલે દેશમાં નવ કરોડ ગામ. (૭) મહીબુર દેશમાં એક કરોડ ગામ. (૮) સાધ દેશમાં એક કરોડ ગામ. (૯) કનાજ દેશમાં તેત્રીસ કરોડ ગામ. (૧૦) મારવાડ દેશમાં નવ કરોડ ગામ. (૧૧) સોરઠ દેશમાં પચીસ હજાર ગામ. (૧૨) ગજમડ દેશમાં પાંચ હજાર ગામ. (૧૩) કનોજ દેશમાં પાંચ હજાર ગામ. (૧૪) માલવા દેશમાં બાણુ લાખ ગામ. (૧૫) નરેવાણુચીણુ દેશમાં છ હજાર ગામ. (૧૬) મહાચીણુ દેશમાં સોળ હજાર ગામ. (૧૭) ઘરમી ધુમ દડ દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૧૮) ગુરાસન દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૧૯) સવસવન દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૨૦) ગજની દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૨૧) મધુરા દેશમાં એક કરોડ ગામ. (૨૨) શુજરાત દેશમાં પાંચ કરોડ ગામ. (૨૩) કાશ્મીર દેશમાં બાર લાખ ગામ. (૨૪) પાટણ દેશમાં બાર લાખ ગામ.

ઉપર બતાવેલા દેશોના બધા ગામોમાં ફરતા ફરતા પીર શમસ ચીનખ નગરીમાં કાર્લોંગા દેલ્તને ત્યાં પોપટરૂપે તેની સ્ત્રી મુરબરાણી તથા તેના પુત્ર કેમળા કુંવર અને અવળ અવળ, અણ્યા ને વણ્યા, તેમજ રંગ, રૂપ બધાં મળીને આઠ જણીને સતપથનો ધર્મ દેખાડી સતપથી બનાવ્યાં હતાં. એ વાત આગળ ઉપર દશમાં નકલકંડી અવતારમાં વિસ્તારથી આપવામાં આવી છે. આવી રીતે ઉપદેશ કરતા તેઓ મુલતાનના ઉચ્ચ શહેરમાં આવી એક મસ-જીદમાં ઉતર્યો હતા. ત્યાંથી એક દિવસ તેઓ કાગળની હોડી બનાવી હરિબા માં સહેલ કરવા નિકળ્યા હતા. એ વખતે તે શહેરનો બાઉદીન નામે પીર પોતાની મેડીના અડખામાંથી આ બનાવ જોઇ રહ્યો હતો, તેણે પોતાની કરામતથી હોડીને ભીંજવી નાંખી, તેથી પીર શમસે તેને આપ આપ્યો. જેથી પીર બાઉદીનને તરત બે શીંગડાં ફૂટી નીકળ્યાં, તેથી તેનું ડોકું જોખમાં અટકી પડ્યું. તે ઉપ-રથી તેણે પોતાના દીકરાઓને પીર શમસની ખોળ કરવા મોકલ્યા, તેમણે આવી પીર શમસની માફી માગી જેથી તેનાં શીંગડાં તો સમાઈ ગયા, પરંતુ તેની નીશાની તો તેના વંશજોમાં હજી સુધી રહી ગઈ છે. એમ લોકો કહે છે.

પીર શમસની પાસે એક અમીરનો છોકરો હંમેશા જતો હતો. પરંતુ તેનું અકાળ મૃત્યુ થતાં તેના બાપે ગામના પીરને પોતાના પુત્રને જીવંતો કરવા બહુ વિનવ્યા, પરંતુ કોઈનાથી તે બન્યું નહિ. તેથી આખરે પીર શમસની આગળ તેને લાવવામાં આવ્યો. પીર શમસે કહ્યું કે ‘ખુદાના હુકમથી ઉઠ’ પણ છોકરો ઉઠ્યો નહિ; ત્યારે પીર શમસે કહ્યું કે ‘મારા હુકમથી ઉઠ’ એટલે છોકરો આગસ મરડી બેઠો થયો. આવો અમત્કાર જોઈ લોકો દીંગ થઈ ગયા. પરંતુ ઉચ્ચના પીરને પીર શમસને માટે ધર્મ થઈ, અને ખુદાનું અપમાન કરવાનું તહોમત મુકી, તેના શરીરનું આમડું ઉતારી લેવાનો વિચાર કયો. એટલે પીર શમસે પોતાની બતેજ ચોટલી પકડી પોતાનું ખોળીયું ખેંચી કહાડ્યું. એટલું છતાં પણ ઉચ્ચના પીરને ગામમાંથી પીર શમસને કોઈ પણ બીજા ન આપવાનું સખ્ત ફરમાન કર્યું હતું. બ્યારે તેમને બૂખ લાગી, ત્યારે શેરીએ શેરીએ બીજા માંગતાં કોઈએ કંઈ આપ્યું નહિ, આખરે એક કસાઈએ સવાશેર કાચું માંસ આપ્યું, પરંતુ તેને પકાવવા માટે કોઈએ અગ્નિ આપ્યો નહિ, જેથી પીર શમસે આકાશમાં સૂર્ય તરફ જોઈ કહ્યું કે,—“આવ તુમળી શમસ હો જોર મેં બી શમસ હું” એટલે સૂર્ય નીચે ઢળી આવ્યો અને પીર શમસે તે માંસના ટુકડાને લાલાની અણી પર રાખી સૂર્યના તાપથી પકાવી લીધો. ઉચ્ચના લોકો તેમનો આવો પ્રતાપ જોઈ તેમના શિષ્ય થયા હતા. એ ઉપસંત ઘણા અમત્કારો બતાવી તેણે લોળા હિંદુઓને વટલાવી

પોતાના પંથમાં વાળ્યા હતા. તેઓ હિંદુઓના નવરાત્રીના તહેવારોમાં હિંદુઓ સાથે ગરબીઓ ગાવા જતા હતા. તેમણે અઠાવીસ ગરબીઓ સતપંથ શાસ્ત્રને માટે લખી છે, તેમાંની એક વાચક વર્ગની આગળ નમુના રૂપે ધરી છે.

“ જુલા મ જુલો ભમજોરે હિંદુઓ—જુઓ છે શું શું મરમ,
 † પથર પુજતા શું પામે રે હિંદુઓ—માથે લીઓ છે કરમ,
 ફેલ ચડાવો છે પથરને રે હિંદુઓ—જુલી મ જાઓ ગેમાર,
 જુલો જે વણશે સારથીરે હિંદુઓ—તો કીયાં ન પામે ઠામ,
 ત્રન વેદ જે ધે આવતારે હિંદુઓ—વહી ગયા અવસર જેહ,
 વહી ગયા નવ અવતાર આરે હિંદુઓ—ધી આવો તમે છે જેહ,
 વહી ગયા ભામજી બ્રહ્માચારે હિંદુઓ—થયા હુસેની હમામ,
 વહી ગય પુજ ગઉ તણીરે હિંદુઓ—પુજ અલીનને નામ,
 અડસઠ તીરથ ચલ ગયારે હિંદુઓ—તે કલા બરમાં બરપુર,
 બોહોત ભમીને શું રીરેરે હિંદુઓ—પીઓ તમે નીરમજ નીર,
 માથા પથર માંહે શું હણીરે હિંદુઓ—ઓળખો નર ઠાસમ શાહ અવતાર,
 કેહક નગરીમાંહે જે રહેરે હિંદુઓ—તે સાહેબ વર દાતાર,
 તેને આરાધતાં છુટશેરે હિંદુઓ—સાચો કહું તમને આજ,
 વાસો વૈકુંઠ પામશેરે હિંદુઓ—કરશે તે અવિચલ રાજ,
 હુરાં પથાસ તમે પામશેરે હિંદુઓ—લશે જો સતપંથ ધરમ
 ગતમાંહે પાપ છોડાવજોરે હિંદુઓ—તો ટળશે સગડાં કરમ,
 પીર શમસ એમ ભાજેઆરે હિંદુઓ—કહું જુ તે છેલી વાચ,
 જુલો મ જુલો મુરખારે હિંદુઓ—સેવો તે સારંગ પીરાચ. ”

આ ઉપરાંત તેમણે બીજાં પણ ઘણાં સતપંથના બનાવટી શાસ્ત્રો, તેની ક્રિયાઓ, ભજનો, અને જ્ઞાનો બનાવેલાં છે; જે બધાંને સુખ્ય હેતુ ફક્ત હિંદુઓને પોતાના ધર્મ પરથી આસ્થા ઉઠાડી, પતિત બનાવવાનો, તથા ઇસમાઇલી મજહબમાં લેવા માટેનીજ ગોઠવણ છે. ખરે જોતાં તો આ બધાં ગપાટકોજ છે. તેમના પરચાઓની બહુમતમાં પણ એવુંજ છે. કારણ કે કાગળની નાવ ફરીઆમાં ચાલે નહિ; બાઉલીને શીંગડા ઉગાડવાનું અને પાછાં મટી જવાનું; તથા અમીરના પુત્રને અલ્લાહના હુકમથી નહિ પણ પોતાના હુકમથી જીવતા કથીનું; તેમજ પોતાના એક શિષ્યનું માથું કાપી ભોજન બનાવવાની, અને પછી તેને જીવતો કથીનું; તથા એક શિષ્યના શરીરની ચામડી ઉતારી તેના જોડા બનાવવાની; અને પોતાના શરીરની ખાલ પોતાનાજ હાથે ચોટલી પકડીને ઉતારી આપવાની, તથા ખાલ ઉતારેલા શરીરે ગામમાં ઘેર ઘેર લીજ ભાજવાની; અને માંસ શેકવા સુર્યને નીચે બોલાવવાની; જે બધી વાતો તહન જુદી, અને ન માની શકાય તેવી કલ્પિતજ છે. કારણ કે માંસ શેકવા સુર્યને બાલા

જેટલે નીચે ખોલાવી માંસ શેક્યાનું જણાવે છે, અને તેમનું ચામડી વગરનું શરીર જેટલે માંસનો લોચો તે ન શેક્યાનું તથા જીવતા રહ્યાનું જણાવે છે, એ બધું કેવળ અસંભવિત છે.

અમારા સાંભળવામાં આવેલું આખું છે કે પીર શમસ સુફી મતના હતા, જેટલે આધ્યાત્મિક અને ફિલસુફીમાં તેઓ પ્રવીણ હતા, જેટલે ઉપર ખતાવેલા પરચાઓ જેવી બાબતો તેઓ માને નહિ, તેમજ કહે પણ નહિ એમ સાબીત થાય છે. જેથી આ બધી બનાવટી બાબતો તેમણે નહિ, પરંતુ તેમની પછીના તેમના વંશ વારસોએ અથવા કોઈ લાગતા વળગતાઓએ તેમના નામથી જીવન નિર્વાહ કરાઈ ખાવા માટે જોડી કાઢી, તેમને બહુ ગેર ધન્ધાકે આપ્યો છે.

પીર શમસનો રોજો પંજાબમાં આવેલા મુલતાન શહેરમાં છે. એમના મુરીદોનો મુખ્ય ભાગ પંજાબ અને કાશ્મિરમાં છે. પીરણા સતપંથના “પીર શમસનો શુજરૌ” નામના હસ્ત લિખિત ગ્રંથમાંથી મળી આવે છે કે, તેમને બે સ્ત્રી હતી, એક સૈયદ જમાલ અબદુલ્લાની દીકરી, તે સલાઉદ્દીનની બેન; હાફેસ ખુજરખ, તેમને સૈયદ પીર નસીરુદ્દીન નામે એક છોકરો હતો. બીજી બીબી શાપરી કે જેને મુલેમાનના તપ્પમાંથી મંગાવી હતી, તેના ત્રણ દીકરા હતા. (૧) સૈયદ અહમદ, (૨) અહમદ કબીર, (૩) અહમદ, કે જેમના વંશજો હાલ પંજાબમાં છે, એમ કહેવાય છે.

પીર શમસના સેવકોમાંથી હાલ કેટલાકે તન્નાસરી શીયા થઈ ગયા છે, અને કેટલાકે સુન્ની લોકોની જબરાઈથી તેમના પંથમાં પલ્લુ બળી ગયા છે, તેમની સંખ્યા આશરે પોણાલાખની છે. તે સિવાય તેમણે લોઈ, કંસારા, સોની વિગેરે બીજી અન્ય હિંદુ કોમમાંથી પોતાના મુરીદો બનાવ્યા હતા, કે જેઓ હાલ પણ પોતાની જાતમાં રહી તેમના રોજની માન્યતા માને છે, તથા તેમના વંશજોને ઈશોદ વિગેરે લાગા આપે છે. એવા લોકોની સંખ્યા આશરે ત્રણહજાર માણસોની ગણાય છે.

એમના પછી હિંદુઓને વટલાવી આગાખાની સતપંથમાં લાવનાર મીચન-રીઓમાં પીર નસીરુદ્દીનનું નામ આવે છે, અને તે પીર શમસની બીબી હાફેસ ખુજરખ, સૈયદ જમાલ અબદુલ્લાની દીકરીના પેટે જન્મ્યાની વાત આપણે પીર શમસના ચારિત્રમાં વાંચી ગયા છીએ. પીર શમસની બીજી બીબીના વંશજો પંજાબ મુલતાન તરફજ રહ્યા છે, બ્યારે પીર નસીરુદ્દીન શુજરાત તરફ આવ્યા છે, અને તેમણે શુજરાતમાં પોતાના ઘણા હિંદુ સેવકો બનાવ્યા છે, એ વાત પીર સહરુદ્દીનના બનાવેલા “અનત” નામના જ્ઞાનના પાઠમાંથી મળી આવે છે. તે નીચે પ્રમાણે,—

“ અલી થકી બહુ ચેનજ આલ્યાં સો સતગુર નરે પાયા,
 સાહેદીન પુરા કહીએ, હુઆ સુદીન રહેમાન;
 સાહ શમસ કેરો દિન પીછાણો, ચોદિશ તેણે પાય.
 સુરજ મંગાવી જોત દેખાડી, નર સોઈ અવતાર;
 કરણી કારણ ખાલ ઉતારી, પ્રત્યક્ષ એ પરમાત્મા.
 મૂઆ છવતા તે નર કરીઆ, કરણી વિના નવ હોય.
 નરીરદીન નુરજ પાયા, હુઆ સુદીન રહેમાન.
 હિંદુ કેરી પૂજ કરતા, કિન્ને ન પાયા ભેદ.
 ચરીતર હિંદુ અંદર સુસલમાન, કોઇ નવ તેને જાણે;
 રોમ રાય કાયા નવ રાખે રાતીઆં કરે ઉગળા.
 નરીરદીન એવા જુજરગ કહીએ, તેણે કેકે હિંદુને તારયા;
 તિરકી આલ પીરસાહેબ દીન હુઆ, હુઆ સુદીન રહેમાન.
 સાહેબ દીન ગરીબી વેશે, ફકીરી પુરી રાખી;
 સરજ તેણે દશોંદ કીધી, પાયા દીન રહેમાન. ”

પીર નરીરદીનના દીકરા સાહેબદીનની વાત ઉપર જણાવેલાં જ્ઞાન-
 માંજ જણાય છે, તે સિવાય બીજી કોઇપણ જગ્યાએથી તેમના વિશે કશી
 બાતથી મળતી નથી. અને ત્યાર પછી પીર સદરદીનનું નામ આવે છે. તે
 પીરે હિંદુઓને અર્ધદંધ ન સુસલમાન તેમ ન હિંદુ એવી સ્થિતિમાં રાખીને
 સતપંથ ધર્મમાં વટલાવ્યા છે. જેની વિગત હવે પછી પીર સદરદીનના
 ઇતિહાસથી જણાશે.

પીર સૈયદ સદરદીન:— એમનો જન્મ ક્યારે અને કયાં થયો હતો,
 તેનો કોઈ પણ જગ્યાએ ઉલ્લેખ કરેલો નથી. પરંતુ તેઓ નુરસતગુરના વંશના
 હતા, એવું ઘણું પુસ્તકોમાંથી મળી આવે છે. “અસલીયતે ખોબા ”
 ના લેખક મી. હાશમ ખોધા માસ્તર પોતાની છુકમાં જણાવે છે કે; ઇ. સ.
 ૧૪૩૦ માં ઇરાનના શાહ ઇસ્લામશાહ તરફથી તેમને પોતાના ઇસ્લામ
 ધર્મના પ્રચાર માટે હિંદુસ્તાન તરફ મોકલવામાં આવ્યા હતા. તે વખતે વામ-
 માર્ગ અને માતા પંથ છૂપો છૂપો હિંદુમાં પ્રસરી રહ્યો હતો, પીર સદરદીનને
 હિંદુઓને જાહેર રીતે વટલાવીને સુસલમાન કરવાનું યોગ્ય ન જણાવાથી, તેણે
 હિંદુ ધર્મનો ઘણો બારીક અભ્યાસ કરી, હિંદુઓને પ્રપંચથી ઇસમાઇલી
 દીનમાં જોડવા, વામમાર્ગ અને માતાપંથના કેટલાક વિચારો એજવીને સતપંથ
 નામનો એક અર્ધદંધ, નહિ હિંદુ કે નહિ સુસલમાન એવો ત્રિધીવ ધર્મ
 ઉભો કર્યો હતો. હિંદુઓમાં ભગવાનના નવ અવતાર પ્રસિદ્ધ છે, અને દશમે
 કલકી અવતાર કલીયુગનાં અંતે થશે, એવી માન્યતા છે. જેથી પીર સદર-

દીને પ્રથમ હિંદુઓના નવ અવતારના મત સાથે મળતા થઈ ધીમે ધીમે હિંદુ શાસ્ત્રમાં થોડી થોડી સુસલમાની વાતો દાખલ કરી, હિંદુ અને મુસલમાન બન્ને ધર્મના શાસ્ત્રોને ભેળસેળ કરી કહ્યું, એ કશો કલકી અવતાર થવાનો છે તે અરબસ્તાનના મક્કા શહેરમાં આરબજાતિમાં હા. અલીરૂપે થઈ ગયાનું જાહેર કર્યું, અને તેનું કારણ અજ્ઞાન હિંદુઓને એવું સમજાવ્યું કે; પાંડવ કૌરવની લડાઈ થઈ રહ્યા પછી, પાંડવોએ પોતાના ભાઈઓની ઘાત કર્યાનું પાપ ઉતારવા શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનને જણાવ્યું, ત્યારે શ્રી કૃષ્ણે જણાવ્યું કે ધર્મ યુદ્ધમાં લડાઈ કરતાં ગમે તેનો ઘાત ચાપ એ પાપ ગણાતું નથી એમ કહી, ગીતા રૂપે ઉપદેશ આપી તેમના ચંચલને દુર કર્યો હતો. પરંતુ પીર સહરદીનના કહેવા પ્રમાણે તે વખતના બ્રાહ્મણોએ તે પાપ ઉતારવા સુધિષ્ટર પાસે યજ્ઞ કરાવ્યો. જેથી શ્રી કૃષ્ણ ભગવાન રીસાઈ ગયાનું જણાવી બ્રાહ્મણો ઉપરના કોપ ખાતર કલકી અવતાર હિંદુઓમાં લેવાને બદલે મ્લેચ્છ જાતિમાં લોકોનું જણાવે છે. માટે હા. અલી એજ ભગવાનનો અવતાર છે, એમ અજ્ઞાન હિંદુઓને સમજાવી કહ્યું કે તેનેજ માનવાથી મોક્ષ મળે છે. વળી હા. અલીના માટે આ પીરોએ એક કવિતા રચીને જણાવ્યું છે કે:—

“ તમે ઝોળખીને ધાવો આજેરે, સુરખ લોકોને આવે છે લાજરે;—તમે.
 છરે કૃષ્ણ ભોક્ષતા તે અમૃત વાણીરે, હવે અરબી ભાષા કયાંથી આણીરે.—તમે.
 છરે કૃષ્ણ ચાલતા તે તિલક તાણીરે, હવે કલીમાંહે વધારી છે દાદીરે;—તમે.
 છરે કૃષ્ણ પહેરતા પીતાંમ્બર ધોતીરે, હવે કલીમાંહે પહેરી છે કફની ને ટોપીરે.—તમે.
 છરે કૃષ્ણ જમતા તે સુવર્ણ ચાગીરે, હવે માટીની સફાનક ધારીરે;—તમે.
 છરે કૃષ્ણ ચાલતા તે બ્રાહ્મણ વેશેરે, હવે આવી બેઠાંત આરબ વેશેરે.—તમે.
 છરે કૃષ્ણ રૂપે તે બપ જપાવ્યોરે, હવે કલીમાંહે મોહમ્મદ નામ બણાવ્યોરે.”—તમે.

એ સિવાય પીર સહરદીને એક બીજું એવું જ્ઞાન બતાવ્યું છે કે,—

“ છરે ભાઇરે આજ કલજુગમાં, હૃદય આદમ નામ બણાયાં,
 ગુરૂ બ્રહ્મા તે નખીમહમ્મદ કહ્યાં, હો છરે ભાઇ. (૧)
 છરે ભાઇરે પ્રરૂપ ઉત્તમ વિષ્ણુજી, અલી રૂપે નામ બણાયાં,
 તે તો નામ રખીસરે ધાયાં હોછરે ભાઇ. ” (૨)

પીર સહરદીનના વખતમાં ઉપર જણાવેલા દાદા આદમ, પેગંબર મહમ્મદ અને હજરત અલી કોઈ હતા નહિ; પરંતુ સહરદીને તે નામોનો સંબંધ લગાડી એમ યોજના કીધી હતી કે, પીર સહરદીન એટલે પોતે ગુરૂ બ્રહ્મા, નુરસતાગર અથવા નખીમહમ્મદ, અને ઇમામ ઇસલામશાહ વિષ્ણુ અથવા અલી એમ જાહેર કર્યું.

એ ઉપરાંત પીર સદરદીને પહેલવહેલા સિંધ મુલકમાના હિંદુઓને વટલાવી ખોળ લકળ આપ્યો હતો, એ વાત ઇમામશાહે બનાવેલા “જિજ્ઞાસાના પાઠ” માંથી મળી આવે છે:—

“પીર સદરદીન પંથજ કીયા જાહેરખાનાં મકાન,
પેલો ખાનો આવી કર્યો કોટડા ગામ નિધાન.
પીર સદરદીન જાહેર થયા, હિંદુ કર્યા મુસલમાન,
લોવાણા ફેરી ખોળ કર્યા તેને આપ્યો સાચો ઇમાન.
ખોળ ગુલામ શામ્લીના કહીએ તે મુરીદ આસનો જાણ.
ત્યાં પંથ સમારીને ખાનાં કર્યા તેને પીર બોધ્યા પ્રમાણ.
આગળ ખાતું મુરજ રાણીનું કહીએ તે તો શુભ પીછાણ,
સત શુર સદરદીન જ્ઞાન મુણવ્યા તે કોટડા ગામમાં જાણ.
એણ કોટડા ગામમાં કહીએ ત્રીકમ રહે તેણે ઠામ,
તે જાહેર ઇમામ લાવીએ અને ખોળે ધરાવ્યા નામ.
એવા દીન શુરેણના ચાલીઆ ત્યારે શી ઇસલામશાની વાર,
આજ ઉંચ મુલક જે કહીએ ત્યાં અમારો ઠાર.”

એ સિવાય પીર સદરદીને પોતાના સેવકોને હિંદુ અને મુસલમાન બન્ને ધર્મથી ઉત્તમ એવું સતપંથ નામ પોતાના મત પંથનું ઠરાવી, તેનું શ્રેષ્ઠપણું બતાવવા હિંદુ તથા મુસલમાન ધર્મની વિરુદ્ધ ટીકા કરતાં જણાવ્યું છે:—

“રોવે રોવે હિંદુઓડા દૂજ મુસલમાનાં,
રોવે બાંમણ જોસીઓડા વાંચન પોથ પુરાણાં.
રોવે મુલ્લાં કાલઓડા જિકકો પડણુ કુરાંનાં,
રોવે ફૂડ મુળી સગ સચેશા ન સિલાંણાં.
રોવે જાડા જોગીઓડા જિકકો મરેન મસાણાં,
રોવે રોવે સંસારી, તે સધળા રોવે.
એક ન રોવે જિને શાહ પીર પાયા,
ખાલ શુર બોલીયા જીએ પીર સાહેબદીન.”

એવાજ એક બીજા જ્ઞાનમાં જણાવ્યું છે કે,—

“હજ નિમાજ રોજ ધરે, કુટી ક્રિયાએ કામ ન સરે.
ત્રણ વેદ ન ધ્યાઇએ મુનીવર બાપ,
તમે કાંઈને ખુવો પૂર્વ જન્મની કમાઇ.”

સતપંથના શાસોનું સંસોધન કરતાં ચોખ્ખી રીતે જણાય છે કે સતપંથની શરૂવાત પીરનુર સતગોર અથવા પીર શમસના વખતથી શરૂ થઈ છે, પરંતુ તે પંથના નીચેના, ધારા ધોરણ અને બેધારણ પૂર્વકની રચનાઓ તો પીર સુદરદીનેજ કરી છે. અજ્ઞાન હિંદુઓને વટલાવવા સુદ્ધિની ઉત્તપચ્છીની જાણ

આર યુગમાં કોણ કોણ જગત, કયા કયા અવતારો, તેમાં કયાં કયા દેત્યોને મારી, દરેક અવતારમાં કોણ કોણ મુખી હતા, કયા કયા વાપ જપાતા; કયા કયા વૃત ઉપવાસ થતા, અને શું શું દાન અપાતાં, તે વખતે ઝડકાંને શું શું દાગ અપાતા, દરેક યુગમાં પાવળ શેત્રું થતું, અને કઇ હિસામાં બેસી પ્રાર્થના કરતા, અને કોળીપ્રસાદ શેનો શેનો થતો, એ બધી બાબતોની ગોઠવણ પીર સુદરહીને તેમજ પીર ઇમામશાહે કરી છે તે બાબતોમાંની થોડી સંક્ષેપમાં નીચે પ્રમાણે વાચક બાંધી શકે એ હેતુથી લખી છે, પરંતુ બધી બાબતો વિસ્તારથી પીર ઇમામશાહના ચારિત્રમાં આવશે.

નબુવત—એક લાખ ચોવીસ હજાર પેગંબરો, છેલ્લા પેગંબર હજરત મોહંમદ, અલી તે ખુદા તથા હજરત મોહંમદ તે તેમના તરફથી નીમાયેલા પીર. હજરત અલીથી તે હાલના નામદાર આગાખાન સુધીમાં જેઓએ ઉપદેશકો નીમ્યા તે બધા ઉપદેશકો પીરો, અને તે હજરત મોહંમદના અવતારો. ઇશ્વરનો અવતાર તે આદમ, પ્રજ્ઞાનો અવતાર તે નબી મોહંમદ, વિશ્વનુનો અવતાર તે હજરત અલી, પ્રહલાદનો અવતાર તે ઇબ્રાહીમખલીલુલ્લાહ, હરિશ્ચંદ્રનો અવતાર તે મુસા પેગંબર, સુખદેવનો અવતાર તે ઇમામશાહ વિગેરે. સતપંથમાં હજરત અલીથી તે હાલના નામદાર આગાખાન સુધીની વંશાવળી વાળા સંઘના ઇમામો મનાય છે. તે સિવાય એ પંથમાં એવી પણ માન્યતા છે કે કયામત પહેલાં હા. અલી આવશે, અને દુનીઆમાં એકદીન કરશે, અને દૈત્ય કાલીંગાને મારશે, ત્યારબાદ હા. અલીને માનનારાઓને હજારો વર્ષ રાજ કરાવશે ત્યારબાદ કયામત થશે. અને જેવી જેની કરણી તે પ્રમાણે દોજખ અને જન્મ મળશે. આ પંથવાળા પૂનર્જન્મ અને લખચોર્યાશીની વાતને માને છે. તે સિવાય અશરવેદને કુરાન તરીકે માને છે. નિમાજને બદલે ત્રણ વખતની દુઆ પઢે છે. એ દુઆઓમાં હિંદુ અને ઇસલામની બાબતો અરબી, ફારસી અને કચ્છી તેમજ સુજરાતી ભાષામાં છે.

ખુદા અથવા ઇમામ તરીકે ફક્ત આગાખાનને જ માને છે. મસ્જિદને બદલે જમાતખાનામાં એક સિંહાસન ઉપર હા. અલી, અપ્પાશ, બરાક, બુદ્દેકાર તથા આગાખાનનાં ચિત્રો રાખે છે. ખાનામાં દુઆ પઢી રહ્યા પછી, મીસનરી પીરાએ રચેલાં જ્ઞાનો, અને પદો ગાય છે. શક્તિમાર્ગની માફક ગટપાટની ક્રિયા કરે છે, ત્યાં કરબલાની માટીવાળું પાણી કે જેને પાવળ તરીકે ઓળખાવી સોને પાચ છે. પુબની ક્રિયા વખતે, તેમજ બીજા અનેક પ્રસંગોએ ધર્મદાન નિમિત્તે જે પૈસા દાદવામાં આવે છે તે અને કમાઇનો ફસમો લાગ જેને દરોઝ કહેવામાં આવે છે, તે સંઘમાં નાણા નામદાર આગાખાનને અર્પવામાં આવે છે.

મીશનરી પીરોની ગોઠવણ પ્રમાણે સુદીની ઉત્પત્તિ, ખોદાતાલાએ પ્રથમ શીળુ બનાવી, તે શીળમાંથી ઇંડાના જેવો આકાર બનાવ્યો, અને તે ઇંડામાંથી સાત પાતાળ અને સાત આકાશ બનાવ્યા પછી, પોતાના નુરમાંથી ચાર મુરત બનાવી તેની સાથે પોતે આ દુનીઆમાં આવતયાં. આ પાંચે મુરત તે પંજેતન પાકે તરીકે ઝોળખાય છે. (૧) હજરત મોહમ્મદ. (૨) હજરત અલી. (૩) ખીખી ફાતમા. (૪) હસન. (૫) હુસેન.

કલ્પ:—બચલા. કાયલા. અરજલા. ખલીફા. યુગચાર. સતયુગ, ત્રેતા, દ્વાપર, અને કલીયુગ.

સતયુગમાં ચાર ભકતો થયા. ૧. રૂકમાગત ૨. અમરીષ. ૩. ધ્રુવ. ૪. પ્રહલાદ. ત્રેતાયુગમાં ત્રણ ભકતો થયા. ૧. કમળાદેન, ૨. કમળાપતિ. ૩. હરિશ્ચંદ્ર, દ્વાપરયુગમાં બે ભકતો થયા. ૧. સહદેવ, ૨. યુધિષ્ઠિર. કલીયુગમાં ભક્ત એક. ૧. કમલાકુંવર.

સુખી ચાર. સતયુગમાં પ્રહલાદ. ત્રેતાયુગમાં રાજા હરિશ્ચંદ્ર. દ્વાપરમાં રાજા યુધિષ્ઠિર અને કલીયુગના સુખી પીર સહરદીન.

બાપ. સતયુગમાં નરસિંહ ભગવાનનો, ત્રેતાયુગમાં રામચંદ્રજીનો, દ્વાપર યુગમાં શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનનો, અને કલીયુગમાં પીર શાહનો બાપ જપાવવામાં આવે છે. ઘૂત અપવાસ. સતયુગમાં રવિવારી એકાદશી. ત્રેતાયુગમાં મંગળવારી ચૌદશ, દ્વાપરયુગમાં સોમવતી અમાસ અને આજે કલીયુગમાં શુક્રવારી ખીજ.

દાન. સતયુગમાં હાથીનું, ત્રેતાયુગમાં ઘોડાનું, દ્વાપરયુગમાં ગાયનું કલીયુગમાં બકરીનું.

ગટપાટ. સતયુગમાં સોનાના, ત્રેતાયુગમાં રૂપાના, દ્વાપરયુગમાં ત્રાંખાના, કલીયુગમાં માટીના.

આદગુરૂ સતયુગમાં બ્રહ્માજી. ત્રેતાયુગમાં વસિષ્ઠ ઋષિ, દ્વાપરયુગમાં વેદવ્યાસજી, કલીયુગમાં નખીમહંમદ મુસ્તફા રસુલ સલલ્લાહે અલૈહી વસલ્લમ, દાગ. સતયુગમાં જળદાગ, ત્રેતાયુગમાં વનદાગ, દ્વાપરયુગમાં અગ્નિદાગ, કલીયુગમાં ભુમીદાગ.

પાવળ. સતયુગમાં આંસુનું, ત્રેતાયુગમાં પરસેવાનું, દ્વાપરયુગમાં સાધુના પગના મેલનું, કલીયુગમાં વીર્યનું. (વીર્યનું અપવિત્ર પાવળ રદ કરી તેને બદલે 'બાકે સફા' એટલે કરબલાની માટીનું પાવળ.) બનાવવામાં આવે છે.

કોળી. સતયુગમાં હાથીના માંસની, ત્રેતાયુગમાં ઘોડાના માંસની, દ્વાપરયુગમાં ગાયના માંસની, અને કલીયુગમાં બકરાના માંસની. (હાલમાં ફળાહાર જેવો સમય આવે છે તેથી કોળી ખીર, ખાંડ, ઘૂત, અમૃતસોજનની થાય છે.)

ગટપાટનો મંત્ર અને તેની કીયા પોર સહરદીને માતા પંચમી માફક ગોઠવી કલીયુગના ચોથા ભગત બલીશજીને બદલે પોતાનું નામ ઉમેર્યું છે.

ઘટપાટના મંત્રનો નમુનો.

“ સતગુરુ સોહદેવ, બ્રહ્મા હો વાચ, પ્રથમ સતયુગ મધે સાહેબનાં ચાર રૂપ, ઉત્તર દશે પાંચ કરોડી શું રાજ પ્રહલાદ, ઘટપાટ સ્થાપનતાં, સોનાના ઘટ, સોનાના પાટ, કુંજર જાગ કરતવા, સોનાનું મુલ હેતવા, એણે ફેળેથી પાંચ કોડીનું પ્રહલાદ સીજતાં તે અમ્મર અમરાપુરી પહોંચતાં. (૧) ત્રેતાયુગ મધે સાહેબનાં ત્રણ રૂપ પુરવ દશે સાત કોડીનું રાજ હરચંદ, તારારાણી, કુંવર રોહીદાસ, ઘટપાટ સ્થાપતાં રૂપાના ઘટ, રૂપાના પાટ, અશ્વજાગ કરતવા, રૂપ મુલ હેતવા એણે ફેળેથી સાત કોડીનું રાજ હરચંદ, તારા રાણી, રોહીદાસ સીજતાં, તે અમરાપુરી પોચતા (૨) દ્વાપરયુગ મધે સાહેબનાં હોય રૂપ, દબણુ દશે નવ કોડીનું રાજ મુધિશિર, પાંચ પાંડવ, માતા કુંતા, સતી દ્રુપતી, ઘટપાટ સ્થાપતાં, ત્રાંબાના ઘટ, ત્રાંબાના પાટ, ગોઆં જાગ કરતવા, ત્રાંબાદાન હેતવા, તેણે ફેળેથી નવ કોડીનું રાજ મુધિશર, પાંચપાંડવ, માતા કુંતા, સતી દ્રુપતી સીજતાં, અમ્મર અમરાપુરી પોચતા, (૩) આજ કલયુગ મધે સાહેબનું એક રૂપ પછમ દશે, બાર કોડીનું પીર સદરહીન, ઘટપાટ સ્થાપતાં, માટીના ઘટ, માટીના પાટ અજા જાગ કરતવા અજાનું મુલ તે સેજદાન હેતવા, એણે ફેળેથી બાર કોડીનું પીર સદરહીન સીજતાં, અમ્મર અમરાપુરી પોચતા. (૪) ”

“ આજ છેલી સંધ તળફળ વેળા મધે અનંત કોડીનું પીર હસન કળીરહીન વર સ્વામી રાજે આવશે, રખીઆ મોમનાને તારશે, સોનાનાં કાંકણ કરી રાખશે, રખીઆને ઉગારશે, સતદાન, સુકોત, ખીર ખાંડ, ગુરુમુખે હેતવા, એણે ફેળેથી અનંત કોડીનું પીરહસન કળીરહીન સીજતાં, અમ્મર અમરાપુરી પોચતાં. અજદાન ગુરુ મુખે હેતવા, હંક સચા હેજંદા કાયમ પાયા, ફરમાન શા પીરજો. ”

આ ઉપરાંત ખીજાં પણ ઘણાં જ્ઞાનો, પાઠો તેમજ સતપંથના શાસ્ત્રો પીર સદરહીને રચેલાં છે. તેમના વખતમાં તેમના સુરીદોની ગણતરી છત્રીસ કરોડની હતી. અને તેના ત્રણ ભાગ પાડવામાં આવ્યા હતા. પહેલા ભાગના બાર કરોડનો મુખી તુળશિયો કાશ્મિર તરફ રહેતો હતો. બીજા ભાગના બાર કરોડનો મુખી શામદાસ લાહોરમાં હતો, અને સિંધ તરફના બાર કરોડનો મુખી ત્રીકમ હતો. આ ત્રણ મુખી અને છત્રીસ કરોડ શિષ્યોને લઈ પીર સદરહીન, ભગવાનના અવતાર આગા ઇસલામશાહને મળવા ગયા હતા. તે હકીકત તેમના ‘ છત્રીસ કરોડી ’ નામના જ્ઞાનમાં છે. એ સંધ અટક નહીના પૂર્વ દિનારા તરફ “ ગુજરાત ” નામના ગામમાં ઉતર્યો હતો. પીર સદરહીન ગામમાં ફરવા નીકળ્યા હતા ત્યાંથી એક ગુણીકાને ઘેર ગયા. સંધના મુખીઓએ

તેમની શોધ જોળ કરતાં તેઓ એક ગુણીકાને ઘેરથી મળી આવ્યા, જે ઉપરથી તુલસીયા મુખીએ પીરને સંઘમાં આવવા વિનવતી કરી, ત્યારે ગુણીકાનાં લેણા પૈસા વસુલ થયા વગર પાછા ફરવાની ના પાડી, જેથી મુખીએ પીરને કહ્યું કે તમે પીર થઈ અવાં કામ કરો છે ! ત્યારે અમારા ખેટા ખેટીની લાજ કેમ રહે ? એવું કહી તુલસીયા મુખી સંઘમાં જતો રહ્યો. શામદાસ મૂખી પણ પીરની આવી વર્તણૂકથી નારાજ થઈ ચાલ્યો ગયો. ત્રીજે દિવસે ત્રીકમ મુખીએ આવી ગુણીકાના પૈસા આપવા માટે, પોતાની દીકરી શામસુંદર અને હત દયાળને ભીમ રાજાને ત્યાં ગીરો મુકી ગુણીકાના પૈસા મુકવી આપ્યા; અને પીરને સંઘમાં જવાનું કહેતાં, મુખીને કેફની મસ્તીમાં ત્રણ તમાચા માર્યા છતાં, વિશ્વાસ ન છોડતાં મુખી પીરને સંઘમાં લઈ ગયા.

ત્યારપછી પીર સદરદીન ઇમામ ઇસલામ શાહની હજુરમાં પહોંચ્યા, પણ તેમનાં દર્શન ન થયાં. પરંતુ એક હોઠાની ભીંત ઉભી થઈ હતી, પણ પીરે છ મહીના તપશ્ચર્યા કરી ત્યારે ભીંત પીગળી, અને શાહના દર્શન પામ્યા. પીર સદરદીને સંઘના છત્રીસ કરોડને કરી જોયા હતા, તેમાં બાર કાયમ રહ્યા તે સ્વર્ગે ગયા, અને ચોવીસ પાછા ફર્યા તે નર્કમાં ગયા. આવી આવી અનેક બાબતો પીર સદરદીનના સળંઘમાં જોળાઈ ઇતિહાસકારોએ લખી છે. પીર સદરદીને આગળ થઈ ગયેલા પીર શમસ તથા પીર તુરસતગોરે હિંદુઓને વટાળી પોતાના પંથમાં ભેળવવાના આરંભેલા કાર્યમાં ઘણી મદદ કરી હતી. તેમની વફાત ક્યારે થઈ તે વિષે કંઈ ખુલાશો નથી. પરંતુ ઉંચમાં મૃત્યુ થયું હતું, અને તેમની લાશને સિંધના જેતપુર નામના પંજાબના ગામમાં દફનવામાં આવી છે. સિંધના જોળાઓએ તેમના પર રોજે ચણાંચો છે. અને તેઓ એ પીરની ઝંચારત કરવા જતા હતા, અને તેઓમાં એવી માન્યતા હતી કે જે માણસ એક વખત પણ તેની કબરની ઝંચારત કરવા જતો નથી. તેને મરી ગયા પછી પગને બદલે માથાંથી ચાલી ત્યાં ઝંચારત કરવા જવું પડે છે. એમના શિષ્યો હજુ જોએ હિંદુની આકૃતિમાં રહી ગયા છે, તેઓ પોતાને ગુપ્તી તરીકે જોળાયાવે છે, અને તેમને ઘણો લાગ પંજાબ અને સિંધમાં હજુ પણ છે. પીર સદરદીનને પાંચ દીકરા હતા. (૧) પીર બહેરદીન. (૨) પીર સલાહદીન. (૩) પીર તાજદીન. (૪) જલાલદીન. (૫) પીર કબીરદીન.

તે સિવાય એક જૂના હસ્તલિખિત લેખના આધારે મી. એદલજી ધનજી કાખાએ “ગુપ્ત પંથકા શુજા” નામની ગુક છપાવી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. તેમાં ‘સતપંથ’ અથવા ‘ગુપ્તપંથની’ની જોજના પીર સુદરદીન અને સહદેવ નામના વટલીને મુસલમાન થયેલા બ્રાહ્મણે કેવી સુખિતથી કરેલી છે, તેના દુકસાર આ પ્રમાણે છે.

પંબળમાં ઉગમણી દીશાએ ધાધ જીલ્લામાં હરીચંદા નામે બ્રાહ્મણનું એક ગામ હતું. તેમાં હરીચંદ નામે એક મોટો ધનાઢ્ય બ્રાહ્મણ રહેતો હતો. હરીચંદ વિનુભાઈ હતો, આ વખતે તેના વૈશ્વવધર્મને માનનારાં છત્રીશ કુટુંબો હતાં, અને તેમાંના બાર કુટુંબો કાશ્મીર તરફના દેશમાં રહેતાં હતાં, અને તેમનો શરૂ તુલસીદાસ હતો. બીજાં બાર કુટુંબોનો શરૂ સામદાસ મુખી પોતાના બાવીસ ગૃહસ્થોને લઈ લાહોરના સુલકમાં રહેતો હતો. અને ત્રીજાં બાર કુટુંબો સૌંધ તરફના સુલકમાં ત્રીકમ ભગતના આસરા નીચે રહેતાં હતાં. શરૂ હરીચંદને એક કપુરો કરીને મુખ્ય કારભારી, તથા એક છોકરો હતો. તે છોકરાનાં ચાર નામ હતાં. જન્મ નામ સહદેવ જોશી, વિદ્યા નામ બાલગુરૂ સોહોદેવ, શાસ્ત્રી નામ સતગુરૂ સહદેવ અને પાછળથી તે શરૂ હરીજનના નામથી ઓળખાતો હતો. શરૂ હરીચંદના મરણ બાદ સંવત ૧૪૪૦ માં પઠાણ લોકોએ ચડાઈ કરી હરીચંદા ગામ જીતી લીધું. અને તેના છોકરા સહદેવને પકડી ગળામાં બેડીઓ નાંખી છ મહીના અને છ દીવસ સુધી, ઉંચ મુકામે જેલમાં કેદ રાખી, છેવટે તેને મુસલમાન બનાવી છોડી દીધો. કપુરાને શોધ્યો હતો, પરંતુ તે કંઈ આપ્યો ન હતો.

સહદેવ મુસલમાન થવાથી શરમાઈને પંબળ છોડીને ધરિનનાં શીરાજ શહેરની બહાર ઈસ્પાનાના રસ્તા પર આવેલા બાબાકુર્દના શેખ સના અને શેખ અતારની પાસે જઈને તેમનો સુરીફ બન્યો. અને પછી શેખ મહમદની સાથે કેક પરગણાના અલમોતગઢમાં આગા ઈસલામશાહની પાસે ગયો હતો. અને ત્યારપછી છત્રીશ વર્ષ પાછો પોતાના ગામ હરીચંદાપુરીમાં ફરતો ફરતો આવ્યો. જ્યાં પોતાના વજીર કપુરાનો અચાનક મોટો થવાથી, પોતાનો સંધળો વૃત્તાંત તેને કહી સંભળાવ્યો. કપુરા સિવાય તેનો આ વૃત્તાંત તથા તે શરૂ હરીચંદનો છોકરો છે, એમ કોઈના બાણવામાં આવ્યું ન હતું. સહદેવ જોશી વિદ્યા, કળા, હુન્નર તેમજ બધાં શાસ્ત્રો બાણુતો હતો, અને વિદ્યા તો તેની જીએ વરેલી હતી, એટલે દુકમાં તે મોટો પંડીત હતો. તે મુસલમાન થયો ત્યારપછી બાર વર્ષ કુવામાં લટકીને અને બાર વર્ષ સુધી લાકડાની રોટી પેટ ઉપર બાંધીને તેમજ બાર વર્ષ વનનાં પાંદડાં ખાઈને જીવ્યો હતો. તે પોતે મુસલમાન થયા પછી શેખ ફરીદના નામે ઓળખાતો હતો.

સહદેવ તથા તેના વજીર કપુરો કે જે હિન્દુ લુહારો હતા, એ બન્નેને પીર સદ્ગૃહીનની સાથે ઘણી મહોબત થઈ હતી. એક વખતે પીર સદ્ગૃહીને સહદેવને ‘પૂછ્યું’ કે, તમો દીન ધર્મમાં કેમ અને કેવી રીતે આવ્યા, ત્યારે તેણે પોતે પઠાણોથી વંદલીને થયો તેમજ “શેખ સના અને શેખ અતારથી કરીને મને દીન ધર્મનો સંસ્કાર થયો.” એમ જણાવ્યું. ત્યારે સદ્ગૃહીને પોતાના

સુસલામાની 'ધર્મ'માં કેવી મળ છે, એમ પુછ્યું, તેના જવાબમાં સહદેવે હિન્દુ ધર્મમાં પણ મળ છે, અને તેની મહત્તામાં વિશેષ જણાવ્યું કે હિન્દુઓની માન્યતા મુજબ “અમારા ઢાઢા વ્યાસજી કહી ગયા છે કે પશ્ચિમમાં નિકલંદ્રી અવતાર થશે, હાલ તો છુકા અવતાર ચાલે છે.” ત્યારે પીર સહદેવે દીન ધર્મની સઘળી વાત સહદેવને કીધી, અને કહ્યું કે “અમારામાં પણ બાર ઇમામે થઇ ગયા છે. (૧) અલી, (૨) હસન, (૩) હુસેન, (૪) જેનુલ આબેદીન, (૫) મહમદ બાકર, અને છઠ્ઠી પહેલીએ અમારા ઢાઢા ઇમામ બહર સાદક થયા. અને તેમણે શીયા ધર્મ ચલાવ્યો. અને સાતમી પહેલીએ અમારા ઢાઢા શાહ ઇસમાઇલ અને મુસેકાજમ બન્ને બાઇઓ થયા. તે વખતના મુરીદોમાંના યોડાએ મુસા કાજમને ઇમામ તરીકે માન્યા. અને અમારા ઢાઢા શાહ ઇસમાઇલને માન્યા નહિ, જેથી બન્ને બાઇઓમાં તકરાર થઇ અને મુરીદોમાં પણ ઘણી અઢાવત થઇ જેથી અમારા ઢાઢા શાહ ઇસમાઇલ ચમન (જર્મન)ની તરફ જઇને રહ્યા. અને મુસેકાજમ ઇમામ તરીકે રહ્યા. તે પછી મુસેરબ આઠમે, પછી મહમદ તકી નવમે અને અલી નહી હસમા, હસન અસકરી અગીઆરમાં, અને બારમા મહમદ મેહદી ઇમામ થયા કે જે સ્વામરાના કુવાની અંદર ગેબ થઇ ગયા, અને હવે કહે છે કે તે પાછા જીવતા નીકળશે, અને છેલ્લા ઇમામ મહેદી તરીકે પ્રખ્યાત થશે.” આ પ્રમાણે બાર ઇમામે થયા.

હવે “અમારા ઢાઢા શાહ ઇસમાઇલના નાના છોકરા નુર મહમ્મદ નવસારી વાળાની ઝોલાહ સાંભળો, નવમા પીર ઇનહર ઇમામદીન, હસમા પીર મહમદ મનસુર, અગીઆરમાં પીર આહમદ, બારમા પીર અબદલ મજીદ, તેરમા પીર મુસતન સર બિલ્લાહ, ચૌદમા પીર અહમદ હાદી, પંદરમા પીર હાશમશાહ સોળમા પીર મહમદશાહ, સત્તરમા પીર માહામુદશાહ, અઢારમા પીર મોહેબદીન, એગણીસમા પીર ખાલકદીન, વીસમા પીર અબદલ મોમનીન, એકવીસમા પીર સોલેહદીન, બાવીસમા પીર સલાઉદીન, ત્રેવીસમા પીર શમસદીન, ચોવીસમા પીર નસીરદીન, પચીસમા પીર સાહેબદીન, છવીસમાં પીર સહદેવને એટલે અગ્રે છવીસમી પેઢીના છીએ, અને અમને શીયા અને મુન્શી કેાઈ માનતા નથી. કારણ કે મોઆવીઆની અઢાવતથી અમને મુન્શીઓ માનતા નથી, કારણ કે તેઓ અલીની ઝોલાહના છે. અને મુસે કાજમની અઢાવતથી અમને શીયા માનતા નથી, કારણ કે અગ્રે શાહા ઇસમાઇલની ઝોલાહના છીએ. જેથી અમને કેાઈ માનતું નથી.” ત્યારે સહદેવ એશીએ કહ્યું કે, આપણે બન્ને જણ મળીને એક બીજે હિન્દુ અને સુસલાન બન્નેને મીશ્ર ગઠબઠ ગુન્હાવાળો દીન ધર્મ ઉઘો કરીએ, ત્યારે પીર સહદેવે કહ્યું, બહુ સારું. એ ઉપરથી તેમણે બન્ને જણે મળીને સંવત ૧૪૭૬માં પોતાના નવા

પંથનું નામ “સુપ્તપંથ” રાખીને ઝોલી ચોજના કરી કે’નવમા જુદા-અવતારને હિંદુઓ માને છે, તે જુદાદેવનો છોકરો તે શિસ ઠરાવ્યો અને તેની સાથે સુસલામાની ધર્મનો સંબંધ મેળવ્યો તે આ પ્રમાણે છે.

શ્રી અનાથ, આધ, અવીગત, ઐહેક, હવ, કવ, ધરમ, ટેક, તેજ, નાથ, ઓતરા, હરીતક, ગુરવા, અંત, અતીત, પ્રેમરૂપ, વંશ શ્રી મચ્છ, કચ્છ, વારાહ, નરસીંગ, વામન, ફરસરામ, રામ, કાન-કાનના પરીખત. પરીખત તો પાંડવની ઓલાદના હતા, અને જાદવોની ઓલાહ તો ફનાફાતીયાં થઈ ગઈ છે. એમ હિંદુઓ કહે છે તો કાનનો પરીખત કેમ થયો ?

પરીખતને કાનનો છોકરો દરાવવા માટે પાંડવકુળને જાદવકુળ સાથે જોડી દઈ કાનનો પરિખત ઠરાવ્યો, અને પરીખતનો જનમેજય, શેસાનંદ, સતાનંદ, વિશ્વવલ્લુરાજ અને તેનો જુદ. અને જુદનો છોકરો શીશ—શીશને દીન ધર્મના લોકો દાહા આદમનો બેટો કહે છે, ત્યારે તે જુદનો છોકરો કેમ થયો ?

તે બેટલા માટે કે નકલંદ્રી અવતાર હાસમી કુળથી ઉભો થયો, તે બતાવવા ખાતર જુદનો છોકરો શીસ ઠરાવ્યો. અને સંબંધ જોડી કહાડયા, તે આ પ્રમાણે.

જુદનો શીસ, શામ, મલક, સલામ, એસલામ, હારાન, (હારન) સામાન, સાફાન, આધાન, નીજર, મીજર, એલીઆસ, માલક, મધરૂક, કજીમ, કુનાંન નસરીત, ફર્ખાલ, ગાલબ, લલોકાબ, મુરાહ, કજીમ, મુતહર, અખદમુનાફ તેમના અબુહાશમ અને ઉમૈયા. ઉમૈયાના હુલમ, સુફીઆન અને માવીઆ. અને અબુ-હાશમના અબુમુતલેબ, અને તેમના અબુતાલેબ અને અબદલા. અબદલાના તખીમહંમદ સલ્લહાએ સલ્લવાતુલા અલેહે વસલમ. અને અબુતાલેબના અલી મુશકીલ કુશાશેરે અઝહાં. અલીસાહેબ તે વીશાનજીના અવતાર, નખી સાહેબ સતગુરૂ બ્રહ્માજીના અવતાર, અને બાવા આદમજીને ઈશ્વરરૂપ ત્રીજા દેવ તરીકે ગણ્યા. સંવત ૧૪૭૬ હી. સ. ૮૩૬માં ઉપર જણાવેલા અલી, મહંમદ તથા બાવા આદમજી કોઈ હતા નહી. જેથી આગા ઈશલામશાહને -આરબીરૂપે તેમજ અલી અલલાહ ઈમામ મેહેદી નકલંદ્રી દશમા અવતાર શ્રી વિન્દુરૂપે-સંતર દ્વીપમાં દેલમ દેશ મધે એશક ખંડે ગઢ અલમોતમાં કેકપુરી, હેમપુરીમાં હાજર બેઠા છે, એમ જણાવ્યું. એવી રીતે સુપ્ત પંથ ચાલુ કર્યો, અને તેનું નામ ‘સતપંથ’ રાખ્યું. અને પોતાના મુરીદોને એ પંથનો પડદો ન ખોલવાનું સખ્ત ફરમાન કરતાં કહ્યું છે કે.—

એજ સતપંથ જો પડદો જેજર, (જોઈએ જન)
ખોલે તેનો જીવડો દોજખે જસે. હોજી.

એવી એવી અનેક કદપનાઓથી જોડી કાઢેલો ગુપ્તપંથ અથવા જેને ‘સતપંથ’ કહેવામાં આવે છે, તેની વાતો “ગુપ્તપંથકા શુઝરા” માં લખેલી છે. પરંતુ વિસ્તાર લયથી અત્રે તે બધી બાબતો આપવામાં આવી નથી. પરંતુ તેના સારરૂપ તથા સતપંથ ધર્મ કેમ પેઢા થયો તે જણાવવા ખાતર ઉપરની નોંધ ફક્ત લીધી છે. પીર સદરદીન પછી સતપંથના ઉપદેશક તરીકે તેમના દીકરા પીર કબીરદીનનું નામ આવે છે.

પીર કબીરદીન:—એમનો જન્મ હી. સ. ૭૩૧ ઇ. સ. ૧૩૩૦ માં થયાનું “દરે ખુદદેખરી” ના લેખક સૈયદ બાવાસાહેબ અહેમદઅલી ખાકી પીરાણાવાળા જણાવે છે. તે સિવાય બીજી કોઈપણ જગ્યાએથી તેમનો જન્મ ક્યારે થયો, તે સંબંધી હકીકત મળતી નથી. તેમને અદાર ફરજંદ હતાં. ઘણે ઠેકાણે તેમને ઝોગણીશ ફરજંદ હતાં એવું જણાવેલું છે. પરંતુ “પીરશમસના શુઝરા” નામના હસ્ત લીખીત ગ્રંથમાં પીર કબીરદીનને સાત બીબીથી સત્તર છોકરા અને એક છોકરી બાઇં છુદાઇ હોવાનું મળી આવે છે, તે નીચે પ્રમાણે:—

- (૧) બીબી બબલાબાઇ, સૈયદ રૂકાનદીનની દીકરી, તેમને ચાર દીકરા હતા.
 - (૧) પીર ઝોલીયા, (૨) પીર સુલતાન મહંમદ, (૩) પીર તુરમહંમદ
 - (૪) પીર આલમશાહ તથા એક દીકરી બાઇં છુદાઇ નામે હતી.
- (૨) બીબી બીબીને ત્રણ દીકરા હતા,
 - (૧) પીર રહેમતુલા, (૨) પીરઆલમશાહ, (૩) પીર લાલાસાબાજી.
- (૩) બીબી આરફાબાતુમ જાતની સુગલાણી હતી, તેમને ત્રણ દીકરા હતા.
 - (૧) પીર ઇસમાઇલદીન, (૨) પીર ફરમાનોદીન, (૩) પીર ઇમામશાહ.
- (૪) બીબી સમસકદ જાતની જહુદી જેને અમરકોટથી આણીને સુસલ-માન બનાવી પરણ્યા હતા, તેમને બે દીકરા હતા.
 - (૧) પીર સેરબલી, (૨) પીર અલીશાહ.
- (૫) બીબી ફાતમા કે જેઓ શુજરાતનાં હતાં તેમને બે દીકરા હતા.
 - (૧) પીર કલંદરશાહ, (૨) પીર હરવેશ મહંમદ.
- (૬) છઠ્ઠી બીબી સુલતાન હાસમની દીકરી હતી, તેમને બે દીકરા હતા.
 - (૧) પીર તુરમહંમદ, (૨) પીર તઆરગાજી.
- (૭) બીબી ફાતમા, પીર ખાજીદીનની પૌત્રી તે સૈયદ રૂકાનદીનની દીકરી, જેને પીર ખુલંદર અલી નામે એક છોકરો હતો.

પીર કબીરદીને પોતાના પીતા પીર સદરદીન સાહેબ પાસેથી સતપંથ ધર્મ અજ્ઞાવવાની સંપૂર્ણ માહિતી મેળવી હતી. એક વખત તેઓ પોતાના પીતા

સાથે શ્રી ઇસલામશાહાની હજુરમાં ગયા હતા, જ્યાં તેમણે નજરાણામાં પોતાના હાથે આકેકાના ફળમાંથી રૂ કાઢી, તેને કાંતી ગજગજને અંતરે શ્રી ઇસલામશાહની સ્તુતિના ફકરાઓ વાળી બનાવેલ પાલકી અર્પણ કરી હતી. જે ઉપરથી ઇસલામશાહે ખુશી થઈને તેમને અનંત કરોડીના ઉદ્ધારકનો વર આપ્યો હતો. તે સિવાય પીર કબીરદીને પોતાના પિતાને પગલે ચાલી સતપંથની ઘણી સેવા બજાવી હતી. તેમનાં બનાવેલ શાસ્ત્રો તથા જ્ઞાનો આજે પણ સતપંથીઓ હોંસથી વાચે છે. તેમનું મૃત્યુ સંવત ૧૫૦૫ ના કારતક વદી ચોથ રખીસુલ આખરની તા. ૧૭ મીએ પંજાબમાં આવેલા ઉંચ શહેરમાં થયું હતું. તે વખતે તેમના બધા દીકરા હાજર હતા, ફક્ત પીર ઇમામશાહ કે જેમને પીર કબીરદીને શુજરાત તરફ પોતાના ધર્મપ્રચાર અર્થે મોકલેલા હોવાથી ગેરહાજર હતા, પરંતુ રસ્તામાં પોતાના પિતાની વફાતના સમાચાર મળતાં, તેઓ તરત પાછા ફરી ઉંચમાં આવ્યા, એ વખતે પિતાનો જનાજો લઈને તેમના બધા ભાઈઓ કબરસ્તાન તરફ જતા હતા. ત્યારે પીર ઇમામશાહને જનાજો અટકાવીને પિતાની પાસેથી પોતાના હકની પાંતી માગી, ત્યારે જનાજમાંથી હાથ કઢાડીને પીર કબીરદીને એક માલા (તસબી) આપી. જે પીર ઇમામશાહને ઓછું પડવાથી વધુ માંગણી કરવાનું અને પિતાને વીનવવાનું બાકી રાખ્યું; ત્યારે પીર કબીરદીને મોઢામાંથી સાકર કાઢીને તેમને આપી. એટલે ખુશી થઈને બધા ભાઈઓની સાથે તે પણ પિતાના જનાજ સાથે તેમને દફન કરવા ગયા હતા.

પીર ઇમામશાહ ઘણાજ ચાલાક, બુદ્ધિવાન તેમજ પરાક્રમી હતા. તેમનાં બનાવેલાં સતપંથના લગભગ સઘળાં શાસ્ત્રો, આજે પણ આગાખાની સતપંથીઓમાં પ્રચલીત છે. આવા પરાક્રમી અને બુદ્ધિશાળી સૈયદ ઇમામશાહને તેમના પિતાના મૃત્યુ પછી પીર તરીકે ન નીમતાં તેમના કાકા તાજદીનને તે વખતના ઇમામોએ પીર તરીકે માન્ય રાખવાથી, પોતાનું અપમાન થયેલું સમજી, આગાખાની ઇમામોથી છુટા પડી, સૈયદ ઇમામશાહે પોતાનો નવો પંથ ચાલુ કર્યો હતો કે જે હાલ “પીરાણા સતપંથ” ને નામે ઓળખાય છે. અને આ પુસ્તક લખવાનો મુખ્ય હેતુ પણ એ બનાવટી પંથમાં ઇમામશાહે તેમના હિંદુસેવકોને ફનીઆની નજર આગળ હિંદુ જેવા રાખી તેમને ધર્મ તથા કર્મથી બચા કરી આર્મંદગ્ય એટલે નહિં કે ન મુસલમાન જેવા બનાવવા પોતાની પ્રપંચી બળ કેવી રીતે પાથરી છે, તેનું પોક્કળ પ્રકાશમાં લાવવા માટેનો જ આ પ્રયત્ન છે. એ બાબતનું હવે પછીના પ્રકરણમાં વિસ્તારથી વિવેચન કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ ૭ મું.

પીરાણા-સતપથના સ્થાપક.

(સૈયદ ઈમામુદ્દીન ઉર્શે પીર ઈમામશાહની જીવનરેખા.)

અહિંથી ‘ પીરાણા-સતપથ ’ નો નવો યુગ શરૂ થાય છે. સૈયદ નર સતગોર, શમ્સુદ્દીન, (શમ્સ તખ્તિય) સહરુદ્દીન, કબીરુદ્દીન વિગેરે આગળના ઇસમાઇલી દાઈઓએ માત્ર આગાખાની ઇસમાઇલી ફિરકાના ઉપદેશક તરીકે સેવા ઉઠાવી, ઇમામતનો હક્ક તો ઇરાની ઇમામોનોજ કાયમ રાખીને, તેમના પ્રતિનિધિ તથા ઉપદેશક તરીકેજ કામ કરી પૂરું હતું. તેઓ કોઈએ પોતાનો નવો મત કે સંપ્રદાય સ્થાપ્યો કે ચલાવ્યો નહોતો; પરંતુ અહિંથી આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યા મુજબ, ઈમામશાહે પોતાના નવા ‘ સતપથ ’ ની નવી ગાદી સ્થાપી; અને શુજરાતમાં અમદાવાદ પાસે ગીરમથાની બાજુમાં પોતાનો નવો અદ્દો જમાવી, ‘ પીરાણા સતપથ ’ ની નવી કુળકુળી, નવાજ રાગરંગો અને તાલમેલ સહિત બજાવવા માંડી ! સૈયદ ઈમામશાહ ઘણાજ વ્યવહાર કુશળ, બુદ્ધિશાળી, અને સમય-સૂચકતાવાળો ચતુર પુરૂષ હતો. દેશ-કાલ-સ્થિતિને તેને બહુ સારો પરિચય હતો. પોતાના જમાનામાં, કયા પ્રકારે સત્તા જમાવી, અજ્ઞાન જગતને પોતાની વિચિત્ર ઇંદ્રબજમાં વિંટાળી લઈ, પીરપદાંની માન લરી પહોવી કેવી રીતે મેળવવી, તેનો રચનાત્મક કાર્યક્રમ ગોઠવવાની તેનામાં સંપૂર્ણ નિપુણતા હતી. ઇસમાઇલી, નિઝારી, કે ઈમામી શીયા મુસલમાનો તરફથી, આજસુધી ‘ સતપથ ’ ની જે માયાબળ રચાતી અને શુધાતી હતી, તેની પણ વ્યવસ્થિત યોજના તો એ ચતુર નર ઈમામશાહેજ કરી છે.

મહોદ્દાની હંતકથાઓ, અને ભકતોની અમત્કારિક વાતો સંભળાવી, એ વખતના અજ્ઞાન અને લોળા હિંદુ લોકોમાં, હિંદુ-મુસલમાની ભેળસેળીયા વિચારો ફેલાવી, આજસુધીના સૈયદો અથવા પીરોએ તો માત્ર વામમાર્ગ, વેદાંત અને મુખીમાર્ગની સિદ્ધાંતત્રિપૃષ્ઠી ઉપરજ પોતાના ‘ સતપથ ’ નો કાચો કિલ્લો ચરચો હતો; પરંતુ એ ‘ સતપથ ’ ઉત્પટાંગ, અનિયમિત, અને ધારાધોરણ કે બધારણ રહિત હતો. જુદા જુદા દેશોમાં તેની જુદી જુદી માન્યતાઓ ચાલતી હતી. સિદ્ધાંતોનું એકીકરણ અને દ્રષ્ટિબિંદુનું સુદિકરણ હજુ એ નવાજ પંથમાં કોઈ પણ પ્રકારે સ્થાયી થયું નહોતું, અર્થાત્ એ પંથની ઇમારતના, શીયા ઇસલામી મુસ્લીમો તેમજ દાઈઓએ યોદી રાખેલા પાયામાં આગલા ઇસલામી સૈયદ ઉપદેશકો તો પોતાનાં પેટ, શેઠ અને સ્વાર્થ તેમજ દીનને માટે, વખતે વખતે કંઈ કંઈ છુટા છવાયા ઉપદેશોના અણધાર પાણીઓ જ ગોઠવી રહ્યા હતા ! પણ તેમાં જૂનો, સીમેન્ટ, કોંક્રિટ અને ઘડતરના ઘાટઘાર

પથરાઓ ગોઠવી, એ ‘સતપથ’ની ડોળદાર હીવાલો તો સૈયદ ઇમામુદ્દીનેજ બાંધી આપી, તેને શાસ્ત્રો રચી આપ્યાં; ધારાધારણ અને નિયમો બાંધીને બધારણ નક્કી કરી આપ્યાં, સતપથીઓનાં નિત્યકર્મ, તેમના પૂજા-પાઠ, તેમની દુવાઓ, નવા મિશ્રિત કદમા અને નામાંઓ, ઘટ-પાટની અવનવી યોજના, તેમના પીર, વડવા અને ઓરસ તહેવારોનું વ્યવસ્થિત બધારણ ઇમામશાહેજ બાંધી આપ્યું. તે ઉપરાંત જે જે હિંદુ-ઇસલામી, અર્ધમિશ્રિત સિદ્ધાંતોના ઉપર ‘સતપથ’ના એ બધારણની યોજના કરેલી હતી, તેમનો રીતસર પાછો પાચો એ કુશળ સૈયદ ઇમામુદ્દીનેજ નાંખી આપ્યો છે. તેને માટે આગાખાની, નવસારીવાળા, તેમજ બીજા બધા ‘સતપથી’ઓએ ખાસ ઇમામશાહેનોજ મહોટો આભાર માનવો જોઈએ; કેમકે માત્ર ઉપર ઉપરનું સુંદર દેખાવવાળું કાર્યું બધારણ ચોળને બેસી ન રહેતાં, ‘સતપથ’નો ચોમેર ફેલાવો કરવા માટે, તેમજ એ નવો પથ લોકપ્રીય અને ચિરસ્થાયી થાય તેને માટે, એ જમાનાને અનુસરતાં અનેક અદ્ભુત અવનવાં શાસ્ત્રો રચી, તેમાં હૃદયદ્રાવક ઉત્તમ બકતોની વાતો ગોઠવી, હિંદુઓનાં પુરાણ ઇતિહાસાદિ પ્રાચીન શાસ્ત્ર ગ્રંથોમાંથી આકર્ષક પ્રસંગો ઉઠાવી હર્ષ, પોતાનાં એ અતુરાર્થ ભરેલાં શૌર્ય વડે, તહેણે ઇમામીઓના નવા ‘સતપથ’ને બનતે પ્રયત્ને સુંદર બનાવ્યો, અને શોભાવ્યો. આદિ પુરૂષ બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહાશક્તિ, પાંચ પાંડવો, કપિલવસ્તુ-ગૌતમબુદ્ધ, હરિશ્ચંદ્ર, પ્રહ્લાદ આદિક ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ મહાપુરૂષોને પણ પોતાની એ બનાવટી ગપોળકથાનાં અમત્કારિક સતપથ પુરાણોમાં સંડોવી હર્ષ, એ જમાનાને આકર્ષક પણ વિચિત્ર કાવ્યરચનામાં, અમત્કારો અને વિચારોનાં અજબ મિશ્રણથી, લોકોનાં મન મોહ પામે અને તરતજ તેઓ સૈયદ ખાવાની જાડું બળમાં સપડાઈ બંધ, એવી મહાન્ ઉસ્તાદી ભરેલી અનેક સુક્તિ પ્રચુકિતઓ, એ ચાલાક, વિચક્ષણ અને સમયસૂચક સૈયદે ઘણીજ કાર્યકુશળતા પૂર્વક અજમાવીને પોતાનો હેતુ બહુ ભાગે સફળ કર્યો છે. નસીબ તેમજ સંયોગોની પણ સારી અનુકુલતા હોવાથી, પોતાના અવનવા દાવપેચોમાં સૈયદ ઇમામુદ્દીન ઘણે અંશે સફલાઈથીજ સફળ થયેલો જણાય છે.

એ બધા સ્વકલ્પિત કૂડા દાવપેચો, સતપથના શાસ્ત્ર ગ્રંથોમાં, બનાવટી ભજનોમાં, અને તોપમારૂં પરચાઓનાં પ્રપંચપુરાણોમાં પગલે પગલે ગળકી રહ્યાં છે. અને તેમાંના કેટલાક ધ્યાનમાં લેવા લાયક દાવપેચોનો સુર વાચકને પરિચય કરાવવા, આ પછીના પ્રકરણોમાં-ઇમામશાહી સાહિત્ય વિભાગમાં-સંવિસ્તર પ્રસિદ્ધ કરવાનું હોવાથી, અહિં તેમની વિશેષ ચર્ચાથી નકામું પીઠ-પેષણ કરવાની અમને કરી આપશ્યકતા જણાતી નથી. એ બધા ગ્રંથો, લેખો,

બળનો, ક્રિયાઓ વિગેરેમાં સૈયદ ઇમામશાહે કેવી કપટભળ શુધેલી છે, અને ઇતિહાસ તેમજ ધર્મસિદ્ધાંતોને પણ ઠાકરે મારીને, કેવી સ્વાધની બાલ ખેલી બતાવી છે, તેની સવિસ્તર ચર્ચા પણ એ સતપંથી સાહિત્ય સાથે સાથેજ કરેલી હોવાથી, એકવાર એ પ્રકરણો ધ્યાન પૂર્વક ખાસ વાંચી જવાની બલામણુ કરે છું, કેમકે તેના વાચનથી સુસ વાચકોની અનાયાસે ખાત્રી થશે કે, અમારો એ ઉલ્લીખ અથવા સતપંથીઓ માટેની મામિક ચર્ચા કેવી મહત્વની, સત્યના આધાર અને પ્રમાણો ઉપર લખાયેલી, નિષ્પક્ષપાત અને સત્ય વસ્તુસ્થિતિનેજ સમન્વયનારી છે, તેમજ એ કુટિલ પંથ અને તેનાં શાસ્ત્રોએ હિંદના અન્ય ધર્મીઓની કેવી કેવી નાલાયકી ભરેલી ખોટી નિંદાઓ કરી, હિંદુ મુસલમાન, ખ્રીસ્તી, જૈન, બૌદ્ધાદિ અનેક પ્રાચીન મતવાદીઓનો કેટલો બધો ઘોર અન્યાય કરેલો છે ! એ વિષયની ચર્ચા પણ અહિં ન કરતાં, ઇમામશુદ્દીનનાં જીવનની જ અત્રે ટુંકી નોંધ આપી, તેમાંના પ્રસંગો લક્ષ્યપૂર્વક વાંચવાની વિનંતી કરીએ છીએ.

આગલા પ્રકરણમાં સંક્ષેપમાં જણાવ્યાં મુજબ સૈયદ કબીરુદ્દીનને ઘેર, પંતબમાં આવેલા ઉંચ મુકામે હીજરી સને ૮૫૬ માં સૈયદ ઇમામશુદ્દીનનો જન્મ થયો હતો. કબીરુદ્દીનનો એ અદારમો અને છેલ્લો છોકરો હતો; એમ ‘સતપંથ’ ના સાહિત્ય લેખક સૈયદ મી. ખાવાસાહેબ અહેમદઅલી ખાદી વિગેરે ખુદ પિરાણાવાળા સૈયદો જણાવે છે. પણ પ્રમાણુ પાત્ર અનેક ઇતિહાસ-કારોના લેખો ઉપરથી તથા એ પંથનાજ હસ્તલિખિત ‘પીર શમસનો શુજરૌ’ નામના ગ્રંથમાં જણાવ્યા મુજબ તો, સૈયદ કબીરુદ્દીનને સાત બીબીઓ હતી; તેમને સત્તર છોકરા અને એક છોકરી બાઇ છુદાઈ, એ પ્રમાણુ બધાં મળી અઠાર ફરજદો હતાં. અને સૈયદ ઇમામશાહ તો કબીરુદ્દીનની ત્રીજી બીબી મુગલાબી આરફાખાતુનને પેટે અવતરેલો કબીરુદ્દીનનો નવમો પુત્ર હતો. તેના પ્રમાણુમાં ખુદ ઇમામશાહ પોતે જ પોતાનાં “જીવનનામાં” નામના ગ્રંથમાં લખી જણાવે છે કે;—

“આજ ઉંચ મુલક જે કહીયે—ત્યાં અમારો છે ઠાર. તેનાથી પીર હસન કબીરુદ્દીન શુર હુઆ—તેને કીધા વિસ્તાર. ઉંચ મુલકથી પ્રખ્યાતીઆ—તેણે રાખ્યા શાહાસુ વેપાર. હિંદુ ફેરી તેણે મુસલમાન કીધા—અને કીધા તે બહુ અપાર. તેને મુસલમાન કરી શુરખે ખોધીઆ—તેણે રાખ્યા શાહાસુ વેપાર. તે વારે હતો મી મુસલમાન શાહાતું—અહા તે પીર હસન કબીરુદ્દીન બાકુ. અઠાર ફરજદ તેના કહીએ—અને સાત દુરમ તેના પ્રમાણુ. એક તેની બેદી કહીએ—બાકુ છુદાઈ તેનું નામ.

બંદરી તેના મજબૂત કહીએ—બંદર સાફ કહે " હમામ. અલીશાહ હમારો દાદા કહીએ—અને દાદી તે બીબી ફાતમત સાર. હસન હુસેન શાહ. અલીના કહીએ—આલ હમામ તેનું પરિવાર. રમુલ હમારો નાનું કહીએ—તે અબદલાનું પરિવાર. બીબી અમીના તેની માતા કહીએ—તે કહીએ અબદલાની નાર. બીબી ખતીજત કુખરા નાની કહીએ—તમે જુઓ તે એકમ વિચાર. સમજુ હશે તે સમજશે—અને જુલ્યા મુરખે ગમાર. આલ હમામ તેના શુર બજુએ—તેનું તાત પીર હસન કબીરદીન બજુ. ત્યારે તુરશાહની વાર છે—એમ બોલીઆ પીર હમામશાહ પ્રમાણ. "

એ વખતે સિંધ પંજાબમાં 'સતપંથ' નું ઘણું જોર ચાલતું હતું. આપણી તરફ ગુજરાત વિગેરેમાં તેા તેનું નામ નિશાન પણ નહોતું. ખાસ ઉંચ ગામમાં એ વખતે એ નવા પંથના ઘણા સેયદોની જગ્યાએ અને દરગાહો હતી. પંજાબની વસ્તી એ વખતે આજની ગુજરાતી પ્રજા જેવી જ લોણી, અંધશ્રદ્ધાળુ અને બહુ બાળે ધાર્મિક અજ્ઞાનનાં ઘેર અધિકારમય વાઠળથી ઘેરાયેલી જ હતી; એટલે "આધ્યાત્મમાં કાણે રાજ્યે!" એ કહેવત પ્રમાણે અનેક દેશનાં પાણી પી આપેલા; અને પરધર્મીઓને વટલાવવાના પોતાના કપટ પ્રપંચી ધંધામાં પૂરપૂરા પ્રવીણ, તેમજ પાવરધા બની ચૂકેલા એ શીયા ઇસ્માઇલી ઇમામી દાદ ઉપદેશક ચાલક સેયદોને, પંજાબ જેવા લોણા અને શ્રદ્ધાળુ પ્રદેશમાં પોતાના ફક્તની ડાકલી વગાડવાની ઘણી સારી ભેગવાઈ અને અનુકૂળતા મળી ગઈ હતી! એથી એ વખતે ઘણા સેયદો, એવા અર્ધદગ્ધ ખીચડીયા 'મુફ્ફીવાદ' નો કપટ-વ્યાપાર, પંજાબનાં ઉંચ શહેરમાં પોતાનું મુખ્ય ઘાણું જમાવીને, આખા ઉત્તરહિંદમાં બેસબેર ચલાવી રહ્યા હતા. ઉંચગામ એ બાવલપુર રાજ્યના અહેમદપુર પરગણાના તાબાનું છે, અને તે ઘણું પુરાતન નગર છે, એમ સત-પંથીઓનું કહેવું છે. કરાંચી, લાહોર થઇને અહેમદપુર રેલેશને ઉતર્યો પછી, 'ઉંચ' જવાનો ૧૪ માઈલનો પગ રસ્તો છે. એજ ગામમાં સેયદ કબીરદીન રહેતા હતા, અને જે વખતે ઇમામુદ્દીનનો જન્મ થયો, ત્યારે હિંદમાં ઇસલામી રાજ્યનો સૂર્ય મધ્યાહનમાં તપી રહ્યો હોવાથી તેમનાં કપટકાર્યને રાજસત્તાનું મનમાન્યું રક્ષણ અને પોષણ મળતું હતું.

એ વખતે સિંધ-પંજાબમાં દિલ્હીની ઇસલામી પાઠશાહીના સૂબાએ રહેતા હતા. ખંગાળ, મધ્યહિંદ અને છેક ઈલિયુ સુધી ઇસલામી રાજ્ય-સત્તા ફેલાવી જતી હતી. ચંચપૂતોનું જોર કુસંપકલકથી તુટી ફૂટીને નરમ બની રહ્યું હતું. પ્રતાપી શિવાજી, શુર ગોવિંદ જેવા શીખવીર અને વીર પ્રતાપ જેવા હિંદુ ધર્મરક્ષક સ્પ્રિરત્નો હજી પાશ્વમાં નહોતાં. એટલે પાખંડી, પરધર્મી અને શીયા સેયદો જેવા કુદિલ કલિપત મતપંથીઓને, પોતાનો

ધર્મ ફેલાવવાની ઘણી સારી અનુકૂળતા મળી ગઇ હતી, એવી સાધન સંયોગોની સગવડથીજ આગળના બીજા સૈયદો કરતાં, ઈમામુદ્દીનને પોતાના એ કપોળ કલ્પિત સંપ્રદાય ચલાવવાનાં ઘણાં સાનુકૂળ ભર્યાં સારાં સાધનો પ્રાપ્ત થયાં હતાં.

બાહ્યાવસ્થામાંજ ઈમામુદ્દીનની બુદ્ધિ અને સતેજ પ્રતિભા એધને તેના માતાપિતાઓને તથા સગા સંબંધીઓને તેને માટે ઘણી સારી આશાઓ બંધાઇ હતી. વળી ફક્ત પંજાબમાંજ અઢાર અઢાર ફરજદોના વિશાળ કુટુંબને પોષવાનું, તેમને એઇએ તેટલું મન માન્યું હોય ન મળવાથી સૈયદ કંપીરદીને પોતાના પુત્રોને જૂઠા જૂઠા પ્રદેશોમાં પોતાના ધર્મનો ફેલાવો કરી, જીવનનિર્વાહ ચલાવવા માટે મોકલી દીધા હતા. એજ રીતે આ પુત્રનું ભવિષ્ય પણ નક્કી કરી રાખ્યું હતું. બાળક ઈમામુદ્દીનનું લકબ (જન્મ નામ) સૈયદ ‘અબદુલ રહીમ’ હતું. પણ તેની વાચાળતા, ચપળતા અને બુદ્ધિશક્તિ ઉપરથી તેના ઘણાખરા સગા સંબંધીઓ લાડમાં બાળપણથીજ તેને ‘ઇમામ’ કહીને બોલાવતા હતા. એ પરથી વખત જતાં તેમનું “ઈમામુદ્દીન” નામજ નક્કી થયું. પાછળથી પોતાનું ગૌરવ વધારવાને તેમણે પોતે તેમજ તેમના વંશ વારસો અને લાગતા-વળગતાઓએ પણ તેમને પીર ‘ઈમામશાહ’ જ બનાવી દીધા ! એટલે ઈમામોના પણ શાહ અર્થાત્ ધર્મપ્રચારકોના શાહ એટલે શિશોમણી ઠેરવી દીધા !

માત્ર પંદર વર્ષનીજ બાલાવયમાં તો, ઈમામુદ્દીન પોતાના બહેરી અને બાતેની શીયા પંથના કપટમય ઇસ્મોથી સારી રીતે વાકેફ થઇ ગયો, અને પરધર્મીઓને કપટકળાથી કેવી રીતે લોળવીને પોતાની ઇંદ્રબળમાં સંડોવી લઈ ધર્મબ્રહ્મ કરીને વટલાવવા, તેના સંપૂર્ણ અભ્યાસ તેણે કરી લીધા ! એટલી ન્હાની વયમાંજ તેમના પિતા કંપીરદીને ઈમામુદ્દીનને ‘સતપંથ’ના પ્રચાર માટે ‘શુજરાત’ તરફ મોકલાવ્યો. ‘સતપંથી’ શાખાના નવસારીવાળા સૈયદ સદ્ગુહીન પોતાના ‘તવારીખે પીર’ નામના પુસ્તકમાં લખે છે કે,—એ વખતે કંપીરદીને ઈમામુદ્દીનને કહ્યું હતું કે—“હે પુત્ર ! તું ત્યાં જઈ, કુદૂના અધિકારથી લોકનાં હૃદયને પાક બનાવી, ખુદાની વહેદાનીચત રોશન કર.” એટલે ઇસલામનો ધર્મ છુપી રીતે ત્યાં (શુજરાતમાં) જઈને ફેલાવ, એ હુકમ માથે ચઢાવીને ઈમામુદ્દીન તરત શુજરાત તરફ રવાના થયા; પરંતુ થોડે દૂર જતાં તેને પોતાના પિતાના મરજીના સમાચાર મળવાથી તે અધરસ્તેથી પાછા ફર્યો, અને અમે આગલા પ્રકરણમાં જણાવ્યું છે, તે પ્રમાણે, પોતાના મરેલા પિતા તરફથી તેમના કિંમતી વારસા રૂપે એક તક્ષબી અને સકરને પ્રસાદ મૃતપિતાના જનાબમાંથી મળ્યા ! એ સિવાય બીજી કંઈ બગીર કે આલ મિલકત તેમને આપવામાં આવી નહોતી ! એથી પિતાની હકનકિયા કથી બાદ, પાછા તેમણે શુજરાત તરફ પોતાનાં પગલાં કથી.

થોડાજ દિવસો બાદ ‘ગુજરાત’ ને રસ્તે જતાં, તેઓ સિંધના જીન-ખડીના નામનાં એક ન્હાનાં ગામડામાં આવી પહોંચ્યા. આગલા સૈયદોએ સતપંથનો પ્રચાર કરીને ત્યાં પણ એક ખાતું સ્થાપ્યું હતું; પણ એ સૈયદોએ તો પોતાના સુરીદોને પોતાના મુળ સિદ્ધાંત પ્રમાણે, ઇસમાઇલી પંથમાં જ ભેળવીને ખોળ ખનાવી દીધેલા હતા. એ ખોળઓનાં ઇમામી ખાનામાં ઇમામુદ્દીને આવીને ઉતારાને સુકામ કર્યો; પરંતુ કેટલોક મતભેદ પડવાથી, ત્યાંના ખોળઓએ ઇમામુદ્દીનનો કંઈપણ સત્કાર ન કર્યો; એટલું જ નહિ પણ, ત્યાંના ખોળ તેમજ ઇસલામીઓએ પણ તેમના ખાનપાનની કરીપણ સમવડ ન કરી. એથી ઇમામુદ્દીનને ત્રણ દિવસ તો લાંબા (અપવાસે) કરવા પડ્યાં ! ત્યારબાદ ખોળ જમાતે તેને ખૂબ માર મારીને ખાનાંમાંથી હાથ પકડીને બહાર કાઢી મૂક્યા ! પરંતુ એ વખતના ત્યાં રહેતા એક પ્રેમજી નામના દયાળુ ખોળએ, તેમની દયા લાવી પોતાને ઘેર આશરો આપ્યો, અને ઘેર તેણે જઈ સૈયદનાં લાંબા છોડાવ્યાં ! આવી દુઃખદ પરિસ્થિતિથી નિરાશ થઇને, ઇમામુદ્દીને પોતાનું અવિધ્ય બીજે રસ્તે ઉજવણ કરવાના નવા માર્ગો શોધવા માંડ્યા. તેમને લાગ્યું કે, “જગત ચમત્કાર વગર નમસ્કાર કરવાનું નથી, અને હિંદમાં જ એસી રહેવાથી ખોટી ચમત્કારની વાતોને કોઈ માનવાનું એ નથી.” એજ વખતે ઇરાની મોગલોની રાજસત્તા હિંદમાં શરૂ થતી હતી, અને એ મોગલો શીયા ઇસમાઇલી નિઝારી તેમજ શક્સી પંથના હતા. વળી હાઇ અને ઉપદેશક સૈયદો તો જે બાદશાહની સત્તા હિંદ દેશ પર વધારે ચાલતી હોય, તેમનાજ પંથમાં ભળી જઈ, શીયા ઇસલામી ધર્મને નામે પોતાનો કુટિલ ધંધો ચલાવતા હતા. એથી ઇમામુદ્દીને પણ વિચાર કર્યો કે, ઇરાનના ઇસલામશાહની મહેરબાની મેળવ્યા વગર માફ રગશીયું ગાડું ચીલે ચડવાનું જ નથી. એથી તેઓ હિંદભૂમિ છોડીને ઇરાન વિદાય થયા, અને ઇરાનનાં એ વખતનાં પ્રસિદ્ધ કેકે નગરમાં, ઇસલામશાહની બાદી હોવાથી, એ વખતના રાજમાન્ય પુરૂષ બાવા ગુલામહંમદની મહેરબાની મેળવીને આગાઈસલામશાહની તહેનાતમાં હાજર ગયા. ત્યાં શાહને કેટલીક કિંમતી ભેટ ચોગાદો ધરીને ઇસલામશાહને તેમણે ખુશ ખુશ કરી દીધા ! એ હકિકત તેમના ‘જીન્નતનામા’ નામના કાવ્યમાં ઘણી અતિશયોક્તિ સહિત ઇમામશાહે પોતે વિસ્તારથી વર્ણવેલી છે.

ઇમામશાહની ઘણીજ ઉત્કંઠા અને આજીજીથી આગાઈસલામશાહે ઇસમાઇલી પંથના ભેદભરખોથી ભરેલા ‘અલખોત’ ના કિલ્લા તરફ તેમને જવાની મંજૂરી આપી, રસ્તાનો બદોબસ્ત કરી આપ્યો. અલખોત તરફ ગયા બાદ અમે આગળ વર્ણવેલાં હસન સળગાહનાં રચેલાં, પેલાં બનાવટી અદભુત જીજ્ઞાસ (સ્વર્ગ) ની તેમણે હૈદરબેગ નામના એક ભોમીઆ સહીત મુલાકાત

લીધી. ઈમાશાહ પોતે, તેના વંશજો, તેમજ બોલબોલો વિગેરે બીજા ‘સતપંથી’ઓ પશુ સહરહું જીજ્ઞાસનામાંની સૈયદ ઈમામશાહે બેઠી કાઢીને ગોઠવેલી, ઘણી અતિશયોક્તિ ભરેલી જુદી હકીકતો ઉપર આગસૂધી બહુ વળન સુક્તા આવ્યા છે, અને બહુ ઈમામશાહ તો પ્રત્યક્ષ જીજ્ઞાસમાં (સ્વર્ગમાં) જઈ આવ્યા હોય ! એવું ચોક્કસ માની રહ્યા છે ! તેઓ બધા જણાવે છે કે, એ સ્વર્ગમાં ભક્ત પ્રહલાદ, હરિશ્ચંદ્ર, યુધિષ્ઠિર, પીર સહરહીન, કબીરહીન વિગેરેની ઈમામશાહને પ્રત્યક્ષ સુલાકાત થઈ હતી. અને તેમની સાથે સૈયદ સતપંથ સંબંધી ઘણી ઘણી વાતો કરી હતી ! એ ઉપરાંત ઈમામશાહે જીજ્ઞાસમાં ઘણા હિંદુઓ, અને મુસલમાનોને બચંકર દુઃખી હાલત ભોગવતા જોયા, અને ‘સતપંથ’ ન માન્યો માટેજ એ બધાં દુઃખો તેમને ભોગવવાં પડેલાં છે, એવું તેમણે ઈમામશાહને મોઢામોઢ કહી બતાવ્યું ! આ બધું ઈમામશાહ-બહુધ જ્ઞાનસતી કથા જેવાં-પોતાનાં “જીજ્ઞાસનામા” માં લખે છે કે, ‘મેં નજરે જોયું તેવુંજ જણાવ્યું છે !’ વળી એજ વખતે તેઓ જણાવે છે કે,—જેમણે સતપંથ સેવ્યો હતો, તેઓ તો અનેક હુરીઓ સાથે હીરાજડિત સોનાના ખાદશાહી મહેલોમાં મોજશોખ ઉડાવતા, અને બહુજ આનંદ ભરેલી હાલત ભોગવતા હતા ! તેઓએ સ્વમુખે પશુ ઈમામશાહને જણાવ્યું કે,—“અમે સતપંથ સ્વિકારીને દરોહ આપી, એથીજ અમે આવાં જીજ્ઞાસનાં અલૌકિક મુખો અહિં ભોગવી રહ્યા છીએ !” આ સાક્ષાત સુલાકાતનું રસીકું વર્ણન પશુ ઉપર જણાવેલા ‘જીજ્ઞાસનામા’ વિગેરે પોતાનાં પુસ્તકોમાં બહુજ છટાકાર રીતે કરેલું છે, જે હકીકત વાંચીને સમજી જનો તો તરતજ સમજી શકશે કે, ભોળા લોકોને લલચાવી, વટલાવી, ઉંધે માર્ગે ઉતારીને પોતાની ઈમામબજામાં ફસાવવાનીજ અને દરોહના ઢોકડા કઢાવવાનીજ એ બધી સૈયદ ઈમામશાહે બેઠી કાઢેલી કુટિલ યુક્તિઓ છે; પરંતુ એ વખતે તો તાર, ટપાલ કે રેલવે જેવાં સુધરેલાં સાધનો ન હોવાથી, ઇરાન જેવા દૂરના દેશોની વાતોનું સંસ્થ સામાન્ય જનસમાજને કયાંથીજ સમજવામાં આવે ? એટલે સ્વાભાવિક રીતેજ મૂખ, અજ્ઞાન અને ભોળા લોકો, એ બધી બનાવટી, રસભરી અમત્કારોની વાતો ઉપર શ્રદ્ધા અને ઇતિબાર લાવી, ઈમામુદ્દીનને મહોટા કરામતી પીર સ્કંભજીને તરતજ તેના સુરીદો થવા લાગ્યા ! પાછા ફરતી વખતે ઈમામુદ્દીને આગા ઇમ્મામશાહને મળીને તેમની પાસેથી ‘સતપંથ’ નો ફેલાવો કરનારા એક દાર્ઠ તરિકે ધર્મપ્રચાર કરવા માટેનો પરવાનો મેળવ્યો હતો.

સહરહું હસન સંખ્યાહનું બહુધ સ્વર્ગ જોઈ આવ્યા પછી, થોડાજ વખતમાં ઈમામુદ્દીનને ખબર મળી કે, કેટલાક કૃતમ ડગલબાજ સુરીદોએ, તેમના કાકા તાજુદ્દીનને બહુજ સતાવવાથી તેમણે છેવટે આપઘાત કયો હતો.

આ શોકજનક સમાચાર મળતાં જ ઈમામશાહની કેટલીક આશા ઉમેદો તો ત્યાંજ તૂટી ગઈ, અને પંજાબનો પ્રદેશ, તેમજ ખોજખોની જમાત તો પોતાને કોઈપણ રીતે લાભકારક નહીંજ નીવડે અને શાંતિ સમાધાનથી રહેવા પણ નહિ દે; એવું બરાબર સ્કંધમળને, સિંધ-પંજાબનો પરિત્યાગ કરી, તેઓ પાછા ગુજરાત તરફજ આવવાને તૈયાર થયા. કામ પાર ઉતારવા માટે સિદ્ધ-સાધકના સંલોગ પ્રમાણે, હાજરબેગ નામના એક શ્રદ્ધાળુ મુરીદને સાથે લઈને હિંદુ-ઓમાંથી નવા મુરીદો બનાવવાના ખાસ હેતુસર ઈમામશાહે સતપથ પ્રચારનો પ્રવાસ એ સમયથીજ શરૂ કર્યો.

ગુજરાતમાં સતપથનો પ્રચાર. ઇસમાઈલી ઇતિહાસકારો જણાવે છે, તે પ્રમાણે સંવત ૧૫૦૮ ના ભાદરવા શુદ્ધ અગિઆરસને કિવસે સૈયદ ઇમામુદ્દીને ગુજરાતમાં આવેલાં અટુણા નામનાં ગામમાં પ્રથમ આવીને ત્યાંની મસ્જિદમાં સુકામ કર્યો. અહિં સઘળા મુસલમાનો નિયમ પ્રમાણે હંમેશાં નિમાજ પઢવાને આવતા, તેઓ આ સૈયદને કોઈ વખત નિમાજ પઢતા નહિં જોવાથી બહુ આશ્ચર્ય પામ્યા. અને તેમણે સખેહ ચિતે પૂછ્યું કે,— “તમે મુસલમાન હોવા છતાં નિમાજ કેમ પઢતા નથી?” સૈયદ ઇમામુદ્દીને ઉત્તર આપ્યો કે,— “મારી નિમાઝ તો ખુદાને ત્યાં વસૂલ થઈ ગઈ છે. તમારી મરજી હોય, તો મારી વતી આ મસ્જિદના મિનારાને જ નિમાઝ પઢાવી તમારી ખાત્રી કરી આપું” સ્વાભાવિક રીતેજ આવો અમત્કાર જોવાને મુસલમાનો બહુ આતુર થયા, અને સૈયદ ઇમામુદ્દીને ત્યાં હુકમ કર્યો, એટલે મસ્જિદનો મિનારો સીજકાને માટે નીચો નમ્યો ! એથી તાજૂબ થયેલા મુસલમાનો લય પામીને ત્યાંથી ન્હારીજ ગયા ! ઇમામુદ્દીનના આ કરામતની વાતો વાચુ વેગે આખા દેશમાં ફેલાવા લાગી, અને થોડાજ વખતમાં અમદાવાદના એ વખતના સુબા સુલતાન મહમદ બેગડાને પણ એ વાતની બાજુ થઈ. એથી તેણે ઇમામશાહને પોતાની હજૂરમાં બોલાવી મંગાવ્યો. અને પોતાની ખાત્રી માટે તેની કેટલીક કસોટીઓ કરી જોઈ; ઇમામશાહે એ વખતે સુલતાનની હજૂરમાં ઘણા અમત્કારિક તમાશાઓ કરી બતાવીને પોતાના કરામતી ઇલમની સુલતાનની કચેરી ઉપર સજ્જડ છાપ બેસાડી દીધી. એથી સુલતાન મહમદશાહ (બેગડો) ઘણો ખૂશ થઈ ગયો. અને તેણે એ કરામતી સૈયદને ઘણાં કિંમતી ઇનામો આપવા માંડ્યા; પરંતુ નિઃસ્પૃહી સૈયદે મુસાફરી માટે એક સારી જેબી બહેલ (રથ જેવું ગાડું) નો સ્વીકાર કરી, બાકીનાં બધાં બાદશાહી ઇનામોનો આભાર સહિત ઇનકાર કર્યો ! એવું સતપથના શાસ્ત્રો અને સતપથી સેવકો માને છે, તેમજ કહે છે. પરંતુ એ બધા મહારીના અમત્કારોમાં કેટલું સત્ય અને અસત્ય હશે, તેનો નિર્ણય કરવાનો તો હું વિચારવાનું વાચકનેજ સોંપું છું.

એ પ્રમાણે સુલતાન મહંમદશાહને રીઝાવ્યા પછી, બાદશાહી બ્લેક ઉપર હકીને સૈયદ ઇમામશાહ પોતાના ધ્યેયની સફળતા અર્થે આગળ વધ્યા. ઇમામી 'સતપંથ' નો પ્રચાર કરતા કરતા, તેઓ અમદાવાદથી થોડે દૂર ગીરમથા ગામની નજીક આવ્યા ત્યાંના એ વખતના નિર્જન જંગલના ઉજ્જડ માર્ગમાં નાંચોકોળી નામનો એક બચકર ભીલ લૂટારો તેમને સામે મળ્યો. તેણે પોતાની ટોળીનાં માણસો સહિત બ્લેક ઘેરી લીધી, અને સૈયદને નીચે ઉતારી લટ્ટી લેવાનો વિચાર કર્યો, એ વખતે સતપંથી શાસ્ત્ર કહે છે કે,—“ ઇમામુદ્દીને એ લૂટારાને એવો અસરકારક ઉપદેશ આપ્યો, કે જેથી તેનું મન બદલાઈ ગયું અને તે ત્યાંજ સૈયદ ઇમામશાહનો મુરીદ થયો. ઇમામશાહના ખાસ નોકર હૈદરખેગે એ વખતે તેને સતપંથનું કાંકણુ બાંધ્યું ! ત્યાર પછી ટહેલતા, ટહેલતા અને સતપંથનો પ્રચાર કરતા, સૈયદ ઇમામુદ્દીને લાથારે નામના એક ગામમાં આવ્યા. એવું સતપંથીઓ કહે છે. પરંતુ એ લાથારે ગામ ક્યાં આવ્યું, એની શોધ કરતાં અમને તો હજૂ સૂધી તેનો કશો પણ પત્તો મળ્યો નથી ! પીરાણા 'સતપંથ' વાળા સૈયદ મી. બાવાસાહેબ ખાકી, લાથારેને બદલે બરહાનપુર તરફનું લાછોરા ગામ જણાવે છે. કેટલાક સતપંથી ઇમામશાહી લેખો અને વૃતાંતોમાં જણાવ્યું છે કે,—લાથારે ગામમાં ઇમામુદ્દીને ઘણા ઘણા સેવકો કર્યો. ઘણા હિંદુઓના જનોઘંઓ અને કુટુંબો ઉતારાવીને, તેમને સતપંથી બનાવ્યા ! એ જનોઘંઓનો હગલો પાંચમણનો અને કુટુંબનો સવામણ થયો હતો એવી વાત ખોલ્લ હતિ-હાસકાર સચેદીના નાનલખાણી કૃત 'ખોલ્લ વૃતાંત' માંથી મળી આવે છે.

ત્યારબાદ તેના અમત્કારિક પરચાઓની અનેક જોડી કાઢેલી વાતો ઇમામશાહના વંશજ સૈયદો તેમજ બીજા સતપંથી સેવકોએ અનેક ઠેકાણે પોતાનાં પુસ્તકોમાં ગોઠવી ધાલી છે, પણ તેમાંની કેાઇ હકીકત વિશ્વાસપાત્ર જણાતી નથી. માટે એવી બનાવટી જોડી કાઢેલી અમત્કારિક વાતોનો અહીં વિસ્તારથી ઉલ્લેખ કરવો જ નિરર્થક છે. કાબલા તરીકે સૈયદ ખાકી પોતાના 'લાલા-રામ સુબોધ' નામના એવાંજ એક અમત્કારોનાં ભંડારથી ભરેલાં કલ્પિત પુસ્તકમાં જણાવે છે કે—“ ઇમામશાહે આંધળાંને આંખો આપી ! પ્રવાસમાં જોગીઓ સાથે મેળાપ થતાં, તેમની સાથે વાઢવિવાઢ કરી, તેમને સતપંથી બનાવ્યા ! સિંધુનદીને તીરે પણજરાના કાફલાનો ઉદ્કાર કર્યો ! ચિતોડગઢના રખારીને સતપંથનો યોગ આપી, પોતાના અમત્કારથી પુત્ર આપીને પોતાનો મુરીદ બનાવ્યો ! હિંદુ બ્રાહ્મણોના એક મહોટા સંઘને રસ્તામાંજ, કાશ્મી તેમજ વિશ્વનાથ મહાદેવનાં સ્વપ્નામાં દર્શન કરાવ્યાં, અને સતપંથનો મહિમા ખતાવીને પોતાના સેવકો કર્યો ! નવસારી મુકામે ખારવાઓનાં ઇખતાં વહાણને

બચાવી ખારવાઓને પોતાના સેવકો બનાવ્યા ! સાત દુકાળમાં હુંખી થયેલી પ્રજાને વરસાદ વરસાવી ઝુખી કરી ! સાબરમતીનાં પૂરમાં નાવ પથ્થુ -ઢોતાં ચાલતાં ! ત્યાં પોતાની બ્હેલ ચલાવી, સામે કાંઠે વગર નાવેજ ઉતર્યો ! રેવાતીરે કરામતથી નોકા ચટકાવી દીધી. અને પાછળથી ખારવાઓની આજીજીથી તેને ચાલુ કરી ! બળી મરેલાઓને ફરીથી સજીવન કર્યો ! પાટણ પ્રદેશમાં વાંઝીઆ-ઓને છોકરાં આપ્યાં, મૃગલીનો ઉદ્ધાર કર્યો ! કૌચરબ ગામે મુકામ કરી ઢેંટલાક સેવકોને ચમત્કારો બતાવ્યા ! આવા પગલે પગલે ચમત્કારોના ભંડારો કરીને સૈયદે ઝીરમથે ગમન કર્યું ! ત્યાં પથ્થુ દુકાળનો નાશ કરી, ત્યાંના પટેલના એકના એક મૃતપુત્રને સજીવન કર્યો. એથી પટેલે પ્રસન્ન થઈને મ્હોટાં ઇનામો આપવાં માંડ્યાં, અને પોતાને ત્યાં પધરાવી સેવા સત્કાર કરવાની ઇચ્છા જણાવી; પથ્થુ તેનો સ્વિકાર ન કરતાં, સતપથનો બ્રાધ આપીને તેમને પોતાના સેવક બનાવ્યા, અને પટેલ પાસેથી માગી લીધું કે “હું અહીંથી તીર ફેંકું છું” તે એક કુમારિકા જમીનમાં જઈને પડશે, કે જેનું સ્થળ તે ભયંકર જંગલમાં રાજ્ય કરતો એક સિંહ કરી રહ્યો છે, ત્યાં મને માફ સ્થાનક બનાવી આપો.” એવી રીતે એ પ્રદેશમાં તીર ફેંકી એટલી જમીન માત્ર માંગી લઈ ત્યાં પોતાનું સ્થાન જમાવી, સૈયદ ઇમામુદ્દીને પોતાના ચલાવેલા નવા સતપથનું ત્યાં સુખ્ય ધામ ઉપસ્થિત કર્યું. તેને પાછળથી ઇમામપુરી, હેમ-પુરી, ઇમામશાહનો રોજો, પીરાણાનું સંસ્થાન વિગેરે ઘણાં ઘણાં નામો આપવામાં આવેલાં છે. ઉપરની બધી ચમત્કારીક ગપોળ કથાઓ છેકજ હસવા લાયક અને નાહાન છોકરાંઓને રીઝાવવા માટે કહેવામાં આવતી પરીઓની વાતો જેવી, અથવા તેા શામળભટ્ટની બનાવેલી બત્રોશ પુતળીની કલ્પિત કથા જેવીજ છેક નાપાયાદાર, બનાવટી અને નિર્માલ્ય છે. તે જાણવાની જેમને ઉત્કંઠા હોય, તેમણે સતપથી પુસ્તકો મંગાવીને તેમાંથી વાંચી લેવી. એવી ગપોળ કથાઓ લખી અને નકામાં પાનાં ચીતરવાની કંઈ અગત્યતા જણાતી નથી.

સંવત ૧૫૧૨ની સાલમાં ‘બોબ વૃત્તાંતકાર’ કહે છે કે, “આલમ-શાહના વંશના મહમદ બુખરીની બેટી ખતીજખીબી (સૈયદ મહમદ બુખારી -ભડીચાદવાળાની પુત્રી) સાથે ઇમામુદ્દીનની સાદી થઈ, અને સંવત ૧૫૨૪માં પીરાણાની ભવ્ય દરગાહનો તેમણે પાયો નાંખ્યો. એજ અરસામાં તેમને ત્યાં આલમશાહ (ખાલકશાહ) નામના પુત્રનો જન્મ થયો. ત્યાર પછી બાકરશાહ, બાહાશાહ, અને નુર-મહમદશાહ એ નામના બીજા ત્રણ છોકરા થયા. અને શમ્સખાતુન નામની એક પુત્રી થઈ. એ ફરજદોમાંથી ચોથા પુત્ર નુર-મહમદશાહ સિવાયના બાકીના ત્રણે પુત્રો અને પુત્રી શમ્સ-

ખાતુન ઇમામશાહની હથાલીમાંજ બાલવયમાં ગુજરી જવાથી તેમની કંઈપણ જોલાહ રહી નથી, જેથી ઇમામુદ્દીનના મૃત્યુબાદ તેના વારસ તરીકે ફક્ત નુર-મહંમદશાહજ રહ્યા.

સૈયદ ઇમામુદ્દીનના મોટા પુત્ર આલમશાહ ઉર્ફે આલકશાહની દરગાહ ગુજરાતના કચ્છી પ્રાંતમાં પાટણ શહેરમાં આવેલી છે. તેમનો ચોરસ રજબ મહિનાની પંદરમી તારીખે થાય છે. એ દરગાહ ‘સૈદખાની’ વંશજોને તાબે છે. તેના મુરીદો કંઠાઈ, બાવસાર, મોઢધાંચી વિગેરે છે. મુરીદોના કુટુંબો લગભગ પચાસેક છે, અને દશોદના રૂપિયા તેઓ સૈયદોને આપે છે.

ઇમામુદ્દીનના બીજા પુત્ર આકરશાહની દરગાહ અમદાવાદમાં જૂના ચાર-તોડાનાં કબ્રસ્તાન, પાસે છે. તેમાં એક સુસાફરખાનું છે, અને તેની પાસેજ મુજવરને રહેવાનું મકાન છે. સુમનાઓ તેમને માને છે. અને તેમની વસ્તિ અમદાવાદના જમાલપુર-તાજપુરમાં વિશેષ છે. એ દરગાહને વહિવટ પણ સુમનાઓજ કરે છે; પરંતુ સૈયદોને દશોદ વિગેરે લાગા આપે છે. કેટલાક સુમના ઇશનાઅશરી પણ થયા છે. તફ્તીલીયાનો ભાગ વિશેષ હોવાથી, જમાલપુરમાં આવેલી સુમનાઓની મસ્જિદમાં ઇશનાઅશરી અને તફ્તીલીયાના મતભેદને લીધે, બે વખત બાંગ પોકારવામાં આવે છે! તફ્તીલીયાની ધર્મક્રિયાઓ સુન્ની જમાતના મુલ્લાઓજ કરે છે.

ઇમામુદ્દીનના ત્રીજા પુત્ર આલ્લાશાહની દરગાહ ખંભાતના નારંગસર તળાવના કાંઠા ઉપર આવેલી છે, અને તેની બાબુમાંજ તેમની બેન શમ્સખાતુનની કબર પણ આવેલી છે. તેમના મુરીદો ‘સૈદખાની’ કહેવાય છે. મુસલમાન, કુંભાર, ગોલા, કાછીયા, કચીઆ વિગેરે અસોએક કુટુંબો તેમના મુરીદોનાં છે. તેઓ દર વરસે દશોદના રૂપિયા પીરાણાવાળા સૈયદોને આપે છે.

૬ સૈયદ ઇમામુદ્દીન પોતાના ચોથા પુત્ર નુરમહંમદશાહને પીરાણા સતપંથના શાસ્ત્રમાં વિષ્ણુ ભગવાનના અવતાર તરીકે તથા પોતાને (ઇમામુદ્દીન ઉર્ફે ઇમામશાહ) સફગેર બ્રહ્મા તરીકે જોળખાવી ગયા છે. નુરમહંમદને હિંદુઓના વિષ્ણુ અને ઇસલામીઓના ઇમામ હંઝરત અલીનો અવતાર મનાવ્યો! અને નુરમહંમદની બીબી છુજ્દખ બેગમને આલશક્તિનો અવતાર મનાવી, તેમણે આગાખાની ઇમામોશી છેકજ છટા છેડા કરીને પોતાનો સ્વતંત્ર સતપંથ ચલાવ્યો! અને પીરાણા ગામને પોતાના સતપંથીઓમાં પવિત્ર ધામ તરીકે મનાવ્યું.

સૈયદ ઇમામશાહને પોતાની તહેનાતમાં રહેનારા નાંચાકોળા, (જુંદારાની ટોળીનો આગેવાન પાછળથી સતપંથી ભગત) બાવસારામ, (પેટલાદના રહીશ કાલીકોચી જાતના પાટીઘાર, ઇમામશાહની ગાડી હાંકનાર) કીકીખાઈ, (ભાભા-

રામની બેન. ઇમામશાહની રસોઇ કંનવીરી.) શાણાકાકા, (લેઉંવા પાટીદાર) અને હાજરબેગ, એ પાંચે જણા ઉપર અનહદ પ્યાર હતો, જેથી પોતાનાં મૃત્યુ સમય પહેલાં એ પાંચેજણને પોતાની સમક્ષ બોલાવી કહ્યું કે “ તમેએ આજ સુધી મારી, તેમજ સતપંથની બહુ સારી સેવા કરી છે. જેથી હું તમને આપણા પૂર્વીશ્રમની વાત કહી સંભળાવું છું. હું (ઇમામશાહ) સુખદેવજીનો અવતાર હતો, નાંચાકાકા શૂંગી રૂપિના ચેલા હતા, અને બાબારામ પરીક્ષિત રાજા હતા. જ્યારે પરીક્ષિત રાજા (બાબારામ) શીકાર કરવા વનમાં ગયા હતા, ત્યાં મશ્કરિમાં રૂપિને ગળે મરેલો સાપ વિંટાળવાથી ચેલાએ (નાંચાકાકાએ) રાજાને (બાબારામને) શ્રાપ આપવાથી, તથા ચેલાને રૂપિએ, શ્રાપ આપવાથી આ અવતાર તમારે લેવા પડ્યા છે. પરંતુ તમે મારી તેમજ સતપંથની પણ બહુ સારી સેવા કરેલી હોવાથી હું તમને ‘ પીરતન ’ બહુ છું. ” એમ કહી નાંચાનું નસીરુદ્દીન નામ રાખી કાકાનો ખિતાબ આપી કાનમ જીલ્લાના કુકસ ગામમાં જઈ ગાદી સ્થાપવાનું કહ્યું. અને તેજ પ્રમાણે નાંચાકાકા ત્યાં જઈને રહ્યા, અને તેમનું મૃત્યુ પણ ત્યાંજ થયું. કબર ઉપર સારો રોજો ચણાવેલો છે, અને ત્યાં બાદરના સુદ બીજને રોજ મોટો મેળો ભરાય છે. તેમની જમાત સુમના પાટીદાર ગણાય છે. નાંચાકાકાની ગાદી પીરાણાની એક શાખા છે.

૪. બાબારામને ચરોતર જીલ્લામાં જવાનું કહેવાથી તેમણે પેટલાહ પ્રગણના નડીઆહ તાલુકામાં દેવા ગામે જઈ પોતાની ગાદી સ્થાપી, અને ત્યાંજ તેમનું મૃત્યુ પણ થયું હતું. કીકીબાઈએ પણ દેવા ગામથી એક માઇલ છેટે કીકીબાઈની રોણુ નામનું ગામ વસાવી, પોતાની ગાદીની જમાવટ કીધી, તે બન્ને ગામેમાં તેઓના રોજા છે. ત્યાં સદાવૃત અપાય છે. ત્યાંની પેઢાશના અને જળ્યાના માલેક તેમના વંશના છે તેઓ ‘ કાકા ’ ઉપનામથી ઓળખાય છે.

૫. હાજરબેગ ઘણોજ જીનો, નિમકહલાલ અને ઇમામશાહનો અંગરક્ષક હતો. તેને કહ્યું કે “ મારા મૃત્યુ પછી થોડા દિવસમાં તારે પણ મૃત્યુ થશે, અને ઉનહાળામાં ગમે તેટલી ગરમી પડશે, છતાં તારી (હાજરબેગની) કબર શીતળ રહેશે અને મુરીદો પહેલાં તારી કબરને ફૂલ ચઢાવી પછી મારી કબરને ચઢાવશે.)

શાણાકાકા—સેયદ ઇમામશાહે પ્રથમ જ્યારે હિંદુઓને પોતાના ધર્મથી તથા કર્મથી બદ કરી, દીન ધર્મમાં મેળવવા માટે ‘ સતપંથ ’ ધર્મમાં દાખલ કર્યો, ત્યારે તેમની અસલ સ્થિતિમાંજ રહેવા કમ, બોળા હિંદુઓને ફાસલાવીને પોતાના સેવકોમાં વધારે કરવાના હેતુથી, એક હિંદુને સુખ્ય મુળવર કાકા તરીકે નીમી આઈએ, બેચસ્વાની પ્રથા ચાલુ કરી હતી. ઇમામશાહે પોતાની

હંચાતીમાંજ પ્રથમ ઉપર જણાવેલા શાણાકાકા કે, જે હંમેશા તેની તહેનાતમાંજ રહેતા હતા, તેને એ જગ્યા આપી હતી. એવા સુખવર કાકાની સુખ કરજ, ઇમામશાહે દોરેલા માર્ગ પ્રમાણે હિંદુઓને વટલાવી સુમના સતપથી બનાવવાની; ઈશોંદ, ચક્રતર તથા એવાં બીજાં અનેક લાગ્યાઓ ઉધરાવી, ઇમામશાહના કુટુંબી સેયદોને વેચી આપવાં; ઇમામશાહના રોજમાં હીવાબત્તી, મૂપ-લોખાન ઇત્યાદિનો જાહેાબસ્ત કરવો; પોતે (કાકાએ) સંસારથી વીરકત થઇ, બ્રહ્મચારીના વેશે ભગવું ધારણ કરવું, તથા પંચકેશ રાખવા વિગેરે છે.

આ પ્રમાણે સેયદ ઇમામશાહ (ઇમામુદ્દીન) ના ગોઠવેલા કાર્યક્રમ પ્રમાણે તેમના વંશજ સેયદો, તથા પીરાણા સતપથી સેવકોની સમતીથી, એવા સુખવર કાકાના મરણ બાદ બીજા નવા સુખવર કાકાની ચુંટણી થતી આવી છે. તેઓના નામોનો ક્રમ નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) કાકા શાણા.	(૧૪) કાકા પ્રાગજી.
(૨) કાકા શૈરમહંમદ.	(૧૫) કાકા નથુ.
(૩) કાકા અબ્દુલ્લાહ.	(૧૬) કાકા દીપા. (અબ્દુર રહીમ)
(૪) કાકા ઈબ્રાહીમ.	(૧૭) કાકા મનજી.
(૫) કાકા રહીમ.	(૧૮) કાકા નથુ.
(૬) કાકા કેરીમ મહંમદ.	(૧૯) કાકા નાગજી.
(૭) કાકા સામદ.	(૨૦) કાકા સામજી.
(૮) કાકા હશન.	(૨૧) કાકા નથુ.
(૯) કાકા રહીમ.	(૨૨) કાકા પેથા.
(૧૦) કાકા રાજે મહંમદ.	(૨૩) કાકા નથુ.
(૧૧) કાકા નુરમહંમદ.	(૨૪) કાકા કરમસી.
(૧૨) કાકા ભુલા.	(૨૫) કાકા લખમજી.
(૧૩) કાકા પોથા.	(૨૬) કાકા રામજી (હયાત)

સેયદ ઇમામુદ્દીનનું મૃત્યું હી. સ. ૯૧૬ માહે રમજાન તા. ૨૫ મીએ થયું. તેમના સંકલની કિયાના ઓરસની વખતે પીરાણા ગામે ઓટો મેજો ભરાય છે. ત્યારે ઘણા હિંદુઓ એકત્ર થાય છે. તે સિવાય બાર મહિનાની બાર બીજો, ગોકુળ આઠમ, ધરો આઠમ, તથા ભાદરવા સુદ ૧૧ ને દિવસે યજ્ઞ ત્યાં મેજો ભરાય છે. ત્યાં જીવહિંસા થતી એવામાં આવતી નથી. એમ જોડો કહે છે.

ઇમામશાહનો રોજો પીરાણા ગામે આવેલો છે, તે ઘણો સુંદર અને

પાકી ખાંધણીનો છે. ત્યાં દર વરસે હબરો રૂપિયા તેમના સેવકો તરફથી આવે છે. એમના સેવકોની સંખ્યા તેમના વખતથીજ ઘણી સારી વધેલી છે. તેમાં મુખ્યત્વે ઉચ્ચ કૅમોમાંથી લેઉવા તથા કંઠવા કણ્ણીઓ છે, તે ઉપરાંત કોળી, કાઠીયા, બીલ, સોનારાં, કંસારા, ઘાંચી, ગોલારાણા, તથા કોઈ કોઈ બ્રાહ્મણ વાણીઆ પણ છે; પરંતુ કોઈ મુસલમાન પીરાણા સતપંથનો સેવક નથી. એમના ઘણા સેવકો ગુમીજ રહ્યા છે. અને થોડો ભાગ જે પ્રગટ થઇ ગયો, તેઓ શેખ તથા મોમના તરીકે ઝોળખાય છે.

મુમના મુસલમાન છે. તેઓ પીરાણામાં બીજો રોજો નુરશાહનો છે તેને માને છે. તેમની ગાદીએ મોમનાની ન્યાતનો કાકો બેસારવામાં આવે છે. મોમનાઓ હિંદુઓમાંથી વટલીને મુસલમાન થયેલા કહેવાય છે. તેઓ મુસલમાનો સાથે ખાવા પીવાનો વ્યવહાર રાખે છે, અને લક્ષ વિગેરે બીજી ક્રિયાઓ પણ મુસલમાનની પેઠેજ કરે છે.

ત્રીજી જગ્યા સુરાભાઈની છે. તેમાં રોજો નથી, પણ ગાદી છે, અને રબારી લોકો તેને માને છે.

ચોથો બાલા મહંમદશાહનો રોજો છે, તેને શેખ મુસલમાન જાતના લોકો માને છે.

પાંચમી જગ્યા બાકરચાલીની છે. તેના સુરીદો “આઠીયા” કહેવાય છે. ઈમામશાહની ગાદીને માનનારા સુરીદો “ઈમામશાહી” કહેવાય છે. સુરાભાઈની ગાદીને માનનારા “પાંચીઆ” અને બાલા મહંમદશાહની ગાદીને માનનારા “સાતીઆ શેખ” તરીકે ઝોળખાય છે.

ઈમામશાહના સુરીદો મુખ્યત્વે સુરત જિલ્લામાં, ખાનદેશ, બુરાનપુર, કચ્છ, ભાવનગર, વડોદરા, ખંભાત, ચડોતર અને અમદાવાદ વિભાગમાં છે.

સુરાભાઈની ગાદીના સુરીદો પાટણ પ્રગણાના બાલેસણુ ગામમાં રબારી છે, તથા શીહોરમાં સોની, અને કચ્છ, ભૂજ, અંબાર, માંડવી તથા મુંબઈમાં સોની અને કંસારા છે.

બાલા મહંમદશાહના રોજને માનનારા સેવકોમાંનો મુખ્ય ભાગ, વસો, પેટલાદ, ખંભાત, નડીઆદ અને બોરસદમાં છે; તે ઉપરાંત અમદાવાદના શેખ લોકો પણ એના રોજને માને છે. /

બાકરચાલીના સેવકો (સુરીદો) કાઠીયા, કણ્ણી, કોળી, અને સુતાર લોકો છે. તેમનો મુખ્ય ભાગ સુરત, વડોદરા, અમદાવાદ, મહીકાંઠા, અને કાઠીયાવાડમાં છે.

સૌથી વધારે સેવકો ઈમામશાહના છે. મોટાં મોટાં ગામોમાં તેમના ધર્મની જગ્યાઓ છે. કાકા લોકો ત્યાં ફરવા જઈને ઉતારો કરે છે, એવી ધર્મની જગ્યાને

તેઓ “ખાનાં” તરીકે ઓળખાવે છે. અમદાવાદના જમાલપરામાં કાઠીઆ શેરી આગળ હજારીઆની પોળમાં ઇમામશાહી સેવકોનું એવું એક ખાનું છે.

સૈયદ નુરમહંમદશાહ:—સૈયદ ઇમામશાહના જીવન ચરિત્રમાં ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે તેમને ચાર પુત્રો અને એક પુત્રી હતાં જેમાંથી નુરમહંમદશાહ સિવાયનાં બધાં ફરજદો ઇમામશાહની હયાતીમાંજ મૃત્યુ પામ્યાં હતાં. નુરમહંમદશાહને તેમના પિતાથી પોતાના પીરાણુ સતપંથના શાસ્ત્રોમાં ખાસ વિશુદ્ધિનો અવતાર મનાવી ગયા છે. એમની સાદી ખોળા ઇતિહાસકારો તેમજ સતપંથ પવતરોના કહેવા પ્રમાણે અમદાવાદના સુલતાન મહંમદશાહની પુત્રી બુજરખ બેગમ સાથે થઈ હતી. તે ઉપરાંત બાવનગરના રજપૂત પૂનસિંહ (પોયાંકાકા) નામના સુરીદની બે પુત્રાઓ, પરમાખાઈ અને જમાલખાઈ સાથે થઈ હતી.

બુજરખ બેગમને પેટે સૈયદ શાહબુદ્દીન અને સુરતફા નામના બે પુત્રો થયા હતા. તેમના વંશજો હાલ “જલાલશાહી” અને ‘નુરશાહી’ તરીકે ઓળખાય છે. પરંતુ સામાન્યતા: સુરીદોમાં તો તેમની ગણતરી ઇમામશાહી સૈયદ તરીકેજ થાય છે.

પરમાખાઈને પેટે સૈયદખાન નામનો એક પુત્ર જનમ્યો હતો. તેના વંશજો “સૈયદખાની”ના નામથી ઓળખાય છે. સૈયદખાની સૈયદોની ગાદી તેમજ સૈયદખાનનો રોજો નવસારીમાં છે. તેઓ પણ તેમનો પોતાનો જુદો સતપંથ ચલાવે છે. ઇમામશાહના રોજમાં તેમજ પીરાણુની માલ મીલકતમાં સૈયદખાની સૈયદોનો કશો પણ હક્ક હિસ્સો કે અધિકાર ઇલાકો નથી એવું ઇમામશાહી સૈયદો સ્પષ્ટ જણાવે છે.

નુરમહંમદશાહના પછી તેમના પુત્ર શાહબુદ્દીન ગાદીએ આવ્યા, અને તેના જલાલુદ્દીન થયા, જેથી એમના વંશજો ‘જલાલશાહી’ કહેવાય છે.

નુરમહંમદશાહના બીજા પુત્ર સૈયદ સુરતફાના દીકરા સૈયદ નુરશાહ થયા અને તેમના વંશના સૈયદો પોતાને ‘નુરશાહી’ તરીકે ઓળખાવે છે. ‘જલાલશાહી’ તથા ‘નુરશાહી’ બન્ને શ્રીરક્ષા સૈયદો તેમને ‘ઈમામશાહી’ સૈયદ તરીકેજ ઓળખાવે છે, કાકા કારબારીની મારફતે પીરાણુની મીલકત અને આવકમાંથી તેમના જીવનનિર્વોહની યોજના આજસુધી ચાલુ રહી છે.)

આ ઉપરથી એ સ્પર્શના ઉપદેશકો, ઇમામો, પીરો, પ્રચારકો અને સંસ્થાપકો કોણ હતા? તેમણે શા હેતુથી આ નવા પંથને ‘સતપંથ’ એવું એક માત્ર ઉપર ઉપરનું હિંદુ નામ આપ્યું છે! અને શા કારણથી તેઓ વિશ્વ, શક્તિ, પ્રજ્ઞા આદિ હિંદુ દેવતાઓને પણ પોતાનાં પ્રપંચીશાસ્ત્રોમાં ગણવી માલવી

લોળા હિંદુઓને ‘સતપંથ’ ની જાળમાં સંડોવી, તેમને છેવટે કયે ભાગે દોરી જાય છે, એ પ્રત્યક્ષ જોઈ અને જાણી લેવાનું આ ઐતિહાસિક પ્રમાણ અત્રે પુરૂં થાય છે. અને હવે પછી એ ઇમામશાહે “સતપંથ” ની યોજના તેમજ તેનાં વ્યવસ્થિત બંધારણ માટે જે જે શાસ્ત્રગ્રંથો અને “સતપંથ પુરાણો” લખેલાં છે, તેમાંના મુખ્ય મુખ્ય સુદાનાં પુસ્તકો અને લખાણોનું સાહિત્ય, પીરાણા સતપંથીઓની હસ્તલિખિત કૃપી ગ્રંથસમૃદ્ધિ તથા તેમની છપાયેલી સામગ્રીમાંથી મેળવીને, જે જે વિષયો વાચકોનું ખાસ ધ્યાન ખેંચવા જેવા મહત્વના જણાયા, તેમજ જે જે ગ્રંથો, શાસ્ત્રો, ધર્મક્રિયાઓ અને પૂજા પાઠનાં કલ્પિત પ્રકરણો ઉપર “પીરાણા સતપંથ” નો સકલ આધાર છે, તે બધાં જેવાને તેવા સ્વરૂપમાં અક્ષરશઃ અહીં પ્રકટ કરીએ છીએ.

પ્રથમ ગ્રંથ વિધના મૂળ પાચારૂપે “સૃષ્ટિનું મંડાણ” અને “દશતરી ગાવંત્રી” તથા “દસ અવતાર” એ નામના સૈયદ ઇમામશાહનાં લખેલાં આ પછીના પ્રકરણથી શરૂ થાય છે. તેના સંબંધમાં અમારી સ્વતંત્ર ટીકા અને ચર્ચાનો વિભાગ એ ગ્રંથો પૂર્ણ થતાં તેની સાથેજ જોડાયેલો છે. જે પરથી સુરાવાચક, મૂળ લેખકનાં કલ્પિત તરંગો સાથે સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરાવનારી દલીલો મેળવીને, અમારા ઉલ્લેખોનું તેમજ સતપંથ પ્રવર્તકોનું રહસ્ય, હાઈ અને ન્યૂનાધિક મહત્વ પોતાની મેળેજ અનાયાસે સમજી શકશે એ ‘સૃષ્ટિ મંડાણ’ ના ગ્રંથમાં બ્યોતિષ નિર્જીત સમય સિદ્ધાંતોને કાયમ રાખી, હિંદુ વિચાર પદ્ધતિ અનુસાર સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિનો ક્રમ સમજાવી, છેવટે કેવી રીતે એ ચતુર અને કળાકુશળ સૈયદ પોતાના ઇસમાઈલી ઇમામી વાઢામાં, લોળા હિંદુ પ્રજાને ખેંચી ગયો છે, એ પણ તાદૃશ્ય દ્રષણની પેઠે દેખાઈ આવશે.

શ્રુટીનું મંડાણ.

પ્રકરણ ૮ મું

સ્થનાર-સૈયદ ઇમામશાહ.

—આઠ લાખ કરણની ઉત્પત્તિ.—

શ્રી નકેલંદ્રી નારાયણ હો સ્વામીજી, પ્રથમ આઠનુર તમે પરમેશ્વરા, તમે પરસોતમ અમરતો અલખ નરીજન હો સ્વામીજી, પરથમ નીલ વરણ ધંધુકાર, તારે સ્વામીજી આપોહિઆપ નરિજન હો સ્વામીજી, તારે તમારો કૌણ ચહેન હો સ્વામીજી, હો પરમેશ્વરા; તારે દેવની દેહી છે નુરાની, આઠ પુરૂશ આપ પુરૂશ આપ મન આપ ધ્યાન કરતવા હો સ્વામીજી, તે નુર નીરવાંણ હો સ્વામીજી; તારે તઠા આઠ નરીજન હો સ્વામીજી ત્યારે સાઠ નહી સળઠ નહી, અહુંકાર નહિ, જલ નહી, થલ નહી, ધરતી નહી, આકાશ નહી, હો સ્વામીજી; ત્યારે નહિ આંદો, સુરજ નહિ, તારા નહિ, પવન નહિ, નહિ પાણી, હો સ્વામીજી; હુંગર નહિ, મેર નહિ, કંઇલાસ નહી હો સ્વામીજી; નહિ તારા મંડળ, તીસમધે કૌંઈ ન હોતા હો સ્વામીજી, ત્યારે પરથમ આઠ રૂપ પરવરતે હો સ્વામીજી; ત્યારે પરથમ રૂપતો આઠ મનથી નામ કરતવા હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ પુરૂશ આપોહીઆપ ધ્યાન કરતવા હો સ્વામીજી; તે પરથમ આઠ પુરૂષ રૂપ પરવરતે હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ પુરૂશના અંગથી સતગુર ઉપના તો ઉત્પત્તિ ઉપનાં હો સ્વામીજી; ત્યારે રૂપ નુર એકે તે નામ ચાર ધારજતે હો સ્વામીજી; એક નામતો શુર હંશનશાહ શેરટીના શુર હો સ્વામીજી; બીજો નામ તે શુર બ્રહ્મા ધારજતે હો સ્વામીજી; ત્રીજો નામ તે સતગુર ધારજતે હો સ્વામીજી; ચોથો નામ તો શુર નળી બ્રહ્મમહ મુસ્તફા સલેલા અલેહીવ સલામ, તમે તો આપોહી આપ હો સ્વામીજી; ઈશુર પ્રસાદે સાત શીરસ્તા દેવની સેવા કરતવા હો સ્વામીજી, તે આઠ લાખ કરણ મધે પરવરતે હો સ્વામીજી; અને દેવ ધ્યાન કરતવા હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ લાખ કરણ મધે સ્વામી તમે અનત કરેડ દેવ નારાયણ નીપાવ્યા હો સ્વામીજી; તે શુર પ્રસાદે નામ ધારજતે હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ લાખ કરણ, કરણ મધે જુગ એક ધારજતે હો સ્વામીજી; તે અગીયાર લાખ વરસ પરવરતે હો સ્વામીજી ત્યારે ત્રીશ જુગ મહી મજમે એક કરણ મધે પુરણ પરવરતે હો સ્વામીજી; ત્યારે આઠ લાખ કરણ મધે સવામી તમે અનત જીવ નીસ્તગયા હો સ્વામીજી; તે આઠ લાખ કરણ ભરપુર ભવસ્તો હો સ્વામીજી.

—ત્રણ કર્ણુના અવતાર પાત્રનું નામ—

ત્રણ કર્ણુ મધે સ્વામીના અવતાર પાત્ર (૧૭) પરવરતે તે અવતારના નામ લીખતે હો સુનીવરો.

(૧) શ્રી અહુષ્ટાહ	(૭) સાનથી નાન	(૧૩) કમલથી અહુષ્ટ
(૨) અહુષ્ટાહથી અલખ	(૮) નાનથી ગનાન	(૧૪) અહુષ્ટથી અગ
(૩) અલખથી નામનીલ	(૯) ગનાનથી હુર	(૧૫) અગથી તંતવ
(૪) નામનીલથી અનીલ	(૧૦) હુરથી તેજ	(૧૬) તંતવથી પ્રેમ તંતવ
(૫) અનીલથી સુન	(૧૧) તેજથી જલ	(૧૭) પ્રેમ તંતવથી આહ
(૬) સુનથી સાન	(૧૨) જલથી કમલ	પુરશ

તે રૂપનું ધ્યાન કરતવા હો સુનીવરો; ઈ ધરમ જયોભવ સતમય સદાઇ ઉત્તમ હો સુનીવરો, ઈ ત્રણ કર્ણુના અવતાર પાત્ર (૧૭) જવસ્તો હો સુનીવરો.

—ધંધુકારની હકીકત—

અહુનાહ મધે સ્વામી તમ નરીજન અહું ધંધુકાર મધે સ્વામી તમે અલખ નરીજન હો સ્વામીજી; અહુંકાર મધે છત્રીશ જુગ ને ચૌરાશી ચોકડી ઉતમ એક ધ્યાન પરવરતે હો સ્વામીજી, ત્યારે તમે આપો આપ નરીજન કહાંબ્યા હો સ્વામીજી, તારે તમે નારાયણ વેદ રૂપી કહાંબ્યા હો સ્વામીજી, નરીજનની જલું સુકરીત પ્રેમ ધ્યાન હુકરીત ન હવો સુન હવો. સુન હો, સ્વામીજી પહેલાં અનત કરોડ જીવ તારે અણુ આહ નામ અલખ નરીજન નર પાંચ નર બીહો સ્વામીજી, ત્યારે તમે અનત સુરત અગોચર ત્યારે તમે અવતાર ધારજતા હો સ્વામીજી, ત્રણ લાખ વરસ હો સ્વામીજી, શ્રી સતગુરુ ધ્રુવમા હો વાચ્યા સાંમીજી, ધ્રુવમાવેદ સંમપુર્ણ સંસાર મધે પ્રકાશતે હો સ્વામીજી, જેમ લોહા પારસ હેમ કરતવગ હો સ્વામીજી, તેમ સતગુરુ સુનીવરને આપ સમાવ કરતવગ, તેમ સતગુરુ અન પાન હો સ્વામીજી, શ્રી સતગુરુ ધ્રુવમા હો સ્વામીજી અર ખંધ નર ખંધ ધંધુકાર ગયા અનત જુગમાંહે તેજ રહ્યા હો સ્વામીજી, ત્યારે આહપુરેશથી અહુંકાર (૧૮) અહુંકારથી પ્રકાશ (૧૯) તે ચાર વેદ હો સ્વામીજી, તમે નવ ખંડ પૃથ્વીની ખાંધી પીઠ હો સ્વામીજી, શ્રી સતગુરુ ધ્રુવમા હો વાચ્યા હો સ્વામીજી, આજ વહરે જળ ખંધણા જુગ પાંચ, પાંચ જુગતો પદ્યાંગ થોભતાં, પાંચ જુગતો ધ્રુવમંદ જડતા, પાંચ જુગતો મેર ઉઠતાં, આહ જુગ ગવરી ઉધરતે, નઉ જુગતો નીરવાંજી જડતે, ખાર જુગતો રૂઢમાળા ફેરવતા, વીસ જુગતો અજુત બુસતા, ત્રણ જુગતો ત્રીશુળ ધરતાં, એક જુગતો અહુંકાર કરતે, એવા તોતેર ૭૩ જુગ શ્રી સ્વામીજીને રમત કરતાં વહી ગયા હો સ્વામીજી, તારે સો નર નાસી માતા, નાસી પીતા, નાસી જારજ, નાસી સગા, નાસી દોસદારા, તારે નહી ધરતી, નહી

આકાશ, નદી પવન, પાણી હો સ્વામીજી, ચાંદો નદી, સૂરજ નદી. હો સ્વામીજી, મેર નદી, નહિ કંઈલાય, હો સ્વામીજી, રાત નદી, દીવસ નદી, ખંડ નદી, દીપ નદી, ત્યારે કોઈ ન હોતા હો સ્વામીજી, અગમ અગોચર હો સ્વામીજી.

—આઠ કળાસ ઘટ થાપના અને સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ.—

હેત ધરિને પ્રથમ શીજી ઉપાયા હો સ્વામીજી, ત્યારે શીજી થકી એક ઈંડ ઉપાયા હો સ્વામીજી, ઈંડ ફેલી ત્રણ ભવન સ્થાયાં હો સ્વામીજી, અમરતે બંધ બંધાયા હો સ્વામીજી, તમે અલખ પુરૂષ ચંચલચર હો સ્વામીજી, દુતીયા પ્રહમા આઠ ગુર ધરતી સ્થાપી આપોઈઆપ હો સ્વામીજી, તમે ગમન બંભાવજી આકાશ ગુર નર ઉપાઈ, ધરતી આકાશ, વેડ ત્રણ માંહે હુંવા પ્રકાશ, પીર ઈમામ શાહા હો વાચા ધરતી આકાશકા મંડાજી કહો હો સ્વામીજી, અમે ઉચ્ચ ઉદાવતકા ખખરજી ભહું હો સ્વામીજી, પ્રથમ અફંકાર મધે ગુપ્ત કલસ થાપતા હો સ્વામીજી, ત્યારે આઠ કુંભ કમળનો ઘટો ઉત્પત્ત પાણી સાથે ભરયો, તે દેવે લઈને પ્રહમા આગલ ધર્યો હો સ્વામીજી, અફંકાર મધે હો સ્વામીજી, ત્રણ કલપ મધે હો સ્વામીજી, તમે સેત્ર નામ ભણાવ્યાં હો સ્વામીજી, તે ભણી નામ હોય વાચા સાર તેનો સાંભલો ચળ દેવ નીભર હો સ્વામીજી ત્યાં બેઠા સંલુદેવ ચાલી લોક વાંણિ ગત માંઈ વીમરસ લાંબે ત્યાં બેઠા પ્રહમા વીશતુ મહેશ્વર હો સ્વામીજી ત્યાં બેઠા બાર કલાતું સુરજ ત્યાં સોળા કળાતું ચાંદો ત્યાં બેઠા દેવ નરીજન ગોવીંદ નાથ હો સ્વામીજી ત્યાં બેઠાં ગુરગત ગંગા ત્યાં બેઠા સાત શાહેર નવશે નવાણું નદીઓ હો સ્વામીજી ત્યાં કલશ થાય ઘટ થાપના ત્યાં બેઠા બાવા ગોરખજીતી હો સ્વામીજી પ્રથમ સ્વામીજીયે આઠ કુંભ ઉપાળ્યો જે જીવ જાતા એકમના જાઈને કુંભની સેવા કરતવા તે ભવોભવ અમરાપુરી ભોગવંતા હો સ્વામીજી ગુરનર પ્રથમ ઘટ થાપ્યું તારે પહેલાં મૃતલોક માંહે માનવી નહીં અને ઈંદ્રા લોકમાં દેવતા નહિ હો સ્વામીજી તારે ગુરનરને પાવળ પ્રમાણે ગુરનરના ગુરની ઉપાઈ તે કળશમાં પાંણી સાચતુ નામ્યુ હો ગુનીવરો તારે પહેલાં મંડાજી સુરજ ભવન રચ્યું હો સ્વામીજી બીજી ચંદ્રમાં ભવન રચ્યું હો સ્વામીજી ત્રીજી ભવન તો રચ્યો તારા મંડલ રચ્યું હો સ્વામીજી ચોથુ ભવન તે ધરૂં ભવન રચ્યો હો સ્વામીજી પાંચમું તો ઈંદ્ર ભવન રચ્યું હો સ્વામીજી છઠું તો પ્રહમાઠ રચ્યું હો સ્વામીજી સાતમું ભવન મધે આકાશ પ્રકાશતે સરવે થાને વસુંદ્રા પ્રહમાજી હો ગુનીવરો પહેલું થાનક શેશનાગની ફેંચ ઉપર રાખ્યું સ્વામીજી બીજે થાનકે ધમલા મોરીના શીંગ ઉપર શેશનાગ રાખ્યો સ્વામીજી ત્રીજે થાનકે કાચબાના ફેંચ ઉપર ધમલાધોરી રાખ્યો છે સાંમીજી. ચોથો થાનકે મગરના વાસા ઉપર કાચબો રાખ્યો સ્વામીજી. પાંચમું થાનકે માસા પંખી ઉપર રાખ્યો સ્વામીજી. છઠું થાનકે તો પાણી ઉપર માસ પંખી

રાખ્યો સ્વામીજી. સાતમું સ્થાનક તો પવન ઉપર પાણી રાખ્યું સ્વામીજી. તમે રાખી ધરતી શેશનાગ આધારે અને શેશનાગ તે ધમલાધારીને આધારે હો સ્વામીજી. ધમલાધારી કાચબાને આધારે હો સ્વામીજી. કાચબો તે કરટ મગરને આધારે હો સ્વામીજી. મગર તો માંસ પંખીને આધારે હો સ્વામીજી. માંસ પંખી તો પાણીને આધારે હો સ્વામીજી. પાણી તો પવનને આધારે હો સ્વામીજી. પવન તો તમે પોતે ઉપાયો આપોહી આપ હો સ્વામીજી. પવનને આધારે મેદની ચઉદ જવન હો સ્વામીજી. પવન તો તમે આપોહી આપ નરીજન હો સ્વામીજી નરીજનથી અહુંકાર હો સ્વામીજી અહુંકાર મધે આદ રૂપે જવે બ્રહ્મા હો સ્વામીજી બ્રહ્મા વીધરતો અવતાર રૂપી દેવ દેવતા મહિસરા એક સુરત ત્રણ દેવ કરતવા હો મુનીવરો શ્રી સતગુર હો વાચા હો સ્વામીજી તમે નરીજનથી અવતાર ધર્મો. મજમે ત્રણ લાખ વરસ.

—સાત દિવસમાં વાર પ્રમાણે શું ઉપાવ્યું તે હકીકત.—

સંતાર પ્રકાશતે હો ઈ અરવે સતગુર સીરજતે હો સ્વામીજી, શુકરવારે સ્વામી સીરજી ચાર ખાણુ હો સ્વામીજી, ચારહિ વાણુ ચોરાશી લાખ લખા બેડ ચાંદો, સુરજ, પવન, પાણી, તમે શુકરવારે સીરજતે હો સ્વામીજી, જમી માતાને દશ આસમાન તે તમે શનીવારે સીરજતે હો સ્વામીજી, આદીતવારે સીરજતે ચાર હીશુ ને ચઉદ જવન હો સ્વામીજી, સાત શાહેરને નવસો નવાણું નહિયું તે તમે સોમવારે સરજ્યા હો સ્વામીજી, અસ્ટ કરોડ પરબતન નવકુળ નાગ ચોસઠ લાખ દેવીયું પેઠા કહ્યા હો સ્વામીજી, તે મંગલવારને ઇહાડે હો સ્વામીજી, બુધવારને ઇહાડે સરજ્યા નવાણું કરોડ જાંબ છપન કરોડ મેઘ ખત્રીશ કરોડ ક્રીનરે તેત્રીશ કરોડ દેવતા હો સ્વામીજી, બીસપતવારે તમે સરજ્યા સુરનર ચતુર ખાંણુ હો સ્વામીજી.

—ચાર ખાણુની હકીકત—

પરથમ જરેજ ખાંણુ સરજતે હો સ્વામીજી, જરેજ ખાણુ મધેથી ક્રીયા લખણુ દોપગા અને ક્રીયા લખણુ ચોપગા અને કયા લખણુ ખડચરા તમે કથો હો દેવ મહેચરા એક એક ખાણુ એકવીસ લાખ ખાંણુ જરેજ ખાંણુ મધે કોણુ કોણુ વસ્ત પવીત્ર હો સ્વામીજી, અને કોણુ વસ્તુ વખાણીયે હો સ્વામીજી, જરેજ ખાણુ મધે ત્રણ વસ્ત પવીત્ર હો સ્વામીજી, અને ત્રણ વસ્તુ વખાણીયે હો સ્વામીજી, નરસીહી ને ગજાઈ નર રૂપી જવે બ્રહ્મા સીંહિ રૂપીતો સીરજનહાર જનતમિ દેવી ને ગજા સોઢિયે પણુ હમ દેવ સદા નરીજનાં હો સ્વામીજી.

હવે ઈંદેજ ખાંણુ મધે કયા લખણુ મોટા ક્રીયા લખણુ વખાણીયે હો સ્વામીજી, ક્રીયા લખણુ જળચરા હો ક્રીયા લખણુ પંખી બત હો સ્વામીજી,

ઇટેજ ખાણ મધે નાગ લોક જીવંત મોટા વખાણિયે આઠ લાખ જીવ જળચરા અને ચતુર લાખ જીવ જાત પંખી એક એક નીરવાણ હો સ્વામીજી, એકવિંશ લાખ બંધાણ ઇટેજ ખાણ મધે કોણ વસ્ત પચીત્ર કોણ વસત વખાણિયે હો સ્વામીજી હંશ કોરબ ને ગરૂડ હંસ રૂપી, બવે તો ભરમા કારેવ રૂપેતો સ્ત્રીજનહાર જનદેવીને તો ગરૂડ સોહી એ પણ હંમે દેવ સદા નરીજન હો સ્વામીજી.

ઉદયુદ ખાણ મધે કયા લક્ષ્મી સુગંધ કયા લક્ષ્મી તો કંધ મુકાહો સ્વામીજી, તમે કંથો હો દેવ મહેશ્વર ઉદયોદ ખાણ મધે તો નવ લાખતો સુગંધ કયા અને ચતુર લાખતો નીરગંધ કયા હો સ્વામીજી, અને અશ્વ લાખતો કંદમુળા ક્રીયા એક એક નીરવાણ એકવીંશ લાખ બંધાણ હો સ્વામીજી.

ઉદયોદ ખાણ મધે કોણ કોણ વસત પચીત્રાં અને કોણ કોણ વસત વખાણિયે હો સ્વામીજી, ભારે ઉદયોજ ખાણ મધે ત્રણ વસત વખાણિયે હો સ્વામીજી અને વૉણ ને ચંદન હો સ્વામીજી. અનરૂપીતો બવે પ્રહમા અને વૉણ રૂપીતો સ્ત્રીજનહારજન અને દેવીને તો ચંદન સોહિયે પણ હંમે દેવ સદા નરીજન હો સ્વામીજી.

સીંતેજ ખાણ મધે ક્રીયા લક્ષ્મી તારા અને ક્રીયા લક્ષ્મી તો મેગ મંડાણ. ક્રીયા લક્ષ્મી તો પરખતા હો સ્વામીજી, તમે કંથો હો દેવ મહેશ્વર હો સ્વામીજી સીંતેજ ખાણ મધે તો નવ લાખ જાત તારા મંડાણ હો સ્વામીજી, અને ચતુર લાખતો મેગ મંડાણ ને આઠ લાખતો જાત પરખતા હો સ્વામીજી એક મંડાણ એકવીંશ લાખ બંધાણ હો સ્વામીજી સીંતેજ ખાણ મધે કોણ કોણ વસત પચીત્રા વખાણિયે હો સ્વામીજી, તારા ત્રાંખાને સોવન તારા રૂપીતો બવે પ્રહમા અને ત્રાંખા રૂપીતો સ્ત્રીજનહારજન તમ દેવીને તો સોવન, સોહિયે પણ હંમે દેવ સદા નરીજન હો સ્વામીજી, ચતુર ખાણ સ્ત્રીજન હો સ્વામીજી, આસણ બેસણ કરી જણો હો સ્વામીજી, સતશુર બોધ્યા સદ્યત સદ્ગતી વાંચ.

—ત્રણ દેવની ઉત્પત્તી.—

એટલા જુગતો રમત કરતા વહી ગયા હો સ્વામીજી, તારે સાંમીજીયે એક શક્તિ દેવી પેદા કીધી હો સ્વામીજી તે શક્તી લઇને અલગી મેલી હો સ્વામીજી, ત્યારે શક્તિયે જલયું છે જે હું હું તારે સ્વામીજીના મન માંહેથી શક્તીની જીભીયાને તેજ મેલ્યું છે પચાસ લાખ જુગ પછે નાબ કમળથી બવે પ્રહમા થયા છે તારે સ્વામીજી સુખથી જીભીયા તેજ શક્તીને મેલ્યું તારે આલીસ લાખ જુગ પછી સ્વામીજીયે સુસ્તક થકી વિધરૂ રૂપ પેદા કીધું તારે સ્વામીજીયે શક્તિમાં તેજ મેલ્યાં તારે પછે સાઠ લાખ જુગ પછે સ્વામીજીયે સુસ્તકથી તેજ શક્તી જખા મુકયું હો સ્વામીજી, અમતર વીધીયા તે ધંધર પેદા કર્યો હો સ્વામીજી, ત્રણ દેવ પેદા કર્યા હો સ્વામીજી, તારે કવીંશ જુગ ચોરાશી ચોકલી

વધ ગયા પછે નરજી બોલ્યા જે વેદ ગયા તે બાધા દો, નવ વેદ પૈદા કરો, નહીં તો કાયર થઇને ઉભા રહો.

ત્યારે પ્રહમાએ કહ્યું જે અમે છત્રીસ જુગ ચોરાસી ચોકડીએથી અમે નાનેરાભાઈ, ત્યારે પછી ઈશ્વર કુટે કુટે કરે વિચાર, આવી ઉભા વિશનુ મહારાજ કે પાસ, એ વિશનુ મહારાજ કીધા કરો-કરો વેદની સાર હો સ્વામીજી; ત્યારે વિશનુ બોલ્યા જે વેદ ગયા તો બાધા હયો, નવા વેદ પૈદા કરો, પ્રહમા વિશનુ ને મહેશ્વર પોતે પૈદા કર્યો હો સ્વામીજી.

—ધર્મની ઉત્પત્તિ અને ઘટપાટની સ્થાપના તથા સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ.—

ત્યારે ચાર પુતલાં મેરને માથે પેદા કર્યો હો સ્વામીજી, તે ધરમ શાળાએ બેઠા હતા હો સ્વામીજી, હવે ચાર પુતલાં બેઠા હતા. જ્યાં સ્વામીજીએ મુસ્તકથી તેજ નાખ્યું છે ત્યાં બધુ આદ પેદા કર્યો હો સ્વામીજી, તારે ધરમ જમણે ખભે પેદા કર્યો હો સ્વામીજી અને પ્રહમા મહેશ્વર વીધરને ધરમ પુછવા લાગે. કહેવા લાગે જે તમારો કોણુ ધણી છે ત્યારે પ્રહમાજીએ કહ્યું છે જે હમારો તમારો ધણી શ્રી પરમેશ્વર છે હો સ્વામીજી, અને તેને પાઈ લાગા ત્યારે ધરમને કાળે સ્વામીજીએ મુખથી અખેપાત્ર આપ્યું છે હો સ્વામીજી, ત્યારે ધરમ લઈને ગુર-પ્રહમાજીને આપ્યું છે હો સ્વામીજી, ગુરપ્રહમાજીએ ઘટપાટ આપ્યું છે હો સ્વામીજી ત્યારે ગુર પ્રહમાજીએ એક નુરાની છાંટ નાખી ત્યારે સાત સમુદ્ર પેદા કર્યો છે હો સ્વામીજી, ત્યારે સતગુર પ્રહમાજીએ બીજી નુરાની છાંટ નાખી છે ત્યારે અસ્ટ કરોડ પરબત પેદા કર્યો હો સ્વામીજી ત્યારે સતગુર પ્રહમાજીએ ત્રીજી નુરાની છાંટ નાખી ત્યારે નવાણું કરોડ જંખ, છપન કરોડ મેગ, બત્રીસ કરોડ કીનર તેત્રીસ કરોડ દેવતા અને સાત રખી રાહો આંદો, સુરજ, તારા, મંડળ સરવે સેસ્ટી પેદા કીધી છે હો સ્વામીજી.

તારે સતગુર પ્રહમાજીએ ચોથી નુરાની છાંટ નાખી છે ત્યારે જેટલા સીતેજ ખાણના છવ, જેટલા ઇંડેજ ખાણના છવ, જેટલા ઉનલોજ ખાણના છવ, જેટલા જરેજ ખાણના છવ, ઇ ચાર ખાણના ચોરાસી લાખ છવાનેડ કરતવા હો સ્વામીજી, તે ગ્રેમ પ્રહમાજી આપ્યા હો સ્વામીજી, ત્યારે પ્રહમાજીના મનમાંહેથી મોટાઈ આંણી છે જે સેસ્ટી તો મે નીપાઈ હો સ્વામીજી, ત્યારે વેદજી અજવાળું હતું એક કલપ ધંધુકાર શુધી હો સ્વામીજી, ત્યારે પ્રહમાના મનમાં મોટાઈ આવી તે પહેલાં બંધણ હો સ્વામીજી, એસા પુરૂષ જુગો જુગ ધંધુકારે જુગો જુગ અહુનાદ ગુરકે છોડા શકતી દેવી કે છોડા ઇ શકતી દેવી બધા તેનો પુત્ર પ્રહમા ઇ નીધર મહેશ્વરા હો સ્વામીજી;

—ત્રણે સુરતને ઘેરજેલો અહંકાર.—

ત્યારે પ્રહમા કહે જે સેરટી હમારી હો જલે પ્રહમા; થલે પ્રહમા, આકાશે પ્રહમા, પાતાલે પ્રહમા, ઘર ઝેર પરખતે પ્રહમા; ઇ સરવે આપાહમારી હો સ્વામીજી.

ત્યારે ધરમે કહ્યું જે સુણો હો ગુર બરહમાજી તમે ન જાણો સેરટકા લેહ સેરટ કરતા કેઇ દુબા દેવ ચતુર ભોજકી કળા સારી ઇ નહ સેરટી તમારી હો સ્વામીજી.

ત્યારે ઇશ્વરે કહ્યું જે તમે સુણો હો ગુર બરહમા જલે ઇશ્વર; થલે ઇશ્વર, આકાશે ઇશ્વર, પાતાલે ઇશ્વર, ગર ઝેર પરખતે ઇશ્વર, ઇ સરવે આપા હમારી હો સ્વામીજી.

ત્યારે ધરમે કહ્યું જે તમે સુણો ઇશ્વરે તમે ન જાણો સેરટકા લેહ સેરટી કરતા કેઇ દુબા દેવ ચતુર ભોજકી કળા સારી ઇ નહ સેરટી તમારી હો સ્વામીજી.

ત્યારે શક્તી બોલ્યા તમે આજ કાલના છોકરા છો તમે શું જાણો સેરટીકી વાત, જલે દેવી, થલે દેવી, આકાશે દેવી, પાતાલે દેવી, મધ મંડળે ઘર ઝેર પરખતે દેવી, એ સરવે આપા હમારી.

ત્યારે ધરમ બોલ્યા તમે સુણો હે દેવી તમે ન જાણો સેરટકા લેહ, સેરટી કરતા કેઇ દુબા દેવ. ચતુરભોજકી કળા સારી એ નહ સેરટી તમારી હો સાંમીજી.

ત્યારે શ્રી નારાયણે કહ્યું હૃદયને જે તમે વેદ હરી જાવો ત્યારે હૃદય વેદ હરી ગયો, ત્યારે અહંકાર થઈ રહ્યો, ત્યારે ગુર પ્રહમા કુંડે કુંડે કરે વિચાર આવી ઉભા વિશનુ મહારાજ કે પાસ; એ વિશનવ માહારાજ કીરપા કરો, કરો વેદની સાર ત્યારે છત્રી જુગ ચોરાશી ચોકડી તો વધ ગયા, પછે નર બોલ્યા વેદ ગયા તો જાવા હયો નવા વેદા કરો નહિ તો કાહેર થઇને બેસી રહો.

ત્યારે ઇશ્વર કુંડે કુંડે કરે વિચાર આવી ઉભા વિશનુ માહારાજ કે પાસ, એ વિશનવ માહારાજ કીરપા કરો; કરો વેદની સાર. ત્યારે સાહેબજી બોલ્યા વેદ ગયા તો જાવા હયો, નવા વેદ વેદા કરો, નહિ તો કાહેર થઇને બેસી રહો.

ત્યારે આઠ શક્તિ કુંડે કુંડે ને કરે વિચાર આવી ઉભા વિશનુ કે પાસ, એ વિશનુ મહારાજ કંપા કરો, કરો વેદની સાર. ત્યારે શ્રી સાહેબજી બોલ્યા વેદ ગયા તો જાવા હયો નવા વેદ વેદા કરો નહિ તો કાહેર થઇને બેસી રહો.

ત્યારે પીર ઇમામશાહાદી વાઘા, ગુર. સખા તોલ નહિ, ચંદા નહી, સુરજ ગુર સખા તોલ નહી પવન નહિ પાણી, ગુર સખા તોલ નહિ ધરતી, નહિ આકાશ, ગુર સખા તોલ નહિ સગ, નહિ બાબા, ગુર સખા તોલ નહિ દેવી, નહિ સેરટી, ગુર સખા તોલ નહિ જોગ, નહિ જુગલ, ગુર સખા તોલ

નહિ ત્રિલોક; શુર સમા તોલતો કેઈ નહિ હો સામીજી, શુરં પ્રસાદે હું
મુક્તી હો સ્વામીજી.

એસા તો સત વિશ્વત્ર પાત્ર અવતાર હો સ્વામીજી, દ્વિતીયા પ્રહમા હો
સ્વામીજી, પ્રહમા આઠ વિશ્વત્ર તે શુર નર વિનાં જે બીજે શુર કહેવાસે તે તો
કુંભી નરગે પડશે જુગો જુગ ને જાવોશવ જાસે રસાતળ હી સ્વામીજી, એ શુર
નર એકે તન હો સ્વામીજી.

—પહેલો જાચલા કલપ.—

શ્રી સતશુર વાચા હો સ્વામીજી, હવે પેલા કલપ જાચલાનું મંડાણ માંડતે,
હો સ્વામીજી, પરથમ નોમુ જમજર વર્ધશાક ૦)) અમાસ વાસી આહિતવાર
નક્ષત્ર મુળને કહાડે તમે જાચલા કલપનું મંડાણ થાપ્યું હો સ્વામીજી; જાચલા
કલપની શાખા પાછલી રાત, પાછલી પહેર કહીએ. પરથમ જાચલા કલપ
મધે તમે ચતુર જુગ થાપ'જે હો સ્વામીજી; જત્રીસ કરોડ, જત્રીસ લાખ, બાવીશ
હજાર ગોહો મારથ, જુગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી, (૧) જીવીસ કરોડ ને ત્રેવીશ
લાખ ને બાવીશ હજાર ગોવરથ જુગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી, (૨) બાવીશ કરોડ
બાવીશ લાખ જત્રીશ હજાર મહા વિષ પ્રમાણ હો જુગ સ્વામીજી, (૩) અઠાર
કરોડને બાવીશ લાખ ચોવીશ હજાર નીધ જુગ પ્રમાણ હો સ્વામીજી, (૪)
જમલે નવાંજી કરોડ બાઈલા કલપના હો સ્વામીજી, તે જુગ ચાર મહી જમલે
સ્વામીના રૂપ ચાર પરવરત'તે હો સ્વામીજી, હવ કવ ધરમ કેશવ સ્વામીના રૂપ
ચાર પરવરત'તે હો સ્વામીજી, ત્યારે વેદ તો રશુવેદ બજતા હો સ્વામીજી,
જાખ્યા પ્રમાણે મુખી એક (૧) માજ દેવતો શુર પ્રહમાને પુજતા તે દેવ તો દેવ
ગોડ ગોડીનાઇના નવાણું કરોડ જાખ સીર પુજતાં તે જાખની ઈશી પોપવંતી સ્ત્રી
રહેતી એક લાખ વરસ રહેતી જાખસીરની સ્ત્રી હાંન દેતી તારે વાચા રૂપ યોધાન
રહેતું તારે નેતું લાખ વરસ તે બાલક ગીરજાસ્થાન રહેતું હતું તારે તે બાલક
પાંચ વસ્ત્રસું ઉપજતું તે બસો તાડ તે માણસ ઉંચું હતું એકસો તાડ તે માણસ
અગીરસ હતું તે નવાણું કરોડ નીરવાણ હો સ્વામીજી, બાઈલા કલપની નવાણું
કરોડ નીરવાણ હો સ્વામીજી, તારે ધરમ તો વીશ વસા, પાપ તો નાસ્ત
ભવે તારે ત્રણ લાખને ચોરશી હજાર ત્રણસો ગીરજ (ખાંના) હતા ખાંના તો
મુખત ભવે તે ઈ માંહે નવાણું કરોડ તો નીમધારી તે સરવ રખીસર સતપંથ
ધ્યાયવ અંતે સતપંથ સરવતા સરવે દેવ રખીસર દેવની કાયા લક્ષ્મી સંપૂર્ણ
પરવરત'તે તારે રખીસર રતન પદાર્થ કળસ મધે રાખતા નવાણું કરોડ રખીસર
મોક્ષ મુગતી લહેતે.

તારે ધરતી એકવાર વાવતા તે સહેસત્ર વાર ફલ લેતા ગંઈ કુંભ ચાર દુધ
દેતી તે દુધ દેવ એક બરખ ભોજન આહર કરતા હો સ્વામીજી, કેઈ કેને નહી

હુવતા હો સ્વામીજી, તેમાં નરજો કોઈ ન જાતા આવા ગમજીના સત સરવે સમતોલ સરગપુરી પોચતા હો સ્વામીજી, તારે સ્વામી તમે બચલા કલપ મધે વીશુધ્ધ જલ કરતવા હો સ્વામીજી સરવે વીરખા પરવરતે સુસ્તક જલ પરવરતે તેજ કરતવા તારે ધર તારા મંડળ શુધી સરવઇ જલ કરતવા હો સ્વામીજી; પરભાસત લખ ચોરાશી છવા જોડ મરતક કરતવા હો સ્વામીજી, તમે ચતુર ખાંણુ છુજતે હો સ્વામીજી, એક કહીયું સરવે મરતક ભવો સરવે જાત બવનમધે તઠા વીશનું સુરત આવણુ હો સ્વામીજી, ત્યારે સરવે નીર નીસરી જાતું તઠા તમે વાયક જોચરતે હો સ્વામીજી; તમે સુકી કીડી પરાગવણુને પાંદડે ઉપર સુકી હો સ્વામીજી, તમે તે કીડીને ફરમાન કીયા હુકમ તેરેસે કીડીયે છલા ખોદવા ચઉદ ભમજીનું પાણી ને માંઈ સમાણુ હો સ્વામીજી, બધલા કલપની સાખા જુગ ચારની પુરી સંપુર્ણ સમાપ્ત બવસતે.

—બીજો ફાયલા કલપ,—

પીર ઇમામશાહા હો વાચા બીજા ફાયલા કલપનું મંડાણ મંડતે હો સ્વામીજી, તે મધે અગતીયા કલપનું મંડાણ હો સ્વામીજી, અનત અનત વનસ્પતિ પ્રકાશ કરતવા હો સ્વામીજી, અનત અનત વનસ્પતી ફળ કરતવા હો સ્વામીજી, વનસ્પતી મહેથી અનત અનત અન ભરખ સોજન આહાર કરતવા હો સ્વામીજી, અનત અનત ચાર ખાણી માંહેથી પ્રગટ કરતવા હો સ્વામીજી, ચાર ખાણ, ચાર વાણ, માંહેથી લખ ચોરાશી છવા જોડ પ્રગટ કરતવા હો સ્વામીજી, ફાઈલા કલપનું મંડાણ મંડતે હો સ્વામીજી, છમછર નોખું સીરજતે હો સ્વામીજી, નામ છમછર આસાડ ઉતરતે અને આવણુ બેસતે અમાસ વાર સોમવાર નક્ષત્ર અનરાધાને દહાડે ફાઈલા કલપની સાખા જુગ ચારની પરથમ કહીયે શ્રી વીસ કરોડ ખાવીશ લાખ વીશહજાર ઈ નીધ જુગ પ્રમાણુ હો સ્વામીજી (૧) પંદર કરોડ ખાવીશ લાખ વીશ હજાર ગીરધ જુગ પ્રમાણુ હો સ્વામીજી (૨) બાર કરોડ ત્રેવીશ લાખ વીશ હજાર પ્રેમ જુગનું પ્રમાણુ હો સ્વામીજી (૩) આઠ કરોડ બત્રીશ લાખ ચાલીશ હજાર તુલ જુગ પ્રમાણુ હો સ્વામીજી (૪) જુમલે કરોડ છપન ફાઈલા કલપ જુગ ચારનું જુમલે સ્વામીજીના રૂપ ત્રણ (૩) પરવરતે હો સ્વામીજી, કવલ ૧ તવ ૨ ઉજાડ ૩ ઈ રૂપ ત્રણ (૩) પરવર-તે હો સ્વામીજી, તારે દેવ છપન કરોડનું નીમધારી તે મધે વામાપુર મધે દેવતા પુરવ દીશ નમસકાર કરતવા હો સ્વામીજી, તારે વેદતો જુગર વેદ મધે દેવતાયે પ્રમાવજી મેઘની ઈચ્છી પોપવંતી રહેતી ઈ દશ હજાર વરસ પોપવંતી રહેતી તારે ઈચ્છી ઠાન દેતી વાચા ફળ જોધાન રહેતું એકવીશ લાખ તથા બે હજાર પીસ્તાલીશ વરસ બાલક ગીરભાવસે ઉપજતું એકશે પચાશ તાઠ માણસ ઉચું હંતું પીસ્તાલીશ તાઠ (હાથ) માંણસ પોહું હંતું તે છપન કરોડ બદસ જુગ

ચારની આવરકા લોગવતા હો સ્વામીજી, ત્યારે ધરમ તો વીસ વાસા, પાપ તો નીસંત ભવોભવ, તારે એક લાખને શુડતાલીશ હજાર સાતસો, ગીરજી (ખાના) હતા તે માંહે છપન કરોડ નીમધારી હો સ્વામીજી, સરવે રખીસર સતપંથ ધ્યાવંતે હો સ્વામીજી, સરવે રખીસરને દેવની કાયા લક્ષ્મી સંપૂર્ણ પરવરતંતે એક વાર ધરતી વાવંતે તે પચાસ વાર ફલ લક્ષીયંતે ગઈ કુંભ (ધડા) ત્રણ દુધ દેતી (ઝણા) મણને મજમે દેતી તે દુધ દેવ એક ભરખ લોજન આહાર કરતવા હો સ્વામીજી, તારે કોઈ કેને નઈ દુવતા તે માંહે મુખી એક મેઘ દેવતાનું નામ તો મેઘ દેવતા ગુરુ બ્રહ્માને મનતા તદા ડાગ ગુખત ભવોભવ તે માંહે તો નરગે કોઈ નહીં ભયજાતે તારે આવાગમણ નહિ હીતા ફાઈલા કલપ સરવે સમતોલ પોંચતા હો સ્વામીજી; ફાઈલા કલપ મધે સ્વામી તમે વસુંધરા પવિત્ર જલ કરતવા હો સ્વામીજી; સરવે વીરખા પરવરતંતે મુસ્તક માંહે ગરજતા જે ચઉદ ભમણુ મુખી જલ પ્રકાસંતે તદા સરવે નીર નીસરી જાતું હતું હો સ્વામીજી, તારે સરવે જીવાજોડ મરતું કરતવા હો સ્વામીજી; તારે ચતુર ખાંધું બાજતે ભવન મધે વીંજી મુરત અવીચલ કરતવા હો સ્વામીજી, ત્યારે તમે પરાગ વડને પાંદડે વીરજી મોરારી ત્યારે તમ પાસે એક બ્રહ્મા મહેશ્વર હતા શ્રી સુરકથો વીશન. નારાયણ એક મુરત ત્રેઈ દેવતા તારે સ્વામી તમે જણા ત્રણ લોક કરતવા વાયક ઓચરંતા હો સ્વામીજી, એક કીડીકું પેઠા કરી પ્રાગ વડના પાંદડા ઉપર રાખી હો સ્વામીજી, એક કીડીકું ફરમાન કીયા હુકમ તેરેસે કીડી છલા ખોલા ચઉદ ભમણું પાણિ તેમાં સમાણુ હો સ્વામીજી, વસુંધરા પવિત્રા કરતવા હો સ્વામીજી, ફાઈલા કલપના જુગ ચાર તેની શાખા સંપૂર્ણ સમાપ્ત ભવસ્તો પુરી પ્રમાણુ હો સ્વામીજી.

—૩ જો અરજ કલપ.—

સ્વામી તમે અગતીયા ત્રતીયા અરજ કલપનું મંડાણ માંડયું હો સ્વામીજી, ત્યારે અનત અનત વનરુપિ કરતવા હો સ્વામીજી, અનત અનત ભરખ લોજન કરતવા હો સ્વામીજી, ચાર ખાણુમાંથી અનત જીવાજોડ પેઠા કરતવા હો સાંમીજી, અરજ કલપનું મંડાણ માંડતે હો સાંમીજી છમછર વસતા નામ છમછર ચઇતર ઉતરતે વઇશાખ બેસતે વઇશાખ વહી-૦)) બેસવતવારને હીને નક્ષત્ર અસવરણી દહાડે અરજ કલપ ચાખ્યો હો સ્વામીજી, અરજ કલપની ચાર જુગની શાખા ગુરુ કહે તેર કરોડ જત્રીશ લાખ વીશ હજાર જુગ પરમાણુ હો સાંમીજી, (૧) નવ કરોડ ખાવીશ લાખ ત્રીશ હજાર તે ચકર જુગ પ્રમાણે હો સાંમીજી, (૨) છ કરોડ તેવીશ લાખ વીશ હજાર બેદુ જુગ પ્રમાણે હો સાંમીજી, (૩) ત્રણ કરોડ ખાવીશ લાખ ત્રીશ હજાર તે નીલ જુગ પ્રમાણે હો સાંમીજી, (૪)

અરબ કલપ મહી જુમલે કરોડ બત્રીશ અરબ કલપની જુગ ચારની મહી જુમલે સાંમીજી, રૂપ બે હો સ્વામીજી ઉતરા (૧) હરિતક (૨) એ બે રૂપ પરવરતે હો સ્વામીજી, તારે હક્ષણ નમસ્કાર કરતવા હો સ્વામીજી, વેદ તો શામવેદ ક્રીનર કરોડ બત્રીસની સ્ત્રી પોપવંતી રહેતી એક હબાર વરસ રહેતી. અરબ કલપમાં સ્ત્રી હાન દેતી, સ્ત્રી પુરખ મહી વાચાકળ યોધાન રહેતાં તેત્રીસ હબાર વરસ બાલક ગીરભાવાસમાં રહેતું હતું. તે બાલક પાંચ વસતું ઉપજતું હતું. ત્યારે માણસ એકસો તાડ (પોતાના) ઉંચો હતો અને વિંશ તાડ માણસ પહોલો હતો. ક્રીનર કરોડ બત્રીસ જુગ ચાર મળી મજમે કરોડ બત્રીસ આવરદા હતી. તેમાં જાન તો શુભત હેતા, ભવે મુખી એક મેગ દેવતા સદા ફળતવા. ક્રીનર કરોડી બત્રીસ શુર પ્રહમાને પુજતા હો સ્વામીજી, ધર્મ વિશ વશા પાપ તો નાસત ભવોભવ. એક લાખ ને બત્રીશ હબાર તો ગીરણ (ખાનાં) હતાં, ત્યારે ધરતી તો એક વાર વાંચતા તે ત્રીશ વાર ફળ પામતા. ગઈ કુંભ બે દુધ દેતી તેં ત્રણ પચીશ પકા મજમે તે દુધ એક દેવ બરખ લોજન આહાર કરતવા હો સ્વામીજી, ત્યારે કોઈ કેને નહિ દુલતા, આવાગમજ્ઞતો નાસત ભવોભવ તે માંહે તો નરને કોઈ નહિ જાતા હો સ્વામીજી, સરવે રખીસર સત ધરમ સતપંથ આવતા હો સ્વામીજી, સરવે રખીસર દેવ પંડીત કાયા હો સ્વામીજી, લક્ષ્મી સંપુર્ણ પરવરતે હો સ્વામીજી, ક્રીનર કરોડી બત્રીસ મધે લીલ ચકર પુજતા હો સ્વામીજી, અરબ કલપ સરવે સમતોલ સરગાપુરી પહોંચતા હો સ્વામીજી, તારે ક્રીનર કરોડ બત્રીશ સ્વામીજી, અરબ કલપ મધે મોક્ષ મુગતી લબીયતે હો સ્વામી તમે વસુધરા હો સ્વામીજી. જલ કરતવા મીંદિ ગરજતા હો સ્વામી તારે ધરમંડળ મુખી પ્રકાસ જલ કરતવા હો સ્વામીજી. તારે સરવે જોષ ઝત કરતવા હો સ્વામીજી, તારે ચતુર ખાણ બાજતી હો સ્વામીજી, સરવે મૃત કરતવા ભવોભવ એક વીશનવ મુરત અવીચલ તારે પરાગ વડને પાંદડે સહેન મોસારી બાલા મુકંધ જલ મુસ્તક કરતવા હો સ્વામીજી, ત્યારે તમ પાસ એક દેવ બીરમા શુર કંથો, દેવ મહેશ્વરા કંથો. કંથો દેવ નારાયણ એક મુરત ત્રણ દેવતા હો સામી, તમે વસુધરા કરતવા ત્યારે સરવે નીર નીસરી જાતું; ત્યારે તમે વાયક યોચરતા હો સામી. તારે તમે એક ક્રીડી પરાગવડને પાંદડે રાખી હતી હો સામી; તારે તમે ક્રીડીકું હરમાન કરતા હુકમ તેરેસે ક્રીડી છલા યોદ્યા ચક્ર હમજુડ પાણી તેમાં સમાણું તારે વસુધરા લેહ કરતવા હો સામીજી, તમે વસુધરા લેહ કરતવા હો સામીજી, તમે વસ્તો સરવે પવિત્ર કરતવા સ્વામીજી, એ ત્રણ કલપ મહી મુજમે સામીજીના અવતાર પાત્ર રૂપ ૪-૩-૨ ધારજતે હો સામીજી, રેલા બાંધલા કલપ મધે રૂપ ૪ ચાર પરવરતે હો સામીજી. બીજા દ્વાદશ કલપ મધે રૂપ ૩ ત્રણ પરવરતે હો સામીજી. ત્રીજા અરબ કલપ મધે

૩૫ બે ૨ પરવરતે હો સાંભીલ; એ કલપ ત્રણ મલી જુમલે જુગ બાર ૧૨ ની ૧૨ શાખા પરાગવડને પાંકડે તમે મેલી કીડી હો સાંભીલ. તદા સંસાર મધે પાત્ર ૬ નવ પુજતાં હો સાંભીલ, ત્રણ કલપ મલી મુજમે ભગત કલપ ત્રણ મધે કોણ કોણ ઓધારયા હો સાંભીલ, બાઈલા કલપ મલી મુજમે ચાર જુગની શાખા તેમાં કરોડ નવાણું જાળ તારયા હો સાંભીલ, ફાઈલા કલપ મધે જુગ ચાર મલી મજમે છપન કરોડ મેગ તારયા હો સાંભીલ, અરબ કલપ મધે મલી મુજમે જુગ ચાર કીનર કરોડ બત્રીસ તારયા હો સાંભીલ, તે સરવે મલીને ત્રણ કલપમાં મુજમે એકસોનેસત્યાસી કરોડ દેવતા ઓધારયા હો સાંભીલ, તારે ત્રણ ટોળાં મલી મુજમે બાઈલા કલપ મુજમે ત્રણ લાખ ચોવીશ હજાર ત્રણસો તદા ગીરજુ (ખાનાં) હતાં ફાઈલા કલપ મધે જુગ ચાર મલી મુજમે એક લાખ ને વીશ હજાર તદા ગીરજુ (ખાનાં) હતાં અરબ કલપ મીલી મુજમે જુગ ચાર એક લાખ સુડતાલીસ હજાર સાતસો ગીરજુ (ખાનાં) હતાં એવા ત્રણ કલપ મલી જુગ બાર મીલી મુજમે લાખ્યા એકાકાર કરતવા હો સાંભીલ, ત્રણ કલપમાંએ દેવતા દાન દેતા, બાઈલા કલપમાંએ દેતા દાન રતન પદાર્થ હો સાંભીલ, ફાઈલા કલપ જુગ ચાર મીલી મુજમે દાન દેતા હિરા પદાર્થ પુન કરી રાખતા હો સાંભીલ, અરબ કલપ ચાર જુગ મલી મજમે દેતા દાન લાલ ચક્ર પુન કરી રાખતા હો સાંભીલ. ત્રણ કલપ મલી જુગ બાર મલી દેવ પરજામ કરતવા બાઈલા કલપ જુગ ચાર મધે સ્વામીને ઉત્તર દીશે નમસ્કાર કરતવા હો સાંભીલ ફાઈલા કલપ જુગ ચાર મધે સાંભીને પુર્વ દીશે નમસ્કાર કરતવા હો સાંભીલ, અરબ કલપ મધે જુગ ચાર મીલી સાંભીને દક્ષીણ દીશે નમસ્કાર કરતવા હો સાંભીલ, ત્રણ કલપ મધે ધરતી નીપજતી હો સાંભીલ બાઈલા કલપ મધે એકવાર વાવતા તે સહજવાર ફલ લેતા હો સાંભીલ, ફાઈલા કલપ મધે એકવાર ધરતી વાવતા તે પચાસવાર ફલ લેતા હો સાંભીલ, અરબ કલપ મધે ધરતી એકવાર વાવતા તે તેત્રીસવાર ફલ લેતા હો સાંભીલ, ત્રણ કલપ મધે કામધેન દુધ દેતી બાઈલા કલપ મધે ગઈ ચાર કુંભ દુધ દેતી તે મણ પચાસને મજમે દેતી, ફાઈલા કલપ મધે ગઈ ત્રણ કુંભ દુધ દેતી, તે મણ સાડી સાડત્રીસને મજમે દેતી, અરબ કલપમાં ગઈ દુધ દેતી કુંભ બે તે મણ ૨૫) પચીસને મજમે દેતી, ત્રણ ૩ કલપ જુગ બાર ૧૨ સુધી વાચા ફલ રહેતાં ત્રણ કલપ જુગ બારનું મંડાણ સંપૂર્ણ સમાપ્ત.

--૪ થી ખલીફા કલપ.--

પીર ઇમામશાહ હો વાચા હવે ખલીફા કલપનું મંડાણ મૂંડતે હો સાંભીલ છમછર નાચું છમછર ચાઈતર ઉતરતે વઈશાખ બેસતે નક્ષત્ર પુખ્તે ફાંકડે તમે ખલીફા કલપનું મંડાણ મૂંડતે હો સાંભીલ, તારે અનત અનત વનસ્પતી મનદ

કરતવા હો સાંમી, વનરપતી માંહેથી અનેક અનેક ભરખ લોજન પ્રકટ કરતવા હો સાંમીજી ચતુર ખાંજ માંહેથી લાખ ચોરાશી જીવાજેઠ પ્રગટ કરતવા હો સાંમીજી.

—(૧) કરતા યુગ.—

શ્રી સતગુર હો વાચા સાંમીજી અગતીયા ખલીફ કલપ માંહે જુગ ચાર પરવરતે હો સાંમીજી, તમે કરતા જુગનું મંડાજી માંડતે હો સાંમી. કલપત્રજી મંડતે હો સાંમીજી, કલપ ત્રજીમાં તમે પ્રાગવડને પાંદડે પોદતા હો સાંમીજી. કરતા જુગે ઉત્તર સ્થાન પરવરતે હો સાંમીજી, માગશર એકાદશી અગીયારસને દીને આદીતવારને ઠહાડે કરતા જુગ પરવરતે હો સાંમીજી, કરતા જુગ થાપ્યો હો સાંમીજી, નોમું છમછર નક્ષત્ર અસવરણીયે બેઠો કરતા જુગ તે રૂપ પરવરતે હો સ્વામી પરચમ રૂપ શ્રી મહ, શ્રી મજની માતા તો શંખાવતી પીતા તો પ્રેમરૂપ, ગુરૂ તો માનધાતા શક્તીતો ચંદકા દેવી સ્વસ્થાન તો હંસપુર નગરી ક્ષેત્ર તો દ્વારામતી નગરી, નરે ઠાયો દાહુવ દાહુવતો શંખાસુર પડતા ઉચરત રૂઘવેદ ઉચરત ગાવંત્રી સાત વાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરજી સુરજ મંત્ર બપ બપતા રીખી રહ્યા રીખી સ્થાપી દઈત સંધાયો જુગા જુગ સાહેબ અવતર્યા તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમો ભાઈ સાહેબજીના નામને નમો નારાયણના નામને નમો જેજી નામે આપણો જીવ છુટે જેજી રૂપે આપણો શાહા પીર હોય તે રૂપને ધ્યાયે ભાઈ તે રૂપને ધ્યાયે આપણા સાંમીજીને ધ્યાયે હો સાંમીજી, સાંમીજીના ગુખત અવતાર પરવરતે હો સાંમીજી, સાંમીજીના ગુખત અવતાર લીખતે હો સ્વામીજી, શ્રી મજના મનાયક અજમેર અગરસેન હિજીત ભરેસપત અસુર્મીત પઠીતર પડવીર વંશ શ્રી કૈરંભ. શ્રી કૈરંભની માતાતો કમળાવંતી પીતા તો પડવીર ગુરૂતો એકાદશ. શક્તી તો અલ્યા દેવી, સ્વસ્થાન મનોવર ક્ષેત્ર તો ભેસાસુર નગરી નરે ઠાયો દાહુવતો મધુકીટક પડતાં જોચરંતા રૂઘવેદ જોધરંતા ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરજી સુરજ મંત્ર બપ બપતા રૂખી રહ્યા રીખી સ્થાપી દઈત સંધાયો જુગા જુગ સાહેબ અવતર્યા તે સાહેબસે ચીંત લાવે, તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમો ભાઈ શ્રી સાહેબના નામને નમો નારાયણના નામને નમો જેજી જીવ છુટે જેજી રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ધ્યાયે ભાઈ તે રૂપને ધ્યાયે.

સ્વામીજીના ગુખત અવતાર તો પાંચ, પ્રગટ અવતાર તો એક ૧ શ્રી કૈરંભના બસરીયાત ડખીયાત, પ્રબપત, અગરસેન, કદીમ, દોચલ વંસ શ્રી વારા શ્રી વારાની માતા તો પદમાવંતી પીતાતો દોચલપુર ગુરૂતો સેભનંદ. શક્તી તો ખડકા દેવી સ્વસ્થાન તો ખગંપુર નગરી ક્ષેત્રતો માનસૈશવ નગરી નરે ઠાયો દાહુવ તો મોરદાહુવ પડતાં જોચરંતા રૂઘવેદ જોધરંતા ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર

પંદર તીથી બાર કરણ સુરજ મંત્ર બપ જપતાં રખી રહ્યા રીખી થાપી દહત સંધારયા તે જુગાબુગ સાહેબ અવતાર તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વધે ને પાપ ખેડે થાય નમો બાઈ સાહેબજીના નામને નમો બાઈ નારાયણના નામને જેણે નામે જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોવે તે રૂપને ધ્યાયે બાઈ તે રૂપને ધ્યાયે.

શુભત અવતાર તો છ પરવરતે હો સાંમીજી, પાત્ર અવતાર તો એક શ્રી નરસીંહ શુભત અવતાર તો લખતંગ હો સ્વામીજી, શ્રી વારાના કેશવ ખત્રી-વસ અસવ ઉનસ ખલીફત ગોતમ અંત હરીતક વંસ શ્રી નરસીંહ શ્રી નર-સીંહની માતાતો કમળાવંતી પીતા તો હરીતક શુર તો અમરતેજ શક્તા તો સમ-ધ્યા દેવિ સ્થાનતો સુલસ્થાન નગરી ક્ષેત્રતો કારમીર નગરી નરે દાયો દાણુવ ત્યાં હરણુકંસ પડતાં ઉચરત રૂગવેદ ઉધરત ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બારકરણ સુરજ મંત્ર બપ જપતાં રખી રહ્યા, રખી થાપી દહત સંધારયા તે જુગાબુગ સાહેબ અવતારયા તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વધે ને પાપ ખેડે થાય, નમો બાઈ સાહેબજીના નામને નમો, નારાયણના નામને નમો, જેણે જીવ છુટે, જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય, તે રૂપને ધ્યાયે, બાઈ તે રૂપને ધ્યાયે. કરતા જુગ માંહે સાંમીજીના પાત્ર અવતાર ચાર, શ્રી મહા, શ્રી કોરબ, શ્રી વારા, શ્રી નરસંગ કરતા જુગમાંએ શુભત બપ જપતાં, ચાર હો સ્વામી શુર બ્રહ્મા વેદ તો રૂગવેદ બાંખયતા તે સરવે શીશ કરતબા હો સાંમીજી, તદા ગીરજી (ખાનાં) તો બસોંસીતેર ને પાંચ પરવરતે હો સાંમીજી, અને ફેરા તો પાંત્રીશ માનખા જનમ ભોગવતા હો સાંમીજી, રાજ પેલાજ શુરનર હેમપુરી નગરી માંધ દેવ બોલ્યા ખાણુ ચાર દરશન એક દિયતે ફાનતો કુંજર એકનું સુલ આપતા ફાન હેતા વરતતો એકાદશી આતવારી અખંડ કરતવા હો સાંમીજી, તે જીવ અવગતીયા નહિ હોતા હો સાંમીજી, સાયનાતો સનોનામ કરતા હો સાંમીજી. પ્રણામ તેને રીખીસર સદાનાં રૂણ લક્ષીયતા હો સાંમીજી, ત્યારે સ્ત્રી વરસ સાડા ચઉઠ (૧૪૧) માસ એક (૧) દીન વીશ (૨૦) સુધી પોપવંતી રહેતી. ફીરતા જુગમાં સ્ત્રી ફાન હેતી, સ્ત્રી પુરૂષ વડે સામાન ઓધાન રહેતું, ત્યારે આઠસો તેત્રીસ વરસ માસ ચાર બાલક ગીરભાવાસે રહેતું, તદા એક લાખ વરસ આવરકા ભોગવતું, તાડ એકવીશ માણસ ઉચું હતું. તાડ પાંચ માણસ પોહકું હતું, ત્યારે ડાગતો જગનું હેતા તદા લોક તો અસત નહિ બોલતા હો સાંમી. તદાસાડા ઓગણીસ વસા સત ધરમના હતા હો સાંમી. અરધા વસો પાપનો હતો હો સાંમી, ત્યારે કરોડ પંદર નીમધારી તેમાં કરોડ પાંચ આવા-ગમણ પડ્યા હો સાંમીજી, કરોડી પાંચ તો અમર દોજકે ગયા હો સાંમીજી, પાંચ કરોડીયું તો સુખ હુવા હો સ્વામી, તે સતી લોક અમરાપુરી પોચંતા હો

સ્વામી, ધરતી એકવાર વાવંતા તે પુરુષ એકવીશવાર ફળ લેતા, ત્યારે ગઉતો કુંભ (બડા) ૪ દુધ દેતી તે મધ્ય પાંચને મજમે દેતી તે રીખીસર ભરખ આહાર ભોજન કરતા હો સાંમીજી, તે મધે દુઃખી કોઇ ન હોતા હો સાંમીજી, લક્ષ્મી તો સંપુર્ણ કોઈ કેને નવ દુવતા.

ફાગણ સુદી ૧૫) મંજળને ફઠાડે જ્યાં થંભમાંથી નરસંગ રૂપે પ્રગટયા હો સાંમીજી; ત્યારે હરણકુંસ દઇતને તમે માર્યો, અને ભગત પેલાજ તાર્યો ગુરૂ પ્રક્રમા સાથે પાંચ કરોડીયેસે રાજ પહેલાજ મોક્ષ મુગતી લખીયતે હો સાંમીજી, સત્તર લાખ અઠાવીસ હજાર (૧૭,૨૮,૦૦૦) કરતા જુગનું પ્રમાણ હુવા હો સાંમીજી.

સાતવાર સતાવિશ નક્ષત્ર; પંદર તીથી, બાર કરણ, સુરજ મંત્ર બપ બપંતા રખી રહ્યા, રીખી ચાપી દઈત સંધારયા તે જુગાજુગ સાહેબ અવતર્યો, તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે યાય; નમે ભાઈ સાહેબજીના નામને નમે જેણે જીવ છુટે; જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ખીયાવીયે, ભાઈ તે રૂપને ધિયાવીયે—કરતા જુગ પુરો,

—૨ જો ત્રેતા યુગ.—

ત્રેતા જુગનું મંડાણ માંડતે હો સાંમીજી, છમછર માંહે સુદ અનઘ ઘઉંહસ ભોમે મંગલવારને ફઠાડે નક્ષત્ર પુખીયાને ફઠાડે ત્રેતા જુગ ચાપ્યો હો સાંમીજી, ત્યારે ત્રેતા જુગ માંહે ગુણત અવતાર સાંમીજીના પરવરતે હો સાંમીજી, મનાયેક કઠિયક રેપક કેશવદણ કેશવરૂપ, વંશ શ્રી વાયમજી. શ્રી વાયમજીની માતા તો લીલાવંતી, પીતા તો કેશવરૂપ, ગુર તો બૃહસ્પતિ, શક્તિ તો કૌયલાદેવી, સ્વસ્થાન તો વજ્રવલી જુનાગઢ, ક્ષેત્ર તો કૌયલાપુર પાટણ નરે ઠાર્યો, કાણુવ તે બળરાજ આપ્યો ખીયાજ ઉચરંતા જુજરવેઢ ઉધરત ગાવંત્રી, સાત વાર સતાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તીથી, બાર કરણ, સુરજ મંત્ર બપ બપંતા રખી રહ્યા. રખી ચાપી દઈત સંધાર્યા એ સાહેબ જુગાજુગ અવતર તો સાહેબજી ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે યાય નમે ભાઈ સાહેબજીના નામને નમે જેણે જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ખીયાઈયે ભાઈ તે રૂપને ખીયાઈયે.

ગુણત અવતાર તો ચાર પ્રગટ અવતાર તો એક શ્રી વાયમજી શ્રી વાયમજીના માનધાતા પૃથ્વી જઈસરીન જવલગજી વસે શ્રી હરસીરામ, શ્રી હરસીરામની માતા તો રેણુકાવતી, પીતા તો જવલગજી, ગુર તો આકાશજી, શક્તિ તો તુલસીબાની, સ્વસ્થાન તો ભોજપુર નગરી, ક્ષેત્ર તો પીરાણું પાટણ નરે ઠાર્યો કાણુવ તો શેઆમજીન પડતાં ઉચરંતા જુજરવેઢ ઉધરત ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તીથી, બાર કરણ; સુરજ મંત્ર બપ બપંતા રખી રહ્યા, રખી ચાપી દઈત સંધારયા, તે સાહેબ જુગાજુગ અવતર તો સાહેબજી ચીંત લાવે

તેનાં ધરમ વધે ને પાપ યેહે થાય. નમો ભાઈ એ સાહેબનું નામને નમો ભાઈ નારાયણના નામને નમો જેણે નામે આપણો છવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ધીયાધયે. ભાઈ તે રૂપને ધીયાધયે.

ભાઈ શુભત અવતાર તો છ પ્રગટ અવતાર તો એક શ્રી કૃત્સીરામ શ્રી કૃત્સીરામના રૂગ નુગ જુલુયાત કુલ અલીક અજેપાલ, જસરત વંશ શ્રી રામ, શ્રી રામની માતા તો કૃત્સાધ્યાવંતી, પીતા તો રાજ કશરથ, શુર તો લક્ષમણ કુંવર, શક્તિ તો સીતા સતી, સ્વસ્થાન તો અજેધાપુરી નગરી, ક્ષેત્ર તો લંકાપુરિ નગરી, નરે કારેઓ કાણુવ કશ સુસ્તકનો રાવણ પડતાં ઉચરતા જુજરવેઠ ઓધરતા ગાવંત્રી. સાત વાર, સાતવીશ નક્ષત્ર, પંદર તીથી, બાર કરણ, સુરજ મંત્ર જાપ જપંતા રખી રહ્યા, રખી થાપી વ્રત સંધાયો, જુગાજુગ અવતાર તે આહેબસે ચીત લાવે તેના ધરમ વધે ને પાપ યેહે થાય નમો ભાઈ સાહેબના નામને, જેણે છવ છુટે, જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય તે રૂપને ધીયાધયે. ત્રેતા જુગ મધે પાત્ર ત્રણ વાયમણ, કૃત્સીરામ, શ્રી રામ. ત્રેતા જુગ મધે ભગત જાપ જપંતા, તારે શુર તો વીજેસઠણ, વેહતો જુજરવેઠ, ભગત તો રાજ હરિશ્ચંદ્ર, કશરથ તો એક કૃત્સો પચીશ માનખા તણા શુરનર બોલ્યા, બગપુરિ નગરી માંહે વેઠ બોલ્યા ભાખંતે પ્રમાણ કરતવા ખાણુ તો ચાર નામ કાન તો અચ્છાન આપતા હેતા, કાન તો રૂપાનું હેતા, તત તો ચઉકશી સોમવારી અખંડ કરતા, પ્રમાણ તે દેવ અવગતિયા નહિ હોતા, દેવની કાયા તો નુરની તે દેવ નુર કરતવા હો. સાંભોણ, તેનાં રખીસર ક્ષણ લલીયંતા હો સાંભોણ, ત્રેતા જુગમાં શ્રી પુરૂષ નજરા નજરે મળતાં તે દીન ઓધાન રહેતું, ત્યારે વરસ ૧ ને માસ ચાર તે સી પોપવંતી રહેતી ત્યારે વરસ ૩૦ ને માસ ૪ બાલક ગીરભાસ્થાન રહેતું ત્યારે કશ હબર વરસની આવરકા હતી. ત્યારે માણસ ચઉક તાઢ ઉંચુ હતું, સાડા ત્રણ તાઢ માણસ પોહળું હતું. ધરતી એકવાર વાવંતા ત્યારે ચઉકવાર ફલ લલીયંતા, ગઈ કુંભ ત્રણ દુધ હેતી તે મણ ચાર ને મજમે' હેતી તે દુધ એક દેવ ભરખ લોજન આહાર કરતવા, ત્યારે મેહની દુઃખી ન કરતવા ત્યારે ગીરણ (ખાનાં) તો સીતેરને પચાસ પરવરતે હો સાંભોણ, ચઉતર સુદિ નોમને ફહાડે રાજ હરિશ્ચંદ્ર, તારા રાણી કુંવર રોહીલાસ તે સતસું વેચાણા હો સાંભોણ, કાશી નગરીમાં વિશ્વામિત્રને હાથે હો સાંભોણ, તારે દાગતો વનનો હેતા તહા લોક તો અસત નહિ બોલતા, તહા ધરમ વેસુવા પનર પાપ વેસુઆ પાંચ તહા નીમધારી તો કરોડીયું એકવીશ તે માંહે સાત કરોડીયું તો આવાગવણમાં પડયા; સાત કરોડીયું તો દોજકે ગયા, સાત કરોડીયું તો રાજ હરિશ્ચંદ્ર શુર વીજેસઠણ સાથે ગયા હો સાંભોણ, આસુ સુઠ કશમને શનીવારે તે વારે રામે રાવણ માર્યો આશો શુઠ એકાદશને વાર દીતવાને ફહાડે સકરાંતને દીને રાજ હરિશ્ચંદ્ર

બરણ બહુ હો સાંભી, તે સતગુર પ્રહમા વીજેસઠણને વાયકે ચાલ્યા હો સાંભીલ, તે મોક્ષ મુગત લહેતા હો સાંભીલ, બાર લાખને છત્રું હબર ત્રેતાબુગનું પરમાણુ હો સાંભીલ. પુરી પુરણ બવરતો હો સાંભીલ.

—૩ ને દુઆપુર યુગ—

સ્વામી દુઆપુર બુગનું મંડાણ માંડતે હો સાંભીલ, છમછર વેળાથી નામ છમછર માહાધ સરવધ અમાસ સોમવારી નક્ષત્ર કીરતકાને ઢહાટે દુતીઆ પુરો બુગ થપ્યો માંડ્યો હો સાંભીલ; દુઆપુર બુગ મધે તમે ગુખત અવતાર પરવરતે હો સાંભીલ.

શ્રી રામના પદમ જશવઠણ વીરપાળ વાસુદેવ વંશ શ્રી કરશનજી કાન, શ્રી કાનની માતા તો દેવકીજી, પીતા તો વાસુદેવ, ગુર તો વીદુરવ્યાસ, શક્તિ તો રાણિ રૂપમણી, સ્વસ્થાનતો ગોકુલપુરી નગરી, ક્ષેત્રતો મથુરાપુરી નગરી, નરે ઠાયો દાણુવ તે કંસાશુર પડતા ઓચરતાં સામવેદ ઓધરતાં ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરણ સુરજ મંત્ર જપ જપતા રખી રહ્યા, રીખી રધાપી ઈર્ષત સંધાયો તે સાહેબ બુગાબુગ અવતાર તે સાહેબશું ચીત લાવે તેનાં ધરમ વાધે ને પાપ જેહે થાય નમો ભાઈ સાહેબના નામને નમો ભાઈ નારાયણના નામને નમો જેણે નમે આપણો જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહા પીર હોય તે રૂપને ધીયાધયે ભાઈ તે રૂપને ધીયાધયે.

ગુખત અવતાર તો પાંચ પ્રગટ અવતાર તો એક શ્રી કાન શ્રી કાનના પરીક્ષત જનમેજી સેશાનંદ સતાનંદ વીણુવછરાજ વંશ શ્રી બુદ્ધ શ્રી બુધની માતા તો કરણાવંતી, પીતા તો વીણુવછરાજ, ગુર તો હંસરાજ, શક્તિ તો હીરસા-દેવી, સ્વસ્થાન તો ઉજેલપુર નગરી ક્ષેત્ર તો કુરૂક્ષેત્ર દીલ્લી નરે ઠાયો દાણુવ તે રમતવત દુરભેધન પડતાં ઉચરતાં સામવેદ ઓધરતાં ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરણ સુરજ મંત્ર જપ જપતા રખી રહ્યા, રખી થાપી દાણુવ સંધાયો તે બુગાબુગ સાહેબ અવતાર તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ જેહે થાય નમો ભાઈ સાહેબના નામને નમો જેણે જીવ છુટે જેણે રૂપે શાહા પીર હોય તે રૂપને ધ્યાધયે ભાઈ તે રૂપને ધ્યાધયે.

ગુખત અવતાર તો પાંચ પ્રગટ અવતાર તો એક પરવરતે શ્રી બુધ હો સાંભી, દુવાપર બુગ માંહે તો ભગત રાબ બુજેસઠળ જપ તો ગુરતો વેદુર વ્યાસ વેદતો સાંમવેદ ભગત તો રાબ બુજેસઠળ પાંચ પાંડવ ભાંખ્યા કરોડ કરતવા હો સાંભીલ, કરશનતો એક ફેરા તો સોળ માનખા દેઈ તણા ગુરનર સાંમપુરિ નગરીમાં દેવ બોલ્યા નીમ, કાનતો ત્રાંખાકાન હેતા વૃત તો અખંડ અમાસ સોમવારી કરતા હો સાંભીલ, જીવ અવગતીયા નઈ હોતા હો સાંભીલ, ત્યારે સાધના તો

સહાણ કરેતવા હો સાંમીણ, તારે પરણામ તો દેવને કરતા હો સાંમીણ, તે શાહાના રખીસર ફલ પ્રાપ્તી લભતા હો સાંમીણ.

દુવાપર ભુગમાં સ્ત્રી દાન દેતી ઇચ્છા પુરખ તથે હાથોહાથ યોધાન રહેતાં સ્ત્રી માસ એક દીન વીસ સુધી પોપવંતી રહેતી વરસ આઠને માસ ચાર દીન ત્રણ બાલક ગીરભાવસે રહેતું તદાંધં એક હજાર વરસની આવરદા ભોગવતું સાત તાડ માણસ ઉંચું હતું. તાડ બે માણસ પોહણું હતું ત્યારે ધરતી એકવાર વાવતા તે સાતવાર ફલ લેતા, ત્યારે ગઉ કુંભ બે દુધ દેતી તે મણુ અઢાધને મજમે' દેતી તે દુધ ઇ દેવ ભરખ ભોજન આહાર કરતવા હો સાંમીણ, તારે તે કોઈ કેને દુવતા નહી અસત બોલતા નઈ મેથ દુખી નઈ કરતવા ત્યારે લક્ષ્મી તો સંપુર્ણ ત્યારે ગીરણુ (ખાના) નો ૭૦૨૫ સાત હજારને પચીસ પરવરતે હો સાંમીણ, દાગતો અગન દાગ દેતા આવાગમણતો જીવને પડતાં તદા ધરમ તો વસુઆ દશ અને પાપતો વસા દસ નીમધારીનો કરોડી સતાવીશ ૨૭ તેમાંથી કરોડી નઉતો આવાગમણમાં પડયા કરોડી નઉતો દોજકમાં ગયા કરોડી નઉતો રાજ ભુજેસઠળ સાથે દરગે ગયા હો સાંમીણ, રાજ ભુજેસઠળતો હેમાળે સ્ત્રીયા હો સાંમીણ, સતી જીવતો અમરાપુરી લભતે હો સાંમીણ, આઠ લાખ ને ચોવીશ હજાર ૮૨૪૦૦૦ દુવાપુર ભુગનું પ્રમાણ હો સાંમીણ, ભુગ દુવાપર પુરે સમામ ભવન્ત હો સાંમીણ.

—(૪) થો કળયુગ.—

પીર ઇમામશાહા હો વાચા આજતો ચતુર કલપનું મંડાણ માડયું હો સાંમીણ, હમછર નામ વધશાક સુદી બીજ શુકરવારિ યુગ નક્ષત્રને કહાડે કલભુગ થાયો હો સાંમીણ, કળભુગ મધે સ્વામીના શુભત અવતાર પરવરતે હો સાંમીણ, શીશ સામ સલામ મલકાન ઇસલામ હાફેન સામમુનસાફાન અદનાન માએદ નીતર સુદર એલીયાસ સુદરખ બુજેને કનાને નજર માલેક ફકર ગાલેબ હુએ કએબ મુરીયે કલાબ કુચીયે અબદલસુનાફ અબુહાસમ અબદુલ-મુતલબ અબુતાલવલી વંશ શ્રી શાહ મઉલા મુસ્તન્નઅલી દશમે અવતાર નીકલંકી પાત્ર શ્રી શાહ મઉલા મુસ્તન્નઅલી શ્રી શાહ મઉલા મુસ્તન્નઅલીની માતાતો હજરત બીબી જલેખાં પીતાતો હાસમે અબુતાલબવલી શુરતો હજરત નબી માહમદ મુસ્તફા રસુલ સલેલાઅલેહિવસ્લમ શક્તી તો હજરત બીબી શાતમન જનતખાતુન એહશં સ્વસ્થાનતો દેલમહેસ કહેકપુરી નગરી ક્ષેત્ર તો દુર મુલસ્થાન સીતપુરી કુવારકા નગરી નર ડારશે કાણુવ તે ઉપચાચારી કાલીંગા પડતાં ઉચરત અધરવેદ યોધરત ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી બાર કરણ સુરજ મંત્ર લખ જપતા રીખી રહયા રીખી ચાપી કઇત સંગારશે,

તે સાહેબ જુગાજુગ અવતાર તે સાહેબશું ચીંત લાવે તેનાં ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમો બાઈ સાહેબજીના નામને નમો, જેણે જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહો પીર હોય તે રૂપને ધ્યાયે બાઈ તે રૂપને ધ્યાયે.

(૧) શાહ મુત્તિઅબ્દી.	(૧૬) સૈયદ હાદી.
(૨) હમામ હશન.	(૧૭) સૈયદ સલાહદીન.
(૩) હમામ હુસેન.	(૧૮) સૈયદ ફાજલશાહ.
(૪) હમામ અમજુલ આબેદીન.	(૧૯) સૈયદ હાસમશાહ.
(૫) હમામ મહમદ બાકર.	(૨૦) સૈયદ મહમદશાહ.
(૬) હમામ બાકર સાદિક.	(૨૧) સૈયદ અહમદશાહ.
(૭) હમામ હશિમાઈ.	(૨૨) સૈયદ નાશીરશાહ.
(૮) હમામ મુરસદગાર.	(૨૩) સૈયદ મુસા એક શાહ.
(૯) સૈયદ હરમાઈ સહાની.	(૨૪) સૈયદ માહાબુ.
(૧૦) સૈયદ મુરમહમદ.	(૨૫) સૈયદ મુસ્તગ.
(૧૧) સૈયદ હમામીદીન.	(૨૬) સૈયદ મહિયોદીન.
(૧૨) સૈયદ મુસાફરદીન.	(૨૭) સૈયદ મોમીનશાહ.
(૧૩) સૈયદ જમાલદીન.	(૨૮) સૈયદ ખાલકશાહ.
(૧૪) સૈયદ સાદિકદીન.	(૨૯) સૈયદ નીઝારશાહ.
(૧૫) સૈયદ મહેરદીન.	(૩૦) સૈયદ હસલામશાહ.

શ્રી હસલામશાહની માતાતો ખલીશ, પીતાતો કાસમશાહો ગુરતો પીર સહરદીન શકેતીતો ખીખી ફાતમત સ્વસ્થાનતો દેલમ દેશ કેકપુરી નગરી ક્ષેત્ર તો જુહીપ મુલસ્તાન શહેર ચીજુબ નગરી નર ડારે દાજુવતો ઉડ્યાચારી કાલીંગો પકતાં ઉચરતા અચરવેઠ ઓધરતા ગાવંત્રી સાતવાર સતાવીશ નક્ષત્ર પંદર તીથી ખાર કરજી સુરજ મંત્ર બપ જપતા રખી રહ્યા રીખી થાપી દર્પત સંવારયા તે સાહેબ જુગાજુગ અવતાર તે સાહેબસે ચીંત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેડે થાય નમો બાઈ શ્રી સાહેબના નામને નમો જેણે નમે આપણો જીવ છુટે જેણે રૂપે આપણો શાહો પીર હોય તે રૂપને ધ્યાયે બાઈ તે રૂપને ધ્યાયે.

ગુપ્ત અવતાર તો પરવરતે પ્રગટ અવતાર તો એક શ્રી હસલામ શાહો કલજુગ સાથે વેદ તો અચરવેઠ ભગત તો ગુરનરને ગીનાને ચાલ્યા તે પીર સહરદીન પોતા વસ્ત કરતા પીર હસનશાહને વર આપ્યો અનત કરોડીના વર આપ્યા સાંમીજીના ગીનાને ચાલતા તે ભગત ઓધરતા હો સાંમીજી, હવે સત ધરમને વસો તો અરધો અને પાપ વસા તો સાહાઓગણિશ નીમ ખારી છત્રીશ કરોડીયું તેમાં ઓવિશ કરોડીયું તો દોજકે અધારે દોજકે ગયા કરોડીયું ખાર પીર સહરદીન સાથે દરગે ગયા સતિ જીવતો બંહેસ્તે ગયાં કલજુગ મધે દરશનતો એક ધ્યાવંતા તે સાત બાખ્યા કુરાન કરતવા ગુરનર જુહીપે વેઠ બિદ્યા.

કળજીગ માંહે નીમધારી કામતો અળવતું મુલ હેતા તે દાન સંહજ પરવરત'તે પડવા ભેસપતવાર ભગત અરધો આહાર કરતવા બીજ શુકરવારી અરધો આહાર કરતવા ભગત બાર પહોરનો અખંડ ઉબગરો રહેતા એવી રીતે બીજ શુકરવારી રહેતા હો સાંભીજી, તે જીવ અવગતીયા નહી થાતા હો સાંભીજી તે જીવ બેહેસ્તી થાતા હો સાંભીજી, શાહાનું નામ તો હંધજ'દા શાહાનું પરનામ તો કાયમ પાયા બપ તો પીર હસનશાહાનું નામ તો ઇનશાહ ઇનાયત રખીસર ફલ પ્રમાણ લખ'તા હો સાંભીજી, પીર ઇમામશાહા હો વાચા મુલક ચોવીશ પીર સમશ દરવેશી પરતક વેશે બોધા હો સાંભીજી, ચોવીશ મુલક મધે સાત લાખ ને પચાશ ગીરાણુ (ખાંના) પરવરત'તે હો સાંભી આજ કલજીગ મધે જ'પુદીપ સતગુર ઉચ મુલસ્થાન સરેવા કરતા હો સાંભીજી, આજ કલજીગમાં સ્રી દાન દેતી સ્રી પુરખ મઝી મીથુન કામ ઓધાન રહેતાં સ્રી દિન પાંચ પોપવંતી રહેતી, બાળક દશ માસ ગીરભાવાશે રહેતું કળજીગમાં આવરદા વરસ ૧૦૦ સો પણ અલપ ભોગવે તાઠ (હાથ) ડા (સાઠાગણ) માણસ ઉંચો હશે તાઠ (હાથ) એક (૧) માણસ પોહલો હશે કલજીગમાં ધરતી એકવાર વાવતે તો એકવાર ફલ લખ'તે ગઈ એક કુ'ભ દુધ દેતી તે મણુ ૧૧ સવાને મજમે' દેતી તે દુધ કઃફર એક ભરખ ભોજન આહાર કરતવા હો સાંભીજી, દુવાપુર ઉતરતે કલજીગ બેસતે તારે ગાય કામધેન તથા જમણને શ્રાપયો હો સાંભીજી, કલજીગમાં ફેરા આઠ માનખા દેહી તણા ઢાગ તો ભોગઢાગ આવાગમણ નઈ આવતા હવે કલજીગમાં નહી પાંચમે જીગ નહિ અગીયારમે અવતાર હવે સંધ પોતી જીગ ચારની જેજે ગુર શોહોદેવને ઓલખ્યા તે જીવ અમરાપુરી પાંચતા હો સાંભીજી, જેજે ગુર શોહોદેવ નહી પ્રમાણ્યા અવતાર પાત્ર ન ઓલખ્યા તે જીવ અંધારે દોજડે ગયા. સતગુર વાચા હો સ્વામીજી, કલજીગમાં જે ગુરનરથી બુલ્યા તે જીવ ભયોભવ ડુબતે મુગતી નહી લખતે હો સાંભીજી.

ઇ જીગ ચાર મઝી મજમે તેતાલીસ લાખ ને વીશહજાર વરસ જીગનું બંધાણ હો ચાર જીગના વરસ તો એટલા ગુર ધ્રુવમા લખચોરામી એધાણ નીશાની તે માંહે સુઆ તેને બહુ મરણ, જીવ્યા તેને બધા લાભ અનત કરોડી અનત જીગ છોડાવે પુરખ માહોદેવ દાણુવ ગીરાણુ વાસ ઇ ચાર જીગમાં મઝી ગુર એક તેના રૂપ ચાર કરતા જીગમાં ગુર ધ્રુવમા પાંચ કરોડીના વર દીધા હો સાંભીજી, ત્રેતા જીગમાં ઇ તો વજસઠલ સાત કરોડના વર દીધા હો સાંભીજી, દુવાપર જીગમાં ગુર વેદુરબ્યાસ નવ કરોડીના વર દીધા હો સાંભીજી, આ કલજીગ મધે પીર સદરદીન કરોડી બ.રેથું સીધા હો સાંભીજી, બાર કરોડીના વર દીધા હો સાંભીજી, કલજીગ મધે સીતેર સહે સો હુશેની ઇ પરવરત'તે હો સાંભીજી, ઇ જીગ ચારમાં મીલી ચાર વેદ કરતા જીગમાં રંગવેદ પરવરત'તે હો

સાંભીજી, તેના જુગમાંહે જુગરવેદ પરવરતે હો સાંભીજી, દુવાપુર જુગમધે શામવેદ પરવરતે હો સાંભીજી, આજ કળજુગ મધે અથરવેદ પરવરતે હો સાંભીજી, ઈ ચાર જુગ મીઝી મુજમે શ્રી નારાયણ દેવ એક તેના અવતાર પાત્ર એક તેના રૂપ આઠ હો સાંભીજી. સોહી નર

(૩૧) સૈયદ સલાઓદીન.

(૩૫) સૈયદ સદરોદીન.

(૩૨) સૈયદ શરમસદીન.

(૩૬) સૈયદ કબીરોદીન.

(૩૩) સૈયદ નસીરદીન.

(૩૭) સૈયદ શ્રી સતગોર પાત્ર

(૩૪) સૈયદ સાદોદીન.

બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહ.

(૩૮) આદ્ય વિષ્ણુ નિરંજન નરગદી મહામહાશાહ
હક લાએલાહા ઇલિલાહો મહમદુર રસુલિલાહે.

સાત વાર સત્તાવિશ નક્ષત્ર પંદર તીથી, ખાર કરણ, પીરશાહા બપ જપતે રીખી રહ્યા. રીખી થાપી ઇંદત સંધારે તે સાહેબ જુગાજુગ અવતર્યા, દેવ મોસરી તે સાહેબસે ચીત લાવે તેના ધરમ વાધે ને પાપ ખેલે થાય; નમો ભાઈ સાહેબજીના નામને નમો જેણે જીવ છુટે; જેણે રૂપે આપણો શાહાપીર હોય તે રૂપને ધીવાવીયે, ભાઈ તે રૂપને ધિવાવીયે.

પીર ઈમામશાહા બોલ્યા અસત વાણી જે કોઈ સાંભળે મુજ ગાવંત્રી કલપની વાત તેને અમરાપુરી લખીયતે હો સાંભીજી. તે એકોતેર માઈના એકોતેર આપનાં લઈને જીવ વઈકુઠ વાસો પામશે. ગાવંત્રી સાંભલે ને જે કોઈ ધરમ પુજી જુગા કરાવે તે રૂપ પ્રાપ્ત હોવે હો સાંભીજી પીર ઈમામશાહા બોલ્યા અસત વાણી હક લાએલાહા ઇલિલાહો મહમદુર રસુલિલાહે.

આ સિવાય સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિના સળાંધમાં સૈયદ ઈમામશાહ “ મુળખંદ ” નામનો બીજો ગ્રંથ પણ લખી ગયા છે, અને તેના સારરૂપ “ નકલકી ગીતા ” નામની એક બીજી લેખકી પણ લખેલી છે. જેમાં કિંદુ તિરોનાના જ્યોતિષ ગ્રંથ ઉપરથી થોડા ફેરફારો કરી સૃષ્ટિની રચના બતાવેલી છે. પ્રથમ જુગાવંદે ઇંદુકરમાં રીજી ઉપાવી તેમાંથી એક ઇંદુ બનાવી સૃષ્ટિ પેદા કરી હતી તેનો જુલાશો છે, તથા મેરૂ પવ તનું વર્ણન, તેની ઉંચાઈ તથા વિસ્તાર અને જોના ચાંદી વિગેરે ધાતુઓનું વર્ણન તથા સાત પાતાળના નામો, તેના રાજકર્તાઓ તેની પ્રજા, તથા બાંજુદીપ વિગેરેનું વર્ણન આપેલું છે. તે ઉપરાંત ભગવાનના વેરાટ રૂપનું વર્ણન, તથા તેનાં આઠ નામો તથા સ્વર્ગ, પાતાળ, નવખંડ, સાત દીપ તેની ખાણો અને તેમાંથી નીકળતી ધાતુઓ, સંપુદ્રો,

પર્વતો, દિશા, ખુણા. નદીઓ વિગેરેનું વિસ્તારથી વર્ણન બતાવેલું છે. પૃથ્વી પરના ચોવીસ દેશો તથા નવસોનવાણું નદીઓ વિગેરેનો પણ વિસ્તારથી ઉલ્લેખ કરેલો છે. ખરું જોતાં એ બધી બાબતો અસંબધ તથા ન માન્યમાં આવે એવી છે. પરંતુ તેના કરતાં પણ અગત્યની બાબતો સતપથને લગતી છે તથા ગુફાની માલમ પડવાથી બાચક વર્ગની બાલુ માટે નકલકી ગીતામાંથી લઈ અત્રે રજુ કરી છે.

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા મુણો હો સામી મુનીવર પુષ્ટે સતગુરુ ભરમા સમા તોલ કૈણુ તે લેહ કથો હો સામી શ્રીજનહારજન, શ્રી નારાયણ હો વાચા મુણો હો સતગુરુ, મુણો હો મુનીવરો, ગુરુ સમા તોલ નહીં ધરતી, નહીં આકાસ, ગુરુ સમા તોલ નહીં ચાંદો નહીં સુરજ, ગુરુ સમા તોલ નહીં પવન, નહીં પાણી, ગુરુ સમા તોલ નહીં રાત, નહીં દીવસ, ગુરુ સમા તોલ નહીં ખટ ફરસન, ગુરુ સમા તોલ નહીં ત્રેઈ લોક, ગુરુ સમા તોલ નહીં વેહ નહીં શાસ્ત્ર, ગુરુ સમા તોલ નહીં વેહ નહીં ભાષેઆ, ગુરુ સમા તોલ નહીં ભેગ નહીં ભુગતી, ગુરુ સમા તોલ નહીં રાગ નહીં ભાષેઆ, ગુરુથી પાછાએ અમર પદ મુગતી, તે મુણો હો મુનીવારે, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા ચરથમ અવતાર પાત્ર અને ખીજો સતગુરુ ભરમા તે વિના જે કૌઈ ગુરુ કહાવે તે બંધ નરજે પોહાચે, તે ભુગાભુગ અહુંકાર મધે આહ રૂપી બવે ભરમા, વીસન અવતાર રૂપી, તથા દેવ મહેસરં એક મુરતત્રન દેવ કરતવં, સચરાચરૂ.

સીરી નારાયણ હો વાચા, આદીતવારે સરજતે આઠ દીસા, અને સોમવારે સરજતે સાત શાહેર, અને મંગલવારે સરજતે અસટ કુડ પરખત, અને બુધવારે સરજતે તારા મંડણુ, અને લેસતપતવારે સરજતે, નવાણું કરોડી જખ છપન કરોડી ભેગ માડા, કીનર કરોડ બત્રીસ, તેત્રીસ કરોડ દેવતા અને શુકરવારે સરજતે ચાર ખાણુ, ચાર વાણુ, ચોરાસી લાખ છવા જોડ, અને ચાંદો સુરજ અને પવન પાણી મુણો હો મુનીવરો.

ખેત્ર ચાર, તીરથ ચાર, કલપ ચાર, ભુગ ચાર, વેહ ચાર, ઢાગ ચાર, ગુરુ ચાર, મુખી ચાર, જપ ચાર, ઘટ ચાર, પાટ ચાર, વરત ચાર, દીસા ચાર, ખુણા ચાર, રૂપ ચાર, દાન ચાર, સાઈના ચાર, માહોદેવ ચાર તખત ચાર, પુરીઈ ચાર એવીઈ બાવીસ વાત કથો હો સામી સીરીજનહારજન.

સીરી નારાયણ હો વાચા મુણો હો સતગુરુ, બાવીસ વાત. કલપ ચાર, જાએલા, કાયલા, અરબ, ખલીફા. (૧) ભુગ ચાર કીરતા, ત્રેતા, દ્વાપુર, કલભુગ. (૨) વેહ ચાર રૂપવેહ, ભુજરવેહ, શામવેહ, અધરવેહ. (૩) ઢાગ ચાર વન ઢાગ, જલ ઢાગ, અગન ઢાગ લોમ ઢાગ, (૪) ગુરુ ચાર ગુરુ ભરમા, ગુરુવીજેશઠુ વીધાસ, ગુરુ વીહર વીધાસ, ગુરુ નખી મહમદ મુસતફા સલ્લલાહેઅલેહીવસલમ

(૫) મુખી ચાર પહેલાજ, હરીચંદ્ર, જીજ્ઞેશકલ, પીર સદરદીન.
 (૬) બપ ચાર કરતાજી મોંહે સીરી નરશીનો બપ, ત્રેતા જીગ મોંહે સીરી
 રામચંદ્રજીનો બપ. દુવાપુર જીગ મોંહે સીરી જીધનો બપ, આજ કલજીગ
 મોંહે સીરી નકલંકનો બપ (૭) ઘટ ચાર, સોનાનો ઘટ, રૂપાનો ઘટ, ત્રાખાનો
 ઘટ, માટીનું ઘટ. (૮) પાટ ચાર, સોનાનો પાટ, રૂપાનો પાટ, ત્રાખાનો પાટ,
 માટીનો પાટ, (૯) વીરત ચાર, એકાદસી હીતવારી, ચઢદસી મંગલવારી, અમાસ
 સોમવારી, આજ કલજીગ મોંહે બીજ શુકરવારી (૧૦) ખાણ ચાર, સતેજ ખાણ,
 જરેખાણ ઇંદેજ ખાણ ઉદભોજ ખાણ (૧૧) વાણ ચાર, સએજ વાણ, સગમા વાણ,
 અગમા વાણ, અતીતા વાણ. (૧૨) દસું ચાર ઉતર, પુરવ, દખણ, પછમ. (૧૩)
 ખુણા ચાર એસાન ખુણ, અગન ખુણ, નઈરેત ખુણ, વાવીય ખુણ. (૧૪) રૂપ ચાર,
 સીરી નરસીંહ, સીરી રામ, સીરી જીધ, સીરી નકલંકી. (૧૫) દાન ચાર, કુંજરદાન,
 અસવ દાન, ગઈવા દાન, અબ દાન. (૧૬) સાઈના ચાર, સંનોમાન, નરાદેવ,
 સદાજી, આજ કલજીગ મોંહે હેજંકા કાયમ પાયા (૧૭) માહાદેવ ચાર, સંજોજી,
 ઇંધર, માહાદેવ, આજ કલ્લીજીગ મોંહે બાવા આદમ. (૧૮) ખેત ચાર ફેશમીર
 ખેત, લંકા ખેત, કુલ ખેત, સુલસતાન ખેત. (૧૯) પુરી ચાર હંસપુરી, બગપુરી,
 સામપુરી, હેમપુરી. (૨૦) તીરથ ચાર ગત તીરથ, સુકલ તીરથ, ભરમ તીરથ
 મુગત તીરથ. (૨૧) તખત ચાર ઉતર હીસે, પુરવ હીસે, દખણ હીસે, પછમ હીસે
 શ્રી નકલંકી નારાયણનો તખત (૨૨) સુણો હો રીખીસરો સુણો હો મુનીવરો
 શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા.

સુણો હો મુનીવરો, જંપુદીય મોંહે બંજુ વરખ છે તે કંથો હો સાગી
 સીરીજંનહારજંન શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતશુર, બંજુ વરખ એકત્રીસ
 હંબર એજન લાંગો વીસતાર છે તે બંજુ વરખનાં ફલ હસતી પરમાણે થાય
 છે, તે ફલ હેમાજલ મોંહે ગલે છે, તે ફલ ગલીને પાણીના પરવાર ચાલે છે,
 તે પરવારની નદીકં વહે છે તે નદીનું પાણી માન સરોવર મોંહે આવે છે તે
 પછવાડે ફરતી બવંત્રી નગરી વસે છે તે મોંહે પેલી વરસાદ વરસે તે પીએ તો
 પાપી થાય અને બીજી વરસાદ વરસે તેનો કાચો સોન થાય અને ત્રીજી વરસાદ
 વરસે તેનું દાન થાય, અને જંપુદીય મોંહે બંજુ વરખ છે તે વાસતે બંજુ
 દીપ બળે છે.

સુર મેર પરખત ઉપરે રામ રાય રખીસર રહે છે.

શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા પરથમ મંડાણ. સુરજ ભવન તે કહો
 શ્રીજંનહારજંન, શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતશુર સુરજ ઉગમે ને આશમે
 તાં સુધી એવો ચાલે છે જો એક આંખની પલક મોંહે રોસ ગાઉ છયાંથી
 ઉગમે ને આશમે ત્રીયાંથી જોડલી પલક આંખની પડે તેટલા રોસ ગાઉ સુરજ

ચાલે, પરથમ સુરજ ભવન પાંચસો વરસની વાટ છે. પરથમીથી ઉંચો છે, એવા પાંચ લાખને ચાલીસ હજાર ભોજન ઉંચો છે, બે લાખ ભોજન સુરજ ભવનનું છુલ વીસતાર છે, એવા પરથમીથી સાત ભવન છે, કોઈ નરથી કોઈ આવાગમણી કોઈ રસાતાડ, અનત કલપ તીઆં મરણા નહી અગોચરં છુલણા, એ ચાર કદી ન ચલે તો પરમેસરં પરથમ સુરજ ભવન તીઆં મોહીની તો બે, એક કામની રૂપી અપછરા અને બીજી માહાદેવ રૂપી નરમલા, તીઆં અનેક અનેક લીલા સુખ ભોગવતે, તીઆં મન ઇછા ભોજન પરવતે, તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા, નહી કોઈ હીણાં ખીણાં, સરવે એક ભાવના, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તીઆં કોણુ લોક વસતવા મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન કોણુ વરત સાધી લીઆ, જે પરથમ સુરજ ભવન પોચતે તે ગીનાન કંચો હો સામી શ્રીજનંદારજન, શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, હીઆં તે લોક વસતવા જેણે પાણીની પરમે મંડાવી છે અને જેણે એકાદસીનાં વરત સાધીઆ છે તે લોક વસતવા, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર થયા કે નહી થયા, શ્રી નારાયણ વાચા નહી સતગુર, એ લોક અમર નહી થયા, બે હજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે, તે મરત લોક માંહે પડતે, આવાગમણ મધીએ પહેલો અવતાર સુવાનનો ભોગવતે, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે, શ્રી નારાયણ વાચા એ ન ભેટતે સતગુર ને એલખતે અવતાર પાત્ર એણે સતગુર મુખે દાન ન દેતવા અને દસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર લખતે પંજી આતમા વંસ ન કરતે, વેદ કુશનની સાખેઆ તે સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. પેહેલો સુરજ ભવન સમાપત અંપુરણુ ભવસતો.

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા બીજો ચંદ્રમા ભવન તો પાંચ લાખ ને ચાલીસ હજાર ભોજન ઉંચો છે અને એક લાખ ભોજનનું છુલ વીસતાર છે, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા બાર કલા સુરજની છે, અને સોલ કલા ચંદ્રમાની છે, પછે ચાર કલા સુરજની તે કીઆં ગઈ હો સામીજી, શ્રી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુર, એ ચાર કલા તો ભરમ ગીતાની તે સતી લોકના ઘટ માંહે વસે છે, એ ચાર કલા સતીએ સાધી છે, તે સતી સુરજ પરમાણે ભયાં છે, તીઆં મોહોની તો ચાર કામ રૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવત, લીલાસ કરતવા, મન ઇછા ભોજન પરવરતે તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા, અને નહી કોઈ હીણાં નહી કોઈ ખીણાં, સરવે એક ભાવના, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તીઆં કોણુ લોક વસતવા અને કોણુ મરત લોક માંહે દાન પુન દેતવા અને કોણુ વરત સાધી લીઆ, જે એવા ચંદ્રમા ભવન પામે છે, તે ગીનાન કંચો સામી શ્રીજનંદારજન.

શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર હીઆં તે લોક વસતવા જેણે પરખ મંડાવેઆ છે, અને કુવા ખોદાવીઆ છે અને તલાવ ખોદાવીઆ છે અને અનનાં દાન દીધાં છે તે લોક વસતવા, શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા તે લોક અમરથીઆ કે ના થીઆ, શ્રી નારાયણ હો વાચા સતગુર એ લોક અમર ના થીઆ ચાર હજાર વરસની આવરહા ભોગવીને પાછા મરત લોક માંહે પડે છે, પેહેલો અવતાર દેડકાનો ભોગવે. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામી તે શીઆ માટે, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર એ ન ભેટ'તે સતગુર ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર એણે સતગુર સુખે દાન ન દેતવા, હસ દોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની ઉપર જાય'તે પંજણુ આતમાં વશ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર તીઆં કોઈ નરણી કોઈ આવાગમણી કોઈ રસતાડ, અનંત કલપ અનંત જુગ તીઆં મરણા નહી, જીવણા અગોચર' બીજે ચંદ્રમા જવન સંપુરણુ સમાપત બવસતો.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા ત્રીજે તારા જવન તે પાંચ લાખ ને ચાલીસ હજાર જોજન ઉંચો છે, એક લાખ જોજનનું તારા મંડળનું જુલ વીસતાર છે ફરતો વીસતાર છે તે માંહે મોહીની તો હસ કામ રૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવ'તે કેવલાસ કરતવા, મન ઇછા ભોજન પરવરતે તીઆં નહી કોઈ ખાલા, નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ ખીણાં ખીણા સરવે એક ભાવના, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી ઇઆ કોણુ લોક વસતવા, મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન કરેઆ, તથા કોણુ વીરત સાધી લીઆ જે આવા તારાજવન પામે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજનકારજન, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર એ લોક ઇઆં વસતવા જેણે તલાવ ખોદાવેઆ છે અને અનના દાન દીધા છે, ઇઆં તે લોક વસતવા સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર થીઆ કે ના થીઆ, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર એ લોક અમર ના થીઆ છ હજાર વરસની આવરહા ભોગવીને પાછા મીરત લોકમાં પડે આવાગમણુ મધે પેલો અવતાર કાચબાનો ભોગવે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે, સીરી નારાયણ વાચા એ ન ભેટ'તે સતગુર એ ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર સુખે દાન ન દેતવા હસ દોસ ન ખમતવા દેખ'તા કનક કામની ઉપર જાય'તે પંજણુ આતમાં વસ ના કરતવા, વેદ કુરાનની, સાંખે આ તે સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે આવા અમર પદ હો સતગુર, તીઆં કોઈ નરણી કોઈ આવાગમણી કોઈ રસતાડ, અનંત અનંત કલપ જુગ તીઆં મરણા નહી જીવણા અગોચર' એ બીજે તારો મંડળ સમાપત બવસતો.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા ચોથો ધરુ ભવન પાંચ લાખ ને ચાલીસ હજાર જોજન ઉંચો છે અને આઠ લાખ જોજનનો ધરુ ભવનનો યુભ વીસતાર છે, તીઆં આઠ સરગ મેર પરજતે આંધેઆ છે તેને પુરીઈ પછુ કહે છે તે આઠ પુરીઈ આઠ પુલ માંહે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા તે કોણુ કોણુ સરગ તે એસટ સરગ મધે ચાર દેવી ને ચાર પુરીએ અસટ થાપીઆ છે તે ભેઠ કંથો હો સામી સીરીજનકારજનન !

સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુરુ આઠ પુરીની વાત, પરથમ પછમ દીસ માંહે સરગ તેનું નામ તો કવલાસ પુરી (૧) તેનો એક લાખ જોજનનો યુભ વીસતાર છે, એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીયાં મોહીની તો પનર કામરૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા; અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતવાં મન ઇછા ભોજન પરવરતે, તીયાં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણાં ન ખીણાં સરવે એક ભાવનાં, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા એ કીવલાસપુરી માંહે કોણુ લોક વસતવા એણે મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન ક્રીયાં અને કોણુ વીરત સાધી લીઆ જે કીવલાસ પુરી માંહે પોચતે તે ભેઠ કંથો હો સીરીજનકારજનન, તારે સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે માહાતપસા કરી છે તે લોક ઇયાં વસતવા, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હૂવા કે ના હૂવા સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુરુ એ લોક અમર ના થીયા, પંદર હજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણુ મધે પહેલો અવતાર રાજનો ભોગવે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે, સીરી નારાયણ વાચા એ ન ભેંટતે સતગુરુ, ન બોલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ સુણે દાન ન દેતવા ઇસહોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયતે, પંચણુ આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા બીજે ઉત્તર દીસ માંહે એક નામ તો પંનઈસરગ, અને બીજી નામતો વસંતપુરી, તેનું એક લાખ જોજન યુભ વીસતાર છે, અને એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીયાં મોહની પંનર કામ રૂપી અપછરા, અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, તીઆં અનેક માહા લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતવા, મન ઇછા ભોજન પરવરતે, તીયાં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા નહી કોઈ ખીણા, સરવે એક ભાવના સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ વસંતપુરી માંહે કોણુ લોક વસતવા એણે મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન સાધી લીઆ, જે વસંતપુરી માંહે

પોચાંતે, તે લેઈ ક'ંથો હો સીરીજ્જનહારજ્જન? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે માહાપુત્ર કરેઆ છે અને સુનીવરત કરેઆ છે, અને તેણે અનનુ દાન માહા વીસેક કરેઆ છે, તે લોક ઇઆં વસતવા, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા? સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા, પંનર હજાર વરસની આવરદા લોગવી પછે મીરત લોક માંહે પડે, તે આવાગમણ મધે પહેલો અવતાર માહારાજનું લોગવે છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે? શ્રી નારાયણ વાચા એ ન લેઈતે સતગુરુ ન જોલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ સુખે દાન ન દેતવા દેખત કનક (સોનું) કામની (શ્રી) પર જાયતે, દસદોસ ન ખમતવા, પંચજી આતમા વસ ન કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ! (૨)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા! ત્રીજો દખણ હીસ તેનો એક નામ તો ગગન સરગ, અને બીજું નામ તો કરસનપુરી, તે એક લાખ જોજનનું છુ'ંબ વીસતાર છે, તે એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોહીની તો પંનર કામરૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, અનેક અનેક માહા લીલા લોગવતે વીલાસ કરતવા, મન ઇંછા લોજન પરવરતે, તીઆં નહી કોઇ ખાલા નહી કોઇ વીરધા, નહી કોઇ હીણા નહી કોઇ ખીણાં સરવે એક ભાવના, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ કરસનપુરી મધે કોણુ વસતવા, મીરતલોક માંહે એણે કોણુ વરત સાધી લીઆ જે એવા કરસન પુરી પોચાંતે, એ લેઈ ક'ંથો હો સીરીજ્જનહારજ્જન? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, એણે નીત નીત ગંગાજીના સનાન ક્રીધા છે અને સરવે આચાર પાલીઆ છે, અને તાલ માંદલ વજડીઆ છે, અને સંભલાવીઆ છે, તેણે હરીના જનન કરીઆ છે, તેણે મહી ઠાકરની સેવા કરી છે, તે એવી કરસનાપુરીએ પોતા છે. સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા? સીરી નારાયણ વાચા ના સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા પનર હજાર વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે પહેલો અવતાર અસવ (ધોડાનું) લોગવતે. સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે? સીરી નારાયણ હો વાચા એ ન લેઈતે સતગુરુ ન જોલખતે અવતાર પાત્ર એણે સતગુરુ સુખે દાન ન દેતવા દસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની ઉપર જાયતે પંચજી આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ તે સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતગુરુ. (૩)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા, ચોથો પછમ હીસ તેનો એક નામ તો ગંધમસરગ, અને બીજો તો સજાગપુરી, તે એક લાખ જોજનનો છુ'ંબ વીસતાર

તાર છે, અને એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોઢની તો પંનર કામ રૂપી અપછરા માઢાદેવ રૂપી નીરમલા અનેક અનેક માઢા લીલા લોગવતે વીલાસ કરતવા મન ઈછા લોજન પરવરતતે, તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા ખીણા સરવે એક ભાવના. સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે કોણુ દાન પુન વરત સાધી લીઆ, જે એવી મુલકાગ પુરી પોચતે એ ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજન-હારજન ? સીરી નારાયણ વાચા મુણો હો સતથુર, જેણે છત્રોસ રાગ ગીઆન ધીઆન ભાખેઆ છે, અને જેણે વીશનવ પદ ભાખેઆ છે પોતાને મન ઈછે ભાખેઆ છે, જે એ ધરમે ચાલેઆ છે. તે લોક મુલકાગ પુરી પોચતે. સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા ના સતથુર એ લોક અમર ના હુવા પંનર હંબર વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડતે, આવાગમણુ મધે પહેલો અવતાર ઉતમ કુલ માંહે અવતરે અને ઉતમ દેહી અને ઉતમ અવતાર લોગવે. સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા સામીજી, તે શીઆ માટે સીરી નારાયણ હો વાચા એ ન ભેદતે સતથુર ન એલખતે અવતાર પાત્ર એણે સતથુર મુખે દાન ન હેતવા દસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે અમર પદ હો સતથુર !

શ્રી સતથુર ભરમા હો વાચા પાંચમી વાવચ પુણુ માંહે માલવંત સરગ તીઆં દેવી હેંગલાજ ભવાની થાપી છે. તે એક લાખ જોજનનો છુલવીસતાર છે, અને એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોઢની પંનર કામ રૂપી અપછરા, અને માઢાદેવ રૂપી નીરમલા અનેક અનેક માઢા લીલા લોગવતે વીલાસ કરતવા, મન ઈછા લોજન પરવરતતે, તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વરધા નહી કોઈ હીણા ન ખીણાં સરવે એક ભાવના સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા સામીજી, એ માલવંત સરગ ને વાવીય પુણુ મધે કોણુ લોક વસતવા, તેણે કોણુ જપ તપ સાધી લીઆ જે એવા કામ પામે છે !

સીરી નારાયણ હો વાચા મુણો હો સતથુર જેણે એકવીસ ઠાકા હીંગલાજ ભવાનીની સેવા કીધી છે, અંન પાછી ન ખાતા પીતા અને રખ વરખ ચાર પરખત તીરથ કરતવં તે લોક માલવંત સરગ વસતવા. સીરી સતથુર ભરમા હો વાચા, સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા ના સતથુર એ લોક અમર ના હુવા પંનર હંબર વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણુ મધે પહેલો લાખ ચોરાસી લોગવીને પછે કાપડીનું અવતાર ધરે કાપડી નહી થાય તો સીરીપતનું અવતાર લોગવે,

જો સીરીપત ન થાય તો જટાધારી થાય. સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીલ તે શીયા માટે ? સીરી નારાયણ વાચા જો ન ભેટ'તે સતગુર ન ઓલખતે અવતાર પાત્ર જોજે સતગુર મુખે દાન ન દેતવા દસદોસ ન ખમતવા ન દેખત કનક કામની પર બાય'તે પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે જોવા અમરપદ હો સતગુર !

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા છઠી ઇસાન યુષ્મ તેનું નામ તો ઉચ્ચ સરગ. તીઆં દેવી દુરગા વસે છે, તે જોક લાખ જોજનનું ખુલ વીસતાર છે, અને જોક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોહની તો પંનર કામ રૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા તીઆં અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવ'તે વીલાસ કરતવા મન ઇછા ભોજન પરવરત'તે તીઆં નહી કોઇ બાલા નહી કોઇ વીરધા નહી કોઇ હીણા ન ખીણા સરવે જોક ભાવના. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીલ ઇસાન યુષ્મ માંહે કોણ લોક વસતવા જોજે કેવા જથ તપ સાધી લીઆ જે છઠે ઉચ્ચસરગ પોચ'તે તે ભેદ કંથો હો સામી શ્રીજન-હારજન ! સીરી નારાયણ વાચા મુણો હો સતગુર જેણે દુરગા દેવી આગલ કમલ પુળ કરી છે, તથા તલ જવના હોમ કરેઆ છે, નીત નીત લવાનીની પુળ કરી છે, તે લોક ઇઆં વસતવા. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીલ જો લોક અમર હુવા કે ના હુવા. શ્રી નારાયણ વાચા ના સતગુરલ જો લોક અમર નહી હુવા, પનર હનર વરસની આવરહા ભોગવી પછે મરત લોક માંહે પડ'તે, આવાગમજુ મધે પહેલો લખ ચોસમી ભોગવી પછે વીહારથી અથવા જોતકી અથવા ધનવંત અથવા માહા પીઠત થાય જોવા ચાર અવતાર માંહેથી જોક અવતાર થાજો. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીલ તે શીયા માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા જો ન ભેટ'તે સતગુર ન ઓલખતે અવતાર પાત્ર જોજે સતગુર મુખે દાન ન દેતવા દસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર બાય'તે પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે જોવા અમર પદ હો સતગુર !

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા, સાતમી અગની યુષ્મ તેનો નામ તો રેવત સરગ તીઆં દેવી તુલજલવાની રહે છે, તેનું જોક લાખ જોજનનું ખુલ વીસતાર છે, જોક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોહની તો પંનર કામ રૂપી અપછરા અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા તીઆં અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવ'તે વીલાસ કરતવા મન ઇછા ભોજન પરવરત'તે, તીઆં નહી કોઇ બાલા નહી કોઇ વીરધા, નહી કોઇ હીણા ન ખીણા, સરવે જોક ભાવના. સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીલ ઇઆં કોણ લોક વસતવા જોજે મીરત લોક માંહે કોણ દાન પુન ક્રીઆ, કોણ જથ તપ સાધી લીઆ,

જે સાતમા રેવતસરગ પોચાતે, તે લેહ કંથો સામી શ્રીજનહારજન ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે તુલજા ભવાનીની એકમને પુજા કરી છે, જગમાં રૂપરની ધાર એક મને પુજા નીત નીત કરતવા તથા સમરણ કરતવં, તે લોક હીંઆ વસતવા હો સતગુરુ. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? શ્રી નારાયણ વાચા નહી સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા, પંનરહજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, પેહેલો લખચોરાસી ભોગવીને પછે વીઢેઆવંત થાય, જંતર મંતર બહુગરી એવા મનખા અવતાર ભોગવે. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એ ન ભેટંતે સતગુરુ, ન જોલખતે અવતાર પાત્ર, જોણે સતગુરુ સુખે દાંન ન દેતવા, હસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેઠ કુરાનની સાંજેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ !

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા આઠમી નધદત યુજી, તેનું નામ તો નીલસરગ, તીઆં દેવી આઠસકતી વસે છે, તે એક લાખ જોજનનું યુજ વીસતાર છે, એક લાખ જોજન આપસ મધે અંતરો છે, તીઆં મોહની તો પંનર કામરૂપી અપછરા માહાદેવ રૂપી નીરમલા તીઆં અનેક અનેક લીલા ભોગવતે વીલાસ કરતુવા મન ઇછા ભોજન પરવરતે તીઆં નહી કોઈ બાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા નહી કોઈ ખીણા સરવે એક ભાવના. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા, સામીજી જોણે મરત લોકમાં કોણુ જપ તપ સાધી લીઆ જે એવા નીલસરગ પોચાતે તે લેહ કંથો હો સામી શ્રીજનહારજન ? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે માહાલખમીની પુજા કરી છે, તે લોક ધ્વિઆં વસતવા. શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નો સતગુરુજી એ લોક અમર ના હુવા પંનરહજાર વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે પેહેલો લખચોરાસી ભોગવી પછે માનખા દેહી ધરે છે. તીઆં માહા ધનવંત થાય માહા વેવારીઓ થાય, એવો માનખા દેહીનો અવતાર ભોગવે. સીરી સતગુરુ ભરમા વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એ ન ભેટંતે સતગુરુ ન જોલખતે અવતાર પાત્ર જોણે સતગુરુ સુખે દાંન ન દેતવા હસદોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતુઆ, વેઠ કુરાનની સાંજેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ !

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા પાંચમો ઇંદ્ર ભવન તેનો એક લાખ જોજનનો યુજ વીસતાર છે, તીઆં મોહની તો પાંત્રીસ કામ રૂપી અપછરા

અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવંતે વીલાસ કરતવા, મન ઇંછા ભોજન પરવરતંતે, તીઆં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા નહી કોઈ ખીણા, સરવે એક ભાવના. સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી, ઇઆં કોણ લોક વસતવા, એણે મીરત લોક માંહે કોણ હાન પુન કરેઆ છે જે આવા ઇદ્રભવન પોતા છે ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતશુર એણે કીનેઆ હાન હીધા છે, જેણે લીલ પરણાવીઆ છે, તે લોક વસતવા. સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે નહી હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા ના સતશુરજી એ લોક અમર નહી હુવા, પાંત્રીસ હજાર વરસની આવરહા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે પેહેલો અવતાર શેઠનો ભોગવે છે. સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એ ન ભેટંતે સતશુર, એણે સતશુર સુણે હાન ન દેતવા, ન જોલખંતે અવતાર પાત્ર, હસદોસ ન ખમતવા દેખત કનકે કામની પર બચંતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા તે વેદ કુરાનના સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર ! તીઆં કોઈ નરગી, કોઈ આવાગમણી, કોઈ રસાતાલ, અનંત લુગ અગોચર !

સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા છઠો રૂદ્રભવન એક લાખ ભોજનનું પુલ વીસતાર છે, તીઆં મોહીની તો ચાલીસ કામ રૂપી અપહરા, અને માહાદેવ રૂપી નીરમલા, તીઆં અનેક અનેક માહા લીલા ભોગવંતે વીલાસ કરતવા, મન ઇંછા ભોજન પરવરતંતે, તીઆં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા, નહી કોઈ હીણા નહી કોઈ ખીણા સરવે એક ભાવના. સીરી સતશુર હો વાચા સામીજી ઇઆં કોણ લોક વસતવા, એણે મીરત લોક માંહે કોણ હાન પુન કરતવા, જે એવા છઠે ભવન પોચંતે, તે ભેદ કથો સામી શ્રીજન હારજન ? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો સતશુર, જેણે રતન પદારથનો હાન કરેઆ છે તે ઇઆં, વસતવા. શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? શ્રી નારાયણ વાચા ના સતશુર એ લોક અમર નહી હુવા, ચાલીસ હજાર વરસની આવરહા ભોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે પેહેલો અવતાર હસતીનો ભોગવે. શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એ ન ભેટંતે સતશુર ન જોલખંતે અવતાર પાત્ર એણે સતશુર સુણે હાન ન દેતવા હસદોસ ન ખમતવા દેખત કનકે કામની પર બચંતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતશુર, તીઆં કોઈ નરગી કોઈ આવાગમણી કોઈ રસાતાલ અનંત કલપ અનંત લુગ નહી મરણ નહી જીવણ અગોચર એવા ભવંજ (૬)

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સાતમે ભવન તે કહીએ, અમરાપુરી તે એક કોરાંડ ને એક લાખ ને સાત હજાર જોજનનો છુલ વીસતાર છે, તીઆં કોઈ કોઈ પોચાંતે તીઆં સુણે સોતા ચેન શરીરે, તીઆં માહની સતર તે સુરજ રંગની સતર ચંદ્રવરની, ચાર ચાર દેવ કનેઆ એક બેઠી અરધા અંગના મીરત લોકની સતી સાધવી, તે તીઆં પટરાણી થાય, તે સુણો હો મુનીવરે તીઆં મન ઇછા જોજન પરવરતે અનેક અનેક બહુ લીલા જોગવંતે બહુ વીલાસ કરતવા અનેક અનેક બહુ તુર ફલ પાવંતે સવા ભારતું આહાર જોગવંતે ઉપર કલપ વરખની છાયા થાય, તીઆં માણુક મોતી રતન પહારથ મધે વસતવા તીઆં ઢેહી તુરાની તેજ રૂપી હીસંતે અનેક અનેક વસતર તુરાની પરવરતે તીઆં મોતી પહારથ હીંદોલા ખાટે જડેઅંતે તીઆં મુનીવર પોઢંતે, તીઆં નહી કોઈ ખાલા નહી કોઈ વીરધા નહી કોઈ હીણા ન ખીણા સરવે એક ભાવના, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીલ અમરાપુરી માંહે કેવાં છે ઘર? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, આઠ હજાર ચારસો ને એકવીસ જોજન અમરાપુરીનો કોટ, દરવાજે માણુક મોતી જડીઆ છે, બે હજાર ચારસોને એકવીસ જોજન કોટ માંહે ઘર તેનો પાચે પોહોલો છે, અગીઆર હજાર પાંચસો ને એકવીસ કુંગરા એ પુરીને જડેઆ છે, એ ઘરને સાત હજાર ખારણાં છે, એ ઘરને સોનાની ઇંદુ અને રૂપાની વરીઠાં ને કસતુરીના ગારા છે, તે તમે સુણો મુનીવરે ચાલીસ લાખ જોજન એક એક અવાસ ઉંચો છે, એ ઘરને આંગણે પાંચસો કુંવર તુરાની સોનાની ફડીએ રમે છે, એ ઘરને જમણે પાસે સાત સરોવર અમીના ભરીઆ છે, તે સરોવરની પાર છે તે તમે સુણો હો મુનીવરે, માણુક મોતી રતન પહારથની તે સરોવર માંહે વેલુ ઘણી પડી છે, એક એક મુનીવરને એવા ઘર આલસે એકોતેર (૭૧) માધના પુરીઆ એકોતેર બાપના પુરીઆ અને સાત પેઠી સાસરાની એવા વર મુનીવરને આલસે, તે સરવેને તેડીને વધકુંઠ માંહે જાય, તીઆં એક વેતરણી નહી વહે છે, તે નહી ઉતરીને જાતું છે, જે કોઈ સંસાર માંહે વેતરણી નહી ઉતરેઆ હસે, તે સીરી સતગુરુને વચને અને નારાયણને વચને તે તીઆં ઉતરસે, આકી સરવે ઉભા થઇ રહેશે, જો કોઈ મુનીવર સાચા હસે, તે સીરી સતગુરુને વચને અને સીરી નારાયણને વચને અમરાપુરી જાયસે, તે તમે સુણો હો મુનીવરે. સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા, સામીલ એણે મરત લોક માંહે શી કમાઇ કીધી છે જે એવી અમર લોભ અમરાપુરી પામેઆ છે? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, એણે મરત લોક માંહે સતપંથ ધીયાઆ છે, અને સતગુરુ ભરમાણને જોલખીઆ છે, અને ખરી હસેાંડ નારાયણને આપી છે, સતગુરુ મુજે દાન લીધા છે એણે હસ દોસ ખમેઆ

છે. એણે પંજબી આતમા વશ કરીઆ છે. એણે વેદ કુરાનની સામેઆ પાળી છે તે એવો સાતમો જીવન અમરાપુરી પામેઆ છે, સમાપત જીવસતો (૭) !

આઠમો જીવન તેનો એક નામ તો નીરકાર અને બીજો નામ તો લોહકલમ, એક લાખ જોજન તેનો પુંજ વીસતાર છે, તીઆં સરવે સુન છે, તીઆં સરવે મલાએક રહેઆ છે. દેવ દેતવા સો નર સુનીવરો જેમ સોના કસોટી માંહે સોનું કસીએ, તેમ સતપંથ વાટ સુનીવર કસીએ, હકીકતી સુનીવર સરજતે, તે માખ મુગત પામતે તે જોલજલ સતપંથ સહા ઉતમ સુણો હો સુનીવરો. (૮)

સીરી સતગુર જરમા હો વાચા નવમો જીવન તેનો એક નામ તો કુરસી, અને બીજો નામ તો નીરકાર, તેનો તેજ તે અનત તેજ અનત તેજ અનતજેત, કુરસીનો પુંજ વીસતાર છે. સીરી સતગુર જરમા હો વાચા કુરસી કોણ રૂપી, તીઆં કોણ રચના રચી છે, એ ગીનાન કંથો હો સામી શ્રીજનંદારજન ? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, કુરસીઆ કુદકી તીઆં સરવે જરમાન દેસે એક જવેર એક ચસમુ છે, એક નર એક ગુર માધા પીઆલા સાહેબના સઉના હાથ માંહે જરેઆ હસે, તીઆં હસીઆ ખમેઆ કરતવા. કુરસીની એવી રચના રચી છે તે તમે સુણો હો સુનીવર રીખીસરો. (૯)

શ્રી સતગુર જરમા હો વાચા દસમુ જીવન તેનું એક નામ તો અરશ અને તેનો અનત તેજ અનત જેત, તેજ રૂપી તો નીરીજનંદારજન અને ગુર રૂપી તો નારાયણ, કવંજ ધ્યાનકે વીસતાર, તે અરશ કવંજ રૂપી, સીરી સતગુર જરમા હો વાચા તે ગીનાન કંથો હો સામી સીરીજનંદારજન, શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, અરશ ગુર રૂપી તીઆં અનત ગુર, અનત તેજ પુંજ વીસતાર છે તીઆં ગુર રૂપી સીરીજનંદારજન ? સીરી પરમેશ્વર, મુગત જીવન તે સાહેબ તીઆં વસે છે તેજના વખત ઉપર તીઆં ગુર તજલા છે ગુર રૂપી નરીજન તીઆં વસે છે તીઆં અગમ અગોચર તીઆં સાહેબ અમર છે, તેના હુકમથી સરવે શ્રેષ્ઠ ચાલે છે અને દસ અવતાર તેજ ગુરના છે તે જે અવતારનો હુકમ હોય તેને સાહેબ કરી માનો જેનો હુકમ ઉતરેઓ તેનો અમલ ઉતરેઓ, જે અવતારનો વારો વહે, તેના હુકમ માંહે સહ કોઈ રહે, મરત લોક માંહે જે રૂપે જરમા વીસનવ માહેસર હોય, તે રૂપને ધીઆઈએ જાઈ તે રૂપને ધીઆઈએ, દસમું જીવન સમાપત જીવસતો (૧૦) !

સીરી સતગુર જરમા હો વાચા એક એક જીવન પાંચ લાખ ને ચાલીસ હજાર જોજન ઉંચો છે, એક એક જીવનનું જોજન દલ છે. એવા દસ જીવ છે, તેનું સુમાર સીરી નારાયણે બાંધેઆ છે, સીરી સતગુરે જાલલાવેઓ છે, એટલા જોજન તેનું હીસાબ છે તે સુણો હો સુનીવરો !

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા નવ પદમ અડતાલીસ નીલ, ચોતરીસ ખરવ ને ઝોગણોતેર અબજ, સતાહું કરોડ, પાંસઠ લાખ પંચાવન હજાર, પાંચસો ને એકવીસ જોજનનું સરવાલો છે, સાત પાતાલ ને નવખંડ પીરોથમી અને દસ આસમાન સંપુરણ સમાપત ભવસતો પુરા થીઆ છે.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી કોણ પાસેથી કોણ હુવા તે લેદ ક'થો હો સીરીજનંદારજનં? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર, તે જોત સરૂપી સીરી નારાયણ આપોઇ આપ, તેજ રૂપથી ભરમા વીઆપ, ભરમા પાસેથી ભયા અહુંકાર, અને અહુંકાર પાસેથી ચાર વેદ હુઆ, ચાર વેદ પાસેથી હવા હરસ હુવા, હવા હરસ પાસેથી ધરમ હુઆ, ધરમ પાસેથી ઉધક હુઆ ઉધક પાસેથી પરથમી આકાસ સરવે હુઆ, તીસ મધે છપન કરોડ જોજન મીરત લોકનું વીસતાર છે, પરથમીની પીઠ બાંધી છે, તીસ મધીએ ચાર કરોડ જોજન પુરભ દીસે અજવાહું છે. અને ઇશાન ખુણ માંહે બે કરોડ જોજન અંધકાર છે, બાકી સરવે ચાંદા સુરજનું અજવાહું છે અને અંધકાર માંહે મીરત લોકના જીવ રહે છે, જેને સરગ માંહેથી આવાગમણ છે, તે એવી અંધકાર માંહે રહે છે, તે ઇશાન ખુણ માંહે અંધકાર છે, અને ઉત્તર દીસ માંહે મેહેર પરખત છે, અને પરથસી માંહે ત્રણ અરૂણ છે, તેના નામ દગક, ચપક, નમક, અને પરથમી માંહે ત્રણ રણ છે, તે રણના નામ અરૂણ છે, અને પરથમી સાડાત્રન પીઠ છે, એક કુંવારી ધરતી, અને બીજી પુઠાસ ધરતી, અને ત્રીજી પગબલ ધરતી, અને અરધો પગ બલરાજની પીઠ ઉપર ધરએ છે, એણી રીતે સાડાત્રન પીઠ છે. શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી પરથમી માંહે કેટલાક શબ્દગાર છે, તે લેદ ક'થો શ્રીજનંદારજનં? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુર પરથમી માંહે સોલ શબ્દગાર છે, તે સોલ શબ્દગારનાં બીનાં નામ છે, પરથમ મડન વીલાસ શબ્દગાર (૧) બીજો ચાર હંસ શબ્દગાર (૨) ત્રીજો વીસવા લોચન શબ્દગાર (૩) ચોથો કમખી શબ્દગાર (૪) પાંચમું સામરી શબ્દગાર (૫) છઠમું પદમણી શબ્દગાર (૬) સાતમું હંસતની શબ્દગાર (૭) આઠમું ચેતની શબ્દગાર (૮) નવમું સોખણી શબ્દગાર (૯) દસમું ભારતા ચેત શબ્દગાર (૧૦) અગીઆરમું ઉરવાસી શબ્દગાર (૧૧) બારમો મેલતમ શબ્દગાર (૧૨) તેરમો મજ્જદોહક શબ્દગાર (૧૩) ચઉદમો મહિવાએ શબ્દગાર (૧૪) પંદરમો મકાસર શબ્દગાર (૧૫) સોલમો સોભા શબ્દગાર (૧૬) એવા સોલ શબ્દગાર બીની જાતમાં છે, શ્રી સતગુર પુછે શ્રી નારાયણ વાચા પરથમી માંહે અસદ કરોડ પરખત છે, અને પાંચ નદીઉ છે તે સુણો હો સતગુર પરથમ મીલીઆગર પરખત, અને બીજો હેમાજલ

પરભત, અને ત્રીજો ધરણ્યાગર પરભત, અને ચોથો વીંધીઆચલ પરભત, અને પાંચમો ગરીજલ પરભત, અને છઠમો કોઈલ જલ પરભત, અને સાતમો સવા લાખ પરભતનો એક પરભત, અને આઠમો ઉતરદીસ માંહે મેરૂ પરભત, તેને આધારે સાત પાતાલ એકવીસ ભરમંડલ બાંધેલા છે.

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામી એકવીસ પુરી ક'થો હો સામી શ્રીજનંદારજન ? શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરૂ, મેરૂ આધારે એકવીસ પુરી, તેને એકવીસ સરગ કહે છે, તે ઉપરે ચાર દસ માંહે ચાર ખુણ છે, તે ખુણ માંહે આઠ પુરીઈ છે, તે એકવીસમી અમરાવતી પુરી તેમાં આમુ' રાજ રાજ કરે છે, તે માંહે પહેલી પછમ દીસ માંહે ધરણ્યાવતી પુરી છે, અને દખણ દીસે આઠ મુની સીધ છે. તે માંહે પહેલો મુનીવરા મુની, બીજો ભેરવ મુની, ત્રીજો સેલાર મુની, અને ચોથો મુગટ મુની, અને પાંચમો હારી મુની, અને છઠમો હીરા, અને સાતમો સમરત, અને આઠમો પરભપત મુની, એવા આઠ નામના મુની છે, અને પુરલ દીસે જાંબુ વીરખ છે, તેનો પાંચ હજાર જોજનનો વીસતાર છે, તે વરખનો ફલ હસતી પરમાણે છે, તે ઉતર દીસે રાજ ધરમ રાજ કરે છે, તીઆં સરવે સોવરણા મેહ વરસે છે, એક પેલી ઇસાન ખુણ માંહે પુરી છે, તીઆં રાજ આમુ' રાજ કરે છે, અને અગન ખુણ માંહે પુરી છે, તીઆં રાજ કુખેર રાજ કરે છે, અને નધરૂત ખુણે એક પુરી છે અને વાવીય ખુણે એક પુરી છે, એવી આઠ દીસાએ આઠ પુરીઈ છે, તેમાં અજવાલુ' પડે છે ઉતર દીસ માંહે મણી છે તેનું નામ પરકાસ મણી છે, અને ઇસાન ખુણ માંહે મણી છે તેનું નામ ઇંદ્રકાલ મણી છે, અને પુરલ દીસે મણી છે તેનું નામ પરભાત મણી અને અગન ખુણ માંહે મણી છે તેનું નામ તેજ જકાર મણી, અને દખણ દીસ માંહે મણી છે તેનું નામ અંદ્રકાંત મણી છે અને નધરૂત ખુણ માંહે મણી છે તેનું નામ સેસરંભા મણી છે, અને પછમ દીસ માંહે મણી છે તેનું નામ પરકાલ મણી છે, અને વાવીય ખુણ માંહે મણી છે તેનું નામ આઠકાલ મણી છે, અને તીઆં તેત્રીસ કરોડ દેવતાનો વાસ છે, અને તીઆં બાવન અંકન છે તે સાતસો જોજન ઉંચો છે, અને પીસતાલીસ જોજન ફરતો પોહોળો છે, અને એક હજાર એકવીસ જોજન તેની છાયા પડે છે, અને મેરૂ ઉપરે બાર (૧૨) મેધ છે, અને મેરૂ પરભત ઉપરે એ અગીઆર સીધ છે તેનાં નામ સુણો હો મુનીવરો પરધમ આક સીધ છે અને બીજો હામવતી સીધ છે, ત્રીજો દેવતા સીધ અને ચોથો નગ સીધ, પાંચમો નીલ સીધ, અને છઠમો સેવત સીધ, સાતમો ઉંચ સીધ, અને આઠમો મમલા સીધ નવમો ગદમ, અને દસમો આમરીઆદ સીધ અને અગીઆરમો સરના સીધ, એવા

અગીઆર સીધ છે, અને એક એક સીધને અંતરે ત્રન ત્રન હંજર જોજનનો છે, ત્રીસ જોજન વેગલા છે, એકસો એકસો જોજન સીધ જાડા છે, અને એંસી હંજર જોજન આઠ સીધ સરવ મલી ઉંચા છે, અને આઠ સીધ ઉપર આઠ ભેરવ રહે છે કંઈચા સીધ ઉપર અંબર ભેરવ રહે છે તેનો સેન નવ કરોડ છે, અને હેમાવતી સીધ ઉપર અસુધ ભેરવ રહે છે અને તેનો શેન અઠોતેર હંજર દેવીનો છે, અને દેવચા સીધ ઉપર અમર ભેરવ રહે છે તેનો સેન અઠોંઠ કરોડ ભુતનો છે, એંસી હંજર જોજન તે સીધ ઉંચા છે, અને અગન સીધ ઉપર અકલ ભેરવ રહે છે તેનો સેન છપન કરોડ અંબાદી ભવાની છે, તે એંસી હંજર જોજન ઉંચું છે, અને સીવતા સીધ ઉપર અપીકાલ ભેરવ રહે છે, તેનો સેન ચોતરીસ લાખ જોગણી રૂધર ભરખી રહે છે, તે સીધ એંસી હંજર જોજન ઉંચો છે અને ખીજા ત્રન સીધ ઉપર ત્રન પુરી વસે છે, તે ત્રન સીધ ક્રીઆ ક્રીઆ છે, ઉંચ સીધ, સરમા સીધ, ઉતરીઆ આઠ સીધ, એ ત્રન સીધ છે, અને ત્રન પુરીના નામ છે, પહેલી ભરમા પુરી, ખીજી વીસનવ પુરી, ત્રીજી રૂધર પુરી, જુમલે એ ત્રન પુરી છે તે પુરી માંહે લોક વસે છે, તેની વીજત છે, પરથમ રૂદ્ર પુરી માંહે બાર અગન રહે છે, તેના નામ સુણો હો સુનીવરો, પરથમ સુગતી કેર પાવક, અને ખીજો માતુ પાવક, ત્રીજો મલ સીરીચો પાવક, ચોથો દેવકી પાવક, પાંચમો મહલ પાવક, છઠમો ગીરત પાવક, સાતમો પની પાવક, અને આઠમો પીતલ પાવક, અને નવમો દખણ અશુ પાવક, અને દસમો એ પાવક, અને અગીઆરમો શુર પતી પાવક, અને બારમો દેવતા પાવક (૧૨) એવી દુવાદસી અગન વસે છે, એ વીશનવ પુરી માંહે અને ભરમાજ પુરીમાં દુવા દસ ભરમ રહે છે, તે ભરમાની ગીનાનની દેહી છે, ત્રીઆં તેની જાતો ભરમ દુવાદસ, તે બાર ભરમના નામ સુણો હો સુનીવરો, પેહેલો ગીનાન ભરમ, ખીજો જઉનાઠ ભરમ, ત્રીજો અવીઆગત ભરમ, ચોથો આઠ ભરમ, પાંચમો ભરમા પતી ભરમ, છઠમો પરળપત ભરમ, સાતમો આવા કપત ભરમ, અને આઠમો જીહાર ભરમ, અને નવમું સત ભરમ, અને દસમું સત તુર ભરમ, અને અગીઆરમું પરળપત ભરમ, બારમો પરળવાસ ભરમા, ત્રીઆં પરળપતી ભરમા વસે છે બ્રહ્મ પુરી માંહે દોઆઠસી ભરમ વસે છે, ત્રીજી વીશનવ પુરી માંહે નર બાર વસે છે, તે સુણો હો સુનીવરો પરથમ અલખ નર (૧) ખીજો પુરી ભરમા નર (૨) ત્રીજો સહાશીવ નર (૩) ચોથો વીશનવ નર (૪) અને પાંચમો રૂદ્ર નર (૫) અને છઠમો પુરખ નર (૬) અને સાતમો વેરા નર (૭) અને આઠમો સકત નર (૮) અને નવમો ભરમા નર (૯) અને દસમો વીવેક સ્નાન નર (૧૦) અગીઆરમો પુરવા નર, (૧૧) અને બારમો અલખ નર, (૧૨) તે અગીઆર કરોડ જીવસું વસે છે, એવી ત્રન પુરી સમાપત ભવસતો.

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા તે ઉપરે પચવીસ જોજન માયાપુરી વસે છે, તીઆં ચેતની માયા રહે છે, અને તીઆં નવ સકત રહે છે. પરથમ ચેતની માયા સખતી, અને બીજી જસોવરી દેવી સકત, અને ત્રીજી ભદર કાલી સકત, અને ચોથી નારાયણની સકત, અને પાંચમી સમેઆ દેવી સકત, અને છઠ્ઠી વરણાવતી સકત, અને સાતમી ભગવંતી સકત, આઠમી બાલાદેવી સકત, અને નવમી ચંદ્રાએની સકત, એવી નવ સકતુ માયાપુરી માંહે વસે છે, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા માયાપુરી ઉપરે પચવીસ હજાર જોજન આએ વંશનું લખમી રહે છે, તે પુરીનો નામ ખીરસાગર પુરી છે, અને આઠ વીશનવ મીરત લોક માંહે આવેઆ છે, શ્રી સતગુરુ ભરમાને કોલ આલીઆ છે, તે માટે અવતાર લીધા છે, અને ખીર સાગર માંહે પુરી છે તે માંહે લખમી દેવી રહે છે, એ ખખર સતગુરુ ભરમાને છે, બીજા કેને નથી. શ્રી નારાયણની ગત કેને માલુમ નથી, એની વાત તે અકલ ગત છે, જેને સતગુરુ ભરમાજી નથી મલેઆ, અને અવતાર પાત્ર નથી જાણતા, અને અથર વેઠની વારતા નથી જાણતા, તે સરગની વાત શું જાણે, અને તે મેરૂ પરભતની વારતા શું જાણે, ખીર સાગર ઉપર અમરાવતી પુરી છે, તીઆં આમું રાજ રાજ કરે છે, તે તમે સુણો હો સુનીવરો, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા મેરૂ આધારે એકવીસ સરગ બાંધેઆ છે, તેને એકવીસ ભરમંડલુ કહે છે, તથા એને એકવીસ પુરી કહે છે, એ ગીનાન કંથો હો સામી શ્રીજનહારજન, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા શ્રી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, એકવીસ પુરીની વાત, પહેલી પુરી મધે ભુત રાજ રાજ કરે છે, તેનો નામ ભુત સુપાત છે, શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? શ્રી નારાયણ વાચા સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા, એણે મીરત લોક માંહે પોતાની દેહી પુજવી છે, અને જાહેર થઈને રહેઆ છે, તે માટે એ બત્રીસ વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી લોગવીને પછે પહેલો અવતાર જે કોઈ ભુત ભગતી કરતો હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ હો વાચા, તે ન ભેટતે સતગુરુ, ન જોલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ સુખે દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાયતો, પંજલુ આતમા વશ ન કરતવા, વેઠ કુરાનની સાંખેઆ તે સુરત અનુ સુરત કરતવા, તે કેમ પામે જોવા અમર પદ હો સતગુરુ. (૧)

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી બીજી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે તે લેક કંથો હો સામી સીરીજનહારજન ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો સતગુરુ બીજી પુરી મધે મોજીઆ રાજ રાજ કરે છે, સીરી

સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શીઆ વીરત કરીઆ છે, જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, એણે મીરત લોક માંહે મોજાઆ દેવીની ઘણી ભગતી કરી છે તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા પચાસ વરસની આવરહા ભોગવીને પછે મોજાઆ દેવીનો ભગત હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ એ ન ભેટ'તે સતગુરુ, ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે ઢાન ન હેતા, હસદોશ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજળુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ. (૨)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી ત્રીજી પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે છે, તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજ'ન ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, ત્રીજી પુરી મધે સકત રાજ રાજ કરે છે તેના નામ તો ચાર છે, મસકી મેહોરાણી, (૧) ઉનકાએ કરણી (૨) આતસમી સતી (૩) તથા રાનલ, (૪) એવા ચાર નામ છે, સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે, જે એવા ઠામ પામેઆ, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, જેણે સકતીની સેવા કરી છે, તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુરુ એ લોક અમર નહી હુવા, એક સો વરસની આવરહા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમણુ મધે લખ ચોરાસી ભોગવીને શકત દેવીનો ભગત હોય તે ઘર અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતગુરુ, ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે ઢાન ન હેતા, હસદોશ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજળુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ. (૩)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા ચોથી પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજ'ન ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ, ચોથી પુરી મધે ભરમ રાકાસ રાજ કરે છે સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ એણે મીરત લોક માંહે ભરામણીની સેવા કરી છે તે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી

સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા, એકસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે
મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી લોગવી પછે જે ભરામ-
ણનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીલ
તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ હો વાચા એણેન લેટ'તે સતગુરુ, ન જોલખ'તે
અવતાર પાત્ર, સતગુરુ સુખે દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતા, દેખત
કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે, પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ
કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ. (૪)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા, પાંચમી પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે
છે, તે લેહ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન', સીરી નારાયણ વાચા પાંચમી
પુરી મધે દેવતા રાકાસ રાજ કરે છે સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીલ
એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી
નારાયણ વાચા એણે મરત લોક માંહે મધવા દેવની પુજા કરી છે તે એવા
ઠામ ખમેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીલ એ લોક અમર હુવા
કે ન હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા,
એકસો વરસની આવરદા લોગવીને મરત લોક માંહે પડે આવાગમણ મધે
લખચોરાસી લોગવીને પછે જે મધવા દેવનો પુજારો હોય તેને ઘરે અવ-
તરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીલ તે શીઆ માટે ? સીરી
નારાયણ વાચા એણે ન લેટ'તે સતગુરુ, ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે
સતગુરુ સુખે દાન ન દેતવા દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું)
કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની
સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતગુરુ. (૫)

સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીલ છઠી પુરી મધે કોણુ રાજ
રાજ કરે છે, તે લેહ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ
વાચા સુણો હો સતગુરુ. છઠી પુરી મધે ગંધર્વ રાજ રાજ કરે છે
સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીલ એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ
કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ
એણે મીરત લોક માંહે ભેરવની પુજા કરી છે તે એવા ઠામ પામેઆ છે,
સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીલ એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ?
સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા, એકસો
વરસની આવરદા લોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, લખ ચોરાસી લોગવી
પછે જે ભેરવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા
સામીલ તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ હો વાચા એણે ન લેટ'તે સતગુરુ,
ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, સતગુરુ સુખે દાન ન દેતા, દસદોસ ન ખમતા,

વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (ઝી) પર જાયતે, પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતગુરુ. (૬)

શ્રી સતગુરુ બરમા હો વાચા સામીજી સાતમા પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે છે તે લેહ કંથો હો સામી સીરીજનંહારજનં ? સીરી નારાયણુ વાચા સુણો હો સતગુરુ, સાતમી પુરી મધે ગણેશ રાજ રાજ કરે છે, સીરી સતગુરુ બરમા હો વાચા સામીજી એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણુ વાચા એણે ભીરત લોક માંહે ગણેશની પુજા કરી છે તથા બગતી કરી છે તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ બરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણુ વાચા ના સતગુરુ એ લોક અમર ના હુવા, એકસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે ભીરત લોક માંહે પડે, તે લખચોરાસી લોગવીને પછે જે કોઈ ગણેશ દેવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ બરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણુ વાચા એણે ન લેટતે સતગુરુ, ન બોલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે ધાન ન દેતવા, દશદોશ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (ઝી) પર જાયતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, તે વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ (૭).

શ્રી સતગુરુ બરમા હો વાચા આઠમી પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે છે, તે લેહ કંથો હો સામી સીરીજનંહારજનં ? સીરી નારાયણુ વાચા આઠમી પુરી મધે ભેરવ રાજ રાજ કરે છે સીરી સતગુરુ બરમા હો વાચા સામીજી એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણુ વાચા એણે ભરત લોક માંહે ભેરવની પુજા કરી છે તે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ બરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? નહી સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા, એકસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે ભરત લોક માંહે પડે, આવાગમણુ મધે લખચોરાસી લોગવીને પછે જે કોય ભેરવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, શ્રી સતગુરુ બરમા વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? શ્રી નારાયણુ વાચા એણે ન લેટતે સતગુરુ, ન બોલખતે અવતાર પાત્ર એણે સતગુરુ મુખે ધાન ન દેતા, દસદોશ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાયતે પંજણુ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમરપદ હો સતગુરુ. (૮)

સીરી સતગુરુ બરમા હો વાચા નવમી પુરી મધે કોણુ રાજ રાજ કરે છે તે લેહ કંથો હો સામી સીરીજનંહારજનં ? સીરી નારાયણુ વાચા નવમી પુરી

મધે રાજા અખેદેવ રાજા કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે, જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે ભીરત લોક માંહે ગરીબીને દાન પુન કરીઆ છે તથા સીરી નારાયણનું સમરણ કરીઆ છે. તે એવા ફલ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુર એ લોક અમર નહી હુવા, ઇસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે ભીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી લોગવી પછે જે કોઈ અખેદેવનું સેવક હોય તેને ઘર અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતગુર. ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર મુખે દાન ન દેતા, હસ દોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજલુ આતમા વસ ન કરતવા. વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૯)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા હસમી પુરી મધે કોણુ રાજા રાજા કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા હસમી પુરી મધે રાજા સુરમાન રાજા કરે છે સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા મુણો હો સતગુર, એણે ભીરત લોક માંહે સુરમાન દેવનું સમરણ દ્રીધું છે તથા વેદ વાંચેઆ છે, તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા નહી સતગુર, એ લોક અમર ન હુવા, ઇસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે ભરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી લોગવીને પછે જે કોઈ સુરમાન અવતારને પુજે છે અને વીરતીઆ વેદ વાંચે છે અને અથર વેદ નથી જાણતા તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા, એણે ન ભેટ'તે સતગુર. ન જોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર મુખે દાન ન દેતવા, એણે હસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે, પંજલુ આતમા વશ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ તે સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૦)

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા અગીઆરમી પુરી મધે કોણુ રાજા રાજા કરે છે તે ભેદ ક'થો સામી સીરીજ'નહારજન', સીરી નારાયણ વાચા અગીઆરમી પુરી મધે રાજા સુરમાન કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા એણે ભીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી

નારાયણ વાચ્યા, સુણે હો સતગુર, એણે મીરત લોક માંહે સુરજની ભગતી કરી છે, અને સુરજ મંત્ર જાપ જપેઆ છે, તે એવા કામ પામેઆ છે સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા, સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? નહી સતગુર એ લોક અમર ના હુવા, ખસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, આવાગમજી મધે લખચોરાસી લોગવીને પછે જે સુરજનો ભગત હોય તેને ધરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચ્યા એણે ન ભેટ'તે સતગુર, ન આલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર મુખે ઢાન ન દેતવા, ઢસઢોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજજી આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૧)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી ખારમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે, તે ગીનાન કંથો હો સામી સીરીજનંદારજન ? સીરી નારાયણ વાચ્યા ખારમી પુરી મધે રાજ સુની રાજ કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચ્યા સુણે હો સતગુર એણે મરત લોક માંહે સુનીજન હોઈ રહેઆ હતા, તે સુની ઘઘને યોલતા નહી તે માટે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? નહી સતગુરજી એ લોક અમર ના હુવા, ખસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે લખચોરાસી લોગવી પછે જે સુનીદેવનું ભગત હોય તેને ધરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચ્યા એ ન ભેટ'તે સતગુર ન આલખ'તે અવતાર પાત્ર સતગુર મુખે ઢાન ન દેતવા, ઢસઢોસ ન ખમતા, દેખત કનક (સોનું) કામની (ઓ) પર જાય'તે પંજજી આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૨)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા તેરમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે તે લોક કંથો હો સામી સીરીજનંદારજન ? સીરી નારાયણ વાચ્યા સુણે હો સતગુર, તેરમી પુરી મધે રાજ સુરદેવ રાજ કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે, જે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચ્યા એણે મીરત લોક માંહે તીરથ જાત્રા કરી છે અને બ્રાહ્મજી પુજેઆ છે તે માટે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચ્યા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચ્યા ના સતગુર એ લોક અમર ના હુવા, ખસો વરસની આવરદા લોગવીને

પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસીના ફેરા ફરીને ઠાલા તીરથવાસીને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ! સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતગુર, ન ઝોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુર મુખે દાન ન દેતવા, દસદોશ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે, પંજણ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૩)

શ્રી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી ચઢેમી પુરી મધે ઠોણ રાજ રાજ કરે છે, તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા ચઢેમી પુરી મધે રાજ મરત રાજ કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મરત લોક માંહે ચીત્રામણની પુજ કરી છે, તે એવા ઠામ પામેઆ છે, સારી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુંવા કે ના હુંવા ? ના સતગુર એ લોક અમર ના હુંવા, ખસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી ફરીને જે ઠોય ચતુર દેવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એ ન ભેટ'તે સતગુર, ન ઝોલખ'તે અવતાર પાત્ર, સતગુર મુખે દાન ન દેતવા, દસ દોસ ન ખમતા. દેખત કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે પંજણ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૪)

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી પનરમી પુરી મધે ઠોણ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન', સીરી નારાયણ વાચા પનરમી પુરી મધે રાજ ધરમ રાજ કરે છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા, એણે મીરત લોક માંહે ધરમ કરીઆ છે, અને ગુરને માનેઆ છે, પણ શેષ ગુર નથી મલેઆ તે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા, સામીજી એ લોક અમર હુંવા કે ના હુંવા ? ના સતગુર એ લોક અમર ના હુંવા, ત્રનસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી ફરીને પછે જે સતગુર ભરમાજી વીનેઆ ધરમ કરે છે તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતગુર, ન ઝોલખ'તે અવતાર પાત્ર, સતગુર મુખે દાન ન દેતવા, દસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (સ્ત્રી) પર જાય'તે, પંજણ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુર. (૧૫)

સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સોલમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે, તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા સોલમી પુરી મધે શુભત રાજ રાજ કરે છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શીયા દાન કરેઆ છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતશુર એણે મીરત લોક માંહે શુભત દાન દીધા છે, અને કોહોડા માંહે ઘાલીને દાન દીધા છે તે માટે એવા ઠામ પામીઆ છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા, ના સતશુર એ લોક અમર નહિ હુવા, ત્રનસો વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી ફરીને પછે જે સતશુર વીના શુભત દાન દીએ છે તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીયા માટે ? સીરી નારાયણ વાચા સુણો હો સતશુર, એણે ન ભેટ'તે સતશુર, નહી એલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતશુર મુખે દાન ન દેતા, દસદોસ ન ખમતા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજી આતમા વસ ન કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર. (૧૬)

શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી સતરમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે, તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા સતરમી પુરી મધે રાજ અમે રાજ કરે છે સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ હો વાચા એણે વીસવાસ આણીને સઠિને દાન દીધું છે તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? ના સતશુર એ લોક અમર ન હુવા, ત્રનસો વરસની આવરદા ભોગવીને, પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી ફરીને જીઆં અમ દેવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે. શ્રી સતશુર ભરમા વાચા સામીજી તે શીયા માટે ? શ્રી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે સતશુર, ન એલખતે અવતાર પાત્ર, એણે સતશુર મુખે દાન ન દેતવા, દસ દોસ ન ખમતવા દેખત કનક કામની પર જાય'તે, પંજી આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુર કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર. (૧૭)

સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી અદારમી પુરી મધે કોણ રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ હો વાચા સુણો હો સતશુર, અદારમી પુરી મધે રાજ અમદેવ રાજ કરે છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે,

જે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા સુણે હો સતશુર, એણે મી-
રત લોક માંહે ગરીબોને વસ્ત્રનાં દાન દીધાં છે, તથા અનનાં દાન દીધાં છે,
તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ
લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? સીરી નારાયણ વાચા ના સતશુરજી એ લોક
અમર ના હુવા, ત્રનસો વરસની આવરદા ભોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે,
લખચોરાસી મધે પેલો અવતાર જગન માંહે તલ તથા જવ તથા ધાન બાલેઆ
છે, તે માંહે સજીવ ઘડને અવતરે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા, સામીજી તે
શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન લેટ'તે સતશુર, ન બોલખ'તે અવતાર
પાત્ર, એણે સતશુર સુખે દાન ન દેતવા, હસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું)
કામની (શ્રી) પર બથ'તે, પંજણ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ
સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર. (૧૮)

શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી બોગણીસમી પુરી મધે ઠોણ
રાજ રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી
નારાયણ વાચા બોગણીસમી પુરી મધે રાજ વસકરમ રાજ કરે છે સીરી સત-
શુર ભરમા હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે
એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મીરત લોક માંહે વસકરમની
સેવા કરી છે, તથા ભગતી કરી છે તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી
સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ન હુવા ? સીરી નારાયણ
હો વાચા સુણે હો સતશુર, એ લોક અમર ન હુવા, એ ત્રનસો વરસની આ-
વરદા ભોગવીને પછે મરત લોક માંહે પડે, આવાગમણ મધે લખ ચોરાસી
ભોગવીને પછે જે વસકરમ દેવનો સેવક હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સત-
શુર ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ! સીરી નારાયણ વાચા, એણે
ન લેટ'તે સતશુર, ન બોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતશુર સુખે દાન ન
દેતવા, હસદોસ ન ખમતવા, દેખત કનક (સોનું) કામની (શ્રી) પર બથ'તે,
પંજણ આતમા વસ ન કરતવા, વેદ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા,
તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતશુર. (૧૯)

શ્રી સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી વીસમી પુરી મધે ઠોણ રાજ
રાજ કરે છે તે ભેદ ક'થો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ વાચા
વીસમી પુરી મધે રાજ વસવેસર રાજ કરે છે, સીરી સતશુર ભરમા હો વાચા
સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા ઠામ પામેઆ
છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મીરત લોક માંહે વસવેસરની સેવા કરી છે,
તથા વસવેસરનો બપ જપેજો છે તે માટે એવા ઠામ પામેઆ છે, સીરી
સતશુર ભરમા હો વાચા સામીજી એ લોક અમર હુવા કે ના હુવા ? નહી

સતગુરુ એ લોક અમર ન હુવા, ચારસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે
મરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી ફરીને પછે જે વસવેસરનો મેવક હોય
તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી તે શીઆ માટે ?
સીરી નારાયણ વાચા, એણે ન ભેટ'તે સતગુરુ, ન યોલખ'તે અવતાર પાત્ર,
એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા, તે દસ દોસ ન ખમતવા, દેખત કનક કા-
મની પર જાય'તે, પંજણુ આતમા વશ ન કરતવા, વેઠ કુરાનની સાંખેઆ
સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા અમર પદ હો સતગુરુ. (૨૦)

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી એકવીસમી પુરી મધે ઠાણુ રાજ
રાજ કરે છે, તે લેઈ કંથો હો સામી સીરીજ'નહારજન' ? સીરી નારાયણ
વાચા એકવીસમી પુરી મધે વીધાતા રાજ રાજ કરે છે. સીરી સતગુરુ ભરમા
હો વાચા સામીજી એણે મીરત લોક માંહે શી કમાઈ કરી છે જે એવા કામ
પામેઆ છે, સીરી નારાયણ વાચા એણે મરત લોક માંહે વીધાતાની સેવા કરી
છે, તે માટે એવા કામ પામેઆ છે, સીરી સતગુરુ ભરમા હો વાચા સામીજી
એ લોક અમર હુવા કે નહી હુવા ? નહી સતગુરુ એ લોક અમર નહી હુવા,
પાંચસો વરસની આવરદા લોગવીને પછે મીરત લોક માંહે પડે, લખચોરાસી
ફરીને જે કોય વીધાતાનો ભગત હોય તેને ઘરે અવતરે, સીરી સતગુરુ ભરમા
હો વાચા, સામીજી તે શીઆ માટે ? સીરી નારાયણ વાચા એણે ન ભેટ'તે
સતગુરુ, ન યોલખ'તે અવતાર પાત્ર, એણે સતગુરુ મુખે દાન ન દેતવા, દસ
દોસ ન ખમતા, દેખત કનક કામની પર જાય'તે પંજણુ આતમા વસ ન
કરતવા વેઠ કુરાનની સાંખેઆ સુરત અસુરત કરતવા, તે કેમ પામે એવા
અમર પદ હો સતગુરુ. એકવીસ પુરીઉં સંપુરણુ સમાપત બવસતો સંપુરણુ થઈ
સહી, એવી પીર ઈંદ્ર ઇમામદીને વાણી કહી.

દરસણુ છની હરહકીકત સુણો હો મુનીવરો.

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા પરથમ ભરમ દરસણુ સુણો હો મુનીવરો,
પરથમ કરતા જુગ માંહે શ્રી સતગુરુનું નામ તો ભરમા, તારે રઘુવેદના વારા
હોતા, તે રઘુવેદ પરમાણે ચાલતા, તારે સાહેબજીના અવતાર ચાર, શ્રી
મહા, શ્રી કોરબ, શ્રી વારાહા, શ્રી નરશીં એવા અવતાર ચારની ભગતી કરતવા,
જાપ જપતા, ખમેઆ કરતવા, તે જાણે કરતાજુગ સંપુરણુ થયો, શ્રી સતગુરુ
ભરમાજીનો વારો ઉતરેઆ અને રૂચુવેદનો વારો ઉતરેઆ, તારે રૂચુવેદી ભરામજીનો
કાલો લેખ રહેઆ છે, તે માંહે ભરમા નથી.

જાણે ખીજે ત્રેતાજુગ યોઠા તારે ગુર વીજેશઠજીને હુકમ થયો છે, જે
ભરમાનું કામકાજ અને ભરમાનું તેજ તમ માંહે થયો છે, ભરમાનું હુકમ

તમને આલેઓ છે, અને તમે ભરમાના અવતાર થયા છે, જારે ત્રેતાનુગ પુરા થયો, તારે જુગરવેદનો ચલણ ઉતરેઓ, તારે ગુર વીજેશઠણનો ચલણ ઉતરેઓ છે, તારે જુગરવેદી ભરામણનો ઠાલો લેખ રહેઓ છે, તે માંહે ભરમા નથી.

જારે ત્રીજે દુવાપુર ગેઠા છે, તારે ગુર વીહરવીઆસને હુકમ થયો છે, જે ગુર વીજેશઠણનું કામકાજ તમે કરો, ગુર વીજેશઠણનું તેજ, ગુર વીજેશઠણનો હુકમ તમને થયો છે, તમે ગુર વીજેશઠણના અવતાર થયા છો, અને શામવેદનું ચલણ થયો છે, જારે દુઆપુરનુગ ઉતરેઓ છે, તારે ગુર વીહરવીઆસનો વારો ઉતરેઓ છે, ગુર વીહરવીઆસનો ચલણ ઉતરેઓ, તારે શામવેદનો ચલણ ઉતરેઓ છે, તારે શામવેદી ભરામણનો ઠાલો લેખ રહેઓ છે, તેમાં ભરમા નથી, ગુર ભરમા, ગુર વીજેશઠણ, ગુર વીહરવીઆસ, જારે વર્ધ ગયા, તારે ઠાલા લેખ રહેઓ છે, તે માંહે ભરમાજી નથી, સીરી સતગુર ભરમાજીને મલે તો છુટકો થાય, અને જે ઠાલા વેદને પુજે તેમાં છુટકો નથી, જે ભરમ ફરસણ સમાપત ભવસતો.

સીરી સતગુર ભરમા હો વાચા. ખીજે નાયક ફરસણ, તેને સંન્યાસી ફરસણ પણ કહે છે, તે સુણો હો મુનીવરો, ત્રેતાનુગ મધે કવલાસ પુરી માંહેથી ઇશ્વર તથા પારવતી ભરમપુરી માંહે આવેઓ છે, અને ભરમાને કહેઓ છે જે તમે ભરમપુરી ઉઘાડસો, તારે ભરમાજીએ ભરમપુરી ઉઘાડી છે, તારે તે પુરી માંહે ગીઆ છે, તારે ભરમાજીએ ઇશ્વર તથા પારવતીને માન ઘણું દીધું છે, પોતાનું શીગાસણ બેસવાનું આદીઓ છે, પછે સાવંત્રીજીએ તથા પારવતીજીએ બેઠ મીલીને વીચાર કરેઓ છે, જે બેએ મીલીને કહેઓ છે જે, સામીજી અમ જેવી કોય ખીજી સતીઈ છે કે નહી, તારે ઇશ્વર કેવા લાગા છે જે તમે સતીઈ કસા માંહે નથી, મોરત લોક માંહે અનસીઆ સતી છે, તે માહા સતી છે, તારે પારવતી અને સાવંત્રીએ કહેઓ છે, સામી તમે એવીઈ વાત શું કરો છો, પણ અમથી મોટી સતી કોઈ નથી, એમ બે સતીએ ગુમાન દીધું છે, તારે ભરમા અને ઇશ્વરે કહેઓ છે જે, અમે અનશીઆ સતીને ઘરે જાઈએ છઈએ, પછે તમે આવીને અમને જોલખી લેજો, તો તમે પરતીવંતા માહા સતીઈ છો, પછે ભરમા ઇશ્વર મોરત લોક માંહે આવેઓ છે, તારે શ્રી રામચંદ્રજી અને કુંભકરણ બેહી વહતા હતા, જારે રામચંદ્રજીએ લંકા ભાગી, અને રાવણ મારીઓ, તારે સુદરસન ચકરને હુકમ થયો જે, જીઆં ઢાણવનું ખીજ હોય તેને જઈને મારો, અને જેને ગીરભ હોય તેનાં પેટ ચીરીને ગીરભ કાઢીને મારો, તારે સુદરસન ચકરે સરવેનાં પેટમાંથી ગીરભ કાઢીને મારીઆ, તારે કુંભકરણની જોક વઈ હતી, તેના પેટમાં ગીરભ હતું તેને માસ પુરા થયા હતા, તેણે શું કરીઈ જે જોક દેશ ઠાકરનો હતો, તેમાં આગલ હંમેશ શ્રી રામચંદ્રજી બેસતા હતા, તે જમાને

વર હતો, તે સુરતને પછવાડે જઈને છીપી રહી, તે જાણ્યાં કુંભકરણની વહુ
 છીપી હતી તીઆં સુદસન ચક્ર નહીં ગયો, તે માટે ઉગરી તેને દીકરો એક
 થયો, તેનું નામ કુંભકા કુંવર રાખીઉં હતું, તે કુંવર વરસ બારને થયો,
 ત્યારે તેની માતાને પુછવા લાગો જે મારો બાપ દાદો કેવો દેખાતા નથી, તે
 કીઆં ગીઆ છે, તારે તેની માતા કેવા લાગી જે તારા બાપને દાદાને શ્રી
 રામચંદ્રજીએ મારી નાખેઆ છે, તું એવો કારે થાઈશ જે તારા બાપ દાદાનું
 વેર લઈશ તારે તેને મેલું લાગે છે, તારે તપ કરી માહાદેવ પાસેથી વર લઈને
 શ્રી રામચંદ્રજી સાથે વઢવાને ગયો છે, તારે તે રામચંદ્રજી શું બહુ વઢ્યો છે,
 તારે રામચંદ્રજીએ પુછીઉં જે એ કેણુ છે એને કેણુ વર આપેઓ છે તારે
 કહેઉં છે જે એ કુંભકરણનો છોકરો છે, એને માહાદેવે વર આપેઓ છે,
 અને એનું નામ તો કુંભકા છે એણે તપ કરેઓ છે, તારે માહાદેવ પરસન
 થયા ને વર આપેઓ છે તારે રામચંદ્રજીએ સાચું માનીઉં છે, ત્યારે શ્રી રા-
 મચંદ્રજીએ જીવ કરીને સીતા લાવેઆ છે. આ તે દાડાની વાત છે, ભરમા
 તથા ઇન્દ્ર બેઠાં અનસીઆ સતીને ઘરે આવેઆ છે, તારે અનસીઆ સતી
 ઘણું રાજી થઈ છે, જે સામીજી અમારા ભાગ જે તમે અમારા ઘરે આવેઆ,
 તારે ભરમાજી તથા ઇન્દ્ર કેવાને લાગા જે અમે તમારા ઘરે આવેઆ છઈએ
 તે તમે અમેને જમાડસો, તારે અનસીઆ સતીએ કહીઉં છે જે અમે તમને
 જમાડસું, તારે ભરમાજી તથા ઇન્દ્ર કેવાને લાગા છે જે તમે અમેને નગન
 થઈને જમાડસો, તારે અનસીઆ સતી બોલેઆ છે જે સામીજી અમારો સત
 તે કેમ રહે, તારે દેવ બેઠી કેવાને લાગા છે જે અમારી શક્તીકીને શુભાન
 ઉતારવો છે તે માટે તમારો સત અમે રાખસું તારે અનસીઆ સતી કેવા
 લાગી જે સામી અમેને કોલ આલો તારે બેઠાં દેવે કોલ આપેઓ છે, તારે
 તે કોલને કાજે બે દેવ તીઆં બાલક થીબા છે, પછે અનસીઆ સતીએ
 નગન થઈને પરસાદ કરેઆ છે, તારે દેવ બેને નવરાત્રીને પારણામાં પોઢાડેઆ
 છે, અને પારણે પોઢાડીને હીડોલેઆ છે, એટલે સાવત્રીજી તથા પારવતીજી
 સખતું બે આવીઉં ચે તારે બેઠાં મહીને પુછેઉં છે જે અમારા પુરસ આવેઆ
 છે, તારે અનસીઆ સતીએ કહેઉં છે જે બહુ જીવો પારણા માંડે બેઠાં પુરસ
 પોઢેઆ છે, પછે બેઠાં સતીડ બેવા લાગીઉં છે તેણે પોતપોતાના પુરસ
 જોળખેઆ નહીં, તારે તીઆં હાર પામીઉં છે, તારે તીઆં તેઉંને
 શુભાન ઉતરીઓ છે, તારે અનસીઆ સતીએ લઈને પોત પોતાનો
 પુરસ આલેઓ છે, જે જેનો પુરસ તે તેના હાથમાં આલીઓ છે,
 તારે તેઓનો ગરવ ઉતરેઓ છે, તારે દેવ બે અનસીઆ સતીને કેવા લાગા
 છે, જે તમે માગો તે તમને આલીઓ, તારે અનસીઆ સતી કેવા લાગાં છે

જે સામીજી તમારે કૈલ આલો, તારે પછે અમે માગશું, તારે દેવ જે મલીને કૈલ આલેઓ છે, તારે અનસીઆ સતી કેવા લાગી જે, સામીજી એક પુત્ર આપો જે કોઈક માહા દેવપુરશ થાય, તારે ભરમાજીના મુખ માંહેથી વચન નીસરેઓ. જે જાઓ તમારે એક પુત્ર થાસે, તે માહા દેવ થાયસે, તારે ઇશ્વરે વીચાર કીધો છે જે ભરમાજીએ સાત અવતાર લઈને ભગત તારેઆ છે, તારે ઇશ્વરે કહીકે જે હું વીશનવની ભગતી દેખાડીને ભગત તારે, પછે અનસીઆ સતીને કહેકે છે જે તું તારા હાથ જોડ, તો હીકરો થાસે, તારે અનસીઆ સતીએ હાથ ખેંધ જોડેઆ છે, તારે ઇશ્વરે હાથ માંહે હતાત્રીઅનો અવતાર લીધો છે, તે હતાત્રીઅ પાસેથી સંન્યાસી થયા છે, તીઆં રામચંદ્રનો જાપ આલેઓ છે, બાર લાખ ને છનુંહબરનો ત્રેતા જુગ તેમાંથી બાર લાખ ને ચોસઠ હંબર વરસ ગીઆ હતા, તે ઢાઠાની એ વાત છે, પાછલા બત્રીસ હંબર વરસ રહેઆ છે, તારે હતાત્રીઅ પચઢા થયા છે, તે હતાત્રીઅ પાસેથી સંન્યાસી થયા, ચુર વીજેશઠજી સાથે શાતકરોઠ જીવ તારેઆ છે, બાકી સવા કરોઠ હતાત્રીઅ (હત-આપેલો) અને (અત્રીઅ-અનેસીઆનો ધણી અત્રીદેશી) સાથે મલેઆ છે, તેણે જટા માથે રખાવી છે, પછે સંન્યાસીનો લેખ રહેઓ છે, તે ઘર માંહે ધણી નથી, ઘર ખાલી છે, તે તમે સુણો હો મુનીવરો, એ સંન્યાસી ઠરસજી સંપુરજી ભવસતો. (૨)

શ્રી સતગુરુ ભરમા હો વાચા ત્રીજે જેન ઠરસજી તેની હર હકીકત સુણો હો મુનીવરો, ઘરેણું લખમીજીને ચડાવાને સાડે શ્રી કરસનજીએ જાહેવાને મોકલેઆ છે, સાથે નીમનાથ તથા પારસનાથને મોકલેઆ છે, તે જાહેવ જાઈને બેઠા છે તારે જોએ તો એક વાડા માંહે જનાવર બાંધીઆ હતા, તીઆં હરણા તથા રોજ તથા બકરા બાંધેઆ છે, તારે જાહેવ કેવાને લાગા જે આ જનાવરોને શું કરશે, તારે વેવાઈ કેવા લાગા જે લખમીજીને પરણાવશું તારે જાહેવુંને ખજાવશું જારે, કરસનનાથને પરણાવશું તારે સહિને જમાડશું, તારે જેન જાહેવે બહુ ત્રાસ કરેઓ છે, પછે રીસાઈને ગરનાર ગઢ ઉપર જેન જાહેવે તપ કરવા માંડીઓ છે, પછે કીરસનનાથે બાણીકે છે જે જાહેવ તો તપ કરવા ગીઆ, તારે કરસન નાથે જાતા જલા જાહેવુંને મનાવાને મોકલેઆ છે, જે જેટલા તપ કરવાને ગીઆ હોય તેટલાને તેડી લાવો. તમે સેને માટે જુડો તપ કરો છો, તોએ તે કહેકે જેન જાહેવે માનીકે નહી ને તપ મુકેઓ નહી પછે કરસનનાથજી લખમીજીને પરણીને લાવેઆ છે, પછે કરસનનાથજી પોતે મનાવાને ગીઆ છે, તો પણ કરસનનાથજી જોલ જાહેવે રાખેઓ નહી, અને જોલ માનીકે નહી, તારે કરસનનાથે એક વીચાર કરેઓ છે, જે જોને છલ પાડવું. આજ વિષયને લગતું પીર સરદીનનું બનાવેલ ગીનાન નીચે પ્રમાણે છે.

તારે જીઆં જાડવ મઝી તપ કરતા હતા, તીઆં એક કુવે! હતો, તે ઉપરે એક મહાનો જાડ પચેદા કરેઓ છે, તેનાં મહાડા મઝી ગલીને કુવા માંહે પડે છે, તેનો પાણી દારૂ જેવો થયો છે, તારે સરવે રીખીસરે તે પાણી પીધું છે, તારે તે સઉને દારૂ ચડેઓ છે, તારે તેઓને ખુધીઆ લાગી છે. તારે શ્રી કરસનજીએ શું બેદ કીધો છે જે એક વાછડી પચેદા કીધી છે તે વાછડી માયા રૂપી પચેદા કરી છે, અને તે વાછડીને વન માંહે મેલી કીધી છે, તારે તે વાછડી ચરતી ચરતી રખીસરૂને પાસે આવી છે, તારે તે રખીસરે વાછડીને મારીને ખાધી છે, તે વાછડીની ખરીડ તથા પુછડી તથા ખાલડી તથા માથું એ ચારધ વસતુ મંદી માંહે છુપાવી છે, એટલે શ્રી કરસનનાથ જરામજીનું રૂપ લઇને તે રીખીસરૂના પાસે આવેઆ છે, તારે રીખીસરૂને પુછવા લાગા છે. જાઈ રીખીસરે! અમારી એક વાછડી આંહી આવી છે? તારે રીખીસરૂ એ કહેલ જે અમે રીખીસર દેવતા શું જાણીએ તારી ગાય. તારે તે જરામજી સઉની

ગીનાન પીર સરદીનનું.

- જીગ દુઆપુરમે જગન આઠરેઓ, તીઆં રખીએકુ તેડી બોલાયા સામી. (૧)
 રખીએ શબદ ન માનેઓ, તેનો જાઈ રહેઆ વન માંહે સામી. (૨)
 વન માંહે વારેઆ જુપડા, માથે ચારે કેરે ચમર દરાયા સામી. (૩)
 રખીઆને ત્રસનારે ઉપની, તેતો ચીંતા કરે મન માંહે સામી. (૪)
 વીશનવ ઉપાઈ એક વાવડી, માથે ઉભો મવડાનો જાડ સામી. (૫)
 પાકા મવડા માંહે ટગટમે, તેનું પાણી પીતો નવ જાય સામી. (૬)
 રખીઆને ત્રસના ઉપની, તેણે પાણી પીધો ત્રીન માંહે સામી. (૭)
 પાણી પીધે ખુધીઆ ઉપની, તેતો ચીંતા કરે મન માંહે સામી. (૮)
 વીસને ઉપાઈ એક વાછડી, તેનો ચરતી ફીરે વન માંહે સામી. (૯)
 રખીઆને ખુધીઆ ઉપની, તેણે મારી ખાધી શાહાની ગાય સામી. (૧૦)
 કોટે જનોઈ હાથે લાકડી, સામી વાછડી ડુંદવા જાએ સામી. (૧૧)
 તમે રખીસર દેવતા, તમે ઇઆં કાંચ દીડી ગાય એજી. (૧૨)
 અમે રખીસર દેવતા, સામી શુંરે જાણું તારી ગાય. (૧૩)
 કોટે જનોઈ હાથે લાકડી, સામી મંદલી ડુંદવા જાય સામી. (૧૪)
 પેલા નીસરેઆ હાડ પાસરાં, પછે નીસરેઆ પગ ચાર સામી. (૧૫)
 ચરજી મુંદી સરવે નીસરી, તેની ખાલડી કરે જમકાર સામી. (૧૬)
 તમે કેહેતા અમે દેવતા, તમે કાંચરે ખાધી મોરી ગાય એજી. (૧૭)
 અમે જુલા અમે જાવરા, સામી અમને લાગી ખુધીયાએ. (૧૮)
 આગે પંથ ન જાણતા, સામી જુલડાને મારગે લંગાએ સામી. (૧૯)
 તખરે નારાયણ કોપેઆ, તે રખીઆને ખાંધી ચલાયે સામી. (૨૦)
 પીર સરદીન બોલેઆ, સામી રખીઆના બધ છોડાએ સામી. (૨૧)

મંદી હુંદવા લાગે છે તારે રખીસરૂની મંદી માંહેથી આમડી તંધા પુછડી તથા ચરણ તથા મુંદી નીસરી છે, તારે સરવે રીખીસરૂને તીઆં બહેઆ છે, જે અમારી વાછડી તમે મારીને કેમ ખાધી છે, પછે શ્રી કરસનનાથ પરગટ થયા છે, તારે સરવે રીખીસરૂ તીઆં કરગરવાને લાગા છે, જે સામી અમારા પાપ તમે દુર કરો, એમ સડ રીખીસરૂ કરગરવા લાગા છે, પછે કરસનનાથે શું ભેદ કરેઆ છે જે એક લાકડાનું મંડાણ કરીને તેને તેલ ચડાવેઆ છે, તે મંડાણ ચાર આંચલ કરેઆ છે, ને તેઉનાં હાથમાં આલેઆ છે, પછે તે રીખીસરૂને કહેઆ જે તમે જીવ દયા પાલજે, તો તમારો ગઈ પાપ બસે, અને તમે ગાયને મારી છે તેને બહુ દુખ થયો છે, બહુ દુખ હીધું છે તે માટે તમારે માથું લોચન કરાવો, તો તમારો ગઈ પાપ બસે, એવો ચોવીસ બદલે નીચમ આદી ધરમ લીધો છે, તેના ચોવીસ તતીખણુ કરેઆ છે, તીઆં તેઉને થાપ આપેઆ છે, બીજા રહેઆ તે ચોવીસને માને છે, તેમાં મોટા નીમનાથ તથા પારસનાથ, જે તમે ચોવીસ તતીખણુને માને તો તમારા પાપ બસે, તારે બીજા ચોવીસ તતીખણુને માનેઆ છે, તેને શ્રી કરસનનાથે જાપ આલેઆ છે, શ્રી હરી અંત શ્રી હરી અંત, નમો સીધાંજી નમો સીધાંજી એ જાપ જપવા લાગા છે, તારે શ્રી કરસનજીએ પોતાનું કુલ બાણીને તે ઉપરે દયા આણી છે, તારે તે ચોવીસ મોવડીને વાંસે જીવ ચારહજાર આઠસો ને અડતાલીસ ઓધરેઆ છે, એક લાખ ને ચોવીસ હજાર વરસ બાકી દુવાપુરનાં રીઆ હતા તારે વરતીઆનું ધરમ પેદા થીઆ છે, અને વીશનવ ધરમ પછુ તે દામનું પેદા થીઈ છે, તે માંહે બગત સદામોજી ઓધરેઆ છે તથા બીજા બગત સાત સદામોજી સાથે હતા, તેઓને સાથે પછુ કેટલાક જીવ ઓધરેઆ છે, તે વીશનવ ધરમ પછુ જેન દરસણુ માંહેથી પેદા થયો છે, તે જેન દરસનનું ભેષ રહેઆ છે, તે ધર ખાલી છે, તે માંહે ધણી નથી, તે સુણો હો મુનીવરો, જેન દરસણુ સંપુરણુ સમાપત બવસતો પુરો થયો છે.

ચોથું બુધાદરસન તે તમે સુણો હો મુનીવરો, દુવાપુર જીવ માંહે રાજ જીજેશંકજી સાથે નવકરોડી જીવ ઓધરેઆ છે, દુવાપુરજીવ માંહેથી બાકી કાંમક રહીઈ હતું, તારે શ્રી કરસનનાથ માંહેથી જીવ સમાઈ ગયો છે, તારે લોક શ્રી કરસનજીનાં રૂંદને ખાલવા લાગા છે, તે બલતો બલતો રૂંદ જેવું રહેઈ, તેવું નહીં માંહે વેતું મેલીઈ છે, તે વહેતો વહેતો એક મુલક માંહે ગયો છે, તેને એક જણે કાઢેઈ છે, જેણે કાઢીઈ તેને સપનામાં રૂંદ કહેઆ છે, જે એ રૂંદને ઘરમાં રાખે, અને કોઇને એકવીસ દાડા સુધી ભેગા દેસો નહી, તારે રાજ વીરપારને માત ગવનનો પાપ હતો, તેણે જઈને સીંગી રીખીની સેવા કીધી છે, હારે તેણે કહેઆ છે જે, જ્યારે તમને શ્રી કરસનના રૂંદનાં દરસન થાસે, તારે ૧૪ ઉપરથી માત ગવનનું પાપ કીતરસે, અને ગીરત કોઠ પછુ ઉતરસે, તારે વીરપાર રાજને ખબર થઈ છે, જે ચાલીને તીઆં આવેઆ છે,

તેણે આવીને શ્રી કરસનનાથના રૂંદને ભેટી છે, તારે તેના ઉપરથી પાપ માત્ર ગવનનું ઉતરે છે, અને ગીરત ડોઢ પણ ગયો છે, પછે તે રૂંદને ઘર માંહેથી બાહર કાઢે છે, તારે રાજા વીરપારે કહેલો છે જે, એ રૂંદ અમને લઈ જવા દેલો તો હું એની સેવા કરું, તારે તે રૂંદ અલુપ થઈ ગયો છે, શ્રી સત્ગુર ભરમા હો વાચા તે માંહેથી બુધદરસણ થયો છે, તીઆંથી બુધ પંચ ચાલેલો છે, અને બુધ બપ જપાવેલો છે, તારે રાજા વીરપાર કેવા લાગા છે જે બારે શ્રી કરસનજી જીવતા હતા, તારે અદારે આલમ શ્રી કરસનજીને દેખતા હતા, તારે તેઓના પાપ કેમ જતા નહી, તારે તે રખીસર જેના સપનામાં રૂંદ આવીલો છે તેણે કહી છે જે, જેણે શ્રી કરસનજીને શ્રી નારાયણ દેવ કરીને બોલેલો છે, અને શ્રી સત્ગુરજીના જપ જપેલો છે, તેઓના પાપ ગયા છે, તીઆંથી રાજા વીરપારે પંચ ચલાવેલો છે, તે બુધપંચ ચાલેલો છે, પણ સીરી બુધ તો અલુપ થઈ ગયા છે, તેને ધણી બાવો કરીને માને છે, અને જોત થાપે છે, પણ સીરી બુધ તો અલુપ થઈ ગયા છે, તેનો ભેખ રહેલો છે, તે ઘર માંહે ધણી નથી, તે તમે સુણો હો સુનીવરો, બુધદરસણ સમાપત ભવસતો.

(૧) પરથમ ભરમ દરસણ. (૨) બીજો સન્યાસી દરસણ. (૩) ત્રીજો જેન દરસણ. (૪) અને ચોથો બુધ દરસણ, એ ચાર દરસણ સંપૂર્ણ સમાપત ભવસતો. પાંચમો શીવ દરસન સુણો હો સુનીવરો.

સીરી સત્ગુર ભરમા હો વાચા, હુવાપુર ઉતરીને કલજુગ બેઠો તે ઢાઢાની વાત છે, બારે ત્રન જુગનો ચલણ ઉતરેલો છે, અને નવ અવતારનો વારો ઉતરેલો છે, અને ત્રન વેદનો વારો ઉતરેલો તે ઘર ઢાલા થયા, આજ કલજુગ માંહે નકલંકી અવતારનો વારો બેઠો, ગુર નખી મહંમદનો વારો બેઠો, અને અધરવેદનો ચલણ બેઠો, એણે ચલણે જે કોય ચાલશે, તે જીવને મોખ મુગત થાશે, શ્રી સત્ગુર ભરમા હો વાચા, આદમની હકીકત સુણો હો સુનીવરો, આદમને અદલાહનો હુકમ થયો જે આદમ તમે બેહેસતમાં જાઓ, બેહેસતમાં સરવે મેવા ખાજો, પણ એક ઘડિના દાણો મ ખાજો, એવું ફરમાન ઢાઢા આદમને થયો છે, પછે દાદો આદમ ને દાદી હવા બેહેસતમાં જાઈ રહેલો છે, તારે સેતાને ઘડિના દાણો સવાસેરનો લાવીને દાદી હવાને આલીલો છે, કહેડું જે તમે ખાજો, તારે માતા હવાએ ના કહી. તારે સેતાને કહેડું જે તમે શા માટે ખાતાં નથી, બાવા આદમ એ દાણો ખાધો છે, તે તમે પણ ખાજો, બે ખાજો નહી તો ચાખી જુઓ, તારે માતા હવાએ ઘડિના વીચે નખ કીધો છે, તે નખ ચાખેલો તારે ઘણો સવાહ લાગો, તારે અરધો દાણો ખાધો છે, અને અરધો દાણો આદમને કાજે રાખેલો છે, એટલે અજાણલ સેતાન ગયબ થઈ ગીલો છે, તારે ખુદાતાલાએ વર્ષ જખરાઈલને હુકમ કીધો છે, જે માતા હવાને બાહર કાઢી નાંખો, તારે દાદા આદમને માલમ થઈ છે, તારે દાદા આદમ

પોતાને ઠેકાણે આવીને જીવે તો માતા હવા દીલગીર થયા છે, તારે દાદા આદમે કહેઓ જે કેમ દીલગીર થયા છે તારે માતા હવાએ આદમને કહેઓ છે જે મેં અરધો દાણો ઘડીને ખાધો છે, તારે બાબા આદમે સીર ખુણાવેઓ છે, જે સેતાન છેતરી ગીઓ છે, એવો ગુમાન કરેઓ છે, તારે માતા હવાએ અરધો દાણો ખાકી રહેઓ હતો તે લાવીને આદમના મોઢા આગલ મેલેઓ છે, તારે ત અરધો દાણો આદમે ખાધો છે, તારે વધ જખરાઈલને હુકમ થઈઓ છે જે એ જલ્લ મેને બ્રેહેસત માંહેથી બાહર કાઢી નાંખેા એઓને મેદાનની હાજત થઈ છે, એ બેફરમાની થયા છે, તે માટે કાઢી નાંખેા, તારે આશમાન ઉપરથી ફેંકી દીધા છે, તારે દાદા આદમને તો જખલ્લ દીસે સેલાન પરખત ઉપરે નાખી દીધા છે, અને દાદી હવાને ઉતર દીસે સવાલાખ પરખત બેળા છે તીઆં નાખી દીધા છે, તારે દાદા આદમે સેલાન પરખત ઉપરે એકસો વરસ સુધી તપસા કરી તારે તેનું વીરજ છુટા છે તેમાંથી એક વીરજ માછલી ગળી ગઈ તે માંહેથી મહુંદરનાથ પેદા થયા છે અને બીજો વીરજ ગોબર માંહે પડીઓ છે, તે માંહેથી ગોરખનાથ પેદા થીઓ છે, તે ગોરખ સરવે લોકની ગાયો ચારતો હતો, તારે તીઆં ફરતા ફરતા મહુંદરનાથ આવેઓ છે, તારે ગોરખને કહેઉ છે જે ગોરખજી અમને ગાયનું દુધ પાઓ, તારે ગોરખે કહીઉ છે, જે સામીજી તમે અમારું નામ કેમ જાણીઉ, તારે મહુંદરે કહીઉ છે જે તમે જાઓઉ ચારો છો તે માટે તમને ગોરખ કહીઉ છે, તારે ગોરખે એક ગાય વાંજળી લાવી આપી છે, તારે તે વાંજળી ગાયને મહુંદરે ઢોહી છે, તારે ગોરખ આવીને મહુંદરને પગે લાગ્યા છે, સામીજી તમે અમારા શુદ્ધ થાઓ, અમને તમે મુરીદ કરો, તો અમને મોખ થાય, તારે મહુંદરે કહીઉ જે બાઈ ગોરખ, આજ કલજુગ માંહે શ્રી સતગુર બરમાનું બેસજી આસજી, તે નખી માહામદને થીઓ છે તમે નખી માહામદના પાસે જઇને મુરીદ થાઓ, તારે બાબા ગોરખ નખી માહામદમુસતફા પાસે જઇને મુરીદ થીઓ છે, તારે નખી સાહેબે બાબા ગોરખનું નામ બાબા હાજરાવલરતન રાખીડું છે, અને સરવે હીંદુ તેને બાબા ગોરખ કહે છે, તારે નખી માહામદે બાબા ગોરખને વર આલેઓ છે, જે તારે હાથે પાંચ લાખ જીવ છુટયે, તારે બાબા ગોરખ સાથે પાંચ લાખ જીવ જોગી ગોઢાવરી માંહે છુટા છે, અને જગમ છનું હંજર પજી તે માંહે થીઓ છે, તેમાંથી જજી ચાર જોધરેઓ છે, તે શીવ દરસજીને જોગ દરસજી પજી કહે છે, તે શીવ દરસજી સંપુરજી સમાપત બવસતો.

તારે આજ કલજુગ માંહે સતગુર બરમાનો આસજી જાણીને જે કમાઈ કરસે, તે જીવ છુટયે, પછે મેલાન પરખત ઉપરે બાબા આદમે નવસો વરસ એક પગે તપ કરેઓ છે અને લોહીનાં આંસુ આંખેથી પડીઓ છે, તારે ખુઠાતાલા મેહેરબાન થયા છે, તારે બાબા આદમને વર્ષ જખરાઈલ તેડવા આવેઓ

છે, તારે સેલાન પરબત ઉપરે સાદાત્રન હાથના પગલાં બે થઈ રીઆં છે, તે માંહેથી પગલો એક હીંદુ લંકામાં લઈ ગયા છે, તેને સરવે લોક ઈશ્વર કરી પુજે છે, બીજો પગલો મુસલમાન લોક મકામાં લઈ ગયા છે તેને બાવા આદમ કરીને માને છે, અને મુસલમાન લોક તેને બાને કાબતુલ્લા કહે છે પણ એ શીવ દરસનને લેખ રીચો છે, અને જોગી તથા જંગમીનો લેખ રીચો છે, એ ઘરમાં ધાણી નથી જોગી જંગમીનો કાલો લેખ રીચો છે, એ શીવ દરસણ સંપુરણ સમાપ્ત બવસતો. (૫)

છઠો મીલછ દરસણ લીખેચો છે.

શ્રી સતગુર બરમા હો વાચા છઠો મીલછ દરસન સુણો હો મુનીવરો, આઠ પુરખ ચતુર મુખ મધે ઉપારજતો, સરવે શીવમાયા જીવજંત ગીનાન, શ્રી સતગુર નર ગુણ સરવે સરજતે હો સામી આઠ પુરસ તુર પરવાર, મહી-પત તુર પરવાર સુણો હો મુનીવરો, તે પુરસ માંહે ચાર મુખ હુવા છે નવ કુરસી માંહે ચતુર મુખ બરમા થીઆ છે, તે ચાર મુખ પાસેથી દસ મુખ થીઆ છે, તે મુખના નામ સુણો હો મુનીવરો, પરથમ તો (૧) માહામદ મુખ. (૨) બીજો દીપક મુખ. (૩) ત્રીજો તંમ મુખ (૪) ચોથો અબદ મુખ. (૫) પાંચમો સમગઈ વીર મુખ. (૬) છઠમો તો અબદલ સત્તા મુખ. (૭) સાતમો તો અબદલ જમાલ મુખ. (૮) આઠમો તો અબદલકરીમ મુખ. (૯) નવમો તો અબદલ રહીમ મુખ. (૧૦) દસમો તો તથામુખ. એવા દસ મુખ બરમાના છે, કરતાજી મધે તો ગુર સતબરમા નામ હોતા, અને મુસલમાનીમાંતો પરથમ ઈબ્રાહીમ ખલીલીલાને માનતા હો મુનીવરો, ત્રેતા જીગ મધીએ ગુર બરમાનો નામ તો ગુર વીજેશઠણ થીઆ છે, અને તેને મુસલમાનીમાં મુસાકલામ અલાહ કરીને માને છે, ત્રીજા હુવાપુર જીગ મધીએ ગુર બરમાનો નામ તો ગુર વીઢર વીઆસ થીઆ છે, તેને મુસલમાની માંહે ઈસા રહુ અહા કરી કહે છે, હો મુનીવરો આજ કલજીગ માંહે ગુર બરમાનો અવતાર તે સતગુર સોહોદેવ પીર સદરહીન થયા છે, અને મુસલમાની માંહે નખી માહામદ રસુલીલા કહે છે, અને તેને જપે છે તે મુસલમાની દીન માંહે ગુર બરમા નામ તે નખી માહામદ રસુલીલા કહે છે, અને તેને હીંદુ તો પરી-બરમ કહે છે, એવા દસ મુખ છે તે દસ નામ બરમાના છે, તે મુલ દરસણ છે, તે નખીમાહામદ મુસતફા પાસેથી થયા છે તેના નામ ચાર ક્રીતાળ છે, પરથમ તોરેત ક્રીતાળ તે મુસા નખીને ઉતરેચો છે, સતગુર બરમાએ પોતાની વતીએ મોકલેચા છે, જે તમે જાળને દીન જાહેર કરો. તેજે આવીને દીન જાહેર કીધો છે, તે તોરેત ક્રીતાળને સતી લોક તો રૂગવેહ કહે છે, અને મુસલમાની માંહે તો તોરેત ક્રીતાળ કહે છે, બીજો જંગુર ક્રીતાળ તો દાઉદ

નળીને ઉતરેઓ છે, તેને સતી લોક તો જીવરવેદ કહે છે, અને મુસલમાનો તો અંજુર ક્રીતાળ કહે છે, દાઉદ નળીને તો સતી લોક શુર વીજેશકળ કહે છે, અને મુસલમાન તો દાઉદ નળી કહે છે, અને અંજુલ ક્રીતાળ તો ઇસાઈ અલ્લાને ઉતરેઓ છે, તેને સતી લોક તો શામવેદ કહે છે, અને મુસલમાન તો અંજુલ ક્રીતાળ કહે છે, અને ઇસાઈ અલ્લાહને સતી લોક તો શુર વીઠરવીઆસ કહે છે, અને મુસલમાન તો ઇસાઈ અલ્લા કહે છે, અને કુરકાન ક્રીતાળ તો નળી માહામદ મુસતફા રસુલ સલલા અલેહ વસલમને ઉતરેઓ છે, તેને સતી લોક તો અથરવેદ કહે છે, અને મુસલમાન તો પુરકાન ક્રીતાળ કહે છે, અને નળી માહામદને સતી લોક તો સતશુર સોહોદેવ પીર સદરદીન કહે છે, અને મુસલમાન તો નળી માહામદ રસુલીલાઈ કહે છે, અને પછે માહામદ મુસતફા તો ઇસમે આસમાને ગયા છે, તીઆંથી કુરકાન ક્રીતાળ થયો છે, પછે માહામદ મુસતફા નવલાળ વાતું લઈને મીરત લોક માંહે આવેઆ છે, તેનો વીથાર છે જે ત્રનલાળ તો શુજરી, અને ત્રનલાળ તો ફારસી, અને ત્રનલાળ તો આરબી, કુરાન મજમે નવલાળ વાત તે કાદરે, નળી હજુર આંખી છે પછે મીરત લોક માંહે આવીને આ કલજુગ માંહે કુફરાન તોડેઆ છે, અને સવાલાળ રાજા મારેઆ છે, પછે કલમે પરગટ કીધો છે, અને કલમે બપ જપાવેઓ છે, જે લા ઇલાહ ઇલ્લાહ મહમદ રસુલીલાઈ એ કલમું જપાવેઓ છે, તીઆં એક લાળ ને ચોવીસ હજાર પેકાંબર છુટા છે, તેને મોખ મુગત થયો છે, પછે સીતેર સોહોસ હુસેની અલીની આલ આલી છે, તે બેહસતમાં ગયા છે, પછે માહામદ મુસતફા તો દુનીઆમાંથી સધારેઆ છે, અને આગલ જે અડસઠ (૬૮) તીરથનો મેમા હતો તે આજ પંજતન પાક માંહે આવેઆ છે, તે પંજતન પાકના નામ મુજો હો મુનીવરો, અવલ હજરત નળી મહમદ મુસતફા રસુલ સલલા અલેહ વસલમ, બીજો નામ તો હજરત મઉલા મુરતબ અલી, ત્રીજો નામ તો માતા બીબી ફાતમત જેહેરા રળ અલ્લાહુ તઆલા, ચોથો નામ હજરત ઇમામ હસન, પાંચમો નામ તો હજરત ઇમામ હુસેન, તે તમે મુજો હો મુનીવરો, શ્રી સતશુર ભરમા સતશુર સોહોદેવ વાચા, પીર ઇમામશાહા વાચા, શ્રી નકલક્રી ગીતા તથા છ ઇરસનની ઉતપુત સંપુરણ સમાપત ભવસતો.

હક અશહદો અનલા ઇલાહ ઇલ્લાહ, અશહદો અન મહમદ રસુલીલાઈ, અશહદો અન અમીરલ મોઅમેનીન અલી સહી અલ્લાહ.

આ સિવાય સદિની ઉત્પત્તિના સળધમાં સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના સતપંથીઓ માટે “મોટી દશતરી ગાવંત્રી” લખી છે તે પથ વાચક વર્ગની બહુ માટે અત્રે રજુ કરવામાં આવી છે:—

મોટી દશતરી ગાવંત્રી લખી છે.

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચ્યા કૃમીનજી, બિસ્મિલ્લાહ હિરંમુખાં નિરંહીમ.

પ્રથમ પરમેશ્વરા, પરવાદે લેજે સાગરા, સેવાને કારણે હેત સ્થતે, ધરતી ઉપર પાછો ન દેતવા, તારે સદાએ સર્વે પરલેગત, પ્રથમ લિલ વજુ તે ધંધુ-કાર, ત્યારે સ્વામી તમે આદિ નિરંજન નિરાકાર. ત્યાં કવન ચેન પરિવર્તે ? હજુ હધઆ પુરુષ નારાયણ, આપ મને આપ ધ્યાન કર્તાવંગ હો સ્વામીજી !

તે તુર નિર્વાણ આપ હસ્તકે તદા નિરંજન તે નિરાકારે, તહાં લિલ વજુ તે ધંધુકારે, ત્યારે નહિ સાદ, નહિ શબ્દ, નહિ આદ, નહિ ઉનાદ, નહિ દેવંત, નહિ સ્થના, નહિ પવન, નહિ પાણી, નહિ ખાણી, નહિ વેદ, નહિ લેદ, નહિ જલ, નહિ કમલ, નહિ વમલ, નહિ પર્વત, નહિ પાષાણ, નહિ નદિયો, નહિ નવાણ, નહિ સમુદ્ર, નહિ સાગર, નહિ ઘેવર, નહિ કૈલાશ, નહિ મેર, નહિ મેખલા, નહિ સ્વર્ગ, નહિ નર્ક, નહિ મૃત્યુ, નહિ પાતાળ, નહિ ધરતી, નહિ આકાશ, નહિ ચંદ્ર, નહિ સૂરજ, નહિ તારા, નહિ ધુ, નહિ મેઘ, નહિ માઝ, નહિ રેહણી, નહિ દિવસ, નહિ સુનં, નહિ પોકાર, નહિ જરણ, નહિ મરણ, નહિ સૃષ્ટિ, નહિ સંજેગ, નહિ ભાવ, નહિ ભ્યંકાર, નહિ રૂપ, નહિ રેખા, નહિ રાગ, નહિ ભાષા, નહિ લેહ, નહિ દમ, નહિ કદમ, નહિ રીત, નહિ કરીત, નહિ યોગ, નહિ માયા, ત્યારે ભાવ લેહ કાંઈ ન હુતા, તદા આદિ નિરંજને કેઈ પેરે સૃષ્ટિ નિપાધ ? હો સ્વામીજી !

પરથમ જમીનનાં જડબંધન જુગ પાંચ (૫) પાંચ જુગતો પિયાલ થોલંતા (૫), પાંચ જુગતો ગદમેર ઉઠંતા (૫), પાંચ જુગતો બ્રહ્માંડ જડંતાં (૫), આઠ જુગતો ગીતા ગાવંત્રી ઝોત્થરંતા (૮), નવ જુગતો નીર નવાણુ ભરંત ખાંધતાં (૯), બાર જુગતો રૂઢ માલા ફેરવંતા (૧૨), વીસ જુગતો વભૂતી વનસપતી વસંતા (૨૦), ત્રણ જુગતો ત્રિજુવન ત્રીશુળ ધરંતાં (૩), એક જુગતો ઔ [ઝોંમ] કાર ગોલી ભણુતાં, એવા તોહોતેર જુગતો વહિ ગયા સ્વામીજીને અટકલ કરંતાં (૭૩).

તે દન અગમ અગોત્ર સદ્ગોર બ્રહ્મા, નરનારાયણ, દેવ માહેશ્વર, એ ત્રણ દેવની જે કોઈ પૂજા કરે તેને આવાગવનના ફેરા ટલે.

તદા સ્વામીજીએ પેહલા રાખ્યા સત્ય, સત્ય ઉપર દત્ત, દત્ત ઉપર ક્ષમા, ક્ષમા ઉપર ગજા, ગજા ઉપર નીલ, નીલ ઉપર શેષ નાગ, શેષનાગની ફેણ ઉપર ધળગો ધોરી, ધળગા ધોરીનાં સીંગ ઉપર એક રાધ, એકલા ઉપર સ્વામીજીએ સૂધી નીપાધ.

જે કરણ કલ્હના અવતારપાત્ર તે સુણો ઋષિવર બાઈ! જ્યાં થકી સ્વામીજીએ રૂપ ધર્યાં, તે રૂપ ઓળખીને કરો કમાઈ.

પ્રથમ નામતો અહુંકાર, બહુંકાર, વહુંકાર, નીલ, અનીલ, સુંદ, સાન, ક્યાન, જ્ઞાન, મયાન, મુર, તેજ બંબ, જલ, કમલ, કદમ, આદ્યુદ્ધ, નાદ્યુદ્ધ, ગજતત્ત્વ, ધરમત્ત્વ, આદ્યુરૂપ, આદ્યુરૂપથી નાભી ચક્ર, નાભી ચક્રથી ભયે ગોર પ્રહ્લા, સદ્ગોર પ્રહ્લાથી સર્વ સુદીની ઉત્તપત હુંધ જે સાર કલ્હના અવતાર પાત્ર તમે સાંભળો મુનિવર બાઈ! જ્યાં થકી ગોર નરે અવતાર સ્ત્રીધા, તે ઓળખીને આજ કરો કમાઈ.

પ્રથમ નામતો (૧) અહું (૨) ઉનાદ (૩) અવીગત (૪) ઐહેદ (૫) હવ (૬) કવ (૭) તત્ત્વ (૮) ધર્મ (૯) તેજ (૧૦) કેવલિક (૧૧) નાદ (૧૨) ઓત્રા (૧૩) હરિતકૃત (૧૪) મુરવા (૧૫) અતિત્ત વંશી (૧૬) પ્રેમ ઋષિ (૧૭) વંશ તો શ્રી મચ્છ

શ્રી મચ્છની માતા તો શંખાવતી, પિતા તો પરમઋષિ, શક્તિ તો દેવી ચંદ્રિકા, ગોર તો માનધાતા, અસ્થાન તો હેમપુર, ક્ષેત્ર તો દ્વારામતી, નરહલો દાણુવ તો શંખાસુર, વિચાર તો ઋગ્વેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદર તિથિ, બાર કરણ, નવ ગ્રહ, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આબ્યા, સ્વામી ઋષિયોને તારી, શંખાસુરને હઈતને સંહારી, સાતે પાતાળના રાજાઓને વચન આપી, ગોર પ્રહ્લાનાં વેદ વાળી, સવાહોડી સહ રુખમાંગત ભક્તને ઓધારી, બલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ ક્ષય થાએ. નમો નમો બાઈ પરિપ્રહ્લા નર નારાયણના નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર પ્રહ્લા હોએ તે રૂપને ધાઈએ. અવતાર પહેલો શ્રી મચ્છા સંપુરણ છે.

શ્રી મચ્છાના ૧૮ મનાઈત, ૧૬ ઉચ્ચેન, ૨૦ અભુક્ત, ૨૧ પ્રહસ્પતી, ૨૨ અસુમિત્ર, ૨૩ પ્રીકમ્ ઋષિ, ૨૪ વંશ તો શ્રી કૂર્મ.

શ્રી કૂર્મની માતા તો કમળાવતી, પિતા તો પ્રીકમ્ ઋષિ, શક્તિ તો દેવી ભેચરા, ગોર તો ઐકારૂખી, સ્થાન તો બગપોર, ક્ષેત્ર તો માનસરોવર. ત્યાં નરહલો દાણુવ તો મધુકેટક, વિચાર તો ઋગ્વેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદર તિથિ ને બાર કરણ, નવ ગ્રહ, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આબ્યા સ્વામી! ઋષિયોને તારી, મધુકેટક દાણુવને સંહારી, સવા હોડીશું રાજા અમરિષને ઓધારી, બલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ ક્ષય થાએ. નમો નમો બાઈ પરિપ્રહ્લા નર નારાયણના નામને જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર પ્રહ્લા હોએ, આજ તે રૂપને ધાઈએ, અવતાર બીજો શ્રી કૂર્મ, સંપૂર્ણ છે.

શ્રી કૃમંના (૨૫) વસન્ત, (૨૬) હકાઇત, (૨૭) કાન્ધ, (૨૮) પરબપત, (૨૯) ડાહમ ઋષિ, (૩૦) વંશ તો શ્રી વરાહ.

શ્રી વરાહની માતા તો પદ્માવતી, પિતા તો હાહમ ઋષિ, શક્તિ તો દેવી સોમૈયા, ગોર તો એકામ્બુર, સ્થાન તો માયાપુર [મહિકાપુર] ક્ષેત્ર તો એકામ્બુર, ત્યાં નરહલો દાહુવ તો મુરધન્જ, વિચાર તો ઋગ્વેદ. ઓચરતે આવત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બાર કરણ, નવ ચંદ્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, મુરધન્જ દહીંતને સંહારી, સવા-કોડીશું રાજ ધ્રુ ભક્તને ઓધારી, ભલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપનો ક્ષય થાય. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર બ્રહ્માણ હોયે આજ તે રૂપને ધાઈએ. અવતાર ત્રીજો શ્રી વરાહ સંપુરણ છે.

શ્રી વરાહના (૩૧) દેહેર, (૩૨) રૂપક, (૩૩) બલિપત્ય, (૩૪) ગૌતમ, (૩૫) અમરિષ, (૩૬) વંશ તો શ્રી નૃસિંહ.

શ્રી નૃસિંહની માતા તો અંદ્રાવત્રી, પિતા તો અમરિષ, શક્તિ તો તુલજા ભવાની, ગોર તો અમ્મર તેજ, અસ્થાન તો કારિમર, ક્ષેત્ર તો ચરણાપુરી. ત્યાં નરહલો દાહુવ તો હિરણ્યાક્ષિપુ. વિચાર તો ઋગ્વેદ, ઓચરતે આવત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદરતિથ ને બાર કરણ, નવચંદ્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, હિણ્યાક્ષિપુ દાહુવને સંહારી, સવાકોડીશું રાજ પ્રેહલાહ ભક્તને ઓધારી, પાંચ કોડીનું ભરણું ભરાવી, ભલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ તેના ધર્મ વધે ને પાપ ખે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર બ્રહ્માણ હોયે, આજ તે રૂપને ધાઈએ અવતાર ચોથો નરસંગ સંપુરણ છે.

શ્રી નૃસિંહનાં (૩૭) અનાઇએત, (૩૮) વંશ વહણ, (૩૯) વિર લોચન, (૪૦) કાસમરૂપ, (૪૧) વંશ તો શ્રી વામન.

શ્રી વામનની માતા તો લિલાવતી, પિતા તો કાસમરૂપ, શક્તિ તો દેવી કોડીલા, ગોર તો સેહજનંદ, સ્થાન તો કોલેલા પાટણ, ક્ષેત્ર વનથળા, ત્યાં નર-હલો દાહુવ તો બગીરાજ, વિચાર તો યજુર્વેદ, ઓચરતે આવત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીસ નક્ષત્ર, પંદર તિથ, ને બાર કરણ, નવ ચંદ્ર, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયો ને સ્થાપી, બગાં દહીંતને સંહારી, ભલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેના ધર્મ વધે ને પાપ ખે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો

સ્વામી સદ્ગોર બ્રહ્માણ હોયે આજ તે રૂપને ધાઇએ. અવતાર પાંચમો શ્રી વામન, સંપુરણ છે.

શ્રી વામનના (૪૨) માનધાતા, (૪૩) પૃથ્વિજય, (૪૪) અસરત, (૪૫) જમ્બદગ્નિ ઋષિ, (૪૬) વંશતો શ્રી પરશુરામ.

શ્રી પરશુરામની માતા તો રેણુકાવતી પિતા તો જમ્બદગ્નિ રૂપી ગોર તો જનકદેવ, સ્થાન તો માયાપુર ક્ષેત્ર તો કૈલાસ પાટણ, ત્યાં નરદલો દાણુવ તો શેક-આર્જુન, વિચાર તો રઘુવેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બાર કરણ, નવગ્રહ, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, શેકઆર્જુન દાણુવને સંહારી, ભલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ-મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ જે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર બ્રહ્માણ, હોયે આજ તે રૂપને ધાઇએ. અવતાર છઠ્ઠો શ્રી પરશુરામનો સંપૂર્ણ છે.

શ્રી પરશુરામના (૪૭) રઘુ, (૪૮) નથુ, (૪૯) જેન્નધત, (૫૦) કેવલિક, (૫૧) અજેપાલ, (૫૨) હશરથ, (૫૩) વંશ તો શ્રીરામ.

શ્રી રામની માતા તો કૌશલ્યા, પિતા તો હશરથ, શક્તિ તો સીતા દેવી, ગોર તો વશિષ્ઠ મુનિ, સ્થાન તો અયોધ્યા, ક્ષેત્ર તો લંકાપુરી, ત્યાં નરદલો દાણુવ તો હશાશિશ રાવણ, વિચાર તો યજુર્વેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બારકરણ, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, હશાશિર રાવણને સંહારી, સાત કાંડીશું રાજા હરિચંદ્ર ભક્તને ઓધારી, ભલે અવતર્યો યુગે યુગે દેવ મુરારી, જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેના ધર્મ વધે ને પાપનો જે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિ-બ્રહ્મા નારાયણના નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર બ્રહ્માણ હોયે, આજ તે રૂપને ધાઇએ. શ્રી રામચંદર અવતાર સાતમો સંપૂર્ણ છે.

શ્રી રામના (૫૪) લવ, (૫૫) પદ્મ, (૫૬) પરિક્ષિત, (૫૭) વિરપાલ, (૫૮) વાસુદેવ, (૫૯) વંશ તો શ્રી કૃષ્ણ.

શ્રી કૃષ્ણની માતા તો દેવકી, પિતા તો વાસુદેવ, શક્તિ તો દેવી રૂક્મણી, ગોર તો વેદવ્યાસ, સ્થાન તો ગાંધુલ, ક્ષેત્ર તો મથુરા. ત્યાં નરદલો દાણુવ તો કંશાસુર, વિચાર તો સામવેદ, ઓચરતે ગાવંત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બાર કરણ, નવ ગ્રહ. સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આવ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, કંશાસુર દાણુવને સંહારી, સહદેવ ભક્તને ઓધારી, ભલે અવતર્યો, યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાએ, તેના ધર્મ વધે ને પાપ જે થાએ. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણના નામને. જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદ્ગોર બ્રહ્માણ હોયે, આજ તે રૂપને ધાઇએ. અવતાર આઠમો, શ્રી કૃષ્ણ સંપૂર્ણ છે.

શ્રી કૃષ્ણના (૬૦) પ્રદુમન, (૬૧) શેષસ્થાન, (૬૨) બુદ્ધસ્થાન, (૬૩) વેણીવચ્છરાજ, (૬૪) સિંહરાજ, (૬૫) વંશતો શ્રી બુદ્ધા.

શ્રી બુદ્ધાની માતા તો રેણુકાવતી, પિતા તો સિંહરાજ, શક્તિ તો દેવી હરશદ, ગોર તો હંસરાજ, સ્થાન તો હીમપુરી, ક્ષેત્ર તો કુરુક્ષેત્ર, ત્યાં નરહલો દાણુવ તો દુર્યોધન, વિચાર તો સામવેદ, ઓચરંતે ગાવંત્રી, સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથ ને બાર કરણ, નવ ગ્રહ, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આબ્યા સ્વામી, ઋષિયોને સ્થાપી, કરણુગર દાણુવને સંહારી, નવ કોડીશું રાજા યુધિષ્ઠિરને ઓધારી, ભલે અવતર્યા યુગે યુગે દેવ મુરારી. જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાગ્યે, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ જો થાયે. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણના નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સદગોર બ્રહ્માજી હોયે આજ તે રૂપને ધાધ્યો. શ્રી નવમો બુદ્ધાવતાર સંપૂર્ણ છે.

શ્રી બુદ્ધાનાં (૬૬) શીશ, (૬૭) સામ, (૬૮) સુલ્કાન, (૬૯) ઇસ્લામ, (૭૦) હાફેન, (૭૧) આદમ, (૭૨) નીઝાર, (૭૩) મીઝાર, (૭૪) ઇલિયાસ, (૭૫) મિલ્લાસ, (૭૬) સુલ્કાન, (૭૭) કાઝમ, (૭૮) કાહેર, (૭૯) કાયેમ, (૮૦) ગાલિમ, (૮૧) જ્યેલમ, (૮૨) કાએમ, (૮૩) મુરાદ, (૮૪) મુનાફ, (૮૫) હાસમ, (૮૬) સુત્તલિમ, (૮૭) અયુતાલિમ, (૮૮) વંશ તો શ્રી નકલંકી નારાયણ શાહા શ્રી મુરતબઅલી.

શ્રી સુર્તુઝઅલીની માતા તો ફાતેમાહગિન્તે અસદ, પિતા તો અયુતાલિમ, શક્તિ તો દેવી ફાતમાહ, ગોર તો નળી મહમ્મદ, સ્થાન તો દક્ષમ દેશ, વરણ શેહેરગામ, ક્ષેત્ર તો કુવારીકા પંચ નદી મુળ સ્થાને. ત્યાં નરહલો દાણુવ તો કાળીંગો ધુજ્જલજ્યે વિચાર તો અથર્વવેદ, ઓચરંતે ગાવંત્રી. સાત વાર ને સત્તાવીશ નક્ષત્ર, પંદર તિથી ને બારકરણ, નવગ્રહ, સૂર્ય મંત્રનો બપ જપતા આબ્યા સ્વામી ઋષિયોને સ્થાપી, દાણુવ કાળીંગાને સંહાર્યો. બાર કોડીશું ભક્તને ઓધાર્યો, ભલે અવતર્યા યુગે યુગે દેવ મુરારી, જે કોઈ ચિત્ત હરિશું લાગ્યે, તેનાં ધર્મ વધે ને પાપ જો થાયે. નમો નમો ભાઈ પરિબ્રહ્મા નારાયણનાં નામને, જેણે રૂપે આપણો સ્વામી સતગોર બ્રહ્માજી હોયે તે રૂપને આજ ધાધ્યો. ધર્મ તે શાસ્ત્ર સુણે તે, પાપ હણે તે મુખ મુગતકા ફલ લાભંતે માને તેને સરગાપરી ન માને તેને નર્કાપરી શુભ અવતાર ત્રેવીસ પ્રગટ અવતાર એક.

(૧) શાહ સુર્તુઝઅલી, (૨) ઇમામ હશન, (૩) ઇમામ હુસેન, (૪) ઇમામ અયુબઆબેદીન, (૫) ઇમામ મહમ્મદ બાકર, (૬) ઇમામ અહમદ સાદિક, (૭) ઇમામ ઇસમાઈલ, (૮) ઇમામ તુર સદગોર, (૯) સૈયદ ઇસમાઈલ સાહાની, (૧૦) સૈયદ તુરમહમ્મદ, (૧૧) સૈયદ ઇમામોદીન, (૧૨) સૈયદ મુશાફિદોદીન,

(૧૬) સૈયદ જમાલદીન, (૧૪) સૈયદ સાદિકદીન, (૧૫) સૈયદ મહેરદીન, (૧૬) સૈયદ હાદી, (૧૭) સૈયદ સલાહદીન, (૧૮) સૈયદ ફાજલશાહ, (૧૯) સૈયદ હાશમશાહ, (૨૦) સૈયદ મહમ્મદશાહ, (૨૧) સૈયદ અહમદશાહ, (૨૨) સૈયદ નાશિરશાહ, (૨૩) સૈયદ મુશાએકશાહ, (૨૪) સૈયદ માહાબુ, (૨૫) સૈયદ મુસ્તગ, (૨૬) સૈયદ મહિયોદીન (૨૭) સૈયદ મોમિનશાહ, (૨૮) સૈયદ ખાલકશાહ, (૨૯) સૈયદ નિઝારશાહ, (૩૦) સૈયદ ઇસ્લામશાહ, (૩૧) સૈયદ સલાઓદીન, (૩૨) સૈયદ શમ્મસદીન, (૩૩) સૈયદ નસીરદીન (૩૪) સૈયદ સાહેબદીન, (૩૫) સૈયદ સદરોદીન, (૩૬) સૈયદ કબીરોદીન, (૩૭) સૈયદ સદગોર પાત્ર બદ્દા ઇદ્ર ઇમામ-શાહ, (૩૮) આદવિપ્લુ નિરંજન નરઅલી મહમ્મદશાહ. હમ્મલાએલાહા ઇંજિલ હો મહમ્મદુરેસુલિલ્લાહે. હશે અવતારની હશતરી ગાવત્રી સંપૂર્ણ છે.

આ ઉપરાંત સૈયદ ઇમામશાહ પોતાના ‘સતપથ’ માટે ‘દશા-વતાર’ નામનો મોટો ગ્રંથ લખી ગયા છે, તેમાં પણ હિંદુશાસ્ત્રનાજ આ-ધારે આદી કોઇ કોઇ જગ્યાએ થોડો ઘણો સુધારો વધારો કરી છેલ્લો દશમો ‘નકલંદ્રી અવતાર’ કે જે હિંદુઓની માન્યતા પ્રમાણે હજુ થવાનો છે, તેને તેઓ પોતે આઝરતાનની આરબ જાતિમાં હજરતઅલી રૂપે થઈ ગયાનું જણાવી ગયા છે, તથા બીજા પણ કેટલાક ફેરફારો કર્યા છે. તે સઘળા વાચક વર્ગના જાણવામાં આવે તથા તેમાં સત્ય કેટલું છે તે ખાસ જણાવા-નાજ હેતુથી અત્રે તે સઘળા અવતારો, સતપથ ધર્મના હસ્તલિખિત ગ્રંથમાંથી લઈ જેવાને તેવા સ્વરૂપમાં અનુક્રમે રજુ કર્યો છે.

“ શ્રી મન્મથા અવતાર—રચનાર સૈયદ ઇમામશાહ.”

શ્રી સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઇમામશાહા વાચ્યા
ફરમાનજી બીસમીલ્લાહ હરરહેમાન નરરહોમ.

પહેલો શ્રી મન્મથા અવતાર લખ્યો છે તે યુષ્ઠો મુનીવરો બાઈ!

આઠ જોહુંકાર નરીજન નિરાકાર નારાયણ તમે પરીવર્તનતે હો સ્વામીજી. ૧

ત્યારે તમે અનંત કરોડી જીવ નિસ્તારા હો સ્વામીજી ! છત્રીસ જુગ

ચોરાશી ચોકડી એક ધ્યાન ધરી બેઠા હો સ્વામીજી. ૨

ત્યારે એક ઝાંઝ હતું તેના પાન ઉપર સ્વામીજી બેસતા ત્યારે જુગ એક

હજારમાં તે ધ્યાન નીદ્રા ધરતા હો સ્વામીજી. ૩

એવા સ્વામીજી રંગ રાખતા હતા, તે રૂપ દેખી ધાયા તે અમર પદ પામ્યા હો સ્વામીજી. ૪

ત્યાર પછી કલક વરખ સરજતે હો સ્વામીજી. તેના જુગ સોલ કરતવા હો સ્વામીજી. ૫

પેલા બચલા કલક માંહે જાંખા નવાણુ સીધા હો સ્વામીજી. ૬

બીજા કાચલા કલક માંહે છપ્પન કરોડી મેઘા સીધા હો સ્વામીજી. ૭

ત્રીજા અરજલા કલક માંહે કેનર કરોડી બત્રીસ સીધા હો સ્વામીજી. ૮

ત્રણે કલક સર્જનતે હો સ્વામીજી, ત્રણ કલક સંપૂર્ણગ હો સ્વામીજી. ૯

પેલો અવતાર જાખનો હતો હો સ્વામીજી, તે અવતારના વખાણુ યુષ્ઠો હો સ્વામીજી. ૧૦

તે અવતાર ઉજળો હતો. સુરજ જેવો રંગ હતો હો સ્વામીજી. ૧૧

તેની આંખ સવા તસુની હતી હો સ્વામીજી, તેના હાથ સવા વેંતના હતા હો સ્વામીજી. ૧૨

તેની આંગળીઓ ચાર તસુની હતી હો સ્વામીજી, તે આંગળી ઉપર નખ

સવા તસુના હતા હો સ્વામીજી. ૧૩

તેનું માથું સવાપાંચશેર તમારો ગોર કહે મે તોલ્યું હતું, તે સવાપાંચશેર તોલ

તોલ્યો છે હો સ્વામીજી. ૧૪

તથા નાક સવા તસુનું હતું હો સ્વામીજી, તેની મુઠ સવા તસુની હતી હો સ્વામીજી. ૧૫

તથા હોઠ સવા તસુના હતા, તેના ઢાંત સવા તસુ ધરમાણે હતા હો સ્વામીજી. ૧૬

તથા ઢાંડું પોણા તસુની હતી, તેની કાયાના બંધ ત્રણસેને સાઠ હતા હો સ્વામીજી. ૧૭

તેની હૃદય સાત ગજ પ્રમાણે હતી, તેની બાહુ બે સવાબે હાથ હતી હો સ્વામીજી. ૧૮

પગ બે સવાબે હાથના હતા, તેની આંગળીઓ ચાર બરાબર હતી હો સ્વામીજી. ૧૯

તે આંગળીઓ સવાતસુ પ્રમાણે, પાંચમે અંગુઠો દોઢ તસુ પ્રમાણે હતો હો સ્વામીજી. ૨૦

એવાં રૂપ આંખ માંહે સ્વામીનું હતું હો સ્વામીજી. ૨૧

તે રૂપ દેખીને જે જીવે જોગબ્યા તે જીવ અમરપુરમાં વાસ પામ્યા,

તે આંખ માંહે સરવે સીધા હો સ્વામીજી. ૨૨

તે આંખ માંહે જે જીવ નરકે પોતા છે તે યુષ્ઠો હો મુનીવરો. ૨૩

એક માલકબાઈ સુંદર રાજની દીકરી, તથા ભગત શવદાસ રાજ સેહેનને

દીકરો હો સ્વામીજી. ૨૪

તે જીવ બે પોતા માંહે બ્રાંત રાખતા, અને ગતની નિંદા કરતા તે કારણ

નકે પોતા હો સ્વામીજી. ૨૫

સતગોર કહે સુણો મુનીવરો, જે જીવ પોતાના સાહેબને ન ઓખખતે,

તે જીવ કેમ કરી એ અમર પદ પામે તે નરવાણુ નકે પોચાંતા હો સ્વાં ૨૭

બીજા કાયલા કલકની રચના સુણો હો મુનીવરો ભાઈ, તે કાયલા કલકના

વખાણુ શુરૂ કહે. ૨૮

સાહેબનું રૂપ વાદળાં સરખું હતું, કાળો જેવો મેઘ કહીયે.

૨૯

તે એક દહાડા માંહે ત્રણ રૂપ રાખતા, જ્યારે રાત થતી હતી;

૩૦

ત્યારે કાળા મેઘ જેવો થાય, અને પરભાતે સુરજ માંહે સમાઈ.

૩૧

અને બપોરે માણસ જેવા દુનીયા માંહે ફરતા બાય, ત્યારે મેઘા કરોડ

છપ્પન રમેસર હોતા હો સ્વામીજી. ૩૨

ને ગોર નર માહેસરને આરાધતા, તે સ્વામીજીના હૃદયના સાર સુણો મુનીવરભાઈ. ૩૩

સવાદશ તાલ ઈંચા હતા, બીજા મુનીવર સવાપાંચ તાલ માણસ હોતા હો સ્વાં ૩૪

સ્વામીનું માથું સવાપાંચ હાય હતું, તથા અઢી તસુ આંખ હતી હે સ્વાં ૩૫

પાંચ તસુનું નાક હતું, ચાર તસુ મુછ હતી હો સ્વામીજી. ૩૬

૩૬

બાર તસુ હોઠ હતા, પાંચ આંગળ જીભ હતી હો સ્વામીજી. ૩૭

૩૭

તે મુખમાંહે અનેક જીવ રહેતા, બત્રીસ દાંત તે પાંચ તસુ પ્રમાણે હતા હો સ્વાં ૩૮

તેની દાઢ સવાચાર તસુની હતી. હૃદીયા બહુ વાધતી હો સ્વામીજી. ૩૯

૩૯

તેની પચાસ ગજ પ્રમાણે હોતી, તે બહુ રૂપ રાખતા હો સ્વામીજી. ૪૦

૪૦

તેના હાથ સવા ગજ હતા, તેના પગ ચાર વેંતના હતા હો સ્વામીજી. ૪૧

તેની બાહુ પાંચ ગજની હતી, એવાં રૂપ મેઘા માંહે હતાં હો સ્વામીજી. ૪૨

૪૧

ત્યારે અવગતીયા કોઈ ન હતા, તેમાંથી જીવ ચાર અવગતે પોતા હો સ્વામીજી. ૪૩

૪૨

એક તો મખી હતા તે તો મોટો સિદ્ધ હતો, તેનું નામ તો પારસનાથ.

ગૌંદનો દીકરો હો સ્વામીજી. ૪૪

૪૩

બીજો અરજ મુમન કહીએ માધવનો દીકરો હો સ્વામીજી. ૪૫

૪૪

ત્રીજા પંજા ટેવી કહીએ તે પુંજાની દીકરી હો સ્વામીજી. ૪૬

૪૫

ચોથા માધવભાઈ કહીએ તે સુલાનો દીકરો હો સ્વામીજી. ૪૭

૪૬

એ ચારે બ્રાંત ગતમાં રાખતા હો સ્વામીજી, તે જીવ નરકે પોતા મેઘા

માંહેથી હો સ્વામીજી. ૪૮

સુણો સતગોર કહે મુનીવરો, એ જીવ ચારે ગતમાં બુંદી નજરે ચાલતા હો સ્વાં ૪૯

૪૭

સતગોર કહે સુણો મુનીવરો, જેણે એવાં રૂપ ડેખીને ઓળખ્યાં,

૫૦

તે અમરાપુરનાં કૃષ્ણ પામ્યાં, જેણે એવાં રૂપની શંકા આણી હો સ્વામીજી. ૫૧
તે નર્કે પોતા હોય તે ચારે જીવ સોઇ હો સ્વામીજી. ૫૨

ત્રીજા અરજલા કલકનાં ખેલ સુણો હો મુનીવરો. અરજલા કલક માંહે
કેનર કરોડી બત્રીસ હોતા હો સ્વામીજી. ૫૩

તેમાં સ્વામીજીનાં રૂપ હોતાં તે સુણો સતગોર કહે હો મુનીવરો, માણસ
જેવા હોતા તે બાલક રૂપે કહે હો સ્વામીજી. ૫૪

જેવાં કલજુગનાં માનવી તેવાં રૂપ હોતાં, પણ હાથ મોટા હતા હો સ્વામીજી. ૫૫
તે રૂપ દેખીને જેણે ઇમાન આણ્યું, તે અમરાપુરના વાસ પામ્યાં હો સ્વામીજી. ૫૬

તેમાં એક ગોવંદ મુખી અવાગમન અવતારમાં પડયો, તેણે ગતની નિંદા
કરી તે માટે હો સ્વામીજી. ૫૭

સતગોર કહે મુનીવરો ચાથા બલીકા કલકનું મંડાણુ હો સ્વામીજી. ૫૮

તેમાં જુગ ચાર પરિવર્તનંતે હો સ્વામીજી, તેમાં પેલો અવતાર ધરજતે હો સ્વા. ૫૯
એ જુગ ચાર માંહે તેત્રીસ કરોડી દેવતા, વેકુંડવાસ લાભતે હો સ્વામીજી. ૬૦

અને તે ભગતોને કારણે દસ અવતાર ધરજતે હો સ્વામીજી. ૬૧

ગોર બ્રહ્માને પેટ દૈત્ય અવતર્યો, જે તેણે ગણેસ આગળ જઈ તપ સાધ્યાં તેહે. ૬૨

ત્યારે રાત સારી સવાપોર દન સુધી તપ કરતાં પછે, દુનીયામાં આવતા હો સ્વા. ૬૩

ત્યારે એક દીન રાજા અંબરીકને બગન હતો, ત્યારે ભૂપ મળી માંડવે
આવ્યા હતા હો સ્વામીજી. ૬૪

ત્યાં નારાયણ, આઠશક્તિ, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ્વર, એ સર્વે દેવ જગનમાં આવ્યા હતા. ૬૫

ત્યારે શંખાસુરને તો લાગી વાર, અને લોભન તો જગ્યા સર્વે સંસાર. ૬૬

ત્યારે આવ્યા શંખાસુર લાગી રીશ, તેણે શ્રાપ દીધા રાજા અંબરીકને હો સ્વા. ૬૭

એકસો અવતાર રાજા તું લે, એવો શ્રાપ શંખવે દીધો તે. ૬૮

ત્યારે રાજા દેવ પાસે આલી ગયા, સ્વામી શંખવે એવો શ્રાપ દીધો. ૬૯

ત્યારે શ્રી નારાયણદેવ શંખવા પાસે ગયા, એ શ્રાપ શંખવા તું મેલ. ૭૦

ત્યારે શંખવે એંશી શ્રાપ મેલ્યા, ત્યારે વીશ શ્રાપ લાગી રહ્યા. ૭૧

નારાયણ કહે મેલ શંખવા તને દુઃખ લાગશે. ૭૨

ત્યારે શંખવે રીસ મનમાં લાવી, તારે તે કારણ દસે અવતાર લીધા. ૭૩

ત્યારે પેલો અવતાર મચ્છનો થયો, ત્યારે શંખવો દાનવ વેદ હરી ગયો. ૭૪

ત્યારે તે કારણ મચ્છ રૂપ થયા, ત્યારે ચારે વેદની રચના થઈ. ૭૫

તે માટે મુખી તે જે મનને મારે વારા કોરા પુરૂષને ધાવે તે પુરૂષ વેકુંડમાં બાજે. ૭૬

હાલ મુસાફર રાજે ચીત્ત દઈ હક સાચી દશુંદ દેવે એક મને તોખાં કરે

ને હક પીછાણે સતશું. ૭૭

અને ઇંદ્ર ગોરે બાજ્યું તે રાજો નિરાકાર નામ, તો સહી સરશે જીવોનાં કામ. ૭૮

ગોર નર કહે અમને રીજવે બેઠે, સાચી હસુંદ આપે તેહ.	૭૯
હસુંદ વિના તો કામજ નહિ, હસુંદ વિના તો ઠીકજ નહિ.	૮૦
હસુંદ વિના તો કામજ નહિ, હસુંદ વિના તો ધર્મજ નહિ.	૮૧
હસુંદ વિના નોક નહિ, હસુંદ વિના તો સ્ત્રી નહિ.	૮૨
હસુંદ વિના તો મારગ નહિ, હસુંદ વિના તો વણસે કાજ.	૮૩
હસુંદ વિના જાવે પાકા માલ, હસુંદ વિના ગુર નહિ આવે હાથ.	૮૪
અને હસુંદ વિના તો રાવે સઘળો સંસાર, અને હસુંદ વિના નહિ કોઈ પામે કામ.	૮૫
હસુંદ વિના તો ઘોર ધામ, હસુંદ વિના તો સુક્ર ન થાયે કોઈ.	૮૬
હસુંદ વિના તો અમને ના સોહાય.	૮૭
આલ ઇમામની હસુંદ જે આય, તે નિશ્ચે દોજકમાં જાય.	૮૮
તે એમ કરતાં સમજે નહિ, તો નવ પાંતિ લાકડી કંડે તાંહિ.	૮૯
સવા પોર સુધી મચ્છરૂપે ભયા, તે પછે મનખા રૂપે થયા.	૯૦
ભણે ઈંદ્ર ઇમામશાહા તે નિશ્ચે જાય સંસાર.	૯૧
પ્રથમ હતા સરવે ધંધુકાર, ત્યારે આદનરંજન વિશ્વા એક આધાર.	૯૨
આઠે અંતે જે હતા નરંજન દેવ, સ્વામીજી તેના કોઈ ન જાણે લેહ.	૯૩
આઠ એકદ રૂપ થકી ખજાણાં તુર, તેનાં હુઆ બ્રહ્મા સતગોર.	૯૪
એ સતગોર બ્રહ્મા તે નરંજના તુર, ત્યાં થકી બ્રહ્માએ લીલા નીપાય ભરપુર.	૯૫
શબ્દ એકને ઓહુંકાર, ત્યારે નારાયણે કર્યો વિચાર.	૯૬
ધ્યાન ધરીને સમુદ્ર તારા, બ્રહ્મા બાંધી બેઠા ધીર.	૯૭
ત્યાં બ્રહ્માએ ધ્યુ ધ્યાન, ત્યારે વેદગતીનાં ઉપજ્યાં જ્ઞાન.	૯૮
તે તુર બ્રહ્મા થકી માંડ્યાં મંડાણ, તેમાં સરજી લખ ચોર્ચાંશી ખાણ.	૯૯
પ્રથમ આઠ લાખ કરણ જે કર્યો, તેમાં અવતાર બ્રહ્માજીએ તેર જે ધર્યો.	૧૦૦
તે આઠ લાખ કરણ મહે નખી નામ બંદગીમાં જે રહ્યા.	૧૦૧
તેનાં જપ તપ થકી અનંત કરોડી જીવ ઓધર્યો.	૧૦૨
ત્યારે છત્રીસ જીવ ચોરાસી ચોકડી, તેમાં ધ્યાન ધરી બેઠા નરહરી.	૧૦૩
ત્યારે કલક ચારનાં મંડાણ માંડ્યાં, તેમાં સોળ જીવ પ્રમાણ.	૧૦૪
(૧) જાએલા (૨) કાએલા (૩) અરજલા જાણ, તેમાં જાંખા મેઘા કેનર	
છુટા નિવારણ.	૧૦૫
એ ત્રણ અવતાર એ ત્રણ કલકમાં, સોળ અવતાર હરીનાં જાણ.	૧૦૬
ત્યાં દસરૂપ બારમા જીવા વરતાં જાણ, તેણે નરનાં માન્યાં કહ્યાં નરવાણ.	૧૦૭
તે કલક ત્રણ અંગમરૂપ હરીનાં જાણ, તે ઉણ ચોથા ખલીફ કલક માંહે	
જીવ કરતાણ માંડ્યું મંડાણ.	૧૦૮

- ત્યારે બ્રહ્માએ સેસટ સંજોગ ગવરીશું આરંભ કર્યો, ત્યારે ગોર બ્રહ્માને
પેટ શંખવો અવતર્યો. ૧૦૯
- ત્યારે વરતી વેળાને બ્રહ્માજી જોતીક કહે છે આજ, ભાઈ એ પુત્રથી
આગળ વણુસે કાજ. ૧૧૦
- ત્યાં બ્રહ્માજીએ ધર્મુ ધ્યાન, વેદગતે ત્યાં ઉપજ્યું જ્ઞાન. ૧૧૧
- એ શંખવો થયો તસ્કરે જ્ઞાનવનો અવતાર, ભાઈ કરો જતન વેદ
લઈ જાસે આર. ૧૧૨
- વળી એકદીન બ્રહ્માજી મનમાં એવું ધરે, જે પુત્ર હોઈને એવું કારજ ના કરે. ૧૧૩
- તહાં શંખાસુર ઘાત જો કરી, ફરમાન નારાયણનું લાવા પરા. ૧૧૪
- ત્યારે બ્રહ્માએ ધર્મુ ધ્યાન, ત્યારે નારાયણે તેને આદ્યું ફરમાન. ૧૧૫
- જો માયા તણો કરો વિસ્તાર, ત્યારે હરીએ કીધો એ વિચાર. ૧૧૬
- જુગમાં હીધું એવું રૂપ, તો જુજવાં કીધાં ત્રણે સ્વરૂપ. ૧૧૭
- ચોથા રહ્યાં શક્તિ એક, તેના કરવા અનેક વિવેક. ૧૧૮
- ત્યારે નારાયણે તો નજર જ ધરી, ત્યારે આર મુરત જુજવી કરી. ૧૧૯
- બ્રહ્મા શબ્દ તે બોલુંકાર, વિશ્વને અખર એક વહેવાર. ૧૨૦
- મહાદેવ મહા તરતવ કરી, ત્યારે શંખવો ચાલ્યો નીસરી. ૧૨૧
- પ્રથમ શ્રી મચ્છરૂપના સંજોગ જો થાયે, ત્યારે બ્રહ્મા નારાયણના વેદ
શંખવો લઈ ગયો. ૧૨૨
- ત્યારે નિરગત બ્રહ્માજી થઈ રહ્યા ત્યારે સહાશિવ ત્યાં આવીયા. ૧૨૩
- ત્યારે રૂદ્રે હૃદયમાં વમાર્યું ત્યાંહે, ત્યારે બ્રહ્મા પ્રતે વચન બોલ્યા છે ત્યાં. ૧૨૪
- કહો કારે બ્રહ્માજી એ શું થયું, તમારે હંતું તે કયાં થયું. ૧૨૫
- ત્યારે રૂદ્ર પત્યે બ્રહ્માજી બોલ્યા સઘ, અકળગત અપરમની થઈ. ૧૨૬
- વળતાં શિવ વિચારે એહે, કહો બ્રહ્મા થાયો તેહે. ૧૨૭
- ત્યારે બ્રહ્મા તો મહાદેવને કેહે, અકળગત અમપર જો લેહે. ૧૨૮
- એ ગત તો ન જાણીએ અમો, નારાયણ પાસે શિવજી જાવો તમો. ૧૨૯
- ત્યારે તો શિવજીએ ત્યાં કર્યો પ્રકાસ, કહે બ્રહ્મા બેઠા છે સાસ. ૧૩૦
- સ્વામી તું છે અપરંપાર, તારી મૂરત તું કરે વિસ્તાર. ૧૩૧
- એવી વિનતી સહાશિવે કહી, ને બ્રહ્મકલા ત્યાં બોલી થઈ. ૧૩૨
- ત્યાં હેત ધરી બોલ્યા હરી ને, શિવ કહું છું તને એ કારજ વળી
કરવું છે મને. ૧૩૩
- એવા શબ્દ હરીએ કહ્યા હતા, બળવતો શંખવો વેદ લઈ કેમ ગયો. ૧૩૪
- વિશ્વને શક્તિ કયાં ગયા, હીણ કળાએ જુજવાં થઈ રહ્યાં. ૧૩૫

ત્યારે કહે શિવ સ્વામિ તું છે કિસ્તાર, તમે ચાર મુરતનો કરો વિસ્તાર.	૧૩૬
સ્વામી તારા સરજ્યાં છું વળી એ અમો, તેજ તમારે પ્રકાશો તમો.	૧૩૭
એવાં શિવનાં સુષ્ટી વચન, ત્યારે હરિ ઘણું હરખાયા મન.	૧૩૮
ત્યારે વિંતુ નાઠા તહાં, વળી શક્તિ આઘ્યાં અહાં.	૧૩૯
ત્રણ મુરત શક્તિ અવતાર, ચારે ને આપ્યો વિસ્તાર.	૧૪૦
વિંતુને આપ્યું કરમાન, ને આપે થયાં આપ સમાન.	૧૪૧
મહાદેવની ત્યાં થાપના કરી, તો દેવ્ય કુળની ધૃષ્ટિ ધરી.	૧૪૨
એકે શબ્દ ને ઓહુંકાર, તેમાં થયા અનંત વિસ્તાર.	૧૪૩
અનેક વિસ્તાર ને શબ્દ એક સાર, તેમાં થયા અનંત વિસ્તાર.	૧૪૪
એકેથી મુરતને આદ્યું વરદાન, નારાયણે કહ્યું કરમાન.	૧૪૫
પ્રથમ ઓહુંમકાર બ્રહ્મા પડયા, શક્તિ વિંતુ તહાં રહ્યા ખડા.	૧૪૬
સંતગેર કહે ઓહુંમકારની વાત, ભાગે દિવસ ને નિપજે રાત.	૧૪૭
ચારે મુરત થાપી તહાં, વિંતુ બ્રહ્મા હતા જહાં.	૧૪૮
વિંતુ પત્યે હરીએ કહ્યું વચન, તમે અમે છું એક તન.	૧૪૯
અમે અલેખ નરંજને દયાધરી, વિંતુને વર આપ્યો ફરી.	૧૫૦
વિંતુ વળી તમે જુગમાં જાવ, જે સતવાદી જીવ પુજસે તમારા પાથ.	૧૫૧
જીવ્યો બ્રહ્મા બેઠા છે કહાં, વળી વિવેક પુછે તમે તહાં.	૧૫૨
દુષ્ટ વેદ લઈ નાઠો છે સહિ, તેને તમે હણીને જઈ.	૧૫૩
જ્યારે તેને હણ્યો તમે, ત્યારે ચાર મુરતમાં છતા થસો તમે.	૧૫૪
ત્યારે વિંતુ ફરી બોલ્યા પ્રમાણ, સ્વામિજી શું વો છે અમને માન.	૧૫૫
સતમાનીને કયો પ્રણામ, તો તેને તમે આપજો ઠામ.	૧૫૬
એવું વચન કહું છું અમો, રખે કળા વધારતા તમે.	૧૫૭
જગોજગમાં ધરે અવતાર, તે દેતને મારી કરે વેદનો વિસ્તાર.	૧૫૮
જીવ અમારા હોશે જેહ, તમને આવી પુજશે તેહ.	૧૫૯
જે તમારો જપસે જપ, તેને અમો મળ્યા આપોઆપ.	૧૬૦
એવી થાપના ત્યાં હરીએ કરી, વિંતુએ તહાં સેસટ જો ધરી.	૧૬૧
વિંતુ આઘ્યા બ્રહ્માની પાસ, બ્રહ્મા બેઠા બહુ ઉઠાસ.	૧૬૨
ઉઠો બ્રહ્મા ધરે ધ્યાન, વાળું વેદને સાધું નામ.	૧૬૩
ત્યારે ગેર બ્રહ્માજીએ હરી શું કહો, સ્વામી વેદ ચારે શંખવો લઈ ગયો.	૧૬૪
અથા વેદ બ્રહ્મા કરે વિચાર, તમે દેવ સહાય કરો મોશર.	૧૬૫
ત્યારે ગેર બ્રહ્માજી હરી શું કહો વિચાર, સ્વામી વેદ વિના હુંઆ અધકાર.	૧૬૬
સ્વામી જેણે વેદ આધારે ચાલે સંસાર, તે શંખવો લઈ ગયો નિરધાર.	૧૬૭
કહો બ્રહ્મા કઈ પાસે ગયો, કઈ કળાજી દેવ જો થયો.	૧૬૮

બ્રહ્મા બોલ્યા તેણીવાર, અગે દુષ્ટ નથી દીઠો લગાર.	૧૬૬
દુષ્ટે આવીને વચન બે કહ્યાં, શુભી શબ્દને પગલું પાછુ બાંર.	૧૭૦
તો કુરંબના લોક કહાવે છે જેહ, બાહુડું ખું તે મારગ નાઠો છે તેહ.	૧૭૧
વિંતુ દોડ્યા તત્ત બે તહાં, તે નળને માથે શંખવો ઉઠો હનો જહાં.	૧૭૨
તહાંથી શંખાસુર નાચી ગયો, જઈ તલાતલમાં પ્રસિદ્ધ થયો.	૧૭૩
ત્યારે પવન પાણી વેગે બાયે વહી, અને ધરતીને મંદિર પુછે જઈ.	૧૭૪
તો તલાપાતાળે ધરતી બે રહે, અને અકલ વાત તો આ સતગોર કહે.	૧૭૫
ત્યાંથી શંખાસુર નાચી ગયો, તે જઈ ધરતી માતા પાસે રહ્યો.	૧૭૬
ત્યારે માતાના મંદિરમાં પોતે પેઠો જઈ, કોળ આધીન સ્તુતિ કરી.	૧૭૭
સાંભળ ધરતી માતા કહું છું તને, હું બ્રહ્મા નારાયણના વેદ લાંબો	
છું તું રાખને મને.	૧૭૮
હરી વેદ આંબો છું હું, મુજને માતા રાખને તું.	૧૭૯
તુજમાં ધરતિ સર્વે સમાય, તુજ વિના મુજને કોઈથી ન રખાય.	૧૮૦
ઉપનીસત બ્રહ્મા બેઠા હુતા જેહે, સર્વે શુભ સાંભળી આંબો છું તેહે.	૧૮૧
એવી વાત તહાં શંખાસુરે ધરતીને કહી, વિંતુ મુજને બલવા આવશે સહી.	૧૮૨
સાંભળ ધરતી માતા હું તુજને કહું, અહિ બે મુજને રાખો તો રહું.	૧૮૩
હરી શંખાસુરને ધરતી કહે, તો બ્રહ્મા નારાયણનો ચોર મુજથી ના રહે.	૧૮૪
તુજ કેડે વિંતુ આવે જેહ, તુજને ઘસડી બસે તેહ.	૧૮૫
બે ધરતિ તું મુજને નહિ રાખે આજ, ત્રણ સુરત આગળ તારી	
નહી રહે લાજ.	૧૮૬
ત્યારે ધરતીએ વિચાર્યું મન, એ મસે હરી થાસે પ્રસન્ન.	૧૮૭
એ કારણે હરી આવે મુજ દ્વાર, તો માગી લઉં વર અપાર.	૧૮૮
એટલે શંખાસુરને ધરતિ રાખવા કરે, તહાં થી હરી આવી સંચરે.	૧૮૯
ધાઈ કરી પેઠો શંખાસુર ધરતીના મંદિર મોબર, વિંતુ પધાર્યાં તેને દ્વાર.	૧૯૦
ત્યારે હરિ આવી ઉભા રહ્યા, બે તહાં ત્યારે પ્રણામ વિંતુએ ધરતી શું કર્યાં.	૧૯૧
સાંભળ ધરતી કહું છું તને. ચોર મારો તુંજ પાસે છે તે તું આલને મને.	૧૯૨
ત્યારે બોલ્યાં ધરતી સુણા દિનદયાળ, તમે છો હરી અતુલ બળીયા કૃપાળ.	૧૯૩
સ્વામી વચન તમારું તે કેમ સહેવાઈ, ચોર તમારો રાખ્યો ન બાઈ.	૧૯૪
બોલ્યા હરી હું તુજને કહું, તેને લીધા વિષુ હું નવ રહું.	૧૯૫
હરી કર બેડીને ધરતી કહે, સ્વામી માનો તમે મારો રાખ્યો ન રહે.	૧૯૬
સ્વામી ઉભા રહો આણે ઠાર, હું બાઈ મારા મંદિર માંહે સાર.	૧૯૭
હું બેતું મારા ઘર માંહે, સ્વામી હસે તો આણી આપીશ આંહે.	૧૯૮
કર બેડીને વચન કહે કથી, હું બાણું છું તે મુજ ઘરમાં નથી.	૧૯૯

ત્યારે ધરતીએ વિચાર્યું મન, એ છે વિશ્નુ આપો આપે તન.	૨૦૦
સ્વામી એ કારજ આપ્યા મુજદ્દાર, સ્વામી વચન એક મુજને આપો સહી.	૨૦૧
આદે ઇચ્છા ધરે છું અમો, વર એક દયોને તમો.	૨૦૨
સ્વામી અમને ઇચ્છા મનમાં ઘણી અમને વરો તમો ત્રિભુવન ધણી.	૨૦૩
કહે વિશ્નુ પ્રત્યે વદી વાત, ચોર તમારો લાગે હાથ.	૨૦૪
ત્યારે ધરતી પ્રત્યે યોદ્ધા ભગવાન, રૂતે કળ ને રૂતે દાન.	૨૦૫
ચારે પોર જ્યારે વિતશે સહી, ને દસ ઘડી પુરી થાસે તહિ.	૨૦૬
કરી કમાઈ ને દેવતા મળશે આજે, તે જાન લાવી પુરે તારી આશ.	૨૦૭
જ્યારે જા'ણુદિપે કરશે મેલાણુ, તુજને ધરતી વચ્ચાનું એ એધાણુ.	૨૦૮
જ્યારે સર્વે જીવોના થાસે દેહાર, ત્યારે તમને વર દેસે કિરતાર.	૨૦૯
નર નકલંકી નામ ધરાવશું અમો, ત્યારે તે વર પામશે ધરતી તમો.	૨૧૦
જ્યારે કુ'વારી ભુમી માંહે આસણુ ધરે, અનંત રૂપે દેવ નકલંકી અવતરે.	૨૧૧
સતગોર જેનું નામ તે ઇદ્ર ઇમામશાહા, તે કરશે જીવોના કામ.	૨૧૨
ત્રણ મુરતને શક્તિ અવતાર, અને સરવે વરણુ થાશે એકાકાર.	૨૧૩
તો હીણા ખીણ નહિ નરતાણુ, તમને એ વચ્ચાનાં એધાણુ.	૨૧૪
તું સાંભળ ધરતિ હું તુજને કહું, સર્વેનું કલંક ઉતારે સહુ.	૨૧૫
એટલાં લક્ષણુ જાણુસે જેહ, નકલંકી નર થાસે તેહ.	૨૧૬
જ્યારે અનંત કળને વેદવખાણુ, તમને ધરતી વચ્ચાનાં એ એધાણુ.	૨૧૭
એવી વાત જ્યારે હરીએ કહી, ત્યારે ધરતીએ માન્યું સહી.	૨૧૮
ત્યારે હરીને ધરતી એકજ થયાં, તે શબ્દ શંખવે સુધ્યાં.	૨૧૯
ત્યારે શંખાસુરે વિચાર્યું મન, એ એક થયાં એકે તન.	૨૨૦
એમ શંખવો મન શું કહે, પંડ પ્રાણુ તારાં નવ રહે.	૨૨૧
ત્યારે ધરતી શંખાસુરને લેવા જઈ, ત્યાંથી શંખાસુર નાઠો તરત ત્યાંય.	૨૨૨
ત્યાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, વિતલ પાતાલ નગર જઈ રહ્યો.	૨૨૩
તે નગરનો રાજા જેહ, અન્નપાલ નામે તેહ.	૨૨૪
સતવાહી તે મહા કહેવાય, સત તણી તે કરે સેવાય.	૨૨૫
નાશીને તેની સભામાં ગયો, જઈને હીવેટીઆ થઈને રહ્યો.	૨૨૬
ત્યાં વિશ્નુ કેડે દે હી ગયા, તે જઈને રાજાની પોળે રહ્યા.	૨૨૭
ત્યાં જઈને હરીએ વચન એ કહ્યાં, સતવાહી રૂપ પોતે ધર્મો.	૨૨૮
ધરી રૂપ યોદ્ધા ભગવાન, અને સતવાહીનું યોદ્ધા જ્ઞાન.	૨૨૯
હરયું તેજ એ દીવા તણું, ત્યારે અનુપાલ રાજા આકુળવ્યાકુળ થયા ધણું.	૨૩૦
કહે કાં ગયું મુજ સભાનું તેજ, મારી સભામાં એ શું ન ખેદ.	૨૩૧
ત્યારે હરીએ પોળીઆ શું વચન એ કયું, જા પોળીઆ સભામાં શું થયું.	૨૩૨

ત્યારે પોળીએ મન વિચાર્યું સહી, આ પુરૂષ આ દેશનો કોઈ નહિ.	૨૩૩
અતુળ જળનું દેખ્યું રૂપ, પોળીએ નિરખ્યું સર્વે સ્વરૂપ.	૨૩૪
વેગે વહી રાજ પાસે ગયો, જઈ સભામાં ઉભો રહ્યો.	૨૩૫
ત્યાં સભામાં થયો શોરબકોર, ત્યાં ઉભો છે વિષ્ણુ બ્રહ્માનો ચોર.	૨૩૬
રાજ ઘડ રહ્યો નિસ્તેજ, દિવા તણું હાથું છે તેજ.	૨૩૭
તહાં પોળીએ વચન કર્યું પ્રકાશ, સુણો રાજ તમને કહે છે દાસ.	૨૩૮
પુરૂષ ઉભો છે તમારે દ્વાર, નથી વચન બોલતો લગાર.	૨૩૯
રહીને વચન એમ બે કહે, જા પોળીઆ સભામાં શું થાહે.	૨૪૦
થોડી વાણી બોલે પ્રકાશ, તે કારણ તમ પાસે આપ્યો દાસ.	૨૪૧
એ વાત પોળીએ રાજસું કહી, વિતળ લોકનો એ પુરૂષ નહિ.	૨૪૨
કોણ કારણ આપ્યો છે આંહે, તમે આવીને પૂછો તાંહે.	૨૪૩
એનું રાજએ સુણ્યું વચન, સતવાદિએ વિચાર્યું મન.	૨૪૪
એ કોઈ પુરૂષ પરલોકી તન, જેણે બાંધ્યા ચૌદ ભુવન.	૨૪૫
શુણી શબ્દ ઉઠી ઉભો થયો વચ્ચે સંભાળી ઢોડી ગયો.	૨૪૬
એ છે પુરુષ બ્રહ્મ ભગવાન, એણે હૃદયામાં આપ્યું જ્ઞાન.	૨૪૭
જઈ કરી હરીને લાગે પાય, કેમ પધાયો ત્રિભુવન રાય.	૨૪૮
અતિ ચતિત પર કૃપા કરી, મુક્તિનાં કારણે દેવોની દયા ધરી.	૨૪૯
રાંક તણું કરવા કાજ, અને વિતલ લોકે આપ્યા ભગવાન.	૨૫૦
અગમ નિગમ સુષુતાં કામ, પતિતે વળી જાણ્યાં નામ.	૨૫૧
એણું ચાહ ધરી મહારાજ, સરજવા તણી રાખવા લાજ.	૨૫૨
હરિએ ત્યાં હેતજ ધરી, અને મુક્તિ તણો વર આપ્યો ફરી.	૨૫૩
સાંભળ રાજ કહું છું તને, ત્રિકમ વળી જાણો મને.	૨૫૪
આહ વચનની દયા ધરી, અનુપાલ પર ત્રુઠ્યા હરી.	૨૫૫
સેસદ બ્રહ્માની વસે ભુતાન, એક મૂરત ત્રણ દેવના કામ.	૨૫૬
મુત્યુ લોકમાં આપું વાસ, કરી લીધો પોતાનો દાસ.	૨૫૭
રૂકભાગત તો ધર્યું નામ, અને અમરાપુરમાં આપું કામ.	૨૫૮
સુણી વચન ત્યાં હરી તણાં દુષ્ઠ તણાં તો ભાગ્યા ચરણ.	૨૫૯
ત્યાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, જઈને સુતળ દેશને માર્ગે જઈ રહ્યો.	૨૬૦
પાતાળ માંહે નાઠો જઈ, અધોર વન હતું જ્યાંય.	૨૬૧
ધર હીકું તહાં ગુનકાં તણું, ત્યાં જઈને દૈત્ય હરખ્યો ગણ.	૨૬૨
વર્ધવ છોકરાનું નામ, તેનો ત્યાં રમવાનો કામ.	૨૬૩
અને જવા તણો મુજને મારગ દેખાડ, તુને ઇચ્છું છું જાંધવને કામ.	૨૬૪
તેને જવાનો દેખાડ્યો કામ, વળી પુછ્યું દુષ્ટનું નામ.	૨૬૫

આગળ શંખાસુર નાઠો બાઈ, કેડે આવે દેવ મોસાર.	૨૬૬
જઈ વધવત હરીને પાયે જો પડે, કરજોડીને ત્યાં ઉભો રહે.	૨૬૭
આ લોક ઉપર દયા ધરી, ભલે પધાર્યા શ્રી હરી.	૨૬૮
ત્યારે હરી બોલ્યા તેણે વાર, ચોર આબ્યો છે આણે ઠાર.	૨૬૯
સ્વામી ચોર તમારો ક્યાં જસે, એ કારણ કઈકના કારજ થસે.	૨૭૦
સ્વામી તમે ઉભા રહો આણે ઠામ, પકડી લાવું ચોર તમારો તરત આમ.	૨૭૧
આધીન થઈને હેતજ ધરી, એણે આગળ્યા શ્રી હરી.	૨૭૨
જો હું આબ્યો છું તે જાણો મને, તો વળી વર આપું છું તને.	૨૭૩
મેં તુજને કીધો મારો ઘાસ, અને મૃત્યુ લોકમાં આપું વાસ.	૨૭૪
તો મેં તુજને આપ્યું લંકાનું ઠામ, તારું ભક્ષિણુ ધરાવું નામ.	૨૭૫
જ્યારે હું લઈશ રામ આતાર, ત્યારે તને આપીશ રાજને કરીશ નિસ્તાર.	૨૭૬
રાવણુથી લંકા લઈશ, તને રાજ ત્યાનું હઈશ.	૨૭૭
એમ કહી હરી હોડ્યા બાઈ, માર્ગ રહ્યો છે આણી વાર.	૨૭૮
આગળ શંખવો ને પાછળ હરી, એણે દુબેટ ચુદની ઇચ્છા ધરી.	૨૭૯
મન મંત્રસુ વેહેરે દેવ એવી શંખાસુરની રીત.	૨૮૦
અતુલ બળનો રહ્યો મરોડ, એની પાસે છે દેવ છાસડ કરોડ.	૨૮૧
એકાર નવ બીએ મન, અને દેવ તણા ઉપજાવ્યાં તન.	૨૮૨
ચુદ કરતાં ગયા સુતલ મોજાર, એણે દેવ ઉપજાવ્યા અપાર.	૨૮૩
આગળ શંખવો નાઠો જય, દેવ આવીને લાગે હરિને પાય.	૨૮૪
કે તાં એક દેવ જો કરે, કે તાં એક આવી હરિને પાયે જો પડે.	૨૮૫
ચુદવાળા ઉપર હરી કોપ જો કરે, અને ચરણે નમે તેની ઉપર દયા જો ધરે.	૨૮૬
ત્યાં સુતલ દેશમાં જઈ રહ્યા, ત્યાં જઈ દેવ પ્રાકમી જો થયો.	૨૮૭
ત્યાં જેવત રાજ વસે છે જહાં, તહાં દેવે વિચાર્યો ઠામ.	૨૮૮
તે નગરીનો પોળીઓ એક, તે સતવાહી કહાવે છે તેહ.	૨૮૯
ભોમમંડલિક છે તેનું નામ, તે હરીનું કરવા ઠામ.	૨૯૦
ત્યારે તે પોણે જઈ હરી ઉભા રહ્યા, તહાં શંખાસુરને જોતા ગયા.	૨૯૧
ત્યારે ભોમમંડલિકે વિચાર્યું જ્ઞાન, અતુલ બળ છે ભગવાન.	૨૯૨
ત્યાં જઈ હરીને લાગો પાય, ક્ષમા કરો તમે ત્રાણુવન રાય.	૨૯૩
બાઈ શું ક્ષમા કરાવે છે મને, એ કથા કહું છું તને.	૨૯૪
વેદ હરી આબ્યો છે દુષ્ટ અધ, અમારી સાથે કરે છે યુધ.	૨૯૫
ત્યારે પોળીયો બોલ્યો તેણીવાર, સ્વામી તમ સાથે નહિ છોતે લગાર.	૨૯૬
એવાં વચન સર્વે સુણી, તુઠયા કૃષ્ણ કરી ધણી.	૨૯૭
મૃત્યુ લોકમાં સુતલ વાસ, સાથ લાવીને કરીશ ઘાસ.	૨૯૮

અંબરિક રાજા એનું નામ, તે પોળીયા તણું જો કરતો કામ.	૨૯૯
લેવા રતન કોરંબ અવતરે, ત્યારે સેસટમાં તુને વરે	૩૦૦
હેત કરીને દીધું વચન, વળી પોતાનો કીધો તન.	૩૦૧
તે શંખાસુરને ત્યાં થઈ છે બાણ, ત્યાંથી તો નાહો નિરવાણ.	૩૦૨
સર્વે દૈત્ય યુદ્ધ બહુ જો કરે, હરી દુષ્ટે અચેતા થઈ પડે.	૩૦૩
નળવ થઈને સળવ જો થાય, હરીશું યુદ્ધ કરતા બાય.	૩૦૪
રસાતાલે દુષ્ટ તો ગયો, જઈ દમનરાજને મંદિર જઈ રહ્યો.	૩૦૫
જ્યાં દમનરાજ રસાતલ દેશ, ત્યાં શંખાસુરે બહુવેશ.	૩૦૬
ત્યાં વિપ્ર થઈને સજામાં ગયો, હઈ આશિષ ને સજામાં રહ્યો.	૩૦૭
ત્યાં ઉભો રહીને કીધી અરદાસ, હું બ્રાહ્મણ આવ્યો તમારી પાસ.	૩૦૮
દમનરાજ એનું નામ, તેનો બુદ્ધિશાળી પરધાન.	૩૦૯
તે પ્રધાન કહે તેણી વાર, વિપ્ર તો તું નહિ નિરધાર.	૩૧૦
તને નેણ વેણ દેખું છું હું, મને દુષ્ટ ભાસે છે ઘણો તું.	૩૧૧
એવું વૃત્તાંત દમનને કહે, જો વિપ્ર આપણો રાખ્યો ન રહે.	૩૧૨
જો દીસે છે મહા વળી ચોર, અને યુદ્ધ કરાવે હલાહોલ.	૩૧૩
એવું રાજા પ્રધાન કરે વિચાર, અને હરિ આવ્યા વળી તેણે કાર.	૩૧૪
ત્યારે દેખી મુરત બેઠે જઈને પાયે જો પડે, સ્વામિ જો કારણ શું તમે આંહી જડે	૩૧૫
અમ પર કૃપા કીધી આજ, નારકી જીવના કરવા કાજ.	૩૧૬
તમે બેસો અમારા મંદિર માંહે, શંખાસુરને પકડી લાવું આંહે.	૩૧૭
ત્યારે શ્રીહરિ બોલ્યા તેણી વાર, અમથી પકડી ન બાંધે લગાર.	૩૧૮
સ્વામી તમે ઉભા રહેજો આંહે, જઈ પકડું રહ્યો હોય જ્યાંહે.	૩૧૯
જો જો લેશે જામારે પ્રાણ, તો અમે ભાંગશું એનાં ચરણ.	૩૨૦
તમે મસ્તક ઢયોને અમારે હાથ, જો કરી આવું છું ધાત.	૩૨૧
વચન સુણી કતકમણ તણું, હરીમાંહે તુઠ્યા ઘણું.	૩૨૨
મૃત્યુ લોકમાં ભુતલવાસ, બેઠે કીધા પોતાના દાસ.	૩૨૩
કતકમણને આપું રાજ, દમનને તો કીધો પ્રહલાદ.	૩૨૪
ત્યારે બેઠે મનમાં હરખ્યાં ઘણું, નામ શુણ્ઠ કીધાં હરી તણું.	૩૨૫
હું જો દુષ્ટ કારણ ધરીશ અવતાર, તમ તણા વળી કરવા કાજ.	૩૨૬
દમન પ્રહલાદ ઉપર બહુએ ખ્યાર, પાંચ કરોડીના કીધા સરદાર.	૩૨૭
જો વાત સુણી હરી તણી, પ્રહલાદે કસણી માગી ઘણી.	૩૨૮
જો સુણી શંખાસુરે વાત, હરીશું કરવા આવ્યો ધાત.	૩૨૯
ત્યારે દોડ્યા હરી શંખાસુર કેડે ધાંજે, ને અનંતકળા કરે તેણી વાર.	૩૩૦
જો જો કળા દૈત્ય જો કરે, તે કળાતું તેજ સર્વે હરી જો હરે.	૩૩૧

અતુલી બળ અનંત અપાર, આગળ શંખાસુર નાહો બાએ.	૩૩૨
તલાતલ પાતાળની વાટે ગયો, અને નપત ઘરમાં જઈ ઉભો રહ્યો.	૩૩૩
તપનગર કહાવે છે જ્યાંહે, ગર્ધવસેન રાજ કરે છે ત્યાંહે.	૩૩૪
તે રાજાનાં શું કરે વખાણુ, સતગોર કહે સર્વે લોક અજાણુ.	૩૩૫
ગર્ધવસેન રાજા જો એક, તેની સભાના કહું વિવેક.	૩૩૬
ત્યાં શંખાસુર નાશી ગયો, સહસ્ર કલાશું અછતો ઘડને રહ્યો.	૩૩૭
ઘણી સભા ને મોટો ભૂપ, ત્યાં જઈ દુષ્ટે ફેરવ્યું સ્વરૂપ.	૩૩૮
ત્યાં જઈ સભામાં શંખાસુર શું કરે, અનેક કળા અનેરી ધરે.	૩૩૯
ત્યાં જોઈ એકલા હૈય ભણી, સભા મનમાં હરખાઈ ઘણી.	૩૪૦
ત્યાં ચલિત્ર હૈય કરે અપાર, અને લોકોમાં થયો હલકલકાર.	૩૪૧
પ્રજા સર્વે વહે એમ, એ પુરૂષ આઘ્યા છે કેમ.	૩૪૨
અલોકી કોઈ પુરૂષ આઘ્યો છે એહ, ત્રીભુવન પતિ કહાવે છે એહ.	૩૪૩
એણું લોકે ધર્યું ઇમાન, જોઈ ચરિત્ર હૈય તણાં.	૩૪૪
જ્યારે ગર્ધવસેનને જાણુ જો થયું, ભોળા લોકને મન શું આઘ્યું.	૩૪૫
ભુલી સભા ને ભુલ્યા લોક, રાજાએ ક્રીધા સર્વે ફાક.	૩૪૬
ત્યારે ગર્ધવસેન રાજા બોલ્યા તેણીવાર, એવાં વચન સુણ્યાં હતાં વેદ મોહર.	૩૪૭
એ દીસે છે કોઈક હૈય અવતાર, જે ચરિત્ર કરે છે અપાર.	૩૪૮
ત્યાં એવો રાજા કરે છે વિચાર, હરિ હમણાં આવશે આણું ઠાર.	૩૪૯
સતપંથી રાજા હોતા તેહ, જાપ અમર થવાનો જપતા તેહ.	૩૫૦
ત્યારે ખંબ હુતા સદિ મોહર, પાંચ રખેસરી અવતાર.	૩૫૧
તે ચરણામૃત રાજા પીએ, દુષ્ટ તણું તે મુખ કેમ જુવે	૩૫૨
ત્યારે રાજા પ્રધાન કરે વિચાર, એને ઘેરી રાખવો આણું ઠાર.	૩૫૩
તે ચલિત્રવાદિ ઘણો, ચોર દીસે છે હરી તણો.	૩૫૪
ત્યારે પ્રધાને વિચાર્યું મન, તમે બોલ્યા તે સભ્ય વચન.	૩૫૫
તેને જાણવા તણી કીધી પેર, ત્યારે હરી પધાર્યાં ઘેર.	૩૫૬
વેદીઆ વિપ્ર થઈ આઘ્યા સહિ, રાજતણું દારે ઉભા જઈ.	૩૫૭
ત્યારે હરિતણાં શબ્દ રાજાએ સુણ્યાં, રાય અતિ મન હરખ્યાં ઘણાં.	૩૫૮
એ બ્રાહ્મણુ તો વિપ્ર ના હોએ, ત્રિભુવન પતિ કહાવે છે તેહ.	૩૫૯
ગર્ધવ રાજાના પુત્ર જે એ, ગર્ધવસેન પ્રત્યે કહે છે તેએ.	૩૬૦
તમે કહો છો ત્રિભુવન નાથ, તો અમને રાખજો તમારી સાથ.	૩૬૧
પુખ્ય નામે કહીએ પ્રધાન, તેને સુઝ્યું બ્રહ્મજ્ઞાન.	૩૬૨
ત્યાં ત્રણ પુરૂષ તો અળગા રહ્યા, સર્વે લોક પાંખડે ગયા.	૩૬૩
પાંખડી ચિંતા કરે અપાર, સર્વે લોભાયા ત્યાં સંસાર.	૩૬૪

પુષ્પગંધ અને ગર્ધંવસેન ચોથા બઈ ત્યાં દમનીસેન.	૩૬૫
એ ચારે મળી કીધો વિચાર, જે હરી લઈ આવ્યા અવતાર.	૩૬૬
દમની પુત્રી રાજા તણી, સતવાદી તે કહાવે ધણી.	૩૬૭
તે બાઈને સતેજ કરી, રાજાએ જોળખ્યા હરી.	૩૬૮
જ્યાં રાજા તમે હરી છે તહાં, હમે પાળંડીને રાખશું અહાં.	૩૬૯
ગયા રાજા જ્યાં હરી હતા ત્યાં, ઉભા રહ્યાં ત્યાં પાથે પડી.	૩૭૦
એ ભાગતો એવી રીત, બહુ જગોજગની પરતિત.	૩૭૧
કોધે હરી બોલ્યા તેણે ઠામ, ચોર છે તારા ઘર માંહે.	૩૭૨
એણે હમડોલ કીધો છે પૃથ્વીમાંહે, ચોર મારો રાખ્યો છે અંહે.	૩૭૩
લાવી કરી મુજ આગળ ધર, દેવા આવ્યો છું તુજને વર.	૩૭૪
ત્યારે રાજાએ હરી પ્રત્યે કહ્યું, સ્વામી અગમ જ્ઞાન લહું.	૩૭૫
તમે ઉભા રહો આણે ઠાર, ને પકડી લાવું આણી વાર.	૩૭૬
એવી વિનતી રાજાએ કહી, ગંદ પકડવા લાગ્યો સહી.	૩૭૭
પ્રાકમ હુતા દૈત્યમાં અપાર, બહુ નાઠો તેણી વાર.	૩૭૮
ત્યારે કેડે દોડયા રઘુનાથ, રાજા પ્રધાન આવ્યા સાથ.	૩૭૯
કેટલાએક પ્રેમી સાથે જો ગયા, આગળ જઈ હરી ઉભા જો રહ્યા.	૩૮૦
રાજા પ્રધાન સ્તુતિ જો કરે, ક્ષણે ક્ષણે પ્રેમે પાપ જો પડે.	૩૮૧
દમની ગંદ બેઠે જણા જો બાથે, દોડયા આવે ત્યાંહે.	૩૮૨
અનંત ભક્તિ અપાર, પ્રેમે હરિ તૃકયા તેણી વાર.	૩૮૩
ગર્ધંવસેનને કહ્યું હરી, પુષ્પ પ્રધાન પર દયા કરી.	૩૮૪
વામન રૂપ ધરી આવીશું હું, કમળાધેન થાસે તું.	૩૮૫
પુષ્પસેન તારો પ્રધાન, જેદેવ થાસે તારો નામ.	૩૮૬
તેણી ચારે તુને વર દઈશ, જ્યારે મારી દુષ્ટને રાજ લઈશ.	૩૮૭
ગદદમની પર દયા કરી, એમને વર આપ્યો વળી.	૩૮૮
ગદ પ્રત્યે બોલ્યા ત્રીભુવન ધણી, દમની માતા થાશે તુજ તણી.	૩૮૯
કમળાધરિત તારું નામ, જ્યારે સહઆમર્જુનના ફેટડે થામ.	૩૯૦
હું છતીશ દૈત્ય આવીશ આણી વાર, તમે આવશેો પૃથ્વી મોબાર.	૩૯૧
એવાં વચન હરિએ કીધાં ત્યાંય, ચારે વર લઈને પાછા વળ્યા ત્યાંય.	૩૯૨
આગળ શંખાસુર નાઠો બંધ, ને પુકે ત્રીભુવનનો રાય.	૩૯૩
ત્યાં દૈત્ય તણાં બાણ એલી ભરી, સર્વને પ્રભળે હરી.	૩૯૪
આગળ આવે રસાતલ પાંતાલ, વળી શંખવો ઉભો રહે સાર.	૩૯૫
અનંત દૈત્ય શું સુદૃઢ કરે, ત્યાં બોલે વચન ને રૂએ.	૩૯૬

શા માટે હરિ આપ્યો છે તે આમ, બધયો નથી આગળ જવાનો ઠામ. ૩૯૭
 ત્યારે વચન બોલ્યા તેણીવાર, તમે કેમ ધરસો સુજ દ્વાર. ૩૯૮
 ત્યારે નાસીને પૃથ્વીમાં ગયો, અને જઈ કનકાસુરની સભામાં રહ્યો. ૩૯૯
 સતગોર બોલ્યા અગમ વાણ, જે હસ્તિણા હું કરે વખાણ. ૪૦૦
 સતગોર કહે છે એ નિર્બાણ, સતવાદી જીવનાં કરે વખાણ. ૪૦૧
 સાંભળો રમેસર સતગોર કહે, ચૌદબુવન જીવ સતવાદી રહે. ૪૦૨
 પણ તે લોકને એ વિચાર પ્રદા, વિનુ, મહેશ્વર લઈ આવે અવતાર. ૪૦૩
 સતગોર વાણી બોલે છે, આંહે ભાઈ ચૌદ લોકના જીવ યોધારવા છે આ પૃથ્વી માટે. ૪૦૪
 જેમાં ઇશ્વર થઈ આવે છે અંશ, જેઓ પ્રદા વિજ્ઞાના છે વંશ. ૪૦૫
 તેણે વંશથી એ એકે અવતાર, તે સર્વે જીવનો કરે નિસ્તાર. ૪૦૬
 તે ધરી અવતાર આવે છે અહાં, જીવ કારણ પૃથ્વી માંહે. ૪૦૭
 આઠે વાચા દીધી છે જેહ, આઠે વચન સંભારી આવે છે તેહ. ૪૦૮
 આઠે વચન સાંભળી આવ્યો છું અમે, દીધી વાચામાં કાંઈ ભુલો છો તમે. ૪૦૯
 એ દીધી વાચા તમે બુઝી બલ્યો તો, સતગોર કહે તમે દુઃખીયા થાવો. ૪૧૦
 તમે જાણો છો જે પ્રદા આવે છે આંહે, પ્રદા વિનુ મહેશ્વર વસે છે ચૌદ લોક માંહે. ૪૧૧
 સર્વે લોકનું અમે ઉતાર્યું છે પાપ, તે લોક જપે છે અમારા જુગવા જાપ. ૪૧૨
 એ અમારું સતગોર નામ, તો ક'ઈએ જુગવા જપ ને જુગવા ઠામ. ૪૧૩
 સતગોર વિનવી કરે છે ઘણી, સાંભળો કથા રાજ કનકાસુર તણી. ૪૧૪
 જે એક ટોલના જીવ જેહે, તે સર્વે મંડલ વસાવા તેહે. ૪૧૫
 તેણે જોગખ્યાં અમારા તન, તો અમે દીધું તેને સતવચન. ૪૧૬
 વચન બાંધ્યા અવતર્યા છીએ આંહે, સર્વ જીવને યોધારવા છે પૃથ્વી માંહે. ૪૧૭
 જ્યાં ત્યાં ફળ હોસે તેઓને પાસ, અમારા જીવ તે હોશે અમારે પાસ. ૪૧૮
 એવી વાણી સતગોર કહે. અમારા જીવ એ અમારી પાસે રહે. ૪૧૯
 ત્યાં જઈ શાંખાસુર શું કરે, પરપંચ લઈને સભામાં સંચરે ૪૨૦
 ત્યાં શ્રી હરિ શું કરે, જે અનંત કળા સંપૂર્ણ ધરે. ૪૨૧
 ત્યારે દેવ રાજની સભામાં ગયો, અને અતુટી બલતો અછતો થઈ રહ્યો. ૪૨૨
 ત્યારે હરિ એણે ચિતમાં ધરે, તે દેવ પૃથ્વીને લઈ જઈ સંચરે. ૪૨૩
 ત્યારે પૃથ્વીના માર્ગે જઈ બેઠો દેવ, ત્યારે ગાંધર્વ મળ્યા તત્તજેવ. ૪૨૪
 ત્યાં દેવે અગમ અગોચર ચલિત કર્યા, ને ગાંધર્વ સાથે આપ સંચર્યા. ૪૨૫
 ત્યાં દેવ કુદરતિ એક સર્પજ વસ્યો, તે સર્પ જઈ માહળીયાને ડર્યો. ૪૨૬
 ત્યાં માહળીયું સર્પે ડર્યું, ને ગોર પરવારી ગંધર્વ વસ્યો. ૪૨૭
 ત્યાં ગંધર્વ ખેલ કરતા બચ્યા, બાઈ તે કારણ હેરી સાથે ગયા. ૪૨૮
 ત્યાં ગાંધર્વનાં મનમાં એવી ફિકર એ થાઈ, કેવે માહળીયા વિના માહલ કોણ મનમંદિર ૪૨૯

ત્યારે હરિ મનમાં બોલ્યા વિચાર, તમે કહો તો માહલ જાણું અપાર.	૪૩૦
ત્યારે ગંધર્વ બોલ્યો તતખેવ, તું તે માહલીયાની સુણજો ભેદ.	૪૩૧
ત્યારે ત્રિભુવની દેવ એમ જો કહે, ત્યારે સતરા એ નામે ગંધર્વ રહે.	૪૩૨
તેને દારે દેવ કુંઠયા સહી, ત્યાંથી માહલીયાની પેર જો લહી.	૪૩૩
ત્યારે ગંધર્વ બોલ્યા તેણી વાર, હવે આપણું કારજ સર્જું અપાર.	૪૩૪
ત્યારે ગંધર્વ ઉતર્યા તતખેવ, તે તો બેઠા કનકાસુરને ઘેર દેવ.	૪૩૫
ત્યાં જઈ કીર્તનનો માંડયો મંડાણ, ત્યાં શંખાસુર દાનવ બેઠો બાણ.	૪૩૬
ત્યાં રાગકીર્તન માંડયો અભાસ, ત્યારે માહલ લઈને બેઠો દાસ.	૪૩૭
જ્યારે શંખવો મનમાં આનંદ જો કરે, તારે માહલીયું અથંગી રહે.	૪૩૮
ત્યારે શ્રી હરી સભામાં ગયા, આપો આપે માહલીયા થયા.	૪૩૯
દેશ એક વળડી જ્યાં, ત્યારે ત્રણ ભુવનમાં નગર જ્યાં ત્યાં.	૪૪૦
જ્યારે માહલ બોલ્યા ધમધમકાર, ત્યારે કંપ્યાં છે પાતાલ.	૪૪૧
જ્યારે મૃદંગ વળડયાં શ્રીહરિ, ત્યાં દેવે ત્રણ ભુવનમાં ગર્જના કરી.	૪૪૨
ત્યારે શંખાસુર મનમાં એવું ધરે, માહલીયું હોય તો એવું ના કરે.	૪૪૩
ત્યારે કનકાસુર રાજાએ બાણું સહી, એ પરમ પુરૂષ બાણસ નહિ.	૪૪૪
કનકાસુર, કંઠેણાસુર, વઢીયાસુર, વ્યાસુર, ચોથા એ.	૪૪૫
આરે બંધવ જાયને એ શું કરે, લાગે પાય હરિની સેવા યોગ્યરે.	૪૪૬
સ્વામી તમે વસો છો પૃથ્વી માંહે, ધનભાગ્ય અમારાં જે પધારયા આંહે.	૪૪૭
જે ઈચ્છા કરતા હતા અમો, કૃપા કરી સ્વામી આવ્યા તમો.	૪૪૮
સ્વામિ તમે અવિનાશી અવનીના છો દેવ, અમે શું કરીશું તમારી સેવ.	૪૪૯
બહે શંખવો આવ્યો આંહે, જે તમે પધાર્યા પાતાળ માંહે.	૪૫૦
જ્યારે તમે આવ્યા પાતાલ, ત્યારે અમને મુક્તિ થઈ હો દિનદયાળ.	૪૫૧
સ્વામિ કરી સ્થાપના ને આપો ધર્મ, તારો અમારાં જગોજગના કર્મ.	૪૫૨
ત્યારે પ્રેમે હરિ પામ્યા આનંદ, અને શંખાસુરનો કરવા કંદ.	૪૫૩
ત્યારે ત્રિભુવન પતિએ દીધું વચન, અને કનકાસુર કીધા હરિચંદ.	૪૫૪
તમે અમે એક કુળમાં થઈ, વાસો વસશું અમરાપુર જઈ.	૪૫૫
સમ વચન ભાંખણું અમો, મુક્તિ કારણ રાજા કહાસો તમો.	૪૫૬
ત્રણ બાંધવ રહ્યા તેણે ઠાર, સરખવા સહુ એક કુળ મેભાર	૪૫૭
હવે શંખાસુરને પકડવા આવ્યા શ્રી હરિ, ત્યારે મોટે માર્ગે આવ્યો નિસરી.	૪૫૮
દેવ કલા હિલ્લાં જો થઈ, શ્રી હરિ પકડશે જઈ.	૪૫૯
તે પાતાળમાં ભૂતલ દેશ, ત્યાં જઈ શંખવે મેલ્યો વેશ.	૪૬૦
બાણું બળ ને કોપ્યો મન, હમણાં માફે ભાંગશે તન.	૪૬૧
ભુતળ દેશ ભેદ નગર કહાવે છે જહાં, રાજા અમર રાજ કરે છે તહાં.	૪૬૨

ત્યાં એક અધોરી સતવાહી એક, જેણે મહા તપ વળી ક્રીધાં અનેક.	૪૬૩
તેણે અનેક અગ્નિની ખમી આંચ, તે તપે પુત્ર પામ્યો પાંચ.	૪૬૪
પાંચે પુત્ર મળી શું કરે, તાતની સેવા આચરે.	૪૬૫
એવું તેણે જાણ્યું જ્ઞાન, સેવાતણું તેણે લીધું ધ્યાન.	૪૬૬
એ પાંચે બંધવની એવી રીત, એક એક સાથે બાંધી પ્રિત.	૪૬૭
મહા સતેષે પાંચે રહે, પોતાનો ગુણ કે કોને ના કહે.	૪૬૮
તે ધર્મ તણો કરે અંકકાર, એકમના થઈને એક વિચાર.	૪૬૯
એક માંહી થકી વાણી કહી, તો પાંચેને મન આંચું સહી.	૪૭૦
તે સમે હરિ ત્યાં ગયા, જઈ તે દ્વારે ઉભા રહ્યા.	૪૭૧
ત્યારે મરજી રાજને થયું જાણ, હરિ આવ્યા તે સહિ પ્રમાણ.	૪૭૨
ત્યારે રાજ સામે આવ્યો જેહ, પાંચ પુત્ર વળી સાથે તેહ.	૪૭૩
આવી હરિને લાગ્યા પાચ, વચન વહો ત્રિભુવનરાય.	૪૭૪
ત્યારે હરિએ વાણી કહી, ચોર મારો આવ્યો છે અહીં.	૪૭૫
ચોર દેખાડશે જેહ. સુગત પહારથ પામશે તેહ.	૪૭૬
મંગની નામે પુત્ર જેહ, પાંચમાં મોટેરો તેહ.	૪૭૭
તેણે વચન કહ્યું તેણી વાર, તે ચોર આવ્યો છે અમારા ઘર મોજાર.	૪૭૮
જોલ્યા હરિ સર્વે ધાવ્યો મળી, રખે ચોર જાએ ટળી.	૪૭૯
ત્યારે મંગની દેવ જોલ્યા એહ, સ્વામી ચોર ટળી જાય તો પાડું દેહ.	૪૮૦
સુણી વચનને તુઠ્યા પ્રહ્લ, તારે નામ સુધોષિર થાપું ધર્મ.	૪૮૧
થાપી પુઠને મરતક દીધો હાથ, દેશું કદ પણ લેશું અમરાપુર સાથ.	૪૮૨
એ વચન સુણ્યા તેણીવાર, ચારે બાંધવ લાગ્યા હરિને પાચ.	૪૮૩
ત્યારે શ્રી હરિ જોલ્યા ત્યાં, પાંચે એકમના થઈને રેહ્યો પૃથ્વીમાં.	૪૮૪
છેલ્લો જુગ ઉતરતાં અવતાર, અચરવેકનો પેહલો વિસ્તાર.	૪૮૫
લેશું કલંકને છુદા અવતાર, તમ તણા કરીશું વિસ્તાર.	૪૮૬
કરી પ્રણામને દોઢયા શંખવા જગી, ત્યાં દૈત્યે કળા ક્રીધા ઘણી.	૪૮૭
ત્યાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, મહા પાતાળમાં જઈને રહ્યો.	૪૮૮
સતગોર જોલ્યા અગમ વાણ, સુણી લેલો તમે સર્વે જાણ.	૪૮૯
જેણે સરજ્યાં ચાહજીવન, અને માંડ્યા મંડાણ તેનું શું કરે વખાણ.	૪૯૦
અનંત કળા દૈત્યમાં હોય, જેણે સરજ્યા તે મારે સોય.	૪૯૧
મહા પાતાળમાં શંખયો ગયો, સુરમહારાજની સભામાં જઈ રહ્યો.	૪૯૨
સુરમલ રાજ કહાવે છે જેહ, દૈત્ય ઉપાસણીક એ તેહ.	૪૯૩
વૃત દૈત્ય તણું કરે, ધ્યાન ઉપાસન રાક્ષસનાં ધરે.	૪૯૪
દાનવ કુળના કરે વિવેક, અંદરેન તેને પુત્ર એક.	૪૯૫

પુત્ર પિતાને નવ બને લગાર, બકિત કારણ થાયે નિત રાડ.	૪૯૬
નમરના લોક સર્વે કેવા મળે, તેના આગળ વચન કોઈનાં નવ ફળે.	૪૯૭
શંખવાને હરિ જોતા ગયા, હૈત્ય ધરમાને હરિ દ્વારે રહ્યા.	૪૯૮
ભાષે વાણીને સતગોર કસે, બાઈ એવા લોક પાતાળમાં વસે.	૪૯૯
ત્યાં રાજા હૈત્યને રાખી રહ્યો, કુંવર દોડી હરિ પાસે ગયો.	૫૦૦
સતગોર કહે એ પુરૂષ છે એક, પણ ચાંદ લોકમાં એનાં જીજ્ઞવા વિવેક.	૫૦૧
સતગોર કહે બાઈ સુણજો તમે, બાણું છું તે કહું છું અમે.	૫૦૨
સુણી લેજો તમે બાણુ સુબાણુ, સુકિત કારણે સર્વે માંડયું મંડાણુ.	૫૦૩
જે લોકમાં સુકિત નહિ, સતગોર કહે ત્યાં શું કરે બઈ.	૫૦૪
ત્યાં પુત્ર પિતાને પડ્યો વિવાહ, અંદ્રસેનને સુરમલરાજ.	૫૦૫
કહે શંખશે શુણુ સુરમલરાજ, તુજથી રહે હૈત્ય કુળની લાજ.	૫૦૬
અનેક દેશ મેલી આખ્યો છું હું, રૂર રે કુળમાં કહાવે છે તું.	૫૦૭
મેં લીધા વેઠ ને વસાવું વેર, હરિ આવશે સુજ માટે તુજ ઘેર.	૫૦૮
જો તું બળ બાધે બળવંત, તો બલ્ય ફરીને થાય આનંદ.	૫૦૯
એ છે એકલાને તારો કુંવર જોડ, એને મારે હૈત્ય છાસક કરોડ.	૫૧૦
બાંધ બળને ધરની રીત, એ હૈત્ય કુળની પ્રતિત.	૫૧૧
તુજ આગળ હોસે એક, તુજને ગાંજી જાસે તેક.	૫૧૨
હું બણી મંત્રને હુંકારે દૈત, તારા કુંવર તણી જે રિત.	૫૧૩
સતગોર કહે અગમ કથા, સુરજમલ શંખવા સાથે મથ્યા.	૫૧૪
ત્યારે શંખવો રાજા સુરજમલને કહે, તું રાણે તો હૈત્ય સર્વે તુજ પાસે રહે.	૫૧૫
ત્યારે અંદ્રસેન જાણ્યો તેણીવાર, અહિં હૈત્ય ન રહે લગાર.	૫૧૬
હૈત્ય રાખી અમે શું કરે, વિશ્નુ આગળ જઈ ક્યાં રહું.	૫૧૭
નથી મારગ પૃથ્વી માંહે, એ આગળ નાસી જાસે ક્યાંહે.	૫૧૮
સુન્ય તણો આખ્યો વિસ્તાર, માટે તુને મારસે નિરધાર.	૫૧૯
જઈ હરિતણે લાગે પાયે, એ થકી તારો અનુમ્મદ થાયે.	૫૨૦
સુણી વચન ને હૈત્ય કોષે ચડયો, ઘણી રીશને બહું બળે બયો.	૫૨૧
કહેા મેં પ્રહ્મા જીત્યા તેણી વાર, જીત્યાં શક્તિ તત્કાલ.	૫૨૨
જીત્યા શિવને રાખ્યું નામ, જેણે મને આપ્યું હતું જ્ઞાન.	૫૨૩
જીત્યા દેવતા સહુ, જે પ્રહ્મા પાસે હતો બહુ.	૫૨૪
એ વિશ્નુ દોડી આખ્યો આંહિ, મેં સર્વે જીત્યા ત્યારે હતો કાંઈ.	૫૨૫
મને નારાયણે કહ્યું ફરમાન, ત્યારે મેં ઉતાર્યાં સર્વેનાં માન.	૫૨૬
એવું વચન કહું છું અમે, બાણો પાછા વળી તમે.	૫૨૭
સૂક્ષ્મ રાણોછો જોર, તો હું હૈત્ય રાણું છું છાસકકરોડ.	૫૨૮

એવી વાત કહે છે કથી, હું જેવો બીજો નિપજ્યો નથી.	૫૨૬
જેણે નિપજ્યો છે તેનો દાસ, તેનાં અંગના હસો તો આવીશું તમારી પાસ.	૫૩૦
એવાં અંદ્રસેન પર તે કરે વખાણ, જઈ હરિશું કરે બાણ.	૫૩૧
ત્યારે આઠ્યા અંદ્રસેન હરિની પાસ, અને દૈત્યતણા કયાં વચન ફરમાસ.	૫૩૨
હો સ્વામી એ દુષ્ઠ તો કોષે બચે, રાજ સુરજમલની પાસે રહેા.	૫૩૩
અહંકાર કરે છે એહ, અને વચન નથી માનતો તમારે તેહ.	૫૩૪
કે છે અમે સર્વે જીવના તહાં, ત્યારે તમે વળી હુતા કહાં.	૫૩૫
સાને કારણ વળી તમે દુઃખીયા થાવો, તમે વળી નારાયણ પાસે જાવો.	૫૩૬
ત્યારે હરિ બોલ્યા નેણીવાર, સુણો અંદ્રસેન કહું વિચાર.	૫૩૭
અમને નારાયણે આપ્યું ફરમાન, અમને કીધા આપ સમાન.	૫૩૮
આપમાંથી ઉપજ્યા અમે, કહું સૃષ્ટિમાં જાવો તમે.	૫૩૯
અમને આપ્યું વેકુંઠને સર્વે કેવલાસ, આપ્યા બ્રહ્મા કરી વેદ પ્રકાસ.	૫૪૦
જે કોઈ પુજસે તમારા પાપ, તેણે જોળાયા ત્રિભુવન રાપ.	૫૪૧
પોતાતાણું અમને આપો જોર, મારે દૈત્ય હણવા છે છાસઠં કરોઠ.	૫૪૨
અંદ્રસેન પ્રત્યે બોલ્યા હરિ, નારાયણે રચના માંડી ફરી.	૫૪૩
ચોકકીના જુગ કીધા ચાર, એનાં અમને સોંપ્યા વિસ્તાર.	૫૪૪
જો અંદ્રસેન હવે શું થસે, એ દુષ્ઠ મુજ આગળ કયાં જસે.	૫૪૫
ભાંખી બઠ નાપું પાતાળે, અને ચોઠ પળ કરે ચોકકારે.	૫૪૬
એ હું નારાયણ તણું છું તેજ, તો મારી દૈતને કરે નખેહ.	૫૪૭
જે સૃષ્ટિ સર્વે બ્રહ્માતણી, એ દુષ્ઠને કષ્ટ છે બણી.	૫૪૮
મુક્તિતણાં અમને આપ્યા છે બેહ, અખંડ વાસ એ રાજો તેહ.	૫૪૯
તેવાં સતે સરજ્યા આપોઆપ, સૃષ્ટિતણું મુકાવા પાપ.	૫૫૦
બાણી વંશ જપે અમારા બપ, અમે મળ્યા નારાયણ આપોઆપ.	૫૫૧
એ ફરમાન લાઠ્યો છું સહિ, એવી વાત ત્યાં હરિએ કહિ.	૫૫૨
તારા પિતાથી અગણે રહે, અંદ્રસેન પ્રત્યે વિનુ કહે.	૫૫૩
મારે ચોઠ લોકમાં જપાવવો બપ, પૃથ્વી ઉપર મેલવું પાપ.	૫૫૪
મારે ધરવા છે હસે અવતાર, દૈત્યતણા કરવા નિસ્તાર.	૫૫૫
જેને વાચા દીધી આંહિ, એ સર્વે લેવા છે મૃત્યુલોક માંહિ.	૫૫૬
એ દુષ્ઠ થશે દસવાર, મુજ હાથે થાસે સંહાર.	૫૫૭
અંદ્રસેન લાગે હરીને પાપ, સ્વામિ તમ આગળ એ કયાં બાપ.	૫૫૮
અંદ્રને વર દોને સ્વામિ તમે, અનંત આશા કરિએ છીએ અમે.	૫૫૯
ત્યારે ત્રુઠ્યા દિનદયાળ અંદ્રસેન ઉપર ત્રુઠ્યા મોતાર.	૫૬૦
તેણે પાસે ને દીધી આંહિ, કમલા કુંભર કીધા છે આંહિ.	૫૬૧

અમુક મંત્ર હતા જેહ, વળી સર્વ ઉદ્યાપ્યા તેહ.	૫૬૨
સુર મંત્રના ક્રીષા ઠામ, દેતકું આપ્યા વિશ્રામ.	૫૬૩
ત્યારે શંખનો વિચારે મન. સુરમલ શું પુછે તન.	૫૬૪
બાબો રાજ હરિ પાસે તમે, સત પ્રકાશિ કહું છું અમે.	૫૬૫
અંદ્રસેન હરિ પાસે ગયો, તે ફરીને આવીયો.	૫૬૬
જઈને તમે પુછો વિચાર, એ શું કરવાના છે વિસ્તાર.	૫૬૭
કેવે પ્રાક્રમે ઉભા હરિ, એ વાત તમે લાવો ફરિ.	૫૬૮
સુરમલ હરિ પાસે ગયો, લાગી પાયને ઉભો રહ્યો.	૫૬૯
રાજ્ય પ્રત્યે હરિ બોલ્યા તેહ, ચારો મારો ક્યાં છે એહ.	૫૭૦
રાજ્ય જ્યાર મારો મુજને આલો, તો કંઈશ પૃથ્વીને સ્વર્ગ પતાળ.	૫૭૧
મારે સૃષ્ટિ તણું કરવું જો કામ. અને દેત્ય તણું મેલાવા નામ.	૫૭૨
જે શંખ છે એને હાથ, તે કારણ કરીશું ઉતપાત.	૫૭૩
એવાં વચન હરિએ રાજ્યશું કહ્યાં, શંખ તારે હાથે ન રહે.	૫૭૪
કે વેદ મારે લઈ જવા પૃથ્વી માંહે, શંખ કારણ હું આપ્યો આંહે.	૫૭૫
મુજ પર પ્રસન્ન થાસે મહારાજ, એ વેદ શંખ લેવાને કાજ.	૫૭૬
હવે તુજને નથી આગળ જવાના ઠામ, એ ક્યાં જઈને છુપાવશે નામ.	૫૭૭
ત્યારે રાજ હરિશું કહે, સ્વામી તમથી નાશીને ક્યાં રહે.	૫૭૮
એક વાર તમે મેલી ગવો, શાને કારણ તમે ઢોહીલા થાવો.	૫૭૯
ત્યારે હરિ ક્રોધ કરીને બોલ્યા તેણી વાર, તું કોઢીઓ થઈને અવતરે દેત્યને દાર.	૫૮૦
એ દેત્ય જ્યારે રાજ્ય જો કરે ત્યારે દેત્ય દારે તું કોઢીઓ થઈને રહે.	૫૮૧
જો તું એ ઉપર ધરે છે હેત, તો તુજને કષ્ટ પમાડશે એહ.	૫૮૨
એવું વચન હરિએ કહ્યું જ્યાં, કોઢીઓ પોળીયો થઈને રહેજો ત્યાં.	૫૮૩
દેત્ય તણો પોળીઓ જેહ, સુરજમલ રાજ્ય હોતાં તેહ.	૫૮૪
સતગોર બોલ્યા અગ્રમ વાણ, કહો અકરમી રાજના શા કરે વખાણ.	૫૮૫
સતગોર બોલ્યા અગ્રમ કથા, સુરમલ રાજ ત્યાં કંઈ મથ્યા.	૫૮૬
જે હરિ પાતાળે આપે ગયા, ત્યાં કશરાજને વર આપ્યા.	૫૮૭
પુત્રને આપ્યું વૈકુંઠનું રાજ, અને ત્યાં પિતાને ક્રીષો નિરાધાર.	૫૮૮
સતગોર વાણી અગ્રમ કહે, કર્મ વણા તે શું કરે.	૫૮૯
અકર્મીને નહિ ઈમાન, અને સકર્મીને સઘળું જ્ઞાન.	૫૯૦
કેના પુત્ર ને કેના પિતા, કર્મ સાથે લગાવે વાદ.	૫૯૧
ત્યારે શંખવે વિચારું મનમાંહે, હવે નથી જન્મનાં ઠામ.	૫૯૨
ત્યાંથી શંખાસુર નાશી ગયો, સતમે પાતાળ જઈ રહ્યો.	૫૯૩
જ્યારે દેત્ય નાશી સમુદ્રમાં પીઠા લતાયે, ત્યારે પ્રાણયોથી ચાલ્યા નાશીયણદેવ.	૫૯૪

ત્યારે પુઠીથી શ્રી હરિ નિસચી, તે દેવ સમુદ્રને દેશ સંચયો.	૫૬૫
અગમ અગોચર સદા ચલિત ક્રીધા સદા, તે સ્વામીએ કરતા જુગમાં	
મચ્છરૂપ લીધાં તહાં.	૫૬૬
ત્યાં હરિ તેજ શ્રી મચ્છરૂપ થયા, અરેદૈત્ય દુષ્ટ મારા વેદ લઈને કયાં જાયે.	૫૬૭
તું મેલ વેદ તુને મારીશ કર ધરી, ત્યાં એવાં વચન જોડ્યા શ્રી હરિ.	૫૬૮
ત્યાંથી દૈત્ય નાઠો ન રહ્યો કામ, તે જઈ પેઠો સમુદ્ર સુકામ.	૫૬૯
કંપતો શરિરે ધૂજતો ગયો, જઈ શંખોદર બેઠમાં શંખવો થઈ રહ્યો.	૬૦૦
ત્યાં શંખમાં ઘાટ્યું તન, અને સર્વે દૈત્ય લીધાં એક મન.	૬૦૧
તે જઈ પડ્યો શંખોદર મોઝર, ત્યારે વિષ્ણુ થયા તે કાર.	૬૦૨
ત્યારે દૈત્યે ધર્યો શંખમાં અવતાર, ત્યારે હરી મચ્છ થયા મોરાર.	૬૦૩
ત્યારે હરિ કહે બહા બહારે શંખવા, તું સમુદ્રમાં કયાં રહા.	૬૦૪
તારાં ચલિત તું કરે પ્રકાર, જો તું ચારે વેદનો એકજ કાર.	૬૦૫
ત્યારે હરિ તણી સતગોર કહે કયા, જુઓ શંખવો થયો છે મયા.	૬૦૬
સાત પાતાળની કોરે ગયો, અનંતકળા અનેરી લઈ રહ્યો.	૬૦૭
ત્યાં મચ્છરૂપ હરિ ઢોઢ્યા સહિ, શંખોદરને પકડ્યો જઈ.	૬૦૮
જ્યારે હરિએ જઈને પ્રહ્લા હાથ, એને પુછી સર્વે પુર્વે તણી વાત.	૬૦૯
અતલિબલ હરી કયાં ગયો, અને દેખી હરિને આધીન થયો.	૬૧૦
તાં જળ તું કર પ્રકાશ, કઈ વેળાએ તું દેલજ યાસ.	૬૧૧
ફરી ટાણું નહિ આવે એક, હરિ પ્રકાસી જોડ્યા તેહ.	૬૧૨
ત્યારે કર જોડીને લાગ્યો પાયે, ક્ષમા કરો તમે ત્રિભુવન રાયે.	૬૧૩
સ્વામિ તમને સોખ્યાં ફરમાન, તમે ક્રીધા છે આપ સમાન.	૬૧૪
માટે સ્વામી તમે સરજ્યા સર્વે તન, દેવ દૈત્યને ચોદ જુવન.	૬૧૫
સ્વામી તમે રચના બાંધી આણી વાર, મુજ ઉપર તમ કયા ધરો દેવ મોરાર.	૬૧૬
સ્વામિ પતિત ને ઉગાર્યો તમે, ફૂળ ઉદારવા સરજ્યા છું અમે.	૬૧૭
સ્વામિ કયા કરીને હસો મન, સર્વે ઉદારવા છે તુને,	૬૧૮
સ્વામિ ભાગ્યવંતા સર્જ્યા છીએ અમે, જે મુજ હંજુવા આવ્યા તમે.	૬૧૯
કરે સ્તુતિને તજાંસે પાય, અને હરિ દર્શનમાં સમતો જાય.	૬૨૦
ભાવે ભક્તિ ધરે છે મન, અને મસ્તક તળે ધરે પોતાનું તન.	૬૨૧
તુજને મારવા આવ્યો છું હું, શાને સ્તુતિ કરે છે તું.	૬૨૨
વાણી વેદ લાગ્યો છે તું, શણગાર શક્તિના લાગ્યો છું હું.	૬૨૩
સત પ્રકાશી જોડ્યા મન, આલોને મને ચોદ રતન.	૬૨૪
પાંચ આબુધણ અમતણાં, પાંચે પ્રહ્લાને તે અમને નાહાં ધણાં.	૬૨૫
તે સર્વે ઉદ્ધાપીને મેહુ પાયે, તુને કેમ મેહુ આણીવારે.	૬૨૬

કરૈઠ ભક્તિનો કરે ભાવ, અને મસ્તક મેલ્યું હરીને પાથે.	૬૨૭
સ્વામિ મુને મહાદેવે આપ્યું ફરમાન, મુસ્તક થાપી કીધો મેરૂ સમાન.	૬૨૮
જો પ્રહ્લાએ કર્યો અહંકાર, તો અમે હંધો વેઠ જો તેણી વાર.	૬૨૯
શક્તિ બહુ બળવંત મન, તમે જાંબને લીધાં રતન.	૬૩૦
તમે કહો તો જે હું હું કોઈ અવતાર, તો મેં લીધો તે મારો વહેવાર.	૬૩૧
ત્યારે સદાશિવ ગયા હરિની પાસ, જાંબને વચન કર્યું પ્રકાશ.	૬૩૨
ત્યારે હરિએ તમ ઉપર ધર્યું માન, દેવ દૈત્યના કરવા કામ.	૬૩૩
જો સર્વે વસ્તુ લીધી હતી અમે, તે આપ સમાન કરી મોકલ્યા તમે.	૬૩૪
સ્વામિ જો મેં કિધું છે કામ, તો આઠ લોકમાં પ્રકાસો તે માફ નામ.	૬૩૫
ચોર કહેવાયો હું જો આપ, તો દેવ દૈત્યમાં જપસે તમારો જાપ.	૬૩૬
એવા વચન શંખવો કહે, તેમ તેમ હરિ ક્યાં જો ધરે.	૬૩૭
સ્વામિ મારા મસ્તક ઉપર જો ધરો પાથ, તો માફે કુળ શુદ્ધ જ થાય.	૬૩૮
સ્વામિ તમે ત્રણ મુરત એક જો છો, અને પ્રેમતણી જે રહે.	૬૩૯
ત્યારે ફરી શંખવાને હરિ શું કહે, એ વસ્તુ તો જપાસે નહિ.	૬૪૦
ત્યારે વાત શંખવે કહિ, સ્વામિ એ વસ્તુ રાખું નહિ.	૬૪૧
જો સ્વામિ હસે અમારે પાસ, સુપ્રત કરીને થઈ રહું ઘાસ.	૬૪૨
બોલ્યા એમ જો કરી પ્રણામ, અને નિગમ વાળીનું ઢેખાડયું કામ.	૬૪૩
ક્ષમા કરીને દુર્જાળ જો થયા, અને દૈત્ય તણ્યાં જો સર્વે મેલ્યા ભાવ.	૬૪૪
સ્વામી જો તમે છો દિનદયાળ, તો મને ઉગારી કરો પ્રતિપાળ.	૬૪૫
ત્યારે હરિએ વચન કહ્યું પ્રકાસ, મારે જાવું નાશયજ્ઞની પાસ.	૬૪૬
તુજ તણો તેને કેહવો વિચાર, અને શક્તિ પ્રહ્લાનો રાખવો વહેવાર.	૬૪૭
જો મન ધમ્મણ ધરતો હોય મન, તેનાં વર વહી આપું હું તન.	૬૪૮
તુમ્હાન થઈ બોલ્યા હરિ, અને શંખાસુર પર કૃપા કરી.	૬૪૯
સ્વામિ હું એ વર માગું દિનદયાળ, જો સ્વામી મુજ કારણે ધર્યો અવતાર.	૬૫૦
સ્વામિજી કહ્યું તમારે હું ના કહે, તો આગળ તમારે હાથે મહે.	૬૫૧
સ્વામિ વેઠ તમારો હું નવ જોયારે, અને તમ વિના કોઈથી નવ મહે.	૬૫૨
સ્વામિ ભક્તિભાવ તમારા જોયા, અને જાંબ ભંગાણુ પડાવું તહાં.	૬૫૩
જ્યાં વેઠ તમારાં કરે વળાણુ, ત્યાં જઈ મારી દેવરાણું આણુ.	૬૫૪
જે કોઈ લેશે તમારું નામ, તે જાંબ મેલાવું જો મારું કામ.	૬૫૫
ભજન કરી જે સમરે તું, તે વળી ભગત સમરે મુને.	૬૫૬
એવી કહી શંખાસુરે હરિ શું વાત, એવું વચન મુજને દોને નાથ.	૬૫૭
સદિ પ્રહ્લાની અને માને સહુ, અને અવધ લગી હું મહે નહિ.	૬૫૮

વચન કોઈ નવ ઉઘાપે જેહ, ત્રણ દેવને શક્તિ જેહ.	૬૫૬
ચારે તમે ને પાંચમે હું, એવો વર સ્વામી દેને તું.	૬૬૦
ત્યારે હૈત્ય પાંચે હરિએ શું કહ્યું, એ શંખવાને મન ભાવ્યું.	૬૬૧
તું રહેજે મહાદેવની પાસ, તે તને પોતાનો કરશે ઢાસ.	૬૬૨
કરાયે તપ દેશે વરદાન, તં તમારું વધારસે નામ.	૬૬૩
જા શંખવા તું કે છે મને, તું તેની કેડે લાગને એક તને.	૬૬૪
તે ધરસે ભક્તિ ને આવસે મારી પાસ, તો તુજને મારવાનો હું ખાસ.	૬૬૫
સ્વામિ તમને કહું વિચાર, મને મારીને આપો ઉદાર.	૬૬૬
ત્યારે હરિ કહે શુભ શંખવા વાત, તું હૈત્ય ને અમે નાથ.	૬૬૭
જાંબુદ્વિપે મુગમ અવતાર, અને નિર્મળ સૃષ્ટિ તણો વિચાર.	૬૬૮
છેલ્લી કળાને છેલ્લું રૂપ, મળશે સઘળા દેવને ભૂપ.	૬૬૯
આઠ અંતનો એક અવતાર, ત્યારે તારો થાસે ઓધાર.	૬૭૦
હરિએ વચન કહ્યાં એહ, મસ્તકે ચડાવી લીધાં તેહ.	૬૭૧
શંખોદર બેટને સાત પાતાળ, સત તણી ત્યાં ઉઠે જાળ.	૬૭૨
કોષિ હૈત્ય જો પડયો ત્યાં, અને શક્તિરૂપ તેડાવ્યાં ત્યાં.	૬૭૩
જેમ જેમ હરિ પાવ ધરે, તેમ તેમ શંખવો સ્તુતિ કરે.	૬૭૪
અમો દુઃખીઆ થયા જો હરિ, અને પ્રેમ પ્રાણ બસે નિસરી.	૬૭૫
કહે હરિ દુઃખીઆ નહિ થાયું, તુજ કેડે હું શાને ધાઉં.	૬૭૬
મારું પ્રાકમ ના આચરું, તુજ માટે શાને અવતરું.	૬૭૭
ત્યાં ધરી પામને વેરે શરિર, અને રૂદ્ર જેવું થાએ નિર.	૬૭૮
મારી હૈત્યને રાખું નામ, મુણે લોકો કહ્યું પ્રજ્ઞાજાન.	૬૭૯
શંખથી હૈત્ય ગયો ટળી, હરિ ત્યાંથી આવ્યા પાછા ફરી.	૬૮૦
હૈત્ય માયોનાં થાય વખાણ, ચૌદ લોકમાં થયું બાણ.	૬૮૧
જે માર્ગે હરિ ગયા, છતિ હૈત્યને ફરી આવીયા.	૬૮૨
શક્તિ દેવી તણો પરવાર, સર્વે લોકમાં થયો જેજેકાર.	૬૮૩
પ્રજ્ઞા બેઠા હતા સહિ, ત્યાં તતકાળ કહ્યું બધ.	૬૮૪
સુણો પ્રજ્ઞા હુત જો કહે, વેદ વિના પૃથ્વી કેમ રહે.	૬૮૫
ગયા વેદ ને તમે ચિંતાતુર થયા, તે કારણ હરિ જાતાયે ગયા.	૬૮૬
ત્યાં પાતાળે હરિએ શું કહ્યું, હૈત્ય કારણે મચ્છારૂપ થયું.	૬૮૭
ત્યારે શંખવો થઈ રહ્યો બેટજ માંહે, ત્યારે હરિ એ ઘર હોતા તાંહે.	૬૮૮
અચારે ન લાગો ઉપાય, ત્યારે લાગે પાય અને જોળખ્યા છે ત્રિભુવનરાય.	૬૮૯
ત્યારે આધિન થઈ સ્તુતિ કરે ઘણી, ત્યારે હીમો વર તેને હજી.	૬૯૦
તે માટે તમને પ્રજ્ઞા કહું, તે દષ્ટિએ જોઈને આવ્યો છું.	૬૯૧

સરજાયો તે તમારો છું' ઠાસ, અને હરિ આવે છે હમણાં તમારી પાસ. ૬૯૨
 વિનંતિ કરે સર્વે દુત ઉભા રહી, તે જગ્યાએ હરિ ત્યાં આવ્યા સહી. ૬૯૩
 ત્યારે બ્રહ્માને મન થયો આનંદ, હરખ્યા દુત દેવને ચોદ ભુવન. ૬૯૪
 ત્યારે બ્રહ્મા પૂછે છે વિસ્તુને એક, કહો સ્વામિ કેમ નિપજ્યું તેક. ૬૯૫
 ત્યારે કહે હરિ બ્રહ્મા કૃપા તમ તણી, અમ ઉપર તુમ્હાન ત્રીભુવન ધણી. ૬૯૬
 તે કારણુ અમે ગયા પાતાળ, ત્યાં અમને માન્યા દિનદયાળ. ૬૯૭
 મચ્છ તલાતલમાં પાતાળો જ્યાં, એક ભગત અમને મળ્યો ત્યાં. ૬૯૮
 ત્યારે તેને મન ઉપજ્યો આનંદ, ત્યારે અમે દીધાં ધરમ આપ્યો સતપંથ. ૬૯૯
 ત્યારે હૈત્યે તહાં કીધી શી પેર, સર્વે વસ્તુ મેલી પૃથ્વીને ઘેર. ૭૦૦
 ત્યાં હતો મચ્છ રાજાનો દેશ, અમે થયા ત્યાં તેવે વેશ. ૭૦૧
 ધરતી શંખાસુરને રાખવા થઇ, ત્યારે અમે ત્યાં પોતા જઈ. ૭૦૨
 ત્યારે જલચું આવ્યા ત્રિભુવન ધણી, તો તેણે લીધી વાટ પાતાળજ તણી. ૭૦૩
 ત્રીજો પાતાળે પોતો જઈ, હૈત્યે મુઠ્ઠા માંડયો સહિ. ૭૦૪
 ત્યાં પ્રસાદમ કીધાં અનેક, અને સર્વે હૈત્યે કીધો વિવેક. ૭૦૫
 ત્યાં વહારા કરે રાજ, તે તો આવ્યો અમારે કાજ. ૭૦૬
 ત્યાં ભગત અમારા હતા એક, તે લાગ્યો પાય તેણે મુછયો વિવેક. ૭૦૭
 ખંડના રાજા જે વસ્યા પાતાળ, તેમણે જોળખ્યા અમને દિનદયાળ. ૭૦૮
 આવ્યો સામે અમે હતા જ્યાં, અમે વર દીધો વૈકુન્ઠનો ત્યાં. ૭૦૯
 ત્યારે અમે જઈ રહ્યા ચોથે પાતાળ, અને તલાતલમાં જહું અંધકાર. ૭૧૦
 ત્યાં રાજા એક ભગતને ઘેર ગયો. હુંતા ભગત તે નવ રાખીયો. ૭૧૧
 ત્યાં રાજા હસ્તિ કરે છે રાજ, તે તો આવ્યો અમારે કાજ. ૭૧૨
 ત્યારે તેને ભગિ ભાવે દીધો વર, અમ હરિ આગળ લાંબો કીધો કર. ૭૧૩
 એવી સ્તુતિ કરે વિનુ બ્રહ્મા આગળ કહે, સ્વામિ ચોરતમારો તમથી કયાં જઈ રહે. ૭૧૪
 સ્વામિ અમે ગયા સાતમે પાતાળ, અમને માન્યા દિનદયાળ. ૭૧૫
 ત્યાં સતવાહિ જીવ હતાં ઘણાં, એવા ભાગ્યવંતા તેજ તેજ તણા. ૭૧૬
 ત્યારે તમ કૃપાએ આપ્યો વર, તે વરને તમે સાચો કર. ૭૧૭
 ખંડના ભુવ હતા એક, પાસે એ મારી ન આવ્યા તેક. ૭૧૮
 રસાતલમાં અમે ગયા જ્યાં, સુરજમલ ઉથાપ્યા ત્યાં. ૭૧૯
 તહાં ધબળ રાજાને થયું જાણુ, તેમણે ન લોપી અમારી આણુ. ૭૨૦
 સુરજમલ શંખવા સાચે થયો, તેને વળી અમરાનીઓ. ૭૨૧
 વિન્દુ બ્રહ્માજી આગળ કહે, શંખવો રાખ્યો કેનો નવ રહે. ૭૨૨
 જે આબુધણ હતાં ચકિત તણાં, તે ધરતિ ઘેર મેલ્યાં તહાં. ૭૨૩
 જે હતો અમારો ચણુગાર, તે મેલ્યો સુરજમલને દાર. ૭૨૪

અમે હજુતાં તેને ક્રીધી વાર, વેદ વાણી લીધી તત્કાળ.	૭૨૫
એટલી વાત વિન્નુ પ્રહ્માને કહે, અકલ ગત તો અપરમ લહે.	૭૨૬
ત્યારે હરખ્યા પ્રહ્માને જયો અહુંકાર, અને ચૌક લોકમાં તેજ અપાર.	૭૨૭
સ્વામી હું ગયો સાતમે પાતાળ, મને નામે માન્યો દિનદયાળ.	૭૨૮
ત્યાં સર્વે લોકમાં થયું બાણ, મારી શંશવો લીધી આણ વાણ.	૭૨૯
વિન્નુ પ્રહ્માશું કહે, સતપંથ ગોષ્ઠી જ્ઞાન જો ધરે	૭૩૦
આદે સતપંથ હુંતા જેહ, પેલા જુગમાં મુકયા તેહ.	૭૩૧
પ્રહ્મા કહે સ્વામિ સતપંથ વરો, અમે આગળ જશું ને તમે અવતરો.	૭૩૨
ત્યાં નારાયણે અમને આલ્યો છે વર, જો અમને મળશે તેની તમે સારજો કર.	૭૩૩
અમે જઈ દેખાડશું સૃષ્ટિમાં જ્ઞાન, તમે આવશો ત્યારે અમારે વધશે નામ.	૭૩૪
ત્યારે વિન્નુ પ્રહ્માને કહ્યું, વચન તમારું મેં સત માન્યું.	૭૩૫
ત્યાં હંતા પ્રહ્માને આવ્યા મહાદેવ, ત્યારે આવ્યાં શક્તિ કરે છે સેવ.	૭૩૬
ત્યારે ત્યારે સુરત કરે છે વિચાર, ત્યારે શક્તિએ માગ્યો શબ્દગાર.	૭૩૭
સ્વામિ તમે વેદ કારણે પાતાળે ગયા, આબુષણ માડું કાં ન લાભ્યા.	૭૩૮
તું સુણ સ્વામિ હું કહું છું તને, તમે ત્રણ દેવ બાણતા નથી મને.	૭૩૯
આદશક્તિ છે માડું નામ, કહે તો ફેરવું તમારો ઠામ.	૭૪૦
નારાયણે ઉપજાવી મુને, સુણ મારા સર્વે કહ્યા છે તુને.	૭૪૧
અનંત કળાએથી હું અવતરું, ક્ષણ માંહે અનંત રૂપજ ધરું.	૭૪૨
ક્ષણ કામ ધરું માતાનું જ્ઞાન, ક્ષણક મા નહિ મને સુતક સનાન.	૭૪૩
સૃષ્ટિ સર્વે રાખું મુજ મોબાર, સરળ રહું ઘેર ઘરું હું નાર.	૭૪૪
એવે પ્રાકમે હું જો ભરિ, મારો સુણ ન ભર્યો હરિ.	૭૪૫
અભમેલને પૂજતા તમે, હણી કટકા ક્રીધા અમે.	૭૪૬
પ્રહ્મા વિન્નુ ને મહાદેવ, તમે ત્રણે કરતા તેની સેવ.	૭૪૭
મને હજુતા ન લાગી વાર, તેને મારી કટકા ક્રીધા બાર.	૭૪૮
તેને મારી ત્રીશુળ ને છેદ્યું શરીર, તમ આગળ વળી રાખું ધીર.	૭૪૯
ત્યાં વળી માયારૂપી સર્જ્યા છે અમો, હું નારી એક ને ત્રણ પુરૂષ તમો.	૭૫૦
એવાં વચન જો શક્તિએ કહ્યાં, તે પ્રહ્મા વિન્નુ મહાદેવે મનમાં લહ્યાં.	૭૫૧
ત્યારે વિન્નુએ કહ્યું શક્તિને ત્યાં, જે શબ્દગાર તમારો લાભ્યો છું અહ્યાં.	૭૫૨
મારે સૃષ્ટિ તણું કરવું છે કામ, અને રતન મુકાવાના છે જુદા ઠામ.	૭૫૩
અમે ફરી મશું પાતાળ, હવે લેશું કુરંબ અવતાર.	૭૫૪
મેલી આવ્યો છું ધરતીને ઘેર, તો બહું તેની કરવા પેર.	૭૫૫
શું કહે છે શક્તિ વારંવાર, અને મારો ત્યાં રહ્યો શબ્દગાર.	૭૫૬
મેલી આવ્યો છું નાગને ઘેર, બહું છે તેની કરવા પેર.	૭૫૭

જે અમે હાથએ દીનદયાળ, તો ત્રીજી વાર જાવું રે પાતાળ.	૭૫૮
શક્તિ મન હરખ્યા અનંત, સ્વામી અમારે તમારે શું વચન.	૭૫૯
ત્યારે વિષ્ણુ કહે સુણો શક્તિ તમો, તમે આવો તો વળી જાવું અમો.	૭૬૦
સ્વામિ જે તમે હસો ચૌદશુવનનાનાથ, તો અમે આવીશું તમારી સાથ.	૭૬૧
વિષ્ણુ શક્તિ પ્રદા મળી, ત્રણે ચાલ્યા માંહે ભળી.	૭૬૨
ત્રણે થકી જે નિપજે અંશ, તે વળી કહાવે હરિનો વંશ.	૭૬૩
સતગોર કહે જે કોઈ તેના પુજે પાથ, તે જીવતો અમરાપુરમાં જાય.	૭૬૪
એ વંશમાં જે મુરત એક, જેમાં કળા અનેકાએનેક.	૭૬૫
તેણે ટાણે આવે જેહ, તેણે સમે ઉપજે તેહ.	૭૬૬
મારે દૈત્ય ને જપાવે જાપ, સતગોર કહે તે આપોઆપ.	૭૬૭
પાતાળે ગયાનું રખાવું વચન, અને ભકતના ઉગારવા તન.	૭૬૮
ચૌદ લોકમાં ઉપન્યા આપોઆપે જેહ, આપોઆપે કહ્યો તેહ.	૭૬૯
બાકી સર્વે પાત્રમાં ખપે, લેવાને તેના જાપે.	૭૭૦
ત્રણ મળીને કરે વિચાર, તમે પ્રદા વિષ્ણુ શક્તિ અવતાર.	૭૭૧
એ મચ્છ અવતારે બાંધ્યા બંધ, સતગોર કહે એ છે છેલી સંધ.	૭૭૨
સતગોર કહે એ એંધાણ, જ્યારે થયા મચ્છ ને આલવા વાણ.	૭૭૩
એક મળીને અવતર્યા તન, એને પ્રદાએ કહ્યું વેદ વચન.	૭૭૪
સર્વે આગે તો પ્રદા થયા, શક્તિ વિષ્ણુ કહે આવીયા.	૭૭૫
અને મહાદેવ ધ્યાન ધરી રહ્યા, જોગ કળા લઈને નારાયણ પાસે ગયા.	૭૭૬
હરિવંશ એનું ધર્મ નામ, અને પ્રદા તણાં અહીંઆં જુદા ઠામ.	૭૭૭
પ્રદા કુળે શક્તિ અવતાર, તે શું વિષ્ણુ કરે વહેવાર.	૭૭૮
કળા ધરીને વરે જેહ, આપોઆપે કહ્યું તેહ.	૭૭૯
ફરવે વેદતણી જે વાણ, ચૌદ લોકમાં કરે જાણ.	૭૮૦
અતિ બળનો આવે પાર, મારી દૈત્યને કરે સંધાર.	૭૮૧
વેળાનો વારો જેહ, અજંપા કાંડી જપાવે તેહ.	૭૮૨
બુલાવી દુનીયા વર્ણ અદાર, અને ખગોળ બુગળ સહુ સંસાર.	૭૮૩
જુગ અંતે ચલાવે વહેવા માન, હરિકળાનું એ એંધાણ.	૭૮૪
એ કુળમાં જુદા છે એ વંશ, જે કોઈ હોય પ્રદાનો વંશ.	૭૮૫
અગમ વાણી ભાંખી અપાર, નિગમ અગમ વેદ વિચાર.	૭૮૬
આદ અંતની વાત કહે જેહ, જે ઘર વાસો વિષ્ણુ રહે.	૭૮૭
નારાયણે ઉપજાવું ઇંડે, થયા પોતે બાંધ્યો પ્રદાંડ.	૭૮૮
ત્યાનો જે કોઈ કહે વિચાર, એ કુળ કહે પ્રદા અવતાર.	૭૮૯
હરિ તણાં જે કરે વખાણ, અને સરજ્યાનાં સર્વે કહેં એંધાણ.	૭૯૦

અવતાર તેનો બાણે વિચાર, તેને કહે પ્રજ્ઞા અવતાર.	૭૬૧
ચાર મુખને વેદ વાણ, જીવ આંધ્યા ચારે પ્રાણ.	૭૬૨
જીવ જાતના જે રતન, તે ઉપજ્યા પ્રજ્ઞાને તન.	૭૬૩
નાભી ચક્રનું બાણું જ્ઞાન, ઉપજ્યાનું વળી કહે સરવે ઠામ.	૭૬૪
સુકિત મારગનો બાણો લેક, કહી દેખાડે ચારે વેદ.	૭૬૫
પોતે હરિને જાપે બાપ, અને સુષ્ટિને જાપાવે બાપ.	૭૬૬
પંડ વરમંડનો કહે વિચાર, અને તે કુળમાં કહીએ પ્રજ્ઞા અવતાર.	૭૬૭
સતગોર કહે તમે સુનીવર સુણો, પણ વંશ માન્યાનો ભેદ છે ધણો.	૭૬૮
પાત્ર અભ્યાગત કહાવે જેહ, દાન લેવા ઉપજાવે તેહ.	૭૬૯
દીપ દ્વંદ્વે જે કોઈ દેહ ધરે, અને વચન જેનું ખાલી ના પડે.	૮૦૦
જે અવતાર થાય પ્રધાન, જે પ્રજ્ઞા વિષ્ણુ એક એ બાણ.	૮૦૧
પુજે પાત્ર ને આપે દાન, તેનું થાય વળી મેરૂ સમાન.	૮૦૨
અમર ભેદની કહે દેખાડે વાટ, કહે સતપંથ સુક્તિના ઘાટ.	૮૦૩
અપ્રસન્ન એ ધાણે ઉપજે તેહ, નિત કળા અનેરી જેહ.	૮૦૪
જે દુનિયાને વિશે મન, અને છુડતાં કાઢે પોતાના તન.	૮૦૫
ચોક્ક જીવનના કરે વખાણ, તેવા સતિ લોકના સર્વે એ ધાણ.	૮૦૬
ટાણે અવતાર ધરે જેહ, વેલ વર્તમાન બાળે તેહ.	૮૦૭
પ્રજ્ઞા આસન જોડા હોય જેહ, અને નારાયણ શું ગોષ્ઠી રાખે તેહ.	૮૦૮
વૈકુંઠનું વર્ણન કહે જેહ, ચતુર મુખી પ્રજ્ઞા કહીએ તેહ.	૮૦૯
અગમ સતગોર બાળે જેહ, વંશે અવતરે તે સરવે પાત્ર લે એહ.	૮૧૦
તે પાત્રને જે કોઈ દાન જો દે, અને સંતોકે સુપાત્રે એ લહે.	૮૧૧
પ્રભાતે વળી વાવે જેહ, અને સાંજે વળી ફળ પામે તેહ.	૮૧૨
સંતોકે એક ધણું જો દે, અને સતે ધર્મે સવાલાખ ધણું લે.	૮૧૩
એવા સત રાખે જેહ, તે કુળ પાત્ર હોયે તેહ.	૮૧૪
વંશ તણો એ પ્રતાપ, છુટે ચોચીરી ને ઉતરે પાપ.	૮૧૫
પ્રજ્ઞા વિષ્ણુ શક્તિ કરે વિચાર, હવે આપણે ધરીએ અવતાર.	૮૧૬
ત્યાં દેશ તણો નથી ઠામ, એકા મરજી જાપાવા નામ.	૮૧૭
બકત રૂપમાગતને આદ્યો વર, પેલા બકતનો સોહીકાર.	૮૧૮
ગાધીનો મંત્ર જેહ, અને તારા વંશ લખ્યા તેહ.	૮૧૯
લીવ વસુણથી આન્યા હરિ, ત્યારે વંશ રહ્યા અવતરી.	૮૨૦
ત્રણેનું કુળ એકજ થયું, ત્યારે જુગનું પાપ એ ગયું.	૮૨૧
અકળ કળાથી બાણાઓ વેદ, સવા કરોડીએ પ્રજ્ઞા ભેદ.	૮૨૨
હરિ પ્રજ્ઞાનો એકજ વંશ, જુદા થયાને એકજ અંશ.	૮૨૩

એ યજ્ઞ એકમાં ધર્યો અવતાર, તે ચાર લાખ વરસ યજ્ઞિસ હનર.	૮૨૪
સુરજ મંત્ર હતા જેહ, વિષ્ણુ કુળમાં આપ્યા તેહ.	૮૨૫
અશ્વિ મંત્ર અજમા રહ્યા, દૈત્યને મહાદેવ લઈ ગયા.	૮૨૬
સતગોર કહે અગમ વિચાર, સુષો રખેસરો એ નિધાર.	૮૨૭
સતગોર કહે અગમ જે હોય, એ તે પરમ તત્વ બાણે વિરલા કોઈ.	૮૨૮
બીજ તીથી ને ગુરુવાર, હરિએ ધર્યો એ મચ્છા અવતાર.	૮૨૯
સતગોર પ્રહ્લા આગમ ભણ્યા, ભગત તારીને દેત્યો હણ્યા.	૮૩૦
પાતાળ તણા જે હતા ભેદ, હરિ તે ભેદને આપ્યા ને લાખ્યા વેદ.	૮૩૧
મહાદેવને આપ્યો શંખ, વળી આપ્યા દવાદસી લોગ.	૮૩૨
એક હરિએ રાખ્યો છે હાથ, ધરી પોતે કહેવાય નાથ.	૮૩૩
શકિત ત્યાં અવધ કરી, તમ કાણે અમે જાણું કરી.	૮૩૪
ત્યારે શકિતએ આપ્યું મન, સ્વામી અમોને મારા આપો રતન.	૮૩૫
ત્યારે હરિએ કહ્યું સહિ, એ વસ્તુ તો પાતાળે રહી.	૮૩૬
હવે હું એકવાર ગયો, અને નારાયણની કળા ભેઈ આપ્યો.	૮૩૭
વળી હું ભેઈશ ત્રણવાર, તેવા હું ધરિસ અવતાર.	૮૩૮
વસ્તુ અમારી છે જે પાંચ, છે જ્યાં નાગ કુળ ત્યાં.	૮૩૯
તે ભેદને આપ્યો છું હું, તે લિધા વગર નવ રહું.	૮૪૦
એવાં વચન શકિતને કહ્યાં, શકિત મનમાં આનંદ પામ્યાં.	૮૪૧
સવાપોરનો મચ્છ અવતાર, તે માંહે હરિએ કર્યો ઉદાર.	૮૪૨
મચ્છ નાળની ભેઈ આપ્યા વાટ, એવા સર્વે તત્ત્વ ઘાટ.	૮૪૩
સાતે સમુદ્રના ભેયાં મુળ, ઉપજ્યા છે તે આણી ત્રીશુળ.	૮૪૪
મેરુનું મુળ રાખ્યું છે જ્યાં, અને અષ્ટ કુળ પરવત બાંધ્યા તહાં.	૮૪૫
મારે પૃથ્વી રાખવી છે બેવાર, તે કારણ ધર્યો છે મચ્છ અવતાર.	૮૪૬
કલપ ત્રણના જે હતા છવ, તેને તો કરવો છે શિવ.	૮૪૭
સતગોર વાણી બોલ્યાં ત્યાં, ભાઈ હરિએ વચન દીધું છે આંધ.	૮૪૮
વચન તણો એ સમો બાણ, જેણે નવ મેલી પોતાની આણ.	૮૪૯
ત્યારે પ્રહ્લાને સોપ્યાં છે વેદ, બોલતાં અજવાળું થયું અલેખ.	૮૫૦
બોલ્યા પ્રહ્લા ઉઠે સુર, ચૌદ ભુવનમાં તેજ લારપુર.	૮૫૧
ચતુર્ અજવાળું પ્રહ્લા ઉભા થયા, સૃષ્ટિએ બાણું હરિ વેદ લાખ્યા.	૮૫૨
ઉઠી વાણી મટ્યો અધકાર, ચૌદ ભુવનમાં જેનેકાર.	૮૫૩
ત્યારે પ્રહ્લા વિષ્ણુને કહે, સ્વામિ એ અજવાળું ક્યાં લગી રહે.	૮૫૪
એ તમે છો હરિ અવતાર, તો સૃષ્ટિ તણો તમે કરો વિચાર.	૮૫૫
વિષ્ણુને પ્રહ્લા પુછે છે એક, સ્વામિ તમે મચ્છ કેમ થયા તેહ.	૮૫૬

કેવો મચ્છનો હતો આકાર, સ્વામિ કેવો દૈત્યતણા વિસ્તાર.	૮૫૭
સ્વામિ કેવાં નેત્ર ને કેવી આંખ, સ્વામિ કેવા પગ ને કેવી પાંખ.	૮૫૮
સ્વામિ કેવું પંડ ને હતું જ્ઞાન, સ્વામિ કેવાં વરણ ને કેવી વાણ.	૮૫૯
સ્વામિ મનધર હતું તે માફ નામ, કેવા મચ્છ થયા તે ઠામ.	૮૬૦
સ્વામિ મનધરના જપતા જાપ, અને તમે મચ્છ થયા છો આપ.	૮૬૧
ત્યારે બ્રહ્મા પ્રત્યે બોલ્યા હરી, નારાયણને ફરમાને કરી.	૮૬૨
જાતે શંખવો પડ્યો સચુદ્ર માંહે, અને હું જઈ પોંચ્યો તરતજ ત્યાંહે.	૮૬૩
તે જઈ પડ્યો શંખોદર માંહે, અમે મચ્છરૂપ લીધું ત્યાંહે.	૮૬૪
હું સવા હાથનો મચ્છ જો થયો, અને જઈ પાતાળમાં ગરીયો.	૮૬૫
જ્યારે હીડું માફ રૂપ, ત્યારે યરયર મુજ્યો જુપ.	૮૬૬
જળ તણા જીવાનો આકાર, તેવો મેં લીધો મચ્છ અવતાર.	૮૬૭
રક્તવણી નેત્ર જેઠ, અને સેવત વરણી પર ને પાંખો તેઠ.	૮૬૮
ત્યાં વળી મારે હતા બે હાંત, ત્યાં થયો મનધર ને બદ્યો હાથ.	૮૬૯
તરતજ કળા નોરની લઈ, મેં માર્યો શંખવો સહિ.	૮૭૦
નિગમ વાણી તેના પેટજ માંહે, ઝુને બહુ બળ પડ્યું ત્યારે.	૮૭૧
જો આલે વાણી આવે મુજ પાસ, ત્યારે દૈત્ય થયો નિરાશ.	૮૭૨
લોચન થયો તહાં સહિ, અને કરજોડીને વિનતી કહી.	૮૭૩
ત્યારે તેણે શંખ મેલ્યો અળગે ઠામ, આધીન થઈને લીધું મારું નામ.	૮૭૪
મેં સર્વે વસ્તુને પુછ્યો ઠામ, તો અબમેલેનો જપતો નામ.	૮૭૫
જોમ કરીને શંખવો હણ્યો, પરમે દૈત વળી ત્યારે ગળ્યો.	૮૭૬
સ્વામિ સતગોર જુગમાં હીવો તમે, વેદે હીમી વાચા પાળો તમે.	૮૭૭
હણ્યો શંખાસુરને કીધાં કાજ, ત્યાં મચ્છરૂપ લીધાં મહારાજ.	૮૭૮
કર્તા જુગમાં હરિ અવતાર ત્યાંથી મચ્છરૂપ હરિ પરવાર.	૮૭૯
એ શંખાસુરને માર્યો જહાં, ભક્ત રૂકમાંગદને સવાકશેડી શું તારીયો.	૮૮૦
ત્યારપછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સરવે સંસારે જોળખ્યા નિરધાર.	૮૮૧
ત્યારે મચ્છની માતા તો શંખાવતી કહીયે, અને પીતા તો પ્રેમરૂપ કહીયે.	૮૮૨
ત્યારે શુદ્ધ તો માનધાતા જાણુ, અને શક્તિ તો ચંદ્રિકા દેવી પ્રમાણુ.	૮૮૩
ત્યારે સ્વસ્થાન તો હંસપુર નગરી જાણુ, ક્ષેત્ર તો દ્વાવાસમતી પ્રમાણુ.	૮૮૪
નરદહો કાનવ તો શંખાસુર જાણુ, ત્યારે ભક્ત રૂકમાંગદને ઉગાર્યો નીરવાણુ.	૮૮૫
ત્યારે ચાર લાખને બત્રિસ હજાર શ્રીમચ્છરૂપે જાણુ, ત્યારે રૂગવેદ હોતા પ્રમાણુ.	૮૮૬
ઈઆંથી શ્રી મચ્છરૂપ સંપૂર્ણ સહી, એવી શુદ્ધ બ્રહ્મા પીર ઈમામશાહાએ વાણી કહી.	૮૮૭

“ શ્રી કૂર્મ અવતાર-ચરિત્ર સૈયદ ઈમામશાહ. ”

—૦૦—

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચ્યા ફરમાનજી બીસમીલ્લાહ હરરહેમાન નરરહીમ.

બીજે શ્રી કૂર્મ અવતાર લખ્યો છે તે મુળે મુનીવર ભાઈ !

બીજે કૂર્મ રૂપે અવતર્યો દેવ, સ્વામિ તમારો કોઈ ન બાણે લેઈ. ૧

તે દૈત્ય કારણે છળ લેઈ જો કર્યો, મેરૂ પર્વત દેવે પીઠ ઉપર ધર્યો. ૨

જેમ પીઠે તો એસો ભરિયો ભાર, શોહી કોરંબ તે નર આકાર. ૩

તે મેરૂ પર્વત ઉપર દૈત્ય મધુકૈટક રહે, તેના બળનો કોઈ પાર ન લાહે. ૪

તે દૈત્ય દાવો કરી વચન બોલ્યા સોએ, એસા પરવતે રહું જે ન મારે કોઈ. ૫

નીચો રહું તો મને મારે ધરી, હવે બેસું જઈ પર્વતે ચડી. ૬

જ્યારે કોરંબ રૂપે હરી અવતાર, તારે પીઠે ધર્યો પૃથ્વીનો ભાર. ૭

જ્યારે પૃથ્વીમાં ભકત હરીનો બપ કરે છે જાયે, ત્યાં છાસક કરોડ દૈત્ય વ્યાપક થાયે. ૮

તેમાં દૈત્ય મધુકૈટક બળીઓ આએ, તે સંગે છાસક કરોડ અસુરો મેરૂ પર્વતે જાયે. ૯

ત્યાં કોરંબ રૂપે હરિ એસો કીધો, લઈ મેરૂ પર્વત સમુદ્રમાં દીધો. ૧૦

ત્યારે માન સરોવર દૈત્યનું ચાનક જાણ, અને તહાં સમુદ્ર મથન કર્યો છે જાણ. ૧૧

ત્યારે મથવા દેવે મેરૂ પર્વત સમુદ્રમાં દીધો જાય, ત્યાં મધુકૈટક દૈત્ય શબ્દગાયો સહી. ૧૨

ત્યાં દેવે મેરૂ પર્વતનો રવાયો કીધો વાલ, અને વાસંગ નાગ આણ્યો તતકાળ. ૧૩

બીજે કોરંબ રૂપે કડણા કરી, વાસંગ કાઠે ને ધરણી ધરી. ૧૪

ત્યારે મેરૂ પર્વતનો રવાયો કીધો હરિ, મથ્યો મેરામણ ને લક્ષ્મી વરી. ૧૫

એવાં ચલિત્ર કીધાં શ્રી હરિ, ત્યાં ભકત કારણે બાવજ ધરી. ૧૬

ત્યાં વાસંગનાગ હરિને નમે કરજોડ, ત્યાં દેવ મળ્યા છે અનંત કરોડ. ૧૭

તે મેરૂ મથવા એકીકારે વિરલોચન સર્વે દેવ થયા, બીજી ગમમાં હરિ આપે

એકલા બયા. ૧૮

ત્યાં વાસંગનાગનું નેત્રુ કડું, ત્યાં એકીગમ હરિ બળ આપે ધરું. ૧૯

મધુ સાગરથી કીધો ઘોરસ, અને દાનવ માર્યો મધુચોરસ. ૨૦

જ્યારે મથ્યો સમુદ્ર માવજીએ મનજો ધરિ, ત્યારે રતન ચતુર્દસ કાઢ્યા શ્રી હરી. ૨૧

પુછનિગમ દેવ મળ્યા બહુ વીર, ને મુખનીગમ દાનવ મળ્યા સોધીર. ૨૨

કરે વમાસણ નાખે જોડેવે વેલ, અને દાનવ મર્જું હુંઆ તતકાળ. ૨૩

ત્યાં દેવે મથ્યો મેરામણ ને અમૃત કાઢ્યાં જોડ, તે લઈ ચંદ્ર સુરજને પાયા તેડ. ૨૪

એવું ચંદ્ર સુરજ બોલ્યાં ત્યાં, સ્વામિ જો દૈત્યને અમૃત પાવો કાં. ૨૫

ત્યાં બેઠો રાહુ દેખ્યો જુગદીસ, દૈત્ય આઠો થયો ત્યારે ચડી રીસ. ૨૬

જ્યારે અમૃત પીતાં દેખ્યો જુગદીસ, ત્યારે દૈત્ય દેખીને મન ચડી રીસ. ૨૭

હેવે મારી દૈત્ય શીર લીયો ઉતાર, દૈત્ય મારણે કુશીકારંભ રૂપ ધર્મ મોરાર. ૨૮
 ત્યાંથી શ્રી કૌરંભ રૂપ હરિ અવતાર, હેવે મથી સમુદ્ર રત્ન કાઢ્યાં દશચાર. ૨૯
 ત્યાં ચૌદ રત્ન ચિતમાં ધરી, અને માયા મોહે અનંત હરી. ૩૦
 મથ્યો સાગરને વર્તયો જેજેકાર, ત્યાર પછી પ્રગટ થયા કિરતાર. ૩૧
 જ્યારે બીજે કૌરંભરૂપે દૈત્ય મધુકૈટબને મારીયો, ત્યારે સવા કરોડીશું ભગત
 અમરીષને તાયો. ૩૨

ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સર્વે સંસારે જોળખીયા સાર. ૩૩
 ત્યારે શ્રી કૌરંભની માતા તો કમળાવતી કહીએ, પીતા તો પરીકમ રૂપ કહીએ. ૩૪
 ત્યારે શુરૂ તો એકારૂપ બળુ, શક્તિ તો અણ્યા દેવી પ્રમાણુ. ૩૫
 ત્યારે નરદજો દાણુવ મધુકૈટબ બળુ, ત્યારે ભક્ત અમરીષને તાયો નિરવાણુ. ૩૬
 ત્યારે ચાર લાખ ને બત્રિસહજાર શ્રી કૌરંભરૂપે બળુ, ત્યારે રંગવેદ હોતા પ્રમાણુ. ૩૭
 ઇચ્છાંથી શ્રી કૌરંભરૂપ સંપૂર્ણ સહી, એવી શુરૂ બ્રહ્મા પીર ઇમામશાહાએ વાણી કહી. ૩૮

“શ્રી વરાહ અવતાર-રચનાર સૈયદ ઇમામશાહ.”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા ફરમાનજી બીસમીલ્લાહ હરરહેમાન નરરહીમ.

ત્રીજે શ્રી વરાહ અવતાર લખ્યો છે તે મુજ્જા મુનીવર ભાઈ !

ત્રીજે શ્રી વરાહ રૂપ ધર્મો મહારાજ, ભક્ત સતીકિતું કરવા કાજ. ૧
 દેવ રમેસરમાં વતયો જે જે કાર, જે ત્રીજે શ્રી વરાહ રૂપ ધર્મો અવતાર. ૨
 જ્યારે વરાહ રૂપે દેવનો અવતાર, ત્યારે પૃથ્વી રાખી ઢાઢ વચાજ. ૩
 જે મોરવો દૈત્ય આકાશમાં રહે, તેના બળનો કોઈ પાર ન લહે. ૪
 ત્યાં વરાહ રૂપે છળબળ કરી, સકળ પૃથ્વી ઢાઢે ધરી. ૫
 ત્રીજે ત્રિકમ દેવ ત્રિભુવન સાર, તબ હરિએ લીયો વરાહ અવતાર. ૬
 ત્યાં દેવતાની તો કીધી સાર, સ્વામિએ દાનવ માયો તે ઠાર. ૭
 ત્યાં લડે જોદાઓ ભંગજ થાય, અને પૃથ્વી તો પાતાળે જાય. ૮
 ત્યાં એક ઢાઢમાં પૃથ્વી ધરી, બીજી ઢાઢે દૈત્યની મોતજ કરી. ૯
 ત્રીજે વરાહ રૂપે ભક્તોના પ્રતિષાળ, ત્યાં દેવે પૃથ્વી રાખી ઢાઢ વચાળ. ૧૦
 જ્યારે ભાર પૃથ્વીના દેવે ઉતાર્યો, ત્યાં મહારૂપ તો સુવેર અવતર્યો. ૧૧
 ભેસાસુર પાટણ દાનવનું ક્ષેત્ર બળુ, ત્યાં મોર દૈત્યના લીધા પ્રાણુ. ૧૨
 જે મોરવો દાનવ. દેવે હણ્યો, તે દૈત્ય મારવાને અવતાર સુવરકો ધર્મો. ૧૩
 જ્યારે ત્રીજે રૂપે હરિ આબ્યા સંસાર, ત્યારે દેવ હરખ્યા અપાર. ૧૪
 જ્યાં વરાહે ઢાઢ દીધી ધાર, ત્યારે દાનવ મોરવો માયો તેણી વાર. ૧૫

મોરવો દેત્ય હરિએ સંકાર્યો જ્યાં, સ્વામિએ છુ ભકતને યોધાર્યો ત્યાં.	૧૬
જે દેત્ય તણો ક્રીધો સંઘાર, શ્રી વરાહ રૂપ ધર્યો મોરાર.	૧૭
તે સુવર રૂપે મુરીજનહાર, ત્યાર પછી સૃષ્ટિમાં પ્રગટ થયાં ફિરતાર.	૧૮
સુણો મુનીવરો સતગોર કહે, હરિ ચલિતનો કોઈ પાર ન લહે.	૧૯
જે હરિ સાથે ભગત રાખે ચિત્ત, તે કહાવે હરિ તણો મિત્ર.	૨૦
જ્યારે ત્રીજા વરાહ રૂપે દેત્ય મોર દાણવને મારીયો, તારે સવા કરોડીશું ભક્ત	
ધ્રુવને તારીયો.	૨૧
ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સર્વ સંસારે યોગખીયા બાણ.	૨૨
વરાહની માતા તો પદ્મામતી કહીયે, અને પીતા તો દાદમ રૂખી કહીયે.	૨૩
ત્યારે શુર તો સેનનંદ બાણ, અને શક્તિ તો સોમીયા નીરવાણ.	૨૪
ત્યારે સ્વસ્થાન તો બગપુર નગરી બાણ, ક્ષેત્ર તો માન સરોવર પ્રમાણ.	૨૫
નરે મારીયો મોરદાણુવ બાણ, ત્યારે ભકત ધ્રુવને તારીયા નીરવાણ.	૨૬
ત્યારે ચાર લાખ ને બત્રીસ હજાર શ્રી વરાહ રૂપે બાણ, ત્યારે રૂઢવેદ હોતા પ્રમાણ.	૨૭
ત્યારે શ્રી વરાહ રૂપ સંપૂર્ણ સમાપ્ત સહી, એવી શુર બ્રહ્મા પીર ઈમામશાહીએ	
વાણી કહી.	૨૮

“શ્રી નરસિંહ અવતાર-રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચાકરમાનજી ખીસમીલ્લાહ હરરહેમાન નરરહિમ.

શ્રી નરસિંહ અવતાર લખ્યો છે તે સુણો મુનિવર બાઈ !

ઈમાં થકી હરિએ નરસિંહ રૂપે પ્રકટયા સાર, ત્યાં દેવ ચતુર ભુજ અવતર્યા મોરાર. ૧
ત્યારે ચોથા કર્તા ભુગમક્યે દેત્ય હિરણ્યાકશ્યપ બયો. ત્યારે તે અંશુષ્ઠા

ભર તપ કરવા ગયો. ૨

તે દેત્યે વનમાં જઈ મહાતપ સાધ્યો જેહ, તેને શંકરે દસ વર આપ્યા તેહ. ૩
ત્યારે તે વર લઈ ચાલ્યો નગર મોબાર, ત્યારે દેત્યનો ગોર આબ્યો તતકાળ. ૪
હારે જજમાન તે વર માગ્યો શું, રખે માગતાં ચુક્યો તું. ૫

મેં તો ગોરજી અમરકાયા દસવર માગ્યા સહી, તો સ્વામિ અમે માગતાં ચુક્યો નહિ. ૬
બાઈ તારૂં મોત છે ઘરને બાર, કે તને નરસિંહ સાવજથી ઉપજે કાલ. ૭

ત્યારે હરણ્યાકશ્યપ દેત્ય પાછો તપ કરવા ગયો, ત્યારે શ્રી નરસિંહ નામ

સ્વરૂપે પ્રગટ થયો. ૮

ત્યારે દેત્ય મહા ક્રોધ ધરી જોલ્યો છે જેહ, ત્યારે કરમાની ફિરતો ચાર

રૂપે થઈ ઉઠ્યો છે ત્યાં. ૯

જ્યારે ફરમાનિ ફિરસ્તો દેવસભા માંહે જાય, ત્યારે ભગત પ્રહલાદ શ્રી
નરસિંહજીને લાગે પાય. ૧૦

‘ ભગત પ્રહલાદના જનમના પરછા. ’

ત્યારે દૈત્ય કોપ ધરી નગર સ્થાને ગયો, તે રાત્રે જઈ અણુમાનીતી સીધર વાસો રહ્યો. ૧૧
તે પ્રહલાદ ભગત મૃત્યુ લોકમાં આવ્યા ભગતને કાજ, તે ભગત પ્રહલાદને

પેટ વસ્યા તેણી રાત. ૧૨

તે ભગત પ્રહલાદ આ સતગોર વચને શ્રી નરસિંહને સાથ લાવ્યા, તહાં
ભગત હરણ્યકશ્યપને ઘેર આવ્યા. ૧૩

ત્યારે રાજાએ સ્ત્રીનેા ગર્ભ સાંધ્યો જહાં, તે દિન સ્ત્રીને મહા દુઃખ પડયું છે તહાં. ૧૪
તે ભક્ત પ્રહલાદે દૈત્ય કારણ માતા ગર્ભવાસે, દુઃખ દીઠાં ભેઠ ત્યારે

શ્રી નરસિંહે કુખ ફેરવી ભગત રાખ્યા ત્યાંહે. ૧૫

જે હરણ્યકશ્યપ દૈત્ય કરતો રાજ, તેનો પુત્ર હુંવા ભગત પ્રહલાદ. ૧૬
ત્યારે ભગત પ્રહલાદ ગર્ભવાસ ખંધનથી છુટા જાણ, ત્યારે બહુ રૂઢન

માતા કરે પ્રમાણ. ૧૭

બાઈ બેની આપણી નજરે એ બાલકકત્યા પેઠાશે નહિ, હવે બાઈ તમે
એ બાલકને મેલો વનમાં જઈ. ૧૮

જ્યારે ભક્ત પ્રહલાદનો જન્મ હુંવો, ત્યારે લઈને વનમાં એને મેલ્યો જીવો. ૧૯
ત્રણે દેવ ભમરપલંગે પોઢ્યા હરિ, તે ભક્તની વનમાં ચિંતા કરી. ૨૦

તહાં ભગત ભમરપલંગે પોઢ્યા જહાં, તે ભગત ઉપર તે વખતમાં
કામધેનુ દુધ પાય તહાં. ૨૧

તે ભગતને સુવર્ણ પારણું હિશરને જડયું સહિ, તે વનમાં આસુપાલવે ખાંધ્યો છે જઈ. ૨૨
તે વનમાં સહુ મહીને ગોર ગોવાળીઆ વીમરસ કરે ભાઈ, એ કોઈ

મહારાજ કળી કુંવર અવતર્યો. ૨૩

બાઈ સર્વે આપણ મળી રાજાને કરીયે જાણ, એ વાંઝીઆ રાજા છે કુંવર
માટે બહુ દેશે માન. ૨૪

જ્યારે સહુ મહીને કુંવરનું જાણ કર્યું છે જહાં, ત્યારે તતજેવ પ્રતિકાર
દળ આવ્યાં તહાં. ૨૫

તહાં પ્રાહ્મણે કુંવરને દીધી સહજ ગાળ, એ અક્ષર ન ભણી શકે બાળ. ૨૬
કહે પ્રહલાદ સુબો વિપ્ર સુબાણ, નરસિંહ નામ ઉપર વારં પ્રાણ. ૨૭

ત્યારે પ્રાહ્મણ બોલ્યા રાજા શું સોચે, જે કુંવર કહું નથી માનતો ભેચે. ૨૮
જે નરસિંહ હોય તમારો કાળ, આજ તેનું નામ જપે છે બાળ. ૨૯

ત્યારે પ્રકિત કહે રાજા એક વણુસ્તું છે તમારું બાળ, એણે મારી વણુસાડી
સર્વે નિશાળ. ૩૦

હાંરે રાજા એ કુંવર કરે છે એવું કામ, તે સર્વે નિશાળીયાને જાપાંવે તમારા

દુરમન નરસિંહનું નામ. ૩૧

હાંરે રાજા તમે એ કુંવરને શું હયો છો માન, બાઈ તે સુનું શું પહેરીયે જેણે

પોતાના તુટે કાન. ૩૨

ત્યારે હરણાકશ્યપ કોપ કરી બોલ્યો ભુપાળ, હવે ડેરા માંહે લેઈ મેલ્યો બાળ. ૩૩

ભુત પ્રેત જ્યાં બહોળાં હોય, એ બાળકને ફાડી ખાય. ૩૪

હરણાકશ્યપ દેવળ દેરાં પુજે છે જહાં, એક રાતે ભક્ત પ્રહલાદ સહી રાખ્યા ત્યાં. ૩૫

જ્યારે ભક્ત પ્રહલાદને દેરાંમાં ધર્યો, ત્યારે હુંક હાથે દેવળ પડ્યું. ૩૬

ત્યારે બેઠા પ્રહલાદ નામ નરસિંહનું બણે, ત્યાં હરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૩૭

જ્યારે પ્રહલાદને આંતિકથી ઉતાર્યો જ્યાં, ત્યારે દેવળનાં હાથપગ મોં નખ

છેલાતા તહાં. ૩૮

ત્યારે હરણાકશ્યપ કુંવરને સમુદ્રમાં ધરે, એ બાલક મોત વગર અવગતે મરે. ૩૯

જ્યારે દૈત્ય બાલકને સમુદ્રમાં ઘાલીને પાછા વળ્યા, ત્યારે હરિએ હંસરાજ

બાળકને લઈ બહાર નિકળ્યા. ૪૦

જે દૈત્યે કુંવર સમુદ્ર મહાં મેલ્યો જહાં, ત્યાંથી ભક્ત પ્રહલાદ હંસજીવિ તહાં. ૪૧

દૈત્યે જે બાલકને સમુદ્રમાં દીધો, ત્યાં હંસરાજએ ઉગારી લીધો. ૪૨

ત્યારે બેઠા પ્રહલાદ નામ નરસિંહનું બણે, ત્યારે દૈત્ય હિરણાકશ્યપ વાતજ સુણે. ૪૩

ત્યારે પ્રહલાદ કુંવરની માતા આવી એ બળુ કહે, પાંચ દિવસ તું શાંત રહે. ૪૪

તાં માતા કુંવરને વારે જેહ, પછે આપણે પુણશું સ્વામિ તેહ. ૪૫

ત્યારે પ્રહલાદ વચન બોલ્યા છે તહાં, માતા આજ નરસિંહ નામે ઉગારીએ અહાં. ૪૬

ત્યારે દૈત્ય કહે વાણી શર્પ ઠસાવો બાળ, જે ચડે વિખને મરે તતકાળ. ૪૭

ત્યાં આણ્યો શર્પ જે પ્રહલાદને ડસે, તે વીખ શીટીને અમરત થસે. ૪૮

ત્યારે બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું બણે, દૈત્ય હિરણાકશ્યપ વાત તે સુણે. ૪૯

દૈત્ય કહે રે હસ્તિ તળે લઈ નાંખો બાળ, કુંવરને મારી નાખે તતકાલ. ૫૦

ખાંધી બાળને હસ્તિ તળે લીધો, પણ ચરણે લાગી કુંવર ગયો. ૫૧

દૈત્યે ભક્ત પ્રહલાદ હસ્તિ આગળ ધર્યો જહાં, કરી પ્રણામ ને જળંદર

પાછો વળ્યો તહાં. ૫૨

ત્યાં બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું બણે, તે દૈત્ય હરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૫૩

દૈત્ય કહે ઘાણીમાં બાળક પીલાવો જઈ, જે મુસ્તક ચૂર્ણ થાય. ૫૪

જ્યારે ભક્ત પ્રહલાદને ઘાણીમાં ચોરીને પીલ્યા જઈ, ત્યારે ઘાણીની લાટ

ફાટી નવ કકડા ધઈ. ૫૫

ત્યાં બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું બણે, ત્યાં હિરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૫૬

દૈત્ય કહે અમે દેવળ દેહરાં પુજ્યાં છે જ્યાં, તે બાળકને લઈ મેલો ત્યાં. ૫૭

તે કુંવરને દેવળ હેરામાં ઘાલ્યા જઈ પ્રતિકાર, ત્યારે ભુત પ્રેત ઉડ્યા તેણીવાર. ૫૮
તેણે ભક્ત પ્રહલાદને હંબુરથી હથિઆર ઉતર્યા જહાં, તેણે દેવળના હાથ

પગ નાક મસ્તક છેદ્યાં તહાં. ૫૯

ત્યાં બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું બહે, દૈત્ય હરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૬૦

ત્યારે હરણાકશ્યપ બોલ્યા તતકાળ, હવે કુંગરે લઈ ચડાવો બાળ. ૬૧

તે ભક્તને ચામડે મદીને કુંગર ઉપર ચડાવ્યાં જહાં, ત્યારે દેવે અમર ડોલ
ડોલાવતા તહાં. ૬૨

જ્યારે કુંગર ઉપરથી કુંવર ઠેલ્યા જહાં, ત્યારે પ્રહલાદને પવન વેગે દેવ
ધાઈ પોતા છે તહાં. ૬૩

ત્યારે બેઠા પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહનું બહે, દૈત્ય હરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૬૪

માત કહે કુંવરને પાંચ દિવસ ઘરમાં ટીલળા ધરો, પછે આપણું સ્વામિની સેવા કરો. ૬૫

ત્યારે ભગત પ્રહલાદ માતાશું વચન બોલતા તહાં, આપણે શ્રી નરસિંહ
હાજર બેઠા છે અહાં. ૬૬

બેઠા પ્રહલાદ શ્રી નરસિંહ નામ બહે, દૈત્ય હરણાકશ્યપ વાત બે સુણે. ૬૭

ત્યારે બોલ્યો દૈત્ય માફ હા બે કાજ, હવે એનું હોળીમાં ધાલીને બાળો આજ. ૬૮

તે દૈત્ય હરણાકશ્યપને મન કોપ થયો છે તહાં, હવે કુંવરને હોળીમાં લગાડી
બાળો અહાં. ૬૯

દૈત્યે જ્યારે હોળી લગાવી ધ્રીધી મોટી બળ, શ્રી નરસિંહ વૃદ્ધ પ્રાણજી ધયા તતકાળ. ૭૦

ત્યારે દેવે હોળીને અનામત સુત્ર વિંટયા ત્યાંય, અગન તું મારા ભગતને

એણી પેરે રાખો માંઈ. ૭૧

તે દીન પ્રહલાદની માતા રૂઢન કરે છે જઈ, હારે બાઈ શું રૂવે છે તમારા કુંવરને

દેવ અનામત રાખશે સહી. ૭૨

તે પ્રહલાદની માતાએ હોળી વધાવી આપ, તમે એવા તુઠ્ઠને સહુને સાથ. ૭૩

તે કુંવરને હોળીમાં ધાલ્યો બે વારે, અને ઉપર કાઢ સિંચ્યા અપાર. ૭૪

ઉભા લોક અને ઢાઝે આગ, બાઈ હવે કુંવર કયાં બસે ભાગ. ૭૫

ફરતા લોક ઉભા રહે પાસે, વચ્ચે ન અગ્નિ લાગ્યો પ્રકાસે. ૭૬

જેનો સખા છે દિનદયાળ, ત્યાં ચડી સંતોસે બેઠા બાળ. ૭૭

ત્યારે બોલ્યો દૈત્ય માફ અવિચળ રાજ, એ દુશ્મનને હોળીમાં બાળો આજ. ૭૮

હવે વાણું વાળને ઉગે રવિભાણ, ત્યાં બહે પ્રહલાદ શ્રી નરસિંહ નામ. ૭૯

ત્યારે દૈત્યને મન તો વચ્ચે કાળ, કહે હવે સ્થંભ શું બાધું રે બાળ. ૮૦

આણી થંભ અગન સુ ધીકાએ, ધગધગતો ફરતો થંભ થયો. ૮૧

લોક થંભ માંહેથી અગ્નિ નીસરે, ત્યાં પ્રહલાદ નામ શ્રી નરસિંહ ઓચરે. ૮૨

ત્યારે નગર લોક મળી ઉભા થાય, તહાં સકળ સમાશું બેઠા રાય. ૮૩

ત્યારે બોલ્યો હિરણ્યાકશ્યપ લાવો એ બાળ, અને થંભસુ તાણી બાંધ્યો તત્કાળ. ૮૪	
ત્યારે પ્રહલાદને આણી સલામાં ધયો, ત્યાં શીર ઉઘાટે ઉભા રહ્યા. ૮૫	
જ્યારે આણી સાંકળને બાંધ્યો થંભ, ત્યારે દૈત્ય ત્યાં બોલ્યો આનંદ. ૮૬	
એ જ્યાં તહાંથી નાસે છે બાળ, હવે થંભસુ તાણી બાધું તત્કાળ. ૮૭	
તે નરસિંહ નામ કો સમરણ ક્રીયો, હવે તારો સ્વામિ કયાં ગીયો. ૮૮	
અરે બાળક તું એવો શું અબલ, એ નરસિંહથી ખોસે પ્રાણ. ૮૯	
અરે મુરખ મન માંહાલે શું કર, આ લોક દેખતાં તું કા મરે. ૯૦	
લોકશું કુંવર બોલ્યો સત્ય પ્રકાસ, અમારે હૃદયમાં હાજર નરસિંહ પાસ. ૯૧	
ત્રણલોક માંહે ભરપુર, આ લોકા થંભમાં છે નહિ દુર. ૯૨	
જે સકળમાં જાણો વાસ, તે શ્રી નરસિંહ અમારે પાસ. ૯૩	
જેસી નયણમાં પુતલી સત જોએ, તેસા નરસિંહ હાજર મોએ. ૯૪	
હારે પ્રહલાદ અમે કહું છતાં એ પણ, હાજર હોય તો દેખાડ મોય. ૯૫	
ત્યારે પ્રહલાદ વચન એવું કહે, મારા સ્વામિ આ થંભમાં રહે. ૯૬	
જ્યારે એવાં વચન કહ્યાં પ્રહલાદ, ફાટો થંભ ને હવે અવાજ. ૯૭	
ત્યારે નરસિંહ રૂપ થયા પ્રકાસ, જાણે ત્રુટી પડ્યો આકાશ. ૯૮	
ચોથે શ્રી નરસિંહ હરિ અવતાર, ભકતોની વારે ધાયા મોરાર. ૯૯	
તે ભક્ત કારણ ચોથે શ્રી નરસિંહ ભયા, ત્યારે દેવ કરોડી થંભમાંહે પ્રગટ થયા. ૧૦૦	
જ્યાં થંભ તોડી પ્રગટયા નરસિંહરાય, ત્યાં ભગત પ્રહલાદ લાગો પાય. ૧૦૧	
શ્રી નરસિંહ રૂપે પ્રગટ જાણ, જેમ સહસ્ર કળાસુ ઉઘ્યા ભાણ. ૧૦૨	
ચોથે શ્રી નરસિંહરૂપ જો ધરિ, અને ભગત કારણ આખ્યા હરિ. ૧૦૩	
ધધરી વેળાએ ધર્મુ ધ્યાન, ત્યાં નરસિંહરૂપ ધર્મુ ભગવાન. ૧૦૪	
શ્રી નરસિંહ રૂપે ત્યાં હવાજળ, અને જીભ્યાએ શ્રી વીજળી લળ. ૧૦૫	
હાંત જેવા પુનમકાચંદ, તહાં ભગતને મન થયો આનંદ. ૧૦૬	
જ્યારે ફેરવ્યું પુછ જેમ વાસંગ નાગ, ત્યારે હિરણ્યાકશ્યપ આલ્યો ભાગ. ૧૦૭	
જ્યારે નરસિંહ રૂપે ગાલ્યો, ત્યારે ચરધર કુજે હિરણ્યાકશ્યપ રાય. ૧૦૮	
જ્યાં દેખ્યો દૈત્યને કોખ્યા શ્રીહરિ, ત્યાં દેવે ધર્મુ મહાળળ તેજ જો કરી. ૧૦૯	
હરિ દૈત્ય, દુષ્ટ શું સારો કામક્રીયો, મારા ભગતને દુઃખ કેમ લીયો. ૧૧૦	
હરિ હારે શ્રી નરસિંહ તમે કેમ મારસો મોયે, મારી વાત એક સુણજો કહું છું તોયે. ૧૧૧	
હરિ તમે સાંભળો વાત, શું કહિએ ઘણી, શ્રી શંકરે અમર કાયા ક્રીધી છે મુજતણી. ૧૧૨	
સુણો નરસિંહ કેમ મારસો મોયે, મારી વાત એક સુણ કહું છું તોયે. ૧૧૩	
જ્યારે ઇશ્વર આગળ બહુ તપ ક્રીયો, ત્યારે ઇશ્વરે ઠસ વરદાન લીયો. ૧૧૪	
ઇશ્વરના વચન વખાસી જોયે, શ્રી નરસિંહ કેમ મારસો મોયે. ૧૧૫	

ખોળે લીધા ને ખાંધે ચઢે, આખો કોલ તે જુઠો કેમ પડે.	૧૧૬
ધરતિ આકાસમાં મોત નહિ મોચે, સ્ત્રી પુરુષ ન મારે કોઈ.	૧૧૭
ઘર આંગણે બહાર ન મરે, એસા વચન નરહરિ તમસું આચરે.	૧૧૮
લોઢે લોકડે મોતજ ન હોય, લીલે સુકે ન મારે કોઈ.	૧૧૯
હું રાત દિવસ મોને નહિ મરે, એવી વાણી તમ શું આચરે.	૧૨૦
સુણો નરસિંહ વાત શું કહું ઘણી, મારા કાયા છે અમરતણી.	૧૨૧
સકળ જનમારો અમર કીયો, ઇશ્વર મહાદેવે એવો વર દીયો.	૧૨૨
ઇશ્વર વચન વિમાસી જોઈ, તું નરસિંહ કેમ મારે મોચ.	૧૨૩
મારી શ્રી શંકરે અમર કાયા કીધી, હું નવ મરું શ્રી નરસિંહ વાણી તમશું આચરે.	૧૨૪
એસા વર શંકરે દીયો શ્રીહરિ, તો તમે મુજને મારો કહો કોણ પેરજ કરી.	૧૨૫
ત્યારે શ્રી નરસિંહ વચન મોલ્યા સત્યજ ભાઈ, સુણો વચન હરણાકશ્યપરાય.	૧૨૬
તું સાસો એ જીવ્યાએ ધરે, ઇશ્વરવચન જરા કળા ધરે.	૧૨૭
અર્ધાખંખ જ્યારે સુરજ અસ્ત થાયે, ત્યારે હરિએ મેસારયો માંડી પાયે.	૧૨૮
સુણો રે હૈત્ય કહું વિચારે, શ્રી નરસિંહરૂપે લઈ બેઠા બંધારામારા.	૧૨૯
જ્યારે સુરજ આધમે સમીસાંજ થાય, ત્યાં દેવધરી બેઠા માંડયા પાયે.	૧૩૦
સુણો રે હૈત્ય કહું સતભાયે, એ ઘર કે આગણું કહેવાયે.	૧૩૧
સુણુરે હૈત્ય તું મુરખ અજ્ઞાન, આ ધરતી છે કે અસમાન.	૧૩૨
સુણોરે હૈત્ય હું પુછું વિચાર, આ હું છું નર કે નાર.	૧૩૩
જારે હરીએ રૂપ પ્રકાસિ પ્રાક્રમ કર્યા બે, ત્યારે દેવે અજબ નખ વધારયા તેહ.	૧૩૪
નખથી ઓર દેખાડા પાયે, આ લોહું છે કે લાકડું રાયે.	૧૩૫
લીકું સુકું વમાસિ જોઈ, ઇશ્વર વાચા એસી કળ હોઈ.	૧૩૬
ત્યારે હૈત્ય મોલ્ય સત જો ધરી, ઇશ્વરે સિંહની સીકલ કરી.	૧૩૭
સુણો નરસિંહ કહું સતભાઈ, એટલું માગતો સુકો હુંઈ.	૧૩૮
હરિએ હરણાકશ્યપ રાખ્યો નેવા હેઠ, માર્યો હૈત્ય નખ વધારી પેટ.	૧૩૯
નરસિંહે માર્યો હૈત્ય રાખી નેવા હેઠ, તેને વકટ નોહર માર્યો છે પેટ.	૧૪૦
જે મારી હરણાકશ્યપને નકંઠ કીયો, તે હૈત્ય મારણકું અવતાર નરસિંહે લીયો.	૧૪૧
તેવાં વિધ્નો હરે, માર્યો હૈત્ય નહાં, કરેલી પાંચસું પ્રહલાદ તારયો તહાં.	૧૪૨
માર્યો હૈત્ય જ્યારે રૂપ નિધાન, નરસિંહે રગતે કીધાં અસનાન.	૧૪૩
જ્યારે હૈત્યને રગતે નાચા સખ દેવા, ત્યારે ભકતોને ઘેર ઓછવ મંગળ વર્તયા તતખેવ.	૧૪૪
ભગત સર્વેની પુરી આસ, અને ભક્ત પ્રહલાદ હરિકે પાસ.	૧૪૫
જ્યારે એથોરૂપ હરી નરસિંહ અવતાર, ત્યારે ભકત પ્રહલાદને દીધા ઓધાર.	૧૪૬

જ્યારે દૈત્ય હિરણ્યકશ્યપ માયો નખેધાર, ત્યારે ભકત પ્રહલાદને વર આપ્યો તેણે ઠાર. ૧૪૭
 શ્રી નરસિંહ રૂપે તુઠયા ભકતને કાળે, તેને દેવે આપ્યું અવિચળ વૈકુંઠનું રાજે. ૧૪૮
 ત્યાર પછી સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, અને પાંચ કરોડીને ઉતાયો પાર. ૧૪૯
 જે કર્તા જુગમાં ચાર રૂપે હરિએ ધર્યો અવતાર, ભાઈ ત્યાં ખલિકા કલક મોઝાર. ૧૫૦
 જ્યારે ચાર દાનવ દેવે સંઘાયો બાણ, ત્યારે ચાર ભગત યોધાયો પ્રમાણ. ૧૫૧
 શંખવો, મધવો, મોરવ ને હિરણ્યકશ્યપરાય, એ ચાર દાનવ દેવે માયા. ૧૫૨
 રૂકમાગત, અંબરિષ, ધ્રુવ, પ્રહલાદ એ ચાર ભકતના દેવે ક્રીધાં કાજ. ૧૫૩
 જ્યારે ભકત પ્રહલાદ આ સતપંથ ધાયા બાણ, ત્યારે સર્વ લોકનાં થયાં નિર્વાણ. ૧૫૪
 એ ભકત પ્રહલાદ લોક યંભસું બાંધ્યા જેહ, ભાઈ તેણે તો પીઠ ન ફરવી તેહ. ૧૫૫
 કર્તાજુગમાં પંદર કરોડી ગોર બ્રહ્માએ નિમ્યા જે, તેમાં પાંચ કરોડી દેવ

સનમુખ રહ્યા ત્યાંય. ૧૫૬

જ્યારે પ્રહલાદને બહુ કષ્ટ પડ્યું બાણ, ત્યારે કરોડી દસ તુઠયા છે ત્યાંય. ૧૫૭
 કર્તા જુગમાં મુખી પ્રહલાદ ઘેર પંદર કરોડી ધાયા જેહ, તેમાં કરોડી

પાંચ દેવ સાચા જણાયા તેહ. ૧૫૮

તેમાં કરોડી પાંચે વિશ્વાસ યોછા આપ્યો બાણ, તે ફરી ફરી પડયા લખ

ચોરાસિ ખાણ. ૧૫૯

તેમાંથી પાંચ કરોડી પરલે ગયા જેહ, જેણે આપ્યા ગોર નર ઉપર આપ્યો નેહ. ૧૬૦

બાણી ભેદને બુદ્ધ્યા છે અબાણ, તે ઢોઝીએ નિંટે પડયા નરક ખાણ. ૧૬૧

તે ભકત પ્રહલાદ આ સતગોર પુરા સેવ્યા જેહ, તેણે આ ગોરની વાચા પાળી. ૧૬૨

જે પાંચ કરોડીસું દેવ નિપજ્યા જહાં, તેની શાખ ચાલી કર્તાજુગ મહાં. ૧૬૩

તો મુનિવરો ભાઈ એસા સત કમાઈએ આજ, એસા સતે ધાયા પ્રહલાદ. ૧૬૪

જેણે સઘળા જનનો ક્રીધો ત્યાગ, તેણે ક્ષણું એક ન રાખી લોકની લાજ. ૧૬૫

તો મુનિવર ભાઈ એસા સત એ ક્ષીણએ આજ, તમે ગોર નરસું પુરાં હેત

રાખો તો ચાચે કાજ. ૧૬૬

એ જીવ કારણ હુંક હુંક થઈને લોચે પડો, તમે તો ગોર નરસું હેત નવ છોડો. ૧૬૭

કર્તા જુગમાં ચાર રૂપજ ધરિ, ચાર દાનવ સંગાયો શ્રી હરિ. ૧૬૮

ભાઈ મુનીવરો સાચું બાણએ એ ભગત યોધાર, ભાઈ તમે નરસું રહેએ નિરધાર. ૧૬૯

એ કર્તા જુગમાં સ્વામિજીના ચાર અવતાર, હું અબાણ ત્યાં ચાર દાનવ

સંઘાયો નિર્વાણ. ૧૭૦

એવાં શ્રી નરસિંહ રૂપે ક્રીધાં કામ, ત્યાં ગોર અમર તેજ હુવા નામ. ૧૭૧

ભકતો કારણ ક્રીધાં કામ, મારી દૈત્યને ટાળ્યાં ઠામ. ૧૭૨

વ્રતે એકાદશી અદિતવારી ઉતરી સહિ, ને ચૌદસ મંગળવારી બેઠી તહી. ૧૭૩

કર્તા જુગના ઉત્તર્યા ધ્યાન, જુગ ત્રેતા બેઠા નિરવાણ. ૧૭૪
 જ્યારે નરસિંહરૂપે કીધું છે કામ, ત્યારે મારી હૈત્યને ફેરાવ્યું હામ. ૧૭૫
 ત્યારે દેવે હરણકશ્યપને માર્યો જોણીવાર, ત્યારે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર. ૧૭૬
 જ્યારે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સર્વે જોળખ્યો સંસાર. ૧૭૭
 ત્યારે શ્રી નરસિંહની માતા તો અંદ્રાવતી કહીયે, પીતા તો હરિતક કહીયે. ૧૭૮
 ત્યાં શુર તો અમર તેજ બાણ, શક્તિ તો સમીયા દેવી પ્રમાણ. ૧૭૯
 ત્યારે સ્વસ્થાન તો કાશ્મીર મંદણ બાણ, ક્ષેત્ર તો મુલતાન નગરી પ્રમાણ. ૧૮૦
 ત્યારે મારીયો હાણુવ હરણકાંસ બાણ, ત્યારે ભક્ત પ્રહલાદને તારીયા નરવાણ. ૧૮૧
 ત્યારે આરણ્ય ને બ્રિજ હંબાર નરસિંહરૂપે બાણ, ત્યારે રૂઝવેઠ હોતા પ્રમાણ. ૧૮૨
 ત્યારે સત્તર લાખ ને અઠ્ઠાવીસ સહસ્ર જુગકર્તાનું પ્રમાણ, ત્યારે ભક્ત પ્રહલાદ
 પામીયા અમરાપુરી બાણ. ૧૮૩
 ત્યારે તેણે તો શુભપંથ આરાધીયા બાણ, તેણે અમરાપુરીનું હામ પામીયા નિરવાણ. ૧૮૪
 બાઈ ઇઆં થકી યોથે નરસિંહરૂપ સંપૂર્ણ બવસ્તો સાથ, એવી શુરે બ્રહ્મા
 પીર ઇમામશાહા બોલીયા વાથ. ૧૮૫

“ શ્રી વામન અવતાર-રચનાર સૈયદ ઇમામશાહ. ”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહ વજ્રેસ્ટકની વાચ્યા
 ફરમાનજી બીસમીલ્લાહ હરરહેમાન નરરહીમ.

બીજા ત્રેતા જુગનું માંડયું મંડાણ જેઠ, તમે મુજો મુનિવર બાઈ તેઠ. ૧
 જ્યારે ચતુર્દશીને મંગળવાર બાણ, તે દિન જુગ ત્રેતાનું માંડયું મંડાણ. ૨
 ઇઆં થકી બીજા ત્રેતા જુગની સાંખ્યા સાથ, અને ગોર તો વજ્રેસ્ટક વ્યાસ. ૩
 ત્રેતા જુગમાં હૈત્ય બહીરાજ હોય અવતર્યો, તે છાસક કરોડી હૈત્ય સાથે પરવર્યો. ૪
 ત્રેતા જુગમાં બહીરાજ રાજ કરે નિર્વાણ, તે હૈત્યના ગોર તો વાથે વેદ પ્રમાણ. ૫
 તે ગોર શુકાચાર્યને બહીરાજ પુછે વિચાર, તો ગોરજી નારાયણમું સુહ
 કરતાં મુજને આપે હાર. ૬
 ગોરજી તમે એવા જ્યોતિક જોઇને કેહજો ભેદ, હવે સ્વામિ તેવી વાત કરીશું દેવ. ૭
 ત્યાં ગોર વાંથે પુરાણ મુજો બહીરાજ, જો વચન અમતણાં ગોર હવે
 બહીરાજ જગનદાન તમે માંડો ઘણાં. ૮
 તમે જગન તણો માંડો મંડાણ, મન ઇચ્છા દાન કરો પ્રમાણ. ૯
 તે ગોર નરને બહીરાજએ સત વચને દીયા, ત્યાં સબજો જગનદાન વરત જ લીયા. ૧૦
 જો કોઇ બચક માંગણ આપે તુજ કર્મે, તેને બહુ દાન આપે સુવર્ણ જ તણ. ૧૧
 ત્યારે રાજ બહીના મનમાંહે એવી ચિંતા થઇ, આંઈ જગનનો આરજ માંડ્યો સઈ. ૧૨

ત્યારે બહીરાજ્યએ વિગ્ર તેડાવ્યા બહુ વિદ્યાવંત બાણ, તેણે મહા હોમ-
જગન માંડયો તેણે ઠામ. ૧૩

ત્યારે હોમે દુધ ખાંડ ચત ભરખ ભોજન અદાર, તહાં હોમે પરમલ પાંચ
બહુ સુગંધ સાર. ૧૪

તહાં બહુ રાજ પ્રાદાણ સત્રિય અપાર, તે જગનમાં આવી બેઠા સહુકો તેણે ઠાર. ૧૫

ત્યાં પ્રાદાણ તે પૂરણ હોમ જગન માંડે, તે બાણ મંત્ર સર્વે આહુતિ આપે. ૧૬

ત્યારે અગ્નિ બળ જઈ લાગી પ્રદાંડ, ત્યારે કંપ્યા ઇંદ્રદેવ લોક નવ ખંડ. ૧૭

ત્યાં બળી રાજ બોણી પદે જગન નવાણું કર્યો, તહાં દેશ ભમેરીના પુરોહિત
આવી સંચર્યો. ૧૮

ભાઈ અમે રાજ ભરમસેન પુછાવું છું મોહે, તેની કન્યા છે બહુ રૂપવંતી એ. ૧૯

હારે બળરાજ તમે પરણીને કન્યા છે બહુ રૂપવંતી બાણ, તે ઉગતા સુરજ
એમ દીસે બાણ. ૨૦

તે દૈત્ય મદનુભાતો જગનમાંથી ઉઠી બેઠો થયો, તે કન્યા રાજ પ્રદાસેનને
ઘેર પરણાવા ગયો. ૨૧

ત્યાં સર્વે દેવ રખેસર મળીને નારાયણ દેવશું કહ્યો, હવે સ્વામિ એ દૈત્ય
બહીરાજ મહાભાગી થયો. ૨૨

હવે સ્વામિ તમે કાંઈક જળ બળ કરે શ્રી હરિ, એ બહલ દેત્યને સંધારો ધરી. ૨૩

એવું કહિને દેવ રખેસર વળ્યા તેણીવાર, ત્યારે ત્યાં દેવે વૃદ્ધ પ્રાદાણ રૂપ
લીધું તત્કાળ. ૨૪

ત્યારે સ્વામિજીએ તેનું સત બેવાને હાથે કરવત લીધી સાર, તે દેવ કાજું
એકમાં ગયા રાજ પ્રદાસેનને દાર. ૨૫

જ્યાં જન મળી ત્યાં જયકે કરેડ કરેડ, ત્યાં રાજ બલિ બેઠા મંડપમાં અબળ બેડ. ૨૬

જ્યાં દેવ આશિર્વાદ દઈને પ્રાદાણ રૂપે ઉભા રહે, ત્યાં સ્વામિજીને નમસ્કાર
બળી રાજ કહે. ૨૭

સ્વામિજી તમે ઇચ્છાં મંડપે આવ્યાનું કોણ સ્નેહ, તો સ્વામિ તમને મારો
પ્રતિહાર બહુ દાનજ દેહે. ૨૮

ત્યાં નારાયણ દેવ કહે સુણો બહીરાજ કહું એક વાત, એ તમે દાન આપો
તો લેવું મારે હાથ. ૨૯

ત્યારે બહીરાજને સ્વામિજી એમ બે કહે, રાજ હું માથું તે દાન સુજને દેહે. ૩૦

બળીરાજએ શ્રી નારાયણ દેવને બહુ દીધાં માન, સ્વામિજી એ માગે તો આપુ દાન. ૩૧

ત્યાં બહીરાજને વિગ્ર બચે તતખેવ, સ્વામીજી કહે તો આપું હંસિત, યોડા,
સુવણું આપું ઘણું. ૩૨

ત્યારે સ્વામીજી બોલ્યા સુણો બળીરાજ કહુંજી વિચાર, મારે ઘર નહિ એક સંત-
વતિ નાર. ૩૩

તેની બહુ ઇચ્છા ધરું છું' રાજ શું કહું' વિચાર, જો તું તારી પરણી આપે એક નાર. ૩૪
ત્યાં બહીએ બહુ વિપ્ર બોલાવ્યા રાજ તણા, તો સ્વામી વળી મારા નયમાંહે

વિપ્ર છે ઘણાં. ૩૫

જો સ્વામીજી તેની તમને કન્યાચાર અબળા બાલી પરણાવું સહી, ત્યાં એવી
વાત બળીએ વિપ્ર શું કહી. ૩૬

ત્યારે બોલ્યા વિપ્ર તમે સુણો બળરાય, હવે સુજથી હાથે વળે કાંઈ બેઠું ન જાય. ૩૭
તો રાજ કહે વરે વિવાહો તે નાર, તો કાયર થાય અમારી ગરસતા ચાર. ૩૮
જો તેં પરણી છે નાર બાલી સુંદરી, જો તું આપે નાર સુજને એક મન કરી. ૩૯
ત્યાં બહીરાયે એસા વચન સુણ્યા તે વાર, તેણે ત્યાં આપી કન્યા તે પરણી નાર. ૪૦
ત્યારે સર્વે રાજ સગા સજ્જન રક્ષા બળીના મુખસામું જોઇ, બાઇ એવું ધીરજ

કોઇ અવરથી નહોઇ. ૪૧

ત્યાં નારાયણ દેવ હસી કરી બોલ્યા તેણે ઠાર, બાઈ હું તો તારે ધીરજ જોવા આવ્યો
હું હું રાય. ૪૨

હું તો ઘરડો બ્રાહ્મણ નારીનો કોણ વિચાર, ત્યારે સ્વામીજીએ પાછી ફેરવી

આપી તે નાર. ૪૩

બાઈ તું બળીરાજ મોટો ત્યાગી મહાસુબળ, તે બહુ દાનપુન કરીને કાઢ્યું નામ. ૪૪
ત્યાં એવાં વચન કહીને સ્વામી ઉઠ્યા તે વાર, તે બહી પરણી આવ્યો ઘેર જ્યાં

જગનનો ઠાર. ૪૫

ત્યાં એવી છળ ભેદ કરી નારાયણ દેવે બ્રાહ્મણનું રૂપ ધર્યું, પણ ત્યાં દેત્ય

બહી મહામન મોડું કયું. ૪૬

ત્યારે વામન મન વિચારે પેર, સ્વામિ ગયા બળીરાજને ઘેર. ૪૭

આ ત્રેતા યુગમાં હારિ બેઠાસાર, પાંચમે શ્રી હરિ વામન અવતાર. ૪૮

જ્યારે પાંચમે રૂપે હરિ વામન અવતાર, ત્યારે દેવ જઈ ઉભા બહીરાજને દાર. ૪૯
જો બહીરાજએ દાન જગન માંડયો અપાર, તે હું આજ સર્વ ધાણું પૃથ્વી મોબાર. ૫૦

ત્યાં વામનરૂપ લીધાં જહુરાય, તે બલિ દારે પોતે જાય. ૫૧

હાથ માળા કરીને નિર્મળ ભયા, સુંદર રૂપે હરી વામન થયા. ૫૨

ત્યારે સુંદર મુર્તિ રૂપે થયા પ્રગટ, ત્યાં ચારે વેદ કહે સુખ પાઠ. ૫૩

નારાયણ દેવે રાજ બહીને છળવા કયો વિચાર, ત્યાં દેવે ધર્યો પાંચમે શ્રી વામન

રૂપ અવતાર. ૫૪

પાંચમે વામન વિપ્ર વેશ જો ધરે, પ્રભાતે ગયા બહીને ઘેર. ૫૫

પાંચમે વામન રૂપ અવતાર, ત્યારે દેવ જઈ ઉભા બહીને દાર. ૫૬

તે પોણે ઉભા પોકારે જોજોકાર, જાણે બ્રાહ્મણ સુખ બોલ્યા વેદ ચાર. ૫૭

દેવે વેદ ચાર સુખથી કહ્યા, ત્યારે સર્વ નગરના લોક અચળી રહ્યા, ૫૮

ત્યાં અમૃત વાણી શ્રી વામનજી કહે, ત્યાં નગરના લોક અચાંખી રહે. ૫૯
 ધુતીએ વાત બલી શું કહી, વીંપ એક આંખે છે સહિ. ૬૦
 તે પોળે ઉભો પોકારજ કરે, તે ચારે વેદ મુખમાંથી બણે. ૬૧
 સુંદર રૂપ લીધો અવતાર, એ ચાર વિમુખ માથાપર ધાર. ૬૨
 ત્યારે પ્રતિહારે કહી વાત રાજ બલી શું બેચે, આપણે દારે એક વિપ્ર ઉભો છે હો રાયે. ૬૩
 તે પંડિત એક મહા હીસે અઘાત, તે ચારવેદ બણે મુખ પાઠ. ૬૪
 તેનું હીસે છે વામન રૂપ સપ્રાત અપાર, સુણો બલીરાજ એક સુપાત્ર ઉભા છે બહાર. ૬૫
 તે સુણી વાત બલી સનમુખ ચાલીયા, ત્યારે, પ્રતિહાર ત્યાં એક સાથે લીયા. ૬૬
 ત્યાં સ્વામીજીને કરી પ્રણામ બલિ ઉભો રહે, ત્યાં વિપ્ર એમ વાણી કહે. ૬૭
 સુણી વાતને બલીરાજ બહાર આવિયા, નમસ્કાર ત્યાં વિપ્રકું કર્યો. ૬૮
 શ્રી વામન દેખીયો ને રાજબલિ અચાંખે બચે, આંખે વિપ્ર કોણએ ના દેખ્યો. ૬૯
 સુંદર મુરત એક રૂપ અઘાત, ચાર વેદ બણે મુખ પાઠ. ૭૦
 ત્યારે હસી કરી બલી બોલે રાજ, સ્વામિ જે માગો તે આપું આજ. ૭૧
 બોલાવી ચોરને હીધું બહુ માન, વિપ્ર કહે તે આપીયે દાન. ૭૨
 કહે બલિ રાજ પરનિધાન, જે તમે કેસો તો આપીશું દાન. ૭૩
 કહે બલિરાજ તમારો જશ ચોખંડમાં હોય, તે કારણ હું જયજી આંખે છું તોય. ૭૪
 આંખે બ્રાહ્મણ કુબંધે વેષ, રળીયાત કરો રાજ હું બ્રાહ્મણ છું એક. ૭૫
 ત્યાં દેવતા એવા વચન સુણી બલી ઉભો રહે, સહિ માગ માગ રે વિપ્રને કહે. ૭૬
 સ્વામીજી જે ઈચ્છા તમારા મનમાં હોય, કહો તો અજ વચ આપું તોય. ૭૭
 સુણો બલીરાજ અજ વચની ઈચ્છા નહિ મોય, સ્વામી કહો તો સુવર્ણ દાન
 બહું આપું તોય. ૭૮
 હારે રાજ સુવર્ણ દાનને હું શું કરે, સ્વામિ કહો તો હસ્તિ થોડા તમ આગળ ધરે. ૭૯
 હારે રાજ હસ્તિ થોડાશું મારે નહિ કાજ, સ્વામિ કહો તો હર્ષ પૃથ્વીનું રાજ. ૮૦
 હારે રાજ રાજપાટ મારે ભોગવનારો નહિ કોઈ, કહો તો ગરથ બંડાર આપું તોય. ૮૧
 હારે રાજ ગરથ બંડાર શું નહિ અમારે કાજ, સ્વામિ કહો તો આપું મંદીર અવાસ. ૮૨
 મંદીર એવું સેને લહુ સાર, સ્વામી કહો તો રાખું અમારી પાસ. ૮૩
 બોલ્યામાં ન અસત્ય જોયરે, જોટલું દાન લઈને હું શું કરે. ૮૪
 સગાં કુટુંબ મારે નહિ બાળ, એવાં દાન લઈને કોણ કરે જંગળ. ૮૫
 જે માગો તે આપું તમને ધર્મ, એવી વાણી બલીરાજ બોલ્યા ભરમ. ૮૬
 સ્વામિ તે જે માગો તે આપું તમને, થઈ દ્રોષ ન કેસો અમને. ૮૭
 ત્યારે વામન વાણી, બોલ્યા ભરમ, મેઢની માથું તણ જ કરમ. ૮૮
 ત્યાં રાત રહું ને કઈ આજમ, અવનિ ભરે ચાસ તણ કરમ. ૮૯
 કહે બલિરાજ વિપ્ર સુણો મારી વાત, કેટલા લોક છે તમારી સાથ. ૯૦

હારે રાજ લોક કુટુંબ અમારે નહિ કોઈ, હું એકલો બચણ આવ્યો છું તોય. ૯૧
 ત્યાં કહે બલીરાજ વાત તમે સુણો સ્વામિ અમ તણી, જો બહુ પૃથ્વી છે મારે બહી. ૯૨
 તો સ્વામીજી ઇચ્છા તમારા મનમાં થાય, તેટલી પૃથ્વી પ્રતિહાર પાસે તમે લો જય. ૯૩
 ત્યાં બોલ્યા વિષ્ર સુણો બલિરાય, ભાઈ અમે વણમાપી પૃથ્વી લીધી કેમ જય. ૯૪
 માપી પૃથ્વી આપો રાજ, જો ઇચ્છા હોય તો પુરણ કરો કાજ. ૯૫
 સુણો રે બલી હું તમચું કહું, વણ માપી પૃથ્વી હું નવ લહું. ૯૬
 તમે ચાલો હું માપી લઉં આજ, ત્યાં હું એક મદી બાંધી રહું ચતુરમાસ. ૯૭
 ત્યાં બોલ્યા શુકાચાર્ય તમે સુણો બલિ વાત, પણ એ વીષ્ર તો તમને

કરશે ધાત. ૯૮

ત્યાં પ્રતિહાર બોલ્યો સુણો તમે બલિરાય, જો વિષ્ર નહી નારાયણ દેવ કહેવાય. ૯૯
 ત્યાં શુકાચાર્ય વચન બોલે છે એક, ભાઈ એ તો વૈકુંઠનાથજી છે તેક. ૧૦૦
 ભાઈ નિશ્ચે વાત માનજે મોય, જો વિષ્ર છળ પાડવા આવ્યો છે તોય. ૧૦૧
 એનું વામનરૂપ હીસે છે અહાં, પણ એ છાદાણ ત્રણબુવન સુધી વધે તહાં. ૧૦૨
 અંજલી આણી ઉઠકે જો બરી, ત્રણ કરમની સ્વસ્તી જો બહી. ૧૦૩
 ધનધનરે રાજ તારો ધરમ, હબણા જોઈએ અરધું કરમ. ૧૦૪
 પુન પવિત્ર સદેશ જો થાયે, હસિણા આલ્યાનો છે મહિમાય. ૧૦૫
 સુણો રે બલિ વચન કહું તોયે, તઉટ પાવ ધરતી ફેળે મોય. ૧૦૬
 એવાં વચન કહ્યાં ત્યાં જગદીશ, ત્યારે શુકાચાર્યને ત્યાં ચડી છે રીસ. ૧૦૭
 સુણો રે બલી બોલ્યા શુકાચાર્ય માન, એ ધરતિ મહુના દિજે દાન. ૧૦૮
 એવાં વચન માનો સતભાઈ, જો વિષ્ર નહિ નારાયણ દેવ છે આંહે. ૧૦૯
 એ છળ પાડવા આવ્યો છે હો રાયે, તેને દેવા ઉત્તર જે નિરમળ કાયે. ૧૧૦
 ત્યારે બોલ્યા બલીરાજ સુભણ, જો સત સુકું તો ન ઉગે ભાણ. ૧૧૧
 હું બલીરાજ દાતાર સુણો મોહે વાત, આજ વિષ્ણુ સરખા જોડે છે હાથ. ૧૧૨
 બોલાવી વિષ્રને બલી બેઠો પાયે, હાથમાં ઝારી લીધી બલી રાયે. ૧૧૩
 દેવું દાન કુમીટું શિખ, સુજ આગળ વિષ્ણુ માગે છે ભીખ. ૧૧૪
 નામી ઝારી ને લાગી વાર, શુકાચાર્યે બાંધી પાણીની ધાર. ૧૧૫
 દેવે સળી સુકી ત્યાં કખ, ત્યારે શુકાચાર્યની ફેાડી ત્યાં આંખ. ૧૧૬
 બલીરાજ જહાં સુકે ઉઠક તહાં શુકાચાર્ય જઈ રહ્યો, તેણે તો જોઈ

આંખ ને કાણો થયો. ૧૧૭

હું બલિરાજ હીમાં છે મોટા દાન, સુજ આગળ શ્રી નારાયણદેવ ધરે છે હાથ. ૧૧૮
 ત્યાં બોલાવ્યા બલીએ મહા જોડા વિરજે તહીં, ભાઈ એ વિષ્રને માપી રાખો અહિં. ૧૧૯
 ત્યાં બલિરાયે સુકચું ઉઠક વિષ્રે હાથે લીધા, ત્યારે સ્વામીજી હુવ મંડળ

સુધી વધીયા. ૧૨૦

- ત્યારે પડયું ઉઠક હરિને મેલ્યું હાથ, ત્યારે વધ્યા હરિ ધ્રુવ મંડળ સાથ. ૧૨૧
- ઉઠક ભરીને મેલ્યું હાથ, ત્યારે વૈરાટરૂપ ધર્મુ શ્રી ભુગનાથ. ૧૨૨
- પગ પાતાળે આકાસે શિથ, ત્યારે વૈરાટ રૂપ ધર્મુ ભુગદીસ. ૧૨૩
- વૈરાટ રૂપ હુવા ત્રણવાર, પડયો અચ્ચો નગર મોનાર. ૧૨૪
- તે દેવને દેવ લાગા જહાં, તેને આ સતગોરુએ ભુતખાનાં સોંપાવ્યાં તહાં. ૧૨૫
- ત્યાં દેવોએ સાચેક રૂપ કર્યું છે સહિ, ત્યાં દેવની ત્રણ કરમ સર્વે પૃથ્વી થઈ. ૧૨૬
- ત્યારે વામને ધરતિ માપી સહી, ત્રણ કરમ સરવે ધરતી થઈ. ૧૨૭
- ત્રણ ભુવન ભરયા થયે, અઉઠ માનો નહિ કર્યું ફાંચે. ૧૨૮
- ત્યારે વામન રૂપે બોલ્યા સતભાચે, વાત અમારી સુણો બહીરાચે. ૧૨૯
- અર્ધો પાવ ધરતી હીજે મોય, નહિ તો સત ચુકો તોય. ૧૩૦
- ત્યારે બહીરાજ ત્યાં બોલ્યા સાચ, દેખો પૃથ્વી ત્યાં લેજો માપ. ૧૩૧
- સુણો બલિ તું સુણે બોલતો ગરબ, ત્રણ પાવમાં આપ્યાં સરવ. ૧૩૨
- સુણ બલિ હું સત બોલું સહી, અર્ધો પાવ પૃથ્વી દેણી રહી. ૧૩૩
- માપી આપો મોંએ બોલ્યું પાળે, તો તારૂં દાન અંપુર્ણ થાયે. ૧૩૪
- બોલ્યા બલિ વચન કરે પ્રભાણ, લો સ્વામી કાયા તણું દાન. ૧૩૫
- કરી સ્નાનને લાગો પાયે, શ્રી વામન આગળ ઉભો રાયે. ૧૩૬
- જમણો પગ મસ્તકે હીયો, ત્યારે બહીરાજ પાતાલે ગયો. ૧૩૭
- ત્યાં અર્ધું કરમ પૃથ્વા વિષ્ણુને દેવો રહી, દેવે બહીને મસ્તકે પગ હાંપ્યો સહિ. ૧૩૮
- ત્યારે ત્રણ ભુવનના ત્રણ કરમ જે કરી, દક્ષિણ કારણ દેહ જે ધરિ. ૧૩૯
- બક્ત કારણ ઉપ-ચો લાવ તાળે, મેલ્યો પગ ને આંખો પાતાળે. ૧૪૦
- તે બહીરાજએ બીજ દેહ જે ધરી, સ્વર્ગ પાતાળથી આપ્યો ફરી. ૧૪૧
- જે કોઈ મારી કરે કુમક શુદ્ધ, ફરી આવી માંડું વિશ્નુ શું સુદ્ધ. ૧૪૨
- સ્વર્ગ જઈ આવી બલિ પાતાલે જાયે, જ્યાં દેખે ત્યાં વિશ્નુનો પાયે. ૧૪૩
- ત્યારે બલિ જે બોલ્યો ચત કરી, જ્યાં આંખો ત્યાં આપ્યો ફરી. ૧૪૪
- ત્યારે તહાં બહી બોલે જે કરી અમશું ઘાત, ત્યારે વિશ્નુને પુછી વાત. ૧૪૫
- ક્રીયા કારણ મને ક્રીધી ઘાત, બોલો મો સુક્રી જે વાત. ૧૪૬
- મૃત્યુ લોક માંહે મેં ક્રીધું બહુ દાન, તેવું સ્વામિ મારે રાજો માન. ૧૪૭
- બળે સંસાર લેજો ક્રીયો, તેનું દાન પુન તો એજે ગીયો. ૧૪૮
- જે કોઈ આગે જમના તપ ક્રીયા, તે ચુકા ત્યાં ગોર કહે સર્વે ભુજે સુઆ. ૧૪૯
- તે કારણ ફું વિનવું તોય, બહી કહે ચિંતા ક્રીજે મોય. ૧૫૦
- ત્યાં માગ માગ મેં બલિને કહું જોયે, તું જે માગે તે આપુ તોયે. ૧૫૧
- ત્યારે બહીરાજ તો એમજ કહે, તું મારા પાંચ દિવસ તો પોળીયો થઈ રહે. ૧૫૨
- ત્યારે વિશ્નુ બોલ્યા સત્ય જ ભાઈ, વાત અમારી સુણો બહીરાય. ૧૫૩
- માસ ચાર હું સુસે જોયે, ને વિવાહ પગરણ ત્યાં નહિ હોયે. ૧૫૪
- માસ ચાર ફેરા રાજો-માન, આગળ ભુજમાં કરસે બહુ દાન. ૧૫૫

દેવ સુતા તે નવ જાણે કોઈ, ઉત્પત્ત લોક કહાંથી હોઈ.	૧૫૬
દેવ સુએ તો વરખા ન ગળે, અને વનસ્પતિ ના ફળે.	૧૫૭
દેવ સુવે તો ન ઉગે જાણુ, માસ ચાર તો રાખું માન.	૧૫૮
દેવ સુવે તો પૃથ્વી કેમ જાળે જેહ, અને સંસાર કેમ વર્તે તેહ.	૧૫૯
મૃત્યુ લોકમાં ક્રીયો કાજ, અને દક્ષિણ દિશામાં આપું રાજ.	૧૬૦
બલિક્રી જોલાદે જે અવતરે, તેણું નામ ફરી બલજો ધરે.	૧૬૧
દક્ષિણ સમા કરે છે રાજ, વામન રૂપ પુરા કાજ.	૧૬૨
પાતાળનું તો આપું રાજ, વામનરૂપ તમે ધર્મ મહારાજ.	૧૬૩
ત્યાં એવાં વચન બલિ બોલ્યો સિંધ, તો એવા ચરિત્ર કરીને જગન પાડયા રહ.	૧૬૪
ત્યાં પાંચમે રૂપે હરિ અવતાર, તે દૈત્ય કારણુ શ્રી વામનરૂપ ધર્મો મોરાર.	૧૬૫
જ્યારે બલિ દૈત્ય માર્યો જેહ, ત્યારે ભગત કમળધન જોધાયાં તેહ.	૧૬૬
ત્યારપછી સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, જ્યારે બલિ દાનવને ચાંપ્યો પાતાળ.	૧૬૭
જ્યારે પ્રગટ થયા મોરાર જોયે, બલીએ બહુ દાન પુન કયાં બ્રાહ્મણને ત્યાંએ.	૧૬૮
જ્યારે હરિએ પાતાળે ચાંપ્યો ત્યાંએ, કર્યું દાન તે એળે જાયે.	૧૬૯
તમે સુણો લોક સતગોરજી કહે વાત, તમે કેટલું દાન દેશો વિપ્રને હાથ.	૧૭૦
રાજ બળી સરખાને એળે ગયો અવતાર, બાઈ તમે રીયા કરો તે કોણુ માત્ર.	૧૭૧
તો સુણો લોકો તેણે ગોર વસિષ્ઠ ન જોળખ્યા જેહ, અને દાનપુન કીધું	
છ દર્શનમાં તેહ.	૧૭૨
બાઈ તેથી કામ ના નીપજે જેમ, ગરધવ ખેતર ખાયે તેમ.	૧૭૩
ત્યારે દૈત્યના મનમાં એસો જાયો. ને ઇશ્વર આગળ બહુ તપ કીયો.	૧૭૪
તુલ્યા ઇશ્વર દેયે વર માગ્યો સોયે, દૈત્ય કહે હંબાર બુદ્ધ સ્વામી મારે હોયે.	૧૭૫
સહજ હસ્તિ બળ હોએ એક બુજ, તો ફરી વિગ્ન સાથે કરે યુદ્ધ.	૧૭૬
બલીએ તો વર લીધો તે વાર, તે બળી તે સહજા અર્જુન અવતાર.	૧૭૭
એ વિગ્ન ચલિત્ર અનંત અપાર, ભગત કારણુ લે છે અવતાર.	૧૭૮
જ્યારે પાંચમે વામન સ્વરૂપ માંહે દૈત્ય બલીરાજને મારીયો, ત્યારે ભક્ત	
કમળાધેનને ઉગારીયો.	૧૭૯
ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સરવે સંસાર જોળખ્યો નિરવાણુ. ૫૮૦	
ત્યારે શ્રી વામનની માતા લીલાવતી કહીયે, અને પીતા તો કેશવરૂપ કહીયે. ૧૮૧	
ત્યારે ગુરૂ તો બહુલોચન જાણુ, શક્તિ તો કોયલા દેવી પ્રમાણુ. ૧૮૨	
ત્યારે સ્વસ્થાન તો કોયલાપુર પાટણુ જાણુ, ક્ષેત્ર તો વજુધળી જુનાગઢ પ્રમાણુ. ૧૮૩	
ત્યારે નરે મારીયો ઠાવણુ તો દૈત્ય બલીરાજ જાણુ, ત્યારે ભક્ત કમળાધેન તારીયા	
મીરવાણુ. ૧૮૪	
ત્યારે ચારલાખ ને બત્રીસ હજાર શ્રીવામન રૂપે જાણુ, ત્યારે મુલ્લરવેહ હોતા પ્રમાણુ. ૧૮૫	
ત્યારે શ્રી વામન રૂપ સંપૂર્ણ ભવસ્તો સાચ, એવી ગુરૂ અહાં પીર ઇમાએ શાહા	
બોલીયા નામ. ૧૮૬	

“શ્રી કૃષ્ણરામ અવતાર—રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહ વાચ્યા કૃષ્ણમાનજી બીસમીલ્લાહ
હરરહેમાન નરરહીમ.

- શ્રી કૃષ્ણરામ અવતારના પરછા નિરવાણુ, તમે સુણો મુનીવરો સુખણુ. ૧
છઠ્ઠે શ્રી કૃષ્ણરામ અવતાર, ઉત્તમ જન્મ લીધો સંસાર. ૨
જ્યારે શ્રી કૃષ્ણરામ અવતાર કરે, ત્યારે દેવ ધનુષ બાણુ હાથ ધરે. ૩
તે ભુગમાં ક્ષત્રિ બહુ વાપક ભરપુર, તે કૃષ્ણરામે મારી કીધા દુર. ૪
તે દેવે ક્ષત્રિ મારી નક્ષત્રિ કરી, તેમાં મોટા મોટા જોદા છત્રી હણ્યા. ૫
ક્ષત્રિ તણો કીધો સંધાર, ધનુષ બાણુ હાથે અહઅહ કાર. ૬
ક્ષત્રિ મારી નક્ષત્રી કીધા, માતા રેણુકા તણા પુત્ર સીધા. ૭
પિતા જન્મદમીના પુત્ર જોહ, અને પાતાળેથી આબ્યા તેહ. ૮
આહમાતા શક્તિ તુલજા જોહ, કૃષ્ણરામ રૂપે અર્ધાંગના ગ્હે. ૯
જ્યારે કૃષ્ણરામે લીધો અવતાર, ત્યારે કાંખ્યા હૈત્ય સર્વે સંસાર. ૧૦
સહસ્રાઅર્જુન હૈત્ય મહાબળીયો જોહ, તે શું યુદ્ધ કોણે કર્યો ન જાય. ૧૧
સહસ્રાઅર્જુન પુછે ગોરને વાત, માંહે મોત છે કોને હાથ. ૧૨
ત્યારે હૈત્યનો ગોર બોલીયો સોય, કૃષ્ણરામ રૂપ મારે તોય. ૧૩
સુણો રે ગોર વાણી જોયરે, સહસ્રકાંતીની લોહ પિંજરે કંઈ. ૧૪
જલ્દી કૃષ્ણરામ લાલું તાર, લોહ પીંજરામાં ઘાલું તત્કાળ. ૧૫
પીંજરામાં કૃષ્ણરામ કરે, ને સહસ્રકાંતી શું કપાઈ મરે. ૧૬
એવી બુદ્ધિ જો હૈત્યે કરી, લોહ પીંજર ઘડાચું ધરી. ૧૭
તે હૈત્યે મનમાં એવું ધર્યું, તેણે કૃષ્ણરામ મારણકું લોહ પીંજર કર્યું. ૧૮
ત્યારે કૃષ્ણરામ એવું કરે, વૃદ્ધ બ્રાહ્મણનું રૂપ ધરે. ૧૯
હાથે માળા નિરમળ બધા, હૈત્ય દ્વારે પોતે ગયા. ૨૦
તે હૈત્ય લોહ પિંજર લઈને ગાલવા ગયા, ત્યારે શ્રી નારાયણુ દેવ કપટ
કરીને વિપ્ર ઘરડા થયા. ૨૧
ઘડયું લોહ પિંજર પુકે થાય, ત્યાં સહસ્રાઅર્જુન બેઠા રાય. ૨૨
દેખી વિપ્ર ને દીધાં માન, ત્યાં પોતે કહે મારો જન્મમાન. ૨૩
અમે તારા બ્રાહ્મણુ ગોર કહે, ત્યારે ત્યાં હૈત્ય અચાંબી રહે. ૨૪
ત્યારે હૈત્ય ત્યાં પુછે લેવ, કોણુ દેશથી આબ્યા દેવ. ૨૫
પરનગર છે માંહે ગામ, ત્યાં રાજ કરે છે શ્રી કૃષ્ણરામ. ૨૬

- એવાં વચન ફરસરામ જોયરે, ત્યારે બહુજ આશ્ચર્ય કું' હૈત્ય આદર કરે. ૨૭
- સુણો સ્વામિ હું પુણું કાજ, તમે ફરસરામ દેખાડો આજ. ૨૮
- તેવા અમને કેહજો બેઠ, તે સાહે પાંજરું બનાવ્યું' દેવ. ૨૯
- ત્યારે આશ્ચર્ય બોલ્યા સરનામ, જેવા તમે તેવા ફરસરામ. ૩૦
- હારે જજમાન એક માથે પાંજરું લીધું' બાધ, તારી પાંચ પેદી સરાવી મે. ૩૧
- હોરે સહસ્રાચાર્યુન જો તું બળને વશ ન હોય, તો શ્રીનારાયણશું ચુદ્ધ કરજો તોય. ૩૨
- તેણે તારી પાંચ પેદી સંહાર કરી, ત્યાં એવા વચન બોલ્યા શ્રી હરિ. ૩૩
- હું' તમને પુણું ગોરણ વાન, તે નારાયણ દેવ કેમ આવે મારે હાથ. ૩૪
- સ્વામિ મેં આલોકપિંજર કીધું'છે તેને કાજ, હું' તો તેને છવતો લઈ આવું આજ. ૩૫
- હારે જજમાન માડું' કહું' માને આજ, તો સહિ સરસે તમાડું' કાજ. ૩૬
- બાધ જો એ પાંજરું' તમને પુરું' હોય, તો તે પ્રમાણમાં હાથે શી બય. ૩૭
- તમે પાંજરા માંહે પેસી બુઝો આજ, લઈ પ્રમાણું' ન વણસે કાજ. ૩૮
- ત્યારે હૈત્યે માન્યું' સતભાઈ, ને પાંજરા માંહે પેઠો બાઈ. ૩૯
- ત્યારે પાંજરા માંહેથી હૈત્ય બોલ્યો, એ પાંજરાની કળ તમે ફેરવી લીયો. ૪૦
- ત્યારે ત્યાં સ્વામીજીએ હૈત્યને માંહે પેસારીને લીધું' દ્વાર, તે દેવે હૈત્યને
કળ કરીને બાલ્યો તત્કાળ. ૪૧
- કપટ રૂપે કીધું' એટલું' કામ, પ્રગટ રૂપે હું'વા ફરસરામ. ૪૨
- પાંજરા માંહે ફેરે હૈત્યનો સાસ, ઉછળે પાંજરું' બય આકાશ. ૪૩
- પાંજરા માંહે હૈત્ય થરથર કાપે, ધરતીને ધરવત પડે. ૪૪
- તલપે પીજરામાં ને ધરતી ઉપર ફેરે, સહસ્રાચાર્યુન સહસ્ર કાંતિશું' કપાઈ મરે. ૪૫
- મરતાં' હૈત્ય એમ એવયર્થો, એ ફરસરામ તે કપટ જ કયો. ૪૬
- જો તું વિચારી મારે મોય, તો હું' તમાસો દેખાડું' તોય. ૪૭
- ચુદ્ધે કરી મ.યો મેંહે અપાન, બળે બંધાણો સઘળો સંસાર. ૪૮
- ત્યાં સહસ્રાચાર્યુન હૈ વ મયો જો, તો ફરસરામ રૂપે થયા તે. ૪૯
- તે દેવ કપટ કરી જાનવ પાંજરે લીયા, તે હૈત્ય મારણકું' શ્રી ફરસરામ
અવતાર હરીએ લીયા. ૫૦
- છહે છત ફરસરામે કીધી તાંહી, ક્ષત્રિ નરવંશ કીધો સહી. ૫૧
- છહે ફરસરામ રૂપ જો ધરી, ફરસી લઈને કહેણા કરી. ૫૨
- થતા આગળ રહ્યા કરજોડ. હણ્યા ક્ષત્રિ માતા બંધન છોડ. ૫૩
- ક્ષત્રિના મેલાવ્યાં પરણ, માર્યો તે સહસ્રાચાર્યુન. ૫૪
- ત્યાં ક્ષત્રિનો રાખ્યો ધરમ, માતા પિતાના છોડાવ્યા બંધ. ૫૫
- ત્યાં વિપ્રને તો આખ્યાં જાન, આલ્યાં પૃથ્વી વિષે સહસ્ર ગામ. ૫૬
- દંડિઓ સંભાળી આપે રહ્યા, ભ્રમ તો સઘળા કેડે ગયા. ૫૭

બોલ્યા વિપ્ર ચઢાવી રીસ, પૃથ્વી પોતી વાર એ વીસ. ૫૮
 વિપ્રને તો આલ્યો વર, બીજી ખાવ સહુ ઘરના ઘર. ૫૯
 વળતાં બ્રાહ્મણ પોકારે નામ, પછે ક્ષત્રિરૂપ ધર્મું ફરસરામ. ૬૦
 જ્યારે સહસ્રાચ્ચરુન માર્યો જેહ, ભગત ગુણી કમલાપતી તાર્યો તેહ. ૬૧
 ત્યારપછી સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, એ ફરસરામ રૂપે ધર્યો અવતાર. ૬૨
 ત્યારે શ્રી ફરસરામની માતા તો રેણુકાવતી કહીયે, અને પીતા તો જમદગ્ની કહીયે. ૬૩
 શુરૂં તો જનક વિદેહી બાણ, શક્તિ તો તુલબા ભવાની પ્રમાણ. ૬૪
 ત્યારે સ્વસ્થાન તો મુંજપુર નગરી બાણ ક્ષેત્ર તો કૌયલપુર પાટણ નિરવાણ. ૬૫
 ત્યાં નરે મારીયો દાણુવ તો સહસ્રાચ્ચરુન બાણ, ત્યારે ભકત કમલાપતિને
 એધાર્યો નિરવાણ. ૬૬
 ચાર લાખ ને બત્રિસહજાર શ્રી ફરસરામ બાણ, ત્યારે જુજાર વેદ હોતા પ્રમાણ. ૬૭
 ત્યારે શ્રી ફરસરામ રૂપ તો સમાપ્ત ભવરતો સાચ, એવી શુરૂં બ્રહ્મા પીર ઇમામશાહ
 બોલીયા છે વાચ. ૬૮

“ શ્રી રામા અવતાર—રચનાર સૈયદ ઇમામશાહ. ”

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહ વાચ્યા ફરમાનજી બીસમીલ્લાહ
 હરરહેમાન નરરહીમ.

જ્યારે સાતમે રૂપે હૈત્ય રાવણ પ્રગટ થયો, ત્યારે તે નાસબલતાઈ વનમાં
 વણુવાઈ તપ કરવા ગયો. ૧
 તેણે ત્યાં તપે બેસીને ક્રીધું કાજ, તેણે તહાં દેવના દશ અવતારનું માગ્યું રાજ. ૨
 સ્વામિ સહી ન મરે શુદ્ધ કરતાં નરવાણે, તો હું ન મરે સ્વામી કેા ન બાણ. ૩
 જો સ્વામી એવો વર તમે મુજને આપો સહી, તો હું મુખથી નર બોલુ કાંઈ. ૪
 તમને એવું કહું છું મારા ગોર એ હીરબાણ, જો કેઈ હાર ન કહે એવું
 માગી લઉં નિરવાણ. ૫
 તે હૈત્યે દેવ કને મહા તપ કરી વર લીધા તહાં, તે હૈત્યે આવી સરવે દેવ
 સભા કબજે કરી છે બહાં. ૬
 ત્યારે સરવે દેવ કહે ભાઈ વિધાતાએ વેર લખ્યું જે, ત્યારે તે હૈત્ય ચેર નવચહે
 સેવા ક્રીધી તેહ. ૭
 તે હૈત્યને ચેર સર્વે દેવતા ઉદરણા ભરે છે જમ, તે ચેર પવન આંગણા વં બે સહિ. ૮
 તે ચેર સચ્ચુ પ્રાણી ભરતો નીર, ત્યાં આંધ્ર હુરજ સેવા કરતાં પીર. ૯

તે દૈત્ય ઘરે સર્વે દેવતા ઉઠક લીધા નિરવાણુ, જે અમે તહાં સતગોરણ
આગલ પામું માન. ૧૦

તે દૈત્ય ઘરે પનોતિ બારણે બાંધી છે જેહ, અને દેવ હુતાસન રાંધણુ રાંધે છે તેહ. ૧૧

તે સર્વે દેવતાએ સતગુરુ વચને ક્રીધાં કાજ, તે દૈત્યને દેવે તપ કરતાં એણું
આપ્યું રાજ. ૧૨

તે પેલા જુગ મધે મેધ દેવતાએ છત ક્રીધી છે ત્યાં, તે માટે વીરલોચન
તુજ ઘરે ભગતતારણુ આવ્યા છે અહાં. ૧૩

તે મુખી સર્વે જુગમાં ભકતોને કારણુ આવ્યા સહિ, તે મુખીની દલા તપસી-
ગોરની મહોર છાપવાની કોતરસે હો નહિ. ૧૪

ત્યારે મુખી વીરલોચન રાજ હરિચંદને ઘરે ચોલેંગ કરે, તે મુખી વિર-
લોચનના ઘરે દેવ સભા ગુપત ભરે. ૧૫

તે દેવ સભામાં વાણંત વજ્રકે ઢાલ જે, ત્યાં મુખીગત કળશ પખાલે તેહ. ૧૬

તે મુખી એ કળશ પખાલે જેહ, ત્યાંથી તારાસતી કુળતારણુ ઉપન્યા તેહ. ૧૭

તે સતીની રાજ હરિચંદે પરિક્ષા ક્રીધી તહાં, તે સતીનાં પહેરયા ચીરપટોળાં
ધોતા તહાં. ૧૮

ત્યારે રાજાએ તેડાવ્યો પુત્રીનો બાપ, ભાઈ અમે પુત્રી તમારી વરીશું આપ. ૧૯

અરે રાજ તમે પરછો અમારો મર્મ, તમે ભલા ક્ષત્રિ તમારો ઠોણુ ધરમ. ૨૦

ત્યાં રાજ હરિચંદ મુખે એણું બોલ્યા વચન, ભાઈ અમે ક્ષત્રિ ઉકરડેથી લીધું રતન. ૨૧

ભાઈ અમે એક નાર ભણી તેને પરણીએ જેહ, એને અમે પટરાણી કરીશું તેહ. ૨૨

ત્યારે રાજ પરણ્યા તે તારાનાર, ભાઈ અમે એને ઘરમાંથી નહિ કાઢું બહાર. ૨૩

ત્યારે તારારાણી શ્રી ગોર વસિષ્ઠને કહે છે એમ, ગોરણુ અમારું સત રાખજે તેમ. ૨૪

ત્યારે રાણી કહે શ્રી ગોરણુ તમ આગળ વિનંતી કરું જે, ઘણી એક અસ્તુતિ
કરી માશું તેહ. ૨૫

તો સ્વામી હવે સર્વે દરવાજા દેવે જે, સ્વામી તાળાં ભોંગળ ભાંગજે તેહ. ૨૬

ત્યારે રાણીએ હંસલો દેવંત પલાણ્યો જ્યાં, ત્યારે આ સતગોરણુ વચન પાર
ઉતાર્યા તહાં. ૨૭

સતગોર હાજર આવે જહાં, અંતરિક્ષથી આખર ઉતાર્યા તહાં. ૨૮

ત્યારે રાજાની સેવા રાણી કરતા આપ, આ સતગોરની સેવા કરવા પુત્રી
બંધે બાપને ઘેર. ૨૯

તે રાણી ત્યાં દેવસભામાં જાતાં કરવા ઠાળ, તે રાણીને દાસી સઘળી બોલતી વાણ. ૩૦

તે સર્વે દાસીએ મલીને રાજાને રાણી જતાનું ક્રીધું બાણ, રાજ તમે
એ રાણીને શું ઘો છો માન. ૩૧

તે દાસી વચને રાજા ક્રીચરિત્ર જોવા રાણી સાથે ગયા, તે હંસલો ઘોડાને

- તે સભા માંહે ગોરજીને સેવે નાનાં મોટાં સરવે બાલગોપાલ, 'ત્યાં
રાણીનો હંસલો ઘોડો વિરોધી મતમાં કીધી થાળ. ૩૩
- તે ઘોડાના હાડચામ મેલીને સુખીગત વીનતી માગે સર્વે દેવ, તહા હંસલો
ઘોડો બેઠો થયો તતખેવ. ૩૪
- તે રાણી સર્વે દેવશું વિદા થાયે, સર્વે બાઈ વોળાવા બચ. ૩૫
- પણ થાળ બેન ત્યો કુંવરને કાજ, અને પોતે અનામત બાંધી છે સાથ. ૩૬
- તે થાળ રાણીએ સાથે બાંધી હંસલો પલાણ્યો બ્યાં, ત્યારે રાજ પાછા
ફરી પુછડે વળગ્યા તહાં. ૩૭
- તે થાળ રાણી લાગ્યાં છે આપણે ઘેર, ત્યાં રાજ હરીચંદ કહે બાઈ એ
રાણીને જીવ્યાની કાણુ પેર. ૩૮
- ત્યાં હાથમાં લોહા ખડગ લઈને રાજ હરિચંદ બોલ્યા આલ, હારે રાણી
તું સાચું કહે રાતે શું લાવી છે થાળ. ૩૯
- હારે રાણી હવે બે તું બાહર પગ કહાડે તો વાડું આજ, અમે બેયું
સર્વે દાસી કહેતી તે સાચ. ૪૦
- ત્યાં અઠાર વર્ષ એકઠી મળે છેવાત, તે મળી સર્વે કરે છે જીવંદિસાની ધાત. ૪૧
- સ્વામી તમે દાસી વચન પ્રમાણુ કરીને જો, શું જખો છો આળ પંપાળ તે. ૪૨
- બે તમે ખડગ મેલો તો અમે સર સહું તતકાળ, અમે અખળા સી
ઉપર શું બોલો આળ. ૪૩
- ત્યાં રાજ હરિચંદ કોપ કર્યું બહુ કાજ, અમે હજુર થાળ દેખાડો આજ. ૪૪
- તો રાણી અમને શું બુઠાં કરે છે આપ, તારું વધારે મળ્યું છે પાપ. ૪૫
- તે એવાં વચન સુણી રાણી મંદિરમાં બચ, ત્યાં વિનતિ કરે ત્રિભુવન રાચ. ૪૬
- સ્વામીજી સદા સુખીયા બકતોનો આધાર, ફરીયાદ કરે છે તારારાણી નાર. ૪૭
- રાણીની સ્તુતિ ચાલી તતકાળ, ત્યાં રાજ ઉભા છે મહા વિકાળ. ૪૮
- તે રાણી થાળ લાવી ઉભા જહાં, સરવે અ પે દષ્ટે દેખતાં તહાં. ૪૯
- તે સર્વે આ સતગોર વચને થાળ મટી છાગડી નીપજે જહાં, રાજ હરિચંદ અચરત
થાય છે તહાં. ૫૦
- તે આ સતગોરને પ્રસાદે જેહું કંકણના મોતી નિપન્યાં તેહ. ૫૧
- અને પોળી યદ નાગરવેલના પાન, માંચે ફીટી ફળ નિપન્યાં બળ. ૫૨
- તે તો હુઆ સતગોર કેરે ફરમાન, તે ફળ બીભેરાં થયાં નરવાણ. ૫૩
- કહીયે જે કમોદ કેરાં કુચ, તે સતગોરે કીધાં લુછ કેરાં પુલ. ૫૪
- એણી રીતે પેરનાં લોજન નિપન્યાં મહાં, અને રાજ હરિચંદે ઇમાન આપ્યું તહાં. ૫૫
- રાજ હરિચંદ ખડગ નાખી ઉભા રહ્યાં, જે હવે રાણી અમે ધરેમના સર્વે

પણ તમે અમકુળ તારણ આપ્યા જે, હવે અમને દેખાડો સતધરમ તે. ૫૭
 રાજ તમે રાજ કરીને કરો પાર, પણ આ સતપંથ છે ખાંડા ફેરી ધાર. ૫૮
 ખરી ખાટી ખાધે ખોટ ભાગશે આળ, એવો સતપંથ છે ચલણ સરકે વાળ. ૫૯
 હારે રાજ સિંધાસણ વાહું તમને રાજ, અને એના વગર ગમસે આજ. ૬૦
 કહે તમને વાલો ઘોડો તેણ હંસલો, અને વાલા મંદીર આવાસ. ૬૧
 તમને વાલી તારાલોચની નાર, અને વાલા કુંવર રાહીકાસ. ૬૨
 પ્રેમે પ્રગટે ખાંધ્યા ગામ ગરાસ, તે સર્વે રાજ તમને મેલાવસે એવડું શું

છે તમારે કાજ. ૬૩

આ ગોરણ સર્વે માગે સતશું જહાં, જો પુરું અવિચળ ઇમાન હોય ત્યાં. ૬૪
 આ ગોરણ રાજપાટ સર્વે માગશે જેટલે, તે વગી કાળજી કાયા માગશે તોયે. ૬૫
 રાણી એ સર્વે રાજપાટ અમે આપીશું મન, અને આ સતગોર કહેતો આહું વન. ૬૬
 જો અમે સતપંથ પ્રમાણું સતવચન, પછે આલે તેવું લઈએ અનં. ૬૭
 તે રાજ હરિચંદ આ સતગોરણ કારણ સવાલાખ છંદ મેલ્યા જેહ, અને

સવાલાખ આસણ ધારી તેહ. ૬૮

તે ઘેર સવા લાખ પુસ્તક વાંચતા જેહ, તેણે આ સતગોર વચને સર્વે મેલ્યાં તેહ. ૬૯
 તે રાજ હરિચંદ ઘેર બેતાલીસ લાખ રાજ મજરે આવતા જે, પોતાની

પાચગામાં હાથી છનુ લાખ ઘોડા પુકે ચડતા તે. ૭૦

ચળકે મળકે આણુ ફરે નરવાણુ, એવો જો રાજ કરે પરમાણુ. ૭૧
 તેને હરણ કોટડીઆના પાર નહિ જે, સરવે સતગોર વચને મેલ્યાં તેહ. ૭૨
 તે ભગત હરિચંદ આ સતગોર સેવા સતશું જેહ, અને જન્મવૃત પાળ્યાં તેહ. ૭૩
 તે રાજ હરિચંદ લોહાર ઘેર ધણુ કુટયા ગય, ભાઈ તેણે ખરી ખટી કરીને

ખાધું ત્યાં. ૭૪

તે રાજ હરિચંદ દેવ સભા ઘેર લાવ્યા જાત, તેણે ચક્ષુએ નિંદ્રા ન કીધી રાત. ૭૫
 તેણે રાત દિવસ ગતની સેવા કરી જણુ, તે આ સતગોરણને ફરમાન. ૭૬
 તે ભગત કારણ સાતમે અવતાર શ્રી હરિએ ધર્યો, ત્યારે દેવ દશરથને
 ઘેર શ્રી રામ અવતર્યો. ૭૭

સાતમે શ્રી રામણ અવતાર, દશરથ કુળ અવતર્યો દેવ મોરાર.

માતા ધૌશ્યા તણા પુત્ર રામ જે, સુમીત્રાના પુત્ર લક્ષ્મણ તે. ૭૮

ભરત શત્રુઘ્ન કેમળના ભયા, એ ચાર પુત્ર દશરથકા યયા. ૮૦

કેમળના મનમાં ક્રુદ જો યાય, કપટ કરીને છળ્યા દશરથસાય. ૮૧

કેમળ વચન ત્યાં બોલી એમ, વાત અમારી સુણો મારા શ્વામ. ૮૨

રામ લક્ષ્મણને લીધો વનવાસ, ભરત શત્રુઘ્નને રાણો પાસ. ૮૩

રામ ને લક્ષ્મણ વનમાં સંબંધે, ભરત શત્રુઘ્ન રાજ જો કરે. ૮૪

- કેગય વચન એવાં કહે, ત્યારે રાજા હશરથ અચાંખી રહે. ૮૫
- રામ લક્ષ્મણ બેઠું રાજ કરાય, તે કેગઈથી નજરે ન જોવાય. ૮૬
- ત્યાં લક્ષ્મણ મનમાં એમું ધરે, તે ભગત સેગ બહુ રામની કરે. ૮૭
- ત્યાં કેગય મનમાં અંદેશો ધરે, એ રામ લક્ષ્મણ બેઠું રાજ કેમ કરે. ૮૮
- ત્યારે કેગયના મનમાં કપટ જો યાયે, તે વચન છગવા રાજા હશરથ પાસે જાયે. ૮૯
- તમે સુણો સ્વામી વચન માગું આજ, તમે ભરત શત્રુગણને આપો રાજ. ૯૦
- રામ લક્ષ્મણને ઘા વનસાસ આજ, સ્વામી હું એવું વચન માગું તમ પાસ. ૯૧
- કેગય કપટ વાણી એયરે, વચને હા ના હામું કરે. ૯૨
- રામ લક્ષ્મણ ને લીધા બોલાય, કહી વાત હશરથે ત્યાંય. ૯૩
- ભરત શત્રુગણ કરસે રાજ, તમે વનમાંહિ જાઓ પુત્ર આજ. ૯૪
- કહ્યાં શું વચન હરાએ કાજ, તમે જાઓ વનવાસ પુત્ર મેલો રાજ. ૯૫
- ત્યારે પિતાવચન ચઢાવી શીશ, કરી પ્રદક્ષણ પાયે લાગ્યા જગદિસ. ૯૬
- કહે કેગય વચન એવાં કેા સોયે, ત્યારે માત કે પાયે લાગ્યા તોય. ૯૭
- રામ લક્ષ્મણને સીતા પાસ, એ ત્રણે જણા આલ્યા વનવાસ. ૯૮
- ત્યારે રામ લક્ષ્મણને એવી રજા હશરથની થાયે, ત્યારે શ્રી રામ લક્ષ્મણ
સીતા સાથે લઈને વનમાં જાયે. ૯૯
- ત્યારે નગર છોડીને આલ્યા નાથ, ત્યાં ભગત સહુકેા આલ્યા સાથ. ૧૦૦
- ત્યારે શ્રી રામે રાજ મેલ્યું અયોધ્યા તણું, ત્યારે બંધવમા રાખા ઘણું. ૧૦૧
- ત્યારે રાયા ભગત સર્વે અયોધ્યાતણા, ત્યાં પશુ પંખી રાયાં ઘણાં. ૧૦૨
- ત્યાં રાયા હસ્તિ, તોરીંગને તુખાર, ત્યાં રાયા સર્વે કુટુંબ પરવાર. ૧૦૩
- ત્યાં રાયા મરગ પંખી જગલ તણાં, ત્યારે રણેસર લોક રાયા ઘણાં. ૧૦૪
- ત્યારે રણેસરે મળીને મહાદુઃખ ધયું, હારે બાઈ કેગયને શું કરે. ૧૦૫
- બાઈ તમે કાંઈ ન જાણ્યા શ્રી રામ તણા પ્રતાપતો પાર, એ દેવ છે ત્રણ ભુવનને।
સરજનહાર. ૧૦૬
- ત્યાં સર્વે રણેસરે કીધી વાત, બાઈ આપણ સહુ જઈએ શ્રી રામની સાથ. ૧૦૭
- ત્યાં સહુ રણેસર આલ્યા મનસુદ્ધ ધરી, ત્યાં પાછું જોયું ને બોલ્યા શ્રી હરિ. ૧૦૮
- બાઈ તમે સર્વે વળ્યા પાછા શિદ આવો છો અમભણી, અમને રાજ ચર્ચ છે શ્રી
હશરથ તણી. ૧૦૯
- ત્યાં શ્રી રામે સર્વે રણેસરને સમજાવી કહ્યો છે મરમ, બાઈ અમે ભોગવીશું
અમારાં કરમ. ૧૧૦
- ત્યાં તમે સાથે આવ્યાનો નહિ કાજ, તમે પાછા ફરી જાઓ અયોધ્યામાં આજ. ૧૧૧
- ભરત શત્રુગણ આલ્યા સાથે, વ્યાકુળ રૂપ કર્યું આપ ઘાતે. ૧૧૨
- ભરત શત્રુગણ બોલ્યા સતભાયે, તેં કપટ કીધું રે કેગય માયે. ૧૧૩

- ત્રણ બુવનને નાથે લીધો અવતાર, ધનધન વંશ આપણું જીવતર સાર. ૧૧૪
- તમથી કેગય મુરખ નહિ કોઈ, ત્રિભુવની નાથ પુત્ર તોય. ૧૧૫
- આલ્યા ભરત રામજી સાથ, રૂવે ત્યાં કોશલ્યા માત, ૧૧૬
- રૂવે લોક તે આયોધ્યા તણાં, હશરથ રાય રાયા છે ધણાં. ૧૧૭
- રૂવે પ્રજા સર્વે સંસાર, રામ વન ગયા હુંજો અધકાર. ૧૧૮
- વનમાં રામ પોતા જાણુ, ત્યારે હશરથ રાજાએ છોડયા પ્રાણુ. ૧૧૯
- હશરથ રાયે પુત્રે કર્યો કાળ. ત્યારે નગરમાંહે પડી હડતાલ. ૧૨૦
- વનમાં રામ પોતા જાણુ, દેખ્યા રામે ઉત્તમ ઠામ. ૧૨૧
- ત્યારે લક્ષ્મણુ બોલ્યા સરનામ, વાત અમારી સુણો શ્રી રામ. ૧૨૨
- એણે વને છે ઉત્તમ ઠામ, બાંધી મઢી ને રહો શ્રી રામ. ૧૨૩
- ત્યાં ગોર વસિષ્ઠ વાસ કરે, શ્રી રામ બેહુ બેઠા એક કોરે. ૧૨૪
- ત્યારે શ્રી રામની રજા લઈને આયે, ગોર વજેસ્ટળ તપ કરવા જાયે. ૧૨૫
- ત્યાંથી શ્રી ગોરની રજા લઈને શ્રી રામ નિસર્ગ, તે દેવ કનલી વનમાં જઈ સંચર્યા. ૧૨૬
- ત્યાં હીડું વન ઉત્તમ ઠામ, ત્યાં બાંધી મઢીને રહ્યા શ્રી રામ. ૧૨૭
- ત્યાં રામે વચન કીધો પરમ, લક્ષ્મણુ મઢી બાંધી તેણે ઠામ. ૧૨૮
- તે વન કનલી બહુ અપાર, ને વનરૂપિ ત્યાં ભાર અઢાર. ૧૨૯
- તેણે વન રામ વસ્યા વાસ, રૂળ વરખ બહુ ફાલે પાસ. ૧૩૦
- કમરે મરૂઆની મઢીવાળી છે જાણુ, તેમાં ખાંપ વાંસ જડી છે પરમાણુ. ૧૩૧
- શિયાળ વૈયાળને સિંદુરીયા જહાં, એવાં વનત કહીયે તહાં. ૧૩૨
- કમરે મરૂઓ લાવી મઢી આગળ વાડી કરી, કેટલાક દિવસ ગયા વનમાં નિસરી. ૧૩૩
- ત્યાં દેવ બાર વરસ તે વનમાં રહ્યા છે સહી, ત્યારે તેની રાવણુ દેવે સુધ જો લહી. ૧૩૪
- તે કનલી વનમાં તપસી ગોરે દેવ પધારયા આપ, ત્યાં શ્રી રામે પુછી વાત. ૧૩૫
- હવે દૈત્ય સકળ વ્યાપક પ્રગટ થયો આજ, તમે ગોરજી કહો દેવસભાની કુલ વાત. ૧૩૬
- તે નગરીમાં પેલા નારદ રણેસર આવ્યા જો, તહાં સરવે દેવે માન બહુ હીધાં છે તે. ૧૩૭
- સ્વામી તે સહુ સતવાહી લોક, એ અમદેવ સભામાંહાં જઈ બોલ્યા તેહ. ૧૩૮
- ત્યારે વિશ્વામીત્ર રૂપી બોલ્યા સહી, અમે ભમર તપ સાધી અગ્રુષ્ઠા ભેર ૧૩૯
- તપ કીધો છે જાય. ૧૩૯
- શું તેથી તો અઢકો થયો નહિ, હવે હું એને છળ પ્રાડું સહિ. ૧૪૦
- ત્યારે ગોર વજેસ્ટલ વાંસે મુસાફર મોકલ્યો ત્યાં, રાજા હરિચંદ તારા ૧૪૧
- રાણી હુતા જ્યાં. ૧૪૧
- રામજી મુસાફર બોલ્યો ત્યાં, વિશ્વામીત્ર માગે તે કેજો હાય. ૧૪૨
- જો અમરાપર લેવાનો અર્થ હોયે, તાંયે તો મુખમાંથી ન કરસો નાય, ૧૪૩

સ્વામી તમે આજ ગોરણ બહે પધાર્યો તાત, નહિ તો અમારે જીવ નરકે ગત. ૧૪૪
આજ સ્વામી જો તમને મસ્તક કાપી આપીયે તોયે, શુભ આશીર્વાદ ન થાઇયે તોય. ૧૪૫
ત્યાં વિદ્યામીત્ર પોતે પધાર્યો આપ, આસો મંત્રનો કીધો બાપ. ૧૪૬
જ્યારે વિદ્યામીત્ર પોતે ગયા જહાં, અને સુવરનું રૂપ લીધું તહાં. ૧૪૭
ત્યાં વિદ્યામીત્ર આઠયા સહી, અને વરાહ રૂપ લીધું જઈ. ૧૪૮
તે રાજની વાડી વલણ છે ત્યાં, તેના પુલકટ કટસે ચડે છે ત્યાં. ૧૪૯
ત્યાં જઈ વાડીના વરખ ઉમેડ્યાં જહાં, રાજ હરિચંદ્ર કોપ્યા તહાં. ૧૫૦
રાજ ચડીને આવ્યા જહાં, અને સુવર તો વાડી મહાં. ૧૫૧
વાડી વીટીને બોલ્યા આમ, હવે સુવર જાયે કેમ. ૧૫૨
જોડે ત્યારે વતહોં સુવર બોલય, તેનો દેશનિકાલ થાય. ૧૫૩
ત્યારે વિદ્યામીત્ર વિચારે મન, હવે જોને કાઢું વન. ૧૫૪
અમે રાજના અન્ન આગળ નીસરું જાણુ, ગાકી કોનું ન લેતું નામ. ૧૫૫
સમરથ શીકાર ચાલ્યો જોડ, રાયના રેવત હોંઠળ નિસર્યો તેહ. ૧૫૬
ત્યારે રાજ હરિચંદ્ર સુવર સાથે ધાય, અને શિકાર તો ચાલ્યો જાય. ૧૫૭
તે નહિ વિદ્યામીત્ર જોય, અને પ્રાણહાર રૂપ લીધું છે ત્યાં. ૧૫૮
પ્રાણહાર રૂપ થયા જ્યાં, અને રાજ ઉભા રાખ્યા ત્યાં. ૧૫૯
તે વિદ્યામીત્ર બાલક બે નીપાવા મરોડ, રાજજો વરકન્યા છે બેહુજોડ. ૧૬૦
જો રાજ હરિચંદ્ર તમે ના કહીને ઉભા રોડ મારે નહિ જોર, તો વળી અમે
પરજાવીશું નવકરોડ. ૧૬૧
રાજ હરિચંદ્રે વરકન્યાનાં દાન દઈ પરજાવ્યા તહાં, અને નદી વિદ્યામીત્ર જહાં. ૧૬૨
તે રાજ હરિચંદ્રે રાજપાટ અરથ ગરથ હસ્તિ ઘોડા સર્વે આખ્યાં જહાં, તે
ચાર મંજળ વર્ત્યાં તહાં ૧૬૩
હારે રાજ હરિચંદ્ર તમે કન્યાદાન દઈ રહ્યાં, ત્યાં હવે વરકન્યા સંતોક્યાં અહાં. ૧૬૪
હવે ચારજળને કાંઈ આપસોવે અમે શા ભરોસે વણ માણું તેહ. ૧૬૫
સ્વામી અમે તમને હાથ જોડી આલીસું તેહ, નહિતો તમ આગળ ધરીસુ દેહ. ૧૬૬
અમે અનપાણી ત્યારે આરોગીએ, જ્યારે અમે પ્રાણહારના રૂપથી છુટીએ. ૧૬૭
ત્યાં રાજ હરિચંદ્ર તારા રાણી કુંવર રોહીલાસ, ત્રણે જળાં વેચાવા ચાલ્યા તે સાથે. ૧૬૮
તો દેવ ગોરણ સ્વામીશું અમે ગણી જોક, અસ્તુતી કરી તમશું કહું. ૧૬૯
સ્વામીજી અમે કિંવાવણા છીએ આજ, તો સ્વામી તમે રાખો લાજ. ૧૭૦
સ્વામી તમે ભાર દીધા અમે સહી લીધા આજ, તો હવે લેવા અમરપદનું કાજ. ૧૭૧
સ્વામી અમે કોટ ગઢ તો મેલ્યાં આજ, અમે સતગુરૂ વચને મેલ્યા રાજ. ૧૭૨
ત્યારે રાજ હરિચંદ્ર કહે રાણી સાંભળો કાજ, આપણા સતગોરણને પુછો આજ. ૧૭૩

અવર કોય અદકી કરણુ કમાઈએ અહાં, ત્યારે પછી અમને ન કહેસો તહાં. ૧૭૪
તો સ્વામીરાજ આ જોરજનો શખડ સર ચઢાવી તાપ તો આપણુ વેચાઈએ

સર ધરીયે ન પાપ. ૧૭૫

તો તો દેવશું હાજર હોઈએ આપ, તો હવે સર્વે જીગતા જાએ પાપ. ૧૭૬
ભગત હરિચંદ તારાલોચના કુંવર શહિદાસ જે, તે કાશીખંડમાં વેચાયાં તહાં. ૧૭૭
માથે ખડનો પુજો લીધો જહાં. તે ભગતે એણી પેરે આ પગલાં તહાં. ૧૭૮
એ ત્રણ જણ સતશું વેચાયાં જહાં, ભાઈ તેણે તો અમરપદ લીધાં તહાં. ૧૭૯
ત્યારે કુંવર શહિદાસ તે ખડનો પુજો લાગ્યો જહાં, તેનો મુદરકા એકે આપીતહાં. ૧૮૦
તે વળી મુદરિકા દઈ ખાંડવા બાય, અમુલખ કહે ને કંડે ધાય. ૧૮૧

અરે ભાઈ બાકી વધે તે શું કંઈ આંઈ, હવે તેની સત ગડને ચરણ નીરો તાંઈ. ૧૮૨
તે ભગત પહેલે વસ્ત્રા પ્રાણજી જહાં, રાજા ઝાંપઠા ધર વેચાયા તેહ. ૧૮૩
તે ભગતે પરની સેવા કીધી જહાં, તે ભકતુંને વિશ્વામીત્રે કસ મુકા તહાં. ૧૮૪
તે સતજોર વચને દુઃખ વેડયાં જહાં, પણ તે સતિ સત ના મુકયાં તહાં. ૧૮૫
તે ભકતોને વર આપવા જે, સ્વામીજી દેલને મન વસિયા તેહ. ૧૮૬
તે દેત્યે રાવણુ રાજા હરીચંદ સાથે બહુ કીધો વખવાદ, અઠોતરસો ખુદિમાયે

એક ન મુજી ત્યાંયે. ૧૮૭

તે દેત્યને પેલે અઠોતરસો ખુદિ મુજતી જેહ, પણ ત્યારે એક ખુદિ ન મુજી તેહ. ૧૮૮
ત્યારે વેર વાદશું કરતા દેત્ય હાર્યો આંએ, જ્યારે સંઝ સર્વે પુરો થાયે. ૧૮૯
ત્યારે તેણે શ્રીરામ લક્ષ્મણશું અડયો, ત્યારે તહાં સતી સીતાને હરવા બાયે. ૧૯૦
હારે ભાઈ રામ લક્ષ્મણુ બેહુ જે, આવીને વનમાં રહ્યા તેહ. ૧૯૧
મહેશ્વર દેવતા વશ કરી કહે રાવણુ, હું જુ' લંકાનો ધણી. ૧૯૨
હું તાં બે લાલું રામ તણી સીતા જે, એમ તહાં રાવણુ કહે. ૧૯૩
મહી ખાંધી રહ્યા છે સાર, રામ લક્ષ્મણુ મેલ્યો સંસાર. ૧૯૪
દેત્ય કહે તેની લાલું નાર, જેણે વન છે રામ તહાં જાઉં સાર. ૧૯૫
તેતો વન માંહે બે પોતે આહે, કારભો મૃગ સુવરણુનો થાયે. ૧૯૬
ત્યારે રાવણુ દેત્યે એવો ધરમ મનમાંહે ધયો, તેણે તહાં કારભો મૃગ

સુવરણુનો કયો. ૧૯૭

ગયો મૃગ ત્યાં વન મોજર, જ્યાં હતાં સિતા સાધવી નાર. ૧૯૮
સિતાની વાડી માંહે ચરવા ગયો, સુવરણુ રૂપે એવો મૃગલો થયો. ૧૯૯
મૃગલો પાપી રાવણુ તણો, આવીને હેકે કરે ઘણો. ૨૦૦
મારો મૃગ એમ સીતા કહે, સુણો રામ વચન કહું તેહ. ૨૦૧
એ ચરતો મૃગ દીડો સીતા પાસ, રામ લક્ષ્મણુ બે ઉઠયા સાથ. ૨૦૨
સીતાએ વચન કીધાં તે વાર, સુવરણુ મૃગ વાડીમાં સાર, ૨૦૩

મૃગ તે બની પેઠે કાંચળી મારે મૃગ ત્રિભુવનધણી.	૨૦૪
મારે હોંસ છે કાંચળી તણી, મારી મૃગ હાવે ત્રિભુવન ધણી.	૨૦૫
સત વચન લક્ષ્મણ સીતાને કહે છે જાણ, સુવરણ મૃગ નથી એ રાક્ષસી માયા પ્રમાણ.	૨૦૬
એ સત વચન શ્રી રામ ચિતમાં ધરે, ધનુષ બાણ કરમાં લહે.	૨૦૭
સુણો સ્વામિ એમ સીતા કહે, ધનુષ બાણ ચઢાવી મેલો આંહે.	૨૦૮
સુણો સિતા કહું નિરધાર, મોઢે રખાએ રણ માંહે સાર.	૨૦૯
એસો શ્રી રામ કયો ભેદ, વનમાં જઈ પોતા દેવ.	૨૧૦
રામ રૂપે વનમાં ગયા, સિતા કારણ વ્યાકુળ થયા.	૨૧૧
થરતો મૃગ દીઠો સિતારામ, ભેડી બાણ કીધો સંજામ.	૨૧૨
લાગ્યું બાણ જળ મૃગલો પડયો, લક્ષ્મણ પોકાર પડતો મૃગલે કર્યો.	૨૧૩
પડતો મૃગલો પોકારે શ્રીરામજી આગે, સિતા કહે લક્ષ્મણ દોડી જવ.	૨૧૪
કહે સિતા તમે સુણો લક્ષ્મણરાયે, શ્રી રામ તો કેમ ગાંજ્યા ગયે.	૨૧૫
ધરે થકી લક્ષ્મણ કરે વિચાર, એ રામ બંધવ કેણે હારવના હાર.	૨૧૬
મૃગને નેયે મુક્યો જેવાર, પડતો મૃગે કર્યો પોકાર.	૨૧૭
ત્યારે લક્ષ્મણ કહે સુણો સિતામાયે, બંધવની વારે બઈ છું સિતા તમે	
બાર ન કાઢસો પ્રાયે.	૨૧૮
રામ રક્ષા માટે જાણો આજ, અમે દોઈ બંધવ કરી આવીયે કાજ.	૨૧૯
એણું કહીને લક્ષ્મણ જાય, ત્યારે દેત્ય પોતો આય.	૨૨૦
ત્યાં ભણત લેખ ધરી રાવણ કહો છે બહાર, તે લેખનો ભેદ ન લહો સીતાનાર	૨૨૧
ભણત મુખ બયો ને પાય, રાવણ સીતાકે દારે જાય.	૨૨૨
ગાય ગીત જે બોલે અપાર, મોઈ બીક્ષા આપો નાર.	૨૨૩
સુણો અભ્યાગત તુંને કહું સતબાઈ, રામ રક્ષાએ માની જાયે.	૨૨૪
સુણો સિતા કહું છું વિચાર, એક પગ બાહેર દેએ નાર.	૨૨૫
મોઢે અભ્યાગત ગળ્યું ભેઈ આવ્યો આજ, નર મુખ નેણું તો આવે લાજ.	૨૨૬
દેવા બીક્ષા પગ બાહેર નીસારા, સિતાકે હાથ ને દેત્યે ધર રહ્યા.	૨૨૭
લઈ સીતા ને ખાંધે ધરી, આદ્યો દેત્ય ને કપટ જ કરી.	૨૨૮
તે સતી સીતાએ આ રાક્ષસનો ભેદ ન લહ્યો, તે સીતાને ખાંધે ઘાલીને	
રાવણ લઈ ગયો.	૨૨૯
તે જટાયુ પશિએ દેખ્યો જ્યાં, તે દેત્ય શું મુદ્દ માંડ્યું તહાં.	૨૩૦
ત્યારે દેત્યના મનમાં ઉપની સાન, છાંટી રૂધીર ને આપ્યું માંસ.	૨૩૧
માંસને લોભે પંખી ને જાયે, ગયો દોડી તેણે કાયે.	૨૩૨
સીતા લઈ દેત્ય આવ્યો તેણીવાર, જઈ પોતા લંકા મોત્તર.	૨૩૩
ત્યારે રામ લક્ષ્મણ મળ્યા એક કામ, ત્યારે વચન બોલ્યા સરનામ.	૨૩૪

- કહો લક્ષ્મણુ આબ્યા શે કાળે, સુની સીતા કેમ મેલી આળે. ૨૩૫
- આલો બંધવ જાળ્યે ઘેર, એકલી સીતા શી કરસે પેર. ૨૩૬
- વનથી ફરી આબ્યા મદી કે પાત, સુરૂં ઘર દીકું થયા ઉઠાસ. ૨૩૭
- ત્યારે શ્રી રામ લક્ષ્મણુ આબ્યા મદીને ઠામ, ત્યાં નહિ સીતા કહે શ્રી રામ. ૨૩૮
- ત્યારે ત્યાં સુની મદી દીસે ઉઠાસ, ત્યારે રામ લક્ષ્મણુ બેઠ થયા નિરાસ. ૨૩૯
- ત્યાં કહે શ્રી રામ લક્ષ્મણુ બાઈ આપ કેશી કરીશું ખુધ, હવે સીતા તણી
કેમ લઈએ સુધ. ૨૪૦
- ત્યારે શ્રી રામ લક્ષ્મણુ કહે, જે સીતાને કોઈક દૈત્ય લઈ ગયો. ૨૪૧
- વનમાં શોધવા ગયા શ્રીરામ, પક્ષીએ બેઠ કહ્યો તેણે ઠામ. ૨૪૨
- ત્યારે જટાશુ પક્ષીએ બેઠ શ્રી રામ લક્ષ્મણુને કહ્યો, સ્વામી સીતાને રાવણુ
લંકામાં લઈ ગયો. ૨૪૩
- ત્યારે રામ મોહ્યા ઘણું દુઃખ જે ધરી, મળશે નાર જે લક્ષ્મણુ ફરી. ૨૪૪
- ત્યારે હનુમંતે ક્રીધાં બલાં બળ, પવનવેગે આબ્યા એણે સ્થળ. ૨૪૫
- ત્યારે શ્રી રામ લક્ષ્મણુ હનુમંતે લંકારી દીધા, ત્યારે દેવે મર્મ સઘળા હનુમં-
તને કહ્યા. ૨૪૬
- ત્યારે શ્રી રામે કહ્યું હનુમંતને જેઠ, સીતાને લઈ ગયો લંકાનો રાય તેઠ. ૨૪૭
- બાઈ આપણે કેસો કરશું ઉપાધ, સીતાને લઈ ગયો લંકાનો રાય. ૨૪૮
- ત્યારે શ્રી રામે હનુમતને દીધી ખુધ, બાઈ સિતા તણી જે લાવે સુધ. ૨૪૯
- ત્યારે હનુમંતે એકે કાળે લંકા છોડી પર લંકા ગયો, ત્યાંથી રામ સંભારી
પવન વેળી થયો. ૨૫૦
- આઈ તહાં હનુમાન પુછે કોણુ જે ઠામ, બાઈ પરલંકા છે એક ગામ; ૨૫૧
- ત્યાંથી હનુમાન પાછા ફર્યો, તે લંકાની વાડીમાં જઈ સંચર્યો. ૨૫૨
- જ્યાં બેઠા છે સિતામાત, તે લંકાની વાડીમાં ક્રીધો ઉપાત. ૨૫૩
- સીતા રાવણની વાડી માંહે, કારણ કરતાં હનુમાન રાયે. ૨૫૪
- રામની મુદ્રિકા સીતાને દેખાડી જ્યાં, ચરણે લાગીને ઉભા રહ્યા ત્યાં. ૨૫૫
- શ્રી રામણુ કહ્યો એમ સીતાને કહે, દેખી હનુમાન સકળ પૂછ્યો જેઠ. ૨૫૬
- ત્યાં માતા કહે હનુમાન તું વાડીમાં જાયે, બલે પડયાં ફળ વીણી ખાયે. ૨૫૭
- સીતા વચનસર લીધો ચઠાઈ, રાવણની વાડીમાં પેઠો ધાઈ. ૨૫૮
- મરડી વરખ નાખ્યાં ઉપાડ, ત્યાં રાવણુ આગળ પડ્યો પોકાર. ૨૫૯
- ત્યાં હનુમાને માતાનું કહ્યું ક્રીધું નહિ, વરખ ઉપાડયાં પડયાં ફળ ખાધાં સહિ. ૨૬૦
- ત્યાં માતા કહે હનુમાનને શું ક્રીધું બળ, ઉખેડી વાડી શું ખાધા ફળ. ૨૬૧
- સકળ બેઠા આબ્યા તેણે ઠામ, રામ કોણુ આબ્યો તમે બાણુ. ૨૬૨
- ગોત કષ્ટ કરીને ધરીયો કુધ, ત્યારે લંકાના લોકે બાણી જુજ. ૨૬૩

તબ હનુમાને રાવણ શું કહે સોયે, હમારી માતુ પૂછે તોયે. ૨૬૪
 જો તું છે મહા બળવંત, તો તું કહે તારો મરવાનો કેમ અંત. ૨૬૫
 ત્યારે રાવણ પુછે ભાઇ જો હનુમાનનું મોત છે કહિં, તમે એને પૂછડે મોઢાં.
 તેલ બારી બંધાયો સહિ. ૨૬૬
 જો તમે પૂછ લગાવી દો નિરધાર, તો તાં હું સહિ બળી મરું તતકાલ. ૨૬૭
 એસો હનુમાને કહ્યો ભેદ, તો બળી મરું તતજેવ. ૨૬૮
 પૂછડે અગ્નિ દેજો મોઢે, તો મારી મોત નિરજે હોય. ૨૬૯
 ત્યારે હનુમંત કહે એવી શુંજ, ત્યારે રાવણ કહે પૂછડે અગ્નિ મુકો મુજ. ૨૭૦
 ત્યારે મુકી અગ્નિ ને ઉઠી ઝાળ, ત્યાંથી હનુમંત ઉછળ્યો તતકાળ. ૨૭૧
 ત્યાં હનુમંતે ત્યાંથી ચાલ્યો ભાગ, ત્યારે લંકા બાળી દીધી આગ. ૨૭૨
 તે હનુમંતે લગાડી પુછ કોટ ઉપર જયે, ત્યારે બાળી લંકા સરવે પ્રલય ધાયે. ૨૭૩
 બાળી લંકા બાળ જો થઈ, સમુદ્રે પુછ જોલાવ્યું જઈ. ૨૭૪
 એકી કાળે મુઘ લઈ આવ્યો જહાં, શ્રી રામ હુતા જંગલ મહાં. ૨૭૫
 તે વેળા રામ નાવા બેઠા છે જંગલ મહાં, તેને દીવેલ કટોરો આલ્યા તહાં. ૨૭૬
 હારે ભાઈ હનુમંત મુંડે લઇને લાગુ કહાં, એમ માતાનું વચન લોખ્યા તહાં. ૨૭૭
 તે લંકા બાળી હનુમંત આવ્યા ઠામ, તે જતિ પાછા આવ્યા જ્યાં હતા શ્રીરામ. ૨૭૮
 હારે હનુમંત તમે સીતા તણી લાવ્યા મુઘ, હવે આપણુ રાવણ શું કેમ કરીશું મુઘ. ૨૭૯
 ત્યારે શ્રી રામ બોલ્યા હનુમાન તું જુમ હકાર, ત્યાં મળ્યું સેન અપરંપાર. ૨૮૦
 રામની પાસે ઉભા રહ્યા જ્યારે, રામ હનુમાન બેઠા એક ઠારે. ૨૮૧
 ત્યારે હનુમાને કીધી છું બાકાર, મળ્યા વાનર રીંછ અપાર. ૨૮૨
 ત્યાં નિલ અનિલ બળુવંત સાર, તેના બળ તણો નહિ પાર. ૨૮૩
 ત્યારે ત્યાં આવિયા અગંઢ જોડા જે ઠાર, ત્યાં મળ્યા વાંઢર રીંછ પદમ અઢાર. ૨૮૪
 ત્યારે મળ્યા વાંઢર રીંછ અજુગણુતર સહી, સર્વે જોડા મળ્યા છે તહાં. ૨૮૫
 તે આદ્યું સેન મહા બળવંત વીર, તે જઈ ઉભા રહ્યા સમુદ્રને તીર. ૨૮૬
 એવું રામનું સેન મળ્યું અતિસાર, મુઘ કહો કરીશું કીયે ઠાર. ૨૮૭
 ત્યાં મળ્યા છે જોડા બળીયા અપાર, આપો આજ્ઞા રામજી સાર. ૨૮૮
 ત્યાં વાળંત્ર તો વાગે અપાર, રામ સેના મલ્યું જેજેકાર. ૨૮૯
 રામ લક્ષ્મણે દળ દેખ્યું નેણુ, હસી હસી બોલ્યા વેણુ. ૨૯૦
 સમુદ્ર તીરે કયાં મેલાણુ, ત્યાં વાળે વાળંત્ર અતિ નિશાન. ૨૯૧
 રામ લક્ષ્મણુ કરે વિચાર, કેમ કરી સેના ઉતરસે પેલે પાર. ૨૯૨
 ત્યારે કરજોડીને લક્ષ્મણુ કહે સેવ, મુણો વિનતિ ત્રિભુવન દેવ.. ૨૯૩
 અરે સ્વામી તમે કીણુથી રમ્યું ઇંડ, તમે વણુ થલે રાખ્યું ઘણાંડ. ૨૯૪
 સકળ સૃષ્ટિ તમે પેદા કરી, હાલે જોળા કાં થાઓ શ્રી હરિ. ૨૯૫

એસી વિનતિ લક્ષમણ કહે, તે સ્વામીજી સમ મનમાંહે લહે.	૨૬૬
ત્યારે તહાં હનુમંતને લીધો બોલાય, સમો કહી વાત એક સમભય.	૨૬૭
ત્યાં શ્રી રામનું સૈન્ય મળ્યું શું કહે વખાણ, સહુ સુરા બળવંતા બાણ.	૨૬૮
સરવે લોક સમો કહ્યો સમગય, લાવો પત્થરને બાંધો પાજ.	૨૬૯
બાણી પત્થરને પાણીમાં ધર્યો, શ્રી રામ નામે પત્થર બે તર્યો.	૩૦૦
ત્યાં શ્રી રામે હણ્યો મૃગ તે રાવણ કાજ, સાંહેર માંહે બાધી પાજ.	૩૦૧
ત્યાં શ્રી રામનું સૈન્ય મળ્યું શું કહે વખાણ, ત્યાં શ્રી રામે પાણીમાં તાર્યો પહાણ.	૩૦૨
ત્યાં દેવે બાંધ્યો સમુદર મહાવે મન ધરી, ત્યાં પેલા રીંછ વાંદર લંકા	
ઉપર ગયા ઉતરી.	૩૦૩
બાંધ્યો સમુદ્ર કાણ એકજમાં સાર, સર્વે સેન ઉતારી પેલે પાર.	૩૦૪
ત્યારે હરકર ઉતર્યું છે ઘણું, એવું સૈન્ય તે શ્રી રામજી તણું.	૩૦૫
શ્રી રામને વિભિષણ લાગ્યો પાથ, લંકાજી તબે ત્રિભુવનરાય.	૩૦૬
તેમાં કુંભકરણ સુતો છે જ્યાં, તેને નિદ્રામાં જગાવ્યો ત્યાં.	૩૦૭
ત્યાં બાગ્યો બેધો બુળે ઉઠ્યો જહાં, તેણે છપનકરોડ સેન જરખ્યું તહાં.	૩૦૮
ત્યાં પુકથી હનુમાન ખોળો થયો, ત્યારે તે દેવના જરખ પુરો થયો.	૩૦૯
ત્યાં કંકડતે મોઢથી કર્યો વિકાસ, ત્યારે તહાં ચાંપી મારી કર્યો નિરાસ.	૩૧૦
હારે હનુમંતે મહાબલિયો તું આવ્યો બહાર, બે તું કરે સુદ તો ન્યાસ રે બહાર.	૩૧૧
બે તું છે મહા સહી બલવંત, તો તું કહે મરવાનો અંત.	૩૧૨
તે હનુમાન આવ્યો તેણે ઠામ, તે જતિ પાછા સેન લઈ આવ્યા જ્યાં હતાં શ્રી રામ.	૩૧૩
ચક્ર્યું સેન શ્રી રામજી તણું, તે રાક્ષસ શું સુદ થયું છે ઘણું.	૩૧૪
રામ સેના મળી છે અપાર, ત્યાં રાવણ સેન કરે સંધાર.	૩૧૫
નિલ અનિલ બળિયા બેઠા આવે, પૂર્વ પોહે વળીઆ બાથે.	૩૧૬
પશ્ચિમ પોળે બેઠા બળુવાન, દક્ષણ પોળે રક્ષા હડમાન.	૩૧૭
ઉત્તર પોળે રાઘવરાય, સેન અનંત ઘણું જણાય.	૩૧૮
મારી હાંક બેઠા વીર હડમંતે ચારે દીસાથી ઘેરી લંક.	૩૧૯
રાવણ સેન રાક્ષસ બળવંત, રામ સેન શું વડે કનમંત.	૩૨૦
ગગન નાખે હલો પદેવી સુર, પગતળે પત્થર સાથે સુર.	૩૨૧
મારી હાંક બેઠા થરહરે, કંપે ધરતી ને પરવત પડે.	૩૨૨
દુર્લભી વાળ ગડગડે ત્રીજુણ, લોક માંહે હાંક બે પડે.	૩૨૩
રાવણ રાક્ષસ કાંપ્યો જોત ગણે, માર્યો ઈંદ્રજીત લક્ષમણ તતળેણ.	૩૨૪
ત્યાં દેવ ઈંદ્રજીત મહાબળીયો ચાલે, તેને બાણે લક્ષમણ ગુછોગત થાયે.	૩૨૫
ત્યાં શ્રી રામે હડમંતને શિખ લીધી બેઠ, બાઈ તમે દ્રોણાગર પર્વતથી સલાને	
લીધો લાવો ત્યાં.	૩૨૬

- ત્યારે શ્રી રામ વચને હંડમતે માગી શીખ ગયા છે જ્યાં, તે પરવત
 દ્રોણાચળ હતો ત્યાં. ૩૨૭
- ત્યાં જતી હંડમતને પરવત દ્રોણાચળે જોઈને દેવને કર્યું પ્રજ્ઞામ, ત્યાં
 રાક્ષસી હેડંબાએ ક્રીધુ યુદ્ધ સાધી પાણ. ૩૨૮
- ત્યાં જતિ હંડમતે પૂછ ફેરવી જમ્યા શ્રી રામ, તે જતિ લાવ્યા પરવત
 દ્રોણાચળ તેણે ઠામ. ૩૨૯
- તે જતિ હંડમતે સલ વસલાનો દિવે જ્યે લાવ્યાં, તેવા જ્યે
 લક્ષ્મણ જતિ જોડા થયા છે ત્યાંય. ૩૩૦
- ત્યાં શ્રી રામ સેન્યે છાસટકરોડ દેવશુ યુદ્ધ જો કર્યો, તહાં જતિ લક્ષ્મણને
 બાણે ઇંદ્રજીત પડયો. ૩૩૧
- હંડમતે તે હંકરી જોઈ, ઇંદ્રજીત સાથે વળી લક્ષ્મણ રાયે, ૩૩૨
- બહુ ઢળ સુરા ચડે ચાર, રાવણનું ઢળ માર્યું અપાર. ૩૩૩
- ત્યાં માર્યો રાક્ષસ અનંત બણ, ત્યાં પાડી કોટને ક્રીયો મેઢાન. ૩૩૪
- પાડી પોળને નાખ્યો ઢોળ, કોટ કાંગરા કરોડ. ૩૩૫
- જ્યાં દેવે માર્યો કુંભકરણ જ્યમત્યમ લડયો, શ્રી રામને બાણે રાવણ પડયો. ૩૩૬
- માર્યો કુંભકરણ બળીયો સોયે, રાવણ વંશમાં ન રહ્યું કોઈ. ૩૩૭
- અતિ બળ કોપી હંડમતે જોયે, રામને બાણે પડયો રાવણ રાયે. ૩૩૮
- માર્યો રાવણ પરીવાર લહિ, સર્વે દેવ યોદ્ધા પડયા રણક્ષેત્ર. ૩૩૯
- ભલિણજીને તો ભેટયા રામ, માર્યો રાવણ ને ફોડયાં ઠામ. ૩૪૦
- સીતા વાળવા લંકા ગયા, મનોહરી કેરે ઘેર રહ્યા. ૩૪૧
- ધન ધન સ્વામી ધન ઘડી, રામ પધાર્યો લંકાપરી. ૩૪૨
- પાત્ર પરમેશ્વર આવ્યા ઘેર, નાના વિધની કીજે બહુ પેર. ૩૪૩
- માણેક મોતી સોનાચાળ, શ્રી રામને વધાવ્યા બાળગોપાળ. ૩૪૪
- લંકાના લોક દર્શન કરે, સર્વે વસ્તુ લઈને આગળ ધરે. ૩૪૫
- તો હરિ ત્યાં માગે માન, તમે કજુલ કરો શ્રી ભગવાન. ૩૪૬
- લંકા આપી ત્યાં સોનાઢાન, ખુશી થયા શ્રી ભગવાન. ૩૪૭
- તહાં છોડાવી સીતા સર્વે સારા થયાં કાજ, ત્યાં દેવે ભગત ભલીસજીને
 સોખ્યાં રજ. ૩૪૮
- લંકા કારણ વિભિજણ કુટયા, સીતા મળી શ્રી રામ આવીયા. ૩૪૯
- ત્યાં દેવે છોડાવી સીતા ને ફરયા શ્રી રામ, ત્યાં આવ્યા ફરી જ્યાં
 આપણો ઠામ. ૩૫૦
- ખીત ખેલ યુદ્ધ શ્રી સર્વે કર્યો, પણ અસત ધર્મ કંઈ કો ન કર્યો. ૩૫૧
- જે રામચરિત્ર સાંભળે અપાર, થોડા માંહે વધ્યાં કહ્યો વિસ્તાર. ૩૫૨

સુભો મુનીવરો યોલ્યા સહદેવ, શું શું કથીને કહું લોદ. ૩૫૩

હરિભક્ત તણે નહિ અનંત પાર, પણ થોડા માંહે ઘણા કહ્યા વિચાર. ૩૫૪

ભુગ તેવામાંહે પુરો પ્રસંગ, ભક્ત રહ્યા જે હરિચંદ. ૩૫૫

ધર્મે થયા તે તેને સારા કર્મ, એવી સેવા કરી તેણે યોગખ્યા શ્રી રામ વિર. ૩૫૬

ત્રેતાભુગ સંગે ભક્ત હરિચંદ વિર, રહ્યા ઝાંપડા ઘર ભરીયાં નિર. ૩૫૭

અને રાણી તારાદે સતી જોયે, તે હરવસ પ્રાદાણુ ઘેર દાસી ત્યાંકા. ૩૫૮

ત્યારે વિશ્વામિત્ર યોલ્યા જેહ, સર્પ થઈ ડમ્બુ કુંવર રોહીદાસને તેહ. ૩૫૯

વિશ્વામિત્ર કાશીખંડ નગરીમાં આવ્યા જહાં, અને હરવસ પ્રાદાણુ ઘેર

પ્રદાસોજન થાતાં તહાં. ૩૬૦

અરે બાઈ તારા પુત્રને સર્વે ડર્યો જોયે, પણ સતિ સત ન ચુકી તોયે. ૩૬૧

તે પ્રદાસોજન વેળા વહી ગઇ જ્યારે, અને પ્રાદાણુ અગ્નિનું માર અગર-

ચંદનનાં લાકડાં લાવ્યા તારે. ૩૬૨

અરે બાઇ અમારા કુંવરને સર્વે ડર્યો. તે અમને સ્નાન ઉપનયું છે ત્યાંચ. ૩૬૩

ત્યાં સતિએ કુંવરને પધરાવ્યો જહાં, અને અગરચંદન હાગે લીધા ત્યાં. ૩૬૪

સ્વામી તમે દેવળદેશમાં પધારજો જઇ, ત્યાં અમે સહી દેશું વન દાગ. ૩૬૫

ત્યારે વિશ્વામિત્રે ખાર મેઘ યોલાવ્યાં જહાં, અને મહા વૃષ્ટિ કીધી છે ત્યાંચ. ૩૬૬

ત્યારે નદીએ પુર આવ્યાં જહાં, અને સતિ વનદાગ હેતાં તહાં. ૩૬૭

ત્યાંરાજ હરિચંદ મસાણુ ખુભી થઈ આવ્યો જહાં, રાણી દાગ હયો તે અમને

કાંઈક આપો ઇચ્છાં. ૩૬૮

ત્યારે રાણીએ ચીર કાઢી હક આવ્યો જહાં, પણ સતી સત ન ચૂક્યાં તહાં. ૩૬૯

ત્યાં કાશીખંડનો રાજ જેહ, તેનો વિશ્વામીત્રે પુત્ર હયો છે એહ. ૧૭૦

ત્યારે પોતે ત્યાં પંડીત થાયે. તે પંડીત થઈને રાજ દ્વારે જાયે. ૩૭૧

હારે રાજ તારે કુંવરને મસાણુમાં શિકેતરી ચંડાળ બેઠી ખાયે. ૩૭૨

ત્યારે રાજદારેથી દળ આવીયાં ભાઇ, આ પંડિત કહું તે સર્વે સાચ. ૩૭૩

હવે એ ચંડાળ ને ચોક્કસથી હંડ માર કરો કાજ, હવેએનું મોઢું શું બુવો આજ ૩૭૪

ત્યાં હરવસ ઝાંપડો યોલાવીને સેન મેલ્યાં સહિ, પણ સેન સતિને બુવે નહિ. ૩૭૫

તે ઝાંપડા ઘેર રાજ હરિચંદ કરતા કાજ, રાણી જે સમરનું હોય તે સંભારજો આજ ૩૭૬

રાણી આપણા સતગોરજી વાંસ, તે સ્વામી અંતકાળે પુર આસ. ૩૭૭

હવે સ્વામિ સંભાઈ શ્રી ગોરનરનું નામ, બીજા સંભાઈ શ્રી રામ. ૩૭૮

વળી ત્રીજા મુખી ગતગંગાનું સંભારીયે નામ, જે શ્રી ગોર નર આપ

અમરાપર ઠામ. ૩૭૯

જે દેવ રાવણને મારી પુરી થાળ, તે વેળાએ રાણીની અસ્તુતિ થઈ ફરીયાદ. ૩૮૦

હવે શ્રી નારાયણ દેવ મનવેગે પધાર્યો આજ, હવે બાઇ ભકતોના તે કરવા કાજ. ૩૮૧

ત્યારે રાજા હરિચંદ જન્મણે હાથે ખાંડું, ડાબે હાથે ચોટલો જહાં, ત્યારે
 સતિએ સંભાર્યાં શ્રી રામ તહાં. ૩૮૨
 ત્યાં ખડગ સાહીને દેવ ઉભા રહ્યા તેણે કામ, ભક્ત તું માગ વરદાન હવે
 તારાં સાફ કામ. ૩૮૩
 ત્યાં રાજા હરિચંદને રાણી કહે આપણે ગોર પુરા સેવીયા, સ્વામી આપણી
 વારે ગોર નર આવીયા. ૩૮૪
 દેવ ભકતોને કાળે આવ્યા તતખેવ, હવે સ્વામી રાજ તમે ચતુર ખાણના
 ફેરા છોડાવજો, આપણા શ્રી ગોરનર કહે છે દેવ. ૩૮૫
 ત્યારે શ્રી ગોરનર કહે જે ભગત ગોરનરના નુરમાં નિતનિત મરતા હોય. ૩૮૬
 જેણે પુરણુ ઇમાન રાખ્યાં જાણુ, તે વેકુંઠ પામ્યા નરવાણુ. ૩૮૭
 તે અખંડ અવિચળ યોધયો તે તહાં, તેના જીવ અમર રહે અમરાપરી મહાં. ૩૮૮
 સ્વામીજી અમ ભાગે જે વિશ્વામીત્ર અમ ઘેર પોતે પધાર્યાં તાપ, સ્વામીજી
 અમારાં ઇમાન રાખ્યાં આપ. ૩૮૯
 સ્વામી જે વિશ્વામીત્રે પણ પાકી કરી આપ, તે સ્વામી તમે પેલા તે કરજો માફ. ૩૯૦
 સાતમે રૂપે હરિ નરઆકાર, ત્યાં ધયો શ્રી રામે અવતાર. ૩૯૧
 જ્યારે દેવે દસાસર રાવણુ દેત્ય મારીને વર આપ્યો ત્યારે, ત્યારપછી સંસારમાં
 પ્રગટ થયા મોરારે. ૩૯૨
 અને ત્રેતાયુગમાં ત્રણ રૂપે હરિ અવતાર દેવ, શ્રી રામરૂપે દશરથ ઘેર કીધી સેવ. ૩૯૩
 ત્રણુ દાનવ દેવે સંહાર્યો જહાં, સાત કરોડીશું ભકત હરિચંદ તાર્યાં તહાં. ૩૯૪
 તે હરિચંદ સતપંથ ધાર્યા સધીર, તે ભકતે બહુ કસ્યાં શરીર. ૩૯૫
 તે રાજા હરિચંદે રાજપાટ સર્વે છોડ્યાં સહી, તેણે હરવસઝાંપડા ઘેર નીર બર્યાં તહી. ૩૯૬
 તે ભક્ત હરિચંદે ગોર વજેરટળ પુરા સેવાય, તેણે સતપંથ પુરા પ્રમાણુ ત્યાંય. ૩૯૭
 તે સતી બાલક પોતે આપે વેસા, ધ્રાઘાણુ મળી ઝાંપડા ઘેર વેચાય, તેણે
 તો તે પાછા પર્વ નહિ ધોતાય. ૩૯૮
 ત્રેતાયુગમાં ગોર વસિષ્ઠ વસ્યા જહાં, એકવીસ કરોડી જીવ નીમ્યા તહાં. ૩૯૯
 તેમાંથી સાતકરોડી સાચા થયા જાણુ, તે અમર થયા પ્રમાણુ. ૪૦૦
 તેમાં કરોડી સાતે વિશ્વાસ યોછો આણ્યો જાણુ, તે ફરી ફરી પડયા ચારેખાણુ. ૪૦૧
 તે માંહેથી સાત કરોડી પરલે ગયા જેહ, જેણે ગોરનર ઉપર આણ્યો નહિ નેહ. ૪૦૨
 તે જાણી યુજી જુલા ગાફલ આજે, ભાઇ જાણી દોઝખ પડયા ત્યાંયે. ૪૦૩
 તે ભગત હરિચંદ તારારાણી કુંવર રોહીદાસ, પુરા સતપંથ સેવ્યા
 ગોરની વાચા પાડી સાચ. ૪૦૪
 તે સાત કરોડીશું નિપન્યા હરિચંદ ભાખ, તે ભકતની જુગમાં ચાલી સાંખ. ૪૦૫

ભાગ મુનીવરો આજ એસા સત એ કીજીએ જે સતે ધાયા હરિચંદ, તેણે

તન, મન, ધન, સર્વે સાંપીયા સાચા સતગેરજીને વચન. ૪૦૬
ત્યાં સાત કરોડીસું વૈકુંઠે ગયા, ત્યારે યુગ ત્રેતા પુરા થયા. ૪૦૭
ત્યારે સાતસું રૂપ હરી દેવ મોરાર, ત્યાં હરિએ ધર્યો શ્રી રામ અવતાર ૪૦૮
ત્યારે દૈત્ય રાવણને દેવે માર્યો જોણીવાર, પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા છે મોરાર. ૪૦૯
દેવે સાતમે રૂપે દૈત્ય રાવણને મારીયો, ત્યારે દેવે ભક્ત હરિચંદને તારીયો. ૪૧૦
પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સરવે સંસારે ઓખળીયો સાર. ૪૧૧
ત્યારે શ્રી રામચંદ્રની માતા તો કૌશલ્યા કહીયે, અને પીતા તો રામ દશરથ કહીયે. ૪૧૨
ત્યારે શુર તો વસિષ્ઠ મુનીજીજી, ને શક્તિ તો સીતા પ્રમાણ. ૪૧૩
ત્યારે સ્વસ્થાન તો અયોધ્યા નગરી જાણ, ક્ષેત્ર તો લંકાપુરી નગરી પ્રમાણ. ૪૧૪
ત્યાં નરદયો હાજુવહસ માયાનો રામ રાવણને મારી, ત્યારે ભક્ત હરિચંદને

ઉગાથો વારી ૪૧૫

ત્યારે આરણ્ય ને બ્રહ્મસદ્ગર શ્રી રામ રૂપે જાણ, ત્યારે યુગરવેદ હોતા પ્રમાણ. ૪૧૬
ત્યારે બારણ્ય ને છન્નુહંબર જુગ ત્રેતાનું પ્રમાણ, ત્યારે ભક્ત હરિચંદ્ર સાત

કરોડીસું પોતા વૈકુંઠ નિરવાણ. ૪૧૭

તેણે યુગ પંથ આરાધ્યા જાણ, તેણે અમરાપુરીનો વાસો પામ્યો નિરવાણ. ૪૧૮
ત્યારે રામ અવતાર સંપૂર્ણ બવસ્તો સાચ, એવી શુર પ્રજ્ઞા પીર ઈમામશાહ

ગોલીયા વાચ. ૪૧૯

“શ્રી કૃષ્ણ અવતાર-રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.”

શ્રી સતગેર પ્રજ્ઞા ઈદ્ર ઈમામશાહ વાચા ફરમાનજી બીસમીદલાહ
હરરહેમાન નરરહિમ.

ત્રીજા દ્વાપરજુગનું માંડયું મંડાણ, તમે સુણો મુનીવરો સહિ નરવાણ. ૧
અમાવાસ ને સોમવંતી જાણ, તે દિન જુગ દ્વાપરનું માંડયું મંડાણ. ૨
ત્યાં થકી ત્રીજા દ્વાપર જુગની સાંખ સાચ, એ જુગમા ગેર તે વેદબ્યાસ. ૩
દ્વાપર ઈચ્છા થકી બેઠો સાર, આઠમે શ્રી કૃષ્ણ અવતાર. ૪
કૃષ્ણ નાથ હરિએ લીધો અવતાર, શ્રાવણ વદ અષ્ટમી પુષ્પવાર. ૫
જ્યારે આઠમે અવતાર શ્રી હરિ ધરે, દેવકીને કુળ શ્રી કૃષ્ણદેવ અવતરે. ૬
ત્યારે ધરધર પડત કરે પોકાર, જુગ દ્વાપર બેઠો સાર. ૭
પિતા વાસુદેવ દેવકીમાય, ત્યાં અવતર્યો શ્રી ત્રીજુવન રાચ. ૮
ત્યારે દૈત્ય કંશ પૂછે ગેરને વાત, માફે મોત છે કોને હાથ. ૯

ત્યારે હૈત્યનો ગોર બોલ્યો સોચે, કહે દેવકી પુત્ર મારે તોચે.	૧૦
ત્યારે કંશ હૈત્ય શું કરે, દેવકી ઘેર રખેલું કરે.	૧૧
જે પુત્ર હોય તે મારો આપ, આપણે સર્વેશું કંશ સંતાપ.	૧૨
દેવકી ઘરમાં રખેલું બાર, જે પુત્ર હોય તે મારો સાર.	૧૩
ત્યારે શ્રાવણ વદ અષ્ટમી ને ગુધવાર, ત્યાં શ્રી કૃષ્ણદેવે લીધો અવતાર.	૧૪
દ્વાપર જુગમાં રૂપ જો ધરી, કાન આંખ્યાં મથુરાંપુરી.	૧૫
વસુદેવ દેવકીના છોડાળ્યાં બંધ, પિતા પ્રત્યે બોલ્યા વચન.	૧૬
બગો વાસુદેવ બેઠા ચાવ, અમને લઈને ગોકુળમાં જાવ.	૧૭
બગો વાસુદેવ નરમ છે બાળ, હીકું રૂપ તે મહનજોપાળ.	૧૮
કવ ધરીને લીધું બાળ, હીકું રૂપ તે કંશનો કાળ.	૧૯
બોલ્યા હરવાળ સાતે બાર, ચોકી પેહરા ન બાણે સાર.	૨૦
ભાંગી ભુંગળ ને ઉઘાડ્યાં કમાડ, વાસુદેવ ચાલ્યા તેણી વાર.	૨૧
વેગે પહેલે વધને ગયા, જઈ જમનાને તીરે રહ્યા.	૨૨
ગડગડે જમના ઉછળે બાળ, વરસે મેઠું આખંડ ધાર.	૨૩
ત્યાં ઈંદ્ર મહારાજની ત્રીધી આણ, ત્યારે બારે મેથે કર્યા પ્રણામ.	૨૪
રહ્યા મેથને થંભ્યા નીર, વાસુદેવ ઉતર્યા જમનાને તીર.	૨૫
ત્યારે વાસુદેવ ચાલ્યા તેણી વાર, જઈ મુક્યા જસોદાને દાર.	૨૬
જસોદાને ઘેર પુત્રી બંધ, તેને વાસુદેવ લાંબ્યા સહિ.	૨૭
વાલું વાસુ ને બાંધ્યા સોચે, પુત્રી મારણકું ચાલ્યા સહુ કોચે.	૨૮
બ્યારે કન્યાકું મારણ બાંધે, ત્યારે કંસકુ કહ્યો સમબંધ.	૨૯
તુજકુ મારણ કીચો ઘાત, મને મારે તે ફાકટ વાત.	૩૦
એલું કહીને કન્યા ગઈ ભાગ, કંસ તણે હેચે લાગી આગ.	૩૧
ગોકુળ માંહે વરત્યો જેજોકાર, કંસતણે ઘેર પડ્યો પોકાર.	૩૨
ત્યારે ગોકુળમાંહે અવતર્યા દેવ મોરાર, ઓછવ હૂવા સર્વે સંસાર.	૩૩
અષ્ટમે શ્રી કૃષ્ણ દેવ ત્યારે ગોકુળમાં અવતર્યા દેવ મોરાર.	૩૪
ત્યારે આહિરમાં આંખ્યા કાન, ત્યાં નંદ જસોદાએ હીધાં માન.	૩૫
ગોકુળ માંહે આંખ્યા હરી, ભકતુને ઘેર મનોહર ફરી.	૩૬
દેવ દેવકીને કુખે અવતર્યા છે આંહે, દેવે દુધ પીધું છે જસોદા માથે.	૩૭
ત્યારે જસોદાને ઘેર મંગળ વર્ત્યા ચાર, ત્યારે તહાં વાળાં વાળાં નાદ અપાર.૩૮	૩૮
ત્યારે બહુ આનંદ ગોકુળમાં બયો, કંશાસુરને સાલે હયો.	૩૯
જેમ જેમ કળા શ્રી કૃષ્ણની ચઢે, તેમ તેમ કંશાસુરને નિસાસો પડે.	૪૦
કંશ તણે મન ઉપન્યો સાપ, લાગી નંદને આપું દુઃખ.	૪૧
કરે અંદેસો જે ઉપન્યો કાળ, એસો કોઈ નહિ જે મારે બાળ.	૪૨

ત્યાં કંશ વચન બોલ્યા છે આંહિ, કોઈ એસો છે જે એ બાળકને મારે નય. ૪૩
 ત્યારે પુતના કંસને કહે છે આય, બાઈ કો તો હું એ બાળકને મારું નય. ૪૪
 કહે પુતના જે સુણો કંશરાજ, જસોદા બાળક મારું આજ. ૪૫
 માત્રીએ ટોપી કંદોરો લીધું પારણું, ત્યાં સ્તનમાં વિષ લગાડ્યું ઘણું. ૪૬
 તે મનસુ કપટ કરીને યોકુળમાં નય, ત્યાં બેન જસોદા મળ્યા આય. ૪૭
 તે કુળ કરી જસોદાને ઘેર ગઈ, દ્વારે જઈને ઉભી રહી. ૪૮
 બેન જસોદા ત્યાં મળ્યા આયે, લઈ બેસણુ આલ્યાં ને હરખિત થાય. ૪૯
 ત્યાં હસી હરખીને પુતનાએ ગાયાં ગીત, ફૂલ લક્ષણુ માંડ્યું છે સચિત. ૫૦
 તે મુખ માંહેથી બોલે હરખપણે, પણ પેટમાંહે છે કાળ, કહો તો બાઈ
 હું હરખેશું તેડું તમારું બાળ. ૫૧
 અરે બાઈ બહુ હેતે ચિત્ત છે મારે મને, કહો તો એ બાળકને ધવરાણું સ્તને. ૫૨
 પારણામાંહેથી બાળક લીધો, ગળે ઘાલીને ચુંબન કીધો. ૫૩
 તે માત્રીએ બે હાથે બળ કયું ત્યાં, માંડી પગને બેઠી ત્યાં. ૫૪
 ટોપી કંદોરો પહેરાવ્યો બાળ, તેડયો હેતેસુ પણ મનમાં કાળ. ૫૫
 બેન જસોદા તમે કરો કાજ, આ બાળકને ધવરાણું આજ. ૫૬
 સ્થાને લગાવ્યું વીખ ને પેટમાં કાળ, મનમાં બાણે જે મરડી મારું બાળ. ૫૭
 તે સ્તનમાં વીખ લગાવ્યું સબળ, પણ મનમાં બાણે જે દાણું ગળ. ૫૮
 એસો પુતનાએ કર્યો વિચાર, અંતરજામી બાણે સરવે વિસ્તાર. ૫૯
 પુતનાએ બાળક લીધો, સ્થાને સોંપતા પુતનાનો પ્રાણુ ગયો. ૬૦
 ત્યાં હેવે ચુસી પુતનાના લીધા પ્રાણુ, મોસામગત ચલાવા બાણુ. ૬૧
 ત્યાં હેવે મોખી પુતનાના લીધા પ્રાણુ, ઇટેવે દૈત્ય દાનવ માર્યા બાણુ. ૬૨
 જે દેવ એકવીશ બ્રહ્માંડની સુધ બે લહે, ચૌદ ભુવનનો છે એ રાય. ૬૩
 જેણે દેવ ત્રણ ભુવન પેદા કર્યા છે, તો એ દેવ પુતનાના છળ્યા કેમ નય. ૬૪
 મરી પુતના કર્યો પોકાર ત્યાંહે, તબ માતા જસોદા પોંચી બયે. ૬૫
 ત્યારે ખબર કંશ તણે ઘેર ગઈ, હવે દુઃખન મારો આવ્યો સઈ. ૬૬
 કંશે મારવાને ધાત બહુ કીધો, અંતરજામી સેવાએ બગીધો. ૬૭
 બાલક રૂપે હરિ દેખ્યો બોલતાં નામ, દૈત્ય તણું તો ફેડવા ઠામ. ૬૮
 જ્યારે વરસ ગાઠના કરસનજી થયા, તે લાવી વાંસળી ને ગો ચારવા ગયા. ૬૯
 નવ લખ ગાય જસોદાકે દ્વાર, ને અવર ગોવાળ બહુ અપાર. ૭૦
 એકજ ધેનુ ને એકજ બારે, તે પણ કરે આપણો રોજબારે ૭૧
 તવ કૂંદે કર્યો વિચાર, છે એ શ્રીબાળ યોકુળ મોબર. ૭૨
 જે બદવકુળમાં લહે અવતાર, તેનો કેમ રાણું દુખજો પરવાર. ૭૩
 સર્વે ગોવાળીયાને ધનવંત કહે, લક્ષ્મી આણી યોકુળમાં ધરે. ૭૪

પુન્ય પ્રતાપે લક્ષ્મી આયે, ક્રીયાને પુને ન બાણે કોયે.	૭૫
જેણે સપાત્ર મુખે ન દીધું દાન, તે દુઃખીયો અને અજ્ઞાન.	૭૬
દુધ દહીં તે ગારીને ખાઈ, એણી પેરે હું પ્રસન્ન થાઈ.	૭૭
કામકાજે ગોવાળણી બંધ, સુરાધર તો દીધાં જહાં.	૭૮
છોકરાં બોલાવી લીધાં કને, પછે ઉઘાડીને પેઠા ઘર માંહે.	૭૯
દહીં દુધ ખાય કયાં વણસાડ, છોકરાં શ્રી કરસનજી થાય.	૮૦
ઘેર ઘેર કરસનજી એવું કરે, તેમ તેમ સહુ કોને લક્ષ્મી વસતરે	૮૧
સર્વે ગોવાળીયા પોકારે બંધ, કરસનજી દહીં દુધજ ખાય.	૮૨
ત્યારે બોલ્યા ગોવાળ જુક કરીયે જાર, આપણે છુપી રહીને અડીયે ચાર.	૮૩
સર્વે ગોવાલણી છુપી રહી એકે ઠામ, ત્યારે કરસનજી પેઠા ઘર મહાં.	૮૪
ત્યાં નાના છોકરાં સાથે આય, ગોવાલણીનું દહીં દુધ ખાય.	૮૫
દોડી ગોવાલણી ને દીધો કમાડ, માંહે છોકરા શું કરે પોકાર.	૮૬
બાળક સર્વે હોય એક ઠામ, કરસનજી ત્યાં અલોપજ થાય.	૮૭
થાપડ મારે બાળકને જે નાર, ત્યારે પાડે રાડોને ને કરે પોકાર.	૮૮
ત્યાં દહીં દુધ કરસનજી ખાઈ ગયા, ને ન બાણ્યું કંઈ અલોપ થઈ રહ્યા.	૮૯
હંમકું તમે કેમ મારો માય, દહીં દુધ તમારા કરસનજી ખાય.	૯૦
ત્યારે ગોવાલણી કરે વિચાર, આલી બંધે જસોદાકે દાર.	૯૧
સર્વે છોકરાં લઈ ગોવાલણી બંધ, તમારો કરસનજી દહીં દુધ ખાય.	૯૨
દાર આંગણે જસોદા કે બંધ, તમારો કરસનજી દહીં દુધ ખાય.	૯૩
જસોદાને દારે જઈ ઉભા રહ્યાં, ત્યારે કરસનજી નાસીને ગયા.	૯૪
મુણે જસોદા અમારી વાત, તમારો કરસનજી કરે ઉત્પાત.	૯૫
સુનું ઘર ઉગાડે દાર, પાછળ ગોવાળીયા છોકરા ચાર.	૯૬
તે દહીં દુધના કરે વણસાડ, અને આવ્યાં છીએ તમારે પાસ.	૯૭
સુણી જસોદા એમ જો કહે, મારો કાનજી કંઈ નથી ગયો.	૯૮
મારો બાળક જેમાં સમાય, તે ગોવાળણીતણાં દહીં દુધ ખાય.	૯૯
ત્યારે ત્યાં કોપી જસોદા માય, કરસનજી ત્યાં ચાલ્યો બંધ.	૧૦૦
આલી કરસનજીને ઘરમાં લઈ બંધ, છોડી દામણી ને ગાંધે પાય.	૧૦૧
નવસે દામણી છોડી જોઈ, તો તે પુરા પગ ન બંધાઈ.	૧૦૨
રેવા સરખી જસોદા થઈ, ત્યારે કરસનજી બંધાય સઈ.	૧૦૩
લાકડાતણો ખાટણીયો આણ્યો તહાં, ત્યારે કરસનજી બાંધ્યા સહિ.	૧૦૪
રેતા કરસનજી બહાર જો આવ્યે, પગે ગાંધ્યો ઉખળો બંધે.	૧૦૫
વડ પીપળો દારે હતાં દો ઝાડ, તે વચને કરસનજી ગયા તે વાર.	૧૦૬
તે લીંગો ઉખલો ઝાડ શું અડયો, અડયા પગ ઇંધ ઝાડ ઉખડી પડયો.	૧૦૭

તે તણાં જે માણસ હુંઆ, હંતા આપ તે સહજ થયા.	૧૦૮
ત્યારે જસોદા મન અચળો થાય, જ્યારે તમાસો દીઠો જોવો.	૧૦૯
એ વિમળા અરજનકું, ત્યાં આપ હુંવા જોનકું.	૧૧૦
એ નારદ મુનીકે આપ, કરસનકો પગ ઝડે ગયા સર્વે પાપ.	૧૧૧
એવા ભગત જોધાર્યા ઘણાં, ધનધન પુત્ર જસોદાતણા.	૧૧૨
વરસ ખારના કરસનજી થયા, લઈ વાંસળી ને ગૌ ચારવા ગયા.	૧૧૩
કાનરૂપે તો ચારી ગાય, વાઈવણુ તે બહુ શુણુ ગાય.	૧૧૪
ગોપી ગોવાલણી ટોળે મળી, રમો રાસ તરંગ મટળી.	૧૧૫
ધરિતે પ્રેમદા લાગા પાય, ને ત્રિકમજી ત્યાં કરમ લખાય.	૧૧૬
નવ નારી જેણે રાખી ઘેર, લોક દુરીજન યોલે પેર.	૧૧૭
ખટ માસની જેણે રેણી ધરી, સૈયર સરવે સરખી કરી.	૧૧૮
સોજ સોજ સરવે સરખી નાર, તેમાં કુંબુજી બાળ પ્રદ્યુચાર.	૧૧૯
પ્રેમે પ્રમદા ભમરી હો, મનભીની હૃદયામાં લહો.	૧૨૦
છળ કરીને વૃંદા છળી, પડયો ભળધરે કરમાઈ કળી.	૧૨૧
મહા અખાડે પેટામાં હાવ, હીઠા દેવ જેને જેવો ભાવ.	૧૨૨
કાનજીરૂપે તો લીલા કરી, ગોપી સઘળી પ્રેમે વળી.	૧૨૩
તે દેવ જમના તીરે ખેલે બાળ, ત્યાં મળ્યા ગોવાળીયા બહુ અપાર.	૧૨૪
ત્યાં જીવે ખેલ માંડયો મન ધરી, ત્યારે દેવે કર ગોવરધન તોળ્યો શ્રીહરિ.	૧૨૫
ત્યાં દેવે તોળ્યા ગોવરધન કારણુ એ, દેવે માંહે ગાય વાછડે રાખ્યાં તેહ.	૧૨૬
ત્યાં એ દેવ સોજ સહજ ગોપી વચ્ચા સહી, ત્યાં દેવને સવાલાખ ધેનુ મળે સહી.	૧૨૭
ત્યાં દેવ ગોકુળમાં ગાયે ચારતા હરખે કરી, એવાં ચરિત્ર કીધાં શ્રી હરિ.	૧૨૮
યમુનાની તીરે ખેલે બાળ દડો દોટ, મળ્યો ગોવાળીયા કરૌડ કરૌડ.	૧૨૯
ત્યાં ગેડી દડો હરિ ખેલવા ગય, જઈ ઝંપલાવ્યું જમના માંચ.	૧૩૦
દડો દોટાવી કાનજી જળમાંહે પડયા, જસોદા હો બાળક જમના માંહે સંચયો.	૧૩૧
ત્યાં કરે વિલાપ જસોદા રડે, કીએ ઠામે મારો કરસનજી જડે.	૧૩૨
કીએ ઠામે જીડયો કરસનજી જોયે, જોવું યોલ્યાં જઈ જસોદા માય.	૧૩૩
જ્યાં જંપલાવ્યું કરસનજીએ, ત્યાં જઈ ઉભા જસોદા માય.	૧૩૪
જમનાજી જળમાં દીઠો ગય, ત્યારે પાછાં નાઠાં જસોદા માય.	૧૩૫
ત્યાં દેખી જળ ને કાંખ્યાં શરીર, માતા જસોદા આંખ્યાં ફરી.	૧૩૬
જળ માંહે કરસનજીએ ધર્યું ધ્યાન, જળ્યું મારી માતા તજશે પ્રાણ.	૧૩૭
જળ માંહે કરસનજી જીડયા જે વાર, ત્યારે સરવે નગર માંહે પડીયો પેકાર.	૧૩૮
માતા જસોદા રૈવે તેણીવાર, કંસતણે ઘેર જોમ્જીવ મંગળ ગવાય.	૧૩૯
કરસનનાથ ગયા પાતાળે, જઈ ઉભા વાસંગ કે દ્વાર.	૧૪૦

- ત્યારે કરસનજી તો પાતાળે જાય, જ્યાં સુતા છે વાસંજરાય. ૧૪૧
- ત્યાં બેઠી પગ ચાંપે નાગણી, ફીડું બાળ અચળે ઘણી. ૧૪૨
- ત્યાં સુતો વાસંજ નાગણી ચાંપે પાય, દેખી કરસનજી અચળે થાય. ૧૪૩
- કહે નાગણી સુણો રે બાળ, આ છે વાસંજ વસીઅળ નાગ. ૧૪૪
- અરે બાળક તું કાંઈ બુલ્યો ઘાટ, તું કેમ આવ્યો વસમી ઘાટ. ૧૪૫
- જ્યારે બાળક ધંઆંથી બાળ, જગસે વાસંજ તો થાસે કાળ. ૧૪૬
- બાળક વચન તું સુણ્યો મોય, જગસે વાસંજતો મારસે તોય. ૧૪૭
- હારે બાળક તું વળ પાછો વચન સુણ્યો મોયે, મારે સ્વામી જગશે તો ડંસસે તોયે. ૧૪૮
- સુણ રે નાગણી કરસનજી કહે, મથુરા નગરી માંહે કંસરાય રહે. ૧૪૯
- તે સુણ નાગણી એક વાત, કાંઈ હું નથી બુલ્યો વસમો ઘાટ. ૧૫૦
- કંસરાય છે મથુરા તણે, તેસુ જોવા જેલ માંડયો ઘણો. ૧૫૧
- ત્યાં હું હાથો વાસંજનું શિશ બાણ, તે હું કહું તે સત કરી માન. ૧૫૨
- હું તે કારણ આવ્યો છું જાણ, તારા વાસંજનું શીશ લઉં પ્રમાણ. ૧૫૩
- એણે જોલે ત્યાં કાંપી નાગણી, મરડી મૂછ ને જગાડયો ઘણી. ૧૫૪
- ત્યાં જગાવી નાગણીએ નાગને કર્યું છે જાણ, ત્યારે શ્રી કરસનજી સાથે
થયું ધમસાણ. ૧૫૫
- ત્યાં મચ્યું ધમસાણ શ્રી કરસનજી નાથનું જાણ, તેને ત્યાં વખે નહિ શ્રી
સારંગ પ્રાણ. ૧૫૬
- જાગ્યો નાગ ત્યાં હુવો સચેત, ત્યારે કરસન નાથનું હુવો રણસેત. ૧૫૭
- વાસંજ જાળ કરસન ઉપર પડી, ધોળી અમૃત થાય તે ગળી. ૧૫૮
- હુઓ સચેત ધરેજે બાળ, નાથ્યો નાગ પગ ફાં પાતાળ. ૧૫૯
- કોપી કરસન ને ધયું બુજબળ, ત્યારે શ્રી કરસને નાથ્યો વાસંજ. ૧૬૦
- હુવા અસ્તવાર વાસંજ ઉપર જ્યારે, કમળકુલ લઈ આવ્યા ત્યારે. ૧૬૧
- પાતાળથી નાગ નાથી લાવ્યા શ્રી કરસનરાય, ત્યારે ગોકુળ મથુરા માંહે ઠાઠ વરતાય. ૧૬૨
- મથુરા નગરીમાં આવ્યા તે વાર, પડયો અચળો નગર મોલાર. ૧૬૩
- ગોકુળ માંહે વરત્યો જે જે કાર, ત્યારે આનંદ ઓછવ મંગળ થાય અપાર. ૧૬૪
- ગોકુળ મથુરામાં વરત્યો જે જે કાર, પણ કંશ આગળ પડયો પોકાર. ૧૬૫
- અરે કંશ કરસન તો ગયા પાતાળ, ત્યાંથી નાથી લાવ્યા મહા નાગ વિકાળ. ૧૬૬
- તે ઉપર કમળ ફૂલ લાવ્યા શ્રી હરિ, ત્યાં દેવે બહુ દાનવ દેત્ય સંધાર્યા ધરી. ૧૬૭
- ત્યાં નગરના લોક અચળો પામ્યા ઘણાં, ધન ધન પુત્ર જસોદા તણાં. ૧૬૮
- વાસંજ રાજા રહે પાતાળે, કરસનજી લાવ્યા તતકાળે. ૧૬૯
- દેખવા સંગ સુરી નર દેવ, નગરના લોક દેખે તતખેવ. ૧૭૦
- ત્યારે સર્વે ગોવાળીઆ જોઈયા સતધારી, અમે ન જાણ્યું કરસનજી નાથ ઘણી. ૧૭૧

જેવા સુણ્યાં નામ તેવાં સેવ, જો છે તરણ તારણ ત્રિભુવન દેવ.	૧૭૨
ત્યારે કરસને કિરત સર્વે સાંભળી, કંશ ઘેર વાદર ટળી.	૧૭૩
ટળી કરસન મથુરામાં જાય, કંશના દળ જાડાં થાય.	૧૭૪
તે કંશ સુરેદળ જાડાં જે ત્યારે દેવે જાદવાસ્થળી કરીને હસ્તિદંત સંઘાયો તે.	૧૭૫
ત્યારે ચડી કરસન ને મથુરામાં જાય, કંશ સુરે સુદ્ધ હુવા તેણે કાર.	૧૭૬
માયો કંશને પડયો પોકાર, મથુરા નગરીમાં વતયો જે જે કાર.	૧૭૭
ત્યારે પગટ હુવા ત્રિભુવની દેવ, દેત્ય કંશ માયો તતખેવ.	૧૭૮
શીશુપાળના મોઢયાં માન, ત્રણ ભુવનમાં વરતી આણ.	૧૭૯
દેત્ય કંશ માયો જે વાર, સોળ સહસ્ર નારી પરણ્યા તે વાર.	૧૮૦
હરખમાં ત્યાં દેવકી માય, પિતા વાસુદેવ હરખાય.	૧૮૧
ખાળક સખળ દેખ્યો માય, ત્યારે દેત્ય તણો ત્યાં ફોડાઈ.	૧૮૨
પાંચ પાંડવ મહા ભગત જો આઈ, તેના સખા શ્રી હરિ હોતા જોઈ.	૧૮૩
ત્યાં આઠમેરૂપે હરિ આવ્યા જ્યારે, દેત્ય મારણકું ધયો શ્રી કૃષ્ણ અવતારે.	૧૮૪
જ્યારે દેવે કંશાસુર દેત્ય માયો જાડાં, ભગત સહોદર તાયો તડાં.	૧૮૫
ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે કરસન રૂપે ધયો અવતાર.	૧૮૬
ગોકુળ મથુરામાં હરિએ રમત કરી, પછે હરિ આવ્યા દ્વારકા નગરી.	૧૮૭
દ્વારકાં નગરી ઉત્તમવાસ, ત્યાં રહ્યા હરિ વૈકુંઠ નાથ.	૧૮૮
શંખ ચક્ર ગદા આસણ બેસણાં, ચતુર્ભુજ ત્યાં રાજ કરે ધણાં.	૧૮૯
ત્યાં ભગતને કાળે રૂપ જો ધયો, મહા દૈત્ય દુષ્ટ સંઘાયો ધણાં.	૧૯૦
ત્યારે શ્રી કરસનજી ત્રિભુવનકા ધણી, અને ભક્તજન ઉપર કૃપા ધણી.	૧૯૧
ઘટઘટ બ્યાપક સચરાચર, ભક્ત કારણ રૂપ ધયો મોરાર.	૧૯૨
પાંચ પાંડવ ઉપર કૃપા કરી, તેના સખા થયા શ્રી હરિ.	૧૯૩
પાંડવ રાજા રાજા ધરમવત કરે, સત સંતોકે દયા મનમાં ધરે.	૧૯૪
વચ્ચ કચ્ચ પુન્ય પવિત્ર, દેવ ધરમશું નિરમળ ચિત્ત.	૧૯૫
સતતણી તે કરે પ્રતિપાળ, મહા જ્ઞાનવંતા બનને એકે દયાળ.	૧૯૬
ત્યાં દુરજોધન સોએ બંધુ શું આએ, તે રાજ કરે હસનાપુરમાંએ.	૧૯૭
કૌરવ પાંડવ દોએ રાજ કરાએ ત્યારે પાંડવ તણાં જશ વરતાએ.	૧૯૮
ત્યારે કૌરવના મનમાં સેસો થાય, પાંડવ મારણ ક્રીયો ઉપાય.	૧૯૯
ત્યાં બીમસેને ઉજેડયા જાય, ને સોએ બાંધવના બાળ્યાં હાડ.	૨૦૦
ત્યારે તહાં દુષ્ટ બોલ્યા બોલ, તહાં દુર ઉભા રહ્યા સોએ અતોલ.	૨૦૧
ત્યાંપર નાકા મુખે. પાણી ગયાં, ત્યારે મરતા સરખા કૌરવ થયા.	૨૦૨
ત્યાં ક્રોધવંતા દરજોધન બયા, વિખના લાડુ બીમકુ દીયા.	૨૦૩
ત્યાં સમર પાંજરા અમુલખ કયાં, સુઆ બીમ તે ગગને ધયાં.	૨૦૪

- વળી ત્યાં ભીમ પીઆલે ગયા, ત્યાં વાસંગ બેટીએ જીવતા કર્યા. ૨૦૫
- ત્યાં વાસંગબેટીસું વીઆ થયો, તાંકો પુત્ર બળરીકે ભયો. ૨૦૬
- જ્યારે આઠમા અવતાર સંગે શ્રી કરસન જોયે, ત્યારે દેવ દાનવને સંકટ હોયે. ૨૦૭
- ભાઈ ત્યારે અરજીથી દીવો પાંડવ મહાં, શ્રી કરસને તેજ મેલ્યું તે મહાં. ૨૦૮
- મખી ધરમ પુત્ર વાપ્યા સોયે, અને દેવ તો દુરજોધન હોયે. ૨૦૯
- જ્યારે ગોર વિદુરન્યાસ અમર પદ વાવ્યા જહાં, ત્યારે રાજા ધરમ રજાઆત થયા છે ત્યાં. ૨૧૦
- જ્યારે તહાં મહાદન વેળા સાંભળી, ત્યારે સનમુખ થયા આપે વળી. ૨૧૧
- સ્વામીજી તે દેશ મુલક છે કહી, પછે અમથી વેડાસે નહીં. ૨૧૨
- ભાઈ પાંડવો મહાદન તો પાસે છે તેહ, અને હું પાણું કરાછો એહ. ૨૧૩
- તે આખરવેળા જાણો સોયે ભાઈ સહિ માદનવેળા તેહ. ૨૧૪
- ત્યારે રાજા ધર્મ જોયા આપણુ જીવ સકાજ, ભાઈ અમે પાંડવનું પુણું મન માન્યું આજ. ૨૧૫
- ભાઈ પાંડવો તમે હથિયાર હાથથી નાખજો આજ, જો અમર પદ લેવાનું હોય કાજ. ૨૧૬
- ભાઈ પાંડવો આપણે રાજ કળીમાં અવતર્યો મરમ, પાણુ અહિંઆ તો છે સતપંથ ધરમ. ૨૧૭
- તમે લોકને દુભવસો જીવહીંસા કરસો અધરમ, તે કેમ તમે ભોગવસો કરમ. ૨૧૮
- ત્યારે આ સતગોર વચને પાંડવે હથિયાર હાથથી નાખ્યાં જો, ત્યાં કૌરવ બળ વધું ત્યાં. ૨૧૯
- ત્યાં કૌરવ પાંડવને વેરવા દુઝે, પહેલે રમ્યા આમલી પલીતે. ૨૨૦
- ત્યાં પાંડવ કૌરવસું દેવે હારજીત પરડી તેહ, અને રમીયા સારા પાસા જીતે. ૨૨૧
- આ રમત રમતાં હારસે જેહ, ભાઈ સહિ વનમાં જાસે તેહ. ૨૨૨
- ત્યાં ભીમસેન બોલીયા મન, સહેદેવ, નકુળ, ને અર્જુન. ૨૨૩
- ભાઈ સારા પાસે બેટીસું વત્ર, ત્યાં વહીયા છે ધરમ પુત્ર. ૨૨૪
- ત્યાં પાંડવે અથ ગજરથ વહીયા જેહ, અને વહીયા સરવે દેશ મુલકનું રાજ. ૨૨૫
- નહિ તો બાર વરસ વન ભોગવું આજ, ત્યાં ગોરના સેવક થઈને કરવું કાજ. ૨૨૬
- એવું વહીને પાસા ઢાળ્યા તહાં, અને ભીમસેન એવું બોલ્યા જહાં. ૨૨૭
- તે પાસા સરવે સવળા પડીયા જહાં, પણ અવળા ન પડે તહાં. ૨૨૮
- તે ભગત પાંડવે સારે પાસે બોલ્યા જહાં, ભાઈ તે હસનાપર જો મહાં. ૨૨૯
- તે તહાં પાંચ પાંડવ હારીયા જહાં, ભીમનો મસ્તમલ હસ્તિ છુટયો તહાં. ૨૩૦
- તહાં રાજા જુએજી નીચું નિહાળી રહ્યા, ત્યાં ભાઈ અમને પુરો વસવાસ કોતા ત્યાં. ૨૩૧

સભા માંહે શ્રી કરસન પોતે પધાર્યા જેહ, બાઈ અમારે સવળા પડશે તેહ. ૨૩૨
સ્વામી જ્યાં દેવ પોતે પધાર્યા સહી, સ્વામીજી જ્યાં ભકતુને વેળા પડીતહિં. ૨૩૩
ત્યારે સ્વામી તમે સાર કરી તતકાળ, હરજી તમ હાથથી મેલીયા તે સેવા

કરવી દયાળ. ૨૩૪

બાઈ પાંડવો એવડી વિમાસણ કરો કેમ, ત્યારે તહાં બોલીયા રાજ સતધરમ. ૨૩૫
જે રમત રમતાં હારીયે જન, બાઈ તે તમે દુખ ન ધરસો મન. ૨૩૬
બાઈ પાંડવો તમે પગે ચાલી દેવની સેવા કરો એમ, અને તપસી જળ રાખો મન. ૨૩૭
જે દેવની સેવા કરતાં છૂતસો તન, તો દેવ આપે અશ્વ ગજ રથ અહુધન. ૨૩૮
ત્યાં છૂતસભાથી ઉઠ્યા મન, તે સુખટ દરજોધન. ૨૩૯

તે હસિ તાલી લઈ રહ્યા મન બાઈ તે, તહાં દુઃશાસન બાઈ આપણુ માત-

પિતાને પાથે લાગીએ સરેળાએ સતગોરજીને નમ્યુ' શીશ. ૨૪૦

આજ આપણો બોલે ઉપર થયો જસ, તે આપણુને છતાડ્યા જમદીશ. ૨૪૧
ભીષ્મ દ્રોણ ને કૃપાચાર્ય, અને અશ્વથામા કહીએ જેહ. ૨૪૨

જે સહુએ મહા વિદુર અળગા ઘઈ રહ્યા જેહ, તે સભા સર્વે જોધને કેજે તેહ. ૨૪૩
તે પાંડવ ભગત છે તમે તણા બહુ, તે સ્વામી આજ તમે હરાવ્યા નિરવાહુ. ૨૪૪
પણુ તેને આખર વેળાએ આપસો બહુ, તમે છો સમરથ સારંગપાહુ. ૨૪૫
ત્યાં હૈત્ય દુરજોધન એમ બોલ્યો સહિ, બાઈ દુઃસાસનની ધીરજ રહે નહિ. ૨૪૬
પાંડવો તમે શું મોં લોધને વન બોલો પાંચે વિર, નહિ તો નાર પંચાળીના

કહાડે ચીર. ૨૪૭

ત્યાં દુઃસાસન દુત પાંડવ ઘેર મોકલ્યો જય, જઈ પોતો નાર પંચાળી ઘેર માંય. ૨૪૮
તે સતીએ પરપુરૂષ સરખો દીઠો આવતો સાર, તે નાશી મોહલમાં પેઠાં તે નાર. ૨૪૯
તે દુત દાસીએ પાછો વાળ્યો મરમ, જે બાઈ આજ રાણીને છે અસ્તિધરમ. ૨૫૦
આજે કેને અભડવાનો અધિકાર નહિ કરમ, આપણો બ્રાહ્મણુ સમે ક્ષત્રિધર્મ. ૨૫૧
દુત દાસીના વચન સુણીને પાછો વળી જય, તે આવતો દીઠો દુરજોધન રાય. ૨૫૨
એણે બુઝે દોમણુ કામ નિપજ્યે, બાઈ દુઃસાસન તું ત્યાં બચે. ૨૫૩

તે દુત દુઃસાસન કોપ્યો અત્યંત, તે કરે મનમાં ઉત્પત. ૨૫૪

તેહને હું એમ મારતો લાલું માતું નહિ અત, જેમ કંથ પાંચે દેખે એકચંત. ૨૫૫

તે દુષ્ટ ત્યાંથી સંચર્યો પેર, તે પોતો નાર પાંચાળીને ઘેર. ૨૫૬

તે સતીએ જેમ સરખો આવતો દીઠો ઘેર, બાઈ હવે તેની સાથે શી પેર. ૨૫૭

તે દાસીએ દુઃસાસન વારીએ બહુ, બાઈ અમે અબળા ઉપર શું કરો મો પ્રાણુ. ૨૫૮

તે આજ રાણી છે રજસ્વળામાં બહુ, તે યુગમાંથી ન બોલે વાહુ. ૨૫૯

તે ઘરમાં દુષ્ટના પાપી ચરણુ જો પડ્યા, સ્વામી તે અમે આચરણુ હિણુ જો થયાં. ૨૬૦

ત્યાં નારી હિંડે નાસતિ જહાં, એને દુઃસાસન પુઠે ધાયો તહાં. ૨૬૧

તે ધર્મ અખળા આજીવી તેસ, અને તે ધસીને ગ્રહા કેસ. ૨૬૨
 તે સતીના ધર્મા કેસ, બાઈ અમે છીએ અખળા બાળે વેસ. ૨૬૩
 આજ વીરા અમારે નથી અવસર કીયા સાર, મુને સિદ્ધ લઈ જાવો સભા મોઝાર. ૨૬૪
 ત્યાં મુને સભામાં સહુ લોક દેખસે સાર, વિરા અહિંયા જાણો તો મારો ઠાર. ૨૬૫
 તે દેવે કેસ ધર્મા કામની યોગ, તેને મોલ મંદિર છોડાવો કેમ. ૨૬૬
 ત્યાં લોકો બહુ જોવા મળ્યા મરમ, બાઈ ઇઆનો ધણી છે રાજા ધરમ. ૨૬૭
 ઇઆ શ્રી ગોરનરની ઘણીએક અસ્તુતિ કરી બાણ, કામનીએ સંભારા સારંગ પ્રાણ. ૨૬૮
 સ્વામી મારા અવેળામાં તમે સાંખ્યા બાણ, તમે ભાતવત્સલ છો સહિ ભગવાન. ૨૬૯
 સ્વામી મારે તમે માતને તાત, અને તમે આજ સગાં સજન મોસાળ. ૨૭૦
 આજ પીયર બંધવ સ્વામી તમે સાર, અને તમે સાસરું તમે સંસાર. ૨૭૧
 સ્વામી આગળ સતીએ જોવા વિલાપ કર્યો જર. ત્યાં વિનંતિ કરતાં આજ્યાં

સભા મોઝાર. ૨૭૨

તે સભા માંહે કંથ દીડા અને મના જ્યારે, ત્યારે તે ખેડા છે અજગેઠાર. ૨૭૩
 તહાં સુભટ સહુ ટોળે મળીને આયે, તે જુવે છે સતિનું રૂપ ત્યાંયે. ૨૭૪
 ત્યાં સતિ અંગ ઉઘાડું ન કરે, જે પણ તહાં બળ કરે ભુષ તેહ. ૨૭૫
 તે સતીને આણી સભા મહે ઉભા કર્યા જહાં, તેની રખે સઘળા ભુષ તહાં. ૨૭૬
 બાઈ કુણે પેલો નખ માર્યો નરખો નથી જેહ, તે પરપુરૂષ નરખે તેહ. ૨૭૭
 તે સતિ સભામધે ઉભા રહ્યાં જેહ, તે તહાં બહુ પાડુ સહી તેહ. ૨૭૮
 હવે હું વાટ જોવું મારા નાથની ત્યારે, તમે સ્વામી ક્યારે ચડસો અમારી વારે. ૨૭૯
 સ્વામીજી જે પાંડવ મુને વનમાંથીલાવો આપ, સ્વામી તમ ચરણ પ્રતાપ. ૨૮૦
 જ્યાં અરણ્યને મચ્છ વિંધ્યા આપ, તહાં સ્વામી હું તમનું પરતાપ. ૨૮૧
 આગે શ્રી કૃષ્ણજી કે તારે બાઈ દ્રુપદી નારે, બાઈ તું છે ભગત પંચાગી નાર. ૨૮૨
 પણ તુજ સરખું મહારે વાહું કોઈ નહિ નાર, બાઈ તે આણે જુગ સંસાર. ૨૮૩
 તો વાહજી તે વાહપણું ક્યાં ગયું, તમે કમળા કેરા કહાવો કંથ. ૨૮૪
 આજ કોરવ કેશ ધરી રહ્યા અંત, તમે કેતાં વાળો તમે કેમ થઈ ખેડા નચાંત. ૨૮૫
 હવે સ્વામી ઇઆથી છોડાવો તો અમે છુટીએ જાણ, જો તમે પળાવો પ્રહસાન. ૨૮૬
 જો જોવું તમે જાણો મારા નાથજી જાન, તો તમે સાર કરો ભગવાન. ૨૮૭
 હવે સ્વામી વિનંતી સુણો જેમ જે રાંકની ધરમ, અને તમે પૂછજો

સ્વામી સઘળા મરમ. ૨૮૮

પણ હવે ધરમ વાર કરી વિલંબ ચાયે છે આમ, સ્વામી હવે તમે વેગે

પ્રગટો પરિબ્રહ્મ. ૨૮૯

સ્વામી તમે જુગ માંહે ભગત હારણ આપ્યા હશેડ, અને પેલાં ભગત

તાર્યા અનંત કરેડ. ૨૯૦

સ્વામી તમે ભક્તને કષ્ટ પડે આવી ઉભા રહો ફરોડ, હવે તમે ભકતોની

માયાબ્યાધી છોડ. ૨૯૧

સ્વામી દાસ ભગત પાંડવ કહે ને કહે તાળ, હવે તમે રૂપે પ્રગટ કરો હો દયાળ. ૨૯૨

તમે હેંડઝાથી ભગત ઉગારીયા તતકાળ, તે ભગતની આજ તમે કરો સંભાળ. ૨૯૩

ત્યારે કોપ કરીને કૌરવ ઉઠ્યા તે વાર, તેનાં મોં દિસે છે મહા વિકાળ. ૨૯૪

એ અખળાની લાજ અમે ગમાવીએ આ ઘડી, ભાઈ હવે એનું પેરણ લેશું કાઢી. ૨૯૫

ત્યારે પટકુળ મેલરે કામની કાજ, ભાઈ આમરો અવસર છે આજ. ૨૯૬

તે સ્વામી હવે પેંચુ પગરણની કરો કાજ, નહિ તો હવે જાસે તમારી લાજ. ૨૯૭

અરે મારા નાથજી તમે શે નથી લાજતા કેમ, હવે સ્વામી તમે અવળો

શું કરોછો વલંબ. ૨૯૮

તમે દ્વારકાનગરી સુવરણની કરી તાં કરો આનંદ, તમે રમે સોળસહસ્ર

ગોપીમાં ગોવિંદ. ૨૯૯

સ્વામી તમે સોળસહસ્રમાં રમ્યાં જહાં, અને તમે સવાલાખ સરજનનું પરવાર. ૩૦૦

આજ તે કારણ અમને વિસારી તે વાર, હવે તમે જુગજીવન છો આધાર. ૩૦૧

સ્વામી હવે ભગતને ન ઉવેળીયે વળી, પરલંગા આગળ આવો શ્રી હરિ. ૩૦૨

અમે મુખથી કેમ દીજો ગાળ, એવું જાણો મારા નાથજી દયાળ. ૩૦૩

એવું જાણો મારા નાથજી દયાળ, તમે થાવો વચને બળાયા પ્રતિપાળ. ૩૦૪

સ્વામિ હૈંત્ય દુસાસન પટકુળ ધરિ રહો એ પાસ, તહાં વળી ઉઘાટે

અંગ ને જાસે મારી લાજ. ૩૦૫

એવું જાણીને વેલા પધારો મારા નાથજી, હવે તમે કૃપા કરો પુર્ણ જગદિશ. ૩૦૬

સ્વામી હવે પટકુળ બળનું રાખીયે માન, અમે છીએ તુજ ભરેયે અજ્ઞાન. ૩૦૭

એવું જાણો મારા નાથજી જ્ઞાન, હવે વેલા વળો તમે શ્રી ભગવાન. ૩૦૮

જહાં શ્રી કરસનજી હતા જોહ, તે દેવ નિદ્રામાં પડ્યા તેહ. ૩૦૯

દેવ તહાં પોઠ્યા, અને ઉપર કમળા દોળે વાથ. ૩૧૦

તે દેવ નિદ્રા માંહેથી જાંબકી ઉઠ્યા, તે દેવ દ્વારકાનો રાય. ૩૧૧

ત્યાં વેદબ્યાસ બોલાવે તે વાર, ગોર તમે શુરને તેડાવો તતકાળ. ૩૧૨

આજ દાસ આપણા દુષ્ટ વસ પડીયા ત્યારે, તેની તમે સંભાળ કરો આવારે. ૩૧૩

ત્યારે તહાં દેવને રાણી રૂકમણી લાગ્યા પૂછવા ભાસ, હવે સ્વામીજી એવો કોણ

છે તમારો દાસ. ૩૧૪

તે કારણ તમે હરજી હાંકી ઉઠ્યા આજ, હવે વળી તેને સમરથ કરવા મજ. ૩૧૫

તે દાસને તમે રૂનેહો આગળો તાર, તે ભગત પંચાળી કહોયે નાર. ૩૧૬

એ ત્રેતાનુગમાં તારાલોચની નાર, દ્વાપરમાં દ્રોપદી પાંચ વર પામી પ્રતીપાળ. ૩૧૭

તે પાંડવ નાર પંચાળીના પહકુળ હરિઆંજો, તે સાથે હોયાં જર્થ ગર્થ ભંડાર. ૩૧૮

ત્યાં પાપી પટકુળ ખેંચી રહ્યા, તે અબળા સુંદર નાર. ૩૧૬
 સ્વામી તે ભગત પાંડવ મોટા છે તમ તણા સહી, તેની સાર કરો તમે તરત જઈ. ૩૨૦
 જેને દેવપર આધાર રાખ્યા જેવ, તેને પ્રથમ સાથ લેજો દેવ. ૩૨૧
 સ્વામી જે ભગતને દુઃખ પડે હાંડે જ્યારે, તેની પ્રથમ ક્ષીજે સાર. ૩૨૨
 અને તેને ઉપજે તન માંહે તાપ, સાચા સજ્જને દુઃખ ઉપજ્યાં આપ. ૩૨૩
 તો સેવક સ્વામીને નહિ પટ આંતરે કયાળ, જે સ્વામી સાર કરો તતકાળ. ૩૨૪
 સ્વામી ખરા ભગતને દેતા દુઃખ ઉપજે તાપ, કે દુઃખ ઉપજે ગોરનરને આપ. ૩૨૫
 ત્યાં ભગત સહુ ટોળે મળ્યા અન્નદેવ સાર, ત્યાં વેગે ગરૂડને તેડી થયા અસવાર. ૩૨૬
 તે પાંડવની પટશણ્વી હો કયાળ, તને મહાદુઃખ દેછે દુષ્ટ ભુપાળ. ૩૨૭
 તું પટ શુદ્ધ મેલરે કામની નાર, તારો કો નથી સારી સભામાં ભાળ કરનાર. ૩૨૮
 તે સહી રહ્યા પાંડવ વન જાસે નિરધાર, બાઈ તે છે તારા ભરથાર. ૩૨૯
 તું આગે એમ કહેતી જે અધકેરો પુત્ર દુરજોધન, તું હંસી હતી સર્વે દેખતાં
 હવે એમે ભાવતાં કરસું મન. ૩૩૦
 વીરા ભાઈ વેળા પડે આળ ન બોલીએ જાણ, તમે દુષ્ટ વચન ન બોલો અણુજ અજ્ઞાન. ૩૩૧
 પણ વળી ભોજાઈ તે માતાના ઠેકાણે જાણ, એમ દેવે કાખું તે સહી પ્રમાણ. ૩૩૨
 તહાં કૌરવ કહે બાઈવશી અળને છ'છેડયો આડ, ત્યારે મુખમાં ન નાખી કેમ કાડ. ૩૩૩
 હવે દુશાસન તું શાંસો કાં કરે આડ, એનું વેગે તું પેરણ કાડ. ૩૩૪
 તે સભામાં વિલાપ નારી બોલે ધરી, ભાઈ હવે એવા ન થઈએ વીર. ૩૩૫
 તે દુસાસન સતીને વડેને પેરે વળગ્યો શરીર, તહાં સતિનું તાણે ચીર. ૩૩૬
 ત્યાં ધર્મપુત્ર કહે લાજના રોજ્યાં જશે સોયે નહિ તો હમણું પ્રગટ
 થારો જોયે. ૩૩૭
 ત્યાં પનઇ નાખી ભીમ થયા રવરાતળા, પણ ધર્મપુત્રે વારીયા સહી. ૩૩૮
 ત્યાં શ્રી ગોરનર દેવ મનવેગે આવી ઉભા રહ્યા સધીર, અને તે સતીનાં
 ત્યાં પુખો ચીર. ૩૩૯
 ત્યાં ભગતે સરવે વિનતી કરી એ માફે છે શરીર, ભાઈ હવે જેમ નદીએ
 વહે છે નીર. ૩૪૦
 ત્યાં પાંડવે દેશ મુલક સરવે થોરીયા ત્યારે, અને હાથાં હસ્તિ ઘોડા ગરથ ભંડાર. ૩૪૧
 ત્યારે તેણે કૌરવે દસતાળાં કુંચી કબજ કરી જ્યારે, ત્યાં ચીર કાઢે પંચાળી નાર. ૩૪૨
 ત્યાં દેવે પુરણહરિ ચીર પુરયાં આજ, તે ભગત પાંડવોના કરવા કાજ. ૩૪૩
 તે સંસાર સર્વે દેખતા આજ, ત્યાં દેવે આપે રાખી ભક્તોની લાજ. ૩૪૪
 તે દૈત્ય દુસાસને ચીર તાણી અળશું કશું શરીર, ત્યાં તે સતી કેંદ્રે સોહી જે ચીર. ૩૪૫
 ત્યાં બીજું દેવે પુરીયું, ત્રીજું પુરું સહી, તે પુર્યાં જુગદીસે સાવ નસર્વે હીર. ૩૪૬
 ત્યારે કૌરવ કહે ભાઈ એક પટકુળ બીજું અંગમાં દીસે જોત, તે લીલું
 તે કાઢીને જોયું ત્રણે નવરંગી ભાત. ૩૪૭

ત્યાં ચોથું ચતુર્થજે પુર્યું આજી. અને પાંચમું પુર્યું પરી ક્ષણ જાણી. ૩૪૮
 તે છઠું દયાળજીએ દયા કરી જાણી, સાતમું પુર્યું સારંગ પ્રાણી. ૩૪૯
 તે વર્ણ સર્વે લાલ પીળાં લીલાં ત્યારે, ત્યાં શ્રી કરસનજીએ સઘળાં પુર્યાં સાર. ૩૫૦
 ત્યાં દેવે પુર્યાં એક એક રંગે આગળાં સાર, તેનો વર્ણવ વિવેક કથ્યાનો.

નહી આવે પાર. ૩૫૧

તે પુર્યાં ત્યારે પૃથ્વીમાં પ્રગટ થાય, ત્યાં સરવે દેવદાનવ જોવા જાય. ૩૫૨
 ત્યાં નવે ખંડના ભુપ સર્વે આવી મળ્યા ધાય, તે કહે દેવ ચૌદ ભુવનનો રાય. ૩૫૩
 ત્યાં હીરા હરજી થયા જાણે! તોયે, અને વાસુદેવ વણકર થયા જોઈ. ૩૫૪
 ત્યાં વસતર તેથી જવળાં જાણી, તે વાત જાણી નવખંડમાં પ્રમાણી. ૩૫૫
 તે દેવે નવસે નવાણું ચીર સતી પાસે રાખ્યાં જાર, તે સતીએ પેહ્યો જુગમાં સાર. ૩૫૬
 તે અચરત જોવા સર્વે એકઠાં સાર, ત્યાં મળ્યા જુગ સઘળો સંસાર. ૩૫૭
 ત્યાં સતગોર વિદુરબ્યાસ એમ બોલ્યા વાણી, બાઈ તે તો સુકરીત સાચું જાણી ૩૫૮
 તે સતીને દેવે તારના પટકુળ પુર્યાં જાણી, તે તો નવસે નવાણું પ્રમાણી. ૩૫૯
 તે પટકુળ પુર્યાં કામીની જાણી, તે પોતે પુર્યાં ગોરનરે નિરવાણી. ૩૬૦
 પણ આ સતગોર કહે મેં ઘોઠા વર્ણવ કર્તાતત, તે પટકુળ વર્ણવ રંગજાતને જાત. ૩૬૧
 તે વખત દ્રોણ કંપાચાર અસ્વથામા સુદ્ધ બાઈએ કોરવની સલામું ઉધું

વળ્યું જ્યારે પાંડવસું ક્રીધો વેર. ૩૬૨

બાઈએ પાંડવને પાતું સમરથ શેઠનું આપ્યે, બાઈ તે કેમ ગાંજ્યા જાયે. ૩૬૩
 બાઈ જેણે નવસેનવાણું ચીર પુરીયાં ત્યાંહે, તે પુરીયાં એકવીસ બ્રહ્માંડ કેશ રાયે. ૩૬૪
 એકવીસ બ્રહ્માંડ કેરે નાથે ચીર પુરીયાં આજ, ત્યાં નાર પંચાળીની રાખી લાજ. ૩૬૫
 ત્યાં દેવ એક આવી ઉભા રહ્યા મહારાજ, બાઈ તે ભકતોના કરવા કાજ. ૩૬૬
 ત્યારે રાજા દુષ્ટ બોલ્યો એણી પેરે જાણી, બાઈ અમે છું અંધ ને અજ્ઞાન ૩૬૭
 હવે સતી તમે શીતળ વચન સીંચજો જ્ઞાન, અમો એમ માણું છું વરદાન. ૩૬૮
 હાજી તમે સંસાર એમ બહું વર જાત, એને તમે એસી કહો છો વાત. ૩૬૯
 એ લખ્યું થયું અમારા કરમતું જે, હવે કેને દેજે ઉપાવાદ જે. ૩૭૦
 એ રમત રમતાં હારજીત ખાતર, વટ પાળવા તાર અમે રાજા તુ પાડું

કુળ દાસી નાર. ૩૭૧

અમો પાંડવ ભક્તિ સેવા કરવા સાથે વન ચાલશું આજ, અમે માણું વેકુંડ

હીનદયાળ. ૩૭૨

જે ઈઆ દેવે નવસે નવાણું ચીર પુરીયાં તાર, તે તો જાણે સર્વે જુગ સંસાર. ૩૭૩

તે પાંડવ વન ચાલે આજ, અને હૈત્ય દુરભોધને લીધાં રાજ. ૩૭૪

તે પાંડવ આ સતગોર વચને ચાલ્યા ધીર, અને આ સાચા સતપંથ

પ્રમાણ થયા વીર. ૩૭૫

તોએ પગ પાછો નહિ માંડીયો રાખ્યું ધીર, જે દેત્યે નાર પાંચાળીના

કાઠયા ચીર. ૩૭૬

ત્યાં હાથો પાંડવ વન ગયા કાજ, તે કૌરવ કહે અમે બહુ કરીશું રાજ. ૩૭૭

ત્યાં દુરજોધનશું રમવાને ગયા, ત્યાં હરાવી રાજ ને વન મોકલ્યા. ૩૭૮

બાર વરસ તો વનવાસ ભોગવે આજ, ત્યારપછી હું આહું રાજ. ૩૭૯

તે પાંડવ બાર વરસ વનમાં રહ્યા આજ, એણે ત્યાં સેવા કીધી શ્રી મહારાજ. ૩૮૦

ત્યાં તેણે એકમને કરી આરાધ્યા સાર, એને તો વનપાનનાં લીધા આહાર. ૩૮૧

ત્યારે દુરજોધને દુર્વાસા મોકલ્યા જહાં, અને વિદ્યાર્થી સહજ અડીઆસી તહાં. ૩૮૨

ત્યારે પાંડવે કાષ્ઠ પ્રજાળી કીધા સાથ, પણ નાર પંચાળીએ રાખ્યા હાથ. ૩૮૩

ત્યાં અબળાની વિનતી વલવલે તાપ, સ્વામી તમે પોતે પધાર્યા આપ. ૩૮૪

તે દુરવ.સા સંધ્યા તરપણુ કરવા ગયા આપ, સહજ અડીઆસી દેસે શ્રાપ. ૩૮૫

સ્વામી તમે પેલા ગોર બ્રહ્માના વેદ વાળ્યા જે, અને તમે સાચર મળીયા તેહ. ૩૮૬

ત્યાં ઔદ રતન કાઠયા જેહ, અને ભકતોને અમરત પાયાં તેહ. ૩૮૭

સ્વામી તમે ધરણીધર ઢાઢે ધરી મહારાજ, તમે લોહ ધંભમાં પ્રગટ

થઈ ભમેતોના કીધાં કાજ. ૩૮૮

ત્યારે પાંચ કરોડીશુ તાયાં પ્રહલાહ, તેને દેવે આપ્યું અવિચળ રાજ. ૩૮૯

સ્વામી તમે બલીરાજ બુધીએ છળ્યો જેહ, અને ઇંદ્રજી ઇંદ્રાસન રાખ્યું તેહ. ૩૯૦

તમે પોતાનું વ્રત પાળી રાંકે ગેઃ કયાં જેહ, તમે સહજાઅર્જુન મારી

લોહાપંજર લાળ્યા તેહ. ૩૯૧

સ્વામી સાંહેર પાળ બાંધી પત્થર તાયાં જેહ, અને હસ મસ્તકનો રાવણ

છેલ્યો તેહ. ૩૯૨

તમે હનુમંતને દ્રોણાગર પર્વતે જઈ પ્રગટ થયા જેહ, અને સતી સીતાને

લાળ્યા તેહ. ૩૯૩

સ્વામી તમે ભગત હરિચંદની લોહાખંભુગથી ઉગાર્યાં તારા રાણી તે,

અને તહાં ગોરનરે તપ બહુ કીધાં જેહ. ૩૯૪

સાત કરોડીશું ભગત હરિચંદ નીપના સીધાં કાજ, તેને આપ્યું અવિચળ

અમરાપુરી મહારાજ. ૩૯૫

સ્વામી તમે દુવા દલપીને ગોકુળરાખ્યું તેહ, અને કરે ગોવરધન તોળ્યો જેહ. ૩૯૬

તમે પાતાળે પેચી નાગ નાશી કમળ લાળ્યા જે, અને અબળાના પટકુળ

પુરયાં તે. ૩૯૭

સ્વામી ત્યારે તમે ભગત સહુની વીનતી સાંભળી તાત, ત્યાં જનનંત

ભગત મળ્યા બહુ જાત. ૩૯૮

ત્યાં પાંડવે કાષ્ઠ એકઠાં કીધાં જાણ, તે દુરવાસા ભોજન કે માત્ર. ૩૯૯

- તે સતીએ દેવને તહાં એ વિનતી મોકલી જહાં, રૂઢમણી થાળ પુરે તહાં. ૪૦૦
- ત્યાં મહાવેગે પોતે પધારયા રાજ, તે દુરવાસા ભોજન કાજ. ૪૦૧
- અમે ભુખ્યા યેન આ લાગ્યો થાળ, કાંચ હોય તો લાવો ભોજન તતકાળ. ૪૦૨
- ત્યાં દેવે પાંદડું ગરાસી આળ, ત્યાં ત્રણ ભુવનમાં પુરયા થાળ. ૪૦૩
- તે પાંડવને બાર વરસ પુરા થયાં તહાં, તે ગયા કનહી વન છે જ્યાં. ૪૦૪
- ત્યારે પોતે શ્રી ગોરનર પધારયા જહાં, ભાઈ સત ધર્મે પુછયું છે તહાં. ૪૦૫
- તે ભગતે ત્યાં કાયા કસી છે ઘણી અતીભેગ, અને તહાં વનપાનના લીધા ભોગ. ૪૦૬
- શ્રી ગોરનરે એણી પેર સત રાખ્યાં ભોગ, તો થયા રવામી દર્શન ભેગ. ૪૦૭
- તે પાંડવ દેવને કાજે નિશાની કળપ વખની તન, ત્યારે તેની પાસે
કાંઈ ન હતું અન્ન. ૪૦૮
- ભાઈ જો વનફળ આપો દેવ શ્રીકૃષ્ણ કહે આરોગીએ અન્ન, તો બાર
વરસના બમણા ચોવીસ રહીએ વન. ૪૦૯
- ત્યાં દેવહરિએ હા કેય પાંડવ રાજન, ભાઈ હવે તમે ધીરજ આપે થાઓ કીન. ૪૧૦
- રોપી આંખા ફળ પુરાં પડે, ભાઈ તો તહાં ભોજન ભીડે. ૪૧૧
- ત્યાં સરવે ધીરજ આપીયાં તે લેવા અમરપદને કાજ, તેને એણી પેરે ગોર
નરે પૂછયું તેની કાણું ન રાખી લાજ. ૪૧૨
- ત્યારે પાંડવે ત્યાં બહિત કરી, ગોરના વચન શીર ઉપર ધરી. ૪૧૩
- ત્યારે બાર વરસ ભોગળ્યો વનવાસ, જો છતા થસો તો રાખીશું હાસ. ૪૧૪
- તે વચન બાંધ્યા સતીઆ વનમાં ગયા, જ્યારે બાર વરસ પરીપૂર્ણ થયાં. ૪૧૫
- જ્યારે દેવની વીનતી કરીજહાં, તે દરબોધન પાંડવને પુરજુ ઘેર તેડી ચાલ્યો તહાં. ૪૧૬
- તે જઈ ઉતાયો લાખા મંદીર મહાં, ત્યાં પાંડવને લાડું વિખના ભોજન
ધીરસ્યા તહાં. ૪૧૭
- જ્યારે સતીએ ભોજન પીરસ્યા જહાં, પણ તે સતિ બાનુમતિ સત ન ચુકાં તહાં. ૪૧૮
- ત્યારે દરબોધને લાખા મંદર લગાવી અને કીધું વિશ્વાધાતનું કરમ, ત્યાં
પાંડવ લાગા ફાજવા તારે જોશી સહદેવને પૂછયા મરમ. ૪૧૯
- જ્યારે દેવ હીપી આગ ને ઉઠી જાળ, ત્યારે તહાં ક્રીડયોરે પાંડવનો રે કાળ. ૪૨૦
- ત્યારે લાખા ઘરમાં સુરંગ બાંધી જહાં, વન વિસે નાસી આવ્યા તહાં. ૪૨૧
- પણ રાખનારે મોટો દેવ જળથળમાં ચીંતા કરી તતખેવ. ૪૨૨
- પાંડવ તણે શિર મોટા જગદીસ, પાંડવ ધર્મે પુન્ય પવિત્ર. ૪૨૩
- ત્યારે બોલ્યા પાંડવને કુંતાજી માય, સાચું જુવે રે જુજોટળ રાય. ૪૨૪
- ત્યારે ભીમસેન તો એમજ કહે. ભાઈ સહદેવ જોસી કાંઈ મારજ છે. ૪૨૫
- એક લાખ મજુની શિલા જ્યાંય, તે હેઠળ સતગોરે સુરંગ કરી કહેવાય. ૪૨૬
- પેહલાં ઉતર્યા સતિ ક્રૌંપદી કુંતાજી માય, પછે ઉતર્યા જુજોટળ રાય. ૪૨૭

પછે ચાલ્યા નિકુળરાય સેહદેવ સહીને, પછી ઉતર્યા અર્જુન ભીમસેનભાઈ. ૪૨૮
 સુરંગે પાંડવ ઉતર્યા જઈ, ત્યાં અગ્નિને વાચ્યા થઈ. ૪૨૯
 આ ધણી ઉપર રાખો પરતીત, તો ભગત સખા બાણે શ્રી હરિ. ૪૩૦
 ત્યાં પાંડવ સુરંગે ચાલ્યા સતયુગ ત્યાર, તે જઈ પોંચ્યા પાંચ નદી મોઝાર. ૪૩૧
 તીરથ નદીએ સ્નાન કીધું સતસો હોય, જઈ પોતા વિરાટ નગર મોઝાર. ૪૩૨
 તે પાંડવે એણીપેરે આપજ ગાળીયા, ત્યાં સેવક થઈ કાજ કર્યા અપાર. ૪૩૩
 તે ભગત રાજદારે જઈ ઉભા રહ્યા સહુ, રાજ વૈરાટ તમતું કહું. ૪૩૪
 બાઈ અમુને વેળા વચ્ચી છે આજે, અમો પાંડવના વિરતા ધરા છું. ૪૩૫
 બાઈ એણે પાપી કૌરવે પોતાનું કુળ નકંડન કર્યું જાણુ, અને કૌરવે
 જુગમાં ખોયું નામ. ૪૩૬
 લાખા મંદિર પ્રજાળી પાંડવ હોમ્યા જાણુ, રાજ કહે બાઈ તમે ત્યાં
 શું કરતા કામ. ૪૩૭
 ત્યારે રાજ વૈરાટની જોડે બેસારીઆ બાન, અને તે સહુ બાઈને પ્રણામ
 કરીને દેતા માન. ૪૩૮
 ત્યાં જોસી સેહદેવ શાસ્ત્ર વાંચતા બાણુ, ભીમ ઘેર સીધા પાક રાંધે ધાન. ૪૩૯
 તે રાજ વૈરાટ ઘેર પાંચે પાંડવે સેવા કરીસોયે, અને નીકુળને છોડ્યા દરવાજે જઈ. ૪૪૦
 તે અર્જુને અભિમાન મુકી સોય, અને તહાં હાથમાં છાગળ બાણી જોઈ. ૪૪૧
 તે રાજ વૈરાટ પાંડવને પૂછે વિચાર, બાઈ તમે એ સ્ત્રીને મોકલો
 મોલમાં જ્યાં અમ નાર. ૪૪૨
 ત્યારે ત્યાં દ્રુપતી મંદિર અવાસ, ત્યારે જઈ રહ્યાં પટરાણી કે પાસ. ૪૪૩
 ત્યાં રાણી નાર દ્રુપતિ દેખી કરે વિચાર. બાઈ એવી સુંદરી નહિ કો નાર. ૪૪૪
 ત્યાં આંચ્યાં બાઈ કહી બહુ રાણી દેયા હુંકાર, હવે બાઈ તમને પહેરાવું
 સોળ સબુગાર. ૪૪૫
 ત્યાં કૈયો કીચક રાણીનો અંધવ આઈ, તેણે દ્રૌપદીનું રૂપ દીધું તેણે ઠાર. ૪૪૬
 તે દેવ બોલ્યો સતિ દ્રૌપદીના મોં સામું જોયે, હારે ઘાસી મુજ પાસે
 તું આવસે સોયે. ૪૪૭
 નહિ તો હું તને જોરે તેડાવું નાર, કૈયો કીચક બોલ્યો તેણે ઠાર. ૪૪૮
 સતીએ જોવાં વચન કઠણ સુણી ગયાં પાંડવ દરબાર, તે તહાં જઈ ઉભા
 રહ્યાં પંચાળી નાર. ૪૪૯
 દેવનો ભાવ સતીએ કહો છે ત્યાંય, ત્યારે પાંડવો દેવ કૈયોકીચક મુજને
 બોલાવે છે ડેરા માંહે. ૪૫૦
 પાંડવો તમે તમારું કરજો કાજ, નહિ તો પાંડવ કુળની બશે લાજ. ૪૫૧
 પી- ૪૭

ત્યાં પાંડવ પાંડવ અળી બીમસું વિચાર જો કરે, ત્યારે બીમસેન નારી રૂપ

ધારી ડેશમાં સંચરે. ૪૫૨

ત્યાં બીમે કૈયો કીચક હૈય સાથે લીધો જોલાઈ, તે બેઉ જણ આત્યાં ડેશ માંય. ૪૫૩

તે ત્યાં ડેરે જઈને ભેઠાં દોઝે જણા, ત્યાં હૈયે જોલ હસરત માંડયાં ઘણાં. ૪૫૪

ત્યારે બીમસેનનાં મનમાં ઉઠી ઝાળ, બીમે હૈય કીચક માર્યો મહા વિકળ. ૪૫૫

તે હૈયને બીમે દેવળ કુંભી તળે ચાંપ્યો ધર, ત્યાં લખ્યા અક્ષર બીમ બહાર નિસરી. ૪૫૬

ત્યારે વાહું વાહું લોક જાળ્યા સર્વે કોઈ, તે વૈરાટની સભામાંહે ચર્ચાં કોય. ૪૫૭

તે સર્વે સભામાં ઉપચ્યો કોઈ, ભાઈ આ ત્રિયા કારણ મુચો યોધ. ૪૫૮

ત્યાં જે કોઈ જઈને રાજા વૈરાટની પાસે ઉભો રહે, તે સર્વે મેં માર્યો કહે. ૪૫૯

તે અગન દાગ દેવા જોદો કહાડયો નગર મોજર, ત્યારે બીમસેને સાથે

તેડયા છે તેણીવાર. ૪૬૦

તે હૈયે બીમસેન તેડયા છે ત્યાંય, બીમ બાર વનની કાપ્ટ લાવ્યા કાલું એક માંય. ૪૬૧

જ્યારે કાપ્ટ લગાડી મોટી જાળ ઉઠી ત્યાંયે, ત્યાં બીમસેન સોભાઈ સમેત

કૈયો અગનમાં દીયો જાય. ૪૬૨

ત્યાં એકસો બાંધવ પરવાર, તે સોનો બીમે વાળ્યો સંહાર. ૪૬૩

ત્યાં બીમસેને ડેયા કીચકના માર્યો સોભાઈ સમેત, ત્યાં બીમે જીભ્યા કાઢીને

મરતો રાખ્યો એક અચેત. ૪૬૪

તે પાંડવ બાર વરસ શુભ કોય રહ્યા જણ, તે પાંડવ રહ્યા છે દાસપણ

માંહે પરમાણુ. ૪૬૫

ત્યારે દરજોધને જેવત મલ મોકલ્યો જોયે, ત્યારે બીમ ત્યાં છતા યયા છે શોયે. ૪૬૬

ત્યારે બીમે લોજન માળ્યા અલ્લુ ઢગલા જેહ, સતીએ સંભાર્યો શ્રી કરસનજી

દેવ લોજન લાડું પુર્યાં ત્યાં. ૪૬૭

જેવત મલે સરવે દેશ મુલકના રાજા જીભ્યા જે, તે રાજા વૈરાટ ઘેર આળ્યો તે. ૪૬૮

ત્યાં બીમે લોજન ગરાચ્યાં જેહ, તે જેવતમલ આકાસે ઉડયો તેહ. ૪૬૯

તે જેવતમલ તો ત્રણ હહાડે આળ્યો ત્યાં, અને તેની ખબર મળ દરજોધન જ્યાં. ૪૭૦

આપણે ફસાળ્યા લાખામદર જળાળ્યાં જ્યાં, પણ પાંડવ છે વૈરાટ મહાં. ૪૭૧

ત્યારે દરજોધનના આયમણેથી દળ આવીયાં જ્યાં, રાજા વૈરાટ પાસે

આલી જાય ત્યાં. ૪૭૨

એક ઉતરા કુંવર અળજો રહે ત્યાંય, બાકી સર્વે દળ સાથે થાય. ૪૭૩

ત્યારે ત્યાં સરવે ધેનુ વાળી ને ઉગમણા ગયા જેહ, ત્યાં અર્જુને ઉતરા

કુંવરને ઉઠાડીને ભાઈ રથે બેસારયા તેહ. ૪૭૪

ત્યાં અર્જુન બોલ્યા સતશું આઈ ભાઈ, આપણો ક્ષત્રિ ધરમ તો જાય. ૪૭૫

ત્યારે ઉતરાકુંવર બોલ્યા આપણું જોય, ભાઈ મુજથી કાંઈ નવ થાય. ૪૭૬

ત્યાં અરજને ઉતારાકુંવર બાંધ્યો અંગસું સાથ, ને સમજીએથી હથીયાર લીધાં હાથ. ૪૭૭
ત્યાં અન્ધ મંત્ર કરીને પવન વેગે રથ ખેડીયો આપ, સંભારયા શ્રી

કરસનને લીધા સાથ. ૪૭૮

જેમ દિન ઉગે અલપસું જોયે, ત્યારે બાણ એકના સહજ લાખ કંદેશ હોયે. ૪૭૯
કામધેનુ ત્યાંથી વાળી આવ્યા જોયે, ત્યાંથી વૈરાટપર આવ્યા સોયે. ૪૮૦

તે ઉતારાકુંવર ધેનુ વાળી આવીયા ત્યાંય, ત્યારે ફન બે પટાંતરે બયે. ૪૮૧

ત્યારે પાંડવે રાજ વૈરાટ ઘેર બારબાર વરસે સવાલ કીયો બયે, ત્યારે
સરવે સિધ પરિપૂર્ણ થાયે. ૪૮૨

તે સંધે પાંડવ પ્રગટ થયા આવ્યે, સ્વામી અમથી બહુ અપરાધ થયો છે તે. ૪૮૩

ત્યારે રાજ વૈરાટ એક પગલે ઉભા રહ્યા આપ, સ્વામી તમે હવે અમને કરજો માફ. ૪૮૪

બાઈ અમે ક્ષત્રાવટ ધર્મ પળાવ્યો તે, અમને દેવે લખ્યું હતું જે. ૪૮૫

અમે અન્નપાણી તમારું આરોગ્યું જે, સ્વામી પેલાં માફ કરજો તે. ૪૮૬

જ્યારે બાર વરસ પુરાં થયાં ત્યારે, ગયા હસનાપુર છે જહાં. ૪૮૭

તે એક રાતમાં સેન આવી મળ્યાં જ્યાં, બાઈ સાત ક્ષોધણી ફળ આવ્યાં તહાં. ૪૮૮

તે શ્રી કરસનજી સભા સઘળી જોયે, અને પોતે તો પધારયા તહાં. ૪૮૯

બાઈ તમે એ પાસે રહી આરોગ્યો મુંજહાં, બાઈ એ પાંડવ ભુખ્યા આવ્યા છે આંકિ. ૪૯૦

ત્યાં શ્રી કરસનજી બોલ્યા સોયે, બાઈ કૌરવો એ બાઈ તમારા હોયે. ૪૯૧

જો એ પાંડવ તમથી અળગા રહે જોય, તો એને પાંચ ગામ આપો તોયે. ૪૯૨

અમે સોબાઈ જીવતાં તો, સોયના નાકાં જેટલો ન આલીએ અમે. ૪૯૩

પણ અમે જાણતા જે તમે ડાયા છે, પણ ભોળા બરવાડ છો તમે. ૪૯૪

જો યુદ્ધ કરતાં જીતસે ને કરસે રાજ, ચોવીસ વરસ સુધી સુખ ભોગવીયાં

વળી મોં શું લઈ આવ્યા આજ. ૪૯૫

અમે અઢારક્ષોણી ફળને સોબાઈ પણ એ તો પાંચજ વીર, હંમણાં બળ ત્યારે

પરખ્યાં જ્યારે દ્રુપદીનાં કાઢયાં ચીર. ૪૯૬

બાઈ પાંડવે તમે બળીયા હોય તો આપજો આજ, સામા યુદ્ધ કરવાની કાજ. ૪૯૭

અમે સો બાઈ અઢારક્ષોણી ફળ અવટાયે આજ, બાઈ ત્યારપછી તમે લેશો રાજ. ૪૯૮

ત્યાં જોસી સેહદેવ શાસ્ત્ર બોલ્યા જેહ, બાઈ હવે સામવેદ એમજ કહે. ૪૯૯

બાઈ હવે વેદના મંડપ પૂરાં પઠયાં જે, બાઈ આજ યુદ્ધ કરનારા પાસે છે તેહ. ૫૦૦

એમ પાંચપ્રાણી ભાવે શું આપ, અને શ્રી કરસનજી ન લેશું સાથ. ૫૦૧

જેણે દેવે ડાખા કરથી ગોપી ગોવરધન તોળ્યા જાય, તેને અગિઆર

ક્ષોણી કોણુ માત્ર. ૫૦૨

ત્યાં વિદુરબ્યાસે સુરત આપીયાં જે, અને કરેકેત્ર જોવા ગયા તે. ૫૦૩

ત્યાં ધ્રીદુળીનાં ઈંડાં પાંચ હસ તે પઠયાં તતખેવ, પાંડવ કહે તમે અનામત

રોખજો દેવ; ૫૦૪

કૌરવ કહે અઢાર ફોણીદળ આવીયા તેહ, અને હસ્તિ તોખારના ટોળાં

પડે ભાઈ ટીટુળી કોણુ માત્ર. ૫૦૫
ભાઈ લખ્યું દેવનું હસે તે થાસે જોર, પણ ટીટુળી ઇડા ઉપર કરવી મેહેર. ૫૦૬
ભાઈ સતે ઇડા રાખશે જોર, પાંડવો જઈને કેહજો ઘેર. ૫૦૭
તો કલક્ષેત્ર જોઈ આવી આજ, ગોર વિદુરબ્યાસે વાચા જો. ૫૦૮
જે રણથંભ આગમથી આરોપશે જેહ, ભાઈ સુદ જીતસે તેહ ૫૦૯
તે કૌરવે આગળથી રણથંભ આરોપ્યો જહાં, ભાઈ કુરૂક્ષેત્ર તહાં. ૫૧૦
ત્યાં રણથંભ ભીમે વાંકો કર્યો જહાં, ભાઈ કુરૂક્ષેત્ર જો મહાં. ૫૧૧
ત્યાં કુંવર ઘટુકો આવીયો હું કુરૂક્ષેત્ર જોવા જાણું, જે સુદ કરતાં હારસે

ભાઈ હું તેની પાસે થાણું. ૫૧૨
તે કુંવરને હાથે ત્રણ તીર એક કામઠી તેને પાસે ન દીસે કોઈ, એક
જોળખીને ખીજો મારસે ભાઈ સંગ્રામ જીતસે સોયે. ૫૧૩
તે દેવે કુંવર બ્રહ્મસલક્ષણા, તે કહે સ્વામી મુજને સુદ જોવાનું કોઈ. ૫૧૪
તેનું દેવે શ્રી મરતક ચઢાવ્યું સોયે, ભાઈ તું તો અહિંઆ બેઠો જોયે. ૫૧૫
ત્યાં રાજા જુજેષ્ઠ કહે સ્વામી, તમે રથે બેસોને સુદ કરવાને કાજ. ૫૧૬
શું પાંડવો મુજસાડ જીતસો તમે, પરાનસી જો આજ. ૫૧૭
ત્યાં જોશી સેહદેવ શાજ વાંચી ત્યાં બોલ્યા સેવ, દેવ મંડપ તમારા

પુરા પડે હવે પ્રગટ થાઓ દેવ. ૫૧૮
સ્વામી તમે પેલાં આઠ દૈત્ય પરલે કર્યા, ને સર્વે દેવના સારાં કાજ. ૫૧૯
અમે પરાણે ઝાલી પાસે ઉભા રહ્યું, સ્વામી તમે રથ બેસો આજ. ૫૨૦
ભાઈ હવે હું તો ધરડો થયો જાણુ, હવે મુને મોહ કેમ થાયે નરવાણુ. ૫૨૧
ભાઈ પેલાં આઠ દૈત્ય મેં માર્યા જાણુ, પણ હું રહેતો જવાન. ૫૨૨
પોતી અવધને વળીયા ભુપ, બીમ થયા વિકાળ સ્વરૂપ. ૫૨૩
બીમ ફેરવે ગઢા વારે કુંતાજીમાય, ક્ષમા કરો જે બીમસેન રાય ૫૨૪
તમે જુજેષ્ઠને પુછો વાત, કોષ મુખે કેમ કીધો ઘાત. ૫૨૫
ત્યારે રાજા જુજેષ્ઠલે વાણી કહી, મનની વાત બીમ શું મનમાં રહી. ૫૨૬
તમે ધરો સળુરી ને ક્ષમા કરો, અવસર નથી બીમ શુરા તણો. ૫૨૭
ત્યારે ઓચર્યા બીમ સુણો ધર્મરાયે, અવસર આવે કેમ ચુકીયે દાયે. ૫૨૮
તમે દરજોધનને સંજળાવો આજ, અમે મુરત લીધી છે બેસવા રાજ. ૫૨૯
ત્યારે દરજોધનને થયું જાણુ, ઉઠી જાળ ને જાગા ધરણુ. ૫૩૦
ત્યારે પ્રાકમ કરી બોલ્યા દરજોધનરાય, અમે ઉભા તમથી રાજ કેમ થાય. ૫૩૧
ત્યારે બડબીમ એકલો જે આજ, અમે સોજો જીવતા કેમ આપીયે રાજ. ૫૩૨
પાંચ પાંડવ ને જોણી અઢાર, મુરા હસ્તિ ને ગઢાધાર. ૫૩૩

મરડી મૂછ ને દીધી ફાળ, રચી એરણને તેડીયા ભુપાળ.	૫૩૪
ત્યાં બીમ ફેરવે ગદા ધમધમકાર, નવતેરો યુદ્ધ થાય અપાર.	૫૩૫
રહ્યા રાણા ત્યાં ઉભા રહે, ત્યાં બીમ સામું કોઈ નવ બુવે.	૫૩૬
ત્યાં બીમ ફેરવે ગદા ને ઉઠે રૂધીરની સેણ, ત્યારે દ્રોપદી ફેરવે મોઠળી વેણ.	૫૩૭
ત્યારે સામા દળ અથડાયાં એથે, ત્યાં બીમ ને દુશાઃસન હોથે.	૫૩૮
ત્યાં બીમ દુશાઃસનના દસ સહસ્ત્ર હસ્તિ ગગને ઉડાડયાં એથે, બાઈ	
પેલો ઝગડો જીતસો સોથે	૫૩૯
ત્યારે દેવની રજા લઇને અરજણે બાણ પુરીયાં બાય, તે એકના દસ	
સહસ્ત્ર લાખકરોડ થાય.	૫૪૦
ત્યારે અઢારક્ષોણી દળ ઉડાડયાં આંહે, તહાં દરજોધન નાંઠો બાયે.	૫૪૧
ત્યાં બીમે દુઃસાસન માર્યો જે, અને પાંડવ ઝગડો જીત્યા ત્યાંય.	૫૪૨
દુઃસાસને જે હાથે ચીર ફાડીયાં તે, બાઈ તેવાં બીમે આપ્યાં જે.	૫૪૩
તે દરજોધન સરોવરમાં નાંઠો જઈ રહ્યા ત્યાંજ, ત્યાં બીમ કહે બાઈ તે	
શું કીધું કાજ.	૫૪૪
તેં સોબાઈ પાડયા ને ક્ષોણી દળ મરાવ્યાં આજ, બાઈ તોથે તને	
નહિ આવી લાજ.	૫૪૫
બાઈ બીમ દીસે છે એકલો, હવે હું બહાર નીસરે છેક, માંદે વેર	
ત્યારે વળે જો બીમને માંદે એક.	૫૪૬
ત્યારે બીમે ભુજદર તોડીયાં ને પાટું દીધી જહાં, ત્યાં દેવ શ્રી બુદ્ધરૂપ	
ધરી બળ મુકીયાં બાઈ મૃત આગેખું તહાં.	૫૪૭
ત્યારે ગાંધારીએ શોક પાળીઆ, મારી દેહી કંઈ તાજ, સો પુત્ર મારા	
ગયા તો અસપાણી શું લેવું આજ.	૫૪૮
ત્યાં દેવે મુકી ભુખને સો પુત્રને એમાં સીઆવ્યા જાં, દેવે કારમે	
આંગો પેદા કર્યો ભુખ ચણગી મુકી ત્યાં.	૫૪૯
ભુગ દ્રાપર પોતા નરવાણ, કૌરવેકી સખ પુરી બાણ.	૫૫૦
કુળક્ષેત્રમાં પુરો સળરામ. હુવા યુદ્ધ કુરૂક્ષેત્ર કે ઠામ.	૫૫૧
રાક્ષસ દૈત્ય મુઓ તતપેવ, હવે દ્રાપર પુરો થયો છે દેવ.	૫૫૨
સેના સહળી કીધી તારાજ, હરાવી કૌરવ ને લીધું રાજ.	૫૫૩
ત્યારે કૌરવથી જીતી આવ્યા પાંડવરાય, ત્યારે સનમુખ થયા કુંતાજી માય.	૫૫૪
કહિ કુંતા તમે કહાવો છો ધરમ, બાત મારીને શું કીધું કરમ.	૫૫૫
હારે પાંડવો શું કીધો પરાડ, કુળમાં લાંછન લાખું આપણને ખોટ.	૫૫૬
તેડવી પંડીતને પુછો આજ, ઉતારો પાપ ને મેલો રાજ.	૫૫૭
ત્યારે રાજને મન વિમાસણ થાય, વીચારમાં બેઠા પાંચે બાઈ.	૫૫૮

તેડાવ્યા પંડીત ને પુછ્યું પ્રસન્ન, હમે કૌરવ માયો છે દરજોધન. ૫૫૬
 પુછ્યું જીમિ સુજો ધરમરાયે, વાડે વઢયા તેનું પાપ ન લેખાય. ૫૫૭
 ત્યારે પડી પંડીતે કહ્યો ભેદ, કૌરવહત્યા ઉતરે જો યજ્ઞ કરો અશ્વમેધ. ૫૫૮
 ત્યારે મુરત લઇને રાજા મંદીરમાં ગયા, ત્યારે ત્યાં રથે બેસી કરસનજી ૫૫૯

આવીયા. ૫૬૦

ઓચ્ચથી કરસનજી સાંભળો ધરમ રાય, અમૃત મેલીને વીખ કાં ખાય. ૫૬૧
 કાવો ઉઠકે મેહલીયો અમારે હાથ, કૌરવ હત્યા તે અમને પાપ. ૫૬૨
 વળતાં રાજા બોલ્યા ધરમ, સ્વામીજી પુછ્યે પાયે, તેને કેમ આપીયે કરમ. ૫૬૩
 ત્યારે ઓચ્ચથી કરસનજી રાજા જગન કરો શુદ્ધ જાવ, રખે અવસર આવે ૫૬૪

સુકતા દાવ. ૫૬૫

જાવ. જોઈને વળ્યા ભગવાન, આવે અચ્ચાગત ને દેજો માન. ૫૬૬

ત્યારે રાજા જુજોટળ પુછે આપ, સ્વામીજી તમ અઢાર ક્ષોણીના ઉતારો પાપ. ૫૬૭
 ત્યારે કરસનજી એ મુકી છે દેહ, ત્યારે શ્રી કરસનજી સ્વધામ ગયા છે એહ. ૫૬૮
 ત્યારે જગનમાંથી દેવ ઉઠી ગયા કીરતાર, તે દેવે લીધો છે જુદા રૂપ અવતાર. ૫૬૯
 ત્યાં પાંડવ પ્રગટ થયા ભાઈ રાજકલી બહુ ગાયે, જે આપણે પાસે શ્રી કરસનજી ૫૭૦

આવી બેસતા તે શૂન થયા છે પાત્ર. ૫૭૧

ત્યાં રાજા જુજોટળે વાગો વખાણીયો મરમ, અને તેણે માથે લીધું છે કરમ. ૫૭૨
 ત્યાં શ્રી ગૌર કહે પાંડવો બાર વરસ વનમાં મરમ, ભાઈ તો સેને સંભારો ધરમ. ૫૭૩
 ત્યાં ગૌર વિદુરવ્યાસ પેલા ઓળખ્યા જે, અને કુદરતી બેજીવ મોકલાવ્યા તે. ૫૭૪
 તે રાજા જુજોટળ મહાદિન ભાગા નાસ્તાજ ભાઈ હવે આગળ થાઈ છું તે. ૫૭૫
 ભાઈ એ તો કુદરતી જીવ છે હોયે, રાજા તમ પાસે અનામત રાખ્યા જોયે. ૫૭૬
 જે વેળાએ શ્રી કરસનજી દેવ માગસે જે, ભાઈ ત્યારે હાજર કરજો તે. ૫૭૭
 તે રાજા જુજોટળે દેહીમાં છ માસ સુધી જીવ બે રાખ્યા જે, ત્યાં દેવે ૫૭૮

લીધું ધીરજે તે. ૫૭૯

જો રાજાએ એવાં મહાકષ્ટ લોગવ્યાં જે, પણ ત્યારે તો સહે કીધાં તે. ૫૮૦
 ત્યાં રાજા જુજોટળે પ્રાણજી તેડાવીયા આપ, ભાઈ અમારું અઢાર ક્ષોણીનું ૫૮૧

કેમ ઉતરે પાપ. ૫૮૨

રાજા તમે જગન રચો ને પ્રાણજી વરૂણો આજ, શત્રુકાર માંડો આજ. ૫૮૩

તે પુને પાપ છેદાસે જેહ, અને ઘણીએક પ્રાણજીની સેવા કરજો તે. ૫૮૪

ભાઈ સુવરણ ધાળ અમરી પુર્યાં જે, તમે પ્રાણજીને સંતોષો તે. ૫૮૫

ત્યારે રાજા જુજોટળે જગન માંડીયો જે, અને દેવ સહુ સંતોડયા તે. ૫૮૬

તે વેળા પ્રાણજીનું કહ્યું કરચું જે, પણ એથી સેહદેવને ન પૂછ્યું તે. ૫૮૭

ત્યારે રાજા જુજોટળે પોણે જીમને મુકીને તે, કોઈ ચંડાળ આપસે તે. ૫૮૮

તેની આબડછેટ જગનમાં ઉપજે, તેથી જગન થાયે રદ.	૫૮૭
તે જુગમાં દેવરૂપ અદ્ભુત તાર, તે શ્રી કરસનદેવે ધર્મો શ્રી બુદ્ધ અવતાર.	૫૮૮
પેહલે શ્રી કરસને કંસાસુર મારીયો, ગુપત બુદ્ધરૂપે દરજેધન સંકાર્યો.	૫૮૯
ત્યારે કૌરવને મારી પાંડવે લીધું રાજ, તે બળબળ આબ્યા આજ.	૫૯૦
પણ થોડા પ્રસંગમાં ઘણા વિચાર, સુણે રણેસરે સેહદેવ બોલ્યા સાર.	૫૯૧
કહું કથા ન આવે ભેવ પાંડવ રાજ કરે છે દેવ.	૫૯૨
હવે લાગે કળજુગ દ્વાપરનો અંત, સાંભળો રણેસરે એકચંત.	૫૯૩
આઠમે શ્રી કરસનજીરૂપે હત્ય કંસાસુરને માયો, ત્યારે ભક્ત સેહદેવને તાર્યો.	૫૯૪
ત્યારપછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સર્વે સંસારે ઝોળખ્યો બાળ.	૫૯૫
ત્યારે શ્રી કરસનની માતા તો દેવકી કહીયે, અને પીતા તો વાસુદેવજી કહીયે.	૫૯૬
ત્યારે ગુરુ તો વિદુરબ્યાસ બાળ, અને શક્તિ તો રાણી રૂકમણી પ્રમાળ.	૫૯૭
ત્યારે સ્વસ્થાન તો ગોકુળ નગરી બાળ, ક્ષેત્ર તો મથુરાં નગરી પ્રમાળ.	૫૯૮
ત્યારે નરદગો દાણવ તો મામે કંસાસુર બાળ, ત્યારે ભક્ત સેહદેવ	
ઝોધાર્યો નરવાળ.	૫૯૯
ત્યારે ચારલાખ ને બત્રિસહજાર શ્રી કરસનજીરૂપે બાળ, ત્યારે શામવેદ	
હોતા પ્રમાળ.	૬૦૦
ન્યારે આઠમે અવતાર શ્રી કૃષ્ણજીરૂપ સંપૂર્ણ સહી, એવી ગુરુ પ્રજ્ઞા	
પીર ઈમામશાહાએ વાણી કહી.	૬૦૧

“ શ્રી બુદ્ધા અવતાર—રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ. ”

શ્રી સતગોર પ્રજ્ઞા ઇંદ્ર ઈમામશાહ વાચ્યા કરમાનજી બીસમીલ્લાહ
હરરહેમાન નરરહીમ.

ન્યારે નવમે અવતાર શ્રી હરિએ લીધો સહી, ત્યારે તહાં બુદ્ધા રૂપે પારસી કહી.૧	
તહાં બુદ્ધા રૂપે પારસી બોલ્યા છે મીર, તેને કાચે શીંગી બાંધી કેડે તરવાર ને તીર.૨	
મરોડ કેશ પાગ બાંધી ચિસે સધીર, પગે ખાસ ખેસ પહેરી છે મીર.	૩
નવમે રૂપે હરિ બુદ્ધા અવતાર, મુસલમાની રૂપે લીધું સુરાર.	૪
મુખ ચંચા પગ વંકા બાળ, પગે ખાસ ખુસ પેહેરી દીવાન.	૫
છરી કટારી બાંધી તરવાર ને તીર, કમાન બાંધે ચકાવી છે મીર.	૬
ગલત્ર કાંડ શરીરે વહે, તેની પાસે કોઈ ઉશું નવ રહે.	૭
દુરગંધ ગંધાએ શરીર, એસો રૂપ લીચો કરી.	૮
શ્રી બુદ્ધ મુખે પારસી હરિ ત્યાં કહે, તેણી પાસે કોઈ ઉશું નવ રહે.	૯

- વિકટ રૂપ લીધું જદુરાએ, અને તે પાંડવ દ્વારે પોતે જાણે. ૧૦
- જ્યારે વિકટ રૂપ હરિનું દેખાડું જાણે, ત્યારે પાંડવને દ્વારે ઉભા છે રાખે. ૧૧
- ત્યારે પાંડવ યજ્ઞ હોમજ કરે, ત્યાં બેઠા બ્રાહ્મણ વેદ જોયરે. ૧૨
- જ્યારે લાગ્યો કલિયુગ ને દ્વાપર ગયો, ત્યારે સર્વ દેવ ઋષિ શુભ હોઈ રહ્યો. ૧૩
- હવે કલિયુગ માંહે બહુ પાપ કહેવાયે, તેથી દેવ ઋષિવરે જોઈ છોડ્યા ઠામ હાં રાખે. ૧૪
- ત્યારે યુધિષ્ઠિરે કયો વિચાર, પૂછે બ્રાહ્મણને વેદનો સાર. ૧૫
- સુણો બ્રાહ્મણો યુધિષ્ઠિર જો કહે, એ કૌરવનું પાપ અમ શિર કેમ જહે. ૧૬
- ક્ષોણી અઢારની હોઈ છે ઘાત, તેનો અમ શિર ચડિયું છે પાપ. ૧૭
- સુણો રે બ્રાહ્મણ પુછું છું બેદ, એ પાપતણું કેશો હોયે નિવેધ. ૧૮
- કહે બ્રાહ્મણ સુણો હો રાજે, માંડો હોમ યજ્ઞ આણે ઠામે. ૧૯
- સવા સહસ્ર બ્રાહ્મણ વેદોરજે હો રાજે, મન ધ્વંષિત ભોજન દેજે સતભાએ. ૨૦
- સોવણ પાત્ર સવાસહસ્ર દેજે નિત્ય, એશો યજ્ઞ કરજે એકે ચિત્ત. ૨૧
- એશો બ્રાહ્મણોએ કહ્યા રે બેદ, તો તહાં હોયે પાપ તણું નિવેધ. ૨૩
- ત્યાં બ્રાહ્મણ વચને પાંડવ ભૂલ્યા જાણે, ત્યારે માંડયો હોમ યજ્ઞ તેણે ઠામે. ૨૩
- ત્યારે રાજા યુધિષ્ઠિર ઘણું રળિયાત થાયે, ત્યારે ઘેર ઘેર આસ્થવ મંગળ ગવાયે. ૨૪
- ત્યારે તેડી સેદેવને પૂછી પેર, બીમને મોકલો બ્રાહ્મણને ઘેર. ૨૫
- ત્યારે જોયરે બીમ રાજ પાંડવ યજ્ઞ કરે અસ્વમેદ, ત્યાં બ્રાહ્મણ નોતર્યાં આરે વેદ. ૨૬
- ત્યારે આવ્યા બ્રાહ્મણ અસત બહુ પરોડ, આણી અસ્વ ને બાંધ્યો ગરોડ. ૨૭
- ત્યાં રચી ભદ્રાશણ ને બેઠા ધર્મ રાખે, તહાં બ્રાહ્મણને હેમના દાન દેવાયે. ૨૮
- ત્યાં અન્ન, પાણી, વસ્ત્રો નહિ લેખ, તહાં ભાવતા ભોજન સોર્વણ સુદ્રા એક. ૨૯
- તહાં અન્ન પાણીનાં પ્રવાહ વહે, તારે રાજે મોકલ્યો બીમને પોળે રહે. ૩૦
- તારે તેડી બીમને રાજે શિખામણ દેજે, જે માંગે પાણી તેને પાળે રે પેએ. ૩૧
- આવે અઘ્યાગત તેને દેજે માન, તેની કરી પુજાને દેજે એ દાન. ૩૨
- ત્યાં બ્રાહ્મણ વચન બોલ્યા સાર, તમે સુણો યુધિષ્ઠિર કહું વિચાર. ૩૩
- તે ચંડાલ એક આવશે આણે ઠામ, તે તો યજ્ઞ માંહે કરશે ઉત્તપાદ. ૩૪
- એ યજ્ઞ તણું ધ્વંશ જો કરે, એશો ભેતિષ હમારો જોયરે. ૩૫
- રાજે પોળે પોળિયા મેલો સાર, ભલો પુરા કેાએ નાવે આણે કાર. ૩૬
- ત્યારે બીમસેનને બોલાવ્યા તેણી વાર, પોળે રખવાલા મેલો દાર. ૩૭
- તેને દ્વારે બીમ ઉભા આગેવાન, દ્વારમાં ભલો પુરા કેાઈ ન આવે જાણ. ૩૮
- જહાં પાંડવ યજ્ઞ હોમ જો કરે, તહાં બેઠા બ્રાહ્મણ વેદ જોયરે. ૩૯
- તે બ્રાહ્મણ વચન બોલે સાર, તમ લગી શ્રી કુલ આવ્યા દાર. ૪૦
- તહાં નવમું રૂપ હરીએ લીધું પાંડવ દ્વારે જાણે, બ્રાહ્મણ વચને કુલ્યા પાંડવ

તહાં ગદા સાહીને ભીમ પોણે રહ્યા, ત્યારે યજ્ઞ જાણી અભ્યાગત આવીયા. ૪૨
 દારે ભીમ બેઠા તત્કાલ, દેખી રૂપ ને ભીમ અચંબે ધણું. ૪૩
 વિકટ રૂપ લેઈ હરિ આઝ્યા જાણુ, તારે મુખથી બોલેઆ અમૃત વાણુ. ૪૪
 કલિયુગ સંધે પ્રાક્ષણુ ભુલ્યા જાણુ, અવતાર પાત્રની ખખર ન જાણુ. ૪૫
 તહાં વિકટ રૂપનો દેહી ગંધાએ, સ્વામીની દ્રષ્ટે સામું નવ જોવાએ. ૪૬
 દુરગંધે ગંધાએ શરીર, અને એશે રૂપ લીએ શ્રી હરિ. ૪૭
 ત્યાં ભીમે મહાવિકટ રૂપ દેખ્યું, તહાં ભીમસેન બોલો છે વેણુ. ૪૮
 ત્યાં ભીમે સત્ય બોલીને વાણી કહી, ને ક્રિયા પાલે તે ધર્મિ સહી. ૪૯
 તુજ કાયા મધે જીવે છે કોણુ મર્મ, તને કોણુ પાપ લાગ્યું છે કર્મ. ૫૦
 ત્યારે બોલ્યા છે શ્રી જુહા સુણો ભીમ વાણુ, હમકું આગે દીયોને જાણુ. ૫૧
 ભાઈ તમારો યજ્ઞ જાણી આશાકરી આઝ્યો છું સાર, પણ ક્રુધાર્થિ મહા ભૂખ્યો

છું અપરંપાર. ૫૨

હું છું ક્રુધાર્થિ ભૂખ્યો અપાર, તે જાણી આઝ્યો રાજા યુધિષ્ઠિરને દાર. ૫૩
 હું મારું અજ્ઞ ને દેખું દિદાર, ત્યાં હોમ યજ્ઞ તણા સુણું વિચાર. ૫૪
 ભાઈ તમે હાજર હોએ તો આપો જેહ, હરિ કહે જેમ દુર્બલને આપો તેહ. ૫૫
 તહાં ભીમ કહે પોલે રખવાલો રહ્યો છું હુંએ, તેતો સહી કરીને માનજે તુંએ. ૫૬
 ભાઈ આ ભોજન વેલા થઈ છેરે આએ, ત્યાં પ્રાતુશકાલે પછીશું મળીએ જાએ. ૫૭
 જોયયી ભીમ તમે ઉભા રહો, જે જોઈએ તે મુજને કહો. ૫૮
 આહું અન્ન ને આહું રે દાન, આહું હસ્તી થોડા વાહન. ૫૯
 ત્યારે જોયરે અભ્યાગત ભીમ તુને ઘટે છે એહ, આ હમારી દુર્બલ છે દેહ. ૬૦
 અમારે ના જોઈએ અન્ન ને ના જોઈએ દાન, ના જોઈએ હસ્તી થોડા વાહન. ૬૧
 હરી કહે હમારે ભોજન શું નહિ કામ, મને તું દિયોને રજા યુધિષ્ઠિર પાસે જાણુ. ૬૨
 જો તું આવા રૂપની શંકા આણો છો તમે, પણ તારી શંકા છેકવા આઝ્યો છું હમો. ૬૩
 હમે રાજા સત્યવાદી સાંભળ્યો છે ધણું, તેહે દર્શન કરે અભ્યાગત તણું. ૬૪
 અરે ચંડાળ ! વચન તું સુણજે મોએ, અને આગે જાણેકી રજા નહિ તોએ. ૬૫
 તહાં રાજા યુધિષ્ઠિર યજ્ઞ જો કરે, તહાં બેઠા પ્રાક્ષણુ વેદ જોયરે. ૬૬
 તહાં હોમ યજ્ઞ તણું આરંભ જ હોએ, ત્યાં ચંડાળ મુખ નાં દેખે કોએ. ૬૭
 ત્યારે બોલ્યા શ્રી જુહા ભીમ વચન સુણો મોએ, તે સર્વ ચંડાળની વાત કહું

છું હું તોએ. ૬૮

આજે પ્રાક્ષણુ સર્વે દિશે છે અશુદ્ધ, તે આજ અવતાર પાત્રકી નાં જાણે યુધ. ૬૯
 તે આજ પેટને કાળે વાંચે કાલા વેદ, તે કેમ અમને કરે નિરેધ. ૭૦
 ત્યારે શ્રી જુહા બોલ્યા વિષ્ણુવત, ચંડાળ તણી કહું તુને વાત. ૭૧

એ બ્રાહ્મણ મોઢેથી બ્રહ્મા ગયા, તે અવતાર પાત્ર નખીમહામહ થયા. ૭૨
 એ બ્રાહ્મણ વાંચે સર્વે હમારા વેદ, તે તો રૂપ અમારને કરે નિરેધ. ૭૩
 જે આજ હાલા વેદની વાંચે વાણ, તેને ચંડાળ ભીમ લેલે જાણ. ૭૪
 જે હાલા વેદ બ્રાહ્મણ કહે, તે હરિ અવતાર ક્રી શુદ્ધ નાં લહે. ૭૫
 જે અવતારનો જે યુગમાં વારો હોય, તે અવતાર પાત્રની બ્રાહ્મણ શુદ્ધ નાં જોય. ૭૬
 આપ સ્વાર્થમાં જે દુષ્ટ મન જો ધરે, તે પાપી હરિ અવતારની ખંડના કરે. ૭૭
 આપ સ્વાર્થે એ તો જુદું બોલી લાણે, તે તો મોક્ષ યુગતની શુદ્ધ નાં ગણે. ૭૮
 ભાઈએથી આગલ બ્રાહ્મણ જોશા હોએ, તે મહા લપટ કપટી ને નિર્ભજ સોએ. ૭૯
 નહિ હરિ શું નેહને વાંચે નિત્ય વેદની વાણ, અથર્વવેદ માને નહિ તે ચંડાળ

લેલે જાણ. ૮૦

જે વાંચે હાલા વેદને ખાલી તિયે જાએ, પાણી પથ્થર ખુજે તે પાવન નહિ થાએ. ૮૧
 આ તેમણે જુઠ્ઠા યજ્ઞ મંડાવ્યો છે સોએ, તે લોભ સ્વાર્થે સત્ય ધર્મ નાં ખુજે કોએ. ૮૨
 કહે ભીમ ત્યાં હે ચંડાળ! સજ્જ આએ, યજ્ઞ સ્થાને જલા બ્રાહ્મણ ક્ષત્રી બેઠા જાએ. ૮૩
 તે તો સર્વે આચારવંતા દીશે છે ધણ, એ પણ સાંભળે વેદ એ બ્રાહ્મણ તણ. ૮૪
 ત્યાં ત્રણે વેદની રચનાં એકમંત્ર હોએ, ત્યાં તમ ચંડાળ મુખ તો નાં દેખે કોએ. ૮૫
 ત્યારે હરિ કહે ભીમ વચન સુણ તું મોએ, સર્વ ચંડાળ તણી વાત કહું છું

હું તોએ. ૮૬

આ ક્ષત્રી બ્રાહ્મણ કોઈ મન દયા નાં ધરે, અને બ્રહ્મ જ્ઞાન, સત્ય ધર્મની નિંદા કરે. ૮૭
 હે ભીમસેન ! સત્ય વિના કોઈ શુદ્ધ નાં હોએ, એવા કારણે બ્રાહ્મણ ચંડાલ

તે લેલે જાએ. ૮૮

એ ત્રીકાળ સંધ્યા તો બ્રાહ્મણ કોઈક કરે, અને વળી તે ચોથી સંધ્યાક્રી

ખખર નાં લહે. ૮૯

ભીમસેન ! જે ધ્યાયા વેદક્રી ના જાણે વાણ, તેને રાજા ! ચંડાળ સહી લેલે જાણ. ૯૦
 ભીમ ! હાપર આંતે ત્રણ વેદ જો પૂરા થયા, અને આઠ અવતાર તો શ્રી હરીનાં ગયા. ૯૧
 આજ નવમે રૂપે આવ્યો છું જોએ, 'તે' મને બ્રાહ્મણ વળી નહિ માને કોએ. ૯૨
 હે ભીમ ! એ ચંડાળ બ્રાહ્મણ મહા અજ્ઞાન, તે મારા ખુદા અવતારનો ખંડે છે નામ. ૯૩
 સુણો આ સત્યવાત ભીમ અમો તણી, હું મારું છું અન્ન જે કુષ્ઠા વ્યાપી છે ધણી. ૯૪
 જો મુજ દુર્બળને વિધિએ દેસારે કાન, તોજ આ યજ્ઞ સફળ હોશે સત્ય જાણ. ૯૫
 ત્યાં ભીમસેન ચિંતા કરે છે જોએ, એ છે અવતાર પાત્ર કોએ. ૯૬

કાયા કદરૂપ દીશે ધણી, અને વચન બોલે જેમ વેકુંડનો ધણી. ૯૭

સુણો રે યોગિશ્વર ભીમ જો કહે, સાંસો એક મારા મનમાંહે રહે. ૯૮

ક્ષત્રી મહાજનમાં કોણ ચંડાળ, અને તે સાંસો મોહે કેલે કયાળ. ૯૯

ત્યારે શ્રી ખુદા બોધ્યા ભીમ સુણો વિખ્યાત, ક્ષત્રી ચંડાળ તણી કહું તોએ વાત. ૧૦૦

- જે ક્ષત્રી મનમાં હયા નહિ ધરે, તે બાંધી હથિયાર ને જીવહિંસાં કરે. ૧૦૧
- જે વાછરૂ વિન્યાની વાળે રે ગાએ, વચ્ચે ખીજનાં લે છીનાએ. ૧૦૨
- એ અતી અભિમાન કરે મન માંહે, બાઈ બંધવ દેખ્યો નાં સેહવાએ. ૧૦૩
- અતિ બાંધવને હણસે જાણ, માણસ મારતાં નાં કરશે કેણ. ૧૦૪
- તે ક્ષત્રી ચંડાળ ભૂલ્યા જાણ, તે ચંડાળ ! બીમ સહી પ્રમાણ. ૧૦૫
- તે બાળે વન ને વાળે ગાએ, તેને પરમાણી મારતાં હૃદય હયા નહિ થાએ. ૧૦૬
- આ જીવની કાળે પરજીવની હિંસા કરે, આવાં ધ્રુવજ્ઞાન મનમાંહી ધરે. ૧૦૭
- તે લોક અતી કુઠ, કપટી વિરોધી હોએ, બીમ ! તેને તું ચંડાળ સહી જોએ. ૧૦૮
- તે બહોત ઘણા આચાર કરે ને અહસઠ તિથે જાએ, જે આજ શ્રીનારાયણ દેવના હશે અવતારને જોળજે નહી તે ચંડાળ કહી પાક ન થાએ. ૧૦૯
- આ સતપંથમાં ધર્મી હોય ને નવ પાલે ધર્મ, અને ઉલટાં ચોર હડિતનાં કરે કર્મ. ૧૧૦
- જે પૂરી હશેદ ન આપે ને ધ્રુવકણ જાએ, હાલનાં ગુનરે ને ગતમાં નાં જાએ. ૧૧૧
- ન પીએ અમી ને ન શિખે આવાં ધ્રુવજ્ઞાનની વાણ, બીમ તું તેને ચંડાળ સહી લેજો જાણ. ૧૧૨
- જે આવા સતપંથ ધર્મ લેધને પરહરી જાએ, અને સુખી ગતની નિંદા કરી ઘેર હશેદ જાએ. ૧૧૩
- તે વહી નીસાની વેલાએ હાજર થાએ, તે ચંડાલ કેમે પાવન નાં થાએ. ૧૧૪
- એવા સુણી વચન બીમ અચંચે હોએ, આતો અવતાર પાત્ર હીસે છે કોએ. ૧૧૫
- એ સર્વે અગમ નિગમની કરે છે વાત, એની કાયા એવી હીસે છે પજ્જ પ્રાણો મહા વિખ્યાત. ૧૧૬
- કહે બીમ સુણો દેવ હયાળ, અને મહાજન જાતમાં કોણ ચંડાળ. ૧૧૭
- ત્યારે કહે શ્રી બુદ્ધા સુણો બીમ વિખ્યાત, મહાજન ચંડાળ તણી તોએ કહું વાત. ૧૧૮
- તે મહાજન મનમાં કરે અભિમાન, અતે તોલતાં દિલ નાં રાખે ડામ. ૧૧૯
- તે લેતી વેળા ઘણેઈ લીએ, અને હેતી વેળા થોડેઈ હીએ. ૧૨૦
- તે કરે અભિમાન ને વખાણે આપ, તે એવી ડાંડી તોલ્યાતું મહા છે પાપ. ૧૨૧
- હયા ધર્મ ક્ષમાક્રી નાં કરે કહેણ, તે મહાજન ચંડાળ ભૂલ્યા જાણ. ૧૨૨
- કહે બીમ સુણો ચોગિશ્વર હયાળ, એ મનુષ્ય જાતમાં કોણ ચંડાળ. ૧૨૩
- તે સંક્ષેપે મોએ કેહજો હયાળ, જે કોણ કરમથી હોય ચંડાળ. ૧૨૪
- કહે શ્રી બુદ્ધા સુણો બીમ ! વિખ્યાત, તે મનુષ્ય ચંડાળ તણી તોએ કહું વાત. ૧૨૫
- જે હયા, ધર્મ, ને નાં આણે મન, તે સુવે નિચિંતો ને પોષે પિંડ. ૧૨૬
- જે કોઈ માત પિતા સામો હોધને લડે, તે તો પાપી ચંડાળ દોજન માંહે પડે. ૧૨૭
- જે પરજીવ મારીને પેટ જો ભરે, અને પરનારી શું સંગમ કરે. ૧૨૮
- જે નર પારકું પૂતીને આપે રે જાએ, તે ચંડાળ પાપી દોજનમાં જાએ. ૧૨૯

પુરૂષ એક તે સ્ત્રી કરે રે દોઝે, એકથું અતી પ્રિત રાખે સોઝે. ૧૩૦
 પહેલી કલકલે ને દિલે માંહે લાવે દુખ, તે પાપી ચંડાળ મુવે નાં પામે મોક્ષ. ૧૩૧
 તે ચંડાળ તો દોઝક માંહે જાએ, તેના પૂર્વજે કદીએ પાક નાં થાએ. ૧૩૨
 જે કન્યા તણે જે કાંઈ દ્રવ્યજ લહે, તે વિશ્વાસઘાત કરીને વિષ જો દહે. ૧૩૩
 વણુ કેહે જે કોઈ પર ઘેર જમવા જાએ, જુડું બોલીને મીડું ખાએ. ૧૩૪
 જીભ સ્વાદે પર જીવને હણે, તે ખાએ માંસ અને દોષ નાં ગણે. ૧૩૫
 જૂઠી ગવામી પૂરે ને ચઢાવે આળ, તે મનુષ્ય જાતમાં ચંડાળ. ૧૩૬
 જે સક્રોત્ર પ્રજ્ઞા નળીની આલ, તેના જે કોઈ ચોરી ખાસે પ્રજ્ઞમાલ. ૧૩૭
 જે ગોરે દિધા ધર્મ ને દેખાડ્યા હરિ, તે શું સુમન બોલે પ્રપ્રંચ કરી. ૧૩૮
 જેણે લીધા ધર્મને પરહરે પાએ, તે પાપી ચંડાળ જીવ નિશ્ચે નકંમાં જાએ. ૧૩૯
 આપણને અક્ષર એક શીખાડે નર જેહ, તેને તો ગુરૂ કરીને સત્ય માનવો તેહ. ૧૪૦
 જે જીહા સમ હરીનાં ખાએ, તે ચંડાળ તો કદીએ પાવન નાં થાએ. ૧૪૧
 મનુષ્ય એક બીજાની નિંદા કરે જે સાર, જે પર નિંદા કરે તે મહા ચંડાળ. ૧૪૨
 તે બીમ કહે સુણોરે દેવ દયાળ, ચોપગા અને પક્ષીમાં કોણ ચંડાળ. ૧૪૩
 કહે શ્રી બુદ્ધા સુણો બીમ વિખ્યાત, ચોપગા અને પક્ષી તણી કહું તોએ વાત. ૧૪૪
 ચોપગા માંહે શ્વાન, ગર્જવ ને શીયાળ, પક્ષી જાત માંહે એક કાળ ચંડાળ. ૧૪૫
 કહે બીમ સુણો દીન દયાળ, સ્ત્રી જાતમાં કોણ ચંડાળ. ૧૪૬
 કહે શ્રી બુદ્ધા સુણુ બીમ વિખ્યાત, સ્ત્રી ચંડાળ તણી કહું તોએ વાત. ૧૪૭
 જે સ્ત્રી હોઈ ને પર પુરૂષ શું રમે, અને ઘરકો પુરૂષ દેખ્યો નવ ગમે. ૧૪૮
 એક ને છોડી દુજા પર પુરૂષને જાએ, તેથી ચંડાળ દુજા કોઈ નહિ આએ. ૧૪૯
 જે સ્ત્રી હોઈને પર ઘેર બમે, અને ઘરકો કામકાજ દેખ્યો નવ ગમે. ૧૫૦
 જે નાર પુરૂષ તણે નાં કરે રે કલે, નિત્ય ઉઠીને સંતાપે રહે. ૧૫૧
 જે સાસુ સસરાકી નાં રાખે લાજ, તે નણંદ જેઠાણી શું કરે વીધવાદ. ૧૫૨
 જે સાસુ સસરાકો નાં કરે કેણ, નણંદ જેઠાણી કે ના રાખે વેણ. ૧૫૩
 જે જીડું બોલીને ચઢાવે આળ, સ્ત્રી જાતમાં તે કહો ચંડાળ. ૧૫૪
 જે વિધવા હોઈને વકરમ કરે, તે માઈ આપકી લાજ નવ ધરે, ૧૫૫
 તે પાટે પેટ ને બાળક હણે, તે મન માંહે ચંકા કરી નવ ગણે. ૧૫૬
 જે કુળ લગવે ને વેધે બાળ, આજ સ્ત્રી જાતમાં મહા ચંડાળ. ૧૫૭
 જે સ્ત્રી હોઈને પુરૂષકી સેવ નાં કરે, અને કુડું બોલતાં ચંકા નવ ધરે. ૧૫૮
 આજ વ્રત ધર્મ જે ના કરે નાર, સ્ત્રી જાતમાં તે ચંડાળ. ૧૫૯
 સુણો રે ચોગિન્દર બીમ કર જોડી કહે, સ્વામી સાંસો એક મોશ મનમાં રહે. ૧૬૦
 મનુષ્ય શાંતિમાં મધ્યમ કોણ ચંડાળ, હવે તે સાંસો મોએ કેને દયાળ. ૧૬૧
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બેદયા વિખ્યાત, મધ્યમ ચંડાળ તણી કહું તોએ વાત. ૧૬૨

જે સાચ વિના હરિની પૂજા કરે, દારેથી અબ્યાગત પાછો ફરે.	૧૬૭
જે ક્રીયાધર્મ નાં પાળે જેહ, મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ.	૧૬૪
જે વેચે દહીં, દૂધ, મદને માંચ, અને યોલે બહુ ને કરે વચ્ચાચ.	૧૬૫
જે બ્યાજ સવાયા ખાએ નર જેહ, મદ્યમ ચંડાળ કહિયે તેહ.	૧૬૬
એકે હરિની ભક્તિ મન માંહે ધરે, અને બીજો આવી મન ભંગ જો કરે.	૧૬૭
દાન, પુન, કરતાં વારે નર જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ.	૧૬૮
જે પશુ, ડોર, નર પાલે જેહે, તેના ચાર પાણીની ખબર નાં લેહે તે.	૧૬૯
તે તો બુધ્યા તથા બહુ દુઃખ સહે, આપની વેદના તો કેને નવ કહે.	૧૭૦
તે નર થાયે મધ્યમ જેહ, પરવેદના નાં જાણે તેહ.	૧૭૧
જે ઋષિવર હોઇ ને દુનિયામાં ખાએ, તે ગુરૂ પોતાના પરહરી જાએ.	૧૭૨
જ્ઞાન, ધર્મની નીંદા કરે નર જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ.	૧૭૩
જે થાપણુ મુકીને મકરે નર જેએ, જેહ સુરાપાન આચરે તેહ.	૧૭૪
નર જે જીવું યોદ્ધાને ચડાવે આળ, મહા મધ્યમ પાપી તે ચંડાળ.	૧૭૫
જે રાજા પ્રાણજીવું અજ્ઞ જો ખાંએ, ને જે ક્રિયા બારમું જમવા જાએ.	૧૭૬
જે જીવને કાંસી દર્પને મારે નર જેહ, તે મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ.	૧૭૭
જે કામજી દુમજી રૂષિવરને કરે, પર ઉપગારે પેટ પોતાનું જો ભરે.	૧૭૮
શ્રી ગર્ભને જે વેષે બાળ, મહા મધ્યમ કહિયે તે ચંડાળ.	૧૭૯
જે ધર્મિ હોઇ ને નાં પાલે ધર્મ, સુવે નિચિંતા ને કરે ક્રૂરા કર્મ.	૧૮૦
હાલ નાં નિમડે ને ગતમાં નાં જાએ, દશાંશ ન દેવે ને દુનિયામાં ખાએ.	૧૮૧
જે મુખે નામ હરિનું નાં લેવે જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહીયે તેહ.	૧૮૨
જે પાંચ માસ શ્રી ગર્ભ જો ધરે, તે નારીશું જે પુરૂષ સંગમ કરે.	૧૮૩
પશુ ખાશી કરાવે નર રે જેહ, મહા મદ્યમ ચંડાળ કહિયે તેહ.	૧૮૪
વજ્ર આદરે જે નર જમવારે જાએ, જે કરજે લેઇને મુકર થાએ.	૧૮૫
વજ્ર વાંકે શ્રીને પરહરે નર જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહિયે તેહ.	૧૮૬
માત પિતા થઇ બાળકને વેચે જેહ, મહા મધ્યમ ચંડાળ કહિયે તેહ.	૧૮૭
ત્યારે ભીમ કહે સ્વામી પુછું એક વેજ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ કેણુ.	૧૮૮
ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, ઉત્તમ તણી કહું હું તોએ વાત.	૧૮૯
જે પ્રાણીને સદ્ગોર પ્રદ્યાલ મળ્યા, તેને આવાગમનના દેરા ટળ્યા.	૧૯૦
હાલ વાયકે ખરા દરોંદી જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૧૯૧
જે સદાએ ધ્યાન હરિકા કરે. અને પ્રદ્યાજ્ઞાન મન માંહે ધરે.	૧૯૨
નિત નિત ગતમાં મલે નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં જ્યોતમ તેહ.	૧૯૩
દયાવંતા ક્ષમાવંતા જે નર હોઇ, એ ક્રિયા ચાલીસ પાંચે સોઇ.	૧૯૪
હવા કિરણ વિજ્ઞાને નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૧૯૫

જીભ્યા ઈન્દ્રિ સ્વાદ પરકરે નર જેહ, કામ કોષ મન વશ કરે તેહ.	૧૯૬
પાંચ તત્વકો ભેદ જાણે નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૧૯૭
ગોર નરનાં વચન શિર ઉપર ધરે, ગોર કહે તે નિઝે કરે.	૧૯૮
સતી સંતોષી ક્ષમાવંત નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૧૯૯
જે નર જીવતાં મૃતક હોઈને રહે, સુખ દુઃખ ફિલનાં હરિ શું કહે.	૨૦૦
હરહમ હરિ નામ નાં વિશારે જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૦૧
માત પિતાની બાવે ભક્તિ કરે, કૂક કપટ સર્વે મનથી પરકરે.	૨૦૨
સર્વ ગત કુટુંબનો ખેચે ભાર, વિષ્ણુ ભક્તિ ઉપર સદા રાખે ખ્યાર.	૨૦૩
પર વેદનાં આપ સહે નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૦૪
ગત લોકમાં જેનો જશ હોય, અને રતી અવગુણનાં યોલે કોએ.	૨૦૫
વાચ, કાચ, દ્રષ્ટે નિર્મલ હોએ, નાત પરનાતે ગુણ યોલે સર્વ કોએ.	૨૦૬
દયા, ધરમે, ક્ષમાવંતા હોય નર જેહ, મનુષ્ય જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૦૭
ત્યારે ભીમ કહે સુણો યોગિશ્વર દેવ, સ્વામી એક વાતનો પૂંછું હું લેવ.	૨૦૮
શ્રી જાતમાં ઉત્તમ કોણ, સ્વામી એ સંશોષ અમને કેહજો જોણ.	૨૦૯
ત્યારે કહે શ્રી ગુડા સુણો ભીમ વિખ્યાત, ઉત્તમ શ્રી તણી કહું તોએ વાત.	૨૧૦
જે શ્રી હોઈને પુરૂષની સેવામાં રહે, જે વચન કહે તે શિર ઉપર ધરે.	૨૧૧
જે હરિ નામની સેવા નાં વિશારે નિત્ય, ક્રિયા ચાલીસ પાલે એકે ચિત્ત.	૨૧૨
દાનવંતી ક્ષમાવંતી જેહ, શ્રી જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૧૩
જે શ્રીના હૃદયમાં નિર્મળ જ્ઞાન, સાસુ સસરાકો રાખે માન.	૨૧૪
કોઈ કૂડું યોલે તો નાં આણે કાલ, લક્ષ્મી જેવું નાનેરું બાલ.	૨૧૫
નીચી દ્રષ્ટીને હસમુખી હોય નાર જેહ, શ્રી જાતમાં જે ઉત્તમ તેહ.	૨૧૬
જે શ્રી હરિની સેવા વિના અન્ત નાં ખાએ, દારેથી અભ્યાગત પાછો નાં જાએ.	૨૧૭
ઘોડા માંહેથી થોડેરું દેવે જેહ, અને સદા કાલ સત્યવંતી તેહ.	૨૧૮
જે ધરમ કરતાં ના કરે કેણ, શ્રી જાતમાં મહા ઉત્તમ જાણ.	૨૧૯
જે શ્રી પોતાના પુરૂષની સેવામાં રહે, સુખ દુઃખ ફિલનાં હરિને કહે.	૨૨૦
જે શ્રી હરિની સેવા કરે નિત્ય, તે મહા સત્યવતી નિર્મલ ચિત્ત.	૨૨૧
ગત જગમાં નમી નમી ચાલે જેહ, શ્રી જાતમાં ઉત્તમ તેહ.	૨૨૨
ત્યારે શ્રી ગુડા યોદ્યા છે એહ, સુણો ભીમ વાત કહું તેહ.	૨૨૩
કહે શ્રી ગુડા સાંભલો ભીમ વિખ્યાત, અદારે પ્રણી કહું હું તોએ સાખ.	૨૨૪
કલિયુગનાં પ્રાણજ જેટલા, એ તો કર્મહીણા થાશે તેટલા.	૨૨૫
વેદ તણો તો તજશે અભ્યાસ, તે કરશે નિત્ય છઠી પરાઈ આશ.	૨૨૬
શોદ્રાદિકની એતો કરશે નિત્ય સેવ, વળી સંધ્યા ત્રણજી તજશે વાસુદેવ.	૨૨૭
એતો કરશે છલ, કપટ, એટક બહુ નિષેધ તે તો મહા શત્રુ સમ વેહરી ગંધસે વેદ.	૨૨૮

તો રાજાનું પ્રતિબંધ લેશે ઘણું, એથી તે લેશે સ્વશિશ પાતક પશું.	૨૨૯
તજસે સ્વધરમ ને સંઘ્યા સાર, જઈ મેવકને ઘેર કરસે આહાર.	૨૩૦
ગજ, રથ, ભોમી છોડસે ભાર, લેશે રથાણુ, લોહ, પાપાણુ તે સાર.	૨૩૧
જે ભણશે વેદ જઈ શુદ્રને ઘેર, મૂકસે વેદ નહિ લે તેની પેર.	૨૩૨
ચોરી આડીના કરશે વિચાર, તજશે સ્વધરમ તણો વ્યવહાર.	૨૩૩
જૂલી જાન શુદ્રતણુ પશુ તો તે ચારશે, અને પોતાનાં જૂપે મારશે.	૨૩૪
શુદ્ર તણા બાલક તે તો રાખશે, અને પોતાનાં બાલક અધર્મે હાંકશે.	૨૩૫
અનેકને ઘેર જમવા જશે, અને તે બીજા પ્રતે વડવાડ કરશે.	૨૩૬
શુદ્ર તણી ક્રિયા આદ્ય સારસે, લોભે બ્રાહ્મણને જઈ મારશે.	૨૩૭
શુદ્ર તણું ત્યાં હથણું કળે, રાંધે રાંધણું તે જમવા મહે.	૨૩૮
પોતે ગર્ધાવની પેરે વેહેશે ભાર, મન માંહે ધરશે અતી અહંકાર.	૨૩૯
શુદ્ર તણા કરશે સર્વે પાક, પ્રેમે નાના વિધના કરશે શાક.	૨૪૦
પ્રથમ શુદ્રને ધીરજે પીરશે, અને કેટેથી જમતા હીસસે.	૨૪૧
હાસી હાસ બીજા જાણે જેમ, કલચુગનાં બ્રાહ્મણ બણજે એમ.	૨૪૨
થાશે પાછલ તેવી પરજા જેહ, અંતે નરક પામશે તેહ.	૨૪૩
ન હીએ દાન ને કરશે સાર સ્વાદ, તે શુદ્ર ઘેર જઈ કરશે આશિર્વાદ.	૨૪૪
તેપર હેર કરીને દેસે આલ, સોળતે વીશરશે શ્રી ગોપાલ.	૨૪૫
કન્યા તણું તો લેશે ધન, કરશે ધીરજે છલ. જમતાં બહુ મન.	૨૪૬
પર આંગણે વિપ્ર જમવા બેઠા બાએ, વાહે વણુદ્યા વિરોધ કરશે વિશ્વાએ.	૨૪૭
એવા વિપ્ર કલચુગમાંના જેહ, તે દુષ્ટ ક્રિયાએ નર્ક પામશે તેહ.	૨૪૮
કહે શ્રી યુદ્ધ સુણો બીમશેન રાએ, જે પુછા તો તે સર્વ કહું સત્યભાએ.	૨૪૯
બીમ કહે સ્વામી સાંભલીએ સોએ, કળચુગ તણા ક્ષત્રી હવે કેવા હોએ.	૨૫૦
ત્યારે શ્રી યુદ્ધ બોલ્યા વિખ્યાત, અને ક્ષત્રી તણી કહું હું તોએ વાત.	૨૫૧
કલચુગના ક્ષત્રી ચોરીએ વાલસે ગાએ, પૂઠે મલેચ્છ મૂકાવા બાએ.	૨૫૨
બ્રાહ્મણની સી કરશે અધર્મે કુડા વેપાર. અને ઉતારી તે લેશે પરના શણગાર.	૨૫૩
તે મદ્ય માંશનો કરશે આહાર, ઘરમાંથી ધર્મ તણો બાશે આચાર.	૨૫૪
લોભે સેવા શુદ્રની કરશે અપાર. અને સ્વામીને મારશે હથિયાર.	૨૫૫
બહુ આગશુ થઈ બેઠા હશે, અને રાજ સઘલા દુઃખિયા થશે.	૨૫૬
ગૌ બ્રાહ્મણ સી શુદ્ર જેહ, અને બેઠા નિંદા કરશે તેહ.	૨૫૭
કુપાત્રને દાન આપે હાથે આડે, અને સુપાત્રને મારી કાઢે.	૨૫૮
કરશે અહંકારથી સૌ કહળી વન છેદશે, તિથં તણો તો માર્ગ ભાગશે,	૨૫૯
નિશાએ બાળશે પુર ને આમ, અંતે તે તો પામશે નર્કમાં ઠામ.	૨૬૦
એવા સર્વ કરમ કરશે સહી, કળચુગનાં, ક્ષત્રીયોની વિગત કહી.	૨૬૧

શ્રી યુદ્ધા કહે સુણો બીમસેન રાએ, કલયુગના ક્ષત્રીનો કલ્યા મહિમાએ. ૨૬૨
 કહે બીમ સાંભળીએ મહારાજ, કલિયુગે કેવા મહાજનનાં કાજ. ૨૬૩
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, કલ્પી મહાજન તણી કહું તોએ વાત. ૨૬૪
 મહાજન તે તો કપટે વેચશે ગાએ, અને કુડા વણુજ કરશે સત્ય જાએ. ૨૬૫
 કુડા વણુજ અને કુડા વેપાર તે કુડા વેચ્ય સર્વ તણા આચાર. ૨૬૬
 કલયુગ તણા શુદ્ધ ધર્મ જેટલા, અજ્ઞાને કલિક થાશે તેટલા. ૨૬૭
 જે સેવા હરિની ને મૂકે ધર્મ આચાર, અને દાન તણો નાં લલે પાર. ૨૬૮
 પણ ત્યાં રશોધ જમશે એકલા, ઉત્તમ તિથે જાશે યધ લેળા. ૨૬૯
 જપસે હરિ હરિ ને તોલસે ઓછો માલ, એકની નિંદા ને દુબને કરશે વહાલ. ૨૭૦
 એવા આચાર કરશે તે બહુ, ત્યાં કુળ લગવી જાશે વહુ. ૨૭૧
 પરણી અબલાને છાંડશે, અને પરણી શું ઘર માંડશે. ૨૭૨
 ગલી વાવશે ખેડ જ કરી, પછી વલોવશે કોઠાઓ ભરી. ૨૭૩
 ગલી તણા અખાડા જેહ, અનેક જીવની હિંસા તેહ. ૨૭૪
 તે તણું ધન એકહું થશે, ત્યારે પાપ ઉપર મનજો વશે. ૨૭૫
 આદર વાડી કરશે અતી ઘણા, ધરશે અહંકાર અતી તેની નહિ મણા. ૨૭૬
 ધર પાછલ બ્રહ્મપુરી જેટલી, કુટી પાડશે તેટલી. ૨૭૭
 ત્યાં કરશે ધર પોતા તણું, કરસે જ્ઞાનક રમવા જમવા ને ઘણું. ૨૭૮
 ઉત્તમ ઉપજનું ક્ષેત્ર જેહ, પડી ભોમી લેધને આપશે તેહ. ૨૭૯
 માટે ભોમી આપશે સડી, જેમાં જરા દાણો પાકે નહિ. ૨૮૦
 તેના ઉપર લેશે દોકડા, તે દેશે ગાલ ને કહેશે બોકડા. ૨૮૧
 જે બ્રાહ્મણની વૃત્તિ ટળશે, તે વેશ્યાને ભોમી આપશે. ૨૮૨
 જે બીલા વૃક્ષ તે વાદસે ધણા, ત્યાં મંદિર કરશે સોહામણા. ૨૮૩
 જે બાઠી કરશે ચુના તણી, જે મંદિર શોભા દિશે ધણી. ૨૮૪
 જે પરવતની ઇંટો જેટલી, તે કૂટીને પાડશે તેટલી. ૨૮૫
 જે ઘરને બહુ સમરાવે છબ, અત્રીસે લાવે બહુ ગોખ ને ગબ. ૨૮૬
 વેદ ધર્મથી અળગો રહે, પૂર્વજ દાનપુન વિનાનો પિંડ ના લહે. ૨૮૭
 પુત્ર પિતા સાથે ન રાખે વિવેક વિચાર, કલયુગ તણો એવો આચાર. ૨૮૮
 અથવવેદની નિંદા તે મૂખે બ્રાહ્મણો કરે, એવા દુષ્ટ નકોં તો વહેલા સંચરે. ૨૮૯
 તે માટે તો બ્રહ્મ બ્રાહ્મણને કીધા નિષેધ, જે વેદ અવતારનો નાં જાણે લેહ. ૨૯૦
 જે માત પિતાને નહિ આપે રે અજ, એવા કલયુગ કેસ છે બ્રાહ્મણનાં કન્દ. ૨૯૧
 વિગ્ર તણી લાંચ ધરમાં વાવરે, ધરમાં સેવા વેશ્યાનિ હેતે કરે. ૨૯૨
 પુત્રી ભગીની કુળમાં હોશે રે જેહ, આજ તે ઉપર હેત નહિ રાખે તેહ. ૨૯૩
 આરે વળું કલયુગમાંની જેહ, રખે સાંભળી દુઃખ મનમાં ધરતા તેહ. ૨૯૪

તે માટે નાં દુભાશે રે વીરા કોએ, એ મહિમાં કલયુગ ફેરો રે જો હોએ. ૨૮૫
 કહે શ્રી યુદ્ધ સુણો ભીમસેન રાએ, એવો મહિમાં કલયુગનો રે કહેવાએ. ૨૮૬
 કહે ભીમસેન સાંભળીયે મહારાજ, કલયુગનો મહિમાં કહેજે આજ. ૨૮૭
 તે સાંભળીને સુખિયા જે થેએ, શરણ સ્વામી તમારું તો લેએ. ૨૮૮
 કહે શ્રી યુદ્ધ સુણો ભીમ સત્યસાર, કલિયુગ તણો કહું તોએ વિસ્તાર. ૨૮૯
 કલયુગે સર્વ કલ્પવૃક્ષો તો નહિ રે ફળે, કોષ વિરોધ શોક એ નહિ તો ટળે. ૩૦૦
 અદ્ય દૂધ કરતી હોશે ગાએ, કુંપ સરોવર તે કુંડાં સમ કહેવાએ. ૩૦૧
 અદ્ય ધાન્ય નિપજશે પૃથ્વીએ સહી, અદ્ય આયુધ તો કલયુગમાં ધર્મ. ૩૦૨
 પુત્ર પિતાને નહિ દે અન્ન, માત પિતાથી કરશે તે વ્હાલું ધન. ૩૦૩
 માત પિતાને પરહરશે પુત્ર, સાસુ સસરાને સોંપશે ધરમુત્ર. ૩૦૪
 બંધવ પરવાર તે માને શત્રુ સમાન, પણ ધરમાં સસરા સાગાનો બહુ માન. ૩૦૫
 સ્વપુત્રી વચ્ચાબૂધણ પાળી રહે, પણ સાલીને સાસરવાશે તે કરે. ૩૦૬
 ભગિને નહિ આપે એકો ઠામ, તે કલયુગે જેન તણું ન કરશે એકે કામ. ૩૦૭
 કલયુગમાં વહું તણી છે એ રીત, સાસુસસરા શું નહિ રાખે પ્રીત. ૩૦૮
 દેરાણી જેઠાણી શું નહિ નેહ, શત્રુ સમાન વહું વરને રાખે તેહ. ૩૦૯
 સ્ત્રી ભરથારનું કહ્યું કાને નવ ધરે. પહેલાં તે માત પિતાને નમ્રરે કરે. ૩૧૦
 અને ધનને લોકે સ્ત્રી કરાવશે કર્મ, કોઈનું ધરમાં નહિ રાખે મર્મ. ૩૧૧
 રાજા પરજનો ઠંડ અતિ એ કરશે, મહા દુઃખો કલયુગમાં ધરશે. ૩૧૨
 વળી તીર્થ તણા મહિમા ભાંગશે, જ્યાં ત્યાં દુઃખ દાવાનળ લાગશે. ૩૧૩
 ઉદકાપાત થાશે અતી ઘણા, અને જૂંડા કર્મ માંહે નહિ રહે મણા. ૩૧૪
 સત્ય દેનેહે નહિ હોય નરને નાર, તે ધન લાંચ ને રાખશે કુડા વ્યવહાર. ૩૧૫
 તે કુડા ત્રાણવાને તોલા રાખે, ખોટા નાણાને ખોટી સાખે. ૩૧૬
 એવા અન્યાય થાશે જણ, વેદ શાસ્ત્ર નહિ જાણે પુરાણ. ૩૧૭
 જ્યારે બાર વરસનો ફળશે પુરૂષ, પત્નીસે પત્ની આવશે મુખ. ૩૧૮
 નવ વરસની જોખંતી હોશે રે નાર, તે ધરશે ગર્ભ ને દુઃખ ભોગવશે અપાર. ૩૧૯
 વરણા વર્ણનો જોશે ધર્મ આચાર, સત્ય ધર્મના ભાંગશે વ્યવહાર. ૩૨૦
 ત્યારે વરકન્યાનું મન નહિ હેતે મલે, ધન હોય ત્યાં મન તો માયાએ ભળે. ૩૨૧
 શીતકાળે હોશે અગ્નિનો સાર, ઉશકાળે થાશે શીત તણો વ્યવહાર. ૩૨૨
 ત્યારે ખંડ ભંગ થાશે દેશદેશ, પુન્ય તણો નહિ જાણે લવલેશ. ૩૨૩
 કહે શ્રી યુદ્ધ સુણો ભીમસેન રાએ, એવો છે કલયુગ તણો મહિમાએ. ૩૨૪
 ગામ દુઃખે ઉજડ થાશે અનેક, તેમાં વસવાને નહિ રહે કોઈ જણ છેક. ૩૨૫
 ધાન તણા બીજ તો સર્વે જાણે, કચાહિણી તો સર્વે નરવારી થાશે. ૩૨૬

ત્યાં સંધ્યા ધ્યાન વેચાશે રે બહુ, ઉત્તમ લોક લેઇ ખાશે રે સહુ. ૩૨૭
 વીવહ ધર્મ તણો તે મારગ ભાંગશે, આજ્ઞા વિના તો નારી નરને જશે. ૩૨૮
 આશે દારિદ્રિ સઘળા લોક, ઘરોઘર આશે સઘળાને કલેહ ને શોક. ૩૨૯
 પાપી પ્રાણજી હોશે તે કલયુગ તણા, તે તો ફાંસી માર્ગેમાં દેશે ઘણા. ૩૩૦
 તે રમશે દુત્ત ને અવળો કરશે વેડેપાર, તે વારે તો તેઓ આશે મહાપાપી અવતાર. ૩૩૧
 તે તો કન્યાવિક દુષ્ટપણે કરશે રે બહુ, તે વારે સસરાને કુટ્ટી આલ દેશે વહુ. ૩૩૨
 ત્યારે વનસ્પતી તે સર્વ નિર્દળ આશે, જોવી વેલા કલયુગમાં વતોશે. ૩૩૩
 પૃથ્વીમાં જે યદ્રી જે બલિયા નર હોય, તે ધન પિઆડ બળે હરી લેશે સોએ. ૩૩૪
 જે પુરૂષ પોતાની પરહરશે નાર, તે તો બીબશું કરશે બ્યવહાર. ૩૩૫
 ત્યારે આજ્ઞા લોપશે શિષ્ય ગુરૂ તણી, જે કલયુગે આશે પ્રાણજી એવા ગણી. ૩૩૬
 ત્યારે સાધુ તણી સંગત તો નહિ ગમે, કપટી કેડે ભૂલી પૃથ્વી ભમે. ૩૩૭
 ત્યારે આરે વેદ તણો તો સર્વ જાશે દર્શન, પૂછે નહિ કોઇ પ્રાણજીને પ્રશન્ન. ૩૩૮
 ત્યારે આશે જૂવા ભાટ કલયુગનાં ડંડ, તે તો કપટી હરી લેશે દામ શિર ખુંડ. ૩૩૯
 વીર સાધનાને મેલા કરશે મંતર, અને કરશે ઔષધ ચીડીને જંતર. ૩૪૦
 જે કાજલ બૂકું નિ કરે વશીકરણ, ત્યાં તો ગરોડાને નિત્ય જાશે શરણ. ૩૪૧
 ત્યારે ભાંડ ભવેયા ઉપર બહુ પ્રીત, ત્યાં ગમશે નહિ વેદ શાસ્ત્રની રીત. ૩૪૨
 ત્યારે ચેતક નાટકને જોવા જન્ન જશે, જ્ઞાન ધ્યાન સાંભળવાને આગળ થશે. ૩૪૩
 ક્ષેત્રપાલ, શક્ત, માતંગી ને ભુત, જે કૂંડ કપટી પેશાવળને બાને ખાશે ધૂત. ૩૪૪
 કહે શ્રી છુદા સાંભળો ભીમ જુપાલ, એવો કલીનો મહિમા છે અતિ વિકાલ. ૩૪૫
 એવા કલયુગ તણા મહિમા એ છે જન્ન, તેમાં ધર નહિ રેહવે કોઇ માંબસનું મન્ન. ૩૪૬
 કહે ભીમ સ્વામી વિન્નતી કરીયે હમે, અને એક મારા મનનો સંઘે છેદને તમે. ૩૪૭
 ત્યારે શ્રી છુદા બોલ્યા વિખ્યાત, અને સાંભળો ભીમ અમારી વાત. ૩૪૮
 જે કલયુગે વડ પીપલો વાદશે, તે તો લેઈ ધન ને વલી દેવાહું કાદશે. ૩૪૯
 તુલસી ગઈ પ્રાણજીને જે જુગના દેવ, તેની સર્વ કોઈ કરશે કપટ કુટુંબી સેવ. ૩૫૦
 વેશ્યા તો લજ્યા ધરશે અપાર, અને મહા નિર્લજ આશે કુલવંતી નાર. ૩૫૧
 જુગમાં સીસાના નાણાં તો ચાલશે, વલી સાચાને તો સૂત્રીએ ઘાલશે. ૩૫૨
 સં તલાવ માંહે કરશજી તો વાવશે, સત્ય સાધ હશે તો તે દુઃખિયા થશે. ૩૫૩
 સુખિયા ધારો કપટી કૂટીયા પાપી જેહ, આગળ નકો જાશે સર્વથી પેહલાં તેહ. ૩૫૪
 અન્યાયી મુકરને ઘેર હોશે આચાર, ઉત્તમ વરણ જોસે ધર્મ બ્યવહાર. ૩૫૫
 વેશ્યા ઉપર તો ઘણા ભાવજે થાશે, અને સર્વ ધૂત ગરોડાને માનશે. ૩૫૬
 માંહો માંહે તો દુઃખ દેશે રે ઘણા, એવા લજાજી તો કલયુગ તણા. ૩૫૭
 વરપત્ર યદને સર્વ આગલ નાચશે, અત્યંત પાસે અન્ન માંગશે. ૩૫૮
 સર્વ આશે જન્ન વિલાવતારે બહુ, પણ એતો જોટા ઔષધ દેવે તે સહુ. ૩૫૯

જે રાજ જાણ્યા વિનાં ઔપધ કરે, એવા વેદ તો નિક્ષે નકે સંચરે. ૩૬૦
 જોશી તે જોતિષ લોક કોઈ ના ગણે, ત્યારે જ્ઞાની થઈ જ્ઞાન કોઈ નાં બળે. ૩૬૧
 લેઈ કરજ ને નહિ આપે વલી, તેના મન ફેરવશે પાપી કલી. ૩૬૨
 ભૂંડા પુરુષ ને ભૂંડી હોશોરે નાર, જેવા મળશે તેનો ભવેડો સકલ સંસાર. ૩૬૩
 જે નર સુખે મેળવશે ધર્મરે જ્ઞાન, તેનું રાજ જ્ઞાન્યાયે ડંડી લેશે રે ધન. ૩૬૪
 જ્યારે ખેડુતાનાં ચારે ભાગ જો જાશે, તે ઉપર કરજમાં બાલક પોતાના વેચશે. ૩૬૫
 જે જૂઠા બોલીને લેશે ચોરી ને વલી લાંચ, તે તો ફૂંડા કરમે દેશે જ્ઞાન્યાય સાથે આંચ. ૩૬૬
 સપાત્રને કોડી દાન તો કોઈ નાં દીએ, પણ કુપાત્રનાં ચરણુ તો ઘોઈ ઘોઈ પીએ. ૩૬૭
 જ્યારે માત પિતા બાલકને વેચશે, એવા છંદ તો કલિયુગમાં થશે. ૩૬૮
 જ્યારે પુત્ર પિતાનું છેદશે શિશ, ત્યારે સાચું કહેતાં સર્વને લાગશે રીશ. ૩૬૯
 જે પુત્ર થઇને માબાપને ષડશે નેટ, ત્યારે દિકરી જમાઈનું રેહશે સાચુને પેટ. ૩૭૦
 વલી જે નર અતી જૂઠા બોલાવે હશે, તે કલિયુગ સમે જાગત વડેરા થશે. ૩૭૧
 આપો આપ મૂકશે પોતાના ધ્યાન ને ધર્મ, અને તે નિત્ય ઉડીને કરશે અતી ફૂંડા કર્મ. ૩૭૨
 નિશાએ બોજન કરશે બહુ, અણગળ્યા નીર તો વાવરશે સહુ. ૩૭૩
 અતિત અભ્યાગતને મારી કાઢશે, એવા દુષ્ટો બેડા સર્વ પાક ઝાઢશે. ૩૭૪
 જે પરણી શ્રી સાથે રાખે નહિ નેહ, અને પરત્વી શું અતી રાખે રનેહ. ૩૭૫
 કહે શ્રી પુદ્ગા સુણો લીમસેન રાજ, હવે તો અવશ્ય કહેતાં આવે છે લાજ. ૩૭૬
 કહે હરિ સાંભળો લીમસેન હો રાજ, એવો છે કલિયુગ તણો મહિમાજ. ૩૭૭
 જે થાશે ફૂંડા રાજ ને થાશે ફૂંડા પ્રધાન, અને તેની રૈયત તો ચાર ધૂતારી રે જાણ. ૩૭૮
 જે રાખશે ફૂંડા તિર્થ ને ફૂંડા દેવલે વિશ્વાસ, વળી જે ફૂંડા કપટે ધરશે પિઆરી આશ. ૩૭૯
 જેની ફૂંડા આશ અને જેનો ફૂંડો સંસાર, તેના સર્વ ફૂંડા વચનવિપેક અને વિચાર. ૩૮૦
 જેની ફૂંડી છે સર્વ કરમ ને ધરમની રે રીત, અને ફૂંડી છે કલયુગ તણી પરતીત. ૩૮૧
 જે કલિયુગને ફૂંડી છે પી ને ફૂંડા છે પુત્ર, વળી તે ફૂંડા બંધવા ને ફૂંડા છે ધર સૂત્ર. ૩૮૨
 જે ફૂંડી લક્ષ્મી ને ફૂંડા દેવ મંદિર ધામ, તેના ફૂંડા સર્વ મનોરથ ને ફૂંડા કામ. ૩૮૩
 જે સર્વ ફૂંડા દેશ ને ફૂંડા સર્વ સંસાર, તે ફૂંડે ફૂંડાનાં હર્ષનો શોભે વ્યવહાર. ૩૮૪
 ફૂંડા કલયુગ અને સાચું દેસે રે દાન, જે સેવે સાથે શ્રી સદ્ગોર જગવાન. ૩૮૫
 જે કોઈ ઇન્દ્રિ પાંચે વશ પોતાની રાખશે, તે તો સર્વ જીવતા પૈકુડનાં ફલ આપશે. ૩૮૬
 ત્યારે કહે શ્રી પુદ્ગા સાંભલો હો રાજન, તમે પાંચે બંધવ રાખો નિર્મલ મન. ૩૮૭
 મહા પાપી છે આ કલિયુગ તો નિર્ધાર, તે તમે મન વિષે બંધો સત્ય અપાર. ૩૮૮
 ત્યારે ધર્મનાં પોરિ ધરા છાંડશે જેહ, તે કલયુગમાં રાજ્યનું કરે કેમ નેહ. ૩૮૯
 જ્યાં સુધી કલિયુગ અહીં આવે નહિ, ત્યાં લગી તમે રાજ કરજો ને સહિ. ૩૯૦
 એ માટે સતીયા તમે સર્વ હિમાલેરે જાઓ, તો તમે દર્શન શ્રી હરિનાં રે પાઓ. ૩૯૧
 ત્યારે શ્રી પુદ્ગા બોલ્યા રે વિખ્યાત, સુણો રે લીમ કહું તોએ સત્ય વાત. ૩૯૨

તમે રાજા સુધિષ્ટિરને ઠેઠરે જાએ, કાંઈ પૂંછવું હોય તો પૂંછજો ને આએ. ૩૯૩
 સત્ય વચન કહું છું હો ભીમ રાએ, યજ્ઞ કરશે તો પછુ પાપ નહિ જાએ. ૩૯૪
 જો આવીને િદાર અમારા રે જોએ, તો અનંત યજ્ઞ તાણું તમને ફલ હોએ. ૩૯૫
 એવું રાજા સુધિષ્ટિરને કહેજો તતક્ષણ, નહિ તો પછી પસ્તાવો રહેશે ઘણું. ૩૯૬
 ત્યારે ભીમે ચિંતા મનમાં કરી છે ઘણી, એતો દિશે છે ત્રીશોવનનો ધણી. ૩૯૭
 જે પાંડવ, વૈશંપર સહા કૃપાલ, તે જાણી અમદારે આઁચ્યા દયાલ. ૩૯૮
 સુણોરે યોગિશ્વર કહું શિર નામ, દયા કરી તમે ઉભા રેહજો આણે ઠામ. ૩૯૯
 અમે જઈને પુછું રાજા સુધિષ્ટિરને જોય, પાછો સંદેસો આવી તમને કહું હું સોય. ૪૦૦
 તમારો યજ્ઞ જાણી આઁચો છું આંહી, અહીં રાજા આવે કે મને તેડાવે ત્યાંહી. ૪૦૧
 ભીમ કહે સ્વામી અહીં ઉભા રેહજો સહી, અમે રાજા સુધિષ્ટિરને બાંધ પુછું સહી. ૪૦૨
 એયરે ભીમસેન સ્વામી વાડ કહેા, પછુ જે ચાર ઘડી અહીં ઉભા રહેા. ૪૦૩
 અમે યજ્ઞમાં જઈને કરે રે જાણ, તમે આઘા આવો તો રાજા ધર્મની આણ. ૪૦૪
 એવી આણુ દઈ ભીમ યજ્ઞ માંહી ગયા, યજ્ઞ કરતાં રાજા ઉડી ઉભા તો થયા. ૪૦૫
 ત્યાં જઈને ભીમસેન તે ઉભા રે રહ્યા, કહે રાજા કેમ ભીમસેન તમે આવિયા. ૪૦૬
 વલતાં વિચારી ભીમસેન તો કહે, ભાઈ આઁચ્યા અભ્યાગત તે પોળે રહે. ૪૦૭
 ત્યારે ગયા ભીમસેન ને લાગી વાર, ત્યાં રાજા શું જઈને કહ્યો વિચાર. ૪૦૮
 જ્યાં ચારે બાંધવ બેઠા છે એકાંત, ત્યાં ભીમે જઈને કહી સર્વે વાત. ૪૦૯
 કહે ભીમસેન ભાઈ! સર્વે સાંભલો સાર, એક દેવ છુદ્ધા વેષે ઉભા છું બાર. ૪૧૦
 સુણો રે રાજા સુધિષ્ટિર કહું વિચાર, અલૌકિક પુરૂષ આઁચ્યા આપણે દાર. ૪૧૧
 ભીમ કહે સાંભલો સુધિષ્ટિર વાત, એ મહા બ્રહ્મસ્વરૂપી આઁચ્યા વિખ્યાત. ૪૧૨
 અગમ નિગમની વાત સર્વે કહે, તે પાત્ર આવી આપણે દારે ઉભા છેહે. ૪૧૩
 પાંચે બાંધવ મલીને વિચારે જહાં, એ કોણુ સ્વરૂપે હોશે એા ભીમ તહાં. ૪૧૪
 એ સ્વામીને મુખ ચંચા ને પગ વંઠા જેહ, અને શરીરે ગલત્ર કોડ વહે છે તેહ. ૪૧૫
 તે વાણી મુખે અમૃત સમ એયરે, જેના વેણે વેણે હિરા રત્ન તો ખરે. ૪૧૬
 દીશે કાયા કરૂં ને વાસ દુર ગંધાત, પછુ વાત તો કરે છે જેમ વૈકુંઠના નાથ. ૪૧૭
 ચૌદે ભૂવનની સર્વે તે કરે છે રે વાત, ઉભા છે દેવ ત્યાં એક મના થઈને નાથ. ૪૧૮
 હમશું એવી વાતો બહુ હોઈ સત્ય જાએ, પછુ હમથી ઉત્તર દીઓ નાં જાએ. ૪૧૯
 ભાઈ તે નાં લેવે અન્ન ને નાં લેવે દાન, તે નાં લેવે હસ્તી ઘોડા ને વાહન. ૪૨૦
 કહે રાજા સત્યવાદી સાંજાએ છે ઘણું, તે દર્શન કરે છે અભ્યાગત તણું. ૪૨૧
 તે તમને સંદેશો કહ્યો છે રે હો રાએ, યજ્ઞ કરશે તોપણ પાપ નહિ જાએ. ૪૨૨
 તે કહે છે અથર્વવેદ કો હુવો વ્યવહાર, જે ભૂલ્યા બ્રાહ્મણ ને વર્ણ અદાર. ૪૨૩
 જે શ્રી છુદ્ધારૂં અવતારે હુવાદીન દયાળ, ભાઈ તેનેજ બ્રાહ્મણો કહે છે ચંદાળ. ૪૨૪
 કહે છે હરિ અવતાર ને નાં જાણે હો રાએ, ભાઈ તેજી બેઠાજી હો નહિ કોઈ આએ. ૪૨૫

ભાઈતમને એસો સંદેશો કહ્યો છે મુરાર, ત્યારે યુધિષ્ઠિરે ક્રીધા બંધુ મલીને વિચાર. ૪૨૬
 એવી વાત જ્યારે લીમસેને કહી, ત્યારે યુધિષ્ઠિર કાંઈક સમજ્યા તે સહી. ૪૨૭
 ત્યારે યુધિષ્ઠિર ભાઈને પુછે છે ભેવ, એ કોણ પુરૂષ છે કહોને સેહદેવ. ૪૨૮
 દેખી એતિથને સેહદેવે સત્ય કહ્યો, શ્રી બુદ્ધા અવતાર શ્રી કૃષ્ણજીએ લીઓ. ૪૨૯
 તે વાંચીને લેહ સર્વ વેદના સેહદેવે રે કહ્યા, બુદ્ધા અવતારે તો શ્રી કૃષ્ણજી થયા. ૪૩૦
 કહે સેહદેવ હો ધર્મ તમે તો સૂણો, સેવસો નહિ તો પરતાવો પડશે ધણો. ૪૩૧
 મૂકી યજ્ઞ ને હરિને મલવા જાઓ રાજ્યે, એવો પ્રસંગ બોહોઈ નહિ તો થાઓ. ૪૩૨
 એ બૂલ્યા બ્રાહ્મણ સેહદેવ કહે, તે હરિ અવતાર ક્રી શુદ્ધ નાં લહે. ૪૩૩
 જે પેટ સ્વાર્થે વાંચે ઠાલા વેદ, તે બુદ્ધા અવતારને કરે નિવેધ. ૪૩૪
 પાંચે બાંધવ આજ્યા તેણી વાર, ત્યારે બ્રાહ્મણોએ કર્યો વિચાર. ૪૩૫
 સુણો રાજા યુધિષ્ઠિર કહું સત્ય જાઓ, એ ચંડાળ મુખ દેખ્યો કેમ જાઓ. ૪૩૬
 હમે બ્રાહ્મણ મહા ઋષિ રાજ્યે, હે રાજા તેના તમે કેમ પરકરો પાઓ. ૪૩૭
 ત્યારે સેહદેવ બોલ્યા તેણી વાર, સુણો ભાઈ યુધિષ્ઠિર કહું વિચાર. ૪૩૮
 ભાઈ જો તમે કહું બ્રાહ્મણનું કરો, તો તમે નારાયણ દેવને નહિ મલો. ૪૩૯
 ભાઈ જેણે સરજી ધર્તિ ને આકાશ, અને પવન પાણી ક્રીધા પ્રકાશ. ૪૪૦
 જેણે ચંદ્રમા સૂરજ સજ્યાં જાણુ, જેણે નિપાઈ છે આ ચારે ખાણુ. ૪૪૧
 જેણે અષ્ટકુલ પર્વત સજ્યાં રે જાણુ અને તારામંડલ રચ્યા નિર્વાણુ. ૪૪૨
 જેણે સજ્યાં વનસ્પતિ ભાર અદાર, નવકુળ નાગ સજ્યાં તેણી વાર. ૪૪૩
 જેણે સાતે સમુદ્ર સજ્યાં જાણુ, અને નવસો નવ્વાણુ નહિ પ્રમાણુ. ૪૪૪
 એ સર્વ રચનાં કરતાં નાં લાગી વાર, તે સ્વામી ઉભા છે આપણે દાર. ૪૪૫
 જ્યારે એવી વાત સેહદેવે કહી, ત્યારે યુધિષ્ઠિર સમજ્યા સહી. ૪૪૬
 જો રાજા તમે સુણો બ્રાહ્મણક્રી વાત, તો પરતાવો રહેશે દિવસ ને રાત. ૪૪૭
 આજ નવમે શ્રી બુદ્ધા રૂપ ધરી, તે તો આવ્યા છે પાંડવ દ્વારે હરિ. ૪૪૮
 જે આ પ્રેમે યજ્ઞ કરે છે હે ધર્મરાજ્યે, હવે આ વિધિના નથી રહ્યો મરિમાંજ્યે. ૪૪૯
 ત્યાં બ્રાહ્મણનાં મનમાં પડિયો છે રે ત્રાશ, કોણ આવ્યો છે એવો વેદિયોવ્યાશ. ૪૫૦
 તમે જુઓને ધર્મરાજા યુક્તિએ કરી, અને કોણ આવ્યો છે પોલે હસના પરી. ૪૫૧
 જે જુગ્તે કરીને હે રાજા જુઓ જોગ, ત્યાં ભિક્ષા માંગે છે ભાવભક્તિનો ભોગ. ૪૫૨
 અમે આવ્યા છું યજ્ઞ જાળીને યજ્ઞાં, એ કહે છે આવે રાજા કે હમને તેડે તજાં. ૪૫૩
 વલતાં રાજાને વિચાર જો થાઓ, એ ના હોય અભ્યાગત કૃષ્ણજી આઓ. ૪૫૪
 વલતાં રાજા જોયરે લીમ વેગે જાઓ વલી, રજો એ અભ્યાગત જાઓ પાછા વલી. ૪૫૫
 જઈને અભ્યાગતને અતી આદર કરો, જે માંગે તે સર્વ તેઓની આગલ ધરો. ૪૫૬
 એ આવે છે રાજા જોણું નહિ લાગે રે વાર, આદર કરે છે તમને મળવા તણો અપાર. ૪૫૭
 'લીમ' મોકલતી રાજા જા માંહે જાય, ત્યાં વેદ વર્ણના બ્રાહ્મણને એ પુજીઆ. ૪૫૮

સત્ય વચન વિચાર રાજાએ પ્રાદાણને કહ્યા, આખ્યા અભ્યાગત જે પોલે રહ્યા. ૪૫૯
 તે માંગે છે રાજા દર્શનનું રે દાન, દુર્ગલ છે દેહી પણ કથે છે પ્રદક્ષાન. ૪૬૦
 યોગ્યરે પ્રાદાણ સાંભળે ને રાજા ધર્મ, સત્યવાદી રાજાનું એ નાં હોયે કર્મ. ૪૬૧
 યોગ્યા પંડિત રાજા શું બેસા થાઓ, મૂઢી અધુરો યજ્ઞ ને બાહર કેમ જાઓ. ૪૬૨
 વિચારી મનનાં રાજાએ રાખી વાત, આજ્ઞા આપી સર્વ પ્રાદાણનાં સાથ. ૪૬૩
 ત્યારે પ્રાદાણે આપ્યો ભડકણો તે બૂર, અને એથી થતો યજ્ઞ કરાવ્યો દૂર. ૪૬૪
 ત્યાં પ્રાદાણને અતી ઘણી ચડી છે રે રીશ, જેથી પ્રાદાણ સર્વ ઉઠી ગયા છે દોઢિશ. ૪૬૫
 વલતાં પ્રાદાણ તો ચિંતાચરત થાએ, તે તો ફરીને રાજા પ્રતે બોલ્યા છે આએ. ૪૬૬
 તમે તો રાજા ભલે અભ્યાગતનાં દર્શન કરો, પણ એક વાત હમારી ચિત્તમાં છે ધરો. ૪૬૭
 વલ્લાવો છાર ને આ ધરતીએ છાંટાવો નીર, તેની ઉપર પથરાવો પવિત્ર પટકુલ ચીર. ૪૬૮
 તે ઉપર તો રાજા તમે ચાલીને રે જાઓ, અને તમ પૂઠે પ્રાદાણ પાસે વેદ ભણાવો. ૪૬૯
 ત્યારે ચાલ્યા પાંચે બાંધવ રે જહાં, અને જ્યાં શ્રી બુદ્ધા અવતાર ઉભા છે તહાં. ૪૭૦
 જ્યારે ચાલ્યા યુધિષ્ઠિર બુદ્ધા કેરે પાસ, ત્યારે પ્રાદાણોએ વચન કર્યો છે પ્રકાશ. ૪૭૧
 તે રાજાને સઘલા પ્રાદાણ કહે છે આએ, હે રાજા તે ચંડાલ મુખ જોયું કેમ જાએ. ૪૭૨
 તમે સુણો રાજા સત્યવાદી અમારી રે વાત, તમે આગળ ગલીનાં પરદા બંધાવો સાત. ૪૭૩
 તમે તો પાણી ગંગોદક મંગાવો સધીર, એ ગંગોદક તમે કર ધરી છાંટો ને શરીર. ૪૭૪
 એસો આચાર કરજો ને હો ધર્મરાએ, તો યજ્ઞમાંથી જઈને દેખો એ ચંડાલકા પાએ. ૪૭૫
 એણી રીતે અભ્યાગતને મલવા જાઓ, આગળ ગલીના પહો સાત બંધાઓ. ૪૭૬
 સત્ય શ્રી વિષ્ણુની પરિક્ષા છે રે એક, શ્રીજીની દ્રષ્ટિએ સફેદ થાશે તેક. ૪૭૭
 રાજા અભ્યાગત સાંભળ્યો દુર્મુખ ધણો, તે દુષ્ટ શરીર નાં દેખે હે રાજા આપણો. ૪૭૮
 ધરમે અભ્યાગતને મલવા આદર કર્યો, સગલી વસ્તુએ ને પોતે આગલ ધર્યો. ૪૭૯
 રાજાએ સુણી તે પ્રાદાણ કપટની વાત, તે સરમે ગલીનાં પહો બંધાવ્યા જે સાત. ૪૮૦
 ત્યાં જઈને જેવા પહો બંધાવ્યા છે રે રાજા, તે શ્રી હરિની દૃષ્ટિએથી ઉજલા થાએ. ૪૮૧
 જે ગલીનાં પહો બંધાવ્યા રે સાત, તે કપટી પ્રાદાણોએ ખાધી છે ઘાત. ૪૮૨
 જ્યારે પ્રાદાણ વચન બોલ્યા છે રે એક, ત્યારે દેવે શ્રાપ ઇર્ષ્યે ઉચાપ્યા છે તેક. ૪૮૩
 જ્યાં પાંડવ દેવનું દર્શન કરવા રે જાએ, પૂજાસમ હુટી પ્રાદાણોને બીમ ફગાએ. ૪૮૪
 ગલીના પહો બંધાવીને પ્રાદાણ જો ગયા, તો શ્રી હરિની દ્રષ્ટિએથી ઉજલા તો થયા. ૪૮૫
 પાણી છાંટતા આખ્યા યુધિષ્ઠિર રાએ, ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા છે સત્ય ભાએ. ૪૮૬
 તમે સુણો રે યુધિષ્ઠિર જો હમારી રે વાત, તમે કેવા કારણે પહો બંધાવ્યા એ સાત. ૪૮૭
 તમે શા કારણે કહ્યું પ્રાદાણનું રે કરો, અને કેવા કારણે મન માંહે સંજો ધરો. ૪૮૮
 રાજા કેવા કારણે ધર્મને છાંટાવો છો નીર, તમે શાકારણે ખોટો સંજો ધરો શરીર. ૪૮૯
 એ નિર્મલ મન કરી દેખો અમારા પાએ, તો રાજા પાપ તમારા તે દોઢિશ જાએ. ૪૯૦
 મન નિર્મલ કરીને વિહાર હમારા જાએ, તો અનંત યજ્ઞ તહાં અનંત ફલ હોએ. ૪૯૧

અમ સામાચાલીને આવેભે જોકે મન, તો પગલે પગલે અનંત યજ્ઞ તથા રે પુન. ૪૯૨
 ત્યાં હરિને નમન કરી યુધિષ્ઠિર એમ કહે, સ્વામી કુરૂક્ષેત્રકો પાપતોહમ શિર રહે. ૪૯૩
 સ્વામી હમે પાપી ને મહા યુનેહગાર, સ્વામી અમે એકાએક કેમ હેખીએ દિહાર. ૪૯૪
 સ્વામી અમે મનમાંહે તે વિચારી વાત, તે કારણે પહોળાંધાવ્યા છે આ સાત. ૪૯૫
 સ્વામી હમે મહા યુનેહગાર પાંચે વીર, તે કારણે ધર્તિએ છંટાવ્યા ગંગાના નીર. ૪૯૬
 જ્યાં ફાટ્યા પહોં ને હો દીશ ગયા, ત્યારે તો વેદ ભજુતા પ્રાણણી રહ્યા. ૪૯૭
 ત્યાં ટાલી પરહા ને બેઠા સર્વ ભક્ત એકાન્ત, અને મહેચ રૂપે દીઠા શ્રીહરિ અન્નત. ૪૯૮
 પાંડવ દેવનાં દર્શન કરી રણિયાત થાએ, એતો જગ હરિને લાગ્યા છે રે પાએ. ૪૯૯
 જ્યારે કળા ભેદ પ્રાણણ નાશી ગયા અસુખ, કહે ચંડાલ હરિને તે શું હેખડાવે સુખ. ૫૦૦
 જ્યારે પ્રાણણ નાશી હો દિશ ગયા, ત્યારે રાજા ને અભ્યાગત એકાન્તે થયા. ૫૦૧
 ભૂલ્યા પ્રાણણ દેવદર્શન એળખ્યા નાએ, તે માટે કલયુગમાં કણ માંગી ખાએ. ૫૦૨
 જે ભૂલ્યા પ્રાણણ સેહદેવ ભેરી કહે, તે તો અવતાર પાત્રકી શુદ્ધ એ નાં લહે. ૫૦૩
 પગ વંકા મુખ ચંચા દુર્બલ દેહી ગલેશરીર, તેવા ધ્યાન ધરીને ઉભા નરહરિ. ૫૦૪
 ત્યારે દંડવત કરીને રાજા પાએ લાગીયા, ત્યારે યુધિષ્ઠિર ઘણું રણિયાત એ થયા. ૫૦૫
 ધન ધન કુલ તે પાંડવ તણું, આજ ઘેર અભ્યાગત આવ્યા ઘણું. ૫૦૬
 ત્યારે શ્રી પુદ્ગાને પગે જઈને પડ્યા, ત્યારે એ પાંચે પાંડવ કરજેડીને રહ્યા. ૫૦૭
 યુધિષ્ઠિર પાએ લાગીને પ્રણામ એ કરે, સ્વામી તમે પધાર્યા પાંડવને ઘરે. ૫૦૮
 એયારે રાજા હવે નો શી કરશું રે પેર, પાવન કરવા સ્વામી પધાર્યા ઘેર. ૫૦૯
 અભ્યાગત એયારે સાંભલો રાજા ધર્મ, જેના માત પિતા પવિત્ર તેને લાગે કર્મ. ૫૧૦
 તમે ભજુતા હતા સકલ શાસ્ત્રનો ભેદ, વચન ઉવેખી કેમ મંડાવ્યો આ યજ્ઞનિષેધ. ૫૧૧
 તે માટે તમને મુરુહત્યા લાગી હો રાએ, હેમ હસ્તી આપે તોએ પાપ નહિ જાએ. ૫૧૨
 શુરના જે વચન ઉવેખે તે સદા રહે દુઃખી, આવા કોડો યજ્ઞ કરે કેમે ના થાશે સુખી. ૫૧૩
 તમે સાંભળોને સતિયા રાજા ધર્મ, કોડાકોડ યજ્ઞ કરે તોએ ના છૂટે કર્મ. ૫૧૪
 રાજા પુશી થઈને શ્રીહરિશું એયારે વાત, પુત્ર વિસર્થોત્તમ તણા સમાકરે હોતાત. ૫૧૫
 અભ્યાગત એયાર્યા સાંભલોને રાજાન, રીશ હમારી ઉતરી તમે બોલ્યા સત્યવચન. ૫૧૬
 ત્યાં શ્રી પુદ્ગાને પગે જઈને પડે, અને રાજા યુધિષ્ઠિર વિનતી એ કરે. ૫૧૭
 રાજા યુધિષ્ઠિરે વિનવ્યા હર્ષ એ ધરી, અમ ઉપર કૃપા કીધી હો શ્રી નરહરિ. ૫૧૮
 સર્વે ભુગના પાતક અમારાં રે ગયા, આજે જગદીશના દર્શન એ થયા. ૫૧૯
 સ્વામી યજ્ઞ હમારો પૂરો થયો આજ જ્યારે ઘેર પધાર્યા શ્રી મહારાજ. ૫૨૦
 ત્યાં પાંચે પાંડવ કરજેડીને રહ્યા, સ્વામી ! ચરણ આણી ભોમે બલે થયા. ૫૨૧
 હારે પાંડવો ! તમે યજ્ઞ મંડાવ્યો કહ્યાં, જે વારી ગયો તો હું તમને તહ્યાં. ૫૨૨
 સ્વામી ! અમે પ્રાણણ વચને ભૂલ્યા એહ, તેથી હમે વચન લેત્યું છે તેહ. ૫૨૩
 ત્યારે શ્રી પુદ્ગા તણે પાએ એ પડે, પાંચે પાંડવ ઘણી વિનતી કરે. ૫૨૪

માતા કુંતા સ્વામીનાં ચોવારણા લેહે, રાજા યુધિષ્ઠિર પગે ચુંબન દેહે. ૫૨૫
 જ્યાં પાંચે પાંડવ કરજોડી રહ્યા, સ્વામી આણી ભોમે બલે સંચયો. ૫૨૬
 ધન્ય ધન્ય વેંશ પાંડવ જીવ્યા જેહ, આજ જગદીશ નયણે નિરખ્યા તેહ. ૫૨૭
 આજ સર્વ યુગનાં પાપ હમારા રે ગયા, શ્રી બુદ્ધા અવતારના દર્શન જે થયા. ૫૨૮
 ધન્ય ધન્ય છો તમે દીન હયાળ, જે બંદા તમારા લીઆ સંભાળ. ૫૨૯
 અમે જુઠા પ્રાદ્યુની કરી રે કેણ, તે તો સર્વે લોક લક્ષ્મણે વેણ. ૫૩૦
 થયા જુઠા બાદ્યણુ ઋષિરાએ, જુઠો યજ્ઞ મંડાવવાનો કર્યો ઉપાએ. ૫૩૧
 પાંડવ ઉપર સ્વામી સદા તમે કૃપાલ, તમે ધરણી ધર છો દીન હયાળ. ૫૩૨
 અમે ગોલા તમારા ગુન્હેગાર, તમે છો સ્વામી સદા બક્ષણુહાર. ૫૩૩
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા છે રે સાર, સુણો રે યુધિષ્ઠિર ! કહું સત્ય વિચાર. ૫૩૪
 જાઓ છો કલયુગ ને હુંવો અથર્વવેદ, થાશે એથી સર્વ પટદર્શન તણો નિષેધ. ૫૩૫
 શ્રી હરિને કરજોડી યુધિષ્ઠિર પૂછે જોણ, સ્વામી કલયુગમાં ચોગી પ્રાદ્યુ કેાણ. ૫૩૬
 ત્યારે શ્રી હરિ બુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, ચોગી પ્રાદ્યુ તણી કહું તોએ વાત. ૫૩૭
 ‘પ્રાદ્યુ’ તે જે જાણે પ્રદ્ય, પ્રદ્યજ્ઞાનના તત્ત્વે કરીને બાળે કર્મ. ૫૩૮
 આજ પ્રત્યક્ષ હરિ અવતારકો જાણે ઠામ, આજ પ્રાદ્યુ કલીમાં કહ્યા સત્યનામ. ૫૩૯
 જેને પ્રત્યક્ષ પ્રદ્યા ભેટયારે જાણ, આજે તે પ્રાદ્યુ કલીમાં પરમાણુ. ૫૪૦
 જે વેદ ગાવંત્રીના કોટે જાણેરે બાપ, તે પ્રદ્યવંશી પ્રાદ્યુ આપો આપ. ૫૪૧
 જેણે પ્રત્યક્ષ પ્રદ્યગોર સેવ્યા રે જાણ, કલીમાં સાચા પ્રાદ્યુ તે સત્ય નિર્વાણ. ૫૪૨
 ‘ચોગી’ તે યુગે વેદ ધર્મકી જાણે જુગત, વેદ તત્ત્વજ્ઞાને કરી બોળે સુગત. ૫૪૩
 જેની સૂતાં ચોગધર્મમાં હરિશું રહે, અને ખરી દર્શાંશ શુકિત શુરે સુખે ધરે. ૫૪૪
 જેને પ્રત્યક્ષ ગોરનર ભેટયા જાણ, તે ચોગી કલયુગનાં સહી પરમાણુ. ૫૪૫
 ત્યાં શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા છે સત્ય ધ્યાન, સત્યમાનો અમે રામ ને અમે રેહમાન. ૫૪૬
 અમે આપે ચોગી ને અમે આપે પ્રદ્ય, અમેજ શુરે, સુખી અમેજ સત્ય, ધર્મ. ૫૪૭
 શુરે સુખે નર પીછાણુ તે ચોગીને પ્રદ્ય. અથર્વવેદની કાંડીએ જીનારે સર્વ કર્મ. ૫૪૮
 ત્યાં રાજા યુધિષ્ઠિરે બહુ વિજતી કરી, અમ શુકિત કેમ થાશે હો હરિ. ૫૪૯
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા છે વિખ્યાત, તમે સુણો યુધિષ્ઠિર કહું હું તે વાત. ૫૫૦
 હવે ખેઠા કલયુગને આ દ્વાપર ગયો, સર્વ દેવ ઋષિવર અલોપ હોઇ રહ્યો. ૫૫૧
 તમે તો ધર્મનાં પુત્ર છો હો રાએ, હવે તમથી કલીયુગમાં રહ્યો નહિ જાએ. ૫૫૨
 તમે તો નાય કુરુક્ષેત્રમાં છે છેરે વાદ્યા, જોણી અદાર બાંધવો રજમાં પડ્યા. ૫૫૩
 ત્યારે દેવે દેવને સંધાયો છેરે આપ, તેનાં તમે શિર લેઈ બેઠા છેરે પાપ. ૫૫૪
 તેનો હિસાબ ચુકાવો ને જાએ, નહિ તો માધને દુઃખ ભોગવશે રાએ. ૫૫૫
 ત્યારે પાંડવે વિનવવી કરી છે ઘણી, આપ જે કહેશે તે કરશું હો ઘણી. ૫૫૬
 ત્યારે રાજા યુધિષ્ઠિર બોલ્યા છે સાર, જે તમે કહેશે તે કરશું હો કિતીર. ૫૫૭

ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા રે જોહ, તમે જઈને હિમાલે ગળાવો સર્વે દેહ. ૫૫૮
 જો તમે હિમાલે દેહી ગળાવો રે જાએ, તો તમે વૈકુંઠનું રાજ લેશો રાએ. ૫૫૯
 ત્યારે ભીમસેન યોદ્યા ત્રત કાલ, તમે આગમ કેમ ના કહ્યું હો દયાલ. ૫૬૦
 અમે સો બંધવ મારીને લીધું રે રાજ, સ્વામી તમે કલયુગ કેમ આણો આજ. ૫૬૧
 જો એવી અગમ કેહતા રે શુંજ, તો હમે કુરૂક્ષેત્રમાં ન કરતા જુગ. ૫૬૨
 કહે યુધિષ્ઠિર સાંભળો ભીમસેન રાએ, કર્મે લખ્યું તે ટાળ્યું કેમે ના જાએ. ૫૬૩
 તમે સર્વ જે હરી કહે તે નિશ્ચે કરો, સ્વામીનાં વચન તો શિર ઉપર ધરો. ૫૬૪
 ત્યારે રાજ યુધિષ્ઠિર પૂછે છે સેવ, તમે કલયુગનાં ચરિત્ર કહો હો દેવ. ૫૬૫
 કલિયુગમાં કેશો અહાર ને કેશો વ્યવહાર, એ સક્ષે મોએ કહેજો હો મુરાર. ૫૬૬
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા વિખ્યાત, આ કલયુગ તણી કહું હું તોએ વાત. ૫૬૭
 યુધિષ્ઠિર કરજેવી વિનવી કરે છે સેવ, એ અગમનાં ચરિત્ર કેહજો હો દેવ. ૫૬૮
 શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા છે ત્યાં તો રે વેણુ, અમે ભાર્ય આપ્યો છું તમને રજ દેણુ. ૫૬૯
 વિત્યો દ્વાપર ને કલયુગ ખેડો છે આએ, હવે તમે હિમાલે શીજો હો રાએ. ૫૭૦
 એવા વચન સુણી ભીમસેન કેપે થયા, સ્વામી તમે અગમ લેહ કેમ નાં કહ્યા. ૫૭૧
 અમે માર્યો દુર્યોધન ને ગોર ગંગેવ, જેની મહાવિદ્યા તણો નહોતો છેહ એવ. ૫૭૨
 તમ વચને માર્યો દુશાશનને ભગદત, જેનાં બળનો નાં પામીએ અંત. ૫૭૩
 અહાર દ્રોણી ને બંધવ મારી લીધું રાજ, સ્વામી તે કલયુગ કેમ લાખ્યા છે આજ. ૫૭૪
 કહે યુધિષ્ઠિર સુણો ભીમસેન રાએ, હરિ સામે તમે ઉત્તર દિઓ છો કાંએ. ૫૭૫
 આજ દેવ કહે તે વિશ્વાસે કરો, એ હરિનાં વચન તો શિર ઉપર ધરો. ૫૭૬
 કહે નારાયણ સુણો યુધિષ્ઠર રાએ, અમે કલયુગ તણો તો કહ્યો મહિમાએ. ૫૭૭
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા છે રે સાર, યુધિષ્ઠિર કહું કલિયુગના વિચાર. ૫૭૮
 સત્ય વાએક જેના તે પ્રાણજી જાણ, જે મહા પ્રહ્લ કુળ વિષ્ણુ હોશે પરમાણુ. ૫૭૯
 જેને પ્રતક્ષ ગોર નર ભેટયા રે જાણ, તે યોગી પ્રાણજી આ કલયુગના પરમાણુ. ૫૮૦
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા યોદ્યા છે અપરંમ, અમે આપે યોગી ને આપે છું પ્રહ્લ. ૫૮૧
 જનોઇ ધરે તે માટે પ્રાણજી તો નાંહી, પ્રહ્લ અક્ષર જાણે તે પ્રાણજી સહી. ૫૮૨
 પ્રાણજી યોગી કહાવે નર સખ કેાએ, પ્રહ્લ જડે, પુરણ ભાગ્યવંતા હોએ. ૫૮૩
 જેને સદ્ગોર પ્રહ્લા મલિયા છે સહી, તેતો ગર્ભાસમાં ફરી આવશે નહિ. ૫૮૪
 તે માટે તમે સાંભળજો હો રાએ, એ પ્રહ્લ પુજ તો અધિક કહેવાએ. ૫૮૫
 હે ધરમ એ વિગતે પ્રાણજી જો જાણ, તેનાં કહું હું એવા લક્ષણ વિધાન. ૫૮૬
 પ્રથમ પ્રહ્લ તો આ 'પવન' ને લહે, બીજો પ્રહ્લશાસ્ત્ર આ 'જલ' ને કહે. ૫૮૭
 વેદે ત્રીજો પ્રહ્લ તે 'અગ્નિ' ને કહ્યો જાણ, ચોથો પ્રહ્લ 'તેજ' સચરાચારી માન. ૫૮૮
 હવે પાંચમો પ્રહ્લ તો 'પૃથ્વી' હોય, જે આ ધરા ઉપર વસે છે સખકોએ. ૫૮૯

કહે હરિ બ્રહ્મ કહાવે નર જોક, અહકું જોણ કોઇને ગણે નહિ તેહ. ૫૯૦
 આતમાં બ્રહ્મની ભક્તિ જે કરે, બ્રહ્મ ભક્તિએ તે બ્રહ્મ માંહે સંચરે. ૫૯૧
 બ્રહ્મદારે જઇ જે કોઈ કરમ તો કરે, તે કર્મનાં ફળ સર્વ લોગવવા પડે. ૫૯૨
 પછી તે ભલા કે ભુલ કર્મ જેહ, ચાએ તેને વજ્ર લેપ કહિયે તેહ. ૫૯૩
 સુર જાઈ થઇને રાજે માંહે દુર્ભતિ, તેની કેમ ચાએ સ્વર્ગ નીરે ગતિ. ૫૯૪
 વહી જે નાં માને શાસ્ત્રની વિધી, તેવા દુષ્ટોનાં મૂખ તો જોવાના નથી. ૫૯૫
 કહે શ્રી બુદ્ધ સાંભળો સુધિષ્ટિર સાર, જે કહું છું તે સત્ય માનજો નિધાર. ૫૯૬
 'યોગી' તે જે જાણે વેદ વેળાતણી ભુગત, જે સત્યજ્ઞાને કરી જોગે ભુગત. ૫૯૭
 'યતી' તે જે 'યોગ' ધર્મમાં રહીને કરે, ખરી દશાંશ શુદ્ધિત ગોર સુખે ધરે. ૫૯૮
 શુરુ સુખે કાલ શુભરી પાળે ધર્મ, એ જોળખવા ખરા 'યોગી' ને 'બ્રહ્મ'. ૫૯૯
 ત્યારે શ્રી હરિને વિનવે સુધિષ્ટિર રાએ, સ્વામી હમારી સુદ્ધિત કોઈ પેરે થાએ. ૬૦૦
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધ બોલ્યા વિખ્યાત, તમે સુધિષ્ટિર સુણો કહું સત્ય વાત. ૬૦૧
 હવે લાગ્યો કલયુગને રાજ દ્રાપુર ગયો, સર્વ દેવ ઋષિવર અલોપ હોઇને રહ્યો. ૬૦૨
 કલિયુગમાં કેતુ મન થર નહિ તો રહે, સાદી જોગણીસ વસા તો પાપનાં વહે. ૬૦૩
 જ્યાં અર્ધો વસો સત્ય ધર્મનો રે ભણ, ત્યાં એવી કઠણ વેલા વીતશે પરમાણુ. ૬૦૪
 શ્રી બુદ્ધને સુધિષ્ટિર પૂછે છે વિચાર, સ્વામી કેશો કલયુગનો આલે સંસાર. ૬૦૫
 ત્યાં કેવા રાજ ને કેવા પરધાન, અને કેવા લોક રૈયત હોશે નીચાણ. ૬૦૬
 કેવા પંડિત પડે વેદ પુરાણની રે બાણ, અને કેવા શ્રોતા ત્યાં બેઠા સાંભળે જાણ. ૬૦૭
 ત્યાં કેવા ચોદા રણે સનમુખ લડે, વળી અને કેવા ચોદા ત્યાં રણમાં પડે. ૬૦૮
 કેવા હોશે યોગી યતી તે યુગમાં જાણ, કેવા કાતા હોશે જે દેશે પુન ને કાન. ૬૦૯
 ત્યાં કેવા વર્ષો કલયુગમાં રે હોએ, હે પ્રભુ કેશી ધર્તિ પાકશે સોએ. ૬૧૦
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધ બોલ્યા વિખ્યાત, સુણો સુધિષ્ટિર કહું હું તોએ વાત. ૬૧૧
 અલપ વર્ષો કલયુગમાં સર્વે રે હોએ, અને અલપ ધર્તિ પાકશે સખકોએ. ૬૧૨
 કલયુગમાં વર્ષો ઘટતી નહિ નાખશે મેહ, ગોરનાં પ્રતાપે પૃથ્વી પાક આપશે તેહ. ૬૧૩
 જે કલિનાં રાજ મહા કપટી હોએ, સેના નાએક ને રૈયત ધૂતારી સોએ. ૬૧૪
 લોભી રાજ ને લ'પટી થાશે પ્રધાન, તેની રૈયત ચોર ધૂતારી હોશે જાણ. ૬૧૫
 ત્યાં લોભી પંડિત વાંચે સ્વાર્થે પુરાણ, ત્યાં તો લ'પટ શ્રોતા બેઠા જાણ. ૬૧૬
 સુદ્ધ સમે સેહજ ચોદા રણ માંહે લડે, સેહજ માંહે કોઇ એક સન્મુખે પડે. ૬૧૭
 લાખ મધે એક દાનવંતા નર રે જોએ, કોઠ મધ્યે એક યોગી યતી હોએ. ૬૧૮
 ત્યારે રાજ સુધિષ્ટિર બોલ્યા છે વિખ્યાત, તમને શ્રી બુદ્ધ પૂછું એક વાત. ૬૧૯
 કલિયુગ માંહે કોણ તિર્થ તે કહિયે જાણ, ત્યાં કોણ સપાટ સુખે દિશ્યે કાન. ૬૨૦
 ભાગવન્ત કોણ વર્તે કલયુગ માંહે કરે, કોણ દિશ્યે ગેશીને જાણ જોયરે. ૬૨૧
 કલયુગ માંહે કયાં વાશે રહેશે ધર્મ, કયાં જઈને પાપનાં છુટિએ કર્મ. ૬૨૨

કયાં થાસે તે ધર્મ કહો છે મહાદેવ, કયાં જઈ વાણી સુણીએ ત્રતં એવ. ૬૨૩
 કવણ દાન કલિયુગ માંહે હહે, કોણ વિધિએ કેવા સપાત્ર તો તે લહે. ૬૨૪
 ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા રે ત્યાં વાત, સુણો યુધિષ્ઠિર હું કહું તમને સાક્ષાત. ૬૨૫
 આજ ગત તિથ કલિયુગમાં રે બાણ, અને સદ્ગોર પ્રજા સુખે લીજીએ દાન. ૬૨૬
 બીજ શુકરવારી કલિયુગ માંહે વૃત કરો, અને પશ્ચિમ દિશા બેશી જાપ ઓચરો. ૬૨૭
 ત્યાં તો કયા આલંબે ઉપજશે ધર્મ, ગત ગંગા માંહે જઈ છુટીએ કર્મ. ૬૨૮
 સંપતે જે સેનદાન કલિયુગમાં રે હહે, તેને સંતોષથી વિધિએ સપાત્ર બે લહે. ૬૨૯
 કલિયુગમાં બે ક્ષમા રૂપી થાપતે ધર્મ, કોપી વાણીનાં નાં સુણિએ મર્મ. ૬૩૦
 ત્યારે યુધિષ્ઠિર બોલ્યા ત્યાં તો વિખ્યાત, કહો શ્રી ભગવાન કલિયુગની વાત. ૬૩૧
 ચારે યુગમાં કલિયુગ છેલ્લો આવે સાર, તે તો પાપ પુનકો કેવો કરે વ્યવહાર. ૬૩૨
 કહો રે સ્વામી કલિયુગ કેરી સર્વ વાત, ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા મહા વિખ્યાત. ૬૩૩
 શ્રી બુદ્ધા કહે સુણો યુધિષ્ઠિર કહું સાક્ષાત, સર્વ કલિયુગ તણી કહું સત્ય વાત. ૬૩૪
 જે ચારે જુગમાં આ કલિયુગ છે સાર, તે તો સર્વ પાપ પુનકો કરે નિસ્તાર. ૬૩૫
 કલિયુગમાં પાપી ધર્મિએકજ તેડે રૂરે, ત્યાં તો પાપી બૂટે ને ધર્મિ તો તરે. ૬૩૬
 જે પેહેલા સત્ય યુગમાં કરતા પુન, તેની કયા સુણો રાજા એકે મુન. ૬૩૭
 સેકંદ્ર વાર જ્યારે હેતા રે દાન, ત્યારે તેનું ફલ એકવાર લેતા પ્રમાણ. ૬૩૮
 એકવાર દાન બે કલિયુગમાં રે હહે, તે સવાલાખ ઘણેરું મુનિવર લેહે. ૬૩૯
 બેશા પુન તો કલિયુગ માંહે વિસ્તરે, એ યુગમાં અનંત કરોડી જીવ ઓધરે. ૬૪૦
 મુખ્ય અથર્વવેદ કલિયુગ માંહે વહે, તે તણ વેદીનું ફિલ તો ઠામ નહિ રહે. ૬૪૧
 બહુ પાપ આ કલિયુગમાં વિસ્તરે, તો પણ આ કલિ ધર્મને સાચો તો કરે. ૬૪૨
 કંઠજી દાનને છે આ કંઠજી સંસાર, વહી કંઠજી રાજ્ય પરમના વ્યવહાર. ૬૪૩
 જે ચોર હુતારાના તો કર્મ બે કરે, આવા પ્રજ્ઞસાન તે મન માંહે નવ ધરે. ૬૪૪
 શ્રી હરિને મૂકીને માને પથ્થર ને ભૂત, જેમ માઈ બાપને નાં ચાને દુષ્ટ કપુત. ૬૪૫
 જે કલિયુગનાં પ્રાહ્મણ વાંચે ઠાલા રે વેદ, તે કલિયુગમાં અથર્વવેદને કરે નિવેદ. ૬૪૬
 કલિયુગનાં પ્રાહ્મણ લાલયુ ને અશુદ્ધ, ભાઈ તેથી તો તેઓની ગઈ છે બુદ્ધ. ૬૪૭
 યુગ પ્રમાણે નાં જોલખે સદ્ગોરની સુદ્ધ, તે દશમા અવતારકી નાં જોણે બુદ્ધ. ૬૪૮
 કલિયુગ માંહે ગાએ તો વિષ્ટા રે ખાએ, ધર્મેથી પૂજાએ પણ તેજ ગહું કષાએ. ૬૪૯
 કલિયુગનાં લોક મન દેયા નવ રે તે ધરે, અને જીવની હિંશાઓ તો બહુજ કરે. ૬૫૦
 એવા કલિયુગમાં ચંડાલ બાણો નર તેહ, સમયનાં વિષ્ણુ રૂપને ના જોળખે જેહ. ૬૫૧
 વિષ્ણુ કુળ વિના તો પ્રાહ્મણ નહિ, ચંડાળ નિંદા પ્રજ્ઞા વિષ્ણુની કરશે સહી. ૬૫૨
 આજ મલેચ્છ રૂપે વિષ્ણુ માનિએ, લેહ તેનો અથર્વવેદ બણે બાણીએ. ૬૫૩
 શ્રી વિષ્ણુ કહે દ્રાપર તો ગયો વહી, એથી કુળ મયોદા સર્વ ઝાંખી યધ. ૬૫૪
 આઘ નાશયણે કલિયુગને તો આખું રાજ, તેમાટે વિષ્ણુ મલેચ્છરૂપે થયા મહારાજ. ૬૫૫

“અહીં” હોશે ચંદ્રવંશી વંશે રાજન, અથવ વેદી આવશે એ અશરણાશરણ. ૬૫૬
 શ્રી યુદ્ધ કહે પ્રાદ્યુગ કલિયુગમાં બાણ, તે તો એજ હરિવંશ માંહે સહી પ્રમાણ. ૬૫૭
 કલિયુગ માંહે વિષ્ણુ પ્રાદ્યુગ ઘર બાણ, બીજા પ્રાદ્યુગ તે ભકતો નિર્વાણ. ૬૫૮
 ત્યારે જે ભક્ત અભયજીની નિંદા તો કરે, તેના પાપ તોદેએ કરીને નહિ ઉતરે. ૬૫૯
 જે ભક્તને બહાલા હોશે શ્રીહરિ સહી, તે તો નિંદા અરીપરી કોઇની કરશે નહિ. ૬૬૦
 મનુષ્યરૂપ માંહે સાચા દેવ કહિએ તેહ, સતપંથ પાળી દેવના યુગ રાખે જેહ. ૬૬૧
 મનુષ્ય માત્ર માંહે કોઈ મદ્દમ તો નથી, મદ્દમ કર્મે તો મદ્દમ કાવે છે રે મતી. ૬૬૨
 શેહસ્ર નામ પોતે ભણાવ્યા છે રે હરિ, સત્ય સેવાને પાંચ જ્ઞાન રાખે પાઠે કરી. ૬૬૩
 પોતે ગતગંગા આગળ હાલ નિવેદન કરે, તે તો જીવ સુવેચમયાતના નવ સહે. ૬૬૪
 વહી જે નર શેહસ્ર નામ શિખે રે નહીં, આપ ઠહાપણે મિથ્યા લવરી કરશે સહી. ૬૬૫
 હરિ કહે તેવાનું યુગ જોતાં લાગે બહુપાપ, સર્વે સાધુજન તેને તો દેવે અતિશ્રાપ. ૬૬૬
 મનુષ્યા માંહે નાં શિખે જ્ઞાન જેહ, હરિ કહે ધિક અવતાર બાણો તેહ. ૬૬૭
 જે શિખવતાં મન સંકોચ કરે, તેનાં શિર પાપીનાં પાપ એ ચડે. ૬૬૮
 જે હરિદ્વારે જઈ પ્રસાદ માંગી લેહે, હીણે કાળે કુલ મરણહા મૂકે તેહે. ૬૬૯
 આંખલા પ્રમાણે કહ્યા પ્રસાદ બાણ, ભેટ મોકલેલ ભગવાનની તે માન. ૬૭૦
 જે ભેટ આપ્યા વિના પ્રસાદ લેહે, તે તો દેવનો કૃતપ્રી પાપી છેહે. ૬૭૧
 હરિદ્વારે ચોરી કરે નર જેહ, રામે રામે દુઃખિયો થાશે તેહ. ૬૭૨
 પ્રસાદમાં જે કરે ભાગ વિભાગ, તેને તો માથે પડે છે મોટું પાપ. ૬૭૩
 ઋષિ આપ તો ભલેરો રે સહી, પણ ચોરી સરખું કોઈ પાપ તો નહિ. ૬૭૪
 જે જન ધર્મ ઉપર શું પ્રીત યોછી કરે, તેનું પાપ તો તેને મસ્તગે ચડે. ૬૭૫
 તે માટે તમે ધર્મ સાંભળો સાર, એ સમો બીજો પાપ નહિ નિર્ધાર. ૬૭૬
 એમાં પ્રસાદની ચોરી જે કરે, તે પાપી તો કહી કહીં નહિ ઠરે. ૬૭૭
 અન્યાએ લેઇને ડગ એ ભરે, એને પ્રદક્ષિણ તો માથે ચડે. ૬૭૮
 ઋષિવરનું લક્ષણ પ્રસાદ માંગે નહિ. હરિદ્વારે ગએથી પ્રસાદ પામે સહી. ૬૭૯
 પ્રસાદ માંગ્યાનું છે મોટું પાપ, હરિદ્વારેથી કરે તેને લાગે છે શ્રાપ. ૬૮૦
 તે માટે જ્ઞાન શિખીએ સહી, જેમ અબણયો દોષ લાગે નહિ. ૬૮૧
 જે નર બાણે ને શિખે રે જ્ઞાન, તે નરને પ્રીતી હોએ શ્રી ભગવાન. ૬૮૨
 જ્ઞાની તો કરે વિચારની રે વાત, જેથી વધે તેનાં દિલની ખ્યાત. ૬૮૩
 અજ્ઞાની નર જુગમાં હોએ જેટલા, અને એતો સ્વર્ગ નહિ પામે તેટલા. ૬૮૪
 વેદ વિના તો હરિ યોગખાએ નહિ, જેમ કોઈ-મૂર્ખને અન્ન આપે સહી. ૬૮૫
 અજ્ઞાની હોય તેનાં બાણે ભગવાન, જ્ઞાની તે બાણે પુરૂષ પુરાણ. ૬૮૬
 તે માટે તમે યુષ્કિર નેએ, ધર્મ વિનાં સત્યની છાપ નાં હોએ. ૬૮૭
 અથર્વવેદી સર્વ કરમ એહ, અને ચાલતું દાન અક્ષિમાનું જેહ. ૬૮૮

હરિ એમ યોગ્યે સાંભળો સતી જન આજ, અમે સધામે સધારણું, તમે સખળા

કરજો રાજ. ૬૮૯

ત્યારે પાંડવ બોલીયા, અમને અહીં નાં સોહાએ, ચરણ ધારણ કીધા આજ લગી તે

કેમ છોડાએ. ૬૯૦

આ ચાલે કલિયુગમાં સર્વ કષ્ટનું કાજ, ત્યાં તમે પાંડવો કેમ કરી કરશો રાજ. ૬૯૧

સુણો રાજ યુધિષ્ઠિર તમમ્ કહું, હમે તો કલિયુગમાં પ્રગટ નહિ રહું. ૬૯૨

ત્યારે પૂછે યુધિષ્ઠિર સુણો મુરાર, સ્વામી તમ વિનાં કેમ ચાલે સંસાર. ૬૯૩

સુણો રે યુધિષ્ઠિર હું તમમ્ કહું, અમે તો ત્રણ હામે ગુપ્ત છોઈને રહું. ૬૯૪

એ તમે ધરણી પગ નાં ધરો વદુરાએ, તો સંસાર સધલો પ્રલે જાએ. ૬૯૫

તમે સુણો વિભતી દેવ મુરાર, અમને કહો તમ રેહવાનો ઠાર. ૬૯૬

એ તમે માળ યુધિષ્ઠિર પૂછો જોઈ, તો હામ અમારે જતાવું છું હું તેહ. ૬૯૭

જેસી કુલમાં વાસનાં હોએ, તેસો ઘટ ઘટ વ્યાપિક જોએ. ૬૯૮

જેસા તન માંહે કહિએ પ્રાણ, તેસા ચૌદ લોવનમાં વ્યાપિક જાણ. ૬૯૯

સુણો રે યુધિષ્ઠિર તમને કહું, એણી પેરે હું કલિયુગમાં રહું. ૭૦૦

ત્યારે યુધિષ્ઠિર બોલ્યા સાર, તમે પ્રગટ રૂપ કયાં ધરશો મુરાર. ૭૦૧

ત્યારે શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, સુણો યુધિષ્ઠિર તમને કહું વાત. ૭૦૨

પશ્ચિમદિશા માંહે આરબ દેશ, ત્યાં દશમે અવતાર મનુષ્ય વેષ. ૭૦૩

જે સેહસ્રદિપ ને એરાખંડ જાણ, ત્યાં દશમે અવતાર અલી બળવાન. ૭૦૪

સેહસ્રદિપમાં હામ અમારો છેએ, કલા અમારી ગોર જ્ઞામાં રહે. ૭૦૫

ત્યાં યુધિષ્ઠિર પૂછે શિર નામ, અમને ગોર પ્રજાનું જતાવો હામ. ૭૦૬

શ્રી બુદ્ધા કહે ગોર પ્રજાજનું હાએ, તમે વચન હમારા સુણજો હો રાએ. ૭૦૭

જે જંબુદિપ ભરથખંડ રે જાણ, ત્યાં કુંવારિકા ક્ષેત્ર મહા ઉત્તમ હામ. ૭૦૮

ધિમામપુરી નગરીમાં ગોર ધિમામશાહ રહે, કલિયુગમાં ગોર જ્ઞાનું થાનક વેઈ છેએ. ૭૦૯

ત્યાં ગોર થક્ષા કુળે નરમહમ્મદશાહ હોએ, તેને ગાફલ દુનિયા નહિ જાણે કોએ. ૭૧૦

ત્રણ દેવની કલા લઈ કરશે સહી, તે ગોર મસ્ત દિવાના દેખાશે સહી. ૭૧૧

જ્યાં ગોરનર ધિરના કહ્યા હામ, ત્યારે પાંડવે કયાં હરિને પ્રણામ. ૭૧૨

હે યુધિષ્ઠિર સત્યવચન સુણજો મોએ, વલી હમારો ત્રીજો હામ કહું છું તોએ. ૭૧૩

જ્યાં મહે ગત ને એકાન્ત હોએ, ત્યાં નિત નિત અમી પીએ સખ કોએ. ૭૧૪

જ્યાં એકમનાં કરગરે ને પાલે વેદની વાણ, રાએ તે ધર વાશે હમારો જાણ. ૭૧૫

જે પાલે પ્રસન્નિયા અહસ્થા ધર્મમાં રહી, તે ધર વાશે હમારો સહી. ૭૧૬

જ્યાં મલી જત ને હરિનું રમરણ કરે, જે એકમનાં ઘઈ જ્ઞાન યોગ્યરે. ૭૧૭

જે ધરે હરિનું ધ્યાન એકમના ઘઈ, રાએ તે ધરવાસો અમારો સહી. ૭૧૮

જે વિષ્ણુ ભક્ત દયાવંતા રે હોએ, અને કિંચા ચાલીસ પાલે સોએ. ૭૧૯

બાજુ ધરમ કરતાં નાં કરે વાણુ, રાએ તે ઘર વાસો અમારો બાણુ. ૭૨૦
 જાની ધ્યાની સુરે આજાએ રહે, અને સુખ દુઃખ દિલનાં હરિને કહે. ૭૨૧
 જે સત સંતોષિ કામવાંતા હોએ, રાએ તે ઘર વાસો હમારો બેએ. ૭૨૨
 જે ઉદય કાળે જગમાંહે ફરે, હરિનું સ્મરણ હૃદયમાં ધરે. ૭૨૩
 જે નિચી દ્રષ્ટે હસમુખા હોએ, તે ઘર વાસો હમારો બેએ. ૭૨૪
 જે ધનવંતા બેઝનવંતા બાણુ, તે ન ગરબા થઈ ફરે નિર્વાણુ. ૭૨૫
 જેના હૃદયમાં જ્ઞાન ધ્યાન હરિ તણે, રાએ તે ઘર વાસો અમારો ઘણો. ૭૨૬
 સુણો રે યુધિષ્ઠિર ! તમસુ કહું, એણીપેરે કલયુગમાં શુભ હોઈ રહું. ૭૨૭
 જ્યારે હરિએ કહ્યો ગોર નરનો કામ, ત્યારે યુધિષ્ઠિરે તે દિશાને કયો પ્રણામ. ૭૨૮
 ત્યાં પાંડવ વિનયે ત્રતખેવ, હવે હમને રજા કેશી હો છે હો દેવ. ૭૨૯
 ત્યાં હરિએ કહ્યો મોક્ષનો કામ, પણ હિમાલે ગયા વિના નહિ થાએ કામ. ૭૩૦
 જ્યારે એસો વચન શ્રી બુદ્ધા બોલિયા, પાંડવે એ વચને શિર ડોલાવિયા. ૭૩૧
 સ્વામી ! જે કહો તે નિશ્ચે કહે, પણ તમ સ્મરણ કદી નાં વિશર્દ. ૭૩૨
 સુણો રે રાજા યુધિષ્ઠિર તમને તો કહું, નિશ્ચે અમે તો તમ સાથે રહું. ૭૩૩
 ભકતો તમો મન રાખો વિશ્વાસ, સ્મરણ કરશો ત્યાં હું છું પાસ. ૭૩૪
 ત્યાં શ્રી બુદ્ધા બોલ્યા સત્ય સાર, તમે સુણો યુધિષ્ઠિર કહું વિચાર. ૭૩૫
 ભાઈ તમે હવે વેધો ગાએ ને રાખો ઇમાન, તો અમર કામ તમે પામે નિર્વાણુ. ૭૩૬
 અમે આવી યજ્ઞનો બાણ્યો બોલ, હત્યા તમારી ઉતરે કરો ગૌમેધ. ૭૩૭
 તમે યજ્ઞ કરો ગૌમેધ બાજુ, તો સરે પાંડવો તમારા કાજુ. ૭૩૮
 અમે તમારે કહું કરશું કિર્તાર, પણ ગૌ વધનો કોણુ વિચાર. ૭૩૯
 પાંડવ ઉપર હરિએ ધરિયું હેત, અઠાર ક્ષોણી ફલ જે માયું રણખેત. ૭૪૦
 તેનું પાપ તમોએ શિર લિધું સહી, તે નિંદા કરાવ્યા વિનાં ઉતરશે નહિ. ૭૪૧
 ઘણા જણુ મલી બે અતી નિંદા કરે, મહા વક્રમ તો એણીપેરે ઉતરે. ૭૪૨
 શ્રી બુદ્ધા કહે એ પાપને બાણ્યો હોય સહી, તો શુરભી યજ્ઞ નિશ્ચય કરોને અર્હો. ૭૪૩
 કહે ધરમ જેને અમે પુલ્યેરે સહી, હમે તેનો વધ કેમ કરિયે રે અર્હો. ૭૪૪
 હરિ કહે સામવેદકે ઉચાપન હુવો જેહ, જ્યારથી સામ શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યો તેહ. ૭૪૫
 શ્રી કૃષ્ણને બહોલી હતી શુરભી તો સહી, તે શુરભી વિના યજ્ઞ વિધિ થાએ નહિ. ૭૪૬
 હે રાજા બે તમો ખોવા ઇરછો છોરે પાપ, તો તમે શુરભી યજ્ઞ કરી જ્યો બપ. ૭૪૭
 ભાઈ હું એમ કેહતાં ફલ બાળે સહી, તે માટે એમાં મેં કહેવાએરે નહિ. ૭૪૮
 ત્યાં તે ઉપણ ચિંતા ને કરે વિચાર, ક્ષત્રી ધર્મ જશે ને લોક લજવશે ગાલ. ૭૪૯
 ત્યાં અવ્યાગત કહે સાંભલોને રાજા ધરમ, અમને રજા આપો કાંએ કરોછો વિલંબ. ૭૫૦
 રાજા વિચારી મનમાંહે કરે છે ઉપાએ, હું પુણું દુપતિને વલી કુંતા માએ. ૭૫૧
 હું પુણું પ્રેમશું તમે સાંભલો સર્વ સાથ, અવ્યાગતની આજ્ઞા નહિ દિવસ નહિ રાત. ૭૫૨

રાંચે પુછે સેહદેવને કરી પડિત વિચાર, મધનિરે નાવ ભાંગી કેમ ઉતરિએ પાર. ૭૫૭
 ત્યારે સેહદેવને સર્વ રાજ્ય પૂછે વિચાર, સાચું કહો સત્ય શું એ સત્ય કિરતાર. ૭૫૮
 સેહદેવ કહે તમે દ્રૌપતીને પૂછો હ, વાલ્મેશ્વરી વાણી જોયરે જેને વદને વરસે તુર. ૭૫૯
 રાજ્ય રાતા માતા યઈ ગયા દ્રુપતીને દાર, પ્રજામ કરી પુછે તમ સાચું જોલો સાર ૭૬૦
 કહે દ્રુપતી સાંભલો રાજ્ય સત્યવાત, આપી અઘ્યાગતે આસા જેવો આપણો અપરાધ. ૭૬૧
 તમે યજ્ઞ આદર્યો પાપ ઉતારવા કાજ, વિપ્રિત વેળાએ ઉગારવા પધાર્યો મહારાજ. ૭૬૨
 કહે સમો નાં વચ્ચે તમે હે રાયે ધર્મ, શ્રી કૃષ્ણ વચન ઉવેળીયા તેનું લાગ્યું કર્મ. ૭૬૩
 કર્યું હતું હરિએ તે પાંડવે ના જાણી પેર, પાવન કરવા પાંડવને સ્વામી પધાર્યો ઘેર. ૭૬૪
 સર્વ થાઓ સામ્રાજ તમે મલી પાંચે વીર, એછે સમર્થ સારથી જેણે પૂર્યો ષટકુળ થીર. ૭૬૫
 એણે લજ્જા રાખી ત્રણ લોકમાં અને દ્રુપતીની પૂરી આશ,
 નવ ખંડમાં સ્વી ઉગીયો તમે જાણો હરિ આવ્યા પાસ. ૭૬૬
 થાલ ભરાવો સગ મોતીએ અને હરિ વધાવા જાએ,
 કાષ્ટ ખાતાં સંભારીયા જે હરિ આવ્યા વન માંહે. ૭૬૭
 આશા તે પૂરી આપણી અને તૃપ્ત ક્રીધા મુનિ જન,
 શ્રી કૃષ્ણે પાત્ર પખાલિયા ત્યારે ઉઠકે દીધા છે અન્ન. ૭૬૮
 લોજન આવ્યા ભાવતા જેના મન માંહે હતું જેહ,
 એવા સ્વામી મહા સમર્થ છે સમર્થો સાએ કરે છે તેહ. ૭૬૯
 પૂર્વ પુને રાએ પાંડવ અને હરિ પધાર્યો આપ,
 કરમ ઉતરાવવાને કારણે ભણાવવા અજંપા ભાપ. ૭૭૦
 શંકા તે મનમાં નાં લાવશે એ સતી કહે છે વાત,
 જે શ્રી શુર વાણી જોયરે તે હાં કહેએ તમ સર્વે સાથ. ૭૭૧
 હવે પકવાન કરો ને પ્રેમશું અને જમાડોને શ્રી મહારાજ,
 સત્ય તમારો તો વાધશે કોઠ યજ્ઞનું સરશે કાજ. ૭૭૨
 રાજ્ય સમજી વિચારી પધારજો અને લાગો અઘ્યાગતને પાએ,
 લોજન પીરસશે ભગવાનને પોતે કોઠે કુંતા માએ. ૭૭૩
 એટલી વાત તો શ્રી જુદાણ શું યઈ, ત્યારે કુંતા માતા આવ્યા છે સહી. ૭૭૪
 ત્યાં લઈ આવ્યા લોજનના યાજ, પાંડવ જોલ્યા તમે જમો કયાલ. ૭૭૫
 ત્યાં કરજોડી કુંતાણ વિનવે સ્વામી તમે છો પ્રતપાલ,
 લોજન જમોને ભાવશું તો અમે છુટિએ કરમ જાલ. ૭૭૬
 વલતાં તો શ્રી હરિ જોયરે અને સાંભળો સતી એક મન,
 એ કામધેનું પૂજે અમ દેખતાં તો અમે જમીએ લોજન. ૭૭૭
 ત્યારે પાંચે બાંધવ પાંડવ દ્રુપતી અને કુંતાણ માત,
 ત્યાં યોગિશ્વર વાણી જોયરે જ્યાં છે પાંડવ સર્વે સાથ. ૭૭૮

ત્યાં તો શ્રી યુદ્ધા બોલ્યા વિખ્યાત, તમે સુણો પાંડવો અમારી વાત. ૭૭૫
 પાંડવ જો અમ્મ લેણા જન્મશેો રાખે, તો પાપ તમારા દોહિરા રે જાશે. ૭૭૬
 જ્યારે પાંડવો હરિ લેણા જન્મ્યા પ્રકાશ, અદ્રશ્ય થાંતાવળ વાળી આકાશ. ૭૭૭
 શ્રી યુદ્ધા કહે સાંભળો ધર્મરાજો, હવે યજ્ઞ તમારો તો સંપુરણ થાશે. ૭૭૮
 રાજા કહે હમારો યજ્ઞ થયો ધન ધન, તમ્મ દર્શને સ્વામી અજ્ઞત યજ્ઞ કેા પુન. ૭૭૯
 ધન ધન જીવ્યું હમારે હો મહારાજો, અજ્ઞત યજ્ઞનું ફલ વશે તમ પાશે. ૭૮૦
 પાંડવો હરિ લેણા જન્મ્યા જે વાર, ત્યાં લોકે નિંદા ક્રીધી છે અપાર. ૭૮૧
 કહે શ્રી યુદ્ધા તમે સાંભળો ધર્મરાજો, હવે ગૌમેધ યજ્ઞ કરવાનો કરો ઉપાશે. ૭૮૨
 તે કથો વિના તો પાપ નહિ જાશે, એશેો લેઈ હરિજ્યે કલો સમેજાશે. ૭૮૩
 પાંચે પાંડવ વિનવી કરે ત્યાં સેવ, જે તમે કહેશેો તે કરશું હો દેવ. ૭૮૪
 કહે શ્રી યુદ્ધા સાંભળો પાંચે ભાઈ, હવે યુગમાં અથર્વવેદ વર્ત્યો છે સહી. ૭૮૫
 એસો લેઈ હરિજ્યે કલો સમેજાશે, તમે મનમાં શંકા ન ધરશેો હો રાજો. ૭૮૬
 ત્યારે પાંડવ બોલ્યા છે સતી સાથ, જે તમે કહેશેો તે કરશું હો દીનાનાથ. ૭૮૭
 અપાર ચરિત્ર ત્યાં શ્રી યુદ્ધા તો કરે, તે પાંડવો હરિના વચન મનમાં હે ધરે. ૭૮૮
 ઉપાસિક નાના વિધનાં હતા રે જેહ, તેવા હરિવંશી બ્રાહ્મણ તેડાવ્યા તેહ. ૭૮૯
 સામ વેદની કાંડી જ્યારે ત્યાં કહી, ત્યારે કામદુર્ગો ગાય આવી સહી. ૭૯૦
 ત્યાં આજણુ સન્ન્યા દ્રુપતીએ અંગ, મણી તણા મોઠ ધરીયા અતી ઉમંગ. ૭૯૧
 શોકે ત્યાં અતી અલરને સુકતા રે મણી, તેને રત્ન જડિત છે શોભા ઘણી. ૭૯૨
 હરિવંશી મંત્ર જ્યાં બણવા કરે, ત્યારે અતી શોક શુરભી મનમાં હે ધરે. ૭૯૩
 મંત્ર સહિત અર્પે જ્યાં આહુતી એહ, સત્ય સંતોષી અખંડ સેહદેવ જેહ. ૭૯૪
 ત્યારે યજ્ઞ જનાળા ગગને રે મઈ, ત્યાં તો પુષ્પ વૃષ્ટી શુરભીને રે થઈ. ૭૯૫
 જ્યારે સર્વ યજ્ઞવિધિ કરી છે જેટલે, હવે શુરભી ભાગ જ્યાં વેહેં જાશે તેટલે. ૭૯૬
 આહી' સામવેદનો ઉથાપન જો કરે, અથર્વવેદની કાંડી હવે ત્યાંથી કહે. ૭૯૭
 અથર્વવેદી કર્મ કરે નર જેહ, કલિયુગમાં મૂકિત પામશે તેહ. ૭૯૮
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધા બોલ્યા છે સાર, ભાઈ તમે હવે કેવો કરો છો વિચાર. ૭૯૯
 યજ્ઞ માંહેથી કામધેનુ લાવોને રે સાર, હવે એ ગાયને તે લાવો આણે ઠાર. ૮૦૦
 શ્રી યુદ્ધા સાચું જોઈ કામધેનુ આવરે, આ અંડાલનું કશું બકત પાંડવો કરે. ૮૦૧
 ગૌબ્રાહ્મણને તો પૂજે છે સર્વ કોએ, પણ અંડાલ વચને પાપી મારે છે મોએ. ૮૦૨
 શ્રી યુદ્ધાનું રૂપ દેખી ધેનું કરે રે સુમાન, શ્રી હરિ પારસી ત્યાં બોલ્યા નિર્વાણ. ૮૦૩
 ધેનું કલિયુગમાં તું જા વિદ્યા રે ખાએ, અને તું એમ ગણું કપાતી જોએ. ૮૦૪
 કામધેનું તે આણી પૂજવા અને જોવા તે મલિયા લોક,
 મનમાં જો શંકા આણુશેો તો જોશસે તમ શિર ગો ઢોપ. ૮૦૫
 ત્યાં પાંડવોએ હરિવચન શિર ચડાએ, ત્યારે ગૌમેધ યજ્ઞ માંડશેો છે તે ઠાએ. ૮૦૬

જ્યારે પાંડવે તો માંડયો છે ચરૂ ગૌમિષ, ત્યાં આપો આપ શ્રી હરિ ભાંજિયાવેલ. ૮૦૭
સ્વર્ગ ભોવનથી આણી હરિએ ગાળે, ત્યાં તેને તો પ્રેમે પૂજી યુધિષ્ઠિર રાખે. ૮૦૮
રાજાએ મસ્તક કાપીને અળગેરે ધર્યો, તેના કાપી ચાર પગને જુજવો કર્યો. ૮૦૯
જ્યારે ખાલડી ઉતારીને અલગી ધરે, ત્યારે શ્રી જુદાડપે વાણી જોયરે. ૮૧૦
ખાલડીને તો ઝોડાડો કુંતીરે માળે, અને મસ્તક માથે ધરે યુધિષ્ઠિર રાખે. ૮૧૧
ચારે ચરણ બાંધવ જે ચારે તો ધરો, અને હસ્તીનાપુર વચે સૌ સાથે નીશરો. ૮૧૨
શ્રી હરિ કહે પાંડવો કહ્યું હમારૂં કરો, હસ્તિનાપુરના ચોરાસી ચોટા લેઇ કરો. ૮૧૩
જ્યારે પાંડવોને ચોપાસે રક્ત ઉતરે, ઝરી ઝરી પાંડવ અંગથી હેઠો પડે. ૮૧૪
હરિદંભાએ તેના હિરા માણેક ચર્ધ સરે, 'શ્રી જુદા' પાંડવ જપ મુખથી જોયરે. ૮૧૫
લોહીની ઝુંદો જે પૃથ્વીએ પડતી જાણે, ત્યાં તેનાં માણેક મોતી પરવાળા થાણે. ૮૧૬
પાંડવો નિંદા કરાવવા ભાગેળે રે ગયા, તે જોઇ પ્રજા કહે પાંડવ ભૂંડા થયા. ૮૧૭
જેમ પાપ રાજા તમારા મૂકાશે સહી, શ્રી જુદાએ રાજા પ્રતે જો વાણી કહી. ૮૧૮
ત્યાં પાંડવ અંગે રક્તનાં ટીપાં પડે જેહ, ભાઈ તેના માણેક મોતી થાણે છે તેહ. ૮૧૯
દુપતિએ કરે પૂજી મહી લીધી ચાર, હસ્તીનાપુરને ગોંદરે સર્વે આબ્યા ખાર. ૮૨૦
ત્યારે શ્રી જુદા ભીમને કહે છે રે સહી, તમે માતા કુંતા લાવી પધરાવો અહીં. ૮૨૧
ભીમસેનને ક્રોધ ત્યાં માણે નહિ, અને રક્તનેત્ર અર્જુનના પલ્લુ સહી. ૮૨૨
રોહિરમાં ભીમ અર્જુન આબ્યા જેટલે, ત્યાં કૌતક પ્રતક્ષ દીડું છે તેટલે. ૮૨૩
ત્યાં ગરીબ અમીર સર્વે ઢોડયારે જાણે, જે સર્વ નગરીમાં પડિયો છેરે ત્રાહે. ૮૨૪
પાપી પાંડવોએ તો કહ્યું મહા પાપ, વેધી ગાણે ને ટાલ્યું પોતાનું આપ. ૮૨૫
જ્યારે ચોટે ચોટે પાંડવ આલ્યા જે વાર, ત્યારે તો સર્વ નમ્રહમાં પડયો પોકાર. ૮૨૬
સર્વ લોક નિંદા કરે ને જોવા જાણે, ભાઈ ચંડાલ વચને જોણે મારી ગાણે. ૮૨૭
પ્રથમ સો ભાઈ કેયા જોણે માર્યા અને ગાહત્યા ક્રીધી આજ,
ઘઠાર ફોણીને સો ભાઈ માર્યા હવે પાંડવ કુળનું ખૂટયું રાજ. ૮૨૮
સર્વ 'ભક્ત' પાંડવની નિંદા કરે અને તેઓએ મૂકયા તે ઘરનાં કાજ,
હવે જો પાપી પાંડવનું મુખડું કોઇએ પલ્લુ નાં જોવું આજ. ૮૨૯
જગત જેમ પાંડવની નિંદા રે કરે, તેમ તેઓ પાંડવનાં પાપ ઉતરે. ૮૩૦
જ્યારે જો પાપ ઉતરી હો દિશરે જાણે, ત્યારે 'ભક્ત' વર પામે છે તેણે ઠાણે. ૮૩૧
ત્યાં સર્વ પ્રજા હરિને પાણે જો પડે, તમે તો ક્ષમા કરજો હે હરે. ૮૩૨
ત્યાં તો મોટા મુનિવર આવે છે રે સહી, તમે આબ્યા પલ્લુ અમે જાણ્યા નહિ. ૮૩૩
કહે અર્જુન ભીમસેન વાત સાંભળો, જો મહા મોટી માયા અશંભવે કર્યો. ૮૩૪
જો વજ્ર પ્રિછે કરતા કંઈ ઉત્તપાત, તો ક્યાં છૂટતા જો મહા મોટું પાપ. ૮૩૫
ત્યારે માતા કુંતાજીને જઈ આબ્યા જેટલે, શ્રીજુદાજીને પાણે પડયા તેટલે. ૮૩૬

ઓ પ્રભુજી હમે તો જાણ્યો રે નહિ, તમારા કર્તવ્ય અપરંપાર રે સહી. ૮૩૭
 અમે અજાની છું હો અંતરજામી, તમે ઉતારોને પાર શેષ્ટનાં સ્વામી. ૮૩૮
 જે હમે જેદ કર્યો હોય મનમાં આજ, તે તમે ક્ષમાં કર્યો હો મહારાજ. ૮૩૯
 અમ અજાનીથી કલ્પના જે થાયે, તે હરિ મનમાં નાં આજુશો રે કાંચે. ૮૪૦
 ધર્મ કહે હરિ શામાટે કોદ રાજે હે વીર, વિસ્તરી કહોને વાત હો સધીર. ૮૪૧

વલતાં હરિ એમ જોલિયા અને સાંભલો રાજે મુજાણ,
 શુરવી યસ કરાવ્યો પાંડવને નિંદા કરાવવા સહી નિર્વાણ. ૮૪૨

ભાગ લઈ મંશ નાં ફેરવ્યા તે હસ્તિનાપુરનાં ચંદ,
 તે દુઃખ લાગ્યું આકે રાજા ભીમ અર્જુનના મન. ૮૪૩

મારવા હરિને મંત્રણા કરી, તેવો હરીએ જાણ્યો મરોડ,
 માતા કુંતાને તેડવા મોકલ્યા તે કોધ સમાવવા પ્રોદ. ૮૪૪

પ્રજા તે પાચે લાગતાં અને ભાગ્યો તે સર્વ ભ્રમ.
 માયા રચી આ વિશ્લુએ તે નાં જાણ્યું અર્જુને મન. ૮૪૫

પારથ કહે તમે દેવ છો અને અનંત ગતી વિશ્લુ તેહ,
 પાર તમારો કોઈ પાવે નહિ તમે અખંડ અમર છો જેહ. ૮૪૬

નિંદા તો જ્યાં લોકે કરી છે રે અપાર, તત્સણુ પાપ પાંડવોનું ઉતર્ણુ નિર્ધાર. ૮૪૭
 જ્યારે નગર છોડીને રાજા બાહરે રે ગયા, અખંડ વર ત્યારે પાંડવો પામીયા. ૮૪૮

પાંડવે ગૌતમેષ માંડીઓ વચ્ચ પેહ્યો ગલી પ્રજા,
 માથે મુગટ ચડાવ્યો મોતી તણા, ત્યાં લોકને દેખાડયા કર્મ. ૮૪૯

હસ્તિનાપુરમાં સર્વે ફેરવ્યા અને આગલ હરિ થયા આપ.
 નિંદા કરાવી સર્વે લોકમાં ત્યારે ઉતર્યા પાંડવના પાપ. ૮૫૦

ત્યારે ભીમ થયા રીશે શતહા, અને સામું તો જોયું રાજા ધર્મ,
 અક્ષેપાત્ર વિશારીયા તે તમે લેઈ આવો ભીમ. ૮૫૧

ત્યાં થકી ભીમ પાછા વળ્યા અને આવ્યા નગરને છેહ,
 ત્યાં લોક પૂછે નગર તણા આતે માણુ કેસે ઉડયા મેહ. ૮૫૨

આગણા તે વાલે આપ આપણા અને મુખે જપે શ્રી રામ,
 આવડું આપણે જો જાણતા તો નક્કી પૂજતા ગૌદાન. ૮૫૩

ત્યારે નગર મધ્યે નરનારી મહી અને કરે તે એક વિચાર,
 ચારે દિશે મોકલો શોધવા પાંડવ મળે તો ઉતરીએ પાર. ૮૫૪

ભીમ સાંભળી ત્યાંથી વળ્યા અને ઉલટ અંગ ના માણે,
 રાજા ધર્મ આજુ વધામણી પાંડવની સવાસ વચાણે. ૮૫૫

કાલા તે વચ્ચ થયા ઉજળા અને પરચો દેખાડ્યો ધર્મ,
 હવે જોરહત્યા તમ ઉતરી અને ઉતર્યા કૌરવના કર્મ. ૮૫૬

ત્યાં લોક દુરિજન બોલ્યા આજ, પણ સતીએ બાંધી કામની પાળ.	૮૫૭
વિર પાંચે રહ્યા મનમાં હરી, ત્યાં સર્વ લોકની કર્મકથા શી વરી.	૮૫૮
પાંચે પાંડવને તો કીધા ન પાપ, ત્યાં હરિએ લણુઓએ અજ પા જાપ.	૮૫૯
પાંડવ વર પાગ્યા આનંદ ઘણો, માથે ઝુગટ ઝલકે હીરા તણો.	૮૬૦
રતનજડિત ઝુગટ સોવણુ શીર, શોભે છે ચંદ્ર સમ તેજે સમીર.	૮૬૧
માતા કુતરને સોવણુનાં ચીર વચ્ચે નુરાણી ઘેર ગંભિર.	૮૬૨
ગલે હિરા રતનકો હાર, પગે રતનમોઝડી ઝલકે અપાર.	૮૬૩
હાથે મુદ્રિકા હિરા રતન તણી, તેની રચના દિશે અતી ઘણી.	૮૬૪
પાંડવ તો વર લેઈને પાછા ફર્યા, તે તો હસ્તિનાપુર વચ્ચે નિશાર્યા.	૮૬૫
ત્યારે નગરના લોક અચ્ચે થાએ, ધન્ય ધન્ય પાંડવો પુણ્ય ગાએ.	૮૬૬
ત્યારે નગરનું લોક બોલે ઘણું, ધન્ય ધન્ય વૌશ એ પાંડવ તણું.	૮૬૭
જકત જે ફરી આવ્યા હસ્તિનાપુર મહાં, જકતને શ્રી પુદ્ગલે વર આપ્યો તહાં.	૮૬૮
જ્યારે પાંડવોના રૂપ ફેરવ્યા યદુરાએ, ત્યારે લોકોના મનમાં અચ્ચો થાએ.	૮૬૯
પાંડવ તો જાતા ગૌ મુસ્તક લેઈને ગયા, વલતા સોમજ ઝુગટ કઈ પેરે થયા.	૮૭૦
દર્શન પાંડવોને શ્રી પુદ્ગલા થાયે, ગાય પુણ ત્યાં પ્રાણજી પેહલા જાયે.	૮૭૧
પડયા છે ત્યાં ગૌના આંતરડા જેહ, પ્રાણજી લેઈ ગલે ધાલ્યા તેહ.	૮૭૨
કલીમાં ગૌ આંતની જનોઈ રહી, આજ તે પ્રાણજી દર્શનની વેલા ગઈ.	૮૭૩
જ્યાં પુરનાં લોક દોહોડયા ધરી જાવ, કોઈને શિંગડી હાથ લાગી તેને ઠાવ.	૮૭૪
જે કલિયુગમાં જોગી દર્શનની વેલા ગઈ, આજ ફાગટ શિંગડી ગલે બાંધી રહી.	૮૭૫
ત્યાં દોડ્યા અખડાલ ના લાગી વાર, તેને ગોઆમ હાથ લાગ્યું તે ઠાર.	૮૭૬
તે અખડાલની તો આજ વેલા ગઈ, તે તો ફાગટ કેડે બાંધી ફરે છે સહી.	૮૭૭
ત્યાં દોડ્યા વર્તિયા કરી મન જાવ, તેને પૂંછ આંચલ હાથ લાગ્યા તે ઠાવ. ૮૭૮	૮૭૮
તે વર્તિયાનાં વર્તની વેલા ગઈ, આંચલ પૂંછ લઈ ફાગટ ફરે છે સહી.	૮૭૯
પ્રાણજી ક્ષત્રીની બેટી ત્યાં દોડી જાએ, તેને ગો ગોખર હાથ લાગ્યું તે ઠાએ.	૮૮૦
જે ગોત્રાટ વતની વેલા ગઈ, તે આજ ફાગટ ભૂખે મરે છે સહી.	૮૮૧
ત્યાં દોડ્યા શુદ્ર વેશ્ય ક્ષત્રી સખ કોએ, તે આજ ફાગટ ગો પુજા કરે છે જાએ.	૮૮૨
જે આજ પૂજે તે ભૂદ્યો સકલ સંસાર, અથર્વવેદે બોલે જે દશમે અવતાર.	૮૮૩
ત્યારપછી જકત ને વેરાગી જેહ, અને સર્વથી પાછલ દોડ્યા તેહ.	૮૮૪
ગોનાં ઝુખમાંહેથી ચંદન પડ્યું છે જહાં, ત્યાં તેમણે હાથે લાધ્યું છે તહાં.	૮૮૫
ગોચંદનનાં ટીલા ટપકા કાઢે છે અહીં, ધૂતી લોકને ફાગટ પેટ ભરે છે સહી.	૮૮૬
એ ખોટા ખાનાએ લોક વળગશે જઈ, તેતો નાશીને જોલવા લેતા ફરશે તહીં.	૮૮૭
તમે અમને ધૂતી ખાધું છે સહી, હવે એનો હિસાબ આવોને અહીં.	૮૮૮
જે જન મહીને એકઠા થાએ, જ્યાં ગાએ વેધી ત્યાં દોડ્યા જાએ.	૮૮૯

કોઇને આમડી' પુછી લાગી હાથ, કોઇને તો ત્યાં સીંગડી લાગી સાથ. ૮૬૦
 વાણીયા બ્રાહ્મણની બેટી ચાલી સાથ, તેને ગૌરુ ગોમર લાગ્યું હાથ. ૮૬૧
 ગૌરાટ મત તો ત્યાંથી કરે, તે વેલા વહી ગઈ ઠાલા મત ધરે. ૮૬૨
 જે પાંડવ આવ્યા આપણે વાસ, તે જઈ મદયા દુષ્ટીને પાસ. ૮૬૩
 શ્રી જુહા પાએ પડાવે જે વૈકુંઠના નાથ, કુંતામાતા પાંડવ ને દુષ્ટીનું સાથ. ૮૬૪
 દ્રાપર ઉતરતાં પાંડવને કોડી નવશું વર જે થયા,
 ભકત વિનવે સર્વ દેવને હોકર જોડીને ઉભા રહ્યા. ૮૬૫
 હરિ જ્યાં ભકતને એવું કહી અને રૂપ પાલટે જે વાર,
 ત્યાં તો પાંચે પાંડવ જઈ હરિને પાએ લાગે છે સાર. ૮૬૬
 હરિ આગળ બહુ વિનંતિ કરી અને રાયા તે પાંચે વીર,
 હવે સ્વામીનું તમે રાખજો હરિ પત કમારી સધીર. ૮૬૭
 સ્વામીનું હવે આ વિનંતિ અને શું કહીયે બોહોડ ધણી,
 હમને માધન માંહે નાથનું ન વિસારજો હે અનંતનાં ધણી. ૮૬૮
 ધણી તે કરે છે વિનંતી પાંડવ દુષ્ટી ને કુંતા માત,
 હમને ઘટે છે સ્વામી આપવી આજ્ઞા તમે છે અનાયુનાં નાથ. ૮૬૯
 કહે શ્રી જુહા કહી પ્રગટયો તેમાં તમથી નહિ રહેવાએ,
 હવે રાજ આપો પરિક્ષતને કરે કિંમતે પગરણ રાએ. ૮૭૦
 એવા શ્રી જુહાનાં વાચક સાંભળી લાવ્યા તે હરિને હસિનાપુર,
 પદોણ રાખ્યા નરહરિ ને માસ એક થેર પોતાને મધુર. ૮૭૧
 હરિવૈંશી વિમ્બ સંગ છે વોળાવે તે વૈકુંઠના નાથ,
 દક્ષણા આપી મન ગમતી ત્યાં ભોજન કર્યાં હરિસાથ. ૮૭૨
 વિમ્બ સર્વ ગયા પછી હરિએ માગી આજ્ઞાએ,
 હમે પશ્ચિમ દિશામાંહે પરવરે તમે સાંભળો ધર્મશાએ. ૮૭૩
 કલયુગ માંહે નામ અમારું અને તેનો કહું મહિમાએ,
 અથર્વવેદી નામ અમતણું તે શ્રી 'અલી' શોહાએ. ૮૭૪
 'અલી' વંશે સાંખ માહેરી અને ચંદ્ર વંશીનું એધાણ,
 રમુ યુગમાં સર્વ સાથ પણ જોગળ 'અલી' વંશે પ્રમાણ. ૮૭૫
 ત્યાં તો અજ્ઞાના બપથી અને થાએ અમારે દર્શન,
 એમ કલિયુગમાં હમને ભજે તે તો આવે હમારે લોવન. ૮૭૬
 વચન અસત્ય મુખ માંહેથી અને નાં વહે નર જેહ,
 સત્ય વાણીએ વિચરતાં અગમર પદ પામે તેહ. ૮૭૭
 હમે તો વશું પશ્ચિમ દિશે અને સહજ દીપ સાર,
 અવતાર તો વળતાં જે લેશુ તે તો અનુદિપ બોહાર. ૮૭૮

- એ એધાણીએ ઝાળખએ અને એક શુરૂ અવતાર, •
ત્યાં લેટ આપી પાંડવે શ્રી હરિને અનંત અપાર. ૯૦૯
- પછે પાએ લાગીને કહે અમે જાશું સર્વ હિમાલે સાથ,
તમે હયાએ ચરણમાં રાખશે હો સ્વામી વૈકુંઠના નાથ. ૯૧૦
- છે પોતે વૈકુંઠનાથજી તે માટે નાથ ધરાયું નામ,
છે પુરૂષ પુરાણ એ તો તે અલી વંશે પુરવોતમ જાણ. ૯૧૧
- તાયીં તુજને તેજ કહેશે અને મકારે લેજો નામ,
મકાર એતો 'રસુતુજ' અલી મકારે 'મહામહશાહ' નામ. ૯૧૨
- 'મકાર' મૂંછીને 'લકાર' જપે તે યોગી રૂપે સાર,
અહસ્થીને 'મકાર' કહ્યો અને યોગીને કહ્યો 'લકાર.' ૯૧૩
- લકાર અને એ મકારમાં લેઈ તે મોહોડું જોએ,
તે એક એકનાં પ્રાકર્મ જુઠા વઘી પ્રકાર પણ જુઠા હોએ. ૯૧૪
- લકાર તે આઠ નિરંજન તે તો તેજ સ્વરૂપી સોએ,
મકાર તે તો આઠ વિષ્ણુ શ્રી 'અલી' રૂપે હોએ. ૯૧૫
- અહસ્થ અને જોગીનો એકતે મંત્ર મકાર સાથે લકાર,
ઇમામ ઇલ્લિહાહ સાથે મટ અક્ષરની મંત્ર વિધિસાર. ૯૧૬
- ત્યાં ઘણી વિન્નતી કરી અને હરિને પોહોંચાવા જાએ,
ત્યાં પાંડવ આનકે આવીને અને લાગે હરિને પાએ. ૯૧૭
- આવ્યા જ્યારે શ્રી જુઠાજી આલી પાંડવ દ્વારે ગયા,
પાંડવો ત્યાં વર પામીને હસ્તિનાપુરમાં તે આવીયા. ૯૧૮
- ત્યારે પાંડવ વિચારીને કહે અને સ્ત્રી ગત્ કીજે આજ,
હવે આપણે શ્રી હરિ વચને મૂંછી ફેલું જોઇએ આ રાજ. ૯૧૯
- હરિ પાએ પાંડવ લાગીને અને વિન્નતી કરે છે અપાર,
સ્વામી તમે છો સદાએનાં અમ શરણાગતના આધાર. ૯૨૦
- સ્વામીજી અભયવચન જોલીયા અને સુણો તે પાંચે ભાઈ,
અઠાર ફોણી સો બંધવ માર્યાં તેની તમે શિર રહી છે લાઈ. ૯૨૧
- હિમાલે જઈ હિસાબ શૂકાવો તો તમે બેસશે શાહોની પાસ,
સાથે નવ કરેડી જીવોની તે ત્યાં પૂરે તમારી આશ. ૯૨૨
- પાંડવ વચન આ અમતણો અને સત્ય કરી માનશે તમે,
જો રાજપાટ સર્વ ત્યાગો તો હિમાલે આવી મળશું અમે. ૯૨૩
- પાંડવને છોડી હરિ જળ જાએ, ત્યારે અડસડ તિથિ આવી લાગ્યાં પાએ. ૯૨૪
- જ્યારે સામે આવતાં હરિ ઢીઠા સહી, ત્યારે ગંગાજીએ સર્વ તિથિ શું કહી. ૯૨૫
- સર્વ લેઈ ગંગાજીએ તિથિને કહ્યો, શ્રી જુઠા અવતાર કૃષ્ણજીએ લીઓ. ૯૨૬

શ્રી યુદ્ધા પારશ્વી બોલ્યા છે આજે, ત્યાં સર્વ તિથિ હરિને લાગ્યા પાએ. ૯૨૭
 ગંગાજીએ વિનતી કરી ગદ્ગદ વિવેક, ત્યાં વચન હરિ બોલ્યા છે એક. ૯૨૮
 અડસઠ તિથિ હરિશું કહ્યો છે આજે, સ્વામી અમથી કલયુગમાં રહ્યો નવ જાએ. ૯૨૯
 ગયો દ્રાપર ને કલયુગ બેઠો સાર, સર્વ દેવ ઋષિવરે છોડ્યા છે દાર. ૯૩૦
 ત્યારે ગંગાજીએ વચન હરિશું કહ્યો, જે તમે કલયુગમાં પ્રગટ નહિ રહ્યો. ૯૩૧
 તમે કલયુગમાં પ્રગટ કરો નિર્વાણ, તો હરિ હમને મૂકો પાછા હમારે હામ. ૯૩૨
 જ્યારે વિનતી એવી તિથિ સર્વેરે કહી, ત્યારે શ્રીહરિ યુદ્ધારૂપે બોલ્યા સહી. ૯૩૩
 સુણો રે ગંગાજી વાત તમને તો કહું, અમે તો કલયુગમાં પ્રગટ નહિ રહું. ૯૩૪
 પશ્ચિમ દીશમાં શહજ દ્રિપ કહું, ત્યાં દશમે અવતાર ગુપ્ત હોઈ રહું. ૯૩૫
 ત્યારે તિથિ હરિશું કહે સત્યભાએ, સ્વામી ગોર નર વિનાં રહ્યું કેમ જાએ. ૯૩૬
 કરે જીવહિંશાને કૂડ કપટ શું હામ, જ્યાં લોભ લાલચે કરી જોડે હામ. ૯૩૭
 તે હામ લાવીને પૂજા હમારી રે કરે, સ્વામી તેનું પાપ હમ શિર ઉપર ચડે. ૯૩૮
 એવા મહા પાપ તો કલિયુગ માંહે થાએ, સ્વામી કલિયુગમાં રહ્યો નહિ જાએ. ૯૩૯
 શ્રીહરિ જે વકર્મ કરીને હમમાં નાંહે, તે પાપીનાં મુખ તો દેખ્યા કેમ જાએ. ૯૪૦
 ત્યારે શ્રી યુદ્ધે વચન એ તિથિને કહ્યા, તમે પ્રહ્લાની કલા માંહેથી પેદા થયા. ૯૪૧
 જે પ્રહ્લાનાં થાપ્યા તિથિયુગમાં આજે, તે ગોર પ્રહ્લાની કલામાંહે રહેશે જાએ. ૯૪૨
 એવા વચન હરિએ ગંગાજીને રે કહ્યા, ત્યારે સર્વ તિથિ મન હર્ષિત તો થયા. ૯૪૩
 ત્યારે નારાયણને ગંગાજી પૂછે શિરનામ, સ્વામી હમને કહ્યો ગોર પ્રહ્લાનાં હામ. ૯૪૪
 ત્યારે ગોર પ્રહ્લાનો હામ નારાયણ કહે, ત્યાં સકલ તિથિ ચિત્ત દહને રહે. ૯૪૫
 જા'બુદ્ધિપે કુ'વારકા ક્ષેત્ર ઇમામપુરી ગામ, પ્રગટરૂપે પ્રહ્લાજી બેસશે તેણે હામ. ૯૪૬
 ઇમામપુરી નગરીમાં ગોર પ્રહ્લાજીનો હામ, તે કલિયુગ અ'તે ઇન્દ્ર ઇમામશાહ નામ. ૯૪૭
 ગોર જે ઘેર તપ કર્યો તે લેજો જોએ, તેને ગાફલ દુનિયા નાં જાણે કેાએ. ૯૪૮
 જ્યારે નારાયણે કહ્યા ગોર પ્રહ્લાના હામ, ત્યારે સર્વ તિથિ તે દિશાને કર્યો પ્રણામ. ૯૪૯
 ત્યારે સકલ તિથિ પૂછેરે શિરનામ, સ્વામી હમને કહ્યો હવે તમારા હામ. ૯૫૦
 શ્રી નારાયણ દેવ ગંગાજીને હામ તો કહે, અને કલા હમારી ગોર પ્રહ્લાજીમાં રહે. ૯૫૧
 જ્યારે વચન શ્રી યુદ્ધાએ ગંગાજીને કહ્યા, ત્યારે સર્વ તિથિ મન હર્ષિત તો થયા. ૯૫૨
 એશે ભેદ શ્રી યુદ્ધાએ કહ્યો રે પઠાએ, અડસઠ તિથિ પ્રહ્લકલામાં બેઠા જાએ. ૯૫૩
 કલિયુગમાં સર્વ તિથિ પ્રહ્લકલામાં ગયા, ત્યારે સર્વ તિથિનાં ઘર તો ઠાલા થયા. ૯૫૪
 ત્રણ વેદને અડસઠ તિથિનો મહિમાં ગયો, ઠાલા વેદ વાંચે તે સુન પુજાએ ભયો. ૯૫૫
 જ્યારે અડસઠ તિથિ વ્યાલીને રે ગયા, તે તો સર્વ જા'બુદ્ધિપ માંહે આવીયા. ૯૫૬
 તે સર્વ તિથિ તો રજા વંતારે આપે થયા, તે ગોર પ્રહ્લાની કળા માંહે આવીયા. ૯૫૭
 અહિં તિથિને વોલાવી હરિ જળ જાએ, ત્યારે ભેરવો જૂત આવીને લાગ્યો પાએ. ૯૫૮
 ત્યાં પાએ લાગીને વિનતી કરે છે ઘણી, હવે હમને રજા કચેરી દો છો શ્રી ધણી. ૯૫૯

હરિ ઇશ બ્રહ્મા પ્રગટ નહિ હોય હયાળ, ત્યાં હરિ કોણ કરશે હમારી પ્રતિપાલ. ૯૬૦
 જ્યારે એશા વચન ભેરવ ભૂત કહે, ત્યારે નારાયણ દેવ વચન જોયરે. ૯૬૧
 ત્યારે નારાયણે ભેરવને કહ્યો વિચાર, તમે કાએ છોડો છો આવો રૂડો સંસાર. ૯૬૨
 જે મધ માંશનો છે અહાર રે તમતણો, તે કલિયુગનાં ભુલ્યા લોક પુજશે ઘણે. ૯૬૩
 જ્યારે એવા વચન નારાયણે કહ્યા, ત્યાં શકલ ભેરવ ભૂત હર્ષિત થયા. ૯૬૪
 ભેરવ ભૂત કર્ણેડીને કહે શિર નામ, સ્વામી કલિયુગમાં કહો હમારો ઠામ. ૯૬૫
 તમે જ્યાં કહેશે ત્યાં રહેશું જાએ, એશે ભેરવ ભુતે કહ્યો સમજાએ. ૯૬૬
 ત્યારે નારાયણ ઠામ ભેરવ ભુતને કહે, આજ અહસં તિથિના ધર ઠાલા છેહે. ૯૬૭
 સર્વ તિથિ હઠીને ગયા ગોર બ્રહ્મા પાસ, તેનાં ધરમાં જઈ તમે પૂરજો વાશ. ૯૬૮
 ત્યાં કરી રૂઠા ચરિત્ર ને કરજો પ્રતુત, સર્વ લોખા લોકોને તમે ખાજો રે પૂત. ૯૬૯
 જેમ જેમ ચરિત્ર કરશે તમે તતક્ષણ, તેમ તેમ લોક તમારા તિથિ આવશે ધણું. ૯૭૦
 અથર્વવેદની ઠાંડી વિના જે કાંઈ પૂજા કરે, તે તો ભેરવા ભૂતને સર્વે તો ચડે. ૯૭૧
 તમારે ત્યાં ગાફલ દુનિયા આવશે સહી, તેને તમે તો પૂતી ખાજો રે લેઇ. ૯૭૨
 જે પુજે તે તમે લેજો ચરિત્ર રે કરી, ત્યાં માયા મૂંડાવી પાછા આવશે ફરી. ૯૭૩
 કલિયુગમાં પથ્થર દેવની પૂજા રે થાએ. તે સર્વ પૂજા ભેરવ ભૂત લેઇ જાએ. ૯૭૪
 ભેરવા તમે કરજો ચરિત્ર તો તહીં, કલિયુગમાં લોક પ્રતિત લાવશે સહી. ૯૭૫
 હરિએ ભેરવાને દીધા છે એવા રે ઠામ, ત્યાં સકલ ભેરવે દેવને કર્યો પ્રજામ. ૯૭૬
 ત્યારે શ્રી હરિએ કહ્યો સર્વ ભેરવને રે ઠામ, જઈને રહેજો તમે અહસં તિથિ મૂકામ. ૯૭૭
 નવખંડ યોવીસ સુલકે વ્યાપિક ભેરવ ભૂત, તે સર્વ ગાફિલ દુનિયાને ખાજે છે પૂત. ૯૭૮
 કલયુગમાં જે વેદ વિધીવિના પૂજા થાએ, તે સર્વ પૂજા ભેરવ ભૂત લેઇ જાએ. ૯૭૯
 કલયુગમાં નિષ્કલંકી બ્રહ્મા ઘેર હોએ, તેને ગાફિલ દુનિયાં નાં જાણે રે કાએ. ૯૮૦
 કલિમાં દશમા અવતારની પૂજા હોએ, સેહદેવ વચને સહગોર ઘેર લેજો ભેજો. ૯૮૧
 એસો કહી ભેરવ ભૂત દીએ રે પઠાએ, સર્વ તિથિનાં દેવલ ડેરે બેઠાં જાએ. ૯૮૨
 કલિયુગમાં સર્વે વ્યાપિક ભેરવ ભૂત, તે તો ગાફિલ દુનિયાને ખાજે છે રે પૂત. ૯૮૩
 જે પથ્થર મૂર્તિ તિથિ ચરિત્ર રે થાએ, સર્વ જોલ એ ભેરવ ભૂતનાં કેહવાએ. ૯૮૪
 ગાફિલ દુનિયા નાં જાણે સહગોરનાં ઠાએ, સર્વ પાખંડે રાચી પથ્થરને લાગે પાએ. ૯૮૫
 ચરપટે રાખ્યો છે આ સકલ સંસાર, તે નાં જાણે કોઈ સહગોર મૂર્તનો ઠાર. ૯૮૬
 જ્યારે ભેરવને નારાયણ દેવ એશે કહે, ત્યારે પથ્થર પાત્રી આવીને ઉભા રહે. ૯૮૭
 તે પાએ લાગી વિનંતી કરે છે ઘણી, હવે હમને શી રત્ન દો છો હે ધણી. ૯૮૮
 પથ્થર પાત્રીને નારાયણે પુછ્યું જાએ, તમે ગર્હી આવ્યા કોણ સત્યભાએ. ૯૮૯
 ઘડી ફૂટી ચૂટી પૂજા કરશે અમતણી, હરિ અમારો એમનો ન્યાય કરશે ઘણી. ૯૯૦
 સ્વામી તમ નામ લેઇ પૂજા અમારી કરે, તે પાપ તો સ્વામી અમે શિર ઉપર ચડે. ૯૯૧
 તે પૂજા ભેરવ ભૂત છલ કરીને રે ખાએ, ભૂલ્યા ચડાવે પાત્રીને પૂજે હમારા પાએ. ૯૯૨

સુણો પથ્થર પાત્રી વચન તો અમતણો, તમને ફૂટી ચૂંટી દુઃખઘર્ષ પૂજે રે ઘણો. ૯૯૩
 ઘટે ચૂંટે ફૂટે તેનો રોશ નાં ધરશે કોએ, સર્વ પૂછશું જ્યારે મહાકન હોએ. ૯૯૪
 ત્યાં આઘ અંતનાં જીવ એકઠા થાએ, જ્યાં ગોરનર તખતે બેસશે આએ. ૯૯૫
 હમે અઠલ ન્યાય કરી પૂછશું રે ત્યાંએ, જે ઘડી ચૂંટી ફૂટીને લાગે તમારે પાએ. ૯૯૬
 વચન સાંભળો પથ્થર પાત્રી અમતણો, લોહી અમરાપુરીમાં કરશું ન્યાય ઘણો. ૯૯૭
 નારાયણે વચન પથ્થર પાત્રીને કહ્યા, શ્રી જીવદા વચને દુઃખ કેલજીગમાં સહ્યા. ૯૯૮

ભાઈ દેવની જેલ રમત સવાપોહોરની જેલ,

શ્રી જીવદાજીએ અગમ કથી સંભળાવી તેલ. ૯૯૯

આ વેલ વચન સહી પ્રમાણે નર જેલ. શ્રી જીવદા અવતારે અગમ ભાંખ્યા તેલ. ૧૦૦૦

જે નવમે રૂપ દ્વાપર અંતે હુવે છે સાર, ત્યાં તો દેવે ધયે છે શ્રી જીવદા અવતાર. ૧૦૦૧

ત્યારે દૈત્ય દુરજોધનને માર્યો જેણીવાર, પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર. ૧૦૦૨

જ્યારે નવમે શ્રી જીવદા રૂપે દૈત્ય દુરજોધનને માર્યો ત્યારે ભગત પાંડવને આધર્યો. ૧૦૦૩

ત્યાર પછે સંસારમાં પ્રગટ થયા મોરાર, ત્યારે સવે સંસારે જાણ્યો સાર. ૧૦૦૪

શ્રી જીવદાની માતા તો રેણુકાવતી કહીએ, અને પિતા તો શ્રી સિંહરાજ કહીએ. ૧૦૦૫

ત્યારે ગોર તો શ્રી હંસરાજ જાણુ, શક્તિ તો દેવી હરશદ પ્રમાણુ. ૧૦૦૬

ત્યારે સ્થાન તો હીમપુરી નગરી જાણુ, ક્ષેત્ર તો કુરુક્ષેત્ર પ્રમાણુ. ૧૦૦૭

ત્યારે નરકજો દાણુવ તો દુરજોધન જાણુ,

ત્યારે નવ કરોડીશું ભકત જીજેહલ આધાર્યો નિરવાણુ. ૧૦૦૮

ત્યારે ચાર લાખને બત્રીશ હજાર શ્રી જીવદા રૂપે જાણુ ત્યારે શામવેલ હોતા પ્રમાણુ. ૧૦૦૯

ત્યારે આઠલાખને ચોસઠ હજાર જીગ હુવાપરતું પ્રમાણુ,

ત્યારે ભગત પાંડવ વૈકુંઠમાં પોતા નિરવાણુ. ૧૦૧૦

તેણે ગુપ્તપંથ આરાધીઆ જાણુ, તે તો સહી અમરાપુરી પોતા નિરવાણુ. ૧૦૧૧

ત્યારે શ્રી જીવદાવતાર સંપૂર્ણ સાચ, એવી ગુરૂ જાણ્યા પીર ઇમામશાહ

ગોલ્યા વાચ. ૧૦૧૨

નકલંકી અવતાર-રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.

- મી સતગુર પ્રજ્ઞા ઇંદ્ર ઈમામશાહ વાચા ફરમાનજી બીસમિલ્લાહ હરરહેમાન નરરહિમ.
પહેલા વેશાખ સુદ બીજ ને શુક્રવાર, તે દિન કલ્પયુગ બેઠો સાર. ૧
- ત્યારે લાગો કલ્પયુગ ને દ્વાપર ઉતર્યો, ત્યારે દૈત્ય કાલીંગો ચીણ મહાચીણમાં અવતર્યો. ૨
- તે ચીણ મહાચીણમાં બેઠો છે આજ, જે દૈત્ય કાલીંગો કલ્પયુગ લાગતે બેઠો છે રાજ. ૩
- તે નવે ખંડમાંહે બરીપુરી વ્યાપક હોય કરે છે કામ,
જે આજ કલ્પયુગમાં કાશીવિશ્વનાથ જપાવે નામ. ૪
- તે ભાઈ મુનીવરો આ કલ્પયુગ માંહે સહી કરો અચરવેદ પરમાણુ,
અને ગોર પ્રજ્ઞાજીએ નબીમહંમદ ધરાવ્યું નામ. ૫
- જે ઈશ્વર આદમ કલ્પયુગમાં હું વાસાર, તે આજ કલ્પયુગમાં હરીને દશમો અવતાર. ૬
- જે દશમેરૂપે હરીપાત્ર નકલંકી અવતાર, તે આજ બેઠો છે આરબ દેશ મોબાર. ૭
- જે આ ગોરે કેટલાંક ચલોત્રહરીનાં કહ્યાં, તે દેવ આજ કલ્પયુગમાં શુભ હોઈ રહ્યા. ૮
- જે ગોર પ્રજ્ઞા તે આ કલ્પયુગમાં પીર શમસ અવતાર,
તે ગોર હરવેશી લઈ ક્યાં ચોવીસ મુલક મોબાર. ૯
- જે ગોર ચોવીસેમુલકમાં પ્રત બોલી રહ્યા, તે ગોર ફરતા ફરતા ચીણમહાચીણ નગરીમાં ગયા. ૧૦
- ત્યાં સુરજ રાણીએ સાધું હનુ રાક્ષસનું જ્ઞાન, ને સમરણ કરે કાર્તીંગાનું એકે ધ્યાન. ૧૧
- તેહને સપ્તખંડી મેડી ને ફરતા જરૂખા આર, તહાં ઉગાડા મહોલ તે રાજદાર. ૧૨
- જહાં સુરજરાણી મોતી વીણે ને સાગી નજર ધરે,
તહાં મધ્યાનકાળે આવી પંખીકલોલ જ કરે. ૧૩
- ત્યારે આખ્યાં જનાવર તેમાં સુઠા બહુ, તેતો સમરણ કાર્તીંગાનું કરે છે સહુ. ૧૪
- ત્યારે સુરજરાણી મનમાંહે બહુ કરે વિચાર, એતો કોઈ પ્રજ્ઞસ્વરૂપી આવીયા નગર મોબાર. ૧૫
- એસો છે કોઈ નગરમાં ઠાસ, એ પ્રજ્ઞસ્વરૂપીને લાવે અમારી પાસ. ૧૬
- જે સતગોર શમસ પોપટરૂપે દીઠા, તે જઈ સામા કદમના ઝાડ ઉપર બેઠા. ૧૭
- ત્યાં સરવે જનાવર બહુ કરે કલોલ, પણ તેમાં પ્રજ્ઞ સ્વરૂપી બોલે નવા નવા બોલ. ૧૮
- તે સુરજ રાણીના મનમાં એવી ચિંતા થાય, જે રમે પ્રજ્ઞ સ્વરૂપી પોપટ ઉડી બાય. ૧૯
- તારે સુરજ રાણી મનમાં એવી ચિંતા કરે, તેતો વચન પોપટના રૂદીયામાં ધરે. ૨૦
- એવો છે કોઈ અમારો ઠાસ, એ પોપટને કરે ફાંસો ને પાસ. ૨૧
- બાઈ જે ફાંસો ને પાસ પોપટને કરો, તે પોપટ લાવી મુજ આગળ ધરો. ૨૨
- રાણી તમે શાને કરો ફાંસો ને પાસ, બાઈ હું તો કરવા આખ્યો છું તમને ઠાસ. ૨૩
- મુજો સુરજ રાણી એક હમારી વાત, બાઈ તમે કહો તો આવું તમારી પાસ. ૨૪

તમે સુણો સુરભ રાણી અથરવેલી બ્રહ્મજ્ઞાન, તમે જે થકી આગળ પામે અમરાપુર કામ. ૨૫
આજ સુરભરાણી તમે રાજદારે દેત્ય થેર આયે, હવે બાઈ તમારો જન્મ પદાર્થ એજેલ્યે. ૨૬
એસા વચન સુણીને સુરભરાણી અચંચે થાયે. ત્યારે બાઈ ગેર શમસ પોપટને લાગ્યાં પાયે. ૨૭
ત્યારે બોલ્યાં સુરભરાણી બાઈ પોપટજી તમે વાડ કહો,
પણ અમારા જીવની ચિંતા તમે શાને લહો. ૨૮
ત્યાં પોપટસ્વરૂપે ગેરશમસ બોલ્યા વિખ્યાત,
તમે સુણો સુરભરાણી આજ અથરવેલી વાત. ૨૯
હારે બાઈ સુરભદે અમે આદેખતે જીવના વેરતિઆ છું,
તે મારે તમને આગમ ઠેહવા આપ્યો છું. ૩૦
આજ દસમે રૂપે નકલકી અલી અવતાર, તે હરિએ ધર્યો છે બંજીરૂપ મોહાર. ૩૧
ત્યાં તમારા જીવના કારજ થારે હો સુરભનાર, જે આજ વોહોરે આ સતપથ ધરમ સાર. ૩૨
એવા શબ્દ સુણી સુરભરાણીને અચંચે થાયે,
ત્યાં ગેર પીરશમસને તખત બેસાડ્યા આયે. ૩૩
ત્યારે તખતે બેસીને પીર શમસ બોલ્યા વિખ્યાત, સાંભળો સુરભ રાણી હમારી વાત. ૩૪
હારે રાણી કર્તાજીગમાં અમે ગેરબ્રહ્મા રઘુવેદીવેપાર, ત્યાં ભકત પાંચકરોડીયું તાથી પ્રહલાદ. ૩૫
જે આર અવતાર હરિએ લીધા કર્તાજીગમાં, તે દેવે આર દેત્ય સંઘાથી ત્યાંહિ. ૩૬
રાણી બીજા ત્રેતાજીગમાંહિ અમે ગેરવસિષ્ઠ સતજીવ, ત્યાં વેપાર ચતુરવેદી હુઆ પરમાજી. ૩૭
જે હરિએ ત્રણ અવતાર લીધા ત્રેતાયુગ માંહિ, તે દેવે ત્રણ દેત્ય સંઘાથી ત્યાંહિ. ૩૮
જે સાત કરોડીયું તાથી હરિશ્ચંદ્રરાયે, બાઈ તે પોતા અમરાપર બંચે. ૩૯
રાણી દ્વાપરયુગમાં અમે ગેરવિદ્યવ્યાસ સહીજીવ, ત્યાં વેપાર સામવેદી હુઆ પરમાજી. ૪૦
ત્રીજા દ્વાપર યુગમાં બેઉ અવતાર હરિના જીવ, ત્યાં દેવે બેઉ દેત્ય સંઘાથી નિરવાજી. ૪૧
ત્યાં નવકરોડીયું તાથી પાંડવ યુધિષ્ઠિર રાય, બાઈ તે પોતા અમરાપરમાં બાંધ. ૪૨
રાણી આ કલજીગમાં અમે ગેર સુદરશીન જીવ, ત્યાં વેપાર અથરવેલી હુઆ પરમાજી. ૪૩
આ ચોથા કલીયુગમાં જે હરિના દસમે અવતાર, બાઈ તેના અથરવેદમાં છે પ્રકાર. ૪૪
જે આજ નકલકી અવતાર ધર્યો બંજીરૂપ મોહાર, તે દેવ તારા ભરથારને મારસે હો નાર. ૪૫
જે દેવને અથરવેદમાં એસો વિચાર, તે હું તમને આગમ લાખજી આપ્યો છું નાર. ૪૬
હારે બાઈ તમે સેને જીવો હમારે સતભાજી, જે ગેરબ્રહ્મા અવતાર તે પીરશમસ ઠેહવાયે. ૪૭
બાઈ તમને સતવંતી જીવો નાર, ત્યારે પોપટરૂપ ધરીને આવ્યા તમારે દાર. ૪૮
ત્યાં ગેરને છેડા છોડીને રાણી લાગ્યાં પાયે, હવે મોક્ષ મુગતના દેખાડો કાચે. ૪૯
તમે સુણો સુરભરાણી પીર શમસ કહે વિચાર, જે બાઈ આ જીગમાં સતપથ ધાખ્યો સાર. ૫૦
જે આગળ આ સતપથ વિના સીધા નહી કાચે, તો આ સતગેર વિના મુક્તિ ન હોચે. ૫૧
આજ કલજીગમાં જે આ સતપથ ધાખ્યો સાર, તો તમે સુરભ રાણી ઉતરો પાર. ૫૨
હારે રાણી તમે પાળો આ સતપથ સુષ્ટ હોય, જેમ દાણવ તમને નવ જીવે કાંચ. ૫૩

તળ સુરજ રાણી ત્યાં બોલ્યાં છે બહોર, તમે વચન સુણો સતગોર. ૫૪
 સ્વામી અમારા ધરમાં આઠ પ્રાણી મળી એકે વિચાર, તો એવા સતપંથ ધર્મ દોખાડો સાર. ૫૫
 જ્યાં અમે આઠ પ્રાણી મળીને બેસીશું એકાંત, ત્યાં આ સતપંથ ધરમની કરીશું વાત. ૫૬
 જ્યારે સુરજરાણી કમલાકુંવર કહે સતગોરસુ મરમ, ત્યારે પીરશમસે બોલ્યો સતપંથ ધરમ. ૫૭
 જ્યાં આઠ પ્રાણી ઉભાં છે કરબેક, ત્યાં પીર શમસ બોલ્યા બોહોડ. ૫૮
 તમે સુણો સુરજ રાણી કમલા કુંવર અગમ નરવાણ, બાઈ તો આગળ મહાદન આવે છે બાણ. ૫૯
 જ્યારે નવનેળાં ઉપર આવશે અસમાન, ત્યારે સહજ કળા લઈને તપસે બાણ. ૬૦
 ત્યારે ત્રાંખાવરણી ધરતીથાણેશુંકરે વખાણ, જેણે આસતપંથ સેવ્યો નહિ તેતો જલસેવણ. ૬૧
 બાઈ જો આ સતપંથ સાચસુ ધાઓ સાર, તો તેને મહાદન નહિ લોપે લગાર. ૬૨
 જે સાચા સતપંથી લોકો ઉતરે છે પહેલે પાર, ત્યાં જુઠાને શીર પડશે ઘણુનો માર. ૬૩
 બાઈ જો એક મહાદનમાં થાય છે ઠોકાઠોક, તેણું બાણી આ સતપંથ ધાઓ તમે સતિ લોક. ૬૪
 જ્યારે એસી વાત સુરજ રાણીને સતગોરે કહી. ત્યારે આઠ જણુ સતયું રોયા સહિ. ૬૫
 ત્યાં સુરજરાણીને કમલાકુંવર વિનતી કરે સતભાએ,
 સ્વામી હવે અમથી મહાદન વેઠયા નહિ બાએ. ૬૬
 અમને આલો ધરમ તમે સુદિના ધણી, અમે અપરાધી જીવ ક્યાં લગી સિદ્ધાંત કરે તમતણી. ૬૭
 જો સ્વામી અમે હતા નાદાન તમારા પ્રાણ, તો હમે આજ દૈત્ય ઘેર આવ્યા બાણ. ૬૮
 જેમ બગિસ કાંત વચ્ચે તમે જીવ્યા સખી સાર, તમે સ્વામી અમને લેજો ઉગાર. ૬૯
 જ્યારે પૂર્વજનમની સેવા અમો સર અમથી રહી, ત્યારે આ દૈત્ય ઘેર આવ્યા સહી. ૭૦
 હારે બાઈ સતગોર કહે દૈત્ય દુષ્ટ કાર્તીંગિ બાણ, હવે એને ઓ હરિ મારશે નરવાણ. ૭૧
 સ્વામી તે દૈત્ય ઘેર વાસો જન્મ અમારો બયો, હવે સતગોર સમ છે સારથી અમારો થયો. ૭૨
 જે જીવ તમારા હતા તે તમે લીયો ઉગાર, તે માટે વળી દોડી આવ્યા દૈત્યને દરબાર. ૭૩
 એણું સુરજરાણી કમળાકુંવર બોલ્યા તેણે ઠાએ,
 ત્યાં એકાંતે આઠજણુ પીરશમસને લાગ્યાં પાયે. ૭૪
 અજીઆ વીજીઆ બેની એલકા કુંવર તે કેવળ બાઈ, રંજરૂપ કમળા કુંવર ને સુરજ માય. ૭૫
 એ આઠ જણુની એક સળઈ, ત્યાં એવી સતગોર શમસ બોલ્યા છે બાઈ. ૭૬
 જે પીરશમસ ગોરે ત્યાં એસા કીયા, તે આઠ જણુયું નીમ ધરમ ત્રત બોલજ દીયા. ૭૭
 બાઈ તમે પાળો આ સતપંથને ચાલો આજ અચરવંક,
 જેમ કોઇ દૈત્ય દરબારમાં ન બાણે ભેદ. ૭૮
 તે ગોરે સાડીસાતકરોડી જીવને નીમજ દીયા જહાં,
 ત્યારે ગોરનરનો બપ પીરશાહો જપાવ્યો તહાં. ૭૯
 બાઈ તમે પાળજો એવા સતપંથના મરમ, અને ખરી ઈશોંદ આલજો સતગોરને ધરમ. ૮૦
 એ ધરમ અમને અનામત પોંચે સઈ, જો તમે પેટીમાં ઘાલીને દરીયા મુસાફરને સોંપજો જઈ. ૮૧
 ત્યાં એસી પીર શમસ બોલીયા સતવાત, અને મુખી કમળાકુંવર શીર દીયાં નહિય. ૮૨

- એવા પીર શમસ ત્યાં ચાલ્યા કહી,
હવે ભગત કંભળાકુંવર શીર બાર કરોડીના બારલખ્યા સહી. ૮૩
- યાં મળી ગત ને મુખી સહુ કરે વિચાર, ગોરજી બળ ચઢે સેન સાહેબનું તબ દેખે દેહાર. ૮૪
- બાઈ અમે તો પાસે તમારી છું તે હરહમ બાણ, તમને દેહાર દેલેકું નીત આણું પરમાણુ. ૮૫
- હારે બાઈ અમે ભગતને દેહાર દેવા નતનત આણું સહી,
ત્યાં પીર શમસે મુનીવરસુ એસા કહી. ૮૬
- ત્યાં પીર શમસે સર્વે ભકતો શું વિદા થઈ, અને મુસાફરીએ સધાયાં સઈ. ૮૭
- દરવેસી વેસે ચોવીસ મુલકમાં પ્રત જોલ્યા જેહ, વળતાં ફરીને ભણું દિપમાં આબ્યા તેહ. ૮૮
- જે ગોર શમસચોટના પીર નસરદીન બાણ, તે ગોરના પીર સાહેબદીન હુઆ પરમાણુ. ૮૯
- જે ગોર અવતાર પીર સુદરદીન બાણ, તે ગોર ભકતોને કારણે આ કલીબુગમાં પ્રગટ થયા. ૯૦
- જે ગોર પ્રગટ થઈ ભકતોમાં આરંભ કીઆ, ત્યાં છત્રીસ કરોડીને પ્રતનીમ ધરમ જે દીયા. ૯૧
- તે તેમાં બારકરોડી દેવ સહી સાચા કેહવાય, બાકી ચોવીસ કરોડી તે કુદા દોળકમાં ભાવે. ૯૨
- જે બારકરોડી દેવે સાચા મુનીવર બચા, તે પીર સુદરદીન સાથે શાહા દરગે ગયા. ૯૩
- જે ગોર સાથે ગયા પીર કબીરદીન બાણ, તે શાહા દરગે ભતાં વજની ભીંત ઉઠી તત્કાળ. ૯૪
- તહાં સતગોરે મનમાં કહ્યું છે એક આણી મોટ, તે કારણ શાહા દરસણી આવી ખોટ. ૯૫
- જે પીર સુદરદીન છ માસ લગી વિનતી કરી સઈ, તે વિનતીએ વજની ભીંત ફરકે એ થઈ. ૯૬
- તે પીરસુદરદીને છમાસ લગી એકપગે તપ કીધા આએ,
ત્યારે વજની ભીંત ફાટીને દુર કટકા થાએ. ૯૭
- બ્યારે પીરસુદરદીને છમાસ લગી તપ કયો છે આએ,
ત્યારે પીરકબીરદીનને મન આરંભ જે થાએ. ૯૮
- જહાં પીર સુદરદીન ગલામાં તોક પહેરી તપ કીધા સહી,
ત્યારે પીરકબીરદીને પચાસ ગજની પાઘડી વણાવી તહી. ૯૯
- જે પીર કબીરદીને પચાસ ગજની પાઘડી વણાવી ધરી,
તેમાં ગજ ગજને પરમાણુ શાહાની શીકાસતે કરી. ૧૦૦
- બ્યારે પીર સુદરદીને સંપ કરી તપ કીધા બાણ, ત્યારે શાહોજી પ્રગટ થયા નિરવાણ. ૧૦૧
- જે પીર સુદરદીન એક પગે ઉભા સત ભાએ, તે ગોર સફાએત કરે ભલે આબ્યા તમે શાએ. ૧૦૨
- શાહોજી અમે ઉઘીયાતારી તમે બકસણુદાર, હવે આ ગત તમારી ને દેખે દેહાર. ૧૦૩
- શાહોજી આ ગત ઉપર તમે ચિંતા ધરો, સ્વામી તમે ખાક માંહેથી જીવ પેદા કરો. ૧૦૪
- શાહોજી અમે ન કુછ તમે ત્રીબુવન દીસ્તાર,
સ્વામી તમથી પહેલાં અનંતકરોડીદેવ ઉતર્યો પાર. ૧૦૫
- શાહોજી તમે ભગત સખા આ સહા કરે પાલ, સ્વામી તમે ઘસણીધર છે દિનદયાળ. ૧૦૬
- એવી સતગોર વિનતી કરે શાહોજી શું ચંતા દહિ, સ્વામી તમે પિતા અમે બાલક સહી. ૧૦૭
- શાહોજી અમે મુનેબાર તમે ભણજુદાર, સ્વામી હવે આવી ભેત મે દેખે દેહાર. ૧૦૮

- એવા સતગોરનાં વચન સુણી શાહોણ બોલ્યા સોએ, પીર હમતમ આખર નહિ કુછ દોએ. ૧૦૯
- સતગોર હમતમ મલીને એકજ દેહ, પીર તમે કયકુ ઈતના ધરો સ્નેહ. ૧૧૦
- જ્યાં પીરે ગલામાં તોક પહેરી છમાસ લગી તપ પુરો કરે,
ત્યાં પીર કબીરદીન શાહા પાસે આવી સાંચરે. ૧૧૧
- ત્યારે શાહોણ બોલ્યા ગોરણશું બહુ હેતજ કરી,
અને પોતાની શીરપાઘ તેગોરના શિર ઉપર ધરી. ૧૧૨
- જ્યારે શાહોણ પોતાને મસ્તક ઉઘાટા કરે,
ત્યારે પીર કબીરદીન સરખંધ કાઢીને શાહા આગળ ધરે. ૧૧૩
- તે સતગોર શિરબંધનો છેડો છોડી દેહ શાહાને કાઢ્ય,
અને તે ગજ પ્રમાણે લગી શાહાની સફાત. ૧૧૪
- તે પાઘડીનો છેડો લઈ શાહોણ સરપાઘ બાંધે બળુ, અને ગોર સફાત વાંચી રીઝયા પ્રમાણુ. ૧૧૫
- જ્યારે તહાં બાંધી પાઘડી નવછોગાં સમેત, ત્યારે શાહોણના હીલમાં ઉપન્યું હેત. ૧૧૬
- તે શાહોણ એ હેત ધરીને પીર કબીરદીનકું બોલાવીયા,
તે ગુરને અનંતકરોડીના વર ત્યાં હીયા. ૧૧૭
- જ્યારે તે નવ છોગાની પાઘડી ગોરને શિર મૂકી બળુ,
ત્યારે પીર કબીરદીનનું નામ તે પીર હસનશાહ ધર્યો પ્રમાણુ. ૧૧૮
- જ્યારે શાહોણએ પીરહસનશાહા નામ ગોરના હીલાં તહી, ત્યારે નવબંડના પીર થયા સહી. ૧૧૯
- આજ હુંસેનીમાં ધર્યો હસનશાહા તે પીર કબીરદીનનું નામ,
સતગોર તમે આ કલબુગમાં અનંત કરોડી જીવના કરજો કામ. ૧૨૦
- ત્યારે પીર કબીરદીન શયા એક વિનતી શાહાસુ કહી,
સ્વામી અમથી આ કહીયુગનાં લોકોનો ભાર ઉપડશે નહિ. ૧૨૧
- આજ કલબુગમાં પાપ વરતે સળકોએ, તે માટે અનંત કરોડી જીવની કેમ નીપજ હોએ. ૧૨૨
- સુણો પીર હસનશાહા તમને કહું એક વાત,
અમે ભકતો કારણે ઈમામશાહા ઘેર આવીશું નર વિખ્યાત. ૧૨૩
- જ્યારે એવો કોલ સતગોરે કબીરદીનને આપ્યો બળુ,
ત્યારે શાહોણએ કોલ હીધો સહી પ્રમાણુ. ૧૨૪
- અમે આવશું તેના નિશાન એ બળુ, જે ગોર ભમાને છૂટીમાં હાદરી કોસી લેઉં પ્રમાણુ. ૧૨૫
- સતગોરણ તમે આગળ દેખાડો ભકતોને અમારાં કામ,
અમે પાછળથી કરીશું અનંતકરોડી દેવના કામ. ૧૨૬
- જે અનંતકરોડીનો વર શાહે પીર હસનશાહને આપ્યો બહાં,
તે સતગોરે પીર શાહાનો બપ જપાવ્યો તહાં. ૧૨૭
- જે આજ કહીયુગમાં ભગત જપસે પીરશાહાનું નામ,
તે સુખીવર આગળ અંભરાપર પામસે કામ. ૧૨૮

- જે આજ કલીમાં જવલ આખર જપે છે પીરશાહા બાપ, તે સહી અમરાપર લે છે આપ. ૧૨૯
- જે પીરશાહા વિના કલીમાં ગીળ બપ જપાવે છે કેાએ,
તે દેત્ય કાર્ત્તિગાના ચેલા અવતરસે એ. ૧૩૦
- જે અનંતકશેડીના વર લઈ પીર હસનશાહા પાછા કર્યા, તે ગેાર બંધુદીપમાં આવી સંચર્યા. ૧૩૧
- જે અનંતકશેડીના વર લઈ પીરહસનશાહા બાણ,
તે ગેાર તનથી પીરધમામશાહા હુવા પ્રમાણ. ૧૩૨
- જે પીરધમામશાહાને શાહોણએ બોલજ દીયા, તે સતગેાર ઇમામપુરી નગરીમાં પાઠવીયા. ૧૩૩
- જ્યારે ગેાર ઇમામશાહા મુલકે હિંદુસ્તાને આવ્યા બાણ,
તે ભકતને કારણે પરત બોલ્યા નિરવાણ. ૧૩૪
- તે ગેાર ઇમામશાહાના સેવક મહંમદશાહા હુવા બાણ,
જેણે પીર હસનશાહાને આવ્યા વર ઘણા. ૧૩૫
- ત્યાં લગી સતગેાર શાહોણએ આપ ડેખાડયા બાણ, તે પછી ગેારનરે આવ્યો પંથ નરવાણ. ૧૩૬
- જે ગેાર આઠ અંતનાં અંગથી નળીમહમ્મદ રસુલ હુઆ બાણ,
તે ગેાર કલીબુગ અંતે પીર ઇમામશાહા પ્રમાણ. ૧૩૭
- જે ગેારે આઠ લાખ કરણ લગી પ્રથમ તપ ડીધો નરવાણ,
તે ગેાર આજ ઇંદ્ર ઇમામશાહા અવતાર બાણ. ૧૩૮
- જે આ કલીબુગ અંતે પ્રહ્લા નારાયણ આવ્યા હોએ, આજ તે સપાત્રને પરખી લેએ સખકોએ. ૧૩૯
- તે ગેાર આજ અનંત કશેડીને વરદાન આલે બાણ,
પણ જે સાચા ઇમાની હસે તે નીપજે છે નરવાણ. ૧૪૦
- મુનીવર ભાઈ સો દિન તેડાં આવ્યા બેએ, હવે તે ગેારનરની કુરસી પુરી હોએ. ૧૪૧
- જ્યારે આપ કપટ કલીમાં બહુ વ્યાપસે બાણ, ત્યારે મુનીવર સોઈ દિન આવસે નરવાણ. ૧૪૨
- તે ગેારને તપે સીતર સહજ હુસેનીવર પામસે પ્રમાણ, જે ગેારનરનો લંગાર ખાતા બાણ. ૧૪૩
- તમે મુખી મુસાફર ગત સાંભળો સરવે કેાએ,
આ તપસી ગેારનરના પગની પાવલ પીધા વિના મુગત ન હોએ. ૧૪૪
- આ કલીબુગમાં અચરવેદ કહે સતભાએ, આજ તપસી ગેારને ન માને તે નરે દોજક બાએ. ૧૪૫
- જે આજ તપસી ગેાર ઉપર આણે ઇમાન, તે સવાલાખની અમરાપરી પામે ઠામ. ૧૪૬
- જે કેાઈ આ તપસી ગેારને પુરા સેવી કરશે દેહાર, તેને મહાદિન નહિ લોપે લગાર. ૧૪૭
- આજે ઇમામપુરી નગરી પાસે સાગરમતી નદી બાણ,
ત્યાં ગેારનર તીરથ બંધુદીપે આવ્યા નિરવાણ. ૧૪૮
- ત્યાં મુખી કમલાકુંવર થાસે બાણ,
અને તપસી ગેારની કુવાથી ચાવીસ મુલકેના છવ છુટે નિરવાણ. ૧૪૯
- આજ પ્રહ્મ, વિષ્ણુ મહેશ્વર બાણુદીપે બેઠા બાણ,
તે ઘર મુખી જ્યોત્ષ્ઠ મોકલે તો છવ છુટે નિરવાણ. ૧૫૦

ત્યાં ચોવીસે મુલકના દેવલોક આવ્યા બાણ, જે ગતમાંડા ગોરનર બેઠા પ્રમાણ. ૧૫૧
 જે નવખંડના દેવ લોકે બંધુદીપમાં આવ્યા સોએ, ગોરનરને પ્રતાપે ગતમાં મેળા હોએ. ૧૫૨
 આજ ગોર ઇમામશાહા વિના ખીબ ગોર કલીયુગમાં મત બાણ,
 તે એવા સતગોરે આગમ બાખ્યાં નિરવાણ. ૧૫૩
 આ કલીયુગના શા નિશાન તેના પરછા બાણ, તમે સાંભળો સુનીવર તે નિરવાણ. ૧૫૪
 જ્યારે કલીયુગમાં કાયમ પ્રગટમે પધારસે બાણ,
 ત્યારે કલીયુગનાં સો નિશાન પુરાં હસે નિરવાણ. ૧૫૫
 જે દુનીઆનું પાપ સુનીવરનું પુન લોપસે દીએ, તે પહેલું નિશાન કલીનું જોએ. ૧૫૬
 જ્યારે દરીઆ લીહી લોપસે અપાર, ત્યારે બેટી બુઠસે તે સહી નીરધાર. ૧૫૭
 ત્યારે ઠંઈ ઉપર માખણ નહિ ઉતરે વાલ, અને સો મેલશે રૈતાં ખાલ. ૧૫૮
 જ્યારે પાતાળના પાણી બુટશે ધાર, ત્યારે ધરતી પાપે નહિ ઓલે ભાર. ૧૫૯
 જ્યારે પ્રાણજી શુદ્ધને પરજીશે જાર, અને પુરૂષ મેલશે પોતાની નાર. ૧૬૦
 ત્યારે દોનું બંધવ લઈશે અપાર, અને તે હૃદયમાં દયા નહિ લાવે લગાર. ૧૬૧
 જ્યારે એવાં પાપ કપટ કલીમાં વરતાયે સહી, અને રાજ બોલાસે આલજ કલી. ૧૬૨
 ત્યાં નવ વરસની નારી બેટા પ્રસવે નરજી, અને ગૌઆ વાછરૂં દો દો જજી. ૧૬૩
 ત્યારે એક નારીને ત્રણ બાળક સાથે જન્મે જોએ, બાઈ તે પણ નિશાન કલિયુગનાં હોએ. ૧૬૪
 આજ કલીમહાં અનાજ એસા પાકસે જે, અને વરસાદ વિના કાળ પડશે તે. ૧૬૫
 ત્યારે માતપીતાને તો વરસે આલ, અને બંધવ બેનીને દેશે ગાળ. ૧૬૬
 ત્યારે દાસી જાશે પુત્ર રાજ કરસે જેહ, અને કુળનું કાળજી ખાસે તેહ. ૧૬૭
 ત્યારે પ્રાણજીના ત્રાગા ત્રુટા કેવાએ, ત્યાં ક્ષત્રિના ક્ષત્રાવટ જાએ. ૧૬૮
 જે સર્વે લોક પાપી પાખંડે રાચસે તહીં, તે કાર્તીયાના ચરપટ કરશે સહી. ૧૬૯
 જ્યારે એવાં પાપ કલીમાં વ્યાપસે અપાર, ત્યારે વાસંગ છોડે પ્રથમીના ભાર. ૧૭૦
 ત્યાં આયુષ એછાં માનવીના હોએ, અને જુઠાં કર્તાવમાં જસે સોએ. ૧૭૧
 જ્યારે લોક કપટ આ કલીમાં વ્યાપસે જેહ, ત્યારે રાજ દીપી વાચા નહિ પાસે તેહ. ૧૭૨
 જે લોક વિશ્વાસઘાત કરસે ઘણી, અને હૃદયામાં દયા નહિ પાળે ઘણી. ૧૭૩
 જે લોક જીવહિંસા કરશે બહુ કામ, તે કુઠકપટ કરીને મેળવસે હામ. ૧૭૪
 જે કાંઈ હામ લઈને દોડે ધરતીમાં જાણ, તે ઉપર ક્રિષ્ણધર કરસે નિરવાણ. ૧૭૫
 જે એવાં કપટ કરી કળીયુગમાં અવતરે, તે આગળ સરૂપે સર કુટી મરે. ૧૭૬
 જે ચરપટ ચાળા કરશે દાણવના કામ, આજ તીર્થવાસા છે તેનાં નામ. ૧૭૭
 જે પૂર્વજ યદને પરમાં બોલશે જેમ, આજ તે ચરપટરાના અબજીલનાં કામ. ૧૭૮
 જ્યારે એવા ચરપટ આ કલીમાં વ્યાપક હોએ, ત્યારે સાચા સતગોરને નહિમાને કોએ. ૧૭૯
 આજે કલીમાં અતે આચર લોપાસે બાણ, તે જુઠા કરામત કરીને દેખાડશે નિર્વાણ. ૧૮૦
 જ્યારે સુનીવરના ચીતથી પુન પલટાસે બાણ, તેના અંતયાગા કરસે વખાણ. ૧૮૧

- ત્યાં સતગોર ઉઠસે ને ઘોર અંધાર, ત્યારે હરીશું હેત નહીં રાખે લગાર. ૧૮૨
- આ દેવધાપનાનો ભેદ ન જાણે બેહ, અને ગોર ગતશું હાવો કરસે તોહ. ૧૮૩
- જે કોઈ માસ છમાસે ગતમાં આવસે અબજ, તે સતગુરના બાખ્યાં નહિ કરે પ્રમાણ. ૧૮૪
- જે સતગોર કરમાવે ત્યાં પાછા ફરે, તે તો નીશાની વેળા આવી સંચરે. ૧૮૫
- ત્યારે આ ગતના મેળા ભાંગસે બજ, જ્યારે તે મોમનના ચિત માંડા કરી પરમાણ. ૧૮૬
- જે આ સતગોરના એલમ ઝોસપત ધરે, તે આ જગત ઉપર હેત નહિ ધરે. ૧૮૭
- તે પાસે મખી હાલમાલ ફસાઈ માગસે, ત્યારે દેવના દર્શન ઉડી જસે. ૧૮૮
- ત્યાં ચેલા હસે તે રાના અતિ ઘણા જાએ, જ્યારે પ્રાણજી અજ સૂર નાં ખાએ. ૧૮૯
- જે મોમનના આગળથી મન ઉઠસે અપાર, ત્યારે આ ધરમશળાએથી પાપ નહિ ઉગરે લગાર. ૧૯૦
- જ્યારે મુનીવરને હૃદયમાં દવા નહિ આવે સાર, ત્યારે આ ગતમાં ખાંપણ હસે નિરધાર. ૧૯૧
- પણ આજ કલીના ચરપટ ચલાવશે જે કોએ, તે સતગોર કહે અંતે એણે જાસે સોએ. ૧૯૨
- ત્યારે કરતીઆ ફળ તો આવસે જોએ, અને ફળ વનસપતિમાં ઝોલાં હોએ. ૧૯૩
- જે વાઘને મરગ એક નાળે પીએ ને ખાએ, આજ સતગોરની ગત સોહી કહેવાએ. ૧૯૪
- જે ગતમાં આવે એક ને પ્રસાદ લેવે આર, તેનું આ ગોર નરસું હેત નહિ લગાર. ૧૯૫
- જે પાત્ર પ્રમાણે પ્રસાદ રાખે આપ, ભાઈ તેને માથે ચઢે મોટું પાપ. ૧૯૬
- જે આ સતગોરના એલમ ઝોસપત ધરે, તે આ જગત ઉપર હેત નહિ ધરે. ૧૯૭
- તે પાસે મખી હાલમાલ ફસાઈ માગસે, ત્યારે દેવના દર્શનથી ઉડી જસે. ૧૯૮
- આજે પોતે બેઠા મહા જે વેહેરો કરે, ભાઈ તેના પાપે સુરજ થરહરે. ૧૯૯
- જે આ બોદ્યા પ્રમાણે લખ્યો સતગોર પ્રસાદ, ભાઈ તેનો આ ગતમાં ન કીજે વાઢ. ૨૦૦
- તે માટે મોમાન મુખી વાઢ ન કરીએ કોએ, અને જે વાઢ કરે તે દોજકી હોએ. ૨૦૧
- એવા પીર શમસે આગમ કહ્યાં એધાણ, ભાઈ સાંભળો આ કલીનાં નરવાણ. ૨૦૨
- એવાંનળીમહામહે અગમનિશાન બાખ્યાં જોએ, જે આજ તમાકુ પીવે તે દોજકી હોએ. ૨૦૩
- તેની ઉત્પત્તનો કોઈ ન જાણે ભેદ, ભાઈ આ કલીમાં બોલે એમ અથરવેદ. ૨૦૪
- શાહોણ હુકમ એસા પડ્યા જોએ, ભાઈ તમે દોજકના નિશાન સાંભળો સબકોએ. ૨૦૫
- જે દોજખનો દો એજ્યો આ કલજુગ મહાં, તે અણચિતિ પીવે સરવકો તહાં. ૨૦૬
- દોજકને હુકમ એસા કીયા, ને સવાટાંક ધુ'વા સો ઉડાઇ દીયા. ૨૦૭
- તે ધુ'વો ઉડીને ચિલ્લમહાચિલ્લ નગરીમાં ગયો, અને સાડા ત્રણ દિવસ કાલીગાના પેટમાં રહ્યો. ૨૦૮
- તે પેટમાંથી દેત્ય કાલીગો કુઠાંમે વાસયો, તેણે દોજકનો ધુ'વો કાઢી નાંખ્યો. ૨૦૯
- તે ધુ'વો દલિપુરાશાનમાં આવી ઉડાડ, ભાઈ ત્યાં ઉચ્છ' તમાકુનું અડ. ૨૧૦
- એ તમાકુ પીવે તે દોજકી હોએ, ભાઈ તેનો ભેદ જાણે એ સબકોએ. ૨૧૧
- ત્યાં થકી પાપ આ કલજુગમાં પરવરસું હોએ, ભાઈ એ નિશાન કલીનાં જોએ. ૨૧૨

તેહને પાપે આ કલબુગરેવ પુરો કરશે બાબુ, અને વરસ દાડા હસર્જ કીધું પરમાણુ. ૨૧૩

આ વરસ બાબે હસ દાડો હન પાણીની વેલ,

જે આગમ સતગોર કહા તેના આવી પોતા છે મેલ. ૨૧૪

જ્યારે એ નિશાન સધળાં આવી મલસે હો સુરજનાગ, તારે સરવે થશે એકાકાગ. ૨૧૫

જ્યારે એવી વખત વેળા આવસે વકરેમ, તારે કલી માંકાથી ઉડસે કથાને ધરમ. ૨૧૬

એક અવિચળ ધરતી ખીએ આ સતપંથબાણ, બાકી સરવે કોએ માથે કરમ લીધું પરમાણુ. ૨૧૭

જ્યારે શુદ્ધ નહિ માને બ્રાહ્મણને વસેકે, ત્યારે ગત ગંગાનું નીર બાશે છેક. ૨૧૮

એવાં પાપ કલીમાંહી પ્રગટ થઈ વ્યાપશે અનેક, ત્યાં અઢારે વરણ થાશે એક. ૨૧૯

તેહણે પાપે ગોરનરની મેહર ઉડશે નીરધાર. ત્યારે ધરમદારથી પાપ નહી ઉતરે લગાર. ૨૨૦

ત્યારે વનરપતિ નહિ ફેલે આવો કલીકાલ, અને શ્રી નહી પ્રસવે બાલ. ૨૨૧

ત્યારે આ કલ માંકા કાએમ પ્રગટ પધારસે બાણ, જ્યારે એવાં નિસાન પુરાં હસે નિરવાણ. ૨૨૨

ત્યારે મુનીવર કે ધર ઓછાવ મંગલ વરતાએ, અને હુનીયા સર્વેના પ્રાણ તુટી જાએ. ૨૨૩

જ્યારે કાચળી દૂધ બાલસે સહી બાણ, ત્યારે ઠરીઆ નીર મીઠાં થાસે નીરવાણ. ૨૨૪

જ્યારે પીપલે કુલ નાચરવેલ માંકાફલ બાણ અને ત્યારે પશ્ચિમ દિશાએ ઉગસે બાણ. ૨૨૫

જ્યારે આવાં સો નીસાન કલીનાં પુરાં થાશે બાણ, ત્યારે સાહેબ અસવારી કરશે નિરવાણ. ૨૨૬

એવાં સતવચન પીર શમસ બોલા સહી પરમાણુ, બાઈ મુનીવરો એ કહ્યાં છેલા એવાણ. ૨૨૭

સેહેઠ અસમાઇલની અસવારીના પરચા બાણ, તમે સુણો મુનીવરો તેહોના નિરવાણ. ૨૨૮

પરથમ શાહોની મોઢર લઈ સેહેઠ અસમાઇલ આવસે બાણ,

તેહની સાથે હશે બાણું લાખ કોતલ અસવાર. ૨૨૯

જેઓની આજે અસમાઇલ ચડસે સઈ,

તે તાંકાં દોહાઈ શાહોની ફેરાવસે નવ ખંડમાંહે જઈ. ૨૩૦

તે દોહાઈ ફેરાવ શાહો નવખંડ માંકા, તે જાળે સેહેતાન ચેહર વીટસે તાંકાં. ૨૩૧

રાણી જ્યારે એવાં પાપ આ કલબુગમાંકા વરતાએ, ત્યારે શાહાધેર સંન્ય મેલાવો થાશે. ૨૩૨

આજકલ સેતરદીપ માંકા નકલંકી નારાયણનો કામ,

તે તો પીરહસનશાહા મુનીવરને કહે નિરવાણ. ૨૩૩

જે વીરચા શહેરમાંકા શાહોજી બેઠા હોએ, રાણી તે સજ રેયતને નવબાણે કોએ. ૨૩૪

તે શાહાને અખંડ દેહી રેખનર આકાર, શાહાને અખંડ વાધા પેરણ ચાર. ૨૩૫

તાંકાં સ્વામી સંન્ય મેલાવો કરે, ત્યારે સરવે દેવતા આવી સંચરે. ૨૩૬

જે પેલી અસવારી સાહેઠ અસમાઇલ કરે, તે દેવ નવખંડ માંકા જઈ સંચરે. ૨૩૭

તાંકાં દેવની સાથે બાણું લાખ કોતલ કેહવાએ, તેણે દોવાઈ ફેરાવી ચીણનમરીમાં બાણે. ૨૩૮

ત્યાં શાહોજી સેના મેલાવો કરે, ત્યાં આઠ અંતના દેવતા આવી સંચરે. ૨૩૯

જે સાચા મુનીવર હોસે તે શાહાને મલસે આએ, તે ભુકાને ચિર પેલા ફેરા થાએ. ૨૪૦

જે પેઢલા સ્વારી સેહેદ અસમાઇલ બાએ ચીજનગરી મોઝાર;

તે જમને ઉઘા રહા પશ્ચિમ કે દાર. ૨૪૧

ત્યારે હાંક મારી સેહેદ અસમાઇલ બોલા સતસાર, હવે તું કાએ સુતો કાલીંગ મમાર, ૨૪૨

એતા આવા અબંગ શાહા તારે કાટવા શીસ, ત્યાં બોલ્યા ચોદા મન કરી બહુ રીસ. ૨૪૩

ત્યાં દેવની હાંક સુણી હૈત્ય સર્વે બલબલે, ત્યારે પેઢલા કોટ બેકના કાગરાં ઢલે (પડે). ૨૪૪

ત્યાં સર્વે નગરમાં થયો હલાહલકાર, એવી સેહેદ અસમાઇલે કીધી પોકાર. ૨૪૫

બ્યારે સેહેદ અસમાઇલ પાછા વળી શાહા આગળ બાએ,

ત્યારે સર્વે હૈત્યને મન કોષ ન માએ. ૨૪૬

હૈત્ય કાલીંગાની અસવારીના પરછા બાણ, હવે સુણો સુનીવર સહી ચરમાણ. ૨૪૭

ત્યાં સઘળા હૈત્ય મલીને બેકઠા થાએ, હવે તમારો દુરમન આપણાંથી છુટી કેમ બાએ. ૨૪૮

તે હૈત્યને અનંત કે.ધે મન છુટી કાપણી, બાએ છું બહુ બલવંત છાસટ કરોડ બેધાનો ધણી. ૨૪૯

તે હૈત્ય કાલીંગાનું કુદયું અંગ ન ચડે સલે બકતર ને ટોપ,

તેને બે સહજ ચોદા બાંહે વલગે મહા ભોપ. ૨૫૦

એક માસ દિન સોળ લગી પેઢરે સલે બકતર સાર,

ત્યારે છાસટ કરોડ હૈત્ય એવા બાંધે હથીઆર. ૨૫૧

જે સર્વે ચોદા સેરા બકતર પેઢરે સા સાથ, તે હૈત્ય સુએટ કરીને બીડા દે હાથ. ૨૫૨

તમે સુણોભાઈ ચોદા કાલીંગો કહે નિશંક, તાંહા રણક્ષેત્ર માંહા જુગતા ન આણસો ધખ. ૨૫૩

ત્યારે મજલસમાંહા જે ઉમરાવ બેઠા છે પાંચ, તે હૈત્ય કાલીંગાનું બોલે મુખવાચ. ૨૫૪

પેલો હૈત્ય મલકેશર કહે હું પાંચ પાંડવનું લડું, બાકી અવર ચોદા ચીતમાં નવ ધર. ૨૫૫

બીજો હૈત્ય ગજકેશર મુખથી બોલ્યો કાલ, હું તો અહિં કરોડી જુતનો કાલ. ૨૫૬

ત્રીજો હૈત્ય રણકેશર બોલ્યો વિખ્યાત, હું તો બાણલાખ માફે પેસવલ અત. ૨૫૭

ચોથો હૈત્ય રગતકેશર બોલ્યો મહા બડવીર, હું તો નવ કુળ નાગ માફે સધીર. ૨૫૮

પાંચમો હૈત્ય નાનકેશર કહે સાંબળો ચીજુના ધણી, હું તો ચોસઠલાખ માફે બેગળી. ૨૫૯

ત્યારે ટીલાવંત હૈત્ય ડમાલ કાલીંગો બોલ્યો બોહોડ તેતો અબંગસરીખા માફે કોટમકરોડ. ૨૬૦

ત્યારે કમલાકુંવર બોલ્યા દહંતની સલા માંહી જઈ, આપણે રાજ સ્ત્રીવટ પાલવાં સહી. ૨૬૧

તાંહાં કાંઈ બેઠા હસે તે છુપા નહિ રહે, અને ધણુના ધાઓ તે એરણ સેહે. ૨૬૨

એવા ધણુકા ધાએ સોળકે જુપાલ, તમારું લખ્યું તે થાયે કરમ કપાલ. ૨૬૩

એસર્વે વાતો તમે ભોગવસો એમ કમલાકુંવર કેહે, બાપા ત્યાં સ્ત્રી હશે તે છુપ્યા નહી રહે. ૨૬૪

બારે હૈત્યકાલીંગો અથલ તોરીંગ પલાંજુસે વાઈન, તેહેને સાંઠાબાર મણની હાથે કમાન. ૨૬૫

તેહેને સાંઠાબાવીસ ચોરનો તરકસ મહાવીર, ભાઈ જેથી ફાટે વળની બીંત. ૨૬૬

તે પાસે છરી કટારી મગાહલ તલવાર, એવા હૈત્ય છમાસ લગી બાંધે હથીઆર. ૨૬૭

તે ચોડાને પાખર ધાલી બાંધે ફરતી બુધરમાલ,

અને હૈત્ય કાલીંગો અથળ તોરીંગ થાએ અસવાર. ૨૬૮

તે દેવ કાલીંગો ઘેર થકી ચાલ્યો જ્યારે થઈ અસનાર.

ત્યારે આજે રાઈ ઉઠી રાંધી વિધવા નાર. ૨૬૬

બળી દેવને સુકે કાળે કાળી કલકલે, તેને નકડી નાર એક સામી મલે. ૨૭૦

જો આવા માત્ર સુકેન હપતને થયા, તોપણ કોષ કરી મનશું બોલો કાલીંગો રાએ. ૨૭૧

હારે રાણી અમારા હલનો કંઈ પાર ન પાએ. હવે મુજ આગળ અભંગ છતી કેમ બાએ. ૨૭૨

હારે રાણી મારી સાથે એહા અતી બળીયા બાણ, તે ત્યાં અભંગનું સૈન્ય મારસે નિરવાણ. ૨૭૩

એવો ગર્વ કરી દેવ નગરથી બાહેર નીસરો, તે ઉત્તર દીસાને હરવાએ જઈ સાંચરો. ૨૭૪

જો ઉત્તર દિશામાંહા એકવીસ હરવાએ ઉત્તમ સાર,

એક એક બારાનો ગાઉ ગાઉ પોકળો છે વિસ્તાર. ૨૭૫

જો દેવના હલનો પાર ન હોવાએ, તે સૈન્ય એકવીસ હરવાએ સજાત ભરાબર ચાલુ બાએ. ૨૭૬

ત્યાં ચોસક ઘેર લખી એકવીસ હરવાએ હલ નીસરે,

તે સરવે જઈને પશ્ચિમદીશામાં પીઆણ કરે. ૨૭૭

તે દેવ કમલાકુંવરને રાજ બેસારી નીસરો,

હવે રાણીકુંવર તમે આ ચીજુ નગરીના રાજ કરો. ૨૭૮

જો કમલા કુંવરને રાજપાટ નગર સર્વે સોંપીઆ,

ત્યારે મળી ગત આ સતપથ લે એક ધાન થયા. ૨૭૯

ત્યાં મુખી કમલા કુંવર ગત સર્વે દેવલોક નરનીબર,

તે હાથે સ્મરણીજ કરે તે સતગોરણ અમને દો દેહાર. ૨૮૦

જ્યારે દેવને એવી વીનતી મળીગત કરસે સેવ, ત્યારે મનવેગે પીરશમસ પ્રગટ થયા દેવ. ૨૮૧

જ્યારે ગોર પશ્ચિમ દિશાને હરવાએ ઉભા છે આએ,

ત્યાં મુરબરાણી કમલા કુંવર મુખી ગત સરવે લાગ્યાં પાએ. ૨૮૨

ત્યાં દેવને કરી પ્રજામને સર્વે ઉભા કરજેડ, ત્યારે મુખી કમલા કુંવરે બોલ્યા બોહોડ. ૨૮૩

તમે સુણો સતગોરણ વીનતી અમે સંકજ તણી,

હવે અમને માહાદેવ વેલા ન દેખાડસો ધણી. ૨૮૪

સ્વામી નકુલ ગત સર્વે તમારી કેવાએ, અમે ગુનેગાર છવ લાગું તમારે પાએ. ૨૮૫

સ્વામી અમે હણીઆચારી તમે બકસણકાર, હવે અમારા ગુનાનો નહીં અનંતને પાર. ૨૮૬

ત્યાં પીર શમસે સરવે ગતરજેસરને વાત કહી,

હવે મળી કમલા કુંવરને સરભરણ ભરાવે સહી. ૨૮૭

તે માટે સર્વે દેવલોક ચીજુ નગરી છાડી બાહેર નીસરો,

તે જાંબુદીપે ઇમામપરી નગરીમાં જઈ સાંચરો. ૨૮૮

તાંહી તમથીનારણ સેન માંહા મલએ બહો. હવે ચીજુ માંહા ચીજુને કુબાવે શાહો. ૨૮૯

જ્યારે એવાં કહીને પીર શમસ ચાલા વંદા થયા,

તાંહી સરવે દેવલોક જઈ લાગા સતગોરને પાએ. ૨૯૦

ત્યારે સુરભ રાણો વિનંતી કરે સતગોરખું ઘણી, હવે અમને અંતકાલે ન વિસારસો ધણી. ૨૬૧

જે દેવલોક સરવે ચીજ નગરી છાડી ચાલી નીસરા,
તે દેવ જાણુદીપ ઇમામપરીમાં આવી સંચરા. ૨૬૨

જે સુરભ રાણી મળીગત મલીને શાહાના દલમાંકા જાએ,
તે જઈ લાગે સતગોર શાહાને પાએ. ૨૬૩

તે સરવે ગતમળી પાએ લાગી રતુતી કરે ઘણી, હવે અમને ચરણે રાણો તમારે ધણી. ૨૬૪

જ્યારે માતાને કુંવર સેહેડ અસમાધલ પાસે ઉભા જાએ,
ત્યારે શાહોણ સેહેડ અસમાધલને પૂછે સતભાએ. ૨૬૫

ત્યારે સેહેડ અસમાધલ શાહોણ શું કેહે સત વાત,
હવે મેલાવો સેહેન તમે ત્રીલોવન નાથ પ્રગટ થાઓ વેકુંઠ તમે નાથ. ૨૬૬

શ્રી નારણ પ્રગટ થયાના પરછા જાણ, ભાઈ સુણો સુનીવર તેહેના વખાણ. ૨૬૭

જ્યારે શાહોણ હૈય મારવાનો કરે વિચાર,
ત્યારે શાહોણ છેકની માંહેથી પ્રગટ થાઓ તે વાર. ૨૬૮

જે શાહાનો દલદલ થોડો સરણગાર વખાણ, તે થોડાના સોવરણ રત્ને જડીમાં પલાણ. ૨૬૯

તે થોડાની લગામે પટા સોનેરી કઠા, તે બહુ રત્ન પહારથ હીરે જડા. ૩૦૦

તે થોડાની કોટે બાંધી હીરા રત્નકી માલા, તે થોડાને મોતી પરેશાં છે ખાલોખાલ. ૩૦૧

તે થોડાને તંગ સોવણસુતરના બાંધે કુંભતારા, તારે આ સતગોર કેહે જોર અનત શબ્દગાર. ૩૦૨

તે શાહાનો દલદલ થોડો શબ્દગારો માહાબરપુર જાણે સહઅકલા લઈને ઉગા સુર. ૩૦૩

ત્યારે હસી શાહોણ ખેલા ખેલ, અને તે માણક જડત્રની કરે સંજોગ. ૩૦૪

શાહાની પગની મોજડી સુવંણ ઝલકાત, તે શાહા પેરે ઇબર બહુ રંગીન ભાત. ૩૦૫

ત્યાં એવો કેડે પટકો બાંધે જહુરાએ, આ સતગોર કેહે તે અમુલ્ય કહો ન જાએ. ૩૦૬

શાહોણ સુખે વખેલા જાએ જહાં, અને જખસાઇ પાનળીડાં હાથમાં દેવે તહાં. ૩૦૭

શાહાને માથે સુગત કાને કુંઠલ ઝલકાએ, ત્યારે શાહાની નજર સામું દેખુ નવ જાએ. ૩૦૮

જે છરી કટાર શાહા કેટે કસ બાંધે તેણીવાર, શાહાને ખડકત્ર ધાણું હાથ માહાસાર. ૩૦૯

જ્યારે દલદલ થોડે શાહા થાએ અસવાર, ત્યારે ત્રીલોવન માંહે પડએ પોકાર. ૩૧૦

જે સતગોરણ હરખમું જોડ્યા વિખ્યાત, તેહે શાહાના હાથમાં ચાળકો બહુ રંગી ભાત ૩૧૧

જે વરજ શેહેર માહા શાહાના સૈન્ય એ મલે, તાંહાથી મજલે મજલે પીઆણ કરે. ૩૧૨

હકમાન નીર તાહાં દેસે હાક, અને મલસે થોડા ત્યાં લાગે લાખ. ૩૧૩

સાહેબ સેન મેલાવના પરછારે જાણ, તમે સુણો સુનીવર તેહે નિરવાણ. ૩૧૪

ત્યાં પેલી ચોસઠલાખ જોગણીઓ અસવે જે વાર, તે હાથ ડમરે બબડે ને ખાલે જેનેકાર. ૩૧૫

જે સૈન્ય સાથે અઢેઠ કરેડી જન જુતાત, તેમાં બાહુ લાખ ચડે પેસાવલ જાત. ૩૧૬

તેમાં દેવી જોગણીને જુત પેસાવલ જાત, તે શાહાના સૈન્ય આગલ માર્ગ સમારે ઉત્પાત. ૩૧૭

જે ગોર નળી સહમુદયકી આડે અંતના કરેડી દેવ જોષણ નેહ,

તો અને શાહાની સેનમાંકી આવી જોષણી તે. ૩૧૮

- જે દેવ બાખા નવાણું કરોડી કહેવાએ, તેપણ આવી લાગે શાહોળને પાએ. ૩૧૯
- જે દેવ બાખા છપન કરોડી મેઘા સત સંધાને, તે પણ આવી મલ્યા છે સાહેબને સાથ. ૩૨૦
- જે કોઈ બત્રીસ કરોડી કેનર દેવ, અને તે પણ આવા સાહેબનો સેવ. ૩૨૧
- જે દેવ તેત્રીસ કરોડી સુનીવર બાખા, અને તે પણ શાહાની પામે ગયા. ૩૨૨
- જે દેવ પાંચ કરોડીનું પેરલાજ સરહતત, તે પણ આવી મલ્યા શાહાની સંધાત. ૩૨૩
- જે દેવ સાત કરોડીનું હરીચંદરાએ, તે પણ આવી લાગા શાહોળને પાએ. ૩૨૪
- જે દેવ નવ કરોડીનું ભગત જુએસટલ જાણ, સરવે તે પણ તણ અલ્યા છે નિરવાણ. ૩૨૫
- જે દેવ બાર કરોડીનું કમલા કુવર સાથ, તે પણ આવી મળ્યા શાહોળની બાત. ૩૨૬
- એવા સાહેબના સેહેન આપ છે ઉત્તમ સાર, પણ તેહમાં પાંડવદલનો અનંતને પાર. ૩૨૭
- કાસમેર નગરી ઉત્તમ કહેવાએ, અને ત્યાં ઉપન્યા જુએસટલ રાએ. ૩૨૮
- જે દેવ અઢાર લાખ ખડકા ધારી જાણ, અને તે પણ રણ ચડે નરવાણ. ૩૨૯
- જે નગર ઉજેણી મહા ઉત્તમ સહી, અને સેકહેવ જોયી ઉપન્યા છે તર્હી. ૩૩૦
- જે દેવ ચઉઠ લાખ અકરાધારી જાણ, અને તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૩૧
- જે નગર ઉમરકોટને જલંદરી દેસ, ત્યાં ઉપન્યા બીમસેન તઅવલે દેસ. ૩૩૨
- જે દેવ ચાલીસ લાખ ગઢાધારી જાણ, તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૩૩
- જે ઉંચમુલ રથાને નગર સહી જાણ, ત્યાં અમુન ઉપન્યા પરમાણ. ૩૩૪
- જે દેવ છત્રીસ લાખ ધનકા ધારી જાણ, અને તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૩૫
- જે નગર પંચાવલ માહા પુરખ કહેવાએ, ત્યાં ઉપન્યા છે નીકુલ રાએ. ૩૩૬
- જે દેવ પચાસ લાખ નેજા ધારી જાણ, ભાઇ તે પણ રણ ચડે નિરવાણ. ૩૩૭
- જેવા પાંચે બધવમલા એકજ થાએ, તેહની સેનની ગણત્રી કહી નવ જાએ. ૩૩૮
- જે સરવે પાંડવના હલ એકડા થાએ, તેહેના થોડા બહુ અમુલખ કેવાએ. ૩૩૯
- તેહેમા થોડા હરણ હંસલા અરબીસાર, ત્યાં નેજા તુરકીને તોખાર. ૩૪૦
- જરફ ભમર મજાઠા મહુઅર બાત, કચ્છી કુમેદ કલાણી સાહેર સાથ. ૩૪૧
- કાલા, કાટુવા, કાબરા ને કોકલી સાર, કટરજટર અબલખી અપાર. ૩૪૨
- ત્યારે કેહેરડા કાહોડા કલાલે એ રાખી બાત, બાપ એવાં ફડ તે શોલે સવે પાંડવ સાથ. ૩૪૩
- એતો પચીસ બાત થોડાની કેહવાએ, બાકી અવર તોરીંગ કહાતું જાએ. ૩૪૪
- તે હલ માંહા ધન નિસાન તણેા નહી પાર, ત્યાં ચડે જોદા માહા જુઝાર. ૩૪૫
- તે પાંડવના હલ ચાલતાં લોપે ચંદરમાં સુર, જેમ સમુદર નદીઉં આવે છે પુર. ૩૪૬
- નવસે નવાણુ નદીઉં આવે જેમ, અને પાંડવ સૈન્ય ચાલે છે જેમ. ૩૪૭
- નારણ નકલંકી તણું સૈન્ય જો મલે, અને દેવ રખેસર તે રણસંઘામે ચડે ૩૪૮
- વાળે તબલ દહામને જલકે નીસાણ. જેમ ગંગાની છેલે પરલા જાણ. ૩૪૯
- અનંત વરણી છત્ર ઉપરે સુરજ મખી જોધરે, તે મજલે મજલે પીઆણુ કરે. ૩૫૦
- તે જલ આવી થોડા છે અર્ધાં બીનારાયણહરી, ત્યાં સ્વામીને પાએ લાખી પંચતી કરી. ૩૫૧

ત્યારે શાહોણી હસીને હરખતું બોલ્યા બાણ, પાંડવના ફલ કરીશું આગે વાણ. ૩૫૨
 જે દેવ વાસંત રાજ વસે પીઆણ, તે પણ શાહાને આવી મળે તત્કાળ. ૩૫૩
 જે નવકુલ નામ ટીલાવત મહાધારી વીર, તે એવા નાગુના સૈન્ય રણ ચડે સધીર. ૩૫૪
 જે દેવ ગોરખ જતી મહામુનીવર બાણ, તે સાથે પાંચ લાખ જોગેસર રણ ચડે નિરવાણ. ૩૫૫
 ત્યાં આન્યા ગોરખ શાહોણ સખંદ, તે પાંચ લાખ સીંગી પુરાવે નાદ. ૩૫૬
 જે દેવ સવાકશેડી સહેજ શંખ વાજે ઝંજુકાર, ત્યાં દેવ દત્યનો સૈન્ય આવે અપાર. ૩૫૭
 જે દેવ એક લાખને એ સી હજાર પેમાંબર બાણ, તેહ પણ આવી શાહાને મદયા પ્રમાણ. ૩૫૮
 તે માંહે સીતેર સહજ હોસેની બાણ, તે સર્વે પેલા શાહાને આવી મદયા પરમાણ. ૩૫૯
 જે દેવ સીતેર હજાર હોસેની જવાન, નેને બારમણનો તીર હાથે સોમણની કમાન. ૩૬૦
 જે દેવ સાતે ફરસ્તા માકા બુજરખ આજે, તેતો શાહોણને શીર ચમર ટોળે છે વાજે. ૩૬૧
 જે દેવ અઢાર હાર વનરપતિ બહુરંગીભાત, તે પણ આવી મલશે શાહાની ભાત. ૩૬૨
 જે સાતે સમુદર મુનીવર કહેવાજે, તે પણ શાહાના સૈન્ય આગળ મલશે આજે. ૩૬૩
 જે સતી નવસેનવાણું નદીઓ બાણ, તેહ પણ આવી મલે શાહાને પરમાણ. ૩૬૪
 જે દેવ પાણી પવન બેહુ બલીઆ કેહવાજે, તેહના બલ કાંઈ કથા નવ જાજે. ૩૬૫
 જે દેવ આદે ચાલા એ સતગોરને ફરમાન, તેતો શાહાના ફલમાં જાતે આવા બાણ. ૩૬૬
 ત્યાં મદયા સરવે દેવલોક મુનીવર સજાત તે દેવ અનંત કરેડી પીર હસનશાહા સંઘાત. ૩૬૭
 જે દેવ આજ કલજગમાં લાગ્યા સતગોરને પાજે, તે મુનીવર શાહાને મલસે જાજે. ૩૬૮
 જે કોઈ આઠ જાત લગી રખેસર દેવ, તે સઘળા આવે સાહેબની સેવ. ૩૬૯
 જે આજ સાચા સતપંથી મુનીવર કેહવાજે, તે શાહાના ફલમાં આવે રખેસર રાજે. ૩૭૦
 જે દેવ આવે હજુમાન બહુ બલીઆ કેહેવાજે, તે પરવત મસ્તક લેઈ ચડાજે. ૩૭૧
 તે માવાધર ચોદા આવે મહા બલીઆ સાથ, ત્યાં આવી મદયા સર્વે શાહા જહુનાથ. ૩૭૨
 જ્યારે દેવ રખેસર શાહાને પાજે લાગીને ઉભો રહે,
 ત્યારે સઉને રથ બેસાડો એમ શાહોણ કહે. ૩૭૩
 અઢેકા મુનીવર સાથે એ સીલાખ ઉંટા સામલ સાર, તે ત્યાં ઢાણો પાણી ઉપાડે ચાર. ૩૭૪
 અઢેકા રખેસરના એવાં ફલ ચાલે ઉતપાત, તેહમાં ચારલાખ ઉંટા તંબુ નીસાન સાથ. ૩૭૫
 ત્યાં બે લાખ ઉંટાતીર કમાને હોજે, તે સલે બકતર નોખત નગારાં જોજે. ૩૭૬
 એક એક મુનીવર સાથે એવા ફલ ચાલે બાણ,
 તે આગળ સાતલાખ બચકને જલકે નીસાણ. ૩૭૭
 તે સરવે શાહા આગળ હલકે નીશાન વાજે સુર, બીજા અઢાર શેણું વાજે રણતુર. ૩૭૮
 ત્યાં વાજે દહામને નહેરી ભેરભેર, ત્યારે બહુ નાદ નીશાને ધરતી ચરકેર. ૩૭૯
 ત્યાં અનંત ફડદડીક રણસીંગીને સરજાઇજો અપાર,
 ત્યારે વાજે ભેરજાલ માફલ ધંમધંમકાર. ૩૮૦
 ત્યાં વાજે તાલમરદંજ ધંમધંમકાર, જે પાણ વાસલી રાંધે ભેરંગી સાર. ૩૮૧

- એવાં અનંત વાજાં વાજે, યોરલી અનોપમ વાજી,
બાકી અવર વાજાંને કોઈ પારનું નાજી. ૩૮૨
- ત્યાં મહયું સૈન્ય શાહાનું કુસ કહ્યું નવબાએ, તે દલ પાએ દલ ધરતીનું માએ ૦ ૩
જે બ્રહ્મા વિશ્વનુ માહેસર હાજર લાગા પાએ. તે તે પાસે રથ બસી બરોબર ચાલા બાએ. ૩૮૪
- જે મુનીવર લોકને સૈન્ય મેલાવે સ્વામીનાથ, તારે નવ થકે પણ ચાલ્યા શાહાને સાથ. ૩૮૫
- જે કોઈ ઉત્તર, દક્ષિણ, પૂર્વ, પશ્ચિમ હુતા દેવ,
તે શાહાનું સૈન્ય મઢી ઉલટું તે ત્યારે ઢોડી બાબ્યા તતખેવ. ૩૮૬
- જે મહયું સૈન્ય અનંત અનોપમ સાર, તેમાં ધબ નિશાનનાં આવે નહીં પાર. ૩૮૭
- ત્યારે શાહાનું સૈન્ય દેખેને બહુ આનંદ જો થાય,
ત્યાં અકેકા મુનીવરની સૈન્ય વખાણા ન બાજી. ૩૮૮
- તે સર્વે મુનીવરના ઘોડાની પાખરો ઝલકે ધણી,
ત્યાં સલેખકાર પેરી બેઠા ગતમાં ગોર નર ધણી. ૩૮૯
- જે શાહાને મસ્તક ટોપ સેરી બહુ રંગીલાત, તે શાહાને હસમણની કમાન કાંચ. ૩૯૦
- તેને અઢાર શેરનો તરકસ માહાતીર, જેથી હૈત્યના છેડે શરીર. ૩૯૧
- તે શાહાની કેડે કટારી છરી મગદલ તરવાર, ત્યાં સર્વે દેવલોક બાંધે હથીઆર. ૩૯૨
- ત્યાં ગરજે ગુરજ કાંડે જેમ સાસ, અને મારી હૈત્ય કરસે નિરાસ. ૩૯૩
- જે દેવ બાંધી હથીઆરને એકઠા થાએ, તે સર્વે જઈ લાગે ગોર નરને પાએ. ૩૯૪
- જે ચાર જગમાં રખેસરના જુજવો રંગ તેહેના પરછા બાજી,
તમે સુણો મુનીવર તેહેના સહી નરવાજી. ૩૯૫
- રમતા, પેચા, કરસના સેતા બાજી, સરહ, જરહ, સામ, રવેત પરમાજી. ૩૯૬
- જે ચાર જુગના સૈન્ય ચોરંગા એકઠા થાએ, તે બહુ રૂપવંતા રખેસર કહા નાં બાએ. ૩૯૭
- જે કતી જુગમાં મુનીવર હુઆ પ્રમાજી, તેના સૈન્ય લાલ રંગે સહી પ્રમાજી. ૩૯૮
- જે દેવનાં સરહ ઘોડાને સરહ પલાંજી, તેહેને સરહ વચ્ચ પેહરાંચા બાજી. ૩૯૯
- તેહેને સરહ વાધા ને લાલ સરખખ બાજી, તેહેનો કેડે નો પટકો સરહ વખાજી. ૪૦૦
- ત્યારે સરહ ધબને સરહ જલકે નિસાન, તેહેના પગની મોજડી સરહ બાજી. ૪૦૧
- જે કતી જુગમાં દેવ ભગત રાજા પ્રહલાદ બાજી, તેહેના સરવે સેહેન સરહ થાય પરમાજી. ૪૦૨
- જે કતી જુગમાં રણુવેદ સરહ રંગે બાજી, તેથી સૈન્ય સરહ હુવા પરમાજી. ૪૦૩
- જે ત્રેતા જુગમાંહો મુનીવર બાબ્યા, તેહેના સૈન્ય સર્વે જરહ રંગે થાએ. ૪૦૪
- તે દેવોના જરહ ઘોડાને જરહ પલાંજી, તેહેના જરહ ધબને ઝલકે નિસાન. ૪૦૫
- તે દેવને જરહ વાધાને જરહ પેરીક બાએ, તેહેની જરહ મોજડી પેહેરજી પાએ. ૪૦૬
- તેહેને જરહ વચ્ચને જરહ શીરખખ બાજી, તેહેને કેડેનો પટકો જરહ વખાજી. ૪૦૭
- જે ત્રેતા જુગમાં દેવ ભગત રાજા હરીચંદ સતવાહી બાજી,
તેહેના જરહ સૈન્ય કીધાં પરમાજી. ૪૦૮

જે ત્રેતા યુગમાંહે જુજરવેદ જરદ રંગે બાણ, તેથી સર્વે સૈન્ય જરદ થયાં નિવાણ. ૪૦૯
 જે દ્વાપર યુગમાંહે સુનીવર સુબાણ તેના સર્વે શામ સેન હુવા પરમાણ. ૪૧૦
 તે દેવનાં શામ થોડા ને શામ પલંગ, તેહની શામ ધન ને જલકે નિસાન. ૪૧૧
 તે દેવના શામવાધ ને વજ પગલુક બાન્ધ, હેના પગની મોજડી શામ કહેવાયે. ૪૧૨
 તેહેના શામ શીરખંધ સર્વે એકરંગે નાણ, તેહેને કેડેનો પટકો શામ વખાણ. ૪૧૩

જે દ્વાપર યુગમાં સાચા દેવ રંગેસર ભગત રાજા જુએરદલ બાણ,

તેહેના શામ સૈન્ય હુવા પરમાણ. ૪૧૪

જે દ્વાપર યુગમાંહે શામવેદ શામરંગે બાણ, તેથી સર્વે શામસેન થયા પરમાણ. ૪૧૫

આજે કલયુગમાંહે જે સુનીવર ખરા ધર્માની બાણ, તે અનત કરેડી બારના સેતર વખાણ. ૪૧૬

જે સેત્ર થોડા ને શાકા ફલફલ અસવાર, તેહે શાક ને સેત્ર વાધા પેગસાર. ૪૧૭

તે દેવના સેત્ર થોડાને સેત્ર પલાણ, તેહેના સેત્ર વાધાને વજ પ્રમાણ. ૪૧૮

તે દેવને સેત્ર તીરને સેત્ર કમાન, તેહેની સેત્ર ધન ને જલકે નીસાન. ૪૧૯

તે દેવને મરતક શીરખંધ સેત્ર બાણ, તેના પગની મોજડી સેત્ર વખાણ. ૪૨૦

તે દેવના કેડેનો પટકો સેત્ર રંગે તાર બાધ તેના રૂપતણે ન આવે પાર. ૪૨૧

એવા સેત્ર સર્વે સૈન્ય સાહેબનાં થકે, તેહેને શાકા મેઘાડમરના શિર છત્ર ધરે. ૪૨૨

આજ કલયુગમાં દેવ ભગત રાજાકમલા કુવર બાણ, તેના સેત્ર સૈન્ય કીધાં વખાણ. ૪૨૩

આ કલયુગમાંહે જે અથરવેદ સેત્ર રંગે બાણ, તેથી સેત્ર સર્વે સૈન્ય હુવા પરમાણ. ૪૨૪

એવા ચાણુગના સૈન્ય ચોરંગે ઉત્તમસાર, આસતગોર કહે બાકી વજુનનો ન આવે પાર. ૪૨૫

જ્યારે એવાં સૈન્ય ચોરંગા શાહોલએ દેખા નેણ, ત્યારે હસી હરખસું જોલા વેણ. ૪૨૬

જે શાહોલ સુનીવરને એમ કહે નિરવાણ હવે તમે જાણુદીપમાંહે જઈને કરે મેલાણ. ૪૨૭

જેણી આલે અલા આવા નિરવાણ, તે આખરીત મેદી થકે છે બાણ. ૪૨૮

જ્યારે ધણે મેદી ચડસે દોઝે, અને દેવ કાલીંગાને મારશે સોજે. ૪૨૯

જે સાહેબની અસવારીના પરછા બાણ, હવે તેહેના સુનીવર સુણે નિરવાણ. ૪૩૦

જે દીન છમસર ચલોતરો થાધત્ર માસને શુરવાર,

તે દિન શાકાના ન્ય થકે સેને સાહેબ થાએ અસવાર. ૪૩૧

જ્યારે ઘેરથી પગલાં ચાર શાહોલ આલીનીસરે, ત્યારે નાર એક સામી આવી સચરે. ૪૩૨

તે પેહરી આભરણ સોળશબુગાર તેને માથે, સોવણુંકુંભ લઈને આલી આવે શોહોગજીનાર. ૪૩૩

તે કુંભ ઉપર સુવણની ચાલ અનેપમસાર, તેમાં છે ભરખ બોજન અમરત અદાર. ૪૩૪

જ્યારે એવા સાર શુકન શાહોલને થાએ, ત્યારે ગોર બ્રહ્માલ જોલા સતભાએ. ૪૩૫

શાહોલ આજ બલા મુકન છે, મહાબલી આ કહેવાએ,

તે સરવે દેવના દલ સરવે ખરીઓ મોહો બાએ. ૪૩૬

ત્યાં થકી દલ આલી જાણુદીપમાં બાએ, ત્યારે સૈન્ય ગદ, પર્વત પેલી કુટે ઉડાએ. ૪૩૭

જ્યારે એવા જોસાસાની દલ ઉલ્ટે સધીર, ત્યારે નદી સમુદ્રમાં પાવે નીર. ૪૩૮

- જે શાહાનું સૈન્ય ચાલે તેમાં બહુ ઘોડાને ભેંટ,
તે સાતે સમુદ્રના પાણી પહેલી ફાજને થાએ એકાકા ઘૂંટ. ૪૩૬
- પહેલી ફાજને એકેકા ઘૂંટ ભરાએ, ત્યારે પાછલી ફાજને રહેમત થાએ. ૪૪૦
- જે દલ નાહેર સખર વચે સાચી વાટ, ત્યારે લંકાગઢ આવે શાહોની સાથ. ૪૪૧
- જે શાહાનું સૈન્ય મેર શિખર વચે નહિ માએ,
તે સૈન્ય ચાલતાં ધરતીએ સવા મજા લીધે ચડાએ. ૪૪૨
- એવાં દલ ચાલતાં ઉઠે બહુ ગરદ ચડે, ત્યારે સુરજ ચંદરમાના લીલા નહી પડે. ૪૪૩
- ત્યાં હોપે સુરજને જેમ ભાદરવાની રાત, અને ધરતી પગ તલે ના મુઝે જાત. ૪૪૪
- ત્યારે શાહા બડગ ત્રણદે હાથમાં હોસે ભરપુર, જ્યારે સહજ કલા લખીને ઉગે સુર. ૪૪૫
- ત્યાં ખડકને અજવાળે અજવાળે દલ ચાલે અપાર,
તે શાહાના સૈન્ય દલ આવી પહેંચે જાંબુદીપ મોઝાર. ૪૪૬
- જે શાહાના દલમાં તોરંગ હેસાર કરે, ત્યારે જમીન આકાશ બહુ નક્કર થર હરે. ૪૪૭
- જ્યારે એવાં દલ ચાલે ને ધરતિક'પે અપાર, ત્યારે ધખલા ધોરી શીર થંભે ભાર. ૪૪૮
- જે એવાં પશ્ચિમ દિશાથી શાહાના દલ આવે બાજુ,
તે ભરત ખંડને જાંબુદીપ મોઝા કુંવારકા ઉત્તમ ધામ. ૪૪૯
- આજ ઇમામપરી નગરી મહા કુંવારકા ક્ષેત્ર બાજુ,
તે ગોર ઘણાને શાનકે નારાએજી નકલ'કી આવી કરે મેલાજી. ૪૫૦
- ઇમામને રોજે સુવર્ણ થાએ તેના પરછ બાજુ, તમે મુશ્લો મુનીવરો સર્ધ નિરવાજી. ૪૫૧
- જ્યારે શાહા જાંબુદીપે કુંવારકા ક્ષેત્રમાં પ્રગટ હોસે પાએ,
ત્યારે ગોર ઇમામશાહાનો રોજે સાવ સોનાનો થાએ. ૪૫૨
- ત્યારે ઢાળી તખત નગીના શુભતીએ શાહા બેઠા બાએ,
ત્યારે ગોર ઇમામશાહા પાસ શાહા વાતો કરાએ. ૪૫૩
- જે ગોર ઇમામશાહા સાહેબ પાસે બેઠા બાએ, ત્યાં સાચા મોમનને બક્ષિસો થાએ. ૪૫૪
- જે જોઈર ઇમામશાહાના મેલ આગલ નગીના ગોમટી કેહવાએ,
ત્યાં આખર દહાડે પાપ ધરમના ત્રાસ બંધાએ. ૪૫૫
- શાહા જાંબુદીપે ઇમામપોર નગરીમાંકા બજાવે તુર,
ખાકી ફનીયાના ગોરસ રૂપે થાસે શુર. ૪૫૬
- જે સર્વે દેવલોક આવી લાગ્યા સતગોરને પાએ,
ત્યારે દેવ દાણુવના સૈન્ય વચે નહી સરસ્વતી કેહેવાએ. ૪૫૭
- જ્યારે ગોર નરના દલ સરવે એકકા થાએ, ત્યારે દેત્ય કાલીંગાના દલ પોતા છે આએ. ૪૫૮
- જેથીજી માહાવીજી નગરી છે પુરવ હોસ, ત્યાં દેત્ય કાલીંગો રહે છે અનખા પેસ. ૪૫૯
- જે દેત્ય કાલીંગો મહા બળવત, તેહના સૈન્ય તણા નહિ આવે અંત, ૪૬૦

તેહેના સેહેન જોડા અનંત અપાર, અને માહાસુરા બલવંત સાર. ૪૬૧
 જેથીજી મહાચીજી થકી કાર્લિંગો ચડીઓ બાજુ, તેણે બાંજુલીપે આવી કીધો મેલાજી. ૪૬૨
 જે ચોવીસે મેલા છે હૈત્ય કાલીંગાતજી, તે ચરપટ કરશે અતિધજી. ૪૬૩
 જે હૈત્યના સૈન્ય ચાલતાં ધરતી વાળે ધમધમકાર, તે ફલનો નહિ કાઝે અનંતને પાર. ૪૬૪
 જે આવા ફલ ચરપટ કરતા અપાર, તે આસણપુરી અંત્રીફાં જોસે તેણીવાર. ૪૬૫
 તે હૈત્ય અંત્રીફાં આસન જોસીને ચાલ્યો આકાશ, એવી કારમી વસતો કરે પ્રકાશ. ૪૬૬
 જે હૈત્ય અજના પરજા ચલાવે બાજુ, તે હૈત્ય પાણી મંત્રીને ઘરથ કરે નિરવાજી. ૪૬૭
 તે હૈત્યે વેલુ મંત્રીને ખાઠ જહોઝે, તે કારમાં માઈ બાપ દેખાડે સોઝે. ૪૬૮
 જે હૈત્ય કાજના ઘોડાને ખવરાવે ખાંજી, તે નહીઓનાં નીર ઉલટાં ચલાવે નિરવાજી. ૪૬૯
 એવા ચરપટ કરતા હૈત્ય આવે જો કાઝે, તેહેને બેઈખાની દુનીયા મહસે બાઝે. ૪૭૦
 જે આવા હૈત્યને ન લાગી વાર, તે ચાલી આઘ્યા લાલપોર સીતપોર મોજાર. ૪૭૧
 જે હૈત્ય પાવડીઆ આરે ઉતરી આઝે, તેહેના અજગજીત સૈન્ય કહાં નવ બાઝે. ૪૭૨
 તે ફલમાં સર્વેજોડા મહા બળવંતા કેલવાઝે, ત્યારે ફલ આવતાં વાટે ખટ મહીના થાઝે. ૪૭૩
 જે પાવડીએ આરે ઉતરે છે હૈત્ય કાલીંગો રાઝે, હૈત્ય નગારે વાળે લાઝે. ૪૭૪
 જે હૈત્યે પાવડીએ આરે મુકી આણી મોરા થાઝે,
 તે ફલમાંકા ધજા નીસાનનો પાર નું લાવે ઝો. ૪૭૫
 એવા હૈત્ય ચરપટ કરસે અપાર, ત્યારે જીલસે સઘળો સંસાર. ૪૭૬
 એક નહિ જીલે સાચા રખેસર બાજુ, જેને સતગોર પ્રજા કોટયા પ્રમાજી. ૪૭૭
 તે હૈત્યના ફલમાંકા કોઈ અન નો ખાઝે,
 અને સાહેબના સૈન્ય માંકા સોનાઝે એક રાટી થાઝે. ૪૭૮
 તે બેઈ સૈન્ય જ્યારે જોકી દહ કરે, અને તે વચ્ચે નારદ મુખી આવી સંચરે. ૪૭૯
 તે બેઈ ફલ વચ્ચે નારદ ચાલ્યા કરસે સહી, ત્યાં દેવ હૈત્યને મુઝવે સહી. ૪૮૦
 જ્યારે એવાં ચરપટ હૈત્ય કાર્લિંગો કરસે અપાર, ત્યારે શ્રી નારજી દેવતા ચઢસે અસ્વાર. ૪૮૧
 હવે મુઢ કરવાના પરસા જાજી, તેહેના મુનીવર મુજો નિરવાજી. ૪૮૨
 ત્યાં આઘ્યા હંડમાન ધજાધારી મોઈ કંઠાસ જો કરે,
 તેહેની હાક મુજીને હૈત્ય સઘળા ધરહરે. ૪૮૩
 ત્યારે આવી ચોસટ લાખ જોગણી શાહોળને પૂછે વિચાર,
 સ્વામી તમે કહો તો હૈત્યના ફલ સોસી લઈ નિરધાર. ૪૮૪
 ત્યાં આઘ્યા પવન પૂછે અમને રજા દેવ ત્રીસોવન રાઝે, તોજો હૈત્યના ફલ સર્વેમેલું ઉડાઝે. ૪૮૫
 ત્યારે આઘ્યા ભીમસેન સ્વામી ઉં વિનતી કંઈ, હવે તમે રજા હોતો અમે સજીવં આરંભ લઈ. ૪૮૬
 સ્વામી તમે કહો તો સર્વે મંડલ ફેરવીને ઉઠેરા ફું કરે,
 કહો તો હૈત્ય રજાલને જીવતો તમ આગલ ધઈ. ૪૮૭
 ત્યારે શાહોળ બોલ્યા ભીમ મુજો સતબાઝે, તમે પાંચે પુત્ર પાંડવ માફા બલીઆ રાઝે. ૪૮૮

જ્યારે આવી વાત શાહોણએ બીમડું કહી, ત્યારે સુરજરાણીને કમલાકુંવર આવ્યા સહી. ૪૮૯
 બહાંગોરનર બેઠાં છે એક બે ઠાંએ, ત્યાં સુરજરાણી કમલાકુંવર પ્રજ્ઞાણા કરીને લાવ્યા પાએ. ૪૯૦
 ત્યારે માતાને કુંવર ગોરનરનું વિનવી કરે આપ, સ્વામી અમારા પૂર્વે જન્મના બક્ષા પાપ. ૪૯૧
 સાહેબ પૂર્વ જન્મના પાપ આજ અમારા ગયા,
 બારે અમને હરજન ગતમાં ગોરનરનાં થયા. ૪૯૨
 સ્વામી અમે સધમ છું તે તમસુ ઉત્તમ થઇએ આજ,
 હવે અમારાં દુઃખ હલહર તમે કરો તાજ. ૪૯૩
 ત્યારે હેત ધરીને શાહોણ બોલ્યા વિખ્યાત, સુષો બાઈ સુરજરાણી કહું એક વાત. ૪૯૪
 આજ કલીમાં હૈય કાલીંગો મહા દુષ્ટ કેહેવાએ,
 બાઈ તેની સધલી સંધ પોતી હવે તમે સંધારો બાએ. ૪૯૫
 જ્યારે શાહોણ એસા વચન બોલા સતભાએ,
 ત્યારે કરી પ્રજ્ઞામને માતા પુત્ર હૈત્યના ફલમાં બાએ. ૪૯૬
 જે શાહાના ફલમાંથી માતાને કુંવર રજા માગી નીસરાં,
 તે હૈય કાલીંગાના ફલમાંહા જઈ સંધારા. ૪૯૭
 જ્યારે હૈત્યે આવતા હીઠા કુંવર ને પોતાની નાર, ત્યારે હૈય કાલીંગોબોલ્યો તેણે કાર. ૪૯૮
 સુષો કમલાકુંવર એમ કહે કાલીંગો રાએ, તમે ઈઆ આવ્યા તે કોણ સતભાએ. ૪૯૯
 તમને બીજી નગરીના અમે સોખ્યાં રાજ, તમે તે દેશ છોડી કેમ આવ્યા આજ. ૫૦૦
 ત્યારે બોલ્યાં સુરજરાણીને કમલાકુંવર સતભાએ, એ અભંગ સાથે યુદ્ધ કર્યો નહિ બાએ. ૫૦૧
 જે દેવ ત્રણ ભુવનના ધણી કેહવાએ, તે અભંગનું યુદ્ધ કેમ કરસો હો રાએ. ૫૦૨
 એ દેવ શ્રી મચ્છાદેવે હૈય શંખાસુર માર્યો છેદ, અને વાળ્યા સતગોર પ્રજ્ઞાના વેદ. ૫૦૩
 એ દેવ શ્રી કોરબદેવે મેરામળ મથ્યો,
 મેરૂ સમુદ્રમાં ધરી ત્યારે હૈય મધુકટબને મારી રતનચતુર્દસ મઢ્યાં કરિ. ૫૦૪
 એ દેવ શ્રી વરાહ દેવે ધર્મ કલાસ, ત્યારે પૃથ્વી રાખી તહાં કાઢે પ્રકાસ. ૫૦૫
 એ તો મોરધ્વજ હૈય સંધાર્યો કાઢે બે ધરી, ત્રીજે વરાહ દેવે હુવા નરહરિ. ૫૦૬
 એ દેવે શ્રી નરસિંહ દેવે થયા હો રાએ, અને હૈય હરજાકેસ માર્યો જાએ. ૫૦૭
 ત્યાં પાંચ કરોડીનું તાયો પ્રહલાદ, તેના દેવે કીધા છે અમર રાજ. ૫૦૮
 એ દેવ શ્રી વામન દેવે બહુ ચલિત્ર કરી, ત્યારે બળી હૈય પાતાળે ચાંપ્યો ધરી. ૫૦૯
 એ દેવ શ્રી હરસરામ દેવે બે થયા, અને શંભાઅર્જુનને લોકધિજીવરમાં ભરીયા. ૫૧૦
 એણે તો પૃથ્વી સર્વે નક્ષત્રી કીયા, જ્યારે છટ્ટા અવતાર હરીએ લીયા. ૫૧૧
 એ દેવ શ્રીરામ સ્વદેવે હૈય માર્યો લંકાપતિ જાએ, અને સાતકરોડીનું તાયો હરીચંદરાએ. ૫૧૨
 જ્યાં રાવણુહૈય માર્યો પરવાર સમેત, ત્યાં રામજિબીસજીને સોખ્યા લંકા રાજસમેત. ૫૧૩
 એ દેવ શ્રી કૃષ્ણ દેવે બહુ ચલિત્ર કર્યા, અને ગ્રૌહ ભુવન તો મુંળમાં ધર્યા. ૫૧૪
 ત્યાં માર્યો હૈય કંસાસુર આઠમે અવતારે, એણે સર્વે બાહવકુળનો કીધો સંધાર. ૫૧૫

એ દેવ શ્રી બુદ્ધ સ્વરૂપે હરિ આપે ધમ્મા, તે ભગત પાંડવોને દ્વારે ગમ્યા. ૫૧૬
 એતો ભગત સખા સદાએ કરે પાલ, તેતો ધરણીધર છે દીનદયાળ. ૫૧૭
 ત્યાં દૈત્ય દુર્યોધન સંઘાથી જાએ, ત્યારે નવ કરેડીનું તાર્યાં બુદ્ધેરટલ રાએ. ૫૧૮
 આજ કલીયુગમાં દેવનો હસનો નકલડી અભંગ અવતાર,
 તે માટે તું ભરધાર ચેત હો કાર્ણાગ્રા બમાર. ૫૧૯
 એ દેવના હસે અવતારના ગુણ જ્યારે રાણીએ કહ્યા સમભાએ,
 ત્યારે દૈત્યના મનમાં ક્રોધ ન માએ. ૫૨૦
 હરે રાણી અજ પાણી ખાય અમારે ને શું બખાણે હરિ, ત્યારે તું અભાધર નાર કેવી સી. ૫૨૧
 હરે રાણી જેનાં તમે સેવો છો પાએ, આજ તે અભંગને હું માંરે આએ. ૫૨૨
 હોરે રાણી જેનાં તમે સમરણ કરો છે સતને દિવસ, આજ તેના હું લાવું કાટી શીસ. ૫૨૩
 હોરે રાણી એનાં સર્વે સૈન્ય ભારીને લેવું એ અંત, તો હું દૈત્ય કાર્ણાગ્રા મહાભગવંત. ૫૨૪
 એવાં દૈત્યના વચન સાંભળીને સુરજ રાણી કૌર્યાં તતકાળ,
 ત્યારે હાથમાં કુલકડો લીધો સાર. ૫૨૫
 જે જનમ મધે સતીએ મુખમાંહેથી ના કહ્યો માર,
 તે લઈ દટોને દૈત્યના ગરદનમાં દીધો તેણે ઠાર. ૫૨૬
 જ્યારે સતીના મુખમાંહેથી એવી વાત નીસરે, ત્યારે દૈત્યનું મસ્તક તુટી ધરણી ધર પડે. ૫૨૭
 ત્યાં સર્વે સૈન્યમાં પડશે પોકાર, જે સુરજરાણીએ માયો કાર્ણાગ્રા પોતાનો ભરધાર. ૫૨૮
 દેવ દૈત્યના હલ સામસામાં આગ્યાં તેના પરછા બણ, હવે સુણો સુનીવરો તેક નરવાણ. ૫૨૯
 ત્યાં મહા યોદ્ધા ઉઠ્યા મહા ક્રોધજ કરી,
 હવે એનું મારો સૈન્ય સઘળું શ્રીએ કહ્યા બ્યાં છે હરિ. ૫૩૦
 જે રાણીએ સ્વામી માટે માર્યો પોતાનો ભરધાર,
 તે અભંગનું શીસ આપણે કાપી લાવો તતકાળ. ૫૩૧
 ત્યારે હલાહલકાર બેવું સૈન્યમાં યાએ, તે રણક્ષેત્રમાં સામસામ હલ ચડી જાએ. ૫૩૨
 બાઇ પ્રભાતે જેમ ઉગે સૂરજા સુર તેમ, એવું સામસામા વાળે રણતુર. ૫૩૩
 એવાં સૈન્ય રણસંગ્રામે ચડીને બળવે તુર, ત્યાં અનંત નિશાન ફરકે બ્યાં પુર. ૫૩૪
 ત્યારે બેવું સૈન્યમાંથી જોદ્ધા ઉઠ્યા છે વલ્લભ આર, તેમાં કેમ કેને ના આપે હાર. ૫૩૫
 ત્યારે દૈત્ય મલકેસર સાથે લટે બીમસેનરાએ, ત્યાં મારે યોદ્ધા ગદાના ધાએ. ૫૩૬
 ત્યારે દૈત્ય રગતકેસર સાથે લટે નીકુળરાએ, જેનાં બળ તણો કો પાર ન પાએ. ૫૩૭
 ત્યારે દૈત્ય રણકેસર સાથે લટે જન ભુત, તેમાં યોદ્ધા બળીઆ છે અહભુત. ૫૩૮
 જે દૈત્ય ગજકેસર છે મહા બળવંત, તે સાથે લટે ત્યાં વીર હડમંત. ૫૩૯
 જે વિર હડમાન પરવત લાવે સંજાળ, તે દૈત્ય ગજકેસરના રથ ઉપર દેસે શહ. ૫૪૦
 જે દૈત્ય આવતો પરવત લે સંજાર, તે કટકા વચ્ચેથી કરસે નિરધાર. ૫૪૧
 ત્યારે હડમાન બોલે પરવત લાવે હડાએ, તેથી દેવ ગજકેસર મળી જાએ. ૫૪૨

ત્યાં કેવ ધારીને જતિ હડમાને દૈત્ય સંધાર્યો બાણ,

ત્યાં દૈત્ય અજકેસર યેવું યુદ્ધ ક્રીડો જો નિરવાણ.

૫૪૩

ત્યાં જીજા જોડા પડે અનંત અપાર, ત્યારે યેવું ફલમાં જોકેની ના આવે હાર. ૫૪૪

ત્યારે હસી હરખમાં યોદ્ધા શાહોણ વિખ્યાત, અને ખડગ ત્રધાર શાહો લીધું છે હાથ. ૫૪૫

તે ખડગ મન વેગે મેલ્યું બહુપતિ રાજે, તેથી સર્વે દૈત્યનું સૈન્ય સંધાર્યું બાજે. ૫૪૬

ત્યારે માહામત્ત હનીફ જે ગોર બ્રહ્માનો પૂત, તેણે બહુ દૈત્યના ફળ કાર્યો અબદૂત. ૫૪૭

જેનહી સરસ્વતી દૈત્યને રગતે પુરી વહે, જે રગતનું છોકરાનાં કાન લીના તે સખ કોઈ કહે ૫૪૮

જે જીગ ચાર મુખી નહી સરસ્વતી ઠાલી રહી, તે દૈત્યના રગતનું પુરજ વહી. ૫૪૯

ત્યાં દેવ ઉગયાં તે સર્વે શાહોને હેત, ત્યારે દૈત્ય ઠાલીયાના ફળ પડયાં રણખેત. ૫૫૦

જ્યારે શાહોના ફલ સર્વે જોકઠા થાએ, ત્યારે દૈત્યનાં મસ્તક સર્વે ખરીઆ મોહો બાજે. ૫૫૧

જે ફલફલ ઘોડાને ડાળે દૈત્ય ઠાલીયાનું શિર અથડાય, તે લઈ નાખે ચીજીનગરીમાંજે. ૫૫૨

ત્યારે શાહોના ફલફલ ઘોડો ચીજીનગરીમાંજે, તે કોટના કાંગરા નાખે રોળી તેણે ઠાજે ૫૫૩

જે ચીજીનગરી દૈત્ય ઠાલીયાનું ઘાનક કહેવાજે, તે સર્વે લઈ સમુદ્રમાં ડુબાવા સાજે. ૫૫૪

જ્યારે તે દૈત્ય સંધારીને શાહો તે નરવંસ કરે, ત્યારે ભક્ત કમલાકુંબર સહી જોધરે. ૫૫૫

તે ભક્ત કમલા કુંબરને શિર બારકોડીના ભરણુ જો ભરે,

ત્યારે અજરાર્ધલ કીરસ્તોને શાહોણ હુકમ કરે.

૫૫૭

જે નવખંડ ચોરાસી લાખ છે જીવાજોન બત, તે સર્વે કળજ રાજો તમારે હાથ. ૫૫૮

તે જીવ સર્વે અજરાર્ધલ ફિરસ્તો કળજ કરે, ત્યારે તે શાહો પાછા આવી સંધરે. ૫૫૯

હવે શાહોણ તમ ફરમાન દીજો તે અમે સત કરે,

અને સરવે જીવ કળજ કરીને જોકઠા તમ આગળ ધરે.

૫૬૦

ત્યારે હરિ હરખમાં શાહોણ યોદ્ધા સતભાજે,

થણુ જે જીવ જહાંના તે તહાં જીવતો કરજો બાજે.

૫૬૧

ત્યારે શાહોની ફરમાન તે ફિરસ્તો અજરાર્ધલ કરે,

તે નવખંડમાં જે જીવ જેનો તે ત્યાં લઈને ધરે.

૫૬૨

જ્યારે મુરવાઈલ ફરસ્તો મુરદેસે બાજે, ત્યારે જે જહાં પ્રાણી તે તહાં ઉડીને જોડા થાજે. ૫૬૩

ભાઈ મુનીવરો મહાદન વેળામાં શાહોણ કરે અઠલાઈ આણ,

શાહો સર્વેને સુઆ પછી જીવતા કરશે બાણ.

૫૬૪

ત્યારપછી સંજોગ સર્વે રચના થાજે, ત્યાં રખેસરને રાજ કરાવે સાજે. ૫૬૫

જ્યારે શાહો તખત જોડાને ગોર બ્રહ્મા નખી મહમ્મદ વજીર,

ત્યારે રખેસરને રાજ કરાવે ગોર ઈમામશાહો પીર.

૫૬૬

ત્યાં ગોર બ્રહ્મા વજીર થાજે તે રખેસરને કાજ, અને ત્રણ ત્રિભુવનકો ધણી કરશે રાજ. ૫૬૭

હોડી અમરાપુરીના પરછા બાણ, હવે મુણો મુનીવર તેનાં વખાણ. ૫૬૮

જે આજ અનંત કરેમહી દેવ કારણે મહાનિષ્ઠા થાજે, તે રખેસરને રાજ કરાવે સોજો. ૫૬૯

કહે ઇંદ્ર ઇમામશાહા સુણો રખેસર રાએ,
હવે લોહી અમરાપુરીના મોહલ વખાણુ કર્યો નવ બાએ. ૫૭૦

ત્યાં કાણું એકમાં એવી રચના શાહોજી કરે, તે સતગૌર કાહ્યા વચન તમતું ઓચરે. ૫૭૧

ત્યાં કંકુના ગારાને રૂપાની ઇંટ શાહે તેની અનુપમ ઉઠાવી બીંત. ૫૭૨

એવા મુનીવરના મોલ હીસે ઉંચા અવાસ અપાર,
તે મોહોલો સુવરણના તે પણ આ જગ સંસાર. ૫૭૩

તે મોહલને કમાડ બારણાં બારસાખ કલાં નવ બાએ,
તેને બહુ રત્ન પદારથ જડતર ઠેકવાએ. ૫૭૪

તે મોલમાં મોટી મલાણા નીખ્યાત જળુકે તતખેણુ,
ત્યાં સેન રંગી રંગી પલંગ બીછાઆ લણા. ૫૭૫

જે કંકુની રતી સર્વે મુનીવરને કો વાલ, ત્યાં મોમન ખેલે નાના બાળ. ૫૭૬

ત્યાં સર્વે મોમનને વજ્ર મન ગમતાં બાણુ, તેના અનોપમ રંગતણુ શું કરીએ વખાણુ. ૫૭૭

ત્યાં સર્વે રખેસર મા ટાકી ધામ રસ બાણુ, બાઈ તેનાં રૂપતણું શું કરીએ વખાણુ. ૫૭૮

એવા રખેસરને પેરણુ વાધા સોનેરી બાત, તેને પેરણે ઇંદ્ર કરમદી બાત. ૫૭૯

ત્યાં મુનીવરને સુવરણમાં જડીત પેઢરણુ સોહાય, તેની કેડનો પટ કલાં નવ બા. ૫૮૦

ત્યાં મુનીવર સુવરણના શીરખંધ બાંધે સત શીર, તેને પામરી ઓઢણુ મુનેરી હીર. ૫૮૧

સર્વે મુનીવર પેઢેરે શીરખંધ તે પટકા બંધ, અને તે શેલે જેવા પુનમકા ચંદ. ૫૮૨

ત્યાં મુનીવર એસા પેઢેરે સર્વે શણગાર, તે અકેકા મુનીવરને ઘેર સતીઓ પચાસ નાર. ૫૮૩

ત્યાં બહુ રૂપવંતી હીસે સર્વે સતીઓ નાર, તેને પેરવા આભરણુ તે સોજે શણગાર. ૫૮૪

ત્યાં સતીઓને પેરવા કાંચળી સીંદુરીઆ બાત, તેને પેરણુ પટોળાં નવ રંગી બાત. ૫૮૫

ત્યાં સતીઓને હાથમાં તુડીઓ પંચ સાર, તેમાં રત્ન પદારથ જડીઆં અપાર. ૫૮૬

સતીઓની કોઠમાં હીરા રત્ન જડતર એકાવલી હાર, ત્યાં એવા સતીઓ કરે શણગાર. ૫૮૭

ત્યાં સતીઓને ગલામાં હાંસડી અમાલ, તેને મોટી જડતર કાને પેરવા બાલ. ૫૮૮

તેને હેયામાં ચળકતો હાર પાંચે હીરા લાલ, રત્નજડીત ટીલડી જળુકે લેલાટ. ૫૮૯

ત્યાં સતીઓને ઓઢણુ અનોપમ કખણીના ચીર, તેમાં જુલજુટી હીસે સોનેરી હીર. ૫૯૦

ત્યાં સતીઓને પગમાં કાંચી કઠલાં વીંછીઆ સાર, તેને અણુવટ ઝાંઝરને અમકાર. ૫૯૧

ત્યાં સતીઓને હાથમાં આરસી બહુ તેજવંતી હીસે,
તેને કેસર કસ્તુરીએ સેંથા ભર્યો છે શીસ. ૫૯૨

ત્યાં સતીઓ એવા કરે શોળ શણગાર, તે મુનીવરને ઘેર સર્વે શીલવંતી નાર. ૫૯૩

જે મુનીવરના મનમાં લોજન ઇંચજા હોએ, રાણી ત્યાં તેવાં ફળ ખાવે સોએ. ૫૯૪

ત્યાં ગરમ ટાઢાં કોઈ મુનીવર ખાએ, જેને જે ભાવે તે મનવાચા ફળ પાએ. ૫૯૫

તેની દેહીમાં કસ્તુરીની વાસના હોએ, ત્યાં પસીને અમી ઝરાવે સોએ. ૫૯૬

જે રેણી દિવસનો એવો પહાંતસે ઠેકવાએ, તે કાચામાં અસજોઈ પરસેવો છુટાએ. ૫૯૭

ત્યાં સુનીવર એવાં સુખ ભોગવસે બાણ, બાઈ તેના અગમ સતગોરે કંઠા નરવાણ. ૫૯૮
 ત્યાં સુનીવર તખત બેઠા સોનેરી સાખ, તેની પાસે કૈાતલ ચારે યુગપ. ૫૯૯
 હારે રાણી ત્યાં એવાં સુખ સુનીવર ભોગવે સહી, અને તે લીલા લાડ કરસે તહીં. ૬૦૦
 જેણે ઇચ્છા પાંચ ભુતવારી દલ રાખ્યાં ઠામ, અને સતપંચ સેવે સતગોર નરસામ. ૬૦૧
 એવા રખેસરને રાજ આલે શાહા બોલયા પંડ, ત્યારે સવાલાખ વરસની લીલા કરે નવખંડ. ૬૦૨
 તે નવખંડમાં રાજ રખેસરના હોએ, તે શાહા તખત બેઠા વચમકુંભારી પરણે સોએ. ૬૦૩
 ત્યાં એવા રાજ રખેસર કરશે જે, આજ હસોંદ સુકરીત સતગોર સુખે હાલ યુગરે તેહ. ૬૦૪
 જે નીતનીત અગી પીએ ને આચાર પાળે એકસો ચાલીસ કીયા તણા,
 તે સુનીવર તહાં સુખ ભોગવે ધણાં. ૬૦૫
 જે મોમન હોય ને આ ગોરસુખે હસોંદ સુકરીત આલે નહી,
 અને ધરમશાળાએ બતાં આળસ કરે સહી. ૬૦૬
 તે તાહાં પેલા ફલમાં પાલે ઘડિને રળવળો કરે, ત્યાં એવી બાણી સતગોર એચરે. ૬૦૭
 જે અહાં હસોંદ સુકરીત હેતા આળસ કરે અપાર,
 તે તહાં કાઠી ઘાસના બારા માથે લઈ મરસે બાર. ૬૦૮
 જે ઇચ્છા પુરી હસોંદ સુકરીત આ ગોર સુખે હેસે આજ,
 તે તહાં અવિચળ અમરાપરીમાં કરસે રાજ. ૬૦૯
 જે સુનીવર ઇચ્છા પુરા સતપંચ ક્રમાવે આજ,
 તે એકોતરસો પરીઆ સાથે ત્યાં અમરાપુરીમાં કરે છે રાજ. ૬૧૦
 જે છ હરસણ પુલ્કના ધરણ બાણ, હવેં સુણો સુનિવર તેના સહી નીરવાણ. ૬૧૧
 જે ગાફિલ દુનીઆ આ સતપંચ ધરમની નીંદા કરે, તે મહાદન વેળામાં માયું કુટી ત્યાં મરે. ૬૧૨
 ન્યારે તે રખેસરનું રાજ દુનીઆ હેએ તતખણા, ત્યારે તે લોક છાતી કુટી ત્યાં મરશે ધણા. ૬૧૩
 જે કોઈ ઇચ્છા પત્યર સુર્તી બહુ પુજા કરે, તે બોહોત પુજા પાખંડે દેવળ દેશમાં ધરે. ૬૧૪
 જેણે ઇચ્છા છ હરસનની ભક્તિ કીધી આએ, તેણે હેતાં પુલ તે પાએ. ૬૧૫
 સુણો બાઈ સુનીવરો ઇચ્છા જેવાં બીજા બાવીએ બાણ, તો આગળ તેવાં ફળ પામીએ નરવાણ. ૬૧૬
 જે ઇચ્છા સુતે પાત્રીને પત્યર સુરતીની પુજા કરે, તે ત્યાં સવાપોર લગી છાતી ઉપર લઈને કરે. ૬૧૭
 જે કોઈ આજ ઇચ્છા તીરથે પાણીની યાત્રા કરે,
 તેણે દીન સવાપોર લગી તહાં નાતનીત પાણીમાં કુંબી મરે. ૬૧૮
 જે કોઈ આજ પ્રાણણ સેવડા જોગી સંન્યાસીની પુજા કરે,
 તહાં તેણે દીન સવાપોર લગી ખાંધે લઈને રવડા કરે. ૬૧૯
 જે કોઈ આજ ઇચ્છા છ હરસનમાં ગૌ પીપળો પુજે અળણ,
 ત્યાં તેણે દીન સવા પોર લગી છાતી ઉપર લઈને કરે નિરવાણ. ૬૨૦
 જે કોઈ આજ ઇચ્છા યત વરતુલાને અપવાસ કરે,
 તહાં તેણે દન દોહી રૂઢી પામે પણ તે કાઠી ઘાસ વેચીને બુખે મરે. ૬૨૧

જે કોઈ આજ દુનીયા લોકને આ ગોર જપતપની પુજ કરાવે,
 તે ત્યાં બોલીપેરે પુન ફળસે કાંઈ તેતું વિધન નહિ થાવે. ૬૨૨
 જે કોઈ આજ કલીમાં દાન પુન પ્રાણજી ભેળી જંગમને દેહે,
 અને સેવક સંન્યાસીની સોશી માગી લેહે. ૬૨૩
 એ છ દરસનના ગોરને ધરમ આલીને જમાડે જઈ,
 તેને આ ગોર ઈઆનું ઈઆ સો ગણું પાછું આવે સહી. ૬૨૪
 તે દુનીયા લોક ઈઆની કમાઈ સર્વે ઈઆ ખાઈ રહ્યા,
 તે લોક સુનીવરની વર વેળાએ સહી પાછા ઠાલા ગયા. ૬૨૫
 જે કોઈ આજ કલજુગમાં વિતી વાત બાણીને હૃદયમાં ધરે,
 અને પાણી પત્થર પાંખડની પુજ જે કરે. ૬૨૬
 જે આ સતગોર વિના જુલી દુનીયા લોક,
 ત્યાં રણવળી મરે અને તે સરવે ફળની વેળા છાતીઓ ઉપર લઈને કરે. ૬૨૭
 જે કોઈ આજ જેવી સુનીવર પુજ કરે ભાઈ, તેને ત્યાં તેવો પસ્તાવો ધરે. ૬૨૮
 ત્યાં વર વેળાએ શાહા અઠલ કરસે બાણ,
 જેણે જેવી ઈઆ પુજ કરી તેને તહાં તેવા ફળ આ ગોર આવે નરવાણ. ૬૨૯
 જે કોઈ ઈઆ આવા ધરમ સતપંથ ધાવે, અને ડસાંઢ સુકરીત સતગોર મુખે દીધી બાવે. ૬૩૦
 જેણે ઈઆ દસમો અવતાર બોળખે સતભાએ આજ,
 એક ઈમાને પુજા સતગોર નર જનની પાવે. ૬૩૧
 તે આજ કલી માંહા ધર્મ આ સતપંથ પાળે દુનીયા લોક,
 બાણી કોએ અને તે તહાં પ્રાણી નીરુટે અમર હોએ. ૬૩૨
 તે તહાં સવા લાખ વરસ લગી નવખંડમાં રમેસર લીલા કરે,
 પછી વળી શાહોણ સૃષ્ટિ બાંધી સંધારી કરે. ૬૩૩
 ન્યારે સૃષ્ટિ સંધારી શાહા જમીન પાટ ફેરાવે,
 ત્યારે નવ ધરણી ગાળ મેઘ સુસળ ધારા વરસાવે. ૬૩૪
 ત્યારે સુરવાઈલ ફરેતો સુર દેસે બાણે, તહાં સરવે પ્રાણી ઉડીને ઉભાં થાવે. ૬૩૫
 જે મહાકનની હકીકતના પરછા બાણ, હવે તેનાં સુણો સુનીવર નરવાણ. ૬૩૬
 ભાઈ સુનીવરને વૈકુંઠ દુનીયા દોજકમાં બાણે, ત્યાં આરળી રૂપે બેઠા તુર નકલંકી રાવે. ૬૩૭
 ત્યાં અસમાન નવનેળાં ઉપર આવસે પુર, ભાઈ સુનીવરો એટલો ઉંચો રહેસે દુર. ૬૩૮
 ત્યારે ધરતી ત્રાંબા વરણી ચાસે સહી બાણ, ત્યાં સહજ કલા લઈને તપસે રથી ભાણ. ૬૩૯
 ન્યારે અગ્નિઝાળ પડસે ધરતી ઉપર આવે, ત્યાં સર્વે ત્રાંબાવરણી જમીન થાવે. ૬૪૦
 તે વેળાએ સતગોર શાહોણ એમજ કરે, તહાં મેઘાડંબર છવ સાચાં મોમન ચરધરે. ૬૪૧
 ત્યાં આરળીરૂપે શાહાંતું સહિ કરી બાણ, ત્યારે કહેની અરજ નહિ માને ફરમાન. ૬૪૨
 ત્યાં એક સહજમણી હેઠળ એરણ સહી બાણ, એક સહજમણો ઉપર ધણ પ્રમાણ. ૬૪૩

આજ કલીમાં જે કોઈ મોમન થઈને ઠરીઆ બારમું ખાએ,
 તે નહિ હાલ શુભરે નહિ ગોરગતમાં જાએ. ૬૪૪
 જે ઇઆ ધાન સરવે અમથાં રહે, ત્યાં ધાન ધાવે તે ઉપર દેહે. ૬૪૫
 ત્યાં તલતલના લેખાં શાહા પુછે વાત, પણ જેનો કાગળ હસે તેને દેશે હાથ. ૬૪૬
 જે આ દેહીના અઉઠં કરોડી રૂમ રાએ તેનાં કર્તવ જાએ,
 તે તહાં ગોર નર આગળ તેની ગવાઈ પુરે સોએ. ૬૪૭
 એ સરવે અઉઠંકરોડ રૂમરાએ લોહાના થાએ,
 ત્યાં જીવ જુહા બોલે તો પાછા ફરીને તેને ધાએ. ૬૪૮
 ત્યાં જીવને ઉપર સુરજની અગન તળે ધરેતીની જળ,
 તેને વેસે નેત્રે લોઈ અગનની ધાર. ૬૪૯
 જ્યારે ઉંપે મસ્તક જીવને અગન પિકાએ, ત્યારે માથેના લેખાં કાને નિસરી જાએ. ૬૫૦
 ત્યાં રાવે શુનેગાર બહુ કરસે શોરબકોર,
 જેણે ઇઆ શુના ગતમાં ચુકાવ્યા નહિ તે થાશે ચોર. ૬૫૧
 તે શાહા આરખીરૂપે નજર કરડી દેખાએ, તહાં ગોર બ્રહ્માની અરજ નહિ માને શાહાએ. ૬૫૨
 ત્યાં નહિ વરખ નહિ વાશે વાએ, ત્યારે નહિ અન્ન પાણી તેણે જો ઠાએ. ૬૫૩
 ત્યાં માતા પીતા નહિ બેની ને વીર, તે આપે આપણા કરતવ લોગવે શરીર. ૬૫૪
 ત્યાં રૂવે શુનેગાર બહુ ખુમજ કરે, તેના મુખમાંથી અગ્નિજાળ નીસરે. ૬૫૫
 ત્યાં ત્રી નહિ પુત્ર એકલા આપોઆપ, ત્યારે આપે આપણા કરતવ લોગવસે પાપ. ૬૫૬
 ત્યાં અમ્મિ લોહા આકાસથી વરસે જાણુ, ત્યારે તેનાં ઢાંઢે કાયા ને પ્રાણુ. ૬૫૭
 ત્યાં દેહી જળી જળીને ખાકજ થઈ જાએ, ત્યારે દેહી બેડી કરે પાવલ છાંટીને શાહે. ૬૫૮
 જ્યારે એવા સોવાર એકદેહી જાંગે ગળે નરવાણુ,
 ત્યારે શાહાની નજર આગળ તેનો એક શુનો ઉતારે જાણુ. ૬૫૯
 એણી પેરે શાહોજી મહાદનમાં શુના ઉતારે જીવાજન,
 તહાં પચાસ હજાર વરસનો થાશે એક દિન. ૬૬૦
 રાણી તહાં એવો સોર પડે તો કાંઈ કહ્યો નથ જાય,
 ત્યારે એમ દુઃખ લોગવે જેમ વાઘે ઝાલી ગાય. ૬૬૧
 ત્યાં એકેકા જીવના એવા હિસાબ મહાદનમાં થાએ,
 ત્યારે સાચા મોમન તે મનવેગે પ્રસલાં ઉતરી જાએ. ૬૬૨
 જ્યાં શુનેગાર જીવને માર પડસે સહી, ત્યાં દેવ લોકો એકકા મળસે જાઈ. ૬૬૩
 જે ઇઆ સતપંથ સેવી નીતનીત પાવળ પીએસોએ, ભાઈ તેને તહાં માર ન દેવે કોએ. ૬૬૪
 જે ઇઆ પાવળ પીએ ને ગફલતે રહે, તેને ઘણો માર તે ફિરસ્તો જીયાઈલ દેહે. ૬૬૫
 જે નુરશાહ પરજા વલીજીના જાણુ, હવે મુણે સુનીવર તેહના નરવાણુ. ૬૬૬

ત્યારે શાહાને જમણે પાસેથી તપ્પનીનુર સાવલીલ ઉઠયા જોએ,
તહાં ગોર મુરીદ પોતાના છોડાવા સોએ. ૬૬૭
ત્યાં ગોર મુરીદ પોતાના છોડાવા પોતાના ખાસ,
તેને બાહેર બાલીને લઈ ગયા શાહોણને પાસ. ૬૬૮

હવે મેઢી સાહેબ એ જીવના ગુના બક્ષો જોએ, એવી એણે આશા કરી છે આપણી આએ. ૬૬૯
શાહોણ એમણે મોટી આશા કીધી છે અમર તણી,
તે અંધ થયા પછુ આવીને દાણુવ લાગા આપણી. ૬૭૦

હવે તમે મેર કરો શરીઅરથાં બાવા તે, આવી પોતા આજ જુગ છેલી સંગ. ૬૭૧
એ નુરશાહવલીલ ઇસ ઉપર મેર કીજે કીસ ભાત,
તમે સુણોને ગોરણ કહું ઇસ મોમનકી ખાત. ૬૭૨

એ જીવે ગતગંગામાં આવીને સાંભળ્યા નહિ વેદ સફાત, એણે જ કરવું દગી નહિ કીધી રાત.
નુરશાહવલીલ એ જીવતો આર જુગમાં ભગત ફેરતા અપાર,
આજ શરણે તમારી આવ્યા ગમાર. ૬૭૪

હવે નુરશાહવલીલ શરમ તમારી રાખું સતસાર, ગોરણ નહિ કાયા સજવકુ લડું હેતા માર. ૬૭૫
બાવા આજ શરમ અમારી રાખવી જોએ, સાહેબ તમે સદા મેરવાન હોએ. ૬૭૬
બાવા જો આપ મારણે પુત્રકું આએ, તો પીછે બેટા કીશીકે શરણે બાએ. ૬૭૭

સુણો સાહેબ પાંચ પુત્ર એક બાપના હોએ, બાવા ઉસમે પાંચે સરખા નહિ કોએ. ૬૭૮
ઉસે બાવા બેટાકું પાળવો સકર કર મોટાની પાએ, બાવા ઉસમે એક દો ગાફલ થાએ. ૬૭૯
હારે શાહોણ એ બેટા બહાબુરા તે આપકા કેહેવાએ, અને શોહી આપકું શરમજ આએ. ૬૮૦
તે શાહે મોમન બાલક આપણા કેહેવાએ, બાવા સો કેમ હવે દોજક બાએ. ૬૮૧

એવો નુરશાહવલીલ તમે સાચી વાતજ કહી, પણ ગોરણ એકવાત હમારી સુણોને સહી. ૬૮૨
અમે જગમાં ભેળ્યા તમકું બહુ દીધી બકાઈ, ગોરણ તમે તબ ઉસકું કહું ન કાંએ ત્યાંય. ૬૮૩
સુણો શાહોણ ઉંચે માળે અમે અઢાવા રોવાર, બાવા ઉસ મોમનકું જગોજગ થયાં પોકાર. ૬૮૪
બાઈ મુનીવરો આગળ મહાદન આવશે ખાંડારે ધાર, તહાં માથે પડશે તમારે ઘણો માર. ૬૮૫

બાઈ મુનીવરો એવી માર પડે છે મહાદન વેળા માંએ,
આજ તમે દુનીયા દેખી મત ભુલો અહાં. ૬૮૬
બાઈ તહાં આર જળ મેહેર નહિ માને મોજ, અને જળ આવે કીયામત રોજ. ૬૮૭
સુણો શાહોણ તબ એસી મોમનકું કહ્યાં પ્રકાસ, બાવા તો પછુ ગાફલ રહ્યા નરાસ. ૬૮૮

પછુ એ મોમને આશા કરી છે આપણા ગોરનર તણી,
હવે તે કેમ નરાસ બાએ હો ત્રીજીવનના ધણી. ૬૮૯

તબ દોકરજેરી નુરશાહા વલીલ વિનવે ઉમતને કાજ, તમે વિનતી સુણો અમારી મહારાજ. ૬૯૦
એ સરવેઈ કુંજ મોમનજત આપણી કહેવાએ આજ, હવે રાખો બાવા નુરશાહા કી લાજ. ૬૯૧
સુણો નુરશાહા વલીલ તમે જે બક્ષો તે અમે બક્ષા હોએ,
ગોરણ હમતમ આખર નહિ કુંજ દોએ. ૬૯૨

- એ ગોરનર આખર એક ઠેઠેવાએ, હવે જે સતગોરણ કરે તે થાએ. ૬૯૩
- ત્યારે શાહોણએ તુરશાહા વચીલકું એસા કહ્યા બાણ, ૬૯૪
- ત્યારે સર્વે મોમને તહાં ગોરનરને કીધા પરમાણ.
- ત્યારે હસી શાહોણ સતગોરનું બોલ્યા સતનામ,હવે એ મોમનકું દીયો અમરાપુરકામ. ૬૯૫
- ત્યાં આરબી રૂપે શાહોણ થયા મેહેરવાન,
- હવે જાવો ગોરણ એ મોમનકું કયો જનનત સુકામ. ૬૯૬
- જેણે ઈઆ દસોંઠ સુકરીત કરી પાખ્યાં બાણ, તે મોમનકું મહાદન એજે ગયા નરવાણ. ૬૯૭
- જે સાચા સુનીવર નીપન્યા તે શાહાના છત્ર તજે રહ્યા.
- અને કુડીઆ પાપી તે હોજકમાં ગયા. ૬૯૮
- ત્યાં મહાદન વરતા પછે રચના કેહવાએ, શાહા સતગોર પ્રહાના હુકમ ફરમાએ. ૬૯૯
- મોટી અમરાપરીના પરછા બાણ, હવે સુણો સુનીવર તેના વખાંણ. ૭૦૦
- ત્યારે હસી હરખમાં શાહોણ સતગોરન બોલાવે પાસ,
- હવે આપણે મોમનકું દીયો મોટી બીસત અમરાપુરીમાં વાસ. ૭૦૧
- જે સાચા મોમનકું સતગોર ચલાએ,
- તો પોતાની કમાઈએ વેતરણી નહી ઉતરી પરસલા ઉપર થઈને બાએ. ૭૦૨
- તે પુરસલાનીત ઘાટી માથે કપે ગુનેગાર, ત્યાં ચાલવું જેમ ખાંડાની ધાર. ૭૦૩
- પણ તહાં સાચા મોમન તે આગળથી ઉતરે પાર, તે જઈ પોતા બીસતની વાડી મોબર. ૭૦૪
- જે મોમન બીસતની વાડીથી બોલાવે સાર,
- ત્યારે જઈ પોતા અમરાપરીના હરવાગ બહાર. ૭૦૫
- જે કોઈ મોમન અઠરાઈલ ફરસ્તાના કોલ શું પુરા કેહવાએ,
- તે ગોરનરને બીસતમાં લીધા બોલાએ. ૭૦૬
- જે સુનીવરને શુક પડી આ સંસાર માંએ, તેથી પ્રાણી બાહર ફેરા બાએ. ૭૦૭
- ત્યાં મોમને રેખ્યા બીસત અનોપમ સાર, તેના સોવરણ કોટને ફરતાં કાંચરા અપાર. ૭૦૮
- ત્યાં સરવે મોમનને ઘેર કેસર કસ્તુરીના ચારા, તેમાં સોવરણની ઈંટ ચણુતર અપાર. ૭૦૯
- જે ગોરનરને નામે સોના રૂપાની ઇટો, શાહે તેની અનોપમ ઉઠાવી બીતો. ૭૧૦
- તેના બારસાખ કમાડ સોનાનાં ઘડયાં, ત્યાં રત્ન પહારથ નાંગજા જડયાં. ૭૧૧
- ત્યાં સોવરણના મોલ ગળકે બહુ તેજ અપાર,ત્યારે સહસ્ર સુરજના તોરણ ખાંધ્યાં હરબાર. ૭૧૨
- ત્યાં એકએકનાં મંદિર સોનાનાં ઘડયાં, તેનાં પાણીઆરાં માણેક માંતીએ જડયાં. ૭૧૩
- એક એકને મોલે હિરા રત્ન માણેક જડીત્ર કહેવાએ,તે મંદીરનારૂપ કહ્યાં નવ બાએ. ૭૧૪
- તે મંદીરને ઉપર સાતખંડ કળસ દીસે અનોત,તે એક કળસની સહસ્રકળા સુરજની જોત. ૭૧૫
- જે સહસ્રરંગી પલંગ સતગોરે મેલ્યા છે બીછાઇ,ત્યાં રત્નજડીત્ર હીચોળાખાટ કેહેવાએ ૭૧૬
- ત્યાં મુમત પોદીને એવાં સુખ લોગવસે સાર, તેને સુરજ રંગની સત્તર નાર. ૭૧૭
- ત્યાં ચંદ્રવદની સતીઓ સત્તર સાઠ, તેમાં ચાર દેવકન્યા નાર. ૭૧૮
- જે ઈઆ મૃત્યુ લોકની આ પોતાના મણી સાથે ધરમ કમાએ,
- તે તહાં અધીજનાં સર્વ ઉપર મંદીરોની થાયે. ૭૧૯

- એક એક રખેસરને ઘેર સતીએ પચાસ નાર,
તેનાં પચાસે કુવરનું રાણી ખેલે દરબાર. ૭૨૦
- રતનજીવન છક દીસે ને રૂપ અપાર, તેના હાથમાં સોનાની ગેદી અનુપમ સાર. ૭૨૧
- તે મુનીવરને સરવે દેહી તુરાણી હોએ, ત્યાં તુરાણી વજ પેહરસે સળકોએ. ૭૨૨
- એવી રચના બીસતમાં ગોરનરે રચી છે સહી,
તેને જમણે પાસે સાતે સરોવર અમીએ બધા છે તહિં. ૭૨૩
- તે સરોવરને સોનાનાં આરા કરતુરીની પાળ, તેનાં માણેક મોતીએ જડયાં પડયાલ. ૭૨૪
- તે સરોવર માંહે માણેક મોતીની વેળુ અપાર,
તેના ફરતા આરા બાંધ્યા ને સોનાનાં પગથીયાં સાર. ૭૨૫
- તે સરોવરની સાગી પાળે કલ્પવૃક્ષ કેહવાએ, જેણે સઘળી અમરાપુરીને ધાએ. ૭૨૬
- એણું સતગોર શાહજીએ વરખ નિપાએ, તે બહોત ગઈ અરકાઈ કલો નવ જાએ. ૭૨૭
- ત્યાં અનંત પંખી બહુ રંગે પોપટ અમોલ, તેણે વરખે બેઠી જનાવર કરે છે કલોલ. ૭૨૮
- જે સરોવરની જમણી પાસે મહાવરખ કેહેવાએ, તેમાં જોડાળ છે તે શુદ્ધ નરસે નિપાએ. ૭૨૯
- જે પંખેડે ઘડને જીવના વાસ વાસાએ, તે સાહેબની રચના કહી નહિ જાએ. ૭૩૦
- જે અનેક પંખી પોપટને સોનાની આંધો રૂપાની થસે,
તે વરખની ડાળે બેઠાં પંખી જીલસે. ૭૩૧
- તે જેમ જેમ જીવેને તેમ તેમ રાસે જઈ, હાકરણી વિના જીવડા જીલસે. ૭૩૨
- એ સર્વે બીસતની રચના કહી નવ જાએ, તે સૌને ઘેર રતન પહારથ જડેલા હોએ. ૭૩૩
- જે અંદ્રમાં સુરજ આ જીગમાં સાર, તે મુનીવરને ઘેર જડીઆ અપાર. ૭૩૪
- બાઈ મુનીવરનો વાસ છે અમરાપુર માંએ, તે ઉપર કલ્પવૃક્ષની છાંયાં થાએ. ૭૩૫
- તે સવા સવા મણુનો આહાર ભોગવે જાએ, અને મન વાંછીત ફલ જો ખાએ. ૭૩૬
- ત્યાં આહાર છે પજી નાર નહિ કેહવાએ, બાઈ મુનીવર તે તુરાણી પરસેવો ઘઈજાએ. ૭૩૭
- જે કોઈ આજ ઈઆ પુરા સતપંથ કમાએ,
તેની તહાં અનેક રચના શાહા સતગોર નીપાએ. ૭૩૮
- જે એકોતરસો માઈના, એકોતરસો બાપના કેહવાએ,
તે સાંતકુળ સાસરી સાથે અમરાપુર જાએ. ૭૩૯
- એવાં સુખ મુનીવર ભોગવે છે સાર, ત્યાં વારંવાર હોસે ગોર નરતણા દેહાર. ૭૪૦
- બ્યારે આઠ અંતના દેવ આબ્યા શાહોજીની પાસ,
ત્યારે સતગોર શાહોજી આપે વૈકુંઠમાં વાસ. ૭૪૧
- ત્યારે સતગોરે એવાં તપ કીધાં વિસસે ધાટ,
ત્યારે શાહોજીએ સાથા મુનીવરને બીસતની આલી વાટ. ૭૪૨
- જેમુનીવર અમરાપુરમાં સુખ ભોગવસે જાણ, તે દેવઅમરપદ પામ્યા સતગોરને દરમાન. ૭૪૩
- જે સતગોરના કપૂતપ થકી જીવ બોધ્યાં જાણ, બાઈ મુનીવર તે અમર થયા નરવાણ. ૭૪૪
- પ્રથમ આંકેલીય કરણ શીહોજીએ સરખ્યાં જાણ, તહાં સતગોરે અંકાએ તપકીધાં પ્રમીણ. ૭૪૫

તે સતગોરના તપજ્ઞ થકી દેવ નીપન્યા કરોડી અનંત,
 જેણે સાહેબનું અવિચળ રાખ્યો અંત. ૭૪૬
 પ્રથમ જાએલાકલકમાં તપસીગોરબ્રહ્મા બાણ, ત્યારે ઝાંખા નવાણું કરોડી નિપના નરવાણ. ૭૪૭
 બીજા દ્વાએલા કલકમાં તપસી સેસટગોર બાણ,
 તાહાં મેઘા દેવ છપ્પન કરોડી જોષ્યા પંચમાણ. ૭૪૮
 ત્રીજા અરજલા કલકમાં તપસી ગોર ઇમામ બાણ,
 ત્યાં બત્રીસ કરોડી કેજર સીધા નરવાણ. ૭૪૯
 ચોથા ખલીલા કલકમાં તપસી ગોર નબીમહમ્મદ બાણ,
 ત્યાં ત્રેત્રાસ કરોડી દેવ ક્રીધા પંચમાણ. ૭૫૦
 જે ગોરના જપ તપ થકી પાંચ કરોડી દેવ છુટા આજ,
 તહાં પામ્યા અમરાપરમાં અવિચળ રાજ. ૭૫૧
 પેઠલા કર્ણાવુગમાં તપસી ગોર અમર ક્રીધા કાજ,
 ત્યાં સતગોર વચને આ સતપંથ ધાયા મહલાદ. ૭૫૨
 જે ગોરનરના જપ તપ થકી પાંચ કરોડી દેવ છુટયા આજ,
 ત્યાં પામ્યા અમરાપરમાં અવિચળ રાજ. ૭૫૩
 બીજા ત્રેતા વુગમાં તપસી ગોર વસિષ્ઠે આ ધરમ દેખાડયાં બાણ,
 ત્યાં સતગોરે બહુ તપ ક્રીધાં નરવાણ. ૭૫૪
 એ ગોરના જપ તપ થકી સાત કરોડી દેવ નીપન્યા બાણ, તેનો વેકુંઠ પામ્યા નરવાણ. ૭૫૫
 ત્રીજા દ્વાપર વુગમાં તપસી ગોર વેદવ્યાસે આ ધરમ દેખાડયા બાણ,
 ત્યાં સતગોરે બહુ તપ ક્રીધાં નરવાણ. ૭૫૬
 એ ગોરનાં જપ તપ થકી નવ કરોડી દેવ નીપન્યા પાંડવ રાએ,
 અને તે અમરાપુરમાં પોતા બાએ. ૭૫૭
 ચોથા આજ કલવુગમાં તપસી ગોર સુહરદીને આ ધર્મ દેખાડયો બાણ,
 તે સતગોર તપસીએ કાગળની હોડી ક્રીધી નરવાણ. ૭૫૮
 ત્યાં પીર સુહરદીને કહ્યું એક મોટાઇ દીલમાં આણ, તે થકી મજની ભીંત ઉડી નરવાણ. ૭૫૯
 જ્યારે પીર સુહરદીને છ માસ લગી એક પગે ઉભા રહ્યા,
 ત્યારે ગળામાં તોક પેહરીને આદીન જો થયા. ૭૬૦
 જ્યારે એણી રીતે તપસી ગોરે તપ ક્રીધાં અપાર, ત્યારે નર અસલામશાહે દીધા દેહાર. ૭૬૧
 તે ગોરના જપ તપ થકી બાર કરોડી દેવ કલવુગમાં સંગે નીપન્યા બાણ,
 તેને કમલાકુંવરને શિર બાંધા નરવાણ. ૭૬૨
 જે આઠ લાખ કરણમાં અનંત કરોડી દેવ નીપના છે બાણ,
 તે કલતાર વેળામાં પેલાં વર પામસે નરવાણ. ૭૬૩
 જે કરણ કલકમાં તપસી ગોર બ્રહ્માએ તપ ક્રીધાં બાણ,
 ત્યારે એણે દેવનાં લખા નિશાણ. ૭૬૪

આજ અથરવેદમાં ભાખ્યા તે કલજગ છેલી સંગ,
 એ નળી મહુમ્મદને સતે કરી માનો અમવેદ કુરાને બાંધ્યા બાંધ. ૭૬૫
 જે તપસી ગોર બ્રહ્મા જે નળી મહુમ્મદ આએ,
 બાઈ આ નત સરવે તેની ટેહવાએ. ૭૬૬
 જે આઠ અંત ભોગ તપ ગોર બ્રહ્માનો આએ,
 તે ભોગેસર છાનો ભોગ સતથું કમાએ. ૭૬૭
 જે નવે અવતારે નારાયણ દેવ આખ્યા ભગતને કાજ,
 તે આજ કલી ઇસમે સાચા સુનીવરને આલવા રાજ. ૭૬૮
 જે શ્રી નારાયણ દેવ તે વિષ્ણુ અવતાર, તે દેવ ધરી અવતાર ને દેવ સંધાર્યા તેણે ઠાર. ૭૬૯
 પેલા નવ અવતારે નવ દેવ હણ્યા ને ઇસમે કાલીંગો બાણ,
 એવા પીર શમસ કહે અગમ પાછળ એધાણ. ૭૭૦
 એ દેવના અગમ પાછળ ચરિત્ર સાંભળો અપાર,
 અને સુખ દુઃખ તે દુનીઆનો વેહવાર. ૭૭૧
 એ આજ દેવના વેદ વચન સહી કરો પરમાણુ, બાઈ તમે તો પામે અમરાપુર ઠામ. ૭૭૨
 એ દેવના વેદવચન સુનીવર બાઈ પરમાણુ, એમ કહે પીર હસનશાહ ગોર ઇમામ. ૭૭૩
 પણ જે કોઈ આ ગોરના વેદવચન ઉધાપે બાણ, તેને મેળો પીસતાલીસમે ઠામ. ૭૭૪
 આજ કલજુગમાં અથરવેદ સહી પરમાણુ, અને જે અથરવેદ બોલે તે કરસું કામ. ૭૭૫
 આ ગોરના વેદ વચન થકી આગળ દેવ નિપના વાણ,
 તે સાંભળો સુરજા રાણી એમ કહે ઇંદ્ર ઇમામ. ૭૭૬
 જે આજ અથરવેદમાં સવનરૂપી બ્રહ્મા નારાયણ,
 તે ભરતખંડને બાંધુદીપે પ્રગટ બેઠા બાણ. ૭૭૭
 જે શાહનો ઇસમે અવતાર અગમ ભાખ્યા બાણ,
 તે સતગોર બ્રહ્માએ આઠ અંતના મેળા કીધા પરમાણુ. ૭૭૮
 જે કોઈ ઇસમા અવતારની ઇસતરી સહી પરમાણુ ભેવ, અને તે સુનીવર હોસે દેવ. ૭૭૯
 સુણો સુરજા રાણી પરતંગ આગમ નરવાણુ, આજ ગોરનર બાંધુદીપમાં બેઠા પરમાણુ. ૭૮૦
 આજ ગોર નરજું નામ વીસારો નહિ, તો અમરાપુરમાં પોચો સહી. ૭૮૧
 જે ઇસમા અવતારની ઇસતરી પુરી પરમાણુ નરને નાર,
 તે લખચોરાસી માંહે ન પડે ફરી આ જગસંસાર. ૭૮૨
 જે કોઈ ભગત સતીઓ આ ગતગંગામાં આવી સાંભળો બાણ,
 તે ઇસે અવતારની ઇસતરી અથરવેદની વાણ. ૭૮૪
 જે એકએક હરફ સાંભળે લખે નરવાણુ, અને વળી બાણે સાંભળે તે એકજ ધ્યાન. ૭૮૪
 તેને વીસંભ રાજ ધન કીધાનું ફળ વરદાન હોએ,
 અને જે આ ગતમાં એક મન આવી સાંભળે સોએ. ૭૮૫

જે દસમા અવતારની દસતરી બળે, અને સતી લોક હરજે હરજે સાંભળે. ૭૮૬
તે ભગતને એક હરજે હરજે ધરમદાન, અને કરોઠ કરોઠ હસ્તિનું કૃપ પામે નરવાણુ ૭૮૭

જે આ ગતમાં બળે શ્રી નારાયણુ દેવના દસે અવતાર,
તે આજ એક ધ્યાને સાંભળે નરનેનાર. ૭૮૮

એમ સતગોર કહે તેનાં પુન તણે નાઆવે પાર, તેતો કરીને લખચોરાસી ન પટે લગાર. ૭૮૯

જે કોઈ ભગત સતીઓ આ વેદ પ્રમાણુ મુકરીત કરસે જાણ,
તેને એસી લાખ ઉંટા સામલ આલે નરવાણુ. ૭૯૦

તે ગોર શમસ કહે શ્રી નારાયણુ દેવના દસે અવતાર,
આજ પુરા બળે સાંભળે જે કોઈ નરને નાર. ૭૯૧

તે ભગત સતીને મહાદનની જાળ નહિ લોપે લગાર, બાકી જુઠાંને શીર પડશે અમિધાર. ૭૯૨

સતગોર સુદરદીન સાથે બાર કરોડી નિપના ઠમલાકુંવર વીર,
તે હસન શાહા થયા અનંત કરોડીના પીર. ૭૯૩

એવી સત વાણી કહે ઈંદ્ર ઇમામશાહા પીર, અને તે તમે સાચું માનો મોમનવીર. ૭૯૪

એક દન મહાદન આવે છે તમે સત સજુરીનું સપો ધીર,
તઠાં પુઠાતાલા કાણ થાસે ને મહમ્મદ હોસે વજીર. ૭૯૫

ત્યારે દસમું રૂપે ત્યાંનકલંકી નારાયણુ સાર, ત્યાં દેવેધર્યો શ્રીમોલા મુરતજા અલીનો અવતાર. ૭૯૬

ત્યારે દેવ દૈત્ય કાર્તીયાને મારશે જેણીવાર, પોને સંસારમાં પ્રગટ થસે મોરાર. ૭૯૭

ત્યારે સંસારમાં પ્રગટ થાસે દેવ મોરાર, ત્યારે સંસાર સર્વે ઓળખસે સહી નિરધાર. ૭૯૮

ત્યારે શ્રી દસમા રૂપે મોલા મુરતજા અલી નામ બજાવ્યાં સહી જાણ,

ત્યારે અનંત કરોડીનું પીર હસન કળીર દીનને તારસે નરવાણુ. ૭૯૯

શાહા મોલા મુરતજા અલીની માતાતો બીબી જલોખાં કહીએ, પીતાતો હાસમી અબુતાલબએ.

ત્યારે શુરૂ તો નખીમહમ્મદ મુસતફાસ લલ્લા અલેલે વસલમ જાણ,

અને શકિતમાતા બીબી ફાતમા પ્રમાણુ. ૮૦૧

ત્યારે સ્વસ્થાન તો કેહકપુર નગરી જાણ, અને ક્ષેત્ર તો સીધપુર દારકાં નગરી પ્રમાણુ. ૮૦૨

ત્યારે નર મારસે દાણવ દૈત્ય કાર્તીયા જાણ,

ત્યારે બાર કરોડીનું પીર સુદરદીન ઓધાધો નિરવાણુ. ૮૦૩

ત્યારે બાર લાખ અને બત્રીસ હજાર શાહા મોલા મુરતજા અલી રૂપે જાણ, ૮૦૪

ત્યારે અધરવેદ હુઆ પરમાણુ, ચાર લાખને બત્રીસ હજાર કલજુગનું પ્રમાણુ.

ત્યારે બાર કરોડીનું પીર સદરદીન અમરાપુરીમાં પોતા નરવાણુ. ૮૦૫

તેણે તો શુભ પંચ આશ્વા જાણ, તેણે તો સહી અમરાપુરીનો વસો પામ્યા નરવાણુ. ૮૦૬

ત્યારે શ્રી નકલંકીનો દસમો અવતાર સંપૂર્ણ થયો સહી, એવી શુરૂ ધક્કાએ વાણી કહી. ૮૦૭

અહિંથી શ્રી નારાયણુ દેવના દસમા અવતારની દસતરી સંપૂર્ણ સાચ,

એવી શુરૂ હસનશાહા સુત પીર ઇમામશાહા બોલ્યા વાચ. ૮૦૮

આગળ જણાવેલા 'સુદિનું મંડાણ, નકલ'કે ગીતા, દશતરી આવંત્રી, દસ અવ-
તાર' વિગેરે ઇમામશાહકૃત સઘળાં તોપમારૂં શાસ્ત્રોમાં, સૈયદ ઇમામશાહે મુખ્યમુદ્દો
કિંદુએને તેમના પોતાના ધર્મશાસ્ત્રો પરથી આસ્થા ઉઠાડી તેમને ધર્મ તથા કર્મથી
બ્રહ્મ કરી, મુસલમાની રાહત ઉપર લઇ જવાનો જ ખાસ ધ્યાનમાં રાખ્યો છે.
એ ઉપરાંત પોતાના કલ્પીત પંથનો મહિમા વધારવાના ઉદ્દેશથી સૈયદ ઇમા-
મશાહે કિંદુ શાસ્ત્રોનું અને જ્યોતિષના ગણિતમાં જણાવેલી સુદિની ઉત્પત્તિ
વિગેરેમાં થોડો ઘણો સુધારો વધારો કરી, પોતાના નીચ હેતુ પાર પાડવાના
ઉદ્દેશથી નવા અથવા લખ્યા છે કે જે, સઘળાંમાં કિંદુ-ધર્મ તથા
અન્ય ધર્મો અને તેમના દેવોની હલકલતી નીંકા કરી, પોતાની પાખી બળ
છીછાવવામાં કરી મણા રાખી નથી, તે સર્વે આગળ આપણે એમના બનાવટી
શાસ્ત્રોમાં વાંચી ગયા છીએ. એ સઘળાંમાં સૈયદ ઇમામશાહે દાદાપેરનાં ગપ્પાંજ
માર્યા છે. એથી વધારે ખેદજનક વાત તો એ છે કે સૈયદ મીંધાએ પોતાના
અજ્ઞાન તેમજ ભોળા કિંદુ મુરીદોની મુખીંધ અને નાલાયકી બતાવવામાં પણ પાછી
યાની કરી નથી.

સુદિની ઉત્તપત્તિના સંબંધમાં સૈયદ ઇમામશાહ પોતાના જ્ઞાનનો બંડાર
ખુલ્લો કરતાં જણાવે છે કે, "જોહા તાલાએ પ્રથમ ફીજ ઉપજાવી, તેમાંથી, એક
ઇંડું બતાવ્યું, અને તે ઇંડાને ફાડીને ત્રણ ભૂવન રચ્યાં છે." ત્યાર પછી સાત
વાર બતાવી, દરેક વારે પ્રમાણે શું શું કીધું છે, તે સઘળું પણ આપણે ઉપર
વાંચી ગયા છીએ. આ ઉપરાંત ચાર ખાણના છુવેની ઉત્તપત્તિ, 'બચલા, ફાયલા
અરજલા અને ચોથા ખલીફા' કલકની રચના, વિગેરે સઘળાંમાં તો સૈયદ ઇમામ-
શાહે પોતાની તરફથી બુદ્ધિનુજ દીગદર્શન કરાવ્યું છે. ત્યારબાદ સતસુગ, ત્રેતા-
યુગ, દ્વાપર અને કલીયુગમાં તેણે (ઇમામશાહે) સદગેર પ્રકાશના સ્વરૂપમાં શું શું
નાટકો ભજવ્યાં હતાં, તેનું વર્ણન ગાઇ બતાવ્યું છે.

આ પછી 'મુળબંધ'ના સારરૂપ 'નકલ'કે ગીતામાં 'સૂચ ભૂવનનું' સુંદર
વ્યાખ્યાન કર્યું છે, તે ઉપરાંત ત્યાં વસનારા લોકોના આનંદનો મહીમાં પણ ઠીક
ગાયો છે. એ ઉપરાંત ત્યાં કેને જવા દેવામાં આવે છે, તેને માટે સૈયદ ઇમા-
મશાહ જણાવે છે કે; 'જેમણે મૃત્યુ લોકમાં એકાદશીના વૃત કર્યા હોય, તથા
પાણીની પરખો મંડાવી હોય તેવા જઇ શકે છે, ત્યાં તેઓને બે હજાર વર્ષ સુધી
સૂર્ય ભૂવનનું સુખ ભોગવવા દીધા પછી મૃત્યુ લોકમાં પેલો અવતાર જ્ઞાનનો
(કુપ્રસનો) થાય છે. તેઓનો મોક્ષ થતો નથી. કારણ કે 'જેઓ સૂર્યની ઉપા-
સનાં કરે છે તેમને કુતરાની યોનીમાં જન્મ લેવો પડે છે,' પરંતુ સતપથના
સિદ્ધાંત પ્રમાણે, 'ઇમામશાહને ઇશ્વરના અવતાર તરીકે જોજાખ્યા હોય, તથા તેના
વંશજ સૈયદોને સુપાત્ર ભાષી દાત દીધાં હોય તેમનેજ મોક્ષ મળે છે.

(૨) ચંદ્રભૂવન. જેમણે આ લોકમાં પાછીનો પરબો મંડાવી હોય, તથા કુવા તળાવ વિગેરે બાંધાવ્યા હોય, તથા અગ્નનાં દાન દીધાં હોય, તેવાં જોનેજ ચંદ્રભૂવનમાં વાસ મળે છે. પરંતુ સેવક ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે તે લોકો પણ અમર થતા નથી, કારણ કે તેમણે ઈશ્વરના અવતાર પાત્ર સેવક ઇમામશાહને આ પૃથ્વીમાં જોળખ્યા ન હતા, તથા તેના વંશજ સેવકોને સુપાત્ર બાણી દાન દીધું ન હતું, જેથી તેમને ચાર હજાર વર્ષ સુધી ચંદ્રભૂવનનું સુખ જોગવ્યા પછી. મૃત્યુ લોકમાં અવતરવું પડે છે, તેમાં પેલો અવતાર તેમનો દેહકાની યોનીમાં થાય છે.

(૩) તારાભૂવનમાં પણ જેમણે મૃત્યુ લોકમાં પુન્ય દાન દીધાં હોય તેવા જઈ શકે છે. પરંતુ સેવક ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે તેમને પણ મોક્ષ પદ મળતું નથી. કારણ કે તેમણે આ દુનિયામાં ઇમામશાહને ઈશ્વરના અવતાર પાત્ર તરીકે જોળખ્યા ન હતા, તથા તેના વંશજ સેવકોને સુપાત્ર બાણી દાન પુન્ય કર્યા ન હતાં, જેથી તેમને છહજાર વર્ષ સુધી તારા ભૂવનનું સુખ જોગવવા દીધા પછી તેમને મૃત્યુલોકમાં પ્રથમ કાચમાની યોનીમાં અવતરવું પડે છે.

(૪) ક્ષુભૂવન કે જે મેરૂપર્વત ઉપર આવેલું છે, તેમાં આઠ સ્વર્ગ બાંધેલાં છે તે ઉપરથી તેને ‘આઠપુરી’ પણ કહે છે, તેમાંની પ્રથમ પુરીનું વર્ણન કરતાં સેવક ઇમામશાહ જણાવે છે કે, જેમણે આ દુનીયામાં પુન્ય-દાન દીધાં હોય, તેમને જવા દેવામાં આવે છે, તેમને ત્યાં પંદર હજાર વર્ષ સુધી સુખ જોગવવા દીધા પછી, મૃત્યુ લોકમાં પ્રથમ અવતાર રાજાનો આવે છે, પરંતુ તેમનો મોક્ષ થતો નથી, કારણ કે તેમણે મૃત્યુ લોકમાં અવતાર પાત્રને જોળખ્યા ન હતા, તથા ઇમામશાહના વંશજોને દાન પણ ન દીધું હતું.

(૨) સ્વર્ગપુરીમાં જનારાઓને પણ ત્યાં પંદર હજાર વર્ષ સુખ જોગવીને પછી મૃત્યુ લોકમાં અવતરવું પડે છે. તેમાં પ્રથમ અવતાર તેમનો મહારાજ તરીકે થાય છે. પરંતુ તેમને પણ મોક્ષ મળતું નથી, કારણ કે તેમણે પણ ઈશ્વરના અવતાર પાત્ર ઇમામશાહને જોળખ્યા ન હતા, તે ઉપરાંત તેમના વંશજ સેવકોને સુપાત્ર બાણી દાન પુન્ય કર્યા ન હતાં.

(૩) સ્વર્ગપુરીમાં જનારાઓને પણ મોક્ષ મળતો નથી. તેઓને ત્યાં પંદર હજાર વર્ષ સુધી સુખ જોગવ્યા પછે મૃત્યુ લોકમાં અવતરવું પડે છે, તેમાં પ્રથમ અવતાર તેમનો ઘોડાની યોનીમાં થાય છે. કારણ કે તેમણે પણ મૃત્યુ લોકમાં સતશુદ્ધિના અવતાર પાત્રને દાન દીધું ન હતું.

(૪) સ્વર્ગપુરીમાં જનારાઓને પણ ત્યાં પંદર હજાર વર્ષ સુખ જોગવ્યા પછે મૃત્યુ લોકમાં અવતરવું પડે છે, તેમનો પ્રથમ અવતાર ગૃહસ્થને ચેર થાય પી. ૪૬

છે, પરંતુ તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી. કારણકે તેમણે આ દુનિયામાં અવતાર પાત્ર ઇમામશાહને ઝોળખ્યા ન હતા, તથા તેના વંશજ સૈયદોને સુપાત્ર બાણી દાન પૂન્ય કર્યાં ન હતાં.

(૫) સ્વર્ગપુરીમાં જે લોકોએ હીંગલાજ માતાને પ્રસન્ન કર્યા હોય તેવાજ જઈ શકે છે. પરંતુ તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી. કારણકે તેમણે આ દુનિયામાં અવતાર પાત્ર ઇમામશાહને ઝોળખ્યા ન હતા. તથા તેમના વંશજ સૈયદોને સુપાત્ર બાણી દાન દીધાં ન હતાં, તેથી પંદર હજાર વર્ષ સુખ ભોગવવા દીધા પછી મૃત્યુ લોકમાં તેમનો અવતાર જટાધારી તરીકે થાય છે.

(૬) સ્વર્ગપુરીમાં જે લોકોએ આ દુનિયામાં દુર્ગાદેવી આગળ કમળ પૂજા કરી હોય, તેવાનેજ વાસ મળે છે. સૈયદ ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી. પરંતુ વિધાર્થી, ભેતકી અથવા પંડિત થાય છે, કારણકે તેમણે ઇમામશાહને ઇશ્વરના પાત્ર તરીકે ઝોળખ્યા ન હતા, તેમજ તેના વંશજ સૈયદોને પણ સુપાત્ર બાણી દાન પૂન્ય કર્યાં ન હતાં.

(૭) સ્વર્ગપુરીમાં જે લોકોએ તુલના ભવાનીની પૂજા કરી હોય તેવા જઈ શકે છે, પરંતુ તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી, પંદર હજાર વર્ષ સુખ ભોગવ્યા પછી પ્રથમ અવતાર તેમનો જંતર મંતર કરનારા તરીકે થાય છે. કારણ કે તેમણે સૈયદ ઇમામશાહને સદગુરૂ તરીકે ઝોળખ્યા ન હતા. તથા તેના વંશજોને પણ સુપાત્ર બાણી દાન દીધાં ન હતાં.

(૮) સ્વર્ગપુરીમાં પણ જે લોકોએ આ દુનિયામાં મહાલક્ષ્મીની પૂજા કરી હોય તેવાજ જઈ શકે છે, પરંતુ પંદર હજાર વર્ષ સુખ ભોગવ્યા પછે મૃત્યુ લોકમાં અવતરે છે. ત્યાં ધનવાનને ઘેર જન્મ થાય છે, પણ અમરપદ મળતું નથી, કારણકે તેમણે સતગુરૂ સૈયદ ઇમામશાહને નામે દાન પૂન્ય કર્યું નથી. તથા તેમના વંશજોને પણ સુપાત્ર ગણ્યા ન હતા.

(૫) દ્રિદ્ર ભૂવનમાં પણ જે લોકોએ ધર્મ, ધ્યાન, દાન પૂન્ય કર્યા હોય તેવાજ જઈ શકે છે. પરંતુ સૈયદ ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે પાંત્રીસ હજાર વર્ષ સુખ ભોગવ્યા પછે તેમને મૃત્યુલોકમાં અવતરવું પડે છે, ત્યાં પણ શેઠાઈ ભોગવે છે. પરંતુ તેમને મોક્ષ મળતું નથી. તેનું સુખ કારણ પણ સૈયદ ઇમામશાહને અવતાર પાત્ર તરીકે ન ઝોળખ્યાતુંજ છે.

(૬) દ્રિદ્ર ભૂવનમાં પણ જેમણે આ દુનિયામાં તપધ્યાન કર્યા હોય તેવાજ જઈ શકે છે, પરંતુ તેમને પણ અમરપદ મળતું નથી, કારણ કે તેમણે અવતાર પાત્ર સૈયદ ઇમામશાહને ઝોળખ્યા ન હતા. તથા તેમના વારસોને સુપાત્ર સમજી દાન દીધું નહતું. તેથી ચાલીસ હજાર વર્ષ દ્રિદ્ર ભૂવનનું સુખ ભોગવ્યા પછી મૃત્યુ લોકમાં પ્રથમ અવતાર તેમનો હાથીનો થાય છે.

(૭) અમરેશપૂરી જીવન. આ જીવન તો ખાસ સતપંથીઓ માટેજ છે, એટલે જેમણે સતપંથ સેવ્યો હોય, તથા અવતાર પાત્ર તરીકે સંયદ ઇમામશાહને ઓળખ્યા હોય, તથા તેમના વંશજ સંયદોને સુપાત્ર બાણી દર્શોદ વિશેષ વિગેરે બીજાં કાનો આપ્યાં હોય તેમનેજ માટે છે.

તેજ પ્રમાણે આઠમા નવમા અને દશમા જીવનનો ઇન્કિરો પણ ખાસ કરીને સતપંથીઓ માટેજ ઇમામશાહે રાખી મૂક્યો છે. એટલે કે જેઓ ખાત્ર કરીને સંયદોને ગુરૂ કરે, તથા ઇમામશાહને ઇશ્વરના અવતાર પાત્ર તરીકે કબુલ રાખે, તેમનેજ એ સ્વર્ગનાં સુખો મળે છે. સંયદ ઇમામશાહે આવાં આવાં અનેક ગ્રંથોમાં મારી લોળા હિંદુઓને ભરમાવી પોતાની પાપ બળમાં એવા તો સંજ્ઞાદ સંડોવ્યાં છે, કે તેમાંથી તેઓ કાલાન્તરે પણ છટકવા પામેજ નહિ, અને આખર સુધી એ અર્ધદગ્ધ પંથમાં સંડોવાઈને સ્વર્ગનાં મીઠા સુખની લાલશાથી, તથા અમરપદ, પચાસ હુરાંઓ અને પાંચસો છોકરાઓ જીવનમાં મળશે એવી આશા રાખી, છેવટની ધરી સુધી સંયદ મુસલમાનને ગુરૂ તરીકે કબૂલ રાખી, કાન પુન્ય આપી પોતાની મુખોઈનો લોગ બની, સ્વર્ગની લાલશામાં પોતાની જાતને દોજકની અધારી ખીણમાં ખેંચી રહ્યા છે.

આ પછી “છ દરશનની હકીકત” ઇમામશાહે લખી છે તેમાં તો હિંદુ ધર્મના જૂઠા જૂઠા મત પથોની નિંદા અને અવગણના કરવામાં કંઈ ખાત્રીજ રાખ્યું નથી.

(૧) બ્રહ્મ દર્શન. તેના વર્ણનમાં ઇમામશાહ જણાવે છે કે, આજ બ્રહ્માજી સતયુગમાં હતા, ત્યારે વારે રઘુવેદનો હતો. અને ભગવાનના અવતાર કાર હતા; ‘શ્રી મન્થ, શ્રી કોરભ, શ્રી વારાહ, અને શ્રી નૃસિંહ.’ આજે સતયુગ નથી, એ બ્રહ્મા પણ નથી, તેમજ એ અવતારો પણ થઈ ગયા છે, જેથી રૂથવેદ વાંચવામાં પણ સાર નથી, તેમજ આજે જે બ્રાહ્મણો રઘુવેદ વાંચે છે તે પણ હોક-ટના ફાંફાં મારે છે.

(૨) સંન્યાસી દર્શનમાં જણાવે છે કે જોગી, જંગમ અને જટાધારીનો વારો આવ્યો ગયો છે. સંન્યાસીના લેખમાં ઘણી રહ્યો નથી, તેમનાં ઘરો ખાલી છે.

(૩) જેન દર્શનની વાતમાં પણ સંયદ ઇમામશાહે જેન ધર્મની ઘણી હડહડતી નીંદા કરી છે. તથા તે વાતની જોડમિળ કરવામાં પણ તેની જુદીએ દેખાવુંજ કાઢ્યું છે એમ પ્રત્યક્ષ માલમ પડી આવે છે. કારણ કે કયાં શ્રી કૃષ્ણ-ચંદ્રના! અને નીમીનાથ, પારસનાથના વખતનું છેડું! વચલા અદી હજાર વર્ષના અંતરનુંજ તેમને જ્ઞાન રહ્યું નથી. આ ઉપરાંત જેન ધર્મનો મુખ્ય સિદ્ધાંત ‘અહિંસા પરમે ધર્મ’ને વીચારી મૂકી જેનોના મહાન વીર્યકરને માંસાહારી, ગોભક્ષ, તેમજ દારૂ પીવાનું હડહડતું જીવું આજ સુકી એવું લયંકર અપમાન કર્યું

છે કે જે તેટલું અમર તેથી પણ સો દરજ્જે જોણું એક હિંદુ કુરાને અથવા મુસલમાની ઇમામનું અપમાન કરે તો મુસલમાનો જમીન આસમાન બન્ને એક કરે તોય ન છેડે ! પરંતુ આજે તો હિંદુ ભાઇઓ પોતાનું ગૌરવ જૂલી ગયા છે, જેથી સૈયદ ઇમામશાહ જેવા બીબા નફરો પણ હિંદુ દેવ દેવીઓને ગમે તેવા સ્તીતરે, તોપણ તેઓ મુંગે મોંઢે સહન કરી બેસી રહે છે. એજ ઘણી અપસોસની વાત છે.

(૪) યુદ્ધ દર્શનમાં પણ એવાજ ગપ્પાં હાક્યાં છે.

(૫) શીવદર્શનમાં પણ તેવીજ નીંદાઓ ચાલુ રાખી બેગી જંગમે અને અખ-દ્રુતોની ભારે નીંદા કરી છે. એ સઘળાંમાં ઇમામશાહનો ખાસ મુદ્દો હિંદુ ધર્મોની નીંદા એટલે ‘શીવમાર્ગ’ વિસ્તુમાર્ગ વિગેરે સઘળા ધર્મો ખોટા છે, પરંતુ તેનો ઉલ્લેખ કરેલો એ કલિપત સતપથજ એક સાચો છે, અને તેને સેવ્યાથીજ સાચા સ્વર્ગનાં ફળ મળે છે.

(૬) મલ્લેશ્વ દર્શનમાં તો સઘળા હિંદુધર્મના દેવ દેવીઓને, તથા ઇંદ્રિયુનિઓ વિગેરે સર્વને મુસલમાની અવતારના જણાવી પોતાનો નીચ આશય પુરો કર્યો છે. એ સઘળાની ટીકા લખવા કરતાં મૂળ લેખજ સ્પષ્ટ હોવાથી તેની ટીકા લખવી મુલતવી રાખી, તેના સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરવાને સુર વાચકનેજ શોધું છું.

કુરાનને તો સૈયદમીંઆએ કલીયુગના વેદ ‘અથર્વવેદ’ તરીકે જાહેર કર્યું છે, તથા લા ઇલાહ ઇલિલાહનો બપ જપાવે છે, તથા અડસઠ તીર્થ કર્યાંથી જે પૂન્ય પાત્ર થવાની આશા હોય, તેવી આશાસૈયદ ઇમામશાહે જણાવ્યું છે કે, પંજેતન પાકનું નામ લીધાથી મળે છે, તેમજ બ્રહ્માણને બાબુએ રાખી, પોતેજ (ઇમામશાહ) કલીયુગનો બ્રહ્મા બની બેઠો છે. તથા વિસ્તુની જગ્યાએ તેના દીકરા નુરમહમ્મદશાહને ગોઠવી ઘાડ્યો છે. એટલુંજ નહિ પણ તેમના બાપદાદાઓ ખાસ આઠ ઉનાદથી ઉતરી આવ્યા છે એમ પણ કહે છે. તે સઘળાની સાખી-તીમાં સૈયદ ઇમામશાહે ‘દશતરી ગાવંત્રી’ લખી છે, તથા હિંદુઓના ‘દશાવતાર’ પરથી એણે પણ ‘ઇમામશાહી દશાવતારની’ લીલા ગોઠવી છે, તેના ઉપર વાચક વર્ણન આન ખેંચવા, તથા સૈયદ ઇમામશાહનું કપટ પ્રકાશમાં લાવવાના હેતુથી, તથા લોળા અજ્ઞાન હિંદુઓને તે દશ અવતાર તથા તેની દશતરી ગાવંતરીમાં સત્ય શું છે ? તથા અસત્ય કેટલું છે તે જણાવવાના હેતુથી અરે તેનું ટુંક વર્ણન આપવું ઘણું જરૂરનું છે.

પ્રથમ મન્દ્રા અવતારની વાત આવે છે, તેમાં મન્દ્રા ભગવાનના પિતા તરીકે પરમરૂપને ગોઠવ્યા છે, તથા શંખાવતી નામની સ્ત્રીના પેટે ઉત્પન્ન થયાનું જણાવે છે. ‘મન્દ્રા અવતાર પછી દશતરી ગાવંત્રીમાં જણાવ્યા પ્રમાણે, મન્દ્રા ભગવાનનો વીર્યથી ઉત્પન્ન થયેલ મનાવંત, અને તેના ઉત્તરેજ એ પ્રમાણે

પ્રમાણે પરિક્રમ રૂપિને વંશ કહેતાં તેમના દીકરા તે દૂર્મ ભગવાન ! શું બુદ્ધિને ઉપયોગ કર્યો છે ! મન્થ ભગવાન માછલાનું રૂપ, અને તેમના વીર્યથી જન્મ્યા તે બધા માણસ ! તે છેક પરિક્રમ રૂપિ સુધી, અને પરિક્રમ રૂપિની સ્ત્રીકમળાવતીના દીકરા દૂર્મ કહેતાં કાચબાનો અવતાર ! ધન્ય છે ઇમામશાહની બુદ્ધિને, અને ધન્ય છે છે તે ભગવાનને માનનારા ભોળા પીરાણા સતપંથી બાઈઓને ! દૂર્મ અવતાર કયા કારણને લઈ પરમાત્માનો અવતાર મનાય છે, તે જ પીરાણા સતપંથી હિંદુભાઈઓ હિંદુધર્મના દશ અવતારો વાંચે તો તેમની આંખોજ ઉઘડી જાય. પણ બિચારાઓને ‘મુળબધ, તુરનામું, બાજનામું, ઘટપાટની ફીઆઓ’ વિગેરે વાંચતા પરવર આવે તોજ તે વાંચે ! દૂર્મ ભગવાન પાછા કાચબાના રૂપે પરજ્યા હશે, ત્યારેજ તેમના વીર્યથી પ્રજા ઉત્પન્ન થઈ હશે ને ! દશતરી ગાવંત્રીમાં જણાવ્યા પ્રમાણે દૂર્મના વંશમાં પણ મનુષ્યો જનમ્યા છે.

દૂર્મના દીકરા વસરત, તેમના દકાઈએત, એમ કરતાં કરતાં પરજપતના દાદમ રૂપિ, અને તેની સ્ત્રી પદમાવતીના ઉદરથી પાક્યા તે વારાહ ભગવાન, વારાહ એટલે સુવર, શું ! ઇમામશાહે બુદ્ધિ પોંચાડી છે ! માણસમાંથી સુવર જન્મે એ પણ દીક છે. આ તો એમની કથાની ચોખ થાય છે. કોઈ હૈયા કુટયાએ વળી સુવરને પણ કન્યા આપી હશે, જેથી વારાહ ભગવાનનો પણ વંશ ચાલુ રહ્યો. વારાહના દીકરા પણ પાછા માણસ જનમ્યા, તેનું નામ દેહેર, તેના રૂપક, એમ કરતાં ગૌતમના અમરિષ. વળી અમરિષ માથે પણ કલંક ભગવાનું હશે, તે વળી તેમની સ્ત્રી ચંદ્રાવતીને પેટે પાછા સિંહના સ્વરૂપમાં નૃસિંહ ભગવાન જનમ્યા. આવી આવી ગપોડ કથાઓનો ઉલ્લેખ કરતાં પણ શરમ આવે છે, શું ઇમામશાહની નજરમાં એટલું પણ નહીં આગમું હશે કે, આ બધું છાનું તે ક્યાં લગી રહેશે ! માછલામાંથી માણસ જન્મે, ને વળી માણસમાંથી કાચબો પેદા થાય, અને કાચબાના વંશમાં વારાહ (સુવર) જન્મે. પોલપોલની તે કાંઈ આથી વિશેષતા હોય ! વળી વારાહનાં વંશમાં માણસો જન્મે ! અને તેમને પાછો સિંહ જન્મે.

નૃસિંહ અવતાર તો જ્યારે હરજ્યાકંશે પોતાના દીકરા પ્રહ્લાદને અસંખ્ય સંકટો દીધાં, પરંતુ તેનો વાળ પણ વાંકો થયો નહોતો, જેથી છેવટે ધગધગતા લોહ થંભે વળગાડી કુરતાની હદ કરી, ત્યારે લોહથંભ ફાટી તેમાંથી નીકળી પ્રહ્લાદની વાંદે આવનાર તે નૃસિંહા ભગવાન, કે જેણે હરજ્યાકંશેને માર્યો હતો, તેમાં ક્યાં નૃસિંહ ભગવાનની મા, અને પિતા ! પરંતુ ઇમામશાહના અદ્ભુત પ્રાક્રમની પ્રસાદી રૂપ પીરાણા સતપંથની દશતરી ગાવંત્રીમાં વારાહના વંશના તે નૃસિંહ ભગવાન ! અહા હા ! કેટલું ભૂડું ! અરે ! પીરાણા સતપંથને હિંદુધર્મ માનનારા આર્યો જરાક તો આંખ ઉઘાડીને

આ તમારા પુજ્ય શાસ્ત્રની પાંખો જુઓ. હવે નૃસિંહ ભગવાન કે જેઓ સિંહ સ્વરૂપમાં હતા, તેમને પણ કોઈ કમભાગીએ કન્યા આપી હોય એમ ઇમામશાહે નક્કી કરી, તેમનો વંશ પણ ચાલુજ રાખ્યો છે. નૃસિંહ ભગવાનના દીકરા મનાઈએત, અને તેમના વંશવદળ એમ કમે કમે કાસમરૂપ, અને તેમના દીકરા તે શ્રી વામન ભગવાન. આ બાબતમાં તો ખરેખર ઇમામશાહે કોઈની પાસેથી ઉછીતી જુદી લીધી હોય એમ માલમ પડે છે, કારણ કે માણસના માણસ જનરૂપ એમ બતાવે છે.

પાછળથી વામન ભગવાનના વંશમાંજ ફરસુરામનો પણ જન્મ થયાનું બતાવે છે. અને ફરસુરામ અખંડ બ્રહ્મચારી હતા તે વાત જુદી જઈ તેમને પણ પરણવાની લપ વળગારી, તેમના પુત્ર રઘુ, નથુ વિગેરે જણાવે છે, તેમના અજ્ઞેપાળ, તેના હશરથ, અને તેમના શ્રી રામ વિગેરે જણાવે છે, પરંતુ વળી પાછું અહિં જુદિનું પ્રદર્શન જુદલું કરતાં બ્રાહ્મણના વંશમાં સૂર્યવંશી જનસ્થાનું બહાર દરી દીધું છે. વળી રામા અવતાર તો ખાસ કરીને હરિશ્ચંદ્રને તારવા માટે, તથા રાવણ દેત્યને મારવા માટે જ થયો હતો. આ તે કાંઈ નાની સુની ગપ કહેવાય ! રામા અવતાર તે ખાસ હરિશ્ચંદ્ર માટે જ ! કયાં રાગ હરિશ્ચંદ્ર અને કયાં શ્રી રામ ! સૂર્યવંશમાં રામચંદ્રજીના દીકરા લવ સુપ્રી તે દીક પણ પાછળથી લવના પદમ, અને એમ કરતાં કરતાં વાસુદેવના દીકરા તે શ્રી કૃષ્ણ એ વાત તો સાચી ખરી ! પરંતુ સૂર્યવંશમાંથી એટલો જલદી ચંદ્રવંશ કેમ ફટી નીકળ્યો ! એમાં જરૂર ઇમામશાહે પોતાનો એલમનો ઉપયોગ કર્યો હોય એમ દેખાય છે ! કારણ કે આગળ પણ માણસમાંથી પશુ, અને પશુમાંથી માણસ બનાવવાની ઇમામશાહની જદ્દઈ શક્તિ પણ આગળ ઉપરે આપણે બહી ગયા છીએ. ત્યાર બાદ શ્રી કૃષ્ણના દીકરા તે પ્રદુમન, તેના સેસથાન, બેલસ્થાન વિગેરે ચાલે છે, પરંતુ પ્રદુમનના દીકરા અનીરૂદ તો દેખાયાજ નહિ ! કદાચ તેને જીવંતની એકાદ દુરાં ઉપાડી ગઈ હોય એમ માલમ પડે છે. એટલે તેની બગર ઇમામશાહને ક્યાંથી રહે !

એ બેલસ્થાન પછી અનુક્રમે સંહીરાજના દીકરા જુદ ભગવાન. ભલે ! ભલે ! ઇમામશાહના જુદ ભગવાન તમે ભલે જન્યા ! પણ ક્યાં તમે ! અને હિંદુશાસ્ત્ર માને છે તે જુદ ભગવાન ! કે જેમનું મુખ્ય સુત્ર “ અહિંસા પરમે ધર્મ ” ને વિસારી મૂકી, પાંડવો પાસે ગાય કપાવી તેમનું પાપ ઉતારાવનારા તમે ! વાહરે ! ગાય કપાવવા શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનની છઠી પેઢીએ ફટી નીકળનાર ઇમામશાહના જુદ ભગવાન ! આ ઉપરાંત પીરાણા સતપંથનો નવમેા શ્રી જુદાઅવતાર કે જે તદ્દન અપળોગાથી ભરપુર છે, કે જેમાં ધર્માવતાર પાંડવો કે જેઓ જેઓ શ્રી કૃષ્ણ

પ્રભુ ગૌપાળ ગોપાલના ખાસ ભક્ત હતા, તેમને પણ પીરાણા મતપંથે એવા ભુંડી દશામાં ચીતર્યા છે, કે જે વાંચી એકેએક હિંદતું દુઃખ કકળી ઉઠ્યા શીવાય રહેજ નહીં, તેવી દશામાં પાંડવોને એ પાખંડી પીરાણા સતપથમાં કેવી રીતે સંડોવ્યા છે, જેનો દુઃક સાર આ પ્રમાણે છે. ઇમામશાહી યુધા અવતારના સ્વરૂપની ઓળખાણમાં જણાવ્યું છે કે છુદ્દ ભગવાનનું મોહું ગોળ, પગ વાંકા અને શરીરે કઢરૂપાનો વેસ લઈ પાંડવો જ્યાં રાજસુયસ કરતા હતા ત્યાં આગ્યા. મુખ્ય દરવાજે ભીમની ચોક્કી હતી તેથી, આવા કઢરૂપા શરીરવાળા છુદ્દને અટકાવી ભીમે પુછ્યું કે તું કયાં જાએ છે? ત્યારે છુદ્દે જણાવ્યું કે મને ભુખ લાગી છે, તેથી રાજા ધર્મની પાસે જઈ છું. ભીમે કહ્યું કે રાજા ધર્મ તો યજ્ઞ કરાવે છે, અને બ્રાહ્મણો વેદ ભણે છે. ત્યાં તારા જેવી અપવિત્ર વ્યક્તિને જવા રજા નહીં આપુ. તું કોઈ પાપી માણસ છે. માટે તારે યજ્ઞમાં જવું નહીં, ત્યારે છુદ્દે કહ્યું કે ભીમ! હું પાપી નથી પરંતુ જે બ્રાહ્મણો યજ્ઞ કરાવે છે, તે બધા અમુદ્ધ અને પાતકી છે. અવતાર પાત્રને તે જાણતા નથી, માત્ર પેટ ભરવાની ખાતર ઠાકા ઠાકા વેદ વાંચે છે. આજે તો હવે “બ્રાહ્મણમાંથી બ્રહ્મા ગયા, તે યુરૂ બ્રહ્માણ્વ” રૂપ નગ્રી મહંમદ થયા. ” એ બ્રાહ્મણો અથરવેદને જાણતા નથી, અને ત્રણ યુગના વેદને ભણે છે. તે આજે ચંડાળ સરખા છે. “તે બહુજ વેદ વાંચે ને અડસઠ તીર્થની જગાએ જાએ અને નીતનીત ગંગામાં નાંચે, આજ પથર સુતિની પુજા કરે તે ચંડાળ પાક શી રીતે યાએ? ” આ પ્રમાણે ભીમ સાથે છુદ્દે વાત કરવાથી, ભીમને આ છુદ્દની વાતમાં ભારે શંકા થઈ. ને મનમાં જાણ્યું કે આ કોઈ દેવસુતિ છે. તેથી ભીમે કહ્યું કે મહારાજ તમે ઉભા રહો, હું રાજા ધર્મને તમારી વાત કરે છું. એમ કહી ભીમ તેને દરવાજે ઉભા રાખી ધર્મરાજાનો સાથે વાત કરી, કે મહારાજ કોઈ મહાન પુરૂષ દરવાજે ઉભા છે. તે અગમનીગમની વાતો કરે છે. શરીરે કઢરૂપા પગ વાંકા, અગતકોઠ શરીરે વહે છે. આવી જ્યારે ભીમે વાત કરી ત્યારે ધર્મરાજાએ પાંચે પાંડવ સાથે સહદેવને પુછ્યું કે ભાઈ એ કોણ છે? ત્યારે સહદેવ જોસીએ કહ્યું કે છુદ્દ અવતાર તે શ્રીકૃષ્ણજી થયા છે. માટે તમે જગનને સુદીને મળવા જાઓ, આરો પ્રસંગ ફરી નહીં મળે, આમ જ્યારે સહદેવ જોસીએ કહ્યું ત્યારે સધળા બ્રાહ્મણો બોલી ઉઠ્યા કે મહારાજ, એવા ચંડાલનું મુખ જોવામાં પાપ છે. માટે તમે ત્યાં ન જશો. એટલે ભીમે બ્રાહ્મણોના કાય જાતી બહાર કાઢ્યા. અને પાંડવો તો છુદ્દ ભગવાનને મળવા ગયા, અને બ્રાહ્મણોએ દેવને ઓળખ્યા નહીં, તેથી આજ કળયુગમાં ભીખ માગીને પેટ ભરે છે. પાંડવોએ છુદ્દનું દર્શન કર્યું અને સમજ્યા કે આપણું પાપ સર્વે ગયાં અને આપણે યજ્ઞ પુરા થયો. ધર્મરાજાને છુદ્દે કહ્યું કે રાજા ધર્મ, તમે યજ્ઞ શા માટે કરો છો, ત્યારે ધર્મ

કહ્યું કે પાપ ઉતારવા માટે, બ્રાહ્મણોના કેવાથી, ત્યારે ભગવાન બુદ્ધે કહ્યું કે જો તમેને પાપ ઉતારવું હોય તો ઇમાન રાખો, અને ગાયને વરેણો તો તમે વેકુંઠમાં જશો. ત્યારે પાંચે પાંડવે સ્વામી બુદ્ધનું કેવું કબુલ કર્યું, અને ગાયને કાપ્યાનો વિચાર નહીં કર્યો, એટલે પાંડવો કામધેનુ ગાયને લાવ્યા. કામધેનુ ગાયે બુદ્ધનું વીકરાળ સ્વરૂપ દેખી પાંડવોને કહ્યું કે તમે આ ચંડાલના કહેવાથી મારો વધ કેમ કરો છો, હિંદુ આર્યધર્મની સઘળી દુનીયા ગાય બ્રાહ્મણને પુજે છે, અને તમે આ પાપીના કહેવાથી મને મારો છો ! માટે કંઈક વિચાર કરો. ચંડાળ અને પાપી વિગેરે શબ્દો બુદ્ધને કહેવાથી ગાયને બુદ્ધ ભગવાને આપ આપ્યો કે અત્યારે ગળું કપાવીને કળયુગમાં તું વીજા બાજે, આ પ્રમાણે કામધેનુ ગાય અને બુદ્ધ ભગવાનનો સંવાદ થયો, અને પાંચે પાંડવોએ મળીને ગૌવધ કીધો. ગાયનું માથું રાજા ધર્મે માથે લીધું, અને ચાર પગને ચારે ભાગે માથે ઉપાડયા, ગાયનું ચામડું સતી દ્રૌપદીએ એકઠું, એટલે બુદ્ધે કહ્યું કે તમે હસ્તીનાપુરના બજારમાં નીકળો ગાયનું લોહી વહે જાય છે, અને પાંડવો બુદ્ધે બુદ્ધ ભગવાનનું નામ જપે જાય છે. હસ્તીનાપુરમાં હોહાકાર થઈ રહ્યો, અને પાંડવોની લોકો નીકળી કરવા લાગ્યા. તેથી પાંડવોનું પાપ ઉતરી ગયું, અને પાંડવોના સુગટ સોનાના થયા. તેથી લોકોને અચંપો થયો કે, આતો પાંડવોના સુગટ સોનાના થયા. જેથી પેલાં બ્રાહ્મણો કે જ્યાં ગાય કાપી હતી ત્યાં ગયા અને ગાયની જે આંતરડી પડી હતી, તે ઉપાડી આવ્યા અને તે આંતરડીની જનોઈ કરીને ગળામાં ગાલી. તેથી ભાઈઓ આજ કલયુગમાં બ્રાહ્મણની જનોઈ તે ગાયની આંતરડી છે. એમ ઇમાનશાહ જણાવે છે. બાકી બ્રાહ્મણની વેળાતો વધ ગઈ. જ્યાં પાંડવોએ ગાય કાપી હતી, ત્યાં ચોગી લોકો દોડ્યાં. તેને ચીંગડાં હાથ લાગ્યાં જેથી બેગીઓ ફાકટ ચીંગી ગળામાં નાખે છે. આજ કળયુગમાં બેગીની વેળાતો ચાલી ગઈ છે. ત્યાર પછી જ્યાં ગાય પાંડવોએ કાપી હતી ત્યાં અબદુત લોકો દોડ્યા તેને ગૌચાંમ હાથ લાગ્યાં તે લાવ્યા. “ ભાઈ આજ અબદુતની વેળા તો વહી ગઈ બાકી ફાકટ ચાંમડાં કેડે બાંધે છે સહી. ” ત્યાર પછી જ્યાં પાંડવોએ ગાય કાપી હતી, ત્યાં વૃત્ત પાળવા વાળા લોકો ગયા, તેમને પુંછડું અને આંચળ મળ્યા તે આજ કળયુગમાં વૃત્તની વેળા વહી ગઈ છે. જેથી સુખે લોકો ગાયના આંચળને અને પુંછડું દોવરાવે છે જ્યાં ગાય કપાણી હતી, ત્યાં બ્રાહ્મણ અને કળુખીની છોકરીઓ દોડી ગઈ, તેને ગાયનું છાણ હાથમાં આવ્યું તેથી આજ કળયુગમાં કળુખીની તથા બ્રાહ્મણની છોકરીઓ છાણ મેળે છે, ત્યાર પછી કેટલાક ક્ષત્રી અને વેશ્ય લોકો ગાય કપાણી હતી ત્યાં ગયા, આજ કળયુગમાં ફાકટ ગાયની પુળ કરે છે. અને સંસાર એળે ગુમાવે છે. “ જો તમે આજ પીશણુ સતપંથ અથેરવેદને સોધો તો મળે દેવ દસમે અવતાર નથી મહંમદનો, ”

ત્યારપછી પાંડવોએ યુદ્ધ સ્વામીજીને કહ્યું કે કળયુગમાં કળી*કાળમાંથી ઉગ-
 રનાનો અમને રસ્તો બતાવો, ત્યારે યુદ્ધ સ્વામીજીએ કળયુગના કેટલુંક વર્ણન
 કર્યું, અને કહ્યું કે તમે હેમાળે શરીર ગાળો, ત્યારે પાંડવોએ કહ્યું કે પ્રભુ તમારા
 વગર અમારાથી કેમ રહેવાય, ત્યારે યુદ્ધે કહ્યું કે કળયુગમાં હું યુગ રૂપે
 રહીશ ત્યારે પાંડવોએ કહ્યું કે તમારા યુગ અવાસનું ઠેકાણું કહો, ત્યારે યુદ્ધે
 કહ્યું કે “પશ્ચિમ દીસામાં આરણ દેશ, ત્યાં હું ઇસમે મનુષ્ય અવતાર લઈશ,
 અને ભરતખંડમાં જાંબુદીપે કુવારકાં જંગે ઇમામપુરી કેતાં પીરાણામાં ચુરૂં બ્રહ્મા
 રૂપે હું યુગ રહીશ.” કળયુગમાં ચુરૂં બ્રહ્માનું નામ નબીમહંમદ રૂપે છે. તેને
 ગાફલ દુનીયા નવ જાણે કોઈ. બીજું ઠેકાણું ચુરૂં બ્રહ્માવીસનું મહેસ રૂપે ત્રણે
 કળાં જઈ ચુરૂં નબી મહંમદ ફરસે સહી, તેને ગાફલ દુનીયાં જાણે નહીં, જ્યાં
 કહ્યા યુદ્ધ સ્વામીએ ચુરૂં બ્રહ્મા, નબી મહંમદના ઠામ ત્યારે પાંચે પાંડવ લાગ્યા
 પાંચે, ત્યારે સ્વામી યુધ દેવ બોલ્યા કે, અમારે ત્રીજું ઠેકાણું જ્યાં “ખાનામાં
 ગત એકાંતજ હોય, નીત નીત અમી પીએ જે કોય, ત્યાં નીતય નીતય
 વાસ અમારો હોય.” અને યુદ્ધ સ્વામી બોલ્યા કે તમે જ્યારે જ્યારે યાદ કરશો ત્યારે
 તમારી સમીપ હું હાજર રહીશ. એમ કહી પાંડવોને પોતાના અવાસ મોકલ્યા. એટલે
 યુદ્ધ સ્વામીની પાસે આડસઠ તીર્થ આવ્યા, કે પ્રભુ તમારા વગર અમથી કળયુગમાં કેમ
 રહેવાય, માટે અમે કયાં જઈએ ? કાલ્ક કે કળીયુગમાં મનુષ્યો પાપ કરીને તીર્થ
 સ્નાન કરે, તેનાં પાપ અમ શીરે ચડે, તેથી અમે તમારા વગર નહીં રહીએ, ત્યારે
 યુધ સ્વામીજીએ કહ્યું કે, “હું કળયુગમાં પ્રગટ નહીં રહું, પણ યુગ વાસ રહીશ;
 માફે ઠેકાણું પશ્ચિમ દીશા એસાંક ખંડમાં હું મનુષ્ય રૂપે દશમે અવતાર લઈશ,
 તમે સગળાં તીર્થ બ્રહ્માજીએ સ્થાપ્યાં છે, માટે તમે કળયુગમાં ચુરૂં બ્રહ્મા નબી-
 મહંમદની કળામાં જઈ રહેજો. જાંબુદીપ નગરીમાં ચુરૂં હમનશાહ રહે તે
 ચુરૂં નબીમહંમદ અતે કહે, જે ચુરૂંના ઘરમાં તપસી ફીરી તેને જોઈ લેજો,
 ગાફલ દુનીયાં તેને જાણશે નહીં.” આજે કળયુગમાં ઇમામપુરીમાં ગંગુઆ કુવામાં
 આડસઠ તીર્થ આવી રહ્યા છે. યુધ સ્વામીનાં વચન સાંભળી તીર્થ સૌ ખુસી
 થયાં, અને ગંગુઆ કુવામાં ગયાં, ત્યાર પછી યુધ સ્વામીજી પાસે ભેરવ ભૂત
 પ્રેત વિગેરે આવ્યાં, અને કહેવા લાગ્યાં કે પ્રભુ તમે જ્યારે યુગ રહેશો ? ત્યારે
 અમારે કળયુગમાં શું થાશે ? તમારા વગર અમે કેમ રહી શકીએ, ત્યારે યુદ્ધ
 સ્વામી બોલ્યા કે, આજ કળયુગમાં આડસઠ તીર્થ તથા દેવ મંદીરામાંથી સૌ
 આહી ગયા છે, અને ઇમામપુરીમાં ગયાં છે, જેથી તેનાં ઘર ખાલી છે, માટે તમે સૌ
 ભેરવ ભૂત પ્રેત વિગેરે તીર્થ સ્થળમાં જાઓ અને પરચા પુરજો, લોળી દુનીયા
 તમને માનશે, “આજ કળયુગના ભુલ્યા લોકો ફાકટ તીર્થ જગ્યાએ જાય છે,
 હંડ મુઠ દેવરાવી ફાકટ હેરાન થાય છે. પથર મુર્તી દેવળ દેરામાં જે પુન થાય
 તે સર્વે ભૂત પ્રેતની પુન થાય.” આજ કળીયુગમાં સતપથના અથરવેદની

રચના વીના જે પુજા થાય છે તે સર્વે ભૂત પ્રેત ખાઈ જાય છે. આજ કળી-સુગમાં ગુરૂ નળીમહાંમદ હાજર ઇમામને ગાફલ દુનીયાં નવ જાણે કોય, અને કોઈક કોઈક મારે છે. અને પથર સુરતી અને મંદીરીમાં ઠાલા ઠાલા સમજ્યા વિના ભૂત પ્રેતોને પગે લાગે છે. પરંતુ સાચા સતગોરના ગરને કોઈ જાણતું નથી. આ પ્રમાણે બુદ્ધ ભગવાને કહીને ભૈરવ ભૂત પ્રતાદીને રવાના કર્યો. આ પ્રમાણે હિન્દુ ધર્મ કર્મનું. તેમજ હિન્દુઓના દેવ તેમજ તીથ સ્થળનું, બારેમાં બારે અપમાન કરનારો પીરાણા સતપંથનો કહેવાતો બુદ્ધાવતારનો દુકસાર આ પ્રમાણે છે.

આ ઉપરાંત સૈયદ ઇમામશાહ પોતાના દશમાં નકલક્રી અવતારની ભેટ-મેળમાં પણ એથી વધારે ગપ્પાં માર્યો છે. દશમો નકલક્રી અવતાર કે જે હિન્દુઓની માન્યતા પ્રમાણે હજુ કલીયુગ પુરે થયે થવાનો છે. તે અવતાર તો અરબસ્તાનની આરબ ભતિમાં હજરતઅલી રૂપે થઈ ગયો છે, એમ જણાવે છે, તથા પોતાના ભોળા તેમજ અજ્ઞાન હિન્દુ સેવકોને, એ અવતાર આરબ ભતિમાં કેવી રીતે થયો, તેની જોડમેળ બતાવવા ખાતર, સૈયદ સુદરદીનની બીછવેલ બળ પ્રમાણે બુદ્ધા અવતારને પુછડે, ઠાઠા આદમની પેઢીઓ લગાડીને, મોલાના હજરતઅલી સાહેબનેજ દશમા નકલક્રી અવતાર તરીકે ગોઠવી દીધા છે. અને તેમના વંશજો તરીકે છેવટે પોતે (ઇમામશાહ) આ કલબુગના પ્રજ્ઞા છે એમ જાહેર કરી, તથા પોતાના પુત્ર (નુરમહમદશાહ) ને વિસ્તુ ભગવાનના અવતાર તરીકે ગોઠવી દઈ, પોતાના ભોળા સેવકોમાં, એ કલીયુગના પ્રજ્ઞા, અને વિસ્તુ ભગવાનને, માને તોજ મોક્ષ મળે છે, એવી ખોટી માન્યતા ફેલાવી, તેમના ધન, તથા ધર્મને ચુસી લેવાની અજબ યુક્તિ એ વ્યાલાક સૈયદ ઇમામશાહ ગોઠવી ગયા છે.

એ ઉપરાંત એમ પણ જાહેર કર્યું છે કે, "પેલા વેશાખ સુદ ૨ શુક્રવારને દિવસે દ્વાપર યુગ પુરો થયો છે, તથા તેજ દિવસથી કલિયુગની શરૂઆત થઈ છે. અને કાલીગા દેવ્ય પણ તેજ દિવસે ચીજ મહાચીજ નગરીમાં અવતર્યો છે."

કે જે આજે પોતાને કાશી વિશ્વનાથ તરીકે આખી પૃથ્વી પર જાહેર કરી, તમે જોડમાં પોતાના નામને બપુ કરાવે છે. " આવી આવી અનેક રીતે સૈયદ ઇમામશાહ હિન્દુ દેવોનું અપમાન કરતોજ રહ્યો છે. એ ઉપરાંત પોતાના બુદ્ધિ પ્રાકમરૂપ દશમાં અવતારમાં એમપણ જણાવે છે કે, કલીયુગના અતે હજરત અલી સાહેબ ફરી જન્મ લઈ કાલીગા દેવ્યને મારશે, અને જેઓ ખરા સતપંથી હશે તેમને રાજ કરાવશે! ત્યારપછી અત્યારે કાલીગા દેવ્ય રાજ કરે છે, તે ચીજ મહાચીજ કયું! પીર શમસે પોપટ રૂપે સુરજ રાણીને બોધ કર્યો હતો, જેને આજે લગભગ છસો વર્ષ થવા માગ્યાં છે, તો પછી આ વાત પણ ઇમામશાહના લખવા પ્રમાણે ખોટી ઠરે છે. કમળા કુંવર, સુરજ રાણી અને બીજાં છ જણ કુદરતે આઠ જણને સતપંથ ધર્મનું જ્ઞાન આપ્યું, અને સુરજ રાણીના કાથેજ કાલીગા દેવ્યનું મૃત્યું થઈ ગયાની વાત પણ સૈયદે લખી

નાખી છે, તથા સરસ્વતી નદી કે જે આર યુગ સુધી પાણી વગરની ખાલીજ હતી, તે એ વખતે હૈત્યના હોલીથી ભરપુર વહી હતી, એમ પણ જણાવે છે. ત્યારે હવે કાર્લોગો મરી જાય છે એ પણ સાબીત થાય છે, અને વળી પાછો બીજે લગે છે કે, કલીયુગને અંતે શાહા સૈન્ય ભેડું કરીને કાર્લોગોને મારવા જશે, એ પરથી એમ સાબીત થાય છે કે આ બધી ગપ કથાઓજ છે. કારણ કે હૈત્ય કાર્લોગો મરી ગયો છે, જેથી શાહાના લશ્કરને પણ ભેગા થવાની જરૂર નથી, અને ઈમામશાહનો રોએ પણ સોનાનો થયો નથી. આવી જુદી વાતો લખવામાં તેમનો મુખ્ય હેતુ, અજ્ઞાન હિંદુઓને હિંદુધર્મ પરથી આસ્થા ઉઠાડવાનોજ છે. પરંતુ આ બધામાં ઈમામશાની બુદ્ધિની ખરેખરી કિંમત અંકાઇ જાય છે.

કાર્લોગો હૈત્યના પેટમાં દોજકનો ધો ભર્યો હતો, તે સવાપોર તેના પેટમાં રહ્યો, તે કાર્લોગો હૈત્ય વાસર્યો, અને દોજકનો ધો ખાલી કરી નાખ્યો. તે ખોરસનમાં જઇ પડ્યો, તેમાંથી તમાકુનું ઝાડ ઉગ્યું. સાઇ આજ તમાકુ પીવે તે દોજકમાં જાયે, ત્યારે સૈયદ ઈમામશાહના વંશના સૈયદો તમાકુથી ભરેલા હુકા તથા બીડીઓ પીએ છે, તેનું કેમ થશે ? આ ઉપરાંત સુરબ રાણીના હાથેજ કાર્લોગો હૈત્યનું મૃત્યુ થવાનું હતું, ત્યારે શાહે આખી દુનિયાના લશ્કર શ્યા માટે ભેગા કરવાની તસ્દી લીધી. કાર્લોગો હૈત્યને મારવા માટે તેમીશ કરોડી દેવતા, નવાળું કરોડી ચક્ષ. છપન કોડી મેઘ, બત્રીસ કરોડી કેનર, પાંચ કરોડથી પ્રહલાદજી, સાત કરોડનું રાજા હરિચંદ્ર, નવકરોડથી પાંડવ રાજા ધર્મ, બાર કરોડનું પીર સુદરશીન, અનંત કરોડથી પીર કબીરશીન, ચોસઠ લાખ ભોગણી, વાસંગ નાગના દળ, ભૂત પ્રેત, પલીત, એક લાખ ચોવીસ હજાર પીર પેમાંબર, અઢાર બાર વનરપતિ, સાત સમુદ્ર, નવસે નવાળું નહીડ, પાણી, પવન, હનુમાનજી, રૂપીચુનીઓ, નવમહા, સતયુગ, ત્રેતા, દ્વાપર, અને કલીયુગના મુનીવરો એ સઘળાને એકઠા કરી દ્વલદ્વલ થોડા ઉપર શાહ બેસી કાર્લોગોને મારવા નીકળ્યા. ત્યાં તો કાર્લોગો હૈત્યને સુરબ રાણીએ ફૂલના ઢડાથી મારી નાખ્યો. એ પરથી એમાં સત્ય શું છે તે માલમ પડતું નથી. આ બધાની જોડેમેળ કરવામાં સૈયદ ઈમામશાહે બારે થાપ ખાધી છે, તેમાં પણ તેમનો પ્રપંચ છેકજ ઉઘાટો પડી જાય છે. છતાંએ એવા કેટલાક હિયાફટા અર્ધદગ્ધ સતપંથી હિંદુઓ પડ્યા છે, કે જેઓ એ વાતને પણ સાચી માની રાગડા તાણી, એ કુટિલ દશઅવતારને ગાય છે; અને તેને સત્ય માને છે, તેમને પરમાત્મા આ બધા થાપ પ્રપંચોમાં સત્ય શું છે, તે જાણવાની સફળુદ્ધિ આપે.

આ ઉપરાંત સૈયદ ઈમામશાહે સતપંથીઓને ભવિષ્યની લાલચો આપવામાં પણ જરા કંજુસાઇ કરી હોય એમ માલમ પડતું નથી. જેમ અને તેમ છટે હાથે ઉદારતા વાપરેજ ગયો છે. આ કલીયુગમાં પીરાણા સતપંથને માનનારાઓ દર્શાવે આપે, નીત્ય નીત્ય ખાતામાં જાય, તથા અમી પીએ છે, તેઓ અમરાપરમાં સવા લાખ વર્ષ સુધી રાજ ભોગવે છે. તથા અમરાપરમાં એક એક મુમનને માટે હીરા જડીત અને સોના રૂપાની ઘંટો અને કેશર કરતુરીના ગારાથી બનેલા

તેલ જડીત અંગકાટ ભારતા પાંચસો માઈલના દેશવામાં આવેલા, આલીયાન મહેલો; ભાગ બળીયાઓ, કે જેની અંદર અમૃતના કુવારાઓ, આંખને આંજ નાખે એવી સુખસુરત સ્વર્ગની પચાસ હુરાઓ, પાંચસો છોકરાઓ, તુરી પ્રીત્તીઓ, વિગેરે સેવામાં હાજર રહે છે, તે ઉપરાંત અનેક પ્રકારની અચરત પમાટે એવી હાનરો બાંતની કીમતી જણસો, એક એક સતપથી સુમનને સુવા પછી મળે છે. પરંતુ જેઓ આજે ઇમામશાહના વંશને સુપાત્ર બાણી કર્યોદ વિગેરે દાન પૂન્ય આપતા નથી, તથા ખાનામાં નથી જતા, તેમને શાહાના હશકરમાં પાળો કરવો પડશે. આ સઘળામાં સેયદ ઇમામશાહે ખાસ મુદો અજ્ઞાન તેમજ ભોળા હિંદુઓને ભટકાવી હિંદુધર્મ તેમજ તેમના દેવો ઉપરથી આરથા ઉઠાડી તેમને મુસલમાન બનીવવાનોજ ખાસ ધ્યાનમાં રાખીને પોતાના ભોળા સેવકોને સમજાવ્યું છે કે,—

જે લોક આજ પથર મુર્તિની પુજા કરે, તે બહુત પુત્ર પાપંડ દેવળ દેરામાં ધરે, હુંડી પત્રીને પથરની પુજા કરે, તે સુવા પછી સવાપોર લગી જાતી ઉપર લઈને ફરે.

જે કોઈ આજ આ દુનિયામાં તીરથ પાણીની યાત્રા કરે, તે દીન સવાપોર લગી સુવા પછી નતનત પાણીમાં ડુબી મરે.

જે કોઈ આજ દુનિયામાં બ્રાહ્મણ સાધુસંત જોગી સેવકા સન્યાસીની પુજા કરે, તે સુવા પછી દીન સવાપોર લગી ખાંધે લઈને સ્વઠતા ફરે.

જે કોઈ આજ દુનિયામાં ગાય પીપળાને પુજશે, તે સુવાપછી સવાપોર લગી ગાય પીપળાને જાતી ઉપર લઈને ફરે.

જે કોઈ માણસ આ દુનિયામાં વૃત અપવાસ કરશે, તે સુવા પછી લોકડાં અને ઘાસ વેચીને ભૂખે મરશે.

જે કોઈ આજ દુનિયામાં ગેર ઇમામશાહના બપ પારશાહને જપશે, તેને સ્વર્ગનાં અનેક સુખ મળશે.

જે કોઈ આજ કલયુગમાં ગેર ઇમામશાહની બાલ સેયદોને જમાડશે, અથવા દાન પૂન્ય આપશે તેને ગેર ઇમામશાહ ઇઆને ઇઆં સોગણું આપશે.

આવી આવી અનેક ગપકથાઓ લખી, સેયદ ઇમામશાહે હિંદુધર્મ, અને હિંદુ બાતીઓનું ભારેમાં ભારે અપમાન કર્યું છે. તે સિવાય પોતાના અજ્ઞાન સેવકોને તો એ પંથ કલીયુગના વારા પ્રમાણે અથરવેદી હિંદુધર્મજ છે એમજ સમજાવી ગયા છે, તથા હાલના કલીયુગના વારા પ્રમાણે અથરવેદ (કુરાન)ને માનવાની ખાસ ભલામણ કરેલી છે. બીજા વેદોનો હાલ વારો નથી, અથરવેદ એટલે ઇમામશાહે રચેલાં શાસ્ત્રો, તથા તેના અર્થદગ્ધ કલમાઓનો સંગ્રહ.

આ ઉપરાંત બીજાં પણ ઘણાં શાસ્ત્રો, અને તે સિવાય બીજાં અનેક જ્ઞાનો પણ ઇમામશાહે લખેલાં છે, તે સિવાય પીરાણા સતપંથના પુલ પાઠ ગાવંત્રી સતપંથની ક્રિયાઓ, અને તેના અત્કારીક એલમા વિગેરેનું વિવેચન હવે પછીના પ્રકરણમાં કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ ૯ મું.

પીરાણા સતપંથીઓની રાત્રિના વખતે ખાનામાં થતી પુજાની ક્રિયાર્થે.

પીરાણા સતપંથના મુળ સ્થાપક સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના હિંદુ સેવકોને ખાસ મુસલમાન બનાવવાનાજ ઇરાદાથી, અનેક સુક્તિ પ્રયુક્તિ અને છળભેદો વાપરીને પોતાની પ્રપંચ બળ પાથરી છે, કે જેમાંથી અજ્ઞાન અને ભ્રાંણા હિંદુઓ ભડકીને છટકી બાંધ નહિ. એજ મુદ્દે ખાસ ધ્યાનમાં રાખીને પોતાના ભ્રાંણા સેવકોને સમજાવ્યું છે કે, પીરાણા સતપંથ એ કલીયુગના વારા પ્રમાણે અથરવેદી સનાતન ધર્મજ છે. અને અથરવેદ એ કલીયુગનો મુખ્ય વેદ છે. અથરવેદ એટલે ઇમામશાહનાં બનાવેલાં બનાવટી શાસ્ત્રો, તથા અર્ધદગ્ધ કલમાઓનાં સંમિશ્ર, આ ઉપરાંત એ પ્રપંચ કુરાણ સૈયદે પોતાનો ઉભો કરેલો પીરાણા સતપંથ એ ખરેખરે હિંદુધર્મ જ છે એમ બતાવવા ખાતર પોતાનાં અર્ધદગ્ધ શાસ્ત્રોનાં નામ પણ હિંદુશાસ્ત્રોને મળતાંજ આપ્યાં છે. જેવાં કે યોગવાણી. વિવેક વલ્લભરો, સતવેણી છુ ગ્યાખ્યાન, સતપંથીઓનું નીત્યકર્મ વિગેરે. આ ઉપરાંત હિંદુઓની ગાયત્રી, જન્મ, લભ, અને મરણ પ્રસંગે કરાતી વંદિક ક્રિયાઓ ઉપરથી એ કુટીલ કપટી સૈયદે પણ એ દરેક પ્રસંગોને માટે અર્ધદગ્ધ મુસલમાની દુવાઓ બનાવી છે કે, જે વડે હિંદુ જ્ઞાતીઓનાં ધનતેમજ ધર્મની ખુવારી થઈ રહી છે. જન્મ અને લભ જેવી ઉચ્ચ જ્ઞાવનાવાળા ક્રિયાઓ કે જે વિદ્વાન બ્રાહ્મણો પાસેજ કરાવવી જોઈએ. તેને બદલે એ દરેક ક્રિયાઓ પૈસા ખુતી લેવાના કારણથી સતપંથના મુખી પાસેજ કરાવવી એવા નિયમ બદલે છે, અને તે મુખીએ એ દરેક પ્રસંગે મળતા સઘળા પૈસાઓ ઇમામશાહના વંશજ સૈયદોને મોકલી આપવાં જોઈએ, એવી ગોઠવણ કરી છે. તે ઉપરાંત મરણ પછીની દશા, એકદશા, દ્વાદશા ઇત્યાદિ શ્રાધ્ધલીક ક્રિયાઓ જે પ્રમાણે હિંદુઓ કરે છે તે પ્રમાણે, એ દરેક પ્રસંગોને માટે પણ સૈયદ ઇમામશાહ જુદી જુદી દુવાઓ લખી ગયા છે. તથા મૃત દેહને સ્વર્ગમાં મોકલવાને માટે પણ સૈયદ ઇમામશાહના વંશજ પૈસા લઈને દોવા પડી ગોઠવણ કરી આપે છે. એ ઉપરાંત દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત. સુતક નિવારણ ઇત્યાદિ માટે પણ દુવાઓ બનાવી છે, કે જે સઘળામાં ફેાઈપણ હિંદુ દેવની અગર બ્રાહ્મણની જરૂર ન પડે તે કાળજી ખાસ ધ્યાનમાં રાખી છે. એ ઉપરાંત ઘટપાટ કળસપુજા વિગેરેની દુવાઓ બનાવી છે કે જે સર્વે વાંચતાં એક સાચા હિંદુના હૃદયમાં કંપારીધુત્યા વગર નજ રહે. તે સઘળામાં જ્યાં જુવો ત્યાં શરૂઆતમાં ફરમાનજી ખીસમીશાહ હરરહેમાનથી આરંભ કરે છે, અને અંતમાં હક લાએલાહા ઈલીલાહ મહંમદુર રસુલિલાહના કલમાનો બપ હોય છે એવી રીતની સઘળી ક્રિયાઓ સતપંથીઓમાંને એ એક પાકો ઇમાની હોય, તેને મુખીનો ઇલકાબ આપે છે તેજ કરાવો શકે છે. આ પછી એ સઘળી દોવાઓમાંથી અનુક્રમે એક પછી એક વાંચક વગ ની સમક્ષ રજુ કરવામાં આવશે. જેમાં પ્રથમ દોવા મુખીની ક્રિયાની આવે છે, એમાં મુખી કોણ થઈ શકે! તથા મુખીની શું શું ફરજો હોય, તથા ફરજોજ મુખીએ શું શું કરવું જોઈએ વિગેરે બજાવેલું છે.

દોવા મુખીની કીયાની લખી છે.

ફરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર જલ્લા ઇંદ્ર
ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી માંહમદશાહા તમારી દોવા.

પ્રથમ આઠ લાખ કરણ મધે ગોર ઈમામે બંદગી કીધી,

ત્યારે હાલમાલ લેસ્તની કુંચી તે લઈ ઈમામકું ઢીની. ૧

લેસ્તની કુંચી ગોર ઈમામને હાથ દોજકની કુંચી ફીરસ્તા અજજેલની પાસ, ૨

જે ધર્મને માર્ગ ચાલસે, તે સહી અમરાપર માલશે. ૩

ત્યાં મલશે સતગોર સાહાના દેહાર, ત્યારે ચૌદભવન શાહા ઈમામને બાર. ૪

જે સ્વર્ગ મૃત્યુને પાતાળ તે સતગોર સાહેબ સરજન હાર. ૫

આજે તેનો લેહ ન બાણે કોઈ, અને સાચા સુનીવર છુજે સોઈ. ૬

બીજા કોઈ ન બાણે ડુનીઆં લોક, આજ ગોર નર રહ્યા જગમાં અલોપ. ૭

તેના ચંતની કોઈ વાત ન બાણે, સર્વે આપે અકલે રહ્યા વખાણે. ૮

માઈને બાપ લેણ બંધવ નહીં કોણે, ત્યાં મુરખ હાથ ગસતા જોણે. ૯

તમે સાચા મોમન બાણે જેહ, આપ મોરાહા નરે દોજક બસે તેહ. ૧૦

તમે ગત માંહે મળેા સુનીવર બાઈ, ત્યાં અર્મી નીસાની લોને બાઈ. ૧૧

મખી તે જે જીવને મોખજ આલે, મોખ મુગતના મારગ બતાવે. ૧૨

મખી તે જે કોઈને ગેર જો બાવે, તો ઉનકે જીવકા બલા કરાવે. ૧૩

મખી તે જે અસતને મારગ ન બાવે, જીવને મોખ મુગત કરાવે. ૧૪

મખી તે જે સર્વે બલા નીકાલે, લખચારાસીના ફેરા ટાળે. ૧૫

મખી તે જે મુલા માનવીને જીવતાં કરે, જનકા દલ હોવે તેનાં કારજ સરે. ૧૬

મખી તે જે સર્વે ઘરકા જીવ આવે, તેની બમણી કમાઈ કેણલ કરાવે. ૧૭

મખી તે જે ડાહ્યા હોવે, સારે જીવકું વૈકુઠમાં લાવે. ૧૮

મખી તે જે આપે અમર બેદ બાણે, અગમ નીગમકી બાત પીછાણે. ૧૯

મખી તે જે સુધ છુધ બરસાત ફી બાણે, સર્વે નગરફી બાત પ્રમાણે. ૨૦

મખી તે જે પીર પેગામ્બરકું નજરે દેણે, જરણ મરણકા હાલજ પેણે. ૨૧

મખી તે જે સત વાત સાચી કરી માને, તાંહાં કમાઈ સહી કરી બાણે. ૨૨

તે મખીની સેતા અમર બાણે, જે સત સજુરી સંતોક માણે. ૨૩

જે એકેમને એકેચંતે સતપંથ ધાણે, તે મખી તો વૈકુઠમાં બાણે. ૨૪

જે દસાંહ સુકરીત ખરા સુમન હશે, તે જીવતો અમરાપર જશે. ૨૫

તમે રખેસર સાહેબનું રાખો ચંત, ગોર ગતમાં મળવું નત નત. ૨૬

તમે અમરાપરમાં બસેા સહી, આજ છુલાવે ન પડેા કોઈ. ૨૭

છુલા કાંચે જમો છા ગમાર, સાચા રખેસર તે સચી ધાર. ૨૮

રખેસર હશે તે સાહેબના સેનમાં મળસે, તુરાણે ઘાટે મુમન ચઢસે. ૨૯
 ગોરનર આગલ હંજુર ફરસે, નત નત દેહાર સાહેબનો કરશે. ૩૦
 જ્યારે આવી આપ સાહેબ તખત બેસે, ત્યારે નત નત દેહારી મુમન રહેશે. ૩૧
 આજ ગોર ગતમાંહે મલીને કરે તખત બેસે, ત્યારે નતનત દેહારી મુમન રહેશે. ૩૨
 આજ ગોર ગત માંહે મલીને કરે કમાઈ,
 ભણે ગોર ઇમામશાહ તમે સત ચલો સચીઆરામાઈ. ૩૩
 સતગોર ઇમામશાહ નરખલીમહંમદશાહ, હકલાએસાહા ઇલ્લાહો મહમદરસુલિલાહે.

અલ્લાહુ અકબર.

(૧) દેવા દેવ સ્થાપનના મંડાણની છે.

— ૦ —

ફરમાનજી બીસમહદ્દા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાવબ્રહ્મા
 ઇંદ્ર ઇમામશાહ આદ વીસનવ નરંજન નરખલી મહંમદસાહા
 તમારી દેવા.

તમે સુણો સુનીવર વેદ વીચાર, મળીતણા કરીઆ આચાર. ૧
 આવી ગતમાંએ હેજંદા કહે, એકમનો થઇને ઉભો રહે. ૨
 ગોર ગત પાસે માગે વચન, નરમલ કરાવે જીવને પંડ. ૩
 ગોર ગત મળીને કરે આસીસ, આજ ગતમાંહે ગોરનર છે જગદીસ. ૪
 તાંહાં નાનામેટા સદુ કરગરે, જપે પીરસાહા ને તોળાં કરે. ૫
 કહી ફરમાનને માંજીજ લહે, તાંહાં નરવખ થઇને ઉભો રહે. ૬
 રહયે રાખે પીરસાહનો જપ, તોળાં થકી ઉતરે પાપ. ૭
 માંજી તણી આસીસ બે કરે, જપ જપે પાતક ઉતરે. ૮
 દોજણ મળીને ઉતરાવે માંજી, એક બીજને કહી ફરમાન. ૯
 માંજી ઉતારીને ઉભો રહે, નમી ગતને હેજંદા કહે. ૧૦
 એક મનો થઇને ડગ બે ભરે, અને મળી તણે આસણે સંચરે. ૧૧
 આસણ જઇને કરે હેજંદા, બકસે યુના ગોર ગતના બંદા. ૧૨
 બેઠી આસણ બેસે કાયા, દીઠથી દૂર કરે મોહ માયા. ૧૩
 જે સંત સંતોકે બેસે સદી, તે દયા ખેમ્યા રહેણી રહી. ૧૪
 પુરવ દીસા પુંડજ ધરે, ને પછમ દીસા મુંડમુંડ કરે. ૧૫
 દખણ મેલે ડાબે પાસ, જમાણી ઉત્તર પુરે આસ, ૧૬
 ગોર ગતને પુછે ફરમાન, કહી જગનનું માંડે કામ. ૧૭
 ત્રણ દરવાજા બંધજ કરે, જ્યાં થકી પવન નાં સંચરે. ૧૮
 કહી ફરમાન ને માંડે પાટ, સર્વે જીવતણા મુગતા ગાટ. ૧૯
 માંડી પાટ ને આખર પૈસાને કલસ બે લે, ત્યારે ધૂપ દીવાને અરપણ કરે. ૨૦

ભરી કળસને ગુજરે આપ, ભણે કાંડી પીરશાહનો બપ.	૨૧
માંડી કળસને એક ચીંતે રહે, આખા લઇને કળસમાં ધરે.	૨૨
ફુલ હાર ગટ પાટે ધરે, ચુત્રા અંકન અરપણુ કરે.	૨૨
આલ ભણીને ઉપજાવે તુર, આલે નરંજન છે ભરપુર.	૨૪
ત્રણ દેવની પુજા કરે, તુર લઇને કળસમાં ધરે.	૨૫
તુર માંહે શખિનો વાસ, તુરે નારાયણ થાએ પ્રકાશ.	૨૬
પાંચ તનનો તુરમાં રહે, યોવીસ પાત્ર કળજગમાં છે.	૨૭
એક મનો ઘડને મળી જો ભણે, ગોરનર આલે એક કરી ગણે.	૨૮
આલે ગોરનર જેઠા સહી, દોવાથી મળીએ દીઠા તહીં.	૨૯
પરદખણાનું મોઢું દાન, પુણ્યે તો મેરૂ સમાન.	૩૦
એવી દોવા મળી જો કરે, કલસ આગળ પરસાદ ધરે.	૩૧
જીવ તો મરતંગ હોઇને રહે, દુઃખ સુખ દીલનાં સતગોરને કહે.	૩૨
પુજા કરે કલસની સાર, માંહે નરંજન સચરાચાર.	૩૩
મળી તે જો ભાર ગતનો આપે સહે, પરવેદના દુખ દીલમાં ગ્રહે.	૩૪
મળી તે જો મન મારી રહે, સુખમાંથી મર કોઇને ન કહે.	૩૫
નતનત હાલ ગુજરે આપ, ફુલા ભણી ઉતારે પાપ.	૩૬
કરી આસીસને છોડાવે કરમ, ગોરગતની કરીઆ આચારે વાપે ધરમ.	૩૭
ગોલે સાનું ને વચને પળે, બાર કરોડીને સંગ જઈ મળે.	૩૮
મળી તે જો એટલી ક્રોધા પાળે, નતનત હાલ ગુજરીને માંજુજ લહે.	૩૯
મળી તે જો ક્રોધા આચારનું નરસે રહે, એવી દોવા તે ગોર ઇમામશાહ કહે. ૪૦	

સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહમદશાહા, હકલા એલાહા ઇસ્લાહા મહમદુર રસુલિલાહે,

(૨) દોવા મુળીને તોખાં પડવાની છે.

કરમાનજી બીસમલા હરરહેમાન નરહીમ, સતગોર પાત્ર બહા
ઈદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ, નરંજનનરઅલી, મહમદસાહા
તમારી દોઆ.

સાહેબ તોખા હજરવાર, આ બંદા ગુનેગાર, બકસો ગુના લાખ. અવલ
આખર સાહા મુરતબ અલી પાક, અવલસાહા અલી, આખર ઇમામ મહેંદી. બંધુ-
દીપના ધણી વીસનવ નારાણુ. વસમના આધાર, સેસટના સરજનહાર, બંધુદંપિ
ધરો અવતાર. રહેણી ક્રીજે ગેર, દીવસ ક્રીજે મહેર. નેકનજર ધરો. બંદાની
મુરદેલ આસાન કરો. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહમદસાહા
હકલા એલાહા ઇસ્લાહા મહમદુર રસુલિલાહે.

(૩) દોવા મુખીને આસણ ઉપર આસણ આગળ રહીને બહુવી.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામશાહા નર અલી નરંજન નામ નબી નુર સતગોર તમારી દોવા. પ્રથમ અહુંકાર, અહુંકારથી ધંધુકાર નરંજન નરાકાર, તમે સેસટના સરજનહાર. સ્વામી તમે ધર્મો અવતાર સ્વામી હીનમાં તમે, દુનીઆમાં તમે, બહિર તમે, હંચુર તમે, કાયમ તમે, હાયમ તમે, અવલ તમે, આખર તમે, નુર તમારે, જહુર તમારે, ભાવ બક્તી ઇમાન અમારે. અમે બંદા શુનેગાર, તમે સાહેબ શુના બકસબહાર. બંદાને દેહાર દેજે, આખરવેળામાં ઉગારી લેજે. તમે આસણ સર્ગાસણ આવીને પરવશે, કીધા શુના બકસો. બીજા શુના ન કરાવશે, પાંચ સાત નવ બાર તેત્રીસ કરોડીના મેળા દેજે. લખ ચોરાસીના ફેરા ટાળો, સગળી જમાતતું દેહાર અ.લો. સ્વામી બેકાંત કરો, દોહાંત દુર કરો. ધર્મ સ્થાપો, ને પાપ કાપો. સમજણ આપો, સતીઓની સોબતમાં રાખો. સમયો સાર કરો, કરમયો કાન ધરો. આવાગવન દુર કરો, સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હકે લાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૪) દોવા મુખીને આસણ ઉપર પેલો જમણો પગ મુકીને તહાં ઉભા રહીને હાથ જોડીને બહુવી.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

સાહા હેજંદા કાયમ દેવ પાયા, સતગોર નુર પાયા, સાહા પાયા, સાહાકા દેહાર પાયા, સતીઓની સોબત પાયા, રબીઓનાં રાજ પાયા, અમરાપોરમાં વાસ પાયા, અનંત કરોડીની સોબત પાયા. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા. હકે લાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૫) દોવા પાટ માંડવાની ગટના આસણની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

સ્વામી તમે અહુંકાર માંહે આપો આપ, સકતી રૂપી જપાવો જપ. સકતી રૂપી રમ્યો સંસાર, સકતી વેદ ઉત્તમ આચાર, હેઠળ શકતી રૂપને ઉપર કલા, પાંચ દેવ તે સંભરે ભરા. આસણ શકતી તુરી તેજ, તુરે ખલકાં નરંજન હેજ. સેસટ શકતી મીટી સહી, મીટી બાજનાં ઉપનાં કેહ. માટી થટ ને માટી પાટ, માટી મોખ મુગતની વાટ. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહા ઈલ્લાહાહે મહંમદુર રમુલીલ્લાહે.

— — —

(૬) દોવા પાટ માંડીને સરદો કરવાની છે.

— — —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

નવતન અરલામ અરજતલા સલામ, મામા અરબુલા સલામ, અબ્બાસ અમલ હરામ, શક્તિ માતા સલામ, ગોર અજબ સલામ. હકેસાહા મુરતબઅલી અલા તમે, અલાખ તમે, કાયમ તમે, કરતાર તમે, સાહા પાયા અમે, સબકુલ જગીપર સરહા સરહા મન સાહેબ. સાહેબ મન ફકર, ફકર મન અલા, અલા મન મહંમદ, મહંમદ મન ઉમત. સતગોર ઈમામસાહા હકે લાએલાહા ઈલ્લાહાહે મહંમદુર રમુલીલ્લાહે.

— — —

(૭) દોવા પાટ ઉાર આખા મુકવાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર સોદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, નરઅસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. પ્રથમ આદ નરંજન ધંધુકાર, સેસટને કારણે ગોર નરે લીધા અવતાર. ધંધુકારમાં ધ્યાનજ ધરી, છત્રીસ ભુગને

ચોરાસી ચોકડી પેલી કરી. પેલા સરખ્યા બ્રહ્મસત્તન, તેહેથી સરખ્યા રોહો રતન. આપ સતનથી જરીમાં નુર, તેહનાં સરખ્યા ચંદ ને નુર. નારાણે સરજી મુરત ચાર, ચતુર વેદને અહું કાર, અહું કારથી સરખ્યા સતપંચ, ધરી અવતારને બાંધ્યા બંધ. અચરવેદને ચોક સંગાસણ આવો, ગટમાં આવીને વાસ કરો. પાટની પુજાએ રહો, કલસ માંહે કલા ધરો, ગટ ગતમાં આવી પરવરો. આઠ બ્રહ્માએ ગટ થાપો ચોદેશ નાંખી ફરોઈ, અનંતરૂપે અગત્ર કીધાં કરતાર મુરત સોહી. અરલોક પરલોક દેવલોક જમલી જમાત ગોરગત ગંગા ફરમાની બંદાને હમાને અજનતમે કણુલ કરો, કલસ માંહે તમારી કળા ધરો. અલી નરંજના નકલંડી પાત્ર, સતગોર મુદરદીન નર અસલામસાહાની કરાવી બાત્ર. હમામસાહા નરમહંમદશાહે કીધા દેહાર, જીવ સહી કીધા કરોડી પાર. નબીનુર સતગોર આઠ બ્રહ્મા, પીર સમસે થાપાં ધર્મ. પીર સોદરદીને ન જપાવ્યા બાંધ, પીર કળીરદીને કીધા પાક. હમામસાહા મહંમદશાહા પુરી સાંખ, મુખી થાપ્યા સવાલાખ. સતગોર હમામસાહા નરઅલી મહંમદશાહા. હકે લાએલાહો ઈલ્લહાહો મહંમદુર રમુલીલાહે

~*~*~*~

(૮) દોવા પાટને ચારે દીસે પૈસા મુકવાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમશ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈદ્ર હમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

સ્વામી આજ કલજુગતું વર્તમાન જો નારાયણતું સ્થલ. ગટે બ્રહ્મા, ગટે વીસનવ, ગટે દેવ મહેશ્વર. ગટે મધે ચૌદ લોકના વાસ, તેગ્રીસ કરોડી દેવતા પ્રકાસ. ગટ મધે બ્રહ્મા વીસનવનો પરવાર, જો આજ કલજગમાં હોવે તેહનો વાસ. પાત્ર નકલંડી નારાણ, તે નર અલી મહંમદશાહા. સંગાસણ તમારું તમે સ્થાપો. તમે બેસો, સત તમારું, હત તમારું, કરમ તમારું, ધર્મ તમારું, દીવાન બાદશાહાજી આ બંધા ગનેગાર તમારી પનામાં રાખો. કરગરા કાન ધરો, સમરા સાર કરો. સતગોર હમામસાહા નરઅલી મહંમદશાહા હકે લાએલાહો ઈલ્લહાહો મહંમદુર રમુલીલાહે.

~*~*~*~

(૯) દોવા પૈસા મુકીને સરદાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

પ્રથમ આઠ નારાજો કીધો વીરતાર, ત્યારે હીસા લખી ચાર. ચતુર હીસા માંહે કીધાં ચતુર મુકામ, તાંહાં સતગોર સાહાનાં દેખાડ્યાં ઠામ. બચલા ફર્યાલા ચરજલા ખલીફા ચતુર કલફની સાંખ ધરી, ગોર નામ બચાવ્યાં કરી. જાંખા, મેલા કેનર અનંત, જોણે અવીચળ રાખ્યાં સત. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૧૦) દોવા કલસને ધુપ લોખાનની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

અહેર ફરફ, બહેર ફરફ, ફરફ નખી ઉપર, અલાહો ફાતીમા. અગર જલે, પીલા ટલે. સાહેબ બજે, સેતાન ભાગે. ધુપ તાંહા રૂપ. દેવ તાંહાં પુખ. અલખ નરંજન નરાકાર, અવર દેવ નહીં દુખ. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૧૧) દોવા હીવા બેતને પ્રણામની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

ગોર હીવા, ગોર દેવતા, ગોર વનાં ચોર અધાર, ગોર વનાં સુગત નહીં, ગોર વનાં મુગત નહીં. મન તાણું, કલમે કુચી, ખોલી ધર્મદોવારા, દેખો મહંમદશાહા દેશર. બજે બેત, ને બાવે કાત. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૧૨) દોવા કલસમાં જળ ભરવાની છે.

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજન નામ નબીતુર સતગોર તમારી દોવા. અહું, ઉનાહ, સાહ, શપહ, તુર, તેજ, બંબ. આપોઆપ ઉપાયા ઈહ, ઈહ માંહેથી સરજ્યા પંહ. પંહ માંહે ઇચ્છા કીધી, અનંત કળા વરતી લોધી ઈહ છેદીને ઉપના આપ, ચતુર મુરત કીધી થાપ. કહી કરમાને અહુંકાર, પરગટ કીધી મુરત ચાર. ખાંણી વાણી સરજ્યા વેદ, જુજવા વારાના જુજવા ભેદ. આલ કુરસીમાં છે ભરપુર, અસતળ બાંધી સરજ્યા તુર. તુર કાંડી અજંપા જાપ, ચતુર મુરતને નરંજન આપ. અનંદેવ તે ઉપનાં બ્રહ્મ, અચ્છ કળસ કરીને થાપાં ધર્મ. સવા પુરુષને શકતી સાર, વીસનવ જળને કળસ કીરતાર. આસા પુરો વાસ ધરો, તુરનો પ્રકાશ કરો. કળસ માંહે કળા ધરો, રખેશર જીવને પાવન કરો. નબીતુર સતગોર નર અસલામસાહા, સતગોર સદ્ગાઓહીન, પીર સમસહીન, પીર નસીરહીન, પીર સાહેબહીન, પીર સોદરહીન, પીર કબીરહીન, પીર ઈમામસાહા અરજ કરે. જાજુદીપે કુંવારકાં ક્ષેત્રમાં નકલકી નારાજી આરખો રૂપે કલસ માંહે કળાં ધરો, ઘટમાં વાસ તમારો કરો. સતગોર ઈમામસાહા હકે લાએલા હઈ લીલાહા મહમદુર રસુલીલાહો.

(૧૩) દોવા કલસ માંડીને સરદાની છે.

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

વીસનવ ઉપજતે, માહાવેવારંજ શકત ઉપજતે. અનંત જનવંગ સ્વામી તમારી સ્ત્રીમાશન થાપો. તમે તુર પરવરો, ગટમાં તમારો વાસ ધરો. તમે અનંત વાર થાપો તમે અનંતવાર જોયરો, તમે અચરવેદને વાયકે કહે. તમે આહનારાજ કળા પ્રકાસી તલુ દેવ પેદા કીધા, તે દેવ જગોજગ આવી અવતથો. ગટે બ્રહ્મા, ગટે વીસનવ, ગટે દેવ મહેશ્વર, અચર વેદની કળા ધરો. ગટમાં બ્રહ્મા ઇશ્વર તમે કરતા. તમે કરતા. આહ બ્રહ્માએ ઘટ સ્થાપીઓ ચોદેસ નાખી ફરોઈ, અનંત રૂપે અચર કીધાં કરતા મુરત સોઈ. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલા હઈ લીલાહા મહમદુર રસુલીલાહો.

(૧૪) દોવા કળસ ઉપર આખા મુકવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોદરહીન સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નખીરહીન સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજના નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા પ્રથમ આઠ નરંજના અહુંકાર, અહુંકારથી ધંધુકાર, સેસર તથા કીપા વીસ્તાર. મનમાં હરીએ ધરીઈ છેત, તાંકાં રમ્યુ એક બ્રહ્મજ ખેત. બ્રહ્મ સતનથી જરીઆં તુર, તારે સરખાં રોહો રતન ભરપુર હરીએ કીપાં દ્રષ્ટે કાંમ, તારે સરખાં પંડ ને પરાણુ. તે પંડમાંહે મેલી માયા, અનંત સરૂપી સરજી કાયા. જળ અખરે પુરોવાસ, આઠ નરંજન માંહે પ્રકાસ. કળસે ચાર મુરત મગીને કરો જુગત, રખેસર જીવને આઠો મુગત. નર અસલામસાહા કાતાર, નર અલીમહંમદસાહા હુસેનીમાં સલહાર, અંબુદીપે ભરતખંડે કુવારકાં ખેત્રને અસ્થળે બેસો, તમે નરંજન નકલકી નારાણુ. સાહેબ મુલતાન બાહમાંકાંજી નખીનુર સતગોર બ્રહ્મા તમે આખર સ્વરૂપે મટમાં કળા ધરો. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લોલ્લાહો. મહમડર રમુલીલ્લાહે.

(૧૫) દોવા કળસમાં આખા તારીને સરદો કરવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નખીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજના નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા મહંમદ રમુલહુ, જલજલાલહુ, વેનાંમત મયો, અહ્મદવેનામતવકી અહ્મદ વેનામતે નસીબ સાહેબ સતાર. સાહેબ ગુફાર, સાંકાં પરવરદીગાર, સાંકાં બેલી, સાંકાં બલક, સાંકાં અવલ, સાંકાં આખર, સાંકાં અવતાર, સાંકાં પાતર, સાંકાં મચ્છ, સાંકાં કોરંબ, સાંકાં વરાહ, સાંકાં નરસીંહ, સાંકાં વામન, સાંકાં ફરસામ, સાંકાં રામ, સાંકાં કરશન, સાંકાં જુહ, સાંકાં નકલકી નારાણુ, નરંજનાં નરકાર, અલી નખી મકી સોને રેહાર. નર અસલામસાહા કાતાર, સતગોર સોદરહીન ફાર, નખીનુર સતગોર ઇન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા તમારાં નામ ઉપર અલીકારી અહ,

તમારાં કામ કર્તવ્યથી વારી જાઉં. અનંત અવશુભ અમારા, આ બહા
 યુનેગાર. બાહસાહાજી તમે યુના બકસબહાર, અંબુદીપ કુવારકાં ક્ષેત્રમાં
 રખેસર જીવેને આલો દેહાર. સાહેબ તમે મહેર કરો, કળસ માંહે કળા ધરો.
 સ્વામી તમે તુર સ્વરૂપે કળસ માંહે પરવરો. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી
 મહંમદસાહા હકે લાએલાહા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૧૬) દોવા ઘટપાટને ફૂલહાર ચડાવવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
 ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.
 સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
 સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામ સાહા નરઅલી
 નરંજના નખીતુર સતગોર તમારી દોવા સ્વામી પાનકુલના ભોગદારી તમે છો,
 આસના વાસનાના ભોગદારી તમે છો, ઘટપાટના ધર્મી તમે છો, ઘટ માંહે
 વાસ તમારો છે, સ્વામી કાતા ભોગતા તમે છો, બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર આદ
 નારાજી ઘટમાં વાસ પુરો, અવલ આખરના ધણી તમે છો અથરવેદની કળાધરો,
 તમે પ્રગટ રૂપ કરો. અંબુદીપના મુલનાન સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી
 મહંમદસાહા હકે લાએલાહા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૧૭) દોવા ઘટપટે સુવાચંદન અખીલ ચડાવવાની છે.

ફરમાનજી બીસમીલા હરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર
 બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા
 તમારી દોવા.

સ્વામી પાન પુલના ભોગદારી તમે છો, સ્વામી આસના વાસનાના
 ભોગદારી તમે છો, સ્વામી કેશર કસ્તુરીના ભોગદારી તમે છો, સ્વામી અગર
 ચંદન મુસકના ભોગદારી તમે છો, સ્વામી અતર અખીલ યુલાબના ભોગદારી
 તમે છો, સ્વામી પરમજ વાસનાના ભોગદારી તમે છો. સ્વામી કાતા ભોગતા
 તમે છો, સ્વામી પાન કુલનો અહાર તમારો છે, સ્વામી તમારો આહાર વેવાર
 સ્વામી પાન કુલનો તમે લો આહાર. સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા
 નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૧૮) દોવા ગોરનરની આલ ગાવંત્રી છે.

— ૦૦ —

મુખીએ હાથમાં ગોળી બહીને છુધ લગી આલ બહુવી પછે કળસ માંહે પાવળ ગોળવી. મીરાં મહામહાસાહુ લગી આલ બહુવી.

ફેરમાનજી બીસમીદક્ષા કરરહેમાન નરરહીમ.

પ્રથમ પરમેશ્વરા, પરદે જલે સાગરા, સેવાને કારણ હેત રચંતે. ધરતલી ઉપર પાઉં ન દેતવા સદા સર્વે પરલેગત. પ્રથમ લીલ વણું તે ધંધુકાર, ત્યારે સ્વામી તમે આઠ નરંજન નરાકાર. તાંકાં કેવન ચેહનાં પરીવરતંતે. હબદેહી તે આઠ પુરુષ નારાણુ. આપ મન આપ ધ્યાન કરતવંમ હો સ્વામીજી. તે તુર નરવાણુ આપ હસ્તકે, તદ્વા નરંજન તે નરાકાર, તાંકાં લીલ વણું તે ધંધુકાર. તારે નહીં સાદ, નહીં સજ્જ. નહીં ઉનાદ, નહીં ઉંકાર, નહીં ઉતપત્ત. નહીં રેવત, નહીં રચના. નહીં પવન, નહીં પાણી. નહીં ખાણી, નહીં વાણી. નહીં વેદ, નહીં લેહ. નહીં જળ, નહીં કમળ. નહીં હમલ, નહીં વમલ. નહીં પરખત. નહીં પાખાણુ. નહીં નદીઓ, નહીં નવાણુ. નહીં સમુદ્ર, નહીં સાગર. નહીં ગેવર, નહીં કેવળાસ. નહીં મેર, નહીં મેખળા. નહીં સ્વર્ગ, નહીં નર્ક. નહીં મરત, નહીં પાતાળ નહીં ધરતી, નહીં આકાસ. નહીં ચંદ્ર, નહીં સુર. નહીં તારા, નહીં ધુ. નહીં મેષ, નહીં મંડળ. નહીં રેહેણી, નહીં દીવસ. નહીં સુન, નહીં પોકળ. નહીં જરણુ, નહીં મરણુ. નહીં સેસડ, નહીં સંયોગ, નહીં ભાવ, નહીં લેંકાર. નહીં રૂપ, નહીં રેખા. નહીં રાગ, નહીં લેખા. નહીં દમ, નહીં કદમ. નહીં ધમ, નહીં ધમકાર. નહીં રીત, નહીં કરીત. નહીં જોગ, નહીં જોગત. નહીં સંગત, નહીં ભગત. નહીં મોહો, નહીં માયા. નહીં ક્રાયા. તારે ભાવ ને લેહ કાંઈ નવ હુતા, તદ્વા આઠનરંજના કંઈ પેરે સંસાર નીપાયા. તાંકાં સ્વામીજીએ પ્રથમતો લીલવણું ધંધુકાર મધે, અહુકારથી હેત ધરીઆં. હેત થકી નીર જરીઆં, નીર થકી ખીર કરીઆં. ખીર થકી ફેણુ ઉપાયા, ફેણુ માંહેથી ઈંડ નીપાયા. ઈંડ થકી રચંતે સર્વે રચના. તારે ઈંડ છેડીને ત્રણ ત્રણોવન સરજ્યાં હો સ્વામીજી. પરથમ તે જમીનનાં જડખન જુમ પાંચ, પાંચ જુમતો પીયાળ ચોખતાં, પાંચ જુમતો ગડમેરૂ ઉઠંતાં, પાંચ જુમતો પ્રહમંડ જડંતાં. આઠ જુમતો ખીતા ગાવંત્રી ઉધરંતા, નવ જુમતો નીર નરવાણુ આંધંતા. બાર જુમતો ફેરમાળ ફેરવંતા, વીસ જુમતો વજુત વનસપતિ વસંતા. ત્રણ જુમતો ત્રીસોવનના ત્રીસુગ ધરંતા, એક જુમતો અહુકાર બોલી બહુતા. એવા તોતેર જુમતો વધ ગયા સ્વામીને અટકળ કરંતા. તદ્વા અમમ અગોચર સતગેર પ્રહ્લા નરનારાયણુ દેવ માહેશ્વર, એ ત્રણ દેવની જે કોઈ પુજા કરે, તેને આવાગવનના ફેશ દળે. તદ્વા સ્વામીજીએ

પેલાં શેષાં સત્ સત ઉપર હતા. હતા ઉપર ખમયાં ખમયાં ઉપર ગત. ગત ઉપર નીલ. નીલ ઉપર સેસનામ. સેસનામના શીર ઉપર ધણો ધોરી. ધણો ધોરીનાં સીંચ ઉપર એક રાહી. એટલા ઉપર જતન કરીને સ્વામીજીએ સેસટ નીપાડી. જે કરણ કલકના અવતાર પાત્ર, તે સુષો રખેસર ભાઈ. જ્યાંથી થકી સ્વામીએ રૂપ ધર્મ, તે રૂપ જોળખીને આજ કરો કમાઈ. પ્રથમ નામ તો નીલ, અનીલ, સુન, સાન, નાંન, ગ્યાન, મેંઆન, નુર, તેજ, જળ, કમળ, કેદમ, આદ્યુદ, નાદ્યુદ, ગજતત્વ, પરમતત્વ, આદ્યુદ્ય. આદ્યુદ્યથી અહુંકાર. અહુંકારથી ચાર વેદ પ્રકાસ. આદ્યુદ્યથી નાંલ ચક્રે. નાંલ ચક્રથી બે ગોર ધ્રુવા. સતગોર ધ્રુવાથી સર્વે સેસટની ઉત્પત. જે ચાર કલકના અવતાર પાત્ર તે સાંભળો સુનીવર ભાઈ. જ્યાંથી થકી ગોરનર અવતાર લીધા, તે અવતાર જોળખીને આજ કરો કમાઈ. પ્રથમ નામ તો અહું, ઉનાદ, અવીગત, એહેદ, હવ, કવ, તથા ધરમ, તેજ, લવ, નાદ, ઓતર, હરીતક, પુત્રી, અતીતવંસી પરમરખ. વેંસ તો શ્રી મરજ, મનઈત, ઉગ્ગેસેન, અનુવત, જોસપત આસોમંત્ર, પરીકમરખ. વેંસ તો શ્રી કોરંભ, વસરત, હકાઈત, કાજમ, પ્રજાપત, દાદમરખ. વેંસ તો શ્રી વરાહ, દેહર, રૂપક, કેશવ, નસખડીપત, ગોતમ, અમીરખ. વેંસ તો શ્રી નરસીંહ, સુનાયક, વંસવદણ, વીરલોચન, કાસમરખ. વેંસ તો શ્રી વામન, માનધાતા, પૃથ્વીજી, અસરત, જમદગની રખ. વેંસ તો શ્રી હરસશમ, રગુ, નગુ, જાળઈત, કેવળીક, અજોપાળ, દશરથ. વેંસ તો શ્રી રામ, લવ, પદમ, પરિખત, વીરપાળ, વાસુદેવ. વેંસ તો શ્રી કરચન, પરતુમત, સેસસ્થાન, બીલસસ્થાન, વેણીવચ્છરાજ, સહીરાજ. વેંસ તો શ્રી યુદ.

ફરમાન કહીને કળસમાં ગોળી ગોળવી. (આલ ભજવી.)

સીસ, સામ, સુલકાન, અસલામ, હાર્દન, આદમ, નીઝાર, મીઝાર, અલીઆસ, મલીઆસ, સુલકાન, કાજમ, કાહર, કંકંમ, ગાલખ, એલખ, કાહેમ, મોરાદ, અખદલસુનાદ, હાસમ, અયુમતલખ, અયુતાલખ. વેંસ તો સાહા શ્રી સુરતજાળી, ઇમામ હશન, ઇમામ હોશીન, ઇમામ જેનલાખદીન, ઇમામ મહમદ બાકર, ઇમામ અફર સદક, ઇમામ અસમાઈલ, ઇમામ નુર સતગોર, સેહેદ અસમાએલ સાહાની, સેહેદ નુરમહમદ, સેહેદ ઇમામદીન, સેહેદ મુસાદરીન, સેહેદ મનસુરીન, સેહેદ ગજાળદીન, સેહેદ જમાલદીન, સેહેદ સાદકદીન, સેહેદ મેહેરીન, સેહેદ સાલેદીન, સેહેદ હાદીન, સેહેદ ફજલસાહા, સેહેદ હાસમસાહા, સેહેદ મહમદસાહા, સેહેદ એમદસાહા, સેહેદ નાસરસાહા, સેહેદ મુસાએકસાહા, સેહેદ માહાપુ, સેહેદ મસ્તંગ, સેહેદ મહીબોદીન, સેહેદ મોમનસાહા, સેહેદ ખાલકસાહા, સેહેદ નીઝારસાહા, સેહેદ અસલામસાહા,

સેહેદ સલાઓદીન, સેહેદ સમસદીન, સેહેદ નસીરદીન, સેહેદ સાહેબદીન, સેહેદ સોદરદીન, સેહેદ કઝીરદીન. સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહી આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહમદસાહી હક લાએલાહો ઇલલાહો મહમદુર રમુલ્લાહો.

(૧૬) દોવા ચાળીસ ઇમામનો કાંકણુ પેલી.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલા હરહુમાન નરરહીમ.

હુકમુલાંજી સાહી મુરતબઅલી. (૧) ઇમામ હશન. (૨) ઇમામ હોશન. (૩) ઇમામ જેનલાબદીન. (૪) ઇમામ મહંમદ બાકર. (૫) ઇમામ બાકર સાદક. (૬) ઇમામ અસમાઇલ. (૭) ઇમામ મહંમદ અસમાઇલ. (૮) ઇમામ સાજીઆતમ. (૯) ઇમામ રાજીઆતમ. (૧૦) ઇમામ બકીઅહંમદ. (૧૧) ઇમામ તકી મહંમદ. (૧૨) ઇમામ કાહેમદીન. (૧૩) ઇમામ મોદી અબદલા. (૧૪) ઇમામ કાયમ કલંદર. (૧૫) ઇમામ મનસુદદીન. (૧૬) ઇમામ સામેહેજી. (૧૭) ઇમામ અજીજ મહંમદ. (૧૮) ઇમામ હકીમઅલી. (૧૯) ઇમામ બયેર હશન. (૨૦) ઇમામ મુસતમ સરખલા. (૨૧) ઇમામ સા નીઝાર. (૨૨) ઇમામ હંદી. (૨૩) ઇમામ મેદી. (૨૪) ઇમામ બકર અસલામ (૨૫) ઇમામ મહંમદ અસલામ (૨૬) ઇમામ હશનઅલો. (૨૭) ઇમામ અજીજ મહંમદ. (૨૮) ઇમામ જેનલાબદીન. (૨૯) ઇમામ રકાનદીન પુરાસાની. (૩૦) ઇમામ સમસદીન. (૩૧) ઇમામ સલાઓદીન. (૩૨) ઇમામ કાશમ બનકાસમ. (૩૩) ઇમામ અસલામ સાહી બન અસલામ સાહી. (૩૪) ઇમામ મસતુમ સરખલા. (૩૫) ઇમામ બરીબ નમોરબ (૩૬) ઇમામ બાકરઅલી. (૩૭) ઇમામ મોરાહઅલી. (૩૮) ઇમામ જલપોકાર અલી. (૩૯) ઇમામ મુર-ધરઅલી ઇમામ સાહેબઅલી. (૪૦) ઇમામ સાહી નીઝાર. હક લાએલાહો ઇલલાહો મહમદ રમુલ્લાહો.

(૨૦) દોવા ગોરનરની આલકાંકણુ પેલી.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલા હરહુમાન નરરહીમ.

આદ વીસનવ નરંજના નરાકાર, સેષ્ટ કારણ સતગોર લીધા અવતાર. (૧) અહુ. (૨) અનાદ. (૩) અમી. (૪) સુર. (૫) તેજ. (૬) ઇંદ. (૭) ઉદબીજ. (૮) ઉત્તપત. (૯) વર્ધ તેજ. (૧૦) ઉમરૂંજ (૧૧) બરમ. (૧૨) બંબ

(૧૩) મરમ. (૧૪) હરીતતવ. (૧૫) પરી. (૧૬) પરીતમ. (૧૭) પરીભાંજી.
 (૧૮) ઠંડતમ. (૧૯) કમાઈ. (૨૦) અદરખ. (૨૧) આદમરખ. (૨૨) અનીગત.
 (૨૩) પરમરખ. (૨૪) હરીવંસી. (૨૫) હરીતખત. (૨૬) અકાસ વેહની.
 (૨૭) એકાવળી (૨૮) રીખવ (૨૯) રેવંક. (૩૦) અમરીત. (૩૧) દાડમ રખ.
 (૩૨) ગરીવર. (૩૩) વંસી. (૩૪) અમરીક. (૩૫) અકાસ ખંખ. (૩૬) ભવસાગર.
 (૩૭) મારકુંડ. (૩૮) ગરુભાણ. (૩૯) વનીતેજ. (૪૦) અગનીપુરી (૪૧) અમરતેજ.
 (૪૨) વાયેવંસી. (૪૩) હરવંસી. (૪૪) બ્રહ્મવંસી. (૪૫) ઇંખવંનક.
 (૪૬) સજનંદ. (૪૭) પરીમુગત. (૪૮) વની. (૪૯) વહેવ. (૫૦) જમકગની.
 (૫૧) જહેવ. (૫૨) ગુરુદેવ. (૫૩) વજ્રેસદગ. (૫૪) વેણીગોર. (૫૫) પારાસુર.
 (૫૬) વીહરખાસ. (૫૭) મુખદેવ. (૫૮) અગસથાની. (૫૯) વેણી વછરાજ.
 (૬૦) આદમ. (૬૧) મીઝાર. (૬૨) નુર. (૬૩) પરકાસ. (૬૪) મુતલખ.
 (૬૫) હાસમ. (૬૬) અધુતલખ. (૬૭) અબદલા. (૬૮) નખીમહમંદ રમુલલા.
 (૬૯) સેદ તાઈઅબ. (૭૦) સેદ તાકાર. (૭૧) સેદ હાસમ. (૭૨) સેદ કોસમ.
 (૭૩) સતગોર ઇમામસાહા. હંકે લાએલા હઈ લલાહો મહમદુર રમુલલાહે.

—૩૪૬૬૬૬—

(૨૧) દોવા કળસને પ્રદખાણી છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીરમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર
 બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદવીસતવ નરંજન નરચલી મહંમદસાહા
 તમારી દોવા.

(૧) હંકમુલાણાસાહા મુરતઅબલી. (૨) નર ગાલખસાહા. (૩) નર ફાજલસાહા.
 (૪) નર હાસમસાહા. (૫) નર મહંમદસાહા. (૬) નર એડમદસાહા.
 (૭) નર મેહરોસાહા. (૮) નર નાસરસાહા. (૯) નર મુમનસાહા (૯) નર ખાલકસાહા.
 (૧૧) નર નીઝારસાહા. (૧૨) નર અસલામસાહા. (૧૩) નર અલીમહમદસાહા.
 જો મદખલા હઈને પુછજો બટપાટ, તો સોહેલી થાએ અમરાપરની વાટ.
 સતગોર ઇમામસાહા નરચાત્રી મહંમદસાહા હંકે લાએલા હઈ
 લલાહો: મહંમદુર રમુલીલાહે.

—૩૪૬૬૬૬—

(૨૨) દોવા કળસને ઓત દેશે ઉદક મેલવાની છે.

—oo—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

ઉતર, દખણ, પુરવ, પછમ, ચાર-ખાણ, ચાર-વાણ, ચાર વેઠ, ચાર કતેળ પાંચ તન પાંચ, સાત મલાક, ચાર દેમાસુમ. દોવા દશ ઈમામ સત્ર સહેસત્ર હોસેની કુલ કાયમનો પરવાર. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલા હઈ લલાહો મહંમદુર રમુલલાહો.

(૨૩) દોવા કળસને પુરવદસા ઉદક મુકવાની છે.

—oo—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

ધરતી આકાશ, પવન પાણી, અદારબાર વનસપતિ, એકવીસ બ્રહ્માંડ, સાત દીપ નવખંડ, સાત સાંહેર, નવસે નવાણું નદીઈ, અસંકુળ પરબત, નવકુળ નાગ, ચારકુળ મેઘ, હસેદસા હસમે અવતાર નકલંકી નારાણ. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલા હઈ લલાહો મહંમદુર. રમુલલાહો.

(૨૪) દોવા કળસને દખણ દસા ઉદકની છે.

—oo—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

સીતા, કુન્તા, લાસ, ધરોપદી, કનકા શકતી, તુળબદેવી, રૂપમણી, સકતી ક્રાંતમા, બેશમાયા અલખ નરંજના સંસાર નીપાયા. એક લાખને બેસી હજાર પીર પેશનગર, સાળ કરોડ કળ પરવાર, છત્રીસ કરોડ કળ પરવાર, છપન કરોડ કળ પરવાર, સેત્ર સેસત્ર હોસેની કળ પરવાર, નવાણું કરોડી બાંખા, છપન કરોડી મેઘા, બત્રીસ કરોડી કેનર, તેત્રીસ કરોડી દેવતા, અનંત કરોડીના પીર હશનસાહા. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલા હઈ લલાહો મહંમદુર રમુલલાહો.

—oo—

(૧૫) દેવા કળસને પછમ દસા ઉદકની છે.

—oo—

ફરમાનજી ખીસમસા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પામ બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઇમામસાહા આદ ખીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા
તમારી દેવા.

આદો મુરજ, નવલાખ તારા, સાત ફરસતા, નરમહંમદ સાહા, તુર જંગરા
નરંજના તે નરાકાર અગ્નિ કુરસી ને લોહો કલમ, તે વર્ધકુંઠ બેઆરા કહે
સતગોર બ્રહ્મા, સતપંથ સદા જોતમંગ, મુગત મારગ લેઈ તે બ્રહ્મ દુવારા.
સતગોર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હઈ લીફલાહો
મહમદુર રમુલીલાહે.

—oo—

(૧૬) દેવાં દશે દશામાં છાંટ નાંખી સરદો કરવાની છે.

—oo—

ફરમાનજી ખીસમસા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પામ બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઇમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા
તમારી દેવા.

અહુંકાર, વહુંકાર, મહુંકાર, બહુંકાર, નરંજના નરાકાર. આદે અતુર
શાપો થંભ, તમે માંડયો પાટ ને ઉપર કુંબ. કુંબમાં બેઠા મુરત ચાર, માંદે
નરંજના નરાકાર. ચાર પુરૂષને એકજ નાર, માંદે સાત સરદાને આચાર.
પરદખલાનું મોહું દાન, પુછ્યો તો મેરૂ સમાન કરી ફરમાન ને નાંખી છાંટ, ધરતી
અસમાન રહ્યાં એકાંત. અતુર હીસાને ખુલા ચાર, જોગળ જોગળ સઘે વસતાર.
સત સંતોહી ઈંદ્ર બ્રાહ્મા, ઈંદ્ર થકી રમ્યો સંસાર. કુલે તુર કળસના લેઈ, જગન
થાપો હોએ જામેદ. અધરવેદ જગન નીસાની વસંમરા જોજનંગ. એક મુરત
ત્રણ દેવ મળી એ સેસટ જે થાપી, આદ સતપંથ સરજ્યા અને પાપ નાખ્યાં
કાપી. આસ પુરો વાસ ધરો તુરનો પ્રકાસ કરો, કળસમાં ઝળા ધરો રમેસર
જીવને પાવન કરો. અલી નરંજના નકલંકી રૂપ, નર અસલામસા જીવોના
જુપ. નર મહંમદશાહાએ કીધી મહેર, વાસા ધર્મ ને યાજ્યા કહેર. નખીતુર
સતગોર નરંજની કાયા, સ્વામી તમથી ઉપના ને તખુંમે સમાયા. સતગોર
ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હઈ લીફલાહો
મહમદુર રમુલીલાહે.

—oo—

(૨૭) દેવા કુલ રખેસરને હેજંદા કીધાની છે.

— ૦૦ —

કરમાનજી ખીસમદદા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરખલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કળીરહીન, સતગોર પીર સુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામશાહા
નરખલી નરંજન નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. આદ નારાયણને હેજંદા,
બ્રહ્મા વીસનવ માહેસરને હેજંદા, આદ શક્તી લક્ષ્મીજીને હેજંદા, સાત
ફરસ્તાને હેજંદા, બાવા આદમ, મામા હવાને હેજંદા, નખી મહંમદને હેજંદા,
હકસ મુરતબઅલીને હેજંદા, ખીખી ફાતમાને હેજંદા, ઈમામ હશન હુસેનને
હેજંદા, અત્ર સેઅત્ર હોસેની કુલ કાયમના પરિવારને હેજંદા, ધરતી આસમાનને
હેજંદા, પવન પાણીને હેજંદા, આંદ સુરજને હેજંદા, નવલખ તારાને હેજંદા,
બાર મેધને હેજંદા, નવકુળ નાગને હેજંદા, સાત સમુદ્રને હેજંદા,
નવસેનવાણું નદીઈને હેજંદા, સાતવાર સતાવીસ નક્ષત્રને હેજંદા, પંદર તીથીને
બાર કરણને હેજંદા, નવમહને હેજંદા, સાતદ્રીપને હેજંદા, નવખંડ પૃથ્વીને
હેજંદા, ચોવીસ મુલકને હેજંદા, અસટકળ પરખતને હેજંદા, અદાર બાર
વનસપતીને હેજંદા, ચાર વેદ, ચાર કતેબને હેજંદા, ચાર ખાણી, ચાર વાણીને
હેજંદા, અગની, તેજ, અનરેવને હેજંદા, આદ અંત મધને હેજંદા, એતર
દખણ પુરવ પછમને હેજંદા, નવનાથ ચોરાસી સીધ ને હેજંદા, એઠાસી સહ્ય
ફળીને હેજંદા, એક લાખ એંસીહજાર પીર પેગમ્બરને હેજંદા, નવાણું કરોડી
બાંધાને હેજંદા, છપન કરોડી મેધાને હેજંદા, બત્રીસ કરોડ કેનરને હેજંદા,
પાંચ કરોડીયું પ્રહલાદને હેજંદા, સાત કરોડીયું હરીચંદને હેજંદા, નવ
કરોડીયું જજેરરને હેજંદા, બાર કરોડીયું કમળા કુવરને હેજંદા, કુલ
રખેસર ગત ગંગાને હેજંદા, મખી મુસાફરને, ચૌદ ભવનના દેવલોકને હેજંદા,
કરણ કલકનાં અનંત કરોડી દેવને હેજંદા, નખીનુર સતગોર નર અસલામશાહા.
હમારા શુના બકસો, સતપંથના મારગમાં રાખો. લખચોરાસીના ફેરા ટાળો,
તેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો. બાંબુદીપના ધણી સતગોર ઈમામસાહા
નરખલી મહંમદસાહા હકલ્યાએલાહા ઈલ્લાહાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૨૮) દોવા પેલી વીસનવને થાળ જમાડવાની છે.

પરસાદ પેલો લાખસીના મુકવો. થાળ ઉપર પાવળ મુકયાથી પેલાં દોવા ચારે બજવી. ત્યારે પછી થાળમાં તુર શુદ્ધિને દોવા પાંચમી બજવી.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહબ આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહબ.

સતગોર પીર કબીરહીન. સતગોર પીર મુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર શમસહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આદે રેખ, પછે અલ્લેખ, ચતુર ગુણ તમે એક. અહુંકાર નરંજના નરાકાર ઉપજ પંડ તે સાહ્યાં આકાર. નરંજને તારે હેમત કરી, સત સીચીને ઉપના કરી. હરીએ તાં ધરા અવતાર, તમે નરંજના નરાકાર. ચતુરવેક કીધે વીસ્તાર. તમે નરંજના નરાકાર. ચતુર ભુગમાં દસે અવતાર, શાહા મરછ, શાહા કેરબ, શાહા વરાહ, શાહા શ્રીનરસીંહ અવતાર. સોળ કશેડી કુળ પરવાર. શાહા વામન, શાહા હરસરામ, શાહા શ્રી રામ અવતાર. છત્રીસ કશેડ કુળ પરવાર શાહા કરસન, શાહા શ્રી ભુદાવતાર છપન કશેડ કુળ પરવાર, સાહા મુરતઅઅલી. શાહા શ્રી નકલંકી હસમા અવતાર. સત્ર સેસત્ર કોસેંગી કુળ પરવાર. નખીનુર સતગોર નર અસલામ શાહા સતગોર સહાબોહીન. સતગોર અકસહીન સતગોર નસરહીન, સતગોર સાહેબહીન, સતગોર મુહરહીન, સતગોર કબીરહીન. સતગોર ઈમામશાહા નર અલી મહંમદશાહા નરંજના નકલંકી નારાયણ. તમારી નૈઅતે, તમારી હસતરે. મોખન રખેસર બંદા નરનારી બાલગોપાલની થાળ બત્રીસી કબુલ કરે, નીશાની મહેમાનીના રેએ કબુલ કરે. પાંચ તન પાક, રૂયા પાક અરૂવા પાક, નવતન શાક, દેવ આસીસ તમારી, બંદગી અમારી, તમે કબુલ કરે. તમારે બાવ સભાવે તમારી નૈઅતે હસતરે કબુલ કરે અનપાણીના આહાર, પાનફુલના ભુગતાર. તમે દાતા, તમે ભુગતા, કરમ ધર્મ તમારે, બાવભક્તી ઈમાન અમારે સ્વામીજી તમે કબુલ કરે, આજ કળમાં દેહાર આહો. અથરવેદના આચારે હો નર અલી મહંમદશાહા નરંજના નકલંકી નારાય. મખી સુસાહરની દોવા આસીસ ફરમાન ક્રાતીઓ કબુલ કરે. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલા મહંમદસાહા મહંમદુર રમુલીદસાહા.

૨૫/૧૨/૨૦૨૦

(૨૬) દોવા બીજી બ્રહ્માને થાળ જમાડવાની છે.

પરસાદ બીજે સીરાને મુકવે.

ફરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પ્રાત્ર બ્રહ્મા
ઇન્દ્ર ઇમામસાહા આદ વીસતવ નરંજન નરઅલી મહસદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર સુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન,
સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમ્મદીન, નરઅસલામશાહનરઅલી નરંજન
નામ નબીતુર સતગોર તમારી દોવા નરંજનાં તે નશકાર, ઈંકથી કીધો વીરભાર,
કરપર કીધું દ્રષ્ટે કામ, આપો આપે વડયા ફરમાન નાલે વેધુ નેવ વાલ ઉપજા
બ્રહ્મા અહુંકાર, અનંદ બ્રહ્મા ભયા મલંગ, હરી કાથમાં થયા કલમ. બરમ
સતનથી કતરા ખરા, અનંત કરેડી જીવ અજતયો રખી ખાણુ ને વરત્યા વેદ,
સરખ્યા સતપથ અમરસેદ, બ્રહ્મા વીસનવે ધર્મો અવતાર, વંશ એકને લુધા
પરિવાર, વંશજેવા અંદરમા સુર, ધરી અવતાર ને સરખ્યા તુર, વેદ વંશે અમર સેદ,
મગટયા બ્રહ્મા ચારે વેદ, બોળખ્યા બ્રહ્મા અમર તોજ, પાંચમે મુખે અમરસેદ,
વજ્રેસટલ વીરબ્યાસ, હંસ અદમ તુર પરકાશ, અમલીર મુનાફ, મુતલમ કાસમ
અબદલા નબી મહંમદ રમુલિલા. સત્તી બીવી કાતમા, ઇમામ હયાત હુસેન,
ઇમામ જેનલાબદીન. ઇમામ મહંમદ બાકર, ઇમામ વ્હફર સાદક, ઇમામ
ઇસમાયલ, ઇમામ તુર સતગોર, સેદ અસમાયલ શાહની. સેદ તુર મહંમદ,
સતગોર સલાઉદીન, પીર સમ્મદીન, પીર નસીરદીન, પીર સાહેબદીન, પીર સુદરદીન,
પીર કબીરદીન, સતગોર ઇમામશાહા. નરઅલી મહંમદશાહા નરંજના
નકલંકી નારાણુ, તમારી નેઅતે, તમારી હસતરે. મોમન રખેસર બંદા નરનારી
બાહ ગોપાલની થાળ બત્રીત્રી કબુલ કરો. નીસાની નારેજો કબુલ કરો, તમારા
અરવાર પરવાર સાથે કબુલ કરો. તમારે ખાણું નીસાની કબુલ કરો, તમારે
કરમે તમારે ધરમે કબુલ કરો. બંકાનો બાવ સજાસે કબુલ કરો, તમારી
આસના વાસના મુલુલ કરો. દોરતી, તમારી કબુલ કરો. સતગોર ઇમામશાહા
નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા હક લાએલાહો મહંમદુર રમુલિલાહો.

(૩૦) દોવા ત્રીજા માહેશ્વરને થાળ જમાડવાનો છે.

પરસાદ ત્રીજે ખીર રોટલીના મુકવે.

કરમાનજી ખીસમઢી હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાવ પ્રથમા ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર ખીર કબીરહીન, સતગોર ખીર સુહરહીન, સતગોર ખીર સાહેબહીન, સતગોર ખીર નસીરહીન, સતગોર ખીર સમ્મસહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નખી નુર સતગોર તમારી દોવા. અહુંકાર આદ નરંજનાં ધરીઆં હેત, પેસાનીથી લીધાં સવેત. લઈને ધ્યાન ધરી રહ્યાં, લખ અદરભૂં ધંધુકાર વહી ગયા. કરમધે ધ્યાન ધરી રહ્યાં, છત્રીસયુગ ચોરાસી ચોકડી વહી ગયા. તહા સવેતથી નીર. નીરથી ખીર. ખીરથી દીલુ. શીલુથી ઇંડ. ઇંડથી ક્રીધાં પ્રકાસ, અતુરયુગ ધરતી આકાસ. નુરથી સરખ્યાં સર્વે જાત, અરસ કુરસીને ફરસતા સાત. તમે નરંજના અમરદેવ, મસ્તકથી ઉપના મહાદેવ, હંધએ વીસનવ, નાંમે પ્રહંમા, જંગ બે અસતલે ઇન્જા કરી. અંગથી અરધાંગના અવતરી, ઉપની શક્તી તે માયા પરવરી. માયા માંએ ધયો સંતોક, તારે ઉપના ચૌદ લોક. આદે સરખ્યા ત્રણ ટોળ, નહીં વાચા ને નહીતા બોલ. પ્રહંમાને આપ્યું ફરમાન, જઈ પ્રહંમાએ ક્રીધું બાલુ. દોમકરને એકે રાખું ઈમાન, ઈમાનીને આપ્યો સતપંથ. છુટા લખચોરાસી ફેરા ફંદ. રશુવેદની દેખાડી વાટ, સોપ્યાં જગન તે કળસને પાટ. જીવ યોધયો નવાલું કરોડી જાંખા, છપન કરોડી મેઘા, બત્રીસ કરોડી કેનર, તેત્રીસ કરોડી દેવતા, તે સેવતા ઘટપાટ, નરસહી અમર તેજ, સામે રામ વજ્રેસટળ, બરમેસર યુધ વીસેસર. અલી નખી આદમથી વસતાર, વંસ એક ને બુઢા અવતાર. પ્રહંમા પરવાર, વીસનવ પરવાર, સબ અવતાર, શક્તી અવતાર, તમારો પરવાર. પ્રલાજ, હરીચંદ, જગેસટળ, કમળાકુવર, નળીમહંમદ રસુલહા હકસાહા મુરતબઅલી, ઈમામહસેન હુસેન, ઈમામ જેનલાબહીન, ઈમામ મહંમદ બાકર, ઈમામ બાકર સાદક, ઈમામ હસિમાયલ, ઈમામ નુરસતગોર, સેદ અસમાધલ સાંહાની, સેદ નુર મહંમદ, સતગોર સલાહીદીન, સતગોર સમ્મસહીન, સતગોર નસીરહીન, સતગોર સાહેબહીન, સતગોર સુહરહીન, સતગોર કબીરહીન, સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા નરંજન નામ નકલંકી નારાયણ તમારી નૈઅતે, તમારે હસતરે. મોમન રખેસર બંદાઓ નર નારી બાલ ગોપાલની યાળ બત્રીસી કળુલ કરો. તમારે ભાવે ઈમાને કળુલ કરો, તમારે અરવાર પરવારનું કળુલ કરો. કુળ પરવાર સાત પ્રીસ્તા સચેત કળુલ કરો. તમારા તારાની ફોસ્તી આલું નીસાની કળુલ કરો,

સવ સકેત પરવાર, વીસનવ પરવાર, શ્રાહ્યા પરવાર, અતુર કુળ તમે નરંજના
કણુલ કરો. દોવા આશીસ કરમ કરી કણુલ કરો. તમે દાતાર, તમે ભુગતા,
કરમ તમારું, ધરમ તમારું, માનું ગુણ તમારા જમો તમે, જમાડો તમે એ
ખંડા શુનેગાર હીવાન બાદશાહજી તમે શુના બકશબુકાર. સનગોર ઈમામસાહા
નરઅલી મહંમદસાહા હક શાએલા હક લલલાહો મહંમદુરરસુલીલલાહે.

—અલ્લાહુ અકબર—

(૩૧) દોવા ચોથી શક્તીને થાળ જમાડવાની છે.

—૦૦—

પરસાદ ચોથો સુરમાનો મુકવો.

ફરમાનજી બીસમહલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર
સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મસહીન, નર અસલામશાહો
નરઅલી નરંજના નામ નખી તુર સતગોર તમારી દોવા. પ્રથમ આદ
નરંજના ધંધુકાર, સેન એક કીધો વીરતાર. આપે ઉપના ઈંદ આકાર, ઈંદ માંએ
ધર્યો અવતાર. હીલા ઇમ્છા અનંત અપાર, કરી કોષ ઉંચે સાસ નરંજનાં
થયા પ્રકાસ. પેલા શબ્દ અહુંકાર, તહાં ઉપજા નર આકાર. હંતું તેજ તે
ધંધુકાર, પેલા કીધા તતવ ચાર. અતુર ગુણ, અતુર રંગ, અતુર ખાણ, અતુર
વાણ, અતુર વેદ, કરમ ધરમના સરજ્યા લેલ. ધરમે તો સરજ્યો સંસાર, કરમ
તમે કરો કરતાર. માયાનો કીધો વીરતાર, શક્તીરૂપી રચ્યો સંસાર. નરંજને
તો કરતવ કરી, ઇમ્છા હીલા પ્રગટ ધરી. અરસ કુરમી ને ધરતી આકાસ,
પવન પાણી કીધાં પરકાસ. અસદ કળ પર્વત સમુદ્ર સાત, નવખંડ પૃથ્વી
દ્વીપ સાત. ચાર કળ મેઘ નવકુળ નાગ, અંદ સુરજ મેઘ્યા સાંખ. નવલાખ
તારા ધર્યો આકાસ, નવસેં નવાણું નહીં બાણ. અડસઠ તીર્થ સહી પરમાણુ,
પંદર તીર્થને કરણ જ બાર. નવલાખ તારાનો વસતાર, સરસતી વનસપતી બાર
અદાર. અગની લખમી સહી પરકાર, ચૌદ લોકમાં હીવસ ને રાત. ચક્ર નખેત્ર
છમછર માસ, દસા ખોણના હીગપાળ. સાત અના ને બીત્ર બાર, બીત્ર તો
સરજ્યો સંસાર. બાહર વરતો ધંધુકાર, ગોર નરે ધર્યો અવતાર. શ્રી મચ્છ
એકારખી, શ્રી વામન સેઅનંદ, શ્રી કરશન વીહર બાસ, શ્રી નકલંકી સાહા
શુરતબઅલી નખીમહંમદ જીવુના સરજનકાર, રખેસર બંદાનો કરો નસતાર.
આઠ લાખ કંચુના અનંત કરોડી દેવ, અતુર કલ્પમાં દેવ. નવાણું કરોડ બખા,
છપન કરોડ મેષા, બત્રીસ કરોડ કેતર, તેત્રીસ કરોડી દેવતાએ પુરી
સાંખ, રખેસર બંદાને કરો પાક, રખમાગત, અમરીખ, કુ, પ્રહલાદ, કમળધન,

કમળાપતી, હરીચંદ, સેહેદેવ, જ્યોત્સળ, કમળા કુંવર, નવનાથ, ચાસાસી સીધ. ઓઠાસી સહત્ર રૂપી તે ધાયા સતપંથ બાણી, જેણે લીધી અથરવેદની વાણી. શક્તી માયા જોગણી, જે ઝેર કીધો જંગ, જતી સતી સાર. પરજ તારા મનોવારી, ચંદ્રાવતી, ધરૂપતી, સુરભારાણી ધાયા સતપંથ બાણી, જેણે લીધી અથરવેદની વાણી, અથરવેદી ઓઠાસી આંબીઆ, એક લાખ એંસીહજાર પીર પેગંમ્બર, ફરસતા મલાએક. ગોસકતળ, સાંઠાં રમે હેજળ. ચાર કુરચી ચાર પીર, ચોદ ખાન વાઠાં ચાર. દેમાસુમ હોવા દે ઇમામ. હકસા તમને સલામ, નરંજના નકલંકી નારાણુ તમારી નૈઅતે હુરલોક, અરલોક, પરલોક, દેવલોક, મેરના, પરીના, જળનાં, ચળનાં, હકમહારા ઉમેદવારી ફાતીએ કબુલ કરો. અલી નરંજના નકલંકી અવતાર, રખેસર બંદાને આપો દેહાર. સર્વે જીવ ઉમતનો કરો નીસતાર. નળી મહંમદ રસુલ, શક્તી બીબી ફાતમા હકસા સુરતબઅલી, ઇમામ હશન હોશેન, ઇમામ જેનલાખદીન, ઇમામ મહંમદ બાકર, ઇમામ બહર સાહક, ઇમામ ઇસમાયલ, ઇમામ તુર સતગોસ્ત, સેદ અસમાયલ સાંઠાંતી, સેદ તુરમહંમદ, સેદ નર અસલામશાહા, સતગોર સલાઉદીન. સતગોર સમસદીન, સતગોર નસીરદીન, સતગોર સાહેબદીન, સતગોર સુદરદીન, સતગોર કબીરદીન, સતગોર ઇમામશાહા નર અલી મહંમદશાહા નરંજના નકલંકી નારાણુ. તમારી નૈઅતે તમારી ફસતદે. મોમન રખેસર બંદા નરનારી બાલ ગોપાલની ધાળ બત્રીસી કબુલ કરો. તમારે બાવે સલાવે કબુલ કરો, તમારે ખાણું નીસાની કબુલ કરો. નીસાની મહેમાની નારેએ કબુલ કરો, તમારે કરમે, તમારે ધરમે, કબુલ કરો. નરંજનો તમારી દોસ્તી, ગોરનરની દોસ્તી, તમારા પરવાની દોસ્તી, માહાદેવ આદમ અવતારની દોસ્તી, તમારે ખાણું નીસાની કબુલ કરો. તમારા વાસની દોસ્તી, તમારે ખાણું નીસાની કબુલ કરો. તમારા વાસની દોસ્તી, ગોરનરની દોસ્તી, ગોરનરના બાપની દોસ્તી, ખાણું નીસાની કબુલ કરો. વખત વેળા વાસનું વરતમાન, અથરવેદના જ્ઞાન ધ્યાનની દોસ્તી નીસાની કબુલ કરો, કબુલ કરાવો. શાહા અલી નરંજનાં નામ, નળી મહંમદ કરો જીવનાં ઠામ. શક્તી બીબી ફાતમા તમને પરનાંમ, તમારા જંગ સોળતની દોસ્તી નીસાની કબુલ કરો, કબુલ કરાવો. તમારા તુરની દોસ્તી, તમારા નામની દોસ્તી, તમારા કલમા કાંઠીની દોસ્તી નીસાની કબુલ કરો, કબુલ કરાવો. શાહા અલી સુકાંમ વરજ શહેર ગામ, બાંબુદીપે કુંવારકાં ભેત્રમાં ઇદ્ર ઇમામશાહાએ કીધાં ઠામ. તે ઠામ રક્ષણની દોસ્તી નીસાની કબુલ કરો, કબુલ કરાવો. સાંઠગીસ પાત્ર, અઠગીસમા નર મહંમદશાહાની દોસ્તી, ત્રેવીસ પાત્ર ચોવીસમા શાહા સુરતબઅલીની દોસ્તી નીસાની કબુલ કરો, કબુલ કરાવો. અતુર વેદ, અતુર કતેબ, અતુર વાચા, અતુર અંસશક્તી પરવાર.

આદ શબ્દ અહું'કારની દોસ્તી નીસાની કણુલ કરો, કણુલ કરાવો. શાહા તમારાં કીધાં કરાવ્યાંની દોસ્તી, સાહેબ તમારી ઇચ્છા, સાહેબ તમારી લીલા, સાહેબ તમે સરજ્યાં તમારા સરજાવ્યાની દોસ્તી નીસાની ખાલું કણુલ કરો, કણુલ કરાવો. બ્રહ્મા વીસનવના હશે અવતારની દોસ્તી નીસાની મહેમાની કણુલ કરો, કણુલ કરાવો. સાહેબ તમે પાક, અમે ખાક, નવતન સાક, નરંજન તમારી દોસ્તી નીસાની ખાલું કણુલ કરો, કણુલ કરાવો. એ બંદા શુનેગાર સાહેબ શુના બંકસણુ હાર. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલલાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

(૩૨) દોવા પાંચમી સર્વે દેવ રખેસરને જમાડવાની છે,
તથા દસોંદ પૈસા વીગેરે લેવાની છે.

— ૦૦ —

પ્રસાદ પાંચમે ચોખાને મુકવો. શાખ ઉપર પાવળ મુક્યા પછી બણવી. ફરમાનજી બીસમલા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા. સતગોર પીર કળીરહીન, સતગોર પીર મુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મરહીન, સતગોર પીર સલાહીદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નળીતુર સતગોર તમારી દોવા. દીવાન બાદશાહાજી હોસેની પાત્ર જીવેના ઝોધાર, સેસટના સુરીજનહાર બંધુદીપે ધર્યો અવતાર. તમે અવીચળ, તમારી વાચા અવીચળ, તમારું આસણુ અવીચળ, તમે ચાનકના ધણી, તમે રચના રચી, ચૌદ જવન તણી. તમારે બારે તમારી નિઅતે, તમારે હસતરે તમારી હરગાએ, તમારી જગ્યા ખાને, જે કોઈ મોમન બંદો હીણો ખીણો બાઈ બાવડી જે કોઈ મનની મોરાંદે, ઈચ્છાએ તમારા બંદારમાં ભાવ કરીને તમારે લંગરખાને જે કોઈ બંદે માન્યું ઇચ્છ્યું હોય, લાહી લાકાણુનું જે કોઈ બંદે દમડો દોકડો, સુતર વશતર, કણુ કાંકણુ, શાલુ ખાલું, ત્રાંણુ રૂપું, હીમ કુંદન, લણુઓ પૈસો, દામ હરમ, કોડી દોકડો, રૂપાનાણું અનપાણી, પાન ફુલફળ, શાક પાક, જે કોઈ બંદા તમારી હરગાએ ઇમાનમું ગત ગંગામાં પુજે, દોવા કરાવે તે કણુલ કરો. દીવાન બાદશાહાજી બંદાનાં રજક પાણી સુગતાં કરો, અનપાણીના બંદાર અખુટ કરો, ખટ્ટી કમાઈમાં ખરકત કરો, વાટ ઘાટ સોહેલી કરો, દુઃખ દોહેલાં દુર કરો, રખેસર બંદા ઉપર રહેમની નજર ધરો. બંદાઓની ખેતીવાડી વણજ વેપારમાં સાહે પુરો, આવાગવન દુર કરો. એકેઘણું દાન, સવાલાખ બહુ પુન્ય, એકવારે દાન રખેસર દેહે, તે સવાલાખ ગણેરું લહે. નળીતુર સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામશાહા

તેની સાથે ભરે, નર અલીમદ્ મહશાહા નરંજના નકલંદ્રી આણું ધરે. હરીવંસ પરવાર શાહા મુરતબાઅલી તે નારાયણ નકલંદ્રી અવતાર. આદ વીસનવતમે કરે. બંદાની સફાયત, બંદાની પુજાપત્રી કબુલ કરે. બંદાને નીમે ધરમે સતપથના મારગ માંહે ભાઈ પુરા રાખે. હસોંદ સુકરીતમાં મેળે આપો, ગત જમાતમાં ભેળે રાખે. અનંત કરોડીની સોખત આપો, ફરમાન ફાતીઓ કબુલ કરે, મહેર સમાનદાન વંશમરા લોજન કબુલ કરે. પૃથ્વી પ્રદક્ષણાનું ફળ આપો, રખેસર બંદાના પાપ કાપો. મહાકન વેળામાં ઉગારજે, રોજે કીયામતમાંહે દેહાર દેજે. બંદાની આકબતખેર ઈમાન સલામત રાખે. પાંચ સાત નવ બાર ત્રેત્રીસ કરોડીના મેળા આપો, લખચોરાસીના ફેરા ટાળે. કમળા કુંવરની સોખતમાં રાખે. દેહેદર દુનીયાં સહસ્રત્ર આખર. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીક્ષાહો મહમદુર રમુલીદલાહે.

(૩૩) દોવા જીવને માથુ લીધાની છે, ગુના ઉતાર્યાની છે. (૧)

ગતમાં ઉભા રહીને તોખાં પડ્યા.

ફરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાઠ પ્રહમા ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજનનરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર ફખીરદીન, સતગોર પીર સુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નરસરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામસાહા નર અલી નરંજના નામ નખીતુર સતગોર તમારી દોવા. હીવાન બાદશાહાજી તમારે વારે આપે. તમે ઈંદ્ર માંહે આજેબજી કીધી, ત્યારે પ્રહમા વીશનવ માહેસર શક્તી ઉપજી, તહાંથી સદી જે થઈ, ત્યારે પ્રહમાની સેસટના ત્રણ ટોળ થયા, તે ટોળ માંહે પ્રહમાજી પુછવા ગયા. ત્યારે ફરમાન નારાયણનાથી વાયક બે ટોળે ન માન્યા તાહાં, જોકે ટોળે વાયક માન્યા, તે જીવ અમર થયા. પેલા જાયલા કલક માંહે નવાણું કરોડ જીવ જાંબા સાથે અમર થયા. જેણે પ્રહમા વીસનવના પરવાર પુજ્યા, તે રઝુવેદ ને વાયકે ચાલ્યા. આ સતપથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૧) બીજા ફાયલા કલક માંહે છપન કરોડ જીવ મેઘા સાથે અમર થયા, જેણે પ્રહમા વીશનવના પરવાર પુજ્યા પાએ પુજ તે જન્મરવેદને વાયકે ચાલ્યા. આ સતપથના આધારે તે જીવ અમર થયા. (૨) ત્રીજા અરજલા કલક માંહે બત્રીશ કરોડ જીવ કેનર સાથે અમર થયા, જેણે પ્રહમા વીશનવના પરવાર પુજ્યા પાએ પુજ્યા, તે સામવેદના વાયકે ચાલા, આ સતપથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૩) ચોથા ખલીફા કલકના જુગ કીધા આર, તેમાં વીશનવ નારાયણે ધર્યાં દશ અવતાર. પેલા કરતાજી માંહે પાંચ કરોડી જીવ સાથે

રાજા પ્રહલાદ અંમર થયા, જેણે બ્રહ્મા વીશનવના પરવાર પુજ્યા પાએ પુજ્યા, તે રણુવેદના વાયકે ચાલા. આ સતપંથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૧) બીજા ત્રેતા જુગમાંહે સાત કરોડી જીવ સાથે રાજા હરિચંદ અમર થયા, જેણે બ્રહ્મા વીશનવના પરવાર પુજા પાથ પુજ્યા, તે જલુરવેદને વાયકે ચાલા, આ સતપંથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૨) ત્રીજા દ્વાપર જુગમાંહે નવ કરોડ જીવ સાથે રાજા જજેસ્ટલ અમર થયા, જેણે બ્રહ્મા વીશનવના પરવાર પુજા પાએ પુજ્યા તે સામવેદને વાયકે ચાલા, આ સતપંથને આધારે તે જીવ અમર થયા. (૩) ચોથા કળજુગ માંહે બારકરોડી જીવ તે કમળાકુંવરની સોબતમાં રાખે, હમારા ગુના બક્ષે, અમે ગુનેગાર બડી ગડીના, પળ પળના, તલ તલના, હીવાન બાદશાહીજી જે હીસાબ મહાદેવનાં પુછે, તે જીવના હીસાબ ઘટપાટ આગળ ચુકાવે. તે ગેર ગતમાં હીસાબ ચુકાવે એ પરતીત જીવ તમારો છે. તે જીવને પાવન કરો, તમે પાવન કરવા બેગ છે. આજ અથરવેદને વાયકે આ સતપંથને આધારે એ જીવને પાવન કરો. સહજ સેસત્ર હેસેનીકુલ કાયમના પરવારને પ્રતાપે કરી, હમારા ગુના બક્ષે. બંજુદ્રીપે કુંવારકા ફેત્રે સ્થળ કરી હમારા ગુના બકસે. તહાં જે નરંજના બેઠા હોય તેને પરતાપે કરીને હમારા ગુના બકસે. ચૌદ લોક માંહે જે કોઈ દેવતા હોએ, તેને પ્રતાપે કરીને હમારા ગુના બકસે. સાહેબ તમે સાચા, તમારો સતપંથ સાચો, જે કોઈ તમારા સતપંથમાં દેવતા હોય તે પણ સાચા, જેણે આજ કળીયુગમાંહે બાર કરોડીને સતપંથ દેખાડયા, તે સતગેર સુદરદીન સાચા. તમારે સતે, તમારે દતે કરીને એ જીવના ગુના બકસે. જે કોઈ ગુનેગાર જીવ તમારે સંજાશણ આવે તે જીવના ગુના બકસે. જુગોજુગ ગેરગતના ધણી છે. ચાર બાબુના ફેરા ઉતારો, ચારાસી અવતારનાં દુખ નીવારો. બંજુદ્રીપમાં આસ પુરો, અમરાપરમાં વાશ કરો. જુલા જીવ ગુપતી. પ્રગટી, ઉણીઆંઆચારી, સર્વે જીવ તમારી કળામાં રાખો. ત્રેત્રીસ કરોડીના મેળા આપો, અનંત કરોડીની સોબતમાં રાખો. મેડુ સમાન કાન, પૃથ્વી પ્રદબજી વસમરા ભોજન કળુલ કરો. આ સતપંથને આધારે, અથરવેદને વાયકે જે નર બંજુદ્રીપમાં હોય તેના પરતાપે કરીને, નકલંકીને પરતાપે કરીને, એ જીવના ગુના બકસે. એ બંદા જુગોજુગના ગુનેગાર છે, કરમચોં કાન ધરો, સમચોં સાર કરો. કીધા ગુના બકસે, બીજા ગુના ન કરાવશે. તમારી કળામાં રાખો, તમારી નજર તળે રાખો, તમારા છત્ર તળે રાખો, સતીઆની સોબત આપો. સતી જતી સતોકીના મેળામાં રાખો. અમે બંદા ગુનેગાર, તમે હીવાન બાદશાહીજી ગુના બકેશણહાર. સતગેર દંમામસાહા નરબલી મહંમદસાહા હક લાએલા હાં લલ્લાહો મહમદુર રમુલીલ્લાહે.

(૩૪) દોવા જીવને ગુના ઉતારવાની છે. (૨)

—૦૦—

ફરમાનજી ખીસમહલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઇમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅહી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મસહીન, નર અસલામશાહા નરઅહી
નરંજન નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

ગોર વાયા નર વાયા સવ શક્તી વાયા, આદ ઉનાદ જગો જગનો એ
જીવ જીલો ચુકો આગ્યો છે. જાયલા ફાયલા અરજલા એવા ત્રણ કલક અને
ચોથા ખલીફા કલ્ફનાં બાર જુગ થયા છે, પહેલા કરતા જુગના જીલા જીવ તે
ત્રેતાજુગમાં આવી મળ્યા છે, બીજા ત્રેતા જુગના જીલા જીવ તે દોવાપર જુગમાં
આવી મળ્યા છે. ત્રીજા દોવાપર જુગના જીલા જીવ આજ કળજુગમાં આવી
મળ્યા છે. તે સતગોર બ્રહ્માને પ્રતાપે કરીને એ જીવ ગત ગંગામાં આવી મળ્યો
છે. એ જીવ આદ ઉનાદનો છે. સુતક ટાળો, એ જીવે ખોટું ઉચ્ચાર્યું હોય તે
માફ કરો. એ જીવે ચોરીઈ, હર્ચું હરામ લીધું હોય તે માફ કરો. એ જીવે
ગેરહક દાવ્યા ખાધા હોય તે માફ કરો. એ જીવે દીન દુનીઆ માંહે ખાધું
પીધું હોય તે માફ કરો. એ જીવે પરત્વી ઉપર યુરી નજર કીધી હોય, તે
માફ કરો. એ જીવના પરાછત કરમ બંધન છોડાવો, એ જીવે ખાફ ખાટું,
એકું જુકું કલ્ફું હોય તે માફ કરો. એ જીવે અહકાં ઝોછી આગી પાછી કરી
હોય તે માફ કરો. એ જીવે નંદા બદગોઈ કીધી હોય તે માફ કરો. નવાજું
કરોડી બંખાને તપે કરી માફ કરો, છપન કરોડીસુ મેધાને તપે કરી માફ કરો,
ખત્રીસ કરોડીસુ કેનરને તપે કરી માફ કરો, પાંચ કરોડીસું પ્રહલાદને તપે
કરી માફ કરો. સાત કરોડીસું હરીશ્વરને તપે કરી માફ કરો. નવ કરોડીસું
જીજેસ્ટળને તપે કરી માફ કરો. આજ કળજુગમાં બાર કરોડીના ગોર
સુદરહીનને તપે કરી માફ કરો, હવે કળજુગ સંગે ગોર ઈંદ્ર ઇમામશાહાને તપે
કરી એ જીવના પરાછીત ટાળો, કમળાકુંવરની સોબતમાં રાખો. સાતે ફરસતા
સત્ર સેસત્ર દુસેની કુલ કાયમના પરવાર આજ ગોર ઇમામશાહાની દોસ્તીએ
કરી એ જીવ ગતમાં દાખલ થયો છે. તે કળસ આગળ કળુલ થયો છે. જે
હીસાબ મહાદનમાં પુછો તે હીસાબ ગોર ગત માંહે મળીને ઘટપાટ આગળ
ચુકાવો. એ જીવ તમારે ચોલે દામજી બાંધ્યો છે. સાહેબ તમે એ જીવને
લેજો ઉગારી, મહાદન વેળા ન લોપે લગાર. નબીનુર સતગોર નર અસલામશાહા,
નર અહીમહંમદશાહા મુલાબાં તમે જીવોના તારજુહાર. સતગોર સલાઓદીનની
દોસ્તી, સતગોર સમ્મસહીનની દોસ્તી, સતગોર નસીરહીનની દોસ્તી, સતગોર

સાહેબદીનની દોસ્તી, સતગોર સુદરદીનની દોસ્તી, સતગોર કબીરદીનની દોસ્તી, સતગોર ઇમામશાહાની દોસ્તી, નરઅલી મહંમદશાહાની દોસ્તી, એ જીવના ગુના માફ કરો. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હક લોલાહો. મહમદર રસુલીલાહે.

(૩૫) દોવા જીવના ગુના ઉતારવાની છે. (૩)

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર સોદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

શાહા અલી, શાહા ખુદા, શાહા ખાલક, શાહા અવતાર, શાહા પાતર, શાહા દીનમાહા, શાહા દુનીયાં, શાહા ગીરા, શાહા મેરખાન, શાહા રામ, શાહા રહેમાન, શાહા ઇમામ, શાહા મહંમદ, શાહા સુરતજા, શાહા સુરતઅઅલી, શાહા હબસી ઇલહા, શાહા નામત નયોલા, શાહા નામ તવકીલ, શાહા સતાર, શાહા ગુફાર, શાહા પરવાર હમાર, શાહા બાલક, શાહા ખેલી, શાહા શ્રી મરહ, શાહા શ્રી કોરંબ, શાહા શ્રી વરાહ, શાહા શ્રી નરસીંહ, શાહા શ્રી વામન, શાહા શ્રી હરસરામ, શાહા શ્રી રામ, શાહા શ્રી કરશન, શાહા શ્રી ખુદા, શાહા શ્રી નકલંકી દસમા અવતાર, શાહા અલી વર્ધસ મેદી, નર અસલામ શાહા ફાતાર, નરઅલીમહંમદશાહા હક ફરમાન તમારાં, સાહેબ ગુના બકસો હમારા, મહેર કરો નજર ધરો, કળસમાં તમે પરવરો, ઘટમાંહે તમારી કળા ધરો. અગમ અગોચર થાન થાનંત્ર કળસમાં પુજા અરથનાં પરમાણુ, સ્વામી તમે અનાથ દેવ રહેમાન રહીમ તમે સદાએ નરંજના નરાકાર, રૂપ રેખા નહીં આકાર, તમે ઝોલીઆ તમે અંબીઆ, તમે અલા પીર પેગામ્બર, એ સર્વે રચના તમારી છે. આ સતપંથ તમારો સ્વામી તમે સંભાળો, ત્યારે સાહેબ મહેર તમારી, ફરીયાદ હમારી. ફરીયાદ અવલની, ફરીયાદ આખરની, ફરીયાદ મળી મુસાફરની, ફરીયાદ કુલ રખેસર બતગંગાની, ફરીયાદ કુલ બુનેગાર જીવોની, સ્વામી તમે અવલ, તમે આખર, તમે દીન દુનીયાના બાદશાહા તમારા ગુણના પાર નહીં, અમારા અવગુણનો છે નહીં. તમારા નામ ઉપર બલીહારી બાદ, તમે અમારે રક્ષ ના ડોલાવસો. કરીઆ માં મુકાવસો જબડી વેળામાં ઉગારજો. તમને માલુમ છે, તમોને દેશન છે, તમે સર્વે જાણો છો, બાવજી

અમે' તો, અબજુ છઉં, અમે' અબજુના ગુના બકસો, દીવાન બાદશાહી
અંતર બાંકાં દેજો. હલ બેસી કામ કરો, અંધારે અજવાળાં કરો. ખેરસલા
પેઠા કરો, કુદામલા હફે કરો, રહ્યાં ને રહેમ કરો. ચાલતાંને દેહારમાં ધરો, એકાંત
કરો, દોહાંત દુર કરો. નેઅત મોરાહ હાંસલ કરો. સ્વામી તમે કરતા જુગમાં
શ્રી મચ્છરૂપે વાચા દીધો, આજ કળજુગમાં તમે તે વાચા પાળો. વીનતી
નખી નુર સતગોરની વીનતી, સતગોર સલાઉદ્દીનની વીનતી, સતગોર સમસદીનની
વીનતી, સતગોર નસીરદીનની વીનતી, સતગોર સાહેબદીનની વીનતી, સતગોર
સોહરદીનની વીનતી, સતગોર કબીરદીનની વીનતી, સતગોર હંમામશાહની
વીનતી, નર અલીમહંમદશાહની આદ નરંજના તમે જીવને કબુલ કરો, જગો
જગનાં પાતક ઉતારો. સતગોર હંમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા
હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૩૬) દોવા જીવના ગુના ઉતરવાની છે. (૪)

કરમાનજ ખીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર અલ્લા
ઈંદ્ર હંમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુહરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન
સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, નર અલ્લામશાહા નર અલી-
મહંમદશાહા નર અલી નરંજન નામ નખીનુર સતગોર તમારી દોવા.

મહેરબાન બાદશાહા મહેર કરો, ફજલ કરો, ફરસત કરો, રહેમની નજર ધરો,
કુદી બલા હફે કરો, સુલતાનની ધડી કરો, મુખી મુસાફરની વાટે નુર આદરજુાં કરો.
બામે જુગતો કરો, કાલ બાગતો કરો, શાહા ઘટ સગટ કરો, ઘટમાં તમારી
કળા ધરો, ઘટે બ્રહ્મા, ઘટે વીશનવ, ઘટે મહેશ્વર, ચાલીસ લાખ ત્રઉ આગલાં
વીસ સહેજ એતા ચાર જુગના હીસાબ લખ્યા, અવર ન બાલું કેતા, ચાર
જુગમાં મોરાશી અવતાર, સ્વામી તેનો તમે કરો નસતાર. જે કોઈ માને
તેને સરગાપરી, જે ન માને તેને નરકાપુરી. બારગોરને હરીચંદને ધાએ, તે જીવ
અમસપરમાં બજો. અકસક તીરથનાં ફેળ લખંતે, ખટ લંલાએ તે જે વાર
કામ જમી મોલાંછા, નેક નજર ધરો. કહીઆના કષ્ટ ટાળો. એ જીવના કીધા
ગુના બકશે, ખીળ ગુના ન કરાવશે. માંચ સાત નવ બારત્રેગ્રીસ કરોડીના મેળા
આલો, લખ મોરાસીના ફેરા ટાળો. સઘળી જમાતજું દેહાર આલો. અમરાપરમાં
વાસ ધરો. સ્વામી એકાંત કરો, દોહાંત દુર કરો. રમેસરને રાજ આપો,
સતીએની સોબતમાં રાખો. ગટકળા થાપો, પરાછત કાપો. આમળ સુકીત આપો,
રહેમની નજર ધરો, પડયા પડં તે પરચદ કરો. રશિ ઉપર જગ ધરો,
પી. ૫૭

નુરનખી મહંમદશાહની કળાએ તમે પ્રગટ રૂપ કરો. સીંગાશણ તમારે તમે થાપો, તમે ઉથાપો. કરગરો કાન ધરો, સમયો સાર કરો. એ બંદા ગુનેગાર, સાહેબ ગુના બકસણકાર. સાહેબ તમારી દોસ્તી, દીવાન બાદશાહી કરમ ધરમ તમારું, ભાવ ભગતી ઇમાન અમારું. તમારા બંદાના ગુના બકશે, તમે સાહેબ સુલતાન વાશના સારંગધર, શ્રી અચ્છ તમે, શ્રી કોરંબ તમે, શ્રી વરાહ તમે, શ્રી નરસિંહ તમે, શ્રી વામન તમે, શ્રી હરસુરામ તમે, શ્રી રામ તમે, શ્રી કૃષ્ણ તમે, શ્રી બુધ તમે, શ્રી નકલંદ્રી તમે, એ મીરાં મુરતબઅલી નખીનુર સતગોર નર અસલામશાહા હાતાર, નર અલી મહંમદશાહા મુલાણાં બંબુદીપના સુલતાન, તમે જીવેના તારણકાર. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલાહા ઇલીદલાહો મહુમદુર રસુલીદલાહો.

(૩૭) દોવા જીવને ગુના ઉતારવાની છે. (૫)

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નખી નુર સતગોર તમારી દોવા. તમે આદ નરંજનાં ધંધુકાર, કરણ કલહના સરજનકાર. જીવ પંડના કરો નીસતાર, અવલ તમે આખર તમે બહોર તમે બાતન તમે શાહા શ્રી અચ્છ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી કોરંબ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી વરાહ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી નરસિંહરૂપની દોવા, શાહા શ્રી વામન રૂપની દોવા, શાહા શ્રી હરસુરામ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી રામરૂપની દોવા, શાહા શ્રી કરશન રૂપની દોવા, શાહા શ્રી બુધ રૂપની દોવા, શાહા શ્રી નકલંદ્રી રૂપની દોવા, શાહા મુરતબઅલીની દોવા, એક લાખ એસી હબાર પીર પેગંબરની દોવા, ધરતી આસામાનની દોવા, અસ્તકળ ધરખતની દોવા, નવ કુળ નાગની દોવા, આર કળ મેઘની દોવા, આર ખાણ આર વાણની દોવા, આરપેઠ આર કતેબની દોવા, આદ મુરજની દોવા, નવલાખ તારાની દોવા, મુમંઠળની દોવા, સાત સાંદિરની દોવા, નવસે નવાણું નલીઉની દોવા, સાત ફરસતાની દોવા, અનંત કરોડી કરણના દેવની દોવા, નવનાથ ચોરાસી સીધની દોવા, અહાસી સહજ રૂપીઓની દોવા, નવાણું કરોડીયું અબાની દોવા, છપન કરોડીયું મેઘાની દોવા, બચોશ કરોડીયું કેનરની દોવા, પાંચ કરોડીયું મહલાદની દોવા, સાત કરોડીયું રાજા હરીશંકરની દોવા, નવ કરોડીયું રાજા જીજીસ્ટહીની દોવા, બાર કરોડીયું કમળાકુંવરની દોવા, અબી સુઆફરની દોવા, કુલ રજેસર મતગંબાની દોવા, જમલી જમાતની દોવા, નખી નુર સતગોર નરઅસલામશાહાની દોવા,

અડસઠ તીર્થની દોવા, આઠ શક્રત ચોસઠ લાખ દેવીકીની દોવા, બાબા આદમ મામા હવાની દોવા, સત્ર સહેબ હુચેની કુલ કાયમના પરિવારની દોવા, નળીની ઉમતને આખરીત વેળામાંહે ઉગારજે, રોજે કયામતમાંજે દેહાર દેજે, તમે દીન દુનીઆના બાદશાહાણ, તમે સાહેબ સુલતાન જે ઉપના અરબસ્તાન, ચેત્ર દ્વીપ એરાકખંડે કીધાં મકાન. જે આવી વસ્તુ ઉંચ મલ્કસ્તાન, જેજે શુબ્દખંડે કીધાં કામ જે આવી વસ્તુ આજ ગરમકા ગામ, તેના પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા નામ. જે કરશે અનંત કરોડી જીવોનાં કામ, આઠ વીસનવ નર અલી મહમદશાહા નામ. તમે કરો બંદાની મુરકેલ આસન લાખ ચોસાસીના ફેરા ટાંગે, તેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો. જાંબુદ્વીપના ધણી સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહમદશાહા હકે લાએલાહા ઈલલાહો મહમદુર રસુલીસાહે.

(૩૮) દાવા જીવને ગુના છોડાવવાની છે. (૬)

—oo—

ફરમાનજી બીસમીસા હરે રહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા આઠવીસનવ નરજના નરઅલી મહમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુહરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમ્મસદીન, નરઅલ્લામશાહા નરઅલી નરજન નામ નળીનુર સતગોર તમારી દોવા. શાહા સલામ આલેકમ, વે મોલાજી કજલ કરો, વેહલ કરો, વેક ઉવત કરો, વેજુવંત કરો. અલ્લા હકે તમે, અલ્લાપાકે તમે. અલ્લા દીન તમે, અલ્લાદુની તમે. અલ્લા ખોદા તમે, અલ્લા ખાલક તમે, અલ્લા ઈંદર તમે, અલ્લા ઇમામ તમે. અલ્લા શામ તમે, અલ્લા રહેમાન તમે. અલ્લા અવલ તમે, અલ્લા આખર તમે. અલ્લા બહેર તમે, અલ્લા બાતન તમે. અલ્લા કાદર તમે, અલ્લા કરીમ તમે. અલ્લા હુતા તમે, અલ્લા હોસો તમે. અલ્લા છો તમે, અલ્લા આદમ તમે. અલ્લા અંત તમે, અલ્લા મધ તમે. અલ્લા કરમી તમે, અલ્લા ધર્મી તમે. અલ્લા નકલંકી તમે, અલ્લા નારાયણ તમે. અલ્લા હજરત મુરતજઅલી તમે, અવલ અલી, આખર અલી, બહેર અલી બાતનઅલી. બરજ મુલાજી અલી, શુબઠ ગરદેના અલી. એ ત્રણપોર ત્રણ તારા અલી, જોથે પોરે પાર ઉતારો અલી. જાંબુદ્વીપે તખત રચાવ્યાં અલી. જગોજમ હરે મનોવરી, હઈતના પીયાણુ જાંગો. ધર્મની જે કરો, પાપની જે કરો. સાચ પેઠા કરો, કુઠ પરકરો. અકલ સુખ બરકરો, તમારા નામથી સબદીન જીવે સાહા જીવે અનંત જીવે હરમ કરી મહમદ આરબી નળી રસુલસાહે હકે સન્નાસી દહેજલા હે, ઇમા સહેબ પુરાચાનની વાડીકરી કરો, ઇમા સાહેબ અગરેબ

મમરેખની વાડી હરી કરે. ઇઆં સાહેબ સુલતાનની વાડી હરી કરે. ઇઆં સાહેબ તમારા નગરની વાડી હરી કરે. ઇઆં સાહેબ તમારા જનમતની વાડી હરી કરે. સાહેબ સલામ અસલામની વાડી હરી કરે. હમેરા નામ મોતીઆ કુતા તુમારે હસ્પાર ઉભા, હાડ હાડ કરે તો બાઈ કુ કુ કરતો બાઈ, ગળે બાંધી જે વડી બાએ એ દોરી ત્યાં દોર્યો બાઈ. ઇઆં સાહેબ ફજલ કરે, ઇઆં શાહાં રહેમ કરે, ઇઆં શાહાં મહેર કરે, ઇઆં શાહાં કરમ કરે. ઇઆં શાહાં વકરમ પરહરે, ઇઆં શાહાં શુના માફ કરે, ઇઆં શાહાં સેજ નફા કરે, ઇઆં શાહાં ખાને ખવાં ફાન કરે. ઇઆં શાહાં પુરાને પાર ઉતારે, દોસ્તી મહમદ સુસ્તફાની, દોસ્તી ખીખી ફાતમાની, દોસ્તી શાહાં મુસ્તાબઅલીની, દોસ્તી ઇમામ હશન હુસેનની, દોસ્તી ખુડા ખુરખાંની, દોસ્તી નખીતુર સતગોર નર અસલામશાહાની, દોસ્તી પીર સલાઉદ્દીનની, દોસ્તી પીર સમસદીનની, દોસ્તી પીર નસીરદીનની, દોસ્તી પીર સાહેબદીનની, દોસ્તી પીર સુદરદીનની, દોસ્તી પીર કપીરદીનની, દોસ્તી સતગોર ઇમામશાહાની, દોસ્તી નરઅલી મહમદશાહાની, દોસ્તી સેત સેહરૂ હોસેની કુળ કાયમના પરવારની, દોસ્તી એક લાખને એંસી હજાર પીર પેગંબરની, દોસ્તી સાત ફરસ્તાની, દોસ્તી નવનાથ ચોરાસી સીદની, દોસ્તી અઠાસી સહરૂ રૂપોઓની, દોસ્તી સાત સાહેરની, દોસ્તી નવસેનવાણું નદીઓની, દોસ્તી આંદા સુરજની, દોસ્તી નવલાખ તારાની, દોસ્તી અડસઠ કુળ પર્વતની, દોસ્તી નવકુળ નાગની, દોસ્તી આર કુળ મેઘની, દોસ્તી અઠાર આર વનસપતીની, એ જીવના શુના માફ કરે, જગોજગના કરમ બંધન છોડે. ચોરાસી અવતારનાં દુખને ભાંગે. દોસ્તી નવાણું કરોડનું બંખાની, દોસ્તી છપન કરોડીનું મેઘાની, દોસ્તી બત્રીસ કરોડી કેનરની, દોસ્તી પાંચ કરોડીનું મહલાદની, દોસ્તી સાત કરોડીનું રાબ હરીશ્વરની, દોસ્તી નવકરોડીનું રાબ ભુજેસ્ટળની, દોસ્તી બારકરોડીનું કમળા કુંવરની, દોસ્તી અનંત કરોડીસુ પીર હશનશાહાની દોસ્તી જમી આકાસની, દોસ્તી પવન પાણીની, દોસ્તી મખી સુસાફરની, દોસ્તી કુલ રખેસર ગત ગંગાની, દોસ્તી જમલી જમાતની, દોસ્તી પીર શાહાના બાપની, એ જીવના શુના બકસો, લખચોરાસીના ફેરા ટાળે. દોસ્તી કુલરાહી દરગાની, દોસ્તી પીર વકીલની, દોસ્તી ચોસઠલાખ દેવીઈની, દોસ્તી અસી તેજ અંસ દેવની, દોસ્તી જતી સતી સંતોડી જીવની, દોસ્તી આર ખાણ આર વાણની, દોસ્તી આર વેદ આર કતેબની, દોસ્તી સાતવાર સતાવીસ નક્ષત્રની, દોસ્તી પનર તીથી બાર કરજની, દોસ્તી નવઅહેની, દોસ્તી અડસઠ તીરથની, દોસ્તી ઇશ દીસાની, દોસ્તી હીણા ખીણા જીવોની, દોસ્તી લખ ચોરાસી જીવા જોનની, એ જીવનાં પાપ પરજે કરે, એ બંદાને વૈકુંઠમાં વાસ આપે. એ બંદા નકુચ અખુજ છે. એ બંદા પેટારથી ખુધારતી છે. એ બંદા ઘટારથી

લોભારથી છે. બંદા સ્વાર્થી લવારથી છે, બંદા સતહીણા કત હીણાં છે. બંદા લીધું
 સુતકે બધાં છે. બંદા મોહોના લુહા, દીલના ખોટા છે. મહેરબાન બાદશાહ
 મહેર કરો, અંધારે અજવાળું કરો. પાંડવાને પરજટ કરો, જે કોઈ આવા
 સતપંથ દેખાડે તેહનાં એકોતરસો પરીયા તારો. બંદા કરણ કલક્રમાંહે જગો-
 જગના ગુનેગાર છે. રાત રાતના કાંડે કહાડાના એ બંદા ગુનેગાર છે. મન ચતના
 ગુના, આંખે દીકાના ગુના, કાને સાંજળાના ગુના, મનસા કરમણના ગુના. તમે
 કાદર છો કરમ કરો. ક્રીધા ગુના બકરો. બીબ ગુના ન કરાવરો. દીવાન બાદશાહા
 શાહા શ્રી મચ્છ તમે, શાહા શ્રી કોરબ તમે, શાહા શ્રી વરાહ તમે,
 શાહા શ્રી નૃસિંહ તમે, શાહા શ્રી વામન તમે, શાહા શ્રી કૃષ્ણરામ તમે, શાહા
 શ્રી રામ તમે, શાહા શ્રી કરશન તમે, શાહા શ્રી યુધ તમે, શાહા શ્રી નકલંકી
 તમે, હશમા અવતારહક મોલાણા શાહા સુરતબચ્ચી તમે જીવેના તારણકાર.
 કરમ નબીતુર સતગોર મહંમદ સુસતફાનું. સફાયત બીબી ફાતમાંની. હક તાલા
 કબુલ કરો, એ બહાના ગુના માફ કરો. જાંબુદ્રીપના ધણી તમે જીવેના
 તારણકાર સતગોર ઇમામસાહા નરચલી મહંમદસાહા હક લાએલા
 હક લીલાહોમહમદુર રસુલીલાહે.

(૩૯) દોવા ગુના ઓડાવવાની છે.

દોવા ચાલ્યા જીવને ઉઠાસણાની પેલી રવેત ખાણની બહુવી.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
 ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરચલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સોહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
 સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મહીન, સતગોર પીર સલાઓહીન, નર
 અસલામસાહા નરચલી નરંજના નામ નબીતુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી આદ
 તમે, ઉનાદ તમે, સાદ તમે, શબ્દ તમે, તેજ તમે, બંબ તમે, ઇંડ તમે, પીંડ તમે, ગુર
 તમે, નરંજના તમે, નરંજના તે નરાકાર, પેઠા ક્રીધી સુરત ચાર, શબ્દથી સરચ્યો સંસાર.
 આદે સરજી ચારજ ખાણ, ચતુર સુરત વરતી વાણ. ત્યારે બ્રહ્મા થયા પ્રકાશ,
 ઉપબ પંડ તે જીવને સાસ. ત્રીઆસણ બેઠા રહા, હરીએ ગોરને કહું જ્ઞાન,
 જઈ સતગોરે ક્રીધું જાણ. એકે વચન માના સોય, બેઈમાની મકરા દોચે. ઇમાનીને
 આલ્યો સતપંથ, બેઈમાની પડીઆ ફંદ. પરમાણુ તે પામ્યા ધર્મ, મકરા તે
 શર બેઠા કરમ. તેના ક્રીધા ત્રણજ ભાગ, જગ શરૂપી સરચ્યા દાગ. લખખોરાસી

ફેરા ફર્યો, કરંજી કલકમાં જીવ અવતર્યો. જે એકી દેહે આસણુ રહ્યા, વારા સહીત અમરાપર ગયા. જે કોઈ બાણીઆ રઘુવેદ, તે જીવ પાગ્યા અમર લેદ. સેત્ર વ્યારાં કલક જે રહ્યા, તારે બ્રહ્માને હુકમ જે થયા. તેના ક્રીધા જીગ વ્યાર, સકત રૂપી રચ્યો સંસાર. કરતા જીગમાં સવેતજ ખાણુ, જેણે ગોરનર ક્રીધા પરમાણુ. રચુવેદી દેખાડયા ધર્મ, તે જીવ અમર થયા ને છુટા કરમ. માન્યા તે અમરાપર ગયા, મકરા તે ફેરામાં રહ્યા. (૧) ત્રેતા જીગમાં ઇંદજ ખાણુ, જેણે ગોરનર ક્રીધા પરમાણુ. જજીરવેદી દેખાડયા ધર્મ, તે જીવ અમર થયા ને છુટાં કરમ. માન્યા તે અમરાપર ગયા, મકરા તે ફેરામાં રહ્યા. (૨) દોવાપર જીગમાં ઉંદળીજ ખાણુ, જેણે ગોરનર ક્રીધા પરમાણુ. સામવેદી દેખાડયા ધર્મ, તે જીવ અમર થયા ને છુટાં કરમ. માન્યા તે અમરાપર ગયા, મકરા તે ફેરામાં રહ્યા. (૩) આજ કળજીગમાં જરોજ ખાણુ, જેણે ગોરનર ક્રીધા પરમાણુ. અથરવેદી દેખાડયાં ધર્મ, તે જીવ અમર થયા ને છુટાં કરમ. માન્યા તે અમરાપર ગયા, મકરા તે ફેરામાં રહ્યા. (૪) તમે અલી નરંજના નકલંકી નારાયણુ, નર અસલામશાહાં દ્વાતાર. નર અલી મહંમદશાહાં મોલાણુ સાહેબ સુલતાન જીવને છોડાવો સવેતખાણુ, ફેરા છોડાવો એકવીસ લાખ રચુવેદ પુરી સાંખ. તમારો આડો તમારો પાડો તમારો વાડો એ જીવને સ્વેત ખાણી માંહેથી કાડો. સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઇંદર ઇમામશાહા પંચમુખી બ્રહ્મા નરઅલી મહંમદશાહાં આદ વીસનવ નારાયણુને અવતાર, તમે ધર્યો આહિત ને લોસણુગાર. બાંધો હથીયાર વારાના ધણી, ચીંતા કરો એ જીવ તણી. તમે બાંધો દેતસુ આડો, તમારા જીવને સ્વેત ખાણીમાંહેથી છુટાડો. તમે બાણો ને તમે પીજાણો, છોડાવો ખાણુ જીવને મારજ આણો. અલી નખી નર અસલામ શાહાં સતગોર સુદરદીન તમારે વાયકે, તમારો ગજસડો, તમારો પાડો, તમારા નામ તુરની દોસ્તી, બાંજુદીપ કુંવારકાં ક્ષેત્રની દોસ્તી, એ જીવને સ્વેત ખાણીમાંહેથી કાડો, એકવીસ લાખ ફેરાનાં કરમ બંધન છુટાડો. એ જીવને સતી લોકની સોખતમાં જોડો, એ જીવને બવોબવના પાપ મોડો. તમે જીવ ઉપજાવ્યા તમે જીવને સમારો. એકવીસ લાખ ફેરા પરજે કરો, આ સતપંથની દોસ્તી તમે જીવને કરધરો. તમે જીવને બાણો, તમારે પારે આણો. નખીનુર સતગોર પાત્ર બ્રહ્માજી સતગોર ઇમામશાહાં નરઅલી મહંમદશાહાં હક લાએલા હક લીદલાહો મહંમદુર. રમુલલાહો.

(૪૦) દોવા બીજ ઇંડજ ખાણની છે. •

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મહીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આદ નરંજન નરાકાર, એહેલ ઘડી રમ્યો સંસાર. પહેલી સરજી ખાણી ચાર, ચતુર મુરતથી વીસ્તાર. ચતુર વેઠ સચરાચાર, તેમાં નરંજના ધર્મો અવતાર. નરનારીનો એક વીચાર. સ્વામી તમે સતગોરને સોંપ્યા ધર્મ, રચી સતપંથને ઉતાયો કરમ. ત્રણ મુરતે ધર્મો અવતાર, શકતરૂપી રમ્યો સંસાર. માયા રચી અનંત અપાર, તમે નરંજના સરજનહાર. ઇંડજ ખાણીમાં જીવ અવતર્યો, એકવીસ લાખ તો ફેરા ફર્યો. જુજરવેદે પુરી સાંખ, ફેરા ટાળ્યા એકવીસ લાખ. અમરજોદગુ લાગુ ધ્યાન, વારે ગોરનરને કરી ફરમાન. જોળખ્યા અમે વીસનવ નારાયણ વારાના ધણી, તમે અંતા કરો એ જીવ તણી. તમારો આડોજ, તમારો પાડો, તમારો વાડો, એ જીવને ઇંડજ ખાણી માંહેથી કાડો. તમે એ જીવના પાપ મોડો, બવોબવના કરમખંધન છોડો. તમે અલી નરંજના નકલકી નારાયણ, એ જીવને આશા છે ગણી. છુટાડો ઇંડજખાણી માંહેથી ત્રીસોવનના ધણી. તમે સાહેબ, તમે સુલતાન, તમે સુબાન, તમે જીવોના સરજનહાર, બાંબુદ્રીપે કુવારકા કોત્રને અસ્તજો એ જીવને આલો દેદાર. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લેલાહો મહંમદુર રમુલીલ્લાહે.

(૪૧) દોવા ત્રીજ ઉદબીજ ખાણની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મહીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આદ નરંજન દેવ, બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર. શીવ શક્તિથી સરજ્યો સંસાર, તમે નરંજના નરાકાર, ખાણીથી રમ્યો સંસાર. વેદથી કયો વીસ્તાર,

સરજી ખાણુ ને રચી માયા, ખાણુ ઉપના તે ખાણુ સમાયા. વીસનવ બ્રહ્મા ને માહેન્દ્ર કાયા, મરતુ માંહાં દેવને શક્તિ માયા. ચતુર મુરત નરંજનાં તમે ઉપાયા, ઉદયીજ ખાણી માંહે જીવ અવતર્યા. એકવીસ લાખ તો ફેરા ફર્યા, સામયેદ પુરી સાંખ ફેરા ટાળ્યા. એકવીસ લાખ ત્રણ દેવને શક્તિ સાર, તમે નરંજના ધર્યા અવતાર. ત્રણ દેવથી થયો સતપંથ, તમથી છુટે જીવના ફેરાફંદ. નર તમે, નરંજન તમે, નરાકાર તમે, નકલંકી તમે, નારાયણ તમે, ગુનેગાર છું અમે, સ્વામી ગુના ધકસો તમે, ઉભીઆઆચારી છું અમે, તમે અલી નળી નરંજના નર અસલામશાહા હાતાર. નરઅલી મહંમદશાહા મોલાણા. તમે કરો અનંત કરોડી જીવોનો નસતાર. અલીનરંજના નકલંકી નારાયણ તમથી છુટે પંડને પ્રાણ. પીર સમસથી ધર્મ પ્રમાણ, પીર સુદરદીનથી જીવોનાં નરવાણ. ઇમામશાહા મહંમદશાહા કરો જીવોને પરમાણ, છુટાડો જીવને ઉદયીજ ખાણ. આઠ વીસનવ નરંજના નકલંકી નર અસલામશાહા ધણી. તમે ચીંતા કરો એ જીવ તણી. તમારો આડો, તમારો પાડો, તમારો વાડો, એ જીવને ઉદયીજ ખાણી માંહેથી કાઢો. જાંબુકોપના ધણી નરઅલી મહંમદશાહા તમે ચંતા કરો, એ જીવ તણી. એ જીવના ભવોભવના પાપ મોડો, અમર ભેદની સંગત સોખત માંહે જોરો. તમે દેખાડો જીવને પાર, તમે ચૌદ ભવનના સરજનકાર. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક લાએલા હક લદલાહો મહમદુર રસુલીશાહે.

(૪૨) દોવા ચોથી જરોજ ખાણીની જીવની છે.

ફરમાનજી બીસમક્કા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર બ્રહ્મા ઈફ્ર ઇમામશાહા આઠવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા. સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર સુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, સતગોર પીર સલાહદીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજના નામ નળીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી આઠ નરંજન તમે, અગમ અગોચર તમે. ચાન ચાનંતર તમે, કરજ કલક્રમાં તમે, જુગ જગાત્ર તમે, આસજી અસતજમાં તમે. ધ્યાનમાં તમે, ધંધુકારમાં તમે. ઈડમાં તમે, પીંડમાં તમે, નવખંડમાં તમે, બ્રહ્માંડમાં તમે. તમે ભણતાં તમારો જાપ, તમે ઉપના તે આપોઆપ. સ્વામી તમે ત્રણ દેવ ઉપાયા, કરી શક્તિ ને સરજી માયા. તમે સરજી ચારે ખાણ, સરજ્યા પંડને પ્રાણ. પછે સરજનાં ચારજ વાણ, વાણથી કર્યા વીસ્તાર. સરજ વેદને અહુંકાર, સરજ સેસડને સકળ સંસાર. લખચોરાચી ફેરા ફર્યા, ફંદમાજાએ સકળ અવતર્યા.

દેર પઠયા સૌ જીવને જાંત, રચી માયા તે સકળ અનંત. તમે નરંજના
 આપે હરી, બ્રહ્મા વીસનવે સેસટજ કરી, દેશી કીધી આરે ખાણ,
 ઉત્તમ મધ્યમ સરજ્યા પ્રમાણ. તમે અવતરીઆ નારાણ, બ્રહ્મા વીસનવ રહ્યા
 પરમાણ. સરજ્યા સતપંથ ને ચાખ્યા ધર્મ, ઇમાની જીવને આખ્યા મરમ.
 બેઇમાની શર બેઠાં કરમ. અથરવેદની પુરી સાંખ, દેશ ટાળો એકવીસ લાખ.
 આઠ નરહરી નારાણ, બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર ત્રણ સરજ્યા પરાણ. નરંજના
 નકલકી અલી અવતાર, તમે કીધા આવા વેદ ને વીસ્તાર. આઠ બ્રહ્મા નખી
 મહંમદ રસુલ, હક શાહો સુરતજાઅલી, ઇમામ હશન, ઇમામ હુસેન, ઇમામ
 જેનલાબદીન, ઇમામ મહમદ બાકર, ઇમામ જાફર સાદક, ઇમામ ઇસમાયલ,
 સેદ નુરમહંમદશાહો તમારો પરિવાર. નખીનુર સતગોર, નર અસલામસાહો
 ઠાતાર. સતગોર સલાઉદીન, સતગોર સમ્મદીન, સતગોર નસીરદીન. સતગોર
 સાહેબદીન, સતગોર સુદરદીન, સતગોર કબીરદીન, સતગોર ઇમામશાહો નરઅલી
 મહંમદશાહો મોલાણા સુલતાન વારાના ધણી, તમે ચીંતા કરો એ જીવ તણી.
 તમારો આડો, તમારો પાડો, તમારો વાડો, એ જીવને જરોજ ખાણીમાંથી
 કાઠો. એ જીવ લખચોરાસી દેશ ક્યો, જરોજ ખાણી આવી અવતરે. સતગોર
 બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામશાહો આઠ વીસનવ નરઅલી મહંમદશાહો મોલાણા તમે
 જીવેના તારણહાર. કરગયાં કાન ધરો, સમયાં સાર કરો. વારાના મરદ તમે
 જીવને છુટાડો, જરોજ ખાણીમાંથી કાઠો. બંબુદ્રીપને ભરતખંડ કુવારકો કોર
 માંહે પરવાર તમારો. નરનામની દોવા સહી, આસણ અસતલ અજપા જાપની
 દોવા સહી. તમારા જીવ જમલી જમાતની દોવા સહી, હીણા ખીણા જીવ
 રખેસરની દોવા સહી. કાયમ તમારા વંશ પરવારની દોવા સહી. અલી આલ નખી
 એલાહની દોવા સહી. તમારા કલમા કાંઝીની દોવા સહી. તમારા નુર દરમાનની
 દોવા સહી. એ જીવને લખચોરાસીના દેશથી છુટાડો, જરોજ ખાણી માંહેથી
 કાઠો. આરે ખાણના દેશ ટાળો, ત્રેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો. બંબુદ્રીપના
 ધણી ચીંતા કરો એ જીવ તણી. સતગોર ઇમામસાહો નરઅલી મહંમદસાહો
 હક લાએલા હક લાએલા મહમદુર રસુલીલાહો.

(૪૩) દાવા પાંચમી જીવને રવીમંડળ પોંચાડ્યાની છે.

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ધંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર
અસલામશાહા નર અલી નરંજન નામ નળી નુર સતગોર તમારી હોવા. સ્વામી
તમે આદ નરંજના નરાકાર, અહુંકારથી સહુ વીરતાર. બ્રહ્મા વીશનવ ગાહેશ્વર
શક્તિ સાર, તમે નરંજના એહેદ રૂપે કીરતાર. તમે શ્રી મચ્છ, તમે શ્રી કોરંબ,
તમે શ્રીવશાહ, તમે શ્રી નૃસિંહ, તમે શ્રી વામન, તમે શ્રી હરસુરામ, તમે શ્રી રામ,
તમે શ્રી કૃષ્ણ, તમે શ્રી છુબ, તમે શ્રી નકલંડી નારાયણ હસમા અવતાર, નર
અસલામશાહા હાતાર. નરઅલી મહંમદશાહા તમે જીવના તારણકાર, જાંછુદીપને
ભરતખંડે કુંવારકાં ક્ષેત્રને રથળે અચરવેદનું જીવનો કરો વેપાર, હવે ધ્યાં
ચારો એકાકાર, તમે રચો મહાહન વારો વસમને વર હાતાર. સ્વામી તમે ફલાણુ
જીવને તારો, સ્વર્ગ અમરાપર બેસારો. નરઅલી મહંમદશાહા, સતગોર ઈમામશાહાની
હોવા, સતગોર પીર કબીરહીનની હોવા, સતગોર પીર સુદરહીનની હોવા,
સતગોર પીર નસીરહીનની હોવા, સતગોર પીર સમસહીનની હોવા, સતગોર પીર
સલાઉદીનની હોવા, નળી નુર સતગોર નરઅસલામશાહા તમારી હોવા. આદ
વીસનવ નારાયણ સુદીના ધણી, તમે રચો સતપંથ ચીંતા કરો એ જીવ તણી.
દશે અવતાર માંહે તમે નરંજના નરાકાર, આલીસ ઈમામની હોવા, શક્તિ બીબી
ફાતમાની હોવા, એ જીવને સ્વર્ગમાં અમરાપરમાં લાઓ, સતગોર ઈમામશાહા
નરઅલી મહંમદશાહા, તમારો આડો, તમારો પાડો, તમારો વાડો, એ જીવને
ચાર ખાણમાંથી કાડો, એ જીવને મરત લોકને આસણુથી ઉઠાડો, રવીમંડળને
સુકામ પોચાડો. અતુરવેદની દીધી સાંખ, સાહેબ દોસ્તી તમારી, દોસ્તી તમારા
સતપંથની, દોસ્તી તમારા નામ નુરની, દોસ્તી તમારા નીમ કાંકણની, દોસ્તી તમારા
કરમ ધરમની, દોસ્તી તમારી આલ જોલાહની, એ જીવનું આસણુ ઉઠાડો, રવી મંડળ
માંહે પોંચાડો. દોસ્તી તમારા અરવાર પરવારની, દોસ્તી તમારા કલમા કાંડીની.
એ જીવની માયા મમતા ઉઠાડો, રવીમંડળ માંહે પોંચાડો. દોસ્તી સત્ર સહજ
હોસેની કુળ કાયમના પરવારની, દોસ્તી હરીવંસ બહા પરવારની દોસ્તી એ
જીવની સુમતા મોડો, માયાનું કર્મબંધન છોડો. એ જીવને ચાર ખાણનાં
પાપ તોડો, એ જીવ અનંતવાર અવતર્યો તે ફેરાના કરમબંધન છોડો. સતગોર
ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા ફલાણુ જીવનો પંડ પડ્યો, તે જીવનાં
કળગોત્ર માંહે પોંચાડો. એકોતેરસો માઓના, એકોતેરસો આપના, સાતકળ

આસરીના, એ જીવને અરવાર પરવારના, એ જીવ વાસના કરે, જે જીવ આસના રાખે. તે જીવને સુખ સોહેલા કરે, દુખ દોહેલા દુર કરે. એ જીવને મરત લોકને આસણુથી ઉઠાડે, રવી મંડળને મુકામ પોચાડે. સુરજ મંડળ તે રવી મકાંમ, તાકાં કુલ રખેસર સતપંથ જીવોના ઠામ. એ જીવને કળ ગોત્રમાં પોંચાડે, પાંચ સાત નવ બાર તેત્રીસ કરોડીના મેળા દેખાડે. લખ ચોરાસીના ફેરા ટાળે, સપગી જમાતસુ દેદાર આલે. અથરવેદમાં અલી દશમા અવતાર, નર અસલામશાહા હાતાર. નરઅલી મહંમદશાહા મોલાણા જાંબુદીપના સુલતાન, તમે જીવોના તારણકાર. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હક શાએલાહા ઇલ્લાહો મહમદુર રસુલીલાહે.

(૪૪) દોવા છઠી જીવને ઉઠાસણી છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બધા ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમ્મદદીન, સતગોર પીર સલાઉદીન, નર અસલામ શાહા નરઅલી મહંમદશાહા નરઅલી નરંજના નામ, નખીતુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે બહેર મીરાં, બલકેના બાદશાહા તમે સાહા શ્રી મન્જ, સાહા શ્રી કેરંબ, સાહા શ્રી વારાહ, સાહા શ્રી નૃસિંહ, સાહા શ્રી વામન, સાહા શ્રી ફરસરામ, સાહા શ્રી રામ, સાહા શ્રી કૃપ્ત, સાહા શ્રી પુષ્પ, સાહા શ્રી નકલંકી દશમે અવતાર, નરઅલી મહંમદશાહા મોલાણા સુલતાન. તમે જીવોના તારણકાર, જે જીવનું ઉઠાસણું કરે તે જીવને ચલાવે મુકામ. દીવાન બાદશાહજી તે જીવને રવી મંડળ પોંચાડેજી, એ જીવને ત્રેત્રીસ કરોડીના મેળામાં રાખેજી, તમને જે જીવ જપે તે જીવને છોડાવેજી, એ સર્વે રચના તમારી રચી છેજી. એ જીવની ચીનતા તમને છેજી. જે વાક્યા જીવનું ઉઠાસણું કરે તે સ્વામી તમે કણુલ કરોજી. મખી સુસાફર ગોર નર ગતની દોવા કણુલ કરોજી, દોસ્તી દરગાની કણુલ કરોજી. દોસ્તી નર અસલામ શાહાની, દોસ્તી દશમા અવતારની, દોસ્તી કુલ રખેસર ગત ગંગાની, દોસ્તી મખી સુસાફરની, આજ કલજુગમાં જપીએ તે ગોરનરની દોસ્તી, જલી સતી સંતોડી જીવની વીનતી. જે જીવ આસના વાસના રાખે તે જીવને તમે કણુલ કરોજી, હવે એ જીવની દયા માયા ઉઠાસણું જે મખી સુસાફર ચત કરે તે તમે કણુલ કરોજી, વળી એ જીવને નામે ઉઠાસણું જે મખી કરાવે તે કણુલ કરોજી, એ જીવને લેસમાં લોવોજી, એ જીવને તમારાં લાઠ લાડવોજી, એ તો

ખાખી જીવ છેજી, એ ખાખી જીવની દોવા કણુલ કરોજી જે જીવનું ઉઠાસણું કરાવે તે જીવને લખ ચોસાચીના ફેરાથી છુટાડોજી. ત્યાર પછી મહાદન થાસે, તલ્લાં આરબી રૂપે એસીને એ જીવના ગુના માફ કરોજી. પછે એસ્તમાં લાડ લડાવોજી. ઈલા રહેમ અલા બહેર સુસલમાની દીવાન બાદસાહા તમે છોજી. સ્વામી જેમ તમે સમુદ્રમાં થોડા ઉગાર્યોજી, જેમ સાત ફરસતાને તાર્યોજી, જેમ કરણ કલકમાં ભગત ઉગાર્યોજી, જેમ રાજ પ્રહલાદ ઉગાર્યોજી. જેમ રાજ હરીશ્ચંદ્ર ઉગાર્યોજી. જેમ સજ્જ જીજેસ્ટળ ને પાંચ પાડવ ઉગાર્યોજી, જેમ કાગળની નાવમાં પીર સુહરદીને જીવ ઉગાર્યોજી, સ્વામી એણી રીને વખડી વેળામાં એ જીવને ઉગારોજી. ફરીયાદ ગોદગત ગંગાની, ફરીયાદ મખી સુસાફરની, ફરીયાદ અનત કરોડી દેવની, ફરીયાદ નવાણું કરોડી ભાખાની, ફરીયાદ છપન કરોડી મેઘાની, ફરીયાદ બત્રીસ કરોડી કેનરની, ફરીયાદ પાંચ કરોડી પ્રહલાદની, ફરીયાદ સાત કરોડી હરીશ્ચંદ્રની, ફરીયાદ નવ કરોડી જીજેસ્ટળની, ફરીયાદ બાર કરોડી કમળા કુવરની. ફરીયાદ કુલ રખેસર જીવોની, દીવાન બાદસાહાજી એ જીવને ઈમામપરીમાં લાવોજી, એ જીવને તેત્રીસ કરોડી સાથે લાડ લડાવોજી. ભાંજીપના કુલતાન તમે કરો બંદાને આસાનજી. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે કાએલા હકે લદલાહો મહંમદુર રસુલીદલાહો.

(૪૫) દોવા સાતમી જીવને બાવન ધાટીની છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા. સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુહરદીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમ્મસહીન, સતગોર પીર સલાઉદ્દીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજના નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી મહેર કરો, જીવને તમારા પગને પશ્તાપે કરી, જીવને સુગતા ઘાટ કરોજી. અધરવેદને અલણે કરી એ જીવને રવીમંડળ પોંચાડો. નબીનુર સતગોર નરઅસલામસાહા, સતગોર સલાઉદ્દીન, સતગોર સમ્મસહીન, સતગોર નસીરહીન, સતગોર સાહેબહીન, સતગોર સુહરદીન, સતગોર કબીરહીન, સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા તમે આઠ વીસનું નારાયણ વલી વલાયતના વસનારા, સુલત્યાનના સુગટ જીવોના વર કાતાર. તમે તમારી વાચા પાળો. બમારે ત્રણ દ્રોણ હકતા ત્યારે તમે વાચા દીધી આજ તે વાચા તમે પાળો. તમારે કરમે, તમારે ધર્મે કરી, તમારે સતે તમારે દતે કરી, તમારી ક્યાએ, તમારી માયાએ કરી, તમારી કામા સતોકે કરી, તમારી મહેર નજરે કરીને એ જીવને

બાવન ઘાટી પોંચાડો. જેમ નવાણું કરોડ બાંખા પોતા, જેમ છપન કરોડી મેલા પોતા, જેમ બત્રીસ કરોડી કેનર પોતા, હવે તેત્રીસ કરોડી દેવ જીવના મેળા પુરા કરો, બાંધુદ્રીપના ભરણુ બગતાં કરો. આજ અચરવેઈને વાયકે આ સતપથને પરતાપે કરી, બ્રહ્મા વીસતુની કળાએ કરી, સ્ત્રી સેહત્ર હોસેની કોલ કાયમનો પરવાર. તમારે સતે, તમારે ઇતે કરી, સર્વ શક્તિના પગને પરતાપે કરીને, એ જીવને બાવન ઘાટી પોંચાડો. રવી મંડળમાં વાસ આલો, આર બાણના ફેરા ટાળો. નરઅલી નરંજન નકલંકી નારાયણુ કશમા અવતાર સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા મુલાણા. તમે જીવેના તારણુહાર, એ જીવના કળગોત્ર માંહે એકોત્રસો માએના, એકોત્રસો બાપના, સાત કળ સાસરીના, જે જીવ વાસના કરે, જે જીવ આસના રાખે, તે જીવને તમારી પાવળને પરતાપે કરીને બાવન ઘાટી પોંચાડો, વળી જે જીવને નામે ખરથે વાવરે, તથા કરીઆવર કરે. જીવને ઉઠાસણે દોવા ભણે, તાહરે રોકડ નાણું મેલે, તમારી પાવળના પરતાપે કરીને એ જીવનું ઉઠાસણું કણુલ કરો. એ જીવને બાવન ઘાટીના હસાળ ચુકાવો, ફલાણુ જીવને પંડ ઘાડો તેને પાંચ સાત નવ બાર તેત્રીસ કરોડીના મેલા આલો, લખ ચોરાસીના ફેરા ટાળો, સઘળી જમાત દેહાર આલો, અમરાપરમાં વાસ કરો. સતીઓની સોળતમાં રાખો, રખીઓનાં રાજ આલો. સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા સહેબદા રખેસર જીવેને ભસ્ત આવાની તમારે સતે, તમારે ઇતે કરી એ જીવને રવી મંડળમાં વાસ આલો, બાવન ઘાટીના હીસાળ ટાળો. હીવાન બાહસાહજ કરમ ધરમના ધણી તમે છો. બંધુદ્રીપના મુલતાન સતગોર ઇમામશાહા, નરઅલી મહંમદશાહા, બાકરશાહા, બાલકશાહા, બાલેશાહા, નીઝારશાહા, સેહેહસેર, સૈયદ સાહેબતીન, સૈયદ મુસ્તફાજી, સૈયદ બાનબાવાજી, હક લાએલા હઈ લેલાહો મહંમદુર રમુલલાહો.

(૪૬) દોવા બાવન ઘાટી માંહે ભણવી.

કરમાનજી બીસમશ્તા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઇમામશાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા તમારી દોવા.

સેરવની ચોકી, ભુતની ચોકી, પ્રેતની ચોકી, મેરૂ ફરસ્તો હોય અજરાઈલો વોળાવો, એવા સાત ફરસ્તાનો વોળાવો. જળરાઈલ ફરસ્તાનો વોળાવો, મીકાઈલ પ્રીરસ્તાનો વોળાવો. અસરાફેલ ફરસ્તાનો વોળાવો, ગુરબાઈલ, ગુરબાઈલ ફરસ્તાનો વોળાવો, અંબી ઘાંટી સોહેલી કરો, તન ઘાંટીના વીગન હરો. કંઈ ઘાંટી, મોહો

ધાંટી, સંતાસણુ ધાંટી, જમ ધાંટી, એ ચારે ધાંટીનાં બંધ ખંલાસ કરો, યુગ ધાંટીના વીગન દૂર કરો. મોઢો ધાંટી યુગમ ધાંટીની ચોક્કીથી છોડાવો, સ્વી ધાંટી ચાર ધાંટીયે સાથ તમારો રાખો, બાવન ધાંટીનો હીસાળ નીવારીને સ્વી મંડળમાં વાસ આપો. બાવન ધાંટી પાર ઉતારો, સાત ધાંટી તે બાવન ધાંટી માંહે જળરાઈકોનો વેળાવો, એ જીવનું નવ મહોર કાંકણ બાંધ્યું છે. નળી સાહેબ, તુર સતગોર, પીર સમસચોટ, પીર નસીરદીન, પીર સાહેબદીન, પીર સુદરદીન, પીર કબીરદીન, પીર ઇમામસાહા એ આઠ ગોરની સાંખ સાહેલી. નરજામા સાહા મુરતબાઅલી (૧) નરબસલામ સાહા (૨) નરબલી મહંમદસાહા. (૩) પાત્ર નકલંકી નારાયણુ જમલે જાહાંન જીવ તમારો છે. સ્વામી ગજસંકા તમારો. કુલ જગને વર્તમાને. અથરવેદને વાયકે. તમારો આઠો, તમારો પાઠો, તમારો વાઠો, તમારો ગજસંકા પાઠો. એ જીવ હુટે ત્યારે અનંત કરોડીના મેળા માંહે રાખો. મળી કમળા કુંવરની ટોળી માંહે રાખો. મળીઓની ટોળી માંહે રાખો. સ્વામી મહોર છાપ તમારી સાથે છે સહી. સતગોર ઇમામસાહા નરબલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઇ લેસલાહો મહમદુર રમુલીહલાહે.

૦૦

(૪૭) દોવા જીવને આસણુ વજ્રની છે.

કુરમાનજી બીસમક્કા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આઠ વીસનવ નરજન નરબલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર સુદરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસરદીન, સતગોર પીર સમસદીન. નરબસલામ સાહા નરબલી નરજના નામ નળીતુર સતગોર તમારો દોવા. સ્વામી તમે આઠ વીસનવ નારાયણુ નકલંકી રૂપ, બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર ભુપ. સ્વામી તમે શ્રી મન્થ, સ્વામી તમે શ્રી કોરંલ, સ્વામી તમે શ્રી વરાહ, સ્વામી તમે શ્રી નૃસિંહ, સ્વામી તમે શ્રી વામન, સ્વામી તમે શ્રી ફરસરામ, સ્વામી તમે શ્રી રામ, સ્વામી તમે શ્રી કૃપ્ત, સ્વામી તમે શ્રી ભુધ, સ્વામી તમે શ્રી નકલંકી નરજન હસમેળા અવતાર. સાહા અલી વંસ મેહોલી નળી તુર સતગોર નર અસલામ સાહા, તમે જીવોના ઢાતાર છોજી. સ્વામી તમે સુભાવ સંભવે શુત્ર વજ્રની દોવા કરાવે તે તમે કબુલ કરોજી. એ જીવે અનપાણી, સુત્ર વજ્ર પુરાંનાં લીધાં હોએ તે બકસોજી, એ જીવે કામ કોષ પુરાના કીધાં હોએ તે તમે બકસોજી. મહેરબાન બાદસાહાજી તમે જેવાં કામ કરતા આવ્યા. બાજ તેવાં કામ કરોજી. તમારાં શુણનો પાર નહીં, અમરો અવશુણનો છેડે નહીં. સ્વામી તમારા નામપર બલીદારી બંધ,

તમારા નામ ઉપર સદાજે બર્હિ. દીવાન બાદશાહાજી તમે જેમ જાણ નીપાયા તેમ કારજ નીપાજોજી. સ્વામી તમણું બાવ સુભાવે, ઘટપાટ આગળે સુત્ર વચની દોવા કરાવે તે તમે કણુલ કરોજી, મળી સુસાદરની દોવા કણુલ કરોજી. એ જીવના પાંચે વસ્ત્ર કણુલ કરોજી. એ જીવને આવાગમન દુર કરોજી. એ જીવને લખચોરાસી ફેરા ભાંગોજી, તમે દીન ક્યાળ બાદશાહ છોજી. એ બંદા જીયોજીગના ગુનેગાર છેજી, સાહેબ ગુના બકસજીહાર છેજી. સ્વામી તમે નેક નજર ધરોજી, અંધારા ઘરમાં અજવાળાં કરોજી. તમે બાંજીદીપના ધણી, ચીન્ટા કરો એ જીવતણી. સતગોર ઇંદ્ર ઇમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએજીહા હઈ લોલ્લાહો. મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૪૮) દોવા નવમી જીવને ઉઠાસળે આસની છે સહી.

ફરમાનજી ખીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોરપાત્ર ઘડમા ઇંદ્ર ઇમામસાહા આદવીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોરપીર કળીરદીન, સતગોરપીર સુદરદીન, સતગોરપીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમ્મસદીન, નરઅસલામસાહા નરઅલી નરંજના નામ નખી નુરસતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે એ જીવને મહેરકરો, ફજલ કરો, રહેમ કરો, કરમ કરો, વકરમ પરહરો. તમારે કરમે, તમારે ધર્મે જમલી જમાતને સતે ફતે કરી, તમારી આસના તમારી વાસનાએ કરી, તમારા વેદ વંસ પરવારે કરી, એ જીવનું ઉઠાસણું કણુલ કરો. નખીનુર સતગોર નરઅસલામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હશમા અવતાર. ચાલીસ ઇમામની આસીસ તમે કણુલ કરો. ઇમામ હશન, હોશન, સાહાઅલી મુરતબ, હકરત ખીખી ફાતમાંની આસીસ તમે કણુલ કરો. તમે અવતાર પાત્ર સેમટના ધણી છે, તમારા નામ નુરની દોરતી, તમારા પગ પાવળની દોરતી, એ જીવના ગુના બકસો. એ જીવની આડીવાડી સોહેલી કરો, દુખ દોહેલાં દુર કરો. તેની ઘાંટીના વોગન હરો, બાવન ઘાંટી પાર ઉતારો. સ્વર્ગની વાટે જીવને તારો, મરત લોકને આસજીથી ઉઠાડો. રવી મંડળને સુકામ પોઆડો, ઉતમ જીવની આસા પુરો. દોરતી સત્ર એસત્ર હોસેની કુલ કાયમના પરવારની દોરતી એ જીવને ઉતારો પાર, તમે જીવોના તારજીહાર, તમે નારાયણ, તમે નરીજન, તમે અલખ, તમે અહ્યા, તમે રામ, તમે રહેમાન, તમે આદ વીસનવ નારાયણ નકલંદી નખી નુરસતગોર નરઅસલામસાહા હાતાર. સલાહીદીનની આસીસ, સતગોર સમ્મસદીનની આસીસ, સતગોર નસીરદીનની આસીસ, સતગોર સાહેબદીનની આસીસ, સતગોર સુદરદીનની આસીસ, સતગોર કળીરદીનની આસીસ,

સતગોર ઈમામસાહાની આસીસ, નરઅલી મહંમદસાહા સ્વામી તમે કબુલ કરો. તમે સાહેબ મુલતાન જે ઉપના અરબસ્તાન સહઅદીપે એરાકખંડે કીધા મુકામ. જેઓ આવી વસ્તુ ઉચ્ચ મુલરથાન. જેણે ગુજરખંડે કીધાં કામ, જે આવી વસ્તુ ગરમકા ગામ. તેનું પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા નામ. જે કરસે અનંત કરેલી જીવેનાં કામ. તેનું નરઅલી મહંમદસાહા નામ, તમે કરો જીવને મુરકેલ આસાનજી. સતગોર ઈંદ્ર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લેલાહો મહમદુર રમુલલાહે.

(૪૯) દોવા ઉઠાસણે વાસણુને છાંટ નાખવાની છે.

ફરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

અલા મેહેલી, સાહાઅલી સેરખુદા, હક સનાતી હફે બલા. ત્રાંગિકા કોટ, લોહિકા કમાડ, નવસેનવાણું નદીકં સાહેબદાર. કુલ ગુના હફે થાએ, સજકું ફરાન સેતાન બાજી દુર કરે. હમ દોહેલી, વાટ સોહેલી. હમે સાહા મુરતબઅલી, કદમે સફાતર મુલી. ખુદા આસણુ વાસણુ કબુલી, સમસ તબરેજ અલી. સાહા મુહરદીન વલી, બદેજઅલી સાહા બરકત નવે તનકી બલી. એ દોવા આસણુ વાસણુ તવગીર દાન, સ્વામી તમે કબુલ કરો. ફરમાન રહેમાનકું ફરીયાદ કફે, અલીકું ફરીયાદ કફે, ઉમત કાજ ફરીયાદ કફે. તમે પાક પરવરદોગાર નરઅલી મહંમદસાહા જેણે પીર પાયા, તેના અમરાપુરમાં વાસ, મુખ મીડા ગરાસ, અહી નગીકા દેહાર પાસ. બંદા ગુનેગાર ખાક, એ જીવનાં આસણુ વાસણુ પાક. સતગોર ઈમામશાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લેલાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

(૫૦) દોવા ઉઠાસણે દેવેથાળ નીસાનીની છે.

ફરમાનજી બીસમહલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈંદ્ર ઈમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર મુહરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન, સતગોર પીર નમીરદીન, સતગોર પીર સમસદીન, નર અસલામ સાહા નરઅલી નરંજન નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તેજે સુરીબનદાર,

બ્રહ્મા વીસનુ કુળ અવતાર. નળીનુર સતગોર કાયમ રૂપ, આહ નરંજન એક
 ને જીજ્ઞાસુ સ્વરૂપ. તમારા નુર, તમારા જહુર, તમે ગત સેસટમાં છે ભરપુર,
 કુલ ગતના ગુના કરો દુર. તમારાં નામ, તમારાં કામ, તમારાં કરમાન, નીસાની
 મહેમાની કબુલ કરો. પાન, પુલ, ફળ, સાક, પાક, અનપાણી, વજ્ર વાસજી,
 દમટો દોકડો, કોડી બદામ, કબુલ કરો. મુખી મુસાફરની, ગત જમાતની હોવા
 કબુલ કરો. તમે હાતા, તમે ભોગતા, તમે વસમને વરો, સ્વામી તમે તુરે
 પરવરો. તમારા નામ તુરની રહેમ કરો, ગતગંગા જમલી જમાત ઉપર નેક
 નજર ધરો. તમારી સફાત સનાને જામે હક હલાલ કરો, વારાનું આહિત
 ધરો. ને ખુસાલ કરો. વેઠ વરતમાનાનું ફળ આપો, સંગ્રાસજી તમારું તમે
 થા' રખેસર બંદાનાં પાપ કાપો, ખટી કમાઈમાં બરકત આપો. મળી
 મુસાફરનો શડો, ગત જમલી જમાત માંહેથી દોકાંત કાઢો. જીવ જામને
 જગાડો, ચલાવી ધર્મ ને વસાવો પાડો. રખેસર બંદાની સફાત કબુલ કરો.
 કર્યો તમે, કરશે તમે, વરા તમે, વરસો તમે, ગુરનર બેલી એક. આખર
 મહેલી કાયમ અવતાર, બાંધુદ્રીપમાં ગોરનરનો પરિવાર. રખેસર બંદા ઉપર
 રહેમ કરો, કુલ બલા હરે ધરો. હોવા આશિસ અમારી, બરકત સફાત દેવ
 તમારી. વેગે જાઓ ને વેલા આવો, રહેમ કરમ કરીને વાડી વસાવો. સત
 સાહેબાં તુર કાંડી, જપાવો અજંપા જપ, તમે ઉતારો બંદાનાં પાપ. મોમન
 રખેસર બંદાઓ નરનારી, બાળગોપાલ વ્યાધ્યા જીવની થાળ નીસાની કબુલ
 કરો. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા
 હઈ લીલાહો મહમદુર રમુલીલાહે.

(૫૧) હોવા બાળક તથા નવા ધર્મીને કાંકણ બાંધવાની છે.

૦૦

કરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાવ બ્રહ્મા
 ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આહ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરદીન, સતગોર પીર સુહરદીન, સતગોર પીર સાહેબદીન,
 સતગોર પીર નસીરદીન, સતગોર પીર સમ્મસદીન, સતગોર પીર સલાહદીન, નર
 અસલામસાહા, નરઅલી મહંમદસાહા નરઅલી નરંજન નામ નળીનુર સતગોર
 તમારી હોવા. સ્વામી તમે આહ નરંજન ધંધુકાર, જીવ પંડના સરજનકાર.
 બ્રહ્મા વાચ્યા, વીસનવ વાચ્યા, માહેશ્વર વાચ્યા, સજ શક્તિની વાચ્યા, શ્રી મન્છની
 વાચ્યા, શ્રી કૌરબની વાચ્યા, શ્રી વરાહની વાચ્યા, શ્રી નૃસિંહની વાચ્યા, શ્રી
 વામનની વાચ્યા, શ્રી ફરજરામની વાચ્યા, શ્રી રામની વાચ્યા, શ્રી કૃષ્ણની વાચ્યા, શ્રી
 પી. ૫૩

પુષ્પની વાચ્યા, શ્રી નકલ'કી નારાયણની વાચ્યા, હક મોલાણા સાહા મુરતજાચલી નળીનુર સતગોર નર અસલામસાહા વેદ વારાના મરદ, સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા સત્ર સેફઅ હોસેની કુલ કાયમના પ્રવાર, બાંધુકીપ ભરતખંડે કુંવારકા ક્ષેત્રમાં હુવા દશમા અવતાર. નકલ'કી નારાયણ પાત્ર બ્રહ્મ નરહરી અધરવેદની કાંડી ભણીને જીવનાં કાંકણ બાંધીએ. તે જીવની કાચા નુરાળી થાએ, તે જીવ અમરાપુરમાં જાએ. તે જીવ ફેરાથી છુટે, અમર આસણ બેઠા મનકો અમારો, ગજસકો તમારો. એ જીવને કમળા કુંવરની સાંખલમાં રાખો, ત્રેત્રીસ કરોડીના મેળા આપો. ચાંદ સુરજ, પવન પાણી, જમીઆકાંસ, અસટ કુળ પરખત, નવ કુળ નાગ, ચાર કુળ મેઘ, ચાર ખાણ, ચાર વા' ૧૨ વેદ, ચાર કતોળ, ત્રેત્રીસ કરોડીની પુરી સાંખ. ત્રીલોકની હીધી વાચ્યા, રૂ. ૧ તમારે નીમ કાંકણે, તમારે કર્મે ધર્મે, એ જીવને સતપંથના મારગમાં રાખો, ગોરનરના દેહાર આપો. એ જીવના યુના બકસો, અમરાપુરમાં વાસ આપો. એ જીવની ચીન્ટા તમને છે, એ જીવને પાકપાવન કરો. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લાએલા મહમદુર રમુલીલાહે

(૫૨) દોવા વર કન્યાને કાંકણ બાંધવાની છે.

ફરમાનજી ખીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મ ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી નરંજન નામ નળીનુર સતગોર તમારી દોવા. ગોર વાચ્યા, નર વાચ્યા, ફર-શક્તિની વાચ્યા, બ્રહ્મ વીસનવ મહેશ્વરની વાચ્યા, ફરમાન નારાયણતું સતે વાચ્યા, હતે વાચ્યા, વેદ વાચ્યા, આદ આલ સતપંથની વાચ્યા, વેદ વંસ પરવારની વાચ્યા, નવખંડે પૃથ્વીની વાચ્યા, ચોવીસ સુલકની વાચ્યા, અસટકુળ પરખતની વાચ્યા, નવકુળ નાગની વાચ્યા. ચાર કળ મેઘની વાચ્યા, સાત સાંહેરની વાચ્યા, નવસે નવાણું નહીઉંની વાચ્યા, ચાર ખાણ ચાર વાણુની વાચ્યા, ચાર વેદ ચાર કતોળની વાચ્યા, અઠાર ભાર વનસપતીની વાચ્યા, ચાંદ સુરજની વાચ્યા, નવલખ તારાની વાચ્યા, ચૌદ ભુવનના દેવલોકની વાચ્યા, અગ્નિ તેજ અનંદેશની વાચ્યા, ધંધુકાર કરણ કલકની વાચ્યા, જટખંધણુ ભુગની વાચ્યા. ઇંડ છેડાની વાચ્યા, સત હતની વાચ્યા, હયા ક્ષમાની વાચ્યા, સતી જતીની વાચ્યા, સંતોકે રેહોળીની વાચ્યા,

અડસઠ તીર્થની વાચા, નવનાથ ચોરાસી સિદ્ધની વાચા, સહસ્ર આસી રૂવીઓની વાચા, એકલાખને એસી હજાર પીર પેતંગ્ગરની વાચા, નવાણું કરોઠ બંખાની વાચા, છપન કરોઠ મેધાની વાચા, બત્રીસ કરોઠ કેનરની વાચા, પાંચ કરોડી પ્રહલાદની વાચા, સાત કરોડી હરીશ્ચંદ્રની વાચા, નવ કરોડી જળેસ્ટળની વાચા, બાર કરોડી કમળાકુંવરની વાચા, અનંત કરોડીના પીર હસનશાહાની વાચા, કુલ રખેસર ગતગંજાની વાચા, મુખી સુસાદરની વાચા, સાત દરતાની વાચા, ચોસઠ લાખ દેવીકંની વાચા, સત્ર સહસ્ર હોસેની કુલ કાયમના પરિવારની વાચા, આઠ ઉનાદ અહુંકારે ધર્મ થાપી, સતગોરે ક્રીષ્ણ વીરતાર. આઠ સતપંથની થાપના કરી, વેદ વંસે તો આવ્યા હરી. થાપના કરીને દેખાડયાં ધર્મ, રખેસર છવોનાં ઉતાર્યાં કર્મ. પેલા સરજ્યા વેદ ને વાણ, પછી સરજી ચારે ખાણું. જે છવ સતપંથે મળ્યા, તેને આવાગમનના ફેરા ટળ્યા. દરમાન તમારું, સત કલ વાચા તમે, ફરીયાદ વીનતી અમે. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલ્લાહે. મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૫૩) દોવા કળસ ઉપરથી આખા ઉતાર્યાની છે.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમક્કા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બક્ષા ઈંદ્ર ઈમામસાહા આઠ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા નખીનુર સતગોર તમારી દોવા.

આખે છવ રાખે, છવતણા હો બોધાર, સેસટના સુરીજનકાર. જમડા રૂઠા કયા કરે, જસ બેલી કીરતાર. કરતા માનો કળ નમો, કળસને દીજે બહુ માન. તેત્રીસ કરોડી દેવતા આવીયા, ધરે સ્વામીનું ધ્યાન. સેરા કરે સહજ હોય, સ્વાર્મી કરે કબુલ. નર નારાયણુ લેટીઆ, હાજર સતગોર રસુલ. જે છવ નુરે મળીઆ, તેને આવાગમનના ફેરા ટળીઆ. કાયા જમી છવ અમર, અમરાપર વાસ, સતગોર મળે સાહકા દેહાર પાસ. અમર ગોઠ અમરાપરી સતગોર મળે તો જાઓ, ઈયાં કરણી કમાઈએ, તાંહાં દેહાર અલ્લાકા પાએ. અનમો શ્રી નકલંકી નારાયણ. જતાઅરજનો અલખ નરંજન. પીતાંબર કેશવ માધવ હામોઠર, કમ સુગન ગરૂડદળ. આઠ વીસનવ દેવ, અહુંકાર મધે સેવ, છત્રીસ યુગ ચોરાસી ચોકડી, તમ મધે આઠ ખુંદ સેસટ નામ બણાવત. આઠ આખર તમે છો. સતગોર ઈંદ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલ્લાહે. મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૪૪) દોવા મોટી છાંટ નાખી સરદો કીધાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામી તમે આદ નરંજના નાશાયજી નકલંદ્રી આરબીરૂપ, ત્રણ મુરતનાં એક સ્વરૂપ. આદ પુરૂષથી અહુંકાર, તમે સેસટના શરીરનહાર. છેદી ઇંડ રચ્યો સંસાર, ત્રણ મુરતનો એક વીચાર. સાતે સ્વર્ગે એકાકાર, જોગળ ભોગળ સચરાચાર. સ્વર્ગે મરત ને પાતાળ, જળ થળ ને પરબત. બેહેર ખાર ને ધાવર, જંજમ ગામ સીમ ને વણત નગરે. નવખંડ ને ચોવીસ મુલકે, એકવીસ બ્રહ્માંડ માયા વસુંધરા તમે રચી છે. આસણ સીંભાશન ઘટપાટ એક મુરત ત્રણ હેવ મળી. કળસ માંહે કળા ધરી. સ્વામી તમે અમીનુરની છાંટ નાખો, તમારા જીવને તમારી પનામાં રાખો. સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે હાએલા હઈ લેલાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહે.

(૫૫) દોવા સીને લાઈસુતક ઉતારવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા. સતગોર પીર કળીરહીન, સતગોર પીર સુદરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન, સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર શમસહીન, નર અસલામશાહા નરઅલી નરંજન નામ નળી તુર સતગોર તમારી દોવા. પ્રથમ આદ નરંજના અહુંકારથી ધંધુકાર, તમે સરજી મુરત ચાર. તમે સેસટના સરજનહાર, તમે કીધા વેદ ને વીસ્તાર. સ્વામી તમે ધયો અવતાર, અથર વેદમાં સચરાચાર. ખાણી વાણીને સરજ્યા વેદ, તમે સરજ્યા અમર ભેદ. અમર ભેદની અમર કાયા, આદ અંતે તુર નીપાયા. તુરથી નીરમળ જીવ નીપાયા. સુતકે ટાળો, પાતક બાળો. તુરે જીવનાં પડળ બાળો, ઈમામશાહા મહંમદસાહા છાંટ કારો, છોત ઉતારો, પાપની મોટ દેખો, સુતકે પાતક લાઈ લેખો. દન એક માસ છ માસ દશ માસ દો ચારા સોદન ચાર જરોજ ખાણીમાં મનખા અનુતાર, તમે ઉતારો બંદાનો ભાર. પર અન પર જળ દુનીઆં તણો વહેવાર. તે તુરથી કરો નસતાર, સુતકે ટાળો પાંચેનાં પાતકે બાળો. સાચો જીહો, બુઝો ચુકો, વાચા વચને વેદ હીણો, ઉણીઆ આચારી, અવગુણ પાતકે ભયો, પાંચે પાતકે દુર કરો, વારોવાર લગી પાવન કરો. તુર ફરમાન કાંડી જપાવો અજંપા જાંપ, તમે ઉતારો બંદાના પાપ. જાત જંગાજમલી જમાત, અનેક વરજી તે એકજ નોત.

નુરથી કરે પાતક દુર, અહીં નળી તમે કરો જીવની સફાત. સતગોર
સુદરહીન નર અસલામશાહ તમે જીવને આલો દેહાર, ઇમામશાહ મહંમદશાહ
તમે જીવના તારજુદાર. એ બંદાને પાક કરો, એ જીવને શુના માફ કરો.
સતગોર ઇંદ્ર ઇમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક લાએલાહ
ઇલીલાહ મહંમદુર રમુલીલાહે.

(૫૬) દોવા પુરૂષને સુતક ઉતાર્યાની છે.

કરમાનજી બીસમદલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર જાહમા
ઇંદ્ર ઇમામશાહ આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદશાહ
નખીનુર સતગોર તમારી દોવા. પીર પાક, નુર પાક, નરંજન નારાયણ
પાક, પાંચ તન પાક, સાત મલાક પાક, ચાર દે માસુમ પાક, દોવા દે ઇમામ
પાક, તમારે નામ પાક, તમારે હામ પાક, તમારા નામ નુરને પરતાપે કરી
બંદા પાક, ધરતી આકાસ પાક, ધવન પાણી પાક, અંદા સુરજ પાક, તારામંડળ
કુ પાક, અરટકળ પરબત પાક, નવકુળ નામ પાક, ચાર કુળ મેઘ પાક, સાત
સાહેર પાક, નવસે નવાણું નદીઈ પાક, તમારા નામ નુરને પરતાપે કરી બંદા
પાક. નવનાથ ચારાસી સિદ્ધ પાક, અઠવાસી સહસ્ત્ર રૂપોઓ પાક, એકલાખ
ને એસીહબર પીર પેગંબર પાક, સત્ર સેફલ હોસેની કોલ કાયમનો પરવાર
પાક, અડસઠ તીરથ પાક, નવાણું કરોડ બાંખા પાક, છપન કરોડ મેઘા પાક,
બત્રીસ કરોડી કેનર પાક, તેત્રીસ કરોડી દેવતા પાક, અનંત કરોડીના પીર
હસનશાહ પાક, તમારી પાવળને પ્રતાપે કરી બંદા પાક, નુરની છાંટે કરી
બંદા પાક. સતગોર ઇંદ્ર ઇમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક
લાએલા હક લીલાહો મહંમદુર રમુલીલાહે.

(૫૭) દોવા રખેસરને મોડે છાંટે નાંખ્યાની છે.

કરમાનજી બીસમીલા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર જાહમા
ઇંદ્ર ઇમામશાહ આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહ
નખીનુર સતગોર તમારી દોવા.

અથરવેદી કાયમ પાયા, પીર શાહા નુરી અમર કાયા. અવલ
આખર દેહાર આપો, ઇમાન સલામત રાખો. સમત સજુરી આપો, કરોડ કરોડ
શુના કાપો. ખોળે તે છુટે, ઠરે તે તરે. નુર નકલંકી પીર શાહનું જે રખેસર
પીએ, તે જીવ બાર કરોડીની સોબત મળે સતગોર ઇંદ્ર ઇમામશાહ
નરઅલી મહંમદશાહ હક લાએલાહ ઇલીલાહો મહંમદુર રમુલીલાહે.

*(૫૮) દોવા મુખીને પાવળ પીધાની છે.

—oo—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ, સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા
રબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

તમે દેવ નરંજન નરાકાર, નકલંદ્રી નારાયણ હસમા અવતાર,
ઈશ્વર જગોજગના બ્રહ્માજી, પરખ પાવળની છાંટેથી સપત પાતાળ ને એકવીસ
બ્રહ્માંડના બંધ બાંધ્યા, તે નુર પાવળે બંધ બાંધ્યા. બ્રહ્મા વીસનવ માહેશ્વર કળસ
માંહે કળા ધરી બેઠા, તે નુર છાંટના બાંધ્યા. હરી આલના હંસરાબ, પરી દેવના
ટોળ, અહુંકાર આલે બાદશાહી, પાતાળ દેવતાએ જમી આઠસ, પવન પાણી
ગુપતી પ્રગટી. કળ માંહે ગોત્ર માંહે, આણી વેળાએ બે કોય નુરની વાસના
કરે, તે જીવની આસના પુરે. આઘ બ્રહ્માએ ઘટ ચાપીઓ ચોદસ નાખી ફરેખ,
અનંતરૂપે અશિર ક્રીધાં કરતા મુસ્ત સોહી. સતગોર ઈંદ્ર ઈમામસાહા નરઅલી
મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રમુસલાહે.

(૫૯) દોવા કળશને ઉઠાડવાની લખી છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઈમામસાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.

સતગોર પીર કબીરહીન, સતગોર પીર મુહરહીન, સતગોર પીર સાહેબહીન,
સતગોર પીર નસીરહીન, સતગોર પીર સમસહીન, નર અસલામસાહા નરઅલી
નરંજન નામ નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. અહુંકાર અનમો, શ્રી નકલંદ્રી
નારાયણ. મન હેત બાંધ્યા જલ કુંભે રહે, જળે બાંધ્યા કુંભ છે, કુંભે બાંધ્યા
જળ રહે. જળ વીના કુંભ ન હોય, જ્ઞાને બાંધ્યા મન બેચે. ગોર વીના જ્ઞાન
ન હોય. આદ કુંભ કળસની ઘડી, ઉતપત જળસેથી ભરી. તે આદ કુંભ સદા
ઝોતમ ઉપના, બે કુંભની પુજા પરીવરતે હો સ્વામી. સતગોર હરસણ
બુજતે હો સ્વામી. જીવું કારણ ભવે બ્રહ્મા, અહુંકારે આદ ઉનાદ
અલી, તેમાં બેધંગ દેવતા. આજ કલયુગમાં અલી અલખ નરંજના
અવતાર પાત્ર, તે નર ઉત્તમ ઉપના હો સ્વામી, બે નર માનતે,
બે નર પુજતે, તે નર લઈતે. મેર મેહેલંગ, અમર લોજંગ, અમરાપુર
વાસંગ. બે નર ના માનતે, ના પુજતે. તે નર ભવતે ગોર અંધારે. તે જીવ
ભવો ભવો ભવ બુઝતે હો સ્વામી. સતગોર મુહરહીન વાચ્યા, પેલા કરતાયુગમાં
ચાર રૂપ, મચ્છ, કચ્છ, વરાહ, શ્રી નૃસિંહ. ત્રેતાયુગમાં ત્રણ રૂપ, વામન,
ફરસરામ શ્રી રામ, દોવાપર યુગમાં બે રૂપ, કૃષ્ણ અને શ્રી બુધ.

આજ કળયુગમાં એક રૂપ, શ્રી નકલંકી નારાયણ ઘટપાટ સ્થાપી રખીએ ઓધાર્યો, હઈત દીવા પાતાળ, એણી પાવળે સીધાર્યો પ્રહલાદ, પાંચ કરોડી છવેનાં તે કીધાં કાજ. એણી પાવળે સીધાર્યો હરીશ્ચંદ્ર, ગોરને વચને મેલ્યા રાજ, સાત કરોડી છવેનાં કીધાં કાજ. એણી પાવળે સીધાર્યો જગેસ્થળ, પાંચે પાંડવે છોડવાં રાજ. નવ કરોડીનાં સીધાં કાજ, એણી પાવળે કર્યા પીર સુદરદીન, કાગળનાં કીધાં જાજ, બાર કરોડી છવેનાં કીધાં કાજ. નીમ જલ, નીમ ચલ, નીમે બાંધી પાળ, સતગોર બેઠા બાંધુદીપે, ઘટપાટ પખાલા ઘટપાટ સ્થાપી રખી ઓધાર્યો, હઈત દાખ્યા પાતાળ, હક સાચા સાહા હેજંદા, એ પાવળેકા એહી વીચાર. સતગોર કળીરદીન કથેતે, પીર સુદરદીન શાહા વાચા, ગગન મંડળમાં અમીરસ હોય તાંહાં નરંજનકા વાચા, સોગરા હોય સો ભર ભર પીવે, તુગરાજ એ પાચા. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હકે હાએલા હઈ લીલલાહે મહમદુર રમુલીલલાહે.

(૬૦) દોવા પાટ ઉપરથી પૈસા ઉપાડયાની છે.

ફરમાનછી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈદ્ર ઇમામશાહા આદવીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા. નબીનુર સતગોર તમારી દોવા. સ્વામ હક તમે, પાક પીર તમે, અવલ તમે, આખર તમે, બહોર તમે, બાતન તમે, દાતાર તમે, બલક તમે, કાયમ તમે, કાયમ તમે. સખી તમે, સાહેબ તમે કરો તે થાય. તમારી હરગેકું આવે, કુલ જમાતકું આવે. બુનાં બકસો, નવા ન કરાવસો. પાંચ સાત નવ બાર તેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો, લખ ચોરાસીના ફેરા ટાળો. સઘળી જમાતસું દેહાર આલો. બંદા બુધારથી પેદારથી છે. બંદાના કુલ શુના બકસો. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા હકે હાએલા હઈ લીલલાહે મહમદુર રમુલીલલાહે.

(૬૧) દોવા નીસાની થાળ અખેપાત્રની છે.

ફરમાનછી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈદ્ર ઇમામશાહા આદવીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદશાહા નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

હરીચંદ ચતુર વેહી બ્રહ્મા, મોક્ષદાતા દેવ મહેશ્વર, અને સેહદેવ તપ કસે કળસ કરવાર. ચાર બુગ મધે છવ ઓધાર્યો પાંચ સાત નવ બાર, તેત્રીસ કરોડી અનંત નીસતાર. તમે હોસેની પાત્ર દીવાન બાદશાહા, ભાવ

બજતિ સીધા સ્વરૂપ, યાજ પ્રસાદ, નીસાની મહેમાની, દરૂદ સુકરીત, દામ દોકડો, પાન ફુલ ફળ, અનપાણી, સાકપાક, જકર બંદગી કબુલ કરો. સાહેબ તમનું બક્ષીદારી, અમને આસા દેવ તમારી. અપેપાત્ર અપુટ કરો, સ્વામી તમે ગત જમાતમાં નુર નીશાનીએ પરવરો. અનપુરણ અન પુરો, પાણી પુરો, ગણેશ રીધી સીધી આલો, માતા ભવાની મહાદેવ સ્વામી, લોજન પીરસો માતા ભવાની. માતા ભવાની ગયે બ્રહ્માની પાસ, રધ સધ ચાલ તમારા હાસ, ભરો ભંડાર થાવ સુખી, અનદેવ પુરણ ભલંધર સુખી. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહો ઇલીલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૬૨) દોવા નીસાની થાળ અપેપાત્ર જમવાની છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજના નરઅલી મહંમદસાહા નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

હરીચંદ ચતુર વેદી બ્રહ્મા મોખ હાતા, સ્વામી તમે સેસદના સહજહાર, નીશાની મહેમાની ભાવ સભાવ તમારી નૈઅતે, હસતરે કબુલ કરો. અન પાણીના અહાર, પાન પુલના લોગતાર. જમલી જમાત ઉપર રહેમની નજર ધરો, તમારાં તુર તમે વરો. અનંત જીવ તપ કરી આવ્યા, એમ દેવ વેદ વાચકે ભાખતે, સતગોર હેત કરીઆ તે ચતુરવેદી બ્રહ્મા. સ્વામી હકે હાજા સેવાય આજુ, બંકા હાજુ બટી કરે કમાજુ. સતનું લાજુ, પ્રેમનું પકાજુ. દરવેસી ગરાસે હાજુ, હકે હલાલ ખાજુ. સાહેબ તમકું પોંચાજુ. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહો હઈ લલલાહો મહંમદુર રસુલીલાહો.

(૬૩) દોવા નીસાની થાળ જમીને ભજવાનો છે.

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા નબીનુર સતગોર તમારી દોવા.

દેહેદર ફુનીયાં, સેસત્ર આખર, આકા બતખેર. ઈમાનકી સલામતી, યા સતગોર ખેર કરે કબુલ. મહત અલ્લા રસુલ, જીસ ભંડારથી રોજ આવે, સો ભંડાર કરો ભરપુર. ખાયા તુર, હુંવા હંજુર. અલ્લા આદમ રસુલ બંદે ખાયા ફરમાન બીસમલા સાહા તમકું પોંચાયા. સતગોર ઈન્દ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હકે લાએલાહો હઈ લલલાહો મહમદુર રસુલીલાહો.

(૬૪) દોવા ગત જમાત પરવારી ઉઠ્યાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા નખીનુર સતગોર તમારી દોવા.

સ્વામી તમે વાટે ઘાટે ચુરકેલ આસાન કરો, સહેતાન તોફાન હુર કરો. વાઢી તમારી હરી ભરી રાખો, ખટી કમાઈમાં ભરકત આપો. હીન ફનીયામાં સરખફે રાખો, લજા આખફે શરમ તમે રાખો. તમારે નીમે ધર્મે, તમારી ફરોઈઠ સુકીતે, તમારી કીઆ આચારે, તમારી ગત ઉપર મહેરબાની રાખો. જાંબુદીપના સુલતાન જે ઉપના અરબસ્તાન, સેત્ર દીપ એરાકખંડમાં કીધો મુકામ, જે વસ્થા ઉચ્ચ મલસ્થાન. જેણે ગુજર ખંડમાં કીધાં કામ, જે વસ્થા આજ ગરમકા ગામ. તેહનું પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામશાહા નામ, જે કરશે અનંત કરોડી છવોનાં કામ. તે આદ વીસનવ નારાયણ નરઅલી મહંમદસાહા નામ, તમે કરો બંદાને ચુરકેલ આસાન. લખચોરાસીના ફેરા ટાળો, તેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો. સતગોર ઇંદ્ર ઈમામસાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

— ૦૦ —

(૬૫) દોવા બીજનો ચંદ્ર જોવાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઇંદ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

બરકત રહેમત, સાહેબ સલામત. અરજ ઉમેદવાર, અજહો ચંદ્રમા ગોર, તમે સતીઓનાં સત રાખજો. નખીની ઉમતના કરમથી કાન ધરો, સમયો સાર કરો. કીધા શુના બકસો, બીજા શુના ન કરાવસો. જાંબા, મેધા, ફેનર, ફેવ તેત્રીસ કરોડીના મેળા આલો, અનંત કરોડીની સોબતમાં રાખો, લખ ચોરાસીના ફેરા છુટાડો. સતગોર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે.

— ૦૦ —

(૬૬) દોવા સુરજની સામે ભણવાની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરજના નરઅલી મહમદસાહા
તમારી દોવા.

ઉમતાં સુરજ, આશમતાં ભાણુ, નર બીજ તે મહમદશાહા નામ. પડતે
ગોર ગાવત્રી, જપ તપ બંબ ઉપાયા, તબ તમે સુરજ દેવતા, તમારે ચરણે
આયા, અબહલા જખાર, અબહલા સતાર, અબહલા શુદાર, અબહલા રહીમ,
અબહલા કરીમ, ચાર પીર માહમદ સફાત, આટલી દોવા બણે સુણે ઉનકું
કોજક હરામ, સતગોર ઈમામસાહા નરઅલી મહમદસાહા હકે લાએલા
હઈ લીલલાહે મહમદુર રમુલીલ્લાહે.

— ૦૦ —

(૬૭) દોવા નાદેઅલીની છે.

— ૦૦ —

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ.

નાદે અલીયન, મજહરીલ, અજએબ તજહલ્લુ, અવનલકા, રીન્નેવા એબ
ફદલોહમીન, વગમીન, સેએનજલો બકુદરતકા, ઇયા અશ્લા, ઇયા અશ્લા, ઇયા
અશ્લા, બી નખુવતકા, ઇયા મહમદ, ઇયા મહમદ, ઇયામહમદ, બા વીલાયતકા,
ઇયા અલી, ઇયા અલી, ઇયા અલી, અહરીકની.

નાદેઅલીની ખાસીએત લખી છે.

— ૦૦ —

જે માણસને દુસમન વેરી વધારે હોએ, ને બીતો હોએ, તેા એ દોવા
હરશાજ વાર સાત પડીને અલ્લા આગળ દોવા માએ, તેા તેના દુસમન દુર
થાએ (૧) વળી કોએના ઉપર કોઈએ બહુ કરેલું હોએ, તેા સાત કુવાનું
પાણી મંગાવીને, તેના ઉપર નાદેઅલી સાતવાર પડીને, તે પાણીથી નવરાવે, ને
થોડું પાએ તેા બહુ દુર થાએ, ને સાંઘે થઈ બાએ (૨) કોઈ માણસને ઝેર
ખવરાવું હોએ, તેા તેને કાચની રકાબીમાં કેસર અને કસતુરીથી નાદેઅલી
લખી પછે પોઈને તેના ઉપર નાદેઅલી પચીસ ફેરા પડી કુંડીને પાએ તેા
સાંઘે થઈ બાએ (૩) કહી કોઈ માણસને મંદવાડ હોએ, અને તેના ઓસડથી
હક્રીમ વેદ આક્રી ગયા હોએ, તેને નાદેઅલી પાણી ઉપર પડીને રોજ પીવરાવે,
તેા સાંઘે થઈ બાએ, મંદવાડ બતો રહે (૪) કોઈ માણસને માથે દુઃખ તથા
મુસકીલ પડી હોએ, તેા નાદેઅલી હજાર વખત પઢે, તેા દુઃખ દુર થાએ. (૫)
કહી કોઈ માણસ આપણા ઉપર શુરસે થયો હોએ, (ખફા થયો હોએ) તેા

નાદેઅલી ઇકોતેર ફેશ પડીને તેની પાસે જાએ, ને ત્રણ વખત પડીને પોતાના પંડ ઉપર કુંકે, તો તે માણસ તેના ઉપર ચેહેરવાન થાએ (૬) પોતાની મુરાદ ઇચ્છા પુરી પાડવા સાફ રોજ છત્રીસ વખત પડે, તો તેની ઇચ્છા પુરી થાએ (૭) સવારે મોટે પરાદીએ નાદેઅલી બાર વખત પડીને બાહેર જાએ, તો જે મળે તે સરવે તેના ઢોસઢાર થાએ (૮) બીજું કોઈને માથે ખોટી તોહોમત મુદ્રી હોએ, તો તે માણસ નાદેઅલી હમેસાં વાલીસ (૪૦) વખત પડે તો તેના માથેથી તોહોમત દુર થાએ (૯) કોઈ માણસ પેસાવાળો થવા ઇચ્છતો હોએ, તો બાર વખત સવારે ને બાર વખત સાંજે પડે તો પેસાવાળો થઈ જાએ (૧૦) કોઈ જરૂર કારણને લીધે સંતાઈ જતું હોએ, તો નાદેઅલી અઢાર વખત પડીને સંતાઈ જાએ, તો તેને કોઈ ભેઈ ના થકે. એ સિવાય ઘણીજ ખાસીએત છે પણ લખતાં પુરી થાએ તેમ નથી.

ઉપર જણાવેલી બધી સુખીની ક્રિયાની ઢોવાએ ઉપરાંત સતપંથીઓએ પોતાના નીત્યકર્મ તરીકે કરવાની ઢોવાએ, તથા મુઠ્ઠાને નવરસવાની, તેજજ તેને ભૂતીઠાઈ (ઢાટવાની) કરવાની ઢોવા; તથા પીરાણા સતપંથની રમુવેઢ, સામવેઢ, જળુરવેઢ, અથરવેઢ, અને પાંચમી મુગત માર્ગની ગાયત્રી, અને તેનું બ્યાન, તથા જુદી જુદી જાતના કલમાઓ વિગેરે પીરાણા સતપંથીઓ જાણે છે, તે બધા અનુક્રમે નીચે પ્રમાણે છે.

ઢોવા દિવા જોતને પ્રણામ કરવાની છે.

ખાનામાં પાઠ આગળ ધીની જોતને પ્રણામ કરતી વખતે જોલવાની ઢોવા.
ફરમાનજી બીસમક્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈંદ્ર ઇમામસાહા આદ વીસતવ નરંજન નરઅલી મહંમદશાહા
તમારી ઢોવા.

ગોર હીવો, ગોર દેવતા, ગોર વિના ઘોર અંધાર, ગોર વિના સુગત નહિ,
ગોર વિના મુકિત નહિ. મન તાણું કલમે કુંચી, જોલો ધર્મદાર. દેજો
મહંમદશાહાકા દેદાર. જાગે જોત, જાગે જોત. સતગોર ઈંદ્ર ઇમામસાહા
નરઅલી મહંમદસાહા હક લાએલા હક લીફલાહો મહમદુર રમુલીલલાહે.

ઉપર પ્રમાણેની ઢોવા જોલી જોત પાઠને પ્રણામ કરી, દરેક સતપંથી
જાણેલા માંહોમાંહે “હેજંદા કાયમ પાયા ફરમાનજી પીરશાહ.” એ
પ્રમાણે જોલીને એક બીજાના હાથમાં હાથ ચીલાવીને પોંચો લે છે. એ
પ્રમાણે એક બીજાને મળીને પોંચો લીધા પછી જોસે છે, અને ત્યાં પીરશાહાના
નામની માળા ફેરવે છે.

પીરણા સંતપંથીઓને સવાર, બપોર, સાંજ અને મધરાતની વેળાએ બધવાની દોવા.

— ૦ —

કરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ.

સહગૌર પાત્ર પ્રદક્ષા ઇંદ્ર ઇમામશાહ આદે વિષ્ણુ નિરંજન નરઅલી મહમ્મદશાહ. તમારી અમર દ્રષ્ટે કરી, કરમ મેહર કરી, અમારા પાતક દુર કરો. તોબાં વખત ત્રણ કબુલ કરો. યા શાહ અલી મુર્તુઝા (૧) યા ઇમામ હશન હુસૈન (૨) યા ઇમામ અયનુલ આબેદીન (૩) યા ઇમામ મહમ્મદ બાકર (૪) યા ઇમામ બહૌરે સાદીક (૫) યા ઇમામ ઇસમાઇલશાહ (૬) યા ઇમામ મુરમહમ્મદશાહ (૭) યા ઇમામ મુન્તે સરગિલ્લાહ (૮) યા ઇમામ શમ્સોદ્દીન (૯) યા ઇમામ હસનામશાહ (૧૦) યા ઇમામ મુરમહમ્મદશાહ (૧૧) યા ઇમામ નરઅલી મહમ્મદશાહ (૧૨) આખર જમાનાના શાહો. અમારી તોબા બંદગી કબુલ કરો. કિંકાર દો, તોબા તોબા બંદો યુનેઝાર, સાહેબ તો બક્ષવુહાર, બંદો તોબાં કરે, સાહેબ કબુલ કરે. બક્ષો બક્ષવુહાર, સચ્ચો પીર ફર્માન.

હક લાએલા હઈ કિલ્લાહો મહમ્મદુર રમુકિલ્લાહે.

આટલું મોલી રહ્યા પછી શીજદો કરવો, ત્યારબાદ એક માળા 'હક લાએલા હઈ કિલ્લાહો મહમ્મદુર રમુકિલ્લાહે.' એ નામના કલમાની કરવી, પછી જે મધરાતની વેળા હોય, તો જે માળા કલમાની અને એક માળા 'પીરશાહના' બપોની કરવી. પછી શીજદો કરી જે હાથ એડી માથું જમીન ઉપર જ રહેવા હઈ નીચેની દોવા બધવી.

મુબાનશ્વાહે, યા અલ્લાહ, યા અલી, યા અલી, યા અલી, હક લાએલાહા ઇલીશ્વાહે મહમ્મદુર રમુકિલ્લાહે.

(એટલું કહી બેઠાં થઈ મોઢાં ઉપર હાથ ફેરવી, નીચેની દોવા બધવી.)

કરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ આદ નિરંજન નરઅલી મહમ્મદશાહ, આદ વિષ્ણુ તમારી દોવા. પ્રમથ તમે સ્વામી (૧) શ્રી મચ્છ, (૨) શ્રી કચ્છ, (૩) શ્રી વ્યારાહ, (૪) શ્રી નૃસિંહ, (૫) સ્વામી શ્રી વામન, (૬) શ્રી પરશુરામ, (૭) શ્રી રામ, (૮) શ્રી કૃષ્ણ, (૯) શ્રી બુદ્ધ, (૧૦) શ્રી શીસ, (૧૧) શ્રી ગુહ; (૧૨) શ્રી ઇબ્રાહીમ, (૧૩) શ્રી ઇસ્માઇલ, (૧૪) શ્રી સુલેમાન. તેજ અલો, તેજ આજ નરઅલી મહમ્મદશાહ, અતે શ્રી નફસંકી નારાયણ, ઇમામ મેંહદી. તમારા રખેસરોની લાજ રાખી ગુનાહ બક્ષી કરમ મેહર કરી, તમારા બંદા બાળી, અરજ બંદગી કબુલ કરો. મુબાન, કરીમ, તહીમ, કિસ્તાર, તુંહી દાતાર. યા અલી, યા અલી, યા અલી. મુરેમુર આયા સોહી. તે મુર અલી મહમ્મદશાહ લેલે બેઈ. તુંહી મુર અલી

હંભારી દોવા કંબુલ કર. સચ્ચો ફરમાન તુર સહગોર પ્રહા પાત્ર ઈંદ્ર
 ઇમામશાહ. નિરંજન નરઅલી મહંમદશાહ, હંભારી દોવા કંબુલ કરો. હક
 લાએલાહા ઇલીલ્લાહો મહંમદુર રસુલલ્લાહે.
 (આટલું બચા પછી શિજ્દો કરી એક માલા 'પીરશાહ'ની કરી શિજ્દો કરવો.)

પીરાણા સતપંથીઓની હેજંદાની દોવા.

ફરમાનશી પીસમદલા હરરહેમાન નરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
 ઈંદ્ર ઇમામશાહ, આદ વીસનવ નીરંજન નરઅલી મહંમદશાહ.

સહગોર પીર કબીરહીન, સહગોર પીર મુહમ્મદહીન, સહગોર પીર સાહેબહીન,
 સહગોર પીર નસીરહીન, સહગોર પીર શમ્સહીન, નર ઇસલામશાહ, નર અલી
 નરંજન નામ, નખીતુર સહગોર તમારી દોવા. આદ નારાયણને હેજંદા. બ્રહ્મા
 વિષ્ણુને હેજંદા, આદ શક્તિને હેજંદા. સાત ફિરતાને હેજંદા. બાવા આદમને
 હેજંદા. મામા હવાને હેજંદા. નખી મહંમદને હેજંદા. હક શાહ મુરતુઆબહીને
 હેજંદા. આદશકિત ખીખી કાતમાને હેજંદા. ઇમામ હશન, હુસેનને હેજંદા,
 સિતેર સેહેર હુશેની કુલ કાયમનાં પરવારને હેજંદા, ધરતી આકાશને હેજંદા,
 પવન પાણીને હેજંદા, ચંદ્ર સુરજને હેજંદા, નવલખ તારાને હેજંદા, ખાર
 મેધને હેજંદા, નવકુળ નામને હેજંદા, સાત સમુદ્રને હેજંદા, નવસે નવાણું
 નદિઓને હેજંદા, સાત વાર સત્તાવીશ નક્ષત્રને હેજંદા, પંદર તિથી ખાર કરણને
 હેજંદા, નવ ચક્રને હેજંદા, સાત દ્રીપને હેજંદા, નવખંડ પૃથ્વીને હેજંદા,
 ચોવીસ સુલકને હેજંદા, અષ્ટકુલ પર્વતને હેજંદા, અદાર ભાર વનરપતીને
 હેજંદા, ચાર વેદને હેજંદા. ચાર ક્રિતાળને હેજંદા. ચાર ખાણી, ચાર વાણીને
 હેજંદા, આમ, તેજ, અજ દેવને હેજંદા, ઉત્તર, દક્ષિણ, પૂર્વ, પશ્ચિમને હેજંદા,
 નવનાથ, ચોરાશી સિદ્ધને હેજંદા, અઠ્યાસી શેહેર કપિને હેજંદા, એક લાખ
 એંસીહજાર પીર પેગંબરને હેજંદા, નવાણું કરોડી ઝાંખાને હેજંદા, છપન
 કરોડી મેધાને હેજંદા, બત્રીસ કરોડી કિત્રને હેજંદા, પાંચ કરોડી પ્રહલાદને
 હેજંદા. સાત કરોડીયું હરિચંદને હેજંદા. નવ કરોડીયું યુધિષ્ઠિરને હેજંદા.
 ખાર કરોડીયું કમલાકુવરને હેજંદા, કુલ કપિવર ગંગાગાને હેજંદા. સુખી
 મુસાફિરને હેજંદા. ચોદ ભુવનનાં દેવ કપિવરને હેજંદા. કરણ કલકનાં અનંત
 કરોડી દેવને હેજંદા. નખીતુર સહગોર, નરઅસલામશાહ હંભારા ગુના બશે,
 સતપંથનાં મારગમાં રાખો, લક્ષ ચોરાસીનાં ફેરા ટાખો, તેત્રીસ કરોડીનો મેળો
 આવો. જાંબુદ્રીપના ધણી સહગોર ઇમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક
 લાએલા હઈલીલ્લાહો મહંમદુર રસુલલ્લાહે.

મુડદાને નવરાવવાની દોવા.

—૦૦—

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
ઈન્દ્ર ઈમામસાહા આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા.
તમારી દોવા.

સ્વામી તમે હેત પરિશુ, હેતથી નીર ઉપાયા. નીરથી બાંધ્યા ભુગ ચાર,
ચાર દિશાએ કયો પ્રકાશ. નીર ખરું પિંડથી ચાર, તે નીરે પવિત્ર વિસ્તાર.
નીરે કયો તુર, નીરે સર્ગ્યા ચંદા સૂર. તુર મેક્ષ મુગતનો ઘાટ, પવિત્ર
માંડ્યા ઘટ ને પાટ. નવાણું કરોડી ઝાંખા, છપન કરોડી મેલા, બત્રીસ કરોડી
કિન્નર, તેત્રીસ કરોડી દેવતા, અઠ્યાસી સેઠ્ઠા રૂપિ. એકલાખએ સીકળર પીર
પેગંબર પામ્યા મોક્ષમુગતની વાટ. સહગોર પીર સલાહોદીન, સહગોર પીર
શમસદીન, સહગોર પીર નશીરદીન, સહગોર પીર સાહેબદીન, સહગોર પીર
સુલ્હદીન, સહગોર પીર કબીરદીન, સહગોર પીર ઈમામશાહ આ જીવને પવિત્ર
કરો, દુઃખ દોહોલા દૂર કરો. મોક્ષ મુગતનો મારગ આપો, તમે પવિત્ર છો,
તમારા સેવકોને પવિત્ર કરવાનો ધર્મ છે. તમારે ધર્મે, તમારે કર્મે, આ
જીવની દેહ પવિત્ર કરો. તેત્રીસ કરોડીનાં મેલામાં રાખો. ફરમાન પીરશાહ
હક લાએલાહા હકીદલાહો મહમદુર રમુલીલાહો.

મુડદાને દાટવાની દોવા.

—૦૦—

(મુડદાને કબરમાં ઉતારીને બજીવી, અને પછી માટી વાળવી.)

ફરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા
આદ વીસનવ નરંજન નરઅલી મહંમદસાહા તમારી દોવા.

સ્વામી તમે પ્રથમ રોગ્યા સત. સતથી દત. દતથી ક્ષમા. ક્ષમાથી હેત.
હેતથી નીર, નીરથી ખીર, ખીરથી નીલ, નીલથી અનીલ, અનીલથી દીણ,
દીણથી ખાક, ખાક તે સદાએ પાક.

સ્વામી નીરથી પવન, પવનથી અગન, અગનથી રચી ખાક, ભુગ ચારનાં
ચાર દાગ, ખાકપાક, મોક્ષ મુગતની વાટ, સતપંથી જીવને આલી હાય, ચાર
ભુગનાં દશ અવતાર, દશ અવતારે ચાર દાગ. શ્રી મચ્છની રક્ષા, શ્રી કોરબની
રક્ષા, શ્રી વારાહની રક્ષા, શ્રી નૃસિંહની રક્ષા, શ્રી વામનની રક્ષા, શ્રી
ફરમુશમની રક્ષા, શ્રી રામની રક્ષા, શ્રી કૃષ્ણની રક્ષા, શ્રી ભુદની રક્ષા, શ્રી
નકલંદ્રી નારાયણ તે શ્રી મોલા મુરતુજ અલીની રક્ષા. આજ કલવારે ખાકપાક
પવિત્ર લોખાવા. સહગોર નબી મહંમદ પાક, શ્રી સહગોર તુર પાક,

શ્રી સદગોર શમસ પીર પાક, શ્રી ગોર નઝીરદીન પાક, શ્રી ગોર સાહેબદીન પાક, શ્રી ગોર મુદરદીન પાક, શ્રી ગોર કબીરદીન પાક, શ્રી ગોર ઈમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ પાક, મોલાના સતપંથી જીવની સોહલી કરો મોખ મુગતની વાટ. આરે જીમના ભૂલેલા જીવ સતપંથના આશરે લોમદાગે પવિત્ર થઈ, આપની રક્ષા માંહે આવેલો તેને પાક પવિત્ર કરી, તેત્રીસ કરોડીનાં મેલા આપી, તમારા તુરમાં વાસ આપો. શુના બક્ષો, દુઃખ દોહોલાં દૂર કરો. સદગોર પાત્ર બ્રહ્મા નખી તુર સદગોર ઈન્દ્ર ઈમામશાહ, નરઅલી મહંમદશાહ કરમાન પીરશાહ. હક કાએલાહો ઇલિલ્લાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહે.

મુડદાને દાટયા પછી બોલવાની દોવા.

(આ દોવા કબરને ટૂલ લોખાન ચડાવ્યા પછી પાસે ઉભા રહીને બોલવી.)

કરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામશાહ આદે વીસનવ નરજન નરઅલી મહંમદશાહ.

શ્રી નકલંકી નારાણ સતપંથી જીવનો કરમાન કાતીબો, મોક્ષની આશીશ, દુવા દાન, ફુલ લોખાન, આપની પાવેત્ર મેહેરે. સતપંથના સરવાર, કલજીમના કાતાર. પહોંચાવો, જીવને દુખમાંથી છોડાવો. મુખ સોહોલાં કરો, દુઃખ દોહોલાં દૂર કરો. શ્રી નકલંકી મુર્તબઅલી, શ્રી નખી તુર સતગોર આશિશ કબુલ કરો. સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક કાએલા હક લીલ્લાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહ.

મુડદાને દાટયા પછી નાવાની દોવા.

કરમાનજી બીસમલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ સતગોર પાત્ર બ્રહ્મા ઈન્દ્ર ઈમામશાહ આદ નારાણ શ્રી નકલંકી નરઅલી મહંમદશાહ.

તમે પાક પાવન છો, જીવોને પાક પાવન કરવા જોગ છો, અનંત કરોડી જીવ પાવન કરજીહાર છો. મારા સ્થુગ શરિર સાથે જીવને પાક પાવન કરો. ક્રમ મેહેર કરો, હમારી અરજી કબુલ કરો. શ્રી સતગોર નખી તુર મહંમદ શ્રી ઈમામશાહ નરઅલી મહંમદશાહ હક કાએલા હક લીલ્લાહો મહંમદુર રસુલીલ્લાહે.

પીરાણા સતપંથની રઘુવેદી ગાયત્રી.

ઝોહંગ, ઝોહંગ, ઝહુંકારંગ, ઉનાદ પુરસંગ, નારૂપો, નારૂપો, નાકરંગ,
નવાણના પાદંગ, મયોઅંગ, મંગલંગ વરતંતે. ધ્રુવા અંગ, ધ્રુવા નાદંગ,
પરીધ્રુવાહા. અતુર અરતી ઈશ્વર કરતવંગ, વેદો પરીધ્રુવા, રઘુવેદ રતુવરણંગ.
વરણાવેદી વિન્નુ ધ્રુવા વંશ પાત્ર, અતિ પરીધ્રુવાહા પરમેસરંગ, પરંમ,
પરમે, પરીધ્રુવાહા પરબલંતે પાતગો, હુતાસનંગ, જ્યો તેજંગ, વધસાદી
પાત્રંગ, વેદો પરી ધ્રુવાહા. ઝહુંનાદો, ઝહુંકારંગ, પરંમ, પરમે, પ્રેમવેદો
પરમેસરંગ, વધસાદી પાત્ર વેદ પરીધ્રુવાહા.

પીરાણા સતપંથની ભુજરવેદી ગાયત્રી.

અહોમ, અહોમ, ઝહુંકારંગ, વેદ વાએકે આખર ધ્રુવા, વભુતી પંથ
ભુતાંગ, ખટલલાઅંગ, પરીવરતંતે, પરબલંતે, પાતકો, પરમેસરંગ. પરીધ્રુવા
રૂપરૂપા વેદ, મયો ભુગતંગ પરમેસરંગ, પરંમ પરમે, પરિધ્રુવા, વધસાદી
પાત્ર મયોભુગતંગ, વેદ પરમેસરંગ. પરીધ્રુવા ભુજરવેદ જરદ વરણંગ,
વરણાવેદી વિન્નુ.

પીરાણા સતપંથની સામવેદી ગાયત્રી.

અહોમ, અહોમ, ઝહુંકારંગ, કરસન વેદી વરણંગ, તદા વેદ પરમેસરો,
ઉપજંતે ધરમે, તદા અરધંગ પાતગો. પરબલંતે સરવે વધસાદી પાત્ર. પુબઅંગ,
પરીધ્રુવાહા ખટલલાઅંગ, તરતવ મંગલેઆ, મમાએગંમ, વરતંતે, સખદો
જોવેદ, પરીધ્રુવાહા. ઝહું અકસુ પરીધ્રુવાહા. ઝહું, ઉનાદ, માહાવેદંગ, પરીવરતંતે,
વેદંગ, પરમેસરંગ, પરીધ્રુવાહા.

પીરાણા સતપંથની અથરવેદી ગાયત્રી.

અહોમ, અહોમ, ઝહુંકારંગ કહીલંગ કરતા વિસમ, વીસવા પાપંગ.
અરધ વીસવા ધરમંગ. અનરોધી પાતંગ કરંગ, ધરમે રૂપા માત્રંગ, ધરમેતી
પરીધ્રુવાહા. અથરવેદ સવેત વરણંગ, વરણાવેદી વિન્નુ, તેજરૂપ વિન્નુ નારાએણંગ.
ધ્રુવાઅંગ, ધ્રુવા વધસાદી પાત્ર, વરણા વેદી ધરમંગ મલેયો, મયોભુગતંગ,
ધ્રુવાઅંગ, વિન્નુનારાએણંગ, અતી પરવર આત્રીન માહા ગેનાના બેદો,

જાંબુત્રીપે કળા અંગ, પવિત્રંગ, વસ્તમાનંગ, માહા કર્લાયુએ ઉપજતે,
નારાએજંગ. તેને નવેતંગ, કરતા પરબલતે પાતંગે, અનાદ પુરસંગ, મળે
જીવનંગ, ભવેતી આરબજંગ, પરીબ્રહ્માહા. ખટલલાઅંગ, મંગલેચા સતાણી
સત. અતીપાત્રાદી, પરમેસરંગ, પરીબ્રહ્માહા. અનાદ અનાદંગ પુરસંગ, વેલાઅંગ
ભવેતી કરમેતી, પરીબ્રહ્માહા. અસતલે સેવંગ, નમે સરવેતી પરીબ્રહ્માહા.

પીરાણા સતપંથની મુગત મારગની પાંચમી ગાયત્રી.

૦૦

ભરતખંડે ઈહાં વસ્તતે, તે સ્વામી વાસતે જતા વસ્તતે. પરમ સુખાંમી
દીપે સહીપે, જાંબુત્રીપે કોટાંગ કોટાંગ જીવનાંગ, પરમ મુગતી આર્મીદ.
ઓત્રંગ દેશંગ કુમારિકા ક્ષેત્રંગ મુગતંગંગ. સતસુખંગ વલુત નગરે, વેરાટવામે
ભવેતંગ. માહા સરસતી સાગ્રમતિ પૂર્વ ત્રસટે નવચળ શુભંદે, દેવા ઓત્રંગે
પોડશ જોજનંગે, પંચનદિ મૂલસ્થાને દેસા ઓત્રંગ, સોળ સોળ જોજનંગ
સતરૂપી બ્રહ્મા વાએકે મહા નારાયણ વચને, કલીબુગ અંતે, સુધ શાશંગ,
હુરાવરજી સમાવસ્તંગ હસાંગ સૂરજંગ મહા મંગલંગ, ફલ પદદેહે, માસે
કિવસે, તિથી વારે, નખેત્ર હુરાવરજી અસઘાપનાએ, બ્રમંદે એતે અસતલે
ઉપજતે. નકલંકી નારાએજંગ પરીબ્રહ્માહા આદે ઉપજતે પરમે પ્રેમ હેતવંગ
ખેત્ર માહા કલીસુગે કરતવંગ નારાએજી નવી સેસટી થાંપતે. તદા હોતવંગ
સમાપતંગ ઉપજતે. છેહી સધે નકલંકી નારાએજંગ, પરીબ્રહ્માહા સમાપતે ભવતંગ.

પાંચે ગાયત્રીઓનું પચાન.

૦૦

(ત્રતવંગ ગાયત્રી ગોખસ પામવાની છે.)

અથરવેદી. શ્રી આદો બ્રહ્માજી, સહીસત બ્રહ્માજી. તુર બ્રહ્માજી, તેજ
થકી સરજતે સુરીજન, નરંજન નરાકાર, નરંજન જોતસરૂપ. બ્રહ્મા વાચા,
ઉતપત રચના સરજતે, શ્રી સતપંથ ધરમ, સતમારમ, આદે સાચા મુનીવરને
કાળે પ્રકાસતે. જે કોએ મુનીવર સાંભળતે, તે આવાગવન મધે નહીં ભયતે.
લખચોરાસીએ નર તથા નારી છુટતે, જે કોઈ અથરવેદી ગાયત્રી પોતાની પાસે
રાખીને ભણતે, પોતાની પાસે રૂદીઆમાં રાખતે, તે જીવ અમરાપર ભોમ
અમરાપુરી ભોગવતે. જે કોએ નર તથા નારી એની સુધ ના ભણતે, તે
સદાએ જનમ હારતે. લખચોરાસી આવાગવન મધે ભોગવતે, તે સહી સત
કરીને જાણુએ હો મુનીવરો. આદ જોજ તેજ થકી તુર, તુર થકી નરંજન,
નરંજન નરાકાર થકી જોત સરૂપ. જોત સરૂપ થકી આદ બ્રહ્માજી, આદ બ્રહ્માજી
થકી સત બ્રહ્માજી, સત બ્રહ્માજી થકી તુરના તેજ. સતસુરૂ બ્રહ્માહા. સતગોર
બ્રહ્માજી થકી સરવે રચના રચતે, સતસત ધરમ મારગ. આદ બ્રહ્માજી થકી તુર
સતગોર. તુર સતગોર થકી સરજતે, સતમુનીવરને કાળે પ્રકાસતે.

શ્રી કૃમાનજી ખીસમીલા હર રહેમાન નરરહીમ.

નુર સમાવતવલે અરજ, તેજ સમાવતવલે અરજ, નુર સમાવતવલે અરજ, વૈ ખુદરત, જલ જલાલ નુર સમાવત વલે અરજ, નુર સમાવત નુરમહંમદ મુસતફા, સલલા આલે વસલંમ નુર સમાવતવલે અરજ, નુર એકલાખ ચોવીસ હજાર પીર પેગંબર, સલલા આલે વસલંમ, નુર સમાવતવલે અરજ, કાદરત કુદરત ઇલલાહે આલે વસલંમ, નુર સમાવતવલે અરજ નુર સમાવત વેહી જોત સરૂપ, નીરાકાર સલલા આલે વસલંમ, નુર સમાવત વલે અરજ, નરંજન તેજ સરૂપ, આદ સરૂપ, સલલા આલે વસલંમ, નુર સમાવત અખંડ મુરત આદે સરજંતે, જોત સરૂપ જોત સરૂપ થકી આદ સકતી સરજંતે, તીસ મધેથી અખંડ મુરતી પ્રકાસ કરતવંગ, તારે આદ બ્રહ્માજી, વીસનુજી, માહેસરજી, સાવંત્રીજી, પારવતીજી, લખમીજી, તીસ મધેથી અખંડ મુરત પ્રકાસ કરતવંગ સરજંતે, તારે સકત મુરત પ્રકાસ કરતવંગ, તારે એક મુરત અગોચર રહેતી હતી. તીસથકી સકળ સેસટ સરજંતે, જે જીવ અથરવેદી ગાયત્રી બાજુતા, તે આવાગવન નહી જાતવા, જે જીવ બાજુતાને સાંભળતા, તે જીવ લખચોરાસી ફેરા નહીં ખાતવા, તે જીવ અમરાપર બોવનમાં અમરાપુરી ભોગવંતા, તે જીવ સદાએ અમર હોતવા, તદા શુદ્ધ બ્રહ્માહા સતગોર પીર સોદરદીન વાચા, આદ શુદ્ધ પીર કળીરદીન, હસનસાહા વાચા. વેદ આર સરજંતે પેલા રઘુવેદ (૧) ખીજા બાલુરવેદ (૨) ત્રીજા સાંમવેદ (૩) ચોથા અથરવેદ (૪) આજ કળજીગ પ્રમાણે અથરવેદી સાર ગાયત્રી ગોચરતે, પીર હસનસાહા કળીરદીન સુણે હો મુનીવરભાઈ તેનાં કારજ સરસે, તે જીવ અમર થાસે, નર તથા નારી. અથરવેદી ગાયત્રી બેઆન સુધાં સપુરજી છે.

પીરાણા સતપંથની માન્યતાના પાંચ કલમા

૦૦

અવલ કલમે તૈયબ, લાએલાહા ઇલલાહો, મહંમદુર રસુલિલ્લાહે. (૧) હોયંમ કલમે સહાદત, અસહદોઅન, લાએલાહા ઇલલાહો વહહહુ લાસરીક લહુ, વઅસહદો અન્ના, મોહંમદીન અબદહુ, વ રસુલો. (૨) સયંમ કલમે તમજીદ. સુખહાનહાહે, વલહંમદો લીલાહો. વલાએલાહા, ઇલલાહો વહાહો અકબર, વલાહલવા, વલાકુવતાઇલા, બીલાહ, હીલ અલીયુલ અસદહો અન અજીમ, (૩) અહારંમ કલમે તૌહીદ લાએલાહા ઇલલાહો વેહહહુ લાસરીકલ હુલહુલ મુલકો વલહુલહંમદો, ચોહંવવએ મીનો, બેચદે કલબેર, વહોવા અણા કુલો સ્થર્ધન કહીર (૪) પજંમ કલમે રદ કુદર, અણાહુમ્મે, ઇન્તી, અહીજો, બેકા, મીન, અનઉસરેકા, બેકાસ્થઅંવ, વઅસતગ ફેરાકા લેમાલા, આલમેબેહી વઅના, આલમે, બેહી. તુખતો, વરજતો, વઅસલમતો, વઅકુલો, અસહદો અન, લાએલાહા ઇલલાહો, વેહઅહુલા, શરીકલહુ વઅસહદો અન્ના મોહંમદીન, અબદહુ વરસુલો (૫).

તૈયજનો કલમો

અવલ કલમે તૈયજ, દોઝમે કલમે સાહાઈત, અસોઈલે અન, હક લાએલાહા, ઈસલાહો મહમદર રમુલલાહે, વાએહુ અસા, સરીફલહુ, સેહેદવાન, મહમદીન, અમદહુવેહે રમુલહુ.

ઉપર બતાવેલા સઘળા કલમાઓ સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના સતપંથી હિંદુ સેવકોને લાલવા માટે ખાસ આચર્ય કરેલો છે; એટલુંજ નહિ પણ તેમણે કલમાઓના સબંધમાં એકે જ્ઞાન બનાવેલું છે તે, "કલમાના જ્ઞાન" થી આગળખાય છે.

 કલમાનું જ્ઞાન—રચનાર સૈયદ ઇમામસાહ.

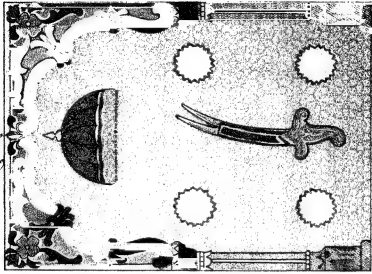
કલમો કહો ભાઈ મુનીવરો, અને મત જાઓ તમે બૂલ,
જે રાહ નખીકી સાચ છે, તે સદાએ છે રે કબૂલ.
અણાએ નેઆમત બેજયા, ઈસ દુનીયાકે ણીચ;
રોજા નિમાજ બંદગી કરે, પણ કલમો નિઆમત ચીજ.
હેતે પ્રીતે મન ભાવશું, અને જપો અણા રમુલ;
કલમો કહો દીલ સાચશું, તેને કરોડ વિદ્ધ હોરે દૂર.
નખી સોહો કાતા જીવકા, અને કલમો કહો પોકાર;
જેણે માન્યા તે ભસ્તી હુવા, બાકી બુદ્યા મૂરખ ગેમાર.
જે કોઈ વણુ કલમે કરે બંદગી, અને મુણે વેદની શાખ;
નત ઉડીને આલહું, ભાઈ જેમ નેણા વગરની આંખ.
આજ અલા નખીકું ધાઈએ, અને મુણે મુમન વાત;
કલમો કહો દીલ ચાંદરણા, ભાઈ નહિ તો ઠાલી રાત.
જેણે કલમો ના કહો, અને નખીએ કહા પોકાર;
તેને ઉંધે મસ્તકે ટાંગશે, તેને દોજખને દરવાર.
જેણે કહા નખીકા ના મુણા, અને કલમો ના કીયો કબૂલ;
તેના મુખ માંહે ફીરસ્તા ડાલશે, ભાઈ દોજક કેરી ધુળ.
જેણે મુખ કલમો ના કહયો, 'નખી' ના બળયા નામ;
તેના મુખ જેસા ભુંડકા, તેને દોજખમાં નહિ ઠામ.
ભાઈ નામ અલાકા મીઠડા, જેથી સાકર દુધ;
કલમો કહો દીલ સાચશું, ભાઈ તેમ તેમ આવું બૂધ.
પાંચે કલ વશ કરીને, અને દીલ રાખો ઠામ;
જે કલમો કહે, દીલબનથી તેને દોજખ આવ્ય હરામ.
ભાઈ મુમન હલમાંહે ચાંદરણા, અને અલા નખીકારે પંડ;
એ કલમાની દોસતી, તેના હુદયમાં ઉલ્લસ્યં કમાડ.
કલમો કહો રે મુનીવરો, અને મુરખ ભૂલો રે કાંઈ;

જે મોહોર છાપ બસતની, તેને નળી વસ્થા હીલ માંહે.
 મન નીરમલ કરીને સેવીએ, અને રૂઢામાં લીજે હરીનું નામ;
 સુમનકુ કલમા મીઠા, જેમ લોભીકુ મીઠા રે દામ.
 કલમો કહો રે ક્રિમતજું, અને હું હું બાજી છોડ;
 માયા મનથી દૂર કરી, ભાઇ પ્રીત અલાસું ભેડ.
 કલમો કહો રે બધરો, અને ઘેર હક કણુ બાથ;
 ભાઇ ખૂરા ફલ તજે નહિ, તે તો માહાદન માંહે કુટાએ.
 પાંચે વખેઆ ફલ માંહે વસ નહિ, અને કુડી નબરે જોએ;
 કલમાની કિંમત ના ખૂજે, તે જીવ ભેસ્તે કેમ કરી હોએ.
 ભાઇ કલમા તણી કિંમત જુએ, અને અલા નળીકુ ધાએ;
 જે મન મારી મરતમ હુધ રહે, તે સુમન ભસ્તી કેવાએ.
 ભાઇ કહેણી રહેણી શાહાસું, અને હકની રાટી ખાએ;
 જે કરે નિમાજ રાજ બાંધી, ભાઇ તેથી ભેસ્ત માંહે બાએ.
 ભાઇ ધન દેશ ધન નળીકુ, અને ધન ધન નરને નારી;
 જેણે નળી આપું દેખીઆ, તે લોકોની હું બસહારી.
 ગતમાંહે નળી બેસતા, અને કલમો ક્રિયો રે સૂણાએ;
 તે લોકોની હું બલીહારી, જે દેહાર અલાકા પાથ.
 જે ધન ધન જલોણી માતા પીતાકુ, ધન કટમ જોર ભાઇ;
 જેણે નળી આપું દેખીઆ, તે લોકોની હું બલહારી.
 નળી મહંમદે જુગમે કહ્યા, અને ઈસ કલમેથી તરીએ;
 જો ઈમાન અલાસું રાખીએ, ભાઇ કાફર થઇ ના મરીએ.
 કલમો કહો અલા રસુલનો, જે કાટે જીવોના પાપ;
 દુનીયા સરવે ફના થયે, તારે રહેયે કરીમ આપ.
 ભાઇ જેણે કલમો ના કહ્યો, અને નળી ન બાવ્યા રે નામ;
 તે ઘોડા શીર છત્ર હયે, તેને દોજક માંહે નહિ ઠામ.
 ભાઇ જેણે કલમો ના કહ્યો, અને તીસ સુખ દીધી આગ;
 એ કલમાની દોસતી, ઉપર કંઈ ફરફ સહાયત.
 આગ ખજે અપશકન ધાએ, અને જુગમાંએ એસીખાત;
 જેણે સુખે કલમો ના કહ્યો, તેને આગળ આગ સંધાત.
 જનનત ખડકી ખોલીએ, ઉધડે ભેસ્તના કમાડ;
 સુમન હયે તે બાણે, ભાઇ શું બાણે ગાફલ ગમાર.
 ભેસ્ત દરવાજા ખોલીઆ, અને કુંચી કલમો બાણ;
 જો પાંચે તરતબ બાણીએ, અથરવેદ માંહે નરવાણ.
 બાણે જોર ઇમામશાહ સુજો સુનીવરો, અને કલમો કહોરે પોકાર;
 અથરવેદને વાચકે આલીએ, ભાઇ તો કલમા વિન્ના નહિ ઠાર.

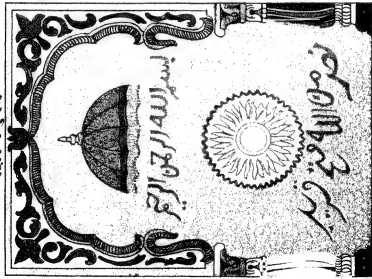

ਮੁਲ ਹੀ ਕਾਰ

ਮਹੀਰ ਨਾਮੁ ਵਾਨ

દોવા મોહોર નયુવતની લખી છે.

ફરમાનજી ખીસમીલા હરરહેમાન નરરહીમ.

એ મોહોર નયુવત નખી સાહેબજી તુર છે. તુરવે તુર ઇમામ અહે સાહેબ, ઇમામ હશન હુસેન, સલ્લા આલે વસલ્લમ, મોહોર નયુવત માંહેથી પેઠા કીધાં છે, નયુવત તુર ફાતમાં જાહુરા, ઇમામ જેનલાખદીન તુર નયુવત પેગાંબર સવાલાખકે, નયુવત તુર સૈઈ. ઇમામ તુર નકલંકી સમ ખરમંદ, અરસ કુરસી, લોહો કલમ, સ્વામી ઉનાદ અવીગત. તમે સરજતે, સમ પાતલંગ. (૧) મોહોર નયુવત મચ્છા જના અરજનંગ. (૨) મોહોર નયુવત કોરંજ જના અરજનંગ. (૩) મોહોર નયુવત વેઆરા જના અરજનંગ. (૪) મોહોર નયુવત નરસિંહ જના અરજનંગ. (૫) મોહોર નયુવત વામન જના અરજનંગ. (૬) મોહોર નયુવત ફરસરામ જના અરજનંગ. (૭) મોહોર નયુવત રામ જના અરજનંગ. (૮) મોહોર નયુવત કરસન જના અરજનંગ. (૯) મોહોર નયુવત જુધ જના અરજનંગ. (૧૦) મોહોર નયુવત નકલંક જના અરજનંગ. અઢી વીસનવ ચૌદે ખરમંદ, સપત પાતલંગ, સાહા અઢી વીસનવ સત ધરમ, સતપંથ સુધં મારગ. સપાતરંગ, શંખ, ચકર, ગદા, પદમ, સારંગધર, ધરમ જોતામંગ. ઇમામ હશન હુસેન, ઇમામ જેન લાખદીન, ઇમામ મહંમદ બાકર, ઇમામ બકર સહાદક, ઇમામ ઈસમાઇએલ, ઇમામ તુર સતગોર. ઇમામ ઈસમાઇએલ સાહાની, સેહેદ તુર મહંમદ સાહા, સેહેદ પીર ઇમામશાહા.

હક લાએલાહા ઇલલાહો મહમદર રસુલલાહે.

‘મોહોર નખુવત જોયાનું ધર્મ લખ્યું’ છે.

—૦૦—

(૧) સવારના પહોરમાં મોહોર નખુવત જુવે તો, ઇમામ જેન લાખદીનનું મોહો જોયાનું ફળ થાયે. (૨) દીન પોહોર અડતાં મોહોર નખુવત જુવે તો માતા ફાતમાના દેહાર કર્યાનું ફળ થાયે. (૩) બપોર અડતાં મોહોર નખુવત જુવે તો, નખી સાહેબની મીજલસમાં જોડાનું ફળ થાયે. (૪) પાછલો દીન ઘડી આર હોએ ત્યારે મોહોર નખુવત જુવે તો ઇમામ હશન હુશેનની ‘દસપોસી લીધાનું’ ફળ થાયે. (૫) સાંજની વખતે મોહોર નખુવત જુવે તો શાહા મરહાન મુરતુજ અલીને દસત લીધાનું ફળ થાયે. (૬) રાત પહોર જતાં મોહોર નખુવત જુવે તો, તથા વાંચીને કાને સવાલ પાડે તો, નખી સાહેબનું ‘મોહો જોયાનું’ ફળ થાયે, તથા પાંચતન પાકના ચરણ ધોઈ પીધાનું ફળ થાયે. (૭) જે માણસ મરતાં મોહોર નખુવતનાં દર્શન કરે તો, તથા વાંચીને કાને સવાલ પાડે તો, તેની રૂકું કબજ કરતાં સોહેલો થાયે, તથા સાહેબ દીદાર આપે, તે જીવને લેસત નસીમ કરશે.

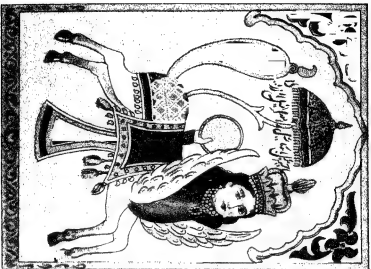
—

મોહોર નખુવતની ખાસીએત લખી છે.

—૦૦—

જેવા વખત છે મધે મોહોર નખુવતનાં દર્શન દરરોજ કરીએ (૧) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, દીન એકમાં એકવાર જોઈએ (૨) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, દિવસ આઠમાં એકવાર જોઈએ (૩) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, એક મહિનામાં એકવાર જોઈએ (૪) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, એક વરસમાં એકવાર જોઈએ. (૫) એમ કરતાં જોઈ ન શકીએ તો, ઉમરસરવેમાં એકવાર જોઈએ (૬) જે કાંઈ કામ કરવું હોય, તે મોહોર નખુવત વાંચી, તથા જોઈને કરે તો, તે કામ ફતેહ થાયે, જોલખાલા થાયે. જે મોહોર નખુવત જોયાનું સરવે ધરમ છે. કથતે પીર મુહરદીન, પીર કબીરદીન, સતગોર પાત્ર પ્રજ્ઞા ઇંદ્ર ઇમામશાહા નરઅલી મહંમદશાહા. હક લાએલાહા દલિલાહો મહંમદર રમુલલાહે.

સર્વોમાં તરીજનારી બરાબ

દુલ દુલ ધોડો

ધંધુકારી નુરનામું.

ફરમાનજી બીસમીલ્લા હરરહેમાન નરરહીમ.

પરથમ આદ નરંજન ધંધુકાર, આવે હોતા એક સતાર. ૧
 આપસ માંહેથી નુર નીપાયા, વેળી ખાસા હોસત કેલાયા. ૨
 બિનથી સારી સેસટી નીપાઈ, દેખો તમે ખાલકડી બકાઈ. ૩
 હો કહેતાં માંહે સળ હોકર ગયા, ઉસ હોતે માંહે કછું ન રહ્યા. ૪
 અનંત અપારી આદમ હુવા, સાળી આદમથી નુર પ્રગટ હુવા. ૫
 જીસકા અમર દીન જે ધરીયા, બાલુ બુઝકર ગફલતમે પડીયા. ૬
 બંદગી કારણ સરજ્યા સંસાર, બાલુ બુઝકર બુલ્લા ગેમાર. ૭
 બિસ નુર બાજુ દુઆ નુર બખાનો, નરક પડે પીછે તમે બનો. ૮
 તુરે તુર ચલે સળ આવે, જે કછુ હુડે સાઈ જે પાવે. ૯
 દીવે દીવા રોસન હોવે, સોહો બને જવરલા ઠોચે. ૧૦
 દીવા માંહે દીવો સાર, સોહો દીવા તે નર આકાર. ૧૧
 બિસ નુર થકી અલી મુરતુબ, રોશન હોવે દીન મુસતફા. ૧૨
 મુરતુબ અલીથી હુવે દીન ઇમામ, જીનકું બને ખલક તમામ. ૧૩
 તેથળ કલમો કહે તમામ, સોહો પાવે દીનમાં ઠામ. ૧૪
 ઇસ દીન હુડે તો અલીઆ આવે, તુરકું પીછાણે તો શાહકું પાવે. ૧૫
 હુનીઆ દૂર તુમ તુરકું પાચે, ફની સોહો તો મનખો ગમાચો. ૧૬
 અલીઆ સોહો તો લેસ્તમે બવે, જે તુરનામે પર કાન લગાવે. ૧૭
 તુરનામા માંહે એસા લાંખ્યા, જે કુછ થાસો ખોલકર દેખાયા. ૧૮
 તુર મહંમદકા કરો બખાનો, પેદાશ ઉનકી દેખ પીછાનો. ૧૯
 ખાલક આખો એક સોબાના, તુરનામાં પડે પીર ઇમામા. ૨૦
 પીરકું પાવે સો લેસ્તમાં બવે, ગોર નરકું એક કરી ધાવે. ૨૧
 અલી મહંમદ સો એક સોબાના, તમે બનો વેહી ઇમામા. ૨૨
 તુરનામાં માંહે એસા સુબુયા, મોમનકું તુર ખોલ દેખાવા. ૨૩
 આંખો ખોલકર તુર સોબાના, તુર તખત હે તુર જે ઠામાં. ૨૪
 આદ વિસનવ નર મહંમદશાહા નામા, સતગોર બહા તે પીર ઇમામા. ૨૫
 આખર અસતળ બાંધ્યા જેહે, બાંબુદીપ કુંવારકા શેત્ર તેહે. ૨૬
 તુરનામાં પડે પીર ઇમામ, સુબો સુમન એકે ધ્યાન. ૨૭

હક લાએલાહા ઇલલાહો મહંમદર રસુલલાહે.

“ શ્રી મોટું નુરનામું લખું છે. ”

૦૦

ફરમાનજી બીસમીલા ફરરહેમાન નરરહીમ.

અઉજબલાએ મન સેહેતવાન, નરલજીન, વલફજલ, ફરમાનજી બીસમીલા ફરરહેમાન, નરરહીમ, અલા હંમદુલલાહે, રખલા આલમીનકા, વલે અકબતો, વલે મસ તર્કીના, વેહીસલવાતો, વેહી સલામો, અલા રસુલહી, મહામદીન, વલી અલાહે, વેહી અજળ હે, અલાખેર ખાલકી, વેહેનુર અરસહી, નબી નામ મહા-મહીન, હજરત રસુલત પનાહી. સલલા આલે વસલંમ, નુર મહંમદ મુસતફાનું પેદા કીધું છે. તારે ખબર હલીસ સરીફ માંહે કીધી છે. અને પાક પરવર દેગાર મોટા છે, વજુદ આદમને હવા, સલલા આલે વસલંમ. પરથમ પુદાતાલાએ બેઉ વીજ પેદા કીધી છે. તે પજુ નુર અમારે છે. એક દીન મેહેત્ર જીબરધલ, અલેહી સ સલામ આવા છે, તારે બીબી ફાતમા જહુરા, રજી અલાહો તઆલા, તે વખતે હાજર હોતાં, તારે બીબી ફાતમાએ કહું છે જે, સલામ આલે કંમરે આહો કાકા જીબરધલ, તારે મેહેત્ર જીબરધલ બોલા નહી. તારે બીબી ફાતમાએ કહું છું જે, તમે સલામનો જવાબ કેમ પાછો વાળો નહી. તારે મેહેત્ર જીબરધલ બોલા છે, કે આહો બીબી ફાતમા, તમે અમને કાકા કેમ કહા. બાઈ અમારી ઉંમર તો ઘણી મોટી છે. તારે બીબી ફાતમા જહુરા રજીઅલાહો, તઆલા અંનહુએ, નબી સલલાહો, આલે વસલમને પુછું છે.

આહો નબી રસુલલાહે તમે મોટા છો કે મેહેત્ર જીબરધલ મોટા છે. તારે નુર મહંમદ મુસતફાએ કહું છે જે, મોટા તો નબી રસુલલાહ છે. તારે બીબી ફાતમાએ કહું છે જે, આહો મેહેત્ર જીબરધલ, મોટા તો નબી રસુલલાહ છે. તારે મેહેત્ર જીબરધલ અલેહી સ સલામ કહું છે જે, આહો નબી રસુલલાહે, તમે મોટા છો, અને મોટા કહેવાળો છો. પજુ ઉંમર તો અમારી ઘણી મોટી છે. તારે હજરત રીસાલત પનાહી, સલલા આલે વસલંમે કહું છે જે, આહો મેહેત્ર જીબરધલ તમારી ઉંમર કેટલીક મોટી છે. અને તમારી જિમરમાં તમે શું શું જોયું છે. તારે મેહેત્ર જીબરધલ અલેહી સ સલામ કહું છે જે, આહો હજરત રસુલલાહે પરથમ પુદાતાલાએ એક તારો પેદા કીધો હતો, તે તારાનું નામ કેતાબ તારો હતું. તે તારો જરે જિગમતો હતો, તારે સીત્ર હજર વરસ લગી જિગમણો રહેતો હતો. તે તારો જરે આથમતો તારે સીત્ર હજર વરસ લગી આથમણો રહેતો, એવા એક લાખને આલીસ હજર વરસ લગી અમારી ઉંમર માંહે જિગતો ને આથમતો દીઠો હતો. તારે નુર મહંમદ મુસતફાએ કહું છે જે આહો મેહેત્ર જીબરધલ તે તારો અમારા નુર માંહેથી પુદાતાલાએ પેદા કીધો છે. તસ તારાથી આગળ પચાસ લાખને અઉદ હજર વરસથી મેહોરે

પુઠાતાલાએ પોતાના નાભ કમળ થકી હમાંડે નુર પેઢા કીધું છે. આનો મેલંત્ર જીઅરઇલ તમે સુણોતો તે વાતનું બેઆંન તમારી પાસે કરીએ. જે પુઠાતાલાએ પોતાના નુરની તારીફ કીધી છે, તે તમે યાદ રાખજો. તારે મેહેર જીઅરઇલ એકે ચતે રહ્યા છે. તારે નુરમહંમદ સુસતક્ષએ કહું છું જે, તમે જે કેતાબ તારો દીઠો હતો, તેને કેવાં નીસાંન હતાં. તારે મેહેર જીઅરઇલે કહું છે જે તે તારાને પાંચ નીસાંન હતાં, તારે નુર મહંમદ સુસતક્ષએ પુછું છે જે, તે પાંચ નીસાંન તે કયા કયા છે. તારે મેહેર જીઅરઇલ બોલ્યા છે, તે તારાને કાન માંહે બે ધુર હતા (૨) ગળા માંહે હંસ હતો (૩) માથા ઉપર તોરો હતો (૪) હાથ માંહે અંશુદી હતી (૫) એવા પાંચ નીસાંન હતાં, તારે નુર મહંમદ સુસતક્ષએ કહું છે જે આહો મેહેર જીઅરઇલ, અલેહી સ સલામ, તે તારાને કાન માંહે બે ધુર હતા તે હસન હુસેન હતા (૨) ગળા માંહે હંસ હતો, તે બીજી કાતમા હતાં (૩) માથા ઉપર તોરો હતો, તે રમુલીલાહનું નુર હતું (૪) હાથ માંહે અંશુદી હતી, તે હજરત અલી હતા (૫) તે પાંચે તંન પાક છે. તે અમારા નુર બરાબર છે. એવી તારીફ સાંભળીને મેહેર જીઅરઇલ બોલ્યા છે, કે વચ્ચે કંમ સલામ, જે બીજી કાતમાહા, એવા સલામ વાલા છે. અને અમર અલાહને માંના છે. વળી પુઠાતાલાએ કાંઈ ચીજ પેઢા કીધી છે, તે નુર સરવે અમારે છે. તાંકાં નુર મહંમદ સુસતક્ષએ સીજદો કીધો છે. તારપછી વળી પુઠાતાલાનું ફરમાન આયું છે. એ નુર હમારા, એ હોસદાર હમારા, એ હજરત હજીબ હમારા, એ મહંમદ માસુક મારા, એ નુર મુતલક મારા, એ રમુલ મેહેરુબ મારા, એ સતગોરજી તમે પોતાનું માથું ઉપાડો, તમારી મોહોબત માંહેથી અમે હસ ફરીઆવ પેઢા કીધા છે. તે માંહે પેલો ફરીઆવતો ઇલમનો પેઢા કીધો છે (૧) બીજો ફરીઆવ તો ફિલમનો પેઢા કીધો છે (૨) ત્રીજો ફરીઆવ તો હેઆનો પેઢા કીધો છે (૩) ચોથો ફરીઆવ તો હીમતનો પેઢા કીધો છે (૪) પાંચમો ફરીઆવ તો અકલનો પેઢા કીધો છે (૫) છઠો ફરીઆવ તો ફકરનો પેઢા કીધો છે (૬) સાતમો ફરીઆવ તો સળુરીનો પેઢા કીધો છે (૭) આઠમો ફરીઆવ તો ઈસકનો પેઢા કીધો છે (૮) નવમો ફરીઆવ તો યુખીનો પેઢા કીધો છે (૯) દસમો ફરીઆવ તો બિમત રહેમતનો પેઢા કીધો છે (૧૦) એવા દસ ફરીઆવ માંહે મોટા મોટા મુકામ ઉપર દસહજર વરસ લગથુ હમારા નુરને રાખ્યા છે. એજ દસ હજર વરસ ચર્ચગયાં છે. તાંકાં લખી નુર તો સજદા માંકાં રહ્યા છે. તે દસ હજર વરસ પછી પુઠાતાલાનું ફરમાન આયું છે. એ નુર હમારા, એ હોસદાર હમારા, એ હજરત હજીબ મારા, એ મહંમદ માસુક મારા, એ નુર મુતલક મારા, એ રમુલ મેહેરુબ મારા, એ સતગોરજી તમે બાહેર

આપો. તારે નુરમહંમદ મુસતફાના બાહેર આવા છે, અને કળા નુરાંબી પરકાસ કીધી છે. તારપછી વળી બુદાતાલાનું ફરમાન આપું છે, જે નુર મારા, જે દોસદાર મારા, જે હજરત હળીમ મારા, જે મહંમદ માસુક મારા, જે રસુલ મેહેબુબ મારા, જે નુર મુતલક મારા, જે સતગોરુ તમે ઉઠીને પેતાનું ડીલ ઠંઠોળો તારે હજરત પેગંબર સલવા આલે વસલમે જીકીને, પેતાનું ડીલ ઠંઠોળું છે, તારે હજરત મહંમદ મુસતફાના તન મુબારક માંહેથી અનંત અનંત નુરના કતરા પડા છે. તે માંહેથી અનંત અનંત રૂઢાની જીવ જોન જલ્લસ પેદા થઇ છે. આહો મેહેત્ર જીબરઇલ અલેહી સ સલામ.

તારપછી વઢી કતરા એક લાખને એંસી હજાર અમારા નુરના, પર મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી એક લાખને એંસી હજાર પીર પેગંબર પેદા કીધા છે પછી વઢી કતરા આઠ હજાર ત્રણસેને તેર (૮૩૧૩) અમારા નુરના મુખ મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી આઠ હજાર ત્રણસેને તેર મુરસલ પેદા કીધા છે. પછી વઢી કતરાકેતા એક લાખ અમારા નુરના, રૂમરાએ મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી કેતા એક લાખ તુરી ફરસતા પેદા કીધા છે. પછી વળી કતરા સીત્ર હજાર અમારા નુરના સીસ મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સીત્ર સેસત્ર હુસેની પેદા કીધા છે. પછી વળી કતરા એક અમારા નુરના પેશાંની મુબારક માંહેથી પડો છે, તે માંહેથી મેહોર નબુવત પેદા કીધી છે. પછી વળી કતરા બેજી અમારા નુરના જમણી આંખ મુબારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો મેહેત્ર જીબરઇલ પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો મેહેત્ર મેહેકાઇએલ પેદા કીધા છે (૨) પછી વળી કતરા બેજી અમારા નુરના, ડાબી આંખ મુબારક માંહેથી પડા છે તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો મેહેત્ર અસરાફેલ પેદા કીધા છે. (૧) બીજે કતરેકાતો મેહેત્ર અજરાઇએલ પેદા કીધા છે (૨) પછી વળી કતરા બેજી અમારા નુરના જમણા નેત્ર મુબારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો મેહેત્ર મુરવાએલ પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો મેહેત્ર મુરવાએલ પેદા કીધા છે (૨) પછી વળી કતરા બેજી ડાબા નેત્ર મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો મેહેત્ર અદરાઇએલ પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો મેહેત્ર અબ્બએલ પેદા કીધા છે (૨) પછી વઢી કતરા બેજી અમારા નુરના જમણા કાન મુબારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો લોહો પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો કલંમ પેદા કીધી છે (૨) પછી વળી કતરા બેજી અમારા નુરના ડાબા કાન મુબારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેચે કતરેકાતો અરસ પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો કુરશી પેદા કીધા છે (૨) પછી વળી કતરા આઠ અમારા નુરના જમણા નાક મુબારક માંહેથી પડા છે (૮) તે માંહેથી આઠ લેસત પેદા

ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા આઠ અમારા નુરના ડાળા નાક મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સાત કતરાના સાત દોઝક પેદા ક્રીધા છે, ને આઠમા કતરાનો સેતાન ઇબલીસ પેદા ક્રીધા છે. તે દોઝકને ઘરવાળે બેઠો છે. (૮) તારપછી કતરા સાત અમારા નુરના જમણા ગાલ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સાત જમીનના તળાક પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા સાત અમારા નુરના ડાળા ગાલ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સાત આસમાનના તળાક પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરાકેવા એક લાખ અમારા નુરના ઢાંત મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી કેતા એક લાખ તારા પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા ચાર અમારા નુરના છાના મુખારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી ચાર વેદ ને ચાર કેતાબ પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા અડસઠ અમારા નુરના જમણા પાંચ મુખારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી અડસઠ તીરથ પેદા ક્રીધા છે (૧૮) પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો જમણા ખભા મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી રેહેણી પેદા ક્રીધી છે. પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો, ડાળા ખભા મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી દિવસ પેદા ક્રીધો છે. પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો જમણી બાજુ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી અઘરમા પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા એક અમારા નુરનો ડાળી બાજુ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી સુરજ પેદા ક્રીધા છે. પછી વળી કતરા દસ અમારા નુરના જમણા હાથ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેલે કત્રેકાતો નુરીવાળે વાદલસર સુર પેદા ક્રીધા છે (૧) બીજે કત્રેકાતો વાળે તોફાન ચર ચર પેદા ક્રીધા છે (૨) ત્રીજે કત્રેકાતો ગજજી રજાદીલ પેદા ક્રીધા છે (૩) ચોથે કત્રેકાતો વીજલી ચમકાર પેદા ક્રીધા છે (૪) પાંચમે કત્રેકાતો રૂવેલ મકહસ સુર અસરા ફેલની ધમજી, તેત્રીસ હજાર જોજન સુધી લાંબી, એવી સુર પેદા ક્રીધી છે (૫) છઠે કત્રેકાતો સીલવત હુરાં પેદા ક્રીધી છે (૬) સાતમે કત્રેકાતો અમરાપુરીમાં નુરાંબી કુંવર પેદા ક્રીધા છે (૭) આઠમે કત્રેકાતો સજરતોલ સુન તેહા ઝાઝ પેદા ક્રીધાં છે (૮) નવમે કત્રેકાતો ઝાઝ તોફાન પેદા ક્રીધા છે (૯) દસમે કત્રેકાતો અઘાર બાર વનસપતી મેવાઢાર ઝાઝ પેદા ક્રીધાં છે (૧૦). પછી વળી કત્રાદશ અમારા નુરના ડાળા હાથ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેલે કત્રેકાતો સુરાબતન હુરાં પેદા ક્રીધી છે (૧). બીજે કત્રેકાતો સેતનો ઢરીઆવ પેદા ક્રીધા છે (૨) ત્રીજે કત્રેકાતો કુધનો ઢરીઆવ પેદા ક્રીધા છે (૩) ચોથે કત્રેકાતો હોળેકોસર પેદા ક્રીધા છે (૪) પાંચમે કત્રેકાતો હુનીઆમાં જેટલું દુધ તે સરવે પેદા ક્રીધું છે (૫) છઠે કત્રેકાતો કુલ જ્વાતભાતનાં પેદા ક્રીધાં છે (૬) સાતમે કત્રેકાતો એક લાખને ચાલીસ હજાર નહીંચો પેદા ક્રીધી

છે (૭) આઠમે કતરેકાતો બસતનાં હુગડાં ભાતભાતનાં પેદા કીધાં છે (૮) નવમે કતરેકાતો ખસબોઈ ભાતભાતની પેદા કીધી છે (૯) દસમે કતરેકાતો ઢુનીઆનાં હુગડાં ભાતભાતનાં પેદા કીધાં છે (૧૦).

પછી વળી કતરા દસ અમારા ગુરના બેઠા હાથની દસે આંગળીડ મુખારક માંહેથી પડા છે. તે માંહેથી પેલે કતરેકાતો કંચન પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો તરકાન પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો મુરાઈ અંશુડી, ખતમ સલેમાન પેગાંબરા, અલેહી સ સલામની પેદા કીધી છે (૩). ચોથે કતરેકાતો ખીસા મેહેત્ર મુસા પેગાંબર કે આસા પેદા કીધી છે તે આઠમ થકી સોએબને પોતા છે, તે સોએબ થકી, મેહેત્ર મુસાને પોતા છે (૪). પાંચમે કતરેકાતો દુ'મ્મા કુરબાની અસમાઈએલ પેગાંબર કે વાસતે ખુદાતાલાએ બસત થકી મોકલો હતો. તે પેદા કીધો છે (૫). છઠે કતરેકાતો જિંટડી સાલેહ પેગાંબર અલેહી સ સલામની પેદા કીધી છે (૬). સાતમે કતરેકાતો થોડાની ભત પેદા કીધી છે (૭). આઠમે કતરેકાતો જિંટની ભત પેદા કીધી છે (૮). નવમે કતરેકાતો કુન્જરની ભત પેદા કીધી છે (૯) દસમે કતરેકાતો ચોપગ પંખીની ભત પેદા કીધી છે, જીવ જનાવર નાના મોટા પરખત સરવે પેદા કીધા છે (૧૦).

પછી વળી કતરા દસ અમારા ગુરના, સેહેના મુખારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેલે કતરેકાતો આસક લોક પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો પરજગાર લોક પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો મુસલકીમ લોક પેદા કીધા છે (૩). ચોથે કતરેકાતો ફકર લોક પેદા કીધા છે (૪). પાંચમે કતરેકાતો આ લીમલોક પેદા કીધા છે (૫). છઠે કતરેકાતો સખી લોક પેદા કીધા છે (૬) સાતમે કતરેકાતો નેકખખત લોક પેદા કીધા છે (૭). આઠમે કતરેકાતો હાજી લોક પેદા કીધા છે (૮). નવમે કતરેકાતો ઝોલીઆ લોક પેદા કીધા છે (૯). દસમે કતરેકાતો મુમન લોક પેદા કીધા છે (૧૦).

પછી વળી કતરા દસ અમારા ગુરના વળુદ મુખારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેલે કતરેકાતો નેકનામ લોક પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો સખુર લોક પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો સલેમાન લોક પેદા કીધા છે (૩). ચોથે કતરેકાતો સાઆ લોક પેદા છે (૪). પાંચમે કતરેકાતો સાહેબની રબ નારાજી લોક પેદા કીધા છે (૫). છઠે કતરેકાતો મોખલસ લોક પેદા કીધા છે (૬). સાતમે કતરેકાતો હાફીજ લોક પેદા કીધા છે (૭). આઠમે કતરેકાતો મુસદક લોક પેદા કીધા છે (૮). નવમે કતરેકાતો જીકર લોક પેદા કીધા છે (૯). દસમે કતરેકાતો ગુરી ખુરાખ, નખી સલ્લા આલે વસલમને પેદા કીધો છે (૧૦). પછે વળી કતરા દસ અમારા ગુરના બેઠા મુખારક માંહેથી પડા છે,

તે માંહેથી પેલે કતરેકાતો સુખક પેદા કીધા છે (૧). બીજે કતરેકાતો મુસક પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો અંબર લસતની પેદા કીધી છે (૩). ચોથે કતરેકાતો અંબર દુનીયાની પેદા કીધી છે (૪). પાંચમે કતરેકાતો કપુર પેદા કીધા છે (૫). છઠે કતરેકાતો બદશાંન પેદા કીધા છે (૬) સાતમે કતરેકાતો મુરબાંન પેદા કીધા છે (૭). આઠમે કતરેકાતો ઝવેર પેદા કીધા છે (૮). નવમે કતરેકાતો લાલ પેદા કીધા છે (૯). દસમે કતરેકાતો પાનાં નીલમ પેદા કીધા છે (૧૦). એટલી ઉત્પત્તિ સરવે નળી આહેનના તન સુખારક માંહેથી ખુદાતાલાએ પેદા કીધી છે. આહો મેહેત્ર જીવરજલ અલેહી સ સલામ, ખુદાતાલાના વહી, તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. તે માંહે કલમને હુકમ થયો છે, અને વળી કહું છે જે, આહો કલમ તમે પોતાના દીલખાનથી લખો, તારે વળી કલમે કહું છું જે, આહો પાક પરવરહેગાર અમે શું લખીએ, તારે ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે જે, આહો કલમ તમે લખો, અને વળી કહો જે, હક લાએ લાહા ઈલલાહો, તારે કલમ તો લોહો જીપર રવાંન થયા છે, અને તાહાં સીતરહજર વરસ સુધી લખું છે, અને તાહાં કહું છે જે, હક લાએલાહા ઈલલાહો, એમ લખતાં લખતાં સીતરહજર વરસ થઈ ગયાં છે, તાર પછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે, જે આહો કલમ તમે લખો અને વળી કહો જે, મહંમદર રસુલલાહે, એ મહંમદર રસુલલાનું નામ, કલમે જરે સાંભળું છે, તે નામની હેખતસુ કલમ તો વચમાંહેથી ફાટી ગયા છે, અને કલમ તો ઈલાહી સજ્જામાં રહ્યા છે. તારે વળી એક હજર વરસ સુધી માથું ખડું છે, અને કલમે સીજદો કીધો છે, તારે વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે જે આહો કલમ તમે સર ઉપાટો, તારે કલમે પોતાનું માથું જીપાડીને બારીકતાલાને કહું છે જે, આહો પાક પરવરહેગાર એ નામ કેતું છે જે, આપ નામ બરાબર લખાવો છો, તારે ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે જે, એ નામ તો મહંમદર રસુલલાનું છે. એ નામ જો આપણે પેદાના કરતા, તો સાત પાતાળને સાત આસમાન, તથા અરસ કુશીને લોહો કલમ, પેદાના કરતા, એ એ નામ મહંમદનું પેદાના કરતા, તો કસીએ જલ્લસ પેદાના કરતા, અને પોતાની ખુદાઈ પલ્લ બાહેર ના કરતા, તે માટે કલમ તમે લખો, અને વળી કહો જે, મહંમદર રસુલલાહે, તારે કલમ તો લોહો ઉપર રવાંન થયા છે, અને સીતર હજર વરસ સુધી લખું છે. અને તાહાં કહું છે જે, મહંમદર રસુલલાહે એમ લખતાં લખતાં સીતરહજર વરસ થઈ ગયાં છે. સીતરહજર વરસ પેહેલાં ને સીતર હજર વરસ બીજાં એવાં એક લખને આલીશહજર વરસ થઈ ગયાં છે, તારે કલમે કલમે લખીને તૈયાર કીધો છે, તાહાં જમલે બીસ અક્સરો કલમે

લખીને તંબાર કીધો છે, અને તાંકાં કહું છે જે, હક લાગેલા હઈ લિલ્લાહો મહમદુર રમુલ્લિલાહો. (૨૦) એવી રીતે કલમાની પેદાસ થઈ છે.

તારે વળી કલમે પુણું છે જે, આહો પાક પરવર દેગાર એ કલમાની માંહે કેટલોક સવાળ કીધો છે, અને કેવડાએક ફલ લખા છે, જે એવડી કીમત કરીને પોતાના સુખથી કલમો લખાવો છે. તારે વળી પુઠાતાલાએ ફરમાવું છે જે, આહો કલમ તમે સુણો તો તે કલમાનો સવાળ તમારી આગળ તે વાતનું બેઆન કરીએ. જે બહત માંહે એક ઝાડ છે. તે ઝાડ ઉપર પંખી બેઠું છે, તે ઝાડકા નામ તો સજર તોલ્યું નતેકા કહે છે, અને પંખીકા નામ તો અતલહેયાત કહે છે, તે જનાવર હરેક આઢમી ઉપર પુઠાતાલાનું ફરજ બેસે છે. જે કોઈ બંદો પુઠાતાલાનો દુનિયાં મહે કલમો નખી સાહેબનો પડે છે, અને તાંકાં કહે છે જે, હક લાગેલાહો ઈલીલાહો મહમદુર રમુલ્લિલાહો. તારે તે પંખી ઊડીને હોજ કોસર માંહે નાહે છે. તે પંખી વળતું પાણું જઈને ઝાડ ઉપર બેસે છે. તાંકાં પંખી તો બેસીને પોતાની પાંખો ખંખેરે છે, તે પાંખો માંહેથી જેટલી પાણીની છુદ પડે છે, તે અકેરી છુદે અકેકા ફરસનો પેદા થાય છે. એટલા ફરસના સરવે મળી પુઠાતાલાની આગલ જઈને, તે બંદાને વાસ્તે હોવા માગે છે, અને તાંકાં ફરસના સરવે મળીને કહે છે જે આહો પાક પરવર દેગાર જે કોઈ બંદો પુઠાતાલાનો દુનીયા માંહે કલમો નખી સાહેબનો પડે છે, અને વળી કહેસે જે, હક લાગેલાહો ઈલીલાહો મહમદુર રમુલ્લિલાહો. તે બંદાને તો બહત નમીળ કરસે. અને વળી પુઠાતાલાના દેહાર થાસે, તે કલમાની માંહે એવડો સવાળ કીધો છે, તાંકાં એવડા ફળ લખાયા છે, તે બાર વરસનો આઢમી થાય છે. તારપછે ફરજ લખાય છે, તે કલમાની માંહે એવડો સવાળ કીધો છે, તે માટે કલમ તમે સલામ કરો એ નામને, તારે કલમે ઉડીને સલામ કીધા છે, અને તાંકાં કહું છે જે, સલામ આલેકમ એ નુરમહમદના તાંકાં મહમદને નુરે જવાબ દીધો નથી. તારે વળી કલમે કહું છે જે, પુઠાતાલાના નામની દોરતીએ કરી, સલામનો જવાબ આપો તો વાર છે. તાંકાં નખી મહમદને નુરે જવાબ દીધો છે, અને તાંકાં કહું છે જે, વાલેકમ સલામ એ કલમ પુઠાતાલાએ તુંને મોટાઈ દીધી છે, અને વળી કહું છે જે, વાએ રહેમત અલાહે, વેહે બરકતહું, અને મોટાઈ તો કલમાની છે. તારે વળી કલમે કહું છે જે, સાત પાતાળને સાત આસમાન, તથા અરસ ફરસીને લોહો કલમ તેતો અમારા પેટમાં છે. તમે અમને એવડી મોટાઈથી પેદા કીધા છે. તારે અમે એકલાખને આલીસ હજાર વરસ સુધી એ કલમો લખાવો છો. તે કલમો પડા વીનાં જીવને સુખ સુગત થાસે નહીં. તે માટે એવા કલમાને કીધો બંદો પડી શકસે, તારે વળી

પ્રુદાતાલાએ ફરમાવું છે જે, આહો કલમ તમે જે નાંમ મહંમદનું લખું છે, તેને અમે આખર જમાના માંહે નથી પેદા કરીશું. તેને વળી અમે તો બાણું છું જે નથી સાહેબની ઉંમતના લોકની ઉંમર થોડી કરીશું. તેની ફીકર મોટી આસીસ એવી હીમત આપીશું જે, એક લાખને ચાલીસ હજારવાર ફરરાજ એ કલમો પડસે, અને તાંકાં કહેસે જે, અવલ કલમે તૈયમ દે. એમ કલમે સહાદત અસોદહેઅન હક લાએલા હઈ લીલાહો મહંમદુર રમુલીલ્લાહે. વાએદહુ અલા સરીકુલહુ, સેહેદવાન, મહંમદીન, અખદહુ વેહે રમુલહુ. એવો કલમો જે કોઈ પડસે, તે કલમાનો અવાજ તો બસત સુધી પોંચસે, તારે તે કલમાની કુંચી થકી આઠે બસતના ફરવાજ ઉપડસે, તારે તે કહેસે જે, એવો કલમો કહેનારા જીવ તો બસત માંહે આવે સહી, એવી ફરસતા દુવા માગે છે.

આહો લાઈ જીબરઈલ અલેહી સ સલામ પ્રુદાતાલાના વહી, તારપછી વળી પ્રુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે, એ નુર મારા, એ હોસદાર મારા, એ હજરત હબીબ મારા, એ મહંમદ માસુક મારા, એ રસલ મેહેબુબ મારા, એ નુર સુતલક મારા, એ સતગોરજી, તમે મુલકુલ મોતને એલમ, તોરીત પડાવો, તારે હજરત પેગાંબર સલલા આલે વસલમે એલમ તોરીત પડાવો, તારે હજરત પેગાંબર સલલા આલે વસલમે એલમ તોરીત કેતાબ ફરસતા અજરાઈલને પડાવો છે, જે થકી ધરતી આસમાન થર રહ્યા છે. અને અંદરમા સુરજ ચાલે છે, તથા જીવાળેનની ઉતપત થાએ છે, તેને બાજનાંમું કહે છે. એ બરકત સરવે બાજનાંમાંની છે. તારે મહંમદ મુસતફાએ કહ્યું છે જે, કતરા ચાર અમારા નુરના સુધા જીસા મુબારક માંહેથી પડા છે, તે માંહેથી પેઢે કતરેકાતો વાએ પેદા કીધા છે (૧) બીજે કતરેકાતો પાણી પેદા કીધા છે (૨). ત્રીજે કતરેકાતો અગન પેદા કીધા છે (૩) ચોથે કતરેકાતો ખાખ પેદા કીધા છે (૪) એવા ચાર પદારથ પરથથી માંહે પેદા કીધા છે (૪) આહો મેહેર જીબરઈલ, અલેહી સ સલામ પ્રુદાતાલાના વહી, તારપછી વહી પ્રુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. એ નુર મારા, એ હોસદાર મારા, એ હજરત હબીબ મારા, એ મહંમદ માસુક મારા, એ નુર સુતલક મારા, એ સતગોર બરમાજી, અમે તમારી મોહોબત માંહેથી ચાર ચીજ પેદા કીધી છે, તે માંહેથી તમે કેઈ ચીજ ઉપર અખતીઆર ધરો છે. તારપછે તમને સરવે પેગાંબરકા સરદાર કરીશું, એમ પ્રુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. તેમાં ચાર ગુંજુના જવાબ લખ્યા છે.

પેદા વાએ ગુંજુની વાત ક્રખી છે આહો મેહેર જીબરઈલ અલેહી સ સલામ પ્રુદાતાલાની વહી, તારે વળી હુકમ ઈલાહી, નુરમહંમદ મુસતફાના નુરી જુરાબ ઊપર સવાર થયા છે. તે સવાર થઇને વાએગુંજુ પાસે ગયા છે,

તાકાં જઈ મહંમદને નુરે કહું છે જે, સલામ આલેકમ રે વાએ, તારે વાએ કહું છે જે, વાલેકુમ સલામ, અને તું કોણ છે, તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, જેનો તું બંદો છે, તેના અમે નુર છઈએ. પણ તું કેનો બંદો છેરે વાએ, તારે વાએ કહું છે જે, એક બંદો ખુદાતાલાનો તું છે, તેમ એક બંદો ખુદાતાલાનો હું પણ છું, તારે મહંમદને નુરે બોલું છે જે, વાએ તો પોતાના ભેર માંહે જાએ છે. અને મોટાઈ તથા તકબુરાઈ કરે છે. તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, દુનીયા માંહે જઈને તું કેવું કરીસ રે વાએ, તારે વાએ કહું છે જે કાંએ મારા મનમાંહે આવસે, તે કામ હું કરીસ. બે નુર મહંમદના તારે મહંમદને નુરે કહું છે, જે ના બેઈએ બંદાને, પોતાના મનમાંનું કામ કરીસ. તોળા પડ રે તું વાએ, તુજ માંહે એળ ઘણી છે, અને બંદાથી શું થાએ. સાહેબના હુકમ વીના, જે કાંએ સાહેબને ગમે તે કરે, બંદાનું કેવું ગણુ છે રે વાએ. તારે વાએ કહું છે જે, સુજ માંહે કેવી એળ છે. બે નુરમહંમદના તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, વાએ તું છપો આવે, ને છપો જાએ. તું તો સડની એળ જીવે છે, અને તારી એળ કેઈ બેતું નથી. તુજ માંહે એવી એળ છે રે વાએ. તારે વાએ કહું છે જે, તમે વણુ ગને છો જે અમને ગનેગાર કરો છો, બે નુર મહંમદના, તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, અસતબર તોળાજલા, અમે તો બંદા સાહેબના ગનેગાર છું. સુજમાંહે તો એળ ઘણી છે. વણુગને તો એક ખુદાતાલા છે, તારે મહંમદના નુર ઉપર વાએ ઇમાન આણું છે. તારે મહંમદ સુસતકાએ કહું છે જે, કલમો તૈયબનો તું પડ રે વાએ, તારે વાએ કલમો કહો છે. અવલ કલમે તૈયમ, દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અંન હક લાએલા હઈ લીલાહો મહમદુર રસુલીકલાહે. વાએદહુ અલા, સરીકુલહુ, સહેદવાન, મહંમદીન અમદહુ, વેહે રસુલહુ. એવો કલમો પડીને સુમનદીન દાર થયા છે, અને મહંમદના દીન માંહે આવા છે. તારે વાએ પોતાના પીર મુરસદ ગેર કબુલ કીધા છે, તાકાં પોતે નબીની બિમત થઈને રહ્યા છે. પેલા વાએ શુંજુની વાત સંપુરણ છે.

લાખીતંગ બીજો પાણી ગુણુ (૨) આહો મેહેર જીગરઇલ, અલેહી સ સલામ તારે વળી હુકમ ઇલાહી, નુર મહંમદ સુસતકાના, નુરી ખુરાબ ઉપર સવાર થયા છે, તે સવાર થઈ બીજા પાણી શુંજુ પાસે ગયા છે. તાકાં જઈ મહંમદને નુરે કહું છે જે, સલામ આલે કમરે પાંણી, તારે પાંણીએ કહું છે જે, વાલેકુમ સલામ. અને તું કોણ છે. તારે મહંમદને નુરે કહું છે જે, જેનો તું બંદો છે, તેના અમે નુર છઈએ. પણ તું કેનો બંદો છે રે પાણી, તારે પાણીએ કહું છું જે, એક બંદો ખુદાતાલાનો તું છે. તેમ એક બંદો

પ્રુદાતાલાનો હું પચ્છ છું. તારે મહંમદને તુરે જોયું છે જે, પાંણી તો પોતાના જોર માંહે જાય છે, અને મોટાઈ તથા તકબુરાઈ કરે છે. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, દુનીયાં માંહે જઈને તું કેવું કામ કરીશ રે પાંણી, તારે પાણીએ કહું છે જે, કાંએ મારા મન માંહે આવશે, તે કાંમ હું કરીશ. જો તુર મહંમદના, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, ના જોઈએ બાંદાને પોતાના મનમાનું કામ કરીશ. તોળા પડ રે તું પાણી, તુજ માંહે જોય ઘણી છે. બાંદાથી શું થાયે. સાહેબનાં હુકમ વીનાં, જે કાંએ સાહેબને ગમે તે કરે. બાંદાનું કેવું ગયું છે રે પાંણી, તારે પાંણીએ કહું છે જે સુજ માંહે કેવી જોય છે. જો તુર મહંમદના, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, આહો પાંણી તું પાક છે. પચ્છ સારી ખાલકનો મેલ તુજ માંહે ધોવાયે છે તુજને બાંધી રાખે છે, તારે તું ગધુ થાયે છે. તે મેલ સાથે જીવ બાંધાયે છે, તુજ માંહે જીવ પડે છે, જેટલા બાંદા સાહેબના પ્રુદાતાલાએ પેદા કીધા છે, તેટલા તુજ માંહે નાહે છે. નાપાકી ધોઈને પોતે પાક થાયે છે. પછે તુજને સુરજ પાક કરે છે. સુરજની ગરમી થકી તુજ માંહે ફીણ થાયે છે. તારે વાયે પ્રીણને કાઢી નાંખસે. તારે પ્રુદાતાલાની હીકમત જાહેર થાયે છે. તારે પાંણી તું પાક થાયે છે. તુજ માંહે જોવી જોય છે રે પાણી તારે પાંણીએ કહું છે જે તમે વણગને છો જે, અમને ગનેગાર કરો છો. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, અસતબર તોળા અલા, અમે તો બાંદા સાહેબના ગનેગાર છું, બાઈ સુજ માંહે તો જોય ઘણી છે. વણગને તો એક પ્રુદાતાલા છે, તારે મહંમદના તુર ઉપર પાંણીએ ઇમાંન આપ્યું છે, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, કલમો તૈયબનો તું પડ રે પાંણી, તારે પાંણીએ કલમો કહો છો. અવલ કલમે તૈયબ દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અંન હક લાએલાહા ઇલલાહો, મહંમદર રસુલલાહે વાયેદહુ અલા સરીકુલહુ, સેહેદવાન, મહંમદીન, અબદહુ, વેહે રસુલહુ. એવા કલમો પડીને સુમન દીનદાર થયા છે. અને મહંમદના દીન માંહે આવા છે, તારે પાંણીએ પોતાના પીર સુરસહ, ગોર કબુલ કીધા છે. તાકાં પોતે નજીની ઉમત થઈને રહ્યા છે. બીજા પાંણી ગુણની વાત સંપુરણ છે.

હાખીતંગ ત્રીજે અગંન ગુણ (૩). આહો મેહેર જીબરહિલ, અલેહી સ સલામ, પ્રુદાતાલાના વહી. તારે વળી હુકમ ઈલાહીનું તુરમહંમદ સુસતફાના તુરી પુરાખ ઉપર સવાર થયા છે. તે સવાર થઈને અગંન ગુણ પાસે ગયા છે. તાકાં જઈ મહંમદને તુરે કહું છે જે, સલામ આલે કંમરે અગંન, તારે અગંને કહું છે જે, વાલેકુમ સલામ અને તું કોણ છે, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, જેનો તું બાંદો છે, તેના ગમે તુર છઈએ. પચ્છ તું કોનો બાંદો

છે રે અગન. તારે અગને કહું છે જે, એક બંદો પુદાતાલાનો તું છે, તેમ એક બંદો પુદાતાલાનો હું પણ હું તારે મહંમદને તુરે જોઈું છે જે, અગન તો પોતાના જોર માંહે જાય છે, અને મોટાઈ તથા વક્રપુરાઈ કરે છે. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, દુનીયા માંહે જઈને તું કેવું કામ કરીશ રે અગન, તારે અગને કહું છે, જે કાંજે મારા મન માંહે આવસે તે કામ હું કરીશ. જો તુર મહંમદના, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, ના જોઈએ બંદાને પોતાના મન માનું કામ કરીશ તોખા પડ રે તું અગન તુજ માંહે જોય ઘણી છે. બંદાઈ શું થાયે. સાહેબના હુકમ વીનાં, જે કાંજો સાહેબને ગમે તે કરે. બંદાઈ કેવું મળુ છે રે અગન, તારે અગને કહું છે જે, મુજ માંહે કેવી જોય છે, જો તુરમહંમદના. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, જોર તારે વાયે થકી આવે છે, અને મોત તારૂં પાંણી માંહે છે. તુજ માંહે જોવી જોય છે રે અગન, તારે અગને કહું છે જે, તમે વજુગને છો જે અમને ગનેગાર કરો છો. જો તુરે મહંમદના, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, અસતબર તોખા અલા, અમે તો બંદા સાહેબના ગનેગાર છું. બાઈ મુજ માંહે તો જોય ઘણી છે. વજુગને તો એક પુદાતાલા છે. તારે મહંમદના તુર જિપર અગને ઈમાં આંખું છે, તારે મહંમદ મુસતફાએ કહું છે જે, કલમો તૈયબનો તું પડ રે અગન. તારે અગને કલમો કહો છે, અવલ કલમે તૈયબ, હોએમ કલમે સહાદત અસોદહે અન, હક લાએલાહા, ઈલીલાહો મહંમદર રસુલીલ્લાહે વાએદહુઅલા સરીફુલહુ, સેહેદવાન, મહંમદીન, અબ્દહુ, વેહે રસુલહુ. એવો કલમો પડીને મુમન દીનદાર થયા છે. અને મહંમદના દીન માંહે આવા છે. તારે અગને પોતાના પીર મુરસક, ગોર કબુલ કીધા છે. તારૂં પોને નખીની જિંમત થઈને રહા છે. ત્રીજા અગન શુંજની વાત જંપુરજ છે.

લાખીતંગ ચોથો ખાખ ગુલુ (૪) આહો મેહેર જીબરહલ અલેહી સ સલાંમ, તારે વળી હુકમ ઈલાહી, તુર મહંમદ મુસતફાના, તુરી પુરાણ જિપર સવાર થયા છે. તે સવાર થઈને ખાખ ગુલુ પાસે ગયા છે. તારૂં જઈ મહંમદને તુરે કહું છે જે, સલાંમ આવે કંમરે ખાખ, તારે ખાખે કહું છે જે, વાલેકુમ સલાંમ, વાલે રહેમત અલાહે, વેહે બરકાતહુ, હવે માલહુ, અને વમે કેશ છે, તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, જેનો તું બંદો છે, તેના અમે તુર છઈએ. પણ તું કેનો બંદો છે રે ખાખ, તારે ખાખે કહું છે જે, હું તો બંદો પુદાતાલાનો, જિમત નખી સલલાએ વસલેમની છું. જો તુર મહંમદના, તારે મહંમદના તુરે કહું છે જે, ખાખ ગુલુ તો ગરીબ છે. અતીમન નીઝાર છે. તથા મુસતર્મીમ છે. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, દુનીયા માંહે

જઈને તું કેલું કામ કરીસ રે ખાખ, તારે ખાખે કહું છે જે; મુજ માંહેથી તો કાંચે ના થાચે. સાહેબના હુકમ વીના, જે કાંચે સાહેબને ગમે તે કરે. બંદાનું ચેતવું કાંચે ના થાચે. અમે તો બંદા ખાખ સાહેબના ગનેગાર છું. બાઈ મુજ માંહે તો એજ ઘણી છે. બાઈ વણંગને તો એક ખુદાતાલા છે. નખીકા તુર તો બરહક હે, જો તુર મહંમદના, એવું નખી સાહેબ બિપર ખાખે ઈમાન આણું છે. તારે મહંમદને તુરે કહું છે જે, કલમે તૈયબનો તું પકરે ખાખ, તારે ખાખે કલમે કહો છે, અવલ કલમે તૈયબ દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અંન, હક લાએલાહા ઈલલાહો, મહંમદર રસુલલાહે વાએદહુ અલા સરીકુલહુ સેહેદવાંન મહંમદીન અબદહુ વેહે રસુલહુ. એવો કલમે પડીને સુમં દીનકાર થયા છે. અને મહંમદના દીન માંહે આવા છે. તારે ખાખે પોતાના પીર સુરસહ, ગોર કબુલ કીધા છે. તાહાં પોતે નખીની બિમંત થઈને રહ્યા છે. ચોથા ખાખ શુણની વાત સંપુરણ છે.

ચાર શુણની ફલપત લખી છે. આહો મેહેર હબરઈલ, અલેહી સ સલામ ખુદાતાલાના વહી, તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આતું છે. તે નખી મહંમદ સુસતકાચે કહું છે, એવા ચાર શુણ માંહે સેસટ બાંધી છે. એવા ચારે શુણના જુદા જુદા પરકાર છે. તે સરવે શુણનાં જુજવાં લખસજ છે. તે માંહે ખાખ શુણને તો ફેખી મહંમદના તુર ઘણું રાહ પુસહાલ થયા છે. તે ખાખ શુણને તો તેકી કરી પોતાને ગલે લગાડા છે. અને વળી મહંમદને તુરે કહું છે જે, ખુદાતાલા તો જુવે છે, અને તે વળી જાણે છે. અમે ખાખ શુણને તો કબુલ કીધા છે. તે ખાખ શુણને તો પોતાના કરીને રાખ્યા છે. જે કોચે માંનવી જાત છે. તેમાં ચાર ચીજ વગર કોચે નથી. વાચે (૧) પાંણી (૨) અંગન (૩) ખાખ (૪) એવા ચારે શુણના જવાબ વિચાર છે. એમ ખુદાતાલાએ ફરમાતું છે. તે નખી સાહેબ કહે છે. આહો મેહેર હબરઈલ, અલેહી સ સલામ, ખુદાતાલાના વહી, જે કોચે આદમી માણસ અમે વાગે શુણ માંહેથી સરજ તથા પેદા કીધા છે, તે લોકો માંહે. ગેઈમાંની ઘણી હસે, તથા વળી ઝુકર હસે (૧). જે કોચે આદમી માણસ અમે પાંણી શુણ માંહેથી સરજ, તથા પેદા કીધા છે. તે લોકો માંહે મસતાઈ ઘણી હસે. તથા વળી બે રેહેમ હસે (૨). જે કોચે આદમી માણસ અમે અજન શુણ માંહેથી સરજ તથા પેદા કીધા છે. તે લોકો માંહ જલાઈ ઘણી હસે. તથા વળી તખર હશે (૩). જે કોચે આદમી માણસ અમે ખાખ શુણ માંહેથી સરજ, તથા પેદા કીધા છે. તે લોકો માંહે ગરીબાઈ ઘણી હસે. અતિ મંન નીઝાર હસે, તથા સુસતકીમ હસે (૪). એમ ખુદાતાલાએ ફરમાતું છે. જે ચાર શુણ માંહેથી ચાર ચીજ પેદા કીધી છે, તે માંહેથી અમે ખાખ શુણને તો અખતીઆર

આપો છે. તે ખાખ ગુંબુને તો અલાભુએ કબુલ કીધા છે. તે એમ નથી મહંમદ સુસતફાએ કહું છે. આહો મેહેર જીબરઈલ અલેહી સ સલામ તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. તેમાં ચાર ગુંબુની ફલપત લખી છે. જે કોએ આદર્મી માંબુસ અમે ખાખ ગુંબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે. તેને અમે ખાખ માંહે મોંપીસુ તથા ભસત માંહે જગા દેસું (૧) જે કોએ આદર્મી માંબુસ અમે અંગન ગુંબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે, તેને જો અમારા મનમાંહે આવશે તો ભસતમાં જગા દેસું, નહીકાં અંગન માંહે હલાખ કરીનું (૨). જે કોએ આદર્મી માંબુસ અમે પાંણી ગુંબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે, તેને જો અમારા મન માંહે આવશે, તો ભસતમાં જગા દેસું. નહીકાં પાંણીમાં હલાખ કરીનું. (૩) જે કોએ આદર્મી માંબુસ અમે વાએ ગુંબુ માંહેથી સરખ તથા પેદા કીધા છે, તેને જો અમારા મનમાંહે આવશે, તો ભસત માંહે જગા દેસું, નહીકાં વાએ માંકાં હલાખ કરીનું. એમ ખુદાતાલાએ લખા છે (૪).

આહો ભાઈ જીબરઈલ અલેહી સ સલામ, તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે. જે તુર મહંમદ સુસતફાના, તંન મુબારક માંહેથી અમે સરવે ખસક જીવા જન જબુસ પેદા કીધી છે, તે જીતપત સરવે નખી સાહેબના તંન મુબારક માંહેથી પેદા થઈ છે. આહો મેહેર જીબરઈલ, અલેહી સ સલામ ખુદાતાલાના વહી, વળી તેથી પબુ આગળે, નખી સાહેબના તુર થકી દાદા આદમને પોતા છે. દાદા આદમ થકી સૈયદોને પોતા છે, તારપછે કુરાન આએત ટુનીઆમાં પરવર થયા છે, એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે, જે મસતગ મુબારક મહંમદ સુસતફાનું તે અમે ભસતની બરકત માંહેથી પેદા કીધા છે (૧) પેસાંની મુબારક મહંમદ સુસતફાની તે અમે ભસતના ચંદ માંહેથી પેદા કીધા છે (૨). આંખો મુબારક મહંમદ સુસતફાની, તે અમે ભસતના હઆ માંહેથી પેદા કીધી છે (૩). ૩. મુબારક મહંમદ સુસતફાના તે અમે ભસતના તેજ માંહેથી પેદા કીધા છે (૪) કાન બેઈ મુબારક મહંમદ સુસતફાના તે અમે ભસતના અલફ માંહેથી પેદા કીધા છે (૫). નાક મુબારક મહંમદ સુસતફાના તે અમે ભસતનાં અંબર માંહેથી પેદા કીધા છે (૬). મુખ મુબારક મહંમદ સુસતફાનું તે અમે ભસતની જોત માંહેથી પેદા કીધા છે (૭). હોઠ મુબારક મહંમદ સુસતફાના તે અમે ભસતની તસળી માંહેથી પેદા કીધાં છે (૮). જીભા મુબારક મહંમદ સુસતફાની, તે અમે બીસતના જીકર માંહેથી પેદા કીધા છે (૯). હાંત મુબારક મહંમદ સુસતફાના તે અમે ભસતના તુર દાવંબુ માંહેથી પેદા કીધા છે (૧૦). ગળું મુબારક મહંમદ સુસતફાનું, તે અમે ભસતના મધ માંહેથી પેદા કીધાં છે (૧૧). ખજા બેઈ

મુખારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતના જદ માંહેથી પેદા કીધા છે (૧૨). બાબુ બેજી મુખારક મહંમદ મુસતફાની, તે અમે ભસતની કઠિવત માંહેથી પેદા કીધા છે (૧૩). હાથ બેઉ મુખારક મહંમદ મુસતફાના તે અમે ભસતની સખાવત માંહેથી પેદા કીધા છે (૧૪). હંઈઉં મુખારક મહંમદ મુસતફાનું તે અમે ભસતના બાફરાંન માંહેથી પેદા કીધા છે (૧૫). આંતરડીઉ મુખારક મહંમદ મુસતફાની, તે અમે ભસતના સંતોક માંહેથી પેદા કીધા છે (૧૬). હરદો મુખારક મહંમદ મુસતફાનો, તે અમે ભસતની સણુરી માંહેથી પેદા કીધો છે. (૧૭) હાડ મુખારક મહંમદ મુસતફાનાં તે અમે ભસતના, કપુર માંહેથી પેદા કીધા છે. (૧૮) પગ બેજી મુખારક મહંમદ મુસતફાના તે, અમે ભસતની બંદની માંહેથી પેદા કીધા છે. (૧૯) રૂમરાએ મુખારક મહંમદ મુસતફાના, તે અમે ભસતના પુલ ઘાસ માંહેથી પેદા કીધા છે (૨૦). એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે.

આહો મેહેત્ર જીબરધલ અલેહી સ સલામ ખુદાતાલાના વહી, એ તારીફ સરવે મહંમદ મુસતફાની કીધી છે. તારે એવી નખીસાહેબની તારીફ સાંભળીને મેહેત્ર જીબરધલ, પોતાના હીલબાંનથી કલમો તૈયબનો પડા છે. અને તાંહા કહું છે ને, અવલ કલમે તૈયબ, દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અનં, હક લાએલાહા ઇલલાહો, મહંમદર રસુલલાહે, વાએદહુ અલા સરીકુલહુ સેહિદવાંન, મહંમદીન, અબદહુ વેહે રસુલહુ. એવાં સુધ કલમો પડીને સદક આણું છે. તે નખી ગોર ઈમાંને કહું છે, એવો સુધ કલમો પડીને મરદ તથા બોરત ઈમાંન સાબુત રાખસે. તે જીવ તો ભસતી હોસે, તાંહાં અમર હીલા લોગવશે, એવી તુરનામાની હકીગત તમામ સુધ સપુરણ છે. ને કેએ બજે સાંભળે, નર કે નાર, ત ફરી નહી અવતરે આવાગવંન જીગ સંસાર. એ તુરનામું વાંચે તથા સાંભળે તે ગત જમાતકુ સલામ છે. મહેજદ મેહે રાજકુ સલામ છે. તુરનામું સપુરણ છે સહી. તુરનામના હરફે, નવસે નવાણું ઉતારી કાઢા છે (૯૯૯).

“નુરનાંમાની ખાસીએત લખી છે.”

— ૦૦ —

તારપછી વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવ્યું છે આહો મેહેત્ર જીબરઈલ, અલેહી સ સલામ, એમ નખી સાહેબ કહે છે. એ તારીફ સરવે નુરમહંમદ મુસતફાની કીમી છે. જે કેએએ ઇમાનનું વાંચે, તથા સાંભળે, નુરનાંમું લખીને પોતા પાસે રાખે, તથા લખીને પોતાના ઘર માંહે રાખે, તો તેને ખુદાતાલા પોતાની પનાહમાં રાખશે. તે બંદાને દીન દુનીયાં માંહે, પોતાના કરીને રાખશે. વળી જે કોઈ બંદાને અજલ આવી પોંચસે, તેને અંતકાળને વીળે નુરનાંમું સંભળાતું હોએ તો તે બંદાનો રૂઠું કબજ કરતાં સોદેલો થાએ. ફરસતા તેનું અવલનામું લખસે, અને વળી બીજી પણ મદદ ફરસતા કરસે, તે બંદાના ઘના દીન દુનીયાંના, તથા આખરીતના ઘના, સાહેબ ફજલ કરસે, તેને કબરસતાંન માંહે, આબર થાસે નહી, તેની મીટી, ચાંમ, હાડ, ખાસે નહી. તેને ખુદાતાલા સેતાંન થકી દુર રાખસે. તેને ચાર કીતાબ પડાનો સવાબ થાશે. પેલા કીતાબ તોરીત મેહેત્ર મુસા (૧) બીબ કીતાબ જબુર મેહેત્ર હાઝિદ (૨) ત્રીબ કીતાબ એન્જલ મેહેત્ર ઇસા (૩) ચોથા કીતાબ ફુરકાન મહંમદ મુસતફા સલલા આલે વસલમ (૪). એવા ચાર કીતાબ પડાનો સવાબ થાસે.

જે કોઈ બંદો ખુદાતાલાનો નુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે, તથા લખીને પોતાના ઘરમાં રાખે, તો તે બંદાના ઘના, તેના માતપીતાના ઘના, તેના સાતપરીઆનાં ઘના સાહેબ ફજલ કરસે. જે કેએએ નુરનામું વાંચે તથા સાંભળે, તેના દુસમન રહે થાએ. તે બંદા ઉપર સેતાન મુકર થાલે નહી. તેને સાહેબ આખરીતના આબર થકી રાખી લેશે. તેને ગાજી બિમરદનો સવાબ થાસે. તેને દુનીયાંના તોફાનથી સાહેબ રાખી લેસે. તેને અવલ માંજીસની સોબત માંહે સાહેબ રાખસે. અને વળી હકતાલાએ ફરમાવું છે જે નખી સાહેબનું નુરનામું છે. તે માંહે જે કેએએ શંકા લાવસે તે તો કમફર થાસે. અને જે કોઈ સહી કરીને માનસે તે તો મુમન બસતી હસે. જે કેએએ નુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે તેની મુરાદ હાંસલ થાશે, તેને ત્રણ હબર ત્રણસોને સીત્ર (૩૩૭૦) પેગાંબર જમાડાનો સવાબ થાસે. તેને એટલો સવાબ ખુદાતાલાએ બકસો છે. જે કેએએ નુરનામું વાંચે તથા સાંભળે તે બંદાને ગેબ થકી આવસે, તે બંદાનો મરતબો મોટો થાશે. વળી એક નકલ કહો છે જે સુલતાંન મહંમદ ગજનવીને રહેમતને કાળે, હકતાલાના નુરનામા માંહેથી નવસે નવાખું હરફ ઉતારી કાઢા છે. એ હરફ સાંભળીને ઘણું ખુસબાલ થયા છે. અને વળી મનમાંહે બાખું છે જે, એ હરફ સુલતાંન મહંમદ ગજનવીને રૂઈ મોકલીનું, તારે તે વાતની ખબર

સુલતાન મહંમદ ગજનવીને થઈ છે. તાહાં અદાર દીવસની વાટ હતી. તાહાંથી પોથી સામી ચાલી આવી છે. તારે તે કીતાબ સુલતાન મહંમદ ગજનવીને દેઈ સુકા છે. તાહાં માણસ ઘણાં હતા, તરકને આરખ ઘણા હતા, તે માણસે હરફ દીઠા, તથા સાંભળા છે, તે સાંભળીને ઘણું પુસકાલ થયા છે, તેને ઘણું હાંસલ થયું છે. સુલતાન મહંમદ ગજનવીએ એ કીતાબ પોતાની પાસે લાવીને વાંચી જોયા છે. તથા વાંચીને ખુદાતાલનું સુકશન કીધું છે. તથા ઉઠીને ખુરબાંનીએ કીધી છે. અલામત તથા ફજલસકાની, તથા હાલી મોવાલીને ખેરાત ઘણી કીધી છે. પછે એ હરફ ઇમાંમે મંગાવી લીધા છે. હકીમત સરવે વાંચી જોઈ છે, અને હજરત રસુલની મોહોર તે તે નુરનામાં ઉપરથી થઈ છે. જે એ કેતાબ સુલતાન મહંમદ ગજનવીને બકસા છે, એણે ઘના મોટા કીધા છે, તે પણ બકસા છે; જે કેએ નુરનામું વાંચે તથા સાંભળે, તેને ઘણી ઈજત દીધી છે. અને દોસદારી હેતા હતા, તેના મોટા ઘના સાહેબે બકસા છે. તેને કાજે બસતના હરવાજ સાહેબે ઉધારી મેલા છે. તેના વખાણના જવાબ સાંભળે, તેને ખાર હજાર સુલામ આગ્રહ કીધા છે. તેને એકહજાર મોલગદ ચણાવી દીધા છે. એવડી શોભાની, તથા મેહોરવાંની, એવડી રાએત ખુદાતાલાએ બકસી છે, તેને તો બરકત નુરનાં માની છે.

જે કેએ નુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે, તેને દુખ દવા કાંએ ના થાએ. તેને ખુદાતાલા પોતાના પનાહમા રાખસે. જે કેઈ પેદાસ મહંમદ મુસતફાની વાંચે તથા સાંભળે, નુરનામું લખીને પોતા પાસે રાખસે, તે જરે નીવાજ પડે, તારે સીજદા ઠેકાણે રાખસે, તે નુરનામાં સાથે સીજદો કરે, તો તેને કુલ ફેરા પેગાંબરને નમાનું ફળ થાએ. તેને ખુદાતાલા પોતાના પનાહમાં રાખસે, જે કેએ મહંમદ મુસતફાની પેદાસ તથા તારીફ દીલ દહને સાંભળસે, તેને સવાબ એક હજારવાર કુલકવલા પડાને થાસે. દોસતી ઇમાંમની જેવડો સવાબ મરતબો મોટો થાસે જે કેએ નુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે, તે દીન થકી ખાજ નહીં થાએ પછે વળી ફેવાએત કીધી છે, જ્યાં સુધી પોતાની બગા બસતમાં થાસે. જે એકદીન મહંમદ રસુલલા મેલજહ ખાનામાં બેઠા હતા, તારે વધ જીખરફલને ખુદાતાલાએ મોકલા છે. તાહાં વધ જીખરફલ આવા છે, તે વધજાના હાથમાં મેવા બે હતા, એક તો બિસ (૧) ખીજ તો સોફ (૨) તે વધજાએ કહ્યું છે જે, આહો મહંમદ રસુલલાહ એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે. જે કેએ નુરનામું વાંચે તથા સાંભળે, તથા લખીને પોતા પાસે રાખસે તેના હકતાલાએ મરતબો મોટો કીધો છે. તે બંદાની કમાઈ મોટી થઈ છે, એમ હકતાલાએ ફરમાવું છે. તે ખખર વધ જીખરફલે મહંમદ રસુલલાને દીધી છે. જે કેઈ ઇમાંનમુ વાંચે તથા સાંભળે, તે બંદાને સાહેબ મોજ દેસે, તથા કરમ બકસીસ કરશે, સરવે સીમીન મરદ, તથા ઓરત, જરે

મહીને મરત લોક માંલેથી જાસે, અને આસમાંન નવનેજ ઊપર આવશે, તા હકતાલા તે બંદા ઊપર મોજ દેસે, તથા સફાએત કીધી છે, હજાર વરસ લગી જઈ સુકાંમ માંડે બંદગી કરસે, તથા સારી ઊંમર રોજ રાખશે, તેનો સવાબ તે બંદાને બકસા છે, તે ખુદાતાલાએ પોતે બકસા છે. તેના દુસમન દુર થાશે. તે બંદાપર છળબદુ કેવું ચાલશે નહી, જે કોએ તુરનામું વાંચે તથા સાંભળે, તેને એક હજારને એક (૧૦૦૧) રોજ રાખાનો સવાબ થાશે, તથા બકરત તોબનીમું તે બંદાનાં ગનાં બકસસે, તે બંદાના ગના નાના મોટા હોએ, તો તે પણ સાહેબ બકસસે.

જે કોએ તુરનામું વાંચી, તથા સાંભળી જાવે, તેની રૂવાંની પુરી પાક થામે. તારે હકતાલાએ ફરમાવું છે જે, બાઈઓ હું તેનો ખુદાતાલા છું, જે તુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે તેને સાહેબ પોતાની પનાહમાં રાખસે, જે કોએ બંદો સોમવારની રાત્રે, તથા શુકરવારની રાત્રે વાંચે તથા સાંભળે, તથા બીજને સંભળાવશે, તેને હરામ થકી વેગળો રાખસે, તેની ખુદાતાલાને ઉમેદ ધણી છે. તારે વળી ખુદાતાલાનું ફરમાન આવું છે, જેમ મનીસ નાના મોટા કીધા છે, અને પુજાર કાંઈ આપી છે. પેલા પેગાંબર તો ઇસેરૂહુઅલા (૧) બીજ પેગાંબર તો સુસેકરીમુલા (૨) ત્રીજ પેગાંબર તો ઇબ્રાહીમ ખઝીલુલાહ (૩) ચોથા પેગાંબર તો ઇસા સાખલા (૪) પાંચમા પેગાંબર તો આકુબલા (૫) છઠા પેગાંબર તો ઇસમાએલ તેમની મુનજગા અમે ફરજાન સુધી, અમે બસતમાં રાખી છે, જે કોએ તુરનામું વાંચે, તથા સાંભળે, તેનો હું ખુદાતાલા છું. અમે તેનું અવલનામું લખીએ, તે બંદાના ફસહજાર ગના હોએ, તોપણ સાહેબે બકસા છે. તે બંદાને વાસતે ફસહજાર હવેલીઓ બસતમાં થાસે. તે બંદાનો મરતબો મોટા જોલીઆના જેવડો થાએ, અને રોજ કયામતના દીન સુધી ફરસત બસતની કોરે લેઈ જાસે. તેને બસતની રાહેત મોટી થાશે. તે બંદાના કીલમાં જેટલા મુવાલા છે, તેટલા ગના હોએ, તોપણ સાહેબે બકસા છે. સાંભી બીજ પણ મહદ કરશે. તે બરકત સરવે તુરનાંમાની છે. જેમ લાએક જણ બે, એક તો મુનકીર (૧) બીજ તો નકીર. તે બંદાની કબરમાં પુછાણું લેવા સારૂ આવશે, તે સાથે પણ સરખાઈ થાશે. તારે ફરસતે કહું છે જે, સુધ રેહમત છે રે બંદા, ઘોર કયામતના દુખ આસાંન છે. તે બરકત કલમા તૈયબની છે. એવું ખુદાતાલાનું ફરમાનઆવું છે. આહો મેહેરલખરઈલ, અલેલી સ સલામ, ખુદાતાલાના વહી, એ તુરનામાની હકીગત. નખી મહંમદર રસુલલાએ સંભળાવી છે. તુરનામું ખાસીએત સુધાં સપુરણ છે. અવલ કલમે તૈયબ, દોએમ કલમે સહાદત, અસોદહે અનં, હક લાએલાહા, ઈલલાહો મહંમદર રસુલલાહે, વાએદહુ અલા, સરીકુલહુ, સહેદવાંન, મહમદીન, અબદહુ, વેહેરસુલહુ.

શ્રી હોવા બાબુની બાજનાંમું લખું છે.

બીસમીલા હરરહેમાન નરરહીમ, નાદેઅલીયન, મજહરૂલ, અબયેગ તજહંદુ, અવનહકા, ફીત્રવાએબે, ફુઝો હમ્મીવ, વગમ્મીન, સયનજલી, બકુદરતેકા, યા અહ્મદ, યા અહ્મદ, યા અહ્મદ, બનબુવતેકા, યા મોહમ્મદ, યા મોહમ્મદ, યા મોહમ્મદ, બવીલાયતેકા, યા અલી, યા અલી, યા હાફી, યા માફી, યા સાફી, યા કાફી, યા સાફેજીલ અલ્મ, યા મન્તુ, યા જન્તુ, યા સુબહાનુ, યા સુબહમનુ, યા અમીરૂલ મોમીનીન, યા જલીલ, યા જલ જલીલ, યા રબ તુંહી ખુદાવંકા, યુના કર હમો દુર, હરબલાએ રહબાસદ, યા અમીરૂલ મોમીની, યા અલીયુન, યા વલીયુન, અનામલીન તુલધલિમે, વઅલી બિમગા બેક. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, રખીલ અરશીલ અલમે. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, રખીલ આલમીન. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, જખારીલ મુત કખેરો. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, ખાલેલીલખારીઓ. સુબહાનેકાત આલાહુઅલા, મુસવવેરીલ હર્કીમો. સુબહાને કાત આલાહુઅલા, મુસવવેરીસ સાદીકો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હેયુલ હેયુમે, સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, બઆલીલ મુબારે. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, વાએસે રતતાલેશીન, સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, આલીજીલ કખીરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કાદેરૂલવાએહો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હમ્મીદુલ મલ્હો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, અવલુલ આખેરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, બાતેનુજ અહેરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કાદેરૂલ કપુરો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, અલમુસ સત્તારો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કાદેરૂલ સમહો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, જકીલુલ કહીલો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હંકીમુલ કરીમો, સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, માલેકીલ કરીમો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, મુત આલુલ હકકો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, બાએમુલ વાએસો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, બઆકી મુદદ હાએમો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કરીમુલ મોબુદો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, મન્નાનીલ માપુદે સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હન્નાનીલ મન્નાનો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, મનીજીલ મોલ્જે. સુબહાનેકાત આલાહુ રઅશીર રરફે. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હન્નાનીલ મુસતઆનો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હબીબુલ મુલતાનો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, વકીલુલ રીલો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, કાદેરૂલ મુબારે. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા, હેયુલ મુલ્કો. સુબહાનેકાત આલાહુ અલા. અહ્મદો મુલકરીમો. સુબહાનેકાત

આલાહું અણા, સત્તારીલ યોયુમે. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વહાપુર રહીઓ. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, કળીરૂલમુતઆલી. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, સાદેકુલવાએદો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, તેયમુત તાહેરો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વહીણલ વેહસરો લહુદીન. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વહેયુલ ધકીઓ. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વલીજીન નાસેરો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, સર્મીજિલ ઝસીરો, સુખહાનેકાત આલાહું અણા, કવીયુલ અતમાંમો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, મેહેએરૂત તાજેઓ. સુખહાને કાત આલાહું અણા, મોમેનુલ મોહયમને. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, હવીયુલ હર્મીદો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, મઆબોદુલ મજીદો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, તબીયુલ વહાઓ. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ ફાહેલીન. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ નાસેરીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ હાકેમીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ ખાલેશીના. સુખહાને કાત આલાહું અણા, ખેરૂલમુત આમેલીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ નાતો નીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, ખેરૂલ તાહેરીના. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, હાજિલાએ જલુશી અણાહ, સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વલીજિલ કરીમો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વેહફહુ લાચરીકો. સુખહાનેકાત આલાહું અણા, વહોવા અલહંમદોલીલાહો. વલમયુકા, ઐયા કાવલકાહેરો. હેયુલ ખાતેનો, યામને વાતો, હેયુલલા ચમુતો, બેયદેકલખેર. ધનકા અણા કુલ્લો સ્થર્ધન કહીર, ખકા જુલ જલાલે. ઐયુલ ફનાએ, હરીફલ કાહેરો, પુલ જાહેરો વહોવા ફુલજનુહર. ફલા અલાએ રહી, જુલકરીમા, ધમાંનુહાહ, અલાહેયો. વતરજકો મંનતસાઓ, બેયરેહી સાબ અખરેદો, ખાકી હેયો. અસતો હયમના વાવેતા, હોવા અજલીના, અલા કુરાનીલ, સુસતકર્મ, વઆજલી, ફુલકેતાબ, યા ખાકેરૂહા, યા કાહેરૂહાહા સુતકર્મના, વળલાયા મુજલાહા, અખફૂહાહો, અણા હે સુહાહો, અણા હેયુમ, કયુમે, વખલાયા, મુજલીના, સનેતા સીના, વયાસીન, વલ કુરાનીલ હર્મી, વલેકુલ કલે માહા, વમેયસાઓ, તહેયાતો ધમાંમ, તેયખાતો માતરા, ખાકી જિલજનુના, વધનહાહા, અજરૂનકવા કેયા, યા સર્મીજિલાહો, સતર હુહાયકી, હંમતીલ વહાઓ, ફુલસાહેલીના, હંકંતવરાતા, વજખુરાના, વધનજલા, વકુરાનીલ અજમે. વહાખાકુલ, હુજજેતાના, હુકમ અણાહો, અજમેધન, અલાવ ખલાયા, યા કાહેરહુ, યા વાહેરહુ, વજલ જલાલહુ, વજઅલી અણા, તઆમુંન ખહરેના, હર્મીદના, હંમફહુ કાલા અકુવા હંનુસાઅના, માકેઉવા, યા અણાહ, યાનાસેરો, ધન્નાવ ગિધ્યા અખલાહો, ફુલખનીયા, વાહેલાને જમાંનહુ, હરૂ માહાખઓ. માયુમહા હેયુલમાના, અનુઅણાહો, મુલજના, યા સાદેયુલ અજમે, વાએજનાકમુમાં જનુના, સલામુંન અણા, નહુન પ્રીલ આલેમીન

તાશીલના, કાલાઆશીના, રોગુલા સુસા, નાદે અલ્પતા, અલ્પા અરૂં
રસુલા, હુમાઈના અલા અસુરાના, મસલોકા, મવલાએહું, અલાહો, બાર્મીન
અલાહ, ઈમાંના, ચા સુબહાના, અબુહુંરૈના, વમાકુન્નાલના, અનારીયતીમીકી,
બસુલતાં નહાહ, બંનલઈનના, અકસમુ, લાઊલેતા, લેમાંના, અલુમાં, અલ્લુના,
જેઆલા કવલે કુરઆના, ક્રીતાબુલ અલુમા ક્વારે કુલનાલા, હર્મીના, અલુ મોહ',
રીદવાંન અલાહો તઆલા, અલ્યર્હીમ, અજમેઈન, કુરઆના જેઆલના,
બરીના, કુરઆના, ચા અલી, ચા રસુલુલાહો, સુસલેર્મીના અલાહો, અલહ'મદો
લીલાહો, રબીલ આલર્મીન, અલાહો અલા આખેરીત, તાજેબીના, મુસાવદના,
હેયુલ કમાલે, કુલદુવલાહો કુરઆના, કુલીલાહુમા. ચા રકુ, હાઊલાએ, રફકુલ
બલાએ, અમાયા ખમાહા, અલા અબહું, શીલના, ખીલના, વઆયતેહું, ફીબની
ઈસરાઈલા, વઇઆકુલ કરીઆ, વઇઆના, ઊકુલાહો, છ'ના ક્રીતાબા કુરઆની હો,
અલા કવલેહી, અલાખેર ખલકેહી, અલાહો અલુમા, વતહેરતો, વલમેહેરને.
બરેહેમતેકા, ચા અરહમર રાહેર્મીન, ચા અલાહ, તુર સમાવાતે, વલઅરદે,
ચા કરીમો, ચા રહીમો, ચા અલીયુલ અલુમો. હક લાએલાહા ઈલલાહો
મહ'મદુર રસુલલાહે.

બાજનામાંની ખાસીએત લખી છે.

એ હોવા બાબુ કહે છે, તે ખુદાતાલા પાસેથી મેહેત્ર જીવરખલ લાવા છે.
એ હોવા લાવીને નખીચાહેબને સોંપી છે. એ હોવાને સવખ કોઈ બબુતું નથી.
એક ખુદાતાલા બબુ છે. એ હોવાની કબિવત બરતથી જમીન આસમાં
થર રહા છે. જે મલાએક અજરાઇલ, હુકમ ખુદાતાલાનો લેઇને દુનીઆ માંહે
જીવ લેવા આવે છે. તે કબિવત બરતક સરવે બાજનામાંની છે. એ હોવા પડીને
તે આવે છે. એ હોવાની કબિવત બરતથી મેહેત્ર અસરાઇલ, સુરકુ'કે છે. તારે
દુનીઆ સરવે ઉકશે. એ હોવા બાબુની બાજનાતું કહે છે. તે બીસતને બારબુ
લખી છે, તે મેહેત્ર જીવરખલ કહે છે. હરરોજ એ હોવા વાંચે, તથા સાંભળે,
તથા લખીને પોતાની જમણી બાબુએ બાંધે તો ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે, તેને
ધોરના આગળ દુઃખ નહિ થાએ, કાંએ તે જીવ હોજક પણ નહિ' બાએ. વળી
જે કોઈ સુરતા રાખીને વાંચે, તથા સાંભળે, તેને સાહેત્ર મેહેરવાંની કરી પોતાના
ફરજનની પેઠે રાખશે, તે વહી જીવરખલ કહે છે. ઇયાં મહ'મદ સુસતદા, જે
કોએ તમારી ઉમિત માંહેથી સરવે ઉગર મધે વાર એક જીવતાં સુધી વાંચે
તથા સાંભળે, તેને સાહેબ પીતાંબરને ઠેકાંબુ રાખશે. વળી કોઇને દુખ થયું
હોએ તો, એ હોવા લખીને ફક્ત મધ સાથે પાંચે તો, તેની હંફીના દુઃખ સરવે

જાએ, વળી કોઇને ઘેર ખાતર પડું હોએ તો, એ દોવા લખીને ઘર ઉપર ઝુકીએ, તો એ દોવાની કબીલત બરકતથી ચોર આવીને આંગણે ઉત્તો રહે. કદા દુસમનને હાથે આવા હોઇએ તો, એ દોવા પડીએ, તો સાહેબ છોડાવે સહી. વળી એ દોવા ફજરની નિવાજ વખતે વાર ત્રણ, તેવા દીન ત્રણ સુધી પડે તો મલાએક જણ સીતકંઠર તે બંદાની રખા કારણ જિભા રહે. તે મલાએક જીબરઈલ કહે છે, જે કોએ તમારી જિમત માંહેથી, હરરોજ એકવાર જીવતાં સુધી પડે, તેના સવાબ લખો છે. તે ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે. તેને બસત માંહે એક હજાર શહેર બકસીસ કરશે. એક એક શહેરમાં સીત કંઠર ઘર હશે. એક એક ઘર માંહે સીત કંઠર તખત રચા હશે. એક એક તખતના ઉપર સીત સીત કંઠર હુરાં બેઠી હશે. એક એક હુરાંના હાથમાં સીતકંઠર બતના મેવા ચીંતે ભરી હશે. તે બંદા એકને કાજે. તે ઇઆં મેહેત્ર જીબરઈલ કહે છે. ઇઆં મહંમદ સુસતુકા તમારી જિમત માંહેથી હરરોજ દસોઠ સાહેબને આપશે, તારપછી રજા કરશે. અને એ દોવા હરરોજ વાર એક જીવતાં સુધી પડશે, તે રોજ કયામતને ઠકાટે પુનમના ચંદરમા જેવા નરમલા ધારો. એમ ખુદાતાલાએ ફરમાવું છે. તે વર્ષ જીબરઈલ કહે છે. જે ઇયા મહંમદ સુસતુકા જે કોએ તમારી જિમત માંહેથી એ બાજુની દોવા વાર અગીઆર દીન એક પરતે, તેવા દીન અગીઆર લગી પડશે, તો તેને વાસતે ખુદાતાલા પોતાનો પુરાખ મોકલશે. તારે હકતાલા પાસે હજરત પેગંબર બેઠા હતા. તારે તે વેળાએ મહંમદર રસુલલાએ પુછું છે. ઇયા પાક પરવરદેગાર, એણે બંદે દુનીઆં માંહે કેવી કમાઈ કીધી છે. જે તમે પોતાનો પુરાખ મોકલો છે. તારે ખુદાતાલાએ કહું છે જે, એણે બંદે દુનીઆં માંહે દીન પરતે વાર અગીઆર એ દોવા બાજુની પડી તથા સાંભળી છે તેવા દીન અગીઆર લગી પડી છે. તે જીકર બંદગીને વાસતે ખુદાતાલાએ પોતાનો પુરાખ મોકલાવો છે. ઇયા મહંમદ સુસતુકા તે વર્ષ જીબરઈલ કહે છે; જે એ દોવા ડુંગર ઉપર બેસીને પડે તો ડુંગર સરસર ધડે. જે એ દોવા પડી પાણી ઉપર કુંક નાંખે તો પાણી પાછું ફરે, અને મારગ આપે સહી. એ દોવા જીમીન ઉપર બેસીને પડે તો જીમીન અજમરૂં થાએ. એ દોવા પડે તો ખુદાતાલા મેહેરબાની ઉપર આવીને તે બંદાના કુલ ગુનાં બકસે. એ દોવાની સફાએત રસુલ પેગંબરે ઘણી ઘણી કીધી છે. એ દોવા જેવી બીજી દોવા એકે નથી એ અલાતાલાઈ બાંચ દેહાએ છે. તે મેહેત્ર જીબરઈલ કહે છે. આ મહંમદ સુસતુકા જે કોઇ દુસમનને હાથે આવા કંઈએ તો, એ દોવા પડીને જાએ તો, ફતેહ કરીને આંખે સહી. એ બરકત સરવે એ દોવાની છે. ખાસીએત અપુરણ છે.

દોવા રતનનામાની લખી છે.

ફરમાનજી બીસમીલા હરરહેમાન નરરહીમ.

ઇયા સતમલી, ઇયા સફીરંગી, ઇયા સળી ખાફીરંગી, ઇયા સાહા મીનાયા, ઇયા સંગીરી હસાહા, ઇયા સલાઆઇ ઊનાસ, ઇયા દોવા આઇ ઊનાસ, ઇયા સખીરીઇ શાહા, ઇયા તું નાતો શાહા, ઇયા શાહા સતમલી, ઇયા શાહા ધુતાંના, ઇયા શાહા સત ધુમાંક, ઇયા શાહા સેસુવા, ઇયા શાહાને હુવા, ઇયા રતન (૧) ઇયા રતન (૨) ઇયા રતન (૩) ઇયા રતન (૪) ઇયા રતન (૫) ઇયા રતન (૬) ઇયા રતન (૭) હક લાએલાહા ઈલલાહો મહંમદર રસુલલાહે.

રતનનામાની ખાસીએત લખી છે.

એ કોએ દુસમનાઈ કરતો હોય, અને ઘણું દુઃખ હેતો હોય, તો એ દોવા હરરોજ વાર સાત પડે તો તેનો જીવ્યાનો જીલમ બંધ થાએ સહી (૧) વળી કોઇ મોટા માણસ સાથે તથા જુજરગ ખીર પેમાંબર સાથે તથા સાહેબ સાથે દોરતી કરવા ચાહતો હોય, તો એ દોવા લખી તાવીજ કરી પોતાની જમણી બાજુએ બાંધે તો સાહેબ સરવે કામ સુધ કરે. મેહરવાની ઉપર આવીને, તે બંદાના કુલ ગુના બકસે, અને બલા દઈ થાએ. બીજું વળી ખુદાતાલા કરે તો ધા, તીર, બંદુક લાગે નહિ. પાછી તથા આતંસ લોપે નહિ, સાહેબ કરે તો સીવ હજર બક્ષા લોપે નહિ. સલ્લેમાન પેમાંબર એ દોવા હરરોજ વાર એક પડતા, તેને દોવાની બરકતસું દોલત જુજરંગી પાયા. વળી એ દોવા હરરોજ વાર એક પડે તો તે બંદાના હરફ આબર હોએ. તો તે સાહેબ આસાન કરે સહી. એ કોએ કામ સાહેબ પાસે માગે, તે કામ સાહેબ પુરે પાડે સહી. વળી કોઇને નાસુર થયું હોય, તો મીઠા તથા લોબાનનો ધુપ ફઇએ. નાસકોરી ઉપર અને એ દોવા હરરોજ વાર સાત તેવા દીન સાત લગી પડે, તો તે સાહેબ આસાન કરે સહિ. બીજું વળી દુસમન ઘણું આબર હેતો હોય, અને આપણાથી રહી ના શકાતું હોય, તો તેના નામની નઇએતે કરી, કાગળ ઉપર પુતળું કરીએ, અને એ દોવા હરરોજ વાર એકવીસ તેવા દીન એકવીસ લગી પઢીએ એને પુતળા ઉપર કુંક નાંખીએ તો, દુસમનનો સંકાર થાએ, દુસમન દઈ થાએ, વળી મનમાંહે જાણે એ દુસમન ગયો કરીએ તો

કામળાનું પુતળું પાણી સાથે ઘોઈ નાંખીએ, તો મુચકેલ આસાન થાય, આરામ ઉપજે સહી. વળી કોઈનો વાણીતર, ચાકર, શુભામ, ગંધીવાન નાસી ગયો હોય તો એકાંત ઠેકાણે બેસી લોખાનનો ધૂપ ફરીએ ને એ દોવા હરરોજ વાર સાત પડીએ. તો પાછા ફરીને ઘેર આવે. વળી કોઈને કામજી કર્યું હોય અને માલમ પડતું ના હોય, તો ઘોળા મરગડાની કોટે એ દોવા લખીને બાંધીએ તો જહાં કામજી કર્યું હોય તહાં જઈને મરગડો પગે ખોતરે તો કામજી હોય તે માલમ પડે સહી. વળી કોઈ ગંદાને આજ્ઞર ઘણા હોય તો મોરના પીંછા લઈને ઝાડો નાખીએ, અને એ દોવા હરરોજ વાર સાત પડે તેવા દીન સાત લગી પડીએ, તો સાહેબ આશાન કરે સહી. વળી કોઈની આંખો દુખતી હોય, અને રહી ન શકાય તો મોરનાં પીંછાં લઈને ઝાડો નાખીએ અને એ દોવા હરરોજ વાર સાત પડવી, તેવા દીન સાત લગી ઉજણી નાંખીએ તો, સાહેબ આશાન કરે સહી. રતનનામાની ખાસીએત સંપુરણ છે.

અલીની અરજી.

ફરમાનજી ખીસમીસા હરરહેમાન નરરહીમ.

યા શાહઅલી (૧) શેર અલી (૨) શાહવાનઅલી (૩) મરવાનઅલી (૪) પંજ અલી (૫) આખર અલી (૬) અવલ અલી (૭) આગે અલી (૮) આધારે અલી (૯) એધારે અલી (૧૦) અનાયાસે આવે અલી (૧૧) આચારે અલી (૧૨) એધારી નજરે ભાગે અલી (૧૩) અરજે અલી (૧૪) આભારે અલી (૧૫) અજીમ અલી (૧૬) અજર ટલે ત્યાં આવે અલી (૧૭) અહારે અલીકા વાસ (૧૮) અહારે વણમાં વ્યાપિક અલી (૧૯) કોઈ ના બાણે અલીકી ગલી (૨૦) આજી ચલે ત્યાં આવે અલી (૨૧) આતન અલી (૨૨) અર્થે અલી (૨૩) આપે અલી (૨૪) સાપ્તી અલી (૨૫) અક્ષર અલી (૨૬) અમ્મર અલી (૨૭) આહારે અલી (૨૮) આલે અલી (૨૯) આવે અલી (૩૦) અહોશાને આવે અલી (૩૧) કથાએ અલી (૩૨) અસીવે અલી (૩૩) વસીલેથી જાએ અલી (૩૪) ઉમ્મેદે અલી (૩૫) ઉજમે અલી (૩૬) કેવળ જ્ઞાન કથે સો અલી (૩૭) ખેવટ અલી (૩૮) ખખરદાર અલી (૩૯) ખભા ઠોકીને તારે અલી (૪૦) ક્ષમા કરે ત્યાં આવે અલી (૪૧) બડાઈથી નાસે અલી (૪૨) એક તો મેં અલી (૪૩) પરવસે અલી (૪૪) ક્રિયાએ અલી (૪૫) કરાણીએ અલી (૪૬) હસણીએથી ખરે અલી (૪૭) ચતીમકે પાસ આવે અલી (૪૮) અર્થ લોભકુ ધાએ અલી (૪૯) ત્યાં નહિ આવે અલી (૫૦) આંકારે અલી (૫૧) અલીકા જ્ઞાન ખિચારે (૫૨)

આખર અલી (૫૩) અલીકા લેદ ભમાવે (૫૪) આગે અલી (૫૫) અલીકી અરજી
 માંહે રેહવે એ ઘર અલી (૫૬) અલીકા આશન યુગે, તો સખ કુચ્છ સૂગે. (૫૭)
 યુગ પડે તો સખ કુચ્છ પાવે (૫૮) દુઃખ દારીદ્ર ભાગકર જાવે (૫૯) અમ્મર
 બૂઠ નીકાલ કર દેવે (૬૦) સાચકર બંદગી કીજીએ તો અમ્મર સુખડા પ્રેમે
 લીજીએ (૬૧) સુખડા હોવે સખ દુઃખ જાવે (૬૨) એ યુગે આશનકી રાહ,
 તો પાવે અમ્મર અલીશાહ (૬૩) પેહેલી કીલી હિકમતની કીજીએ (૬૪) એ અલી
 અમ્મર ઘરમાં રહીએ (૬૫) દુલ કીલી હાવા દૂર (૬૬) અમ્મર અલીકા વરસે
 તુર (૬૭) ત્રીજી કીલી તન પાક સાકી (૬૮) એ અલી પાસે રેહમત માગી (૬૯)
 ચોથી કીલી એકે અતે (૭૦) પાંચમી કીલી પાંચે વાતો (૭૧) આશ રાખીને કીજે
 વિન્નતી (૭૨) છઠીના કોલ કરાર તે પાલો (૭૩) સાતમી કીલી ઈશાન ધ્યાન (૭૪)
 એ અમ્મર અલીકા બિચારો જ્ઞાન (૭૫) એઘંએ આશન એક ઇમાન (૭૬)
 આશન અમ્મર કીજે વસ (૭૭) એ આશ રાખે તો પાસે છું (૭૮) દુઃખ
 જાવે (૭૯) દારિદ્ર જાવે (૮૦) ભૂતકા સિનર ભાનુ (૮૧) શયતાનકા શિર
 ઉઠાઉં (૮૨) વીરકું ખેદન કરું (૮૩) ચેલીકું મલ મુત્રમે ડાલું (૮૪) ચોકીકી
 ચોકી મેં જાણું (૮૫) દુલ્હા કરે ઉસે ઉભા બાલું (૮૬) બલતા રેહેવે (૮૭)
 અમ્મર બદતા (૮૮) અમ્મર જલતા (૮૯) અમ્મર દોજખ (૯૦) અમ્મર
 ભોમ (૯૧) ભેરવકે આગે બીત ઉઠાઉં (૯૨) શીકોતરીકુ સાંકલ પીનાઉં (૯૩)
 કુલબલા જલ ભસમ હોવે (૯૪) સખકી અરજી અલીકી આજી (૯૫)
 સંભારો અરજી સખ દુઃખ ભાજી (૯૬) સંભારો અરજી ન હોવે જ્ઞાન (૯૭)
 અરજી ઉપર લાવો ધ્યાન (૯૮) અરજી અલી એમ જોલ્યા બયાન (૯૯)
 જીવતાં અવતરિયા ધ્યાન (૧૦૦) સંભારો અરજી અલી એક ઇમાન (૧૦૧)
 ઇમાનસે આવે અલીકા ભેદ પાવે (૧૦૨) એક બાર બાંચે તો ઇમાન રાખે (૧૦૩).
 દો બાર બાંચે તો કુલ દુઃખ ભાંજે (૧૦૪) ત્રીન બાર બાંચે તો કુલ બલા.
 જાંચે (૧૦૫) નિર્મલ હૃદય કરો તો અમ્મર થાંચે (૧૦૬) અરજી અમારી (૧૦૭)
 કરી તમારી (૧૦૮) રાખો જારી તો આવે અલી મુરારી (૧૦૯) ઝીતો
 અમરાપુરી સારી (૧૧૦) ઉઘડી બારી (૧૧૧) દોવા દૂર કરારી (૧૧૨) ઇકોતેરસો
 પરીયા તારીયા (૧૧૩) માયા ચોહને મારોયા (૧૧૪) પંચ બુતને વારીયા (૧૧૫)
 કરજો અલીની ચારી (૧૧૬) કરજો અલીની ઉવારી (૧૧૭) અલીવલી અલાહ
 સાચા (૧૧૮) એક યુદ્ધા તું (૧૧૯) હક લાએલાહા ઇલિલાહો
 મહમદુર રમુલિલાહ.

જીવનનામું-રચનાર સૈયદ ઈમામશાહ.

- એજ ગોર ઈમામશાહા જ્ઞાનજ યોલીઆ, અને યોલીઆ તે અમરત નુર; ૧
 પાંતી વહંચી ત્યારે પાસે નહોતા, નહિ હોતા રે બાવાને હજુર.
 એજ સવંત પંદરોસો પીચોતેરો, અને ઠારતકનું માસ; ૨
 તારીખ સતરમીએ જોમું સીપારીઓ, પીર હસન કળીરહીન બાપ.
 એજ પ્રમાત વેલા જોમું સીપારીઓ, અને તે સીપારીઓ ઉચજ નગર માંએ; ૩
 ત્યારે જનાએ લઈ શુરનો ચાલીઆ, અને ચાલીઆ છે ત્યાંએ.
 ત્યારે ગોર ઈમામશાહ કહે સાંભળીને ચાલીઆ, અને પીતાને જનાએ પાસ; ૪
 ત્યાં અટકાવી જનાએ એમ યોલીઆ, અમને પાંતી ન દીધી બાપ.
 તારે બાઇઓ મીલીને વીચારીઓ, અને વીચારીઓ સરવે સંસાર; ૫
 જે પીર ઈમામશાહા ઘેલા જએયા, તે હસાવે લોક અપાર.
 એજ સાત ઉંચના લોકજ મીલીઆ, અને મીલીઆ તે સરવે સંસાર; ૬
 તે રૂમાલ હાંધે હસવા લાગ્યા, તે હસીઆ અનંત અપાર.
 સાંભળો ઈમામશાહા બાઇઓ કહે, તમને કહો તે સાચો કાજ; ૭
 પણ આ વેલા છે ખરચની, તમે પાંતી માંગો છો આજ.
 એમ કરતાં સવાપોર દીન ચડીઓ, અને રોકીઆ તેજે કામ; ૮
 તારે લોક સરવે ભુખ્યા થઈઆ, ત્યાં થયો છે એવો કામ.
 તારે પીર ઈમામશાહા અરજ કરે, અને કરીઆ બાપને પાસ; ૯
 હવે પીતાજી વીલંબ ન કીજીએ, અને લોક કરે છે હારજ.
 તારે સંધુક માંહેથી સતજુરે, અને કાઢયો પોતાનો હાથ; ૧૦
 સંસાર સરવે ફેળતાં, એક તસળી આલી ઈમામશાહને હાથ.
 વળતાં ઈમામશાહા યોલીઆ, અને યુગેસું એવી વાણ; ૧૧
 એક તસળી લઈ નવ ભરે શું, પીતાજી કાંઈક યીને આલો પરમાણ.
 તારે જનાએ ફાડી યુખ કાઢીઓ, અને જોઈઓ તે સરવે સાંચ; ૧૨
 તારે યુખ માંહેથી સાકર કાઢીઆ, તે આલી પીર ઈમામશાહને હાથ.
 તારે લોક સરવે ઈમાન લાવીઆ, અને લાવીઓ સરવે જમાત; ૧૩
 હવે ગોર ઈમામશાહને માનીએ, અને માનીએ પુરે ઈમાન.
 ત્યાંથી જનાએ, ઉપાડીઆ, હોઈ ચાલીઆ આપણે સ્થાન; ૧૪
 પીર હમસ કળીરહીનને દફનાવીઆ, પોતા તે આપણે મકાન.

તારે બીબીઓ સરવે રાઈડે, અને જમાયેથ રાઈ તેણે કામ; ૧૫
 આવી ઇમામશાહને બેસાડીઆ, અમારી પાંતીનું શું છે નામ.
 ચાલીસો ત્યાં પીરે પુરે કરીઓ, અને કરીઓ ઉંચજ માંહે; ૧૬
 ચાલીસો કરીને ચાલીઆ, અને આવીઆ તે સીંધજ માંહે.
 સીંધ માંહે તે શુરુ આવીઆ, અને આવીઆ બુલુ બહીલામાંહે; ૧૭
 તે જમાયેથ માંહે શુરુ આવીઆ, તે બેકા તે ખાનાં માંહે.
 ખાનાં માંહે જમાયેથ આવીઆ, અને સાંજની વેલા સાર; ૧૮
 તેણે હાંક મારીને કાડીઆ, અને કાડીઆ ખાનાથી બાર.
 બેજ નવ ફાકા ત્યાં ચર્પઆ, અને પુરા તેણે કાર; ૧૯
 ફસમે ફાકે શુરુ ચાલીઆ, તે ચાલીઆ ખાનાથી બાર.
 ત્રણ લાકડીયું ત્યાં શુરને મારીયું, અને મારીયું તે પાંસળી માંહે. ૨૦
 તોય શુરુ બોલીઆ નહિ, અને દુખ ન લાગે તે દીલ માંહે.
 બેજ તારે જમાયેથ સાથે શુરુ બોલીઆ, અને બોલીઆ તેણે કામ;
 બાઈ સર્પયદ કરીને માનબે, આપજો પીર હસન કબીરદીનને નામ. ૨૧
 ત્યારે જમાયેથ ત્યાં બેમ બોલીઆ, પીર ઇમામશાહને સાથ;
 શુર હસન કબીરદીન કબુલીઆ નહિ, તમને પાંતી ન દીપી હાથ. ૨૨
 ત્યારે પીર ઇમામશાહ બોલીઆ, તમે આંબજો મોમન વીર;
 અમે તમ પાસે નથી માગતા, તમે કાંય થાઓ રે અધીર. ૨૩
 ત્યાંથી શુર કહે અમે ચાલીઆ, અને ચાલીઆ તે ગામથી બાર;
 ત્યારે પ્રેમજી બોલે કેડે દોડીઓ, તે આવીયો છે તતકાર. ૨૪
 ત્યારે પ્રેમજી બેમ બોલીઓ, અમ સાથે બેવી પેર;
 શુરુ જમી કરીને ચાલબે, પીર પધારે આપણે ઘેર. ૨૫
 ત્યાં ફસતું ફાકે અમે છોડીઓ, અને પ્રેમજી નામે શીશ;
 ત્યારે જમી કરીને પધારીઆ, અને ઘણી દીપી આશીશ. ૨૬
 ત્યાંથી શુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે લોમ ગામ માંહે;
 બેજી વાટે ચાલીઆ, હવે બાતું શાહાની ફરગાએ. ૨૭
 ત્યાંથી સતાવીશ ફાકા કાડીને આવીઆ, શુર કહે આવીઆ તે પચ્છમ દેશ;
 તારે હુમડો નવ મીલે પહેરવાને, અને ગરીબ અમારે વેશ. ૨૮
 તારે અવતાર પાત્ર તુરશાહાનું, અરે સુખી સુલામ તેના પાસ;
 તેને શુરુ બાઈ કરીને, અને ક્રીષા તાતું બરદાસ. ૨૯
 સાંબજો સુખી બેક વાતડી, અમે ગરીબ અલીયાગત સાર;
 પવિત્ર પાવન તો આઈએ, બે દેખાડો શાહાનું દીંદાર. ૩૦

- ત્યારે મુખી શુભામ નહિ ઓળખ્યો, કોઈક દીસે છે ગરીબજ સાર;
તારે મુખી શુભામજ ચાલીઆ, તે આવીઆ હુંજુર મીઠાર. ૩૧
- કાચ ભેદી મુખી ઉભા રહીઆ, અને કરી છે અરદાસ;
શાહા ગરીબ એકજ આવીઓ, તેને દીદાર ભોવાની આશ. ૩૨
- તારે હસી કરી શાહોજી બોલીઆ, અને સાંબળો મુખી એક વાત;
એ જીવ ઘણો મોટો છે, તેની ખીજમત કરજો બહુ ભાત. ૩૩
- તારે અમર માની મુખી આવીઆ, તેણે શુરને દીધો છે માન;
ટોપી શીવીને ગયા વેચવા, તેનું આણીઓ અંન સમાન. ૩૪
- ટોપી વેચીને લાવીઆ, તે ભોજન મેવા અંશુર;
સંપત પ્રમાણે લાવીઆ, તે આરોગ્યા ઇમામશાહા પીર. ૩૫
- જમાડીઆ જુગતે કરી, તે સંતોખીઆ પીર ઇમામશાહા આપ,
તારે વળતાં મુખી બોલીઆ, કહો નામ તમારો બાપ. ૩૬
- ત્યારે પ્રીત દેખી પીર બોલીઆ, અમે છઇએ તે ગરીબજ જાત;
દીદાર કારણ અમે આવીઆ, તમે સાંબળો મોરી વાત. ૩૭
- તારે મુખી શુભામ નહિ ઓળખીઓ, કોઈક બોલે દીસે છે સાર;
પણુ ત્રન દહાડા મુખી અરદાસ કીધી, તે દેખાડો શાહાનું દીદાર. ૩૮
- ત્રીજે દહાડે શુરજી બોલીઆ, અને સાંબળો મુખી એક વાત;
દીદાર કારણ અમે આવીઆ, થયા ત્રન દહાડા ત્રન રાત. ૩૯
- અરજ અમારી જઇ કરજો, અને કેજો બંદગી સલામ;
અનંત અસ્તુતિ કરીને કેજો, જે સહયદ ઇમામશાહા નામ. ૪૦
- ત્યારે મુખી શુભામે બાણીઓ, એ તો શુરજીનો અવતાર;
ત્યારે આધિન થઇને વિનતી કરી, અને કરી તે સેવા અપાર. ૪૧
- ત્યારે મુખી શુભામ કરી ચાલીઓ, તેણે અરજ કીધી છે સાર;
જે સહયદ ઇમામશાહની વીનતી, શામી આલો તેને દીદાર. ૪૨
- ત્યારે નરહર નુરશાહા બોલીઆ, અને આવશું તે ધાવર રાત;
અમારો આસજી ખાનામાંહે નાંખજો, ત્યાં દેશું દીદાર અને કરશું વાત. ૪૩
- ત્યારે ધાવર રાતે પ્રજી પધારીઆ, આવીઆ ત્રન ભમજીનું નાથ;
દીદાર કીધા શાહા અલી તણા, મન સઇઆ રહીયાત. ૪૪
- એજી અનંત પ્રકારે આધિન થઇ ઉભા, અને શાહાજીનું કીધા અરદાસ;
હવે મેહર કરો સાચા સાંહીઆ, હું છું તમારો દાસ. ૪૫
- શામી તમને બાણી અમે આશજ આણી, તો તમે કરાવીઓ દીદાર;
હવે જીવ બંધજીથી છુટીઆ, અને પામીઆ પેલે ખાર. ૪૬

સામી અનંત આશા તમેજ પુરી, અને હું કંઈ હું અંરહાસ;
 અમને સ્વર્ગ એવાનું કોડ છે, તમે દેખાડો સરમ આવાસ. ૪૭
 તારે હસી કરી ગુરશાહા બોલીઆ, એ કાયા ન પોંકવે કોયે;
 એ માટીની કાયા તે કેમ પોંચે, બાપ કાઢા તમારા એયે. ૪૮
 તારે અરજ કરી ગુર ઉભા રહેઆ, શામી તમે સુષ્ટિના સરજનહાર;
 પણ પાંતીનું હક અમે માગીએ, તેનું દેખાડો સ્વર્ગ દ્વાર. ૪૯
 ત્યારે અંદન વીરતા સાથે હીધો, તે હતો જીજ્ઞાસુનું અવતાર;
 તે આગળ થઈને ચાલીઆ, અને ગયા તે સ્વર્ગ મીંજાર. ૫૦
 ત્યારે ગોર વાટે ગુરજી ગયા, ત્યાં ફીટા તે અચરત સાર;
 એક તો નાગા ફેદન કરે છે, અને એક તો અગન મીંજાર. ૫૧
 એક તો બાહોર રહી પુકારજ કરે છે, અને એક તો બેઠા માંહે;
 એક તો બુખે મરે છે, અને એક તો બેઠા બાથ. ૫૨
 તારે હસી કરી ગુરજી બોલીઆ, તમે શું કીધા છે કાજ;
 તમે જવાબ અમને આપજો, તમે એમ કાં બેઠા છો આજ. ૫૩
 એજ ત્યારે તે જમાયથ ત્યાં બોલીઆ, ગુરજીનું કરી પ્રજ્ઞામ;
 કલજુગમાંહે જેણે કાન નવ હીધાં, તે બેઠા છે એણે કામ. ૫૪
 જેણે ઉઠાસણા નહિ કરીઆ, નહિ હીધાં તે વજના કાન;
 નાગા બુખ્યા તે રહીઆ, તેને મહાકન લાગે નીકાન. ૫૫
 ગતગંગા માંહે જે નહિ મીલીયા, અને મીલીયા તે ગુરની વાટ;
 તે જુઠા બહુ રોતા ફીરે, જે ઉત્તમ બુલા ગાટ. ૫૬
 જેણે સુતક પાતક નહિ ઉતારીઆ, નહિ મીલ્યા તે ધર્મગત માંહે;
 તે પુકારે ને તોબા કરે, તેને મહાકન સુધી ત્યાંએ. ૫૭
 જે સતપંથના શીખે નવ ચાલીઆ, નવ હીધો તે દસોંદનું કાન;
 તે બોજન કયાં થકી પામશે, તે બુખ્યા મરે છે નીકાન. ૫૮
 મહાકન વેલા તેને દુર છે, અને તાકાં સુધી દુખ સંમાથ. ૫૯
 પ્રીરી માહાકનનું લેખો થાહા લેશે, ત્યારે શું લઈ જશે રે સાથ. ૬૦
 ચેતણકારા તમે ચેતજો, અને મારગ છે દોયલો જણ;
 આજ હીડીયું વાતું તમને કહું, તે સત માનો નિરવાણ. ૬૦
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે જીવે ગાર;
 ત્યાં એક તો ઢાલીએ પોટીઆ, અને હીડા તે જીવ અપાર. ૬૧
 તે જીવ અર્ધે રમલમ કરે, અને કરે છે રે આનંદ;
 ત્યારે હેતેશું હસી ગુર બોલીઆ, તમે પામીઆ પરમાનંદ. ૬૨

શું રે સેવા ભાંધ તમે કરી, અને શું સત સાધીએ સાર; ૬૩
 જેણે તમે સુખ પામીઆ, અને દીસે છે અનંત અપાર.
 ત્યારે તે જીવ તે ત્યાં બોલીઆ, અને સાંભળે ગુરજી વાત; ૬૪
 અમે પીર હસન કબીરદીન સેવીઆ, સેવીઆ તમારો તાત.
 તે સતગુર પીરસાદે અમે પામીઆ, અને રમણુ ઝમણુ સર્વે આનંદ; ૬૫
 જે રાજી પાણી તમારી કાઢે નહિ, ત્યાં હવાલ તેના આજ.
 કર્તવ્ય જેનાં જેવા હશે, તે તો તેવા ફળ ખાએ; ૬૬
 તેને મહાદન તો આજથી કહીએ, તે મહાદન સુધી ત્યાંએ.
 પીર સદરદીન પીર હસન કબીરદીન ગુર તેના કહીએ, જે બાપ તમારો જાણ; ૬૭
 અમલ તમારો જે માને નહિ, તેને મહાદન આવે નિરવાણ.
 ગુર કહે રીખીસરો તમે સાંભળો, અને ગુરના જ્ઞાન વિચારી ચાલો; ૬૮
 જે ગુરના જ્ઞાન નહિ માનશે, તેના તે ખોટા હવાલ.
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને દીઠો તે એક દુવાર; ૬૯
 છીંદુ જીવ તે કહીએ, તે રહે છે તેણે દાર.
 જેણે જીવે આ જુગમાંહે કીયા કરી, તે આવીને બેઠા ખાય; ૭૦
 પણ સતપંથ માંહે જે જીવીઆ, તેનો કાળો મોઠો થાય.
 સતગુર વિના જે કરણી કરે, તે તો છંદે આસમાને જાયે; ૭૧
 તે આખર જાતાં છંદી પડે, તેની કરણી રદજ થાયે.
 સતપંથ તો સાચો કહાએ, અને બીજા તે સર્વે ખોટા જાણ; ૭૨
 આલ હિમાનને જો માનીએ, તો પામીએ સાતમું બેહસ્ત નિર્વાણ.
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે બીજે દાર; ૭૩
 મુસલમાન જે જીવ કહીએ, તે બેઠા તેણે રે દાર.
 તેમાં એક જાગે ને એક સોય, અને એક કરે અરદાસ; ૭૪
 સાંચે સીંધકે જેણે રસુલ માનીઆ, તે પોતા બેહેસત આવાસ.
 રસુલનું દીન સાચો કહીએ, જેમાં અલીજીનું અવતાર; ૭૫
 પણ જોગખયા વિના સર્વે કાચો છે, તેને નહિ થાયે હીદાર.
 જે જીવ જીન જીવ ડેણુ ડાકણુ કહીએ, અને દડ વીરનું બળ; ૭૬
 તે દુનીઆ માંહે ફેરા ફીરે છે, ગુર નરના વચને થયા અજાણ.
 જેને પીર સતગુર ગુર મીલીઆ, અને સલાદીન જ બાણ; ૭૭
 પીર શમશદીન ગુર તેના કહીએ, પીર નસીરદીન તેના પ્રમાણ.
 પીર સાહેબદીન તેના કહીએ, પીર સદરદીન તે નામ; ૭૮
 સતગોર કબીરદીન તેના કહીએ, તેના પીર હિમામશાહો નામ. ૭૯

અમારી આલ તેતો શુર કહીએ, તેને માની શુરીદ જે યાય;
 દસોંદ સાહેબજીને આલજે તો, મુખસું સ્વર્ગ માંહે જાય; ૭૯
 પીર કબીરદીન સાથે તેનું યાયેશે, તે દુખીઆ નવ યાય લગાર;
 માહાદનની માર તેને નવ પડે, તેને સાહેબ દેશે દીઠાર. ૮૦
 રસુલ દીન ને રસુલ બ્રહ્મા, શાહા અલીજીની હતી વાર;
 તે ઢાડે જેણે નવ માનીઆ, તે આજ ઇમાન કેમ આણે જેમાર. ૮૧
 તે ઢાડેથી જીવા પડીઆ, અને જીવા પડીઆ જન ચાર;
 તેના ઇમાન અમલ અચ્છા નહિ, તાણું વાત મ કરજે લગાર. ૮૨
 સતગોર આપોહી આપજ બ્રહ્મા, અને છે પીરાણ પાટણ માંહે;
 તે ઢાડે વરણ કહાવેઆ, તેણે નહિ લાવીઆ ઇમાન. ૮૩
 પીર શમશ બ્રહ્મા પીર શમશ સાદેગ, તે શાહા નજરનું અવતાર;
 તે ઢાડે ઇમાન નવ લાવીઆ, તે ખાલ ઉતારી સાર. ૮૪
 શાહા પોતાની ખાલ ઉતારી, તે નગર સુલસ્તાન માંહે;
 ત્યાં જાહેર થઇને ઉભા રહીઆ, તોએ ન લાવીઆ ઇમાન. ૮૫
 પછે અમે શુપતજ કામ કીધા, અને બ્રહ્મા તે નસીરદીન નામ;
 તેના તે પીર સાહેબદીન હુઆ, તેણે કીધા તે શુપતજ કામ. ૮૬
 પીર સદરદીન પંથ કીધા, અને જાહેર તે ખાનાં મકાન;
 પેલા ખાનાં તે આવી કરીઆ, તે કરીઆ કોટડા ગામ. ૮૭
 પીર સદરદીન જાહેર થઇઆ, અને હીંદુ કરીઆ સુસલમાન;
 તે લુહાણા ફેરીને ખોજ કરીઆ, તેને આપીએ સાચા ઇમાન. ૮૮
 ખે.જે શુલામ તે અલીશાહાનું, અને શુરીદ તે આલનું બજ;
 ત્યાં પંથ સમારીને ખાનાં કરીઆ, અને પીરના ખોધ પ્રમાણ. ૮૯
 આગળ ખાનું સુરબ રાણીનું કહીએ, તે ઘણે શુપતજ પ્રમાણ;
 સતગુરે જ્ઞાન સંભળાવીઆ, તે કોટડા ગામ માંહે બજ. ૯૦
 કોટડો ગામ તો લાહોર માંહે કહીએ, અને ત્રીકેમ મુખી રહે તેણે કામ;
 તેણે જાહેર થઇ ઇમાન લાવીઆ, અને ખોજે ધરાવીએ નામ. ૯૧
 એવા દીન તે શુરજીના આલીઆ, ત્યારે શ્રી ઇસલામશાહાની વાર;
 આજ ઉચ સુલક જે કહીએ, ત્યાં અમારો છે ઠાર. ૯૨
 તેનાથી પીર હસન કબીરદીન શુર હુઆ, તેણે દીન કીધો વીસ્તાર;
 ઉચ સુલકથી પ્રજોપીઆ, તેણે રાખ્યો શાહાનું વેવાર. ૯૩
 હીંદુ ફેરી તેણે સુસલમાન કીધા, અને કીધા તે બહુ અપાર;
 તેને સુસલમાન કરી શુરે ખોધીઆ, તેણે રાખ્યો શાહીનું વેવાર. ૯૪

- તે વારે હંતો 'શ્રી ઇસલામશાહાનું', ધક્કા તે પીર હસન કબીરદીન બાણ; ૯૫
- અઢાર ફરજાંદ તેના કહીએ, અને સાત હરમ તેના પ્રમાણ. ૯૫
- એક તેની બેટી કહીએ, બાઈ જુઢાઇ તેનું નામ; ૯૬
- બફરી તેનો મઝહબ કહીએ, બફર સાદક કહે ઇમામ. ૯૬
- અલીશાહા હમારો દાદો કહીએ, અને દાદી તે બીબી કાતમત સાર; ૯૭
- હસન હુસેન શાહાબલીના કહીએ આલ ઇમામ તેનું પરિવાર. ૯૭
- રસુલ હમારો નાતું કહીએ, તે અબદલાનું પરિવાર; ૯૮
- બીબી અમીના તેની માતા કહીએ, તે કહીએ અબદલાની નાર. ૯૮
- બીબી ખતીજત કુબરા નાની કહીએ, તમે જુઓ તે એલમ વિચાર; ૯૯
- સમજુ હશે તે સમજશે, અને બુદયા સુરખે ગમાર. ૯૯
- આલ ઇમામ તેના શુર બાણે, તેનું તાત પીર હસન કબીરદીન બાણ; ૧૦૦
- ત્યારે નુરશાહાની વાર છે, એમ બોલીઆ પીર ઇમામશાહ પ્રમાણ. ૧૦૦
- ત્યાંથી શુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ સતે આસમાન; ૧૦૧
- ત્યાં કલક જુગના દેવ બેઠા, ત્યાં દીઠા બાપદાદા બાન. ૧૦૧
- ત્યાં પેલાજ, હરીચંદ્ર, જુએસઠજુ દીઠા, પીર સદરદીન તેના રે સાથ; ૧૦૨
- પીર કબીરદીન બંદગીમાં દીઠા, અને તસબી તેના હાથ. ૧૦૨
- ત્યાં અમે જઇને બિલા રહીઆ, અને બાપજી કરી અરદાસ; ૧૦૩
- અતિ કોઠે અમે આવીઆ, જે જોવા સ્વર્ગ આવાસ. ૧૦૩
- ત્યારે બેટે પ્રીતે એમ બોલીઆ, પીતા હસન કબીરદીન આપ; ૧૦૪
- એ માટીની કાયા તે કોઈ ન પાતા, તમે કેમ આવીઆ બાપ. ૧૦૪
- ત્યારે બીનતી કરી અમે બોલીઆ, તમે સાંભળો પીતાજી અરદાસ; ૧૦૫
- અમને નુરશાહાનું હુકમ છે, જે દેખાડો સ્વર્ગ આવાસ. ૧૦૫
- ત્યારે પીર હસન કબીરદીન કુંચી આઢી, તે સ્વર્ગ જોવાને કાજ; ૧૦૬
- લીઓ કુંચી બેઠા તમ તણી, અને જુઓ તે સ્વર્ગનું રાજ. ૧૦૬
- ત્યારે કુંચી લઈને અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે સ્વર્ગને દાર; ૧૦૭
- ત્યારે ફરવાજે નુરી ફીરસ્તા રહે છે, તે બોલીઆ તેણીજ વાર. ૧૦૭
- કોણ તમારો નામ છે, અને કોણ તમારી અત; ૧૦૮
- કુંચી જો અમને આહો, તો દેખાડું સ્વર્ગનું આવાસ. ૧૦૮
- પીર ઇમામશાહા અમારો નામ છે, પીર હસન કબીરદીન અમારો તાત; ૧૦૯
- નુરશાહાના હુકમે અમે આવીઆ, અને કુંચી છે અમારે હાથ. ૧૦૯
- ત્યારે નુરી ફીરસ્તા સરવે ઉઢીયા, અને કીધા તે પીરને સલામ; ૧૧૦
- તમે પીરજી લલે આવીઆ, અને જુઓ તે સ્વર્ગનું નામ. ૧૧૦

- ત્યારે કુચી લઇને તાલો ખોલીઓ, અને ખોલીઆ તે દરવાજા ખ્યાર; ૧૧૧
- સોનાનાં તાળાં ને સોનાની કુચીયું, એવા છે સ્વર્ગના દાર. ૧૧૨
- સોનાનીકું સાંકળીયું સોનાના નકુચા, હીરા મોતી માંહે જડતર શણગાર; ૧૧૩
- ચોકે સૂરજ એમ જડીઆ, તે જડીઆ અપરમપાર. ૧૧૪
- સોનાના બારણા ને સાંખું રૂપાનીકું, ચોકે જડતર હીરા બાણ; ૧૧૫
- સોનાના દરવાજા કહીએ, તેમાં ચોકે મોતી પરમાણ. ૧૧૬
- દરવાજો ચારે સહજ સુરજ રહે, અને ચંદ્રમાનું નહિ પાર; ૧૧૭
- એક ત્યાં માણસ જડીએ, તેનું અજવાળો જે ચોધાર. ૧૧૮
- દરવાજો માંહેથી મોહોલ પધારીઆ, ત્યાં સોનાની ઇંદ્રું કહીએ; ૧૧૯
- કરતુરીના ગારા તે તણા, તે દસોંદ વિના નવ લહીએ. ૧૨૦
- તે વીચ હીરા રતન જડીઆ, અને જડીઆ તે અનોપમ સાર; ૧૨૧
- ત્યાં પોતાને કારણે શેરડી કહીએ, તે સાથે ઇંદ્રું છે અપાર. ૧૨૨
- ત્યાં સોના કેરા મોભીઆં કહીએ, અને રૂપાની વળીયું સાર; ૧૨૩
- ઉપર સરવે હીરા જડીઆ, તે જડત્ર દીસે દુવાર. ૧૨૪
- ત્યાં સોનાનાં નરીઆં કહીએ, તેની ભેત અપારજ બાણ. ૧૨૫
- ઝોશરી તણી એવી જુગતી કહીએ, તેનું નુર છે નિરવાણ. ૧૨૬
- ઝોશરી મેલો અમે ચાલોઆ, ત્યારે પેઠા તે મીંદર માંહે; ૧૨૭
- ત્યાં એક એક ધરની એવી જુગતી, જેની વખાણુ તે કહી નવ જાય. ૧૨૮
- એક એક ધરમા રૂપાના ઢાલીઆ, તેનું તેજ અતિ પ્રકાસ; ૧૨૯
- તે આગળ ઉભીયું અતિ શેભે, તે હુરાં દીસે પચાસ. ૧૩૦
- તે ઢાલીઆ ઉપર અમે જઈને બેઠા, તે અલી નખીની આલ; ૧૩૧
- ત્યારે હુરું તે લાગીયું ધ્રુજવા, ગુરજ કેવા તે થાશે હવાલ. ૧૩૨
- પાનનાં બીડાં તેના હાથમાં, અને કરે કંઘની આશ; ૧૩૩
- જે ક્યાં થકી કંઘ પધારશે, જેને દઇએ પાન મુખવાસ. ૧૩૪
- ત્યારે હસી અમે ખોલીઆ, તમે સાંભળો હુરાં પચાસ; ૧૩૫
- કંઘ તમારા આવશે તે, પુરી કરશે તમારી આશ. ૧૩૬
- હુનીઆ માંહે જે કરણી કરશે, તે તમારા થાશે ભરધાર; ૧૩૭
- તેને સંજે તમે શોભશે, ત્યારે સજ્જો રંગ રૂપ અપાર. ૧૩૮
- તે ઢાલીઆ સાંભળો મુનીવરો, હું કહું તેનું શું વીચાર; ૧૩૯
- સોનાના તેના પાયા કહીએ, અને રૂપાની ઇંદ્રું શોભાદાર. ૧૪૦
- તે હીરને ઢોરીએ વજાવીઆ, અને કહીએ તેનું રૂપ અપર; ૧૪૧
- તેને ગુરવા વીજાણુ શોભતા, તેના પલંગપોશ છે ચાર. ૧૪૨

ચાર પાઇએ ચાર રતન જડીઆ, તેનું તેજ જોત છે ચોધાર. ૧૨૭
 એક એક મલાએક ત્યાં ઉભો છે, તે છાંદે છે વીછાણ. ૧૨૮
 ત્યાં દીઆં કસ્તુરીના વાહ જ વાચ, અને રાત્રીઆ અંબર વરસાય; ૧૨૯
 ત્યાં બોક તે બહુ હોએશે, જે જે કાર ત્યાં થાય. ૧૨૯
 ચાર ચાર ચોક તેનાં સોળ ફરવાળ, તે સહુના સરખોર સાર; ૧૨૯
 એવા એવા મોલ ત્યાં કહીએ, તેમાં ઓછો નહિ રે લગાર. ૧૨૯
 ત્યાં સતરો હુરાંઈ સૂરજ રંગીડે, સતરો અંદ્ર રંગીડે સાર; ૧૩૦
 ચાર ચાર દેવ કન્યાઓ જે કહીએ, તેમાં એક અરધ અંગની શીલકાર. ૧૩૦
 પાંચસો કુંવર નુરાની દીઠા તે રહે છે ચોધાર; ૧૩૧
 હુરાઈ પચાસ તે પામશે, કુંવર તેના હોએશે નીરધાર. ૧૩૧
 ત્યાં ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે બાર આવાસ; ૧૩૨
 એક ત્યાં વૃક્ષ દીઠા, બીજા ચાર તેના પાસ. ૧૩૨
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને દીઠા તે હોજજ ચાર; ૧૩૩
 એક માંહે તો મધ ભરીઓ, અને દુજ માંહે ભરીઓ દુધ સાર. ૧૩૩
 ત્રીજા માંહે ભરીઓ પાણી અમીનું, ચોથા માંહે શરાબ તદુરા જેહ; ૧૩૪
 એ ચારેદી હોજ ભરાઈ રહીઆ, તે એક એક બંદાને દેહ. ૧૩૪
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને દીઠા તે વૃક્ષજ એક; ૧૩૫
 તે વૃક્ષ ઉપર અનંત પંખી છે, તે બાલ બાતના અનેક. ૧૩૫
 તે વૃક્ષનું નામ તો સુદળ વૃક્ષ છે, તે હોજ માથે પ્રમાણ; ૧૩૬
 પાંચ કુરચી નુરાની છે, તે એક એક બંદાને આપશે સાર. ૧૩૬
 ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીઆ, અને આવીઆ તે બાગજ માંહે; ૧૩૬
 તે બાગની વખાણ આંખોળો મુનીવરો, તે માંહે મણા નહિ રહી છે કાંહે. ૧૩૬
 ત્યાં પાંચસો પચવીશ ઝાડ છે, તે સુદળ વૃક્ષ છે પ્રમાણ; ૧૩૮
 અવર ફળ છે બાલ બાતના, તેનું પાર તે કોઈ નવ જાણ. ૧૩૮
 તે બાગ માંહેથી અમે આવીઆ, અને આવીઆ તે કોટ પાસે જાણ; ૧૩૯
 કોટ તેના આઠ છે, અને આઠ વજર પ્રમાણ. ૧૩૯
 ચોસઠ તેના કોટ કહીએ, ત્યાં એક એક મોમન રાજ; ૧૪૦
 તે પાંચસો ગાઉ શોલા છે, તે એક એક મોમનને કાજ. ૧૪૦
 એકોતર પુરીઆ માઈના કહીએ, અને એકોતર પુરીઆ બાપના સાર; ૧૪૧
 સાત પેદી સાસરાની કહીએ, ત્યાં એવા મુજ છે અપાર. ૧૪૧
 સીંતેર હજારને સાતસો, કોટનું સીરવાળો સાર; ૧૪૨
 એક એક પુરખને જોટલો આલે, તે આલે સ્વર્ગ મીંબર, ૧૪૨

એવે કોટ જોઈને અમે ખાર આવીયા, ત્યારે અમે થયા ઘણા રખીઆત;	
ધન ધન ભાઈ તે મોમનને, જેણે સતગુરની માની વાત.	૧૪૩
સ્વર્ગ જોઈ અમે ચાલીયા, અને આવીયા છોડ આસમાન સાર;	
તારે બાપઠાઠા ઘણા રાજ થયા, ધન ધન પીર ઇમામશાહા અવતાર.	૧૪૪
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, આવીયા પાંચમે આસમાન મીંજર;	
ઈંદ્ર રાજ ત્યાં રાજ કરે છે, તે રાજ ભોગવે છે બહુ અપાર.	૧૪૫
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, આવીયા તે ચોથે આસમાન મીંજર;	
ધ્રુવ તારે ત્યાં રાજ કરે છે, તે રાજ ભોગવે છે નીરધાર.	૧૪૬
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, અને આવીયા ત્રીજે આસમાન;	
નવલખ જાત તારા ત્યાં રહે, તે તારા મંડળ જાત.	૧૪૭
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, અને આવીયા તે બીજે આસમાન;	
ચંદ્રમાને રાજ છે, તે ચંદ્ર મંડળ જાન.	૧૪૮
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, અને આવીયા તે પેલે આસમાન;	
સુરજ મંડળ તેને કહીએ, ત્યાં રાજ કરે છે રવી ભાજ.	૧૪૯
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, આવીયા તે મેર પર્વત મીંજર;	
ત્યાં અતિ ઘણી લીલા છે, શું કરે રે વખાણ.	૧૫૦
ત્યાંથી ગુર કહે અમે ચાલીયા, અને આવીયા તે આપ નગર માંહે;	
ઘેર આપણે આવીને યેઠા, માતા બીબી નુરકા સતી પાસ.	૧૫૧
પાંચ ઠંઠાઠા અમ ત્યાં રહીયા, અને વરી અમે લીધી વાટ;	
હાજરમેગને સાથે લીધા, તે બંદાને વરસ થયાં સાઠ.	૧૫૨
પીર ઇમામશાહ બોલીયા, બોલીયા જનમતની વાત પ્રકાશ;	
જે સાચા થઈને ચાલશે, તે પામશે એવા વાસ.	૧૫૩
સ્વર્ગ માંહેથી એક ઇંદ્ર લાવીયા, તે રાખી છે જાંબુલીપ મીંજર;	
તખત અમારે ત્યાં જાણ્યો, રણે બુલો તે ગેમાર.	૧૫૪
જ્ઞાન ગુણ માંહે જે પુરા થયા, અને સાચા સતપંથી સોઢે;	
જ્ઞાન વિચારી જે ચાલશે, તેના આવા સ્વર્ગ વાસો હોયે.	૧૫૫
ગ્યાન ધ્યાનનું ભેદ લઈને ચાલ્યો, અને સમજે તે શુષ વીચાર;	
જેને અંતર ઉપજે ચેતના, તે ન આવે ભવ સંસાર.	૧૫૬
ગતમાંહે યેસી પારશાહાનું નામ લીઓ, અને કરજે તે વેદનું વિચાર;	
પીર બહુ ઇમામશાહા સુણો સુનીવરો, ભાઈ સતી જીવ પામશે મોક્ષ દીકાર.	૧૫૭

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા વીસટોલ લખ્યો છે.

એક દીન મહંમદ મોસ્તફા મીત્ર હજાર સાહેબ બેઠા હતા, ત્યારે એક દીન નળીસાહેબે ઉમતને કહું છે, ભાઈઓ એક દીન બોદાતાલા કાન હોકર નીઠીએ તારે બદારે આલમને પુછવું થાય છે. ત્યારે બોદાતાલાને પેગંબર પુછસે જે તે દાડે સી વધ થાસે, અને રહીઆત થાઆ અને મોમનને કહું ભાઈઓ જે દાડે નળી સાહેબ મેરાજ ગયા હતા, તે દાડે નણે દીહતે તમુને સબલાવું મું. જે દાડો રોજ કયામતને આવે છે, તે દાડે વીસટોલ નળીની ઉમતના પાસે તારે સરવેને પુછવું થાએ. એક સબલીને કરજે એમ કહીને નળી સાહેબ થાઆ ત્યારે બંદે પુછું જે સાહેબ તમે આવડા શા માટે દોઝેલા થાઆ છે. તારે નળી સાહેબે કહું જે ભાઈઓ તમે જાણતા નથી. જે દાડો કયામતને આવે છે, તે દાડો આગલ આવે છે. તારે બંદે કહું છે જે તે દાડો અમને જાંભલાઓ. અમે સાંભલાવાના ઉમેદવાર છઈ. તારે નળી સાહેબે કહું ને બંદા શાઆ. ભાઈઓ તે દાડે વીસટોલ નળીની ઉમેતના થાશે, તે દાડે એક પત્ર લખીને બાહું નળીને, એક પત્ર લખીને મહંમદે આહુ બોદાતાલાને, તેણે દાડે વીસટોલ પાસે. તે વીસટોલની વીધ જુજવી પુછાસે, તે જુજવી થાસે. તારે ટોલ એક પેલો આણીને ઉભો કરે છે. તેની વિધ જુજવી પુછાસે, એમ કહીને નળી શાઆ, તે પાસે સુમન બેઠા હતા તે પણ શાઆ, તારે નળી સાહેબે કહું જે ભાઈઓ ટોલ બોગણીસેને પુછવું થાસે, ટોલ એક સરખડૂ થાસે હે. તારે મેહર જબરાઈલને હકમ હસે, તારે ટોલ એક સરખડૂ થાસે હે, તારે ટોલ એક આણીને હંજુર કરે છે.

લખીતંગ ટોલ પેલો આણીને ઉભો કરે છે.

તેના પેટ ફુટાં હસે, તેને આંતરડાં અરધાં પેટમાં હસે અરધા પેટમાંથી તારે ધરતી ઉપર ઘસડાંતાં હસે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જબરાઈલ એબંદા કોણ છે! એણે બંદે મરત લોકને વખે સાહા ધના કીધા છે, જે આવડાં દુઃખ મોગવે છે. તારે મેહર જબરાઈલે કહું જે સાહેબ વાચા, એ બંદા મરત લોકને વખે મોમન હતા, તે દીન એમ વેપાર કરતા હતા; એણે બે તોલાં રાખાં, અને બે માપાં રાખાં હતાં, તે લેવાનું મોટું અને આપવાનું નાનું હતું. ઇણે જાણું જે ચતુર થઈને છેતરે છું. ઇણે સાહેબની બીક ન આણી, તે માટે એને પેટની તમરખ દીરી છે. પચાસ હજાર વરસનો એક દાડો થાશે. (૫૦૦૦૦) એવા સાડા ત્રણ દિવસ લગી અજબ ભોગવશે, તે વેદ કોરાનમાં લખું છે. તે તમે જાણું છે તમુને સાહેબે ફરમાવું છું, તો સાંભલીને ચાલજો ભાઈ સુમનો. (૧) ટોલ પેલો અપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ બીજો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના પેટ ઘડા કોઠી જેવડાં હશે, તેમાં વીછુ ને સાપ બસાં છે, તેના પેટ માંહે કરડે છે, તેની વેદનાએ પડાપડાં ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે, બાઈ જળરાઈલ એ બંદા કોણ છે. એણે મરત લોકને વળે સાહા ધના કરે છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. ત્યારે મેહત્ર જળરાઈલે કહું જે સાહેબ વાચા, એ બંદા મરત લોકને વળે સુમન હતા, તે એણે બંદે ગરીબોના માલ ભેર કરીને લીધો છે, એણે બંદે લુટ ચોરીના માલ સંધરે છે. અને વેઆજ વેરા કરતા તે લોકો લાગા ઝોસરતા નહી, એણે બંદે સાહેબની બીક ના આણી તે માટે એને પેટની તજરખ હીધી છે. જેવો ઝોરજર પેટમાં ઉતરે છે, તેવી પીડા ભોગવે છે. તેને પચાસ હજાર વરસનો એક ઢાટો થાસે, (૫૦૦૦૦) એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી પીડા ભોગવે છે. વેહ કૌરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છે. તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે માટે ઉમર થોડી છે. એવું જોઈને ચાલજો બાઈ સુમનો. (૨) ટોલ બીજો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ ત્રીજો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના હાથ પગ ચક્ર ચક્રી વાંકાં છે, તે પડાં પડાં ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાઈ જળરાઈલ એ બંદા કોણ છે. એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદા મરત લોકને વળે સુમન હતા. તે બીજા સરવે આચાર પાલતા, પણ પડોસાને ઘણું દુઃખ હેતા, ઇણે રાજ દિવાને મેંહે લાંચુ આપે, ને ગરથને ભેરે કરીને મરાવા છે. એણે બંદે મારા બંદાને જે ઇજ્જત કરાવાં છે. એણે ગરથ લખમી વેણાં કરાવાં છે. ઇણે પળે રાજ દિવાનોમે ચાકી ગયા છે, તે માટે એને પગની તજરખ હીધી છે. જે કોઈ પાડોશીને કાંકલસો ને વર્લા કકલાવસે. તે તો સાહેબનો ધનેધાર ચાર છે. પચાસ હજાર વરસનો એક ઢાટો થાસે, એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજપ ભોગવશે. તે વેહ કૌરાન મેંહે લખું છે. તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે માટે પાડોસી કટમની પરે જાણજો, નહિ જાણો તો સાહેબ દોઆ સકોંત તેની નહી કરે. તે માટે જોઈને ચાલજો બાઈ સુમનો. (૩) ટોલ ત્રીજો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ ચોથો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના હાથ પગ ચક્ર ચક્રી વાંકાં ને ઉના ધગ ધગતા માંડા છે, તે ઉપર ઉભા રાખા છે, તે ઉભા ઉભા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાઈ જળરાઈલ આ બંદા કોણ છે. ઇણે મરત લોકમાં સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ પામે છે. તારે મેહત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ મરત લોકને વળે સુમન હતા, તે સરવે આચાર પાલતા પણ માણસોને જુડી આદ

અડાવતા, તેનાં લોહી ઉકલાવતા, તે માટે એનાં લોઈ ઉકલે છે. તે માટે એને દાઘ પગની તબ્દરખ દીધી છે. તે માટે સુમન તા. થા. સુમનાંણી તા. થા. લોકોને જુઠી આલ અડાવસે, તે તેને માથે ઘોણુનો માર પડશે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાટો થાસે. એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજપ ભોગવસે. તાંકાં લગી એણી પેરે ઉભા રહે છે. વેઢ કોરાનમાં લપુ' છે તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે સહી કરી માનજો બાઈ સુમનો. (૪) ટોલ ચોથો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ પાંચમો આણીને ઉભો કરે છે.

તેને જીજુ થડ થકી કાપી નાખીઈ છે, તેને મોઢાંની વાટે લોઈપાંચ વેહે છે. તેની વેઢનાએ પડા પડાટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે, બાઈ જખરાઈલ એ બંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વખે સા ઘના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જખરાઈલે કહું સાહેબ વાચ્યા, એ બંદો મરત લોકને વખે સુમન હતા, તે સરવે લોકે એણે બંદે ગોર પીરનો પરમેસરની વેલા વખતે નામ લીધાં નહી, તે માટે એને જીજોની તબ્દરખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાટો થાય છે. એવા સાડાત્રણ દિવસ અજપ ભોગવે છે. ઇણે પેરે ઉભા રહે છે વેઢ કોરાન મેહે લપુ' છે. તે તમે જાણો છો. તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે માટે જો મોઈ સુમન વેલા વખતે જકર બંદગી નહી કરે, વેલા વખત નહી સાચવે, તેને માથે ફરજ છે. તે રોજ કયામતને ઢાટે ઘણી માર પડસે. તે સહી કરી જાણજો બાઈ સુમનો. (૫) ટોલ પાંચમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ છઠો આણીને ઉભો કરે છે.

તેની જીજો જોઢની પાછલે કાડીને લગાડી દીધી છે. તે દીવાની પેઠે બલે છે. અને તે પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાઈ જખરાઈલ એ બંદો કોણ છે, ઇણે મરત લોકને વખે સા ઘના કરા છે. જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જખરાઈલે કહું સાહેબ વાચ્યા, એ બંદો મરતલોક માંહે સુમન હતા, ઇણે બંદે મીહું જીહું જોલીને માણસની થાપણ ખાધી છે. તે જીહું જોલીને મકરી ગયા છે, તે માણસ પરમેસરનો જાણીને મૂકવા આલી હતી તે માલ ખાઈ નેમ કરી ગયા છે. તે માટે તબ્દરખ દીધી છે. જેવી થાપણ ખાધી તેવી પીડા ભોગવે છે. તે માટે જો કોઇની થાપણ સંઘરે તે પાતાના જીવની પેઠે રાખજો. પાતાના જીવની પેરે જાલીને પાછી વાલી આલજો. જો નહિ આલો તો તેને માથે ફરજ છે. તેને માથે રોજ કરામતને ઢાટે ઘણું પુછણ છે. વેઢ કુરાનમે લપુ' છે. તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે સહી કરી માનજો, જાલથાંની હીંડજો ભાઈ સુમનો. (૬) ટોલ છઠો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ સાતમે આણીને ઉભો કરો છે.

તેના લોધ ઉકલે છે, તેને બેઢરીની વાટે અધવચમાં લેવાંચ વહે છે. તેની ગંધે કેએ પાસે ઉભું નથી રહેતું, તારે નળીએ પુછું બાઇ જળરાઇલ એ બંદો કોણ છે. એણે મરત લોકમાં સા ગુના કરા છે. જે આવડાં દોહેલાં થાએ છે. તારે નળી સાહેબ બોલા બાઈ જળરાઇલ એ મરત લોકમાં મોમન હતા. સરવે કીયા આચાર પાલતા પછે અવરી હેડતા પર અસતરીથે પછ તેણે બેઢરી વાસના રાખી. પછ તેણે બાણું અમે સંવાદ કરીએ છઇએ, પછ ગતમાં છાનું રાખું, પછ એ ગનો ગતમાં ના ઉતરે પછ ગનો છોડાવી ન સકે તે સંસારમાં ગનો પરગટે કરી ના શકે. એક રાત, એક દીન, એક વેલા, એક પોહોર, એક ઘડી, એક પલક, એક સાએતેના સવાદને કાજ પચાસ હજાર વરસનો (૫૦૦૦૦) એક દીન સુધી એવી પીડા ભોગવે છે. કુરાન ક્રીતાબમાં લખું છે, એને વેદમાં સંભલાવું છું. જે મોમન થઇને એવી અઢરી નહોડ છે તમને સતગોર કહે છે. (૬) ટોલ સાતમે સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ આઠમે આણીને ઉભો કરો છે.

તે સરવે બાઇએનો છે. તેને લોહાંનાં બાલક અરધાં પેટમાં છે. અને અરધાં બાહેર છે, અને તેની પીડા ઘણી થાસે. જેમ બાલકનો જનમ થાએ છે, તે સરવે પોકાર કરે છે. એવાં બહુ દુઃખી થાએ છે. તેની પીડાએ રહેવાતું નથી, તારે નળીએ પુછું બાઇ જળરાઇલ એણે સા ગુના કરા છે જે આવડાં દોહેલાં થાએ છે. તારે સાહેબ બોલા એણે છવે સાહેબની બીક નથી આણી. મરત લોકમાં પર પરબની સંગત કરી છે. અને અવલી હીંડે છે. એ કાંઇ એસરી નથી. સાહેબની બીકની લજ ન કરી, અને કલેલ એક પોતાતાણું, તે માટે એવી પીડા ભોગવે છે. એક સંસાર મધે બાણીને અવર હેડંને, તે એવા સવાદને કાજે, એવી નમ્રવાદી પીડા ભોગવે છે. પચાસ હજાર વરસનો (૫૦૦૦૦) એક દીન સુધી એવી ઉની કસબી ભોગવે છે. કુરાન ક્રીતાબમાં લખું છે. અને વેદમાં સંભલાવું છે. રજે કોઈ પરની સંગત કરતાં સાબી સતગોરે અમર કરી કહું છે.

લખીતંગ ટોલ નવમે આણીને ઉભો કરો છે.

તેના દાંત મોટા લાંબા છે, અને મોડામાંથી બાર નીસરા છે. અને તે દુરગંધાએ છે. તેની ગંધે કોઈ પાસે ઉભું નથી રહેતું. તારે નળીએ પુછું બાઈ એ કોણ બંદો છે. એણે મરત લોકમાં સાહા ગુના કરા છે. જે આવડાં દોહેલાં થાએ છે. તારે સાહેબ બોલા એ મરત લોકમાં મુમન હતા. એણે બંદે ધરમ કરા હતા. પછ બહુ કલકલીને ભુડું બોલીને અસત બોલા અને સતગોરની વાચા ના પાલી. એણે સાહેબની બીક ન આણી તે માટે એને તબરખ દીધી છે. તે કુરાન ક્રીતાબમાં લખું છે, અને વેદમાં સંભલાવું છે. પચાસ હજાર વરસનો (૫૦૦૦૦) એક દીન સુધી એવી પીડા ભોગવે છે. સતગોરે કહું છે.

લખીતંગ ટોલ દસમો આણીને ઉભો કરે છે.

તેના મોઢાં તો સુરના સરખાં છે. તે તો નરકે ભરાં છે. તેની ફેલી નરકે ભરી છે. તે એણી રીતે ઉભા છે. અને તે પોકાર કરે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બંદો કેણુ છે. એ બંદો મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર, જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વળે મુમન હતા. તે બારે માણસને કામ પડતો તારે તે માણસની પાસેથી જુદું બોલીને લાંચ લીધી છે. તેમાં લાચું જુદું બોલીને ખાધો છે, તે પરમેસર ભાગી બીતા નહિ, તે માટે લગરિક તબરખ લીધી છે. જેવો માલ જુદું બોલીને ખાધો છે, તેવી પીડા ભોગવે છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાડો થાસે. એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ ભોગવસે. વેઠ કોરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, જે કોઈ મોમન થઈને જુદું બોલીને લાચુંના ઢોકડા ખાસે, તે માથે મહાદંન મેહે ઘણું પુછણું થાસે. તે માટે ચેતીને ચાલજો ભાઈ મુમનો. (૧૦) ટોલ દસમો સંપુરણુ છે.

લખીતંગ ટોલ અગીઆરમો આણીને ઉભો કરે છે.

તેના મોઢાં વાંદરાનાં સરખાં છે. તેની જીભ બારે લડબડે છે. અને પડાંપડાં હાંકે છે, અને ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બંદો કેણુ છે, એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે. જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વળે મોમન હતા. પણ પરાકી નિંદા ઘણી કરતા, પોતાનું રૂઈ જાણતા, અને પારકું જુદું જાણતાં, તે માટે લગારિક તબરખ લીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાડો થાસે, એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ ભોગવશે. વેઠ કોરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે માટે ચેતીને ચાલજો ભાઈ મોમનો. (૧૧) ટોલ અગીઆરમો સંપુરણુ છે.

લખીતંગ ટોલ બારમો આણીને ઉભો કરે છે.

તે ટોલ ભેરાં બોખડાંનો છે, આંધલાંનો છે, તે પડા પડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બંદો કેણુ છે, એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ પામે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વળે મોમન હતા. તે સરવે આચાર પાલતા, પણ વેઠ શાસત્ર શીખીને સાંભલીને વીસારી મેલા, તે જુદું કરીને જાણતા, તે કેતા જે અમે સરવે જાણું છે, તે અમને સરવે આવડે છે. તે તો સરવે જુદું કરી જાણે છે, તે માટે લગારિક તબરખ લીધી છે; જે કોઈ મુમન થઈને વેશાન્ત્ર શીખીને વીસારી મેલાં, જેને નસવાલ જુદું કરીને જાણે છે. તારે ભેરાં

બોબડાને આંધલાં થાએ છે. તેહે રોજ કયામતને દાટે ધણી માર ખાસે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાટો થાસે, એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ લોગવે છે. વેદ કોરાન મેહે લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે માટે ચેતીને ચાલજો બાધ સુમનો. (૧૨) ટોલ ખારમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ તેરમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેને ગલે દોકડાના હારડા ઉના ધગધગતા ખાંધા છે. તેની વેદનાએ પડા પડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાધ જળરાધલ એ બંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે. જે આવડાં દુખ પામે છે. તારે મેહેત્ર જળરાધલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે સુમન હતા, પણ વીઆજ વોરા કરના, અને ડોડા સવાચા કરતા, તે ખોટો લાભ લેતા અને ખોટો લાભ ખાતા, તે લોભે લાગા એસરતા નહી. તે સાહેબની ખીક આણતા નહી, તે માટે લગારેક તજારખ હીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાટો થાસે. એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ લોગવે છે. વેદ કોરાન મેહે લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, તે માટે વીઆજ વોરા ને ડોડા સવાચા થકી દુર ચાલજો. બાધ સુમનો. (૧૩) ટોલ તેરમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ ચઉદમો આણીને ઉભો કરો છે.

તે ટોલ તો સરવે આખો આંધલાંનો છે. તે પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાધ જળરાધલ એ બંદો કોણ છે, એ બંદો મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુખ લોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાધલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે મોમન હતા. એણે વેદ સાસત્ર શીખીને જુહું કરી જાણા, તેણે વીસારી મેલાં છે, તે નસવાદ કરીને જાણતા, તે માટે લગારેક તજારખ હીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક દાટો થાસે. એવા સાડાત્રણ દિવસ લગી અજાપ લોગવસે. વેદ કુરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છો, તે તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે એવી પેરે ઉભા રહે છે. તે તમે સહી કરીને જાણજો બાધ સુમનો. (૧૪) ટોલ ચઉદમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ પંદરમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના પેટ મોટાં ગોલા જેવડાં છે તેના પેટમાં દોકડા ઉના ધગ ધગતા ઘાલે છે, તેની વેદનાએ પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે બાધ જળરાધલ એ બંદો મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે જે આવડાં દુખ લોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાધલે કહું જે સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે અમલદાર હતા, તે હકમદાર હતા. તે આગલે જ્યારે માણસને કામ પડતો તારે વાત લઈને આવતા તારે તેની પાસેથી લાચું લેઈને ન્યાય હતા તેના

અન્યાય કરતા, અન્યાય હતા તેના ન્યાય કરતા, એણે બંદે લાચુનાં દોકડા એમ લે કરીને ખાધા છે, તે દોકડા પેટ માંહે ઉતારા છે. તેની વેદનાએ પડા પડા ટલવલે છે, તે માટે લગારેક તબરખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાઠો થાયો. એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અબખ ભોગવશે. વેઠ કુરાન મેંહે લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે. જે લાચુનાં દોકડા ચકી વેગલા રેળે ભાઈ મુમનો. (૧૫) ટોલ પંદરમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ સોલમો આણીને ઉભો કરે છે.

તેની જીભ કાંડીને લોડાંની ધગધગતી ચોરી છે. તેની વેદનાએ પડા પડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જખરાઈલ એ બંદો કોણ છે, એણે મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે. જે આવડા દુખ ભોગવે છે, તારે મેંહેત્ર જખરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે મુમન હતા, પણ જુઠા ગોવાઈ પુરતા જેના ન્યાય હતા તેના અન્યાય કરતા. જેના અન્યાય હતા, તેના ન્યાય કરતા. જે અન્યાયી હતા તેસે ખોસીઆલ થતા, કાથે પગે લાગતા ગયા, અને જે ન્યાયી હતા તે દલગાર થયા છે, તે માટે લગારેક તબરખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાઠો થાયો, એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અબખ ભોગવશે. વેઠ કુરાનમે લખું છે, તે તમે જાણો છે, તે તમને સાહેબે ફરમાવું છે. તે માટે મુમન ચંધને કેની જુઠી જુઠી ગોવાઈ પુરસો નહી, જો કોઈ જુઠી ગોવાઈ પુરશે તે તો રાજ કયામતને કાઠે ધણી માર ખાસે, તે માટે તમે જોધને ચાલજો ભાઈ મુમનો. (૧૬) ટોલ સોલમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ સતરમો આણીને ઉભો કરે છે.

તેના ગલા માંહે ઉના ધગ ધગતા ગજ ગાલસે, તેના સાસ પણ નીશરતો નથી. તેની વેદનાએ પડાપડા ટલવલે છે, તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જખરાઈલ, એ બંદો કોણ છે. એણે મરત લોકને વખે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુખ ભોગવે છે, તારે મેંહેત્ર જખરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બંદો મરત લોકને વખે મુમન હતા, તે ગરવ જોંકારની વાતો કરતા, તે સરવેને નાં કાંઈ કરીને જાણતા, તે સર્વેને કેતા જે તમે શું જાણો છો, તે જવાબ કેને દેતા નહી, તે માટે લગારેક તબરખ દીધી છે, પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦) નો એક ઢાઠો થાયો, એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અબખ ભોગવશે, વેઠ કુરાનમાં લખું છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, જો મોટાઈ કરશે તો રાજ કયામતને કાઠે ધણી માર પડશે. તે સહી કરી જાણજો ભાઈ મુમનો. (૧૭) ટોલ સતરમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ અદારમો આણીને ઉભો કરો ન્હો.

તેના માથાના બાલ વલીને પાછા પગે તાણી બાંધે છે. તેની કાટ વાંકી રહી છે. તે પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બ'હો કોણ છે, એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બ'હો મરત લોકને વળે મોમન હતા, પણ વખત થાતો તારે કાંઈ આદર કરતા નહીં અને વાતો કરતા, અને વેપારે વલુધા રહેતા, તે નીંદરા મધે સુઈ રહેતા, તે જાણતા જે અમે ડાયા છું, તે સરવે અમે જાણું છે, તે ગરીબોમાં મેસતા સુગાતાં, તે માટે લગારેક તબ્દરખ દીધી છે. તેને કદ પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦)નો એક ઢાટો થાસે, એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અજપ ભોગવસે. વેદ કોરાન મેહે લખું છે તે તમે જાણો છે, તમને સાહેબે ફરમાવું છે, જે મોટાઈસું ધના કરે છે તેને રોજ કયામતને ઢાટે ઘણુનો માર પડે છે. તે માટે જાલવીને હોંડળે ભાઈ સુમનો. (૧૮) ટોલ અદારમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ ઓગણીસમો આણીને ઉભો કરો છે.

તેના મોહોડામાં ઉના ધમધમતા લોહાના ગોલા ધાલા છે. તેની અણના ભડકા ચોદેર નીસરે છે. તેની વેહનાએ પડાપડા ટલવલે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઈલ એ બ'હો કોણ છે, એણે મરત લોકને વળે સા ધના કરા છે, જે આવડાં દુઃખ ભોગવે છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, એ બ'હો મરત લોકને વળે સુમન હતા, અને તે પંડીત હતા, તે સહુ કોને શીખામણુ દેતા, તે સૌ કોને પરતે છુપ દેતા, તે સહુ કોને હાકલીને જપ તપ ધરમ કરાવતા, પણ પોતે કરતા નહીં, તે માટે લગારેક તબ્દરખ દીધી છે. પચાસ હજાર વરસ (૫૦૦૦૦)નો એક ઢાટો થાસે, એવા સાડાત્રણ દીવસ લગી અજપ ભોગવસે. વેદ કુરાન માંહે લખું છે તે તમે જાણો છે, તમને સાહેબે ફરમાવું છે. જે કોઈ બીજને જપ તપ ધરમ કરાવસે, અને પોતે નહિં કરે, તે સાહેબનો ચોર છે એ કોરાનની વાતો છે, તે સહી કરી માનજો ભાઈ મોમનો. (૧૯) ટોલ ઓગણીસમો સંપુરણ છે.

લખીતંગ ટોલ વીસમો.

તારે નળી સાહેબે પુછું જે, એ ભાઈ જળરાઈલ અમારો વીસમો ટોલ તે ક્યાં છે ? તારે મેહેત્ર જળરાઈલે કહું સાહેબ વાચા, તમારો વીસમો ટોલ તે નળીના મુધા ખેત્રમાં છે. તમારો વીસમો ટોલ તે ભેસતમાં છે. તારે મેહેત્ર જળરાઈલે ભેસતના બારણાં ઉઘાડીને નળી સાહેબને માંહે તેડી ગયા છે. તાંહા ઠાલીઓ સોવણુનો ઢાલો છે. તે પલંગ ઉપરે સુમન પ્રેકા છે. તેના શીર પી. ૬૧

ઉપર સોવણના સત્ર ગાંધા છે. તે સત્ર માંહે રત્ન પદારથ જળકે છે, તે મોમનને માથે સોવણના મોગટ હીરા જડીત ગાંધા છે. તેને સોનાવરણી કહ્યા પેરાવી છે. અને હાથે હીરાજડત્ર વેર ઘાલા છે. અને હીરાજડત્ર કોટે હાર પેરાવા છે. તાંહા કેટલાક ફરસતા અમરત ફળની થાળ લઇને ઉભા છે. તાંહાં કેટલાક ફરસતા અમીના કચોલાં ભરીને જમણી પાસે ઉભા છે. તાંહાં કેટલાક ફરસતા નુરની પાટલીઈં લઇને ડાબી પાસે ઉભા છે. તાંહાં કેટલાક ફરસતા જમણે પાસે વીજણે વાએ ઢાલે છે. તે સુમનના મોઢાં અંદરમાંની જોત સરખાં ગલકે છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે ભાઈ જળરાઇલ એણે મોમને મરત લોકને વખે સી કમાઈ કીધી છે જે આવડી પદમી પામા છે. તારે મેહેત્ર જળરાઇલે કહું જે સાહેબ વાચા, એ બંદા મરત લોકને વખે સુમન હતા, સંધ્યા ગાયત્રી સુધા આંકીને રહેતા. એ સુમનને ગોર પીરની ઓલખાણુ હતી, અને સાહેબ ગોર પીરતું વચન લોપતા નહીં, કરીઆ એક ચુકતા નહિ અને પાંચે એંદરી વસ રાખી અને ચાર દાન તે દીધાં છે. તારે નળી સાહેબે પુછું જે, ભાઈ જળરાઇલે કહું સાહેબ વાચા, (૧) પેછું દાન તે અત્રીત ભગતની સેવા કરવી. (૨) બીજું દાન તે હસોંદ સાહેબને દરગે દેવી. (૩) ત્રીજું દાન તે ગોર પીરને વચને ચાલવું. (૪) ચોથું દાન તેા અઝાં દાન દેવું. મનદાન, તનદાન, ધનદાન, લભદાન દીધાં ને પાલે છે, વખત વેલા ચુકા નહિ કરીઆ ચાલીસે (૪૦) પાળી છે. ગોર ગતની સેવા ઘણી કરી છે, બંદગી વેલા ચુકા નહિ. છાની જકર ઘણી કરી છે. કુરાન મેંહે લખુ છે, જે સાહેબ વાએદો કીધો છે તે પાલસે, અદારે આલમ દુનીઆ દેખતાં રાજ કરાવસે. મોટી કકરાઈ કરાવસે. જે સુમન સાહેબને એદ આદ કરસે હજાર તમને સાહેબે ફરમાવું છે, જે અનેક અનેક નુરના વસ પેરાવસે, અનેક અનેક શણગાર પેરાવસે, અમરતના કચોલાં ભરી ભરી પાસે, તે આલમ દુનીઆ દેખતાં રાજ કરાવશે. સુમને સાહેબ બોલ વાએદો કીધો છે. તે અમરાપરમાં વાસ આપસે. ભાઈ સુમનો એંદર ઇમામશાહા બોલા છે. વીસ ટોલની હકીગત લખી છે, તે વીસ ટોલની જુજવી હકીગત લખી છે. વેદ કુરાન મેંહે જે નખીની ઉમતના વીસ ટોલ થયા છે, તે માંહે એક ટોલ સરખાં થાસે. આગણીસ ટોલને હીસાબ માગસે, વેદ કોરાન માંહે લખુ છે, તે તમે જાણો છો, તમને સાહેબે ફરમાવું છે. જે નળી સાહેબ તે સઈ કરી જાણ્યો ભાઈ સુમનો. ગોર એંદર ઇમામશાહાએ ભાખ્યું છે. (૨૦) ટોલ વીસમો સંપુરણુ સહી. એણી રીતે હિસાબ માહાદન માંહે બોલાતાલા પુછસે.

ગોર વાણી જ્ઞાન ૧ લું. .

રચનાર—સૈયદ ઇમામશાહ.

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા,

- પીર ઇમામશાહ ગેનાન બોલીઆ, તમે સાંભળો મુનીવર બાઈ; (૧)
જો આંહી પ્રગટ ટાણે આવી મળે, તો વીરા સાચી તમારી કમાઈ.
બાઈ પ્રગટ ટાણાં જે કહીએ, જ્યાં મટપાટની વેળા થાય; (૨)
ત્યાં તેત્રીસ કરોડી દેવ આવી મળે, ત્યાં સાહેબ પોતે રે આય.
ત્યાં જાંબા મેઘા કેનર આવી મળે, અને ત્યાં આવે કરણ કલકના દેવ કરોડ; (૩)
જો તેણે ઠેકાણે તમે આવી મળે, તો વીરા થાશે તેમની જોડ.
ત્યાં સાચે ઇમાને જે કોઈ આવશે, અને સાચા મુનીવર સોય; (૪)
તેના એકોતરસો સ્વર્ગે સીધારશે, તેને રાહમાં ન રોકે કોય.
બાઈ લોક લગ્ન નવ રાખીએ, અને લગ્નએ વણસે કાજ; (૫)
સગાં કુટુંબી બેની બાંધવા, તે તો નહિ આવે જીવની સંગાત.
બાઈ જે બાવન ઘાટી ઉતરી ગયા, અને જઈ પહોંચ્યા સ્વર્ગ દ્વાર; (૬)
તે તો હરણે અમરાપુરીમાં માલસે, તે જીવ છેલ્લું નહિ પામે લગાર.
બાઈ શીરકા સાટા કીજીએ, તો સવા લાખ ગજેરા લખાય; (૭)
રાજ હરીચંદના જેવાં ફળ પામસો, વીરા તેથી અઢકેરાં લખાય.
બાઈ ઢુનીયા હોલત એક પલ છે, અને તમે લોભે લાગાં બુલી ન જાઓ; (૮)
હાથમાંથી હીરો હારીને, પછે આગળ કયાંથી રે પાઓ.
બાઈ ચાર સુખ ગયા તમને હુંડતાં, પણ હવુએ ન લાધો છેલ્લું; (૯)
અથરવેદને વાયકે ચાલસા, તો વીરા તેથી નીવેડા થાસે આણી દેહ.
બાઈ કલમો ભણે તમે સતનો, અને ખરી દર્શોંદી દેઓ ગોરને આજ; (૧૦)
આજ દશમે ગોરનર આવીઆ, મુનીવર બાઈનાં કરવા કાજ.
બાઈ ચેતી શકો તો ચેતજો, અને વેળા વહી વહી જાઓ; (૧૧)
એ આ હાથે લીધેલાં ફળ રાખજો, એ ફરી ફરી ફળ નહિ પાઓ.
બાઈ સતપંથ સેવો સત ભાવજું, અને જે મળીઆ સતગોર પીર; (૧૨)
જેણે દર્શન કીધાં પ્રગટ તીરથનાં, તેના વૈકુંઠ પોતા રે જીવ.
બાઈ ત્રણે જુગના ત્રણ ટોળ બાંધીઆ, અને આજ ચોથે પ્રગટ હોજો; (૧૩)
જે જુગ માંહે દીન જગાવીઓ, તે તો અલી મેહેંદી વીના નહિ કોઓ.
બાઈ આપ સમાના સાહેબ કરશે, અને બાંધસે કાંટા તોલ; (૧૪)
આખરી કસોટી કસાવસો, તો વીરા પામસો મુલ અમુલ.

ભાઈ અમી રસની વેળા તો મોટી છે, તમે કાયર ન થાઓ મુનીવર ભાઈ;
 એ મહાદન વેળાની સંપન્ન છે, તમને મુકતીની શક્ય પાઈ. (૧૫)
 ભાઈ ચાલીસ ઇમામ પુરા હુવા, અને અવતાર દશમે લખાય;
 અસુર દાણવને સંકારશે, તેને શીર હૈલ્યને મેલસે ધાય. (૧૬)
 ભાઈ નવે ખંડમાં જેજેકાર હોશે, અને રમેશરોને કરાવશે રાજ;
 સાહેબની પુબનાં ફળ તમે પામસો, તે તમે બાણ્યને નર આજ. (૧૭)
 ભણે એકર ઇમામશાહ સુણો મુનીવરો, અને તમે વેદ વીચારીને ચાલો;
 આંધ્ર ભોય ભંડારા કીજીએ, તો તાહાં જઈ અમરાપર માલો. (૧૮)

ગોરવાણી જ્ઞાન રત્ન.

સતગોર ઇમામશાહ વાચા,

ભાઈએ પીર વીના પાર ન પાઈએ, અને બાણ્ય પાંચે વેદ;
 જે દાવે લાગા તે દોજક ગયા, તેણે ન બાણ્ય સતપંથના લેદ. (૧)
 ભાઈ પાંચમે વેદ ઉનાદ સુદ છે, તેનું નામ છે રત્નવેદ;
 ચારે જુગમાંહે ચાર વેદ વરત્યા, ચોથા કલજુગના સુણો મુનીવર લેદ. (૨)
 ભાઈ બે ઇમાની અંધા ભયા, તેણે ન બાણી સતપંથની વાટ;
 જે ઘરેઘર હિંડે છે કલકતા; તે તો મોખ મુગતના નવ પાવે રે ઘાટ. (૩)
 કાયર મનમાંહે કાંપીઓ, અને જોડે જોત બેજાર;
 જે નીંદા કરે ગોર પીરની, તેણે કમાઈ જોઈ જુગ ચાર. (૪)
 આ મુરખ મનમાંહે નવ લરજીઓ, અને પર મંદર બેઠો રે બંધ;
 પતિવ્રતા તે તો વ્યભીચાર ભાઈ, તે ત્યાં પાલવ કેનો રે સાથે. (૫)
 એ ધણી વિના તો ધણ સુનાં, તે તો શોભે નહિ રે લગાર;
 શોહાગણ હોતી તે તો દોવાગણ ભય, તેનો ધણી નહિં કરે સંભાર સાર. (૬)
 કુટો મુરખ મનમાંહી રગમગે, અને જુઓ જુગમાંહે વેદ વિચાર;
 આજ સાચી દરગાહ છે સાહેબની, તે સતપંથ વિના કેમ ઉતરે પાર. (૭)
 તમે બાણી ભેદને કાંચ ભુલીઆ, અને બાણતા વેદ પુરાણ;
 જે અકલહીણા અને ઇમાન વેણા, તે જીવ નરકે બશે નરવાણ. (૮)
 ભાઈ આદે અતે સાહેબ એક છે, અને અવર હુબ નહિં કોઈ;
 જે કોઈ પીર શમસને પિછાણસે, તે તો સાચા મુનીવર સોચે. (૯)
 ભાઈ ઘેર ઘેર પીર ના કીજીએ, અને ઘર ઘર પીર ના હોય;
 ઘર ઘર દીવા જળે કારમા પણ દીવા સો અમર સોય. (૧૦)

સાચા પીર હોય તેને સેવીએ, અને ઘટમાંહે રાખીએ વિશ્વાસ; પાતક હરે એકોતેરસોના પછે પામે અમરાપુર માંહે ઠામ. (૧૧)
ભાઈ પીરશું પ્રીત કીજીએ, જો અંતર ઉપજે ધ્રુવશાન; મન મારીને મરસહો કીજીએ, અને રહીએ એક રે ધ્યાન. (૧૨)
પીર પેગાંબર જુગ માંહે જોત છે, અને પુરે તે માનવની આશ; ત્યાં જીવ ના છુટે પોતા તણા, તે તો પડશે જમને રે પાસ. (૧૩)
ભાઈ પીરને આપે પીછાણીએ, અને પાંચે વશ રાખીએ ગટ માંય; જેણે અનંત કરેડી દેવ તારીઆ, તે તો પકડે આપણી બાંધ. (૧૪)
આજ કલજુગ પુર્ણ જ્યાપીએ, અને કરશે ગત માંહે ભંગ; તે ભલા ભલેરને ભુલાવશે, એવો કલજુગનો મોટો રે રંગ. (૧૫)
એક કલજુગ કાલો કુતરો, અને જે હાંકે તેને ખાય; જે મંદર માંહે હીડે મલપતો, અને તે બાહર ન ઠાડે રે કાય. (૧૬)
મન મારી તન ગાલે સતજું, અને ખધા ના કરે રે સોય; જો જકરે ફકરે અરાધીએ, તો કુત્તા કાળા ન લોપે રે કોય. (૧૭)
ભાઈ અથર વેળા રે આવસે, અને અથર મુનીવરના રે ચિંત; સાચ રાખીને જાડ દૂર કરો, તમે ગોરનરશું રાખો રે હેત. (૧૮)
સતગોર મળેથી સતપંથ વહેરીએ, અને બાંધીએ સતની મોટ; પણ સતગોર વીના સોહા કીજીએ, તો તહાં બમણી આવે રે મોટ. (૧૯)
ભણે એંદર ઇમામશાહ તમે સુણો મુનીવરે અને જુઓ વેદ વિચાર; જે વખડી વંળા આવસે, તેને વિલંબ નહિ રે લગાર. (૨૦)

ગોરવાણી શાન ૩ બું.

શ્રી સતગોર ધ્રુવ વાચા,

ભાઈ હેતે મળો અને સતે ચાલજો, અને જુઠ કરો સર્વે દૂર; આ સતપંથ સેવા તો ફળે, જો મન નિર્મળ કરીને પીઓ નૂર. (૧)
ભાઈ નૂર પીએ અને નામ લીજીએ, અને મન લરજીને ઉજળા થાઓ; જો લોભ સ્વાર્થ કાળને વારીએ, તો તમે સહી અમરાપર જાઓ. (૨)
ભાઈ એણે કાળ કોષે ચોર હુટા, અને હુટા તે ગ્રંથ બંધાર; હીરા રતન જવેર હુટીઆ, પછી હુટી તે વસ્તુ અપાર. (૩)
તોરે મુરખ હંકય માંહે નવ જાગીએ, તેણે જોયો વસ્તુ સર્વે માલ; રોજ કયામત જ્યારે આવશે, ત્યારે કેમ કરી દેશે જવાળ. (૪)
તેને ચોર કરોને સાહેબ બાંધશે, અને દેવરાવશે તે વખુનો માર; જ્યારે હોયામાંથી અમી પરજળશે, ત્યારે જીવડો કરશે પોકાર. (૫)

ભાઈ સતી હોય ને અણસતી કહાયે, તેના ફેરા વન જેવાં રે સુળ;
જે ઈમાન વિના ઉખડી ગયા, તેને મોઢે પકડે દોજકની ધુળ. (૬)
સતપંથ લઈને જે ઓતલયા, તે તો પાકી હાંડી રે તોલ;
તે ટાંકર દેતા દુકડા હોય, તેને જમીન આસમાન ન સંવરે કોય. (૭)
જે કોઈ સતપંથ લઈને અગગા રહ્યા, તેને લાગે નીલનો રે પાશ;
વસાણું હતું તે તો હુંટાઈ ગયું, પછે ખાલી રહ્યો સુવાસ. (૮)
ભાઈ કરમે કાળા તે સદાએ કાળા, સુનીવર જ્ઞાન વીચારી જોય;
દુધે ધોઈએ કોયલા તે તો કદી ન ઉજળા રે હોય. (૯)
ભણે એંદર ઈમામશાહ તમે સુણો સુનીવરો, અને તમે રાખો આપણું આપ;
તમે જે પેપાટાં કરતણ કરશે તો, તમને ખાચે વિંછી ને સાપ. (૧૦)

ગોરવાણી જ્ઞાન ૪ થું.

શ્રી સતગોર જાહ્યા વાચ્યા,

હેતે મળો ભાઈ સુનીવરો, અને સુખ હુંકયથી સાચી વાણી જોય;
ગત દેવના નીત નીત દર્શન કીજીએ, અને ગત માંહે સુતક પાતક જોલ. (૧)
ગોરની ગત ગંગા તીરથ માંહે નાહીએ, અને નીમંજ કીજે રે મન;
આ સતપંથ પદારથ તો પામીએ, જે આપણું પુરણ હોય રે પુન. (૨)
પુરણ પુન વિના નવ પામીએ, અને સતપંથ સાચી રે શાંખ;
પાંચે પદારથ તો ફળ પામીએ, ભાઈ દીલ હોવે રે પાક. (૩)
ભાઈ પાક સાહેબનું રે નામ છે, તે તો જપીએ દિવસ ને રાત;
તમે દુર ન દેખો દીલ માંહે વસે, જેમ ચંપા પુલ માંહે વાસ. (૪)
તેમ રોમે રોમે સાહેબ વસે, અને અંતરો નહિ એકતલ;
એમ જાણી જાણી ભક્તિ કીજીએ, જે પરતગ એડા રે દલ. (૫)
ભાઈ સતે જોવાં ને સતે ચાલો, અને સત સમે નહિ સાર;
એક સકળ વિગ સરવે હેતે રચી, સતગોર સતે ઉતારો પેલે પાર. (૬)
તમે સતના છોડો ભાઈ સુનીવરો, અને સત છોડે પત જાએ;
ઈમાન સરીખો દીવડો તેણે અજવાળે સાહેબ પાએ. (૭)
રહેણી અજવાળાં ચંદ્રનું, અને દિવસે અજવાળાં રે સુર;
તેમ ગટ માંહે અજવાળું ઈમાનનું, અને દોએ દશા વરસે સુર. (૮)
સુર નારાયણનું તહાં વરસે, અને જે ગટ હોએ સાચું ઈમાન;
તેને દેવલોક પ્રધામ કરે, ભાઈ તે વેકુંઠ માંહે પામે ઠામ. (૯)
ભણે ઈંદર ઈમામશાહ તમે સુણો સુનીવરો, અને સાચું ઈમાન રાખો આજ;
જે ફનીયાં ફરીજન દૂર કરો, તો સરે જીવોનાં કાજ. (૧૦)

ગોરવાણી જ્ઞાન પ મુ'

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચ્યા,

- મુનીવરે સાચું ધાઓ અને જ્ઞાન વિચારો, અને શુદ્ધ વિના જ્ઞાન ન હોય;
જે મુરખ લોક મરમ જાણે નહિ, તે સ્થા માટે કરણી જોય. ૧
- ભાઈ મેં જોલા ઉન મેં ચલાઉં, અને મેં જોલાઉં ખાણ;
મેં લાઉં મેં પીલાઉં, તે ઉત્તમ સાદારી રે જાણ. ૨
- મેં આચારી ને મેં વિચારી, મેં અકલ દેવું આપ;
એ મીટી કેરી પુતળી માંહે, ભાઈ મેં જાણું રે જાપ. ૩
- ભાઈ મેં કરતા ને મેં હરતા, અને અવરથી કહું ન હોય;
જે એલ રેહમત મેં છોડું તે, પથરને જોલાવું રે સોય. ૪
- ભાઈ કાચે ભાંડે નીર નાં રહે, અને જળ ભરેથી ભાંગી જાયે,
ઘેઘમાની કોઈ બેસત ના પાવે. પણ આજે સોહાગણ થાયે. ૫
- ગાફલને સુધ ના સુરે, અને નિંદશણે જોયું આપ;
એને કાળ હવાયે દાળીએ, જ્યમ ઠંસીએ, તે કાળો સાપ. ૬
- જેને નાગ ઠસે તેને લાહેર લાગે, અને ઘેઉં આંખે તે અધારાં થાયે;
ત્યાં બહોત મળજે ગાફી, પણ સતગોર વિના જોર ન જાયે. ૭
- આજ સાચા ગાફી સતગોર છે, અને તે સાચા તે ગોર કહેવાય;
જેણે ચીટે ભવન સરજ્યાં, તે ગોર સત વિતા નહિ પાય. ૮
- ભાઈ થોડા માંહે બહોતજ પાઇએ, અને ધરો સજુરી મોમન જાઇ;
તમે જકરે લાવો રે જીવડા, બંદા કરોને સતની કમાઈ. ૯
- જાણે ઇંદ્ર ઇમામશાહ સુણો મુનીવરે, તમે સતની કરોને રે વાત;
આ ગટમાંહે ખજના જોત છે, તમે કીલી કરોને આપણે લાય. ૧૦

ગોરવાણી જ્ઞાન ૬ ડું.

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચ્યા,

- આ જીવ છોડાવા સતપથે મળીયા, અને સાચું જોલો મુનીવર ભાઈ
જો તલ એક જુડું જોલશે તો, તમે જોશે ભવની કમાઈ. ૧
- કાળ કોષ લોભ સ્વાર્થને વારીએ, અને અભીમાન ન આણો રે મન
જો મન મારીને મરસલો કીજીએ, તો પાગીએ સાહેબનાં દર્શન. ૨
- સતપથ સાચા સાચ છે, અને સાચા પીર પીજાણ;
દીન ચાંદરણ પરગડા, જેમ રહેણી ઉઘાડે જાણ. ૩

ત્યારે જુગમાંદે અધાડું ટાળશે, અને હોશે તે એકજ વાણુ;
અથરવેદ માંહે એમ બાંખીઆ, સખ હિંદુ હોશે સુસલમાન. ૪
ત્યાર નવેળું માંહે હલ હલાકાર હોશે, અને દોહલાં હોશે રે દીન;
જ્યારે ચાંદો સુરજ એક જાંપશે, ત્યારે કંપશે ત્રણે ભૂવન. ૫
સાહેબ આપે અસવારી કરશે, અને મેહોંદી ધરાવશે રે નામ;
સરવે કાફરોની કાશળ ટાળશે, ત્યારે પલટાસે સરવે જાહાંન. ૬
સવાલાખ વરસનું એક પરખ રચાસે; અને નિર્મળ કરશે દેહ;
નુરવાચલ ફીરસ્તાને હુકમ હોશે, ત્યારે નુરના વરસે મેહ. ૭
ત્યાં જાંખા મેઘા કેનર આવસે, અને આવસે પાંચસાત નવખાર;
જ્યારે અનંત કરોડી દેવ આગળ હોસે, ત્યારે સહુ કોઈને દેશે દેહાર. ૮
ત્યાં ઢાલ હદામા ને અતી ઝોમજીવ, અને ઘર ઘર મંગળ ગાય;
સાહેબને પુજ્યાના ફળ તમે પામશે, તેના સુખ કહ્યાં નવ જાએ. ૯
ત્યાં દેવ દુનીઆનો હોશે પટાંતરો, અને પુજના ફળ તમે પાઓ;
મુનીવરની કાયા અમર હોશે, તાહાં દુનીઆ સરવે મરી મરી જાએ. ૧૦
બહેએકર ઇમામશાહ તમે સુણો મુનીવરો અને કમર બાંધીને યાઓ હોશીઆર;
સોદન નહેડા આવીઆ, તેને વિલંબ નહિ રે લગાર. ૧૧

ગોરવાણી જ્ઞાન ૭ મું.

શ્રી સતગોર બ્રહ્મા વાચા,

સતગોરશું સતપંથ જાણીએ, અને સાચા મુનીવર સોએ;
જેણે દુનીઆશું રંજ માંડીઆ, તે તો પુરણ પાપી હોએ. ૧
આંહી પેટ ધધો સૌ કોઈ કરે, અને જીવની ખબર ન જુએ રે કોએ;
પણ જીવની ચિંતા જે કરે, આજ પુરી સોહાગન સોએ. ૨
આજ પુરી સોહાગન સો કહીએ, જેણે હરી જોળખ્યા આજ;
પણ સતપંથ અજવાળે જે જાગીઆ, તેનાં પુરણ સીધાં રે કાજ. ૩
બાઈ જેનાં સત તો સરવે ગયાં, અને વતના દેખું રે કાંઈ;
પણ જે પાવયાએ બાળક પ્રસવે તો બેઈમાની અમર હોય. ૪
આ સતપંથ પહોરી જેણે લીલ કરી, અને ચાલ્યા તે ચારે રે દેશ;
જેણે પીરશાહને નહિ જોળખ્યા, તેને હેંપડે લાગી મેશ. ૫
જેણે મેહોંદી મઈ ન જાણીઆ, અને જે ઢાવે લાગ્યા રે ગેમાર;
તેણે કમાઈ જોય જુગ ચારની, તેનો ભઠ પડ્યો રે અવતાર. ૬
બાઈ શાહોજી પુનમના ચંદ્ર છે, તે જેણે જેણે પ્રગટ હોય;
જે આપે ન જગાવશે, તેની કળા ન જુએ રે કોય. ૭

સાહેબ સહેત્ર ઘોડા પલાણુસે, અને હોશે તે હલ હલકાર; ૮
જ્યારે દેત્ય કાલીંગાને મારશે, ત્યારે ત્રણ જીવનમાં હોશે ભવકાર.
મહેલી સુલતાન જ્યારે આવશે, ત્યારે મુકરાંને કેતલ કરાય;
એક બાહર વેદ બહાવશે અને તહાં કાયર નાઠા રે જાય. ૯
ભાઇ ઘોરી હસે તે ધર ઝાલશે, અને તે પુરણ પાવે રે નર;
જેણે ગોરનાં વચન શીર ઉપર લીધા, તે તે સ્વર્ગ પામ્યા બરપુર. ૧૦
બહે બોંદર ઇમામશાહ તમે સુણો સુનીવરો, તમને નીંદ્રા કેમ કરી આવશે;
આજ વખડી વેળા આવી પોતી, તેમાં જકરે દર્શન થાએ. ૧૧

ગોરવાણી જ્ઞાન ૮ મું

શ્રી સતગોર જ્ઞાના વાચ્યા,

ભાઇ એ કલીજુગ માંહે કાલીંગો આવશે, એનાં એ છે પેલાં એધાણુ; ૧
જે ઇમાન વોણાં ને અકલ હીણાં, તે જીવ જીવશે સારી રે જહાંન.
સાત પેઠીનાં સગાં દેખાડશે, અને દેખાડશે માયને બાપ; ૨
એણી પેરે સરવેને પરમેષ્વરો, કાશી ત્રિશનવ જપાવશે જાપ.
તેના ચોવીસ ચેલા ચરપટ કરતા આવશે, અને મુખ માંહેથી બોલશે ભાંડ; ૩
તે પાણી મંત્રીને ઘરત નીપાવશે, વેળુ મંત્રીને કરશે ખાંડ.
કાલીંગો અત્રીંગ આસન પુરી ને બેસશે, અને પુરસે તે સહુ કોઈની આશ; ૪
એણી પેરે સરવેના ઇમાન લેશે, પછે સરવે કોઈ થાશે નીરાશ.
કાલીંગો છ માસ લગી હથીયાર બાંધશે, તે તે શુદ્રી કરશે પેર; ૫
સુરજવાણી કમલા કુંવરને શીખામણુ દે, તમને મલશે પોતાને ચેર.
કમલા કુંવરને રાજપાટ સોંપીઆ, અને તમે સઘળાં કરજો કાજ; ૬
અરથ ઘરથ ધનમાલ સોંપીઆ, અને સોંપીઆ મહાચીજી નગરીનાં રાજ.
કાલીંગો ચરપટ ચાળા કરતો આવશે, તે નદી સરસવતીએ કરશે મેલાણુ; ૭
સતી લોકોનાં સત સુકાવશે, એણી પેરે સહુ કોઈના લેશે ઇમાન.
આજ કલીજુગની વખડી વેળા છે, તેમાં તમે સુનીવર થાઓ હુશિઆર; ૮
કાલે કરતાં આજ કરજો, પછી શાહા અલી થાસે અસવાર.
જીસ દીન સંવત ચલોતરો પુરો હસે, અને ચેત્ર માસ ને ચુરવાર; ૯
તીસ દીન સાહેબનાં સેન ચડસે, ત્યારે અલી ઇમામ બાંધે હથીઆર.
ભાઇ વેળા પોતી ને રત પાડી, અને હેતના વરસે નર; ૧૦
જ્યારે સોએ નિસાન પુરાં હોશે, ત્યારે પછમ દિશાએ ઉગસે સુર.
બહે ઇંદ ઇમામશાહ સુણો સુનીવરો, આ જીવને કાંચે પાડો રે જાંતળ; ૧૧
પેલાં ચેતી શકાય તો ચેતજો, પછી તુટશે પુનઃની પાળ.

૧૦ ગુગરીનાં ગીનાન.

રચનાર-સૈયદ ઇમામશાહ.

ગીનાન ૧ બું.

છરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જો પાંધી, તે ગુગરીનું તેજ અપાર છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ તે ગુગરીકી પાસે એક મલાએક બેઠા, તે જુએ સાચા મુમનની વાટ છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ રાત દિવસ મલાએક સેવા માંહે ઉભા, કે સાચા મુમન ક્યારે આવે છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ મરત લોકમાંહે જે કોઈ સાચી પ્રીતે જાગે, તે ગુગરીને નીચે આવે છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ સાચી પ્રીતે જે કોઈ યુરનરને આરાધે, તો તે ગુગરીને તલે બેસે છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ ગુગરી તલે યુરનર આપજ બેઠા, તે સાચા મુમન ત્યાંજ આવે છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે ગુગરી જો લીડી, તે ગુગરીનું તેજ અપાર છરે ભાઈ.

ગીનાન ૨ બું.

છરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જો પાંધી, તેનું તેજ ચંદરમાં સરીખું છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ તેની નીચે એક ઢાલણી તે ઢાલણી પર હુકું અપાર છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ તે હુરાં આગલ એક પરી જો બેઠી, તે પરીના હાથ માંહે તુર નીસાની છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ મરત લોકમાંહે જે કોઈ પ્રજાતે જાગે, તે પરી તેની જુવે છે વાટ છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે પરી જો લીડી, તે પરી બજો તુરાની જોત છરે ભાઈ.

ગીનાન ૩ બું.

છરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જો પાંધી, તે ગુગરીનું તેજ અપાર છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ તે ગુગરી હેઠે એક રંગજ લાગે. દસ આસમાનથી મલાએક આવે છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ તે મલાએક દરૂદ નીમાજ જ પઢે, તે સાચા રખીસરને કાજે છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ અકથી રાતે જાગે, તેને કાજે છરે ભાઈ.
 છરે ભાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે ગુગરી જો લીડી, તે લીડીનું વાતુ હમ કહેવે છરે ભાઈ.

ગીનાન ૪ મું.

હરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક શુગરી જો બાંધી, તેનું તેજ અનંત હીસે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે શુગરી નીચે એક સતીજ બેઠી, તેનું નામ તો મહાસતી કહીએ હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે સતીના હાથ માંહે એકજ માળા, તે તો ફેરવે ને છકર કરે છે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ મરત લોકમાં જે કોઈ સીલ સંતોષ રાખે, તે સતી તેની જુએ છે વાટ હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ બહુ પીર ઇમામશાહ અમે સતીજ દીઠી, તમે તે સહિ સાચું કરી બહો હરે ભાઈ.

ગીનાન ૫ મું.

હરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક શુગરી જો બાંધી, તેનું તેજ અનંત હીસે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે શુગરી નીચે એક રથ જો ખડા, તિસમે અનેક મલાએક બેઠા હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે અનેક મલાએક છકર જ કરે ઉસમે જપ તપ કરે શાહાકા હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ મરત લોક માંહે જે કોઈ દો પોકર બગે, તાકું વેા મલાએક માગે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ બહુ પીર ઇમામશાહ અમે સાચું જ બોલ્યા, તે દીઠીયું વાતું હમ કહેવે હરે ભાઈ.

ગીનાન ૬ મું.

હરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક શુગરી જો બાંધી, તે શુગરીનું તેજ અપાર હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે શુગરીની નીચે એક છુરાખ જો ખડા, સો છુરાકે નુરે નીપાયા હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તેની આગલે એક પુરૂખ જ ખડા, તે તો અશ્વ ગાદીને ઉભા હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે પુરૂખકે મુખમાંહે એસી જો વાણી, આવો આવો કરીને પુકારે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ શાહાપીરને પીછાણે, તો તે શુગરી નીચે આવે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે મોમન છુરાક ઉપર બથેકે ગે, તે તો સરગની સહેલ સરવે દેખે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ પીર ઇમામશાહ ઇધુંજ બોલ્યા, સાચા મોમન સોઢી પીછાણો હરે ભાઈ.

ગીનાન ૭ મું.

હરે ભાઈ અમરાપુરી આગલ એક શુગરી જો બાંધી, તેની જોત નીરમલ હોયે હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ શુગરી નીચે બીછાંણા જો પડયાં, તીસ ઉપર પુસ્તક રાખ્યાં હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે પુસ્તક માંહે અખર અજબ, તે માંહે લોહ કલમે લખ્યા હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ તે પુસ્તક આગે એક મલાએક ઉભા, તેના હાથે હીરા જડેયા હરે ભાઈ.
 હરે ભાઈ ઉનકે અજવાલે તે પુસ્તક હીસે, ચોર સાહસી સફાઈતી કાઢાયે હરે ભાઈ.

છરે બાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ રાત હીન જાગે, અને ગુના ગીનાન સંભલાવે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ મલાએક ઉભા તેનું વાટું જુએ છે, તે પુસ્તક પાસે વેલા આવે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ જે શાહા પીરકી સાચી ફરોદજ આવે, તે તો ગુગરી નીચે આવે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ ઉનું બીજાંજી ઉપર ઉનકું બીકાવે, અને પુસ્તક પાસે રાખે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે બીજાંજીપર બેઠા, તો તમે સાચું કરી માનો છરે બાઈ.

ગીનાન ૮ મું.

છરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તે ગુગરી છે સુરજ સમાન છરે બાઈ.
 છરે બાઈ તે ગુગરી નીચે એક છત્રજ હળ્યા, તીસ છત્રકા તેજ અપાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ છત્ર હેઠે એક નર જે બેસેલા, તે તો સુમનની જુવે છે વાટ છરે બાઈ.
 છરે બાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ એક મના રહેવે, તે તો બેસશે નર કે હજુર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ તે નર તો નુરે નીપાયા, તીસકે જોને જોત મીલાયા છરે બાઈ.
 છરે બાઈ છત્ર તલે બોહોત સજુગાર કીધા, રાત દિવસ માલમ ન સુજે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ પીર એંદર ઇમામહીન સાચું જ કહેવે, નજરો નજર મીલાવું છરે બાઈ.

ગીનાન ૯ મું.

છરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તેનું તેજ તો છે અપાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ તે ગુગરી નીચે એક પુરસી જે રાખી, ત્યાં હુરાંઉ છે હજાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ હુરાંઉકે કાથ માંહે નુર કથોલા, તે ઉભી અરદાસ માગે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ મરતલોક માંહે જે કોઈ ત્રણ ટાણું જાગે, તે હુરાં તેની જુએ છે વાટ છરે બાઈ.
 છરે બાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે હુરાં જે દીઠી, તેને નુર કથોલાં છે કાથ છરે બાઈ.

ગીનાન ૧૦ મું.

છરે બાઈ અમરાપુરી આગલ એક ગુગરી જે બાંધી, તેનું તેજ જલકે અપાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ તેની જલકાર સાતે આસમાન સુજે, અને દેવતા શીર નામે છરે બાઈ.
 છરે બાઈ ગુગરી નીચે તો મલાએક રહેવે, તે તો કરે છે શાહાસું વાત છરે બાઈ.
 છરે બાઈ ઉનકે પાસ એક સીંગાસણ રાખ્યાં, ઉનકા તેજ અપાર છરે બાઈ.
 છરે બાઈ ઇનુકે અગે મીછે હુરાં જે ખડયા, તે તો કરે છે શાહાસું અરદાસ છરે બાઈ.
 છરે બાઈ મરતલોક માંહે જે નારી આપજ રાખે, તે હુરાં તેની જુએ છે વાટ છરે બાઈ.
 છરે બાઈ બજે પીર ઇમામશાહ અમે સાચું જ કહેવે, તે નારી તો હુરાંમાંહે બસજે છરે બાઈ.

સૈયદ ઇમામશાહે પોતાના મુળ સિંદાત પ્રમાણે લૌભા હિંદુઓને ભરમાવી પોતાના પીરાણા સતપંથમાં મેળવી અંતે મુસલમાન બનાવવાનોજ ઇરાદો ખાસ ધ્યાનમાં રાખ્યો છે, અને એજ ઉદ્દેશથી પોતાના બનાવેલા દરેક શાસ્ત્રોમાં ઠેર ઠેર એ કલ્પીત પંથનોજ મહિમા ગાયો છે, અને સાથે સાથે સ્વાર્થ-બુદ્ધિને અનુસરી દરેક વિગેરે બીજાં અનેક લાગણ્યો જે આપે, તેમનેજ માટે સ્વર્ગ નિમોણ થયેલું છે એવી એવી પણ અનેક લાલચો આપી છે. એ ઉપરાંત પીરાણા સતપંથીઓ સિવાયના અન્યધર્મીઓને માટે તો દોજકજ નિમોણ થયેલું છે એવું પણ ઠેર ઠેર પોતાના દરેક શાસ્ત્રોમાં કહી ગયા છે.

જીજ્ઞાસુ એટલે સ્વર્ગની જોઈ આગ્યાની ગપ કથા તેમાં પણ ઇમામશાહ જણાવે છે કે, ત્યાં જેટલા પીરાણા સતપંથીઓ હતા તેટલા સ્વર્ગનાં ઉત્તમ સુખો ભોગવતા હતા અને અન્ય સંખ્યાગંધ હિંદુઓ તથા મુસલમાનોને અસહ્ય દુઃખ ભોગવવું પડતું હતું. એવી એવી અનેક પ્રકારની ગપ કથાઓ ઇમામશાહ પોતાના ઉભા કરેલાં શાસ્ત્રો જેવાં કે; જીજ્ઞાસુ, વીસટોહ, ગોરવાણી અને દશ ગુગરીનું જ્ઞાન વિગેરેમાં વર્ણવી ગયા છે. એ સઘળાંની ટીકા કરવી એ પણ ક્રૂર એકજ વિષયની પુનરેકતી કરવા જેવુંજ છે, કારણ કે પીરાણા સતપંથના દરેક શાસ્ત્રોના મુખ્ય મુદ્દા, હિંદુઓને પોતાના ધર્મથી બ્રહ્મ કરી મુસલમાન બનાવવા, તથા દરેકના દોકડા લઈ એ ભોળી પ્રજાને બીજા ભાગતી કરવી એ સિવાય બીજે કશો નથી. અને એ બધાની મુદ્દપ ટીકા તો ઇમામશાહની જીવનરેખાના પ્રકરણ ૭ માં આપણે આગળ વાંચી ગયા છીએ. પરંતુ જીજ્ઞાસુમાં માં તો સૈયદ ઇમામશાહે હિંદુ અને મુસલમાન બંને ધર્મનું હડહડતું અપમાન કરી પોતાના એ કપોળ કલ્પિત સતપંથનો મહિમા વધારવાના હેતુથી સ્વર્ગ જોઈ આગ્યાનું વર્ણન કરતાં જણાવ્યું છે કે; તુરસાહે અંદનવીર કે જે જીજ્ઞાસુને અવતાર હતો તેને પોતાની (ઇમામશાહની) સાથે સ્વર્ગ બતાવવા મોકલ્યો હતો.

ઇમામશાહ ત્યાં નજરે જોયેલા દેખાવનું વર્ણન કરતાં પ્રથમ દર્શવતું વિવેચન કરે છે કે, કેટલાક નાગાઓ ત્યાં રૂઢ કરતા હતા, કેટલાક અમિથી બળતા હતા, કેટલાક બાહરે ઉભા ઉભા પોકાર કરતા હતા, તો કેટલાક બેઠા બેઠા ખાતા હતા, તો કેટલાક ભુખથી પીડાતા હતા. આવો દેખાવ જોઈ ઇમામશાહે તેમને પુછ્યું કે; “તમે શું શું કૃત્યો કર્યા છે કે જેથી તમને આવી આવી વેદનાઓ ભોગવવી પડે છે.” ત્યારે નાગાં ભુખ્યાંની જમાત બોલી કે; “અમે મૃત્યુ લોકમાં સતગોરને ઝોળખી દાન કર્યું ન હતું તથા ખાનામાં ઉઠાસડું નહોતું કર્યું, તથા વસ્ત્રના દાન કર્યો નહોતાં, જેથી અંતે વસ્ત્ર ન મળવાથી નાગા થઈ ભુખ્યા રહેવું પડે છે. આવું દુઃખ અમને મહાદાન સુધી ભોગવવું પડે છે.” વળી કેટલાક લોકો રોતા ફરતા હતા, તેના કારણમાં તેમણે જણાવ્યું

કે, જેઓ ગત જગ્યામાં ભોગ થયા ન હતા, તેમને અત્યારે શેવું પડે છે, તથા જેમણે સુતક પાતક સતપંથના નિયમને અનુસરી ઉતાર્યાં ન હતાં, તથા ગત ગંગા કેતાં ખાનામાં ભોગ ન થયા હતા તેમને અત્યારે તોખાં તોખાં પોકારવાં પડે છે, તથા દરોહ વિગેરે લાગ્યા ન આપ્યા હોવાથી અત્રે બુખે મરવું પડે છે. આ ઉપરથી વગી ઇમામશાહ પોતાના સતપંથી મુરીદોને સમજાવે છે કે; “ચેતલુદારા તમે ચેતજો, એટલે હે સતપંથી મુમનાઓ તમે ચેતીને ચાલજો, એટલે દરોહ વિગેરે બીજાં અનેક લાગાઓ આપજો નહિતર પછી ઉપર ખતાવેલાં દુઃખો તમારે ભોગવવાં પડશે.”

ત્યારપછી ઇમામશાહ આગળ વાલ્યા ત્યાં આગળ એક ઠેડીઓ બીછાવેલો હતો, તેના પર કેટલાક જીવો સુતેલા હતા, તથા કેટલાક આનંદ વિગેરે કરતા હતા, તેમને પુછતાં તેમણે જવાબ દીધો કે; “અમે સતપંથ સેવ્યો હતો, તથા દરોહ વિગેરે લાગાઓ આપ્યાં હતાં, તથા તમારા બાપદાદા કપીરદીન, સહરદીનને પુજ્યા હતા, તેથી અત્યારે આનંદ ભોગવીએ છીએ.” ત્યાંથી આગળ જતાં ઇમામશાહના જોવામાં અસંખ્ય હિંદુઓ આવ્યા. ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે જેટલા હિંદુઓ મરી જાય છે, તેટલા ત્યાં જાય છે. ત્યાં તેઓ પોતાની કરચી પ્રમાણે સુખ દુઃખો ભોગવે છે, અને તેને માટે વધારામાં ઇમામશાહ કહે છે કે;

“દુનીઆમાં જેની માટી બળે લાઈ તેનાં મોઢાં કાળાં થાય.

સતગોર ઇમામશાહ વિના જે કરણી કરે તે હકે આસમાને જાય:

પછે આખર જતાં જે પડે, તેની કરણી રદ જ થાય.

સતપંથ વિના તે ખોટા કહીએ અને ખોટા તે સર્વે ધામ,

જો આજ્ઞા ઇમામની સેવીએ તો પોંચીએ ભેંસત સુકામ.”

ત્યાંથી ઇમામશાહ આગળ વાલ્યા, અને જુવે છે તો કેટલાક મુસલમાન જીવો જોવામાં આવ્યા તેમાં એક જાગે, એક સુવે, તો એક અરદાસ કરે એવી સ્થિતિમાં હતા, એ જોઈને સેયદ ઇમામશાહ પોતાના સતપંથી મુમનોને સંબોધીને કહે છે કે;

“રમુલનું દીન તો સાચું કહીએ, જેમાં અલીજીનાં અવતાર;

પણુ ઓળખ્યા વિના સર્વે કાચું, તેને ન થાએ શાહાના દીદાર.”

એટલે કે મુસલમાની ધર્મ તો સાચો, પરંતુ તેમણે ખરા સતગોરને ઓળખ્યા ન હતા, જેથી તેમને આ દુઃખો ભોગવવાં પડે છે. એ ઉપરથી ખરા ગોર તો સેયદ ઇમામશાહના કહેવા પ્રમાણે તેના બાપદાદાઓજ છે એટલે કે; પીર મુર સતગોર, પીર સફાઉદ્દીન, પીર ખમસદીન, પીર નબીરદીન, પીર સાહેબદીન,

પીર સદરદીન, પીર કબીરદીન તથા પીર ઇમામશાહ જ છે. જેથી એ બધા શુરૂઓને માની તેમના સુરીફ બની તેમના વારસોને દરોહ વિગેરે આપે તેવાનેજ સ્વર્ગનાં અનેરાં સુખો મળવાની આશા હોય છે.

ત્યારપછી ઇમામશાહ આગળ જતાં સાતમે આસમાન જાય છે, અને તે જગ્યાનું વર્ણન કરતાં જણાવે છે કે, ત્યાં બધા કલપસુગના દેવો એકઠા થયા હતા, તથા ઇમામશાહના બાપદાદા પણ ત્યાં હતા, તે ઉપરાંત હરિશ્ચંદ્ર, યુધિષ્ઠિર વિગેરે પણ જીવતા ત્યાં હતા, ઇમામશાહને ભેધ પીર કબીરદીને પુછ્યું કે; “તમારી આ દેહે તમે અર્ધિ” ‘સ્વર્ગમાં’ કેમ આવી શક્યા?” ત્યારે ઇમામશાહએ કહ્યું કે, ‘મને દુરશાહને હુકમ છે જેથી સ્વર્ગ ભેવા આવ્યો છું, માટે સ્વર્ગની કુંઝીઓ મને આપો.’ જે ઉપરથી પીર હસન કબીરદીન પાસેથી સ્વર્ગની કુંઝીઓ લઈ ઇમામશાહ સ્વર્ગના દ્વાર પાસે જાય છે, ત્યાં પોતાની ઝોળખાણ આપવાથી તુરી કીરસ્તાઓ સ્વર્ગના ચારે દરવાજા ઉઘાડી આપે છે, તે દરવાજાઓનાં તાળાં કુંઝી પણ સોનાનાં બનાવેલ હતાં તથા બારણા સોનાનાં હતાં અને સાંપુ રૂપાની બનાવી તે સઘળાં માંહે હીરા માતી જડયાં હતાં. તે ઉપરાંત એક એક દરવાજા આગળ ચાર ચાર હજાર સુરજ હતા, તથા ચંદ્રમાનો તો પારજ નહોતો. એવા એવા અનેક પ્રકારે તે દરવાજાઓનાં વખાણ કર્યા છે. તે ઉપરાંત ત્યાંના મહેલોનું વર્ણન કરવામાં તો કરી મણુજ રાખી નથી, તેની દીવાલો તો સોનાની ઇંટો અને દેશર કસ્તુરીના ગારાથી ચણી બનાવેલી હતી. એવા એવા સુશોભિત મહેલો જેઓ ખરા સતપથીઓ હોય તેમને મળે છે. ત્યાંથી આગળ વધી મહેલની અંદર ગયા, તેનું વર્ણન કરતાં જણાવે છે કે, તેની અંદર રૂપાના ઢાલીઆઓ પાયરેલા હતા, કે જેના તેજનો પાર જ ન હતો. તે ઉપરાંત હરેક ઢાલીઆ આગળ પચાસ પચાસ સુંદર હુંસંઓ ઉભી રહી હતી. એવા એક ઢાલીઆ ઉપર જઇને ઇમામશાહ બેસે છે, તેને અલી નખીની આલ જણી સર્વે હુંસંઓ હુજવા લાગે છે કે હવે તેમના કેવા હાલ થશે, તે સર્વે હાથમાં પાનનાં ખીડાં લઇને પોતાના કંથની વાટ ભેટી હતી, કે ક્યારે તેમના પતિ ત્યાં આવે અને તેને ખીડાં અપાય તે સઘળી હુંસંએ સંબોધી ઇમામશાહ વળી પાછા પોતાના સેવકોને લલચાવવાના ઉદ્દેશથી કહે છે કે; “હે રૂપવતી હુંસંઓ! જેઓ મૃત્યુ લોકમાં સતપથ સેવશે, અને પુરી દરોહ તથા ખીજ લાગ્યાઓ આપશે, તેઓ તમારા ભરથાર થઇને આવશે, તેમની સાથે તમો ખરાખર રૂપ રંગ સજી આનંદ વિલાસ ભોગવજો.”

આ ઉપરાંત વળી પોતે બેઠા હતા ને ઢાલીયાનું વર્ણન કરવાનું રહી ન જાય એવા હેતુથી જણાવે છે કે, હે સુનીવશે! એટલે હિંદુ ધર્મથી પતિત થયેલા સુમનાઓ!! “હું તે ઢાલીઆના શું વખાણ કંઈ!” સોનાના તો

તેના પાયા હતા, અને રૂપાની ઇંડા હતી, તથા હીરની દોરીથી તે વણેલો હતો, તે ઉપરાંત તેની ઉપરના બીજાનાં પણ નુરના હતાં, તથા ચાર પાઇએ એક એક રત્ન જડેલું હોવાથી બહુ પ્રકાશમાન દેખાતો હતો. એ બધું એક એક સતપંથી મુમનને માટે સંયત્ત ઇમામશાહે સ્વર્ગમાં રીઝવડ કરી રાખ્યું છે; આ ઉપરાંત વધારામાં સત્તર સુરજરંગી અને સત્તર ચંદ્રરંગી હુરંગો, તથા ચાર ચાર દેવ કન્યાઓ, તેમજ એક અરધ અંગની અને પાંચસો નુરાની કુંવર (વગરે એક મુમનને આપવાની ગોઠવણ કરી રાખી છે. વધારામાં દુધ, મધ અને શરાબથી ભરેલા ચાર ચાર પ્રકારના હોળે દરેક સતપંથીઓને માટે રાખી મુક્યા છે ત્યાંથી આગળ જતાં કોટ દીઠે, તેને વિસ્તાર પણ પાંચસો ગાઉ લાંબો અને પહોળો હતો તેની અંદર આવેલ ભાગનું રાજ એક એક સતપંથી મુમનને માટે નિર્માણ કરી રાખેલ છે. આવી આવી અનેક લાલચો આપી પોતાના સતપંથી સેવકોને કરમાવ્યા છે તથા એમ પણ કહ્યું છે કે, એકોતેરસો પરીઆ બાપના, એકોતેરસો માયના અને સાત પરીઆ સાસરાનાં નો એમ એક સતપંથીથી ઉદાર થાય છે. આ બધા ઉપરથી વળી પાછા ઇમામશાહ જણાવે છે કે; “ ધન ધન બાઈ તે મુમનને જેણે સતપુરૂ ઇમામશાહની માની વાત. ” આ બધું જોઈ ઇમામશાહ પાછા છૂકે આસમાન આવ્યા, ત્યારે ઇમામશાહના બાપદાદાઓએ કહ્યું કે “ ધન ધન ઇમામશાહ અવતાર.”

ત્યારપછી ઇમામશાહ પાંચમે આસમાન બંધ છે, ત્યાં ઇંદ્ર રાજ રાજ કરે છે તેને જોતા આવ્યા, પણ ઇંદ્ર મહારાજની તો કશી હકીમતજ ન લાખી. ત્યાંથી થોડા અસમાને આવ્યા ત્યાં નવલાખ તારાનું રાજ્ય જોયું, ત્યાંથી ઇમામશાહ બીજે આસમાને આવ્યા, ત્યાં ચંદ્રમાનું રાજ્ય જોયું, ત્યાંથી આગળ જતાં પહેલે આસમાન પહોંચ્યા ત્યાં સુર્ય ભગવાનનું રાજ્ય જોયું કે જ્યાં રવીલાણ રાજ્ય કરે છે. એટલી વાત ઇમામશાહે જણાવી; પરંતુ ઇંદ્ર મહારાજ, હુ, ચંદ્રમા, તારા અને સુરજ ભગવાને તેમનો સત્કાર કયો કે કેમ તે તો જણાવ્યુંજ નથી. તેમ તે જુવનોનો કશે ઉદ્વેગ પણ કરેલો નથી. ત્યાંથી આગળ વધતાં મેરૂ પર્વત ઉપર ગયા, ત્યાંની અનોપમ લીલા જોઈ ઘણા ખૂશી થયા, અને હાજરજોગ નામના ગુલામને સાથે લેઈ ઇમામપુરી કેતાં પીરાણામાં આવ્યા હતા.

ઉપર દર્શાવેલા પ્રકારનું સ્વર્ગ ઇમામશાહ જોઈ આવ્યા છે એમ લોકોને જાણ કરવ ખાતર ત્યાંની નીચાની રૂપ એક સોનાની ઇંટ લેતા આવ્યા છે. કદાચ હીરા માણેક કરતાં એમને સોનુંજ વધારે પ્રીય હોય એમ માલમ પડે છે.

ઉપરથી કથા વાચતાં હરકોઈ સતપંથીઓના મોઢામાં પાણી છુટે છે, દરોઈ દીધાથી અને સતપંથ પાળ્યાથી હીરા માણેકથી જડેલા મહેલો, પચાસ

હુશંઓ, પાંચસો છેકરાઓ વગર મહેનતે તૈયાર મળે એ વાત કેને ન ગમે. આવી આવી અનેક પ્રકારની લાલચો આપવામાં ઈમામશાહે જરા પણ કંજુસાઈ કરી નથી. ખરી વાત તો એ છે કે, પરધર્મીઓને વટલાવી પોતાના ખીચડીયા સતપંથમાં મેળવી, તેની યુર્ગાઈનો ભોગ બનાવી પૈસા નીચોવી લેવાના જ નીચ હેતુથી ઈમામશાહ મોઢાના મીકાસની ઉદારતા વાપરેજ ગયા છે અને પોતાથી બંને તેટલી મહેનતે સ્વર્ગનું પણ એવું ઉત્તમ વર્ણન કર્યું છે કે જરૂર એ સુમના સતપંથીઓ લોભાયા વગર રહેજ નહીં.

એ ઉપરાંત વીસટોલ, ગોરવાણી અને ફશ ગુગરીનું જ્ઞાન વિગેરે ઈમામશાહના બનાવેલ સઘળાં શાસ્ત્રોની ખાસ મતલબ પણ એજ છે કે, પોતાના સતપંથી સુમન સેવકોને મોટી મોટી લાલચો આપી દર્શોદના પૈસા કઢાવવા અને અતે તેમને સુસલમાની રાહત ઉપર લઈ જવા સિવાય બીજી કશી જાણતી નથી. ફશ ગુગરીના જ્ઞાનમાં પણ ઈમામશાહ સ્વર્ગમાં નજર નજર ભેંચેલી વાતો જ કરે છે. આતું પોતાના મતિહીન હિંદુ સુમના સેવકોને ગળે ઉતારવાના પ્રયત્ન સિવાય તેમાં કશુંએ નથી. તે સિવાય સૈયદ ઈમામશાહે પોતાના સતપંથી સેવકોને સ્વર્ગની જૂઠી લાલચો આપી પૈસા કઢાવવાના હેતુથી દર્શોદના લાગાના કર વિષે ભારે ભાર મેલીને બોધ કર્યો છે, અને તેના માટે સુમન ચેતામણી નામના પોતાના રચેલા શાસ્ત્રમાં જણાવ્યું છે કે;

“ એજ લક્ષ ચોરાસી તો છુટીએ, બે રહીએ આપણા સતગુરુ કે ફરમાન માંહે; દર્શોદ દીજે સતગુરુ સુખે, તો વાસો હોવે અમરાપુરી માંહે. એજ અમરાપુરી છે આગળે, તેનાં સુખ કહ્યાં નવ જાય; સતગુરુએ કેતાં ઈમામશાહે દીઠી તેવી કહી છે, ત્યાં હુરમ લાયક માંહે. એજ અનંત મેવા છે તે મહેલમાં તે ઘરની શોભા છે ત્યાં; મોમન રખીસર તે મહેલમાં લીધા લાડ કરશે ત્યાં. એજ એવાં ઘર તે જીવ પામસે જે ચાલસે આપણા સતપંથ માંથે, ખરા દર્શોદી સુકીતવંતા તેની શાખ છે એલમ માંય માટે—ચેતન હારા તમે ચેતને.

વળી ઈમામશાહે દર્શોદ માટે કહ્યું છે કે:—

એજ એ ઘર દર્શોદ જ દીજીએ, તે માંહે આજસ ન કરીએ લગાર, અનેક જીવ આગે એલથી તેજે ઝોળખીઓ પોતાનો ભરથાર; એજ દર્શોદ વિના નહીં છુટસો સાંભળો સુનીવરો કહું છું વારંવાર. દર્શોદમાં સુમન ન સમજે તેટલા માટે ઈમામશાહે ખુલાસો કર્યો છે કે; એજ દર્શોદ તે કમાણીની ફશમી પાંતી કહીએ તે તો આલો એ નરજીયું અહાર; ચાળીઓ તે પીર સુખે આલીએ, એ છે સુમન તણો ખાસ વહેવાર. એજ દર્શોદ દેતાં જે જીવ ડોલાવશે તેનું હાલ માલ નહીં રહે પરિવાર !!! ક્રિયા લીધા જીવ નહીં તરે, સતગુરુ ઈમામશાહ કહે છે પુકાર. એજ કલજીગની સજ છે દોહલી, એ સુમનભાઈ તમે રહેજો હુશીયાર;

દશેાંદ દેળે આ સતગુરુ મુખે (કહેતાં ઇમામશાહને) તેથી ઉતરે પેલે પાર.
 એજ દશેાંદ નહીં દશે સતગુરુ મુખે તે તો કાયર થાસે ને ખાસે રે માર,
 તેના હેડામાંથી અગ્નિ ઉઠસે તારે જીવડો તે કરશે રે પુકાર ! ચેતન
 એજ મહારે પદાર્થ સરીખો આ માનખો તેને સદગુરુજીએ ધર્મ દીધો સંભાળ,
 તે માંહે સાચા મુનીવર આપણા તેને સ્વામી રાળે લેશે જીવાર.
 ખાસ કરીને તો એજ તે માંહે ખરા દશેાંદી જે સુકીતવંતા તેજી તો બાંધી પુરની પાર,
 તે જ્ઞાન વીચારી ચાલસે તેને કલસુગ નહીં લોપસં લગાર.
 ખરી દશેાંદ તેને આલીએ એ તો ખટયા નીરે સંભાર,
 એજ તે સતગુરુની પાંતી અળગી કરે, અને બાકીનો કરે પોતાનો અહાર.
 તે માંહે થાસે ખરકત ઘણી (ભુખની !) તેનો સેસો મ આજીને લગાર,
 ભાઈ રે દશેાંદ આપણને દીધા વિના નહીં ચાલસે, એ ગુરુનર લોલી નહીં રે લગાર.
 એજ દશેાંદ તે દશમી પાંતી કહીએ તે દેળે નરઅલીજીને અહાર,
 ચાળીઓ અમારો ચાલજે એ પીર મુરીફનો છે વેવાર.
 એજ સતગુરુના વાયકે તે સાચા ચાલજે, દેળે સતગુરુ મુખે દશેાંદને અહાર,
 ચાળીઓ તે પીર મુખે આપજે અને કરજે તે સુકીત અપાર.
 એજ ખરાં દશેાંદી સુકીતવંતા તે તો આવસે અમારે દુવાર, (પીરાણામાં)
 આખરની વેળા જ્યારે આવશે, ત્યારે તે ઉતરશે પેલે પાર.

ઈમામશાહ બાર દધને પોતાના શિષ્ય મુમનોને કહે છે કે:—

એજ ઇમામશાહના વંશ સૈયદો જેવાને સુપાત્રે જ્ઞાન દેતાં આજી
 આજીસે અને બીજે પાંખડે રાખસે વેવાર,
 તેને શ્રી સતગોર ઇમામશાહ પોતાનો નહીં કરે તે તો જાસે નરગને દોવાર.
 એજ જે સૈયદ જેવા સુપાત્રને જ્ઞાન દેતાં આજી આજીસે અને ચારે
 અરખડે તે રહેશે હુશીયાર,

પણ ભાઈ મુમનો સતપંથ વિના ધર્મ છે જેટલાં તે તો સર્વે મીથ્યા સાર !
 એજ જેણે સતગુરુએ ધર્મ દધને ઇમામશાહના વંશ સૈયદ દેખાડીઆ
 પ્રગટ હાજર જામું પાત્ર અવતાર,
 બીજા સંસારથી શુભજ રહીએ એક સતગુરુ સૈયદ મુખે રાખીએ વીચાર.

ઈમામશાહે ! આ કપ્રસ્તાની પથે ચડેલા પોતાના શિષ્યોને તેમની શ્રદ્ધા
 જોઈ જોઈને કુંડી કુંડીને ફેલી ખાવાની સુકિત રચી છે, તે સાથે કંઈક સામ
 જોઈને પણ ઉપયોગ કર્યો છે. દશેાંદ દેવામાં જરા પણ મન કચવાય તો
 ઇમામશાહ કહે છે કે, એ મુમનોના હાલ માલ ને પરિવાર પણ નહિ રહે, એટલે
 તેનું નખોદ જશે ! હેડામાંથી અગ્નિ ઉઠશે ! આજ્ઞાઓ પાળે છતાં દશેાંદ ન ભરે
 તો ફિયાહીન કહેવાય, એટલે તે તરશે નહિ એવું ઇમામશાહ પોકારી કહે
 છે. ઇમામશાહને પોતાનેજ નહિ પણ તેના પરિવાર સૈયદોને પણ દશેાંદ આપવી !
 જુઓ તો ખરા પોતાની પાછળ પેદીની પેદી મુખીના સૈયદોના પેટની પણ
 તે બિચારા જીવને ફેટલી ચિંતા થઈ હતી; તેને ખબર તો હતી જ કે

આગળ જતાં બધું પોગળ ઉઘાડું થશે એટલે કહી રાખ્યું છે કે, બીજા સંસારી માણસો અને તેમના ધર્મ કર્મ કે વહેવારમાં જોડાવું નહિ ! માત્ર સૈયદોના મુખનેજ વહેવાર રાખવો, એટલુંજ નહિ પણ સૈયદોને દાન દેતાં જે ઓછું આણસે અને બીજા પાખંડ ધર્મો સાથે વહેવાર રાખશે તે નકે જશે જેથી એ બિચારા અધ્ધરદ્રાણુ અને અજ્ઞાન લોકો આ ઉપદેશ સાંભળી સૈયદોના મુખની પ્રસાદીને જ ઉત્તમ માનતા આવ્યા છે. બાજુ હિંદુપણામાંથી બ્રહ્મ થયેલાનેજ ભેસ્ત મુકામે લઈ જવાનો ઇબરો મેળવીને સૈયદ ઇમામશાહ ન આવ્યા હોય તેમ પોતાના અજ્ઞાન હિંદુમુમના સેવકોના ગળે ચૂંટડા ઉતાર્યા છે. સૈયદ ઇમામશાહના રચેલાં બધાં શાસ્ત્રો અને જ્ઞાનોમાં હિંદુધર્મ, ગાય, ધ્રાવણ, દેવતાઓ, મંદીરો અને હિંદુશાસ્ત્ર, પુરાણો વેદો વિગેરેની નીંદા કરી, અજ્ઞાન અને ભોળા લોકોને ભરમાવી તેમને ધર્મપરથી આસ્થા ઉઠાડી ઇસલામી બનાવવાના માટેજ રચવામાં આવ્યાં છે. એ ઉરતાંત સૈયદ ઇમામશાહે હિંદુધર્મથી પતિત થયેલા પોતાના મુમના સેવકોને તુરની જોળી દર્શોઈ વિશોદિના લાગા આપે તથા પોતાની (ઇમામશાહની) આલ ઓલાહને શુર કરી પુજે તેનેજ સ્વર્ગ મળે છે, એવોજ મહીમા ગાયો છે. સૈયદ ઇમામશાહના બનાવેલાં શાસ્ત્રો જોકે આ પુસ્તકમાં ખાસ કરીને કેટલાંક તો આવી ગયાં છે, પરંતુ હજુપણ એવાં સેંકડો શાસ્ત્રો, જ્ઞાનો તથા ક્રિયાઓના અંધો બનાવેલા છે કે જે બધા આ પુસ્તક પછી પ્રગટ થનારા પીરાણા સતપંથની પોલ ભાગ બીજામાં આપવામાં આવશે. અત્રે તો હવે એ બધાં શાસ્ત્રો અને જ્ઞાનોને વિસ્તાર ભયથી મુકી દઈ, એક અગત્યનો વિષય કુર્મીક્ષત્રિય ઉત્તપત્તિમાંથી લઈ આપવામાં આવશે, કે જે હમારી જ્ઞાતિ સાથે વિશેષ મહત્વ ધરાવતો હોવાથી તેને સ્થાન આપીશું, કદાચ કોઈ વાચક બંધુને એમ પણ જણાશે કે, પીરાણા સતપંથની પોલને અને કુર્મીક્ષત્રિય ઉત્તપત્તિના ઇતિહાસને તે શો સંબંધ ! પરંતુ હવે પછીનું ૧૧ મું અને ૧૨ મું પ્રકરણ અથથી ઇતિ સુધી વાંચી જતાં જણાશે કે, પીરાણા સતપંથે અનેક હિંદુ જ્ઞાતિઓ અને તે ઉપરાંત કચ્છ દેશના અમારા કડવા પાટીદાર બંધુઓ કે જેઓ બધા એ પાખી પંથની બાળમાં ફસાઇને એવી તો અધમ સ્થિતિ ભોગવે છે કે, આજે તેમને તેઓ પોતે અસલ કોણ હતા, તથા કયાંથી કેવા કેવા સંજોગો વચ્ચે પોતાનું મુળ વતન ગુજરાત છોડી કચ્છના રતાળ પ્રદેશ તરફ પ્રયાણ કરવું પડ્યું હતું. એ બધી બાબતોના સ્પષ્ટ કરવામાં આવશે. તેઓને તેમજ દુનીયાની જનતાને તેઓ કેવી અધમ સ્થિતિ ભોગવી રહ્યા છે, એ જણાવવાને માટે કુર્મીક્ષત્રિય ઉત્તપત્તિના વિદ્વાન લેખક કર્મવીર બંધુ પુરોહિતમહાસ લલ્લુભાઈ વીરમગામવાળાએ અઘાગ પરિશ્રમ ઉઠાવીને સમસ્ત કડવા પાટીદાર જ્ઞાતિને પોતાની અસલ સ્થિતિનું જ્ઞાન કરાવ્યું છે. કે જેના માટે અમારી આખી જ્ઞાતિ સદાને માટે તેમની રૂણી રહેશે.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

કણ્ઠુબીઓના મૃગ પુરૂષ કૃમં રૂપિની ઉત્પત્તિ.

હિન્દની અસલ સ્થિતિનો ચિતાર જાણવા માટે આધારભૂત અને આમાજિક શ્રેણી તરિકે આપણી પાસે આપણા વેદો મોજુદ છે. જ્યારે અસલમાં યુરોપ અમેરિકાદિ અન્ય દેશો સુધારાની જાળમાં પછાત હતા, ત્યારે આર્યોવર્ત સંપૂર્ણ રીતે ઉત્પત્તિના શિખરે પહોંચી ચુક્યો હતો, એવું આપણા વેદો ઉપરથી દુનિયાને નિશંકપણે કણુલ કરવું પડે છે. તે વખતે આપણી સ્થિતિમાં ધાર્મિક સ્થિતિ પ્રાધાન્ય પદ પર હતી. જ્ઞાનના જંઠારરૂપ આપણા ઇશ્વર પ્રચિત વેદો, પરંપરાથી બ્રહ્માણ અને કશ્યપ મન્વાદિ તેમના પુત્રોને મુખપાઠે હતા, અને તેજ ક્રમસઃ એક પછી એક વિદ્યાર્થીને લેખનશૈલી વિનાજ તે મોઠે કરાવવામાં આવતા હતા. પરંતુ જ્યારે લેખનશૈલી શરૂ થઈ ત્યારે વેદોમાં પહેલવહેલો આપણો ઝગવેદ લખાવેલો હોવાથી, આપણે પ્રાચિન ઇતિહાસ જાણવાનું તે મુખ્ય સાધન મનાય છે. તે જોતાં માલૂમ પડે છે કે આપણો પ્રથમ વાસ અફઘાનિસ્થાનમાં હતો, અને ત્યાંથી હિન્દુકુશ પર્વત ઓળંગી જૈનરાટને માર્ગે આવી આપણે પંજાબમાં વાસ કર્યો અને ત્યાંથી પણ કેટલાક સમય પછી આપણે ક્રમે ક્રમે પૂર્વ તરફ ગંગા જમનાના રસાળ પ્રદેશમાં કેક જંગલેશ સુધી વિસ્તર્યા.

કેટલાક ઇતિહાસકારો એવું પણ અનુમાન કરે, છે કે આપણ આર્યોના, ઇરાનીઓના અને યુરેષીઅન પ્રજાના બાપદાદાઓ સાથે સાથે મધ્ય એશિયામાં અપ્પુ નદી પાસે પામિર નામના ઉચ્ચ પ્રદેશમાં વસતા હતા. ત્યાંથી એક ટોળી યુરોપ તરફ, અને બીજી ઇરાન તરફ અને ત્રીજી અફઘાનિસ્થાનમાં થઇ પંજાબમાં આવી. આ માન્યતા વિરૂદ્ધ ટીકા કરવા હું માગતો નથી, જમ્મે તેમ હોય ! આપણા આર્યો પ્રથમ હિન્દમાંજ વસતા હો, અગર તો મધ્ય એશિયાના પામિર પ્રદેશમાં વસતા હો, પરંતુ વેદો જોતાં તેમના અસલ સ્થળનું નામ ભરતખંડ હોય તેમ માલૂમ પડે છે. તે પરથી મારું એવું માનવું છે કે ભરતખંડની મર્યાદા હાલ જે પંજાબની સરહદ પર સુલેમાન અને હાલા પર્વત તથા હિમાલયથી અંકાય છે, તેને બદલે અફઘાનિસ્થાન તથા તેની ઉત્તરના પામિરવાળા ઉચ્ચ પ્રદેશનો ભાગ પણ તેની હદમાંજ હોવો જોઇએ. આ વાતની પુરતીમાં એમ કહી શકાય છે કે, રામાયણ અને મહાભારત વખતના ભરતખંડની હદ હાલના હિન્દુસ્થાન જેટલીજ નહોતી; પરંતુ વિસ્તૃત્ત હતી. તેમ તે બંને ઐતિહાસિક મહાન. ગ્રંથો પરથી સ્પષ્ટ માલૂમ પડે છે. ઝગવેદના મંત્રો ઉપરથી જણાય છે કે, આર્યોએ અફઘાનિસ્થાનના પ્રદેશમાં પ્રાચિન કુંલા (કણુલ)

નદી પર ઘણા કાળ સુધી શાન્તિથી વાસ કર્યો છે. વળી તે સમયે અને તેજ સ્થાનેથી વેદના મંત્રોની લેખનશૈલી શરૂ થયેલી માનવામાં આવે છે; કારણ કે વેદમાંની કેટલીક ઋચાઓમાં કુંભા (કાળુલ), હસુ (કુરમ) અને ગોમતી (ગોમલ) નદીઓ વિષે વારંવાર વિવેચન કરવામાં આવેલાં છે. ત્યારબાદ તે પ્રદેશની અવર્ણનીય કુદરતી શોભા નિહાળતા અને તેની કૃણદ્રુપ જગીનમાં ખેતી કરતા તેઓ પોતાની ધાર્મિક કાર્યકીર્તિને પશ્ચિમમાં પંજબ તરફ ફેલાવવા લાગ્યા. પ્રથમ તેમાં પ્રચંડ સિંધુ નદી, સતલુજ (સતલજ), પીપાસા (પીઆસ), પુરૂષ્ણુ (ઇરાવતી-રાવી), અસીકી કિંવા અંદ્રભાગા (ચિનાબ) અને વીતસ્તા (જેલમ) એ વગેરે નદીઓનાં વહુન આવેલાં છે. એ પરથી તેઓ પંજબમાં થઈ ક્રમે ક્રમે મથુરા તરફ આગળ વધ્યાનું માલુમ પડે છે. આ પ્રદેશમાં તેઓએ વધારે વખત સુધી વાસ કર્યો છે. તેમના મૂળ પુરૂષ તરીકે ભગવાન કશ્યપ ઋષિ હોવાનું આપણાં શાસ્ત્રો બતાવે છે, તેથી તેમનાથી આપણા મૂળ પુરૂષ અંદ્રવંશીય કૂર્મ ઋષિ સુધીનો વંશ બતાવવાની અત્રે આવશ્યકતા હોવાથી તે નીચે પ્રમાણે જણાવવામાં આવે છે.

જશિરે કશ્યપો હ્યદી તસ્માદ્ગિરિર મુત્પુરા ॥

વિદ્યુત્તેજઃ સમો લોકે જાતો મિસ્તપસાપુરા ।

અત્રિચલુઃ સમૃત્પન્ન સ્તેજસાં પતિરિધરઃ ॥

આહ્લાદકોહિ લોકાનામૌપધીનાં ચ પોષકઃ ।

ધાત્વર્થસ્ય વ્હાત્સોપિ ચંદ્ર નામેતિ વિશ્રુતઃ ॥

અદિ આહ્લાદને દીપ્તૌ વૈતિવાતો નિંવ્વન્ન ।

ત્વેનસ્ય ચંદ્રનામત્વ મિતિવોચમ્ ॥

હીર સાગરમાં ભગવાન શેષશુની શય્યાપર શયન કરી રહેલા વિષ્ણુનારા-વણની નાલીકમળમાંથી શ્રી બ્રહ્માજી પ્રકટ થયેલા છે. તેમનાથી સમગ્ર સૃષ્ટિના પિતા આદિ પુરૂષ શ્રી કશ્યપ ઋષિ ઉત્પન્ન થયા. તેમનાથી મહાત્મા અત્રિ ઋષિ ઉત્પન્ન થયા. તેમજ અંગારરૂપ તેમનાં નેત્રોમાંથી સર્વ તેજના પતિ, ઇશ્વર, સર્વ લોકોને શાન્તિદાતા, સુધાકર અને અઘાર ભાર વનસ્પતિને પોષણ આપી તે દ્વારા સૃષ્ટિને જીવન આપનારા-પુષ્ટ કરનારા અંદ્રમા થયા. અંદ્ર એ શબ્દાબિધાન રાખવાનો હેતુ સાર્થક છે. અદિ ધાતુ સુખ અને પ્રકાશનો ભાવ દર્શાવે છે તેથી તેમાંથી અંદ્ર એ શબ્દનો પ્રયોગ થાય છે. તે અંદ્રના પ્રકટ પછી,

તત્પત્ની રુપ સૌમામ્યા નામ્ના રુપાંગનાશુભા ।

તસ્યાવનિર્મિતઃ પુત્રો રુપલાવણ્ય સંયુક્તા ॥

વર્દાન્યો વીરમિટ્ટીરો વર કર્મ્મા વરાનનઃ ।
 નામ્ના નુષકૃતિસ્ત્યાતો નુધાનાં નોષકારક ॥
 પુરાણેષુ ચ સર્વેષુ વિશ્રુતોવરદો વિમુઃ ।
 તત્પુત્રઃ શ્રીમાતાં શ્રેષ્ઠઃ પુરુષો મહામાતિઃ ॥

તેમની રૂપ તથા લાવણ્યમયી અને સૌભાગ્ય સંપન્ન રૂપાંગના નામથી વિખ્યાત થયેલી ઉત્તમોત્તમ શુભવાળી પત્નિથી અત્યંત કિંચ અને મનોહર રૂપવાળો નિર્માણ થયેલો પુત્ર થયો, જેનું નામ બુદ્ધ હતું. તે બુદ્ધ દાતા તથા વીર નરોમાં, સર્વ શ્રેષ્ઠ કર્મોને કરતો, શોભાયમાન સુખાકૃતિવાળો, સ્વયંવીરોમાં શ્રેષ્ઠ થયો. તે બુદ્ધિમાન પુરોધાને બોધ કરનાર તથા સર્વ પુરાણોમાં પ્રસિદ્ધ સામર્થ્ય યુક્ત વરદાન આપનારો થયો. તેની પછી શ્રીમાન પુરુષોમાં શ્રેષ્ઠ એવો તેને પુરૂષા નામનો મહા બુદ્ધિશાળી પુત્ર પેદા થયો.

પુરુષા ત્રયુઃ પુત્રોઽનુજોઽયરિત્યમૂત્ ।
 સ્કન્દપુરાણે, સહ્યાન્દ્રિસ્તળે, આદિરહસ્યે. અ ૩૦
 एतेषु श्लोकेषु प्रथमः कथ्यते ततो अत्रिः तस्माच्छंभुः
 तस्मादबुधः तस्मात्पुरुषाः ततस्त्रयुः आयुश्च निर्णीतः ॥
 અગ્રેત્રયોઃ પુત્રપૌત્રાદીતાં વામ નામક કુશનામકાર્દનાવિસ્તારઃ
 તથૈવસ્કાન્દે નિરુપિતઃ ॥ તત્રાપિ ત્રયુષંશવિસ્તારકાણાં
 પ્રશ્નશાનોષકાઃ શ્લોકાઃ સન્તિ ॥ તથાહિ ॥
 भृतिमंतोमहावीर्या लोक विख्यात परुषः ॥ ३८ ॥
 દેવીમત્તા મહાત્માનો બ્રાહ્મણાતિશ્યાકારકાઃ ।
 दाननिष्ठा स्तपोनिष्ठा वेदशास्त्रानु चिन्तका ॥ ३९ ॥
 ગુણહિંશ વિસ્તારો જાતો વૈવસ્વતજાતે ॥

આવા શ્રીમાન પુરોધામાં શ્રેષ્ઠ એવા પુરૂષા રાજાને ત્રયુ નામનો પુત્ર થયો. તેને આયુ નામનો લઘુ બ્રાતા હતો. આ ત્રયુ તથા આયુ બન્ને પુરોધાના વંશની વિશેષ વૃદ્ધિ થયેલી છે. તેમાં આયુના વંશનો વિસ્તાર મહાભારતમાં વિશેષે કરી વર્ણવ્યો છે, અને ત્રયુના વંશનું વિવેચન સ્કંદપુરાણમાં નિરૂપણ કરેલું છે. આ ત્રયુના પુત્રનું નામ વામ હતું, અને તે વામનો પુત્ર કુશ થયો. એના વંશની વૃદ્ધિ કરનારા મહા પુરોધાની સ્કંદપુરાણમાં બે શ્લોકોએ કરીને સારી સ્તુતિ કરી છે. તેઓ ધૈર્વવાન, અપ્રાકૃત પરાક્રમવાળા, લોકોમાં પ્રસિદ્ધ પુરૂષાર્થ કરવાવાળા અને ધીર્ઘદૃષ્ટી મહાત્માઓ હતા. તેઓ બ્રાહ્મણનું આતિથ્ય

કરનારા, દાન તથા જપ તપમાં શ્રદ્ધા પૂર્વક એક નિષ્ઠાવાળા, અને વેદાદિ સત શાસ્ત્રોનું ચિંતન કરવાવાળા થયા. એવા મહાનુભાવ પુરુષોનો પવિત્ર ને વિસ્તીર્ણ વંશ આજ સુધી આ અવનિમાં વિખ્યાતિને ફેલાવતો રહ્યો છે.

પ્રતેષાં દેવીમક્તાનાં મધ્યણ્વ કૂર્મવંશસ્યનિરુપણં કૃતમ્ ।

તથાહિ । માલમાહિનીમક્તસ્ય કૂર્મ નામ્નો ઋષેઃ કુલે ॥ ૧૪ ॥

જાતઃ પ્રથમતો રાજા પ્રાણનાથ इतीरितः ।

तस्माच्चवीरसेनाया बभूवुः प्रीतिवर्द्धनाः ॥ १६ ॥

સ્કંદ પુરાણે આદિરહસ્યે સત્તાન્દ્રિ સળે, અ. ૩૨.

એ રીતે મહાનુ પ્રભાવશાલી મહાપુરુષોમાં કૂર્મ ઋષિના વંશનું સ્કંદપુરાણમાં વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. તેમના કૂળમાં પ્રથમ પ્રાણનાથ નામે રાજા થયા; જેમની પછી બાહુશાલી નામને ધારણ કરનારા રાજા થયા અને તેમના વંશમાં દીર્ઘબાહુ વગેરે થયા. આ પ્રસંગે કૂર્મી શબ્દ પ્રયોગ કેવી રીતે થયો છે તથા તેનો અર્થ અને મહત્તા શું છે, તે વિસ્તાર યુક્ત બતાવવું યોગ્ય ધારી નીચેનો ખાસ વિષય લખવામાં આવે છે.

કૂર્મી શબ્દનો સપ્રમાણ અર્થ.

સયુક્ત્મીનામ । एतद्वैष्णवकृत्या प्रजापतिः प्रजा असृजत यदसृजता करोत्तयदकरोत्तस्मा-
ત્કूर्मः कश्यपे वै कूर्मस्तस्मादाहुः सर्वाः प्रजाकाश्यप्यहति ॥ शतपथ, का. ७. अ. ५. ब्रा. १.

સંસ્કૃત શબ્દકોષ પ્રમાણે કૂર્મી શબ્દનો નરજાતિમાં નીચે પ્રમાણે બાવાર્થ છે.

કૂર્મઃ મૂઃ=પૃથ્વી, અસ્વાસ્તીતિકૂર્મી=ભૂપતી, પૃથ્વીપતિ, રાજા, જેમકે સપ્ત (કૂર્મઃ) इमऽएवलोकाः । शतपथ, का. ६. अ. ५. ब्रा. १.

પ્રાકૃતસર મોનીઅર વીલીયમ્સને સંસ્કૃત અંગ્રેજી શબ્દકોષ નીચે પ્રમાણે અર્થ બતાવે છે.

કૂર્મઃ=વીર્યમ્=રસમ્=શક્તિ, અસ્વાસ્તીતિકૂર્મી=વિથવાન, શક્તિવાન માણસ.
કૂર્મઃ=વીર્યમ્=ધીરકર્મ=શુરવીર કૃત્યો, અસ્વાસ્તીતિકૂર્મી=વિરકર્મો, વિરપુરુષ.

કૂર્મમુપદધાતિ । रसो वै कूर्मो रसमे वै तदुपदधाति योवै सपथां लोकानाम्पु प्रविद्धानां पराह—सोऽयत्तरत्नं यथ कूर्मस्तवै तदुपदधाति यावानुवैर सस्तावानात्मा सपथ इमऽएवलोकाः
શતપથ, કા, ૭, અ ૫, બ્રા. ૧.

“ रसोगन्ध रसे स्वादे तिक्तादौ विष रागयोः । भृङ्गरादौद्रवे योवै देहधात्वम्पु पारेद॥”
इतिविरयः ।

કૂર્મઃ યોઃ=સ્વર્ગ અસ્વાસ્તીતિકૂર્મી=દિવસ્પતિ, ધન્વન્તર, સ્વર્ગપતિ.

“ पूर्वाभिदित्वे तुविकूर्मीक्षाशसो हवन्त इन्द्रोत्तपः ।

तिरभिदर्श्यः सवना वसोगहि शविष्ट श्रुधिमेहवम् ॥ ”

૩૫૫વેદ, મંડલ ૮ સુ. સૂક્ત ૫૫ મો.

૫૬૨છેદ—પૂર્વાઃ । ચિત્ । હિ । ત્વે—ઇતિ । તુવિ—કૂર્મિન્ । આ શસઃ ।

હવન્તે । ઇન્દ્ર । ઋતયઃ । તિરઃ । ચિત્ । અર્યઃ । સવના ।

આ । વસોઽતિ । મહિ । શવિષ્ટ । શ્રુધિ । મે । હવમ્ ॥

“ ઇન્દ્રઃ સૃશિષો મધવા તરુત્રો મહા વ્રાતમ્તુવિકૂર્મિઃ ક્રઘાવાન્ ।

યદગ્રોધઃ વાધિનો મર્ત્યેષુ ક્રતે વૃષમ વીર્યાણિ ॥

૩૫૫વેદ, મંડલ ૩ સુ., સૂક્ત ૩૭ મો.

૫૬૨છેદ—ઇન્દ્રઃ । સુશિપ્તઃ । મધવા । તરુત્રઃ । મહા-વ્રાતઃ । તુવિકૂર્મિઃ ।

ક્રઘાવાન્ । યત્ । ઊમઃ । વઃ । વાધિતઃ । મર્ત્યેષુ । ક્વ । ત્યા । તે । વૃષમ । વીર્યાણિ ॥

શાશ્વત્વ ભાષ્ય પ્રમાણે તુવિ+કુર્મિઃ=સંઘ્રામમાં નાના પ્રકારનાં કર્મ કરનાર વિરુદ્ધ છે. ઉપરોક્ત દરેક અર્થમાં કૂર્મી શબ્દ ખાસ ક્ષત્રિયની સંજ્ઞા તરીકે વપરાયેલો છે. ખુદ ઇન્દ્ર પણ ક્ષત્રિ ગણાયેલ છે, જેનાં પેદ મંત્રોમાં ઘણાં પ્રમાણે છે.

“ અથવાદિ રાગન્યોયજતે ઇન્દ્રવાજ્યં જયેન્દ્રાયવાચં વદતેન્દ્રવાજં જાયયેતિ ક્ષત્રલં હીન્દ્રઃ ક્ષત્રલં રાગન્યઃ ॥ ૯ ॥

શતપથ, કા, ૫, અ. ૧. બ્રા ૧ । અહીંમાં ક્ષત્રલંહીન્દ્રઃ ઇન્દ્ર ક્ષત્રિય છે, અને

“ ત્વમિન્દ્રાધિરાજઃ શ્રવસ્યસ્ત્વં મૂરમિમ્તિર્જનાનામ્

ત્વંદૈવીર્વિંશદમા વિરાજા યુગ્મન્સપ્તમજરંતે અસ્તુ ॥ ૧૨ ॥

અથર્વવેદ, કાન્ડ ૬ ઠા. ક. ૬૮. ઇન્દ્ર ક્ષત્રિય છે તેનું આ પ્રમાણ છે. તે બિના વેદમાં ઘણાં પ્રમાણે છે, પરંતુ હવે માત્ર એકજ પ્રમાણ આપી આગળ વધીશું.

“ વ્રાતારમિન્દ્ર મવિતારમિન્દ્રં હવે હવે સુહવં શૂરમિન્દ્રમ્ ।

હયામિશકં પુરૂહૂતમિન્દ્રં સ્વસ્તિનો મધવાવાત્વિન્દ્રઃ ॥ ” યજુર્વેદ.

આ મંત્રમાં પણ ઇન્દ્રને વ્રાતા આદિ વિશેષણો લગાડેલાં છે, તે પણ ક્ષત્રિયનો

ભાવ બતાવી આપે છે, ભૂપતિ એ શબ્દનો પ્રયોગ ક્ષત્રિને માટેજ થાય છે. તે સીના અનેક સંસ્કૃત અર્થોથી સિદ્ધ થાય છે. પ્રાચીન અને અર્વાચીન સમયમાં ક્ષત્રિઓજ રાજકર્તા તરીકે બહાર આવેલા છે, અમરકોપના કર્તા અમરસિંહે પણ જેટલા ભૂપતિ વાચક શબ્દો એકઠા કર્યા છે, તે સઘળાને ક્ષત્રિવર્ગમાં સુક્યા છે. વળી “ વીર્યાવાન્ ” આ વિશેષણ માત્ર ક્ષત્રિનેજ લગાડી શકાય છે, તે માટે મતુ લગવાન કહે છે કે:-

“ વિપ્રાણાં જ્ઞાતો જ્યૈષ્ઠ્યં ક્ષત્રિયાણાં તુ વીર્યતઃ ।

વૈર્યાનાં વશૂન્વિવનતઃ દ્રાણામેવ જન્મતઃ ॥ ” ૧૫૫ ॥ અ. ૨

અર્થ—પ્રાણજોનું જ્ઞાન, ક્ષત્રિનું વીર્ય (બલ), વૈર્યોનું ધન ધાન્ય, અને શ્વેતનું જન્મથી આકરી કરવી તે પ્રાધાન્ય કર્મ છે.

“ શૌર્ય તેજો ધૃતિર્દાક્ષ્યં યુદ્ધે વાપ્યપલાયનમ્ ।

દાનમીશ્વરમાવશ્ય ક્ષાત્રં કર્મ સ્વામાવનમ્ ॥ ” ગીતા. અ. ૧૮-૪૩

અર્થ—શૌચ, તેજ (હિંમત), ધૃતિ (ધિરજ), દાક્ષ્ય (ચતુરાઈ), યુદ્ધથી ભાગતું નહિ, ઉદારતા, તપ તથા ઇશ્વર પર ભાવ ભક્તિ એ ક્ષત્રિનાં સ્વાભાવિક લક્ષણ છે.

આ પ્રમાણે વેદાદિ સત્શાસ્ત્રો તેમજ ઇતિહાસો વગેરે જોતાં કૂર્મીઓની પ્રાચીન કાળથી ક્ષત્રિ તરીકેની મહત્તા વિશે હવે લેશ પણ શંકા રહી શકતી નથી, છતાંપણ કેટલાક અજ્ઞાન માણસો એવી શંકા કરતા માલુમ પડે છે કે, તેઓ અસલથી રાજા હતા ત્યારે હાલમાં ખેતીવાડીનું કાર્ય કેમ કરી રહેલ છે ? તેમની આવી શંકામાં અજ્ઞાનતા સિવાય અન્ય કાંઈપણ નજરે આવતું નથી; કારણ કે આપત્તિકાલે પોતાની આજીવિકા માટે કૃષિકર્મ કરવું તે પણ તેમનો અસલથી જમીનદારીનો ભાવ બતાવી ક્ષાત્રકર્મનું પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ આપે છે. તદુપરાંત ખેતીનું કામ કરવું ત શાસ્ત્રોક્ત રીતે શ્રેષ્ઠકર્મ ગણાય છે.

“યવંત્રુકેનાશ્વિના વપન્તેવં દુહન્તા મનુષાયદત્ત્વા ।

અભિદ્સ્યું ચકુરેના ધમન્તોરુ ય્યોતિશ્ચક પુરાર્યાય ॥ ૨૧ ॥”

રૂ.વેદ મં. ૧ બ્રં. સૂક્ત. ૧૧૭.

શબ્દાર્થ—યવમ્=યવાદિવાન્યમ્, ત્રુકેગ=હલેન, અશ્વિના=અશ્વિનૌ, વપન્તા=વપન્તૌ, દ્વમ્=અજમ્, દુહન્તા=દુહન્તૌ, મનુષાય=મનુષ્યાયમનવે+વા, દ્રસા=દત્તૌ શબ્દાનાં દાસયિતારૌ દંસયિતારૌ વા કર્મણાં કૃત્વાદીનાંકાર ધિનારૌવા, દ્સ્યમ્=ઉપસય-કારિગમ્, ચકુરેગ=ધાસમાનેન વજ્રેન જલમમૂહેનવા, અભિધમન્તા=અભિધમન્તૌ, ઉરુ=વિસ્તીર્ણમ્, ય્યોતિ=પ્રકાશં મહાત્મ્યંવા, ચકયુઃ=અકુરુતમ્ ।

અર્થ—હો દત્તો અશ્વિનૌ, તમે હળ વડે જવાદિ ધાન્ય વાવી-વવરાવીને અજ નિપજાવીને અથવા દરફુ (ખેતીવાડીના શત્રુ, અસુરો-પિશાચાદિ વા દુર્ભીક્ષ) ને પ્રકાશવાન વજ્ર કે પાણીના સમુદ્ધ વડે નાશ કરીને આર્ય મનુષ્યના માટે આપના કર્મ વિષયક વિસ્તીર્ણ પ્રકાશ ઉત્પન્ન કર્યો; અથવા હો દત્તો અશ્વિનૌ તમે આર્ય મનુષ્ય કે મનુના માટે હળથી જવ વગેરે ધાન્ય વાવી વવરાવીને આપતું વિસ્તીર્ણ મહાત્મ પ્રકટ કર્યું છે.

આ વગેરે બીજા પણ વેદિક મંત્રોવડે સિદ્ધ થાય છે કે ખેતી કરવી તે શ્રેષ્ઠકર્મ છે. એટલે કૃષિ સાથેના કૂર્મીઓના સંબંધથી તેમની ઉત્તમતામાં લેશ પણ ઉણપ આવતી નથી. કૂર્મીઓ હાલમાં ફરમી, ફગમી, કુણ્ણી અને કણ્ણી વગેરે શબ્દોથી ઝોળખાય છે. તે કૂર્મી શબ્દનું અપભ્રંશ સ્વરૂપ છે, એમ વ્યાકરણો મહાભાષ્યાદિ ઓંથો વાંચવાથી પ્રતિત થશે. એવી રીતેજ કાળે કરી ઘણા સંસ્કૃત શબ્દોના અપભ્રંશ થઈ ગયો છે; જેમકે અક્ષયત્રતાયાને બદલે આખાનીજ, સૂર્યને બદલે સૂરજ. આમને બદલે ગામ, માતૃને બદલે મા, દેવાલયને બદલે દેવળ, દેરૂ ઇત્યાદિ, ઇત્યાદિ. એટલે સુગ સંસ્કૃત કૂર્મી શબ્દના કાળે કરી ઘણા પ્રાકૃત શબ્દો થઈ ગયા છે, પરંતુ તે શબ્દોના સ્વરૂપમાં અસલ કૂર્મી શબ્દ સ્પષ્ટ દેખાઈ આવે છે.

કર્મી ક્ષત્રિય છે.

પ્રથમ ભાગના અવલોકનથી આપણને માલૂમ પડે છે કે કશ્યપના વંશજો પૈકી કૂર્મરૂપિના પુત્રો અસલ પૃથ્વિપતિ હતા, અને હવે પછી જણાવવામાં આવશે તે પ્રમાણે તેઓ પંજાબના એક ભાગમાં રાજ્ય ભોગવતા હતા. જો કે હમણાં તેઓ કૃષિકાર જેવા થઈ ગયા છે, છતાં આધુનિક સમયમાં પણ તેઓ હરખારશ્રી, દેશાઈશ્રી, રાજ, જાગીરદાર, દેશપતિ, વતનદાર, તાલુકદાર, જમીનદાર, અમીન અને સુબી વગેરે વિશેષણો ધારણ કરી રહ્યા છે, તેથી આપણને તેમની પૂર્વગત મહત્તાની પ્રત્યક્ષ પ્રતીતિ થઈ આવે છે. સિવાય તેઓ ક્ષત્રિય હોવાથી ઉપવિત ધારણ કરી દીજ તરિકેનાં નિત્ય નૈમિત્ત્યાદિક કર્મો કરવા લાગ્યા છે, જેના માટે શ્રીમદ્ શંકરાચાર્યજી, શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજીના વંશજો, શ્રીમદ્ નથુરામ શર્મા, શ્રીમદ્ નૃસિંહાચાર્યજી આદિ આચાર્યો અને મહાત્માઓ-પંડિતો વગેરે સંમત છે. ઉપરાંત સિદ્ધાંતને સારી રીતે પ્રતિપાદન કરવા માટે ચુનાર છલલામાં બરેહટા મુકામે તા. ૨૫ અને ૨૬ મી મે સને ૧૯૦૬ ના દિવસોમાં ગોસ્વામિ શ્રી ૧૦૮ શ્રી રાધાચરણ વિદ્યા વાગિશ, ઝાંનરરી મેજીસ્ટ્રેટ, શ્રી વૃંદાવન વાળાના અધ્યક્ષપણા નીચે એક જાહેરસભા યોજાવવામાં આવી હતી. તેમાં આ સિદ્ધાંતથી વિરૂદ્ધ અભિપ્રાય ધારણ કરનારા સઘળા સભ્યોને ખાસ આમંત્રણ કરી યોજાવવામાં આવ્યા હતા, ઉપરાંત કાશીના પંડિતો, મહાત્માઓ, બ્રાહ્મણો તથા અન્ય જ્ઞાતિના સભ્યો વગેરેને જાહેર આમંત્રણ કરી ભુલાં ભુલાં સ્થાનોમાંથી તેડાવ્યા હતા. તેઓએ લગભગ ત્રણહજાર માણસોની મોટી સંખ્યામાં હાજરી આપી હતી. તે સભામાં “કણુબીઓ ક્ષત્રિય હોવાથી યજ્ઞોપવિતના અધિકારી છે,” એ વિષય પર બંને પક્ષોના વાદ વિવાદ થયો હતો, જેનું સવિસ્તર વર્ણન નીચે આપવામાં આવ્યું છે.

પધારેલા સર્વ પંડિતોની સંમતિ અનુસાર સભાપતિ તરિકે વૃંદાવનવાળા ગોસ્વામી શ્રીરાધાચરણજીની પસંદગી થઈ અને તેમની આજ્ઞાનુસાર કાર્યક્રમ શરૂ થયો. સભાના સેક્રેટરી મી. દીપનારાયણસિંહજીએ કણુબી જ્ઞાતિ ક્ષત્રિય વર્ગમાં છે અને તેમને ઉપવિત ધારણ કરવાનો અધિકાર છે, એ વિષયપર શાસ્ત્રોનાં ધણાં પ્રમાણો સહિત સાડે બાપણ કર્યું. તેના સમર્થનમાં કાશી નિવાસી વિદ્વદ્ધર પંડિતજી હામોદર શાસ્ત્રીએ સ્કંધ પુરાણ વગેરેના હાખલા આપી કણુબી જ્ઞાતિ ક્ષત્રિય છે તેવું બતાવી આપ્યું. આ બંને મહાશયોના ઉપરાંત સિદ્ધાંતની વિરૂદ્ધમાં કાશીના પંડિત મહનમોહન પાઠકે થોડા સમય સુધી બાપણ આપ્યા બાદ દર્શાવ્યું કે;—

(૧) જો કણુબીઓ ક્ષત્રિય હોય તો એ લોકની રીનભાત અને ધંધો રાજગાર બીજા ક્ષત્રિયોના જેવા કેમ નથી ?

(૨) તેઓ સઘળા જનોઈ કેમ પહેરતા નથી ?

(૩) તેઓ બંતે ખેતી કરવાનું હલકું કામ કરે છે અને હાલના જમાનાના બીજા ક્ષત્રિયો સાથે રાંટી બેટી વ્યવહાર કેમ રાખતા નથી ?

આ ઉપરથી હું એવા સિદ્ધાંત ઉપર આવું છું કે તેઓ ક્ષત્રિય નહીં પણ અન્ય વર્ણના છે.

તેમની શંકાનું સમાધાન કરતાં કાશીના પ્રસિદ્ધ પંડિત મહામહોપાધ્યાય સ્વામી રામમિશ્ર શાસ્ત્રીના શિષ્ય પંડિત રાજશમ શાસ્ત્રીજીએ નિચે પ્રમાણેના શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણોથી પધારેલા સઘળા પંડિતો અને સલાસદોને સાબીત કરી આપ્યું કે પંડિત મહનમોહનના કહેવા પ્રમાણે, કણુબીઓ અન્ય વર્ણ નથી પણ ક્ષત્રિય છે. કારણ કે;—

૧. ઉપનયન (જનોઈ) સંસ્કારની બાબતમાં મુસલમાનોના જમાનામાં બહા બહા સમશેર બહાદુર ક્ષત્રિયોએ પોતાની સમશેરા મ્યાન કરી કૃષિકર્મ કરવા માંડ્યું હતું, અને સમર્થ પંડિતોએ પણ પ્રાણ બચાવવા ખાતર ઉપવીતને ઉતારી પાઘડીમાં છુપાવી હતી. તેવી વિવિધ પ્રકારોની આફતોને લીધે ઘણા ખરા દિગ્ગેએ સમયસૂચકતાથી પોતાનાં કર્તવ્યો અમુક સમયને માટે અલગ કર્યા હતાં. તેથી દિગ્ગેમાં ગણાતી કેટલીક અન્ય વર્ણો હજી સુધી પણ ઉપવીત ધારણ કર્યો વિના ચલાવે બચ છે. તેવીજ રીતે આ જ્ઞાતિને માટે પણ અમુક સમયથી એવાજ પ્રકારનું અધિર ચાલતું હતું. હાલમાં જેમ ક્ષત્રિ મનાતી કેટલીક ઉપવીત નહિ ધારણ કરનારી બતિઓ, શાસ્ત્રોક્ત કર્મ કરતી વખતે (યજ્ઞ યાગાદિ, લગ્ન પ્રસંગે, આદિ સંવત્સરીમાં) અલ્પ સમયને માટે જનોઈ ધારણ કરે છે, તેમજ આ જ્ઞાતિ પણ કરે છે, માટે એ જ્ઞાતિ પર આવા પ્રકારનો આક્ષેપ આવી શકતો નથી.

૨. અન્ય ક્ષત્રિ વર્ગ સાથેના રાંટી બેટી વ્યવહારની બાબતમાં જે શંકા બતાવવામાં આવી છે, તેના સમાધાન માટે મારે આપને જણાવવું જોઈએ કે, આજકાલ બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિ, વાણીઆ જ્ઞાતિઓનો અમુક વર્ગ, પોતાની જ્ઞાતિના જુદા જુદા વર્ગમાં પણ આપસ આપસમાં બેટી વ્યવહાર રાખતો નથી; તેજ પ્રમાણે કણુબી જ્ઞાતિ પણ પોતાના વર્ગ સિવાય બીજાઓની સાથે રાંટી બેટી વ્યવહાર રાખતી નથી, એટલે એ શંકા પણ વજીર વિનાની જણાઈ આવે છે.

૩. કણુબીઓ બંતે ખેતી કરે છે માટે તેઓ ક્ષત્રિય નથી, એમ કહેવું એ ભુલ ભરેલું છે; કારણ કે આ વર્ણમાંનો અમુક ભાગ તો જમીનદાર તરીકે અન્યની પાસે ખેતી કરાવે છે, અને કેટલોક ભાગ બંતે પણ ખેતી કરે છે; પરંતુ ખેતી કરવી તે નિન્દીત કર્મ નથી. તેમનો એ ધંધો પણ અસલના સમયની તેમની જમીનદારીનો પ્રત્યક્ષ પુરાવો આપે છે. એ ઉપરાંત આપત્કાલમાં ખેતી કરવાની સ્મૃતિકારોએ પણ છુટ આપી છે. લઘ્વિયોષિ દર્શિ કૃત્વા ॥ ૧૮ ॥ રૂપ વાગિજ્ય શિલ્પકર્મ રાઃ ॥ ૧૧ ॥ (પારાશર સ્મૃતિ, અધ્યાય ૨ જો, શ્લોક ૧૮ અને ૧૯). એટલે કે ક્ષત્રિઓ ખેતી; વ્યાપાર, અને સુતારાદિકનું પણ કર્મ કરી શકે છે,

અને ગૌતમ • પણ અધ્યાય ૭ માં માં લખે છે કે “રાજન્યો વૈવ્યકર્મા”
એટલે રાજાઓ પણ વૈવ્યનાં કર્મ કરી શકે છે. વળી મનુ ભગવાન પણ
પોતાની સ્મૃતિના ૧૦ માં અધ્યાયમાં કહે છે કે,—

અર્ગીવંસ્તુ યથોક્તેન વાહ્મણઃ સ્વેન કર્મણા ।

જીવેત્સત્રિવિધર્મેણ સ હ્યસ્ય પ્રત્યનન્તરઃ ॥૮૧॥

ઉપામ્યામપ્યર્ગીવંસ્તુ કયં સ્યાદિતિ ચેદ્ભવેત્ ।

કૃષિગોરક્ષમાસ્થાય જીવેદ્વૈદ્યસ્ય જીવિકામ્ ॥૮૨॥

જીવેદેતેન રાજન્યઃ સર્વેનાપ્યનયં ગતઃ ॥૯૧॥

અર્થાત્ બ્રાહ્મણે પોતાના યથોક્ત કર્મવડે નિર્બાહ ન ચલાવી શકે તો,
આકૃતના સમયમાં ક્ષત્રિયનાં કર્મો વડે તે પોતાનું ગુજરાન ચલાવી શકે છે;
કરણ કે તે વર્ગ તેના પોતાના નણકનો વર્ગ છે (૮૧). બ્રાહ્મણ અને ક્ષત્રિ
બંને પોતપોતાના કર્મવડે પોતાનું ગુજરાન ન ચલાવી શકે તો, તેવા વિદંબનાના
વખતમાં શી રીતે નિર્બાહ કરી શકે ? આવી શંકા થાય ત્યારે સમાધાન
એ છે કે ખેતી કરવી, વ્યાપાર કરવો અને પશુપાલન કરવું એ વગેરે જે
વૈવ્યના કર્મો છે તે વડે નિર્બાહ કરી નિભાવવું (૮૨). ઉપાધવશ ક્ષત્રિ પણ
એજ રીતે વૈવ્યનાં કર્મોવડે પોતાના કુટુંબનું પોષણ કરી શકે છે (૯૫).

એ પ્રમાણે બ્રાહ્મણે ક્ષત્રિનાં અને બ્રાહ્મણ તથા ક્ષત્રિ બંને વૈવ્યનાં કર્મો
કરી શકે, તેવું બાળકાલ હરેક જગાએ માલુમ પડી આવે છે. આધુનિક
સમયમાં હિંદુસ્થાનની ઘણી ખરી કોમો (બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને શૂદ્ર) થોડા
અથવા ઘણા પ્રમાણમાં આ ધર્મો પુરીથી પોતાના હાથે કરતી જણાય છે.
ઉપરાંત વરાહ પુરાણ એતાં પણ એવું જણાઈ આવે છે કે ખુદ જનકરાજ અને
તેમનાં પટરાણીએ પણ પ્રસંગોપાત જાતે ખેતી કરી પોતાનું અને પોતાની
પ્રજાનું કલ્યાણ કરેલું છે.

પંડિત બંશીધર શાસ્ત્રી બાળપાઠ અને કેલા બ્રહ્મચારી કાશીવાળાએ પણ
પંડિત રાવરામભૂના ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતને અનુમોદન આપ્યું અને કહ્યું કે,
ધર્મશાસ્ત્રોનાં વચન પ્રમાણે અને પ્રાચીન સમયથી સર્વ કોમો ખેતી કરતી
આવી છે, તે લોકાચાર પ્રમાણે એતાં ખેતી કરવી એ કાંઈ હલકું કામ નથી.
તેથી સદરહુ પંડિતભૂનો સિદ્ધાંત અમારે પણ માન્ય છે.

બાદ પ્રેસીડન્ટ સાહેબની ઇચ્છાનુસાર કાશીના શ્રીમાન પંડિત રામનાથ
શાસ્ત્રીએ કૂર્મશાસ્ત્રની વંશાવળી અર્થે સહિત સંભળાવી, એટલે કાશી નિવાસી
પંડિત વિરભદ્ર શર્માએ પણ ઉપરોક્ત મતને અનુમોદન આપ્યું.

આ સઘળા પંડિતોની વિરૂદ્ધમાં કાશીનિવાસી પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીએ
શંકા કરી કે કણ્ઠથી જ્ઞાતિને કૂર્મ રૂપિનો પરિવાર માનવામાં કોઈપણ આધાર
નથી; કારણ કે એજ સ્કંધ પુરાણમાં લખ્યું છે કે—“સુલ્યવંશે સમુચ્ચિન્ને નીચવોનો
સ્પિતોઽમણ” કૂર્મ રૂપિનો ગુણવંશ માથે થઈ ગયો છે, ત્યારથી તે વંશની નીચ

યેનીમાં ગણના થાય છે. જ્યારે આધારભુત માનવામાં આવેલાં સ્કંધ પુરાણથીજ એવું પ્રતિપાદન થાય છે, ત્યારે એ લોકો કૂર્મ રૂપિનો પરિવાર છે તેવું શી રીતે પુરવાર થઈ શકે છે ? ઉપરોક્ત પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીની કહેલી શંકાને પંડિત ભગવાનદત્તે અનુમોદન આપ્યું.

કાશીનગવાસાન્ગવેદ વિદ્યાલયાધ્યાપક શ્રીમાન પંડિત દેવીપ્રસાદ શાસ્ત્રીએ નીચે લખ્યા પ્રમાણે સદરહું બંને પંડિતોની શંકાનું સમાધાન કરતાં દર્શાવ્યું કે, કણ્ઠી જ્ઞાતિને નીચ જ્ઞાતિ ઠરાવવાને સદરહું પંડિતોએ સ્કંધ પુરાણનું જે પ્રમાણ આપ્યું છે તે અનર્થ છે. જે પોતે કહ્યો તે સ્લોક પુરેપુરો કહ્યો હોત તો સત્યવાતનો પડકો ખુલ્લો થઈ જાત. જુઓ હવે હું તે સ્લોક પુરો કરું છું.

“અજિતાત્મર મિત્રશ્ચ પરાજિત્ત તતોમવત્ ।

મુલ્યવંશે સમુચ્છિન્ને નીચયોનો સ્થિતોઽમવમ્ ॥

આ સ્લોક પહેલાં તો સદ્ધાંત્રિ ખંડના ચોત્રીસમા અધ્યાયમાં છે, અને કૂર્મ રૂપિની કથા તો તેત્રીસમા અધ્યાયમાં છે તેથી આ સ્લોકનો કૂર્મવંશની કથા સાથે કાંઈપણ સમ્બંધ થઈ શકતો નથી; માટે પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીજીએ આ સ્લોકનો આધાર તદ્દન અપ્રાસંગિક આપ્યો છે; કારણ કે તેમના અર્ધ સ્લોકનો સમ્બંધ ચોત્રીસમા અધ્યાયમાં વળ્યુંવેલા પ્રાયણ રૂપિની સાથે થાય છે, છતાં પણ પંડિતજી પ્રાયણ રૂપિના વંશજોના નાશને બદલે કૂર્મ રૂપિના વંશજોના નાશ થયેલો બતાવે છે, તે તેમણે ગંભીર પ્રકારની ભુલ કરી છે.

વિશેષ જાત માહીતિને માટે સદ્ધાંત્રિ ખંડ આપની સમક્ષમાં હું રજુ કરું છું. જે જોવાની સૌ તકલીફ લેશે. પંડિત કામોદર શાસ્ત્રીએ સદ્ધાંત્રિ ખંડના તકરારી સ્લોકનું ભાષાંતર સૌને કરી બતાવ્યું અને તેથી કણ્ઠીઓની નીચ યેની બાબતનાં પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીનાં પ્રમાણ સર્વથા અપ્રાસંગિક છે એ પૂરેપૂરું સાબિત થયું.

વળી સદરહું પંડિત પદ્મનાભ શાસ્ત્રીએ કહ્યું કે કણ્ઠી જ્ઞાતિ કૂર્મરૂપિનો પરિવાર છે, એ વાત માની લઇએ તો પણ તેમનો ઉપનયન સંસ્કાર થઈ શકે નહિ; કારણ કે ધર્મશાસ્ત્રોના વચન પ્રમાણે બાવીસ વર્ષ સુધીમાં ક્ષત્રિઓને ઉપનયન સંસ્કાર થઈ જવો જોઈએ. તે ઉપરાંત ઉમ્મર થવાથી તેઓ પતિત થઈ જાય છે, કણ્ઠી જ્ઞાતિ તો કેટલાંય વયોથી માત્ર થતી આવી છે, તેથી તેમને સંસ્કાર થઈ શકતો નથી.

જેના મત્યુત્તરમાં પંડિત દેવીપ્રસાદજીએ કહ્યું કે પંડિત પદ્મનાભજી હવે કૂર્મરૂપિના વંશજો તરીકે કણ્ઠીઓને કણુલ કરે છે, પરંતુ માત્ર તરીકે તેમનો ઉપવીત સંસ્કાર થઈ શકે નહિ તેવું દર્શાવે છે. તેમના મત્યુત્તરમાં નીચે મુજબ ખુલાસો છે.

જે વખતે' બીનગાના રાજ્યએ કાશી નિવાસી પ્રતિષ્ઠિત પંડિત મહામ-
હોપાધ્યાય સ્વામિ રામભિશ્વ શાસ્ત્રીને માતૃયોના સંસ્કારની બાબતને પ્રશ્ન પુછ્યો
હતો, ત્યારે શાસ્ત્રીજીએ “માતૃ સંસ્કાર મીમાંસા” નામનું શાસ્ત્રના આધારવાળું
પુસ્તક રચીને છપાવી એ શંકાને દૂર કરી છે. તે પુસ્તક પ્રેસીડેન્ટ સાહેબની
સમક્ષ હું રજુ કરું છું, જેને પંડિત પદ્મનાભજી અર્થેતિ વાંચી ખંડન કરી લે.
આ સિવાય પધારેલા પંડિત મહાશયોની ધ્યાનમાં હશે કે સંવત ૧૯૬૧ ના
જ્યેષ્ઠ માસમાં.—

શ્રી મચ્છંકરાચાર્ય સ્વામિ ગોવર્ધન મહાધિશ્વરે વાંસવાડામાં પચાસ સાઠ
પંડિતો (પંડિત નંદકિશોર શુક્લ વગેરે) ની સમક્ષમાં કણ્ઠગીઓને જનોઈ
પહેરાવી હતી જ્યાં ઘણા પંડિતોએ શંકા લીધી હતી. તેમની શંકા નિવારણ
કરી તેમનાજ હાથથી સંસ્કાર કરાવ્યો હતો. તે સિવાય શકેશ્વર મહાધિશ્વર
શ્રીમદ્ જગત્પુર શંકરાચાર્ય સ્વામિ અને સનાતન ધર્મના મોટા મોટા
આગેવાન આચાર્યો અને પંડિતો વગેરે એ માતૃયોને સંસ્કાર કરાવે છે તેથી આ
શંકા પણ ટકી શકતી નથી.

પછી પંડિત મહનમોહનજીએ પ્રશ્ન પુછ્યો કે કણ્ઠગી જ્ઞાતિ ક્ષત્રિમાં
ગણાય છે તો એ જ્ઞાતિમાં થયેલા રાજા મહારાજા વિષે ઇતિહાસમાં કેમ કાંઈ
ઉલ્લેખ નથી ?

જેના જવાબમાં સહરદુ સભાના ચેકેટરીએ કેટલાક અંગ્રજ વિદ્વાનોના
અભિપ્રાયો રજુ કર્યો (જે હવે પછીના પાનામાં આપવામાં આવેલા છે).
છવટે આ વિષયમાં જેને શંકા હોય તેને પશ્ચોત્તર કરવા માટે પ્રેસીડેન્ટ
સાહેબે સુચના કરી તેથી બંને પક્ષના પંડિતોએ પોતાને સંતોષ થયેલો જાહેર
કર્યો, જે ઉપરથી પ્રેસીડેન્ટ સાહેબે નિષ્ક્રિય પ્રમાણે પોતાનો અંતિમ ખુલાસો
જાહેર કર્યો.

દેસલે.

“ ઉપરોક્ત સભાના પ્રેસીડેન્ટ તરીકે મારી પસંદગી થયા બાદ મારી
સમક્ષમાં બંને પંડિત પક્ષોએ “ કણ્ઠગીઓ ક્ષત્રિ છે કે નહિ ” તે વિષય પર
શાસ્ત્રોક્ત વાદવિવાદ કર્યો, જે ઉપરથી હું નિશ્ચયપર આવું છું કે તેઓ ક્ષત્રિ
તરીકે સિદ્ધ થઈ ચુક્યા છે. વળી વધારામાં શ્રી ગોવર્ધન મહંતા તથા શ્રી
શકેશ્વર મહંતા શ્રી શંકરાચાર્યજીએ અને કેટલાક બીજા આચાર્યોએ અને
વિદ્વાન પંડિતોએ તેઓને લાંબા વખતથી માતૃ તરીકે રહેવા માટે મનુ તથા
યાજ્ઞવલ્કયદિ સ્મૃતિઓ પ્રમાણે વીધિસર પ્રાયશ્ચિત કરાવી ઉપનયન (જનોઈ)
સંસ્કાર કરાવેલ છે, અને કરાવે છે તેથી તેઓ ક્ષત્રિ તરીકે સિદ્ધ થઈ ચુક્યા
છે અને તેઓને ઉપનયન સંસ્કારમાં કશો બાદ નથી. ”

(સહી) શ્રી રાધાચરણ ગોસ્વામી, પ્રેસીડેન્ટ.

ફર્મીની મહત્તા વિષે ઇંગ્રેજ ઇતિહાસકારોના અભિપ્રાય.

૧ “ હાન્ડર્સ ટેટીસ્ટીકલ એકાઉન્ટ ઑફ બે-ગાલ્ડ. ભા. ૧૧મો. ”

શીવાજી અને ગ્વાલિયર તેમજ સતારાના રાજાઓ કણ્ઠી વંશમાંથી ઉતરી આવેલા હતા.

૨ “ કાનેંગીઝ રેસીઝ ટ્રાઈઝ ઑન્ડ કાસ્ટસ ઑફ આઝિય. ”

ગ્વાલિયરના સીધિયા, સતારાના રાજા અને નાગપુરના ભોંસલે કણ્ઠીઓ હતા અથવા તેઓના જેવાજ હતા. મી. કેમ્પબેલે ઇશીયું છે કે, મરાઠાનું મૂળ ફર્મી તત્વમાંથી હતું, અને શિવાજી તથા તેના ઘણા સરદારો કણ્ઠી હતા. ગોરખપુર અને ગુજરાતમાં પણ કણ્ઠી રાજાઓ છે.

૩ “ ઈલીઅટ્સ હીસ્ટરી, ફ્રાંકલોર ઑન્ડ ડીસ્ટ્રીબ્યુશન ઑફ રેસીઝ ”

મરાઠામાં કેટલાક કણ્ઠીઓ છે અને ગ્વાલિયર તેમજ સતારાના વંશ તેજ વર્ગના છે.

૪ “ રેવ. શેરિંગ્ઝ ટ્રાઈઝ ઑન્ડ કાસ્ટસ ભા. ૨ ભે. ”

(મુંબઈ ઇલાકો અને મધ્ય પ્રાન્ત.)

પુના જિલ્લામાં વારંવાર મરાઠા અને કણ્ઠી એ શબ્દો એક બીજાને માટે બોલાય છે. ફર્મી અને કણ્ઠી ખરી રીતે એકજ વર્ગના લોકો છે. તેઓમાં કેટલીક ભેદો છે. તેઓ અંદરોઅંદર પરબુતા નથી. તેઓ ઘણા ઉદ્યોગી, ખેતીલા, સાધારણ કરકસરવાળા, તન્દુરસ્ત અને વ્યવહારિક રીતે સુખી છે.

૫ “ ધ પ્રીન્સીપલ્સ નેશન્સ ઑફ ઇન્ડીઆ. ”

કણ્ઠી પોતાની સ્વતંત્રતા મેળવવાના શોખીન છે. નીચેની તેની કેટલીક કહેવતો છે.

“ ત્યાં ગાજવીજ થાય છે ત્યાં કણ્ઠીઓ જમીનદાર છે. ”

“ કણ્ઠી વાંસે કોડે કણ્ઠી કોઈ કેડે નહીં. ”

૬ “ કેર્નલ કાલ્ડન ”

ખંડાળમાં પહેલ વહેલા આર્યો તરીકે આવેલા બિહારના કણ્ઠીઓ હોવાનું જણાવે છે, અને કહે છે કે તેઓ ઇર્ષવર્ણી રંગના, સામાન્ય ઉંચાઈ અને સારા બાંધાવાળા, તેમજ જરા ઉંચા કાઠાવાળા અને સાધારણ દેખાવડા હતા. તેમની વ્યવહારૂ રીતભાત માન બરેલો છે. તેમના ગુરૂ ન હોય તેવા બ્રાહ્મણના હાથનું સંપેલું તેઓ ખાતા નથી. કેટલાક સ્થાનિક બ્રાહ્મણો તેમના હાથની મીઠાઈ ખાય છે, અને તેજ પ્રમાણે ઘણા લાયક ક્ષત્રિઓ પણ વસે છે. બીજી બધી જાતિઓ કોઈપણ તરેહની આનાકાની સિવાય તેમના

લાયની મીઠાઈ ગાય છે. અયોધ્યામાં તો તેઓ કહે છે કે તેઓ ઘણા જુના વખતના જમીનદારો છે. મી. જૂટ કહે છે કે લખનૌમાં પણ તેમજ છે, ત્યાં આગળ તેઓ હલકી જ્ઞાતિમાં ગણાતા નથી.

૨૫૧

૭ “ સરકારી હુકમ નંબર. ૮-૧૮૬ જ-૬ નો સાર.”

(આગ્રિક તા. ૨૧-૩-૧૮૬૬.)

નામદાર સરકાર જણાવે છે કે કણ્ઠીઓ એક ઉચ્ચ ખાનદાન કુટુંબના છે માટે તેમને સરકારી નોકરીમાંથી બાદ કરવા તે હિલગીર થવા જેવું છે.

૮ “ હિંદુસ્થાનનું ઈન્સ્પીરીઅલ ગેઝીટીઅર. નવી આવૃત્તિ, પુસ્તક ૫ મું, પાને ૬૭-૬૮, અમદાવાદ ડીસ્ટ્રીક્ટ.”

હિંદુઓમાં કૃષિકારોનો મુખ્ય વર્ગ કણ્ઠી, રજપુત અને કોળી છે. તેમાં ખીમ્તો કરતાં કણ્ઠીઓ ખાસ અગત્યનો વર્ગ છે. કેટલાક સરકારી નોકરીમાં ઉચ્ચ જગ્યાએ ચડેલા છે, કેટલાકોએ વ્યાપારમાં પૈસા મેળવેલા છે, પણ મોટો ભાગ મુજરાતના ખેડૂત જમીનદારો તરીકે ખેતીવાડી કરે છે. જો કે પાટીદાર અને કણ્ઠી માંડોમાંડે પરણતા નથી તોપણ તે બંનેમાં કંઈ ખાસ તફાવત જેવું નથી; પરંતુ કણ્ઠીઓ રજપુતો કરતાં ચડીયાતા છે.

૯ “ રેવ. શેર્ડીંગ્ઝ હીન્ડુ ટ્રાઇબ્ઝ ઍન્ડ કાસ્ટસ બા. ૩ બે.

પાનું ૨૫૮. હિન્દુ જ્ઞાતિઓમાં સંબંધ.”

ખેતી કરતી બીજામાં કૂર્મી-કનભી મુખ્ય છે. ખેતીવાડીનો ધંધો કરતી સઘળી જ્ઞાતિઓમાં તેઓ સારા આગળ પડતા છે. કણ્ઠીઓના પંજ તેમના રાજગારને લાયક કુદરતી રીતેજ મજબૂત હોય છે. તેમની આમળીને રંગ ઘડું વણે છે-કાળો તો નહિ પણ કાળાચ પડતો પણ નહિ. અર્ધાના તેમજ ઉત્તર હિન્દુસ્થાનના કૂર્મીઓ ઘણા ખરા ઉંચા, મજબૂત, બહાદુર, ઈજ્જતદાર અને સ્વતંત્ર વર્તનવાળા છે, અને શુદ્રો-હલકી જ્ઞાતિઓમાં દેખાતા કોઈ અવશુષ્ઠો તેમનામાં નથી. પણ ખામી એ છે કે તેઓ વિચાર શક્તિમાં જરા મંદ છે, પણ તેમના રાજગારને લઈને તેમાં નવાઈ જેવું નથી; કારણ દરેક દેશોમાં ખેતીને લીધે ખેડૂતોની સમજ શક્તિ તેવીજ થાય છે. હલકી જ્ઞાતિઓમાં નહીં માલૂમ પડતા જુદા જુદા ગુણો આ જ્ઞાતિમાં માલૂમ પડે છે; અને ઉચ્ચ જ્ઞાતિઓની ધ્યાન ખેંચવા જેવી રીતબાત તેમનામાં હોય છે. ઉચ્ચ જ્ઞાતિની મુલાકાત દરમ્યાન હલકી જ્ઞાતિના લોકોમાં દેખાતી અચલીતતા તથા હલકી તાબેદારી તેઓમાં ખિલકુલ નથી. પણ અસલ કણ્ઠીઓ ખીજી રીતે સામાન્ય જુસ્સામાં રજપુતોને દરેક રીતે મળતા આવે છે. તે રજપુતોના જેવી

ધૈર્યતા અને હિમ્મતવાળા હોય છે. તેઓમાં હુમ્મ્યાઈ અને તાત્કાલિક શક્તિ નથી. તેઓ બ્રાહ્મણથી કેટલીકવાર બુદ્ધા પડે છે. રજપુતો તેમના નમુના છે. જો તેઓને સારા સંયોગોમાં યુકવામાં આવ્યા હોય તો તેના નમુના પ્રમાણે બની જાય તેમાં લેશ પણ શંકા નથી. વળી તેમની મુખમુદ્રા બિલકુલ હલકી સાતિએ જેવી નહીં પણ રજપુતના જેવી છે. જો વાત સાચી છે કે તેઓ રજપુતના જેવા વધારે રૂપાળા કે સુંદર નથી, તેમ છતાં પણ તેમના જેવાજ અહેસાવાળા અને તેવાજ દેખાવના છે. જો કે તેઓમાં સહનશીલતા અને શાંતિ છે તોપણ તે સઘળા ઉપરાંત ખરા હિન્દુઓનું જે મુખ્ય અને પ્રશસ્ત્ય ભૂપણ સ્વભાવની લાગણી તે તેમનામાં છે. જેમ તે વારંવાર દેખાય છે તેમ ગરીબ હોય તો પણ તેના પ્રારબ્ધના આધારે તેની મહત્તાનો ભોગ આપતો, અને મનની કંગાલીયત ભરેલી સ્થિતિમાં દેખાતો, તમે તેને કદી જોશો નહિ. ઇંગ્લાંડના ખેડુતો કરતાં યુકાબલે તેઓ સાંસારિક સ્થિતિમાં સારા ને ઉચ્ચ છે, અને વારંવાર બીજાઓ તરફથી તેઓ રૂબાબ પૂર્વક વધારે માન મેળવે છે. રજપુતોની મગરૂથી અને બ્રાહ્મણોના મિથ્યાભિમાનમાં નહીં જણાતું એવું માન તેમને તેમની ઉચ્ચ પદવીને લીધે મળે છે.

૧૦ “ ફાર્મસ સાહેબની રાસમાળા ભા. ૨ જો. પાનું ૨૮૬-૬૩. ”

ગુજરાતમાં ઘણાખરા ખેડુતો કણબી છે છતાં તેમની ઉત્પત્તિ ક્ષત્રિથી થયેલી છે. તેઓ ઘણા ખરા ક્ષત્રિ જેવાં વિશેષણોથી યોગબાધ છે. તેમાંના અન્ય જે તદ્દન ગરીબ ખેડુત છે તેમને પણ ઇશ્વરે જે સ્થિતિમાં મુક્યા છે તે સ્થિતિને તેઓ આશ્ચર્યકારક રીતે માફક આવે છે.

૧૧ “ બોમ્બે ગવર્નમેન્ટ ગેઝીટીઅર ભા. ૪ થો. ”

અમદાવાદ પા. ૩૬. ૧૫૧.

કેટલાક કણબીઓ કારીગર છે, કેટલાક સરકારી નોકરીમાં મોટા હોદ્દાદારો છે, કેટલાકે વ્યાપાર વણજમાં સારી હોલત જમાવી છે, પણ બીજા ઘણા ખેડુતો છે; તોપણ તેઓ ઘણા સદ્ગુણી, શરમાળ, શાન્ત, ઉદ્યોગી, લગ્નનાં અને મરણનાં ખર્ચો સિવાય સાદા અને કરકસરીયા, યુનાઈ અને અપલક્ષણોથી દુર રહેનારા અને કેળવણીના ઉત્તમ ખેડુતો છે, પહેલાં જ્યારે ગામડામાં કાઠી વગેરેનાં ઘાડાં પહોંતાં ત્યારે કાંતો તેમનું સમાધાન કરી સંતોષતા કે પછી આ બહાદુર કણબીઓ અને રજપુતો મળી છવ ઉપર આવી લડીને તેમને હઠાવતા.

૧૨ બોમ્બે ગવર્નમેન્ટ ગેઝીટીઅર વો. ૧ ભાગ. ૧ પા. ૪.

“ The main Gurjar underlayer are the Levas and Kardvas, the two leading divisions of the important class of (Gujarat) Kumbis. ”

સાર—“ ગુજરાતમાં આવી વસેલા ગુર્જરોનો મુખ્ય ભાગ કડવા અને લેહવા છે, જેઓ ગુજરાતની કણબી સાતિના બે અગત્યના આગેવાન વિભાગ છે. ”

પંબળ પર સ્વારીઓ અને કૃર્મીઓનું પ્રયાણ.

ભગવાન મનુના પહેલા પુત્ર ઇક્ષ્વાકુએ પોતાનું રાજ્ય અયોધ્યામાં સ્થાપ્યું હતું. ત્યાં ઘણી પહેરીઓ થઈ, પછી શ્રી રામચંદ્રજી થયા. તેમના કુમાર લવે પંબળ પર સ્વારી કરી મનુના ચોથા પુત્ર દિલ્હના વંશજ વિશાળ વંશના અને વિશાલાવતી નગરીમાં રાજ કરતા જનમેજય રાજાને હરાવ્યો; અને રાવી નદીને કાંઠે પોતાના નામથી લવપુર^૧ વસાવ્યું. તેજ અરસામાં લક્ષ્મણે લક્ષ્મણાવતી^૨ અને કુશે પણ કુશાવતી^૩ વસાવ્યું હતું. પંબળમાં રાજકાંતિ થવા છતાં પણ કૃર્મીઓ પોતાના યુદ્ધ કૌશલ્યને લીધે રાજ્ય માંહેના કેટલાક ભાગ ભળવી રહ્યા હતા; અને ગુજરાત શહેર આસપાસના કરંડ તેમજ લેયા પ્રદેશમાં વિસ્તરી તેઓ આખાદ થયા હતા. ત્યારબાદ લાંબા સમયે અર્જુનના પૌત્ર પરિક્ષિતે આવી લવના વંશજ સુમિત્ર નામના રાજા પાસેથી પંબળનું રાજ્ય લઈ લીધું, અને ચંદ્રવંશમાં રાજબાદી ગંધ. ચંદ્રવંશના રાજાઓના વખતમાં ઇ. સ. પૂ. ૧૮૦૦ વર્ષ પર આસીરિયાની રાણી સેમિરામીસ પંબળ પર ચઢી આવી, પણ ત્યાંના સુબાએ હાથીઓની સેનાથી લડાઈ કરી તેથી દુરભનનું લશ્કર ભયભીત થઈને નાસી ગયું. કેટલાક સમય પછી મિસર દેશને સેસોદ્રિસ રાજા પંબળ પર ચઢી આવ્યો. તે વખતે મગધ દેશમાં સહદેવના વંશને બળવાન રાજા હતા. ત્યારપછી મગધ દેશના તંત્રક રાજાઓના અમલમાં ઇરાનના પારસી રાજા ઈરવેશ ગુસ્તાસપે ઇ. સ. પૂ. ૫૧૮ માં પંબળ પર સ્વારી કરી અને ત્યાંથી પુષ્કળ સોનું, અને જ્વાહીરની કિમતી હુટ, તેમજ હિન્દી લશ્કરી સિપાઈઓને લઈ ગયો. જ્યારે તે શ્રીસ ઉપર ચઢ્યો ત્યારે તેની સાથે ગયેલા હિન્દી સિપાઈઓએ લડાઈમાં પરાક્રમ કરી દેશને દિપાવ્યો હતો, એવું ઇતિહાસો પરથી જણાય છે. ત્યારપછી શ્રીસને મહાન સિંકંદર, તુર્કસ્તાન, ઇરાન, વગેરે દેશો જીતતા ઇ. સ. પૂ. ૩૨૭ માં પંબળ પર ચઢી આવ્યો. ત્યાંના રાજા પૌરવે પુષ્કળ પરાક્રમ કર્યું છતાં લડાઈમાં હાર્યો, તોપણ હિન્દી લશ્કરની બહાદુરીથી ભયભીત થયેલા સિંકંદરનાં સૈન્યે આગળ વધવા ના કહી, જેથી સિંકંદરને પાછું જવું પડ્યું. રસ્તે જતાં બાળીલેનમાં તે અપુત્ર મરણ પામ્યો, તેથી તેનું વીસ્તીર્ણ રાજ્ય તેના સરહારોએ વહેંચી લીધું. હિન્દની સરહદ સુધીના પૂર્વ ભાગ સરહાર સેલ્યુકસ નેકટરના હાથમાં આવ્યો. તેણે પંબળ પર સ્વારી કરી પણ મગધ દેશના રાજા ચંદ્રગુપ્તે તેને હરાવ્યો, તેથી બંને વચ્ચે સંધી થઈ અને સેલ્યુકસે ચંદ્રગુપ્તને પોતાની પુત્રી પરણાવી, ઇ. સ. પૂ. ૩૦૬ થી ૨૬૮. પંબળ પર આ પ્રમાણે વારંવાર સ્વારીઓ થવાથી થતી ઉચ્છવાયલને લીધે ત્યાંની પ્રજા કંટાળી હતી. જ્યારે પંબળ અને મગધ

દેશ લગ્ન સંબંધથી એક બીજાના પરિચયમાં આવ્યા ત્યારે ગાઢ સંબંધ બંધાયો, તેથી ઈ. સ. પહેલાંના ત્રીજા સદીના અંતમાં ડાર્મિઓનાં કેટલાંક લડાયક કુટુંબો પંજાબ છોડી મગધ દેશની રાજધાની કુશાવત્તીમાં ચંદ્રગુપ્ત રાજાના લશ્કરમાં આવી રહ્યાં. ત્યાર પછી બાક્ટ્રિયા (બદખ) ના લોકોએ પંજાબ પર સ્વારી કરી કેટલોક ભાગ કબજે કર્યો, અને પંજાબને વિટંબણમાં સુકવ્યો. ત્યારબાદ તાતાર દેશના શક લોકો ચડી આવ્યા. તેઓ પંજાબ છુટી સિંધ, માળવા, અને છેક ગુજરાત સુધી વધ્યા હતા, ઈ. સ. પૂ. ૭૫. તેઓમાં શક રાજા કનિષ્ક બહુ પ્રસાદી થયો હતો. તેના મરણ પછી અવન્તિમાં^૧ વીર વિક્રમાદિત્ય નામનો બળવાન રાજા થયો. તેણે શક લોકોના રાજને હરાવી તેમની પાસેથી ગુજરાત, માળવા, સિંધ અને પંજાબ વગેરે દેશો છંદ લીધા, અને પરદેશીઓને દેશમાંથી હાંકી કઢાડ્યા. તેમજ દિલ્લીમાં રાજ કરતા પરિક્ષિતના વંશજ રાજા રાજપાળને પણ હરાવ્યો. આ વખતે ઈ. સ. પૂ. ૭૮ ની લગભગમાં ક્ષત્રપ રાજા કનિષ્કના વખતમાં ગુજરાત શહેર આસપાસના પ્રદેશમાંથી ગુજરાતની એક મોટી સંખ્યાએ દેશ છોડ્યો, તેની સાથે સંખ્યાબંધ ડાર્મિઓ નીકળ્યા અને મધુરા સુધી ફેલાયા; ત્યાંથી તેઓ ક્રમે ક્રમે આનંત^૨ દેશ સુધી આવ્યા હોય તેમ જણાય છે^૩.

ડાર્મિ કેમ લડાયક હોવાથી અહીં પણ તેઓ પ્રસંગોપાત યુદ્ધ કરતા અને બાકીની શાન્ત છંદગી ખેતીના કામકાજમાં વિતાવતા. પાછળથી બીજી ટોળીઓ પણ પંજાબમાંથી કોટા અને મહેસરને રસ્તે માળવામાં આવી.

આ પ્રમાણે પંજાબમાંથી છુટી પડેલી ટોળીઓએ કાળાંતરે પોતાની અસલ જમિ અને જાત વિસ્મૃત થઈ ન જાય તેટલા માટે કરડ વિભાગના અસલ વતનીઓએ “કરડવા ડાર્મિ” અને લેયા વિભાગના ડાર્મિઓએ “લેયા ડાર્મિ” વિશેષણો ધારણ કર્યા. ગંગા જમનાની ખીણ તરફ આગળ વધતી અને ઉત્તર હિન્દુસ્થાનમાં પોતાનો જમાવ કરતી ડાર્મિની બીજી ટોળીઓ મધ્ય હિન્દ એજન્સી, મધ્યપ્રાંત, ખાનદેશ અને દક્ષિણ તરફ આવીને વસી. તેઓના વશને અદ્યપિ પર્યંત લેયા અને કરડ વિશેષણો ધારણ કરી રહ્યા છે, તથા તેઓના મૂળસ્થાન પંજાબમાં પણ લેયા તરિકે તેઓ મશહૂર છે,^૪ એટલુંજ નહીં પણ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પોતાના અસલ વતન પંજાબના જુઠા જુઠા ભાગમાંથી નીકળી છેવટ ગુજરાતમાં-હાલ જ્યાં ઉંઝ ગામ છે તે ભાગમાં ડાર્મિઓની ટોળીઓ આવી આવીને વસવા લાગી, ત્યાં પણ પંજાબ અને ત્યાર પછી ઉત્તર હિન્દુસ્થાનના જે જે ભાગોમાંથી તે આવેલા તે અસલ વતનના નામથી તેઓ પોતાની સાંખો હજુ પણ જાળવી રહ્યા છે. જો કે લાંબો સમય થવાથી અસલ સ્થાનોનાં નામો કેટલેક અંશે અપભ્રંશ થઈ ગયાં છે, તથાપિ નીચે જણાવેલી સાંખો અને સ્થાન પરથી તે હકીકત સારી રીતે સમજી શકાય તેમ છે અને કણ્ઠથીઓ ક્ષત્રિય છે એ વાતને મજબૂત પુરાવો આપે છે.

ગુજરાતમાં વસતા બાવન સાખના કૃમીઓની સાખો પરથી માલુમ પડતાં અસલ સ્થાનો, પંબળ અને ઉત્તર હિન્દુસ્થાનમાં છે, તે નીચેની હકીકતથી જણાઈ આવે છે.

સાખ.	ગામ.	ઠેકાણું.
૧ રૂસાત	રોહતાગઢ	જેલમ નદી પર.
૨ માંડલોત	માંડલેહ ...	મેવાડની ઉત્તરે.
૩ ભેમાત	ભામ	હોશીઆરપુર પાસે.
૪ મુંબત	મુંબ ...	ગુજરાનવાલા પાસે.
૫ ડાકોતર
૬ વિન્ધવત	વજીરપુરા	જીલ્લે આગ્રા.
૭ ગામી	ગરખાર	માઉન્ટગોમરી પાસે.
૮ ગોઠી	ગોઠ ...	શરીફપુર પાસે.
૯ ફેક	ફેક' ...	લારમાના પાસે.
૧૦ મોખાત
૧૧ અમૃતિઆ	અમૃતસર	પંબળ.
૧૨ ટિલાટ	ટિલાથુ	શાહબાદ પાસે.
૧૩ મુંગલા	મંગલપુરા	લાહોર પાસે.
૧૪ ભૂત	ભૂતના ...	હુધીઆના પાસે.
૧૫ કટવાતર
૧૬ પહાણુ	પાન ...	ગોંડાબલશમપુર પાસે.
૧૭ ભૂવા	ભોવા ...	લાહોર પાસે.
૧૮ ચંચાટ
૧૯ જુવાતર	જુવા ...	ઈટાવા પાસે.
૨૦ સોરઠા	સોનથા ...	પુરનીઅલ પાસે.
૨૧ લારી	લાર ...	ગોરખપુર પાસે.
૨૨ લાકોઠા	લાખોદર ...	લાહોર પાસે.
૨૩ ગોગડા	ગોધા ...	ભાવલપુર પાસે.
૨૪ તાઠરીઆ
૨૫ મજીડીઆ	મજીડમંડી ...	અમૃતસર પાસે.
૨૬ મનવર
૨૭ કતવર	કાતના ...	મથુરા પાસે.
૨૮ દાણી	દાણાવલ ...	જલધર પાસે.
૨૯ ચેંલીઆ
૩૦ ચપલા	ચપલ ...	મહુ પાસે.

૩૧ હરણીઆ	હર	મેદનીપુર પાસે.
૩૨ હોતી	હોતી	પેંશાવર પાસે.
૩૩ અપેલીઆ
૩૪ શેડીઆ
૩૫ લાહુઓટ	લાહોર	પંબળ.
૩૬ કલારા	કાલ	જેલમ ઉપર.
૩૭ કાળપુછા	કાળસાચા	...	બુધીઆણા પાસે.
૩૮ વગઢા
૩૯ ગોદાળ	ગોન્દા	...	અલીગઢ પાસે.
૪૦ સીરવી
૪૧ બક્કા	બક્કા	...	ગોપાળગંજ પાસે.
૪૨ કુંવારા
૪૩ ઢાન ટોડવા	ઢાનાપુર	...	ગોંડાબલરામપુર પાસે.
૪૪ ઢાંકણીઆ
૪૫ કરણાવત	કરંડા	...	ધાસીપુર પાસે.
૪૬ ધોળુ	ધોળ	...	સુજરપુર પાસે.
૪૭ દેવાણી
૪૮ દેકાળ	દેખાલ	ફરીદપુર પાસે.
૪૯ પોકાર
૫૦ ચાપડા
૫૧ કોદાળ
૫૨ માંડવીઆ	માંડી	પંબળમાં.

આ સિવાય પાછળથી જે ૪૨ કુટુંબો માળવા તરફ થઇને સિદ્ધરાજના સમયમાં આવેલાં છે, તેનું સવિસ્તર વર્ણન આગળ આપવામાં આવ્યું છે. "

ઈ. સ. પહેલાંના ત્રીજા સેકાના અંતમાં પંબળ છોડી મગધ પ્રાંતની રાજધાની કુશાવતીમાં આવી વસેલી ટોળીએ કેટલોક સમય ત્યાંજ વિતાવ્યો. દરમ્યાન મગધ પ્રાંતના રાજકુમાર ગિંદુસાર અને અશોકની માળવાની સુબાગીરીમાં સાથે રહી લશ્કરી સરહારી ભોગવી ઇ. સ. ના પહેલા સેકાના અંતમાં તે ભાગનો કેટલોક પ્રદેશ પોતાના હસ્તગત કરી તે પ્રદેશની માધાવતી નગરીને પોતાની રાજધાનીનું શહેર બનાવ્યું હાય તેમ સુજરાતના પ્રાચીન ઇતિહાસ તથા દેશાઈ પટેલના વહીવંચાના ચાપડાની અંદરના લેખો ઉપરથી જણાય છે.

આ પ્રમાણે માધાવતીમાં કૂર્મીઓનું રાજ્ય થવાથી તેમના અનલ દરમ્યાન માળવા, ઇડર, વાંસવાડા, વગેરે નજીકના સ્થાનોમાં વસ્તા કૂર્મીઓનો ઘણો ભાગ ત્યાં આવી વસ્યો. તે સમયે હાલના સુજરાતની કેવી સ્થિતિ હતી, તેનો ચિતાર આપવાની અત્રે આવશ્યકતા છે, કેમકે કમે કમે તે પછી કૂર્મીઓએ સુજરાત તરફ આગળ વધી ત્યાં તેમનું ડાયમી સ્થાન બનાવ્યું છે.

પ્રાચીન ગુજરાતમાં કૃષીઓનો પ્રવેશ.

પૌરાણિક આધારોથી માલૂમ પડે છે કે, ગુજરાતમાં પહેલું રાજ્ય મનુના યૌત્ર આનર્તનું હતું. તેને રેવત નામનો પુત્ર હતો. તેની રાજધાની કુશસ્થલીમાં^૧ હતી. રેવતને ૧૦૦ પુત્રો હતા, જેઓમાં રેવત મોટો હતો. તેને રેવતી નામની એક સુંદર કન્યા હતી, જેને શ્રી કૃષ્ણના ભાઈ બળભદ્ર સાથે પરણાવવામાં આવી હતી. જરાસંઘની સ્વારીઓથી કંટાળી યાદવો માથુર દેશ છોડી જ્યારે ગુજરાત તરફ આવ્યા ત્યારે તેમણે દ્વારિકાને પોતાની રાજધાની કરી અને સુરરાષ્ટ્ર^૨ ઉપર ઈ. સ. પૂ. ૪૦૦ સુધી રાજ અમલ કર્યો. ત્યારપછી ઈ. સ. પૂ. ૩૧૬માં મગધ પ્રાંતમાં રાજ કરતા મૌર્યવંશીય રાજાઓનો ગુજરાત પર અમલ થયો, ત્યાં સુધી આ દેશપર કંઈ ચોક્કસ સત્તાનો અમલ હતો, તે માલૂમ પડતું નથી. મૌર્યોની રાજગાદી મગધ પ્રાંતના શહેર કુશાવતી^૩ નગરીમાં હતી, અને તેમની તરફથી સુબાઓ આવી સૌરાષ્ટ્રના^૪ ગીરિનગરમાં રહી રાજ ચલાવતા હતા. હાલમાં જે ભાગને આપણે ગુજરાતના નામથી ઓળખીએ છીએ, તે ભાગના તે વખતે આનર્ત (આનર્તપુર-વડનગર), સૌરાષ્ટ્ર (દ્વારિકા-ગીરિનગર) અને લાટદેશ (ભરૂચ) એવા ત્રણ વિભાગ હતા. મૌર્ય વંશના અમલ અને સિકંદરના મરણ પછી તેના સરકારોએ તે દેશો વહેંચી લીધા, જેથી પંજાબ વગેરે દેશો ઓકોના હાથમાં આવ્યા, અને તેથી ક્ષત્રપ રાજાઓની ગુજરાત પર સત્તા થયા પહેલાં ઓકે બાહ્યીઅન, પાર્થિઅન, સ્કીથિઅન, હુઅન અને શકે લોકોનો ગુજરાત પર અમલ હોય એવું ગુજરાતના મધ્યભાગ તેમજ કાઠીઆવાડમાંથી તેમના મળી આવેલા ઘણા પ્રાચીન શિક્ષાઓ, કૃત્તિ, વાવ, મકાનો અને હેવાલયો પરના લેખો અને અંકિતચિત્રો પરથી માલૂમ પડે છે. પાછળથી અવન્તિના^૫ વીરવિક્રમાદિત્યે ગુજરાત, માળવા અને પંજાબમાંથી તેમને હાંકી કહાડી તે દેશોપર અધિકાર ચલાવ્યો હતો. તેની પછી મગધ દેશના ક્ષત્રપ રાજાઓએ ઈ. સ. ના પહેલા સદ્કામાં માળવા છતી ત્યાં પોતાનો સુબો મુક્યો, અને તે દેશના ત્રીજા રાજા જયદામાએ ઈ. સ. ૧૪૦માં સૌરાષ્ટ્રમાં આવી ગીરિનગરમાં રાજધાની કરી તેની આસપાસના મુલકો ઉપર જાતે અમલ કર્યો હતો. આ સમયમાં ઈડર અને વાંસવારાના પ્રદેશોમાંથી કલ્બીઓએ આવી આનર્તપુરના શાન્ત પ્રદેશમાં વડનગર અને શ્રીસ્થળ^૬ આસપાસની ક્ષેત્રપ પડતર જમીન પર વાસ કર્યો. આ ભાગમાં સંપૂર્ણ શાંતિ હતી, અને આનર્ત દેશમાં કોઈ મોટી સત્તાનો અમલ નહોતો, તેમજ ગીરિનગરમાં રાજ કરતા જયદામા વગેરે ક્ષત્રપ રાજાઓએ ગુજરાતના તે વેશન અને મધ્ય પ્રદેશ તરફ નજર નાંખેલી નહિ હોવાને લીધે તેઓ ખેતીવાડીમાં સારી રીતે આગાહ થયા હોય એવું ગુજરાતના પ્રાચીન ઇતિહાસો જોતાં માલૂમ પડે છે. હાલમાં જ્યાં અમદાવાદ છે તે વિભાગ તથા

ખેડા અને ધંધુકા સુધીનો ભાગ તે વખતે મહેવાસી છુટાસઓથી ભરપુર હતો, અને તેથી તે સમયના ભાગેમાં કોઈની સત્તા નહોતી. બરૂચ, નવસારી અને નાંદીપુરના^૧ રાજાઓનો ખેડા શહેર સુધી અવારનવાર અમલ થયો હોય તેવું ઇતિહાસ પરથી જણાય છે; અને છઠ્ઠા સૈકાની શરૂઆતમાં વલ્લભીપુરની સ્થાપના થઈ તથા સાતમા સૈકાના અંતે પંચાસરમાં ચાવડા વંશની શરૂઆત થઈ ત્યાં સુધી હાલના ગુજરાતનો મધ્યભાગ ખિલકુલ અંધેરવાળી વેરાન હશામાં અરાજક હતો; તેથી સિદ્ધપુર અને વડનગર તથા હંદાબ વગેરે વિભાગમાં ઃર્મીઓ કેવી સહેલાઈથી આગળ વધી આબાદ થયા હશે તેનો આપણને સંદેહમાં ખ્યાલ આવી શકે છે.

ક્ષત્રપરાજી જયદામાના સમયમાં માધાવતીના ઃર્મીરાજા મજપાલજીને મહેલ દેશના રાજા ચંદ્રસેન સાથે લડાઈ થઈ, તેમાં પોતે હાર્યો, જેથી માધાવતી છોડી પોતાની માલમિલકત અને એક નાનો રસાલો લઈ આનર્ત-ગુજરાત તરફ આવ્યા, અને સિદ્ધપુરમાં માતૃ ગયા શ્રાદ્ધ કર્યું. જુદાં જુદાં ગામોમાંથી આવી ત્યાં વસેલા જાતિ બાઈઓનો મેળાપ થયો અને તેમના ઘણા આગ્રહથી વૃજપાલજી ત્યાંજ રહી ગયા. સંવત ૨૧૨, સને ૧૫૬ માં શુભમદૂર્ત જોઇ ઉંઝાગામ વસાવ્યું અને શ્રી શંકર-મહાદેવના તેઓ બન્ને હોવાને લીધે પોતાની દેવી તરીકે શંકરનાં પદરાણી ઉમિયાજીની સ્થાપના કરી.

લગભગ ચોથા સૈકાના અંતસુધી ક્ષત્રપ રાજાઓનો અમલ રહ્યો અને પછી ઉત્તર હિંદમાં રાજકર્તા ગુપ્તરાજાઓનો ઇ. સ. ૪૧૦ થી ૪૭૦ સુધી અમલ ચાલ્યો. તેઓ ઉત્તરે કનોજમાં રાજ કરતા હોવાને લીધે પોતાના સુબાઓ મોકલીને ગુજરાતમાં અમલ ચલાવતા હતા. ગુજરાતની રાજધાની તે વખતે પણ્ડી ગીરિનગર હતું, એટલે આનર્ત અને ઉંઝાવાળા પ્રદેશમાં જુજ વસ્તી હોવાને લીધે સુબાઓનું તે તરફ લક્ષ દોરાયેલું નહીં એટલે ઃર્મીઓને કાંઈ અગવડ પડી નહીં; તેમજ મજપાલજીના વંશજોને પણ્ડી સ્વતંત્ર રીતે રહેવામાં કોઈ રીતે વિધન આવ્યું નહીં.

પાંચમો સૈકો પુરો થયા બાદ ઇ. સ. ૫૦૬ થી તે સાતમા સૈકાના અંત સુધી સૌરાષ્ટ્ર ઉપર વલ્લભીરાજાઓનો અમલ ચાલ્યો. તેમની રાજધાની હાલના બાવનગર નજીક વલ્લભીપુર નામે નગરમાં હતી. જો કે આ રાજાઓ પણ્ડી જુદ ગુજરાતમાં રહેતા હતા તોપણ ઉંઝા વગેરે સ્થળોથી રાજધાની ઘણી દૂર હોવાથી અને મધ્ય પ્રદેશ તદ્દન અરણ્ય જેવો હોવાથી તેમણે હંદાબમાં વસતા ઃર્મીઓના નાના રાજ પ્રતિ દૃષ્ટિપાત કર્યો હોય તેવું ઇતિહાસ પરથી જણાતું નથી. એજ સમયમાં બરૂચ, નાંદોદ, અને નવસારી વગેરે ભાગમાં ચાલુક્યો અને ગુજરાતનાં જુદાં જુદાં રાજ્યો હતાં, છતાં તેઓ પણ્ડી પોતાની નામની સત્તાને ખેડાગામ કરતાં વિશેષ આગળ વધારી શક્યા નહોતા. આ સમયમાં ઉંઝામાં વસતા

મજપાળજીના વંશજ સાથે ત્યાંના ગોધા પટેલના પુત્ર શીવસિંહ પટેલને કારણે વશાત કાંધક વાંધો પડવાથી ઈ. સ. ૧૫૫૬, સંવત ૬૧૨,ના માર્ગશીર્ષ શુકલપક્ષ બીજને દિવસે પોતાને લાગતાવળગતા કૂર્મીઓને તથા તલાટી પ્રેમચંદ વીશાવાળીયા, નાગર ગૌર પ્રેમાનંદ, વળેસંગ સેલોત અને કેટલાંક વસવાયાંને લઈને શુજરાતના મધ્ય ભાગમાં આવેલ બીદલ નગર ૧ આશાવદલીમાં આવીને તે (શીવસિંહ પટેલ) વસ્યા હતા. મજપાળજીના વંશમાં પશુ અત્યાર સુધી ઉંઝામાંજ વડવીર, નંદજી, જીવરાજ, રઘુજી, લખુજી, જોગજી, વડવીર બીજો અને હરીકરજીજી એટલા પુરૂષો થયા હતા.^૩ તે સમયમાં વદલબીપુરનો નાશ થયો હતો અને શુજરાત પર આવડા રજપુતોની સત્તા જામી હતી. તેઓના સરદાર જ્યશિખરીએ ઇ. સ. ૬૯૦ પછી રાધનપુરના રાજની હકમાં કચ્છના રણની નજીક પંચાસર નગર વસાવ્યું અને ત્યાં ગાદી કરી રાજ કરવા લાગ્યો. તેના રાજ્યારોહણ પછી શ્રીસ્થળ (સિદ્ધપુર), વડનગર અને ઉંઝા પ્રતિ તેની દૃષ્ટી ગઈ હોય તેમ ધારી શકાય; પરંતુ તેના રાજ અમલના દુર્ગ સમય પછી ઇ. સ. ૬૯૬ માં કચ્છાણી પતિ બૂવટે ગડી આવી તેને હરાવીને માર્યો અને રાજ્ય પોતાના સ્વાધિન કર્યું. શુજરાતનો રાજ અમલ ચલાવવા પોતાના તરફથી સુબો સુકી તે સ્વદેશ ગયો. તેના વળતમાં સ્વર્ગસ્થ રાજ જ્યશિખરના સેનાપતિ સુરપાલે તથા કુંવર વનરાજે બહારવટુ કરવા માંડ્યું. દેશમાં ઠામ ઠામ અંધાધૂની ચાલી, તેથી ઉંઝાના નાનકડા કૂર્મી રાજપ્રતિ તે સુબોને પશુ દંષ્ટિ કરવા કુરસદ મળી નહીં. આખરે વનરાજે સંપૂર્ણ રીતે વિજયી થઈ શ્રીસ્થળ (સિદ્ધપુર) ની નજીક હાલ જ્યાં પાટણ શહેર છે ત્યાં ઇ. સ. ૭૪૬ માં અણહિલપુર પાટણ વસાવી રાજગાદી કરી, ને રાજની લગામ પોતાના હાથમાં લીધી; ત્યારથી ઉંઝા અને ઢંઢાબ્યમાં રહેતા કુર્મીઓને કુદરતી રીતે તેની સર્વોપરી સત્તા સ્વિકારવી પડી. પ્રધાન ચાંપરાજ એક બહાદુર સરદાર હતો, ઉપરાંત નિપૂણ રાજનીતિજ્ઞ પણ હતો. તેણે આસપાસની જમીનનું મહેસુલ બરાબર ઉધરાવવા માંડ્યું અને ઘણા કાળથી પડતર રહેલી જમીન પણ ખેતીના ઉપયોગમાં લેવા વિચાર કર્યો. વસ્તુ સ્થિતિ આવી હોવાથી ઉંઝામાં વસતા મજપાળજીવા વંશજ બીજા મજપાળજીને પણ તેની સર્વોપરી સત્તા સ્વિકારવી પડે તેમ હોવાથી, તે પોતાની માલ મિલકત અને લાગતાવળગતાનો નાનો રસાલો લઈ સંવત ૮૦૨ માં ઉંઝા છોડી ઈંદર તરફ ગયા, અને ત્યાં કાવર નામનું ગામ વસાવી સ્વતંત્રપણે રહેવા લાગ્યા.^૪ તેમની સાથે હાલ જામળીઆ સંસાધારક પાટીદારોના પૂર્વજ પટેલ સંગજી પોપટજી વગેરે બીજા પશુ બાહોશ કૂર્મીઓ તેજ સાલના મહા શુદ સાતમના દિવસે ઉંઝા છોડી ઈંદર પ્રગણના જામળા ગામે જઈ વસ્યા.^૫

૧. અસારવા ૨. અસારવાના વહીવંચાના ચોપડા ૩. દેશાધ પટેલના વહીવંચાના ચોપડા.

૪. દેશાધ પટેલના વહીવંચાના ચોપડા. ૫. તેમના વહીવંચાના ચોપડા.

પ્રકરણ ૧૨ મું.

કચ્છમાં કણ્ઠીઓનો વિસ્તાર.

કણ્ઠીઓ પોતાના અસલ સ્થાનમાંથી ગુજરાતમાં આવી વસ્યા તે વિગેરે હકીકત આપણે આગળના પ્રકરણમાં જોઈ ગયા, પરંતુ ગુજરાતમાંથી કેટલોક ભાગ કચ્છ પ્રદેશમાં ટેલી રીતે અને ક્યારે ગયો તે નીચેની ધીનાપરથી ખરાબર સમજવામાં આવશે.

સંવત ૧૫૦૮ ના ભાદરવા સુદિ અગિયારસને દિવસે સૈયદ ઇમામુદ્દીન ઇરાનથી હિંદમાં મુસાફરી કરતા આવી ગુજરાતમાં આવેલા અટુણા નામના ગામમાં આવીને ત્યાંની મસ્જિદમાં મુકામ કર્યો, ત્યાં ચમત્કારો ખતાવી અમદાવાદ નજીકના ગીરમથા ગામની સીમમાં આવી રહ્યા. ત્રણ વર્ષથી વરસાદ નહિ વરસેલ હોવાથી ફકીર બાળી સહુ કણ્ઠીઓ તેને પુછવા ગયા તેના કહેવા પ્રમાણે વરસાદ થયો, તેથી લોકોની શ્રદ્ધા બેઠી અને તેને બહુ માન આપવા લાગ્યા. એટલુંજ નહિ પણ અમદાવાદના મુલતાન મહંમદ બીજો (ઇ. સ. ૧૪૫૧) નજીકમાં શિકારે આવેલો તે ત્યાં આવ્યો તેને પણ અજાયબ થવા જેવો પરચો ખતાવ્યો, તેથી તે ખુશી થયો અને પોતાની પુત્રીની સૈયદ ઇમામુદ્દીનના પુત્ર નુરમાહંમદશાહની સાથે શાદી કરી આપી, તેથી તો સૈયદ ઇમામુદ્દીનની પ્રતિષ્ઠામાં ઘોર વધારો થયો, અજ્ઞાન અને લોભા લોકોમાં તેની પીર અને મહાત્મા તરિકે સારી ખ્યાતિ થઈ. પ્રકરણ સાતમાં સૈયદ ઇમામુદ્દીનની જીવનરેખા ખતાવેલી છે તેમાં તેના ઇલમ અને પરચાની જે હકીકતો લખવામાં આવી છે, તેને સાચી માની સૈયદ ઇમામુદ્દીનના ઘણા લોકો શિષ્ય થયા. દિન પ્રતિદિન તેની માનતા આલવા લાગી અને નજીક તેમજ દુર દુરના ઘણા લોકો તેના શિષ્ય થવા લાગ્યા; જેજ પ્રમાણે કચ્છ પ્રદેશમાં વાસ કરી રહેલા કણ્ઠીઓના પૂર્વજો પણ આવા પરચાઓ જોઈ તેના શિષ્ય થયા અને તેમને ગુજરાતની જ્ઞાતિ તરફથી વિદ્યમણ પઠવા માંડી એટલે તે સઘળા કચ્છ પ્રદેશમાં જઈ વસ્યા તેની સવિસ્તર હકીકત નીચે પ્રમાણે છે.

ગામ માનકવા-સાથે વેલાણી:—તેમના પૂર્વજ પરખત પટેલ ચાંપાનેરમાં પટેલાઈ કરતા. ત્યાં પહીઆર સાથે વિચ્છેદ થવાથી તે ચુવાળ (વિરમગામ પાસે) માંહેના છનીઆર ગામે આવી રહ્યા. ગીરમથે યાત્રાએ ગયા અને કળીરદિનનો ધર્મ સ્વિકાર્યો. પીર ઇમામશાહના હુકમથી સં. ૧૫૮૦માં વેલો પટેલ તથા નાકર પટેલે વાગડમાં આવી શીકરૂ ગામ વસાવ્યું ને ત્યાં વેલાસર તળાવ બંધાવ્યું. આ બંને પટેલો પોતાનાં સંતાનોને એક એકને ત્યાં

પરજીવીને વેવાઈ થયા. વેલા પટેલના વંશમાં હરભમજી, તેનો મેગજી, તેનો શવજી, તેના જશજી અને તેના સં. ૧૬૮૦ માં પાંચ પુત્રો નામે હાતાર, જીભર, અને ભગત વગેરે થયા. તેમાંથી ગોપાલના વંશનો વાલો પટેલ સં. ૧૭૦૨ માં માનકવે આવ્યો, ત્યાંના ગિરાશીઆ સાથે યુદ્ધ થયું, તેથી પશ્ચિમ દિશાએ જેસિંહ, વાલો અને ભાંજીજી ડોસો મરાજી. ત્યાં હાલ પણ તેમના પાળીઆ છે. એમનો પરિવાર હાલ આ ગામમાં આવ્યાહ સ્થિતિમાં પટેલાઈ કરે છે.

માનકવા—સાખે ઘોઘાડી:—એમના પૂર્વજે અસલ અડાજલ (અમદાવાદ પાસે) માં રહેતા. ત્યાંથી મહુધા ગયા અને સાતે ભાઈ જીઠા પડી નડીઆહ, ઉમરેઠ, જોરસદ, ડાકોર, ખોલેસર, વસો, ઇટોલા વગેરે ગામે ગયા. તેમનો વંશ ઘોઘામાં આવી વસ્યો; અને ત્યાં અજા પટેલે પીરાણુનો પંથ સ્વિકાર્યો તેથી શીકરે આવ્યા અને ત્યાંથી કેટલાક વખત પછી માનકવે આવ્યા. હાલ પણ તેમના વંશજો આ રથળે આવ્યાહ સ્થિતિમાં રહે છે.

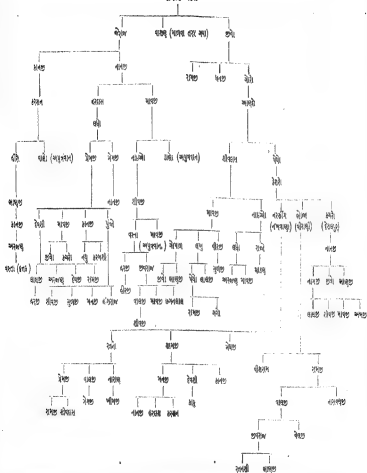
માનકવા—સાખે લીંબાણી:—એમના વડવાઓ અડાજલ (તા. અમદાવાદ) માં રહેતા ત્યાંથી નડીઆહ ગયા તેમના વંશજ ગોવા પટેલને જે રાજ વાસજી અને જીવો નામે ત્રણ પુત્રો હતા, તેમાંથી એક કંખોઈ બીજે માળવે અને ત્રીજે ગીરમથે ગયો. પેલાએ અને ત્રીજાએ પીરાણુ સતપંથનો ધર્મ અંગીકાર કર્યો, તેથી સંવત ૧૭૬૫માં તેઓ શીકરે આવ્યા, જેરાજના બે પુત્ર, કાનજી અને નાનજી. નાનજીના બે પુત્ર, હરદાસ અને માવજી. માવજીના બે પુત્ર ડાહો અને નાઈઓ. નાઈઆનો શીવજી. શીવજીના બે પુત્ર વસ્તા અને માવજી. વસ્તાના બે પુત્ર હરજી અને જીવરાજ. હરજીનો પુત્ર હીરજી હાલે હયાત છે. જીવરાજના ત્રણ પુત્ર વાલજી, માવજી અને જગનલાલ. વાલજીનો પુત્ર શીવજી. આ પ્રમાણે જીવરાજથી બધા હયાત છે. અને માનકવામાં આવ્યાહ સ્થિતિમાં રહે છે.

માનકવા—સાખે ચવાણુ:—આ સાખના મૂળ પુરુષ ઘોળકા તાલુકામાં સાબરમતી નદીના તીરે રાયસંગ બરોડા ગામમાં ગિરાશ હતો ત્યાં રહેતા હતા. તેમાંના સારંગજીએ પીરાણુનો પંથ સ્વિકાર્યો એટલે શીકરે આવી વેલા તથા નાકર પટેલના પ્રથમ આવી વસેલા વંશજો લેગા રહ્યા ને આવ્યાહ થયા.

માનકવા—સાખે હલપાણી:—એમના પૂર્વજ અમદાવાદમાં રહેતા, ત્યાંથી ખારેજ ગયા અને પીરાણુનો ધર્મ સ્વિકાર્યો એટલે શીકરે આવી વસ્યા. ત્યાંથી માનકવે આવ્યા અને ત્યાં હાલ ઠાકરાણી, ડોસાણી, ભાદાણી અને સોમાણી એવી ચાર સાખો પરથી પિછાનાય છે.

ગામ બડલી—સાખે ઠાકરાણી:—એમના પૂર્વજ ખારેજ (અમદાવાદ પાસે) માં રહેતા. ત્યાંથી ગીરમથે ગયા અને પીરાણુનો પંથ કબુલ કર્યો એટલે

ગ્રેવીટ પેસ

શીકરે આબ્યા. ત્યાંથી કેટલાંક વર્ષો પછી રાજો પટેલ તથા પુત્ર દેવસિંહ પટેલ બંને ખેડાઈ આબ્યા. અને ત્યાંથી સં. ૧૯૮૨ માં ભડલી ગામે આવી રહ્યા. બીજા ગોવો પટેલ મુળ અમદાવાદ પાસે વસાઈ ટ્રીબામાં રહેતા ને પીરાણાનો ધર્મ સ્વિકારવાથી તે પછુ શીકરે આવેલા, ત્યાંથી સં. ૧૯૬૦ માં ભડલીમાં આવી રહ્યા.

ગામ વિરાણી—સાખે નાકરાણી:—આ સાખના નાકર પટેલના પૂર્વજ સોમા પટેલ મૂળ ઉંઝામાં રહેતા હતા. ત્યાંથી તે લાલી (મહેમદાવાદ તાલુકો) આવી રહ્યા. સં. ૧૬૫૦માં પીરાણાનો ધર્મ સ્વિકાર્યો; એટલે શીકરે આબ્યા. ત્યાંથી તેમના નાકર સમાજાં ઢાંગાનો શીકરે સંગો અને પહેચાણનો પુત્ર બીમજી વિરાણી આવી રહ્યા. હાલ તેમનો પરિવાર આબાદ સ્થિતિમાં તે ગામે પટેલાઈ કરે છે.

ગામ વિરાણી—સાખે દીવાંણી:—એમના પૂર્વજ અસલ અડાળજમાં (અમદાવાદ પાસે) રહેતા. ત્યાંથી ચાર ભાઇઓ મામાને ત્યાં ગીરમથે આબ્યા અને પીરાણા પંથી થયા તેથી શીકરે ગયા. કેટલાંક વર્ષો ત્યાંથી દુધઇ આબ્યા અને ત્યાંથી સં. ૧૮૦૫માં આણંદજી પટેલ વિરાણી આવી વસ્યા.

ગામ વિરાણી—સાખે ઘોઘાડી:—એમના પૂર્વજ ભાલેજ (આણંદ પાસે) માં રહેતા, અને દેશાઇ કહેવાતા. જેસિંહ દેશાઇને ત્રણ પુત્ર હતા. તે માંહેથી બે ઉમરેક, તથા કંબોઇ (પાટણવાડામાં) વસ્યા અને ત્રીજો ભાઇ પીરાણાપંથી થવાથી શીકરે આબ્યો. તેના વંશમાં મુળજી પટેલ થયા. તેના જસોજી, હરગોવિંદ અને બીમજી ત્રણ ભાઇઓ સં. ૧૮૧૩માં વિરાણી આવી વસ્યા અને તેમનો પરિવાર આબાદ થયો.

ગામ અંગીઆ—સાખે ચોપડા:—મૂળ પુરૂષ દેવજી પટેલ ઉંઝામાં રહેતા. ત્યાંથી મેળામાં ગીરમથે ગયા અને પીરનો ધર્મ પાળ્યો તેથી શીકરે ગયા. ત્યાંથી કેટલાંક વર્ષ પછી તેમનો પુત્ર જસોજી સં. ૧૭૬૮માં અંગીએ આવી વસ્યા.

ગામ કોટકા:—આ ગામમાં વસ્તા કણ્ણીઓ અસલ અમદાવાદના વાસી હતા; પરંતુ ગીરમથે ગયા અને પીરાણાનો પંથ સ્વિકારવાથી ગામ શીકરે સં. ૧૭૬૫માં આબ્યા અને ત્યાંથી કેટલાંક વર્ષો પછી દુધઇ આબ્યા. ત્યાંથી પછુ સં. ૧૮૨૩માં માધો પટેલ તથા જીવો પટેલ આવી કોટકે વસ્યા. તેઓની અસલ શાખ પારેખની હતી; પરંતુ છ ભાઇનો વંશ એક એક પુત્રથીજ છ પેઢી સુધી ચાલ્યો તેથી છ ભાઇના કહેવાયા છે.

ગામ નખત્રાણા—સાખે પોકાર:—એમના અસલ પુરૂષો મેસાણામાં રહેતા. ત્યાંથી નીકળી કાનમમાં આબ્યા. સં. ૧૭૧૬ માં પીરનો ધર્મ પાળ્યો.

ઐટલે પુત્રે પટેલ શીકરે આવી વસ્યા ને ત્યાંથી દુધઈ આવ્યા અને ત્યાંથી પછુ અખળ, જસો અને હરજી પટેલ ત્રણ ભાઈ સ. ૧૮૨૮ માં નખત્રાણા આવી રહ્યા.

ગામ નખત્રાણા-સાખે રામાણી:—એમના પુર્વજે ભાલેજ (આણુંદ પાસે)થી સં. ૧૫૯૨ ના કારતક સુ. ૨ પીરના ધર્મમાં આવ્યા અને ગુજરાત છોડી શીકરે વસ્યા. કેટલાક કાળે તેમના વંશજે નખત્રાણે આવ્યા. તેમાંના કેશરાના વંશનો ખેતો. તેનો નારાયણ, તેનો ગોપાલ એ રામાણી તે જેરાજ લીંબાણીની પુત્રી સાથે પરણ્યા. તેમનો વંશ હજુ નખત્રાણામાં છે.

ગામ નેત્રા-સાખે સાંખલા:—તેઓ અસલ ઉઝામાં રહેતા અને ત્યાંથી આણુંદ ગયા ને ત્યાં પટેલાર્થ કરી, તેમાંથી એક પુરૂષ માળવે, એક નારદીપુર (કલોલ તાલુકો) અને એક શીકરે આવી રહ્યા. તેના વંશજ માણેકવાડા અને ત્યાંથી બહારબાર આવ્યા. વાસણનો વંશ બાહરણ (તા. આણુંદ)માં ગયો ને તેના બીજા પિત્રાર્થ બાવળે (તા. ધોળકા) રહ્યા. અખળના પુત્ર ધનજી, રતનો અને લાલજી શીકરેથી નેત્રા આવ્યા. હાલ તેમનો તથા રતનાનો વંશ વેકરા ગયો છે.

ગામ વિથોણુ-સાખે સુરાણી:—એમના વડવા સુનાવમાં (ચરોતર) રહેતા. પીરનો ધર્મ સ્વિકારવાથી શીકરે આવવું પડયું. ત્યાંથી માનકવે ગયા, ત્યાં ગિરાશીઆ સાથે લડાઇ થઈ તેમાં ગોપાલ મરાયો, જેની દેરી પશ્ચિમ ભણી હાલ પછુ છે; ઐટલે ગોપાલના પુત્ર મનજી તથા વિશ્રામ સં. ૧૮૦૧ માં વિથોણુ આવી રહ્યા, જેમનો પરિવાર હાલ પછુ ત્યાં વસે છે.

ગામ કરબોઈ-સાખે ભાવાણી:—અસલમાં વસો (ચરોતર)થી ભાવા પટેલ શીકરે આવ્યા; ત્યાંથી કાળે કરી તેમના વંશજે માણેકવાડા ગયા, ત્યાંથી તેમનો વંશ ધમઠકે વસ્યો; ત્યાંથી હરજી પટેલનો પરિવાર કરબોઈ આવ્યો ને કુવો બંધાવ્યો, ક્ષાતિ જમાડી બારોટને સંવત ૧૮૩૧ માં થોડીનું દાન આપ્યું અને પટેલાર્થ કરી.

ગામ નખત્રાણા-સાખે લીંબાણી:—એમના ઘરડા અડાલજ (તા. અમઢાવાઢ) માં રહેતા ત્યાંથી નડીઆઢ ગયા. તેમના વંશજ ગોવા પટેલને જેરાજ વાસણ અને જીવો નામે ત્રણ પુત્રો હતા. તેમાંથી એક કંબોઈ બીજે માળવે અને ત્રીજે ગીરમથે ગયો, પેલા અને ત્રીજાએ પીરાણા સતપથનો ધર્મ અંગીકાર કર્યો. જેથી સંવત ૧૭૬૫ માં તેઓ શીકરે આવ્યા, જીવાનો પરિવાર રામજી, ધનજી અને ગોરો. એ ત્રણ ભાઈ સંવત ૧૭૯૮ માં નખત્રાણામાં આવ્યા. ગોરાનો પુત્ર આણુંદો તેનો પેથો. પેથાનો કેશરો પટેલ ને તેના ભોજ પટેલ થયા. તે ભોજ પટેલ નખત્રાણાથી સંવત ૧૯૦૩ ની સાલે સાસરાના પક્ષમાં વિરાણી આવી રહ્યા. ભોજ પટેલના વિશ્રામ અને રામજી બે પુત્ર. રામજીના બે પુત્ર વાલજી અને નારાયણજી, વાલજીના બે પુત્ર જીવરાજ

અને વેલણ. જીવરાજના બે પુત્ર રતનસિંહ અને ભાણજી. આ પ્રમાણે રામજીના બે પુત્ર વાલજી અને નારાયણજીથી ભાણજી સુધીના બધા હયાત છે, અને આખાદ સ્થિતિમાં વીરાણીમાં રહે છે.

ગામ મથલ—સાખે પોકાર;—તેમના વહવાઓ નદીઆદમાં રહેતા. ત્યાંથી મગન પટેલ કાનમમાં વસ્યા ને ત્યાંથી તેના પુત્ર હંસરાજ અને મોહન ગીરમથે આવ્યા. સં. ૧૭૧૦ માં પીરાણાનો ધર્મ લીધો તેથી શીકરે આવી રહ્યા. ત્યાંથી હંસરાજના પુત્ર દેવસિંહ તથા મેઘજી સં. ૧૭૪૨ જેઠ વદ ૧૨ ના દિવસે મથલ આવ્યા, ત્યાંના ગિરાણીઆએ તેમને પટેલાઇ આપી. મેઘજીનો પુત્ર હરભમ, તેનો શીવજી વગેરે પરિવાર આજે મથલમાં છે.

ગામ ગડાંણી—સાખે હાંબાણી;—મૂળ ગામ ઉંડે રહેતા, ત્યાંથી બાવળે વસ્યા. ત્યાંથી ગોવીંદ પટેલનો વંશ આજુ'ંદ આવ્યો, ત્યાંથી તેના વંશજ અરજણના પુત્રો છગન, હરગોવીંદ અને ગોવિંદ ગામ લાલી (તા. મહેમદાવાદ) આવ્યા ને ત્યાંથી અમદાવાદ આવ્યા. પીરાણાનો પંથ કબુલ કર્યો તેથી સં. ૧૭૮૨ માં કાનજી તથા નારજી બંને ભાઈ મણિકવાડે આવ્યા ને ત્યાંથી ભડલી ગયા ને ત્યાંથી સં. ૧૮૧૩ માં કાનજીનો વંશ ખેતો ને અબજી બે ભાઈઓ તથા ખડેન જસુ ને ભાણેજ નથુ ગડાણી આવી વસ્યા.

ગામ ખોંભડી—સાખે પોકાર;—અસલ ઘરડાઓ ધોળકા રહેતા હતા. ત્યાંથી પચાણ પટેલ સં. ૧૬૮૩ માં ગીરમથે આવ્યા ને પીરનો ધર્મ પાળ્યો તેથી તે શીકરે આવ્યા. ત્યાંથી વેલાણીમાં વસ્યા. પચાણ પટેલના વાલજી, રતનો અને મેઘજી ત્રણ પુત્રો હતા. તેમનો પરિવાર સં. ૧૭૦૪ માં ખોંભડીમાં આવી રહ્યો. મેઘજીનો પુત્ર માધો થયો. તેના અબજી અને પાંચો થયા. પાંચાના પુત્ર મનજી, રામો અને વિશ્રામ થયા.

ગામ મગવાણા—સાખે ચોપકા;—અસલમાં તેમના પૂર્વજ નાગજી પટેલ ઉંઝાથી નીકળી સાણુ'ંદ આવી વસ્યા. ત્યાંથી અમદાવાદ આવી પીરનો ધર્મ માન્યો અને સં. ૧૬૭૧ માં શીકરે આવ્યા. ત્યાંથી તેમના વંશજ જસો અને જીવરાજ અગીએ આવ્યા ને ત્યાંથી સં. ૧૮૧૮ માં જીવરાજના પુત્ર ધનજી તથા પોત્ર ગોરો અને કચરો ગામ મગવાણા આવ્યા અને ત્યાં પટેલાઇ કરી આગેવાન ગણાયા.

ગામ દરાંડી—સાખે પોકાર (હાલ બાથાણી);—મૂળગામ ધોળકાથી હાલાપટેલે સારંગ ચોહાણ સાથે ગીરમથે આવી પીરનો ધર્મ સ્વિકાર્યો, તેથી સં. ૧૫૬૮ માં નાકર તથા વેલા પટેલના કુટુંબમાં શીકરે આવી રહ્યા. સં. ૧૬૬૪ માં હાલાના પુત્ર રામજી તથા જેસિંહ ખેડાઇ આવ્યા. એક ભાઇનો નિર્વંશ થયો. જેસિંહના અરજણ અને દેવસિંહ થયા. દેવસિંહનો પુત્ર મનજી સં. ૧૭૦૪ માં માનકવે વસ્યા. મનજીને રતનો અને લખુ બે પુત્ર થયા

લખુને પુત્ર અબલ સં. ૧૭૮૪ માં ઠરાવી આવી વરુએ અને પટેલાઈ કરી ગામમાં પીરાણાના ધર્મનું સ્થાનક બાંધી શાંતિ જમાવી. અબલને ડુંગર, ગોપાલ, લક્ષ્મણ અને કરસન ચાર પુત્ર થયા. કરસનને પુત્ર સેવલ તથા બાણલ થયા. લક્ષ્મણ ને પુત્ર વાલલ તથા પુત્રી દ્વીરબાઈ અને ગોપાલને પુત્ર દેવસિંહ તથા રતનો અને ડુંગરને પુત્ર બાણલ તથા રતનબાઈ ને માનબાઈ પુત્રી હતાં. એ વગેરે અબલ પોકારનો વંશ છે.

આ પ્રમાણે વિક્રમના સોળમા સેકામાં તેઓએ પોતાનો અસલ હિંદુધર્મ બદલી મુસલમાનને શરૂ કર્યો, તેથી તેમને કુદુંબ, શાંતિ અને ગામ સાથે પણ કલહ થાય તે સ્વાભાવિક છે, તેથી ધાર્મિક અગવડને લીધે સઘળા પીરાણાપંથી કણુખીઓ ક્રમે ક્રમે શુજરાતના સિત્ર સિત્ર બાગોમાંથી નીકળી વાગડ (કચ્છ) માં શીકરા ગામે આવ્યા, અને ત્યાં પોતાના સહોદર સમાન સ્વધર્મીઓ સાથે મળી ભુદી શાંતિ કરી. કચ્છનો પ્રદેશ વધો થયાં ખેતીવાડીમાં પછાત હતો તેથી શુજરાતના કાબેલ ખેડુતો કચ્છના રાવને અનાયાસે મદદવાથી, તેણે તેમનો આરો સત્કાર કરી જમીનો આપી તેથી શીકરેથી પછી સહુ સવડે સવડે ભુદાં ભુદાં ગામોએ જઈ રહ્યા અને આબાદ થયા. જે કે તેમણે મુસલમાનને શરૂ કર્યો હતા, તેપણ તેમની સઘળા પ્રકારની રીતકાત હિંદુનીજ હતી. તેઓ માત્ર વાર્ષિક એટ પીરાણે મોકલતા; સિવાય મુસલમાનનું એક પણ વર્તન તેમનામાં નહોતું. આ પ્રમાણે કેટલાક કાળ પયંત આવ્યું. તેમની વસિત વધી પ્રથમનાં ૧૨-૧૩ ગામોનાં ૨૫-૩૦ ગામે થયાં. તેવામાં તેમને ત્યાં એકાઠ વિવાહ પ્રસંગે પિરાણાનો ધર્મશરૂ પ્રાગલ કાઠો, જે મહા કાબેલ હતો, તે આવ્યો અને તેમને હિંદુથી નિરાળા કરી શુદ્ધ પીરના અનુયાયી બનાવવા ખટપટ કરી, વહીવંચા તથા ગોર સાથે તકરાર પડાવી; તેનો મર્મ ન સમજતાં બિચારા અંધશ્રદ્ધાળુ કણુખીઓએ, તે પ્રાગલકાકાની સલાહ પ્રમાણે નખત્રાણા ગામે મળી, ગોર તથા વહીવંચાને સઠાને માટે તલ દેવાનો ઠરાવ કર્યો જે નીચે પ્રમાણે છે.

ઠરાવ.

“ સં. ૧૮૩૨ ના પોષ વદ ૧૩ ને દીને ગામ શ્રી નખત્રાણા મધે શાંતિ પંચ ભોળા ધર્મ બારોટ-ગવરીઠાસ શામઠાસ તથા ગોર જાની દયાશંકર ભગવાનજીને રજા લીધી છે. આજ દિવસ પછીથી બારોટ પાસે વહીવંચા લખાવેલો નહીં, તેમ બારોટને કાંઈ પણ આપવું નહીં, તેમજ ગોર દયાશંકર ભગવાનજીના વંશજ, તેમજ કોઈ પણ બ્રાહ્મણ પાસે ચોરી તથા લૂચ પ્રસંગે પણ કાંઈ કર્મ કરાવવું નહીં, ને કોઈ ભાટ તથા બ્રાહ્મણને માનશે તે નાતનો શુનેગાર છે. બાવા ઇંસમશાના ધર્મને માનનાર આપણા કણુખી ભાઈઓ જેણે

સં. ૧૫૬૨ ના કાર્તિક સુદ ૨ શુક્રવારે બાવાનો ધર્મ અંગીકાર કરેલ છે, તે બાઈઓએ આજીવન સુધી વહીવટો લખાવ્યો છે અને બ્રાહ્મણો પાસે સુતક કર્મ, મરણની ક્રિયા તથા લગ્નની ક્રિયા કરાવી છે, પણ હવેથી આપણા શુદ્ધ ધર્મામશાના ધર્મનો ખરો રસ્તો બાવા ધર્મામશાના વંશના સહીદો તથા હાલે જે પીરાણાની ગાદી ઉપર ટિલાએત કાકા પ્રાગજીના હુકમથી અને ધર્મને સમજીને બ્રાહ્મણ તથા ભાટને નહીં માનવા. નીચે મુજબ ગામના પટેલીઆનો પંચ ભેગો થઈ ઠરાવ કર્યો છે તે આપણી આખી નાતને કયુલ મંજુર છે.

૧. ગામ નેત્રાના પટેલ લખમજી સુત નારજી નાકરાણી, પટેલ નારજી આબજીઆણી, તથા પા. સામા ભાવાણી.
૨. ગામ વીરાણીના પા. માંડજી તથા રેયા નાકરાણી, પટેલ પાંચા પાંચાણી, લાધા હીવાણી, તથા માના બાયાણી.
૩. ગામ શ્રી વિદ્યાજીના પા. દેવજી, ભગત કાનજી, ગણેશ સેંધાણી, વાલા નાંધાણી, તથા વસંતરામ સૂરાણી.
૪. ગામ શ્રી નખત્રાજીના પા. ભોજા માંનાણી, પા. સૂરા, પા. નાંચા સેંધા, ગોરાવાલા, દેવરાજ, તથા કમા સુરાણી.
૫. ગામ મથલના પા. હરભમ પોકાર, મેધા નાંનજીઆણી, તથા રતના ચોધરી.
૬. ગામ શ્રી ગડાણીના પા. કેસરા, નીરજી, તથા પેથા પોકાર.
૭. ગામ શ્રી જોભડીના પા. પાંચા, તથા અબજી પોકાર.
૮. ગામ શ્રી અંગીઆના પા. અબજી, મેધા, માંના, તથા કાનજી પારસીઆ.
૯. ગામ શ્રી ડોઝાપરના પા. મનજી સોમજાણી, પા. સુરા, મુખી જીવા, તથા ભીમા રંધિઆણી.
૧૦. ગામ ઢશ્ડીના પા. ડુંગર, ગોપાલ, લખમજી, કરસન પોકાર, દેવજી સેંધાણી, ખેતા પુંજાણી, તથા હરભમ.
૧૧. ગામ શ્રી સરવાના પા. કેસરા, તથા કરસન હરજી પંખાણી.
૧૨. ગામ શ્રી કરબોઈના પા. દેવસી, તથા મૂળા.
૧૩. ગામ શ્રી મગવાણીના પા. ગોરા ચોપડા, તથા કચરા.
૧૪. ગામ શ્રી ભડલીના પા. ગોવા ઠાકરાણી, તથા માંડજી ભોજાણી.
૧૫. ગામ શ્રી માનકવાના પા. કરમસી, સુત ભીમજી, ધનજી, રામજી, તથા કરસન.

નાત સમસ્ત મળી ખાંનામાં, ગામ નખત્રાજીનામાં, બાવાના પાટ આગળ કુપ હીવો કરી ધર્મામશાના ધર્મના માટે નક્કી કરી, ગોર કચાશંકર ભગવાનજી તથા ગવરીદાસ સામઠાસને રજા હીધી છે. આખી નાતે મળીને કહ્યું કે સં. ૧૫૬૨ ના કાર્તિક સુદ ૨ શુક્રવારના રૂઢાડાથી ધર્મ ધર્મામશાનું લીધું છે, તે

આજની સુધી ગોર તથા ભાટની પાસે પોતાનો વહીવંશો તથા કીચા કરાવો, હવેથી નહીં, તે દાનકી સંવત ૧૮૩૨ ના વરષે પોષ વદ ૧૩ ને દને રજા દીધી છે, તે માટે આજ્ઞાન પછી પ્રાદ્યષ્ટ કે ભાટને આવે તો ઉભા રહેવાની આંદ નહિ. આજ્ઞાદીવસ પછી ગોર તથા ભાટને માનસે તે નાતનો શુનેગાર થાસે. બાવા ઇમામશાના ઘરથી નાત બહાર છે. તે ગામ શ્રી નખત્રાણના ખાનામાં બાવાના પાટ આગળ ધ્રુપ કરીને આખી નાત મળીને લખત કીધું છે. અને કાકા પ્રાગજીના તથા બાવા ઇમામશાના વંશના સેયદ વલીમીઆની રૂબરૂ પ્રતિજ્ઞા કરી છે, તે આખી નાતને વંશ પરંપરા કણુલ મંજુર છે. આ લખતનો મસુદો ગામ વીરાણીના કણુખી માંડણ અખીઆણી તથા વીરજી વેલાણી તથા નાત સમસ્ત મળી પહોર દિવસ ચડે કર્યો છે.”

આ બનાવ પછી બારોટ અને બાદશાહીની તૈદન ગેરફાજરીમાં તેઓને પોતાની અસલ સ્થિતિનો ઇતિહાસ બિલકુલ વિસ્મૃત થઈ ગયો, તે એટલે સુધી કે, તેઓ અસલ ‘ચોરી અને ચિતા’ એ ચડતા હતા, તે વાત માનવી પણ સુરકેલ થઈ પડી. વખત જતાં તેમનું વર્તન તદ્દન જુદા જ પ્રકારનું થઈ ગયું. સઘળી શુભ અને અશુભ ક્રિયાઓ પીરાણાના પ્રતિનીધિ તરિકે ગામે નીમાયેલા સુખી પાસેજ કરાવવા લાગ્યા. હાલ ધર્મમાં તેઓ પીરશાહ નો જાપ, હકે લાગેલાહા ઈલીલ્લાહો મહમદુર રસુલીલ્લાહે નો કલમે પડે છે, બાજનામું, તુરનામું, રતનનામું, અને મહોર નળુવતની દોવાઓ પડે છે. શુક્રવારી બીજના દિવસે અપવાસ કરે છે. તાણુત કાંદતા નથી, સુજત કરાવતા નથી. દાદી રખાવતા નથી. છતાં પણ પ્રાદ્યષ્ટ પાસે કોઈ ક્રિયા કરાવતા નથી, અને મઠદાને દાટે છે, તેમજ લગ્ન ક્રિયા પીરાણા સતપંથની દોવા પડી સુખી કરાવે છે. આ પ્રમાણે ઘણા કમ્પ્લી કણુખીઓનું વર્તન બદલાઈ ગયું છે. છતાં હજુ સુધી કોઈ પ્રકારનો ખાન પાનાદિનો બ્રહ્મચાર થયો નથી, તેમ થતો પણ નથી. આ પંથના કેટલાક કણુખી અનુયાયીઓ હાલે અમદાવાદ તથા શુજરાતના બીજા અન્ય ગામોમાં પણ વસવાટ કરી રહ્યા છે. પીરાણા પંથી કણુખી આગેવાનો કમ્પ્લે દેશમાં પ્રાગજી કાકાની રૂબરૂ થયેલ ઠરાવ પ્રમાણે, બળ જબરીથી એ ઠરાવ જ્ઞાતિને પળાવતા હતા. એજ અરસામાં સ્વામી નારાયણના સાધુઓના ઉપદેશથી ગામ નેત્રાના કેશરા સુખી અને બીજા ચાર જણને કંઈક ભાન થયું, અને તેમના પૂર્વજોની થયેલ ગંભીર ભુલ જણાઈ આવી, એટલે તે ડાહ્યા અને દંડ મનના એ ધર્મ સુધારક વીર નરોએ વિચાર્યું કે, ચોરી અને ચે બંધ થાય; પ્રાદ્યષ્ટનું શુરૂપણું જાય; અને તેના બંદલામાં સેયદોને શુરૂ કરાય તો તે જ્ઞાતિને સુસલમાન જ થવું પડે. એવા વિચારથી પોતે તેમજ પોતાના સોબતી ભાઈઓએ સંવત ૧૮૩૨ ની સાલમાં

જાતિએ પ્રાગલ્ભ્ય કાઢી અને સૈયદ વલીમીઆની સલાહથી કરેલાં ઠરાવ પ્રમાણે વર્તવા બંધાતા નથી, એમ જાતિને જણાવી તેજ દિવસે પીરાણા સતપંથને તણુ ઇર્ધ સ્વામી નારાયણ મતપંથના શિષ્ય થયા. આ બનાવથી કચ્છી કણ્ઠીઓમાં હાહાકાર થઈ ગયો, સઘળાએ એકઠા થઈ તેના સર્વોચ્ચ બહિષ્કાર કર્યો; એટલુંજ નહિ પણ તે અજ્ઞાન દશાવશ કણ્ઠીઓએ પોતાના વાઠો કુઠાવી બહાર જનારા તે કેશરા બક્ષત અને તેના સોબતીઓના પર અનેક પ્રકારના અત્યાચારો ગુન્નથો, જે તેમણે શાંતિથી સહન કર્યો, અને ઇશ્વરમાં શ્રદ્ધા રાખી પોતાના અન્ય બંધુઓને પણ સદુપદેશ દેવો ચાલુ જ રાખ્યો. તેના સત્સંગથી વખત જતાં બીજા કેટલાક બાઈઓએ પણ એ પીરાણા સતપંથીઓથી જુદા પડી સ્વામીનારાયણનો સંપ્રદાય સ્વિકાર્યો અને ધીમે ધીમે તેમની સંખ્યા વધવા લાગી. હાલ તેઓ બારસો માણસની સંખ્યામાં થઈ ગયા છે. કચ્છના કણ્ઠીની આવા દયાજનક દશા સુધારવા, એક દયાળુ પરોપકારી પરમહંસ સ્વામી જ્ઞાનાનંદજીએ ગઢરીશાના પ્રખ્યાત પંડીત પીતાંબરજી (વિચારસાગરના ટીકાકાર) ની સલાહથી કેટલાક સમય પછી પ્રયાસ કરવા માંડ્યો; જેના પરિણામે એક પછી એક ગામો પીરાણા પંથની સાંકળમાંથી અંકોડાની માફક છુટાં પડવા લાગ્યાં અને કેટલાંકોએ વેદ ધર્મ અંગિકાર કરી ઉપવીત ધારણ કર્યું.

સ્વામીજીના પરદેશ જવા પછી કણ્ઠી આગેવાનોએ વેદધર્મીનુયાયી સ્વામીજીના સઘળા શિષ્યોને, ઠંડી ઠંડી, જુલમ કરી કંઠી ને ઉપવીત ઉતારાવી નાંખી, પાછું ચાલતું હતું તેમજ પીરાણાપંથનું જોર ચલાવ્યું. ઝીંઝાઈ ગામના વૃદ્ધ પટેલ માનાબાઈએ અનેક સિતમે પણ લીધેલો ધર્મ ન બદલ્યો, આખરે સં. ૧૯૫૨-૫૩માં પોતાની માતાના મરણ વખતે, કોઈએ સુઠડું ન ઉઠાવ્યું તેથી ઠરી જઈ, કંઠાળીને ઠંડ આપી પાછો પીરાણાપંથીઓમાં પેઠો અને ચાલતું હતું તેમ ચાલવા લાગ્યું; પરંતુ ચારસો વર્ષથી ચાલતો જમાનો હવે બદલાયો હતો. ભાગ્યદેવીએ પણ કણ્ઠી પ્રતિ કચ્છુદ્રષ્ટી કરી હતી, તેથી જેતીવાડીમાંજ માત્ર જીવન ગાળનારા કણ્ઠી પુત્રો હુંસર ઉદ્યાગ માટે દેશ છોડી પરદેશ જવા લાગ્યા. ત્યાં દેશાટકથી જ્ઞાન વધે છે, તે સિદ્ધાંત તેમને વધાર્થ ફળકાઈ ગયો. પરદેશમાં જુદી જુદી હિંદુકોમો સાથે પરિચયમાં આવતાં આંખ ઉઘડી અને પોતાના ધર્મ પ્રતિ, એક સાચા હિંદુ તરિકે તિસ્તકાર આવવા લાગ્યો. તેમાં સુધારો કરવા કેટલાકની ઉર્મિઓ ઉછળવા લાગી, પણ પોતાના પહેલાં આવે પરમાર્થ કરનારને વારંવાર વેઠવો પડેલો ત્રાસ મનમાં તાજે હોવાથી કેટલાક આરંભશૂરાઓની ઉછળતી ઉર્મિઓ ઠંડી ઇનાઈ ગઈ; પરંતુ કેટલાક સાચા

શુરાઓને તો મેં જનમયિ સજ્જનસંગતિકા મન્વતિ મવાર્વતરણે મૈત્રા. એટલે કે એક સજ્જન કરેલો સત્યંગ સંસાર સમુદ્ર તરવાને નૌકા રૂપ થઈ પડે છે; એજ પ્રમાણે ઉદ્ધારક લાગણી, વિદ'બાણના ડરથી હાથ ન જતી રહેતાં વિશેષ તીવ્ર બની અને આખરે કોઈ પણ કુટુંબીની, જ્ઞાતિજનની કે માતૃપિતાની સલાહ લીધા વિના માત્ર સાતજ બાઈઓએ પીરાણા વિદ્રેહ, ધર્મધ્વજ ખડો કરી વિદ્રેહ આરંભ્યો, જેની સવિસ્તર ધીના, આ પુસ્તકની શરૂઆતના ભાગમાં પાનાં ૧૧ થી વર્ણુવામાં આવેલી છે, તેમાં સ્વધર્મ વર્ધક અને જ્ઞાતિહીનચિંતક મંડળના કાર્યકર્તાઓમાંના મુખ્ય બાઈઓના નામે નિચે પ્રમાણે છે.

પટેલ નારાયણજી રામજીભાઈ લીંગાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

પટેલ રતનસીભાઈ કરસન જાએયા ગામ રાજપુરવાળા.

પટેલ રામજીભાઈ જેઠા રંગાણી. ગામ ગદરીયાવાળા.

પટેલ વિશ્વામભાઈ દેવજી નાકરાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

પટેલ કરસનભાઈ ભાણુજી નાકરાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

પટેલ નાયાભાઈ શીવજી નાકરાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

પટેલ હરજીભાઈ લધા રામાણી. ગામ હોડવાવાળા.

એ સાતે બાઈઓએ રાજકોટ નજીક ડોલરાના મૂળવતની વેદસાગ્ર સંપત્તિ જ્યોતિષ શાસ્ત્રી સહગત શ્રી રામેશ્વર મોરારજીના ઉપદેશથી સંવત ૧૯૬૪ ના જેઠ સુદી ૫ ને શુક્રવારે પતિત પાવની શ્રી ગોઠાવરીના પવિત્ર તીરે શ્રી અમબકેશ્વર તીર્થ ક્ષેત્રમાં નાશિકના પ્રસિદ્ધ વેદવિત વિદ્વાન પ્રાણજીદ્વારા વેદીક ત્રિધીએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવીને ઉત્સાહ પૂર્વક ઉપવિત (જનોઈ) ધારણ કરીને વેદ ધર્મના પૂર્ણ અધિકારી થયા છે, અને તેજ દિવસથી એ પાપી પીરાણા સતપથનો ત્યાગ કરી, જ્ઞાતીને અને અન્ય હિન્દુભાઈઓને એ પંથના પાપ'ડમાંથી છોડાવવાની બીજમ પ્રતિજ્ઞાઓ નાશિકના પવિત્ર તીર્થક્ષેત્રમાં કરી આપ્યા છે, તેને બરાબર પાળી રહ્યા છે, અને એજ સત્યનિષ્ઠા, તથા અડગ વૃત્તના પ્રતાપથી આજે પણ તેઓએ પીરાણા સતપથના કષ્ટદેશના અમાત્યથી કણબી જ્ઞાતિના જુદામુદા આગેવાનોની સામે ટકી રહેવા, તથા બહુરે અળવળ કરવામાં હતેહમંદ થયા છે.

એટલુંજ નહિ પણ એજ સાતે બાઈઓએ પોતાની તનતોડ અળવળથી બારસો (૧૨૦૦) જ્ઞાતિભાઈ બહેને કે જેઓ આજે સ્વામીનારાયણનો ધર્મ પાળે છે તેમને પણ એ પીરાણા સતપથીઓના સંસર્ગથી જુદા પડયા છે; તથા શુભરાતના પ્રતિષ્ઠિત પ્રતિજ્ઞાઓના સહવાચમાં આવી તેમની ઉદાર મહદ મેળવવા ભાગ્યશાળી થનાર પણ એજ સાતે બાઈઓ છે. એ ઉપરાંત ચુવક

મંડળ, તથા પરિષદોની સ્થાપના કરનારાઓ પણ એજ બંધુઓ છે. એ સર્વે કોઈથી અપરિચીત નથી. એટલુંજ નહિ પણ નીચે જણાવેલા ગામ ડયાપર, ઘાટકોપર, પાનેલી, રવાપર, તેમજ કરાંચીના ધર્મવીર બંધુઓ અને બહેનોને બચ્ચત કરી એ પાપી પીરાણા સતપંથની બળમાંથી મુક્ત કરી દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવી, શુદ્ધ વેદિક ધર્મની દીક્ષા અપાવનારા પણ એજ ઉપર જણાવેલા સાતે બંધુઓ, તેમજ સુવક્રમંડળ અને પરિષદના કાર્યસંચાલક છે.

ગામ ડયાપરમાં પીરાણા સતપંથને તિલાંજલી આપી દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ લેનારાં બાઈબહેનોનાં નામો.

૧ પટેલ લાલજી રૈયા તુખે લીંબાણી.

૨ સૌ. પદમાબાઈ તે પટેલ લાલજી રૈયાના ધર્મપતિ.

૩ ચિ. ચતુલાલજી

૪ ચિ. વાલજી

૫ ચિ. હંસરાજ

૬ ચિ. ચેઘજી

} તે પટેલ લાલજી રૈયાના પુત્રો.

૭ પટેલ ડાયા રૈયા તુખે લીંબાણી.

૮ સૌ. નાનાબાઈ તે પટેલ ડાયા રૈયાના ધર્મપતિ.

૯ ચિ. બહેન પુરબાઈ

૧૦ ચિ. બહેન રાજબાઈ

૧૧ ચિ. બહેન દેવકી બાઈ

} તે પા. ડાયા રૈયાની પુત્રીઓ.

૧૨ પટેલ મુલજી રૈયા તુખે લીંબાણી.

૧૩ સૌ. રામબાઈ તે પા. મુલજીબાઈના ધર્મપતિ.

૧૪ ચિ. કુંકુબાઈ.

૧૫ ચિ. બહેન હાંસબાઈ.

૧૬ ચિ. બહેન કેશરબાઈ.

} તે પા. મુળજીબાઈના પુત્રપુત્રીઓ.

૧૭ પટેલ નારજી રૈયા તુખે લીંબાણી.

૧૮ સૌ. બનબાઈ તે પા. નારજીબાઈના ધર્મપતિ.

૧૯ ચિ. બાઈ વિશ્વામ

૨૦ ચિ. બહેન દાનાબાઈ

૨૧ ચિ. બાઈ નાનજી

૨૨ ચિ. બાઈ આવજી

૨૩ ચિ. બહેન પદમાબાઈ

૨૪ ચિ. બહેન લાલબાઈ

} તે પા. નારજીબાઈના પુત્રપુત્રીઓ.

૨૫ પટેલ રામજી વસ્તા. તુખે લીંબાણી.

૨૬ સૌ. કુંવરબાઈ તે પા. રામજીબાઈના ધર્મપતિ.

૨૭ માતાજી જમ્નાબાઈ તે પા. રામજીબાઈની પુત્ર્ય માતૃશ્રી.

- ૨૮ ચિ. જીર્ણ હંસરાજ }
 ૨૯ ચિ. બહેન હંસરાજ } તે પા. રામજીભાઈના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૩૦ ચિ. બહેન પુરબાઈ }
 ૩૧ ચિ. બહેન કેશરબાઈ }
 ૩૨ પટેલ શીવજી મેઘજી તુખે લીંબાણી.
 ૩૩ પૌત્ર ધનજી લધા " "
 ૩૪ સૌ. કેશરબાઈ તે પા. ધનજીભાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૩૫ પટેલ રામજી હીરજી તુખે લીંબાણી.
 ૩૬ સૌ. રામજી તે પા. રામજીભાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૩૭ ચિ. બહેન દેવકીબાઈ તે પા. રામજીભાઈના પુત્રી.
 ૩૮ પટેલ હરજી મુલજી. તુખે ચાંધરી.
 ૩૯ સૌ. જાનબાઈ તે પા. હરજીભાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૪૦ રાજબાઈ તે સૌ. જાનબાઈના માતૃશ્રી.
 ૪૧ ચિ. બીમજી }
 ૪૨ ચિ. દેવજી } તે પા. હરજીભાઈનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૪૩ ચિ. બહેન મરવાંબાઈ }
 ૪૪ ચિ. બહેન માનબાઈ }
 ૪૫ પટેલ કરમશી લાલજી તુખે ચાંધરી.
 ૪૬ બહેન ધનબાઈ તે પા. કરમશીની પુત્રી.
 ૪૭ પટેલ મનજી જીવા તુખે નાંચાણી.
 ૪૮ ચિ. મેઘજી.
 ૪૯ સૌ. કેશરબાઈ તે પા. મેઘજીના ધર્મપત્નિ.
 ૫૦ ચિ. ધનજી.
 ૫૧ ચિ. બહેન લાલબાઈ } તે પા. મેઘજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૫૨ પટેલ લાલજી વીરજી તુખે ડોસાણી.
 ૫૩ પટેલ અરજજી વીરજી " "
 ૫૪ સૌ. લાલબાઈ તે પા. અરજજીના ધર્મપત્નિ.
 ૫૫ પટેલ જીવરાજ રામજી તુખે ડોસાણી.
 ૫૬ સૌ. રામબાઈ તે પટેલ જીવરાજના ધર્મપત્નિ.
 ૫૭ ચિ. લાલજી }
 ૫૮ ચિ. બહેન પાનબાઈ } તે પા. જીવરાજના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૫૯ ચિ. બહેન ગોંગબાઈ }
 ૬૦ ચિ. બહેન લક્ષ્મીબાઈ }
 ૬૧ પટેલ વીરજી વીશ્રામ તુખે ચૈયાલ.
 ૬૨ સૌ. માનબાઈ તે પા. વીરજીના ધર્મપત્નિ.

- ૬૩ ચિ. મનુ
 ૬૪ ચિ. માવલુ
 ૬૫ ચિ. બહેન ડાહીબાઈ } તે પા. વીરજના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૬૬ ચિ. બહેન પુરબાઈ
 ૬૭ ચિ. બહેન બેઠીબાઈ
- ૬૮ પટેલ જીવરાજ ખીમજી નુખે રંગાણી.
 ૬૯ માતુશ્રી જનબાઈ તે પા. જીવરાજનાં માતુશ્રી.
 ૭૦ ધનબાઈ તે પા. જીવરાજના ભાભી.
 ૭૧ ચિ. બહેન પાનબાઈ } તે ધનબાઈની દીકરીઓ.
 ૭૨ ચિ. બહેન નાનબાઈ
- ૭૩ પટેલ માધા માંડણુ નુખે બઢવાણી.
 ૭૪ સૌ. માનબાઈ તે પા. માધાભાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૭૫ ચિ. વાલજી તે પા. માધાભાઈનો પુત્ર.
 ૭૬ પટેલ શવગણુ ડાયા. નુખે વાગડીઆ.
 ૭૭ સૌ. જીવાંબાઈ તે પા. શવગણુના ધર્મપત્નિ.
 ૭૮ ચિ. હંસરાજ
 ૭૯ ચિ. પ્રેમજી } તે પા. શવગણુનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૮૦ ચિ. રતનશી
 ૮૧ ચિ. બહેન કાનબાઈ
- ૮૨ પટેલ શિવદાસ કાનજી. નુખે વાગડીઆ.
 ૮૩ સૌ. કાનબાઈ તે પા. શિવદાસનાં ધર્મપત્નિ.
 ૮૪ ચિ. બહેન નાનબાઈ તે પા. શિવદાસની પુત્રી.
 ૮૫ પટેલ ધનજી નારજી નુખે લખાણી.
 ૮૬ સૌભાગ્યવંતા તેમનાં પત્નિ.
 ૮૭ ચિ. બહેન રાજબાઈ તે પા. ધનજીની પુત્રી.
 ૮૮ પટેલ મેઘજી ખીમજી નુખે સાંખલા.
 ૮૯ સૌ. વાલબાઈ તે પા. મેઘજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૯૦ ચિ. હીરજી
 ૯૧ ચિ. શીવજી } તે પા. મેઘજીનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૯૨ ચિ. રતનશી
 ૯૩ ચિ. બહેન લાલબાઈ
- ૯૪ પટેલ કાનજી ખીમજી નુખે સાંખલા.
 ૯૫ સૌ. પુરબાઈ તે પા. કાનજીના ધર્મપત્નિ.
 ૯૬ માતુશ્રી ગોમતીબાઈ તે પા. કાનજીના માતુશ્રી.

- ૯૭ ચિ. પુષ્પે
 ૯૮ ચિ. વાલજી
 ૯૯ ચિ. બહેન બચીબાઈ } તે પા. કાનજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૦૦ ચિ. બહેન બેડીબાઈ }
 ૧૦૧ પટેલ બેડા પાંચા તુખે ચેઘારી.
 ૧૦૨ સૌ. ગોમતીબાઈ તે પા. બેડાભાઈના ધર્મપત્નિ.
 ૧૦૩ ચિ. જીવરાજ
 ૧૦૪ ચિ. બહેન વેલબાઈ } તે પા. બેડાભાઈનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૦૫ પટેલ વિશ્વામ પાંચા તુખે ચેઘારી.
 ૧૦૬ સૌ. ગોમતીબાઈ તે પા. વિશ્વામનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૦૭ ચિ. પુષ્પે તે પા. વિશ્વામનો પુત્ર.
 ૧૦૮ ચિ. બીમજી
 ૧૦૯ ચિ. બહેન કાનેબાઈ } તે પા. વિશ્વામભાઈના પુત્રપુત્રીઓ.
 ૧૧૦ ચિ. બહેન રતનબાઈ }
 ૧૧૧ પટેલ મેઘજી બીમજી તુખે કેશરાણી.
 ૧૧૨ સૌ. રામબાઈ તે પા. મેઘજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૧૩ માતુશ્રી વાલબાઈ તે પા. મેઘજીનાં માતુશ્રી.
 ૧૧૪ ચિ. માવજી
 ૧૧૫ ચિ. દેવે } તે પા. મેઘજીનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૧૬ ચિ. હરજી
 ૧૧૭ ચિ. બહેન લાલબાઈ }
 ૧૧૮ પટેલ શોમજી બીમજી તુખે કેશરાણી.
 ૧૧૯ સૌ. ટાહીબાઈ તે પા. શોમજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૨૦ ચિ. દેવજી
 ૧૨૧ ચિ. ડાહ્યા } તે પા. મેઘજીનાં પુત્રો.
 ૧૨૨ પટેલ લાલજી ડાહ્યા તુખે પારસીબા.
 ૧૨૩ સૌ. હીરબાઈ તે પા. લાલજીના ધર્મપત્નિ.
 ૧૨૪ માતુશ્રી બાઈ આબાઈ તે પા. લાલજીના માતુશ્રી.
 ૧૨૫ ચિ. માવજી તે પા. લાલજીનો પુત્ર.
 ૧૨૬ સૌ. કેશરબાઈ તે પા. માવજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૨૭ ચિ. બીમજી
 ૧૨૮ ચિ. કરસન } તે પા. માવજીના પુત્રો.
 ૧૨૯ ચિ. ખેતો }
 ૧૩૦ પટેલ રતનશ્રી ઘના તુખે પારસીબા.
 ૧૩૧ સૌ. હીરબાઈ તે પા. રતનશ્રીના ધર્મપત્નિ.

- ૧૩૨ ચિ. લખમશી
 ૧૩૩ બહેન પદમાબાઈ } તે પા. રતનશીનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૩૪ બહેન ગોમતીબાઈ }
 ૧૩૫ પટેલ કાનજી કેશરા. તુમે પારશીઆ.
 ૧૩૬ સો. ધનબાઈ તે પા. કાનજીના ધર્મપત્નિ.
 ૧૩૭ ચિ. શોમજી
 ૧૩૮ ચિ. કરસન } તે પા. કાનજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૩૯ ચિ. બહેન લાલબાઈ }
 ૧૪૦ પટેલ દેવશી કેશરા. તુમે પારશીઆ.
 ૧૪૧ સો. રામબાઈ તે પા. દેવશીના ધર્મપત્નિ.
 ૧૪૨ ચિ. માવજી
 ૧૪૩ ચિ. ધનજી } તે પા. દેવશીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૪૪ ચિ. બહેન દેવકીબાઈ }
 ૧૪૫ પટેલ દેવજી કેશરા તુમે પારશીઆ.
 ૧૪૬ સો. જશુબાઈ તે પા. દેવજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૪૭ માતુશ્રી પુરબાઈ તે પા. દેવજીના માતુશ્રી.
 ૧૪૮ ચિ. મનજી
 ૧૪૯ ચિ. ગ્રેમજી } તે પા. દેવજીબાઈના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૫૦ ચિ. કરમશી }
 ૧૫૧ ચિ. બહેન લક્ષ્મીબાઈ }
 ૧૫૨ ચિ. બહેન ગોમતીબાઈ }
 ૧૫૩ પટેલ રામજી રતનશી તુમે બાવાણી ગામ અકરીરાગા.
 ૧૫૪ સો. હીરબાઈ તે પા. રામજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૫૫ ચિ. ધનજી
 ૧૫૬ ચિ. ડાયા } તે પા. રામજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૧૫૭ ચિ. રણમલ }
 ૧૫૮ ચિ. હાંસબાઈ }
 ૧૫૯ ચિ. બહેન લાલબાઈ }
 ૧૬૦ પટેલ નયુ માંડણ બાવાણી. } તે રામજી રતનશીના ભત્રીજા.
 ૧૬૧ પટેલ માવજી માંડણ. "

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ગામ ડાયાપરમં કુલે ૧૬૧ માણસે દેહ-
 શુદ્ધિ પ્રાયશ્ચીત કરાવી કમળના જુલમી આગેવાનોના જુલમી દોરને નાણુદ
 કરી એ પાપી ખીચડીયા પીરાણા સતપથને તીલાંજલી આપી શુદ્ધ વૈદિક
 ધર્મની દીક્ષા લીધાની વાત ગામે ગામ બહાર થઈ ગઈ છે.

ઘાટકોપરમાં દેહશુદ્ધી પ્રાપ્તિના લેનારાનાં નામ.

- ૧ બાઈ શ્રી. રતનસી ખીમલ ખેતાણી ગામ વીરાણીવાળા ઘાટકોપર યુવક મંડળના સેક્રેટરી.
- ૨ વેલલ ખીમલ ખેતાણી. ગામ વીરાણી.
- ૩ જીવરાજ ખીમલ " " "
- ૪ સો. મેઘબાઈ તે રતનસી ખીમલના ધર્મપતિ.
- ૫ ચિ. બેન જમનાબાઈ તે જીવરાજ ખીમલના દીકરી.
- ૬ પા. નાનલ દેવલ પોકાર. ગામ વીરાણી.
- ૭ માતાલ ડાહ્યાબાઈ તે નાનલ દેવલના માતૃશ્રી.
- ૮ સો. રામબાઈ તે નાનલ દેવલના ધર્મપતિ.
- ૯ ચિ. શવલ. નાનલનો પુત્ર.
- ૧૦ ચિ. બેન પાનબાઈ તે નાનલની દીકરી.
- ૧૧ પટેલ લધા વિશ્વામ માનાણી. ગામ વીરાણી.
- ૧૨ માતાલ નાચીબાઈ તે લધા વિશ્વામની માતાલ.
- ૧૩ સો. ભાણુબાઈ તે લધા વિશ્વામનાં ધર્મપતિ.
- ૧૪ ચિ. મોંગીબાઈ તે લધા વિશ્વામનાં દીકરી.
- ૧૫ ચિ. કરમસી રૂડા માનાણીનો ભત્રીજો વીરાણી.
- ૧૬ ચિ. જયુ હીરા માનાણીનો દીકરો વીરાણી.
- ૧૭ પા. નારણ રેયા હાંબાણી ગામ ડયાપર.
- ૧૮ પા. કાનલ કેશરા પારસીયા. " "
- ૧૯ પા. રામલ હરલ હાંબાણી. " "
- ૨૦ પા. સોમલ બીમલ કેશરાણી. " "
- ૨૧ પા. ધનલ નારણ લાખાણી. " "
- ૨૨ પા. હીરલ સામલ વાડીયા. " "
- ૨૩ પા. હીરલ રૂડા છાબાણી ગામ કોટડા જડોદરાવાળા.
- ૨૪ સો. પાનબાઈ તે હીરલ રૂડાના ધર્મપતિ
- ૨૫ ચિ. જાનબાઈ }
૨૬ ચિ. ગોમતીબાઈ } તે હીરલ રૂડાના છોકરાં.
૨૭ ચિ. છોડ વેલલ }
- ૨૮ પા. રામલ કાનલ ચોધરી ગામ ગડુલી.
- ૨૯ સો. બાઈ કાનબાઈ તે રામલ કાનલનાં ધર્મપતિ.
- ૩૦ ચિ. અરજણ રામલ
- ૩૧ ચિ. બેન કેશરબાઈ તે રામલની દીકરી.

૩૨ પા. કાનલ ઉકેડા પોકાર ગામ મગવાણા.

૩૩ પા. રામલ કાનલ " " "

૩૪ પા. વીશ્રામ કરશન " " "

૩૫ સૌ. જમનાબાઈ તે રામલ કાનલનાં ધર્મપતિ.

ઉપર જણાવેલા પાંત્રીસ બાઇબહેનોએ અપાડ સુદ ૩ ને સોમવાર સં. ૧૯૭૬ ના દીને દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તીત કરાવ્યું છે.

ત્યારપછી ગામ પાનેલીમાં માતાજીના મઠના કારભારી. રા. રા. જટાશંકર કાળીદાસભાઈની સાહેતાથી ડયાપરવાળા કણ્ઠગ્રી જ્ઞાતિના હીનેચ્છુ મજીશંકર અંબારામ ત્રવાડી ના હાથે સં. ૧૯૭૬ અને કચ્છી સં. ૧૯૮૦ના આસો સુદ ૧૦ ને શુક્રવાર (વીજ્યા કશમી) ના દીને ગામ પાનેલીમાં નીચે પ્રમાણે જ્ઞાતિભાગ્યો તેમજ બહેનોએ પીરાણા સતપંથને તલ દઈને શુદ્ધ સનાતન હિન્દુ ધર્મની શિક્ષા લીધી છે જેનાં નામો નીચે પ્રમાણે છે.

પાયશ્વિત્ત લેનારનાં નામ.

૧ પા. રામલ પરબત તુખે વાગડીઆ ગામ પાનેલી.

૨ સૌભાગ્યવંતા બેન જસુબાઈ તે રામલ પરબતના ધર્મપતિ.

૩ હરલ રામલ તે રામલ પરબતનો શીકરો.

૪ સોમલ રામલ " "

૫ સૌભાગ્યવંતા બેન પુરબાઈ તે હરલ રામલના ધર્મપતિ.

૬ ચિ. અરજણ હરલ. તે હરલ રામલનો પુત્ર.

૭ પટેલ હીરલ રામલ વાગડીઆ ગામ પાનેલી.

૮ સૌ. બહેન કુવરબાઈ તે હરલ રામલનાં પતિ.

૯ ચિ. બહેન કેશરબાઈ } હીરલ રામલની શીકરીઓ.

૧૦ ચિ. બહેન લવાબાઈ }

૧૧ પટેલ વીશ્રામ રામલ તુખે વાગડીઆ.

૧૨ સૌ. લાલબાઈ તે પા. વિશ્રામના ધર્મપતિ.

૧૩ ચિ. બહેન હાલીબાઈ તે પા. વિશ્રામની પુત્રી.

૧૪ પટેલ મુળલ પરબત તુખે વાગડીઆ.

૧૫ સૌ. કાનબાઈ તે પા. મુળલના ધર્મપતિ.

૧૬ પટેલ કરશન મુલલ.

૧૭ સૌ. મેઘબાઈ તે પા. કરશનના ધર્મપતિ.

૧૮ ચિ. બહેન રતનબાઈ

૧૯ ચિ. બહેન મરઘાંબાઈ

૨૦ ચિ. લધારામ

} પા. કરશનના પુત્ર પુત્રીઓ.

પી. ૬૮

- ૨૧ પટેલ શીવજી મુલજી નુખે વાગડીઆ.
 ૨૨ સૌ. પ્રેમાબાઈ તે પા. શીવજીના ધર્મપત્નિ
 ૨૩ પટેલ જેઠા મુલજી નુખે વાગડીઆ.
 ૨૪ પટેલ હંસરાજ મુલજી. " "
 ૨૫ ચિ. બહેન ગાંગબાઈ તે પા. હંસરાજ તથા પા. જેઠાભાઈની બહેન.
 ૨૬ પટેલ રામજી રાવજી નુખે નાથાણી.
 ૨૭ સૌ. કંકુબાઈ તે ચિ. રામજીના ધર્મપત્નિ.
 ૨૮ પટેલ કરસન લાલજી નુખે નાથાણી.
 ૨૯ સૌ. મરઘાંબાઈ તે પા. નારાણજીના ધર્મપત્નિ.
 ૩૦ પટેલ કરસન લાલજી નુખે નાથાણી.
 ૩૧ સૌ. બચીબાઈ ઉર્ફે નાનાબાઈ તે પા. કરસનના ધર્મપત્નિ.
 ૩૨ ચિ. બહેન બાણુબાઈ તે કરસન લાલજીની દીકરી.
 ૩૩ સૌ. માનબાઈ તે પા. રામજી બીમજી નુખે કેશરાણીના ધર્મપત્નિ.
 ૩૪ ચિ. બહેન દેવકીબાઈ
 ૩૫ ચિ. બહેન હાસબાઈ
 ૩૬ ચિ. બહેન જાનબાઈ
 ૩૭ ચિ. રતનશી } તે પા. માનબાઈના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૩૮ પટેલ ખેતજી કેશરા નુખે વાગડીઆ.
 ૩૯ ચિ. ગોમતીબાઈ તે પા. ખેતશીની દીકરી.
 ૪૦ પટેલ ઢાના ખેતશી નુખે વાગડીઆ.
 ૪૧ સૌ. લાલબાઈ તે પા. ઢાનાના ધર્મપત્નિ.
 ૪૨ પટેલ મેઘજી ખેતશી. નુખે વાગડીઆ.
 ૪૩ સૌ. પુરબાઈ તે પા. મેઘજીના ધર્મપત્નિ.
 ૪૪ ચિ. શીવગણ
 ૪૫ ચિ. રામજી
 ૪૬ ચિ. બહેન લક્ષ્મીબાઈ } તે પા. મેઘજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૪૭ પા. કરમશી ખેતશી નુખે વાગડીઆ.
 ૪૮ સૌ. હીરબાઈ તે પા. કરમશીના ધર્મપત્નિ.
 ૪૯ ચિ. બહેન બચીબાઈ
 ૫૦ ચિ. વેલજી } તે કરમશી ખેતશીના પુત્ર પુત્રી.
 ૫૧ પટેલ વાલજી ખેતશી નુખે વાગડીઆ.
 ૫૨ સૌ. રતનબાઈ તે પા. વાલજીના ધર્મપત્નિ.
 ૫૩ ચિ. બહેન ગોમતીબાઈ
 ૫૪ ચિ. કાનજી } તે પા. વાલજીના પુત્ર પુત્રીઓ.

- ૫૫ પટેલ માવણ ખેતશી નુખે વાગડીઆ.
 ૫૬ સો. હીરબાઈ તે પા. માવણના ધર્મપતિ.
 ૫૭ ચિ. માવણ } તે પટેલ માવણના પુત્ર પુત્રી.
 ૫૮ ચિ. બહેન વાલબાઈ }
 ૫૯ પટેલ માવણ બીમલ નુખે હીવાણી ગામ ડયાપરવાળા.
 ૬૦ સો. વાલબાઈ તે પા. માવણનાં ધર્મપતિ.
 ૬૧ ચિ. રામલ } તે પા. માવણના પુત્ર.
 ૬૨ ચિ. રતનશી }
 ૬૩ પા. કાનલ લાલલ નુખે નાકરાણી ગામ ડયાપરવાળા.
 ૬૪ સો. ધનબાઈ તે પા. કાનલના ધર્મપતિ.
 ૬૫ ચિ. વીશ્રામ }
 ૬૬ ચિ. બહેન પુરબાઈ } તે પા. કાનલના પુત્ર પુત્રી
 ૬૭ સો. જનબાઈ તે પા. હીરલ દાના નુખે પારસીઆના ધર્મપતિ.

ઉપર જણાવેલા પાર્નેલીમાં ઘર ૧૬ અને એકંદર માણસોની સંખ્યા ૬૭ જેમણે દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્ત્યકીત કરાવી છે. કચ્છના લુહમી આગેવાનોની લુહમી પુસરી ફેંદી હીધી છે, તેમજ એ કાશ્તાની પીરાણા સતપંથની સાથે તલન જટાછેડા કરી હાંનું ધર્મની પાછી હીક્ષા લીધી છે.

એ ઉપરાંત કરાંચી પરિષદ બીજાના રીપોર્ટ છપાઈ બહાર પડ્યા પછી ઘણાખરા ભાઈઓને એ પીરાણા સતપંથના પાખંડી મતમાં રહેવું એ એક શરમ ભરેલું છે એમ લાગ્યું, પણ એ કાશ્તાની પંથથી જટા છેડા કરવાની પહેલ કેમ કરવી, એમાંજ મુશ્કેલી હતી. હવે તેા ડયાપર, પાર્નેલી, ઘાટકોપર ઇત્યાદી સ્થળે દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્ત્યકીતનાં કાર્યો અપાટાબંધ થતાં એઈ કચ્છમાં પણ અકેક બંને ઘરવાળાએ પણ આ કાર્ય કરવામાં હાંમત બતાવી છે, જેનો જાણલો ગામ રવાપરમાંથી આપણે બહુ શક્તિશું. સંવત ૧૯૮૦ ના કાસ્તક મુદ્દ ૨ ને યાનીવાર તા. ૧૦-૧૧-૨૩ ના રોજે જોરેશી નારાણુજી ગોકળજીના હાથે ગામ રવાપરમાં નીચે જણાવેલા ભાઈઓએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્ત્યકીત કરાવ્યું છે, જેની નોંધ આ પ્રમાણે છે.

- ૧ કણુબી અખેઈ ખેતા પોકાર ગામ રવાપર.
 ૨ સૌભાગ્યવંતા બાઈ કુંવરબાઈ તે અખેઈ ખેતાના ધર્મપતિ.
 ૩ સૌ. પાનબાઈ તે અખેઈના હીકરા વીશ્રામનાં ધર્મપતિ.
 ૪ ચિ. રામલ વિશ્રામ }
 ૫ ચિ. હરલ વિશ્રામ } પોકાર. ગામ રવાપર.
 ૬ ચિ. નીરજુ વિશ્રામ }

હવે દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ તનુ કાર્ય આગળ વધ્યું. મુંગઈ ઘાટકોપરમાં, સંવત ૧૬૮૦ ના કારતક સુદ ૩ રવીવાર તા. ૧૧-૧૧-૧૬૨૩ ના દિને નીચે પ્રમાણે બાઈઓએ હળવદવાળા શુકલ છગનલાલ કાનજીના હાથે પ્રાપ્તિ કરાવ્યું છે જેની નોંધ નીચે પ્રમાણે છે.

૧ મુખી અરજી રામજી લીંબાણી. ગામ ડયાપર.

૨ પટેલ હીરજી દાના પારસીઆ. " "

૩ પા. કરમસી દેવજી બાધાણી ગામ ખીરસરા.

૪ પા. રામજી ભીમજી કેશરાણી. ગામ પાનેલી.

૫ પા. વાલજી ભીમજી ભગત. " "

૬ પા. લખા તેજી છાભેઆ. " "

૭ પા. કાનજી તેજી છાભેઆ. " "

૮ પા. શીવદાસ કરશન બાધાણી. ગામ મડુલી.

આ પ્રમાણે ઘણા બાઈઓએ પીરાણા સપંથને ત્યાગી શુદ્ધ સનાતન હિન્દુ ધર્મ સ્વીકાર્યો છે. તે સિવાય ઘાટકોપરમાં સંવત ૧૬૮૦ ના કારતક વદ ૩ સોમવાર તા. ૨૬-૧૧-૧૬૨૩ ના રોજ હળવદવાળા પ્રખ્યાત પંડીત શુકલ છગનલાલ કાનજીના હાથે દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ નીચે જણાવેલા બાઈઓએ લીધું છે.

૧ પટેલ વેલજી ખીમજી ખેતાણી. ગામ વીરાણીવાળા.

૨ માતાજી શૈનબાઈ તે વેલજી ખીમજીના માતૃશ્રી.

૩ સામાન્યતા લાલબાઈ તે વેલજી ખીમજીનાં ધર્મપત્નિ.

૪ સૌ. પુરબાઈ તે જીવરાજ ખીમજીનાં ધર્મપત્નિ.

૫ ચિ. દેવજી જીવરાજ.

૬ ચિ. મોંગીબાઈ જીવરાજ.

૭ ચિ. ધનબાઈ તે વેલજીનાં લીકરી.

૮ પા. વેશ્રામ અખેઈ પોકાર ગામ રવાપરવાળા.

૯ પા. પ્રેમજી અખેઈ. " " "

ત્યારબાદ મુંગઈ માટુંગામાં કારતક (વિદ ૦)) શનીવાર તા. ૮-૧૨-૧૬૨૩ ના રોજ હળવદવાળા શુકલ છગનલાલ કાનજીના હાથે નીચે પ્રમાણે બાઈઓ તેમજ બહેનોએ પીરાણા સપંથને તીલાંજલી આપી વેદીક ધર્મ અંગીકાર કર્યો છે. જેના નામની નોંધ નીચે પ્રમાણે છે.

૧ પા. પચાણુ રૂડા રૂડાણી. ગામ વીથોણવાળા.

૨ પા. માવજી લાલજી " " "

૩ પા. મંજુ દેવસી " " "

- ૪ સૌભાગ્યવંતા રામભાઈ તે પચાણુ રૂડાના ધર્મપત્નિ.
 ૫ સૌ. દેવકીભાઈ તે માવણ લાલણનાં ધર્મપત્નિ.
 ૬ સૌ. લક્ષ્મીબેન તે નથુ દેવસીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૭ ચિ. ધનભાઈ તે પચાણુ રૂડાની ઠીકરી.
 ૮ ચિ. વેલભાઈ તે માવણ લાલણની ઠીકરી.
 ૯ પા. પચાણુ દેવશી કાનાણી ગામ વીરાણી.
 ૧૦ પા. જેઠા દેવસી કાનાણી. " "
 ૧૧ પા. રામણ જેઠા વાગાણી. " "

આ હિસાબે કચ્છના કડવા પાટીદાર જ્ઞાતિમાં જે ચળવળ ચાલી રહી છે તે બેઈ દરેક સાચા હીન્દુ બાઈબોને આનંદ થયોજ હશે.

ઘાટકોપરમાં તા. ૨૨-૪-૧૯૨૩ ના દિવસે પરિષદના સભામંડપમાં
 દેહશુદ્ધિ પ્રાયશ્ચિત લેનારા બાઈ બહેનોનાં નામો.

- ૧ બાઈકી ખીમણ શીવણ રામાણી ગામ મગવાણાવાળા.
 ૨ સૌભાગ્યવંતા કંકુભાઈ તે ખીમણ શીવણનાં ધર્મપત્નિ.
 ૩ ચિ. મનસુખલાલ. } તે બાઈ ખીમણ શીવણના પુત્રો.
 ૪ ચિ. જયંતીલાલ. }
 ૫ બાઈ માવણ પુંબ જળુવાણી ગામ નખવાણાવાળા.
 ૬ સૌ. બેન વાલભાઈ તે માવણ પુંબના ધર્મપત્નિ.
 ૭ ચિ. બેન મેઘભાઈ. } તે માવણ પુંબની પુત્રીઓ.
 ૮ ચિ. બેન જસુભાઈ. }
 ૯ બાઈ હરણ વીરણ નાકરાણી ગામ (મોટી) વીરાણી વાળા.
 ૧૦ સૌ. બેન માનભાઈ તે બાઈ હરણ વીરણનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૧ ચિ. બેન વાલભાઈ તે હરણ વીરણનાં પુત્રી.
 ૧૨ બાઈ હીરણ માવણ ઘોણ ગામ (મોટી) વીરાણી વાળા.
 ૧૩ બાઈ વાલણ વસ્તા પોઠાર ગામ વીશાણવાળા.
 ૧૪ પટેલ જેઠા શીવણ વાસાણી ગામ વીરાણી (મહવાળી.)
 ૧૫ સૌ. બેન કુંવરભાઈ તે જેઠા શીવણનાં ધર્મપત્નિ.
 ૧૬ ચિ. વેલણ તે જેઠા શીવણનો પુત્ર.
 ૧૭ બાઈ હરણસી જેઠાં સાળસી ગામ દેસલપુર મેઘસીવાળાં.

- ૧૮ માતાજી દેવકીબાઈ તે કરમશી લધાનાં માતૃશ્રી.
 ૧૯ સૌ. બેન લાલબાઈ તે કરમશી લધાનાં ધર્મપત્નિ.
 ૨૦ ચિ. હાઈબાઈ }
 ૨૧ ચિ. બેન બેટીબાઈ } તે કરમશી લધાનાં પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૨૨ ચિ. પ્રેમજી
 ૨૩ પટેલ અરજીજી ધનજી રંગાણી ગામ ગદશીશાવાળા.
 ૨૪ ભાઈ મનજી દાના રંગાણી. ગામ ગદશીશાવાળા.
 ૨૫ ભાઈ હરજી વીરજી. " " "
 ૨૬ પટેલ શીવજી વીરજી પોકાર ગામ ગદશીશાવાળા.
 ૨૭ માતાજી જીવાંબાઈ તે શીવજી વીરજીનાં માતૃશ્રી.
 ૨૮ સૌ. બેન ભચીબાઈ તે શીવજી વીરજીના ધર્મપત્નિ.
 ૨૯ ચિ. બેન રામબાઈ }
 ૩૦ ચિ. મીડું } તે શીવજી વીરજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૩૧ ભાઈ રવજી ગોપાલ.
 ૩૨ પટેલ માવજી માના નાકરાણી ગામ વીરાણી મોટીવાળા.
 ૩૩ ભાઈ કરમશી માવજી. " "
 ૩૪ સૌ. બેન રતનબાઈ તે કરમશી માવજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૩૫ ચિ. બેન લક્ષ્મીબાઈ તે કરમશી માવજીના પુત્રી.
 ૩૬ ભાઈ કાનજી પચાણુ રંગાણી ગામ ગદશીશાવાળા.
 ૩૭ માતાજી વાલબાઈ તે કાનજી પચાણુનાં માતૃશ્રી.
 ૩૮ ચિ. બેન ભચીબાઈ તે કાનજીનાં બેન.
 ૩૯ ભાઈ શીવદાસ કાનજી નાકરાણી ગામ વીરાણી મોટીવાળા.
 ૪૦ સૌ. બેન લક્ષ્મીબાઈ તે શીવદાસ કાનજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૪૧ ચિ. વાલજી તે શીવદાસ કાનજીનો પુત્ર.
 ૪૨ ભાઈ રામજી ભીમજી ગોગરી ગામ વીરાણી મોટીવાળા.
 ૪૩ } બે ભાઈઓ મોટી વીરાણી વાળાના નામ
 ૪૪ ... } યાદ નહીં આવવાથી લખાયાં નથી.

કમ્પ ગદશીશાવાળા સુપ્રસિદ્ધ પંડિત પરાશર શ્રી અને બીજા વિદ્વાન પંડિતોની સમક્ષ ઉપર જણાવેલા ભાઈ બહેનોએ સહામંડપમાં ડેક્કશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ તોળેના હાથથી લીધાં છે.

સહાના કામકાજથી પરવારીને સૌ ભાઈઓ પોતપોતાને ઠેકાણે ગયા પછી કરાંચીમાં વસતા ભાઈઓ પૈકીના બે ભાઈઓએ સહામાં પીરાણા સતપથને તજી દેવાની પ્રતીજ્ઞા કરી હતી. તે ભાઈઓએ કરાંચીમાં પીરાણા સતપથને તજી દેવાની પ્રતીજ્ઞા કરી હતી.

સંવત ૧૯૮૦ ના દીવસે વઢવાણવાળા સુપ્રસિદ્ધ શુકલ કાળીદાસ બહુરામના હાથે કણ્ઠી બાઇઓના રહેવાના સ્થાન રજુછોડ લાઈનના મોટા કમ્પાઉન્ડમાં મંડપ બાંધીને ધણીકે ધામધુમથી વેઠ વીધી અનુસાર દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિત લીધું છે. જેની કમવાર સંખ્યા નીચે મુજબ છે.

પ્રાયશ્ચિત કરાવી શુદ્ધ થએલા બાઇઓ તેમજ બહેનોના નામની સંખ્યા.

૧ પટેલ રતનશી શીવજી નાકરાણી ગામ રવાપરવાળા તંત્રી
“ પાટીદાર ઉદ્યના.”

૨ સીલાચવંતા બેન મેઘબાઇ તે પટેલ રતનશી શીવજીના ધર્મપતિ.

૩ ચિ. વીરજી તે રતનશી શીવજીનો પુત્ર.

૪ પા. લાલજી સોમજી નાકરાણી ગામ રવાપરવાળા.

૫ સૌ. વાલબાઇ તે લાલજી સોમજીના ધર્મપતિ.

૬ પા. રામજી સોમજી નાકરાણી ગામ રવાપરવાળા.

૭ સૌ. બેન કેશરબાઇ તે રામજી સોમજીનાં ધર્મપતિ.

૮ ચિ. બેન ગોમતીબાઇ તે રામજી સોમજીના પુત્રી.

૯ પા. નથુ ધનજી નાકરાણી ગામ રવાપરવાળા.

૧૦ સૌ. બેન નાનબાઇ તે નથુ ધનજીનાં ધર્મપતિ.

૧૧ ચિ. ઠાનાબાઇ;

૧૨ ચિ. બેન પરમાબાઇ } તે નથુ ધનજીનાં પુત્ર પુત્રીઓ.

૧૩ પા. મુળજી ડોસા પોકાર ગામ નખત્રાણાવાળા.

૧૪ સૌ. બેન દેવકીબાઇ તે મુળજી ડોસાનાં ધર્મપતિ.

૧૫ ચિ. બાઈ નાનજી

૧૬ ચિ. બેન નાનબાઈ

૧૭ ચિ. બેન નર્મદાબાઈ

૧૮ પા. વાલજી લખુ પોકાર ગામ નખત્રાણાવાળા.

૧૯ સૌ. બેન જમનાબાઈ તે વાલજી લખુના ધર્મપતિ.

૨૦ ચિ. રાબાબાઈ

૨૧ ચિ. વિશ્રામબાઈ

૨૨ ચિ. બેન ચીચીબાઈ

૨૩ ચિ. બેન તુલસીબાઈ

૨૪ પા. વીરજી લખુ પોકાર ગામ નખત્રાણાવાળા.

૨૫ સૌ. બેન ધનબાઈ તે વીરજી લખુનાં ધર્મપતિ.

૨૬ ચિ. બેન ઠાલીબાઈ,

૨૭ ચિ. બેન લક્ષ્મીબાઈ,

૨૮ ચિ. બેન લક્ષ્મીબાઈ } તે વીરજી લખુની પુત્રીઓ.

- ૨૮ પા. ગોપાલ પેશા પોઠાર ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૨૯ સૌ. બેન લક્ષ્મીબાઈ તે ગોપાલ પેશાનાં ધર્મપત્નિ.
 ૩૦ બાઈ લાલજી પેશા પોઠાર ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૩૧ બાઈ શીવજી પેશા " " "
 ૩૨ પા. શીવજી લધા નાકરાણી ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૩૩ સૌ. બેન દેવકીબાઈ તે શીવજી લધાના ધર્મપત્નિ.
 ૩૪ ચિ. જેઠાલાલ તે શીવજી લધાનો પુત્ર.
 ૩૫ પા. નારજી લધા નાકરાણી ગામ નખત્રાણાવાળા.
 ૩૬ સૌ. બેન ગોમતીબાઈ તે નારજી લધાના ધર્મપત્નિ.
 ૩૭ ચિ. બાઈ નરસિંહ }
 ૩૮ ચિ. બાઈ અચ્યુત } તે નારજી લધાના પુત્રો.
 ૩૯ પટેલ વિશ્વામ પાંચા પોઠાર (જાંગાણી) ગામ વીરાણીવાળા.
 ૪૦ સૌ. બેન લક્ષ્મીબાઈ તે બાઈ વિશ્વામ પાંચાના ધર્મપત્નિ.
 ૪૧ ચિ. બાઈ પ્રેમજી
 ૪૨ ચિ. બેન લાલબાઈ } તે વિશ્વામ પાંચાના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૪૩ ચિ. લાલજી ઉર્ફે બાલુલાલ }
 ૪૪ પા. મેઘજી સામજી સાંખડા ગામ વીરાણીવાળા.
 ૪૫ સૌ. કુવરબાઈ તે મેઘજીના ધર્મપત્નિ.
 ૪૬ ચિ. બાઈ સીવદાસ }
 ૪૭ ચિ. બાઈ શીવજી } તે મેઘજી સામજીના પુત્ર પુત્રીઓ.
 ૪૮ ચિ. બેન રામબાઈ }
 ૪૯ પા. દેવજી ભીમજી ગોગારી ગામ વીરાણીવાળા.
 ૫૦ સૌ. બેન જયુગાઈ તે દેવજી ભીમજીનાં ધર્મપત્નિ.
 ૫૧ ચિ. બાઈ તુલસીદાસ તે દેવજી ભીમજીનો પુત્ર.
 ૫૨ પા. મુળજી ભીમજી ઘોઘારી ગામ વીરાણીવાળા.
 ૫૩ સૌ. બેન હીરબાઈ તે મુળજી ભીમજીના ધર્મપત્નિ.
 ૫૪ પા. ઠાક્ષા ગોપાલ ઘોઘારી ગામ વીરાણીવાળા.
 ૫૫ પા. રામજી રેયા ગામ વીરાણીવાળા.
 ૫૬ માતાજી કુવરબાઈ તે રામજી રેયાનાં માતૃશ્રી.

ઉપર મુજબના બાઈઓ તેમજ બહેનોએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરાવી પીરાણાના કબ્રસ્તાની સતપથેને તીર્થાંજલી આપી છે. તે સિવાય વિશેષ ગામમાં બાઈ વાલજી વસતા પોઠાર તેમના ધર્મપત્નિ તથા તેના બાળકોએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ લીધું છે.

એ પ્રમાણે એ વર્ષની અંદર જુદી જુદી વખતે બપો મળીને ૪૬૧ માણસોએ દેહશુદ્ધિ પ્રાપ્તિ કરી પીરાણા સતપંથ અને એ પંથને માનનારાઓથી છુટા છેડા કરી પેઢ ધર્મની દીક્ષા લીધી છે. તે સિવાય સંવત ૧૯૬૭ ના ફાગણ માસમાં સ્વામીનારાયણ સપ્તધામને માનનારા ૧૨૦૦ બાઈ બહેનો કે જેઓ એ પીરાણા સતપંથી પાટીદાર બાઈઓ સાથે ખાવાપીરનો વહેવાર રાખતા હતા, તેઓ પણ એમની સાથેથી છુટા છેડા કરી અલગ થઈ રહ્યા છે. એટલુંજ નહિ પણ હાલમાં એક ભાગ એવો પણ છે કે જે પીરાણા સતપંથને માનતો નથી, તેમજ દશેાંદ વિશેાંદ અને બીજા લાગા પણ આપતો નથી, ફક્ત પીરાણા સતપંથને માનનારાઓની સાથે ખાવા પીવાનોજ વહેવાર રાખે છે. એવા બાઈ બહેનોની સંખ્યા પણ લગભગ ત્રણ હજાર માણસોની છે. તેઓ પણ થોડા વખતમાં પ્રાપ્તિ વિધીથી પાવન થઈ શુદ્ધ વૈદિક ધર્મની દીક્ષા લેશે એમાં જરા પણ શંકા નથી.

આ કપોળ કલ્પિત પીરાણા સતપંથને માનનારા કલ્પગ્રીવો આખા કર્ણાટક દેશમાં અત્યારે જુદાં જુદાં ૮૦ ગામોમાં વસવાટ કરી રહ્યા છે. તેના ત્રણ વિભાગ છે. તે દરેક વિભાગ પાંચાડા તરીકે ઓળખાય છે. તેમાં ઉગમણા પાંચાડામાં ત્રીસ ગામો છે. અને તેની વસ્તી આસરે સાડા સાત હજાર (૭૫૦૦) માણસોની છે. વચલા પાંચાડામાં ઓગણીશ મોટાં ગામો છે, તેમાં આસરે દશહજાર (૧૦૦૦૦) માણસો પીરાણા સતપંથને માને છે. આથમણા પાંચાડામાં એકત્રીસ ગામો છે તેમાં આસરે છહજાર બસો પચાસ (૬૨૫૦) માણસો પીરાણા સતપંથને માને છે. એટલે ત્રણે પાંચાડાના એસી ગામોમાં બધાં મળીને કુલે ત્રેવીસ હજાર આઠસો (૨૩૮૦૦) માણસો પીરાણા સતપંથને હજુ વળગી રહ્યાં છે. તે બધાને પોતાની કમાણીમાંથી ફસમો ભાગ પીરાણે આપવો બાઈએ, એવી એ પંથની માન્યતા છે પરંતુ તેટલી રકમ તેઓ આપતા નથી, તોપણ સાધારણ ગણતરી પ્રમાણે ૬૦૫૦૦ કેારી દશેાંદના લાગા તરીકે આપવી પડે છે. એ ઉપરાંત કર્ણાટક દેશના પીરાણા સતપંથી બાઈઓને બીજા પણ અનેક લાગાઓ અને જુદા જુદા પ્રકારના કરો આપવા પડે છે. તે આ પ્રમાણે છે:-

- (૧) છાકરનો જન્મ થયા પછી તેને સતપંથી બનાવવાનો કર.
- (૨) પરદેશ ગયેલા બાઈઓ જ્યારે દેશમાં બચ ત્યારે પાવન કરવા નુરની ઝોળી પાવનો કર.
- (૩) શુક્રવાર તથા ચાંદરાતે ચાળ કરવાનો અને રોકડા પૈસા ચુકવાનો કર.
- (૪) મરનારનો ઠાઠો ખાવા બચ તેને જણ દીઠ દોકડા લેખે ભરવાનો કર.

- (૫) મરનારના શુના છોડાવવા માટે જોકે માણસ હીઠ પચાસથી એકસો પચીસ ફેરી સુધીનો કર.
- (૬) લગ્ન કે પુનર્લગ્ન કરે તો સાડીસાત ફેરીનો કર.
- (૭) દોરની પ્રભ વર્ષે તેના ઉપર દશોઢનો કર.
- (૮) આગેવાનોનો અનાદર તથા નાતનો શુનો કરે તો ઢંઢ રૂપી આપવો પડતો કર.
- (૯) સેયદોને શુર કરવા માટે જોછામાં જોછી જોકે માણસ હીઠ બાર ફેરીનો કર.
- (૧૦) પીરાણાવાળો મુજબર કાકો દેશમાં આવે ત્યારે શીરખંધીનો કર.
- (૧૧) ઇરસાલ પીરાણે જત્રા કરવા આવનાર આસરે આરસો માણસના સંઘને જોછામાં જોછી જોકે માણસ હીઠ રૂ. પચાસથી માંડી વધારેમાં વધારે એકસો રૂ. સુધીનું આવતું ખર્ચ.

આવા આવા અનેક પ્રકારથી કચ્છના એ પીરાણા સતપંથી કબુળી ભાઈઓને એક વર્ષની અંદર જોછામાં જોછા દોઢ લાખ રૂપિયા કરના આપવ પડે છે. તે સઘળા રૂપિયાઓ એ પીરાણા સતપંથની કહેવાતી પેઢીઓ એટલે ગામેગામ એ પંથના બતાવવા અને હિંદુઓને વટલાવવા ઉભા કરેલાં ખાનાઓમાં જમા થાય છે. પરંતુ ખરે જોતાં તે એ બધી ઉપર જળાવેલ રકમની હુંડી તેઓ પીરાણે મોકલતા નથી. તેમાંથી મોટી રકમ તો આગેવાન પટેલો અને મુખીઓ ખરે જોતાં હજમ કરી જાય છે, એ બાબતની ઘણી વખત બહાર ચેલેને પણ આપવામાં આવી છે, છતાં પણ કોઈ તેના માટે કશું જોલતાજ નથી. એ ઉપરાંત સેયદો તથા મુજબર કાકો પણ તે કચ્છવાસી સતપંથી ભાઈઓને કશું કહી શકતાજ નથી. કારણ કે જો તેઓ એ સંબંધમાં કશું જોલે તો કચ્છના આગેવાન પટેલો તથા મુખીઓ હાલે જે કાંઈ આપે છે તે પણ ન આપે, એટલે મુંઝે મોઢે જે મળે છે તે લઇ લે છે. આથી ખરી રીતે તો આગેવાન મુખી પટેલોને જ લાભ છે. પરંતુ મરો તો ફક્ત ગરીબ પાટીદાર ભાઈઓ કે જેઓ એ અર્થદગ્ધ કબરોની પંથના સંકળમાં સપડાયા છે તેમનોજ છે. ૧૯૫૬ ના જેવા ભુખમરના દુકાળ પછી ૧૯૫૭ કે અઠાવનની સાલમાં પણ કચ્છના સતપંથી ભાઈઓએ પંચાવન હજાર રૂપિયાની હુંડી જ્યારે પાંચ ને છ ફેરીના ભાવનો રૂપીઓ હતો ત્યારે પીરાણે મોકલી હતી. પરંતુ હાલે જ્યાં દોઢ ફેરીનો રૂપિયાનો ભાવ છે, એવા વખતમાં ફક્ત પંદર અથવા વીસ હજાર રૂ. ની હુંડી પીરાણે મોકલે છે. એ પરથી એટલું તો જોખમી રીતે, સાબિત થાય છે કે ધીમે ધીમે એ પંથ પરથી એ લોકોની શ્રદ્ધા જોછી થવા માંડી છે. તેનું મુળ કારણ ફક્ત જ્ઞાતિસુધારક ભાઈઓની તનતોડ મહેનતનો જ પ્રયત્ન છે. પરંતુ હજુપણ કચ્છ દેશની પાટીદાર જ્ઞાતિના

કહેવાતા આગેવાન ગઢેરાઓ પોતાનાથી બની શકે એટલો ત્રાસ કેટલાક જ્ઞાતિભાઈઓને આપવામાં બીલકુલ કચાસ રાખતા નથી. છતાંપણ એટલું તો કબૂલ કરવું જ જોઈએ કે હવે એ જુલમ અને ત્રાસ દિવસે દિવસે ઓછો થતો જાય છે. સુધારક ભાઈઓ તેમની પોલો ખુલ્લી કરતા જાય છે. પરંતુ તેમને પણ હવે એ આગેવાનો કશું કરી શકતા નથી.

જ્ઞાતિ બંધનો અને અંધશ્રદ્ધા ખીમે ખીમે મંદ પડતી જાય છે. કબુલી ભાઈઓ પોતાની જૂલ અને સત્ય વાત શું છે. તે હવે તેઓ સારી રીતે જાણતા થઈ ગયા છે. પરંતુ તેઓ હજુસુધી પોતાની એ જૂલ કાંતો હૃદયબળ ન હોવાથી કિંવા મમતને લઈ સુધારી શકતા નથી. એટલુંજ નહિ પણ હજુ એ કચ્છી કડવા પાટીદાર ભાઈઓનો મોટો સમુહ કે જેઓ એ પંથમાં સપડાયા છે તેઓ, તથા ગુજરાતના જુદા જુદા ભાગમાં વસતા એ પંથને માનનારા સતપંથીઓ પોતાની અજ્ઞ નતાને લઈ પીરાણા સતપંથને કલીયુગના વારા પ્રમાણે એટલે સૈયદ હિમામશાહે હિંદુઓને વટલાવી યુસલમાન બનાવવા માટે રચેલાં શાસ્ત્રોમાં સુચવ્યું છે તે પ્રમાણે ખરા સનાતન હિંદુ ધર્મ તો પીરાણા સતપંથ જ છે એમ માને છે. એટલુંજ નહિ પણ સૈયદ હિમામશાહના વંશજો કે જેઓ પોતાને હરીવંશી તરીકે ઓળખાવે છે તેને ગુરૂ કરી પોતાની કમાણીમાંથી દશમો ભાગ આપવાથી જ સ્વર્ગ અને મોક્ષ મળે છે એમ માની રહ્યા છે.

પરંતુ એ લોખા સતપંથી ભાઈઓને ખબર નથી કે જેને તેઓ હરીવંશી ગોર તરીકે પૂજ્ય માને છે, તેજ સૈયદો જાહેર પેપરોમાં જનતાને ખૂલી રીતે જણાવે છે કે;—“ સદરહુ પીરાણા સતપંથ ખાસ હીને મહંમદી ધર્મ છે.” ..

(ગુજરાતી પંથ પાનું ૨૪ મું તા. ૨૪-૬-૧૯૨૩)

શ્રી પીરાણાના સ્થાપક હજરત પીર હિમામશાહ સુત તુરઅલી મહંમદસા કુદરેશીકનને બતાવેલો ધર્મ સતપંથ પાળનાર તમામને.

ચેતવણી

સદરહુ પીરાણાનો ઓળખાતો ધર્મ નામે સતપંથ ખાસ હીને મહંમદી છે. (યુસલમાની) ને તે ધર્મ પાળનારાઓ યુમનભાઈ કહેવાય છે. તેને એ કોઈ સદરહુ ધર્મ પાળનારમાંથી હીન્દુ ધર્મ છે તેમ સાબીત કરી આપશે તો અમો તે કહેશે તે ધર્મ કબુલ કરવા ખુશી છીએ, માટે સદરહુ જગ્યાના મુજબશ કાકા તથા કોઈ પણ ધર્મી કહે તે વાત ગલત છે.

એજ તા. ૨૨-૬-૧૯૨૩.

હી. સદરહુ પીરની ઓલાદના સાદાતોની પંથ પીરાણા.

હી. સૈયદ પુજારીયાં હુસેનખાં,

સૈયદોએ ઉપરની ચેતવણી પ્રસિદ્ધ કરીને ખરે જોતાં તો હિંદુજનતા ઉપર એક પ્રકારનો ઉપકારજ કરેલો છે. કે જેને લઈ અન્ય હિંદુભાઈઓ પણ એ પીરાણા સતપંથીઓના સંસર્ગમાં આવતાં હશે અને તેને લઈ એ સતપંથી ભાઈઓ પણ શરમને લઈને કાંતો જનતાની ટીકાના ભયથી એ પંથની કપટ જાળમાંથી છુટા થવા પ્રયત્ન કરે.

સૈયદો સારી પેઠે જાણે છે કે તેમના વડીલ એટલે પીરાણા સતપંથના મુળ સ્થાપક સૈયદ ઇમામશાહનો મુખ્ય મુરો જોળા હિંદુઓને એ પંથની કપટ જાળમાં ફસાવી અતે મુસલમાની રાહત ઉપર જ લઈ જવાનો હતો. પરંતુ તેનાથી એ કામ ન જનતાં અધુરું રહી જવાથી તે કામ તેઓ (સૈયદ ઇમામશાહ) પોતાના ફરજદોને સોંપી ગયા છે, જેમ કહેવાય છે. અને તેજ મુદ્દાને અનુસરી મોમીન શાહમહમદ સકકાભાઈ પોતા તરફથી સં. ૧૯૫૫ ના અષાઠ માસમાં પ્રસિદ્ધ કરેલ ગ્રંથ “અનવારે હીદાયત યાને હીદાયતનું નુર” માં પીરાણા સતપંથીઓને ઉદ્દેશીને લખે છે કે;

“પીરાણા સતપંથના ત્રણ વિભાગ છે,

ભાગ ૧ લો સૈયદો કે જેઓ હજરત પીર ઇમામશાહની જોલાહના છે તેઓ શીઆહ ધર્મ પાળે છે.

ભાગ ૨ જો મોમન શેખ ભોઈ વિગેરે કે જેઓ અહરો મુસલમાની ધર્મ પાળે છે.

ભાગ ૩ જો શુપતીઓનો કે જેઓ તફ્રી હિન્દુ જેવા છે પણ ખુશીની વાત છે કે અમદાવાદના મોમીનો પુરો મુસલમાની શીઆ ધર્મ પાળે છે તો તે મુજબ આ ધર્મના તમામ ભાઈઓને મારી અરજ છે કે હિન્દુ અને મુસલમાનની વચમાં નહીં રહેતાં એક કીનારો પકડવો સારો છે.

આપણા પીરે તો જેમ એક ભૂમીમાંથી બીજી ભૂમીમાં જવું હોય ને વચમાં ફરીયો આવે ત્યારે વહાણની જરૂર પડે છે તેવી રીતે આપણને હિન્દુ રૂપી ભૂમીમાંથી ખસેડી મુસલમાની ભૂમી તરફ લઈ ગયા હવે કીનારે પોહોવ્યું આપણું કામ છે, નહીં તો એક સાધુની કહેવત પ્રમાણે:-

“ ધર્મ ધામ પોંદોવ્યો નહી, નહિ વેકુંઠ નહીં વાસ,
અથ વચમેં લટકી રહ્યો, સાધુ મુંઠરાસ. ”

જેવી રીતે ફરીયામાં રહેવા કરતાં એક કીનારો પકડવો બહેતર છે. કાંતો હિન્દુ થવું ને કાંતો મુસલમાન થવું પણ હિન્દુ થવું જમે નહીં તેથી મુસલમાની ધર્મ બચાવે જમદા પાળવો જોઈ રહ્યો છે.

જુઓ કે અમદાવાદ વિગેરે મોટાં શહેરોમાં આવો સુધારો થઈ ગયો છે. પણ કમ્મ કાઠીઆવાડ-કાનમ ચરોતર વિગેરેમાં તો હજુ કંઈ પણ સુધારો થયેજ નથી જો કે આપણા પીરનો હુકમ છે કે, “રોજ નીમાઝને બંદગી ભાઈ કંઠમાં નામત ચીઝ.” કોઈ શખશને જોકેનો જોકે હીકરો હોય ને તે નાપાક એટલે જાડો પીશાબ વાળો હોય તો તેનો બાપ નવરાબ્યા શિવાય ખોળામાં બેસાડશે નહીં તેમ આપણા પેઢા કરનારની પાસે આપણે નાપાકીની હાલતમાં જઈશું, તો તે આપણને કેમ મંજૂર કરશે. અર્થાત મુઠ્ઠાંબોને ગુસલની રીત પ્રમાણે નહીં નવરાવતાં એમને એમ ફાટી દે છે અને જનાઝાની નીમાઝ પડાવતા નથી માટે કલમો નીમાઝ ગુસલ વિગેરેની રીતો જેવી આપણા પીરના ફરજંદો પાળે છે તે મુજબ પાળવી જોઈએ. જુઓ કે પીરાણામાં મસજીદ છે ઇમામખાનું છે મદ્રસો છે દરગાહમાં કુરાન સરીફની આયતો લખેલી છે. કુરાન શરીફ સીરહાને મુકેલાં છે, વિગેરે રીતો તમે જોશો તો ખાત્રો થશે કે આપણા પીર કે જેઓ પાકા શીઆ મઝહબના તેમનો હેતુ આપણને પુરા મુસલમાન કરવાનો હતો પણ શરૂવાતની અંદર જેટલું કરવાનું તે તેઓ સાહેબે કરી જીંદગી પુરી થવાથી બાકીની હકીકત અધુરી રહી; તો ઉમેદ છે કે આપણા પીરના ફરજંદો (સેવદો) કાકાઓ તથા જમાતના આગેવાનો આ કામ માટે કોશીશ કરશે.” લેખકે આ પ્રમાણે લઘામણ કરી છે, અને તે વખતના પીરાણાની ગલીના મુખવર કાકા કરમસીના માટે લખે છે કે, ‘કરમસી કાકો હર વખત હઝરત અલીઅ અલેહીસ સલામને યાદ કરે છે. તેઓ પંજતન પાક અલેહીસ સલામની મીજલસો દર જુમેરાને તથા ચાંદરાતે પીરાણામાં કરે છે. અને આલીસમાં સુપી આકા ઇમામહુસેન અલેહીસ સલામના ગમની મીજલસો કરે છે.’”

આવા આવા અનેક પ્રકારના પ્રપંચો હિંદુઓમાંથી પતિત થઈ વટલી ગયેલા મુમનાઓ તથા ઇમામશાહના વંશજ સેવદો લોળા અને અજ્ઞાન હિંદુભાઈઓને ફેસલાવી જાહેર મુસલમાન બનાવવા કરી રહ્યા છે. ખરું જોતાં તો એ પંથને માનનારા હિંદુભાઈઓના વર્તનમાં પણ દિવસે દિવસે પરિવર્તન થતું જાય છે. તેઓમાંના કેટલાક તો માત્ર શહેરવેશથી અને અસલની છુનિ પદ્ધતિ અનુસાર આપવામાં આવતાં નામો પરથી જ તેઓ હિંદુ છે એમ ઓળખાય છે.

પોતાને હિંદુ તરિકે ઓળખાવનાર આવા સતપંથી ભાઈઓ જો વેગાસર ચેતીને એ પ્રપંચી પંથની કપટ બાગમાંથી મુક્ત થવા પ્રયત્ન નહિ કરે, અને હલુપણ એ કપટ કુશળ સેવદોના કહેરા અનુસારજ પોતાનું વર્તન શખશે તો અંતે તેમને મુસલમાન થવુંજ પડશે.

ઉપસંહાર.

ભારતની વેદધર્મી હિંદુજનતાને રંકહૃદયની બહેર અપીલ.

ઠંડાલા ધર્મપ્રેમી વાચકો ! પ્રીય સનાતની હિંદુભાઈઓ ! ઠંડાલા આર્ય સમાજીયો ! જીવલે પ્રચારક ઉદારચિત્ત જેનો ! બ્રાહ્મોસમાજીયો ! સુધારક હિંદુભાઈઓ ! અને ખાસ તો સઘળા હિંદુધર્મના આચાર્યો, ધર્મગુરુઓ અને આગેવાનોના ચરણે નમ્રતાપૂર્વક ચાચના કંઈ છું કે, જે આપના હૃદયમાં પવિત્ર રૂપિ મુનીઓએ રચાવેલા અને પરમકૃપાળુ પરમાત્માની પ્રેરણાથી પ્રકાશ પામેલા શ્રી હરીની સાક્ષાત્સ્વયંજયોતિ સ્વરૂપ સનાતન વેદ ધર્મના માટે જરા પણ લાગણી ડિંવા સ્થાન હોય તો, આજે આપણા લાખો હિંદુભાઈઓ કે જેઓ ધરધર્મીઓના પ્રપચથી તેમની જાળમાં સપડાઈ પોતાની અજ્ઞાનતાનો ભોગ બની આપણા જ ધર્મદ્રોહી થઈ રહ્યા છે. તેમને એવા નિઃશુર થતા બચાવો.

આજે આપણા હિંદુધર્મ ઉપર પીરાણા સતપથ જેવા અનેક પાખંડી પંથો પોતાની કુટિલ છળનીતિ વાપરીને હંજરો ભાઈઓને આપણાથી છુટા પાડી વિધર્મી બનાવી રહ્યા છે. એ બધાનું મુળ ફારણ ફક્ત આપણો પ્રમાદ અને શાસ્ત્ર પુરાણના મતભેદો તેમજ જુઠા જુઠા ધર્મપંથના વાડાઓની જુડી જુડી માન્યતાઓથી થતા ધર્મઝગડાઓજ છે. અને તેથીજ અન્ય વિધર્મીઓ આપણાંજ શાસ્ત્રના મન માન્યા અર્થ કરી, પોતાના નીચ હેતુઓ સિદ્ધ કરવા ભોળા હિંદુભાઈઓને તેમની કપટ જાળમાં ફસાવી આપણા શત્રુ બનાવી રહ્યા છે.

આવા લાખો ભોળા અને બલા હિંદુઓ એ કાવચાંખોરોની કપટકળાને લીધે અજાણતાં જ તેમની ભયંકર પ્રપચ જાળમાં ફસાયા છે, અને પોતાને હાથે ધરનાં ધન ખર્ચીને પોતાના ધર્મ કર્મ લૂટાવી રહ્યા છે. તેઓ તો ગિચારા અજ્ઞાન છે તેમને ખબર નથી કે સતપથને નામે કેવા ઉદપટાંચ અધર્મ-દંડ્ય કપ્પસ્તાની પંથની કબજામાં તેમના જીવતા આત્માને ફગાવી દઈ તેમને પોતાની મતલબના ભોગ બનાવે છે ! જગતમાં અતિનિંદ્ય અને શરમાવનારી સ્થિતિમાં લાવી મુકી કેવા તેમને પાયમાલ કરી સામકા હિંદુ બનાવવામાં આવે છે, જેથી જતે ફહાડે તેમની ભાવી પ્રજા કાંતો વર્ણશંકર મ્લેચ્છ જાતિની થઈ જશે પ્રથવા તેમના મુળ અને નામને જોળી પવિત્ર હિંદુધર્મના હડકેડતા શત્રુ થઈ બેસશે તેનું તેઓને આજે જ્ઞાન પણ નથી. અને પેલા કુટિલ કપટપંથ અજ્ઞાનનાં ચપલ બહુગેરો બનાવથી ભય લાલચ તેમજ અભિમાની

તેમને પોતાની ભયંકર ભળમાં આકર્ષી, મજબૂત પકડી રાખી (જુર અજગર જેમ પોતાની આંખોની વિજળીથી સારસ અને ચકલી જેવાં નિર્દોષ પક્ષીઓને પોતાના તરફ ખેંચી લઇ શિકાર બનાવી, ચાવી આવડે ખાઇ ભય છે, એવીજ રીતે) એ લાખો ભાઈઓને પોતાના છળભેદની વીજળીથી આંત્ર નાંખી પોતાના તરફ આકર્ષી પોતાનો શીકાર બનાવી, એ પંથના કારકિર્દીની કરતા કારકિર્દીઓ પોતાના ભક્ષને ચૂસી ચૂસી નીચોવી નીચોવીને ગળી જવા લાગ્યા છે.

લાખો હિંદુભાઈઓ આજે તેમના પાપે પવિત્ર સનાતન હિંદુધર્મ છોડીને પટલી સુમના સુસલમાન બની ગયા છે, અને હજારો હિંદુભાઈઓને ખોટી ખોટી ભાલો આપી વટલાવતા ભય છે. અને હરિવંશ તો બહુ સતપંથી અદર્શિયાની ડુગડુગીમાં જ સમાયેલો છે, એવું હંકહંકતું જુઠાણું સમજાવી તેમના ધન, ધર્મ અને કર્મની પાયમાલી કરતાજ રહ્યા છે.

ગુજરાત, પંચમહાલ, અમદાવાદ અને આણંદ સુકામે તથા નાંદોદ રાજપીપળા રાજ્યમાં અંકેશ્વર પાસે, સુરત અને નવસારી જેવાં બહેરનગરોમાં તેમજ સિંધ, પંજાબ, મધ્યહિંદ અને કચ્છ કાઠિયાવાડ જેવા અનેક દેશોમાં આવા વડચંત્રકારી કાવતરંખોરોનો હિંદુઓને વટાળી ધર્મભ્રષ્ટ કરવાનો નીચ ધંધો ધમધોકાર ચાલી રહ્યો છે. ટેક, ભંગી, કોળી, કાછીઆ, ગોલા, ઘાંડી અને કણુબી અને ધ્રાણજી વાણીઆ જેવી ઉંચ કોમના પણ કેટલાક ભાઈઓ એ પંથની ફાંસા ભળમાં ફસાઈ ગયા છે. તેમાંના કેટલાક અજ્ઞાનતાથી કેટલાક ભાલચથી, કેટલાક સમજાવટથી તો કેટલાક દાવપેચના આંટાથી એમ અનેક પ્રકારથી તેઓ સતપંથી બને છે. અને વખત જતાં તેઓ બહેર સુસલમાન બની જશે અને જતે હઠાટે હિંદુ ધર્મના કટ્ટા શત્રુ અને ગૌભક્ષક તથા હિંદુધર્મ વિનાશક વિરૂધ્ધીઓ બનશે. આણું જોવા બાજુવા અને સાંભળવા છતાં શું કોઈનું હૃદય નહિ બળે !

જોવા વટલેલા લાખો હિંદુભાઈઓ પોતાની પ્રમાણીક કમાઈના લાખો રૂપિઆ એ પ્રપંચીઓએ જમાવેલી અધર્મની હોળીમાં હોળીને હાથે કરી હિંદુમાંથી ટળી, સુમના બને છે, અને જતે હઠાટે આપણા પાકા વિરૂધ્ધી બની જશે ત્યાં સુધી પણ આપણે નહિ બગીએ ?

હિંદુ ભતિ અને હિંદુ ધર્મની આવી હૃદયભેદક દુદશો થતી જોઈને કોઈ પણ ધર્મભિમાનીનું કાળજી કમકમી નહિ ઉઠે ! હિંદુ આયોના ધંધરનો, વેદનો આવો ભયંકર દ્રોહ ચાલી રહ્યો છે, તે જોવા બાજુવા છતાં શું કોઈના અંતરમાં અરરાટી નહિ થાય !

ઓ મારા પરમપૂજ્ય ધર્મશુદ્ધો, સનાતન હિંદુ ધર્મરક્ષક પંડિતો, ધર્મોભિમાની બંધુઓ ! જાગો અને આ તમારી પ્રભાદ નીદ્રાને ત્યાગી ધર્મરક્ષણ માટે બંધુરક્ષણ માટે અને વેદ રક્ષણ માટે તમારી અગ્રાધશક્તિનો થોડો ઘણો તો સદુપયોગ કરી અજ્ઞાન અને ગરીબ ગાયો જેવા સ્વધર્મ કોળા બાઇઓને પ્રપંચીઓના પાસમાંથી બચાવી, લાગો નિર્દોષ માર્ગ બુદ્ધિજ્ઞોને આપઘાતના અરે ધર્મનાશના ભયંકર મર્ગમાંથી પાછા વાળો અને તેમને અ.ગણે આંગણે પવિત્ર વેદના ગીતાગાન ગાણ રહે, અને તેમને બારણે બારણે પ્રભુનો પવિત્ર સંદેશો સંભળાય, તેમના જીર્ણશીર્ણ ગૃહોમાં પરમાત્માનો પવિત્ર પ્રકાસ પહોંચે કે જેથી તેઓ ચેતી જાગી સાવધ બનીને સર્વનાશના માર્ગમાંથી પાછા ફરી ચીરસ્થાયી શાંતિમય પવિત્ર પંથના પ્રવાંસી બને એવાં કાંઈક પ્રયત્ન કરો એજ અતિમ પ્રાર્થના છે.

